00057993

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
TOWN HALL, BOMBAY-400 023.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 02 January, 2016

AN

ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHEWN IN ENGLISH LETTERS, ON THE PLAN ADOPTED BY THE AUTHOR IN HIS "VADE-MECUM OF OTTOMAN COLLOQUIAL LANGUAGE."

BY

J. W. REDHOUSE, F.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE,

&c. &c. &c.

57903

a.c.

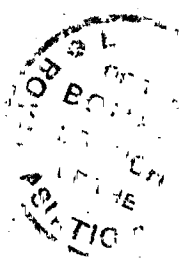

LONDON:

BERNARD QUARITCH,

ORIENTAL AND PHILOLOGICAL PUBLISHER,

CASTLE STREET, LEICESTER SQUARE.

1857.

57993

Red / end
~~Red~~ 57993
NX. c. 26.

PREFACE.

In the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the Continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes

of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students has been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction, that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bye-gone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shewn to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if even undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the "sick man" of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the

study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political, and in a commercial view, the tongue of the Ossmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double* sets of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal explanations into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others, picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON

THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS,

AND ON THE

THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

In representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st. Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2dly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3dly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with

the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronunciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ى. Of these, the ا represents the sound of ā, the و of ū (oo English), the ى of ī (ee English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definitive adoption of a fourth consonant (ه) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ى the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ن) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel sounds which may exist in Arabic or in Persian, or

of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound, whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound; and there is no system in use among the nations speaking them, whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ى as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and اى) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ى are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قو is read *ku*, and اى *i* as قى is *ki*.*

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوى, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations اى and وى at the ends of some words and syllables, the ى is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:

1st,	*of* a *in* all.	7th,	*of* i *in* girl.
2nd,	.. a .. far.	8th,	.. o .. go.
3rd,	.. a .. about.	9th,	.. u in the French *tu*.
4th,	.. a .. pan.	10th,	.. u .. full.
5th,	.. e .. pen.	11th,	.. u .. fun.
6th,	.. i .. pin.		

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values;* and second, *No value shall be represented by more than one special character.*

In applying these two rules to the eleven vowel sounds, we have been led to adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels.

1st,	a *as in* wall, *thus* A	7th,	i *as in* girl, *thus* *i*
2nd,	a . . . far, . . . a	8th,	o . . . go, . . . o
3rd,	a . . . about, . . . *a*	9th,	u . . . *tu* French, . . . ü
4th,	a . . . pan, . . . E	10th,	u . . . full, . . . U
5th,	e . . . pen, . . . e	11th,	u . . . fun, . . . *u*
6th,	i . . . pin, . . . i		

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and

remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English Grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables, they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w*, if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between cer-

ain conditions of our language, and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* and *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	*a*b	eb	Eb	ib	*i*b	ob	ub	Ub	*u*b
bA	ba	b*a*	bé	bÉ	bi	b*i*	bo	bu	bU	b*u*
Aw	aw	*a*w	ew	Ew	iw	*i*w	ow	uw	Uw	*u*w
wA	wa	w*a*	wé	wÉ	wi	w*i*	wo	wu	wU	w*u*
Ay	ay	*a*y	ey	Ey	iy	*i*y	oy	uy	Uy	*u*y
yA	ya	y*a*	yé	yÉ	yi	y*i*	yo	yu	yU	y*u*

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and *yiw* analogously; pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and k*i*y, as also muy, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the ي and the س reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will

be found that in all these cases, the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khè, د dàl, ذ zèl, ر rè, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dàd, ط tà, ظ zà, ع "àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kàf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived, by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	*derived from*	ب bè.
چ chìm,	. . . . .	ج jìm.
ژ zhè (French *j*)	. . . . .	ز zè.

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the ڭ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ڭ has three distinct values, for which no discriminating signs are employed;

and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character ﻻ, called *làm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *làm* joined calligraphically to a following *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in fl, or the *f* and *i* in fi, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (èlif), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا, it is always surmounted by the diacritical mark ء, named hèmzé, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the hèmzé never affecting an initial ا, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant ا, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ʻ). The sign hèmzé represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice-versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hèmzé is, as before stated, altogether over-

looked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the ا (èlif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ا may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs, of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركه hàréké (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called وستون ùsstun and فتحه fètha (t-h). It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels A, *a*, E, *or* é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اسره èsséré, *or* كسره késsré. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels I or *i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the letter it affects, where the ùsstun would otherwise be. This sign is called اوتورى *ùturu* (and rarely ضمه dàmma *or* zàmma), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels O, Ö, U, or *ü*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter ا, when it bears the mark ùsstun, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is, in fact, in that position, a mere representative of the hèmzé, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the ا, and in ancient manuscripts, and even modern African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the ا is affected by one of the remaining vowel-points èsséré *or* ùturu, it takes the value of either i *or* *i*, or of o, u, ü *or* *u*. Thus, اَ is read a, a, *a*, é, *or* é; اِ is read i or *i*; and اُ is read o, u, ü, *or* *u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, بَ is either ba, ba, b*a*, bé, *or* bé; بِ is either bi *or* b*i*; and بُ is either bo, bu, bü, *or* b*u*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters و and ی, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently وَ is to be read, va (*or* wa, &c.), va, v*a*, vé, *or* vé; وِ as vi *or* v*i*; وُ as vo, vu, vü, *or* v*u*; while یَ is read ya, ya, y*a*, *yé*, *or* yé; یِ as yi *or* y*i*; and یُ as yo, yu, yü, *or* y*u*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters ا, و, *or* ی, which is homologous with that vowel-point; namely, by ا when the vowel-point is ùsstun, by ی when it is èsséré, and by و when it is ùturu. To avoid the repetition of the ا itself in following out this rule, the sign ـٓـ, named مد mèdd, *or* مدّه méddé, is placed over the first ا in lieu of the ùsstun, and the second ا is suppressed. Thus, آ is read ā *or* ā, اِي ī *or* ī, and اُو ū; بَا is read bā *or* bā, بِي bī *or* bī, and بُو bū; &c. The combination وُو is not to be met with in Turkish. The ی final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with ùsstun, takes the value

of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instance, اولا ūlà *for* اولى, اقصا àksà *for* اقصى, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mèdd over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter ه as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point ùsstun is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final ه, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the fètha class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the ه was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or É wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility, by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, É, *or* é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the

example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the ه vowel never being used unless as the final vowel of a syllable, establishes a marked difference between itself and the three letters ا, و, and ی, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ه is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter b, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as t, ch, or sh, it acquires the sound of p.

پ has always the sound of p, ت of t (but is sometimes changed orthographically into د d), and ث of s sharp or double, never degenerating into z under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our s: they must never be degraded into z; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters s as well as to those placed between two vowels, the sound of z, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written

according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English j, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in gat, get, gird, got, gully, and sometimes soft, as in gem, gin, gymnastics.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word khan must be sounded hàn, and not kèn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our *th* in *though*; but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ژ is equivalent to the French j, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may

here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت *or* ط) is followed by one of the letters h (ح *or* ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzé, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzé have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (") in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by o or u, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*. ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of

the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter q for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in *sighing* it is pronounced as *y*; so, in Turkish, صوغان sò*gh*an (onion) is pronounced sòwan, and دكل dì*gh*il is pronounced dìyil. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, ü, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure*, &c., some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kèf (صاغركاف), and even surd nün (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring*, &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, shewing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلامق and دكلمك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *ànnamak*, the second dìnémek, instead of *ànglamak* and dìnglémek, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the g

of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer, ringer,* are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er, ring-er; an-ger, fin-ger.*

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words انكلامق *ànglamak*, and دكمك dìnglémek (pronounced respectively *ànnamak*, dìnémek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, É, i, and u; whereas, before A, a, *a*, o, and U, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter و is always surmounted by the sign hèmzé, before mentioned, thus ؤ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an ùturu (and confined to the two branches of that class u or U, to the exclusion of o and *u*); and this is the reason why the letter و is then selected as the recipient of the hèmzé, as is the ا when the vowel-point is ùsstun; and, it may now be added, as is the ى when the vowel-point is èsséré, this letter also being then always a consonant. Whenever the hèmzé is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hèmzé itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant.

We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The ه, as a consonant, is an aspirated h: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the ه consonant or the ـه be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter r at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters ه and ـه are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the hèmzé, placed over the letter ه, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The ه, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the hèmzé takes as its own separate vowel the èsseré, which may always, in these cases, be represented by the letter i, as in the terms, بندهٔ خدا bèndé'i-khùdā, رتبهٔ ثانیه rùtbé'i-sānìyyé, &c.

The ی consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diaresis over it. Take, for instance, the word تربیه, where the consonant ی is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, terbiiè, which is at variance even with the French rules of diaresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ی consonant, namely, tèrbìyyé, in which the syllables are tèr-bìy-yé, precisely as in the

original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word comon. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the hèmzé is placed over a ی in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ی with a hèmzé is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its hèmzé, and the ی becomes a long vowel, reassuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (ìsstì'zān) becomes generally in Turkish استیذان (ìsstīzān).

To finish what we have to note respecting the various uses of the hèmzé, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—Ex. جزء (*or* جزؤ) jùz', بدء (*or* بدؤ) bèd'. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered jùz'u, بدء as bèd'i, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a hèmzé after that letter) assume a hèmzé after them, with èsséré as its vowel point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ایفا īfā (originally ایفاء īfā'), in construction with the word دین dèyn, becomes ایفاءِ دین īfā'i-dèyn. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ی instead of the hèmzé in this case, so that the same two words would be written ایفایِ دین īfāyi-dèyn.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall, call, tall*, &c., and of the same letter in *father, arm, part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an

ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shews, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ص, خ, ح, ض, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels A, *a*, *i*, O, U; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hèmzé, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels a, é, *or* É, i, u, or *u*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kùllanmak), where the *l* is doubled, in the word اومق (ùmmak), where the *m* is repeated, and in many cases where the locative preposition دە (dé or da) follows a word ending in *d*. The second method is of

Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشديد (tèshdīd), and figured thus ـّـ, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters.* This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, *or* ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبدالرحيم is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r--Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic اله (for الاه) ìlāh means *a god,* and this word, with the article ال, forms by contraction الله àllāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Àbdu-'llāh, generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and

thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant, or with a و or a ی intervening; thus ات is either àt or èt, اوت is òt or ùt, ایت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel-letters ا, و, or ی, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dìl, ذل zùll; باش bàsh, قول kòl, قیز kìz; حاج hājj, زور zūr, تیز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dàkhl, عفو "àfv, عزو "*à*zv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears; and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùk*yu*m for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmr*i*-"ālī, hùkmu--shèrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state.* (سکون sùk*yū*n), and is denoted in manuscripts by the sign ° placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which, will be

noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èsséré (or value of i, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point ùturu (o, ö, u, *ü*), then the syllable or syllables having the èsséré are influenced by the preceding ùturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word ùturu is itself an instance: its orthography is اُوتُرِى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding ùturu is one of the hard vowels o or u, then the èsséré takes the sound of u; and when the preceding vowel is either of the soft sounds u or *ü*, it takes the value of u. Ex. حُكْمِنى hùkmunu, عُذْرِى "ùzrumu; قولكزى kòlun*g*uzu, *or* kùlun*g*uzu. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *ü* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as i or *i*, of the vowel-point ùturu accompanied by a vowel و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative, and aorist active participle, of such verbs as form them in ور, which is then pronounced ir or *ür* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كلور is pronounced ghèlir, صاللانور is pronounced sàll*a*n*ür*. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of ùturu. —Ex. كيدوب ghìdip, كلوب ghèlip, باقوب bàk*ü*p, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable لو which ends so many adjectives, is pronounced li or l*ü* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add, that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words, اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kibār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

PART THE FIRST.

English and Turkish.

A, An, *art.* بر bìr.

Abandon, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, ترك ا tèrk-e-, وازكچمك vàz-ghèchmek; چيقمق chìkm*a*k; قاچمق kàchm*a*k; —ed, *p.p.* متروك mètrū́k; عارسز "ārs*i*z, چاپقين chàpk*i*n.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ùtànd*i*rm*a*k, قيرمق kìrm*a*k, محجوب ا màhjūb-e-.

Abate, *v.a.* ازالتمق àzàltm*a*k, قيرمق kìrm*a*k, تنزيل ا tènzil-e-, اشاغى وارمق àshàgh*i*-vàrm*a*k; —, *v.n.* ازالمق àzàlm*a*k.

Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kìssaltm*a*k, اختصارا ìkhtissār-e-; —ed, *p.p.* قصه kìss*a*, مختصر mùkhtassàr.

Abbreviation, *s.* اختصار ìkhtissār; مختصر mùkhtassàr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنت ا tèrki-sàltanàt-e-, سلطنتدن چكلمك sàltanàtd*a*n-chèkilmek.

Abdomen, *s.* قارن kàrn.

Abet, *v.a.* يوزويرمك yùz-vèrmek; ياردم ا yàrd*i*m-e-.

Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sévm*a*mek, منفور طوتمق mènfūr-tùtm*a*k.

Abide, *v.a.* اوطورمق òturm*a*k, قالمق kàlm*a*k, ساكن او sākin-o-.

Ability, *s.* اقتدار ìktidàr, قدرت kùdret; هنر hùner, قابليت kābilìyyèt.

Abject, *a.* مسكين mìsskin; مسكين كبى mìsskin-ghìbi.

Abjure, *v.a.* يمين ايدوب براقمق yèmin-èdup-bràkm*a*k, ترك ا tèrk-e-.

Able, *a.* قادر kād*i*r, الندن كلور èlind*a*n-ghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghl*à*m.

Ablution, *s.* ابدست àbdèsst, غسل ghùssl.

Abode, *s.* او èv, ير yèr, مسكن mèsskèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rm*a*k, لغوا làghv-e-, فسخ ا fèsskh-e-.

Abominable, *a.* فنا fèna, مردار mùrdàr

(mùn-), منفور mènfūr.

Abominate, *v.a.* *v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk, منفورشی mènfūr-shèy.

Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.

Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfil*a*, بيهوده bihūdé.

Abound, *v.n.* چوق‌او chòk-o-, چوق بولنمق chòk-bùlunmak.

About, *pr.* اطرافنده ètràf*ina*, اطرافنده ètràf*inda*; دائر dā'ir; تقريبا tākrība, تخمينا tàkhmīna; جوارنده jèwàr*inda*, يقينلرنده yàkīnlar*inda*; اوستنده ùsstund*a*; صره‌لرده sìral*arda*, صولرنده sùlar*inda*; —, *ad.* اوته‌برو ùté-bèri; اشاغی يوقاری àshàghi-yùkàri; محيطاً mùhītan; طولاشمسيله برابر dòlàshmassìla-bèrābér; to go *or* set about, *v.a.* پاشلامق bàshlamak; ايتمك èmek, يول طوتمق, يايمق yàpmak, yòl-tùtmak.

Above, *pr.* يوقاريسنه yùkàriss*ina*, يوقاريسنده yùkàriss*inda*; فوقنه fèvk*ina*, فوقنده fèvk*inda*; دن زياده dàn-zìyādé; —, *ad.* يوقاری yùkàri, يوقاريده yùkàri*da*.

Abrade, *v.n.* اشمق àsh*ìnmak*; —, *v.a.* اشندرمق àsh*indirmak*.

Abreast, *ad.* يان يانه yàn-yàn*a*.

Abridge, *v.a.* *v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره tàshr*a* (dìshàr*i*), طشره‌ده tàshr*ada* (dìshàrd*a*).

Abrogate, *v.a.* *v.* abolish.

Abrupt, *a.* ديك dìk, باش اشاغی bàsh-àshàg*hi*; ترس tèrss.

Abscond, *v.n.* قاچمق kàchmak; كيزلنمك ghìzlenmek, صاقلنمق sàklanmak.

Absence, *s.* يوقلق yòkluk, غيبوبت ghàybūbèt.

Absent, *a.* يوق yòk, غايب ghā'ib; دالغين dàlghìn; — one's self, *v.a.* كمك ghìtmek, غايب‌او ghā'ib-o-, صاوشمق sàwushmak.

Absinth, *s.* پلين‌اوتی pèlin-òtu.

Absolute, *a.* مطلق mùtlak, مستقل mùsstàkill.

Absolutely, *ad.* مطلقا mùtlaka.

Absorb, *v.a.* ايچمك ìchmek, چكمك chèkmek, المق àlmak.

Abstain, *v.n.* پرهيزا پرهيز pèrhīz-e-, صاقنمق sàkìnmak, چكمك chèkinmek.

Abstemious, *a.* پرهيزكار pèrhīzkyār.

Abstinence, *s.* پرهيز pèrhīz.

Absurd, *a.* مسخره‌لق màsskharalik;

محال mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, كثرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssàd; يولسزلق yòlsuzluk; يولسزقوللانش yòlsuz-kùllànish; كفر kyùfr, سوگوب صايمه sùghub-sàyma; —, *v.a.* يولسزقوللانمق yòlsuz-kùllànmak; سوكمك sùghmek.

Abut, *v.n.* طيانمق dàyanmak; وارمق vàrmak.

Abyss, *s.* واره vàrta, حفره hùfré.

Academy, *s.* مكتب mèktɛb; مدرسه mèdréssé.

Accede, *v.n.* قائيل او kā'il-ò-, موافقت ا mùwāfakàt-e-.

Accelerate, *v.a.* تسريع ا tèssrī"-e-, تعجيل ا tà"jīl-e-, حيزلاندرمق hìzlandirmak.

Accept, *v.a.* المق àlmak; قبول ا kàbūl-e-; اخذ ا àkhz-e.

Acceptance, *s.* اخذ àkhz; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, *s.* معنا

Access, *s.* دخول dùkhūl. [mà"nà.

Accident, *s.* قضا kàzā; عرض "àraz.

Accidental, *a.* اتفاقى ittifākī, تصادفى tèssādufī; عرضى "àrazī.

Accidentally, *ad.* ازقضا èz-kàzā, قضا ايله kàzārā, اتفاقا ittifākā, قضايله kàzā-

Acclivity, *s.* يوقش yòkush. [ila.

Accommodate, *v.a.* يرويرمك yèr-vèrmek; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek.

Accommodation, *s.* يرير yèr; ايشك كوريلمسى ìshing-ghyùrulmassi.

Accompany, *v.a.* برابركمك bèrābèr-ghìtmek, رفاقت ا rèfākàt-e-.

Accomplice, *s.* قباحت ارقداشى kàbāhat-àrkadashi, ارقداش ārkadash.

Accomplish, *v.a.* بجرمك bèjermek, باشارمق bàshàrmak, حصوله كتورمك hùssūla-ghètirmek; تمام ا tàmàm-e-, اكمال ا ìkmāl-e-, اتمام ا ìtmām-e-, تكميل ا tèkmīl-e-.

Accord, *s.* اتفاق ittifàk, اتحاد ittihàd; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, احسان ا ìhsàn-e, انعام ا ìn"àm-e-. [وفق wèfk.

Accordance, *s.* مطابقت mùtābakàt,

According (to *or* as), *pr.* ئه كوره -é-ghyùré, اوزره ùzéré; —ly, *ad.* اكا كوره ànga-ghyùré.

Account, *s.* حساب hìssàb; — *v.a.* صايمق sàymak, طوتمق tùtmak, عدا

"àdd-e-, اعتبارا ì"tibàr-e-; — for, *v.a.* دیمك dèmek; جواب ویرمك jè-wàb-vèrmek; سبینی کوسترمك sèbè-bini-ghyùsstermek حکمتنی اکلامق hìkmètini-*àng*la*m*ak; — book, *s.* دفتر dèftER.

Accountable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Accumulate, *v.n.* بركمك bìrìkmek, طوپلانمق tòplànma*k*; —, *v.a.* بركدرمك bìrìkdirmek, طوپلامق tòpla*m*ak, جمع jèm"-e-.

Accumulation, *s.* بركدرش bìrìkdirish; طوپلانش tòplànish; یغین yìghìn. [صحت sìhhàt.

Accuracy, *s.* طوغریلق dò*gh*ruluk,

Accurate, *a.* طوغری dò*gh*ru, صحیح

Accursed, *a.* ملعون mèl"ūn. [sàhih.

Accusation, *s.* شکایت shìk*y*àyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, *v.a.* حقندهشکایت hàkk*ìnd*a-shìk*y*àyet-e-, اتهام ìthām-e-.

Accuser, *s.* مدعی mùddà"i. [-"àlèylı.

Accused, *s.* مدعیعلیه mùddà"a-

Accustom, *v.a.* الشدرمق àl*ìsh*dìr-ma*k*; — one's self, *v.n.* الشمق àl*ìsh*ma*k*, عادتایدنمك "ādet-èdin-mek; اعتیادا ì"tiyàd-e-.

Accustomed, *a.* الشق àl*ìsh*ik, مألوف mè'lūf.

Ache, *s.* اغری à*gh*rı, صانجی sànj*ì*, سزی sìzi, وجع vèja", درد dèrd; —, *v.n.* اغریمق à*gh*rı*m*ak, سزلمك sìzlémek.

Achieve, *v.a.* یاپمق y*à*pm*a*k, فعله کتورمك fì"lé-ghètirmek.

Acid, *a.* اکشی èkshi: sub-acid, *a.* مایخوش màykhòsh. [hùmūzàt.

Acidity, *s.* اکشیلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ìkràr-e-, اعترافا ì"tiràf-e-, تسلیما tèsslìm-e, بلمك bìlmek, طانیمق tàn*ì*ma*k*.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشکر tèshèkk*y*ur; اقرار ìkràr.

Acorn, *s.* پلاموط pàlamut. [mek.

Acquaint, *v.a.* خبرویرمك khàbER-vèr-

Acquaintance, *s.* خبر khàbER, معلومات mà"lūmāt; بلدلك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khàbERdàr, بلور bìlir, خبریاولان khàbéri-òlAn.

Acquiesce, *v.n.* راضیاو rāzi-ò-, قائلاو kā'il-ò-, موافقتا mùwāfa*k*àt-e-.

Acquiescence, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfa*k*àt.

Acquire, *v.a.* المق àlmak, الهکنورمك èlé-ghètirmek, پیدا pèydā-e-,

كسب kèssb-e-, تحصيل tàhsīl-e-, استحصال ìsstìhsāl-e-.

Acquit, *v.a.* تبريه tèbrìyyé-e-; — one's self, *v.n.* تبريه ذمت tèbriyyè-i-zìmmèt-e-.

Acquittal, *s.* تبريه معناسنده حكم tèbrìyyé-mà"nàssind*a*-ĥùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندى màkbūz-sènédi, ابراسندى ìbrā-sènédi.

Acre, *s.* دونم dùnum.

Acrid, *a.* اجى àj*i*, سرت sèrt.

Across, *pr.* بريانندن اولبريانه bìr-y*à*nìndan-ò-bir-y*à*nì*n*a, حاچوارى اولەرق hàchwàri-òl*a*rak, ارقورى àrk*i*ri (àyk*i*ri.)

Act, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel; فصل fàssl; —, *v.n.* ايشلمك ìshlémek, ايتمك ètmek, ياپمق y*à*pmak, حركت hàrékèt-e-.

Action, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel; دعوى dà"wà; غوغا ghàwgha (kàwgha), جنك jènk, محاربه mùhārébé, دوكش dù*gh*ush.

Active, *a.* ايشكذار ìshgh*y*uzàr; كسكين kèsskin, سرت sèrt; *verb active*, فعل معلوم متعدى fì"li-mà"lūm*i*-mùt*a*"àddī.

Actor, *s.* اويونجى òyunju.

Actress, *s.* اويونجى قارى òyunju-kàr*i*.

Actual, *a.* اصل àssl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدى shìmdi, الان èl-ān; بالفعل bì-'l-fì"l, حقيقتاً hàkīkàtan, فى الحقيقه fī-'l-hàkīk*a*.

Acute, *a.* سيورى sìvri; اينجه ìnj*a*; عقللو "àkll*i*, درايتلو dìrāyetli; (disease) يكى ظهورايتمش yèng*i*-zùhūr-ètmish; — angle, زاويهٔ حاده zāviyyè-i-hāddé.

Acuteness, *s.* درايت dìrāyèt, فراست fèrāssèt, عقل "àkl.

Adapt, *v.a.* اويدرمق òydurmak.

Adapted, *a.* اويغون òyghun, مناسب mùnāssib, موافق mòwāfìk.

Add, *v.a.* قاتمق kàtmak, علاوه "ìlāvé-e-, ضم zàmm-e-; — up, *v.a.* يكون ا yèk*y*un-e-, طوپلامق tòplamak, جمع jèm"-e-.

Adder, *s.* انكرك ènghérèk, افعى èf"à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق àlìshmak, عادت ايتمك "ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه "ìlāvé, ضم zàmm; (arith.) جمع jèm", قره جه kàra-jùmlé.

Additional, *s.* قاتمه kàtma, علاوه "ilāvé, زائد zā'id; يدك yèdek.

Addle, Addled, *a.* جلق jèlk, چوروك chùruk.

Address, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, خطاب ايتمك khìtāb-e-; كوندرمك gh*y*ùndermek; (a letter) مكتوبك اوستنى يازمق mèktubung-ùsstunu-yàzmak; —, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, چابكلك chàbukluk; مكتوبك اوستى mèktubung-ùsstu; سمت sèmt, ير yèr, ادرس àdrèss.

Adduce, *v.a.* ايراد ايتمك ìrād-e-. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستاز ùssta, استاذ ùsstād,

Adequate, *a.* الويرر èlvèrir, يتشور yètishir, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Adhere, *v.n.* ياپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak; ملازمت ايتمك mùlāzémèt-e-.

Adherent, *s.* تابع tābi", طرفدار tàrafdàr.

Adhesion, *s.* لسوق lùssūk, ياپشمه yàpishma.

Adhesive, *a.* ياپشقان yàpishkàn, لزوجيتلو lùzūjiyyètli.

Adieu, *int.* الله ايله èy-và-'llàh, اللهه اصمارلدق àllàha-ìssmàrladìk; اوغورلاوله òghur-òla, اوغورلراوله òghurlar-òla; صفاكلدك sàfā--ghèlding, خوش كلدك khòsh-ghèlding; سلامتله sèlāmètla; الدعا ايله èd--dù"ā; والسلام wè-'ss-sèlām.

Adjacent, *a.* يتين yàkin, جوار jìwār, همجوار hèmjìwàr; بتشك bìtishik, ملاصق mùlāssìk, متصل mùttàssil.

Adjective, *s.* صفت sìfàt. [tèrfīk-e-.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kàtmak, ترفيق ايتمك

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bàshka--wàkta-bràkmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شمديلك طاغلمق bàshka-wàkìt-tòplanmak-ùzéré-mèjliss-shìmdilik-dàghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احاله bàshka--wàkta-ìhālé.

Adjudicate, *v.n.* دعوى فصل ايتمك dà"wà--fàssl-e-; —, *v.a.* حكم ايتمك hùkm-e-.

Adjunct, *s.* تتمه tètìmmé, ضميمه zà-mìmé; ياردمجى yàrdımji.

Adjure, *v.a.* يالوارمق yàlvàrmak, رجا ايتمك rìjā-e-, نيازا نيياز-e-.

Adjust, *v.a.* اويدرمق ùydurmak, طوغريلتمق dòghrultmak, تصحيح ايتمك tàsshīh-e-.

Adjustment, *s.* تصحيح tàsshīh.

Adjutant, *s.* الاي اميني àlay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhé.

Administer, *v.a.* باقمق bàkmak, رؤيت ا rù'yèt-e-, اداره ا ìdāré-e-; ويرمك vèrmek, يدرمك yèdirmek, ايچورمك ìchirmek, تناول ايتدرمك tènāvul-èttirmek.

Administration, *s.* اداره ìdāré; وكلاى طاقمى vùkèlā-tàkimi.

Admirable, *a.* كوزل ghyùzèl, شايان تحسين shāyāni-tàhsīn.

Admirably, *ad.* پك اعلا pèk-à"là.

Admiral, *s.* بحريه پاشاسى bàhrìyyé-pàshassi, اميرال àmiràl; قپودانه پاشا kàpudàna-pàsha; lord-high —, قپودان پاشا kàpudan-pàsha (kàptan-pàsha), قپودان دريا kàpudàni-dèryā; vice — of the fleet, بحريه فريقى bàhrìyyé-fèrīki; vice —, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha; rear —, اريالهپاشا ìriyàla-pàsha; — superintendant; ليمان رأيسى پاشا līmàn-rè'yissi-pàsha; —'s ship, پاشاكميسى pàsha-ghèmissi, سنجاق كميسى sànjak-ghèmissi.

Admiralty, *s.* بحريه قپوسى bàhrìyyé-kàpissi; (at Constantinople) ديوانخانه dìwankhāné.

Admiration, *s.* بكنش bèghénish, تحسين tàhsīn; مستحسن mùsstàhsèn.

Admire, *v.a.* بكنمك bèghenmek, تحسين ا tàhsīn-e-.

Admission, *s.* اخذ àkhz, قبول kàbūl; كيرش ghìrish, دخول dùkhūl; تسليم tèsslīm, قبول kàbūl.

Admit, *v.a.* المق àlmak, اخذا àkhz-e, ايچروقومق ìchèri-kòmak, صوقمق sòkmak, قبول kàbūl-e-; تسليم ا tèsslīm-e-; اذن ويرمك ìzin-vèrmek.

Admittance, *s.* دخول dùkhūl.

Admixture, *s.* قاتمه kàtma, قارشدرلمه kàrishdirilma, علاوه "ìlāvé.

Admonish, *v.a.* نصيحت ويرمك nàssīhàt-vèrmek, تنبيه ا tènbīh-e-. [tènbīh.

Admonition, *s.* نصيحت nàssīhàt, تنبيه

Adopt, *v.a.* طوتمق tùtmak; اويمق ùymak, امتثال ا ìmtissàl-e-; قبول ا kàbūl-e-; اولادلغه قبول ا èvlàdligha-kàbūl-e.

Adoption, *s.* قبول وامتثال kàbūl-u-ìmtissāl; اخذ وقبول àkhz-u-kàbūl.

Adoptive, *a.* اخرتلك àkhirètlik.

Adorable, *a.* طاپنلور tàpinilir, سجده وعبادته شايان sèjdé-vé-"ìbādèté-shāyān.

Adoration, *s.* سجده sèjdé, عبادت "ìbādèt.

Adore, *v.a.* سجده‌ا sèjdé-e-, عبادت‌ا "ìbādet-e-, پرستش‌ا pèrèstish-e-, طاپنمق tàpinmak.

Adorn, *v.a.* زینتلندرمك zīnetlendirmek, تزیین‌ا tèzyīn-e-.

Adrift, *ad.* یالکزصویك اقندیسیله کتمك اوزره yàlngiz-sùyung-àkindissīla-ghìtmek-ùzèré.

Adroit, *a.* چاپك chābuk, تتك tètik, هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"rifètli.

Adroitness, *s.* چاپکلك chābuklik, هنر hùner, معرفت mà"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه mùdāhané.

Adult, *a.* & *s.* بیوك bìyuk, عقله بالغ "àkla-bāligh.

Adulterate, *v.a.* صافلغنی بوزمق sàfli-ghini-bòzmak, ایچنه‌شی قاتمق ìchina-shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زانی zānī, زناکار zìnākyār, زنپاره zènpāré (zàmpàra.)

Adulteress, *s.* زانیه zānìyyé, روسپی ròsspi (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Adulterous, *a.* زناکار zìnākyār; زنائی zìnā'ī.

Adultery, *s.* زنا zìnā, زنپاره‌لك zènpārélik (zàmparalik), روسپیلك ròsspilik (òrosspòluk).

Advance, *v.n.* ایلروکلمك ìléri-ghèlmek, ایلرولمك ìlérilémek; —, *v.a.* ایلرولتمك ìlérilетmek, ایلروکتورمك ìléri-ghètirmek, ایلروچکمك ìléri-chèkmek, ایلروسورمك ìléri-sùrmek; درپیش‌ا dèr-pīsh-e-, ایرادا īrād-e-, سویلمك sùwèylémek; ایلرودن ویرمك ìlérid an-vèrmek; —, *s.* ایلرولیش ìlérilé-yish; ایلرودن ویرش ìlérid an-vèrish.

Advancement, *s.* ایلرولیش ìlériléyish; ایلرولدش ìlérilédish.

Advantage, *s.* کار kyār, فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mènfa"àt.

Advantageous, *a.* کارلو kyārli, فائده‌لو fā'idéli.

Advent, *s.* قدوم kùdūm.

Adventure, *s.* ماجرا majérā, سرکذشت sèrghyuzèsht; سرمایهٔ تجارت حصه‌سی sèrmāyè'i-tìjārèt-hìssséssi; —, *v.n.* جسارت‌ا jèssāret-e-; —, *v.a.* قومق kòmak.

Adventurer, *s.* سرسری sèrsèrī, بختنه‌کوکنور مجهول الاصل کمسنه bàkhtina-ghyùghènir-mèjhūlu-'l-àssl-kìmèssné.

Adversary, *s.* خصم khàssm; دشمن dùshmèn.

Adverse, *a.* ترس tèrss, مخالف mù-khālif.

Adversity, *s.* بختسزلك bàkhtsizlik, دوشكونلك dùshk*y*unluk, نكبت nìkbèt, فلاكت fèlākèt. [-d*i*rm*a*k.

Advert, *v.n.* ايماا īmā-e-, اكدرمق àn*g*-

Advertise, *v.a.* اعلانا ì''lān-e- ; خبرويرمك khàber-vèrmek.

Advertisement, *s.* اعلان ì''lān.

Advice, *s.* خبر khàber ; نصيحت nàs-sīh*à*t ; تدبير tèdbīr.

Adviseable, *a.* مناسب mùnāssib.

Advise, *v.a.* نصيحت ويرمك nàssīh*à*t-vèrmek ; اخطارا ìkhtār-e- ; تدبيرا tèdbīr-e- ; —, *v.n.* استشارهٔا ìssti-shārÉ-e-, دانشمق dàn*i*shm*a*k.

Advocacy, *s.* التزام ìltizām, صحابت s*à*hābet.

Advocate, *s.* صحابت ايدن s*à*hābet-èden ; دعوى وكيلى dà''wà-vèkīli ; —, *v.a.* صاحب چيقمق sāhib-chìk-m*a*k (sā'*a*b), صحابتا s*à*hābet-e-, تصحبا t*à*ssàhhub-e-.

Æra, *s.* تاريخ tārīkh ; مبداء تعداد اوقات mèbdè'i-tà''dād*i*-èvkāt.

Aerial, *a.* هوائى hàwā''ī.

Afar, *ad.* اوزاق ùzàk, اوزاقده ùzàkd*a*.

Affability, *s.* چلبيلك chèlébilik, تلطف t*à*làttuf, تلطيف tàltīf, نوازش nù-wāzish.

Affable, *a.* چلبى chèlébi, تلطيفجى tàl-tīfj*i* ; to be affable with, *v.a.* تلطيفا tàltīf-e-.

Affair, *s.* ايش ìsh, مصلحت màsslāh*a*t ; جنك jènk, محاربه mùhārébÉ ; وقعه

Affect, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et. [w*à*k''*à*.

Affectation, *s.* بوقدن نزاكت bòkd*a*n-nèzākèt. [y*à*pm*a*.

Affected, *a.* متأثر mùté'èsssir ; ياپمه

Affecting, *a.* مؤثر mù'èsssir, دوقنور dòkunur.

Affection, *s.* حس قلبى hìsssi-kàlbī ; محبت m*à*h*à*bbèt, خلوص khùlūss, خصوص khùssūss ; علت ''ìllèt, مرض m*à*r*a*z. [bèt-mèshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول m*à*h*à*b-

Affiance, *s.* اعتماد ì''timād, توكل tè-vèkk*y*ul ; —, *v.a.* نكاحه nìk*y*āh-e-, عقدا ''àkd-e-.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tè-zèvvujd*a*n-hāss*i*l-òlan-kàrābèt, صهريت sìhrìyyèt ; مناسبت mùnāssé-bèt.

Affirm, *v.a.* تصديقا tàssdīk-e-, اثباتا

ìssbāt-e-, ادعا ìddi‘‘ā-e-, سويلمك sùwèylémek.

Affirmation, *s.* تصديق tàssdīk, اثبات ìssbāt; ادعا ìddi‘‘ā. [sùbūtī.

Affirmative, *a.* تصديقى tàssdīkī, ثبوتى

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kèder-vèrmek; دوچارقيلمق dūchār-kìlmak.

Affliction, *s.* كدر kèder; مصيبت mùssībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنكينلك zènghinlik.

Affluent, *a.* زنكين zènghin.

Afford, *v.a.* ويرمك vèrmek, كتورمك ghètirmek, ايراث ìrāss-e-; تحمل tàhàmmul-e-.

Affranchise, *v.a.* ازاد āzād-e-.

Affront, *s.* معامله غيرلايقه mù‘‘āmélè‘i-ghàyri-lāyìka, بدمعامله bèd-mù‘‘āmélé; —, *v.a.* قارشوقومق kàrshi-kòmak; كوجندرمك ghyùjèndirmek, دارلتمق dàrìltmak.

Afloat, *ad.* يوزيور yùziyor.

Afoot, *ad.* اياقده àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, aforesaid, *a.* مذكور mèzkyūr, مزبور mèzbūr, مسفور mèssfūr, مومى اليه mù-mà-ìlèyh, مشار اليه mùshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak, خوف khàvf-e-.

Afresh, *ad.* يكيدن yèngidan, تجدداً mùjèddédan; مكرراً mùkèrréran.

Afront, *ad.* برابر bèrābèr, برحذاده bìr-hìzāda.

Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيرودە ghèrida, قيچەطوغرى kìcha-dòghru.

After, *pr.* دنصكره dan-sòngra, بعد bà‘‘da; —, *ad.* صكره sòngra, بعده bà‘‘dahù; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيرودەكى ghèridèki.

Afterbirth, *s.* صوك sòng.

Afternoon, *s.* ايكندىوقتلرى ìkindi-wàkìtlari. [bà‘‘dahù.

Afterwards, *ad.* صكره sòngra, بعده

Again, *ad.* ينه yìné (ghènè), تكرار tèkrār, تكراراً tèkràran, بردها bìr-dàhà.

Against, *pr.* ئه a; ئەقارشو a-kàrshi; قارشيسنه kàrshissina; قارشيسنده kàrshissinda, عليهنه “àlèyhina, عليهنده “àlèyhinda; خلافنه khìlāfina, خلافنده khìlāfinda.

Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī.(?)

Age, *s.* ياش yàsh, سن sìnn; عصر “àssr, دور dèvr, قرن kārn;

age, *a.* بالغ bāl*i*gh, عقله بالغ "àkla--bāl*i*gh ; under age, *a.* صبی sàbī.

Aged, *a.* کونلك gh*y*ùnluk ; ایلق ày-l*i*k ; یاشنده y*à*sh*i*nda ; اختیار ìkhtiyàr, قوجه kòj*a*, مسن mùssìnn.

Agency, *s.* واسطه wāss*i*ta, وساطت wèssātèt, معرفت mà"rifèt.

Agent, *s.* وکیل vèkīl, واسطه wāss*i*ta, ادم ādᴇm (àdam).

Aggravate, *v.a.* دهاننا dàhà-fèna, e-, دهابّرا dàhà-bèter-e ; قیزدرمق kìzd*i*rm*a*k, دارلتمق dàrl*t*mak.

Aggregate, *a.* & *s.* مجموع mèjmū".

Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطی t*à*khàttì.

Aggressor, *s.* تجاوزوتخطی برله نزاعه سبب اولان tèjāvuz - vè - t*a*khàtti - bìrla--nìzā"*a*-sèbeb-òl*a*n.

Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمدیده sìtemdīdé.

Agility, *s.* چابکلك chàb*u*kl*u*k.

Agio, *s.* باش bàsh.

Agitate, *v.a.* چالقامق chàlkam*a*k ; اضطراب ویرمك ìzt*i*rāb - vèrmek, مضطرب مùzt*à*r*i*b-e- ; قارشدرمق kàr*i*shd*i*rm*a*k.

Agitation, *s.* چالقانش chàlkàn*i*sh ; اضطراب ìzt*i*ràb ; تلاطم tèlātum, تموج tèmèvvuj.

Ago, *ad.* بوندن مقدم bùnd*a*n-mùkàddᴇm, بوندن اول bùnd*a*n-èvvᴇl.

Agony, *s.* عظیم اضطراب "àzīm-ìzt*i*rāb ; حالة النزع hālétu-'n-nèz"i.

Agree, *v.n.* قول کàvl-e-, مقاوله mùkāvélé-e- ; قراروبرمك kàrār - vèrmek ; راضی او rāz*i*-ò-, موافقت mùwāf*a*kàt-e- ; ایوکلمك ìyi-ghèlmek, اویمق ùym*a*k, اویعون کلمك ùyghun--ghèlmek, موافق کلمك mùwāf*i*k--ghèlmek ; مطابق او mùtāb*i*k-ò-, توفق tàw*à*ffuk-e- ; — together, *v.n.* اویوشمق ùyùshm*a*k.

Agreeable, *a.* طاتلو tàtl*i*, کوزل gh*y*ùzèl, خوش khòsh, شیرین shìrīn, لطیف làtīf.

Agreeably to (*or* with), *ad.* تطبیقاً tàtb*ī*k*a*n, توفیقاً tèvf*ī*k*a*n.

Agreement, *s.* قول kàvl, سوز sùz, مقاوله mùkāvélé.

Agriculture, *s.* زراعت zìrā"*à*t, حراست and حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāh*à*t.

Aground, *ad.* قره یه اوطورمش kàr*a*ya--òturmush.

Ague, *s.* سمه sìtm*a*, ایسمه ìssìtm*a*.

Ah, *int.* اه àh; واه wàh, ایواه èywàh, حیف hàyf, دریغ dìrīgh.

Ahead, *ad.* ایلرو ìléri.

Aid, *s.* یاردم yàrdam, اعانه ì"ānÉ, امداد ìmdād, معاونت mù"āvénèt; —, *v.a.* یاردم ا yàrdam-e, اعانه ا ì"ānÉ-e, معاونت ا mù"āvénèt-e.

Aide-de-camp, *s.* یاور یاورحرب yāvÈr, yāvÈri-hàrb.

Ail, *v.n.* what ails me? نهم وار mèm-vàr; — thee? نك وار nèng-vàr; — him, her, it? نه سی وار nèssi-vàr; — us? نه مز وار nèmiz-vàr; — you? نه كز وار nèngiz-vàr; — them? نلری وار nèléri-vàr.

Ailing, *a.* كیفسز kèyfsiz, خسته khàssta, مزاجسز mìzājsiz, نامزاج nāmizāj.

Ailment, *s.* كیفسزلك kèyfsizlik, خستهلق khàsstalik; علت ''illèt; درد dèrd.

Aim, *v.n.* نشان المق nìshàn-àlmak; قورمق kùrmak, امل ا èmel-e; —, *s.* قصد kàssd, امل èmel, مرام mèrām, مقصود màksūd; نشان الش nìshàn-àlish.

Air, *s.* هوا hèwā (hàwa); نفس nèfess; طور tàwr; —, *v.a.* اتشه كوسترمك àtèsha-ghyùsstermek, كونشه سرمك ghyùnèsha-sèrmek, هوایه سرمك hàwaya-sèrmek, هواویرمك hàva-vèrmek. [(tùfèghi.)

Air-gun, *s.* یل تفنكی yèl-tùfènghi

Air-hole, *s.* نفسلك nèfesslik, نفس دلیكی nèfess-dèlighi.

Airy, *a.* هوادار hàwadār.

Ajar, *a.* اچق àchik.

Akin, *a.* خصم khèssm.

Alabaster, *s.* اق مرمر àk-mèrmer.

Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra''àt, ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, دهشت dèhshet; خبر khàber; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, قورقوویرمك kòrku-vèrmek, تخویف ا tàkhwīf-e, اخافه ا ìkhāfÉ-e.

Alas, *int.* ای àv, وای wày, واه wàh, حیف hàyf, دریغ dìrīgh. [ìssada.

Albeit, *c.* هرنقدر hèr-nàkadar, ایسه ده

Alchymy, *s.* علم كیمیا ''ìlmi-kìmiyā.

Alcohol, *s.* روح rùh.

Alcove, *s.* حجره hùjrÉ. [àghaji,

Alder-tree, *s.* مروراغاجی mùrvèr-

Alderman, *s.* اعیان a''yān. [sùyu.

Ale, *s.* بیاض ارپه صویی bèyaz-àrpa-

Alembic, *s.* انبیق ìnbik.

Alert (to be on the), *v.n.* اویانق‌او *ùyànïk-ò*, دورت‌کوزلو *dùrt-ghyùz-ò*, کوزقولاق‌او *ghyùz-kùlàk-ò*.

Algebra, *s.* جبر *jèbr*.

Alias, *ad.* نام‌دیکر *nāmï-dīghĕr*.

Alien, *s.* اجنبی *èjnébi*; یابانجی *yàbànjï*.

Alienate, *v.a.* اخره‌تملیك *àkhàra-tèmlīk-e*; تبریدا *tèbrīd-e*.

Alight, *v.n.* اینمك *ènmek*, قونمق *kònmak*.

Alike, *a.* بکزر *bèngzĕr*, مشابه *mùshābih*, بر *bìr*.

Aliment, *s.* غذا *ghìdā*, یه‌یه‌جك *yèyéjek*, بسلیه‌جك *bèssléyéjek*, یمك

Alimony, *s.* نفقه *ṇàfaka*. [yèmek.

Alive, *a.* دیری *dìri*, صاغ *sàgh*, برحیات *bèr-hàyāt*, حیاتده *hàyātda*.

All, *a.* هپ *hèp*, بتون *bìtun*, جمیع *jèmī*", جمله *jùmlé*.

Allay, *v.a.* تسکین‌ا *tèsskīn-e*.

Allegation, *s.* دعوی *dà"wà*, قضیه

Allege, *v.a.* ایرادا *īrād-e*. [kàzìyyé.

Allegiance, *s.* تبعیت *tèba"īyyèt*; صداقت *sàdākàt*. [تخفیف‌ا *tàkhfīf-e*.

Alleviate, *v.a.* خفیفلمك *khàfifletmek*,

Alley, *s.* دارصوقاق *dàr-sòkak*, چیقمز صوقاق *chìkmàz-sòkak*.

Alliance. *s.* اتفاق *ìttifàk*.

Allied, *a.* متفق *mùttèfik*.

Alligator, *s.* تمساح *tìmsāh*.

Allot, *v.a.* تخصیص‌ا *tàkhsīss-e*.

Allotment, *s.* حصه *hìssé*.

Allow, *v.a.* براقمق *bràkmak*, قومق *kòmak*, اذن‌ویرمك *ìzin-vèrmek*, رخصت‌ویرمك *rùkhsàt-vèrmek*, جوازویرمك *jĕwāz-vĕrmek*; ویرمك *vèrmek*, تعیین‌ا *tà"yīn-e*, تخصیص‌ا *tàkhsīss-e*; — of, قبول‌ا *kàbūl-e*; — for, حساب‌ا *hìssāb-e*; —, *v.n.* تسلیم‌ا *tèsslīm-e*, اعتراف‌ا *ì"tïrāf-e*.

Allowable, *a.* جائز *jā'iz*.

Allowance, *s.* کوندملك *ghyùndélik*, ایلق *yìllïk*; تعیین *tà"yīn*, تعیینات *tà"yīnāt*; to make, — for, *v.a.* نظرا *nàzar-e*, حسابه‌داخل‌ا *hìssāba-dākhil-e*.

Alloy, *s.* التونه‌کومشه‌قاتلان‌باقر *àltïna-ghyùmisha-kàtïlan-bàkïr*; عیار *"àyār*. [*àngdïrmak*.

Allude to, *v.a.* ایما *īmā-e*, اکدرمق

Allure, *v.a.* جزب‌ا *jèzb-e*.

Allurement, *s.* جازبه *jāzibé*.

Alluring, *a.* جازب *jāzib*.

Allusion, *s.* ایما *īmā*, اکدرش *āngdïrish*.

Ally, *v.a.* رابطهٔ‌واحده‌تحته‌ادخال‌ا *rābi-*

tà'i-wāhidÉ-tàht*ina*-ìdkhāl-e ; —, *s.* متفق mùttèfik.

Almanack, *s.* تقويم tàkwīm, سالنامه [sālnāmÉ

Almighty, *a.* قدير kàdīr.

Almond, *s.* بادم bàdem.

Almoner, *s.* امام ìmam.

Almost, *ad.* همان hèman (hèmen), ازقالدى àz-kàld*i*.

Alms, *s.* صدقه sàdak*a*.

Aloes, *s.* صبر sàbr ; wood of —, عوداغاجى "*u*d-à*gh*aj*i*.

Aloft, *ad.* يوقارى yùkàr*i*, يوقاريده yù-kàr*i*d*a* (yùkàrd*a*.)

Alone, *a.* يالكز yàln*giz*, تنها tènhā, باشلوباشنه bàshl*i*-bàsh*ina* ; all —, ياپه‌يالكز y*à*p*a*-yàln*giz*.

Along, *ad.* بوينجه bòyunj*a* ; come along ! كل‌باقالم ghèl-bàkàl*i*m ; go along, كيت‌بقالم ghit-bàkàl*i*m, ايشكه‌كيت ìshin*ga*-ghit, هايدى‌سكدر hàydi-sìktir.

Alongside, *ad.* ياننه y*à*n*i*n*a*, يانندە y*à*n*i*nd*a* ; — one another, قارن‌قارنه kàrn-kàrn*a*, بورده‌بورده‌يه bòrd*a*-bòrd*aya*. [àlàrgh*ada*.

Aloof, *ad.* اوزاقده ùzàkd*a*, الارغده

Aloud, *ad.* پك pèk, جهراً jèhr*an*, صوت‌بلندايله sàvt*i*-bùlènd-il*a*.

Alphabet, *s.* الف‌با èlif-bā (èlif-bè.)

Alphabetically, *ad.* حروف‌هجاترتيبى اوزره hùrūf*u*-hèjā-tèrtībi-ùzérÉ.

Already, *ad.* شمدى‌بيله shìmdi-bìlÉ, اول‌وقته‌قالميه‌رق òl-wàkt*a*-kàlm*aya*-r*a*k.

Also, *c.* كذلك kèzālik, وكذلك vè-kèzālik, ده dÉ, دخى dàkhi, ودخى vè-dàkhi, وهمدخى vè-hèm-dàkhi, وبرده vè-bìr-dÉ, وهمده vè-hèm-dÉ, همده hèm-dÉ.

Altar, *s.* مذبح mèzbàh.

Alter, *v.a.* ديكشدرمك dì*gh*ishdirmek, بشقه‌هيئته‌قومق bàshk*a*-hèy'èt*a*-kòm*a*k, تبديل‌ايتمك tèbdīl-e, محوواثبات‌ا màhv-u-ìssbāt-e- ; —, *v.n.* ديكشمك dì*gh*ishmek, تغيرا t*à*ghàyyur-e.

Alteration, *s.* تبديل tèbdīl ; محوواثبات màhv-u-ìssbāt.

Altercation, *s.* نزاع nìzā", منازعه mù-nāz*a*"*à*, غوغا ghàwgha (kàwgha.)

Alternate, *a.* متبادل mùtébādil, متناوب mùténāvib ; on alternate days, *ad.* كون‌اشورى gh*y*ùn-àsh*i*r*i*.

Alternate, *v.n.* نوبتلشمك nùbetlesh-mek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètl*a*, متناوبة mùténāvibétᴇn, على المناوبه "àlᴇ-'l--mùnāvébᴇ.

Alternative, *s.* چاره chārᴇ, بشقه‌يول bàshk*a*-yòl, طريق اخر tàrīk*i*-àkhàr.

Although, *c.* هرنقدر hᴇr-nàkadar, ايسه‌ده ìss*a*d*a*.

Altitude, *s.* ارتفاع ìrtifā".

Altogether, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun.

Alum, *s.* شاب shàb.

Always, *ad.* دائما dā'ima, هرزمان hᴇr-zàmàn, هروقت hᴇr-wàk*it*.

Amanuensis, *s.* كاتب k*y*ātib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplam*a*k, بركدرمك bìrìkdirmek, جمع ايمك jèm"-e-.

Amateur, *s.* هوسلو hàvèssli.

Amaze, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà"àjjub-ètdirmek; amazed, *a.* متعجب mù-ta"àjjib, حيران hàyrān; to be —, تعجب ايمك tà"àjjub-e-, شاشمق shàshm*a*k, حيران قالمق hàyrān-kàl-m*a*k, قالمق kàlm*a*k, باقه‌قالمق bàka--kàlm*a*k.

Amazing, *a.* عجيب "àjīb (àjà'ib), غريب ghàrīb; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ايلچى èlchi, سفير sèfīr.

Amber, *s.* كهربا kèhrubā (kèhlibàr.)

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر "ànbᴇr.

Ambiguous, *a.* قپانق kàpànìk, مغلق [mùghlàk.

Ambition, *s.* حرص الشان hàrssu-'sh--shān, حرص حكومت hàrss*i*-hùkyū-mèt.

Ambitious, *a.* حريص الشان hàrīssu-[-'sh-shàn.

Amble, *s.* راهوان ràhwān, اشكين èshkin; —, *v.n.* اشمك èshmek, اشكين كتمك èshkin-ghìtmek, راهوان كتمك ràhwān-ghìtmek.

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان ràhwān, اشكين باركير èshkin-bār-ghīr (bèghir.)

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pùssu.

Amen, *int.* امين āmīn.

Amenable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultm*a*k, تصحيح ايمك tàsshīh-et-, اصلاح ايمك èsslāh--et-; —, *v.n.* برازايواو bìr-àz-ìyi-ò, ايواولغه‌يول طوتمق ìyi-òlm*agha*-yòl-tùtm*a*k.

Amendment, *s.* فرق fàrk.

Amends, to make, *v.n.* تضمين ايمك tàzmīn-e-, ترضيه‌ويرمك tàrzìyyᴇ-vᴇrmek; اجيسنى چيقارمق àjìss*i*ni-chìkàrm*a*k.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum

Amiable, *a.* گوزل‌خویلو ghyùzèl-khùylu, طاتلو tàtli. [dòsstānė.

Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه

Amidst, *pr.* اورتەسنده òrtassında, اراسنده àrassında.

Amidships, *ad.* اورتەیرلرینەطوغری òrta-yèrlérina-dòghru.

Amiss, *a.* فنا fèna, سقط sàkat.

Amity, *s.* دوستلق dòsstluk, دوستی dòsstū, محبت màhàbbèt, مخادنت mùkhādénèt.

Ammoniac, *s.* نشادر nìshàdir.

Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه jèbkhānė.

Amnesty, *s.* عفوعام "àfvi-"āmm.

Among, Amongst, *pr.* اراسنه àrassina, اراسنده àrassında.

Amorous, *a.* عاشقانه "āshikānė.

Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp, یکون yèkyūn; —, *v.n.* بالغ او bā-lìgh-òl.

Ample, *a.* بول bòl, کنش ghènish.

Amplitude, *s.* سعه مشرق sì"à'i-mèsh-rik. [kàt"-et.

Amputate, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع

Amputation, *s.* کسلمه kèssilmė, قطع kàt".

Amulet, *s.* نسخه nùsskha (mìsska.)

Amuse, *v.a.* اکلندرمك èghlendirmek; — one's self, *v.n.* اکلنمك èghlen-

An, *art.* بر bìr. [mek.

Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقیس màkīss. [قیاس kìyāss.

Anology, *s.* مشابهت mùshābéhèt;

Analysis, *s.* حل hàll.

Analyze, *v.n.* حل ایتمك hàll-et.

Anarchy, *s.* فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Anathema, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā, افوروز àforòz.

Anatomize, *v.a.* تشریح ایتمك tèshrīh-et.

Anatomy, *s.* تشریح tèshrīh.

Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)

Ancestry, *s.* اجداد èjdād; نسب nèsseb.

Anchor, *s.* تیمور tīmūr (dèmir), لنکر lènghèr; — *v.a.* تیمورلمك dèmir-lémek; —, *v.n.* تیمورلمك dèmirlé-mek, تیموراتمق dèmir-àtmak; at —, تیمورلو dèmirli.

Anchorage, *s.* تیموریری dèmir-yèri, تیمورلیه جك یر dèmirléyéjek-yèr.

Anchored, *a.* تیمورلو dèmirli.

Anchovy, *s.* ساردله sārdèla.

Ancient, *a.* اسکی èsski, قدیم kàdīm, کارقدیم kyāri-kàdīm.

Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakàddimīn, اسكى زمان ادملرى èsski-zàmàn-àdamlari.

And, *c.* و vè, دە dè, دخى dàkhi.

Anecdote, *s.* فقره fìkra, منقبه mànkabé.

Anemone, *s.* مانسه mànissa.

Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكه mèlā'iké.

Angelic, *a.* مكلى mèlekī.

Anger, *s.* دارغينلق dàrghinlik, قيزغينلق kìzghinlik, غضب ghàzab.

Angle, *s.* كوشه kyùshé, زاويه zāvìyyé; —, *v.n.* اولتەايلەبالق اولامق òlta-ila-bàlik-àwlamak.

Angry, *a.* دارغين dàrghin; to be —, *v.n.* دارلمق dàrilmak, قيزمق kìzmak, كوجنمك ghyùjènmek, غضبه كلمك ghàzaba-ghèlmek, حدتلنمك hìddètlenmek.

Anguish, *s.* عظيم درد "àzīm-dèrd, عظيم كدر "àzīm-kèder.

Angular, *a.* كوشەلو kyùshéli.

Animal, *s.* حيوان hàywān; —, *a.* حيوانى hàywānī.

Animate, *v.a.* جان ويرمك jàn-vèrmek, جانلندرمق jànlandirmak, احيا ìhyā-et.

Animated, *a.* بشاشتلو bèshāshètli.

Animation, *s.* بشاشت bèshāshèt.

Animosity, *s.* عداوت "àdāvèt, كين kīn, كنيه kīné.

Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.

Ankle, *s.* طوبوق tòpuk.

Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh وقعەنويس wàk"à-nùwīss. [tàwārīkh.)

Annals, *s. pl.* تاريخ tārīkh (pl. تواريخ

Annex, *v.a.* الحاق ilhāk-et, ضم zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودينى قالدرمق vùjūdini-kàldirmak, يوق yòk-et, افنا ìfnā-et.

Anniversary, *s.* كون ghyùn.

Announce, *v.a.* خبرويرمك khàber-vèrmek, تبليغ tèblīgh-et, افاده ìfādé-et.

Annoy, *v.a.* تعجيز tà"jīz-et, صقندى sìkinti-vèrmek, اذيت ويرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسز rāhatsìz-et; كوجندرمك ghyùjèndirmek, كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Annoying, *a.* ادمك كوجنه كيدرى àdaming-ghyùjuna-ghìder.

Annoyance, *s.* اذيت èzìyyèt, صقندى sìkinti.

Annual, *a.* سنوى sènévī.

Annuity, *s.* سهيم sèhīm, ايراد īrād.

Annul, *v.a.* فسخ fèsskh-et, ابطال ìbtāl-et, بطال bàttāl-et.

Annular, *s.* حلقه‌رسمنده hàlk*a*-rèss-[minda.

Anoint, *v.a.* یاغ‌سورمك yāg*h*-sùrmek, تدهین tèdhīn-et.

Anointed, *a.* مسیح mèssīh, مدهن [mùdèhhèn.

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khìlāfu-'l-"ādé.

Anonymous, *a.* امضاسز ìmzāss*iz*.

Another, *a.* بشقه‌بر bàshk*a*-bìr, دیکربر dìgher-bìr.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب ویرمك jèwāb-vèrmek; —, *v.n.* اولق òlm*ak*; اویمق ùym*ak*; — for, کفیل‌او kèfīl-ol; مسئول‌او mèss'ūl-ol.

Answerable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Ant, *s.* قارنجه kàr*i*nj*a*.

Antagonist, *s.* خصم khàss*i*m.

Antarctic, *a.* جنوبی jènūbī.

Antecedent, *a.* سالف sālif, سابق sāb*i*k, مقدم mùkàddem; —, *s.* مقدم mùkàddem; موصول‌به mèvsūlun-bìh.

Antediluvian, *a.* طوفاندن‌اول tūfānd*a*n-[-èvvel.

Antelope, *s.* جیران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Anterior, *a.* سالف sālif, سابق sāb*i*k, مقدم mùkàddem.

Anthropophagi, *s.pl.* یامیام y*à*my*à*m.

Antichamber, *s.* دیوانخانه dīwan-

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl. [khāné.

Anticipate, *v.a.* اویمق ùmm*ak*, مأمول‌ا mè'mūl-et; اول‌طورانمق èvvel-dàw-r*a*nm*ak*; طلب‌اولنمزدن‌اول‌حس‌ایدوب tàleb-òlunm*a*zdan--èvvel-hìsss - èd*u*p - vèrmek - yā-khud-y*à*pm*ak*.

Antidote, *s.* علاج "ilāj.

Antimony, *s.* تیمورپوزان tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan.)

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت "àdāvèt, خصومت khùssūmèt.

Antique, *s.* عتقه "àntik*a*; —, *a.* اسکی èsski, عتیق "àtīk, قدیم kàdīm, کارقدیم k*y*āri-kàdīm.

Antiquity, *s.* عتقه "àntik*a*; اسکی زمان èsski-z*à*màn.

Antler, *s.* بوینوز bòynuz.

Anus, *s.* مقعد màk"*à*d.

Anvil, *s.* اورس ùrss.

Anxiety, *s.* قصاوت kàssāvèt; تلاشی tèlāshī (tèl*à*sh.)

Any, *pro.* بر bìr, براز bìr-àz, بعض bà"*zi*;

هیچ hìch, هیچ‌بر hìch-bìr.

Anybody, pro. کمسنه kìmèssnÉ (kìmssÉ.)

Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa ; هیچ بردرلو hìch-bìr-dùrlu.

Apace, *ad.* چابك chàbuk.

Apart, *ad.* ایری àyri.

Apartment, *s.* اوطه òda ; دائره dā'irÉ.

Apathy, *s.* قیدسزلق kàydsizlik, عدم تقید "àdémi-tàkàyyud.

Ape, *s.* میمون màymūn, شبك shèbek ; —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.

Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h.)

Aperture, *s.* دلیك dèlik, ارالق àralik, اچقلق àchiklik, نفسلك nèfesslik.

Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvÉ.

-phelion, *s.* حضیض hàdīd.

Apiece, *ad.* بهرینه bèhèrina.

Apocryphal, *a.* مشکوك mèshkyūk.

Apogee, *s.* حضیض hàdīd. [lémek.

Apologize, *v.n.* عذرديلمك "ùzr-dì-

Apology, *s.* عذرنامه "ùzrnāmÉ ; عذرياني "ùzr-bèyāni.

Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.

Apostacy, *s.* ارتداد ìrtidād.

Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd), دونمه dùnma.

Apostatize, *v.n.* دیندن دونمك dīnin-dan-dùnmek.

Apostle, *s.* رسول rèssūl, مرسل mùrsèl ; the apostles of Christ, حواریون hàwārìyyūn. [ìsspènchiyàr.

Apothecary, *s.* اجزاجی èjzāji, اسپنچیار

Appal, *v.a.* قورقمق kòrkutmak, تخویف ایتمك tàkhwīf-et.

Appanage, *s.* اربدلق àrpalik, باشمقلق bàshmaklik.

Apparatus, *s.* طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdāwāt.

Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbAb), لباس lìbàss, البسه èlbissÉ.

Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bèdī-dār, هوادار hùwèydā, اشکار āshikyār.

Apparently, *ad.* غالبا ghāliba ; ظاهرا zāhira. [khàyālÉ.

Apparition, *s.* ظهور zùhūr ; خیاله

Appeal, *v.n.* دوشمك dùshmek, صیغمق sìghinmak ; مراجعت ایتمك mùrāja"àt-et.

Appear, *v.n.* کورنمك ghyùrunmek, کوزکمك ghyùzikmek, ظهور ایتمك zùhūr-et ; it appears, *v. imp.* غالبا ghāliba ; کلور ghèlir, کورنیور ghyùruniyor.

Appearance, *s.* صورت sūrèt, هیئت

hèy'èt ; كورنش ghyàrunush ; ظهور zùhūr.

Appease, *v.a.* تسكين tèsskīn-et.

Append, *v.a.* ضم zàmm-ēt, علاوه "ìlāvé-et.

Appendage, Appendix, *s.* تتمه tètìmmé, ضميمه zàmīmé, علاوه "ìlāvé.

Appertain, *v.n.* راجع او rājì"-ol, منوط او mènūt-ol, متعلق او mùta"àllik-ol.

Appetite, *s.* اشتها ìshtìhā (ìshtàh.)

Apple, *s.* الما èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur ; مناسبت الور mùnāssébèt-àlìr.

Application, *s.* دوقندرش dòkundurush, ياپشدرش yàpìshdìrish ; دوشش dùshush, باش اورش bàsh-ùrush (wùrush), مراجعت mùrāja"àt ; چالشش chàlìshìsh, سعی وغیرت sà"y-u-ghàyrèt, صرف ذهن sàrfì-zìhn, جدوجهد jìdd-u-jèhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak, ياپشدرمق yàpìshdìrmak ; سورمك sùrmek ; تطبيق ايلا tàtbīk-et ; طلا tàlā-et ; —, *v.n.* باش اورمق bàsh-wùrmak, دوشمك dùshmek, مراجعت mùrāja"àt-et ; — for, استمك ìsstémek, استدعا ìsstìd"ā-et, مطالبه mùtālébé-et, مطلوب ايله màtlūb-et ; — one's self, چالشمق chàlìshmak, سعی ايله sà"y-et, سعی وغیرت ايله sà"y-u-ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* تعيين ايله tà"yīn-et, نصب ايله nàssb-et, تخصيص ايله tàkhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموريت mè'mūrìyyèt ; ايش ìsh.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسيم ايله hìsssé-hìsssé-tàksīm-et. [nāssib.

Apposite, *a.* يوللو yòllu, مناسب mù-

Appraise, *v.a.* قيمت تقديرا kīmèt-tàkdīr-et, بهاچمك bàhà-bìchmek (pàhà.)

Appreciate, *v.a.* تقديرا tàkdīr-et, قدرينى بلمك kàdrìnì-bìlmek.

Apprehend, *v.a.* طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak, اخذوكرفت ايله àkhz-u-ghìrìft-et ; انكلامق ànglamak (*ànnamak*), درك ايله dèrk-et ; قورقمق kòrkmak.

Apprehension, *s.* اخذوكرفت àkhz-u-ghìrìft ; فهم وادراك fèhm-u-ìdrāk ; قورقو kòrku.

Apprehensive, *a.* قورقوسى اولان kòrkussu-òlan.

Apprentice, *s.* شاكرد shāghìrd ; —

v.a. شاكردلكه ويرمك shāghirdlighé-vèrmek. [ghirdlik.

Apprenticeship, *s.* شاكردلك shā-

Apprize, *v.a.* خبرويرمك khàber-vèrmek.

Approach, *s.* يول yòl; تقرب tàkàrrub; —, *v.a.* & *n.* تقربا tàkàrrub-et, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقين وارمق yàkin-vàrmak.

Approbation, *s.* تحسين tàhsīn, استحسان ìsstìhsān.

Appropriate, *v.a.* تخصيصا tàkhsīss-et; —, *a.* مناسب mùnāssib.

Approval, *s.* استحسان ìsstìhsān; on —, *ad.* مخير mùkhàyyèr.

Approximate, *a.* تقريبى tàkrībī, تخمينى tàkhmīnī; —, *v.n.* تقربا tàkàrrub-et.

Approximately, *ad.* تقريبا tàkrība, تخمينا tàkhmīna.

Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub; تخمين tàkhmīn.

Apricot, *s.* قيسى kàyssi, زردالو zèrdāli.

April, *s.* نيسان nīssān.

Apron, *s.* پشتمال pèshtamàl.

Apt, *a.* مستعد mùsstà"idd. [tī"dād.

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد ìss-

Aquafortis, *s.* تيزاب tīzāb, كذاب صوبى kèzab-suyu.

Aqueduct, *s.* صويولى sù-yòlu, كمر kèmer, كمرلر kémerler.

Arable, *a.* اكلورىجلور èkilir-bìchilir, مزروع mèzrū"; — land, *s.* مزرعه mèzra"à, طرلا tàrla.

Arbiter, Arbitrator, حكم hàkem.

Arbitrate, *v.n.* ايردا àyrd-et.

Arc, *s.* قوس kàvss.

Arch, *s.* كمر kèmer.

Archer, *s.* كمانكش kèmankèsh.

Architect, *s.* معمار mì"màr, قالفه kàlfa.

Architecture, *s.* فن معمارى fènni-mì"màrī; بنا bìnā; بنالر bìnālar.

Archives, *s. pl.* قيودات kùyùdāt, دفترخانه dèftèrkhānè, اوراق مخزنى èvràk-màkhzèni.

Arctic, *a.* شمالى shìmālī.

Ardent, *a.* اتشلو àtèshli; يانار yànar.

Ardour, *s.* كرميت ghèrmìyyèt.

Arduous, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, متعسر mùta"àssir.

Area, *s.* سطح sàth (t-h.)

Argue, *v.n.* لقردىا làkirdi-et, مباحثه mùbāhéssé-et; چكه يارشى chèngé-yārishi-et.

Argument, *s.* لقردی làkirdi, کلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.

Arise, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طوغمق dòghmak, طلوع ایتمك tùlū"-et; نشئت ایتمك nèsh'èt-et, لازم کلمك lāzim-ghèlmek. [sāb (hès-).

Arithmetic, *s.* علم حساب "ilmi-hìs-

Ark, *s.* Noah's —, نوح کمیسی nūh-ghèmissi; — of the covenant, تابوت سکینه tābūti-sèkīné.

Arm, *s.* قول kòl; سلاح sìlāh; —, *v.n.* سلاحلنمق sìlāhlanmak; —, *v.a.* سلاح ویرمك sìlāh-vèrmek; دونانمق dònatmak.

Arm-chair, *s.* قولتقلی kòltuklu, قولتقلی صندالیه kòltuklu-sāndālìyyé.

Armfull, *s.* قوجاق kùjak, قوجاق طولوسی kùjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* کره مشبکه kyùré-'i-mùshèbbéké.

Armistice, *s.* متارکه mùtāréké.

Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.

Armorer, *s.* قلیجی kìlìjji, تفنکجی tùfènkji, چاقمقجی chàkmakji.

Armory, *s.* جبه خانه jèbé-khāné.

Armour, *s.* زره zìrh; سلاح sìlāh.

Armpit, *s.* قولتق kòltuk.

Army, *s.* اردو òrdu, عسکر "àssker-

Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

Around, *ad.* & *pr.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda.

Arouse, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, اویاندرمق ùyàndirmak.

Arrange, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ایتمك tèrtìb-et, تنظیم ایتمك tànzīm-et, نظامه قومق nìzāma-kòmak; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak.

Arrangement, *s.* ترتیب tèrtìb, نظام nìzām; قرار kàrar. [صف sàff.

Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzam,

Arrayed, *a.* کییلر ghìyili, ملبس mùlèbbèss. [bàkāyā

Arrears, *s. pl.* مانده māndé, باقیا

Arrest, *s.* حبس hàbss; —, *v.a.* اخذوکرفت ایتمك àkhz-u-ghìrìft-et; توقیف ایتمك tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, کلش ghèlish; وصول vùssūl, وارش vàrish.

Arrive, *v.n.* کلمك ghèlmek, وارمق vàrmak, واصل اولمق wāssil-òl, وصول بولمق wùssūl-bùlmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم tà"àzzum, تکبر

Arrogant, *a.* متکبر mùtékèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمق kàlkïshmak, اوزرينه المق üzérinè-àlmak.

Arrow, *s.* اوق òk, تير tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* كوت ghyùt, دبر dùbr, كون kyòn.

Arsenal, *s.* طوبخانه tòp-khānè.

Arsenic, *s.* سيچان اوتی sïchan-òtu.

Art, *s.* صنعت sàn"àt; فن fènn; معرفت mà"rifèt; حيله hīlè.

Artery, *s.* شاه طمر shāh-dàmar.

Artful, *a.* شيطان shèytàn, حيله باز hīlèbāz.

Artichoke, *s.* انكنار ìnghinār; Jerusalem —, يرالماسی yèr-èlmassï.

Article, *s.* متاع màtā", مال màl; بند bend, فقره fïkra; definite —, حرف تعريف hàrfï-tà"rïf; indefinite —, ادات تبهيم èdāti-tèbhīm.

Artifice, *s.* حيله hīlè.

Artificer, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Artificial, *a.* صنعی sùn"ī, مصنع mùsànnà", ياپمه yàpma, تقليد tàklīd.

Artillery, *s.* طوپلر tòplar, طوپجی عسکری tòpjï-"àsskeri. [èhli-sàn"àt.

Artisan, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حيله سز hīlèssiz.

As, *c.* چونکه chùnku, چون chūn; *ad.* ايکن ìkèn; as . . . . as . . . . قدر, kàdr; as soon as, ديغی کبی -di*gh*i--ghìbi; as it were, as though, صانکه sànki; as for, as to, کلنجه ghèlinjè; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as . . . . قدر, kàdr; as well as, کبی ghìbi, قدر kàdr. [صعودا sù"ūd-et.

Ascend, *v.a.* & *n.* چيقمق chïkmak,

Asceńdency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, حکم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù"ūd.

Ascent, *s.* صعود sù"ūd; يوقش yòkush.

Ascertain, *v.a.* تحقيقا tàhkīk-et.

Ash, Ashes, *s.* کول kyùl; ash-tree, ديش بوداغاجی dìsh-bùdàk--à*gh*aji.

Ashamed, *a.* محجوب màhjūb; to be —, *v.n.* اوطانمق ùtànmak.

Ashore, *ad.* قره يه kàraya, قره ده kàrada.

Aside, *ad.* برياته bïr-yàna, برطرفه bïr--tàrafa; برياندة bïr-yànda, برطرفده bïr-tàrafda; ايری àyri.

Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال

sù'āl-et ; استمك ìsstémek.

Askew, Aslant, *ad.* ارقورى àrkurì (àykìrì), چاربق chàrpìk.

Asleep, *a.* اويويور ùyuyor; اويومش ùyumush, اويقوده ùykuda.

Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmàz.

Aspect, *s.* منظره mànzara ; باقش bàkìsh ; هيئت hèy'èt ; نظارت nèzārèt.

Aspire, *v.n.* كوزديكمك gh*y*ùz-dìkmek, امل èmel-et. [khàr.

Ass, *s.* اشك èshek, حمار hàmār, خر

Ass-colt, *s.* صيپه sìpa.

Assail, *v.a.* هجوم hùjūm-eṭ.

Assailant, *s.* هجومجى hùjūmju, هجوم ايدن hùjūm-èdɛn.

Assassin, *s.* قاتلو kànlì, قاتل kātīl.

Assassinate, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et, تلف tèlef-et.

Assassination, *s.* قتل kàtl.

Assault, *s.* يورويش yùruyush, هجوم hùjūm ; اوزرينه يورمك ùzérinè-yùrumek, يورويش yùruyush-et, هجوم hùjūm-et.

Assay, *v.a.* محكه طوتمق màhèkkè-tùtmak (mèhènkè), عيارينه باقمق "àyàrìna-bàkmak.

Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع jèm"-et ; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, جمع او jèm"-òl, تجمع tèjèmmu"-et.

Assembly, *s.* جمعيت jèm"ìyyèt.

Assent, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt ; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vè mek, موافقت ايتمك mùwāfakàt-et.

Assert, *v.a.* ادعا ìddi"ā-et, يمك dèmek.

Assertion, *s.* لاقردى làkìrdi, يمين sùz, قول kàvl, ادعا ìddi"ā.

Assets, *s.pl.* مال ايله آقچه màl-ila-àkcha.

Asseveration, *s.* يمين yèmīn.

Assiduity, *s.* اقدام ìkdām.

Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان chàlìshkàn.

Assign, *v.a.* تعيين تخصيص ايتمك tà"yīn-et, تخصيص ايتمك tàkhsīṣ-et ; حواله ايتمك hàwālé-et.

Assignee, *s.* وكيل vèkīl.

Assist, *v.a.* ياردم يارديم yàrdìm-et, معاونت ايتمك mù"āvénèt-et, امدادا ايتمك ìmdād-et ; —, *v.n.* بولنمق bùlunmak, كلمك ghèlmek, حاضر اولمق hāzìr-ol.

Assistance, *s.* ياردم yàrdìm, امداد ìmdād, اعانه ì"ānè, معاونت mù"āvénèt.

Assistant, *s.* ياردمجى yàrdìmjì, معاون

mù"āvin, يماق yàmak.

Associate, *s.* ارقەداش àrkadash, رفيق rèfīk, قرين kàrīn; —, *v.n.* قوكشمق kòngushmak, كورشمك ghyùrushmek, ارقەداشلق àrkadashlik-et, اختلاطا ìkhtilāt-et, الفت ùlfèt-et. [kòmpànya.

Association, *s.* شركت shìrkèt, قومپانيا

Assuage, *v.a.* تسكين ايتمك tèsskīn-et.

Assume, *v.a.* الماق àlmak, قبول كه būl-et; اوزرينه الماق ùzérinė-àlmak; كيرمك ghìrmek.

Assurance, *s.* سوز sùz, تأمينات tè'mīnāt (pl.); يمين yèmīn; اعتماد ì"timād, ثبات sèbāt; عارسزلق "àrsizlik; سيغورته sìghūrta.

Assure, *v.a.* تأمين ايتمك tè'mīn-et; يمين ايتمك yèmīn-et; امين ايتمك èmīn-et.

Astern, *ad.* ارقەسنده àrkassina, ارقەسنده àrkassinda; اردينه àrdìna, اردنده àrdìnda.

Asthma, *s.* ضيق النفس zīku-'n-nèfess, ضيق الصدر zīku-'ss-sàdr.

Astonish, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà-"àjjub-ètdirmek.

Astonished, *a.* متعجب mùta"àjjib; to be —, *v.n.* تعجب ايتمك tà"àjjub-et, شاشمق shàshmak.

Astonishment, *s.* تعجب tà-"àjjub, حيرت hàyrèt. [-sàlmak.

Astound, *v.a.* حيرتەصالمق hàyrèta-

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* ياكلش يول طوتمق yànglish-yòl-tùtmak (yānish.)

Astringent, *a.* صيقيجى sìkìji.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.

Astrology, *s.* علم نجوم "ilmi-nùjūm.

Astronomer, *s.* اهل هيئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هيئت "ilmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ايكى پارچه ìki-pàrcha; ايرى àyri, منفصل mùnfàssil.

Asylum, *s.* صيغنەجق ير sìghinajak-yèr, ملجا mèljā.

At, *pr.* ده dé, *a*; دە dé, da.

Atheist, *s.* منكر بالله mùnkir-bì-'llāh.

Athletic, *a.* قوى kàwī, قوتلو kùvvètli.

Atmosphere, *s.* كره هوا kyùré'i-hàwā; هواهوا hàwā.

Atom, *s.* ذره zèrré. [-sàlmak.

Atone, *v.n.* كفارت ايتمك kèfārèt-et.

Atonement, *s.* كفارت kèfārèt.

Atrocious, *a.* شنيع shènī", اشنع èshnà". [shènā"àt.

Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت

Attach, *v.a.* باغلامق bàghlamak,

ربط rìbt-et, بند bènd-et ; — one's self, *v.n.* باغلانمق bàghlanmak, علاقه "àlāka-et. [màhàbbèt.

Attachment, *s.* علاقه "àlāka, محبت

Attack, *s.* هجوم hùjūm ; نوبت nùbèt, ظهور zùhūr, اصابت ìssābèt ; —, *v.a.* هجوم hùjūm-et ; عليهنه چيقشمق "àlèyhina-chìkìshmak ; اصابت ìssābèt-et, ظهورا zùhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل او wāssìl-ol ; بالغ او bālìgh-òl ; نائل او nā'il-òl ; مظفر او mùzàffer-òl, موفق او mùwàffak-òl ; تحصيل tàhsīl-et, كسب kèssb-et.

Attainment, *s.* تحصيل tàhsīl.

Attempt, *s.* قالقشش kàlkìshìsh ; —, *v.n.* قالقشمق kàlkìshmak.

Attend, *v.a.* بكلمك bèklémek ; رفاقت رèfākàt-et ; باقمق bàkmak, خدمت khìdmèt-et (hìzmet.)

Attendance, *s.* رفاقت rèfākàt ; خدمت khìdmèt (hìzmet) ; اتباع طاقمی èbtā"-tàkìmi. [اتباع èbtā".

Attendant, *s.* رفيق rèfīk ; attendants,

Attention, *s.* دقت dìkkàt, تقيد tàkàyyud, اهتمام ìhtimām.

Attentive, *a.* مقيد mùkàyyèd ; to be —, *v.n.* دقت dìkkàt-et.

Attest, *v.a.* يمين ويرمك yèmīn-vèrmek ; —, *v.n.* يمين yèmīn-et, شهادت shàhādèt-et.

Attestation, يمين yèmīn ; شهادت shàhādèt.

Attic, *s.* طوان اراسی tàwàn-àrassi.

Attire, *s.* البسه èlbìssé, زی zìy, قيلق kèlìk, كسوت kìssvèt ; —, *v.a.* كيندرمك ghìyindirmek.

Attitude, *s.* دورش dùrush, وضع wàz"i (pl. اوضاع èvzā") ; هيئت hèy'èt.

Attract, *v.a.* جذب jèzb-et, چكمك chèkmek. [-jāzibé.

Attraction, *s.* قوت جاذبه kùvvèti-

Attractive, *a.* جاذب jāzib.

Attribute, *s.* صفت sìfàt ; —, *v.a.* عزو vèrmek, ويرمك "àzv-et, اسنادا ìssnād-et.

Auburn, *a.* لپسقه lìpìsska.

Auction, *s.* مزاد mèzād (mèzàt), مزايده mùzāyédé.

Auctioneer, *s.* مزادجی mèzādji, دلال dèllāl (tèllàl.) ["ārsiz.

Audacious, *a.* جسور jèssūr ; عارسز

Audacity, *s.* جسارت jèssārèt ; عارسزلق "ārsizlik.

Audible, *a.* ايشديلور ìshìdilir.

Audience, *s.* ملاقات mùlākāt (interview); جماعت jèmā"àt, سامعين sāmi"īn.

Audit, *v.a.* حساب يوقلامق hìssāb-yòklam*a*k, محاسبه‌ا mùhāssébé-et.

Auditor, *s.* دكليان dìngléyen (dīnèyen), سامع sāmi"; محاسبه‌جى mù-

Auger, *s.* بورغى bùrghu. [hāssébéji.

Aught, *s.* برشى bìr-shèy; هيچ برشى hìch-bìr-shèy.

Augment, *v.n.* ارتمق àrtm*a*k, ازدياد بولمق ìzdiyād-bùlm*a*k, ترقى‌ا tèr*à*kk*i*-et; —, *v.a.* ارترمق àrt*i*rm*a*k, تكثيرا tèksīr-et. [tèzāyud, ترقى tèr*à*kk*i*.

Augmentation, *s.* ازدياد ìzdiyād, تزايد

Augur, *s.* كاهن k*y*āhin, فالجى fàlj*i*.

Augury, *s.* فال fàl.

August, *s.* اغستوس à*gh*osstoss; —, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī.

Aunt, *s.* (paternal) حاله hàl*a*; (maternal) تيزه tèyzé; (uncle's wife) ينكه yènghé. [mùssā"*a*dé.

Auspices, *s. pl.* سايه sāyé, مساعده

Auspicious, *a.* مساعد mùssā"id.

Austere, *a.* سرت طبيعتلو sert-tàbī"*à*tl*i*; رياضتلو rìyāz*à*tl*i*.

Austerity, *s.* رياضت rìyāz*à*t.

Authentic, *a.* صحيح sàhīh, معتبر mù"té-

Authenticity, *s.* صحت sìhh*à*t. [bèr.

Author, *s.* باعث bā"iss, بادى bādī, صانع sān*i*"; مؤلف mù'èllif, مصنف mùssànnif.

Authoritative, *a.* امرانه āmirāné.

Authority, *s.* حكم hùkm, امر èmr; حاكم hakim, آمر āmir, ضابط zābit; اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt; سند sèned, برهان bùrhān.

Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Authorize, *v.a.* اذن ويرمك ìzn-vèrmek, ترخيص‌ا tèrkhīss-et.

Autumn, *s.* كوز gh*y*ùz, صوك بهار sòn*g*-bàhār, فصل خريف fàssl*i*-kh*à*rīf.

Autumnal, *a.* خريفى kh*à*rīfī.

Avail, *v.n.* فائده‌ا fā'idé-et; — one's-self of, *v.n.* قبول‌ا kàbūl-et.

Available, *a.* حاضر hāz*i*r, موجود mèvjūd, الده èldé. [khàssīsslik.

Avarice, *s.* خست khìsssèt, خسيسلك

Avaricious, *a.* خسيس khàssīss.

Avenge, *v.a.* انتقامنى المق ìntikām*i*n*i*-àlm*a*k; — one's-self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlm*a*k.

Average, *a.* وسط wàssat, اورته òrta.

Averse, *a.* راضی دکل rāzi-dìghil.

Aversion, *s.* عدم رضا "àdémi-rìzā; نفرت nèfrèt.

Avoid, *v.a.* قاچنمق kàchinmak, صاقنمق sàkinmak, چکنمك chèkinmek.

Avow, *v.a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"tirāf-et.

Awake, *a.* اویانق ùyànik; —, *v.a.* اویانمق ùyànmak; —, *v.a.* اویاندرمق ùyàndirmak.

Award, *s.* حکم hùkm, قرار kàrār.

Aware (to be), *v.n.* خبری او khàbéri-òl; (to become), خبرالمق khàber-àlmak.

Away, *ad.* اوزاغه ùzàgha, اوزاقده ùzàkda.

Awful, *a.* قورقنجلو kòrkunjlu.

Awhile, *ad.* بروقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.

Awkward, *a.* یاقشمز yàkishmaz, یاقشقسز yàkishiksiz.

Awl, *s.* بیز bīz.

Awning, *s.* تنته tènta.

Awry, *a.* چارپق chàrpik.

Axe, *s.* بالطه bàlta.

Axle, *s.* دنکل dìnghil.

Azure, *a.* اچق مائی àchik-mā'ī (màvi), کوك مائیسی ghyùk-mā'īssi (māvissi.)

B.

Babbler, *s.* کوزه ghèvézé, بوش بوغاز bòsh-bòghàz.

Babe, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Baboon, *s.* میمون màymūn.

Bachelor, *s.* بیکار bīkyār (bèykyār.)

Back, *s.* ارد àrd; ارقه àrka; صرت sìrt; ظهر zàhr; ترس tèrss; کیرو ghèri; ورا vèrā; —, *ad.* کیرو ghèri, کیرویه ghèriya, کیروده ghèrida; —, *v.a.* & *n.* (a boat in rowing) سیه‌ا sīyé-et.

Backgammon, *s.* طاوله‌اویونی tàwla-òyunu.

Backwards, *ad.* ترسنه tèrssina, ترس tèrss, کیروکیرو ghèri-ghèri, قیچین قیچین kìchin-kìchin.

Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzuk; قالپ kàlp; کوتی kyùtu, ایش یوق ìsh-yòk.

Bag, *s.* توربه tòrba, کیسه kèyssé.

Baggage, *s.* اشیا èshyā, یوك yùk, پرتی pìrti.

Bail, *s.* کفیل kèfil.

Bait, *s.* یم yèm; —, *v.a.* یم ویرمك yèm-vèrmek; یملك yèmlémek.

Bake, *v.a.* فرونده پشرمك fìrinda-pìshirmek; —, *v.n.* فرونده پشمك fìrinda-pìshmek.

Bake-house, *s.* فرون fùrin.

Baker, *s.* اتمكجى ètmekji (èkmekji); فرونجى fùrinji.

Balance, *s.* ترازو tèrāzi; فضله fàzla.

Balanced, *a.* دنك dènk.

Balcony, *s.* شاهنشين shāhnishīn.

Bald, *a.* باشى‌طاس bàshi-tàss; كل

Bale, *s.* دنك dènk. [kèl.

Ball, *s.* طوپ tòp; يومق yùmak; كله ghyùllé; قورشون kùrshun; بالو bàlo.

Ballast, *s.* صفره sàfra.

Balloon, *s.* بالون bàlon, چادر chàdir.

Ballot, *s.* قرعه kùr"à, پيانقو pìyànko.

Bamboo, *s.* قامش kàmish.

Band, *s.* باغ bàgh; طاقم tàkim, بولك bùluk; موزيقه mùzika.

Bandage, *s.* صارغى sàrghi.

Banish, *v.a.* سورمك sùrmek, سوركون‌ا sùrghyun-et, نفى‌ا nèfy-et; دفع‌ا dèf"-et. [nèfy.

Banishment, *s.* سوركون sùrghyun, نفى

Bank, *s.* صوكنارى sù-kènàri; سد sèdd; بانقه bànka.

Banker, *s.* صراف sàrrāf (sàraf)

Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.

Banner, *s.* بيراق bāyrak, سنجاق sànjak, باندره bàndara.

Banquet, *s.* ضيافت zìyāfèt.

Baptize, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et.

Bar, *s.* قول kòl; صيرق sìrik; قومسال kùmsàl; مانع māni"; —, *v.a.* منع‌ا mèn"-et, مانع‌او māni"-òl.

Barb, *s.* عرب‌اتى "àrab-àti.

Barbarian, *s.* ترك tùrk, وحشى‌ادم vàhshi-àdam. [sizlik.

Barbarity, *s.* انسانيتسزلك ìnsānìyyèt-

Barbarous, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz; قبا kàba, تربيه‌سز tèrbìyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bèrber.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbèrbāriss.

Bare, *a.* چيلاق chìplàk; اچق àchik; قورو kùru; —, *v.a.* اچمق àchmak.

Barefoot, *ad.* يالين‌اياق yàlìn-àyak.

Barely, *ad.* كوچ بلا ghyùch-bèla.

Bargain, *s.* پازارلق pàzarlik; —, *v.n.* پازارلق‌ا pàzarlik-et.

Barge, *s.* ماغونه màghona; صندال sàndàl, فلوقه fùlika.

Bark, *s.* اغاج‌قبوغى àghaj-kàbughu; ناوى nàvi; —, *v.n.* حاولامق hàwlamak; —, *v.a.* قبوغى‌صويمق kàbughunu-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrpa.

Barn, *s.* انبار ànbar.

Barometer, *s.* هواترازوسی hàwa-tèrāzissi.

Barracks, *s.* قشلا kìshla, قشلاغ kìshlāgh.

Barrel, *s.* فوچی fìch*i*, واریل vàril; gun-barrel, تفنگك تیموری tùfè*gh*ing-dèmiri; double-barrel gun, چفته تفنك chìfté-tùfèk.

Barren, *a.* قسر kìssr; چول chùl, محصولسز màhsūlsiz; خیرسز khàyrsiz.

Barrier, *s.* قپو kàp*i*.

Barrow, *s.* ال عربه‌سی èl-"àrabass*i*.

Barter, *s.* ترانپه tràn*p*a, دیکش dì*gh*ish; *v.a.* & *n.* ترانپه‌ا tràn*p*a-et, دیکش‌ا dì*gh*ish-et.

Base, *s.* کرسی ky*ù*rsi; قاعده kā"idé; —, *a.* الچق àlch*à*k.

Base-line, *s.* ضلع معلوم dùl"*i*-mà"lūm.

Bashful, *a.* محجوب màhjūb, اوطانغاج ùtànghàch.

Basin, *s.* کاسه ky*ā*ssé, چناق chànak; حوض hàwz.

Basis, *s.* اساس èssāss.

Basket, *s.* سپد sèped, کوفه ky*ù*fé.

Bason, *s.* لکن lè*gh*en.

Bastard, *s.* & *a.* پیچ pìch.

Bastinado, *s.* طیاق dày*a*k.

Bastion, *s.* طابیه tàbiy*a*.

Bat, *s.* چومق chòm*ak*; یراسه yèrass*a*.

Bath, *s.* حمام hàmmām (hàmam.)

Bathe, *v.n.* صویه کیرمك sùy*a*-ghìrmek; یقانمق yìkanm*ak*; —, *v.a.* یقامق yìkam*ak*.

Battalion, *s.* طابور tàbur.

Batter, *v.a.* دوکمك dù*gh*mek.

Battery, *s.* طابیه tàbiy*a*.

Battle, *s.* جنك jènk, غوغا (kàwgha), محاربه mùhārébé.

Bawl, *v.n.* حیقرمق hàyk*ì*rm*a*k باغرمق bà*gh*ìrm*a*k.

Bay, *s.* (gulf) کورفز ky*ù*rfez; (tree) دفنه dèfné; (colour) دورو dòru.

Bayonet, *s.* سونکی sùnghy*u*.

Be, *v.n.* اولمق òlm*a*k; بولنمق bùlunm*a*k, موجوداو mèvjūd-òl.

Beach, *s.* یالی کناری yàlì-kènāri.

Beacon, *s.* نشان nìshàn, علامت "àlāmèt.

Bead, *s.* تسبیح دانه‌سی tèssbīh-dānéssi; beads, *s. pl.* تسبیح tèssbīh.

Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgh*a*; امزك èmzik.

Beam, *s.* (of wood) کرش kìrish; (of light) شعاع shù"ā", پرتو pèrtèv.

Bean, *s.* (broad) باقله bàkl*a*; (kidney) فصولیه fàssūly*a*.

Bear, *s.* آیو àyi; —, *v.a.* قالدرمق kàldirmak; طیانمق dàyanmak, چکمك chèkmek, تحمل tàhàmmul-et; (fruit, &c.) ویرمك vèrmek; (children) طوغرمق dòghurmak.

Beard, *s.* صقال sàkal. [mak.

Bearer, *s.* حامل hāmil, دارنده dārèndé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jìhèt, کرته kèrté; (armorial) ارمه àrma.

Beast, *s.* حیوان hàywān.

Beat, *v.a.* دوکمك dùghmek; (overcome) بوزمق bòzmak, التا àlt-et.

Beating, *s.* طیاق dàyak. [dìlbèr.

Beautiful, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر

Beauty, *s.* کوزللك ghyùzèllik; حسن

Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hùssn.

Because, *c.* زیرا zìrā, چونکه chùnku, شوسبدنکه shù-sèbebdàn-ki.

Beckon, *v.n.* اشارت ìshāret-et.

Become, *v.n.* اولق òlmak; (suit) یاقشمق yàkishmak.

Bed, *s.* یتاق yàtak, دوشك dùshèk; (stratum) طبقه tàbaka; (of flowers) تخته tàkhta.

Bedstead, *s.* کروت kèrévet.

Bee, *s.* ارى àri, بال اریسی bàl-àrissi.

Beehive, *s.* ارى قوانى àri-kòwàni.

Beech, *s.* کولکن ghyùlghèn.

Beef, *s.* صیغراتی sàghir-èti.

Beer, *s.* اربه صویی àrpa-sùyu, بیره bìra

Bees'-wax, *s.* بالمومی bàl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pànjàr.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bùjèk; (fullers', &c.) دیبك الی dībèk-èli.

Before, *pr.* (in front) اوکنه ùnguna, اوکنده ùngunda; (in time) دن اول dan-èvvel; —, *ad.* اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàddémā; ایلرو ilèri.

Beg, *v.a.* اسمك ìsstémek, دیلمك dìlémek; —, *v.n.* دیلنمك dìlenmek.

Beget, *v.a.* حاصل hāssil-et, ایراث īrāss-et; (procreate) یاپمق yàpmak, پیدا پèydā-et.

Beggar, *s.* دیلنجی dìlènji.

Begin, *v.a.* & *n.* باشلامق bàshlamak.

Beginning, *s.* باش bàsh; باشلانغیج bàshlanghìj; ابتدا ìbtidā, اول èvvel.

Behaviour, *s.* طورو حرکت tàwr-u-hàrékèt, اطوار àtwàr, حرکت hàrékèt.

Behead, *v.a.* باشنی کسمك bàshini-

-kèssmek, بويونى اوزمق bòyunùnu--wùrmak.

Behind, *pr.* اردينه àrdìna, اردنده àrdìnda; ارقه سنه àrkassìna, ارقه سنده àrkassìnda; كيروسنه ghèrissina, كيروسنده ghèrissinda; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرده ghèrida, وراده vèrāda.

Behindhand, *ad.* گچ ghèch; to be —, *v.n.* گچ قالمق ghèch-kàlmak; يتشه مامك yètishémamek.

Behold, *v.a.* باقمق bàkmak, كورمك ghyùrmek; —, *int.* اشته ìshta, نا nā.

Being, *s.* (thing) شى shèy; كائن kyā'in, موجود mèvjūd, واراولان vàr-òlan; (existence) وارلق vàrlìk, وجود vùjūd, موجوديت mèvjūdìyyèt, كون kèvn, كينونت kèynūnèt.

Belch, *v.n.* گكرمك ghéghirmek, گيرمك ghèyirmek; —, *s.* گكرمه ghèghirma, گيرمه ghèyirma.

Belief, *s.* اعتقاد ì"tikād; ايمان ìmān.

Believe, *v.a.* اينانمق ìnànmak, قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; اعتقادا ì"tikād-et; ايمان ا ìmān-et.

Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم mùsslim.

Bell, *s.* (large) چان chàng; (small) چنغراق chìngharàk; (of a time-piece) زل zìl.

Belligerent, *a.* & *s.* محارب mùhārib.

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Bell-metal, *s.* توج *or* طوج tùj(tùnch.)

Belly, *s.* قارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص او màkhsūss-òl; متعلق او mùta"àllìk-òl, منسوب او mènsūb-òl.

Beloved, *a.* عزيز "àzīz; سوكيلو sèvghili; (mas.) معشوق mà"shūk; (fem.) معسوقه mà"shūka.

Below, *pr.* التنه àltìna, التنده àltìnda; التيانه àlt-yànìna, التيانده àlt-yànìnda; تحتنه tàhtìna, تحتنده tàhtìnda; زيرينه zīrìna, زيرنده zīrìnda; —, *ad.* التة àlta, التده àltda; التيانه àlt-yàna, التيانده àlt-yànda; زيرده zīrda; اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghìda.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish; (waist-band) كمر kèmer, قوشاق kùshàk.

Bench, *s.* صره sìra, پيكه pèykè; (carpenter's, &c.) دسكاه dèsst-

ghyāh (tèzghyàh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپلق chàrpilmak; bend down, *v.a.* يانرمق yàtirmak; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنه àltìna, التنده àltìnda; مادونتده mā-dùnunda; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkìshmàz.

Benefactor, *s.* افندى èfèndi, ولى نعمت vèlī-nì"mèt.

Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.n.* يارامق yàramak.

Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك ĭyilik, منفعت mènfa"àt; احسان ìhsān, نعمت nì"mèt; —, *v.a.* يرامق yàramak, فائده ا fā'idé-et; — by, *v.n.* فائده كورمك fā'idé-ghyùrmek.

Benumbed, *a.* اويوشمش ùyushmush, اويوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اويوشمق ùyushmak; (with cold) طوكمك dòngmak.

Berry, *s.* يمش yèmish, دانه dānė(tānė).

Berth, *s.* ير yèr; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet.)

Beseech, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنى المق ètrāfìnì-àlmak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم ا hùjūm-et.

Beside, *pr.* يانند yànìna, يانندە yànìnda, يانى باشندە yànì-bàshìnda.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā"adā, دن فضله dan-fàzla; —, *ad.* اندن بشقه àndan-bàshka, بوندن بشقه bùndan-bàshka, &c.

Besiege, *v.a.* محاصره ا mùhāssara-et.

Bespeak, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, سپارش ا sìpārish-et.

Best, *a.* اك ايو èng-ī yi, اك اعلا èng-à"là.

Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, انعام ا ìn"ām-et.

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* & *n.* بحث ا bàhss-et.

Betray, *v.a.* خائنلق ا khā'ìnlìk-et, خيانت ا khìyānèt-et.

Betroth, *v.a.* عقد "àkd-et, نكاح ا nìkyāh-et.

Better, *a.* دهايو dàhà-ī yi, دهاكوزل dàhà-ghyùzèl, دهااعلا dàhà-à"là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrassìna, اراسندە àrassìnda; بينند bèynìna, بينندە bèynìnda; مابينند mābèynìna, مابينندە mābèynìnda;

—, *ad.* ارایه *àraya*, ارادة *àrada*; مابیندة *mābèynda*.

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شیو *shèv*.

Beware, *int.* صاقن *sàkin*; —, *v.n.* صاقنمق *sàkinmak*.

Beyond, *pr.* اوتهسنده *ùtéssinè*, اوتهسندة *ùtéssindè*; —, *ad.* اوته *ùtè*, اوتهیه *ùtèyè*, اوتهدة *ùtèdè*; اشوری *àshùri*.

Bible, *s.* کتاب الله *kìtābu-'llāh* (God's book.) [ویرمك *vèrmek*.

Bid, *v.a.* امرا *èmr-et*; (at a sale)

Bier, *s.* تابوت *tàbut*.

Big, *a.* بیوك *bìyuk*, ابری *ìri*, قوجهمان *kòjamān*; (— with child) کبه *ghèbè*.

Bight, *s.* کورفز *kyùrfez*, قوی *kòy*.

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب *mùta"àssib*.

Bigotry, *s.* تعصب *tà"àssub*.

Bile, *s.* صفرا *sàfrā* (*sàfra*.)

Bilge, *s.* سنتینه *sèntina*; bilge-water, سنتینه صوبی *sèntina-sùyu*.

Bilious, *a.* صفراوی *sàfrāvī*; صفراسی قبارمش *sàfrassi-kàbarmish*.

Bill, *s.* (account) دفتر *dèftɛr*, پوصله *pùssla*; (for advertizing) یافته *yàfta*; (bird's —) غاغه *ghàgha*; (for cutting) ساطور *sàtur*; — of exchange, تحویل *tàhvīl*; (cheque) حواله *hàwālè*.

Billet, *s.* (note) پوصله *pùssla*, تذکره *tèzkèrè*; کوتك *or* کوتك *kyùtuk*; (soldier's —) قوناق *kònak*; —, *v.a.* قوناقلا *kònak-et*.

Bin, *s.* انبار *ànbar*.

Bind, *v.a.* باغلامق *bàghlamak*; (— books) جلدلمك *jìldlémek*; قابلامق *kàblamak*. [قاب *kàb*.

Binding (of a book), *s.* جلد *jìld*,

Birch-tree, *s.* قاین اغاجی *kàyn-àghajì*.

Bird, *s.* قوش *kùsh*.

Birdlime, *s.* اوکسه *ùksè*. [لادت *lādèt*.

Birth, *s.* طوغش *dòghush*, ولادت *vè-*

Biscuit, *s.* پکسمات *pèksémèt*, کورك *ghèvrèk*, قالیته *kàlyéta*.

Bisect, *v.a.* تنصیفلا *tànsīf-et*.

Bissextile, *s.* کبیسه *kèbīssa*.

Bit, *s.* (piece) پارچه *pàrcha*; (— of a bridle) کم *ghèm*, قنطارمه *kàntàrma*.

Bitch, *s.* قانجق *kànjik*.

Bite, *v.a.* اصرمق *ìssirmak*.

Bitter, *a.* اجی *àjì*.

Blab, *s.* بوش بوغاز *bòsh-bòghāz*;

—, *v.n.* بوش بوغازلق bòsh-bò*gh*ā*z*-l*i*k-et.

Black, *a.* قره kàr*a*, سیاه sìyah; —, *s.* (negro) عرب "àrab.

Blackguard, *s.* چاپقین chàpk*i*n, کولخانی k*y*ùlkhāni.

Blacking, *s.* قوندره بویاسی kùndur*a*-bòyass*i*.

Blacksmith, *s.* تیمورجی *or* دمیرجی dèmirji.

Bladder, *s.* سدیك قاوغی sìdik-kàwu-*gh*u; (gall —) عود "ūd.

Blade, *s.* (sword —) ناملو nàml*i*; (knife —) اغز à*gh*z; (shoulder —) کورك k*y*ùrèk; (grass —) یپراق y*à*prak.

lame, *s.* (fault) قباحت kàbāh*at*; (censure) ازار àzàr; —, *v.a.* قباحت بولمق kàbāh*at*-bùlm*ak*, ازارلمق àzàrlam*ak*, تعییب ا t*à*"yīb-et.

Blank, *a.* بوش bòsh; (without ball) قورشونسز kùrshunsuz; point-blank, تام منزل tàmm-mènzil; to fire with blank cartridge, قوروصیقی یه اتمق kùru-sìk*i*y*a*-àtm*ak*; —, *s.* (space) بوش یر bòsh-yèr.

Blanket, *s.* فانله یورغان fānèl*a*-yùrghàn.

Blasphemy, *s.* کفر k*y*ùfr.

Blaze, *s.* علو "àlev; — *v.n.* علولنمك "àlevlenmek.

Bleach, *v.n.* اغارمق à*gh*arm*ak*, بیاضلنمق bèyazl*a*nm*ak*; —, *v.a.* اغارتمق à*gh*artm*ak*.

Bleacher, *s.* چرپیجی chìrpiji.

Bleed, *v.n.* قانامق kànam*ak*; —, *v.a.* قان المق kàn-àlm*ak*.

Blemish, *s.* سقط s*à*kat, عیب "àyb, لکه lèké.

Bless, *v.a.* (man to man) خیردعا khàyr*i*-dù"ā-et; (man to God) شکرا shùkr-et; (God to man) خیرنصیب ایلمك khàyr-nàssīb-èylémek.

Blessing, *s.* (prayer) خیردعا khàyr*i*-dù"ā; (fruits of God's goodness) برکت bèrékèt.

Blind, *a.* کور k*y*ùr, اعمی à"mà; —, *v.a.* کورا k*y*ùr-et.

Blister, *s.* (of the skin) قبارجق kàbarj*i*k; (vesicatory) یاقی y*à*k*i*; —, *v.n.* قبارمق kàbarm*ak*; —, *v.a.* قبارتمق kàbartm*ak*.

Block, *s.* (block of stone) طاش tàsh; (of wood) کتوك k*y*ùtuk; (mould) قالب (kàl*i*p); —, *v.n.*

قپامق kàpam*a*k, طیقامق tìkam*a*k.

Blockade, *s.* ابلوقه àbloḳ*a*, محاصره

Blood, *s.* قان kàn. [mùhāss*a*r*a*.

Bloom, Blossom, *s.* چیچك chìchek; —, *v.n.* چیچك‌اچمق chìchek-*à*ch-m*a*k.

Blot, *v.a.* مرکب طملاتمق mùrèkkèb-dàmlatm*a*k; — up, قوروتمق kùrutm*a*k; — out, چیزمك chìzmek, بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et.

Blow, *s.* اورش (wùrush), چالش chà-lĭsh; — of the fist, مشته mùsht*a*; (misfortune) فلاکت fèlākèt; (injury) ضرر zàrar; تکمه tèkmé.

Blow, *v.n.* (wind) اسمك èssmek; (mouth or bellows) اوفلمك ùflémek; (flower) اچمق *à*chm*a*k; — one's nose, بورنی سلمك bùrnunu-sìlmek; سومکورمك sùmk*y*urmek.

Bludgeon, *s.* صوپه sòp*a*.

Blue, *a.* (light) مائی mā'ī (māvi), کوك gh*y*ùk, کوك‌مائیسی gh*y*ùk-mā'īssi (māvissi); (deep) لاجورد lājivèrd.

Blunder, *s.* یاکلش y*à*ngĭlish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; make a —, یاکلمق y*à*ngĭlm*a*k (y*à*nĭlm*a*k.)

Blunderbuss, *s.* قره‌بینه kàr*a*bìn*a*.

Blunt, *a.* کور k*y*ùr, کسمز kèssmàz; (plain spoken) لاقردیسنی صاقمز là-k*ì*rdĭss*ì*n*ì*-sàk*ì*nmàz.

Blush, *v.n.* قزارمق kĭzarm*a*k.

Boar, *s.* ارکك طوکز èrkek-dònguz (dòmuz), ازولی طوکز àzĭl*ì*-dòmuz.

Board, *s.* تخته tàkht*a*; (food) یمك yèmèk, ییه‌جك yèyéjek; on board, *ad.* & *pr.* کمی یه ghèmiyé, کمیده ghèmidé.

Boast, *v.n.* اوکمك *ù*gh*è*nmek.

Boat, *s.* قایق kày*ì*k; فلوقه fĭl*ì*k*a*, صندال sàndàl.

Boat-hook, *s.* قانجه kànj*a*.

Boatswain, *s.* پورصون pòrsun.

Body, *s.* (man's living —) وجود vùjūd, بدن bèden, کوده gh*y*ùwdé; (dead or alive) جسد jèssed; (substance) جسم jìssm; (troop) طاقم tàkìm, سوری sùru, کومه k*y*ùmé.

Bog, *s.* بتاق bàt*a*k, بتاقلق bàt*a*klĭk.

Boil, *s.* چبان chìbàn; —, *v.n.* قاینامق kàynam*a*k; صوده پشمك sùd*a*-pìshmek; —, *v.a.* قاینانمق kàynat-m*a*k; حاشلامق hàshlam*a*k, صوده پشورمك sùd*a*-pìshirmek.

Boiled meat, *s.* صویش sùyush.

Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan.)

Bold, *s.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssārètli, یکیت yīghit.

Bolster, *s.* یاصدق yàssdik.

Bolt, *s.* سورکی sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انکسر ènkser, جواته jèwàta, پرنو pèrno.

Bomb, *s.* خمبره khùmbara (kùmbara.)

Bombaird, *v.a.* اوزرینه طوپ اتمق ùzériné-tòp-àtmak.

Bombardier, *s.* خمبره جی (kùmbaraji.)

Bond, *s.* تحویل tàhvīl, تمسك tèmèssuk; ایپ ìp, صارغی sàrghi, زنجیر zìnjir.

Bone, *s.* کمیك kèmik.

Bone-setter, *s.* جراح jèrràh, چیققجی chìkikji, قیرقجی kìrikji.

Book, *s.* کتاب kìtāb.

Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.

Bookseller, *s.* کتابجی kìtābji; (of Corans) صحاف sàhhāf.

Boom, *s.* سرن sèren.

Boot, *s.* چزمه chìzma. [mèt.

Booty, *s.* یغما yàghma, غنیمت ghànī-

Border, *s.* کنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشی sìnir-bàshi.

Bore, *s.* (of a gun) چاپ chàp, دلیك dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقیل حریف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمك dèlmek; (trouble) صقندیرمك sìkindi-vèrmek.

Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.

Borrow, *v.a.* اودنج المق ùdunj-àlmak, استقراض ایتمك ìsstikrāz-etmak.

Bosom, *s.* کوکس ghyùkss, قوین kòyn, سنیه sīné.

Both, *pr.* ایکیسی ìkissi; —, *c.* هم . . . . وهم hèm . . . . vè-hèm.

Bottle, *s.* شیشه shìshé; (wine —) پوتقال pùtkal.

Bottom, *s.* دیب dìb; (fundy) کوت

Bough, *s.* دال dàl. [ghyùt.

Bounce, *v.n.* صچرامق sèchramak.

Bound, *s.* حد hàdd, پایان pàyān, صوك sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.

Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.

Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, برکتلو bèrékètli; جومرد jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli.

Bounty, *s.* احسان ihsān, انعام in"ām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

Bow, *s.* (in reverence) باش‌اكمه bàsh-èghmé, باش‌كسمه bàsh-kèssmé; (weapon) يای yày; (of a ship) باش bàsh; —, *v.n.* باش‌اكمك bàsh-èghmek; باش‌كسمك bàsh-kèssmek; — down and worship, سجده sèjdé-et.

Bowels, *s. pl.* بغرصق bàghirsak.

Bowl, *s.* كاسه kyāssé, طاس tàss, چناق chànak; (wooden) قواته kàwata; (of a pipe) لوله lùlé.

Bowline, *s.* بولينه bòlina, بورينه bòrina.

Bowsprit, *s.* جوادره jìwàdira.

Bowstring, *s.* كرش kìrish, زه zìh.

Box, *s.* (chest) صندق sàndik; (desk) چكمجه chèkméjé; (small) قوتى kùtu; (on the ear) شمار shàmar, سيلى sīlī (sìlé); (wood) چمشير chìmshir; (of instruments) اسطج ùsstuj (ùsstunj.)

Boy, *s.* اوغلان òghlàn, چوجق chòjuk.

Brace, *s.* (pair) چفت chìft; (tie) باغ bàgh, قوشاق kùshàk; (of a yard) براصه bràssa; braces (for trowsers) اصقى àsskì.

Bracelet, *s.* بلازك bìlèzik.

Braid, *s.* شريد shèrid; خرج khàrj; —, *v.a.* اورمك ùrmek.

Brain, *s.* بين bèyn, دماغ dìmàgh.

Bran, *s.* كپك kèpek.

Branch, *s.* دال dàl; (of a road, &c.) قول kòl; (of a family, science, &c.) شعبه shù"bé, فرع fèr".

Brandy, *s.* راقى ràkì. [(kàzanjì.)

Brazier, *s.* باقرجى bàkirjì, قزغانجى

Brazilwood, *s.* بقام bàkkàm.

Brass, *s.* پرنج pìrinj.

Brassfounder, *s.* دوكيجى dùkuju.

Brave, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr.

Bravo, *int.* افرين āférīn (àférim.)

Bray, *v.n.* اكرمق àngirmak.

Bread, *s.* اكمك (èkmek), نان‌عزيز nāni-"àzīz. [عرض "àrz.

Breadth, *s.* ان en, انلولك ènlīlik,

Break, *v.a.* قيرمق kìrmak; (— off) قوپارمق kòparmak; (— a promise) خلفا khùlf-et; (— a treaty) نقضا nàkz-et; —, *v.n.* قيرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek.

Breakfast, *s.* قهوالتى kàhwàltì.

Breast, *s.* كوكش ghyùkss, سينه sīné; (teat) مه mèmé.

Breastwork, *s.* سپر sìper.

Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.

Breathe, *v.n.* صولومق sòlumak, نفس المق nèfess-àlmak, تنفس ا tènèffuss-et.

Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پوطور pòtur.

Breed, *s.* صوی sòy, جنس jìnss; —, *v.a.* یاوری ویرمك yàvri-vèrmek; تورەمك tùrémek; —, *v.a.* تورتمك tùrɛtmek, حاصل ا hāssil-et, یتشدرمك yètishdirmek.

Breeze, *s.* روزكار rùzghyār; (light —) خفیف روزكار khàfīf-rùzghyār; (fresh—) صیقی روزكار sìki-rùzghyār.

Brethren, *s. pl.* اخوان ìkhwān.

Bribe, *s.* رشوت rìshvèt; —, *v.a.* رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek.

Brick, *s.* طوغله tùghla. [dìwàrji.

Bricklayer, *s.* یاپیجی yàpiji, دیوارجی

Bride, *s.* كلین ghèlin, عروس "ārūss.

Bridegroom, *s.* كویكی ghyùwèghi.

Bridge, *s.* كوپری kyùpru.

Bridle, *s.* باشلق bàshlik; —, *v.a.* كم اورمق ghèm-wùrmak.

Brig, Brigantine, ابریق ìbrìk.

Brigade, *s.* لوا lìwā.

Brigadier, *s.* میرلوا mīri-lìwā.

Brigand, *s.* خرسز khàrsiz, ایزباندوت ìzbàndut.

Bright, *a.* (light) اچق àchik; (shining) پارلاق pàrlàk; (polished) جلالو jìlāli.

Brighten, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk; —, *s.* پرلانطه pèrlànta.

Brim, *s.* كنار kènar; اغز àghz.

Brimstone, *s.* كبریت kìbrit, كوكورد kyùkyurd.

Brine, *s.* صلامورە sàlamùra.

Bring, *v.a.* كتورمك ghètirmek.

Brink, *s.* كنار kènar. [-kìli.

Bristle, *s.* قیل kìl, طوكرقیلی (dòmuz)-

Brittle, *a.* پك كورك pèk-ghèvrèk, پك قولای قیریلور pèk-kòlay-kìrìlir.

Broad, *a.* انلو ènli, كنش ghènish, عریض "ārīz.

Broadside, *s.* (ship's) بوردە bòrda; (of guns fired) الاباندە àlabànda.

Broil, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak, اسقرا ìsskàra-et.

Broken, *a.* قیرق kìrik. [sìmsār.

Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllàl), سمسار

Brook, *s.* چای chày, صو sù, دره dèré; —, *v.a.* چكمك chèkmek, قبول ا kàbūl-et.

Broom, *s.* سپورگه sùpurghé.

Broth, *s.* ات‌صوبی èt-sùyu, چوربا chòrba. [da*sh*), برادر bìrādeR.

Brother, *s.* قرنداش kàrndàsh (kàr-

Brother-in-law, *s.* (wife's brother) قاین kàyn; (sister's husband) انیشته ènishtè; (wife's sister's husband) باجناق bàj*a*nak, باجناخ bàj*a*nakh.

Brown, *a.* اسمر èssmeR, قهوه‌رنگی kāhwé-rèngh*i*; — sugar, خام‌شکر khàm-shèkeR.

Bruise, *s.* بره bèré, چوروك chùruk; —, *v.a.* دوکمك dù*gh*mek; چوروتمك chùrutmek, بره‌لتمك bèrélemek.

Bruised, *a.* بره‌لنمس bèrélenmish, بره‌لی bèréli; چوروك chùruk; to become —, *v.n.* بره‌لنمك bèrélenmek.

Brush, *s.* فرچه fìrch*a*; (fine — for painting) قلم kàlem; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek.

Brute, *s.* حیوان hàywān.

Bubble, *s.* کپوك kyùpuk, کپوك‌دانه‌سی kyùpuk-tānéssi, حباب hàbāb.

Bucket, *s.* قوغه kò*gh*a.

Buckle, *s.* طوقه tòk*a*.

Bud, *s.* طمروق tòmruk; —, *v.n.* طمرقلمق tòmruklanmak.

Buffalo, *s.* مانده mànd*a*, صوصیغری sù-sì*gh*iri, جاموس jàmūss (jàmish.)

Buffoon, *s.* دالقاوق dàlkàwuk, مسخره màsskh*a*ra (màsskara.)

Bug, *s.* تخته‌بیتی tàkhta-bìti, تخته‌کهله‌سی tàkhta-kèhléssi, تخته‌قوروسی tàkht*a*-

Bugle, *s.* بوری bòru. [-kùrussu.

Build, *v.a.* یاپمق yàpmak, یاپدرمق yàpd*i*rmak, بنا bìnā-et, انشا ìnshā-et.

Builder, *s.* (founder) بانی bānī; (working —) قالفه kàlf*a*.

Building, *s.* یاپی yàp*i*, بنا bìnā.

Bulb, *s.* صوغان sò*gh*an. [jùrm.

Bulk, *s.* بیوکلك bìyukluk, حجم hàjm,

Bulkhead, *s.* بوله bùlmé.

Bull, *s.* بوغا bòghā.

Bullet, *s.* قورشون kùrshun, دانه dānė.

Bullock, *s.* اوکوز ùkyuz.

Bump, *s.* شیش shìsh, یومری yùmru; — against, *v.n.* چاتمق chàtmak.

Bunch, *s.* صالقم sàlk*i*m; دمت dèmet.

Bundle, *s.* بوغچه bò*gh*cha; طوپ tòp.

Bung, *s.* منطار màntàr.

Buoy, *s.* شماندره shàmàndara; — up, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rmak, طوتمق tùtmak.

Burden, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé; صقندى sìkindi. [تدفين tèdfīn.

Burial, *s.* جنازه‌الايى jènāzé-àlayi;

Burn, *v.n.* يانمق yànmak; *v.a.* ياقمق yàkmak, [(pèrtevsìz.)

Burning-glass, *s.* پرتوسوز pèrtèvsūz

Burnish, *v.a.* اچمق àchmak, مصقله‌ا màsskala-et, جلاويرمك jìlā-vèrmek.

Burnisher, *s.* (tool) مصقله màsskala.

Burst, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* پاتلاتمق pàtlatmak.

Bury, *v.a.* كوممك ghyùmmek, دفن‌ا dèfn-et.

Burying-ground, *s.* مزارلق mèzarlik.

Bush, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Bushel, *s.* كيله kìlé.

Business, *s.* ايش ìsh, ايش‌كوچ ìsh-ghyùch; مصلحت màsslāhat; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوى tòy; (smaller) مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlàsh, عجله "àjélé.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-làkin, فقط fàkat; —, *pr.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌ماعدا dan-mā"àdā; all but, همان‌همان (hèmen-hèmen), ازقالدى àz-kàldi.

Butcher, *s.* قصاب kàsssàb (kàssàp.)

Butt, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.a.* & *n.* توس‌اورمق tòss-wùrmak.

Butt-end, *s.* ديبجك dìbjik; صاپ sàp.

Butter, *s.* ياغ yàgh; (fresh) تره‌ياغ tèré-yàgh, تره‌ياغى tèré-yàghi; (clarified) صاى‌ياغى (sày-yàghi), روغن‌ساده rùghàni-sādé.

Butterfly, *s.* كله‌بك kèlébèk.

Buttock, *s.* بوط bùt; قايناق kàynak, قايناق‌يرى kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmé (dùymé); —, *v.a.* دوكمه‌لمك dùymélémek, ايلكلمك ìliklémek; —, *v.n.* دوكمه‌لنمك dùymélenmek, ايلكلنمك ìliklenmek.

Buttress, *s.* پاينده pàyèndé, اياق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, صاتون‌المق sàtin-àlmak, اشترا ìshtirā-et, مبايعه‌ا mùbāya"à-et. [mùshtèrī.

Buyer, *s.* الإن àlan, اليجى àliji, مشترى

Buzz, *v.n.* وزلامق wìzzlamak, جزلامق jìzzlamak.

By, *pr.* دن dan; ايله ìlé; ياننه yànina, يانندە yàninda, يانندن yà-

nindan ; — bye, good-bye, *int.* اللهاصمارلدق àllàha-àssmàrladik ; اوغورلراوله òghurlar-òlA.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan, برازدنصكره bìr-àzdan-sòngra, برازوقتلردنصكره bìr-àz-wàkitlardan-sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzàm,

Bye-word, *s.* ضرب‌مثل zàrbi-mèssèl.

C.

Cabbage, *s.* لحنه làhana ; —, *v.a.* چالمق chàlmak. [قامره kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé ; (ship's)

Cabin-boy, *s.* میچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda, خلوت khàlvèt ; (chest) چكمجه chèkmédjé, صندق sàndik ; (cupboard) طولاب dòlAp ; (— of ministers) وكلاطاقمی wùkélà-tàkimi ; cabinet council, مجلس‌خاص mèjlissi-khāsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana ; chain —,

Cage, *s.* قفس kàfess. [زنجير zìnjir.

Cake, *s.* (pastry) قورابيه kùrābìyyé ; (moulded form) قالپ kàlip.

Calamity, *s.* قضا بلا kàzā, bèlā.

Calcine, *v.a.* ياقمق yàkmak ; —ed, *a.* يانمش yànmish.

Calculate, *v.a.* حسابا hìssāb-et.

Calculus, *s.* طاش tàsh ; حساب hìssāb.

Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzAn.)

Calender, *s.* تقويم tàkwīm, روزنامه rùz-nāmé. [بالدر bàldir.

Calf, *s.* دانه dàna ; — of the leg,

Calibre, *s.* چاپ chàp.

Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.

Call, *s.* چاغرش chàghirish, چاغرمه chàghirma, دعوت dà"vèt ; —, *v.n.* اوغرامق òghramak ; —, *v.a.* & *n.* چاغرمق chàghirmak ; — at, اوغرامق òghramak ; on *or* upon, (invite) دعوتا dà"vèt-et ; (visit) اوغرامق òghramak ; — for, استمك ìsstémek ; — in, (visit) اوغرامق òghramak ; (collect again) كيروالمق ghèri-àlmak, كيروچاغرمق ghèri-chàghirmak ; طوپلامق tòplamak ; — out, *v.n.* باغرمق bàghirmak ; —, *v.a.* دوكشمكه‌دعوتا dùghush-méghé-dà"vèt-et ; — over, يوقلامق yòklamak, زوقومق òkumak ; — together, طوپلامق tòplamak ; — up,

دعوت‌ا dà"vèt-et ; وجوده‌كتورمك vùjūd*a*-ghètirmek.

Calling, *s.* صنعت sàn"àt, حرفت hìr-fèt, مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پركارى chàp-pèr-gh*y*āri (pèrghèli.)

Calm, *s.* & *a.* (wind or water) ليمانلق līmànl*i*k ; —, *a.* (morally) اسوده āssūdé, راحت rāh*at* ; —, *s.* راحت rāh*at*, اسايش āssāyish.

Calumny, *s.* افترا īftirā, بهتان bùhtān.

Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt.)

Camel, *s.* دوه dèvé.

Cameleopard, *s.* زرافه zùrāfé (zùrāfā.)

Camlet, *s.* شالى shàl*i*, صوف sòf.

Camomile, *s.* پاپاديه pàpàdiyé.

Camp, *s.* اردو òrdu ; —, *v.n.* اردوقورمق òrdu-kùrm*a*k.

Campaign, *s.* سفر sèfer.

Camphor, *s.* كافور k*y*āfūr.

Can, *s.* تنكه tènéké ; مشربه (màshr*a*b*a*.)

Canal, *s.* بوغاز bò*gh*āz (strait), خندق (hèndek) (ditch) ; قازمه‌نهر kàzm*a*-nèhir.

Canary-bird, *s.* قناريه kànàriy*a*.

Cancel, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, ترقين‌ا tèrkīn-et, بطال‌ا bàttàl-et.

Cancer, *s.* (sore) ييان‌علتى yèyen-"ìlleti, اكله ākilé.

Candid, *s.* (truthful) طوغرى‌سويلر dò*gh*ru-sùwèyler.

Candle, *s.* موم mùm.

Candlestick, *s.* شمعه‌دان shèm"*à*-dān (sh*à*md*a*n.)

Cane, *s.* قامش kàm*i*sh, هزارن hèzā-rèn ; —, *v.a.* دوكمك dù*gh*mek, طياق‌اتمق dày*a*k-àtm*a*k.

Canister, *s.* تنكه tènéké.

Cannibal, *s.* ياميام y*à*my*à*m, مردمخوار mèrdumkhōr.

Cannon, *s.* طوپ tòp.

Cannonade, *s.* طوپ‌اتشى tòp-àtèshi ; —, *v.a.* طوپ‌ايله‌دوكمك tòp-il*a*-dù*gh*mek.

Canon, *s.* قانون kānūn, قاعده kā"idé.

Canopy, *s.* شمسيه shèmsìyyé, سايه‌بان sāyébān, طاق tāk.

Canter, *s.* طرس tìr*i*ss ; —, *v.n.* طرس‌كتمك tìr*i*ss-ghìtmek.

Cantharides, *s.* قندوزبوجكى kùnduz-bùjè*gh*i.

Cantle (of a saddle), *s.* قاش kàsh.

Canvass, *s.* يلكن‌بزى yèlkèn-bèzi.

Cap, *s.* فس fèss ; شاپقه shàpk*a* ;

قلپاق kàlpak; percussion-cap, اجزا èjzā; — of a mast, دسته‌مورہ dèss-tamòra.

Capability, *s.* قابلیت kābilìyyèt.

Capable, *a.* قادر kādir, مقتدر mùktèdir.

Capacious, *a.* كنش ghènish, واسع wāssi", بيوك bìyuk.

Capacity, *s.* (size) بيوكلك bìyukluk; (capaciousness) وسعت vùss"àt; (intelligence) عقل "àkl, ذكا zèkyā, استعداد ìsstì"dād; (quality) صفت sìfàt. [(of a cloak) يقا yàka.

Cape, *s.* (headland) بورون bùrun;

Capital, *a.* (good) اعلا à"là; (great) بيوك bìyuk, عظيم "àzīm, كبير kèbīr; (principal) باش bàsh; —, *s.* (city) پايتخت pàyìtàkht; (of a column) باش bàsh, باشلق bàshlìk.

Capitulate, *v.n.* راى‌اسمك rày-ìsstémek; راى‌ايله‌تسليم‌اول rày-ìla-tèsslìm-òl; ويره‌ويرمك vèra-vèrmek.

Capitulation, *s.* راى rày; ويره vèra.

Capon, *s.* ابلق àblìk (ìmlìk.)

Capricious, *a.* عجيب‌طبيعتلو "àjàyb-tàbi"àtlì, ميمون‌اشتهالو màymun-ìshtahālì; بردالده‌دورمز bìr-dàlda-dùrmàz.

Captain, *s.* (warrior) جنكجى jènkji; (army) يوزباشى yùz-bashì; (navy) سوارى sùwāri, قپودان kàpudān (kàptan); (merchant) رئيس rè'ìss; (European) قپودان kàpudān (kàptan.)

Captive, *s.* اسير èssīr (yèssir.)

Capture, *v.a.* المق àlmak, طوتمق tùtmak, ضبط zàbt-et; اسيرا èssīr-et.

Carat, *s.* قيراط kīrāt.

Caravan, *s.* كروان kèrwàn, قافله kāfila.

Caravanserai, *s.* خان khàn.

Caraway, *s.* كراويه kèrāvìyyé.

Carbine, *s.* قرابينه kàrabìna.

Carbuncle, *s.* (disease) شيرپنجه shìr-pènché; (stone) لعل là"l.

Carcase, *s.* كوده ghyùwdé, جسد jèssed; لاشه lāshé (lèsh); (of war) ياغلوچاورہ yàghlì-pàchàvra.

Card, *s.* كاغد kyāghìd; مقوا mùkàwwa; (comb) طراق tàrak; —, *v.a.* طرامق tàramak, اتمق àtmak.

Cardamum, *s.* قاقله kākulé.

Carder, *s.* حلاج hàllàj (hàlaj.)

Care, *s.* (attention) دقت dìkkàt; (anxiety) درد dèrd, كدر kèdɛr; —, *v.n.* وظيفه‌ايدنمك wàzìfé-èdìn-

mek; — for, باقمق bàkmak; صايمق sàymak; take care, *v.n.* كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, دقتا dìkkàt-et, صاقنمق sàkinmak; (take pains) اوزنمك ùzènmek; take care of, باقمق bàkmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه‌ياترمق kàlafàta-yàtirmak; —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقيد mùkàyyed; to be —, *v.n.* دقتا dìkkàt-et, مقيداو mùkàyyed-òl.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Cargo, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé.

Carmine, *s.* لعل là"l.

Carpenter, *s.* (house) دولكر dùlgher; (joiner) دوغرامه‌جى dòghramaji; (ship's) مرانقوز màrankoz (màranghoss.)

Carpet, *s.* قالى kālī (hàli), كليم kìlim, كچه kèché; prayer —, سجاده sèjjādé.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه "àraba, حنطو hìntò, تاليقه tàlika, فايطون fàytòn; gun —, (field) عربه "àraba, (ship's) قونداق kùndàk; (act of carrying) نقل nàkl, طاشيمه tàshima; (— hire) نقليه nàklìyyé.

Carrier, *s.* حمال hàmmàl; قاطرجى kàtirji.

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh.)

Carronade, *s.* قلومبر kùlumbìr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صارى sàri.

Carry, *v.a.* طاشيمق tàshimak; كوترمك ghyùturmek; (a gun, &c.) سورمك sùrmek; (by assault) ضبطا zàbt-et; — away *or* off, الوب كوترمك àlip-ghyùturmek; — on ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, اويدرمق ùydurmak, بجرمك bèjermek; — the day, اوسته‌چيقمق ùssta-chìkmak, غالب‌او ghālib-òl, قزانمق kàzanmak.

Cart, *s.* عربه "àraba.

Cartilage, *s.* قيقرداق kìkirdàk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشنك fìshènk (fìshèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pàlàsska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghramak; (wood, &c.) اويمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اويمه‌جى òymaji.

Cascade, *s.* چاغليان chàghlayàn.

Case, *s.* (box) صندق sàndik; محفظه màhfaza; قوتى kùtu, قاب kàb;

(sheath) قين kìn; (condition) حال hāl; (matter) مادّه màddé, خصوص khùssūss, امر èmir; —, *v.a.* قابلامق kàblamak (kàplamak.)

Case-shot, *s.* مسكت mìsskèt.

Cash, *s.* نقد nàkd, پاره pāré (*pàra.*)

Cashier, *s.* صندقدار sàndıkdàr, وزنه‌دار vèznédàr, خزينه‌دار khàzīnédàr (khàznadàr); —, *v.a.* رتبه‌سنى المق rùtbéssini-àlmak, خدمتدن قوغمق khìdmetdan-kòghmak.

Cask, *s.* فوچى fìchi, واريل vàril.

Casket, *s.* چكمجه chèkméjé, صندق sàndık.

Cassia, *s.* خيارشنبه khìyarshènbé.

Cast, *a.* دوكمه dùkmé; —, *s.* اتم àtim, اتش àtish; (in the eye) شاشيلق shàshılık; —, *v.a.* (throw) اتمق àtmak; (metal) دوكمك dùkmek; — down, قيرمق kìrmak, اوزمك ùzmek, كدرويرمك kèder-vèrmek; — up, (accounts) يكون‌ايتمك yèkyūn-et, جمع‌ايتمك jèm"-et, طوپلامق tòplamak; (vomit) قوصمق kùssmak; — off, اتيويرمك àtıvèrmek, دفع‌ايتمك dèf"-et, طردايتمك tàrd-et; قاپوب صاليويرمك sàlıvèrmek, كاپوب صاليويرمك kàpıp-sàlıvèrmek; — out, قوغمق kòghmak, دفع‌ايتمك dèf"-et, طردايتمك tard-et.

Castle, *s.* قلعه kàl"a (kàyla).

Casual, *a.* تصادفى tèssādufī, اتفاقى [ìttifākī.

Casualty, *s.* قضا kāzā.

Cat, *s.* كدى kèdi.

Catalogue, *s.* دفتر dèftER.

Cataplasm, *s.* لاپه làpa.

Cataract, *s.* صولك‌اوچمسى sùlaring-ùchmassi, جندل jèndèl.

Catarrh, *s.* زكام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzìl.

Catch, *v.a.* طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak; الدكنورمك èla-ghètirmek; — cold, صوغوق المق sòghuk-àlmak.

Catching, *a.* بولاشر bùlàshır.

Catechise, *v.a.* استنطاق‌ايتمك ìsstintāk-et, امتحان‌ايتمك ìmtìhān-et.

Categorical, *a.* قطعى kàt"ī.

Category, *s.* مقوله màkūlé.

Caterpillar, *s.* قورت kùrt.

Catgut, *s.* كرش kìrish.

Cattle, *s.* حيوانات hàywānāt.

Caulk, *v.a.* قلفاطامق kàlafàt-et.

Caulker, *s.* قلفاط kàlafàt.

Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabìt.

Cause, *s.* باعث bā"iss, علت "ìllèt, سبب sèbeb; دعوی dà"wà; —, *v.a.* باعث او bā"iss-òl, سبب او sèbeb-ol, ایراث ا īrāss-et.

Causeway, *s.* قالدرم kàldirim.

Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jìhèn-nem-tàshi (jìhànnam.)

Cauterize, *v.a.* داغلامق dàghlamak, یاقمق yàkmak.

Cautery, *s.* یاقی yàki, داغ dàgh.

Caution, *s.* بصیرت bàssīrèt, تأنی tè'ènnī, حذر hàzer; —, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek.

Cautious (to be), *v.n.* احترازا ìhti-rāz-et, احتذارا ìhtizār-et, صاقنمق sàkinmak. [-"àsskeri, اتلو àtli.

Cavalry, *s.* سواری عسکری sùwāri-

Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.

Cavity, *s.* چقور chùkur.

Cease, *v.n.* کسلمك kèssilmek, منقطع او mùnkàti"-òl. [mek.

Cede, *v.a.* ترك ا tèrk-et, ویرمك vèr-

Ceiling, *s.* طوان tàwan.

Celebrate, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et.

Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.

Celery, *s.* کرویز kèréviz.

Cell, *s.* حجره hùjré; خانه khāné, کوز [ghyùz.

Cellar, *s.* مخزن màkhzèn.

Cement, *s.* الچی àlchi, معجون mà"jūn; —, *v.a.* یاپشدرمق yàpishdirmak, طوتدرمق tùtdurmak.

Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik, قبرستان kàbristān, مقبره màkbéré.

Censer, *s.* بخوردان būkhūrdān (bù-khurdanlik.)

Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعییب ا tà"yīb-et, ذم ا zèmm-et, الوم ا lèvm-et.

Census, *s.* تعداد نفوس tà"dādi-nùfūss.

Cent., (per cent.) *ad.* یوزده yùzdé.

Centre, *s.* مرکز mèrkez, اورطه òrta, وسط wàssat.

Centurion, *s.* یوزباشی yùz-bashi.

Century, *s.* مائه mì'é, یوزییل yùz-yìl, یوزسنه yùz-sèné, عصر "àssr.

Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma" (mùshàmba.)

Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim); تکلیف tèklīf; تکلف tèkèlluf.

Certain, *a.* معلوم mà"lūm, صحیح sàhīh, شبهه سز shùbhéssiz; فلان fìlan; بعض bà"zi, برطاقم bìr-tàkim.

Certainly, *ad.* البته èlbètté, شبهه سز shùbhéssiz.

Certificate, *s.* سند sèned.

Cessation, *s.* انقطاع ìnkitā'', کسلمه kèssilmé.

Cession, *s.* ترك tèrk, فراغت fèrāghàt.

Chafe, *v.a.* اشنمق àshinmak.

Chaff, *s.* صمان sàman. [ghàl.

Chafing-dish, *s.* منقال mànkàl (màn-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èssuf; (kind of skin) كار kèlèr.

Chain, *s.* زنجير zènjir (zìnjir); —, *v.a.* زنجيرايله باغلامق zìnjir-ila-bàghlamak.

Chair, *s.* صندالیه sàndālìyyé; arm —, قولتقلو kòltuklu. [-mèjliss.

Chairman, *s.* رئيس مجلس rè'ìssi-

Chalk, *s.* تباشير tèbāshìr (tàbèshir.)

Challenge, *v.a.* ميدان اوقومق mèydan-òkumak.

Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gun, &c.) خزينه khàzìné (hàzna).

Chamberlain, *s.* قپوجی باشی kàpüji-bàshi.

Chamomile, *s.* پاپاديه pàpàdiya.

Chance, *s.* تصادف tèssāduf, اتفاق ìttifàk, بخت bàkht; by chance, راست كله ràsst-ghèlé; —, *v.a.* بخته حواله bàkhta-hàwālé-et.

Chandelier, *s.* اويزه āvìzé.

Chandler, *s.* بقال bàkkāl.

Change, *s.* دكش dìghish, دكشش dìghishish, دكشمه dìghishma, تبدل tèbèddul, تبديل tèbdìl, انقلاب ìnkilāb; —, *v.n.* دكشمك dìghish-mek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* دكشدرمك dìghishdirmek; چويرمك chèvirmek; تبديل ايتمك tèbdìl-et; بوزمق bòzmak. [اويناق òynàk.

Changeable, *a.* قرارسز kàrarsìz,

Channel, *s.* يول yòl; بوغاز bòghāz; يتاق yàtak, مجرا mèjrā.

Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pà-pass (pàpaz.)

Chaplet, *s.* تسبيح tèssbìh.

Chapman, *s.* مدراباز màdrabàz, قولتقجی kòltukju.

Chapter, *s.* باب bāb, فصل fàssl.

Character, *s.* (moral) طبيعت tàbi'àt, جبلت jìbillèt, خوی khùy; (writing) يازی yàzi, خط khàtt; (letter) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt.)

Charcoal, *s.* كومر or كمور kyùmur.

Charge, *s.* (employ) خدمت (khìz-met), مأموريت mè'mūrìyyèt, ايش ìsh; (command) امر èmir, تنبيه

tènbīh; (of powder) اتم àtim; (attack) يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, *v.a.* (fill) طولدرمق dòldurmak; (attack) هجوم‌ا hùjūm-et; (command) امرا èmr-et, تنبيه‌ا tènbīh-et; (accuse) اسنادا ìssnād-et.

Charity, *s.* (alms) صدقه sàdaka; (humane consideration) انسانيت ìnsānìyyèt, انصاف ìnsāf.

Charm, *s.* (spell) بويو bùyu, سحر sìhr; charms, *s. pl.* حسن hùssn, كوزللك ghyùzèllik.

Charmer, *s.* بويوجى bùyuju, سحرباز sìhrbāz; (beloved) معشوقه mà"-shūka; فتنه‌كار fìtnékyār, دلبر dìlbèr.

Charming, *a.* كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, لطيف làtīf.

Chart, *s.* خريطه khàrīta.

Charter, *s.* فرمان fèrmàn, برات bèrāt; —, *v.a.* نولەطوتمق nèvla-tùtmak (nàvluna), كرايەطوتمق kèrā-ila-tùtmak.

Chase, *s.* آو àv, شكار shìkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kòghalamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chaste, *s.* عفيف "àfīf, (woman) عفيفه "àfīfé; (simply elegant) سادەكوزل sādé-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, *v.a.* تربيه‌ويرمك tèrbìyyé-vèrmek, تربيه‌ا tèrbìyyé-et.

Chastisement, *s.* تربيه tèrbìyyé, طياق dàyak.

Chastity, *s.* عفت "ìffèt, عصمت "ìss-[mèt.

Chat, *s.* لاف làf, لقردى làkirdi; —, *v.n.* لاف‌ا làf-et, قوكشمق kòngushmak.

Cheap, *a.* اوجوز ùjùz.

Cheat, *s.* (fraud) حيله hīlé; (knave) حيله‌كار hīlékyār; —, *v.n.* حيله‌ا hīlé-et.

Check, *s.* (pattern) شطرنج shàtrènj (sàntrànch); (in accounts) ميزان mīzān; (upon conduct) كم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwālé; —, *v.a.* ضبطا zàbt-et, اليقومق àlikomak, دوردرتمق dùrdurtmak; (defeat) بوزمق bòzmak; (the king at chess) كش‌ا kìsh-et.

Checkmate, *v.a.* مات‌ا màt-et.

Cheek, *s.* يناق yànak.

Cheer, *v.a.* شنلندرمك shènlèndirmèk,

فراخلندرمق fèrāhlandirmak.

Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh; مفرح mùfèrrih.

Cheese, *s.* پنير pènir.

Chemist, *s.* كيمياكر kìmiyàghèr; اجزاجي èjzāji, اسپنچيار isspènchiyàr.

Chemistry, *s.* علم كيمياى جديد "ilmi-kìmiyàyi-jèdīd.

Cherish, *v.a.* عزيزطوتمق "àzīz-tùtmak; بسلمك bèsslémek.

Cherry, *s.* كراز kìrāz; morella —, وشنه vìshna.

Chess, *s.* شطرنج shàtrànj (sàntrànch); — board شطرنج تختهسى sàntrànch-tàkhtassi.

Chest, *s.* (box) صندق sàndìk; (bosom) كوكس ghyùkss, صدر sàdr, سينه sīné; — of drawers, چكمجه chèkméjé.

Chestnut, *s.* كستانه kèsstāné.

Chew, *v.a.* چينهمك chìnémek.

Chick, Chicken, *s.* پلج pìlij.

Chickpea, *s.* نخود nòkhud.

Chide, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.

Chief, *a.* & *s.* بيوك bìyuk, باش bàsh.

Chiefly, *ad.* خصوصا khùssūssā; اكثريا èksérìyyā.

Child, *s.* چوجق chòjuk; children and family, چولق‌چوجق chòluk-chòjuk; with child, كبه ghèbé, حامله hāmilé.

Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek; —, *s.* صوغوق sòghuk.

Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —, *v.n.* اوشومك ùshumek.

Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.

Chin, *s.* چكه chèngé (chèné.)

China, *s.* (old) اسكى معدن èsski-mà"dɛn; (new) فغفور fàghfūr; (stone) چينى chìni.

Chink, *s.* يارق yàrik, چاتلاق chàtlàk; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Chintz, *s.* چيت chìt, باصمه bàssma.

Chip, *s.* يونغه yòngha; —, *v.n.* فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fìrlatmak.

Chisel, *s.* قلم kàlɛm.

Chocolate, *s.* چقولاطه chìkolàta.

Choice, *s.* اختيار ìkhtiyār, انتخاب ìntikhāb; —, *a.* سچمه sèchma, منتخب mùntakhàb, مختار mùkhtār, كزيده ghyùzīdé.

Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak; — up, *v.a.* طيقامق tìkamak; —, *v.n.* طيقانمق tìkanmak.

Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak, انتخاب ìntikhāb-et, اختیارا ìkhtiyār-et.

Chop (mutton), *s.* بریزولیه brìzòlya; —, *v.a.* کسمك kèssmek; — up, *v.a.* (small) قیمق kìymak, (large) طوغرامق dòghramak; (wood) یارمق yàrmak.

Chopping-block, *s.* کتوك kyùtuk.

Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtìr.)

Chord, *s.* وتر vètER.

Christen, *v.a.* وافتیزا wàftiz-et, ادقومق àd-kòmak, ادویرمق àd-vèrmek.

Christening, *s.* وافتیز wàftiz.

Christian, *s.* خریستیان khrìsstiyàn; —, *a.* مسیحی, عیسوی mèssīhī, ìssévī.

Christianity, *s.* خریستیانلق khrìsstiyànlìk. [-pàsskàlya.

Christmas, *s.* کچوك پاسقالیه kùchuk-

Chronicle, *s.* تاریخ tārīkh.

Chronogram, *s.* تاریخ tārīkh.

Chronometer, *s.* طول ساعتی tūl-sā"ati.

Church, *s.* کلیسه kìlìssé.

Churchyard, *s.* مزارلق mèzarlìk.

Chyle, *s.* کیلوس kèylūss.

Chyme, *s.* کیموس kèymūss.

Cicatrize, *v.n.* قپانمق kàpanmak, قبوقلمق kàbuklanmak.

Cinder, *s.* سونمش کمور sùnmush-kyùmur.

Cinnamon, *s.* دارچین dàrchin (tàr-[chin).

Cipher, *s.* (zero) صفر sìfr; (secret writing) جفره jìfra; (initials) طغرا tùghra (for the Sultan), صح sàhh (for a high officer), امضا ìmzā (for any individual). N.B. These are not initials in Turkish, but each a kind of signature.

Circle, *s.* دائره dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak, احاطه ìhāta-et.

Circuit, *s.* قضا kàzā, دائره حکومت dā'irè'i-hùkyūmèt; to make a —, طولاشمق dòlashmak.

Circuitous, *a.* طولاشق dòlàshìk.

Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دکرمی dèghirmi.

Circulate, *v.n.* دوران dèvérān-et; (as money) تداول tèdāvul-et; —, *v.a.* ادارا ìdāré-et; نشرا nèshr-et.

Circulation, *s.* دوران dèvérān; (of money, books, &c.) تداول tèdāvul.

Circumcise, *v.a.* سنت sùnnèt-et, ختان khìtān-et. [khìtān.

Circumcision, *s.* سنت, ختان sùnnèt,

Circumference, *s.* چورە chèvré, محیط mùhīt.

Circumstance, *s.* خصوص khùssūss, مادە màddé, کیفیت kèyfìyyèt.

Cistern, *s.* صارنج sàrnij, خزینه (khàzna).

Citadel, *s.* ایچ قلعه ìch-kàl"à.

Cite, *v.a.* ذکر ایت zìkr-et; دعوت ایت dà"vet-et.

Citron, *s.* اغاج قاونی àghaj-kàwunu.

City, *s.* شهر shèhr, مملکت mèmlékèt.

Civil, *a.* طاتلو tàtlì, ادبلو èdèbli, چلبی chèlébi; (not military) غیرعسکری ghàyrì-"àsskérī.

Civilian, *s.* باشی بوزوق bàshì-bòzuk, عسکریدن اولیان "àsskérīdan-òl-mayan. [àghz-tàtlìlìghì.

Civility, *s.* طاتلیلق tàtlìlìk, اغزطاتلیغی

Civilization, *s.* تربیه tèrbìyyé.

Civilize, *v.a.* تربیه ایت tèrbìyyé-et.

Claim, *s.* دعوی dà"wà, استدعا ìsstìd"ā; مطلوب màtlūb; —, *v.a.* دعوی ایت dà"wà-et, استدعا ایت ìsstìd"ā-et, مطلوب ایت màtlūb-et, مطالبه mùtālébé-et.

Claimant, *s.* دعواجی dà"wàjì, مدعی mùddà"ī.

Clamp, *s.* کنت kìnèt.

Clandestine, *a.* النده èl-àltìnda, کیزلو ghìzli, صاقلو sàklì, خفی khàfī.

Clap, *s.* (disease) بل صوغوغی bèl-sòghughu; — hands, *v.n.* الچالمق èl-chàlmak, القشلمق àlkìshlamak.

Clarify, *v.a.* تصفیه ایت tàssfìyyé-et.

Clasp, *s.* قوپچه kòpcha; —, *v.a.* قوجاقلمق kùjàklamak.

Class, *s.* صنف sìnf; —, *v.a.* ترتیب ایت tèrtīb-et, تنظیم ایت tànzīm-et.

Clatter, *s.* چاتردی chàtìrdì, طاقردی tàkìrdì, پاطردی pàtìrdì.

Clause, *s.* بند bènd, فقره fìkra.

Claw, *s.* طرناق tìrnak; پنچه pènché; —, *v.a.* طرمالمق tìrmalamak.

Clay, *s.* باچلق bàlchìk, اوزلوطپراق ùzlu-tòprak, لولهجی چاموری lùléji-chàmuru.

Clean, *a.* تمیز tèmiz, پاك pāk, طاهر tāhir; —, cleanse, *v.a.* تمیزلمك tèmizlémek.

Clear, *a.* تمیز tèmiz, براق bèrràk; (free) اچق àchìk; — up, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Cleave, *v.a.* یارمق yàrmak; — to, *v.n.* یاپشمق yàpìshmak.

Cleaver, *s.* ساطور sàtìr.

Clemency, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Clergyman, *s.* پاپاس pàpass.

Clerk, *s.* كاتب k*y*ātib, يازيجى yàz*i*j*i*.
Clever, *a.* هنرلو hùnèrli.
Cliff, *s.* يار yàr.
Climate, *s.* هوا hàwā. [sù"ūd-et.
Climb, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, صعودا
Clinch, *v.a.* پرچينا pèrchin-et.
Cling, *v.n.* صارلمق sàr*i*lm*a*k.
Clip, *v.a.* قرقمق kìrkm*a*k, كسمك kèssmek.
Cloak, *s.* شنل shìnèl, قپوط kàpud.
Clock, *s.* ميدان ساعتى mèydan-sā"*ati*.
Clog, *s.* نعلين (nàl*i*n); —, *v.a.* طولدرمق dòldurm*a*k, طيقامق tìkam*a*k.
Close, *a.* صيق sìk; صيقى sìk*i*; صيقنديلو sìk*i*nt*i*l*i*; قپالو kàpal*i*; يقين yàk*i*n; —, *v.a.* قپامق kàpam*a*k; —, *v.n.* قپانمق kàpanm*a*k; — in, *v.a.* چويرمك chèvirmek; —, *v.n.* صيقلاشمق sìkl*a*shm*a*k, يقينلاشمق yàk*i*nl*a*shm*a*k; (the evening) اخشام تيزاولمق àkhsham-(tèz)-òlm*a*k; — up, *v.a.* قپامق kàpam*a*k; —, *v.n.* قپانمق kàpanm*a*k; — with, *v.a.* (in agreement) اويوشمق ùyushm*a*k; (in fight) صارلمق sàr*i*lm*a*k.

Closet, *s.* (room) اوطه‌جق òdaj*i*k; (cupboard) طولاب dòlap.
Cloth, *s.* (broad) چوقه (chòha); (cotton) بز bèz; (table —) صفره‌بزى sòfr*a*-bèzi.
Clothe, *v.a.* روبايابمق rùba-y*à*pm*a*k, روباكيدرمك rùba-ghìdirmek, روباويرمك rùba-vèrmek, الباسا ìlbāss-et, اكسا ìksā-et; اورتمك ùrtmek.
Clothes, Clothing, *s.* روبا rùba (ùrùba), اثواب èsswāb (èssbab), البسه èlbissé.
Cloud, *s.* بلوط bùlut, سحاب sìhāb.
Clout, *s.* پچاوره pàchàvr*a*.
Clove, *s.* قرنفل kàrenfìl.
Cloven, *a.* چتال ch*à*tal.
Clover, *s.* يونجه yònj*a*.
Club, *s.* چوماق chòm*a*k; by way of clubbing together, عارفانه "āri-
Clue, *s.* ايپ اوجى ìp-ùju. [fāné.
Clumsy, *a.* (person) ياقشمز y*à*k*i*shm*à*z; (thing) حنطال hàntàl.
Cluster, *s.* كومه k*y*ùmé, طوپ tòp.
Coach, *s.* عربه "àrab*a*, حنطو hìntò, فايطون fàytòn.
Coagulate, *v.n.* طوكمق dòng*m*ak;

كسلمك kèssilmek; پكشمك pèkishmek.

Coal, *s.* كمور kyùmur, معدن‌كموری mā"dɛn-kyùmuru.

Coarse, *a.* قبا kàba; ايرى ìri.

Coast, *s.* ساحل sāhil, دكركناری dèngiz-kènàri; يقا yàka, قيى kèyi.

Coat, *s.* صورطو surtu, صورطيقو sùrtiko; خرقه khìrka; (of a horse) طون dòn.

Cobbler, *s.* پاپوشجى pàpushju (pàpujju), اسكيجى èsskiji.

Cobweb, *s.* اورمجك‌اغى ùrumjek-àghi, تارعنكبوت tāri-"ànkébūt.

Cochineal, *s.* قرمز kèrmiz.

Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) مصلق mùssluk; (of a gun) خروس khòross; (penis) سك sìk; — a gun, *v.a.* اوست‌تتكه‌المق ùsst-tètighé-àlmak. [-ìbighi.

Cock's-comb, *s.* خروس‌ابكى khòross-

Cocoon, *s.* قوزه‌كوزه kòzakòza, قوزه‌لاق kòzalàk.

Cod, *s.* (fish) مورينه‌بالغى mòrina-bàlighi; (of beans) قبوق kàbuk; (scrotum) طاشاق‌توربه‌سى tàshak-

Coffee, *s.* قهوه kàhwé. [-tòrbassi.

Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé; (large) كوكم ghyùghyum, ابريق ìbrik.

Coffer, *s.* صندق sàndik.

Coffin, *s.* تابوت tàbut.

Cog, *s.* ديش dìsh.

Cogent, *a.* مهم mùhìmm, معتنا mù"ténà, مبرم mùbrìm (mùbrèm.)

Coil, *s.* قنغال kànghàl; —, *v.a.* قنغال‌ا kànghàl-et.

Coin, *s.* سكه sìkké; پاره pàra, اقچه àkcha; (of a gun) سيل sīl; —, *v.a.* ضرب‌ا dàrb-et, كسمك kèssmek, باصمق bàssmak.

Coincide, *v.n.* مطابق‌او mùtābik-òl.

Coition, *s.* سكش sìkish, جماع jìmā".

Cold, *a.* & *s.* صوغوق sòghuk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlé, زكام zùkkyām.

Colic, *s.* صانجى sànji, قارن‌اغريسى kàrn-àghrissi.

Collar, *s.* يقا yàka; (horse —) تحموط hàmut; —, *v.a.* يقالمق yàkalamak.

Collate, *v.a.* مقابله mùkābélé-et.

Collea gue, *s.* رفيق rèfìk, ارقه‌داش àrkadash. [tòplamak.

Collect, *v.a.* جمع‌ا jèm"-et, طوپلامق

Collection, *s.* جمع jèm"; مجمعه mèjma"a; طاقم tàkim; صره sìra.

College, *s.* مكتب mèktèb; مدرسه mèdressé. [-mà"déni.

Colliery, *s.* كمورمعدنى kyùmur-

Collision, *s.* چاتشمه chàtishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak, تصادم ايتمك tàssādum-et.

Collusion, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Colonel, *s.* ميرالاى mīr-àlày; lieutenant-—, *s.* قائممقام kā'im-màkām (kàymakàm).

Colony, *s.* اوجاق òjak.

Colour, *s.* رنك rènk.

Colt, *s.* طاى tày; (of an ass) صيپا sìpa.

Column, *s.* ديرك dìrèk, عمود "àmūd, ستون sùtūn; (of soldiers) طابور tàbur, قول kòl.

Comb, *s.* طراق tàrak; —, *v.a.* طرامق tàramak.

Combat, *s.* دوكش dùghush; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bòzmagha-chàlish-mak. [ìttifāk.

Combination, *s.* تركيب tèrkīb; اتفاق

Combine, *v.a.* تركيب ايتمك tèrkīb-et, مزج mèzj-et; —, *v.n.* اتفاق ايتمك ìttifāk-et; امتزاج ايتمك ìmtizāj-et.

Combustible, *a.* ياناز or ينار yànar; —, *s.* ياقه جق yàkajak. [yànma.

Combustion, *s.* يانش yànish, يانمه

Come, *v.n.* كلمك ghèlmek; — along, كليويرمك ghèlivermek; — asunder, قوپمق kòpmak, ايرلمق àyrìlmak; — at, يتشمك yètishmek, يانندوارمق yanìna-vàrmak; — away, براقوب كلمك bràkìp-ghèlmek; — back, كيروكلمك ghèri-ghèlmek; — back again, ينه كلمك or بردها bìr-dàha or yìné (ghèné)--ghèlmek; — between, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek; — by, *v.n.* كچمك ghèchmek; — —, *v.a.* پيدا پيدا pèydā-et, بولمق bùlmak; — off, اولمق olmak; قوپمق kòpmak; چيقمق chìkmak; — on, طوتمق tùtmak; باشلامق bàshlamak; كليويرمك ghèlivermek; — out, چيقمق chìkmak; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmak; — to, ايتمك ètmek, بالغ او bāligh-òl; — together, طوپلانمق tòplanmak, بريره كلمك bìr-yèra-ghèlmek, بولشمق bùlushmak, برلشمك bìrleshmek; — to light, ميدانه چيقمق mèydana-

-chìkmak, بالواو bèlli-ol ; — up, چيقمق chìkmak ; سورمك sùrmek ; — upon, باصمق bàssmak, طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak ; —, *int.* دى dèy, دى‌يقالم dèy-bàkàlim, دى‌امدى dèy-imdi (dèyindi.)

Comet, *s.* قويرقلويلدز kùyrùklu-yìldiz, ذوذوابه zū-zèwābé. [shèkerlémé.

Comfit, *s.* شكر shèker, شكرله

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat ; (consolation) تسلى tèssèlli ; —, *v.a.* تسلى‌ويرمك tèssèlli-vèrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان fèrmān, تنبيه tènbīh ; (military) قوماندة kòmànda ; —, *v.a.* امرا èmr-et, تنبيه‌ا tènbīh-et, فرمان‌ا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak ; قوماندة‌ا kòmànda-et ; (as a gun) سپورمك sùpurmek, دوكمك dùgh-mek ; (as a fort) محافظه‌ا mùhāfaza-et, قپامق kàpamak.

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بيوك bìyuk ; سرعسكر sèr-"àsker ; (navy) ملازم‌قپودان mùlāzim-kàpudān (kàptan), ايكنجى ìkinji.

Commence, *v.a.* & *n.* باشلامق bàshlamak, اغازا àghāz-et, بدءا bèd'-et.

Commencement, *s.* اول èvvel, باش bàsh, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'i, باشلانغج bàshlanghìj.

Commend, *v.a.* مدحا mèdh-et, ثنا sènā-et ; توصيه‌ا tàvsìyyé-et.

Comment, *s.* شرح shèrh, حاشيه hāshìyyé ; لقردى làkìrdi, ديه‌جك dèyéjek ; —, *v.a.* شرحا shèrh-et ; — upon, *v.n.* مطالعه‌بيانا mùtāla"a-bèyān-et.

Commentary, *s.* شرح shèrh.

Commentator, *s.* شارح shārìh.

Commerce, *s.* تجارت tìjārèt, الش‌ويرش àlish-vèrish, بازركانلق bàzìrghyānlìk. [-mùta"àllik.

Commercial, *a.* تجارته‌متعلق tìjārèta-

Commiserate, *v.a.* اجيمق àjimak, ترحما tàràhhum-et. [èmīni.

Commissary, *s.* نزل‌امينى nùzul-

Commission, *s.* سپارش sìpārish ; خدمت khìdmet, مأموريت mè'mūrìyyèt ; مأمورين mè'mūrīn, مأمورلر mè'mūrlar ; فرمان fèrmān, بيورلدى bùyurùldu.

Commissoner, *s.* مأمور mè'mūr.

Commit, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك

ètmek, ارتكاب irtikyāb-et; تسليم tèsslīm-et, سپارش sìpārish-et, تودیع tèvdī"-et.

Committee, *s.* ایریجه ومخصوص اولان مجلس àyrija-vé-màkhsūss-òlan-mèjliss.

Commodious, *a.* راحت rāhat, قوللانلشلو kùllànilishli, قولایلقلو kòlaylikli.

Commodity, *s.* متعه màt"à, مال màl; راحت rāhat. [bàshbogh*u*.

Commodore, *s.* فیلوباشبوغی fîlo-

Common, *a.* عادی "ādī, بیاغی bàyà-ghi; مشترك mùshtérèk; —, *s.* چایرلق chàyrlîk, مرعه mèr"à.

Commonly, *ad.* اکثریا èksèrìyyā.

Commotion, *s.* تلاشی tèlāshī, تلاش tèlàsh.

Communicate, *v.a.* افاده ìfādé-et, تبلیغ tèblīgh-et; — with, *v.n.* خبرلشمك khàbèrleshmek, مخابره mùkhābéré-et; متصل اولmùttàssìl-ol.

Communication, *s.* افاده ìfādé, تبلیغات tèblīghāt; مخابره mùkhābéré; یول yòl.

Community, *s.* اشتراك ìshtirāk; ملت mìllèt, جماعت jèmā"àt.

Compact, *s.* مقاوله mùkāvélé, قول kàvl; —, *a.* صیق sìk, صیقی sìki.

Companion, *s.* رفیق rèfîk, ارقهداش àrkadash; اش èsh.

Company, *s.* (set) طاقم tàkim; (set of guests) مسافرلر mùssāfirlɛr; (people present) حضار hùzzār, حاضرین hāzirīn; (public) قومپانیه kòmpànya; (companionship) ارقهداشلق àrkadashlik; رفاقت rèfākàt; (of soldiers) بلوك bùluk; to keep —, *v.n.* قوکشمق kòngushmak, کورشمك ghyùrushmek.

Comparable, *a.* مقیس màkīss, قیاس اولنور kìyāss-òlunur, تشبیه اولنور tèshbīh-òlunur.

Comparatively, *ad.* قیاسله kìyāssla.

Compare, *v.a.* یان یانه قومق yàn-yàna-kòmak, مقابله مقابله mùkābélé-et, مقایسه mùkāyéssé-et, قیاس kìyāss-et, تشبیه tèshbīh-et. [tèshbīh.

Comparison, *s.* قیاس kìyāss, تشبیه

Compartment, *s.* خانه khānė, بوله bùlmé.

Compass, *s.* حد hàdd, اندازه èndāzé; دائره dā'irė; (mariner's) پوصله pùssla; to fetch a —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, *v.n.*

اویدرمق ùydurmak, مرامنه نائل او mè-rāmina-nā'il-òl. [(pèrghèl).

Compasses (pair of), s. پرکار pèrghyār

Compassion, s. مرحمت mèrhàmet.

Compatriot, s. همشهری hèmshèhrī.

Compeer, s. کفو kyùfv, اقران àkrān.

Compel, v.a. جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et.

Compendious, a. قصه kìssa, مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl.

Compensate, v.a. تضمین ا tàzmīn-et; —, v.n. قارشیلق او kàrshìlìk-ol.

Compensation, s. تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnāt; قارشیلق kàrshìlìk.

Compile, v.a. تصنیف ا tàssnīf-et, جمع ا jèm"-et, تألیف ا tè'līf-et.

Complain, v.a. شکایت ا shìkyāyet-et, تشکی ا tèshèkki-et, اشتکا ا ìshtikyā-et.

Complaint, s. شکایت shìkyāyet, شکوی shèkwà; مرض màraz, علت "ìllèt, درد dɛrd. [kim; تمه tètìmmé.

Complement, s. ترتیب tèrtīb, طاقم tà-

Complete, a. تکمیل tèkmīl, مکمل mùkèmmèl, تام tàmm, تمام tà-mām; —, v.a. تکمیل ا tèkmīl-et, تاملق tàmʌmlamak, بترمك bìtir-mek.

Complexion, s. رنك rènk, لون lèvn.

Complicate, v.a. قارشدرمق kàrish-dirmak, قارشق ا kàrishìk-et.

Compliment, s. سلام sèlām; استحسان افاده سی ìsstìhsān-ìfādéssi.

Comply, v.n. امتثال ا ìmtissāl-et; موافقت ا mùwāfakàt-et.

Compose, v.a. ترتیب ا tèrtīb-et, ترکیب ا tèrkīb-et; یازمق yàzmak, قلمه الق kàlémà-àlmak; سویلمك sùwèylé-mek, نظم ا nàzm-et; ترکیبنه داخل او tèrkìbinà-dākhil-òl, اجزای مرکبه سی او èjzāyi-mùrèkkibéssi-òl, اعضاسی او à"zāssi-òl; — one's self, v.n. یاتشمق yàtìshmak.

Composition, s. ترکیب tèrkīb; ترتیب tèrtīb; اجزا èjzā; معجون mà"jūn; کتابت kìtābet, شعر shì"r.

Compost, s. کوبره ghyùbré.

Compound, a. مرکب mùrèkkèb; —, v.a. ترکیب ا tèrkīb-et.

Comprehend, v.a. احاطه ا ìhāta-et, شامل او shāmil-ol, شمولی او shù-mūli-òl; انکلامق ànglamak (ànnamak), ادراك ا ìdrāk-et.

Compress, s. صارغی sàrghi.

Comprise, v.a. شامل او shāmil-ol.

Compromise, *s.* صلح sùlh, اوزلاشمه ùzlashma; —, *v.a.* قارشدرمق kà-rishdirmak; مسئول mèss'ūl-et; صلح او sùlh-òl. اوزلاشمق ùzlashmak,

Compulsion, *s.* مجبوريت mèjbūrìy-yèt, اجبار ìjbār, اضطرار ìztirār.

Compunction, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmànlìk).

Compute, *v.a.* حساب hìssāb-et.

Comrade, *s.* ارقه‌داش àrkadash, يولداش yòldash. [chùkur.

Concave, *a.* مقعر mùkà"àr, چقور

Conceal, *v.a.* صاقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlémek.

Concede, *v.a.* تسليم تèsslīm-et.

Conceivable, *a.* متصور mùtassàvvèr, عقله‌صيغار "àkla-sìghàr.

Conceive, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, عقل "àkl-et; —, *v.n.* كبه‌قاملق ghèbé-kàlmak, حامله‌او hāmilé-òl.

Concentrate, *v.a.* طوپلامق tòplamak; خلاصه‌ا khùlāssa-et.

Conception, *s.* تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul, حامله‌اولمق hāmilé-òlmaklìk.

Concern, *s.* ماده màddé, ايش ìsh, مصلحت màsslāhat; قساوت kàssā-vet, كدر kèder; —, *v.a.* دوقونمق dòkunmak; — one's self, *v.n.* قساوتا kàssàvet-et.

Concert, *s.* اتفاق ìttifāk, اتحاد ìttihād; چالغى مجلسى chàlghi-mèjlissi; — together, *v.n.* اتفاقا ìttifāk-et, قراروير مك kàrar-vèrmek.

Conciliate, *v.a.* جلبا jèlb-et.

Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصه kìssa.

Conclude, *v.a.* بتيرمك bìtirmek; عقدا "àkd-et; —, *v.n.* بتمك bìtmek; اكلامق ànglamak (ànnamak), استخراجا ìsstikhrāj-et, معناويرمك mà"nà-vèrmek.

Conclusion, *s.* صوك sòng, اخر ākhìr; عقد "àkd; قرار kàrār; اكلايش ànglayish (ànnayish), استخراج ìsstikhrāj. [mùkni".

Conclusive, *a.* قطعى kàt"ī, مقنع

Concord, *s.* وفاق wìfāk, مخادنت mùkhādénèt. [(kàlabàlìk).

Concourse, *s.* ازدحام ìzdìhām, غلبه‌لق

Concubine, *s.* اوطه‌لق òdalìk.

Concur, *v.n.* برابراو bèrābèr-òl.

Concussion, *s.* صارصمش sàrsish, صارصلش sàrsìlish, صدمه sàdama.

Condemn, *v.a.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlmak ; قباحتلو بولمق kàbāhatli-bùlmak ; جزاسنه حكم ا jèzāssina-hùkm-et ; يرامزديو قرارويرمك yàramàz-dèyu-kàrār-vèrmek.

Condense, *v.a.* تكثيف ا tèksīf-et ; —, *v.a.* تكثف ا tèkèssuf-et.

Condescend, *v.n.* تنزل ا tènèzzul-et.

Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.

Condign, *a.* مستحق اولديغى mùsstahàkk-òldughu.

Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàtik.

Condition, *s.* حال hāl ; پرسه pèréssé ; شرط shàrt.

Condole, *v.n.* تعزيه ا tà"zìyyé-et.

Condolence, *s.* تعزيه tà"zìyyé.

Conduce, *v.n.* منتج او mùntij-ol, موريث او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.

Conduct, *s.* حركت hàrékèt ; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek.

Conduit, *s.* صويولى sù-yòlu.

Cone, *s.* مخروط màkhrūt.

Confectioner, *s.* شكرجى shèkerji.

Confederate, *s.* متفق mùttèfik.

Confederation, *s.* اتفاق ittifāk ; متفقين mùttèfikīn.

Conference, *s.* مكالمه mùkyālémé.

Confess, *v.a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"tirāf-et. [mùttèfikīn.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk ; متفقين

Confession, *s.* اقرار ìkrār, اعتراف ì"tirāf.

Confide, *v.a.* تسليم ا tèsslim-et, توديع ا tèvdī"-et ; —, *v.n.* امنيت ا èmnìyyèt-et.

Confidence, *s.* امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì"timād.

Confident, (to be), *v.n.* هيچ شبهه سى اولمامق hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Confine, *v.a.* حبس ا hàbss-et, قپاتمق kàpatmak ; حصرا hàssr-et ; to be confined, *v.n.* طوغرمق dòghurmak ; — — — to one's room, طشره چيقمامق tàshra (dèshāri) chìkmamak ; — — — (one's bowels) انقباضى او ìnkibāzi-ol.

Confinement, *s.* ايچرويه قپانمه قلق ìchériya-kàpanmāklik, طيشارى چيقمامه قلق dèshāri-chìkmamaklik ; حبس hàbss ; چوجق طوغرمه قلق chòjuk-dòghurmaklik.

Confines, *s. pl.* حدود hùdūd.

Confirm, *v.a.* (ratify) تصديق ا tàssdīk-et ; (in office) ابقا ìbkā-et.

اعتراف
kīn.
متفق
اعتر

Confiscate, *v.a.* ضبطا zàbt-et, مصادرهٔا mùssādara-et. [حريق hàrīk.

Conflagration, *s.* يانغين yànghin,

Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك jènk; چكشمه chèkishma, منازعه mùnāza"à.

Conform, *v.n.* امتثالا ìmtissāl-et, اقتفاا ìktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-et, اويمق ùymak.

Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.

Conformably, *ad.* امتثالاً ìmtissālan; تطبيقاً tàtbīkan.

Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.

Confound, *v.a.* مبهوت قيلمق mèbhūt-kìlmak, اسكاتا ìsskyāt-et; قارشدرمق kàrishdirmak, تخليطا tàkhlīt-et.

Confuse, *v.a.* شاشرتمق shàshirtmak; قارشدرمق kàrishdirmak.

Confused, *a.* (things) قارشق kàrishik; to become — (a person), *v.n.* شاشرمق shàshirmak.

Confusion, *s.* قارشقلق kàrishiklik.

Congeal, *v.n.* طوكمق dòngmak, منجمداه mùnjèmid-ol; —, *v.a.* طوكدرمق dòngdurmak.

Congelation, *s.* انجماد ìnjimād.

Congestion, *s.* سده sùddé.

Congratulate, *v.a.* تبريكا tèbrīk-et, تهنيهٔا tèhnìyyé-et; I — you! كوزك ايدين ghyùzung-àydin.

Congratulation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyé.

Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, تجمعا tèjèmmu"-et, مجتمعا mùjtèmi"-òl. [جمعيت jèm"ìyyèt.

Congregation, *s.* جماعت jèmā"àt,

Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-mèshvérèt.

Conic, Conical, *a.* سوبى sùbu, مخروطى màkhrūti; conics, *s. pl.* مخروطيات màkhrūtìyyāt.

Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمين tàkhmīn; —, *v.n.* ظنا zànn-et; تخمينا tàkhmīn-et.

Conjointly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékEn.

Conjugal, *a.* زوجى zèvjī, ازدواجه متعلق ìzdìvāja-mùta"àllik.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* تصريفا tàssrīf-et, صيغه سنى چكمك sīghassini-chèkmek.

Conjugation, *s.* صيغه sīgha.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-"àtf.

Conjuncture, *s.* وقت wàkit, حال hāl.

Conjure, *v.a.* پكرجاا pèk-rìjā-et,

پك‌نيازا pèk-nìyāz-et; پك‌يالوارمق pèk-yàlvarmak; —, v.n. سحرا [sìhr-et.

Conjuror, s. سحرباز sìhrbāz.

Connect, v.a. بتشدرمك bìtishdirmek, اولاشدرمق ùlashdirmak; باغلامق bàghlamak.

Connexion, s. مناسبت mùnāssébèt, ارتباط ìrtibāt, علاقه "àlāka; خصم khìssm, اقربا àkrabā.

Connivance, s. مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Connive, v.n. كورميويرمك ghyùrméyivermek, اغماض عين‌ا ìghmāzi-"àyn-et.

Conquer, v.a. (men) مغلوب‌ا màghlūb-et; (places) فتح‌ا fèth-et, ضبط‌ا zàbt-et, تسخيرا tèsskhīr-et.

Conqueror, s. فاتح fātih; غالب ghālib.

Conquest, s. فتح fèth, تسخير tèsskhīr; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

Conscience, s. قلب kàlb, ضمير zàmīr; انصاف ìnsāf. [منصف mùnsif.

Conscientious, a. انصافلو ìnsāfli,

Conscious (to be), v.n. دويمق dùymak, حس‌ا hìsss-et; خبرى‌او khàbéri-ol, واقف‌او wākif-òl; —, a. واقف wākif.

Consciousness, s. خبر khàber, وقوف wùkūf; حس hìsss.

Consecrate, v.a. تقديس‌ا tàkdīss-et; تخصيص‌ا tàkhsīss-et.

Consecrated, a. مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhàsssèss; مقدس mùkàddèss.

Consecutive, a. متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùta"ākib.

Consecutively, ad. متعاقبًا muta"ākiban, متوالية mùtévālìyyéten.

Consent, s. رضا rìzā; —, v.n. رضاويرمك rìzā-vèrmek, راضى‌او rāzī-òl.

Consequence, s. نتيجه nètījé, ثمره sèméré; of —, خاطرى صايلور khātiri-sàyilir; of no —, صايلمز sàyilmàz; that is of no —, ضررى يوق zàrāri-yòk.

Consequent, s. تالى tālī; —, a. تابع tābi", منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ايشى واقوالى بربرينه مطابق اولان ìshi-vé-àkwāli-bìrbiriné-mùtābik-òlan.

Consequently, ad. بناء عليه bìnā'an-"àlèyh, بناء على ذلك bìnā'an-"àlà-zāliké, بنابرين bìnābérīn, بوكابناء bùnga-bìnā'an, بوكامبنى bùnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رجل rèchel; — of roses, كل بشكر ghyùl-bé-shèkɛr.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mùtāla"à-et, ملاحظه mùlāhaza-et, دوشنمك dùshunmek; (a person) صايمق sàymak; — as, عدا "àdd-et, اعتبارا ا"tibār-et, صايمق sàymak.

Considerable, *s.* بيوك bìyuk, جسيم jèssīm; كلى kyùllī, عظيم "àzīm.

Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè'èmmul, صايغى sàyghi; اعتبار ا"tibār; قارشيلق kàrshilik.

Consign, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et, توديع ا tèvdī"-et; سپارش ا sìpārish-et.

Consist, *v.n.* عبارت او "ibāret-òl, مترتب او mùtérèttib-ol. [tèsslìyyèt.

Consolation, *s.* تسلى tèssèllī, تسليت

Console, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèllī-vèrmek, تسليت ا tèsslìyyèt-et.

Consolidate, *v.a.* تقويت ا tàkvìyyèt-et, تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek, تأكيدا tè'kīd-et.

Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق mùtābik.

Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjé; ارقداش àrkadash, رفيق rèfīk; —, *v.n.* قوكشمق kòngushmak, اختلاطا ìkhtilāt-et.

Conspicuous, *a.* كوزاوكنده ghyùz-ùngunda, ميداندە mèydānda.

Conspiracy, *s.* كيزلوفساد ghìzli-fèssād, فتنه fìtnɛ.

Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rùsūkh, صداقت sàdākàt.

Constant, *a.* ثابتقدم sābitkàdɛm, راسخ rāsikh, صادق sādik; دائم dā'im, دائمى dā'imī, ثابت sābit, مستمر mùsstémèrr.

Constantly, *ad.* دائما dā'imā, بردوزى يه bìr-dùziyɛ, لاينقطع lā-yànkàti".

Constipation, *s.* انقباض ìnkibāz.

Constitute, *v.a.* ايتمك ètmek; نصب ا nàssb-et; اولق òlmak, حاصل ا hāssil-et.

Constitution, *s.* (man's) وجود vùjūd, بنيان bùnyān, مزاج mìzāj; (state's) اساس قانون èssāssi-kānūn.

Constitutional, *a.* خلقى khìlkī, طوغشدن اولان dòghushdan-òlan; اساس قوانينه مطابق اولان èssāssi-kàwānīna-mùtābik-òlan.

Constrain, *v.a.* جبرا jèbr-et, زورلامق zòrlamak, اجبارا ìjbār-et.

Constraint, *s.* صيقى sìki ; صيقندى sìkindi ; جبر jèbr ; حبس hàbss.

Construct, *v.a.* اعمال ì"māl-et, انشا ìnshā-et, بنا binā-et, ياپمق yàpmak.

Construction, *s.* اعمال ì"māl, انشا ìnshā ; بنا bìnā, ياپى yàpi.

Consul, *s.* قونسلوس kònsoloss.

Consult, *v.a.* دانشمق dànishmak, استشاره ìsstishārÉ-et ; — together, *v.n.* مشاوره mùshāvÉrÉ-et, مشورت mèshvÉrÈt-et ; (doctors) قونسولتو kònsùlto-et.

Consultation, *s.* استشاره ìsstishārÈ ; مشاوره mùshāvÉrÉ ; مشورت mèshvÉrÈt ; قونسولتو kònsùlto.

Consume, *v.a.* بترمك bìtirmek, دوكتمك dùkètmek, يمك yèmek ; —, *v.n.* بتمك bìtmek, تلف او tèlef-òl, كتمك ghìtmek.

Consummate, *v.a.* تكميل tèkmīl-et, اتمام ìtmām-et ; —, *a.* مكمل mùkèmmèl.

Consumption, *s.* خرج khàrj ; (disease) ورم vèrem.

Consumptive, *a.* ورملو vèremli.

Contact, *s.* تماس tèmàsss, تلاقى tèlākī, اتصال ìttissāl.

Contagion, *s.* سرايت sìrāyet, بولاشمه bùlàshma, كچمه ghèchma ; علت ساريه "ìllèti-sārìyyÉ.

Contagious, *a.* سارى sārī, بولاشور bùlàshir, كچر ghèchEr, سرايت ايدر sìrāyet-èdEr.

Contain, *v.a.* المق àlmak ; حاوى او hāvī-òl, شامل او shāmil-òl, مشتمل او mùshtèmil-òl ; ضبط zàbt-et ; — one's self, طيانمق dàyanmak.

Contaminate, *v.a.* بوزمق bòzmak, افسادا ìfsād-et, بولاشدرمق bùlàshdirmak, تلويث tèlvīss-et.

Contaminated, *a.* بوزق bòzuk, فاسد fāssid ; بولاشق bùlàshik, ملوث mùlèvvèss.

Contamination, *s.* سرايت sìrāyet ; افساد ìfsād ; تلويث tèlvīss.

Contemn, *v.a.* صايمامق sàymamak, استخفاف ìsstìkhfāf-et, ستحقار ìsstìhkār-et. [ملاحظه mùlāhaza-et.

Contemplate, *v.a.* نظرا nàzar-et,

Contemporary, *s.&a.* معاصر mù"āssir.

Contempt, *s.* استحقار ìsstìhkār ; استخفاف ìsstìkhfāf ; عدم رعايت "àdémi-rì"āyèt, عدم حرمت "àdémi-hùrmèt.

Contemptible, *a.* (person) مستحقر mùsstàhkàr, ذليل zèlīl, رذيل rèzīl; (thing) لاشی مقولهسی lā-shèy-mà-kūléssi, جزئی jùz'ī.

Contend, *v.n.* نزاع ایتمك nìzā"-et, منازعه mùnāza"à-et; ادعا ایتمك ìddi"ā-et.

Content, *a.* راضی rāzī, خشنود khòsh-nud; قانع kāni"; —, *v.a.* راضی ایتمك rāzi-et, خشنود ایتمك khòshnud-et, اقناع ایتمك ìknā"-et.

Contention, *s.* نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à, غوغا (kàwgha).

Contentment, *s.* قناعت kànā"at.

Contest, *s.* مجادله mùjādélé, مباحثه mùbāhassé; —, *v.a.* عنادا ایتمك ìnād-et.

Context, *s.* سیاق سباق sìyāk-sìbāk.

Contiguous, *a.* متصل mùttàssil, ملاصق mùlāssik, بتشك bìtishik.

Continence, *s.* عصمت "ìssmèt.

Continent, *s.* قاره kàra, بر bèrr.

Contingent, *a.* اتفاقی ìttifākī, مشكوك mèshkyūk; —, *s.* حصه hìssé.

Continual, *a.* متمادی mùtémādī; —ly, *ad.* بلافاصله bìlā-fāssìla, لاینقطع lā-yànkàti".

Continuance, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Continue, *v.n.* دوام ایتمك dèwām-et; دائم اولمق dā'im-òl; تكرار ایتمك tèkèrrur-et; —, *v.a.* ابقا ایتمك ìbkā-et; تكرار ایتمك tèkrār-et; التیانی سویلمك àlt-yànìni-sùwèylémek; ینه یاپمق yìné (ghèné) yàpmak.

Contortion, *s.* پیچ وتاب pìch-u-tāb.

Contraband, *a.* یاساق yàssàk, ممنوع mèmnū"; گمرگدن قاچرمه ghyùmrukdan-kàchìrma.

Contract, *s.* كوترى پازارلق ghyùturu-pàzarlik, تعهد tà"àhhud; قونطوراطو kònturàto; مقاوله mùkāvélé; —, *v.n.* تعهد ایتمك tà"àhhud-et; كوترى المق ghyùturu-àlmak; كوترى ویرمك ghyùturu-vèrmek; بوزلمك bùzulmek, چكمك chèkilmek; دارالمق dàràlmak, ازالمق àzàlmak; —, *v.a.* الشمق àlishmak; ایدنمك èdinmek, پیدا ایتمك pèydā-et; عقد "àkd-et; قاصمق kàssmak; دارالتمق dàràltmak, ازالتمق àzàltmak.

Contraction, *s.* قصالش kàssalish, چكلش chèkilish, بوزولش bùzulush.

Contractor, *s.* متعهد mùta"àhhid, ملتزم mùltèzim, كوتری الان ghyùturu-àlan.

Contradict, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contrariety, *s.* خلاف khìlāf, عكسيلك "àksīlik, ترسلك tèrsslik.

Contrary, *a.* ترس tèrss, عكسى "àksī, مخالف mùkhālif, ضد zìdd.

Contrast, *s.* فرق fàrk.

Contravene, *v.a.* خلافنه حركت ا khìlāfina-hàrékèt-et.

Contribute, *v.n.* ياردم ا yàrdim-et, اعانه ا ì"ānÉ-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اعانه ا ì"ānÉ-et.

Contribution, *s.* اعانه ì"ānÉ, ويركو vīrghyù (vèrghi).

Contrition, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق pěchīmānlik (pìshmānlik).

Contrivance, *s.* يول yòl, قولاى kòlay, چاره chārÉ, معرفت mà"rifèt, ايجاد ījād; حيله hīlÉ.

Contrive, *v.a.* ايجادا ījād-et, بولمق bùlmak; —, *v.n.* اويدرمق ùydurmak, يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, قولاينى بولمق kòlayini-bùlmak.

Control, *s.* امر èmr; ضبط zàbt; اداره ìdārÉ; نظارت nàzārèt; —, *v.a.* ضبطا zàbt-et; قوللانمق kùllànmak; اداره ا ìdārÉ-et, نظارت ا nàzārèt-et.

Controversy, *s.* مباحثه mùbāhéssÉ; مجادله mùjādélÉ; منازعه mùnāza"à.

Controvert, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrrid, غيرمطيع ghàyri-mùtī", عاصى "āssī.

Contusion, *s.* بره bèrÉ.

Convalescence, *s.* افاقت ìfākàt.

Convene, *v.a.* جمع ا jèm"-et, طوپلامق tòplamak.

Convenienee, *s.* راحت rāhat, قولايلق kòlaylik; ممشا mèmshà, ابدستخانه àbdesstkhānÉ.

Convenient, *a.* راحت rāhat; قولاى kòlay; قولايلقلو kòlaylikli.

Convent, *s.* قيزمناسطيرى kìz-mànàsstīri.

Convention, *s.* عهد "àhd, معاهده mù"āhédÉ, مقاوله mùkāvélÉ.

Converge, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, برلشمك bìrleshmek, يقينلشمق yàkinlashmak.

Conversation, *s.* صحبت sòhbet, لقردى [làkirdi, لاف làf-

Converse, *v.n.* صحبت ا sòhbet-et, لقردى ا làkirdi-et, لاف ا làf-et, سويلشمك sùwèyleshmek; —, *s.* عكس "àkss, ترس tèrss.

Convert, *s.* مهتدى mùhtédī; —, *v.a.* اهتدايه كتورمك ìhtidāyÉ-ghètirmek;

چویرمك chèvirmek, دوندرمك dùndɛrmek.

Convex, *a.* محدب mùhàddèb, تومسك tùmsèk, قبه‌وارى kùbbɛ́vārī.

Convey, *v.a.* (carry) نقل nàkl-et; كتورمك ghètirmek; كوترمك gh*yù*turmek; (communicate) تبليغ tèblīgh-et; (a meaning) افاده ìfādɛ́-et, قالدرمق kàld*ì*rmak.

Convict, *s.* پرانغه‌لو pràngha*l*ì; —, *v.a.* جنحه‌سنى اثبات jùnhàss*ì*nì-ìssbāt-et.

Conviction, *s.* جزم jèzm, علم اليقين "ìlmu-'l-yàkīn; اثبات جنحه ìssbāti-jùnhà.

Convince, *v.a.* قاندرمق kànd*ì*rmak, الزام ìlzām-et, اسكات ìssk*y*āt-et, اقناع ìknā"-et. [-jèm"-et.

Convoke, *v.a.* دعوت‌له‌جمع dà"vètla-

Convulsion, *s.* تشنج tèshènnuj.

Cook, *s.* اشجى àshj*ì*; —, *v.n.* پشمك pìshmek; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek.

Cool, *a.* سرين sèrin; (brave) جسور jèssūr; (impudent) عارسز "ārs*ì*z; —, *s.* سرينلك sèrinlik; —, *v.n.* صوغومق sò*gh*umak; —, *v.a.* صوغوتمق sò*gh*utmak.

Coolness, *s.* سرينلك sèrinlik; جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārs*ì*zl*ì*k; (want of affection) بروودت bùrūdèt.

Coop, *s.* كومس k*y*ùmèss.

Cooper, *s.* فوچيجى fìch*ì*j*ì*.

Co-operate, *v.n.* برلكده ايش كورمك bìrlikdé-ìsh-gh*y*ùrmek.

Co-operation, *s.* معاونت mù"āvénèt.

Copal, *s.* صندروس sàndaròss.

Copious, *a.* بول bòl, بركنلو bèrékètli.

Copper, *s.* (metal) باقر bàk*ì*r; (boiler) قزغان kàzghān (kàzan).

Copperas, *s.* (blue) كوزطاشى gh*yù*z-tàsh*ì*; (green) زاج قبريس zāj*ì*-kìbr*ì*ss.

Copulate, *v.n.* سكشمك sìkishmek, جماع jìmā"-et, چفتلشمك chìftlɛshmek.

Copy, *s.* (modal of writing) مشق mèshk; (writing-exercise) قرءله kàr*a*lama; (sample of scholar's writing) تعليم tà"līm; (of a book) نسخه nùsskh*a*; (of a writing) صورت sūrèt; (of a drawing) عين "àyn, اورنك ùrnèk; —, *v.a.* (imitate) تقليدا tàklīd-et; (a writing)

يازمق *or* چيقارمق *or* صورتنى الماق sūrètini-àlmak, *or* chìkàrmak, *or* yàzmaḳ; (a drawing, &c.) اورنكى الماق, عينى الماق "àynini-àlmak, ùrnèghini-àlmak.

Coral, *s.* مرجان mèrjān.

Cord, *s.* ايپ ìp. [اكسير ìksīr.

Cordial, *a.* صميمى sàmīmī; —, *s.*

Cordovan, *s.* تلاتين tèlātīn.

Coriander, *s.* كشنيش kìshnish.

Cork, *s.* منطار màntàr; (stopper) طپا tàpa. [tàpa-àchajak.

Corkscrew, *s.* بورغى bùrghu, طپا اچه جق

Corn, *s.* بوغداى bòghday, حنطه hìnta, ذخيره zàkhīré; (for horses) ارپه àrpa; (on the foot) نصر nàssìr; (grain) دانه dānė (tānė).

Cornel-berry, *s.* قزيلجق kìzìljìk.

Cornelian, *s.* عقيق "àkīk.

Corner, *s.* كوشه kyùshė.

Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.

Corollary, *s.* نتيجه nètījė.

Coronation, *s.* تتويج tètwīj, تتوج tè-

Coronet, *s.* تاج tāj. [tèvvùj.

Corporal, *s.* اونباشى ònbàshì; —, *a.* جسمانى jìssmānī; — punishment, طياق dàyak.

Corporation, *s.* اهالى àhālī; مجلس mèjliss, اشورا shūrà; اصناف èssnāf.

Corporeal, *a.* جسمانى jìssmānī.

Corps, *s.* بلوك bùluk; طابور tàbur; الاى àlay; لوا lìwā; طاقم tàkìm.

Corpse, *s.* جنازه jènāzė, جسد jèssed.

Corpulent, *a.* ششمان shìshmàn, ملحم mùlàhhàm.

Correct, *a.* طوغرى dòghru, صحيح sàhīh, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tàsshīh-et.

Correspond, *vn.* (by letter) مكتوبلشمك mèktublėshmek, مخابره ا mùkhābėré-et, مكاتبه ا mùkyātébė-et; (in quality) مطابق كلمك, اويمق ìymak, mùtābìk-ghèlmek.

Correspondence, *s.* مكاتبه mùkyātébė; مطابقت mùtābakàt.

Correspondent, *s.* مخابر mùkhābir.

Corroborate, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; تأكيد ا tà'kīd-et, تقويت ا tàkvìyyèt-et, مقوى mùkàvvī.

Corroborative, *a.* مصدق mùssàddik;

Corrode, *v.a.* يمك yèmek, چوروتمك chùrutmek, پاصلاندرمق pàsslandìrmak.

Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bòzuk ; (mercenary) رشوت‌یر rìshvèt-yèr ; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, افسادا ìfsād-et ; (with money) رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek, پاره‌یدرمك pārè (*pàra*)-yèdirmek.

Corsair, *s.* دكزخرسزی dèngiz-khìrsizi.

Corvette, *s.* قوروت kùrvèt.

Cosecant, *s.* تمام‌قاطع tàmāmi-kāti".

Cosine, *s.* تمام‌جیب tàmāmi-jèyb.

Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.

Cost, *s.* بها bàhā (*pàha*) ; مصرف màssràf ; —, *v.a.* اولق òlmak.

Costiveness, *s.* انقباض ìnkibāz.

Cot, *s.* قلبه kùlubè, اوجكز èvjègħiz.

Cotangent, *s.* تمام‌مماس tàmāmi-mùmāsss.

Cotemporary, *s.* & *a.* معاصر mù"āssir.

Cottage, *s.* كوی‌اوی kyùy-èvi.

Cotton, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk), پنبه pènbè.

Couch, *s.* مندر mìnder ; قنابه kànapè ; دوشك dùshèk, یتاق yàtak.

Cough, *s.* اوكسرك ùksuruk ; —, *v.n.* اوكسرمك ùksurmek.

Council, *s.* مجلس mèjliss.

Councillor, *s.* اعضای مجلسدن اولان à"zāyi-mèjlissdan-òlan ; مستشار mùsstéshār.

Counsel, *s.* نصیحت nàssīhàt, اوكوت ùghut ; —, *v.a.* عقل‌اوكرتمك "àkl-ùghrètmek, نصیحت‌ا nàssīhàt-et.

Count, *s.* رتبهٔ‌ثالثه‌بكی rùtbé'i-sālissè-bèghi ; —, *v.a.* صایمق sàymak ; —, *v.n.* صایلق sàyilmak.

Countenance, *s.* یوز yùz, چهره chèhrè, منظر mànzar, سیما sīmā.

Counter, *s.* پول pùl ; (of a shop) پیشتخته pèshtàkhta ; (who counts) صایيجی sàyìjì ; (opposite) قارشی kàrshi. [چاره‌بولمق chàrè-bùlmak.

Counteract, *v.a.* بوزمق bòzmak,

Counterbalance, *v.a.* قارشیلیق‌او kàrshilik-òl.

Counterfeit, *a.* قالپ kàlp, ساخته sākhtè ; —, *s.* تقلید tàklīd ; —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.

Counterfeiter, *s.* قالپزن kàlpazàn, ساختەكار sākhtèkyār.

Countermand, *v.a.* امرینی كیرو المق èmrini-ghèri-àlmak, یاپلمسون‌دیو تنبیه‌ا yàpilmassin-dèyu-tènbih-et.

Countermarch, *s.* كیرو دونش ghèri-dùnush.

Counterpane, *s.* یورغان yòrghan.
Counterpart, *s.* عین "àyn.
Counterpoise, *s.* قارشیلق kàrshilik.
Countersign, *v.a.* شهادت ایچون امضا قومق shàhādet-ìchun-ìmzā-kòmak; —, *s.* پاروله pārola. [màghaza.
Counting-house, *s.* اوطه òda, مغازه
Country, *s.* (native) وطن wàtan, ولایت wìlāyèt (wìlā'at); (territory) مملکت mèmlékèt, الکا ùlkyā (ùlkÉ); (out of town) کوی kyùy; چفتلك chìftlik; (open —) صحرا sàhrā, قیر kìr.
Countryman, *s.* کویلو kyùylu; (fellow —) همشهری hèmshèhri.
County, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā.
Couple, *s.* چفت chìft.
Couplet, *s.* بیت bèyt. [yìghitlik.
Courage, *s.* جسارت jèssārèt, یکیتلك
Courageous, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr. [kùriyèl.
Courier, *s.* تتار tàtār, منزل mènzil,
Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt; (of studies) صره درسلر sìra-dèrssler; of —, البته èlbèttè.
Court, *s.* (royal) سرای sàray, مابین mābèyn; دیوان dīwān, رکاب rìkyāb, بینش bīnish; (— yard) حولی hàvli; to pay —, *v.n.* عرض عبودیت ا "àrzi-"ùbūdìyyèt-et, ال اویمك èl-ùpmek, اپاق اویمك àyak-ùpmek, اتك اویمك ètek-ùpmek.
Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطرنواز khātìr-nùwāz.
Courtesy, *s.* خاطرنوازلق khātìr-nùwāzlik.
Cousin, *s.* عموجه اوغلی "àmuja-òghlu, دای اوغلی day-òghlu, &c.
Cove, *s.* کورفز kyùrfez, قوی kòy.
Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl. مقاوله mùkāvélé.
Cover, *s.* اورتی ùrtu; (case) قاپ kàp; (lid) قپاق kàpak; (shelter) بارینه جق یر bàrìnajak-yèr; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek; قاپلامق kàplamak; قپامق kàpamak.
Covering, *s.* اورتی ùrtu.
Coverlet, *s.* یورغان yòrghan.
Covert, *a.* الننده èl-àltìnda, کیزلو ghìzli, ساقلو sàkli, خفی khàfī.
Covet, *v.a.* کوزدیکمك ghyùz-dìkmek, طمع ا tàmà"-et.
Covetous, *a.* طمعکار tàmà"kyār, حریص hàrīss, اج کوزلو àj-ghyùzlu.

Cow, *s.* اینك ïnek; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.

Cowl, *s.* قپوطباشلغی kàput-bàshlighi, باشلق bàshlïk.

Crab, *s.* ینگچ yènghèch, چغانوس chàghanòss; یابانی الما yàbānī-èlma.

Crack, *s.* چاتلاق chàtlàk, یارق yàrïk; پاتلایش pàtlayïsh; اورش wùrush; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, یاریلق yàrïlmak, پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* چاتلاتمق chàtlatmak, یارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.

Cracked, *a.* چاتلاق chàtlàk, یارق yàrïk; (mad) چالق chàlïk, قاچق kàchïk.

Cracker, *s.* پاتلانغیچ pàtlanghèch.

Cradle, *s.* بشك bèshik.

Craft, *s.* (trade) صنعت sàn"àt; (cunning) حیله hïlé; (shipping) تکنه tèknè, قایق kàyïk.

Crafty, *a.* حیله کار hïlékyār, شیطان shèytàn, دوبارهجی dūbārajï.

Cram, *v.a.* صیقی طولدرمق sïkï-dòldurmak.

Cramp, *s.* سنگیرلر طوتلمسی sèngirler-tùtulmassï; —, *v.a.* صیقمق sïkmak.

Cramp-iron, *s.* کینت kïnèt.

Crane, *s.* (bird) طورنه tùrna; (machine) ماچونه màchūna.

Crank, *s.* ال èl, قول kòl, دیرسك dïrsèk; —, *a.* قولای دوریلور kòlay-dèvrilir.

Crape, *s.* بورنجك bùrunjuk.

Cravat, *s.* بویون باغی bòyun-bàghi.

Crawfish, Crayfish, *s.* بوجك bùjek.

Crawl, *v.n.* یرهسورینهرك یورمك yèrà-sùrunérek-yùrumek; اغر یورمك àghïr-yùrumek.

Crazy, *a.* (mad) قاچق kàchïk; (tumble-down) یقلهجق yïkïlajak, (ship) باتهجق bàtajak.

Creak, *v.n.* چاتردامق chàtïrdamak, غجردامق ghèjïrdamak.

Cream, *s.* سردیوزی sùd-yùzu; (clotted —) قایمق kàymak.

Crease, *v.a.* قیرمق kïrmak; —, *s.* قیرم kïrïm, قیرمه kïrma.

Create, *v.a.* یراتمق yàràtmak, وارا vàr-et, خلق ا khàlk-et; (appoint to a rank or office) ایتمك ètmek, نصب ا nàssb-et.

Creation, *s.* (act of) یرادش yàràdïsh, خلق khàlk; (being created)

یرادیلش yàràdilish, خلقت khùlkàt, آفرینش āfərīnish ; (thing created) مخلوق màkhlūk ; (all creation) عالم "ālem ; (of officers) نصب nàssb.

Creator, *s.* یرادیجی yàràdjì, خالق khālik, باری bārī, آفریننده àfərīnendé, آفرین āfərīn.

Creature, *s.* مخلوق màkhlūk.

Credence, *s.* اعتماد ì"timād, اعتبار ì"tibār. [-nāmé.

Credentials, *s. pl.* اعتمادنامه ì"timād-

Credit, *s.* اعتبار ì"tibār ; on —, ویرهسیه vèréssiyé.

Creditable, *a.* Creditably, *ad.* ایو īyi, کوزل ghyùzèl, اعلا à"là.

Creditor, *s.* الاجقلو àlajaklı.

Creed, *s.* ایمان īmān ; آمنت āmèntù.

Creek, *s.* بوغاز bòghàz, اغز àghz ; چای chày, دره dèré. [-yùrumek.

Creep, *v.n.* سورینهرك یورمك sùrunérek-

Creole, *s.* ملز mèlez.

Crescent, *s.* (new-moon) هلال hìlāl ; (decoration) ای ày ; (placed on spires, &c.) علم "àlem.

Cress, *s.* ترهاوق tèré-òtu ; water —, صوترهسی sù-tèréssi.

Crest, *s.* (ridge) صرت sìrt.

Crevice, *s.* ارالق àralık, چاتلاق chàtlàk, یارق yàrık.

Crew, *s.* طائفه tā'ifé.

Cricket, *s.* (insect) چکرکه chèkirghé,

Crier, *s.* دلال dèllāl, منادی mùnādi.

Crime, *s.* قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà جرم jùrm, صوچ sùch.

Criminal, *s.* قباحتلو kàbāhatlı, قباحتصاحبی kàbāhat-sāhibi, مجرم mùjrim ; —, *a.* (wrong) قبیح kàbīh, خبیث khàbīss.

Crimson, *a.* آل àl, کوس ghùwèss, قرمزی kìrmizi.

Cripple, *s.* سقط sàkat ; —, *v.a.* قولنی قنادینی قیرمق kòlunu-kànadını-kìrmak.

Crisis, *s.* (of disease) بحران bùhrān ; (of events) نازك وقت nāzik-wàkıt.

Crisp, *a.* کورك ghèvrèk.

Criterion, *s.* معیار mì"yār, محك mà-hèkk. [chùmlek.

Crockery, *s.* چناق چوملك chànak-

Crocodile, *s.* تمساح tìmsāh.

Crocus, *s.* (flower) چیك دمchìgh-dèm.

Crooked, *a.* اکری èghri, چارپق chàrpık.

Crop, *s.* (produce) محصول màhsūl,

حاصلات hāssılāt; (bird's) قورصاق kùrsàk; —, *v.a.* كسمك kèssmek, بچمك bìchmek, قرقمق kàrkmak; (*trees*) بودامق bùdamak.

Cross, *s.* حاچ hàch, چارميخ chàrmıkh; —, *a.* تتيز tìtiz, ترس tèrss, دارغين dàrghın; —, *v.a.* كچمك ghèchmek.

Crossbow, *s.* تاتاراوقی tàtar-òku.

Crosslegged, *ad.* to sit — باغداش قورمق, bàghdash-kùrmak.

Crosstree, *s.* قورچته kùrchèta.

Crossway, *s.* صاپه يول sàpa-yòl.

Crotchet, *s.* (fancy) مراق mèrāk.

Crow, *s.* قارغه kàrgha; cock's —, خروس اوتمسی khòross-ùtméssi; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Crowbar, *s.* تيمورقول (dèmir)-kòl.

Crowd, *s.* غلبه لق or قلبالق (kàlabàlık), ازدحام ızdihām; —, *v.a.* صيقمق sık-kòmak; —, *v.n.* صيقشمق sıkıshmak.

Crown, *s.* (regal) تاج tàj; (of head) دپه (tèpé); —, *v.a.* (king) تتويج ا tètvij-et, تاج كيدرمك tàj-ghìdirmek; (heights) دپه يه عسكر چيقمق (tèpéyé)-àssker-chìkmak.

Crucible, *s.* پوته pùtà.

Crucifix, *s.* حاچ hàch.

Crucify, *v.a.* حاچه كرمك hàcha-ghèrmek, چارميخه كرمك chàrmıkha-

Crude, *a.* خام khàm. [-ghèrmek.

Cruel, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, انسانيتسز ınsānıyyètsiz, جفاكار jèfākyār.

Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfer, وولته vòlta; —, *v.n.* وولته اورمق vòlta-

Cruiser, *s.* كمی ghèmi. [-wùrmak.

Crumb, *s.* (not crust) اتمك ايچی (èkmek)-ıchi; —, (fragment) اتمك اوفاغی èkmek-ùfàghi.

Crumple, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak, ازمك èzmek.

Crupper, *s.* صغری sàghri.

Crush, *v.a.* ازمك èzmek.

Crust, *s.* قابوق kàbuk.

Crutch, *s.* قولتق دينكی kòltuk-dèynéghi.

Cry, *s.* سس sèss, صدا sàdā; ندا nìdā, باغرمه bàghırma; —, *v.n.* ندا ايتمك nìdā-et, حيقرمق hàykırmak, باغرمق bàghırmak, چاغرمق chàghırmak; (weep) اغلامق àghlamak; — out, حيقرمق hàykırmak, باغرمق bàghırmak; — aloud, ندا ايتمك nìdā-et, باغرمق bàghırmak, چاغرمق chàghırmak;

— up, *v.a.* مدح mèdh-et, ثنا sènā-et.

Crypt, *s.* بدروم bòdurum, يرالتی کمرلر yèr-àlti-kèmerler.

Crystal, *s.* بللور bìllūr ; (of salts) ایکنه

Cube, *s.* مکعب mùkyà'"'àb. [ìghné.

Cuckold, *s.* پزونك pèzéwènk, کراته kèrātà. [-kùshu.

Cuckoo, *s.* قوغوق‌قوشی kùghuk-

Cucumber, *s.* خیار khìyār.

Cud, *s.* کو ghèv ; to chew the —, *v.n.* کوکتورمك ghèv-ghètirmek.

Cuddle, *v.a.* صارلق sàrılmak.

Cudgel, *s.* صوپه sòpa.

Cue, *s.* ایپ‌اوجی ìp-ùju.

Culpable, *a.* (person) صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatlì ; (act) فنا fèna, مجرم‌کریه mùjrim. [kàbāhatlì, kèrìh.

Culprit, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو

Cultivate, *v.a.* (sow) اکمك èkmek ; (plant) دکمك dìkmek ; (the ground) حراستا hìrāssèt-et, زراعتا zìrā"àt-et ; (science, &c.) اشتغالا ìshtighāl-et, مشغول‌او mèshghūl-ol, چالشمق chàlìshmak.

Cumbersome, Cumbrous, *a.* خنطال hàntàl.

Cummin, *s.* کمون kèmmūn(kìmiyòn).

Cunning, *a.* شیطان shèytān, اورستپوللو òrosstopòllu ; —, *s.* شیطانلق shèytānlık.

Cunt, *s.* ام àm, فرج fèrj, کس kyùss.

Cup, *s.* فنجان fìnjān (fìljàn) ; —, *v.a.* حجامتا hàjāmèt-et(hàjāmàt).

Cupbearer, *s.* ساقی sākì.

Cupboard, *s.* طولاب dòlab.

Cupidity, *s.* طمع tàmà", حرص hìrss.

Cupola, *s.* قبه kùbbé.

Cupper, *s.* حجامتجی (hàjāmàtjì).

Cupping-glass, *s.* حجامت‌جامی (hàjamàt)-jàmi ; — horn, بوینوز bòynuz. [àghzına-ghèm-wùrmak.

Curb, *v.a.* ضبطا zàbt-et, اغزینه‌کم‌اورمق

Curdle, *v.n.* کسلمك kèssilmek.

Cure, *v.a.* ایلا ìyi-et ; اصلاحا ìsslāh-et.

Curiosity, *s.* (rare thing) تحاف‌شی tùhāf-shèy ; عنتیقه "àntīka ; (inquisitiveness) مراق mèrāk.

Curious, *a.* (surprising) عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb ; (rare) تحاف tùhāf ; (inquisitive) مراقلو mèrāklì, هرشی‌صورار hèr-shèy-sòrar.

Curl, *s.* (of hair) زلف zùlf ; (general) قیوریم kìvrım, بوکلم bùklum ; —, *v.a.* قیویرمق kìvırmak, بوکمك

bukmek; —, *v.n.* قیوریلمق kàvrilmak, بوکلمك bùkulmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك اوزومی fìrènk-ùzumu; (dried) قوش اوزومی kùsh-ùzumu.

Current, *s.* اقندی àkindi; —, *a.* رائج rā'ij, متداول mùtédāvèl.

Curry, *v.a.* (comb) تیمارا tīmār-et; — favour, *v.n* یلتاقلنمق yàltàklanmak. [àt-tàràghi.

Currycomb, *s.* طراق tàrak, ات طراغی

Curse, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd--dù"ā; —, *v.a.* لعنت ایت là"nèt-et, لعنت اوقومق là"nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssàr.

Curtail, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak.

Curtain, *s.* پرده pèrdé.

Curve, *a.* منحنی mùnhànī; curve-line, خط منحنی khàtti-mùnhànī.

Cushion, *s.* یاصدق yàssdìk, (cylindrical) بالین bàlin; (seat) مندر

Custom, *s.* عادت "ādèt. [mìndɛr.

Customer, *s.* مشتری mùshtèri.

Custom-house, *s.* کمرك ghyùmruk; — duty, کمرك ghyùmruk, رسم کمرك rèssmi-ghyùmruk; — officer, کمرکجی ghyùmrukju, دیده بان dīdébān.

Cut, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع ایت kàt"-et; —, *s.* (wound) یاره yàra; (shape) بچم bìchim.

Cutlass, *s.* قلیج kèlìj.

Cutler, *s.* (knife) بچاقجی bìchàkji; (penknife) قلمتراشجی kàlɛmtràshji; (sword) قلیججی kèlìjji.

Cutter, *s.* (who cuts) دوغرایجی dòghrayìji; (knife) بچاق bìchàk; (ship) قوتره kòtra.

Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwānɛ́.

Cypress, *s.* سلوی sèlvi, سرو sèrv.

D.

Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتیویرمك àtivɛrmek, براقیویرمك bràkivɛrmek.

Dabble, *v.n.* اوینامق òynamak; قارشمق kàrìshmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajìk.

Daffodil, *s.* التون طوب àltìn-tòp.

Dagger, *s.* خنجر khànjèr(khànchàr).

Daily, *a.* هرکونکی hèr-ghùnki, یومی yùvmī; —, *ad.* کوندهبر ghyùndé-bìr; هرکون hèr-ghyùn.

Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth)

سد sèdd ; —, *v.a.* سدایله ضبطا sèdd-il*a*-zàbt-et. [خسارت khàssārèt.

Damage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān,

Damages, *s. pl.* تضمینات tàzmīnāt.

Damask, *s.* داماسقو dàmàssko ; — rose, مورکل mòr-gh*y*ùl.

Damn, *v.a.* جهنمه کوندرمك jìhènnémа-gh*y*ùndermek ; damn you, جهنم اول jìhènnem-òl.

Damned, *a.* جهنملك jìhènnemlik.

Damp, *a.* & *s.* نم nèm ; *a.* نمناك nèmnāk (nèmlàk), رطوبتلو rùtūbètli ; —, *s.* رطوبت rùtūbèt ; —, *v.a.* نملتمك nèmlemtmek, اصلاتمق àsslàtmak ; صوغوتمق sò*gh*utmak.

Damsel, *s.* قیز kìz. [-èri*gh*i.

Damson, *s.* موردم اریکی mùrdum-

Dance, *s.* حوره hòr*a* ; —, *v.n.* حوره تپمك hòr*a*-tèpmek, رقص ایتمك ràkss-et.

Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.

Danger, *s.* تهلکه tèhlikė, قورقو kòrku, مخاطره mùkhātar*a*.

Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهکهلو tèhlikėli, مخاطرهلو mùkhātar*a*li.

Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmak.

Dapple-grey, *a.* بقلهقیری bàkl*a*-kìr*i*.

Dare, *v.n.* جسارت ایتمك jèssārèt-et, جرئت ایتمك jùr'èt-et ; —, *v.a.* یاپه مزسین دیو قیزدرمق y*à*pamàzs*i*n-dèyu-kìzd*i*rmak.

Daring, *a.* جسور jèssūr, یکیت yì*gh*it ; —, *s.* جسارت jèssārèt, یکیتلك yì*gh*itlik.

Dark, *a.* قرانلق kàranl*i*k ; — lantern, خرسزفنارى khàrs*i*z-fènéri.

Darkness, *s.* قرانلق kàranl*i*k, ظلمت zùlmèt.

Darling, *s.* ایکی کوز ìki-gh*y*ùz, نورعین nūri-"àyn, جکرکوشه jì*gh*er-k*y*ùshé.

Darn, *v.a.* اورمك ùrmek.

Dart, *s.* جرید jìrīd ; —, *v.a.* اتمق àtmak ; —, *v.n.* اتلق àtılmak.

Dash, *v.a.* پارچه پارچه ایتمك pàrch*a*-pàrch*a*-et ; چالمق chàlmak, چارپمق chàrpmak, اورمق wùrmak.

Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.

Date, *s.* (fruit) خرما khùrm*a* ; (epoch) تاریخ tārīkh ; —, *v.a.* تاریخ قومق tārīkh-kòmak.

Daub, *v.a.* بولاشدرمق bùlàshd*i*rmak.

Daughter, *s.* قیز kìz, کریمه kèrīmė ; — in-law, کلین ghèlin.

Daunt, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Dawn, *s.* شفق shàfak, اورطه لق اغرمسی

òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir; —, *v.n.* اغرمغه‌باشلامق àgharmaghа--bàshlamak; سحلكه‌باشلامق sèchilmeghé-bàshlamak.

Day, *s.* كون ghyùn, يوم yùvm, روز rūz; — before yesterday, اولسى‌كون èvvèlsi-ghyùn; — after to-morrow, اوبركون ò-bìr-ghyùn.

Daybreak, *s.* v. dawn. [ghyùndélikji.

Day-labourer, *s.* كونده‌لكجى

Daylight, *s.* ايدينلق àydìnlik, كوندوزايدينلغى ghyùnduz-àydìnlighi.

Daytime, *s.* كوندوز ghyùnduz.

Dazzle, *v.a.* كوزقماشدرمق ghyùz--kàmàshdìrmak, كوزالمق ghyùz--àlmak.

Dead, *a.* اولو ùlu, اولمش ùlmush, مرد mùrd, مرده mùrdé, متوفا mùtéwèffà.

Deadly, *a.* مهلك mùhlìk, اولدرمه‌درجه‌سنده‌مضر ùldurma--dèréjéssindа-mùzìrr.

Deaf, *a.* صاغر sàghìr, ايشمز ìshitmàz.

Deal, *s.* چوق chòk; (wood) چام chàm; —, *v.a.* طاغمق dàghìtmak; — in, *v.n.* صاتمق sàtmak, تجارتنى‌ايا tìjārètini-et. [bàzirghyàn.

Dealer, *s.* صاتيجى sàtìji, بازركان

Dear, *a.* (in price) پهالو (pàhalì); (in affection) عزيز "àzīz.

Dearth, *s.* پهالولق pàhalìlìk, قيتلق kètlìk, قحط kàht, غلا ghèlā.

Death, *s.* اولم ùlum, موت mèvt, وفات wèfāt, مرك mèrgh, هلاك hèlāk.

Debark, *v.n.* كميدن‌چيقمق ghèmidan--chìkmak; —, *v.a.* كميدن‌چيقارمق ghèmidan-chìkarmak, قره‌يه‌دوكمك kàraya-dùkmek.

Debate, *s.* مشورت mèshvérèt; —, *v.a.* مشاوره‌ايا mùshāvéré-et, لقرديسنى‌ايا làkirdissini-et, مباحثه‌ايا mùbāhéssé-et.

Debauch, *s.* عياشلق "àyyāshlìk; —, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افسادا ìfsād-et. [چاپقينلق chàpkìnlìk.

Debauchery, *s.* عياشلق "àyyāshlìk,

Debilitate, *v.a.* ضعيفايا zà"īf-et,

Debility, *s.* ضعف zà"f, ضعيفلق zà"īflik.

Debt, *s.* بورج bòrj, دين dèyn.

Debtor, *s.* بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn.

Decadence, *s.* زوال zèwāl.

Decamp, *v.n.* صاوشمق sàwushmak, قاچمق kàchmak, فرارا fìrār-et.

Decanter, *s.* صراحی sùrāhī.

Decapitate, *v.a.* بویونـنی اورمـق bòyununu-wùrmak, باشنی کسمك bàshini-kèssmek.

Decay, *s.* زوال zèwāl; فساد fèssād; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, چورومك chùrumek, زوال بولمق zèwāl-bùlmak.

Decease, *s.* وفات wèfāt; —, *v.n.* اولمك ùlmek, وفات ا wèfāt-et.

Deceased, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحرم mèrhūm.

Deceit, *s.* یلانجیلق yàlànjilik, کذب kìzb.

Deceitful, *a.* یلانجی yàlànji, کاذب kyāzib; ایکی یوزلو ìki-yùzlu.

Deceive, *v.a.* الداتمق àldatmak, اویون ا òyun-et, حیله ا hīlé-et.

December, *s.* کانون اول kyānūni-èvvel.

Decency, *s.* ادب èdeb, حیا hàyā.

Decent, *a.* تمیز tèmiz; ادبلو èdebli.

Deception, *s.* حیله hīlé, اویون òyun; الدادش àldàdish; الدانش àldànish.

Deceptive, *a.* ادمی الدادر àdami-àldàdir.

Decide, *v.a.* فصل ا fàssl-et, قرارلشدرمق kàrarlashdirmak; —, *v.n.* قرارویرمك kàrar-vèrmek.

Decimal, *a.* اعشاری à"shārī.

Decipher, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak, سوکمك sùkmek.

Decision, *s.* قرار kàrar; متانت mètānèt.

Decisive, *a.* قطعی kàt"ī, بترر bìtirir.

Deck, *s.* کوکرته ghyùghèrté; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak, تزیین ا tèzyīn-et, بزه‌مك bèzémek.

Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak; three-decker, *s.* اوچ انبارلی ùch-ànbàrli.

Declaration, *s.* تقریر tàkrīr; بیان bèyān, افاده ìfādé.

Declare, *v.a.* بیان ا bèyān-et, افاده ا ìfādé-et; تقریرا tàkrīr-et, سویلمك súwèylémek.

Declination, *s.* (astr.) میل mèyl; (of the needle) انحطاط ìnhitāt.

Decline, *s.* زوال zèwāl; انحراف ìnhirāf; —, *v.a.* قبول ایتمامك kàbūl-ètmamek, ردا rèdd-et; کیرشمامك ghìrishmamek; —, *v.n.* زوال بولمق zèwāl-bùlmak; منحرف او mùnhàrif-ol, بوزلمق bòzulmak, مختل او mùkhtèll-òl.

Declivity, *s.* انش ènish, یوقش yòkush, بایر bàyir.

Decoction, *s.* شربت shèrbèt, صو sù.

Decompose, *v.a.* حل ا hàll-et; چوروتمك

chùrutmek; *v.n.* چورومك chùrumek.

Decorate, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, بزمك bèzémek.

Decoy, *s.* طوزاق tùzàk; —, *v.a.* طوزاغه دوشرمك tùzà*gha*-dùshurmek.

Decrease, *s.* اكسلش èksilish; —, *v.n.* اكسيلمك èksilmek, ازالمق àzalmak; —, *v.a.* اكسلتمك èksiltmek, ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek.

Decree, *s.* ارادة ìrādé; —, *v.n.* & *a.* ارادا ìrādé-et, فرمان ا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak, امر ا èmr-et, حكم ا hùkm-et.

Decrepit, *a.* بونامش bùnamish; عتوه كتورمش "ùtūh-ghètirmish.

Decrepitude, *s.* عتوه "ùtūh.

Dedicate, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et; برينك نامنه يازمق bìrining-nāmina-yàzmak; — one's self, عمريني صرف ا "àmrunu-sàrf-et.

Deduce, *v.a.* اكلامق ànglamak (*ànnamak*), استنتاج ا ìsstintāj-et.

Deduct, *v.a.* تنزيل ا tènzīl-et, اشاغي وارمق àshà*ghi*-vàrmak, قيرمق kìrmak.

Deduction, *s.* استنتاج ìsstintāj; نتيجه nètījé; تنزيل tènzīl.

Deed, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel, كار kyār; سند sèned, حجت hùjjèt.

Deem, *v.a.* صايمق sàymak, صانمق sànmak, عدا "àdd-et, ظن ا zànn-et.

Deep, *a.* درين dèrin, عميق "àmīk; (crafty) شيطان shèytān; —, *s.* دكز dèngiz.

Deer, *s.* كيك ghèyik; قراجه kàra*ja*.

Deface, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Defamation, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān.

Defaulter, *s.* بورجنى ويرميان bòrjunu-vèrméyen; خدمتدن قاچان khìdmetdan-kàchan (hìz).

Defeat, *s.* بوزغون bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, مغلوب ا màghlūb-et.

Defect, *s.* عيب "àyb, قصور kùssūr, خلل khàlel, اكسك èksik, نقصان nòksān, سقطلق sàkatlik.

Defective, *a.* سقط sàkat; اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān.

Defence, *s.* محافظه mùhāfaza, صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé; جواب jèwāb.

Defend, *v.a.* قورمق kòrumak, محافظه ا mùhāfaza-et, صيانت ا sìyānèt-et, وقايه ا vìkāyé-et; تصحب ا

' tàssàhhub-et, صاحب چيقمق sāhib-chìkmak, حمايه hìmāyé-et.

Defendant, *s.* مدعى عليه mùdda"à-

Defender, *s.* حامى hāmī. [-"àlèyh.

Defensive, *a.* تدافعى tèdāfu"ī; offensive and defensive, تجاوزى وتدافعى tèjāvuzī-vé-tèdāfu"ī; — armour, زره zìrh.

Defer, *v.a.* تأخيرا tà'khīr-et; —, *v.n.* بويون اكمك bòyun-èghmek.

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اكسك èksik, نقصان nòksān.

Defile, *s.* - بوغاز bò*gh*āz, كچيد ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènt); —, *v.a.* صيچمق sìchmak, مردارا mùrdār-et (mùndàr), تنجيسا tènjīss-et.

Define, *v.* تحديدا tàhdīd-et; (explain) تعريفا tà"rīf-et.

Definite, *a.* محدود màhdūd; (fixed) معين mù"àyyèn, معلوم mà"lūm, بللو bèlli.

Definition, *s.* حد hàdd; تعريف tà"rīf.

Definitive, *a.* اصل àssl, قطعى kàt"ī,

Deform, *v.a.* بوزمق bòzmak, چركينا chìrkin-et.

Deformed, *a.* اعضاسى اندامندن خارج اولان à"zāssi-èndàmindan-khārij-òlan; قانبور kànbur, باجقسز bàjaksìz, جوجه jùjé, اغساق àghsàk.

Deformity, *s.* چركينلك chìrkinlik.

Defraud, *v.a.* طولاندرمق dòlàndìrmak.

Defray, *v.a.* ويرمك vèrmek, كورمك ghyùrmek, اودمك ùdémek.

Defunct, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm.

Defy, *v.a.* ميدان اوقومق mèydān-òkumak; قارشى قومق kàrshi-kòmak.

Degenerate, *a.* بوزق bòzuk, بوزلمش bòzulmush; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak.

Degrade, *v.a.* رذيلا rèzīl-et; عيب او "àyb-òl; رتبه سنى المق rùtbéssini-àlmak.

Degree, *s.* درجه dèrédjé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé, كرته kèrté, پرسه pèréssé.

Deign, *v.n.* لطفا lùtf-et, كرما kèrem-et, عنايتا "ìnāyèt-et, تنزلا tènèzzul-et. [mà"būd.

Deity, *s.* آله ìlāh, الله àllāh, معبود

Dejection, *s.* دوشنمه dùshunma, تكسر tèkèssur, غم ghàm, كدر kèder.

Delay, *s.* تأخير tà'khīr, تأخر tè'èkhkhur;

دورمه dùrma, قالمه kàlma, بكلمه bèklémé ; مهلت mùhlèt, وقت wàkìt ; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, بكلمك bèklémek ; تأخرا tè'èkhkhur-et, كچ قالمق ghèch-kàlmak, كيروقالمق ghèri-kàlmak ; —, *v.a.* تأخيرا tà"khīr-et ; اليقومق àlìkòmak.

Delegate, *s.* وكيل vèkīl ; مأمور mè'mūr ; مبعوث mèb"ūss ; —, *v.a.* وكيلا vèkīl-et ; حوالهٔ hàwālé-et ; مأمورا mè'mūr-et.

Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر

Deliberate, *a.* قصدى kàssdī, عمدي "àmdī ; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek ; مشاوره مشاوره mùshāvéré-et.

Deliberation, *s.* تأنى tè'ènnī ; مشاوره mùshāvéré.

Delicate, *a.* نازك nāzik.

Delicious, *a.* طاتلو tàtlı, لذيذ lèzīz.

Delight, *s.* سوينج sèvinj, ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr ; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, مسرورا mèssrūr-et ; —, *v.n.* حظا hàzz-et, تلذذا tèlèzzuz-et ; سوينمك sèvinmek, ممنون او mèmnūn-òl.

Delightful, *a.* كوزل ghyùzèl, لطيف [làtīf.

Delinquent, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatlı.

Delirious, *a.* چلغين chèlghin.

Delirium, *s.* چلغينلق chèlghinlik, جنون jùnūn.

Deliver, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīss-et, خلاصا khàlāss-et ; تسليما tèsslīm-et, ويرمك vèrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtàrish ; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Delivery, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss ; تسليم tèsslīm.

Delude, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Deluge, *s.* طوفان tufān ; (flood) سيل sèyl (sèl).

Delusion, *s.* مراق mèrāk, قورنتى [kùruntu.

Demand, *s.* استدعا ìsstìd"ā ; استدك ìsstèdik ; دعوى dà"wà ; —, *v.a.* صورمق sòrmak ; استمك ìsstémek.

Demi, *a.* يارم yārim.

Demolish, *v.a.* بوزمق bòzmak, يقمق yìkmak, هدما hèdm-et.

Demon, *s.* شيطان shèytàn, زبانى [zàbānī.

Demonstrate, *v.a.* اثباتا ìssbāt-et.

Demur, *v.n.* ترددا tèrèddud-et, باقمق bàkinmak.

Den, *s.* اين īn, مغاره màghara.

Denial, *s.* انكار ìnk*y*ār ; (refusal) عدم‌انجاز "*à*démi-ìnjāz.

Denomination, *s.* اد àd, اسم ìssm, تسميه tèssmìyy*é* ; (sect) ملت mìllèt, فرقه fìrk*a*.

Denote, *v.a.* علامت‌او "àlāmèt-ol, دلالت‌ا dèlālèt-et. [vèrmek.

Denounce, *v.a.* خبرويرمك khàber-

Dense, *a.* قوي kòyu ; صيق sìk, كثيف kèssīf, غليظ gh*à*līz.

Dentist, *s.* ديشجي dìshji.

Deny, *v.a.* انكارا ìnk*y*ār-et ; (refuse) انجازايتمامك ìnjāz-ètmamek, ردا rèdd-et.

Depart, *s.* چيقش chìk*i*sh ; —, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, كتمك ghìtmek.

Department, *s.* (branch) قول kòl, فرع fèr" ; (of state) نظارت nàzārèt ; (business) وظيفه wàzīfé, عهده "ùhdé.

Departure, *s.* كيدش ghìdish, قيام kèyām, عزيمت "àzīmèt.

Depend, *v.n.* باقمق bàkm*a*k ; تابع‌او tābi"-òl ; مربوطاو mèrbūt-òl, منوطاو mènūt-òl ; كوكمك gh*y*ùgh*e*nmek, اعتمادا ì"timād-et, ربطقلبا ràbti--kàlb-et.

Deplorable, *a.* اجنه‌جق àj*i*naj*a*k, اننا fèna, پريشان pèrīshān.

Deplore, *v.a.* اغلامق àgh*l*am*a*k.

Depopulate, *v.a.* اهاليدن‌خالى قيلمق àhālīd*a*n-khālī-kèlm*a*k. [èvzā".

Deportment, *s.* اطوار àtwār, اوضاع

Depose, *v.n.* تقريرا tàkrīr-et ; —, *v.a.* خلع khàl"-et, تختدن‌اندرمك tàkhtd*a*n-èndirmek.

Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.

Deposit, *s.* امانت èmānèt ; پى pèy ; طورطى tòrtu ; پوصه pòss*a* ; —, *v.a.* امانت‌ويرمك èmānèt-vèrmek, تسليما tèsslīm-et ; قمق kòm*a*k, وضعا wàz"-et ; براقمق bràkm*a*k.

Depreciate, *v.a.* قيمتنى‌ازالتمق kīmètini--àzaltm*a*k ; قدرينى‌انكارا kàdrini--ìnk*y*ār-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssārèt, زيانكارلق zìyānk*y*ārl*i*k ; خرسزلق khìrsìzl*i*k.

Depress, *v.a.* فقيرا fàkīr-et ; محتاجا mùhtāj-et ; مكدرا mùkèdder-et ; كسادويرمك kèssād-vèrmek.

Depression (of spirits), *s.* كدورت kèdūrèt ; (of market) كساد kèssād ; (of ground) چقور chùkur.

Deprive, *v.a.* محروم màhrūm-et, خالی براقمق khālī-bràkmak.

Depth, *s.* عمق, درینلك dèrinlik, "ùmk; — of winter, قره‌قیش kàra-kìsh, زمهریر zèmhérīr, اربعین èrba"īn.

Deputation, *s.* وکیللر vèkīllɛr, مبعوثلر mèb"ūsslɛr.

Depute, *v.a.* وکیل vèkīl-et.

Deputy, *s.* وکیل vèkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kā'immakām.

Derision, *s.* استهزا ìsstìhzā.

Derivation, *s.* (source) اصل àssl; (of words) اشتقاق ìshtikāk.

Derive, *v.a.* بولمق bùlmak, استخراج ìsstikhrāj-et, استحصال ìsstìhsāl-et.

Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل‌او nāzil-òl, ساقط‌او sākıt-ol, هبوطا hùbūt-et; اولادندن‌او èvlādindan-òl.

Descendant, *s.* اولادندن‌اولان èvlādindan-òlan; descendants, آل‌واحفاد āl-u-àhfād.

Descent, *s.* انش ènish, نزول nùzūl, سقوط sùkūt, هبوط hùbūt; (relationship) انتساب ìntissāb; (degree of —) درجه dèréjé, بطن bàtn, قرن kàrn; (attack) هجوم hùjūm.

Describe, *v.a.* تعریف‌ا tà"rīf-et; (a circle) رسم rèssm-et.

Description, *s.* تعریف tà"rīf; (sort) درلو dùrlu, صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv".

Desert, *s.* چول chūl, بادیه bādìyyé; —, *a.* خراب khàrāb, خالی khālī, اسسز ìsssìz; —, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرارا fìrār-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, متروك‌قومق mètrūk-kòmak, ترك‌ا tèrk-et; deserts, *s. pl.* استحقاق ìsstìhkāk.

Deserter, *s.* فراری fìrārī, قاچقین kàchkın.

Desertion, *s.* فرار fìrār.

Deserve, *v.a.* مستحق‌او mùsstahàkk-òl.

Deserving, *a.* مستحق mùsstahàkk; سزا sèzā, شایسته shāyèsstɛ́, شایان shāyān.

Design, *s.* نیت nìyyèt, مرام mèrām, قصد kàssd, مقصد màksàd, مقصود màksūd, قوردق kùrduk; (drawing) رسم rèssim; —, *v.a.* نیت‌ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; قصدا kàssd-et; (plan) ترتیب‌ا tèrtīb-et; (draw) رسم‌ا rèssm-et.

Designate, *v.a.* تعیین‌ا tà"yīn-et, اسمنی‌سویلمك ìssmini-sùwèylémek.

Desirable, *a.* ارزواولنور ìsstènilir, ارزواولنور àrzu-òlunur, مرغوب mèrghūb.

Desire, *s.* استك ìsstèk, ارزو àrzu, رغبت ràghbet ; (strong) حرص hìrss; (yearning) اشتياق ìshtiyāk; (concupiscence) شهوت shèhvèt ; (thing desired) استدك ìsstèdik, مطلوب màtlub ; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزوا àrzu-et, ارامق àramak, املا èmel-et, طلبا tàleb-et ; امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et.

Desirous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Desist, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Desk, *s.* چكمجه chèkméjé.

Desolate, *a.* (person) كمسهسز kìmséssiz ; منكوب mènkyūb ; خراب khàrāb ; (place) ويران vīrān, خراب ويباب khàrāb-u-yèbāb, خالية خاوى khālìyyétun-khāvī ; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, ويرانا vīrān-et.

Desolation, *s.* خراب khàrāb, خرابيت khàrābìyyèt ; (desolate place) خالية خاوى khālìyyétun-khāvī.

Despair, *s.* يأس yè'ss, اميدسزلك ùmīdsizlik ; —, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, اميدا قطع kàt"*i*-ùmīd-*et*.

Despatch, *s.* تحريرات tàhrīrāt, كاغد kyāg*h*id. [mè'yūss.

Desperate, *a.* اميدسز ùmīdsiz, مأيوس

Despicable, *a.* (person) الچق àlchàk, رذيل rèzīl, ذليل zèlīl ; — thing, رذالت rèzālèt.

Despise, *v.a.* صايمامق sàymamak ; (a man) ادم يرينه قومامق àdam-yèrina-kòmamak.

Despite, *s.* in despite, عنادينه "ìnā-dina ; in despite of, هيچ باقميه رق hìch-bàkmayarak.

Despond, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, كندينى براقمق kèndini-bràkmak.

Despondency, *s.* يأس yè'ss.

Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim ; (absolute ruler) حاكم مطلق hākimi-mùtlàk.

Destine, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et ; نامزدا nāmzèd-et ; مقدرا mùkàddɛr-et.

Destiny, *s.* قدر kàdɛr, قسمت kìssmèt, طالع tālí", بخت bàkht.

Destitute, *a.* فقير وبيكس fàkīr-u-bīkèss.

Destroy, *v.a.* يوقا yòk-et, محوا màhv-et, افنا ìfnā-et, وجوديني قالدرمق

vùjūdim - kàldirmak ; خراب‌ا khàrāb-et, پریشان‌ا pèrīshān-et ; يقمق yìkmak, بوزمق bòzmak ; اولدرمك ùldurmek, جانني جانی jànini-àlmak, قهرا kàhr-et.

Destruction, *s.* خراب khàrāb ; تخريب tàkhrīb, خرابيت khàrābìyyèt ; محو mahv, افنا ìfnā.

Detach, *v.a.* چوزمك ckùzmek ; صاليويرمك sàlivèrmek ; قوپارمق kòparmak ; ايرمق àyrmak.

Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوك bùluk, الاى àlay, فرقه fìrka.

Detail, *s.* تفصيل tàfsīl ; in detail, تفصيلاً tàfsīlan ; (one by one) بربر bìrer-bìrer ; details, تفصيلات tàfsīlāt ; —, *v.a.* تفصيل‌ا tàfsīl-et, تفصيلاً نقل‌ا tàfsīlan-nàkl-et.

Detain, *v.a.* اليقومق àlìkòmak.

Detect, *v.a.* طوتمق tùtmak ; بولمق bùlmak.

Determination, *s.* تصميم tàssmīm, نيت nìyyèt ; قرار kàrar ; ثبات sèbāt ; عناد ‘ìnād ; ميل mèyl.

Determine, *v.n.* قراريرمك kàrar-vèrmek ; تصميم‌ا tàssmīm-et, نيت‌ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak ; —, *v.a.* تصميمه سبب‌او tàssmīma-sèbeb-òl ; ميل ايتدرمك mèyl-ètdirmek.

Detest, *v.a.* منفورطوتمق mènfūr-tùtmak, هيچ سومامك hìch-sèvmamek.

Dethrone, *v.a.* خلع‌ا khàl‘“-et, تختدن اندرمك tàkhtdan-èndirmek.

Detonation, *s.* باروت سسی bārut-sèssi.

Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنی انكارا ìsstìhkākini-ìnkyār-

Detriment, *s.* ضرر zàrar. [-et.

Deuce, *s.* دو dù ; شيطان shèytān ; the deuce ! *int.* اللهسن àllāha-sèn ; يوغندی yòghundu.

Devastation, *s.* خراب khàrāb.

Develop, *v.a.* متفرعاتنی ميدانه چيقارمق mùtéfèrri“ātini - mèydana - chìkàrmak.

Device, *s.* حيله hīlé ; صنعت sàn“àt ; رسم rèssim, شكل shèkil.

Devil, *s.* شيطان shèytān, ابليس ìblīss ; (imp) زبانی zàbānī.

Devious, *a.* اكرى بوكرى èghri-bùghri, صاپق طولاشق sàpík-dòlàshìk.

Devise, *v.a.* (bequeath) وصيت‌ا wàssìyyèt-et ; (invent) بولمق bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

Devoid, *a.* خالی khālī.

Devolve, *v.n.* دوشمك dùshmek, اصابت ا ìssābet-et, انتقال ا ìntikāl-et.

Devote, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et, فدا ا fèdā-et.

Devotion, *s.* اختصاص ìkhtissāss; تخصیص tàkhsīss; فداکارلق fèdāk*y*ārl*i*k; عبودیت "ùbūdìyyèt; دیانت dìyānèt; devotions, نماز nàmaz, عبادت "ìbādèt, دعا dù"ā.

Devour, *v.a.* یمك yèmek, بترمك bìtirmek, یوتمق yùtm*a*k.

Devout, *a.* صوفی sòfu, دیندار dīndār, متقی mùtt*à*k*i*, اهل تقوا èhli-tàkwā.

Dew, *s.* چیك chī*gh*, شبنم shèbnèm.

Diagonal line, *s.* وتر vètɛr.

Diagram, *s.* شکل shèkil.

Dial, *s.* (sun) کونش ساعتی gh*y*ùnesh-sā"*ati*; — plate, ساعت تختهسی sā"*at*-tàkht*a*ss*i*. [*zà*bān.

Dialect, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان

Dialogue, *s.* ایکی کیشی بیننده اولان لقردی ìki-kìshi-bèynind*a*-òlan-làk*i*rd*i*.

Diameter, *s.* قطر kùtr.

Diamond, *s.* الماس èlm*a*ss.

Diarrhœa, *s.* اسهال ìsshāl, قارن سورمسی kàrn-sùrméssi.

Diary, *s.* روزنامه rùznāmé (jùznāmé), مجمعه mèjm*a*"à, ژورنال zhūrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلری tàwl*a*-zàrl*a*r*i*.

Dictate, *v.a.* تقریر ایدوب یازدرمق tàkrīr-èdup-yàzd*i*rm*a*k; جبراً قبول ایتدرمك jèbr*a*n-kàbūl-ètdirmek; —, *v.n.* آمراو āmir-ol, باشنه ضابط کسلمك bàsh*i*n*a*-zābit-kèssilmek.

Dictionary, *s.* لغات lùghāt, لغات کتابی lùghāt-kìtābi.

Die, *s.* طاوله زاری tàwl*a*-zār*i*; (for stamping) قالب kàl*i*p, (for coining) سکه sìkké; —, *v.n.* اولمك ùlmek, کوچمك gh*y*ùchmek, وفات ا wèfāt-et; (a beast) کبرمك ghèbɛrmek; (a plant) قورومق kùrum*a*k.

Diet, *s.* پرهیز یمکی pèrhīz-yèmè*gh*i; حمیه hìmyé, پرهیز pèrhīz.

Differ, *v.n.* درلو درلو او (tùrlu-tùrlu)-òl, مختلف او mùkhtèlif-òl; بری برینه او یمامق bìri-bìrin*a*-ùym*a*m*a*k.

Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ìkhtilāf, مغایرت mùghāyérèt; نزاع nìzā".

Different, *a.* بشقه bàshk*a*, دیکر dīghɛr,

اخر àkhàr ; بشقه‌بشقه bashka-bashka, مختلف mùkhtèlif, كوناكون ghyūnāghyūn.

Difficult, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, صعوبتلو sù"ūbètli, عسرتلو "ùssrètli.

Difficulty, *s.* كوچلك ghyùchluk, چتينلك chètinlik, صعوبت sù"ūbèt, عسرت "ùssrèt. [jèssārètsiz.

Diffident, *a.* محجوب màhjūb, جسارتسز

Dig, *v.a.* قازمق kàzmak, حفرا hùfr-et; بللمك bèllémek;— up, *v.a.* (ground) بللمك bèllémek ; (plants) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak ; (find by digging) بولمق bùlmak.

Digest, *v.a.* هضم hàzm-et.

Digestion, *s.* هضم hàzm.

Dignified, *a.* وقارلو wàkārètli, تمكينلو tèmkīnli, اغر àghr.

Dignitary, *s.* رجال‌كباردن‌اولان rìjāli-kībārdan-òlan, اصحاب‌مناصبدن‌اولان àsshābi-mànāssibdan-òlan.

Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār, اغر àghr ; رتبه rùtbé.

Dike, *s.* سد sèdd ; حندق hèndek.

Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.

Diligence, *s.* چالشقانلق chàlìshkànlìk, اقدام ìkdām, سعى‌وغيرت sà"y-u-ghàyrèt ; سرعت sùr"àt.

Diligent, *a.* چالشقان chàlìshkhàn, مقدم mùkdim.

Dilute, *v.a.* صوقاتمق sù-kàtmak, صولوا sùlu-et.

Dim, *a.* دومانلو dùmànlì, دومان‌ايچنده‌كبى dùmàn-ìchinda-ghìbi ; قرانلق kāranlìk.

Dimension, *s.* بيوكلك bìyuklik ; the three dimensions, ابعاد ثلثه èb"ādi-sèlāssé.

Diminish, *v.n.* ازالمق àzalmak ; كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak ; —, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek, كچولتمك kùchultmek, اوفاتمق ùfàtmak.

Diminution, *s.* ازالمه àzalma, ازالتمه àzaltma, ازالدلمه àzaldìlma ; اكسلمه èksilma ; اوفالمه ùfàlma, اوفالتمه ùfàltma, اوفالدلمه ùfàldìlma, تقليل tàklīl ; تصغير tàssghīr.

Diminutive, *a.* اوفاق ùfàk, اوفاجق ùfàjìk, كچوك kùchuk, كچوجك kùchujuk ; —, *s.* اسم‌تصغير ìssmi-tàssghīr.

Dimple, *s.* چقور chùkur, چاه chāh.

Dine, *v.n.* يمك يمك yèmèk-yèmek, طعام ا tà"ām-et.

Dinner, *s.* يمك yèmèk, طعام tà"ām, اخشام يمكى àkhsham-yèmèghi.

Diploma, *s.* فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس rù'ūss, جائزه jā'izé.

Direct, *a.* طوغرى dòghru, طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru; بلاواسطه bìlā-wāssita, ذاتى zātī, كندو kèndi; —, *v.a.* (on the road) صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; (manage) اداره ا ìdāré-et, نظارت ا nàzārèt-et; (point) طوغريلتمق dòghrultmak, عطف ا "àtf-et, توجيه ا tèvjīh-et, صرف ا sàrf-et; (a letter) اوستنى يازمق ùsstunu-yàzmak; (order) امرا èmr-et, تنبيه ا tènbīh-et.

Direction, *s.* طرف tàraf, يان yàn, جهت jìhèt; نظارت nàzārèt, اداره ìdāré; امر èmr, تنبيه tènbīh, تعليمات tà"līmāt; مكتوب اوستى mèktūb-ùsstu; صاغلق sàghlik.

Directly, *ad.* شمدى shìmdi; اول ساعت òl-sā"at, هماندم hèmāndèm; طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru, بلاواسطه bìlā-wāssila, ذاتاً zātan.

Dirt, *s.* كير kìr, پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik.

Dirty, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdàr, ملوث mùlèvvèss.

Disable, *v.a.* سقط ا sàkat-et.

Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع māni", سكته sèkté.

Disagree, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; (food) معده يى بوزمق mì"déyi-bòzmak. [كريه kèrīh.

Disagreeable, *a.* طاتسز tàtsiz, بد bèd,

Disappoint, *v.a.* الداتمق àldatmak; ايشنى بوزمق ìshini-bòzmak, قازق صوقمق kàzik-sòkmak.

Disapprove, *v.a.* بكنمامك bèghenmamek, تقبيح ا tàkbīh-et.

Disarm, *v.a.* صويمق sòymak; سلاحنى المق sìlāhini-àlmak; —, *v.n.* سلاح صويمق sìlāh-sòyunmak. [fèlākèt.

Disaster, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت

Disband, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلمق dàghilmak.

Disbelief, *s.* عدم اعتقاد "àdémi-ì"tikād.

Disbelieve, *v.a.* اينانمامق ìnànmamak.

Disburse, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, مصرف ا màssràf-et.

Discard, *v.a.* طردا tàrd-et, قوغمق

kòghmak, دفع ا dèf"-et.

Discern, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, سچمك sèchmek, كورمك ghyùrmek.

Discharge, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt; تبریه tèbrìyyé; اتش àtèsh; اتمه àtma, اتلمه àtìlma, انداخت èndākht; جراحت jèrāhàt; —, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek, خدمتدن چیقارمق khìdmetdan-chìkàrmak; صالیویرمك sàlìvèrmek, حبسدن چیقارمق hàbssdan-chìkàrmak; بوشالتمق bòshàltmak; اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et, اتش ا àtèsh-et; ایفا ifā-et, استیفا ìsstìfā-et, ویرمك vèrmek; اجرا ìjrā-et; —, *v.n.* یوکنی بوشالتمق yùkunu-bòshàltmak; اقمق àkmak.

Disciple, *s.* شاگرد shāghìrd, تلمیذ tèlmīz; حواریون hàwārìyyūn.

Discipline, *s.* نظام وانتظام nìzām-u-ìntizām.

Disclaim, *v.a.* انکار ا ìnkyār-et.

Disclose, *v.a.* كوسترمك ghyùstermek, میدانه قومق mèydāna-kòmak, كشف ا kèshf-et, سویلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et. [صیقندی sìkìndi.

Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsìzlìk, كسمك kèssmek; —, *v.n.* كسلمك kèssilmek.

Discord, *s.* نفاق nìfāk.

Discount, *s.* باش bàsh, فائض fā'iz; —, *v.a.* باشلهالمق bàshla-àlmak, قیرمق kìrmak.

Discourage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; یوزویرمامك yùz-vèrmamek.

Discourse, *s.* كلام kèlām, لقردی làkìrdi; —, *v.n.* بسطكلام ا bàsstì-kèlām-et.

Discover, *v.a.* بولمق bùlmak, كشف ا kèshf-et, میدانه چیقارمق mèydāna-chìkàrmak; كوسترمك ghyùsstermek.

Discreet, *a.* عاقل "àklli, عاقل "ākìl; بصیرتلو bàssìrètli.

Discretion, *s.* عقل "àkl, تدبیر tèdbìr,

بصیرت bàssīrèt, حزم hàzm ; انصاف ìnsāf; to arrive at years of —, عقله بالغ او "àkla-bāligh-òl ; to surrender at —, ویره ویرمك vèra-vèrmek, شرطسز تسلیم او shàrtsiz-tèsslīm-òl, امان دیمك àmān-dèmek ; امان طلب ا āmān-tàleb-et.

Discriminate, *v.a.* تفریق ا tèfrīk-et.

Discuss, *v.a.* سویلشمك sùwèylɛshmek, مباحثه ا mùbāhéssɛ́-et.

Disdain, *s.* استکبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf ; —, *v.a.* استخفاف ا ìsstikhfāf-et ; تنزل ایتمامك tènèzzul-ètmamek.

Disease, *s.* مرض màraz, علت "ìllèt, درد dèrd, کیفسزلك kèyfsizlik.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, خالی khālī, وقتی خالی اولان wàktī-khālī-òlan.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Disfigure, *v.a.* بوزمق bòzmak ; چرکین او chìrkin-òl, یاقشمامق yàkishmamak.

Disgrace, *s.* عیب "àyb, رذالت rèzālèt ; نکبت nìkbèt, دوشکونلك dùshkyunluk ; —, *v.a.* عیب او "àyb-òl ; رذیل ا rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عیب "àyb, یاقشقسز yàkishiksiz, کریه kèrīh, چرکین chìrkin.

Disguise, *s.* تبدیل قیافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قیافت تبدیل ا kìyāfèt-tèbdīl-et ; دیکشدرمك dìghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tàbak.

Dishonest, *a.* خرسز khìrsiz ; خائن khā'in.

Dishonour, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùssvàylik ; —, *v.a.* رذیل ا rèzīl-et ; — (a bill), قبول ایتمامك kàbul-ètmamek, اتیویرمك àtivèrmek.

Disinterested, *a.* غرض وعوضدن خالی اولان ghàraz-vɛ́-"ìvèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* ایرمق ayrmak, تفریق ا tèfrīk-et.

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek.

Dislocate, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sìkindili.

Dismay, *s.* قورقو kòrku, دهشت dèhshèt.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek ; قوغمق kòghmak ; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت "àdɛ́mi-ìtā"at, اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Disobey, *v.a.* دکله مامك dìnglɛ́mamek,

اطاعت ایتمامك ìtā"at-ètmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق khātirini-sàymamak, خاطرینی قیرمق khātirini-kìrmak.

Disorder, *s.* قارشقلق kàrishiklik; پریشانیت pèrīshānìyyèt; اختلال ìkhtilāl; نظامسزلق nìzāmsizlik; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, نظامنی بوزمق nìzāmini-bòzmak.

Disordered, *a.* قارشق kàrishik; پریشان pèrīshān; مختل mùkhtèll.

Dispatch, *s.* چابکلك chàbiklik, سرعت sùr"at, عجله "àjélé; تحریرات tàhrīrāt, کاغد kyāghid; —, *v.a.* چابك بترمك chābik-bìtirmek, عجلهلا "àjélé-et; کوندرمك ghyùndermek, چیقارمق chìkàrmak; اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et.

Dispel, *v.a.* طاغمق dàghitmak; دفع dèf"-et, ازاله izālé-et.

Dispense, *v.a.* طاغمق dàghitmak, توزیع tèvzī"-et; —, *v.n.* وازکچمك vāz-ghèchmek.

Disperse, *v.a.* طاغمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلق dàghilmak.

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrindan-chìkàrmak.

Display, *s.* کوسترش ghyùsstérish, سلطنت sàltanàt; —, *v.a.* کوسترمك ghyùsstermek, ابرازا ìbrāz-et.

Displease, *v.a.* کوجنه کتمك ghyùjuna-ghìtmek, کریه کورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Displeasure, *s.* دارغینلق dàrghinlik, غضب ghàzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب ترتیبا tèrtīb-et, تنظیما tànzīm-et; — of, *v.n.* صاتمق sàtmak; ویرمك vèrmek; قوللانمق kùllànmak; اولدرمك ùldurmek; یاپمق yàpmak; دفع dèf"-et, امرا èmr-et.

Disposed, *a.* میال mèyyāl, کوکلی اولان ghyùngulu-òlan (ghyùnu-òlan); استعدادی اولان ìsstì"dādi-òlan; to be well-disposed, سومك sèvmek; to be ill-disposed, سومامك sèvmamek; —of, صاتلمش sàtilmish, ویرلمش vèrilmish, کتمش ghìtmish, دفع اولنمش dèf"-olunmush, قتل اولنمش kàtl-olunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām; خوی khùy, طبیعت tàbī"àt, جبلت jìbìllèt, خلق khùlk.

Dispossess, *v.a.* محروم màhrūm-et.

Disproportion, *s.* عدم تناسب "àdémi--tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nìzā" ; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* نزاع ایت nìzā"-ét, مجادله mùjādélé-et.

Disregard, *s.* عدم رعایت "àdémi--rì"āyèt, رعایتسزلك rì"āyetsizlik ; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, قولاق اصمامق kùlàk-àssmamak, طنمامق tùnmamak, صایمامق sàymamak, اعتبار ایتمامك ì"tibār--ètmamek.

Disreputable, *a.* عیب "àyb ; رذیل rèzīl, ناموسسز nāmūsssiz.

Disrespect, *s.* رعایتسزلك rì"āyetsizlik, عدم احترام "àdémi-ihtirām.

Dissatisfaction, *s.* خشنودسزلق khòshnudsuzluk.

Dissatisfied, *a.* خشنودسز khòshnudsuz; to be —, *v.n.* سویلنمك sùwèylenmek.

Dissect, *v.a.* تشریح ایت tèshrīh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا ایت mùdārā-et ; —, *v.a.* کتم ایت kètm-et. [nèshr-et.

Disseminate, *v.a.* یایمق yàymak, نشر ایت

Dission, *s.* نفاق nìfāk.

Dissent, *s.* عدم موافقت "àdémi--mùwāfakàt, مخالفت mùkhāléfèt.

Dissimilar, *a.* غیر مشابه ghàyri--mùshābih, بکزمز bèngzémàz.

Dissipate, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, محوایت màhv-et.

Dissipated, *a.* چاپقین chàpkìn, سفیه

Dissipation, *s.* سفاهت sèfāhàt, چاپقینلق chàpkìnlìk. [-fājir-chàpkìn.

Dissolute, *a.* فاسق وفاجر چاپقین fāsik-u-

Dissolution, *s.* اولم ùlum, وفات wèfāt; حل hàll, تفریق اعضا tèfrīkì-à"zā.

Dissolve, *v.a.* اریتمك èritmek, حل ایت hàll-et ; طاغتمق dàghìtmak, اعضاسنی تفریق ایت à"zāssìnì-tèfrīk-et ; —, *v.n.* اریمك èrimek ; طاغلمق dàghìlmak, منحل اولmùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نیتندن چویرمك nìyyètindan-chèvirmek, وازکچورمك vāz-ghèchirmek.

Distaff, *s.* اورکه ùrékÉ.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklìk, بعد ou"d, مسافه mèssāfé, یول yòl, منزل mènzil; اوزاق ùzàk, اوزاق بریر ùzàk-bìr-yÈr ; اوزاق یرلر ùzàk-yèrlEr.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ایراق ìràk, بعید bà"īd ; (in manners) صوغوق sòghuk.

Distemper, *s.* مرض màraz, خستدلق

khàsstalik ; رنكلى بادانه rènkli--bàdana.

Distend, *v.a.* كرمك ghèrmek, شيشرمك shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شيش shìsh, كركيلك

Distich, *s.* بيت bèyt. [ghèrghilik.

Distil, *v.a.* انبيقدن چكمك ìnbīkdan--chèkmek, تقطيرا tàktīr-et ; —, *v.n.* تقطرا tàkàttur-et.

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzih, عيان"àyān ; ايرى àyri, بشقه bàshka.

Distinction, *s.* فرق fàrk ; تفريق tèfrīk ; امتياز ìmtiyāz ; رعايت rì"āyèt.

Distinguish, *v.a.* كورمك ghyùrmek, سچمك sèchmek, چيقارمق chìkàrmak ; قرقا fàrk-et, تفريقا tèfrīk-et ; — one's self, كندينى كوسترمك kèndini--ghyùsstermek, شهرت قزانمق shùhrèt-kàzanmak, تحصيل نامًا tàhsīli-nām-et.

Distinguished, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù"tèbèr.

Distracted, *a.* چلغين chìlghìn.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghìnlik, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقنتى sìkìndi, درد dèrd, كدر kèder ; —, *v.a.* صيقمق sìkmak, صيقنديويرمك sìkìndi-vèrmek.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, توزيعا tèvzī"-et, تقسيما tàksīm-et.

District, *s.* ناحيه nāhìyyé.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsizlik, عدم امنيت "àdémi-èmnìyyèt ; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt--ètmamek, امنيت ايدهمامك èmnìyyèt-èdamamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdìrmak ; راحتنى بوزمق rāhatìni-bòzmak, راحتسزا rāhatsìz-et.

Disturbance, *s.* كورلدى ghyùrùldu, شماطه shàmata ; قارشقلق kàrìshklik, فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Ditch, *s.* حندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dàlghìch.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrìlmak, صاپمق sàpmak.

Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkìm, بعض bà"zi.

Diversify, *v.a.* چشيدچشيدا chèshid--chèshid-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja ; تغليط tàghlīt, شاشرتمه shàshìrtma, اشغال ìshghāl, اغفال ìghfāl.

Divert, *v.a.* چويرمك chèvirmek, صاپتمق sàpitmak ; ايلندرمك èylèndirmek.

Divest, *v.a.* صويمق sòymak ; چيقارمق chìkàrmak ; عقلندن چيقارمق "àklindan-chìkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ايرمق àyrmak, تقسيم ا tàksīm-et, مقاسمه ا mùkāssémé-et ; —, *v.n.* بولنمك bùlunmek, تقسيم قبول ا tàksīm-kàbūl-et.

Divine, *a.* الهى ìlāhī, ربانى ràbbānī ; —, *s.* علوم دينيه ده ماهر پاپاس "ùlūmi-dīnìyyédé-māhir-pàpass.

Division, *s.* تقسيم tàksīm ; بولمه bùlmé, بولوك bùluk, قسم kìssm ; فرقه fìrka ; نفاق nìfāk ; اختلاف ìkhtilāf.

Divorce, *s.* طلق tàlak, تطليق tàtlīk ; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tàtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et, افشا ìfshā-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكلك bàsh-dùnmeklik, كوزلر قارمق ghyùzlar-kàrarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, ايلمك èylémek, قيلق kìlmak, اجرا ìjrā-et, فعله كتورمك fì"lé-ghètirmek ; پشورمك pìshirmek ; —, *v.n.* حركت ا hàrékèt-et ; اولق òlmak, اويمق ùymak ; يتشمك yètishmek ; پشمك pìshmek ; — away with, قالدرمق kàldirmak ; how do you do ? نصل سكز nàssl-sìngiz, نه ياپيورسكز nè-yàpiyor-sìngiz ; that will do, اولدى الويور èlvérir, يتشر yètishir, اولدى òldu.

Docile, *a.* مظلوم màzlūm, كوزى كبى kùzu-ghìbi, منقاد mùnkād.

Dock, *s.* حوض hàwz ; —, *v.a.* اوجنى كسمك ùjunu-kèssmek ; حوضه قومق hàwza-kòmak.

Dockyard, *s.* ترسانه tèrsānė.

Doctor, *s.* (of medicine) هيكم hèykim, طبيب tàbīb ; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss ; —, *v.a.* علاج ا "ilāj-et, معالجه ا mù"ālėjė-et.

Doctrine, *s.* قول kàvl, قوليات kàvlìyyāt, علميات "ilmìyyāt ; عقائد "àkā'id.

Document, *s.* كاغد kyàghid, سند sèned, حجت hùjjèt ; documents, اوراق èvrāk.

Doe, *s.* دیشی کیك dìshi-ghèyik, دیشی قراجه dìshi-kàra*ja*. [ایت ït.

Dog, *s.* کوپك k*yù*pèk, کلب kèlb,

Dog-days, *s. pl.* ایام باحور èyyāmi--bāhūr.

Dollar, *s.* اریال ìriyāl, قروغروش

Dome, *s.* قبه kùbbé. [kàr*a*-ghùrùsh.

Domestic, *a.* اوه الشمش اولان èvé--àl*i*shm*i*sh - òlan ; —, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتکار (khìzmètk*y*ār).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط کسلمك bàsh*i*n*a*-zābit-k*è*ssilmek.

Dominion, *s.* ملکوت mèlékyūt, حکومت hùkyūmet ; dominions, ممالك mèmālik.

Donkey, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, *s.* قپو kàp*i*, در dèr, باب bāb.

Door-keeper, *s.* قپوجی kàp*iji*, دربان dèrbān.

Dormitory, *s.* قوغوش kò*gh*ush.

Dose, *s.* غدا ghìdā.

Dot, *s.* نقطه nòkt*a*. [-àkhtiyār.

Dotard, *s.* بونامش اختیار þùnam*i*sh-

Double, *a.* & *s.* ایکی قات ìki-kàt ; —, *v.a.* ایکی قاتلا ìki-kàt-et.

Doubt, *s.* شبهه shùbhé, شك shèkk, کمان gh*y*ùmān ; —, *v.n.* شبهه لا shùbhé-et. [mèshk*y*ūk.

Doubtful, *a.* شبهه لو shùbhéli ; مشکوك

Doubtless, *ad.* البته èlbèttė, شبهه سز shùbhéssiz.

Dough, *s.* خمیر (khàmur).

Dove, *s.* قمری kùmru.

Dower, *s.* مهر مؤجل mìhri-mù'èjjèl, نکاح nìk*y*āh.

Down, *s.* توی tùy ; پوفله pùfl*a* ; —, *ad.* اشاغی àshà*ghi*, اشاغیده àshà*ghida* ; یره yèr*a*, یرده yèrd*a*.

Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغی طوغری àshà*ghi*-dò*ghru*.

Doze, *v.n.* اویوقلق ùyuklam*ak*.

Dozen, *s.* دوزینه dùzin*a* ; دسته dèsstė ; اون ایکی òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dìrhèm.

Drag, *v.a.* سورکلمك sùruklémek, چکمك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tèrjumān.

Dragon, *s.* اژدر àzhdèr, اژدها èzhdihā (èjdèrhā). [-àtl*i*-"àsskéri.

Dragoon, *s.* قلجلوا تلو عسکری kìlìjli-

Drain, *s.* لغم là*ghi*m ; لغم سوزکچی là*ghi*m - sùzghéchi, لغم دلکی là*ghi*m-dèl*i*gh*i* ; —, *v.a.* لغم یاپمق

là*ghim*-yàpm*ak*; رطوبتی سوزدرمك rùtūbètini-sùzdurmek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.

Drake, *s.* اركك اوردك èrkek-*ù*rdek.

Dram, *s.* برراقی bìr-ràk*i*.

Draper, *s.* چوقه‌جی (chòhaj*i*); دلبندجی (tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزكار rùzgh*y*ār; ایچم ìchim, یودم yùdum; مسوده mùssvèddé; قبارسم kàba-rèssim; كمینك صوچكمسی ghèmining-sù-chèkméssi; اغ طولیسی à*gh*-dòlussu; — board, دامه تخته‌سی dàm*a*-tàkht*a*ssi; — horse, عربه باركیری "àr*a*b*a*-(bèghiri); draughts, دامه dàm*a*.

Draw, *v.a.* چكمك chèkmek; رسم ا rèssm-et; —, *v.n.* چكمك chèkmek; رسم یاپمق rèssim-yàpm*ak*; — away, چكوب كوترمك chèkup-gh*y*ùturmek; — back, كیروچكلمك ghèri-chèkilmek; كیروچكمك ghèri-chèkmek; — breath, نفس المق nèfess-àlm*ak*; — out, اوزامق ùzam*ak*; — in, قصالمق kìssalm*ak*; — near, — nigh, یقلاشمق yàkl*a*shm*ak*; — on, كچمك ghèchmek; — up, دورمق dùrm*ak*; دیزمك dìzmek; ترتیب ا tèrtīb-et; قلمه المق kàlém*a*-àlm*ak*, یازمق yàzm*ak*; یاپمق yàpm*ak*; یوقاری چكمك yùkàr*i*-chèkmek.

Drawer, *s.* چكمجه chèkméjé; رسام rèssām; چكیجی chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ایچ طونی ìch-dònu, طون dòn, طوك dòn*g*.

Drawing, *s.* رسم rèssim.

Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf; —, *a.* مهابتلو mahābètlu, مهیب mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkm*ak*.

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu; پك فنا pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤیا rù'yā, دوش dūsh; —, *v.n.* رؤیا كورمك rù'yā-gh*y*ùrmek.

Dreary, *a.* صیقندیلی sìk*i*nt*i*l*i*, اسسز ìsss*i*z.

Dregs, *s. pl.* تورتی tòrtu, تلوه tèlvé; — of the people, ایاق طاقمی ày*a*k-tàk*i*m*i*.

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-ìsslàtm*ak*.

Dress, *s.* روبه rùb*a* (ùrub*a*), اثواب èsswāb (èssbāb), البسه èlbissé; زی zìy, قلق kìl*i*k, قیافت kìyāfèt, كسوت kìssvèt; —, *v.a.* كیندرمك

ghìyindirmek ; (a wound) صارمق sàrmak; (food) پشرمك pìshirmek; (with a dressing) تربيه‌ا tèrbìyyé-et; (smooth) دوزتمك dùzètmek ; —, *v.n.* كيمك ghìyinmek.

Dresser, *s.* مطبخ تسختەسی (mùtfak--tèzghyāhi) ; صاريجي sàrìji.

Dressing, *s.* (surgical) صارغی sàrghi ; (for salad, &c.) تربيه tèrbìyyé.

Drift, *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà"nà, مرام mèrām.

Drill, *s.* مثقب (màtkàb); تعليم tà"līm ; —, *v.a.* دلمك dèlmek ; تعليم ايتدرمك tà"līm-ètdirmek.

Drink, *s.* ايچه‌جك ìchéjek, ايچكی ìchki ; —, *v.a.* ايچمك ìchmek.

Drip, *v.n.* طملامق dàmlamak.

Drive, *v.a.* سورمك sùrmek ; — away, — off, — out, قوغمق kòghmak ; — back, كيروسورمك ghèri-sùrmek; — on, ايلروسورمك ìléri-sùrmek.

Driver, *s.* سوريجی sùruju ; عربه‌جی "àrabaji ; قوچاچ kòchàch.

Drizzling rain, اينجه‌يغمور ìnjé--yàghmur.

Droll, *a.* تحاف tùhāf.

Dromedary, *s.* هجين hèjīn.

Droop, *v.n.* صارقمق sàrkmak ; اوزلمك ùzulmek.

Drop, *s.* طمله dàmla ; —, *v.n.* طملامق dàmlamak ; دوشمك dùshmek ; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Dropsical, *a.* مستسقی mùsstàsskī.

Dropsy, *s.* استسقا ìsstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drover, *s.* صيغرتماج sàghirtmàj, چوبان chòbàn.

Drought, *s.* قوراقلق kùràklìk.

Drown, *v.a.* صويه‌بوغمق sùya--bòghmak ; —, *v.n.* صويه‌بوغلمق sùya-bòghulmak ; — one's self, *v.a.* كندينی صويه‌اتوب بوغلمق kèndini--sùya-àtip-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسی كلمكلك ùykussu--ghèlmeklìk.

Drowsy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu--ghèlmish.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, يسير yèssir ; —, *v.n.* يسيركبی چالشمق yèssir--ghìbi-chàlìshmak.

Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج "ilāj.

Druggist, *s.* اجزاجی èjzāji, سپنچيار ìsspènchiyàr.

Drum, *s.* ترانپته tràmpèta ; (big) طاول dàwul ; (kettle) دنبلك dùnbélèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur--màjòr.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف [kèyf.

Drunkard, *s.* بكرى bèkrī.

Dry, *a.* قورو *or* قورى kùru; صوصامش sùssamish; dry land, قره kàra; —, *v.n.* قورومق kùrumak; —, *v.a.* قورومتق kùrutmak; — up, قورومق kùrumak; قوروتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادى dàdi, دادا dàdà; (man) لالا làla.

Dubious, *a.* شبهه‌لو shùbhéli; مشكوك mèshk*y*ūk.

Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلى bàj*a*kli, فلمنك التونى fìlémènk-àlt*i*ni; (Austrian) مجارالتونى màjar-àlt*i*ni; (Venetian) وندك التونى vènédik--àlt*i*ni, يالدزالتونى yàldiz-àlt*i*ni.

Duck, *s.* اوردك ùrdek; —, *v.a.* صايه‌دالدرمق sùy*a*-dàldirmak; (one's head) باشنى دالمق bàshini--dàlmak.

Duckling, *s.* اوردك پلازى ùrdek-pàlaz*i*.

Duct, *s.* صويولى sù-yòlu; طمر dàmar.

Due, *a.* لازم lāz*i*m, واجب wājib; (payable) وعده‌سى كلمش wà"déssi--ghèlmish; —, *s.* رسم rèssim, تكليف tèklīf, ويركو (vèrghi) vìrgh*y*ū.

Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوكش dù*gh*ush.

Dug, *s.* مه mèmé.

Duke, *s.* رتبه‌ء ثانيه‌بكى rùtbé'i-sānìyyé--bè*gh*i, دوقه dùk*a*.

Dulcimer, *s.* صنطور sàntur.

Dull, *a.* (boy) استعدادسز ìsstì"dādsiz; (in spirits) كيفى يوق kèyfi-yòk; (place) صيقنديلى sìk*i*ntìli, ادم بوغلور àdam-bò*gh*ulur; (edge) كور k*yù*r, كسمز kèssmàz; (day) قپانق kàpànìk; (pain) اينجه ìnj*a*; (sound) صاغر sà*gh*ir, بوغوق bò*gh*uk; (colour) دونك dùnuk; (ear) اغر à*gh*ir; (of hearing) صاغر sà*gh*ir; (sight) كورمز gh*yù*rmàz; (trade) دورغون dùrghun, كساد kèssàd.

Dumb, *s.* دلسز dìlsiz; — creature, حيوان hàywān; — show, اشارت ìshārèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjāssèt; فشقى f*ì*shk*i*; كوبره ghyùbré.

Dungeon, *s.* حبس (hàpss), محبس màhbèss, زندان zìndàn, بودرم bòdrum.

Dunghill, *s.* مزبله‌لك mèzbélélik.

Dupe, *s.* الدانمش Àldànmish ; —, *v.a.* الداتمق ÀldàtmaK.

Duplicate, *s.* ایکنجی صورت ìkinji-sūrèt ; in —, *ad.* ایکی صورتی اولەرق ìki-sūrèti-òlarak.

Duplicity, *s.* یلانجیلق yàlànjilik, ایکی یوزلولك ìki-yùzluluk, شیطانلق shèytànlik, خیانت khìyānèt, خباثت khàbāssèt. [dàyànikli.

Durable, *a.* طیانور dàyànir, طیانقلو

Duration, *s.* مدت mùddèt ; سورك sùrèk, امتداد ìmtidād, قرار kàrār, استمرار ìsstimrār.

During, *pr.* اثناسنده èssnāssinda, ایچنده ìchinda, ده da ; بتنجه‌یه‌قدر bìtinjéyÉ-kàdar. [-kàràrmassi.

Dusk, *s.* اخشام قرارمسی àkhsham-

Dust, *s.* توز tòz, کبار ghùbàr ; (sweepings) چوپ chùp.

Dustman, *s.* چوپجی chùpju.

Dusty, *a.* (superficially) توز tòz ; (mixed with dust) توزلو tòzlu.

Dutiful, *a.* (person) رضاجو rìzājū ; (conduct) رضاجویانه rìzājūyānÉ.

Duty, *s.* ایش ìsh, خذمت (khìzmèt) ; مأموریت mè'mūrìyyèt ; واجبهٔ ذمت wājibé'i-zìmmèt ; کمرك ghyùmruk, رسم کمرك rèssmi-ghyùmruk ; نوبت nùbèt ; to be on —, نوبتجی nùbètji-òl ; to present one's — to a person, اللرینی اوپمك èllerini-ùpmek, اتکنی اوپمك ètéghini-ùpmek.

Dwarf, *s.* جوجه jùjÉ.

Dwarfish, *a.* بودور bòdur.

Dwell, *v.n.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساکن او sākin-òl ; — on, (in thought) دوشونمك dùshunmek, عقلنی ویرمك "àklini-vèrmek, قیدا kàyd-et ; (in speech) تکرار بتکرار اکدرمق tèkrar-bé-tèkrar-àngdirmak ; پك تفصیلاته کیرشمك pèk-tàfsīlāta-ghìrishmek ; — (a note) اوزاتمق ùzàtmak.

Dwelling, *s.* یر yèr ; او èv, خانه khānÉ, مسکن mèsskèn ; —house, او èv, خانه khānÉ. [مسکن mèsskèn.

Dwelling-place, *s.* یر yèr, یورد yùrd,

Dye, *s.* بویا bòya ; —, *v.a.* بویامق bòyamak ; —, *v.n.* بویانمق bòyanmak, بویاالمق bòya-àlmak.

Dying, *s.* اولم ùlum ; اولمه ùlmÉ ; —, *a.* اولیور ùliyor.

Dynasty, *s.* اوجاق òjak, سلسله sìlsilÉ.

Dysentery, *s.* قانلواسهال kànli-ìsshāl.

E.

Each, *pron. s.* هربر hèr-bìr; —, *pron. a.* هر hèr, هربر hèr-bìr; each other, بربری bìr-bìri, یکدیکر yèk-dìghèr.

Eager, *a.* پك ارزولو pèk-àrzulu, پك استكلو pèk-ìsstèkli.

Eagle, *s.* قره قوش kàra-kùsh.

Ear, *s.* قولدق kùlàk; (of corn) باشاق bàshak, سنبله sùnbulé. [-bèghi.

Earl, *s.* دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-

Early, *a.* ارکن èrken; طرفاندہ tùrfàndé; کنجلکده ghènjlikda; اول èvvel, اسکی èsski; *ad.* ارکن èrken; پك صباح pèk-sàbah.

Earn, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Earnest, *a.* جدی jìddī, حقیقی hàkīkī; کرمیتلو ghèrmìyyètli; —, *s.* پی pèy; نمونه nùmūné.

Earpick, *s.* خلال khèlāl, قولاق قارشدیرجق kùlàk-kàrishdìrajak.

Earring, *s.* کوبه kyùpé.

Earth, *s.* طپراق tòprak; یر yèr, ارض àrz; the —, یریوزی yèr-yùzu, دنیا dùnyà, کره ارض kyùré'i-àrz.

Earthen, *a.* طپراق tòprak.

Earthenware, *s.* طپراق ایشی tòprak-ìshi, چناق چوملك chànak-chùmlek, طباق مباق tàbak-màbak.

Earthly, *a.* دنیوی dùnyévì, خاکی khākī.

Earthquake, *s.* زلزله zèlzélé (zèrzélé).

Ease, *s.* راحت rāhat, قولایلق kòlaylìk, سهولت sùhūlèt; رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt; اسایش āsāyish, اسودکی āsūdéghī; —, *v.a.* راحت ویرمك rāhat - vèrmek, راحتلندرمق rāhatlandìrmak; تسکین ایتمك tèsskìn-et; کوشمك ghèvshetmek.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik, کون طوغیسی ghyùn-dòghussu (dògkrussu).

Easter, *s.* پاسقالیا pàsskàlya.

Eastern, *a.* شرقی shàrkī.

Easy, *a.* قولای kòlay, سهولتلو sùhūlètlì, اسان āssān; راحت rāhat; کوشك ghèvshèk; یواش tàtlì, یواش yàwàsh,

Eat, *v.a.* یمك yèmek, تناول ایتمك tènāvul-et, اکل ایتمك èkl-et.

Eatable, *a.* یینور yènìr, یییه جك yèyéjek, یینه جك yènéjek, مأکول mè'kyūl; eatables, *s.pl.* مأکولات mè'kyūlāt, یییه جك شیلر yèyéjek-shèyler, یییه جك yèyéjek.

Eaves, *s.pl.* ساچاق sàchak.

Echo, *s.* يانقو yànko; —, *v.a.* & *n.* عكس ا "àkss-et.

Eclipse, *s.* (sun's) كسوف k*y*ùssūf; (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.* ايدينلكنى كسمك àyd*i*nl*i*gh*i*ni-kessmek; (fig.) كيروبراقمق ghèri-bràkm*a*k, اشمق àshm*a*k; to be eclipsed, طوتلمق tùtulm*a*k.

Economy, *s.* اداره ìdārÉ.

Eddy, *s.* انافور ànafòr.

Edge, *s.* (margin) كنار kènār; (cutting) اغز à*ghi*z, قلاغى kìlà*ghi*.

Edifice, *s.* ياپى y*à*p*i*, بنا bìnā.

Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutm*a*k, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et, تربيه ا tèrbìyyÉ-et, پرورش ا pèrvèrish-et.

Eel, *s.* يلان بالغى yìlàn-bàl*ighi*.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, سلمك sìlmek, چيزمك chìzmek.

Effect, *s.* تأثير tè'ssīr; اثر èssɛr; —, *v.a.* ياپمق y*à*pm*a*k, ايتمك ètmek, حاصل ا hāss*i*l-et.

Effective, *a.* صاغ sà*gh*; يرار yàrar, صالح sāl*i*h.

Effectual, *a.* مرامى كليا منتج اولان mèrām*i*-k*y*ùllìyy*a*n-mùntìj-òlan.

Effervesce, *v.a.* قاينامق kàynam*a*k.

Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, مرامى منتج اولان mèrām*i*-mùntìj-òlan,

Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl, ارباب èrbāb, صالح sāl*i*h.

Effort, *s.* سعى sà"y, كوشش gh*y*ùshish, ورزش vèrzish; حمله hàml*a*.

Egg, *s.* يمورطه yìmurt*a*.

Egotism, *s.* انانيت ènānìyyèt, خودبينك khòdbīnlik, خودپسندلك khòdpèssèndlik.

Egotist, *s.* خودبين khòdbīn, خودپسند khòdpèssènd.

Eight, *a.* سكز sèkiz, ثمان sèmān, هشت hèsht.

Eighteen, *a.* اون سكز òn-sèkiz.

Eighth, *a.* سكزنجى sèkizinji, ثامن sāmin; —, *s.* ثمن sùmn.

Eighty, *a.* سكسان sèksɛn.

Either, *pron.* ياا ويابو yà-ò-yà-bù; نه اونه بو nè-ò-nè-bù; بر bìr; ايكيسندن بريسى ìkissind*a*n-bìrissi; —, *conj.* يا.

Elaborate, *a.* اينجه ìnj*a*.

Elapse, *v.n.* كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et.

Elastic, *a.* اسنر èssnèr; اوزانورچكلور ùzàn*i*r-chèkilir.

Elbow, *s.* درسك dìrsek.

Elder, *a.* بيوك bìyuk; —, *s.* قوجه باشى

kòja-bàshi, اق صقاللی àk-sàkalli ; — tree, مرور اغاجی mùrver-àghaji.

Eldest, *a.* بیوك bìyuk ; — son, اك اوغل ìlk-òghul ; — brother, اغا àgha ; — sister, ابله àbla.

Elect, *a.* منتخب mùntakhàb ; مجتبا mùjtébà, ناجی nājī ; —, انتخاب ìntikhāb-et, بکمك bèghenmek, سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak.

Electuary, *s.* معجون mà"jūn, طریاق tèryàk.

Elegance, *s.* کوزللك ghyùzèllik, ظرافت zàrāfèt, لطافت làtāfèt, حسن hùssn. [zàrīf, لطیف làtīf.

Elegant, *a.* کوزل ghyùzèl, ظریف

Elegy, *s.* مرثیه mèrsìyyé.

Element, *s.* اساس èssāss ; جزء jùz" ; elements, ارکان èrkyān ; اصول ùssūl ; the four —, عناصر اربع "ànāssiri-èrbà".

Elephant, *s.* فیل fìl.

Elevate, *v.a.* رفع rèf"-et, ترفیع tèrfī"-et, قالدرمق kàldirmak, یوکسلتمك yùkseltmek.

Elevation, *s.* رفعت rìf"àt ; علو "ùlùvv ; یوکسکلك yùkseklik ; دپه (tèpé).

Eleven, *a.* اون بر òn-bìr.

Elicit, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, استخراج ìsstikhrāj-et.

Eligible, *a.* استنلور ìssténilir, استنلهجك ìssténilèjek, ارانیلور àrànìlìr.

Elixir, *s.* اکسیر ìksīr. [kàt"i-nākiss.

Ellipse, *s.* بیضی bèyzī, قطع ناقص

Elm, *s.* قره اغاج kàra-àghach.

Elogy, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستایش sìtāyish ; مدحیه mèdhìyyé.

Eloquence, *s.* فصاحت fàssāhàt, بلاغت bèlāghàt, جربزه jèrbézé.

Eloquent, *a.* میرکلام mīri-kèlām, جربزهلو jèrbézéli.

Else, *pron.* بشقه bàshka, دیکر dìghèr, غیری ghàyri ; —, *c.* یوخسه yòkhsa.

Elsewhere, *ad.* بشقهیره bàshka-yèra, بشقهیردهٔ bàshka-yèrda.

Emanate, *v.n.* صادراو sādìr-òl, صدورا sùdūr-et.

Emancipate, *v.a.* ازادا āzād-et(àzàd).

Embark, *v.n.* کمی یه بنمك ghèmiya-bìnmek ; — *v.a.* کمی یه قومق ghèmiya-kòmak ; کمی یه بندرمك ghèmiya-bìndirmek.

Embarrass, *v.a.* صیقندیرمك sìkìndi-vèrmek ; to be embarrassed,

صیقلمق sìkilmak ; بوزلمق bòzulmak, دلی طوتلمق dìli-tùtulmak.

Embarrassment, *s.* صیقندی sìkindi ; دلی طوتلمسی dìli-tŭtulmassi.

Embellish, *v.a.* تزیین ا tèzyīn-et, زینتلندرمك zīnètlendirmek.

Embers, *s. pl.* اوطون اتشنك قورلری òdun-àtèshining-kòrlari, قوراتش kòr-àtèsh.

Emblem, *s.* علامت "àlāmèt, اشارت ìshārèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلمق kùjàklamak ; صارلمق sàrilmak; اوپشمك ùpushmek; قوشاتمق kùshàtmak; احاطه ا ìhātA-et, شامل او shāmil-òl, شمولی او shùmūli-[-òl.

Embrasure, *s.* مزغال màzghAl.

Embroidery, *s.* اینه ایشی īnÉ-ìshi, ایشلمه ìshlÉmÉ, نقش nàksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنین jènīn-

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emery, *s.* سمپاره sìmpārÉ (zìmpara).

Emetic, *a.* & *s.* مقیی mùkàyyī.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا tèrki-wàtAn-et, اختیار غربت ا ìkhtiyāri-ghùrbèt-et, هجرت ا hìjrèt-et.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk ; طاغ dàgh, دپه (tèpÉ).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'iku-'l-àkrān ; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid).

Emolument, *s.* معاش mà"āsh ; عوائد "àwā"id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàziklamak.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkyumdār, ایمپراطور ìmpèrātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حکومت hùkyūmèt ; ایمپراطورلق ìmpèrātòrluk ; ممالك mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانمق kùllànmak ; (persons) استخدام ا ìsstìkhdām-et ; (things) استعمال ا ìsstì"māl-et ; ایش ویرمك ìsh-vèrmek ; —, *s.* ایش ìsh, خدمت (khìzmet).

Employment, *s.* ایش ìsh ; خدمت (khìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt; مشغولیت mèshghūlìyyèt.

Empress, *s.* ایمپراطوریچه ìmpèrātòrīcha, (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, تهی tèhì ; —, *v.a.* بوشالتمق bòshAltmak ; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshAlmak, بوشانمق bòshAnmak ; (by flowing) اقمق àkmak ; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غیرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدارا ìkdār-et, مقتدرقیلق mùktèdir-kìlmak.

Enamel, *s.* مینا mīna (mìné); —, *v.a.* مینالیشلمك mìné-ìshlémek.

Enamoured, *a.* عاشق "āshĭk; to be — (delighted) بایلمق bàyılmak, خوشلانمق kkòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اردوقورمق ìòrdu-kùrmak.

Enchant, *v.a.* سحرا sìhr-et; سوندرمك sèvindirmek; خوشلهكلمك khòshlana-ghèlmek.

Enchantment, *s.* سحر sìhr; سونج sèvinj; خوشلانش khòshlànish.

Enclose, *v.a.* چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmăk; لفا lèff-et, ایچنه قومق ìchina-kòmak.

Encounter, *s.* راست كلش ràsst-ghèlish, تصادف tèssādduf; دوكش dùghush; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادفا tèssādduf-et; دوكشمك dùghushmek.

Encourage, *v.a.* یوزویرمك yùz-vèrmek; یورکلندرمك yùreklendirmek, جسارت ویرمك jèssāret-vèrmek; پرورش pèrvèrish-et.

Encumber, *v.a.* باراو bār-òl; صیقندیاو sìkindi-òl, صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek.

End, *s.* اوج ùj; صوك sòng; نهایت nìhāyèt, غایت ghāyèt, انجام ènjām; —, *v.n.* بتمك bìtmek, كسلمك kèssilmek, دوكنمك dùkènmek, منقطعا mùnkàti"-òl, منقرضا mùnkàriz-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; كسمك kèssmek; دوكتمك dùkètmek; اتماما ìtmām-et; to make an end of . . . . , كسمك kèssmek, بترمك bìtirmek; — — — of one's self, كندی كندینی اولدرمك kèndi-kèndini-òldurmek; to put an end to, بترمك bìtirmek, اوكنی المق ùngunu-àlmak, منعا mèn"-et, چاره بولمق chārĕ-bùlmak; — — — — to life, اولدرمك òldurmek; — to sufferings, اذیتدن قورتارمق èzìyyètdan-kùrtarmak, قورتلسون دیو اولدرمك kùrtulsun-dèyu-òldurmek.

Endanger, *v.a.* تهلكهیه قومق tèhlikéyĕ-kòmak.

Endeavour, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعیا sà"y-et, باقمق bàkmak.

Endive, *s.* فرنك صلاطه‌سی fìrènk-sàlatassi.

Endless, *a.* نهایتسز nìhāyetsiz, دوكمز dùkènmàz, بی‌نهایه bì-nìhāyé.

Endow, *v.a.* ایرادباغلامق īrād-bàghlamak; متصف قیلمق mùttàssif-kìlmak.

Endure, *v.n.* طیانمق dàyanmak, سورمك sùrmek, باقی‌او bāki-òl, پایداراو pàydār-òl.

Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, عدو "àdùvv.

Energy, *s.* غیرت ghàyrèt; قوت kùvvèt.

Enfilade, *v.a.* یاندن‌المق yàndan-àlmak, یاندن‌دوكمك yàndan-dùghmek.

Enforce, *v.a.* اجرا ìjrā-et, حكمنی فعله‌چیقارمق hùkmunu-fì"la-chìkàrmak.

Engage, *v.a.* طوتمق tùtmak; مشغول‌ا mèshghūl-et, اشغال‌ا ìshghāl-et; یازمق yàzmak, تحریرا tàhrīr-et; جنك‌ا jènk-et; —, *v.n.* سوزویرمك sùz-vèrmek, تعهدا tà"àhhud-et; یازلمق yàzılmak; مقاوله‌ا mùkāvélé-et, قول‌ا kàvl-et; — one's self, سوزلشمك sùzlɛshmek, سوزویرمك sùz-vèrmek.

Engagement, *s.* ایش ìsh, مشغولیت mèshghūlìyyèt; سوز sùz, وعد và"d; جنك jènk, محاربه mùhārébé; مقاوله mùkāvélé, قول kàvl.

Engine, *s.* چرخ chàrkh, الت ālèt.

Engineer, *s.* چرخجی chàrkhjì; (civil or military) مهندس mùhèndiss.

Engrave, *v.a.* قازمق kàzmak, حك‌ا hàkk-et.

Engraver, *s.* حكاك hèkkyāk.

Engraving, *s.* باصمه‌رسم bàssma-rèssim.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالك‌او mālik-òl, نائل‌او nā'il-òl; (derive pleasure) خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlɛnmek, متلذذاو mùtélèzziz-ol; — one's self, خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlɛnmek, صفا sàfā-et, متلذذاو mùtélèzziz-òl.

Enlarge, *v.a.* بیوتمك bìyutmek, كنشلتمك ghènishlɛtmek; —, *v.n.* بیومك bìyumek; — upon, تفصیلاته كیرشمك tàfsīlāta-ghìrishmek.

Enlist, *v.a.* عسكرلكه یازمق "àsskɛrligha-yàzmak, تحریرا tàhrīr-èt; —, *v.n.* عسكرلكه یازلمق "àsskɛrligha-yàzılmak.

Enmity, *s.* دشمنلك dùshmenlik, خصومت khùssūmèt, عداوت "àdāvèt, غرض ghàràz, نفسانيت nèfsānìyyèt.

Enormous, *a.* پك پيوك pèk-bìyuk, حددن اشوری hàdddan-àshìri.

Enough, *a.* & *ad.* يتشر yètishir, يتر yètер, يتشه جك قدر yètishéjek-kàdar, كفايت مقداری kìfāyèt-mìkdāri.

Enquire, *v.n.* صورمق sòrmak; for, *or* after, صورمق sòrmak.

Enrich, *v.a.* زنكين ا zènghin-et; (embellish) تزيين ا tèzyīn-et; (with jewels) ترصيع ا tèrsī"-et.

Ensign, *s.* سنجاق sànjak, بيراق bàyrak, باندره bàndara; بيراقدار bàyrakdàr, سنجاقدار sànjakdàr.

Enslave, *v.a.* اسيرا èssīr-et (yèssir).

Ensue, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل او hāssìl-òl, ترتب ا tèrèttub-et.

Enter, *v.a.* كيرمك ghìrmek, دخول ا dùkhūl-et, داخل او dākhil-ol; (write down) قيدا kayd-et; — into (commence), كيرشمك ghìrishmek, مباشرت ا mùbāshérèt--et. [مباشرت mùbāshérèt.

Enterprise, *s.* ايش ìsh, كار kyār,

Entertain, *v.a.* قبول ا kàbūl-et; اليقومق àlìkòmak; اكلندرمك èghlèndirmek; يمك ويرمك yèmèk-vèrmek; بسلمك bèsslémek; اضمارا ìzmār-et, عقلنه قبول ا "àklìna-kàbūl-et.

Entertainment, *s.* كلانجه èghlènjé; ضيافت zìyāfèt. [àldatmak.

Entice, *v.a.* جزب ا jèzb-et, الداتمق

Entire, *a.* يكپاره yèkpāré, بتون bìtun, تام tàmm, تكميل tèkmīl; — horse, ات àt, ايغر àyghìr.

Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghìrsak.

Entrance, *s.* (act) كيرش ghìrish, دخول dùkhūl; (place) قپو kàpi, مدخل mèdkhàl.

Entreat, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et, يالوارمق yàlvarmak.

Entry, *s.* قپو kàpi, مدخل mèdhàl; (registering) قيد kàyd.

Enumerate, *v.a.* صايمق sàymak, تعدادا tà"dād-et.

Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.

Envelope, *s.* ظرف zàrf. [hàssūd.

Envious, *a.* قزقانج kìzkànj, حسود

Environs, *s. pl.* جوار jèwār, اطراف ètrāf, قرب kùrb.

Envoy, *s.* اورطه ايلچی òrta-èlchi, مخصوص ايلچی màkhsūss-èlchi.

Envy, *s.* قزقانمه kìzkànma, حسد hàssed; —, *v.a.* قزقانمق kìzkànmak, حسدا hàssed-et.

Epilepsy, *s.* صرعه sàr"à.

Equal, *a.* بر bìr, مساوی mùssāvi; (in age) اقران àkrān; (in rank) کفو kyùfv; —, *v.a.* مساری‌او mùssāvi-òl.

Equilateral, *a.* متساوی‌الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-àzlā".

Equinox, *s.* تساوی‌لیل‌ونهار tèssāvī'i--lèyl-u-nìhār.

Equip, *v.a.* دونانمق dònatmak, تجهیزا tèjhīz-et.

Equity, *s.* عدالت "àdālèt, حقانیت hàkkānìyyèt.

Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi; —, *s.* عوض"ìvèz, قارشیلق kàrshìlìk.

Era, *s.* مبدأتاریخ mèbdè'i-tārīkh, حساب‌تاریخ hìssābi-tārīkh.

Erase, بوزمق bòzmak, ترقین tèrkīn--et, حك hàkk-et.

Erect, *a.* دیك dìk, طوغری dòghru, قائم kā'im, عمود "àmūd; —, *v.a.* دکمك dìkmek, نصبا nàssb-et; قالدرمق kàldìrmak; یاپمق yàpmak, بنا bìnā-et, انشا ìnshā-et.

Ermine, *s.* قاقوم kākūm.

Err, *v.n.* (mistake) یاکلمق yàngìlmak, خطا khàtā-et; (wander) طولاشمق dòlashmak.

Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطاصواب [khàtā-sàwāb.

Erroneous, *a.* یاکلش yāngìlìsh (yānish).

Error, *s.* یاکلش yàngìlìsh (yānish), یاکلشلق (yānishlik) خطا khàtā, سهو sèhv, ضلالت dàlālèt, ضلال dàlāl; one in error, ضال dāll; one who leads into error, مضل mùdìll.

Erudite, *a.* عالم "ālim, متبحر mùtébàhhir.

Erysipelas, *s.* یلانجق yèlànjìk.

Escape, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt; قاچش kàchìsh, فرار fìrār; —, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak, خلاص‌بولمق khàlāss-bùlmak, یقایی‌قورتارمق yàkayi-kùrtarmak; قاچمق kàchmak, فرارا fìrār-et.

Escort, *s.* یساقجی yàssàkji; احتیاطاًترفیق‌اولنان‌عسکر ìhtiyātan--tèrfīk-òlunan-"àsker; —, *v.a.* برابرکتمك bèrābèr-ghìtmek.

Especial, *a.* مخصوص màkhsūss. خاص khāsss.

Especially. *ad.* مخصوصاً màkhsūssan, خصوصا khùssūssā, خاصة khāsssātan.

Espouse, *v.a.* المق àlmak, تـزوج tèzèvvuj-et; (a cause) التزام ìltizām-et, تصحب tàssàhhub-et.

Essay, *s.* تجربه tèjribé; رساله rìssālé; —, *v.n.* & *a.* باقمق bàkmak, دنمك dènémek, تجربه tèjribé-et; امتحان ìmtìhān-et, طاتمق tàrtmak, يوقلامق yòklamak. [(spirit) روح rūh.

Essence, *s.* اصل àssl, كنه kyunh;

Essential, *a.* اصلى àsslī; (volatile) طيار tàyyār; (necessary) لازم lāzìm, متحتم mùtahàttim.

Establish, *v.a.* اچمق àchmak, قورمق kùrmak, تأسيس ا tè'sīss-et, پايدارا pàydār-et.

Estate, *s.* املاك èmlāk, اراضى àrāzī, ملك mùlk; مال واشيا māl-u-èshyā; ترکه tèrékė; حال وحيثيت hāl-u-hàysìyyèt; رتبه rùtbė.

Esteem, *s.* اعتبار ì"tibār; نظر nàzar; —, *v.a.* اعتبارا ì"tibār-et, صايمق sàymak, نظرا nàzar-et, عدا "àdd-et.

Estimate, *s.* كشف kèshf, تخمين tàkhmīn; —, *v.a.* تخمين ا tàkhmīn-et.

Eternal, *a.* ابدى وازلى èbédī-vė-èzélī.

Eternity, *s.* (past) ازل èzel; (future) ابد èbed; (state of) ابديت èbédìyyèt, ازليت èzélìyyèt.

Ether, *s.* لقمان روحى lòkmān-rùhu; (ethereal matter) اثير èssīr.

Etiquette, *s.* عادت "ādèt.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق "ìlmi-àkhlāk, ادبيات èdébìyyāt.

Evacuate, *v.a.* چيقمق chìkmak; تخليه ا tàkhlìyyé-et.

Evaporate, *v.n.* اوچمق ùchmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قاينا تمق kàynatmak, اوچرمق ùchurmak, قورو تمق kùrutmak.

Eve, *s.* اخشام àkhsham.

Even, *s.* اخشام àkhsham; —, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār; طوغرى dòghru; برسياقده bìr-sìyākda; باشه باش bàsha-bàsh; —, *ad.* يله bìlé, ده da, دخى dàkhi; even so, *ad.* اويله ùylé.

Evening, *s.* اخشام àkhsham, اخشام وقتى àkhsham-wàkti.

Event, *s.* وقعه wàk"à.

Eventually, *ad.* عاقبت "ākibet.

Ever, *ad.* دائما dā'imā; بروقتده bìr-wàkìtda; for ever, ابداً èbédᴇn;

for ever and ever, ابدالاباد èbédé-'l-ābād ; ever and anon, بردوزیه bìr-dùzìyé ; ever since, اول‌وقتدنبرو òl-wàkìtdan-bèri.

Everlasting, *a.* دوکمز dùkènmaz, بی‌زوال bī-zèwāl, لم‌یزل lèm-yèzìl.

Evermore, *ad.* فیمابعد fīmābà"d, بوندن‌بویله bùndan-bùylé, الی‌الابد ìlé-'l-èbed.

Every, *a.* هر hèr, هربر hèr-bìr ; — day, هرکون hèr-ghyùn ; — other day, کون‌اشوری ghyùn-àshìri, ایکی‌کوندەبر ìki-ghyùnda-bìr ; — thing, هرشی hèr-shèy ; — one, — body, هرکس hèr-kèss ; — where, هریره hèr-yèra, هریردە hèr-yèrda, — whit, — bit, هروجهله hèr-wèjhila ; بتون‌بتون bìtun-bìtun.

Evidence, *s.* شهادت shàhādèt ; دلالت dèlālèt.

Evident, *a.* کوزاوکندەghyùz-ùngunda, میداندە mèydanda, اشکار āshikyār, ظاهر zāhir, بدیهی bèdīhī, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā.

Evil, *s.* کوتیلك kyùtuluk, فنالق fènalìk, سوء sù' ; ضرر zàrar, مضرت màzàrràt ; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, فلاکت fèlākèt ; علت "illèt, مرض màraz ; —, *a.* کوتی kyùtu, فنا fèna, قبیح kàbīh ; the evil one, شیطان‌لعین shèytāni-là"īn.

Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی‌قویون dìshi-kòyun.

Ewer, *s.* ابریق ìbrik.

Exact, *a.* طوغری dòghru, تمام tàmām, تام tāmm, صحیح sàhīh ; —, *v.a.* سوکوب‌المق sùkyub-àlmak, المق àlmak, مطلق‌استیوت‌المق mùtlàk-àsstéyub-àlmak ; تحصیل‌ا tàhsīl-et ; طلب‌ا tàleb-et.

Exactly, *ad.* تام tāmm, تمام tàmām ; صحیحاً sàhīhan.

Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.

Examination, *s.* یوقلمه yòklama ; امتحان ìmtìhān.

Examine, *v.a.* یوقلمق yòklamak, باقمق bàkmak, معاینه‌ا mù"āyéné-et ; امتحان‌ا ìmtìhān-et.

Exasperate, *v.a.* قیزدرمق kìzdìrmak, دارلتمق dàrìltmak.

Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak ; اویمق òymak ; حفرا hùfr-et.

Exceed, *v.a.* کچمك ghèchmek, اشمق àshmak, تجاوزا tèjāvuz-et.

Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt,

غایتله ghāyètla, بغایت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* & *a.* فائق‌او fā'ik-òl.

Excellence, *s.* ایولك īyilik, اعلالق à''lālik; تفوق tèfèvvuk, رجحانیت rùjhānìyyèt.

Excellent, *a.* پك‌ایو pèk-īyi, پك‌اعلا pèk-à''lā, چوق‌ایو chòk-īyi.

Except, *ad.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌ماعدا dan-mā''ada, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌غیری dan-ghàyri; —, *v.a.* استثنا ìsstissnā-et, مستثناطوتمق mùstèssnā-tùtmak.

Excepting, *ad.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌ماعدا dan-mā''ada, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌غیری dan-ghàyri.

Excess, *s.* فضله fàzla; افراط ìfrāt; to commit excesses, طاشتمق tàshìtmak, اشورمق àshìrmak.

Exchange, *s.* دیکش dìghish, ترانپه tràmpa, مبادله mùbādélé; course of —, قانبیو kànbiyo; —, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, تبدیل tèbdīl-et; —, *v.n.* دیکش dìghish-et, ترانپه tràmpa-et, مبادله mùbādélé-et. [tè'sīr-et.

Excite, *v.a.* تحریك tàhrīk-et; تأثیرا

Exclaim, *v.n.* چاغرمق chàghìrmak, باغرمق bàghìrmak, ندا nìdā-et.

Excuse, *s.* عذر ''ùzr; بهانه bàhāné; —, *v.a.* عفو ''àfv-et.

Execute, *v.a.* اجرا ìjrā-et, فعله‌کتورمك fì''lé-ghètirmek; قتل kàtl-et; اصمق àssmak.

Executioner, *s.* جلاد jèllād.

Exemplify, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl-ghètirmek, تمثیل tèmsīl-et.

Exempt, *a.* بری bèrī, معاف mù''āf, ازاد āzād; —, *v.a.* عفو ''àfv-et, معاف mù''āf-et.

Exemption, *s.* معافیت mù''āfìyyèt.

Exercise, *s.* (bodily) حرکت hàrékèt; (for improvement) تعلیم tà''līm; (military) تعلیم tà''līm; (performance) اجرا ìjrā; (lesson) درس dèrss, تعلیم tà''līm, مطالعه mùtāla''à; —, *v.a.* تعلیم‌ایتدرمك tà''līm-ètdirmek; (a profession) ایتمك ètmek; (a horse, &c.) کزدرمك ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرف sàrf-et; ابرازا ìbrāz-et; — one's self, سعی sà''y-et, غیرت ghàyret-et, چالمق chàbalamak.

Exertion, *s.* سعی sà''y, غیرت

ghàyret, چبالمه chàbalama.

Exhalation, *s.* بخار bùkhār. [bìtirmek.

Exhaust, *v.a.* دوكمك dùkètmek, بترمك

Exhibit, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, سيرايتدرمك sèyr-ètdirmek ; ابرازا ìbrāz-ɛt.

Exile, *s.* سوركون sùrghyun, نفي nèfy, منفي mènfī ; —, *v.a.* سورمك sùrmek, نفيا nèfy-et.

Exist, *v.n.* واراو vàr-òl, كائنن او kyā'in-òl, موجوداو mèvjūd-òl, بولنمق bùlunmak ; كچمك ghèchinmek, تعيشا tà''àyyush-et.

Existence, *s.* وارلق vàrlık, كون kèvn, كينونت kèynūnèt, موجوديت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd.

Expect, *v.a.* باقمق bàkmak, اومق ùmmak, مأمولا mè'mūl-et.

Expectation, *s.* مأمول mè'mūl, اميد ùmīd (ùmut), ترجى tèrèjjī, ترقب tèràkkùb. [لزوم lùzūm.

Expediency, *s.* مناسبت mùnāssébèt,

Expedient, *s.* چاره chàrɛ, قولاى kòlay, يول yòl ; —, *a.* مناسب mùnāssib, لازم lāzim.

Expedite, *v.a.* تعجيلا tà''jīl-et.

Expedition, *s.* سرعت sùr''àt ; عجله "àjélɛ ; ارسال ìrsāl ; سفر sèfɛr ; سفرارقه داشلرى طاقمى sèfɛr-àrkadashları-tàkımı. [sèrī".

Expeditious, *a.* چابك chàbık, سريع

Expel, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفعا dèf''-et.

Expend, *v.a.* خرجا khàrj-et, صرفا sàrf-et, خرجامق khàrjamak.

Expense, *s.* خرج khàrj, مصرف màssràf, مصارف màssārif, مصارفات màssrārifāt.

Expensive, *a.* مصرفلو màssràflı.

Experience, *s.* كوركى ghyùrghi, معلومات mà''lūmāt, تجربه tèjrubé ; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek, باشنه كلمك bàshına-ghèlmek, تجربها tèjrubé-ɛt, چكمك chèkmek ; —, دنمك dènémek

Experienced, *a.* معلوماتلو mà''lūmātlı, كاردیده kyārdīdé. [dènémé.

Experiment, *s.* تجربه tèjrubé, دنمه

Expert, *a.* استاذ ùsstāz (ùssta).

Expire, *v.n.* اولمك ùlmek ; سونمك sùnmek, منطفى او mùntàfi-òl ; (a term) كلمك ghèlmek, تمامم او tàmam-òl, منقضى او mùnkàzı-òl.

Explain, *v.a.* تعريفا tà''rīf-et, اكلاتمق

ànglatmak (*ànnatmak*).

Explanation, *s.* تعريف tà"rīf.

Explicit, *a.* صريح sàrīh, اچق *àchik*.

Explode, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; —, *v.a.* اتش ويرمك àtèsh-vèrmek, اتمق àtmak; چورتمك chùrutmek, ابطال ìbtāl-et.

Explore, *v.a.* يوقلق yòklamak, معاينه mò"āyénè-et, تجسس tèjèsssuss-et,

Explosion, *s.* پاطلايش pàtlayish, اتش àtish; سس sèss, صدا sàdā.

Export, *s.* اخراجات ìkhrājāt (*pl.*); —, *v. a.* طيشاری كوندرمك dìshàri-ghyùndermek.

Exportation, *s.* اخراج ìkhrāj, طيشاری كوندرمه dìshàri-ghyùndermà, طيشاری كوندريلمه dìshàri-ghyùndèrilmà.

Expose, *v.a.* (to view) ميدانه قومق mèydana-kòmak, ميدانه چيقارمق mèydana-chìkàrmak; (to shame) رذيل rèzīl-et, الهويرمك èla-vèrmek, لساندكتورمك lìssāna - ghètirmek; (explain) بيان bèyān-et, سويلمك sùwèylémek, بسط bàsst-et, اچمق àchmak.

Express, *a.* مخصوص màkhsūss;

—, *s.* تاتار tàtār, سوريجی sùruju;

—, *v.a.* افادهٔ ìfādé-et, تعريف tà"rīf-et, بيان bèyān-et, تعبير tà"bīr-et, سويلمك sùwèylémek, اكلاتمق ànglatmak; صيقمق sìkmak, صويني الق sùyunu-àlmak.

Expression, *s.* تعبير tà"bīr; افاده ìfādé, تعريف tà"rīf.

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطيف pèk-làtīf.

Extend, *v.a.* ياپمق yàymak; اوزاتمق ùzàtmak; —, *v.n.* ياپلمق yàyilmak; وارمق vàrmak.

Extensive, *a.* واسع vāsi", كنش ghènish, بيوك bìyuk; كلی kyùllī.

Extent, *s.* امتداد ìmtidād; وسعت vùss"àt; مقدار mìkdār; درجه dèréjé; حجم hàjm.

Exterior, *s.* طيش dìsh, خارج khārij; —, *a.* خارجی khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمك bìtirmek, قيرمق kìrmak, كوكنی قازيمق kyùkunu-kàzimak.

External, *a.* خارجی khārijī.

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sùndurmek, اطفا ìtfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوكمك sùkmek,

چیقارمق chìkàrmak, قلعا kàl"-et.

Extort, *v.a.* جبراًالمق jèbran-àlmak; اجباراًسویلتمك ìjbāran-sùwèylɛtmek.

Extra, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla, حسابدن‌خارج hìssābdan-khàrij.

Extract, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; المق àlmak; اخراجا ìkhrāj-et, استخراجا ìsstikhrāj-et, *s.* نبذه nèbzɛ́; برمقدار bìr-mìkdār; خلاصه khùlāssɛ́.

Extraordinary, *a.* فوق‌العاده fèvka-'l-"ādɛ́; عجیب ("àjā'ib), غریب ghàrīb.

Extravagance, *s.* اسراف ìssrāf; صاچه sàchma, دلی‌صاچه‌سه dèli-sàchmassi.

Extravagant, *a.* مسرف mùssrif; دلی dèli, مجنون mèjnūn; مجنونانه mèjnūnānɛ́.

Extreme, *s.* نهایت nìhāyet, غایت ghāyèt, نهایت‌درجه nìhāyéti-dèréjɛ́; —, *a.* —ly, *ad.* حددن‌زیاده hàdddan-zìyādɛ́, اشوری àshiri; شدید shèdīd.

Extremity, *s.* نهایت nìhāyet, اوج ūj; شدت shìddèt, فرط fèrt, افراط ìfrāt.

Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاصا khàlāss-et.

Exult, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظا hàzz-et, مسروراو mèssrūr-òl, خوشلانمق khòshlanmak.

Eye, *s.* کوز ghyùz, عین "àyn, چشم chèshm; (hook and) — قوپچه kòpcha; —, *v.a.* باقمق bàkmak, کوزدکمك ghyùz-dìkmek.

Eyeball, *s.* کوز ghyùz.

Eyebrow, *s.* قاش kàsh.

Eyelash, *s.* کرپك kìrpik.

Eyesight, *s.* کوز ghyùz, بصر bàssar.

Eye-witness, *s.* کوزشاهدی ghyùz-shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین shāhidu-'l-"àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال màssal, حکایه hìkyāyɛ́.

Fabric, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā; هیئت hèy'èt, هیکل hèykèl; قماش kùmàsh.

Fabricate, *v.a.* دوزمك dùzmek, یاپمق yàpmak.

Fabulous, *a.* اصلی‌یوق àssli-yòk; اصلی‌یوق‌کبی àssli-yòk-ghìbi, مصال‌کبی màssal-ghìbi.

Face, *s.* یوز yùz, چهره chèhrɛ́, صورت sūrèt (sùràt); —, *v.a.* یوزینه‌باقمق yùzuna-bàkmak; قارشی‌دورمق

kàrshi-dùrmak, طيانمق dàyanmak; اورتمك ùrtmek, قاپلامق kàplamak.

Facet, s, فاچته fàchèta.

Facilitate, v.a. تسهيل ا tèsshīl-et.

Facility, s. قولايلق kòlaylik, سهولت sùhūlèt.

Facing, s. يوز yùz, قاپلامه kàplama; —, pr. قارشيسنه kàrshissina, قارشيسنده kàrshissinda.

Fact, s. وقعه vàk''à; واقع حال vāki''i-hāl.

Faculty, s. خاصه khāsssa, قوت kùvvèt; اختيار ìkhtiyār, رأي rè'y; صنف sìnf.

Fade, v.n. صولمق sòlmak, اتمق àtmak; — away, زائل او zā'il-òl, غائب او ghā'ib-òl. [-ghìbi-chàlishmak.

Fag, v.n. حمال كبي چالشمق hàmmāl-

Faggot, s. اينجه اوطون دمتي ìnja-òdun-dèméti.

Fail, v.n. بوشه چيقمق bòsha-chìkmak, اويمامق ùymamak; بوزلمق bòzulmak; اويدره ممق ùyduramamak; مفلس او mùfliss-òl, طوپ اتمق tòp-àtmak; قصورا kùssūr-et; ايتمامزلك ا ètmamazlik-et.

Failing, s. قصور kùssūr, عيب ''àyb, قباحت kàbāhat. [mùflisslik.

Failure, s. افلاس ìflāss, مفلسلك

Faint, a. بايله جق bàyilajak; (colour) خفيف khàfīf, اچق àchik; (smell) اغر àghir; (voice) اينجه ìnja, بايغين bàyghin; —, v.n. بايلمق bàyilmak.

Fainting-fit, s. بايلمه bàyilma.

Fair, a. (beautiful) كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr; (fine) كوزل ghyùzèl, اچق àchik; (favorable) اويغون ùyghun, موافق mùwāfik; (not dark) صاري sàri, بياض bèyaz; (hair) لپشقه lìpìsska; (kind) طاتلو tàtli; — play, طوغريلق dòghruluk, حيله سزلك hīléssizlik; to give fair play, حيله ايتمامك hīlé-ètmamek, خارجدن قارشمامق khārijdan-kàrishmamak; the fair sex, قاريلر kàrilar, طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā, قاري قسمي kàri-kìssmi; —, s. پناير pànàyir.

Fairy, s. پري pèri.

Faith, s. ايمان īmān; دين dīn; اعتقاد ì''tikād; امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì''timād; bad faith, يلانجيلق yàlànjilik, خائنلق khā'inlik, خيانت khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādik; the faithful, *s.pl.* مسلمين mùsslimīn, مؤمنين mù'minīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sàdākàt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dò*gh*an.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; يقلمق yìk*i*lmak; انمك ènmek; پهاسی انمك pàhass*i*-ènmek; باشلامق bàshlam*a*k; — asleep, اويقوسی كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-ùyum*a*k; اولمك ùlmek, وفات vèfāt-et; — away, دونوب براقمق dùnup-bràkm*a*k; دوشمك dùshmek, يقلمق yìk*i*lmak; ضعيفلمق zà"īflanm*a*k, يالكزكمك قالمق yàl*i*ngiz-kèmik-kàlm*a*k; — back, كيروچكلمك ghèri-chèkilmek; — down, دوشمك dùshmek, يقلمق yìk*i*lmak; — in with, تصادف tèssāduf-et, راستكلمك ràsst-ghèlmèk; موافقت mùwāf*a*kàt-et; — off, ازالمق àzalm*a*k; براقوت چكلمك bràk*i*p-chèkilmek; — out, تصادف tèssāduf-et, واقع او waki"-òl; بوزشمق bòzushm*a*k, غوغا (kàwgha)-et; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmek, نصابنی بولامق nìssāb*i*ni-bùlmam*a*k; — to, باشلامق bàshlam*a*k; — to leeward, روزكارالتنه كتمك rùzgh*y*ār-àlt*i*na-ghìtmek.

False, *a.* ياكلش y*à*ngilish (yānish), فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانجی yàlànj*i*; تقليد tàklīd; ياپمه y*à*pm*a*, دوزمه dùzmé, اويدرمه ùydurm*a*; قالپ kàlp; ساخته sākhté; خائن khā'in; بيوفا bīwèfā, صداقتسز sàdākàtsìz; مزور mùzèvvir; — witness, شاهدزور shāhidi-zūr, يلانشاهدی yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, يلان yàlàn, تزوير tèzvīr.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb; يلانجيلق yàlànj*i*lìk; خائنلق khā'inlìk; صداقتسزلق sàdākàtsìzlìk, عدموفا "àdémi-wèfā.

Falseness, *s.* يلان yàlàn; ياكلش y*à*ngilish (yānish), خطا khàtā, ياكلشلق (yānishlik).

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ìsht*i*hār, نام nām.

Familiar, *a.* دوست dòsst, صيقی دوست sìk*i*-dòsst; دوستانه dòsstānè;

تكليفسز tèklīfsiz ; قبا kàba.

Familiarity, *s.* تكليفسزلك tèklīfsizlik.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak ; — one's self, الشمق àlishmak.

Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد èvlād ; چولق‌چوجق chòluk-chòjuk, اوبارق èv-bàrk, اهل‌وعيال èhl-u-"àyāl, اوطاقمی èv-tàkimi ; اوجاق òjak, سلسله sìlsilé, خانه khānè, خاندان khānédān, دودمان dūdmān, آل āl ; نوع nèv", صوی sòy, صوی‌صوب sòy--sòp, جنس jìnss. [غلا ghìlā.

Famine, *s.* اچلق àchlik ; قحط kàht,

Famish, *v.a.* اج‌قومق àj-kòmak ; —, *v.n.* اج‌قالمق àj-kàlmak, اجقمق àjikmak, اچلق‌چكمك àchlik--chèkmek.

Famished, *a.* پك‌اج pèk-àj, پك‌اجقمش pèk-àjikmish.

Famous, *a.* مشهور mèshhūr ; پك‌ايو pèk-īyi, پك‌اعلا pèk-à"lā.

Fan, *s.* يلپازه yèlpāzé ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* يلپازه‌صاللامق yèlpāzé--sàllamak.

Fanaticism, *s.* تعصب tà"àsssub.

Fanatic, *s.* متعصب mùta"àsssib ;

—al, *a.* متعصبانه mùta"àssibāné.

Fancy, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn ; قوت‌متخيله kùvvèti-mùtékhàyyilé ; مراق mèrak ; قورنتی kùruntu, صاچمه sàchma ; —, *v.a.* قورمق kùrmak, عقلنه‌كتورمك "àklina-ghètirmek ; ظن zànn-et ; جانی‌استمك jàni--ìsstémek ; بكنمك bèghenmek ; to take a fancy to . . . , جانی‌استمك jāni-ìsstémek ; بكنمك bèghenmek.

Far, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà"īd ; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda ; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk ; (very) پك pèk, چوق chòk.

Fare, *s.* (food) يمه‌جك‌ايچه‌جك yèyéjek--ìchéjek ; (reception) معامله mù"āmélé ; (carriage - hire) نوبت‌پارەسی nùbet-pàrassi ; (passenger) مشتری mùshtèri ; —, *v.n.* يوب‌ايچمك yèyup-ìchmek ; كچمك ghèchinmek ; اولق òlmak ; اويمق ùymak.

Farewell, *int.* دعالر dù"ālar, اللهاصمارلدق àllāha-ìssmàrladik ; اوغوراوله òghur-òla.

Farm, *s.* چفتلك chìftlik ; التزام

ìltizām ; مقاطعه mùkāta"à ; —, *v.a.* کرایه ایله طوتمق kìrā-ila-tùtmak ; کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek ; التزام ایلتزام ìltizām-et ; التزامه ویرمك ìltizāma--vèrmek ; قوللانمق kùllanmak, باقمق bàkmak, زراعت zìrā"àt-et ; — out, کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek ; التزامه ویرمك ìltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجی chìftji ; اهل زراعت èhli-zìrā"àt ; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nàlbàn, nàlbànt) nà"lbènd.

Farther, *a.* دهااوزاق dàhā-ùzàk ; —, *ad.* دهااوته یه dàhā-ùtéya, دهااوته ده dàhā-ùtédé ; —, *v.a.* یاردم یارتمق yàrdım-et.

Farthermore, *c.* وینه vè-yìné (vè--ghènè), وهمده vè-hèm-dé, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وکذا vèkézā.

Farthest, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk ; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه àkcha.

Fascinate, *v.a.* کوز باغلامق ghyùz--bàghlamak, فریفته فریفته fèrīfté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتی chìbùk-dèméti.

Fashion, *s.* عادت "ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz ;

—, *v.a.* یاپمق yàpmak ; بچم ویرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صیقی sìkì ; (firm) محکم mùhkèm ; (quick) چابك chàbìk ; —, *s.* اوروج ùrùj, سیام sìyām ; (Christian —) پرهیز pèrhīz ; —, *v.n.* اج دورمق àj--dùrmak, اج قالمق àj-kàlmak ; اوروج طوتمق ùrùj-tùtmak ; پرهیز طوتمق pèrhīz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak ; صیقشدرمق sìkìshdìrmak.

Fasting, *a.* اج àj ; اوروجلو ùrùjlu ; پرهیزلو pèrhīzli.

Fat, *s.* یاغ yàgh ; —, *a.* (meat) یاغلو yàghli ; (man) شیشمان shìshmàn ; (beast) سمیز sèmiz, تاولو tàwlì ; —, *v.n.* سورمك sèmirmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سورتمك sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt ; برایشك بوزلمسنه سبب اولان bìr-ìshing--bòzulmassìna-sèbeb-òlan ; مقدر mùkàddèr, معین mù"àyyèn ; مشئوم mèsh'ūm.

Fatality, *s.* مشئومیت mèsh'ūmìyyèt ; شئامت shà'āmèt.

Fate, *s.* قدر kàdɛr ; اولم ùlum ; انجام‌كار ènjāmi-kyār.

Father, *s.* بابا bàbʌ, پدر pèdɛr ; wife's —, قاين‌اتا kàyn-àta.

Fathom, *s.* قولاج kùlàj ; —, *v.a.* اسقانديل‌ا ìsskàndil-et ; اكلامق ànglamak (ànnamak).

Fatigue, *s.* يورغونلق yòrghunluk, تعب tà"b ; مشقت mèshàkkàt ; —, *v.a.* يورمق yòrmak.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ sùch, قصور kùssūr, جنحه jùnha, جرم jùrm ; سقطلق sàkʌtlik ; to find —, *v.n.* قباحت‌بولمق kàbāhat-bùlmak ; بهانه‌بولمق bàhānɛ́-bùlmak, قصوربولمق kùssūr-bùlmak.

Favour, *s.* كرم kèrɛm, عنايت "ìnāyet, لطفه lùtf ; مساعده mùssā"adɛ́ ; حسن‌نظر hùssnu-nàzàr ; يوز yùz, چهره chèhrɛ́, صورت sūrèt ; قوردله‌باغى kòrdèla-bàghi.

Favourable, *a.* موافق mùwāfik, مساعد mùssā"id, اويغون ùyghun.

Favourite, *s.* سودك sèvdik.

Fawn, *s.* كيك‌ياوريسى ghèyik-yàwrissi, قراجه‌ياوريسى kàraja-yàwrissi ; —, *v.n.* يالتاقلنمق yàltʌklanmak.

Fear, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, بيم bīm, دهشت dèhshèt ; —, *v.n.* & *a.* قورقمق kòrkmak.

Fearful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونجلو kòrkunjlu, مخوف màkhūf.

Feasible, *a.* ياقشق‌الور yàkishik-àlir, اولور òlur, ممكن mùmkin.

Feast, *s.* ضيافت zìyāfèt ; (religious) بيرام bāyram ; يورطى yòrti.

Feather, *s.* توى tùy.

Features, *s. pl.* سيما sīmā.

February, *s.* شباط shùbàt.

Federation, *s.* اتفاق ìttifāk ; متفقين mùttèfikīn. [اياق‌ترى àyak-tèri.

Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد "àwā'id ;

Feeble, *a.* ضعيف zà"īf, قوتسز kùvvètsiz. [kùvvètsizlik.

Feebleness, *s.* ضعف zà"f, قوتسزلك

Feed, *s.* يمك yèmèk ; —, *v.n.* يمك yèmek, يمك‌يمك yèmèk-yèmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek ; يدرمك yèdirmek.

Feel, *v.a.* دويمق dùymak, حس‌ا hìsss-et ; دوقنمق dòkunmak, باقمق

bàkmak, يوقلامق yòklamak.

Feeling, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli; حساس hàsssāss; —, *s.* حس hìsss; حساسلق قوت لامسه kùvvèti-lāmissé; حساسلق hàsssāsslik; مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakàt, رقت قلب rìkkàti--kàlb.

Feign, *v.a.* يلاندن ياپمق yàlàndan--yàpmak, تقليدا تاكليد tàklīd-et.

Feigned, *a.* يلاندن yàlàndan, ياپمه yàpma, تقليد tàklīd.

Felicitation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyé, كوزك ايدين ghyùzung-

Felicity, *s.* سعادت sà"ādèt. [-àydin.

Felloe, *s.* اپسد ìpsid.

Fellow, *s.* ارقه داش àrkadash, اياقداش àyakdash, يولداش yòldash; كدكلو ghèdikli; fellows, اخوان ìkhwān.

Fellowship, *s.* ارقه داشلق àrkadashlik; اخوانلق ìkhwānlik; كدك ghèdik.

Felon, *s.* خرسز وقاتل مقوله سى آدم khìrsiz--vè-kātil-màkūléssi-àdam, خبيث khàbīss. [khàbāssètli.

Felonious, *a.* خبيث khàbīss, خباثتلو

Felony, *s.* خرسزلق ياخود قاتللق كبى جنحه khìrsizlik-yàkhud-kātillik-ghìbi--jùnhà.

Felt, *s.* كچه kèché, كبه kèbé.

Female, *a.* & *s.* ديشى dìshi; قارى kàri; قيز kìz.

Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'ènnèss; — (womanlike) قارى يه ياقشور kàriya-yàkishir.

Fence, *s.* تخته پرده tàkhta-pèrdé, پرمقلق pàrmaklik, ديوار dìwar, چيت chìt; —, *v.a.* چوپرمك chèvirmek; —, *v.n.* مچ تعليمى mèch-tà"līmi-et.

Fencing, *s.* مچ تعليمى mèch-tà"līmi.

Fennel, *s.* درياوق dèré-òtu.

Ferment, *s.* مايه māyé (màya); قاينامه kàynama; چورىمه chùrumé, قيزمه kìzma; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قاينامق kàynamak; تخمرا tàkhàmmur-et; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak; قاينامق kàynatmak; تخميرا tàkhmīr-et.

Fermentation, *s.* تخمير tàkhmīr, تخمر tàkhàmmur; قبارمه kàbarma, قاينامه kàynama; قيزمه kìzma; چورىمه chùrumé.

Ferret, *s.* صانصار sànsàr(?).

Ferrule, *s.* پرازوانه pràzwàna.

Ferry, *s.* كچيدرى ghèchìd-yèri.

Ferry-boat, *s.* قايق kàyik, تومباز

tòmbàz, كلك kèlek.

Fertile, *a.* منبت mùnbit, برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fester, *v.n.* جراحت طویلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [یورق yòrtu.

Festival, *s.* کون ghyùn; بیرام bàyràm;

Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمك ghìdup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمك ghìdup-àlıp-ghèlmek.

Fetid, *a.* فناقوقار fèna-kòkar, اغرقوقار àghır-kòkar.

Fetters, *s. pl.* تمور (dèmir), زنجیر zìnjir, بوقاغی bùkàghi.

Fever, *s.* حما hùmmà; (ague) ایسمه ìssètma (sètma); (heat) حرارت hàrārèt.

Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli.

Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.

Few, *a.* از àz; a few, براز bìr-AZ, برقاچ bìr-kàch.

Fibre, *s.* تل tèl; لیف līf.

Fibrous, *a.* تل تل tèl-tèl, تللو tèlli, لیف کبی līf-ghìbi.

Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, بردالده دورماز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin. [ùydurma.

Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, اویدرمه

Fiddle, *s.* کمان kèmàn.

Fiddler, *s.* کمانجی kèmànji, کمان چالار kèmàn-chàlar. [kèmàn-òku.

Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی

Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèmàn-tèli.

Fidelity, *s.* صداقت sàdākàt, صادقلق sādıklık.

Fidget, *s.* مراقلو mèràkli; راحت دورماز rāhat-dùrmaz; —, *v.n.* مراق ا mèràk-et; راحت دورمامق rāhat-dùrmamak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrıshdırmak; راحت براقمامق rāhat-bràkmamak.

Fief, *s.* تیمار tīmār; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklık; مالکانه mālikyāné.

Field, *s.* طرلا tàrla; اووه òwa, چایر chàyır; صحرا sàhrā.

Field-day, *s.* بیوك تعلیم کونی bìyuk-tà'līm-ghyùnu.

Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-'àsker.

Field-officer, *s.* بیوك ضابط bìyuk-zābit.

Field-piece, *s.* چرخه طوبی chàrkha-tòpu, ابوس (kùbuss).

Fierce, *a.* سرت sèrt, حدید hàdīd, شدید shèdīd.

Fiery, *a.* اتش کبی àtèsh-ghìbi.

Fife, *s.* دودك dùduk.

Fifer, *s.* دودكجى dùdukju.

Fifteen, *a.* اون بش òn-bèsh.

Fifty, *a.* اللى èlli.

Fig, *s.* انجير ìnjir.

Fight, *s.* غوغا (kawgha), دوكش dù*gh*ush ; جنك jènk, محاربه mùhārébé ; —, *v.n.* دوكشمك dù*gh*ushmek, غوغالا (kàwgha)-et, جنكلا jènk-et, محاربه mùhārébé-et ; — one's way, ايشنى اويدرمق ìshini-ùydurmak.

Figure, *s.* شكل (shèkil) shèkl ; بچم bìchim, اندام èndām, بوى بوس bòy-bòss, هيئت hèy'èt ; رقم ràkam ; —, *v.n.* كوسترش gh*yù*sstèrish-et ; كورنمك gh*yù*runmek.

Filbert. *s.* تازه فندق tāzé-fìndìk.

File, *s.* اكه è*gh*é ; (of soldiers) صره sìra ; (of papers) طاقم tàkim ; —, *v.a.* أكه لمك è*gh*élémek, اكه ايله الماق è*gh*é-ìla-àlmak ; (papers) طوپلايوب ترتيب ايتمك tòplayup-tèrtīb-etmek.

Filial, *a.* بنوى bènévī.

Filings, *s.* اكندى è*gh*enti.

Fill, *v.n.* طولمق dòlmak ; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak.

Filly, *s.* قسراق طاى kìssràk-tày.

Film, *s.* زار zār.

Filter, *s.* سوزكچ sùzghèch ; —, *v.a.* سوزمك sùzmek ; —, *v.n.* سوزلمك sùzulmek.

Filth, *s.* پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik (mùn-), اوساخ èvsākh.

Filthy, *a.* پس piss, مردار mùrdàr.

Fin, *s.* بالق قنادى bàlìk-kànadi, قناد kànad.

Final, *ad.* صوك sòng, اخر ākhìr.

Finally, *ad.* عاقبت "ākibèt, عاقبتده "ākibètda ; الحاصل èl-hāssìl, حاصل كلام hāssìli-kèlām.

Finance, *s.* امور ماليه ùmūru-mālìyyé.

Find, *v.a.* بولمق bùlmak.

Fine, *a.* كوزل gh*yù*zèl ; انجه ìnja ; خاص khāsss ; خالص khāliss ; —, *s.* جريمه jèrīmé ; —, *v.a.* جريمه الماق jèrīmé-àlmak, تجريم ايتمك tèjrīm-et ; تصفيه ايتمك tàssfìyyé-et.

Finedraw, *v.a.* اورمك ùrmek.

Finedrawer, *s.* اوريجى ùruju.

Finger, *s.* پرمق pàrmak ; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, قارشدرمق kàrìshdìrmak.

Finish, *s.* صوك الى sòng-èl ; —, *v.n.* بتمك bìtmek ; دوكمك dùkènmek ;

تمام او tàmām-òl, تکمیل او tèkmīl-òl ; —, *v.a.* بترمك bìtirmek ; دوکمك dùkètmek ; تکمیل ا tèkmīl-et.

Finite, *a.* محدود màhdūd, متناهی

Fir, *s.* چام chàm. [mùténāhī.

Fire, *s.* اتش àtèsh ; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et ; اتش ا àtèsh-et ; اتش ویرمك àtèsh-vèrmek ; — up, *v.n.* پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlènmek.

Firearms, *s. pl.* تفنك طبانجه tùfènk-tàbànja ; اسلحهٔ ناریه èsslihé'i-nārìyyé.

Firelock, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Fireman, *s.* یانغین طلومبه جیسی yànghìn-tùlumbajìssi.

Fireship, *s.* اتش کمیسی àtèsh-ghèmissi.

Firewood, *s.* اوطون òdun, حطب hàtab.

Firework, *s.* فشنك fìshènk (fìshèk).

Firing, *s.* اوطون کمور òdun-kyùmur.

Firm, *a.* محکم mùhkèm, قوی kàwi ; صیقی sìki ; طیانقلو dàyànìkli, متانتلو mètānètli, متین mètīn ; ثابت sābit ; راسخ rāsikh, پایدار pàydār ; —, *s.* امضا ìmzā ; شرکت shìrkèt.

Firmament, *s.* کوك یوزی ghyùk-yùzu, سما sèmā, اسمان āssmān ; فلك الافلاك fèleku-'l-èflāk.

Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt ; محکملك mùhkèmlìk.

First, *a.* برنجی bìrinji, اول èvvel, الك ìlk.

Firstborn, *a.* نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزاده nùkhusstzādé, بیوك bìyuk, الك ìlk.

Firstfruits, *s. pl.* ترفانده tùrfàndé.

Fish, *s.* بالق bàlìk ; —, *v.n.* اولامق àvlamak, بالق اولامق bàlìk-àvlamak ; قاپمغه باقمق kàpmagha-bàkmak. [-kìlchighi.

Fishbone, *s.* بالق قیلچغی bàlìk-

Fisher, Fisherman, *s.* بالقجی bàlìkji, بالق اولایجی bàlìk-àvlayìji.

Fishery, *s.* بالق اوی bàlìk-àvi ; طالیان dàlyàn.

Fishmonger, *s.* بالقجی bàlìkji, بالق صاتیجی bàlìk-sàtìji.

Fishpond, *s.* حوض hàwz.

Fissure, *s.* یارق yàrìk, چاتلاق chàtlàk.

Fist, *s.* مشته mùshta, یومرق yùmruk.

Fit, *a.* مناسب mùnāssib, یاقشور yàkìshir, لایق lāyìk, جسبان jùssbān ; اهل èhl, ارباب èrbāb ; —, *s.* نوبت nùbèt ; صرعه sàr"à ;

—, *v.a.* ایوکلمك ïyi-ghèlmek ; اویمق ùymak ; اویدرمق ùydurmak.

Fitness, *s.* مناسبت mùnāssébèt, یاقشق yàkishik ; لیاقت lìyākàt, اهلیت èhlìyyèt.

Fitting, *a.* مناسب mùnāssib ; —, *s.* طاقمtàkim ; اویدرمقلقùydurmaklik.

Five, *a.* بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.

Fix, *v.a.* ثابت ایت sābit-et ; تعیین ایت tà"yīn-et ; کسمك kèssmek ; قرارویرمك kàrār-vérmek ; — one's self, *v.n.* اوطورمق òtùrmak ; اتخاذمکان ایت ittikhāzi-mèkyān-et.

Fixed, *a.* ثابتsābit ; معینmù"ayyèn, کسلمش kèssilmish ; دیك dìk.

Flag, *s.* سنجاق sànjak, بیراق bàyrak, باندره bàndara ; ساز sàz ; —, *v.n.* قوتی کسلمك kùvvèti-kèssilmek ; یورلق yòrūlmak ; صارقمقsàrkmak ; کساداو kèssàd-òl.

Flagstaff, *a.* سنجاق دیرکی sànjak--dìrèghi ; سنجاق کوندری sànjak--ghyùndéri.

Flake, *s.* (of snow) قوش باشی kùsh-bàshi ; (of pastry) قات kàt.

Flaky, *a.* (pastry) قات قات kàt-kàt.

Flambeau. *s.* مشعله mèsh"àlé (màshala).

Flame, *s.* علو "àlev, زبانه zàbāné ; شعله shù"lé ; عشق "àshk ; معشوقه mà"shūka ; —, *v.a.* علوویرمك "àlev-vèrmek ; to burst into flames, علولنمك "àlevlenmek.

Flaming, *a.* علولو "àlevli, زبانه کش zàbànékèsh, شعله ور shù"lévèr.

Flank, یان yàn ; جناح jènāh ; —, *v.a.* یاندن المق yàndan-àlmak.

Flannel, *s.* فانله fānèla.

Flare, *v.n.* پك علولنمك pèk--"àlevlenmek.

Flash, *s.* علو "àlev ; —, *v.n.* علوویرمك "àlev-vèrmek ; پارلامق pàrlamak ; چاقمق chàkmak ; to flash in the pan, المامق àlmamak.

Flask, *s.* شیشه shìshé ; (powder —) وزنه vèzné.

Flat, *a.* دوز dùz ; یاصی yàsssi ; لذتسز lèzzètsiz, طاتسزطوزسز tàtsiz-tùzsuz ; عقلسز "àklsiz.

Flatten, *v.a.* دوزلتمك dùzletmek, دوزلتمك dùzèltmek ; یاصیلتمق yàssilatmak.

Flatter, *v.a.* مداهنه mùdāhané-et ; — one's self, *v.n.* صانمق sànmak ;

امق ùmmak, اميدا ùmīd-et.

Flattery, *s.* مداهنه mùdāhanė.

Flavour, *s.* چاشنی chāshni (chèshni), طات tàt.

Flaw, *s.* سقط sàkat, عيب "àyb, قصور kùssūr, سقامت sàkāmèt.

Flax, *s.* كتان (kètɛn).

Flay, *v.a.* يوزمك yùzmek, دريسنی صويمق

Flea, *s.* پيره pīrė. [dèrissini-sòymak.

Fleabane, *s.* پيره اوتی pīrė-òtu.

Flee, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرارا fīrār-et.

Fleecė, *s.* پوست pòsst ; —, *v.a.* [صويمق sòymak.

Fleet, *s.* دونما dònanma ; —, *a.* چابك chàbik, سرعتلو sùr"àtli.

Fleeting, *a.* چابك كچر chàbik-ghèchɛr, سريع الزوال sèrī"u-z-zèwāl, فانی fānī.

Flesh, *s.* ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht.

Fleshy, *a.* اتلو ètli ; ملحم mùlàhhàm.

Flexible, *a.* آكلور èghilir, يوشاق yìmushàk.

Flight, *s.* قاچش kàchish, فرار fìrār ; (of birds) سورى sùru ; (of arrows) يايلم yàyilim ; (of stairs) قات kàt.

Flimsy, *a.* سيرك sèyrèk, قماشی سيرك kùmàshi-sèyrèk.

Fling, *v.a.* اتمق àtmak.

Flint, *s.* چاقمق طاشی chàkmak-tàshi.

Float, *s.* شماندره shàmàndara ; —, *v.n.* يوزمك yùzmek ; —, *v.a.* يوزدرمك yùzdurmek.

Flock, *s.* سورى sùru ; —, *v.n.* اوششمك ùshushmek.

Flog, *v.a.* دوكمك dùghmek, طياق اتمق dàyak-àtmak.

Flood, *s.* سيل sèyl (sèl) ; طوفان tūfān ; مد mèdd ; —, *v.a.* صوباصمق sù-bàssmak ; صوباصدرمق sù--bàssdirmak.

Floor, Flooring, *s.* دوشمه dùshémė, تخته tàkhta ; —, *v.a.* دوشمك dùshémek.

Florid, *a.* قرمزی kàrmizi.

Flounder, *s.* پسی بالغی pìssi-bàlighi ; —, *v.n.* يوارلنمق yèwarlanmak.

Flour, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk.

Flourish, *v.n.* نشوونما بولمق nèshv--u-nèmā-bùlmak ; برحيات او bèr--hàyāt-òl. [-hāldа-òlan.

Flourishing, *a.* حسن حاله اولان hùssnu-

Flow, *s.* مد mèdd ; —, *v.n.* آقمق àkmak, جريان jèréyān-et ; منصب اولمق mùnsàbb--ol ; مداو mèdd-òl.

Flower, *s.* چیچك chìchek; —, *v.n.* چیچك اچمق chìchek-*à*chm*a*k.

Flowerpot, *s.* صاقسی sàks*i*.

Fluctuate, *v.n.* برقرارده دورمامق bìr-kàrārd*a*-dùrmam*a*k.

Flue, *s.* باجه bàj*a*.

Flurry, *s.* تلاش tèlàsh; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutm*a*k.

Flush, *a.* دوز dùz; —, *v.n.* بردن جولان ا bìrd*a*n-jèvélān-et; — up, قزارمق kìzàrm*a*k.

Flute, *s.* نای này, نی nèy, فلاوطه flàwt*a*.

Fluting, *s.* ییو yìw, yìv.

Fly, *s.* سینك sìnek; کراعربه‌سی kìrā-"àrab*a*ss*i*; —, *v.n.* اوچمق ùchm*a*k; قاچمق kàchm*a*k; — about, اطرافه فرلامق ètrāf*a*-fìrlam*a*k; — at, اوزرینه اتلمق ùzÉriné-àt*i*lm*a*k; — away, اوچمق ùchm*a*k; — back, کیروفرلامق ghèri-fìrlam*a*k; — for refuge, صیغنمق sìghinm*a*k, التجا ìltijā-et; — in pieces, پاره‌لنمك pārÉlenmek, (pàr*a*lanm*a*k); — into a passion, پارلامق pàrlam*a*k, حدتلنمك hìddètlenmek; — off, اوچمق ùchm*a*k; فرلامق fìrlam*a*k; قاچمق kàchm*a*k; — open, اچلیویرمك àchìlivèrmek; — out, اتلمق àt*i*lm*a*k; صچرامق sìchram*a*k; فرلامق fìrlam*a*k; — up, یوقاری فرلامق yùkār*i*-fìrlam*a*k.

Foal, *s.* طای tày; —, *v.n.* طوغرمق dòghurm*a*k.

Foam, *s.* کپوك k*y*ùpuk; —, *v.n.* کپورمك k*y*ùpurmek.

Focus, *s.* نقطهٔ احتراق nòkta'i-ìhtirāk; مرکز mèrkez.

Fodder, *s.* اوت òt, اربه‌صمان àrp*a*-[-sàman.

Foe, *s.* دشمن dùshmèn.

Fœtus, *s.* جنین jìnīn, چوجق chòjuk, یاوری yàwr*i*.

Fog, *s.* Foggy, *a* دومان dùmàn, سیس [sìss.

Foible, *s.* مراق mèrāk.

Fold, *s.* قات kàt; (sheep—) اغل àghil; —, *v.a.* قات قات ا kàt-kàt-et; طوپلامق tòplam*a*k, دوشیرمك dèvshirmek; صارمق sàrm*a*k, بوکمك bùkmek; قیرمق kìrm*a*k; —, *v.n.* قات قات او kàt-kàt-òl; طوپلانمق tòplanm*a*k, دوشیرلمك dèvshirilmek, صارلمق sàr*i*lm*a*k, بوکلمك bùk*y*ulmek, قیرلمق kìr*i*lm*a*k.

Folk, *s.* خلق khàlk, اورطه‌لق òrt*a*l*i*k, عالم "ālèm.

Follow, *v.a.* ارقه‌سنه‌دوشمك àrkassına--dùshmek, اردینه‌دوشمك àrdına--dùshmek, اردینه‌كتمك àrdına--ghìtmek, ارقه‌سی‌صره‌كلمك àrkassi--sìra-ghèlmek; تابع‌او tābi"-ol; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, لازم‌كلمك lāzim-ghèlmek.

Following, *a.* ایرته èrtÉ; اتی ātī; زیرده‌محرر zīrdÉ-mùhàrrer.

Folly, *s.* عقلسزلق "àklsìzlìk, دلیلك dèlilik.

Foment, *v.a.* سیجاق‌صوایله‌یقامق sìjàk--sù-ila-yìkamak; (troubles) فت‌ویرمك fìt-vèrmek, پرمق‌ویرمك pàrmak-vèrmek, تحریك tàhrīk-et.

Fond, *a.* پك‌سور pèk-sèver, چوق‌سور chòk-sèver; دلیسی dèlissi; بوش bòsh, بیهوده bīhūdÉ.

Fondle, *v.a.* قوجاغنه‌الوب‌اوخشامق kùjaghına-àlìp-òkhshamak.

Food, *s.* یه‌جك yèyéjek, یمك yèmèk, غدا ghìdā. [دیوانه dìwānÉ.

Fool, *s.* عقلسز "àklsìz, دلی dèli,

Foolish, *a.* (person) عقلسز "àklsìz, دلی dèli, دیوانه dīwānÉ; (thing) عقلسز "àklsìz.

Foot, *s.* ایاق àyak, قدم kàdem, پا pā, پای pāy, پی pèy; (of hill) اتك ètek.

Footing, *s.* ایاق‌باصه‌جق‌یر àyak--bàssajak-yÈr; صفت sìfàt, منزلت mènzélèt.

Footman, *s.* اوشاق ùshàk.

Footpath, *s.* پیاده‌قالدیرمی pìyādÉ--kàldìrmi; پیاده‌یولی pìyādÉ-yòlu.

Footstep, *s.* ایاق‌ایزی àyak-ìzi; اثر èssEr; اثر ìssr. [-yàssdighi.

Footstool, *s.* ایاق‌یاصدیغی àyak-

For, *pr.* ایچون (ìchin) ìchun; ئه a, یه ya; دن dan; دن‌طولایی dan--dòlayi; —, *c.* زیرا zīrā, چونكه chùnku; for all that, *ad.* ینه yìnÉ (ghèna).

Forage, *s.* اوت òt, ارپه‌صمان àrpa--sàman; —, *v.n.* یه‌جكنی‌ارامق yèyéjéghini-àramak; — about, *v.n.* اوتدبری‌قارشدره‌رق‌ارامق ûtÉ-bèri--kàrìshdìrarak-àramak.

Forbear, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek; كندینی‌ضبط kèndini-zàbt-et, جبرنفس jèbri-nèfss-et. [tàhàmmul.

Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل

Forbid, *v.a.* ایتمه‌دیوتنبیه‌ا ètma-dèyu--tènbīh-et, نهی‌ا nèhy-et, یساق‌ا yàssak-et.

Force, *s.* زور zòr, كوچ ghyùch, قوت kùvvèt ; جبر jèbr ; اجبار ìjbār ; —, *v.a.* زورلامق zòrlamak ; جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et ; by —, *ad.* زوراكى zòràki, استعمالیله ìsstéméyérek, جبراً jèbran ; to force a sale, طوتدره بلديكنه صاتمق tùtdura- - bìldighina - sàtmak ; — back, كيروسورمك ghèri - sùrmek ; — down, اشاغى باصمق àshàghi-bàssmak ; — in, ايچروقاقمق ìchèri-kàkmak ; — out, سوكمك sùkmek.

Forceps, *s.* ماشه màsha, قصاج kìssàj.

Ford, *s.* كچيد ghèchid, كچيدیرى ghèchid - yèri, معبر mà"bER ; —, *v.a.* كچمك ghèchmek ; عبورا "ùbūr-et.

Fore, *a.* اوكده كى ùngdéki, ايلرولكى ìlèriki, ايلرودهكى ìlèridéki ; — and aft, كمينك يونجه ghèmining-bòyunja.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد ìjdād).

Forefinger, *s.* شهادت پرمغى shàhādet- -pàrmaghi.

Forego, *v.a.* واز كچمك vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* الن àlin (ànn), جبين jèbīn, جبهه jèbhé.

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى èjnébī.

Foreland, *s.* برون bòrun.

Forelock, *s.* ناصيه nāssìyyé.

Foreman, *s.* استاد (ùssta), قالفه kàlfa.

Foremast, *s.* پروه ديركى prùwa-dìrèghi, باش ديركى bàsh-dìrèghi.

Foremost, *a.* اك ايلرودهكى èng-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنكت trìnkèt.

Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حس kàbla-'l- -vùkū"-hìsss-et.

Foresight, *s.* بصيرت bàssīrèt.

Forest, *s.* اورمان òrmàn.

Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبر ويرمك kàbla-'l-vùkū"-khàbER-vèrmek.

Forge, *s.* تيمورجى دكانى dèmirji- -dúkkyāni ; تيمورجى اوجاغى dèmirji-òjaghi ; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, دوكمك dùghmek ; (a forgery), *v.a.* تقليدا tàklīd-et ; —, *v.n.* ساخته كارلق sàkhtékyārlik-et. [sàkhtékyār.

Forger, *s.* ياپيجى yàpìji ; ساخته كار

Forgery, *s.* ساخته كارلق sàkhtékyārlik ; ساخته sàkhté.

Forget, *v.a.* فراموش اونوتمق fèrāmūsh-et, نسيان nìssyān-et.

Forgive, *v.a.* عفو "àfv-et, بخش

bàkhsh - et, بخشلامق (bàghishlamak).

Forgiveness, *s.* عفو "àfv; (by God) مغفرت màghfĕrèt, غفران ghùfrān.

Fork, *s.* چتال chàtal; (for digging) بل bèl.

Forked, *a.* چتال chàtal.

Fŏrm, *s.* شكل shèkil, بچم bìchim, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt; رسم (rèssim), عادت "ādèt; صورت sùrèt; صره sìra, پيكه pèykè; صنف sìnf; —, *v.a.* تشكيل tèshkīl-et, ياپمق yàpmak; اولق òlmak, هيئتنه كيرمك hèy'ètinaghìrmek.

Formal, *a.* رسمى rèssmī; صورى sūrī.

Formality, *s.* رسم (rèssim), عادت رسميه "ādèti-rèssmìyyé.

Formally, *ad.* رسماً rèssman.

Formation, *s.* ياپش yàpish; ياپلش yàpilish; تشكيل tèshkīl.

Former, *a.* مقدمكى mùkàddemki, سابق sābīk; اسبق èssbàk.

Formerly, *ad.* مقدما mùkàddémā, سابقا sābĭkā; بوندن اقدم bùndan-àkdem, اوللرده èvvellerdā. كچنلرده ghèchenlerdé; اسكى زمانلرده èsski-zàmànlarda.[مخوف màkhūf.

Formidable, *a.* قورقلور kòrkulūr,

Fornication, *s.* زنا zìnā, زنپارەلك (zàmparalĭk). [(zàmpara).

Fornicator, *s.* زانى zānī, زنپاره

Fornicatress, *s.* زانيه zānìyyé, روسپى (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Forsake, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tèrk-et, وازكچمك vāz-ghèchmek.

Fort, *s.* قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه pàlangha.

Forth, *ad.* طشره tàshra, طيشارى dèshārī; to set —, بيان پèyān-et.

Forthwith, *ad.* شمدى shìmdi, درعقب dĕr-"àkab, هماندم hèmāndèm, اوساعت ò-sā"at. [ìsstìhkyāmāt.

Fortification, *s.* استحكامات

Fortify, *v.a.* استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, قلعه ياپمق kàl"a-yàpmak; تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek, قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek, متانت ويرمك mètānèt-vèrmek.

Fortitude, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, ثبات sèbāt, متانت mètānèt.

Fortnight, *s.* ايكى هفته ìki-hàfta.

Fortress, *s.* قلعه kàl"a (kàylé).

Fortuitous, *a.* تصادفى tèssādufī, اتفاقى

ìttifākī, راست‌كله ràsst-ghèlé.

Fortune, *s.* بخت bàkht, طالع tāli"; مال màl, پاره (*pàra*), زينكينلك zènghinlik; ميراث mīrāss.

Forty, *a.* قرق kìrk, اربعين èrba"īn, چهل chèhil.

Forward, *a.* ايلروكلمش ìléri-ghèlmish, ايلرولمش ìlèrilémish; اركن‌يتشور èrken-yètishir; عارسز "ārs*i*z, ادبسز èdebsiz; —, *ad.* ايلرو ìléri; ايلرويه‌طوغرى ìlériyé-dò*gh*ru; —, *v.a.* كوندرمك gh*yù*ndermek; ايلرولتمك ìlériletmek; ياردم‌ا yàrd*i*m-et.

Forwards, *ad.* ايلرو ìléri, ايلرويه‌طوغرى ìlériyé-dò*gh*ru.

Foster, *v.a.* بسلمك bèsslémek; سودويرمك sùd-vèrmek.

Foster-brother, foster-sister, *s.* سودقرنداشى sùd-(kàrd*a*sh*i*).

Foster-daughter, *s.* سودقيزى sùd-kìz*i*.

Foster-mother, *s.* سودانا sùd-*àna*.

Foster-son, *s.* سوداوغلى sùd-òghlu.

Foul, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdār(mùndār); چپارز chàpàriz; فنا fèna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, مخالف mùkhālif; —, *v.a.* كيرلتمك kìrletmek; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlenmek; to run foul of, چاتمق ch*à*tm*a*k, اوزرينه‌دوشمك ùzériné-dùshmek, چپارزاو ch*à*pàriz-òl.

Foundation, *s.* تمل tèmel; اساس èssāss; تاسيس tè'sīss; pious —, وقف wàkf, خيرات khàyrāt, عمارت "ìmārèt.

Founder, *s.* بانى bānī, واضع‌الاساس vāz*i*"u-'l-èssāss; وقف‌صاحبى wàkf-sāhibi, صاحب‌الخيرات sāhibu-'l-khàyrāt; دوكيجى d*ù*kuju; —, *v.n.* باتمق b*à*tm*a*k, قاينامق kàynam*a*k.

Foundered, *a.* اياقلرى‌سقط ày*a*kl*ari*-s*à*kat; dumb —, دلى‌طوتلمش dìli-tùtulmush.

Foundry, *s.* دوكم‌خانه d*ù*k*y*um-khāné.

Fount, fountain, *s.* چشمه chèshmé; پيكار (pùn*g*àr), ايازمه àyàzm*a*.

Four, *a.* درت d*ù*rt, اربع èrbà", چهار chìhār.

Four cornered, *a.* درت‌كوشه [d*ù*rt-k*yù*shé.

Fourfold, *a.* درت‌قات d*ù*rt-kàt.

Fourfooted, *a.* درت‌اياق d*ù*rd-ày*a*k.

Fourteen, *a.* اون‌درت òn-d*ù*rt.

Fowl, *s.* طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.* قوش اوينه‌كتمك kùsh-àvìna-ghìtmek.

Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.

Fowlingpiece, *s.* اوتفنکی àv-(tùfè*ghi*), فلنته fìlìnt*a*.

Fox, *s.* دلکی or تلکی tìlki ; شیطان shèytān, ولد vèled.

Foxglove, *s.* اری‌قوانی àri-kòwàni.

Fraction, *s.* کسر kèssir ; پارچه pàrch*a*, جزء jùz', قسم kìssm.

Fracture, *s.* قیرق‌یری kìrík-yèri, قیرق kìrík ; —, *v.n.* قیرمق kìrm*ak* ; —, *v.n.* قیرلق kìrílm*ak*.

Fractured, *a.* قیرق kìrík.

Fragile, *a.* قولای‌قیریلور kòlay-kìrílìr ; اینجه ìnj*a*, یوفقه yùfk*a* ; ضعیف zà''īf ; متانتسز mètānètsiz.

Fragment, *s.* قیرندی kìrìnti, دوکندی dùkuntu ; پارچه pàrch*a*, قطعه kìt''à, قسم kìssm.

Fragrance, کوزل‌قوقو gh*y*ùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بوی bùy.

Fragrant, *a.* کوزل‌قوقولو gh*y*ùzèl-kòkulu, معطر mù''àttàr, خوشبو khòshbū.

Frail, *a.* اینجه ìnj*a*, یوفقه yùfk*a* : ضعیف zà'īf, متانتسز mètānètsiz ; نازك nāzik ; غیرعفیفه ghàyri-''àfīfé.

Frailness, frailty, *s.* عدم‌متانت "àdemi - mètānèt ; عدم‌عفت "àdemi-''iffèt.

Framé, *s.* چرچوه chèrchivé ; بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād ; —, *v.a.* ترتیب‌ایت tèrtīb-et.

Franchise, *s.* معافیت mù''āfìyyèt ; امتیاز ìmtiyāz ; to speak with —, اچق‌سویلمك àchík-sùwèylémek.

Frankincense, *s.* کونلك gh*y*ùnluk, بخور bùkhūr.

Fraud, *s.* حیله hīlé.

Freckle, *s.* سیل sīl.

Free, *a.* سربست sèrbèsst, ازاد àzād ; (of a trade) کدکلو ghèdikli ; —, *v.a.* ازاد ایت àzād-et.

Freedom, *s.* سربستلك sèrbèsstlik, سربستیت sèrbèsstìyyèt, ازاد àzād, ازادلق àzādlík ; (of a trade) کدك ghèdik.

Freehold, *a.* & *s.* ملك mùlk.

Freewill, *s.* ارادهٔ‌جزئیه ìrādè'ì-jùz'ìyyé.

Freeze, *v.n.* طوکمك dòng*m*ak, منجمداو مونجمید اول mùnjèmid-òl ; —, *v.a.* طوکدرمق dòng*d*urm*ak*.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun) ; یوك yùk, حموله hàmūlé ; —, *v.a.* نوله‌ویرمك nèvl*a* - vèrmek ; نوله‌طوتمق

nèvlla-tùtmak; يوكلتمك yùklɛtmek, طولدرمق dòldurmak.

Frenzy, *s.* چلغينلق chìlghınlık, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صيق sìk; —, *v.a.* چوق كتمك chòk-ghìtmek, صيق اوغرامق sìk-òghramak. [چوق chòk.

Frequently, *ad.* صيق صيق sìk-sìk,

Fresh, *a.* تازه tāzé; (water) طاتلو tàtlı; (new) يكى yèngi; (cool) سرين sèrin; (horse) اوياق òynàk; (wind) صيقيجه sìkija.

Fret, *v.n.* كدرا فساوت kàssāvèt-et, كدر kèder-et; —, *v.a.* كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Friable, *a.* قولای ازيلور kòlay-èzilir, قولای اوفانور kòlay-ùfànır.

Friction, *s.* سورنمه sùrunmé, سورشمه sùrushmé. [jùm"à-ghyùnu.

Friday, *s* جمعه jùm"à, جمعه كونى

Friend, *s.* دوست dòsst, محب mùhìbb, مخلص mùkhliss.

Friendly, *a.* (person) دوست dosst; (thing) دوستانه dòsstānė.

Friendship, *s.* دوستلق dòsstluk, محبت màhàbbèt; خلوص khùlūss.

Frigate, *s.* فرقتين fırkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخويف اخافه tàkhwīf-et, اخافه ìkhāfé-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج kòrkunj, مخوف màkhùf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.* اطرافنه پروازكبى اوا ètrāfına-pèrwāzghìbi-òl.

Fro, *ad.*, to and fro, اوته برو ùté-bèri, اشاغى يوقارى àshaghi-yùkàrı, انه بوينه èninа-bòyunа.

Frock, *s.* فسطان fìsstān.

Frog, *s.* قوربغه kùrbàgha; (horse's) طبان tàban.

From, *pr.* دن dan.

Front, s. اون ùng, يوز yùz, پيش pīsh.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغى kàràghi.

Frosty, *a.* طوكيور dòngiyor, صوغوق

Froth, *s.* كپوك kyùpuk. [sòghuk.

Frown, *s.* قاش كاش kàsh-chàtmassı; —, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوكمش dòngmush, منجمد mùnjèmid.

Fruit, *s.* يمش yèmish, ميوه mèyvé, ثمره sèmèré; محصول màhsūl.

Fruitful, *a.* برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, نافله nāfilé, فائده‌سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سکته‌ویرمك sèkté-vèrmek, مانع‌اول mānï"-òl.

Fry, *s.* (of fish) بالق‌یاورسی bàlïk-yàwrïssï; (lamb's, &c.) جگر jìgher; (dish) تاوه tàwa; —, *v.a.* تاوه‌ده‌پشورمك tàwada-pìshirmek, قاورمق kàwurmak; —, *v.n.* تاوه‌ده‌پشمك tàwada-pìshmek, قاورلمق kàwrulmak.

Fryingpan, *s.* تاوه tàwa.

Fugitive, *s.* & *a.* قاچقین kàchkïn, فراری fìrārī.

Fulfil, *v.a.* یرینه‌کتورمك yèrïna-ghètirmek, اجرا ایفا ìjrā-et, ìfā-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr, ایك‌اون‌بشی àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* کل kìl.

Fumigate, *v.a.* توتسیلمك tùtsùlmak, توتسیلمك tùtsulémek, توتسی‌ویرمك tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسی tùtsu.

Fun, *s.* شقا shâka, ایلنجه èylènja.

Function, *s.* خدمت (khìzmèt), ایش ìsh.

Fund, *s.* سرمایه sèrmāyé, خزینه (khàzna). [èssāssī.

Fundamental, *a.* اصلی àsslī, اساسی

Funeral, *s.* جنازه‌الایی jènāzé-àlayï.

Funnel, *s.* حونی hùnī; بوری bòru.

Funny, *a.* تحاف tùhāf.

Fur, *s.* کورك kyùrk; (dirt) کیر kìr, پوصه pòssa.

Furious, *a.* حدتلو hìddètli, قیزغین kìzghïn; پك‌سرت pèk-sèrt, حدید hàdīd, شدید shèdīd.

Furnace, *s.* اوجاق òjak.

Furnish, *v.a.* (give) ویرمك vèrmek; (sell) صاتمق sàtmak; (a house) دوشمك dùshémek; (a house by the agency of another person) دوشتمك dùshtmek.

Furniture, *s.* دوشمه dùshémé.

Furrier, *s.* کورکجی kyùrkjù.

Further, Furthermore, Furthest, *v.* Farther, &c.

Fury, *s.* حدت hìddèt; شدت shìddèt; غضب ghàzab.

Fuse, *v.n.* ارمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek; —, *s.* فتیل fītil; طاپه tàpa. [èrimish.

Fusion, *s.* اذابه ìzābé; in —, ارمش

Fustian, *s.* شیطان بزی shèytān-bèzi.

Futile, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, فائده‌سز fā'idéssiz, نافله nāfilé.

Futility, *s.* بیهوده‌لك bīhūdélik; بیهوده‌ایش bīhūdé-ìsh.

Future, *a.* گله‌جك ghèlèjek, اتی ātī, اوله‌جق òlajak; —, *s.* گله‌جك‌زمان ghèlèjek-zàmān; in —, *ad.* اتیده ātīda, فیمابعد fī-mā-bà"d, بوندن بویله bùndan-bùylé, بوندنصکره bùndan-sòngra. [-zàmān.

Futurity, *s.* گله‌جك‌زمان ghèlèjek-

Fye, *int.* عیب "àyb, اوطان ùtàn.

G.

Gad about, *v.n.* حیلازلق ایدوب کزمك hàylàzlik-èdup-ghèzmek.

Gadfly, *s.* ات‌سنکی àt-sìnèghi.

Gaiety, *s.* فراح fèrāh, جنبش jùnbush.

Gain, *s.* کار kyār, قازانج kàzanj; —, *v.a.* قازانمق kàzanmak, کارا kyār-et; واصل‌اول vāssil-òl, یتشمك yètishmek; ایارتمق àyartmak; — over, ایارتمق àyartmak; — upon, ایلرولیوب طوتمق ìlérilèyup-tùtajak-òl; — ground, یرقازانمق yèr-kàzanmak, ایلرولمك ìlérilémek;

— time, وقت‌قازانمق wàkit-kàzanmak. [tèkzīb-et.

Gainsay, *v.a.* انکارا ìnkyār-et; تکذیب‌ا

Gale, *s.* صیقی‌روزکار sìki-rùzghyār; بورا bòra, فرطونه fùrtina.

Gall, *s.* عود "ùd, زهره zèhré; مرارت mèrārèt; (rub) یاره yàra; —, *v.a.* اینجتمك ìnjitmek, یاره yàra-et; کوجه‌کتمك ghyùjé-ghìtmek; — nut, nutgall, *s.* مازی màzi.

Gallant, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr, دلاور dìlāvèr, بهادر bàhādir; —, *s.* عاشق "āshik; زیباره (zàmpara).

Gallantry, *s.* یکیتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt; زیاره‌لق (zàmparalik).

Gallery, *s.* دیوانخانه dīwànkhānè; مناره‌شرفه‌سی mìnārè-shùrfèssi; اوستی اورتیلویول ùsstu-ùrtulu-yòl, صوقاق sòkak, کوپری kyùpru.

Galloon, *s.* شرید shèrid.

Gallop, *s.* درت‌نعل dùrt-(nàl); —, *v.n.* درت‌نعل‌کتمك dùrt-(nàl)-ghìtmek.

Gallows, *s.* داراغاجی dār-àghaji.

Gambler, *s.* قمارجی kùmārji, قمارباز kùmārbāz.

Gamble, *v.n.* قماراوینامق kùmār-òynamak.

Gamboge, *s.* پنطالومبه pàntalòmb*a*.

Game, *s.* اویون òyun ; (chase) او àv, شکار shìk*y*ār, صید sàyd. [kùmārj*i*.

Gamester, *s.* قمارباز kùmārbāz, قمارجی

Gander, *s.* ارکك قاز èrkek-kàz.

Gang, *s.* طاقم tàk*i*m, سوری sùru, بلوك bùluk.

Gangrene, *s.* قانغرینه kànghrìn*a*.

Gaol, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss--khānė, محبس màhbèss.

Gap, *s.* ارالق àral*i*k, اچقلق *à*ch*i*kl*i*k, اچق یر *à*ch*i*k-yèr.

Gape, *v.n.* اسنمك èssnémek ; اچلمق *à*ch*i*lm*a*k, اچق قالمق *à*ch*i*k-kàlm*a*k ; — after, — at, *v.a.* باقمق bàkm*a*k.

Garb, *s.* زی zìy, قیافت kàl*i*k, کسوت kìssvèt.

Garble, *v.a.* تحریف تàhrīf-et ; —ed, *pp.* محرف mùhàrrèf.

Garden, *s.* باغچه bàgh*ch*a ; kitchen —, بوستان bòsstān ; سبزوات باغچه سی sèbzéwāt-bàgh*ch*ass*i* (zèrz*a*wāt).

Gardener, *s.* باغچوان bàgh*ch*awān.

Gargle, *s.* غرغره ghàrghar*a* ; —, *v.a.* & *n.* غرغره ghàrghar*a*-et.

Garlic, *s.* صارمصق sār*i*msàk.

Garment, *s.* روبه rùb*a*, ثوب sèvb.

Garnet, *s.* لعل là"l.

Garret, *s.* طوان اراسی tàwan-àrass*i*.

Garrison, *s.* قلعده موجود اولان عسکر kàl"*à*d*a*-mèvjūd-òlan-"àsskėr, مستحفظین عسکری mùsstàhfizīn--"àsskéri, اوطوراق عسکری òturàk--"àsskéri ; —, *v.a.* عسکر قومق "àsskėr-kòmak ; اوطورمق òturmak ; to be in —, *v.n.* اوطورمق òturmak, اوطوراق اوطوراق òturàk-òl.

Garter, *s.* دیزباغی dìz-bà*gh*i.

Gash, *s.* بچاق یارەسی bìchàk-yàr*a*ss*i*.

Gasp, *s.* نفس nèfess ; —, *v.n.* همان نفس الەمامق (hèmėn)-nèfess--àl*a*mam*a*k.

Gate, *s.* قپو kàp*i*, باب bāb, در dèr.

Gateway, *s.* قپوالتی kàp*i*-àlt*i*.

Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمق kòparm*a*k ; — up, — together, طوپلامق tòplam*a*k, دیوشرمك dèvshirmek, جمع jèm"-et ; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanm*a*k ; (fester) جراحت طوپلانمق jèrāh*à*t-tòplanm*a*k.

Gauge, *s.* چاپ chàp ; اولچی *ù*lchu ; —, *v.a.* اولچمك *ù*lchmek.

Gauze, *s.* بورمجك bùrumjik ; wire-gauze, تلدن اورمه tèld*a*n-*ù*rmė.

Gay, *a.* جنبشلو jùnbushlu, ایلنجهلو èylènjéli ; کیف kèyf ; اچق àchik, پارلاق pàrlàk ; فراح fèrāh.

Gaze, *s.* سیرجی کبی باقش sèyrji-ghìbi-bàkish ; —, *v.n.* سیرجی کبی باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmak. [اهو āhū.

Gazelle, *s.* جیران jèyrān (jèylān),

Gazette, *s.* غزته ghàzèta, تقویم وقائع tàkwīmi-vàkā'i".

Gear, *s.* طاقم tàkim, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadànlik ; in —, طاقیلو tàkili ; out of —, طاقیلودکل tàkili-dìghil.

Geld, *v.a.* طاشاقلریني کسمك tàshaklarini-kèssmek.

Gelding, *s.* اکدش ìghdish, بارکیر (bèghir).

Gem, *s.* جوهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhir).

General, *s.* پاشا pàsha ; مشیر mùshīr ; سرعسکر sèr-"àssker, سردار sèrdār, سرکردہ sèrkèrdé ; lieutenant —, قریق fèrik ; major —, *or* brigadier —, میرلوا mīri-lìwā ; —, *a.* عمومی "ùmūmī ; in —, generally, *ad.* اکثریا èksérìyyā. [īrāss-et.

Generate, *v.a.* حاصل ایراث hāssil-et,

Generation, *s.* قرن kàrn ; عصرواحدادملری "àssri-wāhid-àdamlari ; تکون tèkèvvun ; تناسل tènāssul ; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.

Generosity, *s.* سخاوت sàkhāvèt, جومردلك jùmerdlik ; کرم الشیم kèremu-'sh-shìyèm.

Generous, *a.* سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jùmerd ; کریم الشیم kèrīmu-'sh-shìyèm.

Genius, *s.* هنر hùner ; استعداد ìsstì"dād ; هنرصاحبی hùner-sāhibi.

Genteel, *a.* تمیز tèmīz ; (person) کشی زادہ kìshi-zādé, افندی èfèndi ; (lady) حانم hànim.

Gentle, *a.* ملایم mùlāyim, یواش yàwàsh ; مظلوم màzlūm ; طاتلو tàtli.

Gentleman, *s.* کشی زادہ kìshi-zādé, بکزادہ bèghzādé, افندی èfèndi.

Genuine, *a.* خالص khāliss, صحیح sàhīh, خاص khāsss.

Geography, *s.* جغرافیا jàghrāfiya.

Geology, *s.* علم طبقات ارض "ilmi-tàbakāti-àrz.

Geometer, Geometrician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.

Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.

Geranium, *s.* ساردلیه‌چیچکی sàrdèlya--chìchè*ghi*, ابه‌کومجی èbé--gh*yù*mèji.

Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, کوك صالمق ky*ù*k-sàlmak, فلزلنمك fìlizlɛnmek.

Get, *v.a.* (procure) پیدا یاپمق pèydā-et, تحصیل ایتمك tàhsīl-et; —, *v.n.* (go) کتمك ghìtmek; (become) اولمق òlmak; — above, دن زیاده یوقاری یه چیقمق dan-zìyādé-yùkāri*ya*-chìkmak; — abroad, سویلنملك sùwèylɛnilmek, نشر اولنمق nèshr--òlunmak; دویولمق dùyulmak; طیشاری کتمك dìshāri-ghìtmek; — a fall, دوشمك dùshmek; — a footing, یرلشمك yɛrleshmek; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak; ایرلق àyrılmak; چیقمق chìkmak; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, ایرمق àyrmak, سوکمك sùkmek; قورتارمق kùrtarmak; — before, اوکنه وارمق *ùngu*na-vàrmak; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek; — clear, *v.* — away; — down, *v.n.* انمك ènmek; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; — forward, ایلرولمك ìlérilémek;

— in, کیرمك ghìrmek; — off, *v.* — away; — on, ایلرولمك ìlérilémek; اوسته چیقمق ùsstuna-chìkmak; بنمك bìnmek; کیمك ghìymek; — out, *v.* — away; — ready, *v.n.* حاضرلنمق hāzırlanmak, حاضراو hāzır-òl; —, *v.a.* حاضرلمق hāzırlamak, حاضرا hāzır-et; — the better of, حقندن کلمك hàkkından-ghèlmek; ینمك yènmek; غالب او ghālib-òl; صاوشدرمق sàwushdurmak; — through, *v.n.* کچمك ghèchmek; —, *v.a.* کچورمك ghèchirmek; — together, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak; — up, *v.n.* قالقمق kàlkmak; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; قالدرمق kàldırmak, دیکمك dìkmek; — well, ایواو ìyi-òl, افاقت بولمق ìfākàt-bùlmak; — with child, *v.n.* کبه قالمق ghèbé--kàlmak; —, *v.a.* کبه‌لا ghèbé-et; — you gone, *int.* هایدی کیت hàydi-ghìt, ییقل شورادن yìkıl--shùradan; هایدی سکدر hàydi--sìkdir.

Ghost, *s.* خیاله روح khàyālé rūh,

جان jàn; Holy Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùdus; to give up the —, تسليم روحا tèsslīmi-rūh-et; جانی چیقمق jàni-chìkmak.

Giant, s. طاغ کبی ادم dàgh-ghìbi-àdam.

Gibbet, s. داراغاجی dàr-àghaji.

Giddiness, s. سرسملك sèrsèmlik; باش دونمسی bàsh-dùnméssi, کوزلرقارمسی ghyùzlar-kàrarmassi; عقلسزلق "àklsizlik, خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Giddy, a. سرسم sèrsèm; عقلسز "àklsiz; to be —, باشی دونمك bàshi-dùnmek, کوزلری قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, s. هديه hèdìyyé; عطيه "àtìyyé, احسان ìhsān, انعام ìn"ām; بخشش bàkhshish; موهبهٔ الاهيه mèvhibé'i-ìlāhìyyé.

Gigantic, a. بيوك bìyuk, عظيم "àzīm, جسيم jèssīm, مفرط mèfrèt.

Gild, v.a. يالدزلمق yàldizlamak, تذهيبا tèzhīb-et.

Gilding, s. يالدز yàldiz.

Gills, s. pl. بالغك قولاقلری bàlighing-kùlàklari.

Gimlet, s. بورغی bùrghu.

Gimp, s. قيطان (ghàytān).

Gin, s. (spirit) راقی ràki, عرق "àrak; (trap) طوزاق tùzak; (machine) چرخ charkh.

Ginger, s. زنجفيل zènjéfīl. [kìbtī.

Gipsy, s. چنكانه (chìnghèni), قبطی

Giraffe, s. زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, v.a. قوشاتمق kùshàtmak; — up (a horse) قولانی چكمك kòlàni-chèkmek; — one's self, قوشانمق kùshànmak.

Girdle, s. قوشاق kùshàk, كمر kèmer.

Girl, s. قيز kìz.

Girt, v.a. v. gird.

Girth, s. محيط mùhīt, چوره chèvré; horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, v.a. ويرمك vèrmek, vìrmek; اعطا ì"tā-et; حاصل ا hāssìl-et; —, v.n. (stretch) اسنمك èssnémek; (frost) كوشه مك ghèvshémek; — a call, چاغريشويرمك chàghirivèrmek; اوغرايويرمك òghrayivèrmek; — a guess, بليويرمك bìlivèrmek; برتخمينا bìr-tàkhmīn-et; — a look, باقيويرمك bàkivèrmek; — a portion, جهازويرمك jìhāz-vèrmek (chèhiz);

— away, ویریویرمك vèrivèrmek, هبه hibé-et; — back, — back again, گیروویرمك ghèri-vèrmek; — battle, جنگ‌باشلامق jènghé--bàshlamak; — ear, قولاق‌ویرمك kùlàk - vèrmek; — forth, طیشاری‌ویرمك dìshàri - vèrmek; اعلان ì"lān - et; — ground, گیروچکلمك ghèri - chèkilmek, سوزندن‌دونمك sùzundan-dùnmek; — a hand, یاردم yàrdim-et; — heed, دقت dìkkàt-et; — in charge, تسلیم tèsslīm-et; — judgment, اعلام ì"lām-et; — the lie, تکذیب tèkzīb-et; — notice, خبرویرمك khàber-vèrmek; — one joy, تبریك tèbrīk-et; — leave, اذن‌ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت‌ویرمك rùkhsàt-vèrmek; — one's mind, افکارینی بیان èfkyārini--bèyān-et; — one's mind to (a thing), صرف‌ذهن sàrfi-zìhn-et, توغل tèvàghghul--et, دوشمك dùshmek, مشغول mèshghūl-òl; — out, *v.a.* طیشاری‌ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ì"lān-et; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak, اوصانمق ùssànmak; دوکمك dùkènmek; — over, *v.a.* تسلیم tèsslīm-et, دورا dèvr-et; —, *v.n.* وازکچمك wāz-ghèchmek; کسلمك kèssilmek; — place, چکلوب‌یروبرمك chèkilup-yèr--vèrmek; — suck, امزرمك èmzirmek, بسلمك bèsslémek; — the slip, صاوشمق sàwushmak; — up, تسلیم tèsslīm-et; سویلمك sùwèylémek; — warning, خبرویرمك khàber-vèrmek; — way, قیرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak; یقلمق yìkilmak; بوزلمق bòzulmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr; to be —, حظا hàzz-et, خوشلنمق khòshlanmak.

Gladness, *s.* ممنونیت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr.

Glance, *s.* باقش bàkish; —, *v.n.* سکمك sèkmek; — over, کوزاتمق ghyùz-

Gland, *s.* بیض bèyz (bèz). [àtmak.

Glare, *s.* پك‌پارلایش pèk-pàrlayish; —, *v.n.* پك‌پارلامق pèk-pàrlamak; — at, کوزلری‌اتش‌کبی‌اولهرق‌باقمق ghyùzléri - àtèsh - ghìbi - òlarak--bàkmak.

Glass, *s.* جام jàm, بللور bìllūr;

(drinking) قدح kàdeh ; (looking) ایینه àyin*a* ; (eye) گوزلك gh*yà*zluk ; (telescope) دوربین dūrbīn(dùrbun); (hour) قوم ساعت kùm-sā"*at*.

Glaze, *s.* سر sìrr ; —, *v.a.* جام گچورمك jàm-ghèchirmek ; جام قاپلامق jàm--kàpla*m*ak.

Glazier, *s.* جامجی jàmj*i*.

Gleam, *s.* شعاع shù"ā" ; —, *v.n.* پارلامق pàrlam*a*k.

Glide, *v.n.* قایمق kàym*a*k ; اقوب گچمك àk*i*p-ghèchmek.

Glitter, *s.* پارلایش pàrlayish ; —, *v.n.* پارلامق pàrlam*a*k.

Globular, *a.* کروی k*y*ùrévī.

Globule, *s.* حبه hạ̀bbé, دانه dānḗ ; حباب hàbāb.

Gloom, *s.* قرانلق kàranl*i*k ; کدر kèdeR, مغمومیت màghmūmìyyèt.

Gloomy, *a.* قرانلق kàranl*i*k ; مغموم màghmūm.

Glorify, *v.a.* حمدا hàmd-et, تمجیدا [tèmjīd-et.

Glorious, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr ; رونقلو rèvnàkl*i*.

Glory, *s.* حمد hàmd ; مجد mèjd ; شوکت shèvkèt ; رونق rèvnàk, شان shān, شهرت shùhrèt.

Gloss, *s.* جلا jìlā, پارلاقلق pàrl*a*kl*i*k ; — over, *v.a.* اورتمك ùrtmek.

Glove, *s.* الدوان (èldivèn), الدوانلق (èldivènlik).

Glow, *v.n.* یانمق yànm*a*k, اتش کسلمك àtèsh-késsilmek.

Glue, *s.* طوتقال tùtkàl ; —, *v.a.* طوتقال ایله یاپشدرمق tùtkàl-il*a*--*y*àpishd*i*rm*a*k.

Glutton, *s.* اوبور òbuR, اکول èk*y*ūl.

Gnat, *s.* سوری سنك sìvri-sìnek.

Gnaw, *v.a.* کمرمك ghèmirmek.

Gnomon, *s.* عضاده "izādḗ.

Go, *v.n.* کمك ghìtmek, یورمك yùrumek ; — about, دولاشمق dòlashm*a*k ; باشلامق bāshlam*a*k ; — abroad, طیشاری چیقمق dìshāri--chìkm*a*k ; طیشاری کتمك dìshàri--ghìtmek ; طاغلمق dà*gh*ilm*a*k, نشر اولنمق nèshr-òlunm*a*k ; — against, قارشو کتمك kàrsh*i*-ghìtmek ; بدکلمك bèd-ghèlmek ; — along, همان کتمکده او (hèmeN)-ghìtmekd*a*--òl ; — ashore, قره یه چیقمق kàr*a*ya--chìkm*a*k ; قره یه اوطورمق kàr*a*ya--òturm*a*k ; — astray, یولنی شاشرمق yòlunu-sh*à*sh*i*rm*a*k ; فنا یوله صاپمق

fènа-yòlа-sàpmak ; — asunder, قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek ; — away, كتمك ghìtmek ; — back, كيروكتمك ghèri-ghìtmek ; — backwards, كيرولمك ghèrilémek ; ترس يورمك tèrss-yùrumek ; — backwards and forwards, كيدوب كلمك ghìdup-ghèlmek ; — down, انمك ènmek ; باتمق bàtmak ; — for, كيدوب الق ghìdup-àlmak ; — forth, نشر اولمق nèshr-òlunmak ; چيقمق chìkmak ; — from, دونمك dùnmek, ايرلمق àyrilmak ; — halves, پايلاشمق pàylashmak ; — in, كيرمك ghìrmek ; ايچروكتمك ìchèri-ghìtmek ; — off, كيديورمك ghìdivèrmek ; بوزلمق bòzulmak, اويمامق ùymamak, اولامق òlmamak ; كچمك ghèchmek ; كسلمك kèssilmek ; اتش الق àtèsh-àlmak ; پاطلامق pàtlamak ; اوچمق ùchmak ; — on, ايلروكتمك ìléri-ghìtmek ; دورمامق dùrmamak, قالامق kàlmamak, فارغ اولامق fārigh-òlmamak ; اويمق ùymak, اولمق òlmak, كيلمك ghìyilmek ; — out, طيشاری چيقمق dèshàri-chìkmak ; سونمك sùnmek,

منطقی او mùntàfi-ol ; — over, كچمك ghèchmek ; اوستندن كچمك ùsstundan-ghèchmek ; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek ; كزمك ghèzmek ; يوقلامق yòklamak ; — through, ايچندن كچمك ìchindan-ghèchmek ; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek.

Goad, *s.* اوكدره ùghèndérè ; —, *v.a.* دورتمك dùrtmek, دورتشدرمك dùrtushturmek.

Goal, *s.* سرمنزل sèr-mènzil, محل مقصود màhàlli-màksūd.

Goat, *s.* كچی kèchi ; he —, ارکچ èrghech.

Goblet, *s.* قدح kàdeh, جام jām, پياله pìyālé.

God, *s.* الله àllāh, تنكری tànghri, اله ìlāh.

Godhead, *s.* لاهوت lāhūt.

Godly, *a.* صالح sālih, ديندار dīndār.

Gold, *s.* التون àltin, زر zèr, ذهب zèheb.

Goldbeater, *s.* ورقجی vàrakji.

Golden, *s.* التون àltin, زرين zèrīn.

Goldfinch, *s.* سقاقوشی sàka-kùshu.

Goldsmith, *s.* قويومجی kùyumju.

Gonorrhœa, *s.* بل صوغوغی bèl-sòghughu.

Good, *s*, خير khàyr, ايولك ìyilik,

فلاح fèlāh; —, *a.* ايو īyi; يرار yàrar.

Good-humour, *s.* كيف kèyf; to be in a —, كيفى او kèyfi-òl.

Good-humoured, *a.* كولريوزلو gh*y*ùlɛr-yùzlu, دارلمز dàr*i*lmàz.

Goodly, *a.* كوزل gh*y*ùzèl; بيوجك bìyujèk, خيلى khàyl*i*.

Good-nature, *s.* ايوطبيعت īyi-tàbī"*à*t;

Good-natured, *a* ايو īyi, طاتلو tàtl*i*, كوزل خويلو gh*y*ùzèl-khùylu.

Goodness, *s.* ايولك īyilik.

Goods, *s. pl.* اشيا èshyā, امتعه èmt*a*"à, اموال èmvāl, مال màl.

Goose, *s.* قاز kàz; tailor's —, اوتى ùtu.

Gooseberry, *s.* بكطاشى اوزومى bèktàsh*i*-ùzumu.

Gorge, *s.* بوغاز bò*gh*āz; —, *v.a.* دويورمق dòyurm*a*k; طيقامق tìkam*a*k; —ed, *p.p.* دويمش dòymush; طيقانمش tìkànm*i*sh; to become —, *v.n.* دويمق dòym*a*k; طيقانمق tìkànm*a*k.

Gosling, *s.* قازپلازى kàz-pàlaz*i*.

Gospel, *s.* انجيل شريف ìnjīli-shèrīf.

Gossamer, *s.* شيطان عربه سى shèytān-"àrabass*i*.

Gourd, *s.* قباق kàbak.

Gout, *s.* نقريس nìkrīss.

Govern, *v.a.* حكومت ا hùk*y*ūmèt-et, اداره ا ìdārɛ́-et, ضبطوربطا zàbt-u-ràbt-et.

Government, *s.* حكومت hùk*y*ūmèt, اداره ìdāré, ضبطوربط zàbt-u-ràbt; دولت dèvlèt; وكلاى دولت vùkélā'i - dèvlèt, وكلاطاقمى vùkélā-tàk*i*m*i*.

Governor, *s.* والى vāli, متصرف mút*a*ss*à*rrif, متسلم mùtéssèllim; lieutenant—, قائمقام kā'im-m*à*kām.

Gown, *s.* (woman's) فسطان fìsstan; (man's outer) جبه jùbbɛ́; بينش bīnish; (inner) انتارى èntāri.

Grace, *s.* كرم kèrɛm, لطف lùtf, عنايت "ìnāyèt, احسان ìhsān; لطافت l*à*tāfèt, نزاكت nèzākèt, حسن hùssn, ادا èdā; تشكر tèshèkk*y*ur, دعا dù"ā; عفو "àfv; مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān; your —, ذات عاليلرى zāt*i*-"ālīléri, ذات دولتلرى zāt*i*-dèvlètléri; his —, فخامتلو f*à*khāmètlù; —, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, زينت او zīnèt-òl.

Graceful, *a.* حسنلو hùssunlu, نازك nāzik, نزاكتلو nèzākètli.

Gracious, *a.* (person) كريم kèrīm, لطيف làtīf, عنايتكار "ĭnāyètkyār, نازك nāzĭk; (act or word) لطف وعنايت اميز lùtf-vè-"ĭnāyet-āmĭz, كريمانه kèrīmānè, عنايتكارانه "ĭnāyetkyārānè, نازكانه nāzĭkyānè.

Gradation, *s.* درجه dèrèjè; تدريج tèdrīj.

Gradual, *a.* تدريجي tèdrījī; —ly, *ad.* على التدريج "àlè-'t-tèdrīj.

Graft, *s.* اشى àshi, قلم اشيسى kàlem-àshissi; —, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak; اشلامق àshlamak.

Grain, *s.* دانه dānè (tānè), حبه hàbbè; ذخيره zàkhīrè; تخم tòkhum; (of wood) طمر dàmar; to go against the grain, ادمك كوجنه كتمك àdamĭng-ghyùjuna-ghìtmek.

Grammar, *s.* صرف ونحو sàrf-u-nàhv.

Granary, *s.* انبار ànbār.

Grand, *a.* بيوك bìyuk; عظامتلو "ăzāmètli; طنطنه لو tàntanali.

Grandee, *s.* رجال كباردن برى rìjālĭ-kìbārdan-bìri, اعاظم رجالدن برى à"āzimi-rìjāldan-bìri.

Grandeur, *s.* عظامت "ăzāmèt, طنطنه tàntana, هيبت hèybèt.

Grandfather, *s.* بيوك بابا bìyuk-bàba, دده dèdè, جد jèdd.

Grandmother, *s.* بيوك انا bìyuk-àna, بيوك والده bìyuk-vālidè.

Grandson, *s.* طورون tòrun, حفيد hàfĭd, نبيره nèbīrè.

Grant, *s.* احسان ĭhsān; فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, احسان ايلمك ĭhsān-et; تسليم ايلمك tèsslīm-et, اعتراف ايلمك ĭ"tirāf-et; فرض ايلمك fàrz-et.

Grape, *s.* اوزوم ùzum; — shot, مسكت mìsskèt, صالقم sàlkĭm.

Grapple with, *v.a.* اوغراشمق òghrashmak, چكشمك chèkishmek.

Grasp, *v.a.* طوتمق tùtmak, قاورامق kàwramak, قبض ايلمك kàbz-et.

Grass, *s.* اوت òt.

Grasshopper, *s.* چكركه chèkirghè.

Grassplot, *s.* چيم chìm.

Grate, *s.* اوجاق òjak; اسقاره ĭsskàra; —, *v.a.* رنده لمك rèndèlèmek; —, *v.n.* سورنمك sùrunmek, غجردامق ghĭjĭrdamak; — on one's feelings, ادمك بدينه كتمك àdamĭng-bèdina-ghìtmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtèshèkkir, شاكر النعمه shākiru-'n-nĭ"mè.

Grater, *s.* رنده rèndè.

Gratification, *s.* ممنونیت mèmnūnìyyèt, صفا sàfā ; نعمت nì"mèt ; بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn"ām ; خشنودیت khòshnūdìyyèt ; حظ hàzz, حظنفس hàzz*i*-nèfss.

Gratify, *v.a.* ممنون mèmnūn-et, خشنودا khòshnūd-et ; صفاویرمك sàfā - vèrmek ; خوشلاندرمق khòshland*ir*mak ; حاصل hāss*i*l-et ; اجرا ìjrā-et ; اقتضای اجرا ìktizāssini-ìjrā-et, تابع او tābi"ol, اویمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجانا mèjānan.

Gratitude, *s.* شکر shùkr, تشکر tèshèkk*y*ur, شکرانیت shùkrānìyyèt. [(bèdāwa).

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā

Gratuity, *s.* بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn"ām.

Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, مقبره màkbéré ; —, *a.* (person) اغر àgh*i*r, تمکینلو tèmkīnli ; (affair) قورقلو kòrkulur, قورقلهجق kòrkul*a*jak ; —, *v.a.* قازمق kàzmak, حك hàkk-et.

Gravestone, *s.* مزارطاشی mèzār-tàsh*i*.

Graving-tool, *s.* قلم kàlem.

Gravity, *s.* (personal) اغر àgh*i*r, تمکین tèmkīn ; (of affairs) قورقلهجق برحال kòrkul*a*jak-bìr-hāl ; (of substances) ثقلت sìklèt ; specific —, ثقلت ذاتیه sìklèti-zātìyyé.

Gravy, *s.* صو sù. [yàgh*l*amak.

Grease, *s.* یاغ yàgh ; —, *v.a.* یاغلامق

Great, *a.* بیوك bìyuk, کبیر kèbīr, عظیم àzīm ; چوق chòk ; the —, *s.pl.* کبار kìbār, کباراقمی kìbār-tàk*i*mi, کبرا k*y*ùbérā ; a — many, a — deal, برچوق bìr-chòk ; — grandfather, ددهنك بابا سی dèdéning-bàbass*i* ; — grandson, طورونك اوغلی tòrunung-òghlu.

Greatness, *s.* بیوکلك bìyukluk ; عظامت "àzāmèt.

Greedy, *a.* اچکوزلو àch-gh*y*ùzlu ; چوق یر chòk-yèr, اوبور òbūr.

Green, *a.* یشل yèshil ; خام khàm.

Greengrocer, *s.* سبزواتجی sèbzéwātj*i*.

Greenhouse, *s.* لیمونلق lìmònluk.

Greens, *s.pl.* لحنه làhan*a*.

Greet, *v.a.* سلامویرمك sèlām-vèrmek.

Grey, *a.* قیر kìr; بوز bòz; کومشی ghyùmishī; قورشونی kùrshunī; —, *s.*—of the morning, صباح ایدینلغی sàbah-àydinlighi; — of the evening, اخشام قرانلغی àkhsham-kàranlighi.

Greybeard, *s.* اق صقاللو àk-sàkallı.

Greyhound, *s.* تازی tàzi.

Gridiron, *s.* اسقاره ìsskàra.

Grief, *s.* کدر kèder, درد dèrd, قساوت kàssāvèt, الم èlem, غم ghàm, اندوه èndūh.

Grievance, *s.* موجب تشکی mùjibi-tèshèkki; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghàdr; ظلم zùlm.

Grieve, *v.a.* کدرویرمك kèder-vèrmek; —, *v.n.* کدرا kèder-et, قساوت چکمك kàssāvèt-chèkmek, غم یمك ghàm-yèmek, مکدراو mùkèddeR-òl.

Grievous, *a.* عظیم والیم "àzīm-vè-èlīm, فنا fēna.

Grill, *v.a.* اسقاره ده قزارتمق ìsskàrada-kìzàrtmak.

Grind, *v.a.* (flour, &c.) اوکتمك ùghutmek; چکمك chèkmek; (colours, &c.) ازمك èzmek, سحقا sàhk-et; (iron, &c.) طاشه طوتمق tàsha-tùtmak; (the teeth) غجرداتمق ghìjirdatmak.

Grindstone, *s.* طاش tàsh, لکی bìlèghi, بلکی طاشی bìlèghi-tàshi.

Gripe, *s.* ال èl, پنچه pènché, غبضه kàbza; —, *v.a.* صیقی طوتمق sìki-tùtmak; قارن اغرتمق kàrn-àghritmak; gripes, *s.pl.* قارن اغریسی kàrn-àghrissi, صانجی sànji.

Gristle, *s.* قیقرداق kìkirdàk.

Groan, *s.* ایکلدی ìngilti, انین ènīn —, *v.n.* ایکلمك ìnglémek.

Grocer, *s.* بقال bàkkāl.

Groin, *s.* قاصق kàssik.

Groom, *s.* سئیس sè'īss, اسپر ìsspir.

Groove, *s.* یيو yīv, yīw.

Gross, *s.* اون ایکی دوزینه òn-ìki-dùzina, یوز قرق درت دانه yùz-kìrk-dùrt-(tānē); —, *a.* قبا kàba. فنا fēna, دارەسی چیقمامش dàrassi-chìkmamish.

Grot, Grotto, *s.* مغاره màghara, این

Ground, *s.* یر yèR, عرصه "àrsa; زمین zèmīn; اساس èssāss; موجب mùjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, *a.* کدلش ùghudulmush; کلمش

dùghulmush, چكيلش chèkilmish, ازلمش èzilmish ; —, *v.a.* تأسيس ا tè'sīss-et ; —, *v.n.* (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, *a.* متأسس mùté'èsssiss, مبتنى mùbténi ; اصلى وار àssli-vàr.

Groundless, *a.* ديسز dìbsiz, اصلى يوق àssli-yòk, بوش bòsh.

Grounds, *s. pl.* تلوى tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Group, *s.* كومه kyùmé, بلوك bùluk ; —, *v.a.* طوپا tòp-et ; —, *v.n.* طوپ اول tòp-òl.

Grove, *s.* اورمان òrmàn.

Grow, *v.n.* بيومك bìyumek ; بويلانمق bòylanmak ; سورمك sùrmek ; اولمق òlmak, كسلمك kèssilmek.

Growl, *v.n.* خرلامق khèrlamak.

Gruel, *s.* يولان چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, *a.* بوغوق bòghuk ; خويسز khùysuz.

Grumble, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Guarantee, *s.* (person) كفيل kèfīl ; (thing) كفالت kèfālèt ; رهين rèhīn.

Guard, *s.* (man) يساقجى yàssakji, قواص kàwass, عسكر "àssker, نوبتجى nùbètji ; (soldiers) خاصه عسكرى khāsssa-"àsskéri, عساكر خاصه "àssakiri-khāsssa ; (time or duty) نوبت nùbèt ; (of a sword-handle) چاپراز chàpràz ; (of a gun-trigger) قورقولق kòrkuluk ; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, محافظه mùhāfaza-et ; باقمق bàkmak.

Guard-house, *s.* قوللق kùlluk.

Guardian, *s.* وصى wàssi ; محافظ mùhāfiz.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمين tàkhmīn ; —, *v.a.* بلمك bìlmek ; تخمين ا tàkhmīn-et.

Guest, *s.* مسافر mùssāfir.

Guidance, *s.* هدايت hìdāyet ; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kìlāghuz, دليل dèlīl, هادى hādī, رهنما rèhnumā ; —, *v.a.* يول كوسترمك yòl-ghyùsstermek ; قلاغوزلق ا kìlāghuzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hīlé.

Guile, *s.* غل وغش ghìll-u-ghìsh, حيله

Guilt, *s.* قباحت kàbāhàt, جرم jùrm, گناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, گناهسز ghyùnāhsiz, بيگناه bīghyùnāh.

Guilty, *a.* قباحتلو kàbāhatli, جنحه لو jùnhali.

Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغی bèch-tàwu*ghu*.

Gulf, *s.* (bay) کورفز ky*ù*rfez ; (abyss) ورطه vàr*ta*, حفره hùfré.

Gull, *s.* (bird) مارطی màrt*i* ; (dupe) شاشقین sh*à*shk*i*n ; —, *v.a.* الداتمق àldatm*a*k.

Gullet, *s.* غرتلاق ghìrtlàk, بوغاز [bò*ghā*z.

Gum, *s.* صمغ s*à*mgh (z*à*mk) ; (of the eyes) چاپاق ch*à*pak ; (of the teeth) دیش اتلری dìsh-ètléri ; —, *v.a.* صمغ ایله یاپشدرمق (z*à*mk)-*il*a-y*à*p*i*shd*i*rm*a*k.

Gun, *s.* طوپ tòp ; تفنك tùfènk (tùfèk).

Gunner, *s.* طوپجی tòpj*i* ; طوپجی باشی tòpj*i*-b*à*sh*i*.

Gunpowder, *s.* باروت b*ā*r*i*t.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلی tòp-mènzili ; قورشون منزلی kùrshun-mènzili ; — wound, کله یاره سی gh*y*ùllé-y*à*r*a*ss*i* ; قورشون یاره سی kùrshun-y*à*r*a*ss*i*.

Gunsmith, *s.* تفنکجی tùfènkji (tùfèkji), چقماقجی ch*à*kmakj*i*.

Gunstock, *s.* تفنك قونداغی tùfènk-kùndà*ghi*.

Gush, *v.n.* فشقرمق fìshk*ì*rm*a*k.

Gust, *s.* روزکارك براسمه سی rùzgh*y*ā*r*ing-bìr-èssm*a*ss*i* ; بوره bòr*a*.

Gut, *s.* باغرصق *or* بغرصاق bà*ghi*rs*à*k.

Gutter, *s.* اولق òluk, اولاق àwlàk.

Guzzle, *v.n.* & *a.* ایچمك ìchmek, چاقمق chàkm*a*k.

H.

Habit, *s.* عادت "ādet ; خوی khùy.

Habitable, *a.* اوطوریلور òturulur, قابل سکنی kābili-sùknā.

Habitation, *s.* مسکن mèsskèn, مأوی mè'yà.

Habitual, *a.* عادت حکمنه کیرمش "ādet-hùkmun*a*-ghìrmish.

Habituate, *v.a.* الشدرمق àl*i*shd*i*rm*a*k ; — one's self, الشمق àl*i*shm*a*k.

Hack, *v.a.* چنمك chèntmek ; —, hackney, *s.* بارکیر bārghīr (bèyghir), کراجی بارکیری kìrāji-(bèyghiri).

Hail, *s.* دولو *or* طولو dòlu ; —, *v.n.* دولویاغمق dòlu-yàghm*a*k ; —, *int.* السلام علیك ess-sèlāmu-"àlèyk*é* ; —, *v.a.* بیورك دیو قبول ایتمك bùyurung-dèyu-kàbūl-et ; چاغرمق chà*ghi*rm*a*k.

Hale, *a.* دنج dìnj.

Half, *a.* یارم yàrim ; —, *s.* یاری yàr*é*,

.... and a half, بچوق .... bùchuk; —, *ad.* یاری‌یاری‌یه yàri-yàriya.

Hall, *s.* دیوانخانه dīwānkhānÉ.

Hallow, *v.a.* تقدیس‌ا tàkdīss-et, مبارك‌ا mùbārek-et; رعایت‌ا rì"āyet-et, مبارك‌عدا mùbārek-"àdd-et; —ed, *pp.* مبارك mùbārek, مقدس mùkàddèss.

Halt, *s.* ایلنش èylÈnish; —, *a.* طوپال tòpAl; —, *v.n.* ایلنمك èylEnmek; طوپاللمق tòpàllamak, اغسیمق àghsimak; —, *int.* حالط hàlt.

Halter, *s.* یولار yùlar; ایپ ìp.

Halve, *v.a.* ایکی‌یه بولمك ìkiya-bùlmek; پایلاشمق pàylashmak.

Ham, *s.* بوط bùt, قایناق kàynàk; دوکزبوطی‌پاصدرمسی dònguz-bùtu-pàssdirmassi (dòmuz).

Hamlet, *s.* کویجکز kyùyjèghiz, اوفاق‌کوی ùfàk-kyùy.

Hammer, *s.* چکج chèkij; طوقماق tòkmàk; sledge —, واریوس vàriyoss; —, *v.a.* دوکمك dùghmek.

Hammock, *s.* براندە brànda.

Hamper, *s.* قپاقلوسپد kàpAkli-sèped; —, *v.a.* صیقندی‌ویرمك sìkinti-vèrmek, النی‌ایاغنی‌باغلامق èlini-àyaghini-bàghlamak, باغلامق bàghlamak.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, ید yèd; (man) ادم àdam, نفر nèfer, ایشجی ìshji; (signature) امضا ìmzā; hour —, عقرب "àkreb; minute —, یلقوان yèlkowàn; —, *v.a.* ویرمك vèrmek; — over, تسلیم‌ا tèsslīm-et; — in hand, *ad.* ال‌الەویرەرك èl-èla-vèrérek; علی‌الاتفاق "àlé-'l-ìttifāk; to live from hand to mouth, اخشام‌نەییەجکنی‌صباحلین‌بلمامك àksham-nè-yèyéjéghini-sàbāhléyin-bìlmamek.

Handful, *s.* اوج‌طولیسی āwuj-dolussu.

Handkerchief, *s.* مندیل mèndil, چورە chèvré, یمنی yèméni, یاغلق yàghlik, مقرمە màkrama-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sàp, قولپ kùlp, قولاق kùlAk, قبضە kàbza; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قوللانمق kùllànmak.

Handsome, *a.* کوزل ghyùzèl, کوسترشلو ghyùsstèrishli, یاقشقلو yàkishikli.

Handspike, *s.* مانولە mànavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd); (thing) راحت ràhat,

قولای kòlay, ایشه‌یرار ìsh*a*-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق àssm*a*k ; —, *v.n.* اصلمق àss*i*lm*a*k ; — about, طولاشمق dòl*a*shm*a*k ; — back, ایلروکلمامك ìléri-ghèlmamek, کیروطورمق ghèri-dùrm*a*k ; — down, صارقمق sàrkm*a*k ; — out, *v.a.* اصمق àssm*a*k, سرمك sèrmek ; صارقتمق sàrk*i*tm*a*k, قالدرمق kàld*i*rm*a*k, کوسترمك gh*y*ùsstɛrmek ; —, *v.n.* صارقمق sàrkm*a*k, اصلمق àss*i*lm*a*k ; — over, طاشمق tàshm*a*k ; صاقمق sàrkm*a*k ; — together, بری برینی براقمامق bìri-bìrini-bràkmam*a*k ; — up, اصمق àssm*a*k.

Hangman, *s.* جلاد jèllād. (tùr*a*).

Hank, *s.* قنغال kànghɑl, طره tùrrɛ́

Hanker after, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزولمق àrzul*a*m*a*k, ارامق àram*a*k, اشتیاق چکمك ìshtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlm*a*k, چیقمق chìkm*a*k, واقع او vāk*i*"òl, تصادف ا tèssāduf-et, ظهورا zùhūr-et, وقوع بولمق vùkū"-bùlm*a*k.

Happily, *ad.* سعادتله sà"ādètl*a* ; برکت ویرسونکه bèrékèt-vèrsin-k*i*.

Happiness, *s.* سعادت sà"ādèt ; ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Happy, *a.* ایشی یولنده راحتی یرنده اولان ìshi-yòlund*a* - rāh*a*t*i* - yèrind*a* - òlɑn, سعید sà"īd, مسعود mèss"ūd ; ممنون mèmnūn ; مسرور mèssrūr.

Harass, *v.a.* یورمق yòrm*a*k, راحت ویرمامك rāh*a*t-vèrmamek, راحتسزا rāh*a*ts*i*z-et, تعجیزا tà"jīz-et.

Harbour, *s.* لیمان lìmàn, مرسی or مرسا mèrsà ; —, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, یتاق او yàt*a*k-òl.

Hard, *a.* قتی kàt*i*, سرت sèrt, پك pèk ; صیقی sìk*i* ; کوچ gh*y*ùch, چتین chètin, مشکل mùshkil ; — of belief, کوچ اینانور gh*y*ùch-ìnàn*i*r, انانمز ìnànmàz ; — to be believed, کوچ اینانلور gh*y*ùch-ìnàn*i*l*i*r, اینانلمز ìnàn*i*lmàz ; — of hearing, صاغر sàg*h*ir.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàt*i*l*a*shd*i*rm*a*k, سرتلشدرمك sèrtlɛshdirmek, پکشدرمك pèkishdirmek ; —, *v.n* قتیلاشمق kàt*i*l*a*shm*a*k, سرتلشمك sèrtlɛshmek, پکشمك pèkìshmek.

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طیانقلق dàyàn*i*kl*i*k.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmen); کوچ بلا ghyùch - bèlā; هیچ مساعده کوسترمیه‌رك hìch-mùssā "adé-ghyùsstermèyérek.

Hardness, *s.* قتیلق kàtılık, سرتلك sèrtlik; صیقیلق sìkılık; کوچلك ghyùchluk, چتینلك chètinlik, مشکللك mùshkillik, صعوبت sù"ūbèt.

Hardship, *s.* صیقندی sìkındı, مشقت mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طیانقلو dàyànıklı; دنج dìnj.

Hare, *s.* طاوشان tàwshan. [kùlàk-vèr.

Hark, *int.* دکله dìnglé (dīné), قولاق ویر

Harlot, *s.* فاحشه fāhishé.

Harm, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; —, *v.a.* انجتمك ìnjitmek, ضررا zàrar-et.

Harmless, *a.* ضررسز zàrarsız.

Harness, *s.* قوشم or قوشوم kòshum; طاقم tàkım; —, *v.a.* قوشمق kòshmak; طاقمنی اورمق tàkımını-wùrmak; —, maker, سراج sàrrāj.

Harpoon, *s.* زبقین zìbkìn.

Harrow, *s.* چفتجی طراغی chìftji-tàraghi; —, *v.a.* طرامق tàramak; — one's feelings, ادمك یورکنی قاناتمق àdamıng-yùrèghini-kànatmak.

Harsh, *a.* سرت sèrt.

Hartshorn, *s.* نشادر nìshàdır.

Harvest, *s.* حصاد hāssād, محصول màhsūl; — time, بچم وقتی bìchim-wàktı, اوراق وقتی òrak-wàktı.

Hash, *s.* یحنی yàhni; —, *v.a.* یحنی ا yàhni-et.

Haste, *s.* عجله "àjélé; چابکلك chàbıklık, سرعت sùr"àt; —, *v.n.* عجله "àjélé-et, چابك او chàbık-òl.

Hasten, *v.n.* چابك کتمك chàbık-ghìtmek; —, *v.a.* تعجیل ا tà"jīl-et.

Hastily, *ad.* عجله ایله "àjélè-ila, علی العجله "àlè-'l-"àjélé.

Hasty, *a.* چابك chàbık; صبرسز sàbrsız, چابك قزار chàbık-kìzar.

Hat, *s.* شاپقه shàpka.

Hatch, *v.a.* یاوری چیقارمق yàwrı-chìkàrmak; —, *s.* قپو kàpı; انبار قپاغی ànbar-kàpàghi.

Hatchway, *s.* انبار اغزی ànbar-àghizi.

Hatchet, *s.* بالطه bàlta.

Hate, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; هیچ سومامك hìch-sèvmamek; —, *v.a.* عداوت ا "àdāvèt-et.

Hateful, *a.* منفور mènfūr, مقبوح màkbūh.

Hatred, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt.

Haughtiness, *s.* تكبر tèkèbbur, كبر kìbr (kìbir).

Haughty, *a.* متكبر mùtékèbbir, كبرلو kìbirli, فرعون fìr"àwn, نوبران nòbràn.

Haul, *v.a.* چكمك chèkmek.

Haunch, *s.* صغري sàghri.

Have, *v.a.* مالك او mālik-òl.

Havoc, *s.* زيان zìyān, خسارت khàssārèt.

Hawk, *s.* اتمجه àtm*a*ja; —, *v.a.* كزدروب صاتمق ghèzdirip-sàlm*a*k.

Hawker, *s.* كزدريجي بازركان ghèzdiriji-bàzirgh*y*ān.

Hawser, *s.* پلامار pàlamàr.

Hay, *s.* قورواوت kùru-òt.

Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssāduf; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòm*a*k.

Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli.

Haze, *s.* سيس sìss, دومان dùmàn.

Hazel, *s.* فندوق fìnd*i*k; —, *a.* كستانه رنكلو kèsstāné-rènkli.

He, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* اركك èrkek.

Head, *s.* باش bàsh; سر sèr, رأس rè'ss; (of a ship) باش bàsh; (of a cask) ديب dìb; (of an arrow) تمرن tèmrèn; —, *a.* باش bàsh, برنجي bìrinji; —, *v.a.* باش او bàsh-ol, سركرده او sèrkèrdé-òl.

Headache, *s.* باش اغريسي bàsh-à*ghr*issi.

Headland, *s.* بورون bùrun.

Headlong, *ad.* باش اشاغي bàsh-àshà*ghi*, دپه تقلاق (tèpé)-tàkl*a*k.

Head-quarters, *s.* مركز mèrkez.

Headstrong, *a.* سوزدكله مز sùz-dìnglémàz (dìnémàz).

Heal, *v.n.* ايواو īyi-òl; —, *v.a.* ايوا īyi-et.

Health, *s.* صحت sìhhàt, عافيت "āfìyyèt; كيف kèyf, مزاج mìzāj, طبع tàb"; your health! عشقكزه "àshk*i*n*gi*z*a*.

Healthy, *a.* صاغ sà*gh*, صاغلام sà*gh*làm.

Heap, *s.* كومه k*y*ùmé, يغين yìghin; —, *v.a.* يغمق yìghm*a*k.

Hear, *v.a.* اشتمك ìshìtmek, استماع ا ìsstimā"-et; دكله مك dìnglémek (dìnémek), قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; قبول ا kàbūl-et, اجابت ا ìjābet-et.

Hearing, *s.* قوت سامعه kùvvèti-sāmi"*a*; in one's —, اشيتديكي حالده ìshìtdi*gh*i-hāld*a*; to give a —, اذن ويروب سويلتمك ìzin-vèrup-sùwèylɛtmek, دكله مك

(dìnémek). [vèrmek.

Hearken, *v.n.* قولاق ویرمك kùlàk-

Hearsay, *s.* مسموعات mèssmū"āt.

Heart, *s.* یورك yùrèk, قلب kàlb, دل dìl; (of a plant) كوبك gh*y*ùbèk; (middle) اورطه or اورته òrt*a*.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* ادمك یورکی طیانمز àdam*ing*-yùrè*ghi*-dàyanmàz.

Hearth, *s.* اوجاق òjak.

Heartless, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, انصافسز ìnsāfs*iz*.

Heart's-ease, *s.* هرجائي بنفشه hèr-jā'ī-bènèfshé (mènèkshé).

Hearty, *a.* قوی kàwī, صاغلام sà*ghl*àm; صمیمی sàmīmī, یورکدن yùrèkd*an*.

Heat, *s.* سیجاق sijàk, سیجاقلق sijàkl*ik*, حرارت hàrārèt; اتش àtèsh; قیزغینلق kìzgh*ìn*lìk; —, *v.a.* اسمق ìssìtmak, قیزدرمق kìzd*ì*rmak, تسخین ا tèsskhīn-et.

Heathen, *s.* & *a.* كاور gh*y*àwr, كافر k*y*āfir, كتابسزكافر kìtābs*iz*-k*y*āfir.

Heave, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* باش اورمق bàsh-wùrmak.

Heaven, *s.* جنت jènnèt, فردوس fìrdàvss.

Heavy, *a.* اغر àgh*ir*, ثقیل sàkīl.

Hectic, *a.* ورملو vèrmli; — fever, كیزلواسمه ghìzli-ìssìtm*a*.

Heed, *s.* دقت dìkkàt, تقید tàkàyyud, قید kàyd; —, *v.a.* & *n.* دقت ا dìkkàt-et, قیدا kàyd-et.

Heel, *s.* اوكچه ùkchè; — over, *v.n.* یاتمق yàtmak; —, *v.a.* یاترمق yàtìrmak.

Heifer, *s.* دیشی طانه dìshi-dàn*a*, كنج اینك ghènj-ìnek.

Height, *s.* بوی bòy; یوكسكلك yùksèklik, ارتفاع ìrtifā"; طاغ dàgh, دپه (tèpé), باير bàyìr, صرت sìrt; اوج èvj, ذروه zìrvé; اورته òrt*a*, وسط wàssat.

Heinous, *a.* پك قبیح pèk-kàbīh; شنیع shènī"; اشنع èshnà".

Heir, *s.* (after possession) وارث vāriss; (before possession) ولی عهد vèlī-"àhd. [vèlìyyétu-'l-"àhd.

Heiress, *s. f.* وارثه vārissé; ولیة العهد

Heliotrope, *s.* وانلیه چیچکی vànìly*a*-chìchè*ghi*. [جحیم jàhīm.

Hell, *s.* جهنم jìhènnem (jìhànnam),

Helm, *s.* دومن یکدسی dùmèn-yèkéssi, یکه yèké.

Helmet, *s.* تاس tàss, مغفر mìghfèr, تغلغه tù*gh*ulgh*a*.

Helmsman, *s.* دومنجی dùmènji.

Help, *s.* یاردم yàrd*i*m, امداد ìmdād, اعانه ì"ānÉ, معاونت mù"āvénèt, عون "àvn; یاردمجی yàrd*i*mj*i*, معین mù"īn, معاون mù"āvin; —, *v.a.* یاردما yàrd*i*m-et, معاونتا mù"āvénèt-et; اعانه ì"ānÉ-et; امدادا ìmdād-et, امداده یتشمك ìmdād*a*-yètishmek; منعا mèn"-et, چاره بولمق chārÉ-bùlm*a*k.

Helpless, *a.* بیچاره bīchārÉ; الی ایاغی طوتمز èli-àya*ghi*-tùtmàz.

Hem, *s.* قیورلمیس کنار kìvr*i*lm*i*sh-kènar; —, *v.a.* کنارینی قیورمق kènār*i*n*i*-kìv*i*rm*a*k; —in, چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtm*a*k, اطرافنی المق ètrāfìn*i*-àlm*a*k.

Hemistich, *s.* مصراع mìssrā".

Hemorrhoids, *s.* مایه سیل māyÉssīl, باسور bāssūr.

Hemp, *s.* کندر kèndir.

Hen, *s.* طاوق tàwuk.

Hence, *ad.* بوندن bùnd*a*n; بناءعلیه bìnā'*a*n-"àlèyh, بوکابناء bùn*g*a-bìnā'*a*n, بوکامبنی bùn*g*a-mèbni, بناءعلی ذلك bìnā'*a*n-"àlà-zālikÉ.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن بویله bùnd*a*n-bùylÉ, بوندنصکره bùnd*a*n-sòn*g*r*a*, فیمابعد fī-mā-bà"d, بردها bìr-dàhà, شمدیدن کیرو shìmdid*a*n-ghèr*i*.

Her, *pr. s.* انی àn*i*, ònu; اکا àn*g*a (àna), òn*g*a (òna); *pr. a.* ی i, سی si, انك anin*g*, ònun*g*.

Herald, *s.* منادی mùnādi; —, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek.

Herb, *s.* اوت òt, نبات nèbāt.

Herbalist, *s.* کوکجی k*yù*kju.

Herd, *s.* سوری sùru; — together, *v.n.* سوری سوری کزمك sùru-sùru-ghèzmek.

Herdsman, *s.* صغرتماج sì*ghi*rtmàj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسی bùrass*i*; بورایی bùray*i*, بوراسنی bùrass*i*n*i*; بورایه bùray*a*; بوراده bùrad*a*; بوراسنه bùrass*i*n*a*; بوراسنده bùrass*i*nd*a*; —, *int.* اشته ìshtÉ, نا nà; — and there, اوته بری ùtÉ-bèri; تك تك tèk-tèk; here is, اشته ìshtÉ, نا nà.

Hereabouts, *ad.* بورالرده bùral*a*rd*a*, بورالره bùral*a*r*a*.

Hereafter, *ad.* بوندنصکره bùnd*a*n-

-sòngra ; بعدالموت bà"dé-'l-mèvt ; —, *s.* اخرت ākhirèt.

Hereby, *ad.* بومناسبتله bù--mùnāssébètla ; بوواسطهایله bù--wāssìtà-ila.

Hereditary, *a.* موروث mèvrūss, متوارث mùtévāriss ; وارث vāriss ; ولیعهد vèli-"àhd.

Herein, *ad.* بوندہ bùnda ; بونـدن bùndan ; بوکا bùnga ; بونی bùnu.

Heresy, *s.* ضلالت dàlālèt, شیعه shī"à, اعتزال i"tizāl. [mù"tèzil.

Heretic, *s.* ضال dāll, شیعی shī"ī, معتزل

Heretofore, *ad.* شمدیدهshìmdiya--kàdar, شمدیدهکلنجه shìmdiya--ghèlinja ; ازقدیم èz-kàdīm (ab antiquo), اوتهدنبرو ùtédan-bèri.

Herewith, *ad.* (inclosed) لفًا lèffan, ملفوفًا mèlfūfan.

Heritage, *s.* میراث mīrāss.

Hermaphrodite, *s.* خنثی khùnsà.

Hermetically, *ad.* هیچ هوالمیه جق صورتله hìch-hèwā-àlmayajak-sūrètla.

Hermit, *s.* منزی mùnzévī.

Hermitage, *s.* زاویه zāvìyyé, عزلتخانه "ùzletkhāné.

Hernia, *s.* قاصق یاریغی kàssik-yàrighi, فتق علتی fètk-"ìllèti.

Hero, *s.* یکیت yìghit, بهادر bàhādir ; محکی فیه màhkiyun-fīh.

Heroic, *a.* بهادرانه bàhādirāné.

Heroine, *s.* بهادرقاری bàhādir-kàri ; محکیة فیها màhkiyetun-fīhā.

Heroism, *s.* یکیتلك yìghitlik.

Hers, *pr.* انك ànìng, ònung ; انککی ànìngki, ònungku.

Herself, *pr.* کندی kèndi, کندیسی kèndissi, کندیسنی kèndissini.

Hesitate, *v.n.* باقمق bàkinmak ; تردد tèrèddud-et ; تأخر tè'èkhkhur-et ; نه یاپه جغنی بلمامك nè-yàpajaghini-bìlmamek ; سویلیه جکنی شاشرمق sùwèyléyéjéghini-shàshirmak.

Hesitation, *s.* تردد tèrèddud ; شبهه shùbhé.

Hew, *v.a.* یارمق yàrmak ; — down, *v.a.* کسمك kèssmek ; یره یقمق yère-yìkmak.

Hexagon, *s.* مسدس mùssèddèss.

Hiccough, Hiccup, *s.* حنچقرق hìnchkirik ; —, *v.n.* حنچقرمق hìnchkirmak.

Hide, *s.* دری dèri ; —, *v.n.* صقلامق

sàklanmak, كيزلنمك ghìzlenmek ; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlémek.

Hideous, *a.* پك چركين pèk-chìrkin, كريه المنظر kèrìhu-'l-mànzàr.

High, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi", بالا bālā ; عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī" ; طولغون dòlghun, جوشقون jòshkun, طاشقين tàshkìn ; چوق chòk, پك pèk.

Highland, *a.* طاغلق يره مخصوص dàghlìk-yèra-màkhsūss, طاغى dàghī.

Highlander, *s.* طاغ ادمى dàgh-àdamì ; —s, *pl.* طاغ اهاليسى dàgh-àhālissi.

Highlands, *s. pl.* طاغلق يرلر dàghlìk-yèrler, طاغستان dàghistān.

Highly, *ad.* چوق chòk, خيلى khàyli.

Highway, *s.* جاده jāddé, يول yòl, طريق عام tàrìkì-"āmm, شاهراه shāhrāh.

Highwayman, *s.* يول كسيجى yòl-kèssiji, قاطع الطريق kātì"u-'t-tàrīk.

Hill, *s.* طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hind, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik ; كوپلو kyùylu ; —, *a.* ارد àrd, كچكلچ kìch.

Hinder, *a.* كيرو كى ghèriki, كيرو ده كى ghèridéki ; —, *v.a.* مانع اولمامانى "-òl, براقمامق bràkmamak, قومامق kòmamak, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع مانى", سكته sèkté.

Hindermost, Hindmost, *a.* الك كيرو ده كى èng-ghèridéki.

Hinge, *s.* رزه rèzé ; منتشه mèntéshé ; —, *v.n.* دونمك dùnmek ; باقمق bàkmak.

Hint, *s.* اورتيلو افاده ùrtulu-ìfādé, ايما ìmā ; —, *v.a.* اورتيلو افاده ايا ùrtulu-ìfādé-et, ايما ìmā-et.

Hip, *s.* قالچه kàlcha.

Hire, *s.* كرا kìrā ; —, *v.n.* كرايه ويرلمك kìrāya-vèrilmek ; —, *v.a.* كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek ; كرا ايله طوتمق kìrā-ìla-tùtmak ; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

His, *pr. a.* انك ànìng, ònung ; انككى ànìngki, ònungku.

Historian, *s.* مورخ mùvèrrikh.

History, *s.* تاريخ tārìkh, تواريخ tāwārìkh (pl.) ; حكايه hìkyāyé.

Hit, *v.a.* اورمق wùrmak ; دكمك dèghmek, اصابت ايتمك ìssābet-et.

Hither, *ad.* برو bèri, برویه bèriya, بویانه bù-yàna, بوطرفه bù-tàrafa.

Hitherto, *ad.* شمدیه‌قدر shìmdìya-kàdar, بوزمانه‌کلنجه bù-zàmāna-ghèlinja.

Hive, *s.* قوان kòwan, اری‌قوانی àri-kòwani.

Hoarfrost, *s.* قراغی kàràghi.

Hoarse, *a.* (person) سسی‌قصلمش sèssi-kàssilmish; (voice) بوغوق bòghuk.

Hoary, *a.* اق āk, اغارمش àgharmish, (قیر kìr.

Hod, *s.* تکنه tèknè.

Hoe, *s.* چاپه chàpa. [(dòmuz).

Hog, *s.* ایغدش طوکز ìghdish-dònguz

Hogshead, *s.* بیوك‌فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Hoist, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak, چیقارمق chìkàrmak.

Hold, *s.* طوتش tùtush, قبض kàbz, ضبط zàbt; (ship's) انبار ànbār; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قبض‌ا kàbz-et, ضبطا zàbt-et; براقمامق bràkmamak, صالیویرمامك sàlìvèrmamek; — back, *v.n* کیروطورمق ghèri-dùrmak; —, *v.a.* الیقومق àlìkòmak; — forth, *v.n.* وعظا và"z-et; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — in, ضبطا zàbt-et; — on, *v.n.* براقمامق bràkmamak, وازکچمامك vāz-ghèchmamek; — one's breath, نفسنی حبسا nèfessini-hàbss-et; — one's tongue, صوصمق sùssmak; اغزینی قپامق àghzìni-kàpamak, دلنی طوتمق dìlini-tùtmak; — out, *v.n.* طیامق dàyanmak; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; ایرادا īrād-et; — true, — good, *v.n.* قول صحیح او kàvlì-sàhīh-òl; — up, *v.n.* اچلمق àchìlmak; —, *v.a.* قالدرمق kàldìrmak; طوتمق tùtmak; — with, سوزده برابراو sùzda-bèrābèr-òl.

Hole, *s.* دلیك dèlik, سوراخ sūrākh; قویی kùyu, چقور chùkur.

Holiday, *s.* تعطیل tà"tīl; یورتی yòrtu.

Hollow, *a.* ایچی بوش ìchi-bòsh, مجوف mùjèvf; چقور chùkur, اویوق òyuk; —, *s.* چقور chùkur; —, *v.a.* قازمق kàzmak, اویمق òymak.

Holy, *a.* شریف shèrīf, مقدس mùkàddèss, مبارك mùbārek; —Ghost, روح‌القدس rūhu-'l-kùduss, — Land, دارفلسطین dāri-fìlastīn.

Homage, *s.* عرض‌عبودیت "àrzi-

“ùbūdìyyèt; عبوديت “ùbūdìyyèt, بندكى bèndéghī.

Home, *s.* او èv; وطن wàtàn; —, *ad.* يرينه yèrin*a*, يرنده yèrind*a*; اوه èv*a*.

Homely, *a.* قباجه kàbaj*a*; چركينجه chìrkinj*a*; فقراجه fùkarāj*a*.

Hone, *s.* ياغ بلكيسى yàg*h*-bìlè*gh*issi.

Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-“ìrz, تميز tèmiz; طوغرى dò*gh*ru, امين èmīn; (living) حلال hàlāl.

Honesty, *s.* عرض “ìrz; طوغريلق dò*gh*ruluk.

Honey, *s.* بال bàl, انكبين ènghyubīn. عسل “àssel; — comb, چيك بال chìg*h*-bàl; — dew, ترنكبين tèrènghyubìn; — suckle, حانم الى hànim-èli. [bā--pāyé.

Honorary, *a.* اعتبارى ì“tibārī, باپايه

Honour, *s.* استقامت ìsstikāmèt, عرض “ìrz, ناموس nāmūs; نام nām, شان shān; شرف shèref, عزت “ìzzèt; —, *v.a.* احترام ìhtirām-et, صايمق sàymak; تشريف تèshrīf-et, تبجيل tèbjīl-et.

Honorable, *a.* (person) تميز tèmiz, طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm, اهل عرض èhli-“ìrz, صاحب ناموس sāhib-nāmūss; شريف shèrīf, نجيب nèjīb; (thing) باعث شرف bā“issi--shèref. [kùkulèt*a*.

Hood, *s.* باشلق bàshl*ìk*, قوقولته

Hoof, *s.* طرنق tìrnak, ظفر zìfr.

Hook, *s.* چنكل chènghel; قانجه kànj*a*; ايلك ìlik; اولطه òlt*a*, زونقه zònk*a*; —, *v.n.* ايلشمك ìlishmek; ايلكلمك ìliklenmek; —, *v.a.* ايلشدرمك ìlishdirmek; ايلكلمك ìliklémek.

Hoop, *s.* چنبر chènber; حلقه hàlk*a*.

Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوكسرك bò*gh*maj*a*-ùksuruk.

Hope, *s.* اميد ùmīd, اوموت ùmut; —, *v.a.* اميدا ùmīd-et, اومق ùmmak, مأمولا mè‘mūl-et.

Horizon, *s.* افق ùfuk.

Horizontal, *a.* افقى ùfukī, افقموازى ùfuk*a*-mùwāzi.

Horn, *s.* بوينوز bòynūz; بورى bòrū.

Horoscope, *s.* زائجه zā‘ijé.

Horrible, Horrid, *a.* پك فنا pèk-fèna, پك كريه pèk-kèrīh, پك چركين pèk--chìrkin, پك قورقونچ pèk-kòrkulu, پك مخوف pèk-màkhūf, پك مهيب pèk-mùhīb.

Horror, *s.* (active) كراهت kèrāhèt;

هیبت hèybèt ; (passive) قورقو kòrku, دهشت dèhshèt ; نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.

Horse, *s.* ات àt ; بارکیر bàrghīr (bèyghir) ; اتلو àtl*i* ; سواری sùwāri ; clothes —, قفس kàfess.

Horse-cloth, *s.* جل jùll, چول chùl.

Horseman, *s.* اتلو àtlī ; جندی jìndi, بنیجی bìniji. [بنیجیلك bìnijilik.

Horsemanship, *s.* جندیلك jìndilik,

Horse-shoe, *s.* نعل nà"l (nàl).

Hose, *s.* چوراب chòrab ; خرطوم khòrtum.

Hosier, *s.* چورابجی chòrabj*i*.

Hospitable, *a.* غریب پرور ghàrīb-pèrvèr, مهمان نواز mìhmān-nùwāz.

Hospital, *s.* خسته خانه khàsst*a*-khāné, اسپتالیه ìsspitàly*a*.

Host, *s.* خانه صاحبی khāné-sāhibi ; مسافر mùssāfir ; اردو òrdu.

Hostage, *s.* رهین rèhīn, کریو ghìrīv.

Hostile, *a.* دشمن dùshmèn.

Hostility, *s.* دشمنلك dùshmènlik ; —ties, *s.pl.* حرب hàrb.

Hot, *a.* سیجاق sìjàk ; قیزغین kìzghìn ; کرم ghèrm, حرارتلو, hàrārètli ; حار hārr.

Hotel, *s.* لوقاندة lòkànd*a*.

Hothouse, *s.* صوبه sòb*a*.

Hough, *s.* حیوانك اردیزی hàywān*ing*-àrd-dìzi.

Hound, *s.* زغر zà*gh*ar.

Hour, *s.* ساعت sā"*at* ; وقت wàk*i*t, زمان zàmān.

Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"*at*.

House, *s.* او èv, قوناق kòn*a*k, خانه khāné, بیت bèyt, دار dār ; —, *v.a.* اورتی التنده قومق ùrtu-àlt*i*n*a*-kòm*a*k ; ایچروالمق ìchèri-àlm*a*k.

House-breaker, *s.* خرسز khìrs*i*z.

Household, *s.* اوطاقمی èv-tāk*i*m*i* ; چولق چوجق اواوشاقلری èv-ùshàkl*a*r*i*, چولوق چوجق chòluk-chòjuk, اهل وعیال èhl-u-"àyāl ; — stuff, اشیا اشیا èshyā, اثاث èssāss.

Hovel, *s.* قولبه kùlubé. [

Hover, *v.n.* طولاشمق dòl*a*shm*a*k ; ایرلامق àyrılmam*a*k ; قناداوستنده دورمق kànad-ùsstund*a*-dùrm*a*k.

How ? *ad.* نصل nàssl, نیجه nìjé, نه درلو nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrètl*a*, نه وجهله nè-vèjhl*a* ; نقدر nàkadar ; — much ? نقدر nàkadar, — many ? قاچ kàch, نقدر nàkadar ; — many times ? قاچ کره kàch-kèrré, قاچ دفعه kàch-dèf"à, قاچ نوبت

kàch-nùbèt, قاچ‌سفر kàch-sèfer; — long? نقدر nàkadar, نه‌مدت nè-mùddèt; — often? — frequently? قاچ‌وقتده‌بر kàch-wàkitda-bìr.

However, *c.* ولكن vè-lākin, وينه vè-yìné, ينه yìné (ghèné), عما "àmmā; مع‌مافيه mà"a-mā-fīh, بونكله‌برابر bùnungla-bèrābèr; —, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, نصل nàssl; هرنقدر hèr-nàkadar.

Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuz).

Howl, *s.* اولويش ùluyush; —, *v.n.* اولومق ùlumak.

Howsoever, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, هرنقدر hèr-nàkadar.

Huckster, *s.* مادرابازmàdrabàz, قولتقجی kòltukju, كزدريجی ghèzdiriji.

Hue, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Hug, *s.* صارلش sàrilish; —, *v.a.* صارلق sàrilmak; يقين‌صوقلمق yàkin-sòkulmak.

Huge, *a.* پك‌بيوك pèk-bìyuk, قوجه‌مان kòjamān, مفرط mèfrèt, عظيم "àzīm.

Hulk, *s.* قشلايه‌چويرلش‌كمی kìshlaya-chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.* سورتنمك sùrtunmek.

Hull, *s.* تكنه tèkné.

Hum, *s.* اری‌سسی àri-sèssi; ترنم tèrènnum; —, *v.n.* اوتمك ùtmek; ترنم‌ا tèrènnum-et.

Human, *a.* بشری bèshèrī, ادمی ādémī, انسانی ìnsānī, مردی mèrdī.

Humane, *a.* انسانيتلو ìnsānìyyètli, مشفق mùshfik, شفقتلو shàfakàtlì.

Humanity, *s.* انسانيت ìnsānìyyèt, شفقت shàfakàt; بشريت bèshèrìyyèt, انسان‌حالی ìnsān-hāli; ناسوت nāssūt; ناس nāss.

Humble, *a.* الچق‌كوكلو àlchàk-ghyùngullu, متواضع mùtéwāzi", كمتر kèmtèr; كمترانه kèmtèrāné, فقير fàkīr, ناچيزانه nāchīzāné; —, *v.a.* كبرينی قيرمق kìbrini-kìrmak, بورنی ازمك bùrnunu-èzmek.

Humidity, *s.* نم nèm, رطوبت rùtūbèt.

Humility, *s.* تواضع tèwāzu", وضوع wùzū", خشوع khùshū".

Humour, *s.* خوی khòy, خلق khùlk, طبيعت tàbī"àt; خلط khìlt (*pl.* اخلاط àkhlāt) صو sù.

Hump, Hunch, *s.* اوركج ùrghyuj; قانبور kànbur; — backed, قانبور kànbur.

Hundred, *a.* يوز yùz, مائه or مئه mi'é, صد sàd.

Hunger, *s.* اچلق àchlik, جوع jū'', كرسنكى ghyùrissnéghī; —, *v.n.* اج‌او àj-òl.

Hungered, Hungry, *a.* اج àj, جائع jā'i'', كرسنه ghyùrissné.

Hunt, *s.* اوه‌كيدش àva-ghìdish; ارايش àrayish; —, اوينه‌كمك àvina--ghìtmek; ارامق àramak.

Hunter, *s.* اوجى àvji; اواقى àv-àti.

Huntsman, *s.* اوجى‌باش àvji-bàshi.

Hurricane, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkirgha).

Hurry, *s.* عجله "àjélé; —, *v.n.* عجله‌ا "àjélé-et; —, *v.a.* عجله‌ايتدرمك "àjélé-ètdirmek, تعجيل tà"jīl-et.

Hurt, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; ياره yàra; دوكلمش‌قيرلش dùkulmush-kìrilmish; —, *v.n.* اجمق àjimak; —, *v.a.* اجمتق àjitmak; اينجتمك ìnjitmek.

Hurtful, *a.* مضر mùzìrr, ضرر‌لو zàrarli.

Husband, *s.* قوجه kòja, زوج zèvj, شوهر shèvhèr; sister's —, انشته ènishté; wife's sister's —, باجناق bàjanàk, باجناخ bàjanàkh, باجناح bā-jènāh; —, *v.a.* اداره ìdāré-et, ازقوللانمق àz-kùllànmak.

Husbandman, *s.* چفتجى chìftji, اهل‌زراعت èhli-zìrā"àt.

Husbandry, *s.* چفتجيلك chìftjilik, زراعت zìrā-"àt, حراست and حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.n.* صوصمق sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdurmak.

Husk, *s.* قبوق kàbuk.

Hut, *s.* قولبه kùlubé.

Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).

Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.

Hyena, *s.* صرتلان sìrtlān.

Hymn, *s.* الاهى ìlāhī.

Hyperbola, *s.* قطع‌زائد kàt"i-zā'id.

Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.

Hypocrisy, *s.* ريا rìyā, ايكى‌يوزلولك ìki-yùzluluk.

Hypocrite, *s.* رياكار rìyākyār, مرائى mùrāyī, ايكى‌يوزلو ìki-yùzlu.

Hypothenuse, *s.* وترقائمه vètri--kā'imé.

Hypothesis, *s.* فرض fàrz, تقدير tàkdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Idea, *s.* فكر fìkr; تخيل tàkhàyyul; تصور tàssàvvur, مطالعه mùtàla"à; ظن zànn; I have an idea, عقلمه برشی کلیور "àklìma-bìr-shèy--ghèliyor, برشی تصورایتدم bìr-shèy--tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصوری tàssàvvurī, تخيلی tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلك bìlmek, سچمك sèchmek, تشخيص ا tànìmak, طانيمق

Idiot, *s.* بوداله bùdàla. [tèshkhīss-et.

Idle, *a.* اشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda; —, *v.n.* اشسزلق ìshsiz-lùk; —, *v.a.* بوش كچورمك bòsh-ghèchirmek.

Idleness, *s.* اشسزلك ìshsizlik, بوشلق bòshluk, عطالت "àtālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* بت (pùt), صنم sànem, صورت

Idolater, *s.* بت پرست pùtpérèsst; —s, *s. pl.* عبدهٔ اصنام "àbédè'i--àssnām, عبدهٔ اوثان "àbédè'i-èvsān.

Idolatry, *s.* بت پرستلك pùtpérèsstlik, پرستش اصنام pérèsstishi-àssnām, عبادت اوثان "ìbādèti-èvsān.

If, *c.* اكر èghɛr, èghɛr; (even though) ولو vè-lèv.

Ignite, *v.n.* الملق àlmak, طوتشمق tùtushmak; —, *v.a.* طوتشدرمق tùtushdurmak; الدرمق àldìrmak; اتش ويرمك àtèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذيل rèzīl, رسوای rùssvāy. [rùssvāylìk.

Ignominy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق

Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhālèt, معلوماتسزلق mà"lūmātsìzlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز mà"lūmātsìz.

Ill, *s.* فنالق fènalìk; ضرر zàrar; بلا bèlā, درد dèrd; —, *a.* فنا fèna; خسته khàssta, كيفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz.

Illegal, *a.* يولسز yòlsuz, غيرمشروع ghàyrì-mèshrū", قانونه مغاير kānūna--mùghāyir. [حرام hàrām.

Illegitimate, *a.* پيچ pìch; يولسز yòlsuz; Illicit, *a.* ممنوع mèmnū", يساق yàssàk, يولسز yòlsuz; حرام hàrām.

Illnature, *s.* بدخوی bèd-khùy.

Illness, *s* خسته لق khàsstalìk, كيفسزلك kèyfsizlik, مزاجسزلك mìzājsizlik.

Illuminate, *v.a.* قنديل دونامق kàndīl-

-dònatmak ; ایدینلك àydìnlìk-et, تذهیب وتزیین ا(abook)تنویرا tènvīr-et; tèzhīb-vè-tèzyīn-et.

Illumination, *s.* قندیل دونمامسی kàndīl--dònanmassi.

Illustrate, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl--ghètirmek, تمثیل ا tèmsīl-et.

Illustrious, *a.* مشهور mèshhūr; عالی تبار "alī-tèbār.

Illwill, *s.* دشمنلك dùshmènlik, عداوت "àdāvèt, غرض ghàraz.

Image, *s.* صورت sūrèt, تصویر tàssvīr, مجسم mùjèssèm ; عین "àyn.

Imaginary, *a.* بوش bòsh, دبسز dìbsiz ; تخیلی tàkhàyyulī, ظنی zànnī.

Imagination, *s.* متخیله mùtakhàyyilé, قوت متخیله kùvvèti-mùtakhàyyilé ; عقل "àkl, فکر fìkir, تفکر tèfèkkyur, تصور tàssàvvur, تخیل tàkhàyyul ; ظن zànn, قورنتی kùruntu, مراق mèrāk.

Imagine, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, تخیلا tàkhàyyul-et ; قورمق kùrmak, عقلنه کتورمق "àklìna-ghètirmek.

Imitate, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et, عینی یاپمق "àynì-yàpmak.

Imitation, *s.* تقلید tàklīd.

Immaterial, *a.* روحانی rūhānī, غیرهیولانی ghàyrì-hèyyulānī ; پکده لزومی اولیان pèkda-lùzūmi--òlmayan ; پکده ضرری اولیان pèkda--zàrari-òlmayan ; it is — which, قنغیسی اولورایسه اولسون kànghìssi--òlursa-òlsun ; — — — how, نصل اولورایسه اولسون nàssl-òlursa--òlsun.

Immediate, *a.* Immediately, *ad.* درعقب dèr-"àkab, اول ساعت òl--sā"at, علی العجله "àlé-'l-"àjélé ; انیده ānida ; شمدی shìmdi, چابك chābìk, عجله "àjélé.

Immense, *a.* پك بیوك pèk-bìyuk ; پك کیتلو pèk-kyùllìyyètli.

Immerse, *v.a.* طالدرمق dàldìrmak, باتیرمق bàtìrmak. [lā-yèmūt.

Immortal, *a.* اولز ùlmàz, لایموت

Immunity, *s.* امان èmān ; معافیت mù"āfìyyèt, امتیاز ìmtiyāz.

Impair, *v.a.* بوزمق bòzmak, خلل ویرمك khàlel-vèrmek.

Impart, *v.a.* ویرمك vèrmek ; تبلیغا tèblīgh-et, سویلمك sùwèylémek.

Impartial, *a.* منصف mùnsìf, منصفانه mùnsìfānè.

Impassable, *a.* کچلز ghèchilmàz ; کچیدویرمز ghèchid-vèrmàz.

Impatience, *s.* صبرسزلق sàbrsizlik.

Impatient, *a.* صبرسز sàbrsiz.

Impede, *v.a.* مانع او mànì"-òl, منع ا mèn"-et, سکتدویرمك sèktè-vèrmek.

Impediment, *s.* مانع mànì", سکته sèktè ; — of speech, پلتکلك pèltèklik.

Impel, *v.a.* سوق ا sèvk-et.

Imperfect, *a.* ناقص nàkiss, اکسك èksik, ناتمام nà-tàmàm, غیرتام ghàyri-tàmm.

Imperfection, نقصان nòksàn, اکسکلك èksiklik, قصور kòssūr, عیب "àyb.

Imperial, *a.* شاهانه shàhànè, پادشاهانه pàdishàhànè. [èdebsiz.

Impertinent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز

Impervious, *a.* کچلز ghèchilmàz ; — to rain, یغمورکچمز yàghmūr-ghèchmàz.

Impetuous, *a.* حدتلو hìddètli, شدتلو shìddètli, حزلو hìzli.

Impetus, *s.* سرعت sùr"àt, حز hiz ; قوت kùvvèt, زور zor.

Impiety, *s.* دینسزلك dīnsizlik, کفر kyùfr.

Impious, *a.* کافر kyāfir, دینسز dīnsiz, اللهدن قورقمز àllāhdan-kòrkmàz ; کافرانه kyāfirānè.

Implement, *s.* الت ālet (*pl.* آلات ālāt).

Implicate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdìrmak.

Implicit, *a.* کامل kyāmil, تام tāmm ; ضمنی zìmnī. [nìyāz-et.

Implore, *v.a.* یالوارمق yàlvarmak, نیازا

Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmin-òl, ضمناً افاده ا zìmnan-ìfādè-et, دلالت ا dèlālet-et.

Import, *s.* معنا mà"nà ; مفهوم mèfhūm ; ادخال ìdkhāl ; —, *v.a.* خارجدن کتورمك khārijdan-ghètirmek ; خارجدن کتورتمك khārijdan-ghètirtmek, ادخال ا ìdkhāl-et ; حکمی او hùkmu-òl, مدخلی او dàkhlì-òl, mèdkhàlì-òl.

Importance, *s.* اهمیت èhèmmìyyèt ; نفوذ nùfūz ; of —, خاطری صایلور khātìri-sàyìlìr ; مهم mùhìmm.

Important, *a.* مهم mùhìmm ; خاطری صایلور khātìri-sàyilir, معتبر mù"tèbèr.

Imports, *s. pl.* ادخالات ìdkhālāt.

Importune, *v.a.* صیقشدرمق

sùkishdìrmak, تعجيزا tà"jīz-et, ابرام ìbrām-et.

Impose, *v.a.* قومق kòmak, باغلامق bàghlamak, وضع wàz"-et; — upon, اويون òyun-et, الداتمق àldàtmak.

Imposition, *s.* وضع wàz"; اويون òyun, دك dèk, حيله hīlé.

Impossible, *a.* محال mùhāl, غيرممكن ghàyri-mùmkin, عديم الامكان "àdīmu-'l-ìmkyān.

Impostor, *s.* يلانجى yàlànjì, كاذب kyāzib, حيلهكار hīlékyār.

Imposture, *s.* حيله hīlé, اويون òyun, دك dèk, دولاب *or* طولاب dòlab.

Impotent, *a.* عنين "ìnnīn; غيرمقتدر ghàyri-mùktèdir.

Impregnate, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et; تأثيرايتدرمك tè'sīr-ètdirmek, مساماتنه كچورمك mèssāmātìna-ghèchirmek; كبه ghèbé-et.

Impregnable, *a.* النمز àlìnamàz, تسخيرى غيرممكن tèsskhìri-ghàyri-mùmkin.

Impression, *s.* تأثير tè'sīr; اثر èsser; ظن zànn, قياس kèyāss.

Imprison, *v.a.* حبس hàbss-et, تسجين tèssjīn-et, قپامق kàpamak.

Improbable, *a.* غيرمحتمل ghàyri-mùhtèmil, غيرمأمول ghàyri-mè'mūl.

Improper, *a.* لايقسز làyiksiz, ياقشمز yàkishmàz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Improve, *v.n.* ايلرولمك ìlèrilémek; كوزلشمك ìyilɛshmek; كوزلشمك ghyùzèllɛshmek; يولنه كيرمك yòluna-ghìrmek; —, *v.a.* ايلرولتمك ìlèrilɛtmek; ايولشدرمك ìyilɛshdirmek, كوزلشدرمك ghyùzèllɛshdirmek, اصلاح ìsslāh-et, دهابريولنه قومق dàhà-bìr-yòluna-kòmak.

Imprudent, *a.* عقلسز "àklsiz, دلى dèli.

Impudent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz, حياسز hàyāssiz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, وهله اولاده vèhlé'i-ūlāda.

Impunity, *s.* مجازاتدن برى اولمقلق mùjāzātdan-bèrī-òlmaklik; with —, بلامقابله bìlā-mùkābèlé, بلامجازاة bìlā-mùjāzātin.

Impure, *a.* پس pìss, مردار mùrdār, نجس nèjiss, ناپاك nā-pāk.

Impute, *v.a.* ویرمك vèrmek, اسنادا ìssnād-et, عزوا "àzv-et.

In, *pr.* ئه É, *a*, ده dÉ, d*a*; ایچنه ìchin*a*, ایچنده ìchind*a*, درونـنـه dèrūnin*a*, دروننده dèrūnind*a*; ظرفنه zàrf*i*n*a*, ظرفنده zàrf*i*nd*a*; مرورنده mùrūrind*a*; ایله ìl*a*; ایکن ìken.

Inability, *s.* قابـلـیـتـسـزلـك kābilìyyétsizlik; عدم اقتدار "àdÉmi-ìktidār, عجز "àjz.

Inaccurate, *a.* یاکلـش yàng*i*l*i*sh (yànish), غیرصحیح ghàyr*i*-sàhīh.

Inadequate, *a.* الـویرمز èlvermàz, یتشمز yètishmàz, غیرکافی ghàyr*i*-k*y*āfī.

Inattentive, *a.* دقتسز dìkkàtsiz.

Inborn, Inbred, *a.* خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī, طبیعی tàbī"ī.

Incapable, *a.* الندن کلمز èlind*a*n-ghèlmàz, غیرمـقـتـدر ghàyr*i*-mùktèdīr, نااهل nā-èhl, عاجز "ājiz.

Incapacitate, *v.a.* صـلاحیتنی بوزمـق sàlāhìyyètini-bòzm*a*k.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "àdÉmi-sàlāhìyyèt, عدم اهلیت "àdÉmi-èhlìyyèt.

Incendiary, *s.* قونداقجی kùndakj*i*; مفسد mùfsid, محرك mùh*à*rrik.

Incense, *s.* کونلك gh*y*ùnluk, بخور bùkhūr; عیودیت "ùbūdìyyèt; —, *v.a.* قیزدرمق kìzd*i*rm*a*k, دارلتمق dàr*i*ltm*a*k, کـوجـنـدرمـك gh*y*ùjèndirmek.

Incentive, *s.* سبب sèbeb, موجب mūjib, سائق sā"ik, تازیانه tāziyānÉ.

Incertitude, *s.* شبهه shùbhÉ, شك shèkk, مشکوکیت mèshk*y*ūkìyyèt.

Incessant, *a.* لاینقطع lā-y*à*nkàt*i*", اردی اراسی اولمیان àrd*i*-àrass*i*-òlmayan.

Inch, *s.* پرمق pàrm*a*k, اصبع ùssbu".

Incident, *s.* ماده māddÉ, فقره fìkr*a*, منقبه mànk*a*bÉ; —, *a.* عـارض "ār*i*z, لازم lāz*i*m.

Incidental, *a.* عرضی "*à*r*a*zī, اتفاقی [ìttifākī.

Incite, *v.a.* تحریك ا tàhrīk-et, تحریض ا tàhrīz-et, ترغیب ا tèrghīb-et.

Inclement, *a.* فرطونه لو fìrt*i*n*a*l*i*; صوغوق sò*gh*uk, یغمورلو yā*gh*mùrlu.

Inclination, *s.* میل mèyl; رغبت ràghbet, استك ìsstèk, خـواهش khāhish.

Incline, *v.n.* میل ا mèyl-et, یاتمق y*à*tm*a*k; مـائـل او mā'il-òl,

استعدادكوسترمك ìsstì"dād-ghyùsstermek ; رغبت ا ràghbet-et, جانى استمك jāni-ìsstémek ; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak, امالدا ìmālé-et, ميل ويرمك mèyl-vèrmek.

Inclined, *a.* مائل mā'il ; مستعد mùsstà"idd ; استكلو ìsstèkli, استكى اولان ìsstèghi-òlan, رغبتى اولان ràghbeti-òlan.

Include, *v.a.* داخل ا dākhil-et ; شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūli-òl, المق àlmak, احاطه ا ìhāta-et, مشتمل او mùshtèmil-òl.

Incog, Incognito, *a.* تبديل tèbdīl.

Income, *s.* ايراد īrād ; واريت vārìyyèt, كلور ghèlir.

Incompetent, *a.* نااهل nā-èhl, اربابى دكل èrbābi-dìghil, صلاحيتسز sàlāhìyyètsiz.

Incomplete, *a.* اكسك èksik, ناقص nākiss, ناتمام nā-tàmām, غيرتام ghàyri-tāmm.

Incomprehensible, *a.* اكلاشلمز àngl*à*shilmàz (*à*nn*à*shilmàz).

Inconsiderable, *a.* از àz, قليل kàlīl ; كچوك kùchuk, صفير sàghīr ; جزئى jùz'ī.

Inconsistent, *a.* غيرمتطابق ghàyri-mùtatābik, بروقتى بروقتنه اويمز bìr-wàkti-bìr-wàktina-ùymàz, برسوزى برسوزينه اويمز bìr-sùzu-bìr-sùzuna-ùymàz, سوزى فعلنه اويمز sùzu-fì"lina-ùymàz.

Inconstant, *a.* قرارسز kàrarsiz, ثباتسز sèbātsiz ; بيوفا bī-wèfā.

Inconvenient, *a.* راحتسز rāhatsiz, صيقندى sìkindi, صيقنديلو sìkindili.

Incorporate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, مزج ا mèzj-et ; قاتمق kàtmak.

Incorrect, *a.* ياكلش yàngilish (yānish), غيرصحيح ghàyri-sàhīh.

Increase, *s.* زياده zìyādé, ازدياد ìzdiyād, ترقى tàràkki ; —, *v.n.* بيومك bìyumek ; ارتمق àrtmak, چوغالمق chòghalmak, زياده لنمك zìyādélenmek, زياده لشمك zìyādélеshmek, ازديادبولمق ìzdiyād-bùlmak, ترقى بولمق tàràkki-bùlmak, مزداداو mùzdād-òl, مترقى او mùtaràkki-òl ; —, *v.a.* بيوتمك bìyutmek ; ارترمق àrtirmak, چوغالتمق chòghaltmak.

Incredible, *a.* اينانلمز ìnànilmàz,

57993

كوج اينانلور ghyùj-ìnànilir.

Incredulous, *a.* اينانمز ìnànmàz, كوج اينانور ghyùj-ìnànir.

Inculcate, *v.a.* تعليم ا tà"līm-et, اوكرتمك ùghrétmek. [اغرلق àghirlik.

Incumbrance, *s.* بار bār, يوك yùk,

Incur, *v.a.* ارايوب بولمق àrayub-bùlmak, كيرمك ghìrmek, اوغرامق òghramak.

Incurable, *a.* شفاقبول ايتمز shìfā-kàbùl-

Incursion. *s.* اقين àkin. [-ètmàz.

Indebted, *a.* بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, *a.* عيب "àyb, مغايرادب mùghāyiri-èdeb.

Indeed, *ad.* حقيقت, hàkīkàt, حقيقةً hàkīkàtan, فى الحقيقه fī-'l-hākīka; —, *c.* بيله bīlé; indeed? كرچكمى ghèrchèkmi, اويله‌مى ùylèmi.

Indefatigable, *a.* يورلمز yòrulmàz, يورلمق بلمز yòrulmak-bìlmàz.

Indefinite, *a.* نامحدود nā-màhdūd, غيرمحدود ghàyri-màhdūd, غيرمعين ghàyri-mù"àyyen.

Indemnify, *v.a.* تضمين ا tàzmīn-et.

Indemnity, *s.* تضمين tàzmīn, نضمينات tàzmīnāt; معافيت mù"āfìyyèt, برائةالذمه bèrā'atu-'z-zìmmé.

Independent, *a.* باشلى باشنه bàshli-bàshina, خودبخود khòd-bé-khòd, كندى كندينه kendi-kèndina; سربست sèr-bèsst, مطلق mùtlàk, مستقل mùsstàkill; كمسه‌يه محتاج دكل kìmséyé-mùhtāj-dìghil; زنكين zènghin.

Index, *s.* شهادت پرمه‌غى shàhādet-pàrmaghi; فهرس fìhriss, فهرست fìhrisst.

Indicate, *v.a.* دلالت ا dèlàlet-et, اشارت او ìshārèt-òl.

Indifference, *s.* قيدسزلق kàydsizlik, عدم تميل "àdémi-tèmèyyul, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Indifferent, *a.* قيدسز kàydsiz, لاقيد lā-kàyd, وظيفه سنده دكل wàzīféssindé-dìghil; هپ بر hèp-bìr, برابر bèrābèr, لافرق lā-fārk; بياغى bàyaghi, عادى "ādī, اشاغى àshàghi, فنا fèna, قبا kàba.

Indigenous, *a.* يرلو yèrli.

Indigestible, *a.* اغر àghir, هضمى كوج hàzmi-ghyùch.

Indigestion, *s.* معده فسادى mì"dé-fèssādi, امتلا ìmtilā.

Indignant, *a.* كوجمش ghyùjènmish, دارلمش dàrĭlmĭsh.

Indignation, *s.* غضب ghàzab, دارغينلق dàrghĭnlĭk. [حقارت hàkārèt.

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù"āmélé,

Indigo, *s.* چويد chìvĭd.

Indispensable, *a.* اهم èhèmm, متحتم mùtahàttem, مطلقالازم mùtlaka-lāzĭm.

Indisposition, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج ìnhĭrāfĭ-mìzāj; استمامكلك ìsstémameklik, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Individual, *s.* فرد fèrd, نفر nèfer, كشى kìshi; —, *a.* ايرى àyrĭ, منفرد mùnfèrid.

Indolent, *a.* تنبل tènbèl.

Induce, *v.a.* سوق sèvk-et, تحريك tàhrĭk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* مبتلا او mùbtélā-òl, كنديني ويرمك kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعده mùssā"adé-et.

Indulgence, *s.* مساعده mùssā"adé; ابتلا ìbtilā.

Industrious, *a.* چالشقان chàlĭshkàn, ايشكذار ìshghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chàlĭshkànlĭk, ايشكذارلك ìshghyuzārlĭk, اقدام ìkdām; حرفت hìrfèt, صناعت sànā"at.

Inertia, *s.* عطالت "àtālèt.

Inestimable, *a.* قيمتى تقديراولنمز kĭméti-tàkdĭr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنمز kùrtulunamàz, چارهسز chāréssiz.

Inexperienced, عجمى "àjémī, مبتدى mùbtédi, غيرمجرب ghàyrĭ-mùjèrreb.

Infamous, *a.* عيب "àyb, رذيل rèzīl, رسواى rùssvāy, ناموسسز nāmūssuz.

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvāylĭk, ناموسسزلق nāmūsssuzluk.

Infancy, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفوليت tùfūlĭyyèt.

Infant, *s.* چوجق chòjuk, اوفاق چوجق ùfàk-chòjūk, بيك bèbek. [-"àsskéri.

Infantry, *s.* پياده عسكرى pìyādé-

Infatuation, *s.* دليلك dèlilik.

Infection, *s.* علت ساريه "ìllèti-sārìyyé; بولاشقلق bùlàshklĭk; سرايت sìrāyet;

Infectious, *a.* ساري sārĭ, كچر ghècher, بولاشور bùlàshĭr.

Infer, *v.a.* اكلامق ànglamak (*ànnamak*), چيقارمق chìkàrmak,

استدلال ìsstidlāl-et. [ìsstidlāl.

Inference, *s.* معنا mà"nà ; استدلال

Inferior, *a.* اشاغی àshà*ghi*, دون dūn ; بیاغی bàya*ghi*, قنا fènа ; —, *s.* کچوك kùchuk, مادونده‌اولان کمسنه mā-dūnda-òlan-kìmèssné.

Infernal, *a.* جهنمی jìhènnémī, شیطانی shèytànī ; پك‌فنا pèk-fènа.

Infidel, *s.* کافر kyāfir, منکربالله mùnkir-bì-'llāh.

Infidelity, *s.* کفر kyùfr, عدم‌صداقت "àdémi-"sàdakāt ; عدم‌وفا "àdémi-wèfā ; عدم‌عصمت àdémi-"ìssmèt ; عدم‌عفت "àdémi-"ìffèt.

Infinite, *a.* نامتناهی nā-mùténāhī, بینهایه bī-nìhāyé, بیغایه bī-ghāyé.

Infirm, *a.* سقط sàkat, الی ایاغی طوتمز èli-àya*ghi*-tùtmàz.

Infirmary, *s.* خسته‌خانه khàssta-khāné.

Infirmity, *s.* علت "ìllèt, درد dèrd ; نقیصه nàkīssa, قصور kùssūr.

Inflame, *v.a.* عالولندرمك "àlevlendirmek ; التهاب کتورمك ìltihāb-ghètirmek.

Inflammable, *a.* علوایله‌ینار "àlèv-ila-yànar, طوتشور tùtushur. [hàmrèt.

Inflammation, *s.* التهاب ìltihāb, حمرت

Inflate, *v.a.* هواطولدروب شیشرمك hàwā-dòldurup-shìshirmek.

Inflexible, *a.* اکلمز èghilmàz ; قصدندن دونمز kàssdından-dùnmàz.

Inflict, *v.a.* ترتیب‌واجرا tèrtīb-vè-ìjrā-et, عارض "āriz-et.

Influence, *s.* نفوذ nùfūz ; تأثیر tè'sīr ; حکم hùkm ; —, *v.a.* توزکچورمك sùz - ghèchirmek, دکلتمك dìnglɛtmek (dīnɛtmek) ; تأثیرا tè'sīr-et.

Influential, *a.* نفوذصاحبی nùfūz-sāhibi, سوزی کچر sùzu-ghèchɛr.

Influenza, *s.* زکام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzil. [سویلمك sùwèylémek.

Inform, *v.a.* خبرویرمك khàbɛr-vèrmek,

Informant, *s.* خبرویرن khàbɛr-vèrɛn, سویلین sùwèyléyɛn, مخبر mùkhbir.

Information, *s.* خبر khàbɛr, معلومات mà"lūmāt, علم "ilm.

Infringe, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ìkhlāl-et, مغایرحرکت mùghāyir-hàrékèt-et.

Ingenious, *a.* (person) هنرلو hùnɛrli, هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd) ; (thing) هنرلو hùnɛrli, معرفتلو mà"rifètli.

Ingenuity, *s.* هنر hùnɛr, معرفت mà"rifèt, صنعت sàn"*àt*, عقل "àkl.

Ingenuous, *a.* ساده‌دل sādé-dìl, صاف‌درون sāf-dèrūn, طوغری‌سویلر dò*gh*ru-sùwèylɛr.

Ingot, *s.* کولچه kyùlché, سبیکه sèbīké.

Ingratitude, *s.* نانکورلك nān-k*yù*rluk (nàmk*yù*rluk), کفران‌نعت k*y*ùfrāni-nì"mèt.

Ingredient, *s.* جزءمرکب jùz'u-mùrèkkib (*pl.* اجزای‌مرکبه èjzā'i-mùrèkkibé).

Ingress, *s.* کیرش ghìrish ; کیره‌جك‌یر ghìréjek-yèr; دخول dùkhūl; مدخل mèdkh*à*l.

Inhabit, *v.a.* اوطورمق òturm*a*k, ساکن‌او sākin-òl, متمکن‌او mùtémèkkin-òl.

Inhabitant, *s.* یرلو yèrli, ساکن sākin (*pl.* سکنه sèkéné), (*pl.*) اهالی *à*hālī.

Inhale, *v.a.* نفسله‌ایچروچکمك nèfèssl*a*-ìchèri-chèkmek.

Inherit, *v.a.* وارث‌او vāriss-òl, میراث‌یمك [mīrāss-yèmek.

Inheritance, *s.* میراث mīrāss, وراثت vèrāssèt; ارث ìrss, توارث tèvāruss.

Inheritor, *s.* وارث vāriss, میراثخور mīrāsskhòr.

Inhuman, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, خصومتلو khùssūmètli.

Inimitable, *a.* تقلیداولنه‌مز tàklīd-òlun*a*m*à*z, بشقه‌کمسه‌نك‌یاپه‌میه‌جغی bàshk*a* - kìmséning - y*à*p*a*may*a*ja*ghi*.

Iniquity, *s.* کناه gh*yù*nāh, فسق‌وفجور fìssk-u-fùjūr, معصیت mà"sìyyèt.

Initiate, *v.a.* اوکرتمك *ùgh*rètmek, یولنی‌کوسترمك yòlunu-gh*yù*sstɛrmek, تعلیم‌ا tà"līm-et.

Injudicious, *a.* عقلسز "àkls*i*z, اویغونسز ùyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* امر èmr (èmir), تنبیه tènbīh, سپارش sìp*à*rish.

Injure, *v.a.* ضررا z*à*rar-et, سقطا s*à*kat-et, بوزمق bòzm*a*k, خلل‌ویرمك kh*à*lel-vèrmek, اخلال‌ا ìkhlāl-et.

Injury, *s.* ضرر z*à*rar, خلل kh*à*lel, سقامت s*à*kāmèt, سقطلق s*à*katl*i*k.

Injustice, *s.* غدر ghàdr, ظلم zùlm, حقسزلق hàkks*i*zl*i*k.

Ink, *s.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.* مرکب‌سورمك mùrèkkèb-sùrmek.

Inkstand, *s.* مرکب‌حقه‌سی mùrèkkèb-

-hòkkassi, حقسه hòkka.

Inlet, s. اغز àghiz, بوغاز bòghāz, كورفز kyùrfez.

Inn, s. خان khān, لوقاندة lòkànda, مسافرقوناغی mùssāfir-kònaghi.

Inner, a. ایچروکی ìchèriki, داخلی dākhilī.

Innermost, a. ایچرودهکی èng-ìchèridéki.

Innocence, s. قباحتسزلق kàbāhatsizlik. معصومیت mà"sūmìyyèt, برائت ذمت bèrā'àti-zìmmèt.

Innocent, a. قباحتسز kàbāhatsiz, برى الذمه bèrìyyu-'z-zìmmé, معصوم mà"sūm. [yèngi-ùssūl.

Innovation, s. بدعت bìd"àt, يكى اصول

Innumerable, a. صايلمز sàyilmàz, لايعد lā-yù"àdd, لايحصا lā-yùhsā.

Inoculate, v.a. اشلامق àshlamak; چيچك اشلامق chìchek-àshlamak.

Inquire, v.a. صورمق sòrmak, سؤال ا sù'āl-et; استفسارا ìsstifsār-et; استعلام ا ìsstì"lām-et; استفتا ìsstiftā-et; تجسس ا tèjèsssuss-et, تحرى ا tàhàrrī-et.

Inquiry, s. صورش sòrush, سؤال sù'āl; استفسار ìsstifsār; استعلام ìsstì"lām, استفتا ìsstiftā, تجسس tèjèsssuss, تحرى tàhàrrī; پرسش pùrsish.

Inquisitive, a. مراقلو mèràklì, چوق شى صورار chòk-shèy-sòrar.

Inroad, s. اقين àkìn.

Insane, a. دلى dèli, چلغين chìlghìn, قاچق kàchìk, مجنون mèjnūn.

Insanity, s. دليلك dèlilik, چلغينلق chìlghìnlìk, قاچقلق kàchìklìk, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Insatiable, a. دويمق بلز dòymak-bìlmàz, دائما جاج dā'imā-àj.

Inscribe, v.a. يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et, تحريرا tàhrīr-et.

Inscription, s. يازى yàzi; كتابه kìtābé.

Insect, s. بوجك bùjek, (pl.) حشرات hàsharāt. [èmīn-dìghil.

Insecure, a. قورقلور kòrkulur, امين دكل

Insensible, a. حس ايتمز hìsss-etmàz; بلز bìlmàz; بايلمش bàyilmish, بيخود bīkhòd.

Insert, v.a. صوقمق sòkmak, صوقشدرمق sòkushdurmak; درجا dèrj-et, ادخالا ìdkhāl-et.

Inside, s. ايچ ìch, ايچرو ìchèri, درون dèrūn, داخل dākhil; —, a. داخلى dākhilī.

Insinuate, v.a. بريول ايله اكلاتمق bìr-yòl-

ila-ànglàtmak (ànnàtmak), ايما ايمآ-et ; — one's self, صوقلمق sòkulmak.

Insipid, *a.* طاتسز tàtsiz.

Insist, *v. n.* وازكچمك vāzghèchmamek, مطلق اصمك mùtlàkìsstémek. [عارسزلق "ārsizlik.

Insolence, *s.* ادبسزلك èdebsizlik,

Insolent, *a.* ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, كستاخ kyùsstākh ; كستاخانه kyùsstākhānè.

Inspect, *v.a.* يوقلامق yòklamak; نظارت ايتمك nàzārèt-et, معاينه ايتمك mù"āyéné-et.

Inspection, *s.* يوقلمه yòklama, نظارت nàzārèt ; معاينه mù"āyéné.

Inspiration, *s.* وحى vàhy, الهام ìlhām ; نفس چكشى nèfess-chèkishi ; تعليم tà"līm, تشويق tèshvīk.

Inspire, *v.a.* الهام ايتمك ìlhām-et, وحى طريقيله بلدرمك vàhy-tàrīkīla-bìldirmek ; يوركنه قومق yùrèghina-kòmak ; تعليم ايتمك tà"līm-et, تشويق ايتمك tèshvīk-et, عقلنه قومق "àklina-kòmak ; —, *v.n.* نفس چكمك nèfess-chèkmek, صولق المق sòlukàlmak.

Instalment, *s.* تقسيط tàksīt, قسط kìsst.

Instance, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; تكليف tèklīf ; دعوت dà"vèt ; مثال mìssāl, نمونه nùmūné ; دفعه dèf"à, كره kèrré ; —, *v.a.* مثال ايرادا mìssāl-īrād-et.

Instant, *s.* ان ān, دقيقه dàkīka, دم dèm ; —, *a.* صيقى sìki, مبرم mùbrèm.

Instantly, *ad.* درحال dèr-hāl, درعقب dèr-"àkab, انيده ānīda.

Instead, *ad.* يرينه yèrina, بدل اولهرق bèdel-òlarak, بدل bèdel, بدلاً bèdelan. [اينجك ìnjik.

Instep, *s.* اياغك اوستى àyaghing-ùsstu,

Instigate, *v.a.* قيندرمق kìndirmak, ايارتمق àyartmak, پرمقلمق pàrmaklamak, تحريك ايتمك tàhrīk-et, تحريض ايتمك tàhrīz-et, تشويق ايتمك tèshvīk-et.

Instinct, *s.* حس hìsss, حس حيوانى hìsssi-hàywānī.

Institute, *s.* مكتب mèktɛb ; قاعده kā-"idé, موضوع mèvzū" ; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, باشلامق bàshlamak, ابداع ايتمك ìbdā"-et, اختراع ايتمك ìkhtirā"-et ; وضع ايتمك wàz"-et, ترتيب ايتمك tèrtīb-et, تاسيس ايتمك tè'sīss-et.

Instruct, *v.a.* اوكرتمك ùghrètmek, تعليم ايتمك tà"līm-et, تدريس ايتمك tèdrīss-et.

Instructor, *s.* خواجه khòj*a* ; معلم mù"àllim, تعليمجی tà"līmji.

Instruction, *s.* علم "ìlm, معلومات mà"lūmāt ; تعليم tà"līm, تدريس tèdrīss ; تحصيل tàhsīl ; —s, *s.pl.* تعليمات tà"līmāt.

Instrument, *s.* الت ālèt (*pl.* الات ālāt).

Insufficient, *a.* الويرمز èlvermàz, يتشمز yètishmàz, كفايت ايقمز kìfāyet-ètmàz, غيركافی ghàyri-k*y*āfī.

Insult, *s.* حقارت hàkārèt ; —, *v.a.* حقارت ا hàkārèt-et ; ناموسه دوقنمق nāmūss*a*-dòkūnm*a*k.

Insupportable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنه مز tàhàmmul-òlun*a*màz.

Insurrection, *s.* ایاقلانش àyaklàn*i*sh, عصیان "àssyān, طغیان tùghyān.

Integer, *s.* عدد صحیح "àdédi-sàhīh.

Integrity, *s.* تمامیت tàmāmìyyèt ; طوغرلق dòghrulu*k*, استقامت ìsstikāmet.

Intellect, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn.

Intelligence, *s.* عقل "àkl, قوت عقليه kùvvèti-"àklìyy*é*, فهم fèhm, ادراك ìdrāk, ذكا zèk*y*ā, ذكاوت zèk*y*āvèt, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt ; خبر khàber, معلومات mà"lūmāt.

Intelligent, *a.* عقللو "àkll*i*, عاقل "ākil, ذكی zèkī, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn.

Intemperate, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, حديد hàdīd ; بكری bèkrī ; ناپرهيزكار nā-pèrhīzk*y*ār.

Intend, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, نيتنده او nìyyètind*a*-òl, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùrm*a*k. [صيقی sìk*i*.

Intense, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd ; Intent, Intention, *s.* نيت nìyyèt, تصميم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd.

Intentional, *a.* قصدی kàssdī, مخصوص màkhsūss ; —ly, *ad.* بلهرك bìlérek, عمداً "am*d*an, قصداً kàssd*a*n.

Inter, *v.a.* كومك gh*y*ùmmek, دفن ا dèfn-et.

Intercede, *v.n.* شفاعت ا shìfā"*a*t-et, ارايه كيرمك àray*a*-ghìrmek, رجا rìjā-et.

Intercept, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, حائل او hā'il-òl. يولنی كسمك yòlunu-kèssmek ; [rìjā.

Intercession, *s.* شفاعت shìfā"*a*t, رجا

Intercessor, *s.* شفيع shèfī", رجاجی rìjāj*i*. [ùlfet, مؤانست mù'ānéssèt.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت

Interdict, *s.* افروز àforòz, لعنت là"nèt ;

—, *v.a.* یساق yàssàk-et, نهی nèhy-et, ممنوع mèmnū"-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, گذشته ghyùzèshté, نما nèmā (nàmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù"āmélé; نفوذ nùfūz, خاطر khātir, اعتبار ì"tibār; تصحب tàssàhhub, التزام ìltizām, محبت màhàbbèt; رغبت ràghbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ایلنجه èylènjé; الوب ویرمه جك àlip-vèréjek, اوکرنه جك ùghrènéjek, بلمه جك bìléjek, کورمه جك ghyùréjek, وظیفه wàzīfé, حصه hìsssé; غرض ghàraz, منفعت mènfà"àt, فائده fā'idé; —, *v.a.* تصحب ایتدرمك tàssàhhub-ètdirmek, التزام ایتدرمك ìltizām-ètdirmek; ایلنجه ویرمك èylènjé-vèrmek, یورکنی جزب yùrèghini-jèzb-et, قلبه تأثیرا kàlba-tè'sīr-et, قلبه رقت کتورمك kàlba-rìkkàt-ghètirmek; to take an —, سومك sèvmek, التزام ایلمك ìltizām-et, تصحب ایلمك tàssàhhub-et; to have an — الوب ویرمه جکی اولمق àlip-vèréjéghi-òl, وظیفه سی اولمق wàzīféssi-òl; حصه دار اولمق hìsssédār-òl.

Interfere, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ایلمك mùdākhala-et; سکته ویرمك sèkté-vèrmek, مانع اولمق māni"-òl.

Interim, *s.* ارالق àralìk, مدت mùddèt; in the —, دیرایکن dèr-iken (dèr-'kẹn), اول ارالق ò'-àralìk, اول اثناده òl-èssnāda; ad interim, موقت mùwàkkàt; موقتاً mùwàkkatan.

Interior, *s.* ایچ ìch, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātìn; —, *a.* درونی dèrūnī, داخلی dākhilī, باطنی bātìni.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنی jènāzé-dèfni.

Internal, *a.* داخلی dākhilī, باطنی bātìnī.

Interpose, *v.a.* ارایه قومق àraya-kòmak, ارایه صوقمق àraya-sòkmak; —, *v.n.* ارایه کیرمك àraya-ghìrmek, توسطا tàwàsssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه tèrjumé-et; —, *v.n.* ترجمانلق tèrjumānlìk-et.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ایلمك ìsstintāk-et.

Interrupt, *v.a.* کسمك kèssmek; منع ایلمك mèn"-et, مانع اولمق māni"-òl.

Intersect, *v.a.* قطع ایلمك kàt"-et; — one another, تقاطع ایلمك tàkātu"-et.

Interstice, *s.* ارالق àralìk; یارق yàrìk, چتلاق chàtlàk.

Interval, *s.* ارالق *àralik*, مابين mā-bèyn.

Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek; ارايه كيرمك *àraya*-ghìrmek; اراده بولنمق *àrada*-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.

Intervention, *s.* توسط *tàvàsssut*; ارايه كيرمكلك *àraya*-ghìrmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, كورشمه gh*yù*rushm*a*.

Intestines, *s. pl.* بغرصاق bà*ghir*šàk.

Intimate, *a.* محرمانه màhrémānÉ; —, *s.* محرم màhrèm; —, *v.a.* بلدرمك bìldirmek, اكلاتمق *à*nglatm*a*k (*à*nn*a*tm*a*k), خبرويرمك khàber-vèrmek, سويلمك sùwèylémek.

Intimation, *s.* خبر khàber, افاده ìfādÉ, تبليغ tèblīgh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkutm*a*k, تخويف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfÉ-et.

Into, *prep.* ئه É, *a*, ايچنه ìchin*a*, دروننه dèrūnin*a*.

Intolerable, *a.* چكلمز chèkilm*à*z, تحمل اولنمز *tàhà*mmul-òlunm*à*z.

Intoxicate, *v.a.* سرخوش ا sèrkhòsh-et, كيف ا kèyf-et; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh(sàr-).

Intoxication, *s.* كيف kèyf, سرخوشلق sèrkhòshluk(sàr-), سكر sèkir.

Intrench, *v.n.* مترس ياپمق mètériss-y*à*pm*a*k, تحصن ا *tàhà*sssun-et; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ويرمك mètériss-il*a*-ìsstìhk*y*ām-vèrmek.

Intrepid, *a.* يكيت yì*gh*it, جسور jèssūr, بيباك bībāk, بيپروا bīpèrwā.

Intricate, *a.* قارشق kàr*i*sh*i*k, طولاشق dòl*à*sh*i*k, مشتبك mùshtébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fìtnÉ, فساد fèssād, اويون òyun; —, *v.n.* فتنه چيقارمق fìtnÉ-chìkàrm*a*k, فساد چيقارمق fèssād-chìkàrm*a*k, اويون چيقارمق òyun-chìkàrm*a*k.

Introduce, *v.a.* ايچروصوقمق ìchèri-sòkm*a*k; ايچروكتورمك ìchèri-ghètirmek, ادخال ا ìdkhāl-et; كورشدرمك gh*y*ùrushdurmek, قوكشدرمق kòn*g*ushdurm*a*k, طانشدرمق tàn*i*shd*i*rm*a*k; چيقارمق chìkàrm*a*k, ابداع ا ìbdā''-et, اختراع ا ìkhtirā''et, ايجادا ījād-et; اچمق *à*chm*a*k, لقرديسني اچمق làk*i*rd*i*ssin*i*-*à*chm*a*k; درج ا dèrj-et; تقديم ا tàkdīm-et, ابرازا ìbrāz-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimÉ; توصيه tàvsìyyÉ.

Intrude, *v.n.* تعجيزا tà"jīz-et, اشغال ا ìshghāl-et, مانع او mān*i*"-òl.

Intrust, *v.a.* امانةتسليم ا èmānétEn-tèsslīm-et.

Inundation, *s.* سيل sèyl (sèl), صوباصمسى sù-bàssm*a*ss*i*.

Inure, *v.a.* الشدرمق àl*i*shd*i*rm*a*k.

Invade, *v.a.* باصمق bàssm*a*k, تخاوزوتخطى ا tèjāvuz-vè-t*à*kh*à*ttī-et.

Invalid, *a.* غيرصالح ghàyr*i*-sālih, بوش bòsh ; —, *s.* چوروك chùruk ; —, *v.n.* چوروكه‌چيقمق chùru*gh*É-chìkm*a*k ; —, *v.a.* چوروكه‌چيقارمق chùru*gh*É-chìkàrm*a*k.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, حكمنى بوزمق hùkmunu-bòzm*a*k.

Invaluable, *a.* پك‌قيمتلو pèk-kīmètli, قيمتى بلنه‌مز kīmèti-bìlin*a*m*à*z.

Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى t*à*kh*à*ttī.

Invent, *v.a.* ايجادا ījād-et, اختراع ا [ìkhtirā"-et.

Inventer, *s.* موجد mūjid, مخترع mùkhtéri".

Invention, *s.* ايجاد ījād, اختراع ìkhtirā".

Inventory, *s.* دفتر dèftEr.

Inverse, *a.* عكسى "àksī, ترش tèrss ; —, *s.* عكس "àks, ترس tèrss.

Invest, *v.a.* اكسا ا ìksā-et, متصف ا mùttàssif-et ; قوشاتمق kùshàtm*a*k, چويرمك chèvirmek, محاصره ا mùhāss*a*r*a*-et ; ياترمق yàt*i*rm*a*k, ويرمك vèrmek.

Investigate, *v.a.* تفتيس ا tèftīsh-et ; تحرى ا t*à*h*à*rri-et, تجسس ا tèjèsssuss-et. [كوزكمز gh*y*ùzikm*à*z.

Invisible, *a.* كورنمز gh*y*ùrunm*à*z,

Invitation, *s.* دعوت dà"vèt.

Invite, *v.a.* دعوت ا dà"vèt-et.

Invoice, *s.* علم‌وخبر "ìlm-u-khàbEr, پوصله pùssl*a*, دفتر dèftEr.

Involve, *v.a.* قارشدرمق kàr*i*shd*i*rm*a*k, داخل ا dākhil-et ; ايجاب‌ايتدرمك ījāb-ètdirmek.

Involuntary, *a.* غيراختيارى ghàyri-ìkhtiyārī, الده‌دكل èldé-dì*gh*il.

Inward, *a.* داخلى dākhilī.

Inwards, *ad.* ايچرويه‌طوغرى ìchèriy*a*-[dò*gh*ru.

Iris, *s.* زنبق z*à*nbàk.

Iron, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), حديد h*à*dīd, اهن āhèn.

Irregular, *a.* اطرادسز ìttirādsiz ; نظامسز nìzāmsiz, انتظامسز ìntizāmsiz ; قاعده‌سز kā'idéssiz ; يولسز yòlsuz ; شاذ shāzz ; باشى‌بوزق bàsh*i*-bòzuk.

Irreparable, *a.* تعمیرقبول‌ایتمز tà"mīr-kàbūl-ètmàz; چاره‌سز chārèssiz.

Irresistible, *a.* قارشی‌قونلمز kàrshi-kònulmàz.

Irresolute, *a.* کندی‌عقلی‌بلمز kèndi-"àkli*n*i-bìlmàz, متردد mùtèrèddid.

Irritable, *a.* چابك‌دارلور, تیزقیزار tèz-kìzar, chàbik-dàrilir.

Irritate, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak.

Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقین [bàsskin.

Isinglass, *s.* بالق‌طوتقالی bàlik-tùtkali.

Island, Isle, Islet, *s.* اطه àda, جزیره jèzīrè.

Issue, *s.* چیقه‌جق‌یر chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj, قپو kàpi; نخودیاقیسی nòkhud-yàkissi; چوجق chòjuk, اولاد èvlād, ذریت zùrrìyyèt; دعوی dà"wà, اختلاف ìkhtilāf, معارضه mù"āraza; —, *v.n.* چیقمق chìkmak; نشئت nèsh'èt-et.

Isthmus, *s.* بوغاز bò*gh*āz, دل dìl.

It, *pr.* اول òl (ò); انی àni, ònu; اکا à*n*ga (òn*g*a).

Itch, *s.* اویوز ùyuz; —, *v.n.* کیدشمك ghìdishmek, قاشمق kàshinmak.

Item, *s.* قلم kàlem.

Its, *pr. a.* انك à*n*i*ng*, òn*u*n*g*; انکی à*n*i*ng*ki, òn*u*n*g*ku.

Itself, *pr.* کندی kèndi, کندیسی kèndissi; کندیسنی kèndissini; کندیسنه kèndissinè.

Ivory, *s.* فیل‌دیشی fìl-dìshi.

Ivy, *s.* صارماشق sàrmàshik.

J.

Jackal, *s.* چقال chàkàl.

Jackass, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Jackdaw, *s.* الدقارغه àla-kàrgha(?).

Jacket, *s.* منطان mìntàn.

Jail, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-[khānè.

Jalap, *s.* جلاپه jàlapa.

Jam, *s.* رجل rèchel, طاتلو tàtli.

January, *s.* کانون‌ثانی kyānūni-sānī.

Japan, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rùghàn-wùrmak.

Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the —, *ad.* اچق àchik; —, *v.n.* قارشمق kàrìshmak.

Jasper, *s.* یشم yèshem.

Jaundice, *s.* صاریلق sàrilik.

Jaw, *s.* چکه chèngè.

Jealous, *a.* قسزقانج kìzkànj; غیور

ghàyūr ; حسود hàssūd, حسدلو hàssedli.

Jealousy, *s.* قزقانجلق kìzkànjlı*k*, غیرت ghàyrèt ; حسد hàssed.

Jehovah, *s.* الحی القیوم el-Hàyyu -'l--Kàyyūm. [lù"āb.

Jelly, *s.* الماسیه èlmāssìyyé ; لعاب

Jeopardy, *s.* تهلکه tèhlikė.

Jessamine, *s.* یاسمین yāssémīn.

Jest, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfé.

Jesus-Christ, *s.* عیسی المسیح "Īssà-'l--Messīh, حضرت عیسی hàzrèti-"Īssà.

Jet, *s.* فسقیه fìsskìyyé.

Jetty, *s.* اسکله ìsskèlé.

Jew, *s.* یهودی yàhūdī ; jewess, یهودی قاریسی yàhūdī-kàrissi.

Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mùjèvhérāt.

Jeweller, *s.* قیومجی kùyumju, جواهرجی jèwāhirji.

Jib, *s.* فلوق flòk.

Jog, Joggle, *v.a.* صارصمق sàrssmak.

Join, *v.n.* بتشمك bìtishmek, التحاق ìltihāk-et, ملاصق mùlāssık-ol ; واصل vāssıl-ol ; —, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek ; الحاق ìlhāk-et ; وصل vàssl-et.

Joiner, *s.* دوغرامه جی dòghrama*ji*.

Joint, *s.* اکیری èk-yèri ; اویناق یری òynak-yèri, مفصل màfsàl ; out of —, چیقق chìkık ; get out of — ; be put out of —, چیقمق chìkmak. put out of —, چیقارمق chìkàrmak.

Jointly, *ad.* مشترکاً mùshtèrékeN, اشتراکاً ìshtirākeN.

Jointure, *s.* زوجه یه باغلنان ایراد zèvjéya-bàghlanan-īrād.

Joke, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfé ; —, *v.n.* شقا ایتمك shàka-et, لطیفه ایتمك làtīfé-et.

Jolly, *a.* کولیوزلو ghyùleR-yùzlu ; کیف kèyf ; ذوقلو zèvkli — boat, فلوقه fùlika.

Jolt, *v.a.* صاصمق sàrssmaK.

Jonquil, *s.* فولیه fùlya.

Journal, *s.* روزنامه rūznāmé ; تقویم وقائع tàkwīmi-vàkā'i" ; ژورنال zhùrnàl.

Journey, *s.* یول yòl, یولجیلق yòljuluk, سفر sèfeR ; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, سفر ایتمك yòljuluk-et, سفر ایتمك sèfeR-et.

Journeyman, *s.* کوندهلکجی ghyùndélikji.

Joy, *s.* سوینج sèvinj, ممنونیت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr, حبور hùbūr, شادمانی shādumānī.

Joyful, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور

mèssrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī (kàdi), *s* مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قیاس ا kìyāss-et; ظن ا zànn-et, عدا "àdd-et; —, *v.a.* محاکمه ا mùhākémé-et; حکومت ا hùkyūmèt--et.

Judgement, *s.* ظن zànn, قیاس kìyāss; عقل "àkl, تدبیر tèdbīr; حکومت hùkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā; day of —, قیامت کونی kìyāmèt--ghyùnu; — seat, مسند حکومت mèssnèdi-hùkyūmèt.

Jug, *s.* دسق dèssti, تسق tèssti.

Juggler, *s.* حقه باز hòkka-bāz.

Juice, *s.* صو sù; شیره shìra.

Juicy, *a.* صولو sùlu.

Jujube, *s.* عناب "ùnnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jump, *s.* صچرایش sìchrayish, اتلایش àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Junction, *s.* اتصال ìttissāl; تلاقی tèlākī; موصل mèvsàl.

Juncture, *s.* ارالق àralìk, اثنا èssnā, وقت wàkit, زمان zàmān; حال hāl.

June, *s.* حزیران hàzīrān.

Jungle, *s.* اورمان òrmàn; اورمانلق یر òrmànlìk - yèr, چنکلستان chènghèlisstān.

Junior, *a.* سنجه کچوك sìnnja-kùchuk; اوغلی òghlu, زاده zādé.

Jurisprudence, *s.* علم فقه "ìlmi-fìkh.

Jurist, *s.* فقیه fàkīh.

Just, *a.* عادل "ādil, حق شناس hàkk--shìnāss, منصف mùnsif, حقانیتلو hàkkānìyyètli; —, *ad.* تمام tàmām, تام tāmm, تماماً tàmāman; — as, ایکن همان hèmān . . . iken, — now, همان شمدی hèmān, -shìmdi; — so, تمام بویله tàmām--bùylé, تمام اویله tàmām-ùylé, همان بویله hèmān-bùylé, همان شویله hèmān-shùylé, همان اویله hèmān--ùylé.

Justice, *s.* عدالت "àdālèt, حقانیت hàkkānìyyèt, انصاف ìnsāf, حق hàkk; حاکم hākim.

Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zìmmèt.

Justification, *s.* تبریه ذمت tèbrìyyè'i-

Justify, *v.a.* تبریه ذمت ا tèbrìyyè'i--zìmmèt-et; حق ویرمك hàkk-

-vèrmek ; جائزقیلمق jā'iz-kìlmak, تجویزا tèjvīz-et.

Juvenile, *a.* کنج ghènj, جوان jìwān.

Juxtaposition, *s.* اتصال ìttissāl.

K.

Keel, *s.* اوکرغه òngurgha (òmurgha).

Keen, *a.* کسکین kèsskin, قلاغیلو kìlāghìli, بران bùrrān, حدید hàdīd.

Keep, *s.* بوغاز bòghāz, یییه‌جك yèyéjek, تغدیه tàghdìyyé ; *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et ; طوتمق tùtmak, الیقومق àlìkòmak, براقمامق bràkmamak, صالیورمامك sàlìvèrmamek ; بسلمك bèsslémek ; —, *v.n.* طیانمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak ; دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.

Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfiz,

Kennel, *s.* اولوق òluk. [بکجی bèkji.

Kernel, *s.* ایچ ìch, مغز màghz, لب lùbb ; بیض bèyz (bèz).

Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan) ; کوکم ghyùghum.

Kettledrum, *s.* نقاره nàkkārè (nàghara) ; دمبلك dùmbélèk.

Key, *s.* اناختار àna khtār, مفتاح mìftāh.

Kick, *s.* تکمه tèkmé ; چفته chìftè ; —, *v.n.* تکمه‌اتمق tèkmé-àtmak ; چفته‌اتمق chìftè-àtmak ; —, *v.a.* تپمك or دپمك tèpmek ; — out, *v.a.* قوغمق kòghmak, سکدرا sìkdir-et.

Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.

Kidney, *s.* برکرك bùghrek (bùbrek) ; — beans, فصولیه fàssùlya.

Kill, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل kàtl-et, تلف tèlef-et, هلاك hèlāk-et.

Kiln, *s.* اوجاق òjak.

Kind, *s.* درلو dùrlu, صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv" ; —, *a.* ایو ìyi, طاتلو tàtlì.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tùtushmak ; —, *v.a.* یاقمق yàkmak ; طوتشدرمق tùtushdurmak, ایقادا ìkād-et.

Kindness, *s.* ایولك ìyilik, کرم kèrem, عنایت ìnāyet, لطف lùtf ; افندیلك éfèndilik.

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم‌اقربا khìssim-àkrabā ; قرابت kàrābèt, خصملق khìssimlìk.

King, *s.* قرال kàrāl, حکمدار hùkmdār, پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللق kàrāllìk, پادشاهلق

pādishāhl*ik*, حكومت hùk*yū*mèt, دولت dèvlèt, ملك mìlk *or* mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlék*yū*t.

Kinsman, Kinswoman, *s.* خصم khìssm, اقربادن àkra*bā*dan.

Kiss, *s.* اوپش ùpush, شفتالو shèftāl*i*, بوسه būssé; —, *v.a.* اوپمك ùpmek, بوس būss-et.

Kitchen, *s.* مطبخ màtbàkh (mùtfàk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk; (toy) اوچرتمه ùchurtm*a*.

Kitten, *s.* كدی‌ياوريسی kèdi-yàwrussù.

Knapsack, *s.* چانطه chànt*a*.

Knave, *s.* حيله‌كار hīlék*yā*r, چاپقين chàpk*i*n, پزونك pèzéwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yòg*h*urmak.

Knee, *s.* ديز dìz, زانو zānū; (of timber) ديرسك dìrsèk.

Kneel, *v.n.* ديزچوكمك dìz-chùkmek.

Knife, *s.* بچاق bìchAK; (pocket —) چاقی chàk*i*; (turkish pen —) قلمتراش kàlem-trāsh; (carver) ساطور sàt*ir*; (long weapon) يتاغان y*à*tag*h*ān.

Knight, *s.* بك bè*gh*, قوالير kàwalīr; (chess) ات àt.

Knit, *v.a.* اورمك ùrmek; —, *a.* اورلو ùrulu, اورلمش ùrulmush.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا bàbA.

Knock, *s.* اورش wùrush; قپوچالمسی kàp*i*-chàl*i*nmass*i*; —, *v.a.* اورمق wùrmak; چالمق chàlmak; — against, چاتمق chàtmak; — down, يقمق yìkmak; — in, ايچروقاقمق ìchèri-kàkmak; — off, اندرمك èndirmek, دوشرمك dùshurmek; كسمك kèssmek; بترمك bìtirmek; — out, چيقارمق chìkàrmak, دوشرمك dùshurmek; — under, *v.n.* تسليم‌او tèsslīm-òl.

Knocker, *s.* قپوطوقماغی kàpi-tòkma*gh*i.

Knot, *s.* دوكم dù*gh*um; —, *v.a.* باغلامق bà*gh*lamak, دوكملك dù*gh*umlémek; —, *v.n.* دوكملنمك dù*gh*umlenmek.

Know, *v.a.* بلمك bìlmek; خبری‌او khàbéri-òl, خبردارلو khàbERdār-òl, واقف‌او wāk*if*-òl; طانيمق tàn*i*mak; معلوماتی‌او mà"lūmāt*i*-òl; — one another, بربرينی‌طانيمق bìr-bìrini-tàn*i*mak, معارفدلری‌او mù"āréfélèri-òl; — again, طانيمق tàn*i*mak; — carnally, سكمك sìkmek,

جماع jìmā"-et, وطی wàty-et.

Knowledge, *s.* علم "ìlm, خبر khàber, معلومات mà"lūmāt, عرفان "ìrfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق àshik.

L.

Label, *s.* یافته yàfta; —, *v.a.* یافته‌طاقمق yàfta-tàkmak, یافته‌یاپشدرمق yàfta-yàpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر àghir, کوچ ghyùch.

Labour, *s.* امك èmek, ایش ìsh, ایشجیلك ìshjilik; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek.

Labourer, *s.* رنجبر rènjbèr (rènchpèr), ایشجی ìshji, ارغاد ìrghād, یناشمه yànashma.

Lace, *s.* قیطان (ghàytān); شرید shèrid; دانتله dàntèla; (gold) سرمه sìrma; قلابطان kìlàptàn *or* کلابدان kìlàbdàn; —, *v.a.* قیطانی کچورمك ghàytānini-ghèchirmek.

Lack, *s.* نقصان nòksān, اکسکلك èksiklik; —, *v.a.* اکسك‌او èksik-òl; اکسکی‌او èksighi-òl.

Lacker, *s.* روغن rūghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rūghàn-wùrmak.

Lad, *s.* اوغلان òghlàn, دلیقانلو dèlikànli, جوان jùwān.

Ladder, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn); اسکله ìsskèlé.

Lade, *v.a.* یوکلتمك yùklɛtmek, تحمیل‌ا tàhmīl-et; —, *v.n.* یوك‌المق yùk-àlmak.

Lading, *s.* یوکلنمکلك yùklɛnmeklik; یوکلتمکلك yùklɛtmeklik; یوك yùk, حموله hàmūlé.

Ladle, *s.* کفچه kèfchè, کپچه kèpchè.

Lady, *s.* حانم hànim; قوقونه kòkona; دودو dùdu; مادامه màdama.

Lake, *s.* کول ghyùl.

Lamb, *s.* قوزی kùzu; —, *v.n.* طوغرمق dòghurmak.

Lame, *a.* طوپال tòpàl; — of one hand, چولاق chòlàk; —, *v.a.* ایاغنی سقطا àyaghini-sàkat-et.

Lament, *v.a.* & *n.* اغلامق àghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه àghlama, فغان fìghān, نالش nālish.

Lamp, *s.* قندیل kàndīl.

Lance, *s.* مزراق mìzràk; —, *v.a.* دشمك dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, *s.* نیشتر nīshtèr (nèshtɛr).

Land, *s.* قره kàra, بر bèrr; ارض àrz (pl. اراضی ārāzī), الکا (ùlkÉ), ملك mìlk, مملکت mèmlékèt, طبراق tòpraĸ; plot of —, عرصه "àrsa; —, *v.n.* قره چیقمق kàraya-chìkmak; —, *v.a.* قره یه چیقارمق kàraya-chìkàrmak. [ìsskèlÉ.

Landing, Landing-place, *s.* اسکله

Landlord, *s.* ملك صاحبی mùlk-sāhibi; اوه صاحبی èv-sāhibi, خانه صاحبی khānè-sāhibi.

Lane, *s.* دار یول dàr-yòl; دار صوقاق dàr-sòkaĸ; چیقمز صوقاق chìkmàz-sòkaĸ. [زبان zàbān.

Language, *s.* دل dìl, لسان lìssān,

Languid, *a.* بایغین bàyghin, جانسز jānsìz. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بایغین کبی او bàyghin-

Lantern, *s.* فنار (fÈNÈR).

Lap, *s.* قوجاق kùjak; —, *v.a.* یالایه یالایه ایچمك yàlaya-yàlaya-ìchmek. [tàshlamak.

Lapidate, *v.a.* رجما rèjm-et, طاشلامق

Lapse, *s.* مرور mùrūr; —, *v.a.* قالمق kàlmak, عائداو "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسکله ìsskèlÉ.

Larder, *s.* کیلار kìlar (kìlÉR).

Large, *a.* بیوك bìyuk, کبیر kèbīr, عظیم "àzīm; کلی kyùllī, کلیتلو kyùllìyyètli.

Larkspur, *s.* هرارر نك چیچکی hèzār-rènk-chìchèghi (هرارن hèzārÈN).

Lash, *s.* قامچی kàmchi; —, *v.a.* قامچیلمق kàmchilamak; باغلامق

Lass, *s.* قیز kìz. [bàghlamak.

Last, *s.* قالپ kàlip; صوك sòng; —, *a.* الك صکره کی èng-sòngraki, اخر ākhìr, پسین pèssīn; —, *v.n.* سورمك sùrmek; طیانمق dàyanmak; باقی قالمق bākī-kàlmak, پایداراو pàydār-òl, مستمراو mùsstémèrr-òl; at.—, *ad.* عاقبت "ākìbèt, صوك صوکنده sòng-sòngunda, انجام کار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* طیانقلو dàyànìkli; چوق سورر chòk-sùrÉR, پایدار pàydār, مستمر mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصهٔ کلام khùlāssa'i-kèlām, الحاصل èl-hāssìl.

Latch, *s.* مندال màndàl, دل dìl.

Late, *a.* کچ ghèj, کچ ghèch; سابق sābìk; مرحوم mèrhūm, متوفا mùtéwèffà; —, *ad.* سابقا sābìka.

Lately, *ad.* برازاول bìr-àz-èvvÈl;

يقينلرده yàkinlarda, مؤخراً mù'àkhkharan.

Lath, *s.* شيشه shìshé; چام تخته chàm-tàkhta, پداوره pàdàwra.

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون كپوكى sàbun-kyùpughu; —, *v.a.* صابونلمق sàbunlamak.

Latitude, *s.* عرض "àrz, عرض بلد "àrzi-bèled; وسعت vùss"àt; مساعده mùssā"adé.

Latter, *a.* صكره كى sòngraki, اخر lākhir.

Latterly, *ad.* يقينده yàkinda, بو يقينلرده bù-yàkinlarda, مؤخرا mù'àkhkharan.

Lattice, *s.* قفس kàfess, شبيكه shèbīké.

Laudanum, *s.* افيون روحى àfyòn-rūhu.

Laugh, *s.* كولش ghyùlush, خنده khàndé; —, *v.n.* كولمك ghyùlmek, خندا khàndé-et.

Launch, *s.* صندال sàndàl; —, *v.a.* دكزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره خرج پدرا-khàrj-et; تفصيله باشلامق tàfsīla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشيرجى قارى chàmàshirji-kàri.

Laurel, *s.* يبان دفنه سى yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لواندە làvànda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذل bèzl-et, اتمق àtmak.

Law, *s.* سرع shèr", شريعت shèrī"àt, قانون kānūn, نظام nìzām.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū"; جائز jā'iz; حلال hàlāl; مأذون mè'zūn.

Lawsuit, *s.* دعوى dà"wà.

Lawyer, *s.* مفتى mùftī, فقيه fàkīh; دعوى وكيلى dà"wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, *a.* كوشك ghèvshèk; مساعده جى mùssā"adéji, مسامحه جى mùssāmahaji; لينتلوجه lìnètlija.

Laxative, *a.* ملين mùlèyyin.

Lay, *v.n.* يمورطلمق yìmurtlamak; —, *v.a.* قومق kòmak, ياترمق yàtirmak, وضع wàz"-et; قورمق kùrmak, طرح tàrh-et; — aside, براقمق bràkmak, ترك tèrk-et; — before, عرض "àrz-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamak; —, *v.n.* دينمك dìnènmek, راحت rāhat-et; — down, يره قومق yèra-kòmak, براقمق bràkmak, ترك tèrk-et; — hold of, طوتمق tùtmak, ياپشمق

yàpishmak, يقالمق yàkalamak; — in, طوپلامق tòplamak, تدارك‌ا tèdāruk-et (tèdārik); — on, سورمك sùrmek; صالدرمق sàldirmak, وضع‌ا wàz"-et, طرح‌ا tàrh-et; — open, اچمق àchmak; — out, خرج‌ا khàrj-et, صرف‌ا sàrf-et, خرجامق khàrjamak; — over, قاپلامق kàplamak; — up, v.a. صاقلامق sàklamak, خسته‌ا khàssta-et; —, v.n. خسته‌او khàssta-òl; — waste, v.a. خراب‌ا khàrāb-et; —, v.n. ويران‌قالمق vīrān-kālmak; خالی‌قالمق khālī-kàlmak.

Layer, s. قات kàt, طبقه tàbaka.

Lazaretto, s. تحفظخانه tàhàffuz-khānÉ, قارنتينه kàrantīna.

Lazy, a. تنبل tènbèl.

Lead, s. قورشون kùrshun, لسرب ùssrub; اسقنديل ìsskàndil; قلاغوزلق kìlàghuzluk, ارباشيلق èr-bàshilik, سوزباشيلق sùz-bàshilik; —, v.a. كوترمك ghyùturmek, يدمك yèdmek; —, v.n. باشه كچمك bàsha-ghèchmek, ايلرودوشمك ìléri-dùshmek, اوكه‌دوشمك ùngÉ-dùshmek, قلاغوزلق‌ا kìlàghuzluk-et, هادی‌او hādī-òl; — away, الوب‌كوترمك àlip-ghyùturmek; الداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmak, اضلال‌ا ìdlāl-et, افسادا ìfsād-et; — astray, يولدن‌چيقارمق yòldan-chìkàrmak; الداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmak, اضلال‌ا ìdlāl-et, افسادا ìfsād-et.

Leader, s. باش bàsh, رئيس rè'īss, سر sèr; اوك‌اتی ùng-àti, اوك‌حيوانی ùng-hàywāni, غزته‌نك‌باشلوجه‌بندی ghàzètaning-bàshlija-bèndi.

Leaf, s. يپراق yàprak, ورق vàrak, ورقه vàraka; — gold, التون‌ورقی àltin-vàraki; — silver, كومش‌ورقی ghyùmush-vàraki; — copper or brass, ورق vàrak.

League, s. ساعت sā"at, ساعتلق‌يول sā"atlik-yòl; اتفاق ìttifāk; — together, v.n. اتفاق‌ا ìttifāk-et.

Leak, s. دليك dèlik, اچقلق àchiklik, يارق yàrik; —, v.n. اقمق àkmak; صزمق sìzmak; صوا sù-et.

Lean, a. ضعيف zà"īf, زبون zàbun, اريق àrik; —, s. ياغسزات yàghsiz-èt; —, v.n. اكری‌دورمق èghri-dùrmak, اكلمك èghilmek, ياتمق yàtmak;

— against, *v.n.* طیانمق dàyanmak, یصدانمق yàssdanmak ; —, *v.a.* طیامق dàyamak.

Leap, *s.* اتلایش àtlayish, صچرایش sìchrayish ; —, *v.n.* اتلامق àtlamak, صحرامق sìchramak.

Leapyear, *s.* کبیسه kèbīssé.

Learn, *v.a.* اوکرنمك ùghrènmek, تحصیل تحصیل tàhsīl-et, استفاده ایسستifādé-et, تعلم tà"allum-et.

Learned, *a.* عالم "ālim, اوقومش òkumush, دانشمند dānishmènd.

Learning, *s.* علم "ilm, عرفان "irfān, دانش dānish.

Least, *a.* اك اوفاق èng-ùfàk, اك کچوك èng-kùchuk ; اك از èng-àz ; ادنا èdnā, پك جزئی pèk-jùz'ī ; at —, *ad.* هیچ اولزایسه hìch-òlmàz-ìssa ; —, *c.* یاخود yākhùd ; not in the —, *ad.* هیچ hìch, اصلا àsslā, قطعا kàt"ā, قطعاً وقاطبة kàt"àn-vè-kātibétan.

Leather, *s.* مشین mèshīn, سختیان sàkhtiyān, بولغاری bùlghārī ; (sole) کوسله kyùssélé, کون ghyùn.

Leave, *s.* اذن ìzn, ìzin, رخصت rùkhsàt ; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tèrk-et ; — off, براقمق bràkmak, واز کچمك vāz-ghèchmek ; کسلك kèssilmek, دیکمك dìngmek, منقطع او mùnkàti" - òl ; — out, کچمك ghèchmek, اتلامق àtlamak, یازمامق yàzmamak.

Leaven, *s.* مایه māyé ; —, *v.a.* مایه لمك māyélémek.

Lecture, *s.* درس dèrss ; درسعام dèrssi-"āmm ; وعظ và"z ; —, *v.n.* درس ویرمك dèrss - vèrmek ; وعظ và"z-et ; —, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, نصیحت ویرمك nàssīhàt-vèrmek.

Led-horse, *s.* یدك yèdek.

Lee, *s.* روزکارالتی rùzghyār-àlti.

Leech, *s.* سولوك sùluk ; هکیم hèkim طبیب tàbīb ; —, *v.a.* سولوك یاپشدرمق sùluk-yàpishdirmak.

Leek, *s.* پراصه pràssa.

Left, *s.* صول sòl, صول طرفی sòl-tàrafi, یسار yèssār, چپ chèp ; — handed, صولاق sòlàk.

Leg, *s.* ایاق àyak, باجاق bàjak ; بوت bùt.

Legacy, *s.* وصیت wàssìyyèt.

Legal, *a.* شرعی shèr"ī, مشروع mèshrū", جائز jā'iz, مأذون mè'zūn, حلال hàlāl.

Legation, *s.* سفارت sèfārèt ; — house, سفارتخانه sèfārèt-khāné.

Legible, *a.* اوقونور òkunur, اوقوناقلو òkunàklı, عیان "àyān, جلی jèlī.

Legion, *s.* الای àlay, لوا lìvā.

Legislate, *v.n.* قانون‌وضع ایتمك kānūn-wàz"et.

Legitimate, *a.* یولسز yòllu, یولنده yòlunda ; شرعی shèr"ī, مشروع mèshrū", حلال hàlāl.

Leisure, *s.* بوش‌وقت bòsh-wàkıt, خالی‌وقت khālī-wàkıt.

Lemon, *s.* لیمون līmòn.

Lend, *v.a.* ویرمك vèrmek, عاریه‌ویرمق "āriyyètEn-vèrmek ; اودنج ویرمك ùdunj-vèrmek, قرض کارز-et.

Length, *s.* بوی bòy, طول tūl, اوزونلق ùzunluk ; at —, *ad.* عاقبت "ākibet, نهایت nihāyet.

Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, بویلانمق bòylanmak ; —, *v.a.* بوی‌ویرمك bòy-vèrmek, اوزاتمق ùzàtmak.

Lens, *s.* جام jàm.

Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.

Leopard, *s.* قپلان kàplàn.

Leper, *s.* مسکین mìsskin, الاتنلو àla-tènli, ابرص àbràss.

Less, *a.* کچوك kùchuk, دهاکچوك dàhà-kùchuk ; از àz, دهاز dàhà-àz, اکسك èksik.

Lessen, *v.n.* کچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak ; ازالمق àzalmak ; —, *v.a.* کچولتمك kùchultmek, اوفالتمق ùfàltmak, ازالتمق àzaltmak, کسمك kèssmek.

Lesson, *s.* درس dèrss ; عبرت "ìbrèt.

Lest, *c.* شایدکه shāyed-ki, مبادا mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundan, محالعه‌سندن mùtāla"àssından.

Let, *s.* مانع mānı" ; —, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak ; کرایه‌ویرمك kìrāya-vèrmek ; —, *v.n.* کرایه‌ویرلمك kìrāya-vèrilmek ; — down, اندرمك èndirmek ; — loose, صالیویرمك sàlıvèrmek ; براقمق bràkmak ; — off, صالیویرمك sàlıvèrmek ; اتمق àtmak ; عفو "àfv-et ; — fly, اتمق àtmak ; — out, طیشاری‌براقمق dìshàrı-bràkmak ; کرایه‌ویرمك kìrāya-vèrmek ; — in, ایچروالمق ìchèri-àlmak ; ایچروقومق ìchèri-kòmak ; پارچه‌قومق pàrcha-kòmak ; — blood, قان‌المق kàn-àlmak ; —, *pp.* کراده kìrāda.

Letter, *s.* حرف hàrf (pl. حروف hùrūf,

حروفات hùrūfāt) ; مكتوب mèktūb (mèktup), نامه nāmé.

Lettuce, *s.* ماروله mārul, صلاطه sàlata.

Levant, *s.* ممالك عثمانيه mèmāliki-"òssmānìyyé.

Level, *s.* افق ùfuk ; دوز dùz ; —, *a.* افقى ùfukī, دوز dùz, طوغرى dòghru ; —, *v.a.* دوزلمك dùzlètmek ; — at, نشان الق nìshān-àlmak.

Lever, *s.* قول kòl, مانوله mànavèla.

Levity, *s.* خفت khìffèt ; خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Levy, *s.* عسكر تحريرى "àssker-tàhrīri ; يكى يازلش عسكر yèngi-yàzilmish-"àssker ; صالغين sàlghin ; تحصيل tàhsīl ; —, *v.a.* تحرير tàhrīr-et, جمع jèm"-et, طوپلامق tòplamak ; تحصيل tàhsīl-et, طوپلامق tòplamak, الق àlmak.

Liable, *a.* قابل kābil, مستعد mùsstà"ìdd ; مسئول mèss'ūl.

Liar, *s.* يالانجى yàlànji.

Liberal, *a.* الى اچق èli-àchik, جومرد jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli, سخى sàkhī ; مكمل mùkèmmèl.

Liberty, *s.* سربستلك sèrbèsstlik (sèrbèsslik), سربستيت sèrbèsstìyyèt, سربستى sèrbèsstī ; حريت hùrrìyyèt, ازاد āzād, ازادكى āzādéghī ; اذن ìzn, مأذونيت mè'zūnìyyèt, رخصت rùkhsàt ; تركى ادب tèrki-èdèb, عارسزلق "ārsizlik, جسارت jèssārèt ; امتياز ìmtiyāz, معافيت mù"āfìyyèt ; حدود hùdūd ; to be at —, كزمك ghèzmek, محبوس اولمامق màhbūss-òlmamak ; بوشده او bòshda-òl, مأذون او khālī-wàkti-òl ; خالى وقتى او mè'zūn-ol, اذنى او ìzni-òl ; to take the —, اجتسارا جسارت jèssāret-et, اجترا ìjtissār-et, اجرئت jùr'èt-et, اجترا ìjtirā-et ; to take liberties, عارسزلنمق "ārsizlanmak, عارسزلق "ārsizlik-et.

Librarian, *s.* حافظ كتب hāfiz-kyùtub.

Library, *s.* كتبخانه kyùtub-khāné.

Lick, *v.a.* يالامق yàlamak ; دوكمك dùghmek ; التا àlt-et, مغلوبا màghlūb-et, يمك yènmek.

Lid, *s.* قپاق kàpak, اورتى ùrtu.

Lie, *s.* يالان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh ; كول صويى kyùl-sùyu, بوغاده bòghāda ; —, *v.n.* ياتمق yàtmak ; اولمق òlmak, بولنمق bùlunmak, واقع او vāki"-òl, موضوع اولمق mèvzū"-ol ;

يلان‌سويلمك yàlàn-sùwèylémek ; — down, ياتمق اشاغي yàtmak, اشاغي ياتمق àshàghi-yàtmak, اوزانمق ùzànmak ; — with, مجامعه mùjāma"à-et ; محول او رأينه منوطاو mùhàvvel-ol, رأينه منوطاو rè'yina-mènūt-òl, حواله اولنمق hàwālé-òlunmak ; — at stake, اراده‌او ìrada-òl.

Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشى yùz-bàshi ; (army) ملازم mùlāzim ; — colonel, — governor, &c. — of grand-vizier, قائم‌مقام kā'im-màkām (kàymakàm) ; — of a judge, نائب nā'ib ; — general, فريق fèrīk ; of a civil functionary, or individual, وكيل vèkīl.

Life, *s.* جان jān, حيات hàyāt ; — time, عمر "ùmr, مدت عمر mùddèti-"ùmr ; this —, دنيا dùnyā, عالم دنيا "ālémi-dùnyā, عالم فنا "ālémi-fènā, عالم كون وفساد "ālémi-kèvn-u-fèssād ; the — to come, اخرت ākhirèt, داريقا dāri-bàkā.

Lift, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Light, *s.* اشيق àshik, ايدينلق àydinlik, ضيا zìyā, نور nūr ; اتش àtèsh ; موم mùm ; —, *a.* خفيف khàfīf ; —, *v.n.* طوتشمق tùtushmak, يانمق yànmak ; ايدينلنمق àydinlanmak ; انمك ènmek, قونمق kònmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak, طوتشدرمق tùtushdurmak, ايقادا ìkād-et ; — up, *v.n.* ايدينلنمق àydinlanmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak ; ايدينلندرمق àydinlandirmak ; — upon, راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادفا tèssāduf-et, اوزرينه قونمق ùzèrina-kònmak.

Lighten, *v.n.* شمشك چاقمق shìmshek-chàkmak ; —, *v.a.* خفيفلتمك khàfīflètmek, تخفيفا tàkhfīf-et ; ايدينلندرمق àydinlandirmak, تنويرا tènvīr-et, اضائه ìzā'a-et ; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, تقريبا tèfrīh-et.

Lighter, *s.* مغونه màghūna, صلاپوريه sàlapùriya, طومباز tòmbàz.

Lighthouse, *s.* فنار fènèr.

Lightning, *s.* شمشك shìmshek, يرق [bèrk.

Lignum-vitæ, *s.* پلسنك اغاجى pèlèssènk-àghàji.

Like, *s.* اش èsh, شبه shìbh ; —, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh ; —, *v.a.* سومك sèvmek, حظا hàzz-et, تلذذا tèlèzzuz-et,

خوشلمق khòshlanmak ; —, *ad.* كبي ghìbi, وش vèsh.

Likelihood, *s.* احتمال ìhtimāl.

Likely, *a.* احتمال ìhtimāl, محتمل mùhtèmil, مأمول mè'mūl, ملحوظ mèlhūz ; كوزل ghyùzèl, ياقشقلو yàkshìkli, كوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر dìlbèr.

Liken, *v.a.* بكزتمك bèngzètmek, تشبيه tèshbīh-et.

Likeness, *s.* مشابهت mùshābéhèt ; رسم rèssm, تصوير tàssvīr.

Likewise, *ad.* هكذا hākézā, وكذا vè-kézā, كذلك kèzālik.

Lilac, *s.* ليلاك lèylāk ; —, *a.* مور mòr.

Lily, *s.* زنبق zànbàk ; — of the valley, اينجوچيچكي ìnji-chìchèghi.

Limb, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā) ; كنار kènār, محيط mùhīt.

Lime, *s.* كرج or كيرج kìrèj ; ليمون līmòn ; — tree, فلامور fīlāmūr (ìkhlāmūr) ; bird —, — twig, اوكسه ùksé.

Limit, *s.* حد hàdd, پايان pàyān, اوج ùj, غايت ghāyet, نهايت nìhāyet ; حدود hùdūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sìnir ; —, *v.a.* حدتعيين hàdd-tà"yīn-et ; حصرا hàssr-et, باغلامق bàghlamak.

Limp, *a.* كوشك ghèvshèk, يموشاق yùmushàk ; —, *v.n.* طوپالمق tòpàllamak, اقصيمق àksìmak.

Linden-tree, *s.* فلامور fīlāmūr (ìkhlāmūr).

Line, *s.* چيزى chìzi, خط khàtt ; سطر sàtr ; ايپ ìp, حلاط hàlat ; —, *v.a.* استارچكمك àsstar-chèkmek ; قاپلامق kàplamak.

Linen, *a.* كتان kètèn ; *s.* كتان بزى kètèn-bèzi ; بز bèz ; چماشير chàmàshìr ; body —, چماشير chàmàshìr ; table —, سفره بزلرى sòfra-bèzléri, پيشكيرميشكير (pèshghir-mèshghir) ; bed —, چارشب مارشب (chàrshaf-màrshaf) ; — draper, بزجى bèzji.

Linger, *v.n.* كتميوب وقت كچورمك ghìtméyup-wàkìt-ghèchirmek ; اولوم درجه لرنده چوق وقت ياتمق ùlum-dèréjélérinda-chòk-wàkìt-yàtmak.

Liniment, *s.* ياغ yàgh.

Lining, *s.* استار àsstar ; قاپلامه kàplama.

Link, *s.* زنجير حلقه سى zìnjir-hàlkassi ;

مشعله mèsh"àlé (màshala).

Linseed, *s.* کتان تخمی kèten-tòkhumu, بذرتخمی bèzir-tòkhumu; — oil, بذریاغی bèzir-yà*ghi*.

Lint, *s.* یاره بزی yàra-bèzi, مرهم بزی mèrhèm-bèzi; دیتلمش کتان dìtilmish-kèten.

Lintel, *s.* اوست اشیکی ùsst-èshi*ghi*.

Lion, *s.* ارسلان àrsslan (àsslan), شیر shīr, اسد èssed, غضنفر ghàzanfèr; —ess, دیشی ارسلان dìshi-(àsslan).

Lip, *s.* دوداق dùdàk, شفه shèfé, لب lèb; کنار kènar.

Liquid, *a.* سیال sèyyāl, مائع mā'i"; —, *s.* سیاله sèyyālé, اقیجی نسنه àkìji-nèssné.

Liquidate, *v.a.* اودمك ùdémek, قپاتمق kàpatmak, ایفا ایفا-et, استیفا ìsstifā-et.

Liquor, *s.* صو sù; ایچکی ìchki; in —, کیف kèyf, سرخوش sèrkhòsh.

List, *s.* دفتر dèfter, پوصله pùssla; چوقه کناری (chòha)-kènàri; یاتمه yàtma, اکریلك èghrilik; lists, *s. pl.* میدان mèydān; —, *v.n.* اسمك ìsstémek, جانی اسمك jāni-ìsstémek; قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek, دکلمك dìnglémek (dīnémek); یاتمق yàtmak, اکلمك èghilmek.

Listen, *v.n.* قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek, دکلمك dìnglémek (dīnémek).

Literal, *a.* لغوی lùghavī. [dà"wà.

Litigation, *s.* احتجاج ìhtijāj, دعوی

Litter, *s.* پسلك pìsslik; دسکره dèsskéré, تختروان tàkhtì-ràwān; کوبره ghyùbré, صاپ sàp; — down, *v.a.* التنه کوبره سرمك àltìna-ghyùbré-sèrmek (*or* صاپ sàp); — about, *v.a.* اتمق àtmak, دوکمك dùkmek.

Little, *a.* کچوك kùchuk, اوفاق ùfàk, صغیر sàghīr; —, *ad.* از àz, ازبرشی àz-bìr-shèy, جزئیجه jùz'ījа; a —, *s.* براز bìr-àz, ازبرشی àz-bìr-shèy, جزئی برشی jùz'ī-bìr-shèy, ازبچوق برشی àz-bùchuk-bìr-shèy; — one, یاوری yàvri; چوجق chòjuk; — by —, یواش یواش àzer-àzer, یاواش یاواش yāwàsh-yāwàsh, تدریجله tèdrījla, جسته جسته jèssté-jèssté.

Live, *v.n.* یشامق yàshamak, معمراو mù"àmmer-òl; کچنمك ghèchinmek, تعیش tà"àyyush-et, کفاف نفس ایله kèfāf-nèfss-et; بسلنمك bèsslènmek,

تغدیا tàghàddī-et ; — upon, یمك yèmek, بسلنمك bèsslènmek ; کچنمك ghèchinmek.

Livelihood, *s.* کچنه‌جك ghèchinéjek, کفاف نفس kèfāfi-nèfss.

Lively, *a.* اوینیور òyniyor, اویناق òynàk ; شن‌شوخ shèn-shūkh ; مفرح mùfèrrih, طرب‌انکیز tàrab-ènghīz.

Liver, *s.* قره‌جکر kàra-jìghER, جکر jìghER.

Livid, *a.* مور mòr ; الاق‌بولاق àlak-bùlak.

Living, *s.* کچنه‌جك ghèchinéjek, کفاف نفس kèfāfi-nèfss ; صورت‌تعیش sūrèti-tà"àyyush ; یمك yèmèk, طعام tà"ām ; امامت ìmāmèt ; —, *a.* دیری dìri, صاغ sàgh, حیاتده hàyātda, برحیات bèr-hàyāt, حی hàyy, جانوار jānvār.

Lizard, *s.* کرتنکلر kèrtènkèlER (kèrtènkèlé).

Load, *s.* یوك yùk, بار bār, حموله hàmūlé ; —, *v.a.* یوکلتمك yùklètmek ; طولدرمق dòldurmak.

Loadstone, *s.* مقناطیس mìknātīss (mìkhlàdiz-tàshi).

Loaf, *s.* صومون sòmun ; کله kèllé.

Loan, *s.* اودنج ùdunj, قرض kàrz, استقراض ìsstikrāz.

Loathe, *v.a.* ایکرنمك ìghrenmek, تکسنمك tìksinmek, استکراه‌ا ìsstikrāh-et, اکراه‌ا ìkrāh-et.

Lobster, *s.* استاقوز ìsstàkoz.

Local, *a.* یرلو yèrli, موقعی mèvki"ī ; جزئی jùz'ī, منحصر mùnhàssir.

Locality, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi".

Lock, *s.* کلید kìlid ; چقماق chàkmak ; حوض hàwuz ; دمت dèmet ; —, *v.n.* کلیدلنمك kìlidlenmek, کتلنمك kìtlenmek ; —, *v.a.* کلیدلمك kìlidlémek, کتلمك kìtlémek ; — in, ایچروکتلمك ìchèri-kìtlémek ; — out, طیشاری‌کتلمك dìshāri-kìtlémek ; — up, کتلمك kìtlémek, کتلیویرمك kìtléyivèrmek.

Locksmith, *s.* چلنکیر chìlinghir.

Locust, *s.* چکرکه chèkirghé ; کچی‌بوینوزی kèchi-bòynuzu.

Lodge, *s.* قپوجی‌اوطه‌سی kàpiji-òdassi, قپوجی‌اوی kàpiji-èvi ; باغ‌اوی bàgh-èvi ; —, *v.n.* اوطورمق òturmak, مسافراو mùssāfir-òl, مسافرةاوطورمق mùssāférétEn-òturmak ; قالمق

kàlmak ; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak ; اتمق àtmak ; عرضا "àrz-et.

Lodger, *s.* كراجی kìrāji, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطه òda, قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسی tàwan-àrassi.

Lofty, *a.* یوکسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi".

Log, *s.* اوطون òdun ; کوك kyùtuk ; پراکنده pàrakèta ; انساب ènsāb ; log. sine, نسبت جیبیه nìssbèti-jèybìyyé ; log cosine, تمام نسبت جیبیه tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé ; log. tangent, نسبت طلیه nìssbèti-zìllìyyé ; &c. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمه lùghārìtma ;

Logic, *s.* منطق màntik.

Logwood, *s.* بقام bàkkàm.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* کزمك ghèzinmek, طولاشمق dòlashmak, وقت کچورمك wàkit-ghèchirmek, وقت غائب wàkit-(kā'ib)-et. [اسسز àsssiz.

Lonely, *a.* تنها tènhā ; یالکز yàlìngiz ;

Long, *a.* اوزون ùzun, طویل tàwīl ;

—, *v.n.* اشیرمك àsh-yèrmek ;

— for, اسمك ìsstémek, جانی اسمك jāni-ìsstémek ; ارامق àramak ;

— after, ارامق àramak, مشتاق او mùshtāk-òl, اشتیاق ا ìshtìyāk-et.

Longer, *a.* دهااوزون dàhà-ùzun ;

—, *ad.* any —, no —, ارتق àrtik, زیاده zìyādé ; a little —, برازدها bìr-àz-dàhà.

Longitude, *s.* طول بلد tūl, طول tūli-bèled.

Look, *s.* باقش bàkish, نظر nàzar, لحظه làhza ; بکز bèngz, چهره chèhré, سیما sīmā ; قیافت kìyāfèt, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, قیلق kìlik ;

—, *v.n.* باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et ; سیرا sèyr-et, تماشا tàmāshā-et ; کزمك ghèlmek, کزه کورنمك ghyùzé-ghyùrunmek ; — like, بکزمك bèngzémek ; — about, باقنمق bàkìnmak ; ارامق àramak ; — after, باقمق bàkmak, کوزتمك ghyùzetmek ; ارامق àramak ; — big, قورلق kùrulmak, قبادایلق kàba-dàylik-et ; — down upon, یوقاریدن اشاغی باقمق yùkàridan-àshaghi-bàkmak ; استحقارا ìsstìhkār-et, خوارباقمق khòr-bàkmak ; — for, ارامق àramak ; منتظراو bèklémek, بکلمك

mùntàzir - ôl, مأمول mè'mūl-et; — into, تفتيش tèftīsh-et, تجسس tèjèsssuss - et; — on, باقمق bàkmak, سيرا sèyr-et; — out, ايوجه باقمق īyija-bàkmak, دقت dìkkàt - et; — well, كوزل او ghyùzèl-ôl, ياقشمق yàkishmak, يراشمق yàrashmak; چهره سی ايو chèhréssi-īyi-ôl. [mìr'àt.

Looking-glass, s. آينه āyinè, مرآت

Loom, s. بزدستگاهی bèz-dèsstghyāhi, دستگاه dèsstghyāh (tèzghyāh); —, v.n. خيال ميال كوزكمك khàyāl-màyāl-ghyùzukmek.

Loop, s. الك ìlmik; اليك ìlik.

Loophole, s. باجه bàja, ايدينلق باجه سی àydìnlìk - bàjassi; قاچامق kàchamak.

Loose, s. اطلاق عنان ìtlāki-"ìnān; —, a. كوشك ghèvshèk; چوزولو chùzulu; صالانيور sàllànìyor; مبهم mùbhèm; ربطسز ràbtsiz; رابطه سز rābitassiz, يرامز yàramàz, چاپقين chàpkin; —, v.a. اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; براقمق bràkmak; صاليويرمك sàlìvèrmek.

Loosen, v.a. كوشمك ghèvshètmek; لينت ويرمك lìnèt-vèrmek.

Looseness, s. كوشكلك ghèvsheklik; (of bowels) لينت lìnèt; اسهال ìsshāl; (of morals) چاپقينلق chàpkinlik.

Lord, s. افندی èfèndi, بك bègh; the Lord God, رب العالمين ràbbu-'l-"ālémīn; the Lord of glory, رب العزت ràbbu - 'l - "ìzzèt; our Lord, افندیمز èfèndimiz; رجمز تعالی ràbbimiz - tà"ālà; our Lord Jesus Christ, عيسی المسيح افندیمز حضرتلری "Ìssà-'l-Mèssīh-èfèndimiz-hàzrètléri, or ربمز تعالی عيسی المسيح حضرتلری ràbbimiz-tà"ālà-"ìssà-'l-mèssīh-hàzrètléri; our Lord and Saviour, ربمز وخلاصمز ràbbimiz-vè-khàllāssimiz; our sovereign Lord, پادشاهمز افندیمز pādishāhimiz - èfèndimiz; our Lord and Master, ولی نعمتمز افندیمز vèlī-nì"mètimiz-èfèndimiz.

Lose, v.a. غائب ghā'ib-et (kàybet), ضائع zā'i"-et, الدن چرمق èldan-kàchirmak; الدن او dan - ôl; — ground, يرغائب yèr-ghā'ib-et, كيرولمك ghèrìlémek; — one's way,

يول غائب ا yòl-ghā'ib-et, يول شاشرمق yòl-shàshirmak.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; تلف tèlef; تلفيات tèlefìyyāt.

Lot, *s.* قسمت kìssmèt; lots, قرعه kùr"à; to draw lots, قرعه چكمك kùr"à-chèkmek.

Lotion, *s.* صو sù.

Lottery, *s.* پيانقو pìyànko.

Loud, *a.* پك pèk, پك سسلو pèk-sèssli, بلند bùlènd.

Louse, *s.* بت bìt, كهله kèhlé; —, *v.n.* بتلنمك bìtlenmek; —, *v.a.* كهله لرينى قيرمق kèhlélérini-kìrmak.

Love, *s.* عشق "àshk, سوكى sèvghi; محبت màhàbbet; —, *v.a.* سومك sèvmek; عاشق او "āshik-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطليجانى fìrènk-pàtlijāni; (green) قواته kàwata.

Lovely, *a.* سوكيلو sèvghili, كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr.

Lover, *s.* عاشق "āshik; زنپاره (zàmpara); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغى àshāghi; الچق àlchàk; باصق bàssik; حقير hàkīr; دنى dènī, چاپقين chàpkin, نامرد nā-mèrd; يواش yāwàsh; پس pèss; —, *v.n.* اينك كبى سس ويرمك īnèk-ghìbi-sèss-vèrmek.

Lower, *a.* دها الچق dàhà-àlchàk; دها اشاغى dàhà-àshàghi; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; اشاغيلتمق àshāghilatmak; صارقتمق sàrkitmak; ماينه ا màyna-et; ترذيل ا tèrzīl-et, محقرا mùhàkkàr-et; ضعيفلتمق zà"īflatmak; —, *v.n.* قرارمق kàrarmak.

Loyal, *a.* صادق sādik, مطيع mùtī", منقاد mùnkād.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tāli".

Lucky, *a.* بختلو bàkhtli.

Luggage, *s.* اشيا èshyā, پرتى pìrti, اثقال èsskāl, يوك yùk, صندق ماندق sàndik-màndik.

Lukewarm, *a.* ايليجق ìlijàk; اغر àghir, كوشك ghèvshèk, غيرتسز ghàyretsiz.

Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp; —, *v.a.* كوترى المق ghyùturu-àlmak; كوترى ويرمك ghyùturu-vèrmek; كوترى ياپمق ghyùturu-yàpmak; كوترى ياپدرمق ghyùturu-yàpdirmak.

Lunacy, *s.* دلیلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Lunatic, *a.* & *s.* دلی dèli, مجنون mèjnūn.

Lungs, *s.pl.* جگر jìghèr, اق جگر àk-jìghèr.

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tàtlı.

Luserne, Lucerne, *s.* یونجه yònjа.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt; — after, *v.n.* شهوتلنمك shèhvètlenmek.

Lustre, *s.* پارلاقلق pàrlaklık, رونق rèvnàk; اویزه āvīzé.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, برکتلو bèrékètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* سلطنتلو sàltanàtlı, طنطنه‌لو tàntanalı; اعلی à"là, نفیس nèfīss.

Luxury, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana; سفاهت sèfāhàt; نفیس‌شی nèfīss-shèy.

Lying-in, *s.* چوجق طوغرمه‌جق وقت chòjuk-dòghurajak-wàkıt; لوغوسه‌لق وقتی lòghussalık-wàktı.

Lynx, *s.* وشق vàshak, قره‌قولاق kàra-bòzdaghàn; هندوستان‌جوزی قبوغی hìndusstān-jèvizi-kàbughu.

Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrkh, ماکینه màkina, آلت ālet, آلات ālāt.

Mackerel, *s.* اسقومری ùsskùmru.

Mad, *a.* دلی dèli, دیوانه dīwānė; مجنون mèjnūn, چلدرمش kàchık, چلدرمش chìldirmish; to go —, *v.n.* چلدرمك chìldirmek, دلی‌اول dèli-òl, تجنن tèjènnun-et, جنت‌کتورمك jìnnèt-ghètirmek.

Madder, *s.* کوك‌بویا kyùk-bòya.

Mad-house, *s.* تیمارخانه tīmar-khānė, بیمارخانه bīmar-khānė.

Madness, *s.* دلیلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Magazine, *s.* مغازه màghaza; انبار ànbār; مخزن mākhzèn; غرته ghàzèta; powder —, جبخانه jèb-khānė.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magician, *s.* سحرباز sìhrbāz, سحار sàhhār.

Magic, *s.* سحر sìhr; — lantern, خیالجی‌فنری khàyāljì-fènéri.

Magistrate, *s.* حاکم hākim, ضابط zābit, مأمور mè'mūr.

Magnanimity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènāb, علوفطرت "ùlùvvi-fìtrèt.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه màkàrna.

Mace, *s.* طوپوز tòpuz, بوزطغان

Magnesia, *s.* كهرجله تايمغى ghyùhèrchilé-kàymaghi.

Magnet, *s.* مقناطيس mìknātiss (mìkhlādiz).

Magnificence, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé; فخامت fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پك كوزل pèk-ghyùzèl; سلطنتلو sàltanàtlì; فخيم fàkhīm, فخامتلو fàkhāmètlù.

Magnify, *v.a.* بيوتمك bìyutmek; تحميد وتمجيدا tàhmīd-u-tèmjīd-et.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsūz (pèrtevsiz).

Magnitude, *s.* بيوكلك bìyuklik, حجم hàjm; اهميت èhèmmìyyèt.

Magpie, *s.* صقصغان sàksaghàn.

Mahogany, *s.* ماغون اغاجى màghon-àghajì.

Mahometan, *a.* محمدى mùhàmmédī, اسلامى ìsslāmī; —, *s.* مسلم mùsslim, اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلمان mùsslimān.

Mahometanism, *s.* اسلام ìsslām, دين اسلام dīni-ìsslām,

Maid, Maiden, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākiré.

Maidenhead, *s.* قيزلق kìzlìk, بكر bìkr.

Maidservant, *s.* (free) بسله bèsslémé; (slave) خلايق khàlāyìk, جاريه jārìyyé.

Mail, *s.* پوسته pòssta; زره zìrh.

Maim, *v.a.* الني سقطا èlini-sàkat-et, قولنى سقطا kòlunu-sàkat-et.

Main, *a.* بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl; —, *s.* دكز dèngiz; قوت kùvvèt; with all his might and main, وارقوتيله vār-kùvvètìla; — land, اصل قره àssl-kàra; — mast, اورطه دير ك òrta-dìrèk, غراندى ديركى ghràndi-dìrèghī; — sail, غراندى ghràndi; — topsail, غابيه غراندى ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek; ادعا ارقداو àrka-òl, طوتمق tùtmak; ادّعا ìddi"ā-et; ابقا ìbkā-et; صيانت سيانت sìyānèt-et, وقايه vìkāyé-et.

Maintenance, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, تعيش tà"àyyush, نفقه nàfaka, كفاف نفس kèfāfi-nèfss; ابقا ìbkā; صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé.

Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت màhābèt; His Majesty (the Sultan), سوكتلوافندمز shèvkètli-

èfèndimiz; His (or Her) Majesty the King, حشمتلوقرال جناتلری hàshmètli-kìràl-jènābléri (or قراليچه kìrālìcha, the Queen, *or* ايمپراطور ìmpérātòr, the Emperor, &c.)

Major, *a.* اكثری èksérī; اعظم à"zàm, اكبر èkbèr; كلی kyùllī; بالغ bāligh; —, *s.* بيكباشی bìng-bàshi; drum —, طامبورماژور tàmbur-màzhòr.

Majority, *s.* اكثريت èksèrìyyèt; بلوغ bùlūgh, سن بلوغ sìnni-bùlūgh; بيكباشيلك bìng-bàshilik.

Make, *s.* بچم bìchim, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt, ياپلش yàpilish; اعماليه ì"mālìyyé; —, *v.a.* ياپمق yàpmak, اعمال ì"māl-et; وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek; يراتمق yèratmak, خلق khàlk-et; ايتمك ètmek, ايلمك èylémek, قيلمق kìlmak; — a fool of, الداتمق àldatmak, كپازه képāzé-et, مسخره يه چويرمك màsskharaya-chèvirmek; — a mistake, ياكلمق yàngilmak, سهو sèhv-et, خطا khàtā-et, ياكلشلق yàngilishlik-et; — angry, دارلتمق dàriltmak, قيزدرمق kìzdirmak, كوجندرمك ghyùjèndirmek; — a pen, قلم يونتمق kàlem-yòntmak, (a new pen) قلم اچمق kàlem-àchmak; — at, صالدرمق sàldirmak, هجوم hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلف tèlef-et; — for, يول طوتمق yòl-tùtmak; — good, يرينه كتورمك yèrina-ghètirmek; — haste, چابك او chàbik-òl, عجله ا "àjélé-et; — land, دكزده قره كورنمك dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سويلمك chòk-sùwèylémek; — off, كتمك ghitmek, صاوشمق sàwushmak; — off with, المق àlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقت ا rèfākàt-et داخل ا dākhil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; قورتلمق kùrtūlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak; اثبات ا ìssbāt-et; حساب ا hìssāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله ا hàwālé-et; — towards, يول طوتمق yòl-tùtmak; — up, طوپلامق tòplamak; تكميل ا

tèkmīl-et, تمامٖا tāmām-et ; — up to, یاننه‌وارمق yànina-vàrmak ; — it up, بارشمق bàrishmak ; — it up to, تضمینٖا tàzmīn-et, تماملمق tàmāmlamak ; — use of, قوللانمق kùllànmak, استعمالٖا ìsstì"māl-et.

Malady, *s.* درد dèrd, علت "ìllèt.

Male, *a.* & *s.* ارکك èrkek, نر nèr, ذکر zèker (pl. ذکور zùkyūr).

Malefactor, *s.* صاحب‌جنحه sāhib-jùnhà, مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت "àdāvèt, عدوان "ùdvān, حقد hìkd, بغض bùghz.

Malice, *s.* سوٴقصد sù'i-kàssd, سوٴنیت sù'i-nìyyèt, کوتیلك kyùtulik.

Mallet, *s.* طوقمق tòkmàk.

Mallows, *s.* ابه‌کومجی èbé-ghyùmèji.

Mamma, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé.

Man, *s.* ادم ādem (àdam), انسان ìnsān, مرد mèrd, مردم mèrdum ; — of war, جنك‌کمیسی jènk-ghèmissi, قالیون kàlyòn, — of war's man, قالیونجی‌نفری kàlyònji-nèféri ; —, *v.a.* ادم‌ایله‌دوناتمق àdam-ila-dònatmak, ادم‌قومق àdam-kòmak ; دوناتمق dònatmak, باشنه‌وارمق bàshina-vàrmak.

Manage, *v.n.* اویدرمق ùydurmak ; ایدنمك èdinmek ; کچنمك ghèchinmek ; —, *v.a.* قوللانمق kùllànmak ; ضبطا zàbt-et ; اداره‌ا ìdāré-et ; اویدرمق ùydurmak, یاپمق yàpmak, کورمك ghyùrmek.

Mandate, *s.* اراده ìrādé, فرمان fèrmān, حکم hùkm, امر èmr.

Mane, *s.* یله yèlé.

Mange, *s.* اویوز ùyuz.

Manger, *s.* یملك yèmlik.

Mangle, *s.* جندره jèndéré ; —, *v.a.* یرتمق yìrtmak, پاره‌لمك pārélémek ; جندره‌دن کچورمك jèndérédan-ghèchirmek.

Manhood, *s.* ادملق àdamlik.

Maniac, *s.* دلی dèli, چلغین chìlghin, دیوانه dīwāné, مجنون mèjnūn.

Manifest, *s.* کمینك‌حجتی ghèmining-hùjjèti ; —, *a.* اشکار āshikyār, بدیهی bèdīhī, ظاهر 'zāhir, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā ; —, *v.a.* کوسترمك ghyùsstermek, اظهارا ìzhār-et.

Manifesto, *s.* بيانامه bèyān-nāmé, اعلانامه ì"lān-nāmé.

Mankind, *s.* بنی‌ادم bèni-ādem, نوع بنی بشر nèv"i-bèni-bèsher, ناس nāss. [ادم àdam.

Manly, *a.* مرد mèrd, مردانه mèrdāné,

Manna, *s.* قدرت حلواسی kùdrèt-hèlwāssi.

Manner, *s.* طرز tàrz, درلو dùrlu (tùrlu), وجه vèjh; manners, *s. pl.* اطوار àtwār; اخلاق àkhlāk; اداب ādāb.

Manœuvre, *s.* طولاب dòlab, اویون òyun; مانوره mànèvra; —, *v.n.* طولاب چویرمك dòlab-chèvirmek, اویون چیقارمق òyun-chìkàrmak; مانوره چویرمك mànèvra-chèvirmek.

Mansion, *s.* قوناق kònak.

Manufacture, *s.* فابریقه fàbrika, کارخانه kyār-khāné; مال māl, (*pl.*) اعمالات ì"mālāt, مصنوعات màssnū"āt; اعمال ì"māl; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال ì"māl-et.

Manure, *s.* کوبره ghyùbré; —, *v.a.* کوبره ویرمك ghyùbré-vèrmek.

Manuscript, *a.* الیازیسی èl-yàzissi; —, *s.* الیازیسی کتاب èl-yàzissi-kìtāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìr-chòk; — a, نیجه nìjé.

Map, *s.* خریطه khàrìta.

Marauder, *s.* یغماجی yàghmajì.

Marble, *s.* مرمر mèrmer.

March, *s.* مارت màrt; مارش màrsh; عسکریورومسی "àsker-yùrumèssi; یول yòl; —, *v.n.* یورومك or یوریمك yùrumek; —, *v.a.* یوروتمك yùrutmek; سوق sèvk-et, کوترمك ghyùturmek; —, *int.* ارش àrsh; — in, کیرمك ghìrmek; — off, کتمك ghìtmek; کوترمك ghyùturmek; — on, ایلروکتمك ìléri-ghìtmek; — out, چیقمق chìkmak.

Mare, *s.* قسراق kìssràk.

Margin, *s.* کنار kènār; فضله fàzla; marginal note, کنار kènār, حاشیه hāshìyyé.

Marigold, *s.* نرکس nèrghiss.

Marine, *a.* بحری bàhrī, بحریه bàhrìyyé; —, *s.* کافه تجملات بحریه kyāffé'i-tèjèmmulāti-bàhrìyyé; بحریه تفنکجیسی bàhrìyyé-tùfènkjissi; بوش پوتقال bòsh-pùtkal.

Maritime, *a.* بحری bàhrī; ساحلی sāhilī.

Mark, *s.* چیزی chìzi, اشارت ìshāret, نشان nìshān ; اثـر èsser ; تمغا (dàmgha) ; شخص shàkhss ; نشان nìshān, هدف hèdef ; —, *v.n.* یازمق yàzmak, چیزمك chìzmek ; اشارت‌قومق ìshāret-kòmak, نشان‌قومق nìshān--kòmak ; تمغـااورمق dàmgha--wùrmak ; داغلامق dàghlamak ; اثربراقمق èsser-bràkmak ; دقت‌ا dìkkàt-et ; of—, معتبر mù"tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli, مـتـعـارف mùta"ārif, معلوم mà"lūm.

Marquee, *s.* ایکی‌دیرکلوچادر ìki-dìrèkli--chàdìr.

Market, *s.* پازار pàzàr ; چارسو chàrsū, [چارشی chàrshi.

Marking-iron, *s.* داغ dàgh.

Marquess, Marquis, *s.* رتبهٔ‌ثالثه‌بکی rùtbé'i-sālissé-bèghi.

Marriage, *s.* نکاح nìkyāh, اولنش èvlènish, تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdiwāj. [کلینلك ghèlinlik.

Marriageable, *a.* اوروجك èvèréjek ;

Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùté'èhhil ; قوجدده kòjada, منکوحه mènkyūha.

Marrow, *s.* الك ìlik, مغز màghz.

Marry, *v.n.* اولنمك èvlènmek, قاری‌الق kàri-àlmak, تأهل tè'èhhul-et ; قـوجـه‌یـه‌وارمـق kòjaya-vàrmak ; —, *v.a.* الق àlmak, تزوج‌ا tèzèvvuj--et ; اولندرمك èvlèndirmek, تزویج‌ا tèzvīj-et ; قوجه‌یه‌ویرمك kòjaya--vèrmek ; عقدا "àkd-et, نـکـاح‌ا nìkyāh-et.

Marsh, *s.* بطاق bàtàk, بطاقلق bàtaklik.

Marshal, *s.* چاوش chàwush ; earl—, lord —, جاوش‌باشی chàwush--bàshi ; field —, سـردارپایه‌لوسی sèrdār-pàyélissi ; —, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et.

Mart, *s.* بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزازاستان bèzzāzisstān ; قپان kàpan ; چارشی chàrshi.

Marten-sable, *s.* سمور (sàmūr).

Martial, *a.* حربی hàrbī ; عسکری "àsskérī ; court —, دیوان‌حرب dīwāni-hàrb.

Martyr, *s.* شهید shèhīd.

Martyrdom, *s.* شهادت shàhādèt, شهیدلك shèhīdlik. [غریب ghàrīb.

Marvellous, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib),

Masculine, *a.* مذکر mùzèkker.

Mason, *s.* طاشجی tàshji ; دیوارجی dìwàrji.

Masonry, *s.* طاش‌دیوار tàsh-dìwàr; دیوارجیلق tàshjìlìk; dìwàrjìlìk.

Mass, *s.* حجم hàjm, جرم jùrm; یغین yìghìn; طوپ tòp, کومه kyùmé; طابور tàbur, فوج fèvj; قتولیکلرك بادراق kàtoliklérìng-bàdaràkì; —, *v.a.* طوپا tòp-et; یغمق yìghmak.

Massacre, *s.* قتل‌عام kàtlì-"ām; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قتلا kàtl-et, اولدرمك ùldurmek, پارهلمك (pàralamak).

Massive, *a.* متین mètīn, قونت kùnt, اغر àghìr, قالین kàlìn.

Mast, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd; کولکن اغاجنك یمشی ghyùlghèn-àghajìning-yèmishi; top —, غابیه‌چبوغی ghàbiya-chìbùghu; top-gallant —, بابافنغوچبوغی bàbafìngo-chìbùghu.

Master, *s.* افندی èfèndì; اغا àghA; استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja; معلم mù"àllim; ضابط zābit; غالب ghālib; کهی رئیسی ghèmi-rè'ìssi, قپودان kàpudān (kàptan); —, *v.a.* حقندن کلمك hàkkìndan-ghèlmek, غالب اول ghālib-òl; — hand, استادالی ùsstād-èli; — key, تام‌اناختار tàmm-ànakhtàr.

Masterpiece, *s.* استادایشی ùsstād-ìshi.

Mastic, *s.* مصطکی màsstakì, ساقز sàkìz; معجون mà"jūn.

Mat, *s.* حصیر hàssir; — *v.n.* بربرینه یاپشمق bìr-bìrinà-yàpìshmak, کچه‌لنمك kèchélènmek.

Match, *s.* کبریت kìbrit; اش èsh, عین "àyn, مثل mìssl; کفو kyùfv, اقران àkrān, ارقداش àrkadash, باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, مساوی mùssāvi; چیقشور chìkìshìr, چیقشه‌جق chìkìshajak, حقندن کلور hàkkìndan-ghèlir; التده قالمز àltda-kàlmàz, اشاغی قالمز àshàghì-kàlmàz; تزوج tèzèvvuj; —, *v.n.* براو bìr-òl; برابر کتمك bèrābèr-ghìtmek, اش‌او èsh-òl; —, *v.a.* اش‌ارامق èsh-àramak; اش بولق èsh-bùlmak; اشی یوق دیوادعا èshi-yòk-dèyu-ìddì"ā-et, اشی یوق دیومیدانه قومق èshi-yòk-dèyu-mèydāna-kòmak.

Mate, *s.* ارقداش àrkadash; اش èsh; یاماق yàmak; ملازم mùlāzim; یازیجی yàzìjì; مات màt; شاهمات shāhmāt.

Material, *a.* جسمانی jìssmānī, هیولانی hèyyūlānī; خیلی khàyli, کلی kyùllī, عظیم "àzīm, چوق chòk; —, *s.* کرسته kèresstɛ́, خرج khàrj; —s, *s. pl.* لوازمات lèwāzimāt; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādɛ́rānɛ́; اناطرفندن àna-tàrafindan.

Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssɛ́.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssɛ́; علوم ریاضیه "ùlūmi-rìyāzìyyɛ́.

Matrimony, *s.* ازدواج ìzdivāj, تزوج tèzèvvuj; نکاح nìkyāh.

Matron, *s.* ثیبه sèyyibɛ́, ثیب sèyyib, قاری kàri; کتخداقدین (kyāya)-kàdin.

Matter, *s.* هیولا hèyyùlā; جسم jìssm; ماده māddɛ́ (màddɛ́); خصوص khùssūss, کیفیت kèyfìyyèt, امر èmr (pl. امور ùmūr), ایش ìsh, مصلحت màsslāhat; حراجت jèrāhàt, ایرنگ ìring; چپاق chàpak; ضرر zàrar, بأس bè'ss; —, *v.n.* ضرری او zàrari-òl; no —! ضرریوق zàrar-yòk, بأسیوق bè'ss-yòk; that does not —, ضرریوق zàrari-yòk; what is the — ? نه وار nè-vàr, مصلحت نه ایمش màsslahat-nè-imish (*or* در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzma.

Mattress, *s.* مندر mìndɛr; شلته shìltɛ́.

Mature, *a.* اولمش òlmush, یتمش yètmish, یرشمش yètishmish, یرشمش yèrishmish, کمالهوارمش kèmāla-vàrmish, کمال بولمش kèmāl-bùlmush, قوام بولمش kìwām-bùlmush, قراریني بولمش kàrārini-bùlmush; پشمش pìshmish; —, *v.n.* اولق òlmak, کمالهوارمق kèmāla-vàrmak; —, *v.a.* قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak, تکمیل ا tèkmīl-et, قوامه کتورمك kìwāma-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام kìwām, قرار kàrār; بلوغ bùlūgh; کمال kèmāl; انقضا ìnkizā.

Maxim, *s.* قاعده kā"idɛ́, قانون kānūn; ضرب مثل zàrbi-mèssèl, موضوع mèvzū". [See Grammar.

May, *s.* مایس māyiss; —, *v. aux.*

Mayor, *s.* عیان باشی "àyān-bàshi.

Me, *p.* بنی bèni; بکا bànga.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk; يمك yèmèk, طعام tà"ām, اوين *or* اويون *ùyun*, *or* اوكون *ùghun*.

Mean, *a.* وسطى vàssàtē, اورته òrta; لچق àlchàk, دنى dènī; خسيس khàssīss, طمعكار tàmà"kyār; لايقسز lāyiksiz, فنا fènā; —, *s.* وسط vàssàt, اورتـــه òrta; —, *v.a.* ديمك اسمك dèmek-ìsstémek; ديمك dèmek, معناسى اولمق mà"nàssi-òl; مرادايمك mùrād-et, تصميم ايتمك tàssmīm--et, قورمق kùrmak, نيت ايتمك nìyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà; مراد mùrād.

Means, *s.* واسطه vāssita, وساطت vàssātàt; اقتدار ìktidār, قدرت kùdrèt; پاره (*pàra*), اقچه àkcha.

Meantime, Meanwhile, *ad.* اول ارالق (ò)-*àralik*; ديرايكن dèr-ikèn.

Measles, *s. pl.* قزاموق *or* قزامق kìzāmuk.

Measure, *s.* اولچى ùlchu; اولچك ùlchek; اندازه ارشون, àrshin, اندازه èndāzé, ذراع zìrā"; تدبير tèdbīr; (of poetry) وزن vèzn; —, *v.n.* كلمك ghèlmek, ايتمك ètmek; —, *v.a.* اولچمك ùlchmek, اولچيسنى الق ùlchussunu--àlmak.

Meat, *s.* ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht; يمك yèmèk, طعام tà"ām.

Mechanic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Mechanics, *s. pl.* علم جرائقال "ìlmi--jèrri-èsskāl.

Mechanism, *s.* چرخ chàrkh, چرخلر chàrkhlar, الات ālāt, معرفت mà"rifèt.

Medal, *s.* نشان nìshān; سكه sìkké.

Meddle, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله mùdākhala-et.

Mediate, *v.n.* قارشمق kàrishmak, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, توسطا tàwàsssut-et.

Mediation, *s.* توسط tàwàsssut.

Mediator, *s.* متوسط mùtawàsssit, واسطه wāssita.

Medical, *a.* طبى tàbbī; — attendant, حكيم hèkim, طبيب tàbīb; — attendance, حكيملك خدمتى hèkimlik--khìdméti, حكيملك باقمسى hèkiming--bàkmassi.

Medicine, *s.* علاج "ìlāj, دوا dèwā.

Meditate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tàshinmak, مطالعه mùtāla"à-et; مراقبه mùrākaba-et.

Medium, *s.* واسطه wāssita.

Medlar, *s.* موشمله mùshmul*a*.

Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāy*i*k, جسبان jùssbān; —, *v.n.* قاوشمق kàwushm*a*k, تلاقى ا tèlāk*i*-et; طوپلانمق tòpl*a*nm*a*k, جمع او jèm"-òl, برارايه كلمك bìr-*à*ray*a*-ghèlmek; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, ملاقات ا mùlākāt-et; — one another, بولشمق bùlushm*a*k.

Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt; مجلس mèjliss, جمعيت jèm"ìyyèt; جماعت jèmā"*à*t; ملتقى mùlt*a*k*à*; — house, مسجد mèssjid, جامع jāmi", معبد mà"bèd.

Melancholy, *s.* غم ghàmm, كدر kèder; قره سودا kàr*a*-sévdā; —, *a.* مغموم màghmūm, مكدر mùkèdder; صيقنديلو sìk*i*nd*i*l*i*; فنا fèn*a*.

Melon, *s.* (water) قارپوز kàrpuz; (musk) قاون kàwun.

Melt, *v.n.* اريمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek, اذابه ا ìzābé-et.

Member, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā).

Membrāne, *s.* زار zār, دريجك dèrijik.

Memoir, *s.* تذكره tèzkéré; لائحه lā'iha.

Memorandum-book, *s.* مجمعه mèjm*a*"a, احمق دفترى àhm*à*k-dèftéri.

Memorial, *s.* عرضحال "àrz*i*hāl, عريضه "*à*rīz*a*; بركذار bèrgh*y*ùzār; اثر èsser.

Memory, *s.* قوت حافظه kùvvèti-hāf*i*z*a*; ذهن zìhn, عقل "àkl, خاطر khāt*i*r; in — of, نامنه nām*i*n*a*, نامنى ابقانيتيله nām*i*n*i*-ìbkā-nìyyètīl*a*; within the — of, عقلنه كلمك اوزره "àkl*i*n*a*-ghèlmek-ùzéré, وقتنده wàktind*a*.

Menace, *s.* قورقو kòrku, قولاً اخافه kàvl*a*n-ìkhāfé, فعلاً اخافه fì"l*a*n-ìkhāfé; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutm*a*k; اخافه ا ìkhàfé-et; لسان حال ايله اخافه ا lìssān*i*-hāl-ìl*a*-ìkhāfé-et.

Mend, *v.n.* ايواو īyi-òl, ايولشمك īyileshmek, ايولكه يوز طوتمق īyili*gha*-yùz-tùtm*a*k; اصلاح اولنمق ìsslāh-òlunm*a*k; —, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et; تعميرا tà"mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et.

Menses, *s. pl.* عادت "ādet, اى باشى ày-bàsh*i*, حيض hàyz.

Mensuration, *s.* علم مساحه "ìlmi-mèssāh*a*.

Mental, *a.* ذهنى zìhnī, عقلى "àklī.

Mention, *s.* ذكر zìkr, لقردى làk*ìrdi*; —, make — of, *v.a.* اكمق àn*gmak*, اغزه‌المق à*ghza*-àl*mak*, ذكرا zìkr-et, قاله‌المق kāl*a*-àl*mak*, لقرديسنى làk*ìrdissìni*-et.

Mercantile, *a.* تجـــارى tùjjārī, تجاره‌متعلق tùjjār*a*-mùt*a"àl*lik, تجارته‌متعلق tìjārèt*a*-mùt*a"àl*lik.

Merchandize, *s.* مال māl (pl. اموال èmwāl), متعه màt"à (pl. امتعه èmt*a"*à.

Merchant, *s.* بازركان bàzirgh*y*ān (bèzirghèn), تاجر tājir (pl. تجار tùjjār, generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجاركميسى tùjjār-ghèmissi, بازركان تكنه‌سى bàzirgh*y*ān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli, رأفتلو rè'fètli, شفقتلو shèf*a*kàt*l*i; the Merciful (God) رحمن Ràhmān; the Most Merciful (God) رحيم Rahīm.

Mercury, *s*, (metal) جيوه jìw*a*, زيبق zīb*à*k; (planet) عطارد "ùtārid.

Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت shèf*a*kàt, رأفت rè'fèt; (of God to the blessed) رحمت ràhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت sàlt, يالكز yàln*g*iz.

Meridian, *s.* دائرهٔ نصف نهار dā'iré'i-nìssfi-nìhār; — altitude, غايت ارتفاع ghāyéti-ìrtifā".

Meridional, *a.* جنوبى jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق ìsstihkāk, لياقت lìyākàt, اهليت èhlìyyèt; هنر hùner, كمال kèmāl, فضيلت fàzīlèt; —, *v.a.* مستحق‌او mùsst*a*hàkk-òl, سزاو sèzā-òl, شايسته‌او shāyèssté-òl, شايان‌او shāyān-òl, جسبان‌او jùssbān-òl; قزانمق kàzanm*a*k, تحصيل‌ا tàhsīl-et.

Merry, *a.* شن shèn, فراح fèrāh, كيف kèyf, كيفلو kèyfli.

Mesh, *s.* كوز gh*y*ùz.

Message, *s.* خبر khàber, پيام pèyām; سپارش sìpārish, امر èmr.

Messenger, *s.* ادم àdam; پيامبر pèyāmbèr, پيامرس pèyāmrèss; تاتار tātār, اولاق ùlàk; قاصد kāssid, ساعى sā"ī. [-Mèssīh.

Messiah, *s.* حضرت مسيح Hàzrèti-

Metal, *s.* معدن mà"dèn. [-hìkmèt.

Metaphysics, *a.* علم حكمت "ìlmi-

Method, *s.* یول yòl, اصول ùssūl, ترتیب tèrtīb, تقریب tàkrīb.

Metropolis, *s.* پایتخت pāyi-tàkht, مرکزحکومت mèrkèzi-hùkyūmèt.

Mettlesome, *a.* اوپناق òynàk; یکیت yìghit, جسور jèssūr.

Microscope, *s.* خردەبین khùrdabīn.

Mid, *a.* یاری yāri, اورتە òrta; —, Middy, Midshipman, *s.* بحریەملازملغی طالبی bàhrìyyé-mùlāzimlighi-tālibi.

Midday, *s.* کوندزاورتەسی ghyùnduz-òrtassi, نصفنهار nìssfi-nìhār.

Middle, *s.* اورتە òrta, اورتەیری òrta-yèri, وسط vàssat; بل bèl, میان mèyān.

Middling, *a.* اورتە òrta; شویلەبویلە shùylé-bùylé, نەپكایونەپكفنا nè-pèk-ìyi-nè-pèk-fèna.

Midst, *s.* اورتە òrta, وسط vàssat; ارا àra, میانە mèyānè, مابین mābèyn.

Midwife, *s.* ابە èbé.

Mien, *s.* چهرە chèhrè, قیافت kèyāfèt, سیما sīmā.

Might, *s.* قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, اقتدار ìktidār, مکنت mìknèt, زور zòr; —, *v. aux.* See Grammar.

Mighty, *a.* قدرتلو kùdrètli, مکنتلو mìknètli, صاحباقتدار sāhib-ìktidār; بیوك bùyuk, کلیتلو kyùllìyyètli, کلی kyùllī.

Mignonette, *s.* محبت چیچکی màhàbbèt-[-chìchèghi.

Mild, *a.* یواش yàwàsh, ملایم mùlàyim, طاتلو tàtli.

Mildew, *s.* کف *or* کوف kyùf.

Mile, *s.* میل mìl.

Military, *a.* حربە hàrbī, عسکری "àsskéri.

Militia, *s.* ردیفعسکری rèdīf-"àsskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Mill, *s.* دکرمن dèghirmèn; rolling —, حادە hāddé; hand —, الدکرمنی èl-dèghirméni.

Miller, *s.* دکرمنجی dèghirmènji.

Millet, *s.* داری dàri.

Mimick, *s.* مقلد mùkàllid; —, *a.* تقلید tàklīd, بکزتمە bèngzètma, یاپمە yàpma; —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.

Mince, *s.* قیمە kèyma; —, *v.a.* قیمق kèymak; — meat, قیمە kèyma; it won't do to mince matters, نزاکتوقتیدکل nèzākèt-wàkti-dìghil.

Mind, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn; افکار èfkyār; رغبت ràghbèt, هوس

hàvess, استك ìsstek ; —, *v.n.* قيدا kàyd-et, وظيفه‌ايدنمك wàzīfé--èdinmek ; —, *v.a.* ياقمق bàkmak, كوزتمك ghyùzètmek, دقت‌ا dìkkàt--èt ; دكدمك dìnglémek (dīnémek); I have a — to . . . , عقلمه‌كليور "àklima-ghèliyor, همان‌ايده‌جكم‌كليور hèmen-èdéjéghim-ghèliyor ; I don't mind that, اوراسى‌وظيفه‌مدەدكل òrassi-wàzīf èmda-dìghil ; all of one mind, هپ‌برافكاردە hèp-bìr--èfkyārda ; to bear in —, عقلده‌طوتمق "àklda-tùtmak, عقلده‌صقلامق "àklda-sàklamak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Mindful, *a.* آگاه āghyāh, خبردار khàbɛrdār, انتباه‌اوزره ìntibāh-ùzérɛ; to be —, باقمق bàkmak دقت‌ا dìkkàt-et ; اونوتمامق ùnùtmamak ; غافل‌اولمامق ghāfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bènim ; بنمكى bènimki, بنمكيلر bènimkilar ; —, *s.* معدن mà"dɛn ; لغم làghim ; —, *v.a.* لغملمق làghimlamak.

Miner, *s.* معدنجى mà"dɛnji ; لغمجى làghimji.

Mineral, *a.* معدنى mà"dɛnī ; —, *s.*

معدن mà"dɛn, طاش tàsh, فلفل fìlfìlizz.

Mingle, *v.n.* قارشمق kàrishmak ; اختلاطا ìkhtilāt-et ; —, *v.a.* قاتمق kàtmak, قارشدرمق kàrishdirmak, خلط khàlt-et, مزج mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khìdmetkyār (hìz-), خادم khādim, عبد "àbd, نوكر nùkɛr ; (of state) وكلادن‌برى vùkélādan-bìri, ناظر nāzir, وكيل vèkīl ; (foreign —) ايلچى èlchi, سفير sèfīr ; (of religion) پاپاس pàpass, امام ìmām, خخام khàkhām ; —, *v.n.* خدمت‌ا khìdmet-et ; باقمق bàkmak ; حواجئى‌ويرمك hàwā'ijini-vèrmek.

Ministry, *s.* خدمت khìdmet, عبوديت "ùbūdìyyèt ; وكالت vèkyālèt, نظارت nàzārèt ; وكلاطاقمى vùkélā--tàkimi ; پاپاسلق pàpasslik, امامت ìmāmèt, خخاملق khàkhāmlik.

Minor, *s.* جوجق chòjuk, صبى sàbī, طفل tìfl ; —, *a.* جزئى jùz'ī, ادنى àdnà.

Minority, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفوليت tùfūlìyyèt ; ازلق àzlik.

Mint, *s.* (herb), and peppermint, نعنه *or* نعنا *or* نعنع *or* نعناع (nānɛ) ;

(for coining) ضربخانه zàrb-khānė.

Minute, *s.* دقیقه dàkīka; (paper) مضبطه màzbata; —, *a.* دقیق dàkīk, اوفاق ùfàk, اینجه ìnja; — down, *v.a.* ضبطا zàbt-et, یازمق yàzmak.

Miracle, *s.* معجزه mù"jizė; کرامت kèrāmèt; خارق العاده khāriku-'l-"ādė.

Mire, *s.* چامور chàmur; mired, *a.* چامورباتمش chàmura-bàtmish.

Mirror, *s.* ایینه āyinė, جام jām.

Mirth, *s.* کیف kèyf, فراح fèrāh, حبور hùbūr, انبساط ìnbissāt, شادمانی shādmānī. [-et.

Misbehave, *v.n.* یرامزلق ا yàramàzlik-

Misbeliever, *s.* کافر kyāfir, ایمانسز īmānsiz, کاور ghyāwur.

Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسی chòjuk-dùshurmėssi, اسقاط جنین ìsskāti-jìnīn.

Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمك chòjuk-dùshurmek; یاکلش کتمك yàngilish-ghìtmek (yānish), غائب او ghā'ib-òl; بوشه چیقمق bòsha-chìkmak.

Mischief, *s.* یرامزلق yàramàzlik; زیانکارلق zìyānkyārlik, خسارت khàssārèt.

Miser, *s.* خسیس khàssīss, جری jìmri, پنتی pìnti, طمعکار tàma"kyār.

Miserable, *a.* دوشکون dùshkyun, پریشان pèrishān, فقیر fàkīr, محتکش mìhnetkèsh, دردمند dèrdmènd; خبیث khàbīss; بوق bòk, پك‌فنا pèk-fėna, مسکین mìsskin.

Misery, *s.* درد dèrd, محنت mìhnèt, جفا jèfā, صیقندی sìkindi, بلا bèlā; لایت èzìyyèt.

Misfortune, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, داهیه dāhìyyė; —s, *s. pl.* دوشکونلك dùshkyunluk, نکبت nìkbèt.

Mishap, *s.* قضا kàzā.

Mislead, *v.a.* الداتمق àldatmak; یاکمق yàngìltmak, اغفال ìghfāl-et.

Miss, *s.* حانم قیز hànim-kìz, قیز kìz, حانم hànim; —, *v.a.* اورمامق wùrmamak, اصابت ایتمامك ìssābet-ètmamek; اتلامق àtlamak; قصورا kùssūr-et; ارامق àramak; — fire, المامق àlmamak, اتش المامق àtèsh-àlmamak; do not miss coming, صاقن کلمامزلك ایتمه sàkin-ghèlmamàzlik-ètma; I must not miss seeing, البته کورمه جکم èlbètta-

-gh*yù*réjé*gh*im (*or* گورملویم gh*yù*rmə̀liyim).

Missile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mèrmī.

Mission, *s.* مأموریت mè'mūrìyyèt, خدمت khə̀dmèt (hìz-); ایلچیلك èlchilik, سفارت sèfārèt; سفارت طاقمی sèfāret-tàk*i*mi; ناسی دینه دعوت ضمننده nāss*i*-dīn*a*- - dà"vet - zə̀mn*i*nd*a* - ìkhtiyār - - òlunan - pàpass - èlchili*gh*i; پاپاسلر سفارتی pàpass*l*ar-sèfārèti.

Missionary, *s.* ناسی دینه دعوت ایچون کوندریلان پاپاس nāssi-dīn*a*-dà"vet-ichin-gh*yù*ndérilen-pàpass.

Missive, *s.* مکتوب mèktūb, تذکره tèzkéré, پوصله pùssl*a*, نامه nāmé.

Mist, *s.* سیش sìss, دومان dùmàn.

Mistake, *s.* یاکلس yàng*i*lish(yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; —, to be mistaken, *v.n.* یاکلمق yàng*i*lm*a*k, سهوا sèhv-et, خطا khàtā-et; —, *v.a.* بشقه سنه بکزتمك bàshkass*i*na--bèng*z*ETmek.

Mistress, *s.* حانم hà*n*ím, افندی èfèndi, قوقونه kòkòn*a*, مادامه mà*d*am*a*; معشوقه mà"shūk*a*; اوطه لق òd*a*lik; مخصوص روسپی màkhsūss-(òrosspo),

زانیه zānìyyé; استادقاری (ūsst*a*)--kà*r*i, اوسته ùssta; قالفه kàlf*a*.

Mistrust, *s.* عدم امنیت "àdémi--èmnìyyèt, شبهه shùbhé; —, *v.a.* شبهه لمك shùbhé-et.

Misunderstand, *v.a.* یاکلش اکلامق (yānish)-(*à*nnam*a*k).

Mitigate, *v.a.* خفیفلتمك khàfīflEtmek, تخفیف ایتمك tàkhfīf-et.

Mix, *v.n.* قارشمق kà*r*ishmak; —, *v.a.* قارشدرمق kà*r*ishd*ì*rmak.

Mixture, *s.* قارشق شی kà*r*ish*i*k-shèy, ترکیب tèrkīb; شربت shèrbèt.

Mizen, *s.* قونطره مجانه kòntr*a*-mà*j*ān*a*.

Moan, *s.* ایکلتی ì*ng*ilti, آه āh, انین ènīn, فغان fə̀ghān; —, *v.n.* آه چکمك āh-chèkmek, ایکلمك ì*ng*lémek.

Moat, *s.* خندق (hèndek).

Mob, *s.* ایاقلمش خلق غلبه لغی à*y*aklanm*i*sh - khàlk - - (kàlabà*l*i*gh*i); —, *v. a.* خلق چویروب بدمعامله khàlk--chèvirup-bèd-mù"āmélé-et.

Mock, *a.* تقلید tàklīd, یاپمه y*à*pm*a*, ذوقلنمك yàlànj*i*; *v.a.* یلانجی zèvklEnmek, استهزا ìsstìhzā-et,

مسخره‌یه‌چویرمك màsskharaya-chèvirmek ; تقلیدا tàklīd-et.

Mockery, *s.* مسخره‌لق màsskharalik.

Model, s. مودل mòdèl, اورنك ùrnek, رسم rèssm, قالب kālib; نمونه nùmūné, مثال mìssāl.

Moderate, *a.* معتدل mù"tèdil; خفیف khàfīf; یواش yàwàsh, ملایم mùlāyim; انصافلو ìnsāfli, یولنده yòlunda, قرارنده kàrārinda; قراردن زیاده‌یمازایچمز kàrārdan-zìyādé-yèmàz-ìchmàz; —, *v.n.* انمك ènmek, ازالمق àzalmak, كسلمك kèssilmek, قالمق kàlmak; خفیفلشمك khàfīfleshmek; —, *v.a.* تعدیلا tà"dīl-et, تسكینا tèsskīn-et, تخفیفا tàkhfīf-et.

Modern, *a.* یكی yèngi, یكی اصول yèngi-ùssūl; دهاصكره dàhà-sòngra, متأخر mùta'àkhkhir; moderns, *s. pl.* متأخرین mùta'àkhkhirīn, یكی زمان ادملری yèngi-zàmān-àdamlari.

Modest, *a.* محجوب màhjūb; ادیب èdīb; اهل‌پرده èhli-pèrdé, عفیفه "àfīfé.

Modesty, *s.* حجاب hìjāb, ادب èdeb; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmèt.

Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rùtūbètli; — sugar, خام‌شكر khām-shèker.

Mole, *s.* كوستبك kyùsstébèk; (pier) اسكله ìsskèlé, ریختم rìkhtim; (on the skin) بن bèn *or* بك bèng.

Molest, *v.a.* اذیتا èzìyyèt-et, صاتاشمق sàtashmak, ایلشمك ìlishmek, قارشمق kàrishmak, رنجشا rènjish-et, رنجیده‌ا rènjīdé-et.

Moment, *s.* ان ān, لحظه làhza; اهمیت èhèmmìyyèt.

Momentaneous, *a.* ان واحد سورر سورمز āni-wāhid-sùrer-sùrmàz.

Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.

Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhlik.

Monastery, *s.* مناسطیر (*or* مناستر) mànasstir, دیر dèyr.

Monday, *s.* پازارارتسی pàzàr-èrtéssi, یكشنبه yèkshènbih, یوم احد yùvmi-àhàd.

Money, *s.* اقچه àkcha, پاره (pàra); نقد nàkd; ready —, پیشین‌پاره (pèshin-pàra); — changer, صراف sàrrāf (sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار ìnhissār, يدواحداصولى yèdi-wāhid-ùssūlu.

Month, *s.* اى ay, ماه māh, شهر shèhr.

Monument, *s.* اثر èsser, يركذار bèrgh*y*ùzār; طاش tàsh; بنا bìnā.

Moon, *s.* اى ay, ماه māh, قمر kàmer; new —, اى‌باشى ày-bàsh*i*; هلال hìlāl; full —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* اى‌ايدينلغى ày-àyd*ì*nl*ìghi*, ماهتاب māhìtāb, مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* قير kìr, صحرا sàhrā; (man) مغربى màghribī; عرب "àrab.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقيم mùsstakīm; معنوى mà"névī; morals, *s.pl.* اخلاق àkhlāk, اداب ādāb, ادبيات èdebìyyāt.

More, *a.* دها dàhà, زياده zìyādé, دهازياده dàhà-zìyādé; no —, not any —, ارتق àrtik, بردها bìr-dàhà; — and —, كندكجه‌زياده ghìtdikja-zìyādé. [vè-dàkhi.

Moreover, *c.* وبرده vè-bìrdé, ودخى

Morn, Morning, *s.* صباح sàbāh, قوشلق‌وقتى kùshluk-wàkt*i*.

Morocco, *s.* سختيان sàkhtiyān.

Morose, *a.* خويسز تيرس tèrss; khùysuz, اكشى‌صورتلو èkshi-sūrètli.

Morrow, *s.* ايرته or ارته èrté, فردا fèrdā, صباح sàbāh; to-morrow, يارين yārin.

Morsel, *s.* لقمه lòkm*a*.

Mortal, *a.* يموت yèmūt, اولجاق ùlé*j*ek; مهلك mùhlik, باعث‌موت bā"issi-mèvt; —, *s.* انسان ìnsān, بنى‌ادم bèni-ādem, بشر bèsher.

Mortality, *s.* يموتيت yèmūtìyyèt, فنا fènā; بشريت bèshèrìyyèt, ناسوت nāssūt; جسدفانى jèssedi-fānī; قيرم kìr*i*m, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrj; صيوه sìwa; (artillery) هاون (hàwan).

Mortgage, *s.* استغلال ìsstighlāl; —, *v.a.* استغلال ايت ìsstighlāl-et.

Mortmain, *s.* وقف wàkf (pl. اوقاف èvkāf); in —, موقوف mèvkūf.

Moslem, *s.* اهلاسلام èhli-ìsslām, مسلم mùsslim, مؤمن mù'min.

Mosque, *s.* (large) جامع jāmi", (small) مسجد mèssjid.

Moss, *s.* يوصون yòssun; — rose, يوصونلوكل yòssunlu-gh*y*ùl.

Most, *a.* & *ad.* چوق pèk, چوق chòk, غايت ghāyet, غايتله ghāyètl*a*,

بغايت bìghāyèt; the —, اك èng, اكزياده èng-zìyādé; for the — part, mostly, اكثريا èksèrìyyā.

Moth, *s.* پروانه pèrwānÉ; كوه ghyùwÉ; — eaten, كوه‌يمش ghyùwÉ-yèmish.

Mother, *s.* انا *àna*, نينه nìnÉ, والده vālidÉ, مادر mādEr; پوصى pòssu, طورطى tòrtu; wife's —, قاين‌انا kàyn-*àna*; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل‌وطن àssl-wàtan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

Motion, *s.* حركت hàrékèt, قيملدانش kìmildanish; عمل "àmel; تكليف tèklīf, اخطار ìkhtār; اشارت ìshāret; —, *v.a.* اشارت‌ا ìshāret-et.

Motive, *a.* محرك mùhàrrik; —, *s.* سبب sèbeb, علت "illèt, باعث bā"iss, ذريعه zèrī"à, موجب mūjib, مورث mūriss.

Mottled, *a.* بنكلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòprak; كف *or* كوف kyùf; قالب kàlib; —, *v.a.* قالب‌ياپمق kàlib-yàpmak; پروازچكمك pèrwāz-chèkmek; اويمق òymak.

Moulder, *v.n.* چورومك chùrumek, دوكلمك dùkyulmek.

Mouldiness, *s.* كف *or* كوف kyùf.

Mouldy, *a.* كوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpÉ); يغين yìghin, يغينتى yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpÉ); —, *v.n.* چيقمق chìkmak, يوكسلمك yùkselmek; —, *v.a.* بنمك binmek, اوستنه‌چيقمق ùsstuna-chìkmak; طاقم‌ياپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak.

Mountain, *s.* طاغ dàgh, كوه kyūh, جبل jèbel.

Mounted, *a.* بنمش bìnmish, بنيلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجيمق àjimak; ياس‌ا yàss-et, ماتم‌ا mātèm-et. [كدورت kèdūrèt.

Mourning, *s.* ياس yass, ماتم mātèm;

Mouse, *s.* فاره fārÉ, قندق‌صچانى fìndik-sìchāni; — trap, قپان kàpan.

Mouth, *s.* اغز *àghiz*, دهان dìhān, فم fèm; بوغاز bòghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lòkma.

Move, *v.n.* قيملدانمق kìmildanmak, حركت‌ا hàrékèt-et; طاشنمق tàshinmak, كوچ‌ا ghyùch-et, نقل‌ا nàkl-et; اوديكشمك èv-dìghishmek;

—, *v.a.* قیملداتمق kìmìldatmak, دورتمك dùrtmek, تحریك tàhrīk-et; یوشاتمق yìmushàtmak, ترحم ایتدرمك tèràhhum-ètdirmek, رقت کتورمك rìkkàt-ghètirmek; begin to —, حرکته کلمك hàrékètа-ghèlmek.

Movement, *s.* قیملدانش kìmìldanish, حرکت hàrékèt.

Mow, *v.a.* بچمك bìchmek, طریان ایله بچمك tìrpàn-ilа-bìchmek.

Much, *a.* چوق chòk; کلی مقدار kyùllī-mìkdār; —, *ad.* چوق chòk, کلیاً

Mucus, *s.* سموك sùmuk. [kyùllìyyān.

Mud, *s.* چامور chàmur. [bùlànik.

Muddy, *a.* چامورلو chàmurlu; بولانق

Mug, *s.* برداق or باردای bàrdak, مشربه (màshrаbа); یوز yuz, چهره chèhré, صورت (sūràt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dùt. [èsstèr.

Mule, *s.* قاطر kàtir, بغل bàghl, استر

Muleteer, *s.* قاطرجی kàtirjі.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lùfer; (red) تکیر بالغی or تکفور tèkir-bàlighi, مرجان بالغی mèrjān-bàlighi, باربونیه bàrbūnyа.

Multiplication, *s.* تورویش tùréyish, چوغالش chògһalish, تکثر tèkèssur; تـوردش tùrédish, چـوغـالـدش chògһaldish, تکثیر tèksīr; (arith.) ضرب zàrb.

Multiply, *v.n.* تـورهـمك tùrémek, چـوغـالـمق chògһalmak, تـکـثـرا tèkèsssur-et; —, *v.a.* تـورتـمـك tùrеtmek, چوغالتمق chògһaltmak, تکثیرا tèksīr-et; ضرب zàrb-et.

Multitude, *s.* وفرت wèfrèt, کثرت kèssrèt; غـلـبـهلـق (kàlabàlik), ازدحام ìzdihām, جمعیت jèm"ìyyèt; great —, جم غفیر jèmmi-ghàfīr.

Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغازبیضلرینك شیشمسی bòghāz-bèyzlérining-shìshmessi.

Mundane, *a.* دنیوی dùnyévī.

Municipality, *s.* شهر shèhir, قصبه kàssaba; اهالی ahālī.

Munificence, *s.* سخاوت کلیه sàkhāvèti-kyùllìyyé, دریای سخاوت déryā'i-sàkhāvèt.

Munificent, *a.* سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhāvetli, بذول bèzūl, جـومـرد jùmèrd; (gift) کلی kyùllī.

Munitions, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt.

Murder, *s.* قتل نفس بغیرحق kàtlī-nèfss-

-bi-ghàyri-hàkk ; —, *v.a.* اولدرمق ùldurmek, تلفا tèlef-et, قتلا kàtl-et, تپه‌لمك tèpélémek, قاننه‌كيرمك kàn*ina*-ghìrmek. [-kātil.

Murderer, *s.* قاتل kātil, قانلوقاتل kànl*i*-

Murmur, *s.* مرلدامه mìr*i*ldam*a* ; سويلنمه sùwèylɛnm*a* ; —, *v.n.* سويلنمك sùwèylɛnmek, مرلدانمق mìr*i*ldanm*a*k.

Muscle, *s.* بالق‌اتى bàl*i*k-èti, قباات kàba-et ; عصبه "àss*a*b*a* ; (fish) ميديه mìdiyɛ́. [mūssīkī.

Music, *s.* چالغى chàl*ghi* ; موسيقى

Musk, *s.* مشك mìshk (mìsk) ; — melon, قاون kàwun.

Musket, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سيورى‌سينك sìvri-sìnek.

Mussel, *s.* ميديه mìdiyɛ́.

Mussulman, *s.* اهل‌اسلام èhli-ìsslām. مسلم musslim, مسلمان mùsslimān.

Must, *v.aux.* see Grammar ; —, *s.* كوف k*y*ùf ; شيره shìr*a*.

Mustaches, Mustachio, *s.* بيق bìy*i*k.

Mustard, *s.* خردل khàrdàl.

Muster, *s.* يوقلمه yòkl*a*m*a* ; —, *v.a.* يوقلمق yòklam*a*k, يوقلمه‌ا yòkl*a*m*a*-

-et ; طوپلامق toplamak ; — roll, يوقلمه‌دفترى yòkl*a*m*a*-dèftɛri.

Musty, *a.* كوفلو k*y*ùflu, اكشى èkshi, چوروك chùruk.

Mute, *a.* & *s.* دلسز dìlsiz, اخرس àkhrèss ; —, *v.n.* صيچماق sìchm*a*k.

Mutilate, *v.a.* بعض‌يرلرينى‌كسمك bà"*zi*-yèrlɛrini-kèssmek.

Mutineer, *s.* عاصى "āssī, زوربا zòrbā.

Mutiny, *s.* عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān, زوربالق zòrbal*i*k ; — *v.n.* اياقلنمق ày*a*klanm*a*k, اياغه‌قالقمق àya*gha*-kàlkm*a*k, عصيانا "ìssyān-et, طغيانا tùghyān-et.

Mutter, *v.n.* & *a.* ديش‌اراسنده‌سويلنمك dìsh-*à*rass*i*nd*a*-sùwèylɛnmek.

Mutton, *s.* قويون‌اتى kòyun-èti.

Mutual, *a.* مشترك mùshtérèk, ايكى‌طرفدن‌اولان ìki-tàrafd*a*n-òlan.

Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون bùrun ; —, *v.a.* اغزينى‌باغلامق à*ghzini*-bà*gh*lam*a*k.

My, *p.* م im, ìm, بنم bènim.

Myrrh, *s.* مرصافى mùrri-sāfī.

Myrtle, *s.* مرسين‌اغاجى mèrsin-à*gh*aj*i*.

Mysterious, *a.* اكلاشلمز *à*ngl*a*sh*i*lm*à*z

(*ànnashílmaz*), مراق ویرر mèràk-vèrir; کیزلو ghìzli, صاقلو *sàkli*, خفی khàfī, مخفی màkhfī.

Mystery, *s.* اکلاشلمز برماده (*ànnashílmàz*)-bìr-māddé, معما mù"*àmmā*, سر sìrr, (pl. اسرار èssrār), رمز rèmz (pl. رموز rùmūz).

Mystic, Mystical, *a.* باطنی bā*tì*nī, مخفی màkhfī, معنوی mà"névī, تصوفی *tàssàvvufī*; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-*tàssàvvuf*, صوفی sūfī (pl. صوفیون sūfìyyūn).

Mysticism, *s.* تصوف *tàssàvvuf*.

Mythology, *s.* اساطیرالاولین èssātīru-'l-èvvélīn, اسکی زمان حکایه لری èsski-*zàmān*-hìk*yāyé*léri.

N.

Nadir, *s.* حضیض hàdīd; سمت قدم sèmti-kàdem.

Nag, *s.* ات àt, بارکیر (bèghir).

Nail, *s.* (natural) طرناق *tìrnak*; (metal) چیوی chìvi, انکسر ènksɛr, میخ mìkh; —, *v.a.* میخلامق mìkhl*amak*, چیویلمك chìvilémek.

Naked, *a.* چیلاق chìplak, عاری "ārī, برهنه bèrèhné.

Name, *s.* اد àd, اسم ìssm, نام nām; —, *v.a.* دیمك dèmek, تسمیه ا tèssmìyyé-et; ادقومق àd-kòmak, ادویرمك àd-vèrmek, ادطاقمق àd-tàkmak; to call *names*, سوکوب صایمق sùghup-sàymak, بدنام ا bèd-nām-et.

Namely, *ad.* یعنی yà"nī; مثلا mèsséla.

Namesake, *s.* اداش àddàsh, همنام hèmnām.

Nap, *s.* اویقو ùyku; (of cloth) حاو hàw.

Nape *of the neck*, اکسه èng*sé*, عنق

Naphtha, *s.* نفت nèft.

Napkin, *s.* پیشکیر (pèshkir).

Narcissus, *s.* زرین قدح zèrīn-kàdeh, زرن zèrɛn; trumpet —, بوروچیچکی bòru-chìché*ghi*; globe —, *or* daffodil, التون طوپ àlt*ìn*-tòp.

Narrate, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حکایا hìk*yāyé*-et.

Narration, Narrative, *s.* حکایه [hìk*yāyé*.

Narrow, *a.* دار dàr, انسز ènsiz.

Nasty, *a.* فنا fèna, پس pìss, مردار mùrdār (mùn-).

Nation, *s.* قوم kàvm, قبیله kàbīlé, ملت mìllèt, جنس jìnss.

Native, *a.* یرلو yèrli; طوغمه dò*ghma*,

خلقی khìlkī, طبیعی tàbī"ī.

Nativity, *s.* ولادت vèlādèt, مولد mèvlèd, مولود mèvlūd.

Natural, *a.* طبیعی tàbī"ī; خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī.

Nature, *s.* طبیعت tàbī"àt; خالق khālìk, الله àllāh.

Naughty, *a.* یرامز yàramàz.

Nausea, *s.* یورك بولانمسی yùrèk-bùlànmassi.

Nautical, *a.* بحری bàhrī.

Naval, *a.* بحری bàhrī, دونمایه متعلق dònanmaya-mùta"àllik.

Nave, *s.* (church) صحن sàhn; (wheel) مویلو mùylu, باشلق bàshlìk.

Navel, *s.* كوبك ghyùbèk.

Navy, *s.* دونما dònanma.

Near, *a.* یقین yàkin, قریب kàrīb, نزدیك nèzdīk; خسیس khàssīss, طمعكار tàmà"kyār; صول sòl, صول طرفده كی sòl-tàrafdaki; —, *ad.* همان (hèmen), تقریبا tàkrībā; —, *pr.* یاننده yànìnda, یاننده yànìnda; قربنه kùrbìna, قربنده kùrbìnda; نزدینه nèzdìna, نزدینده nèzdìnda; جوارینه jìwārìna, جواریندہ jìwārìnda, حوالیسنه hàwālīssina, حوالیسنده hàwālīssinda; (in time) سولرنده sùlarìnda, قرارلرنده kàrārlarìnda.

Neat, *a.* تمیز tèmiz; كوزل ghyùzèl; ساده كوزل sādé-ghyùzèl; — cattle, صیغر مقوله سی حیوانات sìghir-màkūléssi-hàywānāt.

Necessaries, *s. pl.* واجب ضروریه hàwā'iji-zàrūrìyyé, لوازمات làwāzimāt.

Necessarily, *ad.* البته èlbètta, بالضرور bì-'z-zàrūr, بالضروره bì-'z-zàrūré.

Necessary, *a.* لازم lāzim; (very لازم èlzèm; —, *s.* لازمه lāzimé, مستخانه kènef, ممشا mèmshā, àbdesst-khānė. [-ètdirmė.

Necessitate, *v.a.* ایجاب ایتدرمك ījāb-

Necessitous, *a.* محتاج mùhtāj, فقیر fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* احتیاج ìhtiyāj, ضرورت zàrūrèt; حاجت hājet.

Neck, *s.* بویون bòyun, كردن ghèrdėn, عنق "ànuk.

Necklace, *s.* كردنلك ghèrdėnlik, قلاده kèlādé.

Nectarine, *s.* دراق dùrrākī, تویسزشفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* احتیاج ìhtiyāj, ضرورت

zàrūrèt, حاجت hājet; —, *v.a.* محتاج او mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim; the —, ایجاب مصلحت ījābi-màsslāhat; اقچه àkcha, پاره (pàra).

Needle, *s.* ایکنه ìghnÉ, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دکش dìkish; ایکنه ایشی ìghnÉ-ìshi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقیر fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Neglect, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlik, اهمال ìhmāl; —, *v.a.* اهمال ìhmāl-et, باقمامق bàkmamak.

Negociate, *v.a.* مکالمه mùkyālémÉ-et, سویلشمك sùwèylEshmek; صاتمق sàtmak, سورمك sùrmek.

Negociation, *s.* مکالمه mùkyālémÉ, مذاکره mùzākérÉ, مباحثه mùbāhassÉ

Negro, *s.* عرب "àrab, سیاه عرب sìyāh-"àrab.

Neigh, *v.n.* کشنمك kìshnémek.

Neighbour, *s.* قوکشی kòngshu (kòmshu), جار jār; مجاور mùjāvir.

Neighbourhood, *s.* قوکشیلق kòngshuluk; جوار jìwār; مجاورت mùjāvérèt.

Neighbouring, *a.* یقین yàkin, یقینده اولان yàkinda-òlan, جوارده اولان jìwārda-òlan.

Neither, *p.* هیچ بریسی hìch-bìrissi, نه اونه او nè-ò-nè-ò; —, *ad.* ونه ده vè-nèdÉ, نه nè.

Nephew, *s.* یکن yèghEn, برادرزاده bìrādEr-zādÉ, همشیره زاده hèmshirÉ-zādÉ, قاینزاده kàyn-zādÉ, انشته زاده ènishtÉ-zādÉ, باجناخزاده bàjénàkh-zādÉ, &c. &c.

Nerve, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssaba; اق طمر àk-dàmar; متانت mètānèt, جسارت jèssārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkàk; متانتلو mètānètli; اق طمردن عبارت اولان àk-dàmardan-"ìbāret-òlan; اق طمرلره متعلق اولان àk-dàmarlara-mùta"àllik-òlan.

Nest, *s.* یوه yìwa, لانه lānÉ.

Net, *s.* اغ àgh; (cast) صاچمه sàchma; —, *a.* داره سی چیقمش dàrassi-chìkmish; مصرفی چیقمش màssrafi-chìkmish; —, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Nettle, *s.* اصرغان اوتی ìssirghàn-òtu; —, *v.a.* اغرینه دوقنمق àghirina-dòkunmak, کوجنه کتمك ghyùjuna-

-ghìtmek. [èbédEn.

Never, *ad.* هیچ hìch, اصلا àssl*a*, ابداً àbd*a*.

Nevertheless, *c.* ینه yìnÉ (ghènÉ), معمافیه mà"*a*-mā-fīh.

New, *a.* یکی yèng*i*, جدید jèdīd, نو nèv ; مجدد mùjèdded ; تازه tāzÉ.

News, *s. pl.* خبر khàbEr, حوادث hàwādiss.

Newspaper, *s.* غزته ghàzèt*a*, تقویم tàkwīm, جریده jèrīdÉ.

Next, *a.* یاندهکی yàndaki ; الت یاندهکی àlt-yàndaki, صکرهکی sòngraki ; —, *ad.* صکره sòngr*a*, بعده bà"d*a*hu, پس pèss ; — day, ایرتهسی کون èrtéssi-gh*y*ùn, فردای کون fèrdassi-gh*y*ùn, برکون صکره bìr-gh*y*ùn-sòngr*a* ; اوبرکون ò-bìr-gh*y*ùn.

Nib, *s.* بورون bòrun ; —, *v.a.* قطع kàt"-et.

Nibble, *v.a.* اوك دیشلریله یواش یواش اصرمق ùn-dìshlarīl*a*-yàwàsh-yàwàsh-àss*i*rm*a*k.

Nice, *a.* ایو īyi, کوزل gh*y*ùzèl, طاتلو tàtl*i* ; مراقلو mèrākl*i*, پك دقت ایدیجی pèk-dìkkàt-èdiji.

Niche, *s.* هجره hùjrÉ.

Nick, *s.* چنتك chèntik, کدك ghèdik ; in the very — of time, تمام وقتنده tàmām-wākt*i*nd*a*.

Niece, *s.* برادرزاده قیز bìrādèr-zādÉ-kìz, &c. See Nephew.

Niggard, *s.* خسیس khàssīss, طمعکار tàmà"k*y*ār, جری jìmri.

Nigh, *a.* یقین yàk*i*n, قریب kàrīb, نزدیك nèzdīk ; well—, *ad.* ازقالدی àz-kàld*i*.

Night, *s.* کیجه ghèyj*a*, لیل lèyl, شب shèb.

Nightgown, *s.* کیجه لك ghèyj*a*lik.

Nightingale, *s.* بلبل bùlbul, عندلیب "àndélīb (pl. عنادل "*à*nādil).

Nightman, *s.* لغمجی là*gh*imj*i*.

Nightmare, *s.* اغرلق à*gh*irl*i*k.

Nimble, *a.* چابك chàb*i*k, تتك tètik.

Nine, *a.* طقوز dòkuz, تسع tìss", تسعه tìss"à, نه nùh.

Nineteen, *a.* اون طقوز òn-dòkuz.

Ninety, *a.* طقسان dòksan, تسعین tìss"īn.

Nip, *v.a.* قسمق kìssmak.

Nippers, *s. pl.* قساج kìssàj. [-bàsh*i*.

Nipple, *s.* مه mèmÉ, ممه باشی mèmÉ-

Nitre, *s.* کهرچله gh*y*ùhèrchilÉ.

No, *ad.* یوق yòk, خیر khàyr, ﻻ lā ; —, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr ; — matter, ضرر یوق zàrar-yòk ;

— more, *ad.* ارتق àrtik; فیمابعد fī-mā-bà"d.

Noble, *a.* نجیب nèjīb, شریف shèrīf, کریم kèrīm; اصیل àssīl, اصالتلو àssālètlū.

Nobleman, *s.* بکزاده bèg-zādé-bèg, اصلزاده àsslzādé.

Nobody, *p.* کمسه kìmsé, هیچ کمسه hìch-kìmsé.

Nocturnal, *a.* گیجه‌وقتنده‌اولان ghèyja-wàktında-òlan, لیلی lèylī.

Nod, *s.* باش ایله ایدیلن اشارت bàsh-ila-èdilen-ìshāret; —, *v.a.* & *n.* باش ایله اشارت bàsh-ila-ìshāret-et; اویقوده باشی کوکسنه دوشمك ùykuda-bàshi-ghyùkssuna-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sàdā; کورلدی ghyùruldu, شماته shàmata.

Noisy, *a.* شماته shàmata; شماتهلو shàmatali; شماتهجی shàmataji.

Nomad, Nomade, *a.* کوچبه ghyùchébé, بدوی bèdévī.

Nominal, *a.* لفظی làfzī; اسمی ìssmī; اعتباری ì"tibārī. [نصبا nàssb-et.

Nominate, *v.a.* تعیین tà"yīn-et,

None, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr; کمسه kìmsé, هیچ کمسه hìch-kìmsé,

- هیچ برکمسه hìch-bìr-kìmsé (*or* کمسنه kìmèssné).

Nonsense, *s.* صاچمه sàchma, بوش لقردی bòsh-làkìrdi, معناسزشی mà"nàssiz-shèy.

Nook, *s.* کوشه kyùshé, قوینی بریر [kùytu-bìr-yèr.

Noon, Noonday, Noontide, *s.* اویله وقتی ùylé-wàkti, ظهر zùhr, زوال وقتی zèwāl-wàkti.

Noose, *s.* ایلمك ìlmik.

Nor, *c.* وندده vè-nè-da, نه nè.

North, *s.* شمال shìmāl, یلدز yìldìz; —, *a.* شمالی shìmālī; — east, پویراز pòyraz; — west, قرویل kàra-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* یلدزه طوغری yìldìza-dòghru.

Northern, *a.* شمالی shìmālī.

Nose, *s.* بورون bùrun, انف ènf.

Nosegay, *s.* چیچك دمتی chìchek-dèmeti, کلدسته ghyùldesstė.

Nostril, *s.* بورون دلیکی bùrun-dèlighi.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* کدك ghèdik, چنتك chèntik, دیش dìsh; —, *v.a.* چنتمك chèntmek.

Note, *s.* تذکره tèzkéré, پوصله pùssla; نوطه nòta; تعین tà"yyun, اعتبار

ì"tibār ; —, *v.a.* دقت dìkkàt-et ; — down, ضبط zàbt-et, یازیویرمك yàzivèrmek ; of —, مستعین mùta"àyyin, معتبر mù"tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli ; — of hand, تحویل tàhvīl ; bank —, قائمه kā'imé.

Nothing, *s.* هیچ hìch, هیچ برشی hìch-bìr-shèy ; عدم "àdem, نیستی nīsstī.

Notice, *s.* خبر khàber ; اعلان ì"lān ; دقت dìkkàt ; to give —, خبرویرمك khàber-vèrmek ; — — public —, اعلان ì"lān-et ; to take —, دقت dìkkàt-et.

Notion, *s.* عقل "àkl, فکر fìkr (pl. افکار èfkyār), تصور tàssàvvur.

Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك معلومی "ālemingmà"lūmi.

Notwithstanding, *c.* ینه yìné(ghèné), مع مافیه mà"a-mā-fīh.

Nought, *s.* صفر sìfr ; هیچ برشی hìch-bìr-shèy ; to come to —, بوشه چیقمق bòsha-chìkmak, ارقه سی ایشلامك àrkassi-ìshlémamek.

Nourish, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Nourishment, *s.* یمك yèmèk, یییه جك yèyéjek ; بسلمك خاصه سی bèsslémek-khāsssassi.

November, *s.* تشرین ثانی tèshrīni-sānī.

Novice, *s.* عجمی "àjémi.

Now, *ad.* شمدی shìmdi, حالا hālā, الان èl-ān, الیوم el-yèvm, لحالدهذه èl-hālétu-hāzihi ; —, *c.* امدی ìmdi ; — and then, بعضاً bà"zan, بعض کره bà"zi-kèrré, اراصره àra-sàra, ارادهصرهده àrada-sàrada, احیاناً ihyānan.

Noxious, *a.* مضر mùzìrr, مضرتلو [màzàrràtli.

Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, بورون bùrun.

Null, *a.* باطل bātil.

Numb, Numbed, *a.* بوش bòsh, حکمسز hùkmsuz, اویوشق ùyushuk, اویوشمش ùyushmush.

Number, *s.* صایی sàyi, عدد "àded ; —, *v.n.* اولق ùlmak, بالغ اول bàligh-ùl ; —, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tà"dād-et ; a great —, چوق chòk, کثیر kèssīr, وافر wāfir.

Numerous, *a.* چوق chòk, کثرت اوزره kèssrèt-ùzéré.

Nuptial, *a.* اولنمه دوکونده متعلق èvlènma-dùghununa-mùta"àllik ; nuptials, *s.pl.* اولنمه دوکونی èvlènma-

-dùghunu, ولیمه vèlīmé, سور sūr.

Nurse, *s.* خسته‌یه‌باقیجی khàsstaya--bàkiji; چوجغه‌باقیجی chòjugha--bàkiji, دادی dàdi; wet —, دایه dāyé, اناسوت sùt-àna; —, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمت‌ا khìdmet-et(hìz-); سوت‌ویرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق sàklamak.

Nut, *s.* فندق fìndik; (of a screw) صمون sòmun.

Nutgall, *s.* مازی màzi.

Nutmeg, *s.* هندوستان‌جوزی hìndisstān--jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* یمك yèmèk, یه‌جك yèyéjek; بسلمك‌خاصه‌سی bèsslémek--khāssasi.

O.

O, *int.* ای èy, یا yā.

Oak, *s.* میشه mèyshé, میشه‌اغاجی mèyshé-àghaji.

Oakum, *s.* استوپی ùsstùpu.

Oar, *s.* کورك kyùrèk.

Oath, *s.* اند ànd, یمین yèmīn; to take an —, اندایچمك ànd-ìchmek, یمین‌ا yèmīn-et.

Oats, *s. pl.* یولاف yùlàf.

Obedience, *s.* اطاعت ìtā"at, انقیاد ìnkiyād, امتثال ìmtissāl, مماثلت mùmāssélèt.

Obedient, *a.* مطیع mùtī", منقاد mùnkād, رام rām.

Obey, *v.a.* دکلمك dìnglémek (dīnémek), اطاعت‌ا ìtā"at-et, منقاداول mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jìssm, مرئی mèr'ī; مرام mèrām, مراد mùrād, مقصود màksūd; مفعول‌به mèf"ūlun-bìh; —, *v.n.* اعتراض‌ا ì"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراض ì"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوریت mèjbūrìyyèt; بورج bòrj; تحویل tàhvīl, تمسك tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār--et; مجبورا mèjbūr-et; اکرام kèrem-et, عنایت‌ا "ìnāyet-et, لطف‌ا lùtf-et.

Obliging, *a.* عنایتکار "ìnāyetkyār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منحرف mùnhàrif, اکری èghri.

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek, چیزمك chìzmek.

Oblivion, *s.* نسیان nìssyān, فراموشی fèrāmūshī.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* مستطیل [mùsstatīl.

Obscene, *a.* پش pìss, فاحش fāhish, ادبەمغایر èdeb*a*-mùghāyir.

Obscure, *a.* قرانلق kàran*l*ìk, مظلم mùzlim; مغلق mùghl*à*k, مبهم mùbhèm. [-khānė.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-

Observe, *v.a.* باقمق bàkmak, كوزتمك gh*yù*zètmek, دقت ا dìkkàt-et; طوتمق tètmak, رعايت ا rì"āyet-et, اتباع ا ittibā"-et, امتثال ا imtissāl-et; سويلمك sùwèylémek, بيورمق bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سكنه sèktė.

Obstinacy, *s.* عناد "inād, معاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجى "inādj*i*, معند mù"*à*nnid, متمرد mùtémèrrid.

Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, قپامق kàpamak, طيقامق tìkamak, سدا sèdd-et. [sùddé.

Obstruction, *s.* مانع māni", سده

Obtain, *v.a.* تحصيل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et, نائل او nā"il-òl, مظفر ا mùzàffer-òl, بولمق bùlmak, المق àlmak, قوپارمق kòparmak.

Obtuse, *a.* كور k*yù*r, كسمز kèssm*à*z; دراێتسز dìrāyetsiz, احمق àhmàk;

منفرج mùnfèrij (fem. منفرجه mùnfèrijé).

Obviate, *v.a.* چارەسنى بولمق chāréss*i*ni-bùlmak, علاجنى بولمق "ilājini-bùlmak.

Obvious, *a.* اچق àchìk, اشكار āchik*y*ār, ميداندە mèydānd*a*, واضح wāzìh, عيان "àyān.

Occasion, *s.* كره kèrré, دفعه dèf"à; مناسبت mùnāssébèt, اقتضا ìktizā, حاجت hājet; سبب sèbeb, علت "illèt, ذريعه zèrī"*à*, وسيله vèssīlé; فرصت fìrsàt, ايپاوجى ìp-ùju, سرشته sèr-rìshté; —, *v.a.* ايراث īrāss-et, انتاج ا ìntāj-et, جلب ا jèlb-et, دعوت ا dà"vèt-et, بادى او bādī-òl, مورث او mūriss-òl, باعث او bā"iss-òl, منتج او mùntij-òl, وسيله او vèssīlé-òl.

Occasional, *a.* ظهورى zùhūrī, اراصره واقع اولان àra-sìra-wāki"-òlan; —ly, *ad.* بعضاً bà"z*a*n, اراصره àra-sìra, احياناً ìhyān*a*n, ايكيدەبر ìkid*a*-bìr.

Occupation, *s.* مشغوليت mèshghūlìyyèt, ايش ìsh, شغل shùghl (*pl.* اشغال èshghāl), كار k*yā*r, پيشه pīshé; استيعاب

ìsstī"āb; ضبط و محافظه zàbt-u--mùhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش ویرمك ìsh-vèrmek, ایشلمك ìsh-bùlmak, اشغال ìshghāl-et; مشغول mèshghūl-et; وقتنی طوتمق tùtmak, وقتنی wàktini--tùtmak, ایشندن الیقومق ìshindan--àlikòmak, مانع او māni"-òl; استیعاب ìsstī"āb-et, طوتمق tùtmak, طولدرمق dòldurmak; ضبط و محافظه zàbt-u-mùhāfaza-et, وجودی ایله غیرك دخولنی منع ایله vùjūdi--ìla-ghàyring-dùkhūlini-mèn"--et; اسمك ìsstémek.

Occur, *v.n.* اولمق òlmak, واقع او wāki"-òl, ظهورا zùhūr-et, فعله کلمك fì"la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ایش ìsh, شی shèy, وقعه wàk"à (*pl.* وقائع wàkā'i"); —s, *s. pl.* ظهورات وقوعات wùkū"āt, zùhūrāt, حوادثات hàwādissāt.

Ocean, *s.* طیش دکزی dìsh-dèngizi, بحر محیط bàhri-mùhīt, عمان "ùmmān, قاموس kāmūss, اقیانوس ìkyānūss, دریا dèryā. [-bòyassi.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی àshi-

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمن mùssèmmen, سکزکوشه لو sèkiz--kyùshéli.

October, *s.* تشرین اول tèshrīni-èvvel.

Ocular, *a.* کوزایله کوریلان ghyûz-ìla-ghyùrulen; to give — proof, — demonstration, کوزایله کوسترمك ghyùz-ìla-ghyùsstermek; to have — —, — —, کوزایله کورمك ghyùz-ìla-ghyùrmek, رأی العین مشاهده rè'ya-'l-"àyn--mùshāhédé-et; — witness, کوزیله کورن ghyùzìla-ghyùren, شاهد العین shāhidu-'l-"àyn, شاهد shāhid.

Oculist, *s.* کوزجی هکیم ghyùzju-hèkim.

Odd, *a.* تك tèk; عجیب "àjīb (àjā'ib), غریب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Ode, *s.* (long) قصیده kàssīdé, (short) غزل ghàzèl.

Odious, *a.* منفور mènfūr, مکروه mèkrūh, کریه kèrīh, مستکره mùsstèkrèh. [rā'ihàli.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, راٸحه لو

Odour, *s.* قوقو kòku, راٸحه rā'ihà, بو bù, بوی bùy; sweet —, کوزل قوقو ghyùzèl-kòkū, راٸحه طیبه rā'ihà'i--tàyyibé, بوی شیرین bùyi-shīrīn;

bad —, فناقوقو fèna-kòkv, اغرقوقو àghir-kòkv, راحه‌كريهه rā'ihà'i--kèrīhé; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمش ì"tibārdan-dùshmush.

Of, *pr.* ك in*g*, نك nin*g*; دن da*n*; لو li, lū, ايله ìla; دن‌اوتورى dan-ùturu, دن‌طولايى da*n*-dòlay*i*; از èz; من mìn; عن "àn.

Off, *ad.* اوستندن ùsstunda*n*, اوزرندن ùzerinda*n*; اوزاق ùzàk; اوزاقده ùzàkda, اوزاغه ùzàgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلق yàkılma*k*, سكدرمك sìkdirmek, جهنم‌اول jìhànnam-òl; to be well —, حسن‌حالده‌اول hùssnu-hālda-òl, حالى اويغون‌اول hālı-ùyghun-òl, رفاه‌حالى‌اول rèfāhi-hāli-òl, مرفه‌الحال‌اول mùrèffahu-'l-hāl-òl; to come —, چيقمق chìkma*k*, قوپمق kòpma*k*; اولمق òlma*k*, واقع‌اول wāki"-òl, وقوع بولمق wùkū"-bùlma*k*; to go —; كتمك ghìtmek; اتش‌المق àtèsh--àlma*k*; اولمق òlma*k*, اويمق ùyma*k*; to take —, چيقارمق chìkàrma*k*, قالدرمق kàldırma*k*; كسمك kèssmek, قطع‌اولمق kàt"-et; تقليدا tàklīd-et; to pull —, قوپارمق kòpàrma*k*, اوستندن‌المق ùsstunda-àlma*k*; —, *a.* صاغ sàg*h*, صاغ طرفده‌كى sàg*h*-tàrafdaki;

Offal, *s.* حيوانك‌اتلرى‌ايله‌ليان‌طرفلرى hàywānı*n*g - èt - sàyilmayan--tàrafla*ri*.

Offence, *s.* قباحت kàbāha*t*, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch; تجاوز tèjāvuz; to give —, كوجندرمك ghyùjèndirmek; to take —, كوجنمك ghyùjènmek.

Offend, *v. a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek; —, *v.n.* قباحت‌اولمق kàbāha*t*-et; صوچ‌اولمق sùch-et; كناه‌اولمق ghyùnāh-et; — against, مغايرحركت‌اولمق mùghāyir-hàrékèt-et.

Offender, *s.* صوچلو sùchlò, قباحتلو kàbāha*tlı*, مجرم mùjrim, جنحه‌صاحبى jùnhà-sāhibi; old —, سابقه‌لو sābı*kalı*, اسكى‌قورت èsski-kùrt.

Offensive, *a.* كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزى tèjāvuzī; — and defensive, تجاوزى‌وتدافعى tèjāvuzī-vè-tèdāfu"ī.

Offer, *s.* تكليف tèklīf; ويرش vèrish; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, ظهورا zùhūr-et; —, *v.a.* ويرمك

vèrmek ; تكليف ا tèklīf-et ; عرض ا "àrz-et ; — violence, زورلامق zòrlamak ; —— to one's feelings, صوغوق برشی تكليف ا sòghuk-bìr-shèy-tèklīf-et.

Off-hand, *a.* پك تكليفسز pèk-tĕklifsiz ; عارسز "ārsiz ; چابك chàbik ; —, *s.* صاغ طرفی sàgh-tàrafi.

Office, *s.* قلم kàlem ; اوطه òda ; مغازه màghaza ; خدمت khìdmet (hìz-), مأموريت mè'mūrìyyêt, ايش ìsh.

Officer, *s.* ضابط zābit ; مأمور mè'mūr.

Official, *a.* رسمی rèssmī ; —ly, *ad.* رسماً rèssman.

Offing, *s.* انكين ènghìn.

Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.* چوق chòk, چوق كره chòk-kèrré, چوق دفعه chòk-dèf"à, نيجه كره nìjé-kèrré, قاچ كره kàch-kèrré : صيق sìk, صيق صيق sìk-sìk, كرارًا kèrārān, مرارًا mèrārān.

Oh ! *int.* اه àh, واى vày, واه wàh.

Oil, *s.* ياغ yàgh, روغن rùghàn ; —, *v.a.* ياغلامق yàghlamak, تدهين ا tèdhīn-et.

Ointment, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Old, *a.* اسكی èsski, قديم kàdīm ; اسكيمش èsskimish, كهنه kyùhné ;

(person) قوجه kòja, اختيار ìkhtiyār, مسن mùssìnn, سالديده sāl-dīdé, سالخورده sāl-khūrdé ; — man, پير pīr, شيخ shèykh, اختيار ìkhtiyār ; — woman, قوجه قاری kòja-kàri, پيره زن pìré-zèn, عجوز "àjūz ; — Testament, تورات tèvrāt, كتب عهد عتيق kyùtubu-"àhdi-"àtīk ; of —, اسكيدن èsskidan, ازقديم èz-kàdīm, من القديم mìn-el-kàdīm, عن اصل "àn-àsslin, فی الاصل fī-'l-àssl, اوته دنبرو ùtédan-bèri, اسكيدنبرو èsskidan-bèri.

Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.

Olive, *s.* زيتون zèytūn (zèytin).

Omelet, *s.* قيغنه kàyghana.

Omen, *s.* فال fàl.

Omission, *s.* قصور kùssūr ; تقصير tàksīr ; اتلايش àtlàyish ; ترك tèrk.

Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, صرف نظر ا sàrfi-nàzar-et ; — an opportunity, قصورا كوسترمك kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-kàchirmak.

Omnipotent, *a.* قدير kàdīr.

Omnipresent, *a.* مكاندن منزه mèkyāndan-mùnèzzèh.

Omniscient, *a.* اعلم à"lèm, علیم "àlīm, علام "àllām.

On, *pr.* ئ é, *a*; ده dé, *da*; اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda; اوزرینه ùzerina, اوزرنده ùzerindā; بر bèr; على "àla; —, *ad.* ایلرو ìléri; اوسته ùsstè, اوستده ùsstdé; ینه yìné (ghèné); بردوزیه bìr-dùziyé, متادیاً mùtémādiyan; — foot, *ad.* یایان yàyan, ماشیاً māshiyan; —, *a.* پیاده pìyādé; — high, یوکسکه yùksegha, یوکسکده yùksekda; کوکه ghyùghé, کوکده ghyùkdé, فی السمـوات fì-'ss-sèmāvāti; — horseback, اتایله àt-ìla; اتلو àtlì, سوار sùwār, سواری sùwāri; — purpose, مخصوص màkhsūss, قصداً kàssdan, عمداً "àmdan; — that day, اول‌کون òl-ghyùn, یوم‌مذکور yèvmi-mèzkyūr; to put —, کیمك ghìmek; کیدرمك ghìdirmek; to go —, ایلروکتمك ìléri-ghìtmek; اولق òlmak, کچمك ghèchmek; کیلك ghìyilmek; to come —, کلمك ghèlmek, کلیورمك ghèlivèrmek, ایلروکلمك ìléri-ghèlmek.

Once, *ad.* برکره bìr-kèrré, بردفعه bìr-dèf"à, برسفر bìr-sèfer; بروقت bìr-wàkit, بـرزمـان bìr-zàmān, وقتاًمن‌الاوقات wàktan-mìn-el-èvkāt; — more, بردها bìr-dàhà.

One, *a.* بر bìr; یك yèk; احد àhàd, واحد wāhid (fem. احدی ìhdà); —, *pr.* آدم àdam, کشی kìshi; some —, بری bìri, بریسی bìrissi, آدم àdam; no —, کمسه kìmsé; every —, هرکس hèr-kèss; any —, بری bìri, بریسی bìrissi, آدم àdam; —'s-self, کندی kèndi, کمسه kìmsé.

Onion, *s.* صوغان sòghan, بصل bàssl.

Only, *ad.* یالکز yàlìngiz, فقط fàkat, صالط sàlt, ساده sādé, صافی sāfi, مجرد mùjèrred.

Ooze, *v.n.* صزمق sìzmak, نشوا nèshv-et (or نـشـفـا nèshf-et), تـقـاطـرا tàkātur-et.

Opal, *s.* عین‌الشمس "àynu-'sh-shèmss.

Opaque, *a.* دونق dùnuk, کثیف kèssīf.

Open, *a.* اچق àchìk, باز bāz, کشاده kyùshādé, مفتوح mèftūh; —, *v.a.* اچمق àchmak, فتح fèth-et (fèt-h); —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Opening, *a.* مسهل mùsshīl; —, *s.*

اچقلق àchiklik, ارالق àralik, قپو kàpi; فرصت fìrsat; اچمه àchma; اچلمه àchilma; فتح fèth (t-h), کشاد kyùshād.

Openly, *ad.* اچق àchik, اچقدن‌اچغه àchikdan-àchigha, جهراً jèhran, عیاناً "àyānan, اشکار āshikyār.

Operate, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایش‌کورمك ìsh-ghyùrmek; تأثیرا tè'sīr-et; عمل‌ویرمك "àmel-vèrmek; اجرای‌صنعت ìjrāyi-sàn"àt-et.

Opinion, *s.* رأی rè'y, ظن zànn, قیاس kìyāss, قول kàvl, سوز sùz; (legal) فتوا fètwà.

Opium, *s.* افیون àfyūn. [mùkhālif.

Opponent, *s.* خصم khàssm, مخالف

Opportune, *a.* تمام‌وقتنده‌اولان tàmām-wàktinda-òlan, مناسبتلو mùnāssébètli.

Opportunity, *s.* فرصت fìrsat, وقت wàkt, مناسبت mùnāssébèt.

Oppose, *v.a.* قارشی‌دورمق kàrshi-dùrmak, مخالفت‌ا mùkhāléfèt-et, ممانعت‌ا mùmāna"àt-et; قارشی‌کوندرمك kàrshi-ghyùndermek, قارشی‌تعیین‌ا kàrshi-tà"yīn-et.

Opposite, *a.* قارشی kàrshi, مقابل mùkābil, مواجه mùwājih.

Opposition, *s.* مخالفت mùkhāléfèt, ممانعت mùmāna"àt.

Oppress, *v.a.* صیقندی‌ویرمك sìkindi-vèrmek; صیقمق sìkmak, ظلم‌ا zùlm-et, تعدی‌ا tà"àddi-et.

Oppressor, *s.* ظالم zālim.

Opulence, *s.* ثروت sèrvèt, سامان sāmān, زنکینلك zènghinlik.

Opulent, *a.* زنکین zènghin, متمول mùtémèvvil.

Oracle, *s.* مکهن mèkhèn (k-h) کاهن‌جوابی kyāhin-jéwābi.

Oral, *a.* اغزدن àghzdan, شفاهی shìfāhī; —ly, *ad.* شفاهاً shìfāhan.

Orange, *s.* پورتقال pòrtakàl; (Seville) ترنج tùrunj.

Orbit, *s.* فلك fèlek; دائره dā'irè; یول yòl.

Ordain, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et, تنظیم‌ا tànzīm-et; امرا èmr-et; نصب‌ا nàssb-et.

Order, *s.* نظام nìzām, انتظام ìntizām; ترتیب tèrtīb, صره sìra; امر èmr, ارادا ìrādé, تنبیه tènbīh, سپارش sìpārish; صنف sìnf, جنس jìnss; طریقت tàrīkàt; نشان nìshān;

—, *v.a.* ترتیب ایله tèrtīb-et, تنظیم ایله tànzīm-et; امر ایله èmr-et, ارادہ ایله ìrādé-et, تنبیه ایله tènbīh-et; سپارش ایله sìpārish-et, اصمارلق ایله ìssmàrlamak; to —, *a.* اصمارلمه ìssmàrlama.

Ordinary, *a.* بیاغی بایاغی bàyàghi, عادی "ādī.

Ordnance, *s.* طوپ tòp, هاون (hàvan).

Ore, *s.* معدن mà"dèn, فلز fìlìzz, جوهر jèvhèr.

Organ, *s.* الت ālet; ارغانون ìrghanòn.

Organize, *v.a.* ترتیب ایله tèrtīb-et, تنظیم ایله tànzīm-et, تنسیق ایله tènsīk-et, صره سنه قومق sìrassìna-kòmak.

Oriental, *a.* شرقی shàrkī.

Orifice, *s.* دلیك dèlik, اغز àghz, کوز ghyùz, فم fèm, دهان dìhān, سوراخ sūrākh.

Origin, *s.* اصل àssl, مبدأ mèbdè', منشأ mènshè', باش bàsh, باشلانغیج bàshlanghij, تمل tèmel, اول èvvèl, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'.

Original, *a.* اصلی àsslī; تحاف tùhāf, عجیب "àjīb ("àjà'ib), غریب ghàrīb; دلی dèli; —, *s.* اصل àssl; تحاف ادم tùhāf-àdam, دلی dèli.

Originate, *v.a.* چیقمق chìkmak, ظهور ایله zùhūr-et, نشئت ایله nèsh'èt-et;

—, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, دشنمك dùshunmek, ابداع ایله ìbdā"-et.

Ornament, *s.* زینت zīnèt, زیب zīb, زیبا zībā, زیبایش zībāyish; —, *v.a.* تزیین ایله tèzyìn-et, زینتلندرمك zīnetlendirmek, دونانمق dònatmak; — one's self, بزنمك bèzenmek.

Orphan, *s.* یتیم yètīm, اوکسز ùksuz.

Orthography, *s.* املا ìmlā.

Ostensible, *a.* ظاهری zāhirī, علنی

Ostler, *s.* سیس sè'ìss. ["àlénī.

Ostrich, *s.* دوه قوشی dèvé-kùshu, شترمرغ shùtur-mùrgh.

Other, *a.* بشقه bàshka, دیکر dìgher, اخر àkhàr, سائر sā'ir.

Otherwise, *ad.* بشقه درلو bàshka-(tùrlu); —, *c.* یاخود yākhud; نامی دیکر nāmi-dìgher.

Otter, *s.* صوسموری sù-sàmūru.

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون درهملك طارتی òn-dìrhèmlik-tàrti; (avoirdupois) سکزبچوق درهملك طارتی sèkiz-bùchuk-dìrhèmlik-tàrti; (animal) برنوع قاپلان bìr-nèv"-kàplan.

Our, *a. pro.* مز miz, یمز ìmiz; بزم bìzim.

Ours, *pro.* بزم bìzim ; بزمکی bìzimki, بزمکیلر bìzimkilar.

Out, *ad.* خارج khārij, طشره tàshra, طیشاری dìshāri ; طیشاریه dìshāriya ; طیشارده dìshàrda ; —, *a.* طیشاری‌چیقمش dìshāri-chìkmish ; سونمش sùnmush, منطفی mùntàfi ; بتمش bìtmish, دوکنمش dùkènmish, منقضی mùnkàzi ; منقرض mùnkàriz, منقطع mùnkàti" ; — of, *pr.* دن dan ; دن‌خارج dan-khārij ; — —, *a.* سز siz, بلا bìlā, بی bī, نا nā ; — of hand, الدن‌چیقمش èldan-chìkmish ; to put — — —, الدن‌چیقارمق èldan-chìkàrmak ; — — humour, دارغین dàrghin ; — — place, وقتسز wàkitsiz, مناسبتسز mùnāssébètsiz, نابجا nā-bè-màhàll ; بوشده bòshda ; معزول mà"zūl ; — — pocket, ضررلو zàrarli, ضرر ایمش zàrar-ètmish, پاره غائب ایتمش (pàra)-(kayb)-ètmish ; — — sight, غائب ghā'ib, مفقود mèfkūd, کورنمیور ghyùrunmiyor, کوزکمیور ghyùzikmiyor ; — — tune, اهنکی بوزلمش āhènghi-bòzulmush.

Outbreak, *s.* عصیان "àssyān ; ظهور zùhūr.

Outcast, *s.* مطرودکمسنه màtrūd-[-kìmèssnè.

Outcry, *s.* ولوله vèlvélè, فریاد fèryād.

Outer, *a.* طیش dìsh, خارجی khārijī.

Outfit, *s.* خرجراه khàrji-rāh ; طاقم tàkim.

Outgoing, *s.* خرج khàrj, مصرف màssraf ; خروج khùrūj, چیقش chìkish.

Outguard, *s.* ایلروکی قره‌قول ìlériki-kàrakol, نوبتجی nùbètji.

Outhouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Outlaw, *s.* فرماناو fèrmānli, عاصی "āssi, قتلی حلال اولان kàtli-hàlāl-òlan.

Outlet, *s.* مخرج màkhrèj, چیقه‌جق یر chìkajak-yèr, قپو kàpi ; نفسلك nèfesslik.

Outline, *s.* قوروچیزلمش رسم kùru-chìzilmish-rèssim, تصلاق tàsslak ; شکل shèkil, بچم bìchim.

Outlive, *v.a.* بشقه‌سی اولدکدن صکره یاشامق bàshkassi-ùldukdan-sòngra-bìlè-yàshamak, بشقه بر شیئك اثری بیله قالمدقدن صکره یاشامق bàshka-bìr-shèy'ing-èsseri-bìlè-

- kàlmadikdan - sòngra - -yàshamak.

Outlook, *s.* نظارت nàzarèt; تیقط tèyàkkuz; on the —, مقید mùkàyyed.

Outlying, *a.* خارجدهاولان khārijda-ōlan, اوزاق دوشن ùzàk-dùshen.

Outnumber, *v.a.* عددی زیاده‌او "àdédi-zìyādé-ōl, متجاوزاو mùtéjāviz-ōl, کچمك ghèchmek. [ìsskèléssi.

Outport, *s.* طشره اسکله‌سی tàshra-

Outpost, *s.* ایلروکی قره‌قول ìlèriki--kàrakol.

Outrageous, *a.* طاشقین tàshkin, فاحش fāhish; قیزغین kìzghin, دارغین dàrghin.

Outreach, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Outright, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun, کلیًا kyùlliyyan.

Outside, *s.* طیش dìsh, طیشاری dìshàri, طشره tàshra, خارج khārij, بیرون bīrūn; —, *a.* خارجی khārijī; at the —, اولسه‌اولسه òlsa-òlsa, نهایت nìhāyet; — price, نهایت‌پهاسی nìhāyet-pàhàssi. ["ìnād-et.

Outstand, *v.a.* انکارا ìnkyār-et, عنادا

Outward, *a.* خارجی khārijī.

Outwards, *ad.* طیشاری‌یه‌طوغری dìshàriya-dòghru.

Outweigh, *v.a.* باصقین‌کلمك bàsskin--ghèlmek; غالب‌او ghālib-òl.

Oval, *a.* بیضی bèyzī; —, *s.* قطع‌ناقص kàt"i-nākiss.

Oven, *s.* فرون fìrin.

Over, *a.* کچمش ghèchmish, بتمش bìtmish, تمام‌اولمش tàmām-òlmush; فضله fàzla, الده èlda; *ad.* اوستنده ùsstuna, اوستنده ùsstunda, مافوقنه mā-fèvkina, مافوقنده mā-fèvkinda; بالاسنه bālāssina, باسنده bālāssinda; متجاوز dan - zìyādé, دن‌زیاده mùtéjāviz; دوریلهرك dèvrilérek; طاشه‌رق tàsharak; —, *pr.* دن dan, اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzérindan; — and above, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌ماعدا dan-mā"ada, دن‌بشقه dan-bàshka; — against, قارشیسنه ـه‌قارشی a-kàrshi, قارشیسنده kàrshissina, قارشیسنده kàrshissinda; to run —, *v.n.* طاشمق tàshmak; *v.a.* اوستندن‌کچوب‌چینه‌مك ùsstundan - ghèchup - chìnémek; to fall —, دوریلوب‌دوشمك dèvrilup--dùshmek; to go —, to pass —,

گچمك ghèchmek ; to give —, وازگچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak ; كسلمك kèssilmek ; دورا dèvr-et, تسليم تèsslīm-et ; all —, هپ hèp, بتون bìtun, تكميل tèkmīl, باشدن باشه bàshdan-bàsha ; — again, يكيدن yèngidan, تكرار tèkrār, يكى باشدن yèngi-bàshdan ; all is —, بتمش bìtmish, بتدى bìtdi ; ايشى بتمش ìshi-bìtmish ; ايش ايستدن كچمش ìsh-ìshdan--ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl ; —ing, *a.* ظالم zālim, متحكم mùtahàkkim. [dèngizda.

Overboard, *ad.* دكزه dèngiza, دكزده

Overcast, *a.* بلوطلو bùlutlu, قپانق kàpànik, سنبلى sùnbulī.

Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, يمك yènmek, التا àlt-et, بوزمق bòzmak.

Overflow, *s.* سيل sèyl (sèl), طغيان tùghyān ; —, *v.n.* طاشمق tashmak ; —, *v.a.* باصمق bàssmak.

Overgrown, *s.* پك بيومش pèk-bìyumish, پك بويلنمش pèk--bòylanmish ; قاپلنمش kàplanmish, اورتلمش ùrtulmush.

Overhang, *v.n.* صارقمق sàrkmak, اصلق àssilmak ; حوالدلواو hàwāléli-òl.

Overhaul, *v.a.* يوقلامق yòklamak ; يتشمك yètishmek, طوتمق tùtmak.

Overhear, *v.a.* اشيتمك ìshìtmek, استماع اìsstimā"-et. [-sèvinmish.

Overjoyed, *a.* پك سونمش pèk-

Overlook, *v.a.* باقمق bàkmak, ناظراو nāzir-òl, نظارت اnàzārèt-et ; عفوا "àfv-et.

Overlooker, *s.* ناظر nāzir, باقيجى bàkìjì.

Overpower, *v.a.* غالب او ghālib-òl, يمك yènmek ; بوغمق bòghmak, مستغرق اmùstaghràk-et.

Overrule, *v.a.* اسكات اìsskyāt-et, جرح اjèrh-et.

Overseer, *s.* ناظر nāzir, مدير mùdīr.

Oversight, *s.* يانكلش yàngilish (yānish), سهو sèhv.

Overspread, *v.a.* اورتمك ùrtmek, قاپلامق kàplamak.

Overtake, *v.a.* يتشمك yètishmek, اولاشمق ùlàshmak, طوتمق tùtmak.

Overthrow, *s.* انهزام ìnhizām ; خراب khàrāb ; انهدام ìnhidām ; —, *v.a.* منهزم قيلمق bòzmak, بوزمق

mùnhèzim-kìlmak ; يقمق yìkmak, هدم hèdm-et.

Overture, *s.* تكليف tèklīf ; تياتروكشادى چالغيسى tèyātro--kyùshādi-chàlghissi.

Overturn, *v.a.* دويرمك dèvirmek ; —, *v.n.* دوريلمك dèvrilmek.

Overwhelm, *v.a.* مستغرق ا mùstaghràk-et, بوغمق bòghmak.

Owe, *v.a.* بورجلواو bòrjlu-òl, بورجى او bòrju-òl, ديني او dèyni-ol, مديون او mèdyūn-òl.

Owing, *ad.* مبنى mèbni, مناسبتيله mùnāssébètīla, سببيله sèbébīla, سبيندن sèbébindan. [bùghu-kùshu.

Owl, *s.* بايقوش bàykush, بوغوقوشى

Own, *pro. a.* كندى kèndi ; —, *pro. s.* my —, كنديمكى kèndimingki, thy —, كندوككى kèndingingki, his, her, its —, كندونكى kèndiningki, &c. : see Grammar ; —, *v.a.* مالكاو mālik-òl, صاحب او sāhib-òl ; اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"tirāf-et.

Owner, صاحب sāhib, مالك mālik.

Ox, *s.* صيغر sìghir, اوكوز ùkyuz.

Oyster, *s.* استريذيه ìsstrìdiyé.

P.

Pace, *s.* كيدش ghìdish, يورويش yùruyush ; يورمه yùrumé, اديم àdim, خطوه khàtvé.

Pacification, *s.* صلح sùlh, مصالحه mùssālaha, بارش كورش bàrish--ghyùrush, بارشق bàrishìk ; تسكين tèsskīn.

Pacify, *v.a.* تسكينا tèsskīn-et, يومشاتمق yìmushàtmak.

Pack, *s.* دنك dènk ; بوغچه bòghcha ; دسته dèsstė ; طاقم tàkim ; —, *v.a.* استيفا ìsstif-et ; —, *v.n.* استيفاو ìsstif-ol ; — away, قالدروب استيفا kàldìrip-ìsstif-et ; — off, كتمك ghìtmek ; —up, ديوشروب صندوقه قومق dèvshirup - sàndìgha - kòmak, بوغچهلا bòghcha-et.

Package, *s.* بوغچه bòghcha, صندوق sàndìk, كاغد kyàghìd.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ùfàk-bòghcha, كاغد kyàghìd, طوپ tòp ; —, packet-boat, يولجى كمسى yòlju--ghèmissi ; تحريرات كمسى tàhrīrāt--ghèmissi.

Packhorse, *s.* سمربار كيرى sèmer--(bèghiri), يوك حيوانى yùk-hàywāni.

Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز chùwàld*iz*.

Packsaddle, *s.* سمر sèmer.

Packthread, *s.* سیجم sìjim.

Pad, *s.* کچوك یصدق kùchuk-y*à*ssd*i*k, پاموق pàmuk (pàmbuk); باركیر (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; foot —, خرسز khàrs*iz*.

Paddle, *s.* کورك k*y*ùrèk; واپورچرخنك تختهسی vàpòr-chàrkh*ining*-tàkht*assi*; —, *v.n.* کورك چكمك k*y*ùrèk-chèkmek; — box, داولباز dàwlumbāz.

Padlock, *s.* اصمه كلیدی àssm*a*-kìlidi.

Pagan, *s.* بتپرست pùt-pèrèsst.

Page, *s.* صحیفه sàhīfé, یوز yùz; ایچاغلانی ìch-ògh*l*an*i*, ایچاغاسی ìch-àgh*a*ss*i*.

Pail, *s.* قوغه kògh*a*.

Pain, *s.* اجی àj*i*, اغری àgh*ri*, وجع vèjà", الم èlem, رنج rènj, رنجش rènjish; —, *v.n.* اجیمق àjim*a*k, اغرمق àgh*r*im*a*k; —, *v.a.* اجتمق àjìtmak; کدرویرمك kèdèr-vèrmek.

Painful, *a.* اجیور àjiyor, اجر àj*ir*, الیم èlīm; موركدر mūrissi-kèdèr.

Paint, *s.* بویا bòya; (for the face) دوزكون dùzgh*y*un; (for the eyebrows) راستق ràsst*i*k; —, *v.a.* بویامق bòyam*a*k; —, *v.n.* (as artists) رسم یاپمق rèssim-y*à*pm*a*k; (as ladies) دوزكون قوللانمق dùzgh*y*un-kùllànm*a*k.

Painter, *s.* (house) نقاش nàkkāsh; (artist) رسام rèsssām.

Painting, *s.* بویالورسم bòyal*i*-rèssim.

Pair, *s.* چفت chìft; —, *v.n.* چفت اول chìft-òl; —, *v.a.* اشنی بولمق èshini-bùlm*a*k; چفت چفت قومق chìft-chìft-kòm*a*k.

Palace, *s.* سرای sàrāy.

Palate, *s.* دماغ dìmāgh.

Pale, *a.* (colour) اچق àch*i*k; (face) صاری sàr*i*; —, *s.* حولی hàvli, دائره dā'iré; پرمق pàrm*a*k, تخته tàkht*a*; to turn —, بكزی بم بیاض كسلمك bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, بكزی قالمامق bèngzi-kàlmem*a*k.

Paling, Palings, *s.* تخته پرده tàkht*a*-pèrdé.

Palissade, *s.* شرامپو shàrampò; پرمقلق pàrm*a*kl*i*k.

Palliate, *v.a.* تخفیف ایتمك tàkhfīf-et; رنك ویرمك rènk-vèrmek.

Palm, *s.* (tree) خرمااغاجی khùrma-àgh*a*j*i*; (of the hand) ال ایدسی

èl-àyassi; (measure) سره sèré; to palm off, سورمك sùrmek, صاتمق sàtmak.

Palpable, a. ظاهر zāhir, اشكار āshikyār.

Palpitate, v.n. نبض كبی اورمق nàbz- - ghìbi - wùrmak, چالقانمق chàlkanmak, اوينامق òynamak.

Palpitation of the heart, s. خفقان khàfakān.

Palsy (paralysis), s. فالج علتی fèlij-"illèti, بريانی طوتلمسی bìr-yàni-tùtulmassi, اجنی چارپمسی ìjìnni-chàrpmassi; palsied, a. مفلوج mèflūj; چارپلمش tùtulmush, طوتلمش chàrpilmish.

Paltry, a. مسكين mìsskin; صاچمه sàchma, بوش bòsh.

Pamphlet, s. رساله rìssālé, جزء jùz'.

Pan, s. چناق chànak, طباق tàbak; كوكج ghyùghèch; — of a gunlock, چقماق تابه سی chàkmak-(tàwassi); knee —, ديزقپاغی dìz-kàpaghi.

Pane of glass, s. جام jàm.

Panegyric, s. مديحه mèdīha.

Pang, s. وجع vèjà", درد dèrd.

Pannier, s. كوفه kyùfé.

Pant, v.n. پك صولومق pèk-sòlumak.

Pantaloons, s. پانطلون pàntalòn.

Panther, s. پارس pārss.

Pantile, s. كراميد kìrémid.

Pantry, s. كيلار (kìler).

Pap, s. لاپه làpa; مه mèmé.

Papa, s. بابا bàba, پدر pèder.

Paper, s. كاغد kyāghid, قرطاس kìrtāss; غزته ghàzèta; papers, s. pl. اوراق èvrāk.

Papist, s. قتولك kàtolik.

Parable, s. مثال mìssāl, تمثيل tèmsīl.

Parabola, s. قطع مكافی kàt"i-mùkyāfi.

Paradise, s. فردوس fìrdèvss, جنت jènnèt.

Paragraph, s. بند bènd, جمله jùmlé, فقره fìkra.

Parallax, s. اختلاف منظر ìkhtilāfi-mànzàr.

Parallel, a. موازی mùwāzi; (similar) نظير nàzīr; — to each other, متوازی mùtéwāzi; —, s. خطموازی khātti-mùwāzi; (similar thing) نظيره nàzīré.

Parallelogram, s. متوازی الاضلاع mùtéwāziyu-'l-àdlā".

Paralysis, s. فالج علتی fèlij-"illèti, بر طرفلك طوتلمسی bìr-tàrafing-

-tùtulmassi, اجنی چارپمسی ìjìnni-
-chàrpmassi.

Paralytic, a. مفلوج mèflūj; — stroke, فلج علتی fèlij-"illèti. [(zàmpara)

Paramour, s. زانی zānī, زنپازه

Parapet, s. سپر sìper.

Paraphernalia, s. pl. اغرلق àghirlik; طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdāwāt.

Paraphrase, s. شرح shèrh.

Parasol, s. شمسیه shèmsìyyé.

Parcel, s. بوغچه bòghcha, کاغد kyāghid; طاقم tàkim; سورو sùru.

Parch, v.a. قاورمق kàwurmak; صوصاتمق sùssatmak; قوروتمق kùrutmak; —, v.n. قاورلمق kàwrulmak; صوصامق sùssamak; قورومق kùrumak.

Parchment, s. ترشه tìrshé.

Pardon, s. عفو "àfv; —, v.a. عفوا "àfv-et, بخشا bàkhsh-et, باغشلامق bàghishlamak.

Pare, v.a. صویمق sòymak, قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak; کسمك kèssmek, قرقمق kìrkmak, یونتمق yòntmak; قازیمق kàzimak.

Parent, s. بابا bàba, پدر pèder; انا àna, نینه nìné, والده vālidé; both parents, والدین vālidèyn.

Parental, a. پدرانه pèdérāné; مادرانه mādérāné.

Parenthesis, s. معترضه mù"tériza.

Paring, s. قبوق kàbuk; کسندی kèssinti; قرقندی kìrkinti.

Parish, s. محله màhàllé.

Parity, s. مشابهت mùshābéhèt.

Park, s. اورمانلق باغچه òrmànlik-bàghcha.

Parley, s. مکالمه mùkyālémé.

Parliament, s. مبعوثان ملت مجلسی mèb"ūssāni-mìllèt-mèjlissi.

Parlour, s. سلاملق اوطه سی sèlāmlik-òdassi.

Parrot, s. پیغان pàpaghān, ببغا bèbghā, or bèbéghā, طوطی tūtī.

Parsimonious, a. خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, مسکین mìsskīn.

Parsley, s. مایدنوس màydanòss.

Parsnip, s. یبان هاوجی yàban-hàwuju.

Parson, s. پاپاس pàpass.

Part, s. پارچه pàrcha, یان yàn, قسم kìssm, جزء jùz', حصه hìsssé, قسط kìsst, پای pày; تصحب tàssàhhub; طرف tàraf, جانب jānib; حوالی hàwālī, جوار jìwār; خدمت khìdmet,

واجبه‌ذمت wājibè'i-zìmmèt; parts, *s.pl.* ذکا zèkyā, استعداد ìsstì"dād; طرفلر tàraflar, جوانب jèwānib, حوالی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت‌یرلری "àvret-yèrléri; —, *v.n.* مفارقت‌ا mùfārakàt-et; ایرلق àyrılmak, قوپمق kòpmak, کسلمك kèssilmek; — with, ایرلمق àyrılmak; ویرمك vèrmek; صاتمق sàtmak; قوغمق kòghmak.

Partake, *v.n.* حصه‌مندا hìsssémènd-òl; یمك yèmek.

Partial, *a.* جزئی jùz'ī, غیرعمومی ghàyri-"ùmūmi, غیرتمام ghàyri-tàmm; میال mèyyāl, محب mùhìbb; غرضکار ghàrazkyār, نفسانیتلو nèfsānìyyètlì; to be — to, سومك sèvmek.

Participate, *v.n.* شریك‌او shèrik-òl, حصه‌سی‌او hìsséssi-òl.

Participle, *s.* (active) اسم‌فاعل ìssmi-fā"il; (passive) اسم‌مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Particle, *s.* ذره zèrré; ادات èdāt.

Particular, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص khāsss, مختص mùkhtàsss, مخصص mùkhàsssàss; ایری àyri, بشقه bàshkà; اینجه‌بقار ìnjà-bàkar, پك‌دقت‌ایدر pèk-dikkàt-èdɛr, مراقلو mèrāklì; —s, *s.pl.* تفصیلات tàfsīlāt.

Parting, *s.* ایریلش àyrılìsh, مفارقت mùfārakàt. [ghàyretkèsh.

Partisan, *s.* طرفدار tàrafdār, غیرتکش

Partition, *s.* بوله bùlmé; — off, *v.a.* بولمك bùlmek.

Partly, *ad.* بعض‌مرتبه bà"zi-mèrtébé, بردرجه‌یه‌قدر bìr-dèréjéyé-kàdar.

Partner, *s.* اورتاق òrtâk, شریك shèrīk.

Partridge, *s.* ککلك kèklik.

Party, *s.* طاقم tàkim, بولوك bùluk, فرقه fìrka; جمعیت jèm"ìyyèt.

Pass, *s.* کچید ghèchid, دربند dèrbènd. (dèvrènd), بوغاز bòghāz, دره dèré; تذکره tèzkéré, یول‌امری yòl-èmri, بیورلدی bùyurùldu; حال hāl, هیئت hèy'èt; —, *v.n.* کچمك ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) عبورا "ùbūr-et; (current) تداولا tèdāvul-et; —, *v.a.* کچورمك ghèchirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه‌کچمك yòlunja-ghèchmek, کچمك ghèchmek; — away, کچوب‌کتمك ghèchup-ghìtmek; بتمك bìtmek, دوکمك

dùkènmek ; فنابولق fènā-bùlmak ; — by, *v.n.* اوكدن كچمك ùngdan--ghèchmek, ياندن كچمك yàndan--ghèchmek ; اورادن كچمك òradan--ghèchmek, كچمك ghèchmek ; —, *v.a.* كچورمك ghèchirmek, عفوا "àfv-et ; — for, *v.n.* ظن اولنمق zànn-òlunmak ; —, *v.a.* ديوويرمك dèyu-vèrmek, ديموصاتمق dèyu--sàtmak ; — one's word, سوزويرمك sùz-vèrmek, كفيل او kèfīl-òl, — over, *v.a.* عفوا "àfv-et ; — sentence, اعلام i"lām-et ; to come to —, واقع او òlmak, وقوع بولق wāki"-òl, وقوع بولق wùkū"-bùlmak, ظهورا جايكيراو jāyghīr-òl, zùhūr-et,

Passable, *a.* كچيلور ghèchilir, قابل مرور kābili-mùrūr ; اپ ايوجه èp-īyija, كچر ghèchER.

Passage, *s.* مرور mùrūr, عبور "ùbūr, كچش ghèchish ; ممر mèmèrr, معبر mà"bER, كچه جك ير ghèchéjek-yER, يول yòl ; اثنای راه èssnāyi-rāh ; صوقاق sòkak, قپودهليزی kàpi-dèhlīzi ; عباره "ibārE, بند bènd.

Passenger, *s.* يولجی yòlju.

Passion, *s.* دارغينلق dàrghinlik, اويكه (ùfkE), غضب ghàzAb ; هوس hàwèss, مراق mèrāk ; عشق "àshk ; ابتلا ibtilā, انفعال infi"āl ; — flower, چرخ فلك چيچكی chàrkhi-fèlèk--chìchéghi.

Passionate, *a.* دارغين dàrghin, غضوب ghàzūb ; —ly, *ad.* پك pèk, اشوری àshiri.

Passive, *a.* الی قولی باغلوكی èli-kòlu--bàghli-ghìbi ; verb —, فعل مجهول fì"li-mèjhūl ; — participle, اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Passport, *s.* يول امری yòl-èmri, يول تذكره سی yòl-tèzkèrèssi, بيورلدی bùyurùldu, پاسه پورطه pàssapòrta.

Past, *a.* كچمش ghèchmish ; ماضی māzi ; the —, كچمش زمان ghèchmish--zàmān, ايام سابقه èyyāmi-sābikà ; —, *pr.* دن اوته ده dan-ùtéyE ; دن خارج dan-khārij ; — cure, — recovery, علاج قبول ايتمز چاره سز "ilāj--kàbūl-ètmàz, بتمش bìtmish.

Paste, *s.* خمير (khàmur) ; چريش chìrish ; —, *v.a.* چريش ايله يا پشدرمق chìrish-ila-yàpishdirmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastime, *s.* ايلنجه èylènja.

Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس pàpass.

Pastry, *s.* خمیرایشی (khàmur)-ìshi; — cook, بورکجی bùrèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlak; چایر chàyr; اوت òt; —, *v.n.* اوتلامق òtlamak; —, *v.a.* اوتارمق òtarmak, اوتلاتمق òtlàtmak.

Pasty, *s.* بورك bùrèk.

Patch, *s.* یامه yàma; پارچه pàrcha; —, *v.a.* یامه‌اورمق yàma-wùrmak, پارچه‌قومق pàrcha-kòmak; — up, قباجه‌تعمیرا kàbaja-tà"mīr-et; اویدریویرمك ùydurivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān; پاتنته pàtènta, امتیازبراتی ìmtiyāz-bèrāti; —, *a.* پاتنته‌لو pàtèntali, امتیازلو ìmtiyāzli.

Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdérāné.

Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, شکیبائی shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبرلو sàbrli, صبور sàbūr, متحمل mùtàhàmmil, شکیب shèkīb; —, *s.* خسته khàssta.

Patriarch, *s.* پطریق pàtrīk; —s, *s.pl.* اجدادبنی اسرائیل èjdādi-bèni-ìssrā'īl.

Patrimony, میراث mirāss, ملك‌موروث mìlki-mèvrūss.

Patriot, *s.* وطن غیرتنده‌اولان کمسنه wàtan-ghàyrètinda-òlan-kìmèssné.

Patrol, *s.* قول kòl; —, *v.n.* قول‌کزمك kòl-ghèzmek; —, *v.a.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Patron, *s.* ولی‌نعمت vèlī-nì"mèt, افندی èfèndi; راغب rāghib.

Patten, *s.* نعلین (nàlīn).

Pattern, *s.* اورنك ùrnek; رسم rèssim; قالب kàlib; نمونه nùmūné.

Paunch, *s.* قارن kàrn; اشکنبه ìshkènbé.

Pause, *s.* قالش kàlìsh; سکوت sùkyūt, سکون sùkyūn; دوراق‌یری dùrak-yèri; —, *v.a.* قالمق kàlmak, دورمق dùrmak; باقمق bàkmak, باقنمق bàkınmak, دوشنمك dùshunmek, تأنی ایتمك tè'ènni-et, تأمل ایتمك tè'èmmul-et.

Pavement, *s.* قالدریم kàldìrim; foot —, پیاده‌قالدریمی pìyādé-kàldìrimi.

Pavilion, *s.* کوشك kyùshk, قصر kàssr; مهتابیه mèhtābìyyé; چادر chàdìr.

Paw, *s.* ایاق àyak, پنچه pènché, پا pā, پای pāy.

Pawn, *s.* رهن rèhn; رهين rèhīn; (at chess) پيداق pàydàk; —, *v.a.* رهينه ويرمك rèhīna-vèrmek, رهينه قومق rèhīna-kòmak.

Pay, *s.* كونده لك ghyùndélik; هفته لق hàftalik; ايلق àylik, ماهيه māhìyyé, شهريه shèhrìyyé; يللق yìllik; معاش mà"āsh; —, *v.a.* اوده مك ùdémek, ويرمك vèrmek, اداا èdā-et, ايفاا īfā-et, استيفاا ìsstīfā-et; — a visit, اوغرامق òghramak, زيارت ا zìyārèt-et; — away, ويرمك vèrmek, خرج ا khàrj-et; — —, — out (a rope), مولا mòla-et; — down, پيشين ويرمك pèshin-vèrmek; — off, قارشيلغنى ا kàrshilighini-et, اجيسنى چيقارمق àjissini-chìkàrmak; ازن ويرمك ìzin-vèrmek, ادملرينه اذن ويرمك àdamlarina-ìzin-vèrmek.

Payable, *a.* وعده سى كلمش wà"déssi-ghèlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.

Pea, *s.* نخود nòkhud, بزليه bèzèlya; sweet —, عطرشاهى "ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارشق bàrishik, بارش كورش bàrish-ghyùrush, صلح sùlh, مصالحه mùssālahà; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èmān; —! *int.* صوص sùss.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, يارمه شفتالو yàrma-shèftāli; cling stone —, كباد kèbād, صارى كباد sàri-kèbād, ات شفتالوسى èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس tàwuss, طاوس قوشى tàwuss-kùshu.

Peak, *s.* دپه (tèpé), ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Pear, *s.* ارمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اينجو ìnji, در dùrr, لؤلؤ lù'lù', مرواريد mèrvārīd.

Peasant, *s.* كويلو kyùylu.

Pebble, *s.* چاقل chàkil, چاقل طاشى chàkil-tàshi.

Peculation, *s.* خرسزلق khìrsizlik, مأمورسرقتى mè'mūr-sìrkàti.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجيب "àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Peculiarity, *s.* كيفيت مخصوصه kèyfìyyèti-màkhsūssa, خاصه khāsssa.

Pecuniary, *a.* اقچه يه متعلق àkchaya-mùta"àllik, اقچه جه àkchaja.

Pedestal, *s.* كرسى kyùrsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjéré, نسب nèsseb.

Pedlar, *s.* قولتقجی kòltukju, کزدیجی ghèzdiriji, مادراباز màdrabāz.

Peel, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.a.* صویمق sòymak, قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak; —, — off, *v.n.* صویلمق sòyulmak.

Peep, *v.n.* اراقدن باقمق àralıkdan-bàkmak.

Peer, *s.* زادکاندن اولان zādéghyāndan-òlan; کفو kyùfv, همپایه hèm-pāyé.

Peevish, *a.* ترس tèrss, خویسز khùysuz.

Peg, *s.* چیوی chìvi.

Pelican, *s.* سقاقوشی (sàka)-kùshu.

Pelt, *v.a.* طاشلامق tàshlamak.

Pen, *s.* قلم kàlem; اغل àghil; —, *v.a.* یازمق yàzmak; اغله قپامق àghıla-kàpamak; — down, یازمق yàzmak; — up, اغله قپامق àghıla-kàpamak; — in, چینیلمك chìnilémek, مرکبلمك mùrèkkèblémek; اغله قپامق àghıla-kàpamak.

Penalty, *s.* جریمه jèrīmé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات اولنمق شرطیله mùjāzāt-òlunmak-shàrtīla, جریمه النمق شرطیله jèrīmé-àlınmak-shàrtīla.

Pencase, *s.* قبور kùbur, قلمدان kàlemdān. [mànghırlar.

Pence, *s. pl.* باقرلر bàkırlar, منغرلر

Pencil, *s.* قلم kàlem; lead —, قورشون قلم kùrshun-kàlem; hair —, توی قلم tùy-kàlem, فرچه fìrcha; slate —, طاش قلم tàsh-kàlem; — of light, شعاع shù"ā".

Pendulum, *s.* رقاص ràkkāss.

Penetrate, *v.a.* کیرمك ghìrmek, ایشلمك ìshlémek.

Peninsula, *s.* اطه àda, جزیره jèzīré, نیم جزیره nìm-jèzīré, شبه جزیره shìbhi-jèzīré.

Penitence, *s.* پشیمانلق pèshīmānlik (pìshmanlik), ندامت nèdāmèt; چله chìllé.

Penitent, *a.* پشیمان pèshīmān (pìshman), نادم nādim.

Penknife, *s.* قلمتراش kàlemtràsh, (pocket —) چاقی chàki.

Penman, *s.* خطاط khàttāt; —*ship*, خط khàtt.

Pennant, *s.* فلاندره fìlàndara; بیراق [bàyrak.

Penny, *s.* باقر bàkır, منغر mànghır.

Pension, *s.* تقاعدمعاشی tàkā"ud-mà"āshi, معاش mà"āsh, ایاق

àylik ; —, — off, *v.a.* معاشله تقاعدا mà"āshla-tàkā"ud-et, ایلق باغلامق àylik-bà*gh*lamak.

Pentagon, *s.* مخمس mùkhàmmess.

Penthouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Peony, *s.* شقائق shàkā'ik.

People, *s.* ملت mìllèt, قوم kàvm, قبیله kàbīlé, طائفه tā'ifé, جنس jìnss ; خلق khàlk, اورتهلق òrtalik, عامه "āmmé ; عوام ناس "àwàmmi-nāss, قباخلق ایاق طاقمی àyak-tàkimi, کبار طاقمی kāba-khàlk ; great —, اکابر ناس kìbār-tàkimi, ekyābiri--nāss ; —, *v.a.* معمورا mà"mūr-et, شنلندرمك ابادان àbādān-et, shènlèndirmek ; —d, *p.p.* معمور mà"mūr, ابادان àbādān, شن shèn.

Pepper, *s.* بیبر bìber ; —, *v.a.* بیبرقاتمق bìber-kàtmak ; — corn, بیبر دانه سی bìber-(tànéssi) ; — box, بیبرقوتیسی bìber-kùtussu ; —mint, نعنه nà"né.

Per annum, *ad.* یلده yèlda, سنوی sènévī.

Perceive, *v.a.* کورمك ghyùrmek, تشخیص ا tèshkhīss-et ; اکلامق ànglamak (*à*nnamak), درك ا dèrk--et, ادراك ا ìdrāk-et, فهم ا fèhm-et.

Perch, *s.* طاوق قوندجق صیرق tàwuk--kònajak-sìrik, صیرق sìrik, اغاج àghaj ; تربیعی الی ارشینلق مسافه tèrbī"ī--èlli-àrshinlik-mèssāfé ; —, *v.n.* قونمق kònmak ; —, *v.a.* دکمك dìkmek.

Peremptory, *a.* قطعی kàt"ī, مبرم mùbrìm.

Perfect, *a.* تام tāmm, کامل kyāmil, عیب ونقصاندن خالی "àyb-u--nòksāndan-khāli ; —, *v.a.* اتمام ا ìtmām-et, تتمیم ا tètmīm-et, اکمال ا ìkmāl-et, تکمیل ا tèkmīl-et.

Perfection, *s.* کمال kèmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق àchmak, ثقب ا sàkb-et.

Perform, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, اجرا ìjrā-et, فعله کتورمك fì"la-ghètirmek, فعله اخراج ا fì"la--ìkhrāj-et, قوه دن فعله اخراج ا kùvvédan-fì"la-ìkhrāj-et ; (as a machine) ایشلمك ìshlémek, کمك ghìtmek.

Perfume, *s.* قوقو kòku, عطر "ìtr, طیب tìb ; بخور bùkhūr, توتسی tùtsu ; —, *v.a.* معطرا mù"àttar-et, مطیبا mùtàyyeb-et ; —ed, *a.* معطر

mù"àttar, مطيب mùtàyyeb; —ing-pan, بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perhaps, *ad.* بلكى bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhlikè, مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòmak; at your —! ايتدهباق èt-da-bàk, ايتده كورسن èt-da-ghyùrursun, سن بلورسن sèn-bìlirsin, كناهى بويونكده ghyùnāhi-bòyunungda.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Perish, *v.n.* هلاك اولمق hèlāk-òlmak, تلف اولمق tèlef-òlmak, بتمك bìtmek; قورومق kùrumak; چورومك chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك chùrutmek.

Perjure one's self, *v.a.* حنث ايتمك hìnss-et, يالان يره يمين ايتمك yàlan-yèra-yèmīn-et; خلف يمين ايتمك khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقى bākī, مستمر mùsstémèrr; تملو tèmèlli; چيقمز chìkmàz, بوزلمز bòzulmàz; بوزليه جق bòzulmayajak, چيقميه جق chìkmayajak.

Permission, *s.* اذن ìzn (ìzin), رخصت rùkhsàt, اجازت ìjāzet, جواز jèwāz.

Permit, *s.* تذكره tèzkérè; —, *v.a.* اذن ويرمك ìzin-vèrmek, رخصت ويرمك rùkhsàt-vèrmek, تجويز ايتمك tèjvīz-et, ترخيص ايتمك tèrkhīss-et. [zàrārli.

Pernicious, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو

Perpendicular, *s.* عمود "àmūd; —, *a.* قائم kā'im, عمودى "àmūdi, طوغرى dòghru, دك dìk.

Perpetrate, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, ارتكاب ايتمك ìrtikyāb-et.

Perpetual, *a.* دائم dā'im; —ly, *ad.* دائما dā'imā.

Perplex, *v.a.* باش اغرتمق bàsh-àghrìtmak, صيقندى ويرمك sìkìndi-vèrmek. [عائدات "ā'idāt.

Perquisites, *s. pl.* عوائد "àwā'id,

Persecute, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, دالنه بنمك dàlìna-bìnmek, راحت ويرمامك rāhat-vèrmamek, زنجيده ايتمك rènjīdé-et, دشمنلك ايتمك dùshmènlik-et, خصومت ايتمك khùssūmèt-et, عداوت ايتمك "àdāvèt-et.

Perseverance, *s.* اقدام ìkdām, دوام

dèwām ; —re, *v.n.* اقدام ìkdām-et, دوام dèwām-et ; —ing, *a.* مقدم mùkdim. [vāz-ghèchmamek.

Persist, *v.n.* عنادا "ìnād-et, وازكچمامك

Person, *s.* كشى kìshi, كمسنه kìmèssnÉ, شخص shàkhss, ادم ÀdAm, نفر nèfEr ; (hypostasis) اقنوم ùknūm (*pl.* اقانيم àkānīm) ; the three —s of the Trinity, اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssÉ ; (gram.) first —, نفس متكلم nèfssi-mùtékèllim ; second —, مخاطب mùkhātAb ; third —, غائب ghā'ib.

Perspiration, *s.* تر *or* در tèr.

Perspire, *v.n.* ترلمك tèrlÉmek.

Persuade, *v.a.* ايناندرمق ìnàndirmak, قاندرمق kàndirmak, اسكات ìsskyāt-et ; عقلنى چلمك "àklini-chèlmek ; عقلنه قومق "àklina-kòmak.

Pertain, *v.n.* متعلق او mùta"àllik-òl, راجع او rāji"-òl, منوط او mènūt-òl, مربوط او mèrbūt-òl, محول او mùhàvvel-òl, مخصوص او màkhsūss-òl, منسوب او mènsūb-òl, باقمق bàkmak, دوقنمق dòkunmak.

Pertinacity, *s.* عناد "ìnād ; ثبات sèbāt, اقدام ìkdām.

Peruse, *v.a.* اوقومق òkumak.

Pervade, *v.a.* تأثيرى او tè'sīri-òl ; ايشلمك ìshlÉmek, كچمك ghèchmek, نافذ او nāfiz-òl. [khàyrsiz.

Perverse, *a.* ترس tèrss ; خيرسز

Pervert, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افسادا ìfsād-et, اضلال ìdlāl-et ; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd).

Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, خسته لق khàsstalik, يمورجق yìmurjàk.

Pestle, *s.* هاون الى (hàwan)-èli.

Pet, *s.* سودك sèvdik, جان jān, قوزى kùzu, جكركوشه jìghEr-kyùshÉ, ايكى كوز ìki-ghyùz ; دارغينلق حالى dàrghinlik-hāli ; —, *v.a.* سومك sèvmek ; اوخشامق òkhshamak ; پك يوز ويرمك pèk-yùz-vèrmek.

Petition, *s.* عرضحال "àrzi-hāl, عريضه "àrīza ; رجا rìjā, نياز nìyāz, درخواست dèr-khāsst ; —, *v.a.* عرضحال ويرمك "àrzi-hāl-vèrmek.

Petrify, *v.a.* طاش ا tàsh-et ; —, *v.n.* طاش كسلمك tàsh-kèssilmek, تحجرا tàhàjjur-et.

Petticoat, *s.* ايچ فسطانى ìch-fìsstāni.

Petty, *a.* اوفاق تفك ùfàk-tèfèk, جزئى

jùz'ī, صاچمه sàchma.

Pewter, *s.* بیاض معدن bèyāz-mà"dɛn.

Pharmacy, *s.* اجزاجی دکانی èjzājidùkkyāni (dùkkèni).

Pheasant, *s.* سوکلون sùghlun (sòlun *or* sòylun), تذرو tèzrèv.

Phenix, *s.* عنقا "ànkā, ققنوس kàknūss *or* ققنس kàknùss.

Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* علامت "àlāmèt, غریبه ghàrībɛ́; *pl.* علائم "àlā'im, غرائب ghàrā'ib.

Philosopher, *s.* حکیم hàkīm (*pl.* حکما hùkémā) فیلسوف fèylasòf (*pl.* فلاسفه fèlāséfɛ́); —'s stone, کیمیا کسیر ìksīr, التون اوتی kìmiyā àltin-òtu.

Philosophy, *s.* علم حکمت "ìlmi-[hìkmèt.

Phlegm, *s.* بلغم bàlgham.

Phosphorus, *s.* فوسفوره fòssfora.

Phrase, *s.* عباره "ìbārɛ́; تعبیر tà"bīr.

Physic, *s.* علاج "ìlāj; —s, *s.pl.* حکمت طبیعیه hìkmèti-tàbī"ìyyɛ́.

Physical, *a.* طبیعی tàbī"ī; جسمانی jìssmānī; —ly, *ad.* طبعاً tàb"an.

Physiognomy, *s.* قیافت kìyāfèt, چهره chèhrɛ́, سیما sīmā; علم قیافت "ìlmi-kìyāfèt.

Piastre, *s.* غروش ghùrùsh.

Pick, (pickaxe) *s.* قازمه kàzma; tooth —, ear —, خلال khìlāl; —, *v.a.* (pull off) قوپارمق kòparmak; (a lock) اچمق àchmak; (teeth, &c.) قارشدرمق kàrìshdirmak, ارقلامق àrìklamak (àytlamak); (a bone) تمیزلمك tèmizlémek; (a quarrel) ارامق àramak; — pockets, یان کسیجیلك yàn-kèssijilik-et; — out, ایرمق àyrmak, سچمك sèchmek, انتخاب ایتمك ìntìkhāb-et; — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak; طوپلامق tòplamak, دوشیرمك dèvshirmek, جمع ایتمك jèm"-et; تحصیل ایتمك tàhsīl-et; — —, *v.n.* ایولشمك ìyylɛshmek, قوتی یرینه کلمك kùvvèti-yèrina-ghèlmek; سمورمك sèmirmek; — to pieces, سوکمك sùkmek; دالدرمق dàldirmak.

Pickle, (brine) صلامورە sàlamùra; (of vegetables) ترشی tùrshu; —, *v.a.* ترشی یاصمق tùrshū-bàssmak.

Pickpocket, *s.* یان کسیجی yàn-kèssiji, خرسز khìrsìz.

Picture, *s.* رسم rèssim.

Piddle, *s.* چیش chìsh, کچوك چیش

kùchuk-chish ; سیدك sìdik, بول bèvl ; —, *v.n.* ایشەمك ìshémek, صودوکمك sù-dùkmek, تبول ا

Pie, *s.* بورك bùrèk. [tèbèvvul-et.

Piebald, *a.* اله àla, الەجه àlaja.

Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعه kìt'à, جزء jùz', قسم kìssm ; —, *v.a.* اکلەمك èklémek.

Pier, *s.* اسکله isskèlé ; ریختم rìkhtìm.

Pierce, *v.a.* دلمك dèlmek, ثقب ا sàkb-et ; ایشلمك ìshlémek.

Piety, *s.* دیانت dìyānèt, دیندارلق dīndārlìk, تقوی tàkwà, صلاح sàlāh.

Pig, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khìnzīr, خوك khūk ; — of lead, صمون sòmūn, کولچه kyùlchè.

Pigeon, *s.* کوکرجین ghyùghèrjin, کبوتر kèbutèr, حامه hàmāmé.

Pile, *s.* یغین yìghin ; بنا bìnā ; قازق kàzìk ; (of velvet) حاو hàw ; —s, *s. pl.* باسور bāssūr, مایەسیل māyassīl ; —, *v.a.* یغمق yìghmak, یغین ا yìghin-et.

Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.* خرسزلق ا khìrsìzlìk-et, سرقت ا sìrkàt-et.

Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hàjjī, (hàjì) ; زائر zā'ir (*pl.* زوار zùwwār).

Pilgrimage, *s.* حج hàjj ; زیارت zìyārèt.

Pill, *s.* حب hàbb (hàp).

Pillage, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret, اموال منهوبه èmwāli-mènhūbé ; —, *v.a.* صویمق sòymak, یغما یاغما yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et.

Pillar, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn,

Pillion, *s.* پالان pàlān. [عمود "àmūd.

Pillow, *s.* یوزیصدیغی yùz-yàssdighi, بالین bālīn ; — case, یصدق یوزی yàssdìk-yùzu.

Pilot, *s.* قلاغوز kìlàghuz ; —, *v.a.* قلاغوزلق ا kìlàghuzluk-èt.

Pimento, *s.* یکی بهار yèngi-bàhār.

Pimple, *s.* سویلجه sìvilja ; (on the lip) اوچق ùchuk.

Pin, *s.* طوپلو tòplu, طوپلوایکنه tòplu-ìghné ; چیوی chìvi ; جیواطه jìwàta ; —, *v.a.* طوپلوایله ایلشدرمك tòplu-ila-ìlishdirmek ; چیویلمك chìvilémek, میخلامق mìkhlamak.

Pincers, *s.pl.* قصاج kìssāj.

Pinch, *s.* چمدك chìmdik ; قصدرش kìssdìrish ; (of snuff) طوتم tùtum ; (necessity) ضیقی sìkì, ضرورت

zàrūrèt ; —, *v.a.* چمدكلمك chìmdiklémek ; قصمق kìssmak ; قصدرمق kìssdirmak ; صيقمق sìkmak.

Pinchbeck, *s.* تومبق tòmbàk.

Pine, *s.* چام chàm ; چام اغاجی chàm-àghaji ; —, *v.n.* اوزلمك ùzulmek ; دردچكمك dèrd-chèkmek ; اشتياق چكمك ìshtiyāk-chèkmek.

Pineapple, *s.* اناناس ànanàss.

Pinion, *s.* (feather) شهپر shèh-pèr ; (wheel) فنر fènr ; —, *v.a.* قولرينی باغلامق kòllarini-bàghlamak.

Pink, *s.* قرنفل چيچكی kàrenfìl-chìchéghi ; —, *a.* پنبه pènbé ; —, *v.a.* اويمه اچمق òyma-àchmak.

Pint, *s.* يوزقرق درهملك اولچی yùz-kìrk-dìrhèmlik-ùlchu.

Pintle, *s.* ايكنه جك ìghnéjik.

Pious, *a.* ديندار dīndār, اهل تقوی èhli-tàkwà, متقی mùttàki, صوفی sòfu.

Pip, *s.* چكردك chèkirdek.

Pipe, *s.* بوری *or* بورو bòru ; چبوق chìbùk ; دودوك dùduk ; بيوك فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Pipkin, *s.* طوپراق تنجره tòprak-tènjéré.

Pirate, *s.* دكرخرسزی dèngiz-khìrsizi,

خرسز khìrsiz ; خرسزتكنه‌سی khìrsiz-tèknéssi ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت ا sìrkàt-et.

Piss, *s.* چيش chìsh, كچوك چيش kùchuk-chìsh, بول bèvl ; —, *v.n.* چيش ا chìsh-et, صودوكمك sù-dùkmek, كچوك صودوكمك kùchuk-sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et.

Pistachio, *s.* فستق fìsstìk.

Pistol, *s.* طبانجه tàbànja, پشطو pìshtow.

Piston, *s.* بقراج bàkraj.

Pit, *s.* قويو kùyu, چقور chùkur, حفره hùfra.

Pitch, *s.* زفت zìft ; درجه dèréjé, كرته kèrté, راده rāddé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé ; نهايت درجه‌سی nìhāyet-dèréjéssi ; —, *v.a.* اتمق àtmak ; زفتلمك zìftlémek ; قورمق kùrmak ; — upon, ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek ; — — one's head, باش اشاغی يره دوشمك bàsh-àshàghi-yèra-dùshmek.

Pitcher, *s.* دستی dèssti (tèssti).

Piteous, اجی àji ; اجنه‌جق àjinajak.

Pith, *s.* اوز ùz, مغز màghz.

Pittance, *s.* قوت لايموت kūti-lā-yèmūt.

Pitted with the small-pox, *a.*

چیچك بوزوغی chìchèk-bòzu*gh*u.

Pity, *s.* ترحم tèràhhum, مرحمت mèrhàmet; —, *v.a.* اجیمق àj*i*m*a*k, مرحمتا mèrhàmet-et.

Pivot, *s.* میل mìl, محور mìhvèr.

Placard, *s.* یافته yàft*a*; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yāft*a*-yàp*i*shd*i*rm*a*k.

Place, *s.* یر yèr, محل m*à*h*à*ll, موقع mèvk*i*", موضع mèvz*i*", مکان mèk*y*ān; یر yèr, خدمت khìdmèt (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt, —, *v.a.* قومق kòm*a*k, وضعا wàz"-et; اوطورتمق òturtm*a*k; دکمك dìkmek, رکزا rèkz-et, نصبا nàssb-et, تعیینا tà"yīn-et.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, یمورجق yìmurj*à*k, خستهلق khàsst*a*l*i*k; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, درد dèrd; —, *v.a.* درداو dèrd-òl, بلااو bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلك dùzluk, اووه òw*a*, قیر kìr, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādé; سادهکوزل sādé-gh*y*ùzèl; چرکین chìrkin; اچق *à*ch*i*k, بللو bèlli, عیان "àyān, مستبان mùsstébān; عادی "ādī, بیاغی bàyà*ghi*; — spoken, طوغری سویلر dò*gh*rū-sùwèylɛr, لقردیسنی اسرکماز làk*i*rd*i*ss*i*n*i*-èssirghémàz.

Plait, *s.* قیرمه kìrm*a*; اورمه ùrmé; —, *v.a.* قیرمق kìrm*a*k, قیرمهقیرمها kìrm*a*-kìrm*a*-et; اورمك ùrmek.

Plan, *s.* رسم rèssim, خریطه khàrīt*a*; ترتیب tèrtīb, تدبیر tèdbīr; اصول ùssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیبا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمك dùshunmek, عقلا "àkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sàth*i*-mùsstèvī; رنده rèndé; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رندهلمك rèndélémek; — tree, چنار chìnar.

Planet, *s.* سیاره sèyyāré.

Plank, *s.* تخته tàkht*a*; —, *v.a.* تختهقاپلامق tàkht*a* - kàplam*a*k; تختهدوشهمك tàkht*a*-dùshémek.

Plant, *s.* اوت òt; اغاج à*gh*aj; فدان fìdan; نبات nèbāt; —, *v.a.* دکمك dìkmek, غرسا ghàrss-et; نصبا nàssb-et, رکزا rèkz-et.

Plaster, *s.* صیوه sìw*a* *or* صیغه sì*gh*a; (of Paris) الچی àlch*i*; (for wounds) یاقی y*à*k*i*; —, *v.a.* صیوامق sìwam*a*k, صیغامق sì*gh*am*a*k.

Plate, *s.* طباق tàbāk; تخته tàkht*a*;

كموش طاقم ghyùmush-tàkim; باصمه رسم bàssma-rèssim; شكل shèkil; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush-kàplamak; — glass, ايينه جامى àyina-jàmi.

Play, *s.* اويون òyun; شقا shàka; قمار kùmār; —, *v.n.* اوينامق òynamak; قمار اوينامق kùmār-òynamak; —, *v.a.* چالمق chàlmak; قومق kòmak, باصمق bàssmak; — high, چوق پاره قومق chòk-pàra-kòmak; — a high game, كوزى پك ايلرو ده او ghyùzu-pèk-ìlèrida-òl; — the fool, *v.n.* اشكلك ا èsheklik-et; دالقاوقلق ا dàlkàwukluk-et; مسخره لق ا màsskharalik-et; — — — with, *v.a.* اشك يرينه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق àldatmak; — the truant, مكتبه كتمامك mèktébé-ghìtmamek, مكتبدن قاچمق mèktèbdan-kàchmak; — upon, چالمق chàlmak; — — a word, مضمون سويلمك màzmūn-sùwèylémek. [èylènja.

Plaything, *s.* اويونجق òyunjak; ابلنجه

Plea, *s.* لقردى làkirdi; عذر "ùzr;

بهانه bàhāné.

Pleasant, *a.* كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, طاتلو tàtli; صفالو sàfāli; لذيذ lèzīz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطيفه làtīfé.

Please, *v.n.* تنسيب ا tènsīb-et, مناسب كورمك mùnāssib-ghyùrmek; استمك ìsstémek, ديلمك dìlémek; —, *v.a.* خوش كورنمك khòsh-ghyùrunmek, خوشه كچمك khòsha-ghèchmek, مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek, بكنلمك bèghénilmek; — one's self, استديكى كبى ا ìsstédighi-ghìbi-et, كيفنجه حركت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* كيف kèyf, جنبش jùnbush, صفا sāfā, ايلنجه èylènja, حظ نفس hàzzi-nèfss, تلذذ tèlèzzuz.

Plebeian, *a.* قبا kàba; —, *s.* قبادم kàba-àdam.

Pledge, *s.* رهين rèhīn; —, *v.a.* رهينه قومق rèhīna-kòmak; عشقنه ايچمك "àshkina-ìchmek.

Pleiades, *s. pl.* ثريا sùrèyyā, يدى قرنداش yèdi-(kàrdash).

Plenipotentiary, *s.* مرخص mùràkhkhàss.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bòl, چوق chòk, برکتلو bèrékètli, غنی ghànī.

Plenty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, برکت bèrékèt, غنیمت ghànīmèt.

Pleurisy, *s.* ذات الجنب zātu-'l-jènb (sàtlijàn).

Pliable, Pliant, *a.* یموشاق yèmushàk, قولای اکلور kòlay-èghilir.

Plight, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ویرمك vèrmek; وعدا wà"d-et.

Plot, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād; — of ground, عرصه "àrsa; — of a tale, خلاصه khùlāssa; grass —, چیم chìm; —, *v.n.* فتنه قورمق fìtné-kùrmak, فساد قاینامق fèssād-kàynatmak.

Plough, *s.* صبان sàban; —, *v.a.* سورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان سورمك sàban-sùrmek.

Pluck, *s.* ایچ ìch, جکرمکر jìghER-mìghER; مردلك mèrdlik, یکیتلك yìghitlik; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrmak; الق àlmak; صویمق sòymak; یولق yòlmak.

Plug, *s.* طیقاج tìkaj; (for a wound) فتیل fìtil; —, *v.a.* طیقامق tìkamak, قپامق kàpamak; فتیل صوقمق fìtil-sòkmak.

Plum, *s.* اریك èrìk; قوری اوزوم kùru-ùzum; یوزبیك لیره مبلغی yùz-bìng-lìra-mèblàghi.

Plumb, *v.a.* لهیملك lèhīmlémek; اسقاندیل اسسکاندیل-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shàghul).

Plume, *s.* صورغوچ sòrghuch; توی tùy; — one's self, *v.n.* افتخارا ìftikhār-et.

Plummet, *s.* قورشون قلم kùrshun-kàlem; اسقاندیل ìsskàndīl.

Plump, *a.* سمیز *or* سموز sèmiz; — up, *v.n.* طولق dòlmak, شیشمك shìshmek; — (into), *v.n.* دوشمك dùshmek, اتلمق àtílmak, پاطدق دوشمك pàtadak-dùshmek; —, *ad.* پاطدق pàtadak, لاپدق làpadak.

Plunder, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret, غنیمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im); —, *v.a.* یغمایا yàghma-et, غارت ghāret-et, نهب nèhb-et; صویمق sòymak.

Plunge, *s.* دالش dàlish; —, *v.n.*

دالمق dàlmak, اغطس ghàtss-et; —, *v.a.* دالدرمق dàldirmak, صوقمق sòkmak, اغطس ghàtss-et.

Plural, *s.* جمع jèm".

Ply, *v.n.* ایشلمك ìshlémek; —, *v.a.* ایشلمك ìshlémek, ایتمك ètmek; صیقشدرمق sïkïshdïrmak.

Pock, *s.* چیبان chìbàn.

Pocket, *s.* جیب (jèb); —, *v.a.* جیبنه قومق jèbina-kòmak; — book, جـــــزدان jùzdān; — money, جیب خرجلغی jèb-khàrjlighi.

Pod, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق bàghlamak; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kàbughunu-ṣòymak, قبوقدن چیقارمق kàbukdan-chìkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long) قصیده kàssīdé.

Poesy, *s.* شعر shì"r.

Poet, *s.* شاعر shā"ir (*pl.* شعرا shù"arā).

Poetry, *s.* شعر shì"r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجی àji, کسکین kèsskin, وجیع vèjī", جکرسوز jìgher-sūz.

Point, *s.* نقطه nòkta; اوج ūj; بوزون bùrun; خصوص khùssūss, ماده māddé, باب bāb, امر èmir, کیفیت kèyfiyyèt, نکته nùktè, دقیقه dàkīka, بحث bàhss, مبحث mèbhàss, مطلب màtlàb; درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, رادہ rāddé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé; (of the compass) کرته kèrté, روزکار rùzghyār; —, *v.n.* باقمق bàkmak, دونمك dùnmek; پرمق ایله اشارت ایتمك pàrmakla-ìshāret-etmek; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak; make a —, مخصوص یاپمق màkhsūss-yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغری dòghru; — range, تـــام مـــنـــزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سیوری اوجلو sìvri-ūjlu, سیوری sìvri; طوغرلمش dòghrulmush; باقیور bàkiyor; مخصوص màkhsūss, اشکار āshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd (òt), اغو àghu; —, *v.a.* زهرلمك zèhirlémek, تسمیم ایتمك tèssmīm-et; بوزمق bòzmak, افساد ایتمك ìfsād-et.

Poke, *v.a.* صوقـــمـــق sòkmak, صـــوقـــوب قارشـــدرمـــق sòkup-kàrïshdïrmak; دورتـــمـــك dùrtmek.

Pole, *s.* صیرق sìrik; دیرك dìrèk;

سرن sèren ; قطب kùtb (kùtub) ; التی بچوق ارشون àlti-bùchuk-àrshin ; — star, قطب یلدزی kùtub-yìldizi, تیمورقازق (dèmir)-kàzik, جدی jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امورضبطیه ùmūri-zàbtìyyé ; — man, ضبطیه قواصی zàbtìyyé-kàwwāssi ; — agent, ضبطیه مأموری zābtìyyé--mè'mūru.

Policy, *s.* تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl, روش rèvish ; سند sèned.

Polish, *s.* جلا jìlā ; تربیه tèrbìyyé ; —, *v.a.* جلا ویرمك jìlā-vèrmek ; تربیه ایتمك tèrbìyyé-et.

Polite, *a.* چلبی chèlébi, افندی èfèndi, تربیه لو tèrbìyyéli, مکرم mùkrim, نوازشلو nùwāzishli.

Pollard, *s.* اینجه کپك ìnja-kèpek ; دالللری هپ بودانمش اغاج dàllari-hèp--bùdànmish-àghaj.

Pollute, *v.a.* تنجیس ایتمك tènjīss-et, مردار ایتمك mùrdàr-et, پس ایتمك pìss-et.

Polyanthus, *s.* چوقه چیچکی (chòha)--chìchèghi.

Pomegranate, *s.* نار nàr, انار ènār.

Pommel, *s.* ایرقاشی èyer-kàshi ; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, اورمق wùrmak.

Pomp, *s.* طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, سلطنت sàltanât.

Pond, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Ponderous, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl, کران ghìrān.

Pontiff, *s.* امام ìmām, همام hùmām.

Pontoon, *s.* طومباز tòmbàz.

Pony, *s.* مدلی mìdìlli.

Pool, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Poop, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه زارتا zàrta ; (of a ship) قامره اوستی kàmara-ùsstu.

Poor, *a.* فقیر fàkīr (*pl.* فقرا fukarā), غریب یکیت (kàripīt) ; ضعیف zà"īf (*pl.* ضعفا zū"afā, the origin of the French denomination of "Zouave," the *infantry* in Africa being called "the poor," or "the weak," because not able to afford themselves horses to ride against the enemy) ; فنا fèna, ایش یوق ìsh-yòk.

Poorly, *a.* کیفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta ; —, *ad.* فقیرجه fàkīrja ; فنا fèna.

Pop, *v.n.* پاطلامق pàtlamak ; اتلق

àtilmak, فرلامق fèrlamak; —, *v.a.* اتیویرمك àtivèrmek; — in, *v.n.* اوغرامق òghramak; لاپ ایچروکیرمك làp-ìchèri-ghìrmek; — —, *v.a.* ایچرواتیویرمك ìchèri-àtivèrmek; — out, *v.n.* طیشاری اوغرامق dèshāri-òghramak; — —, *v.a.* سوندریویرمك sùndurivèrmek; طیشاری قویویرمك dèshàri-kòyuvèrmek; — on, *v.a.* کیویرمك ghìyivèrmek; — off, *v.n.* صاوشیویرمك sàwushuvèrmek; اولیویرمك ùluvèrmek; — —, *v.a.* چیقاریویرمك chìkàrivèrmek.

Poplar, *s.* قواق اغاجی kàwak-àghaji, قواق kàwak.

Poppy, *s.* حشحاش hàshhāsh; (wild) کلینجك چیچکی ghèlinjik-chìchèghi.

Populace, *s.* عوام ناس "àwāmmi--nāss, اسافل ناس èssāfili-nāss, ایاق طاقمی àyak-tàkimi.

Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-"āmm, عوام پسند "àwāmm-pèssènd.

Population, *s.* اهالی نفوس àhālī, nùfūss.

Porcelain, *s.* فغفور fàghfūr.

Porcupine, *s.* اوقلوکرپی òklu-kìrpi.

Pore, *s.* (*pl.* مسامات mèssāmmāt); — over, *v.a.* دالمق dàlmak, پك باقمق pèk-bàkmak.

Pork, *s.* طوکراتی dònguz-èti (dòmuz), لحم الخنزیر làhmu-'l-khènzīr.

Porphyry, *s.* سماقی sòmmākī.

Porpoise, *s.* یونس بالغی yònuss-bàlighi.

Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak--tènjérè.

Port, *s.* لیمان limān; اسکله ìsskèlè; لومبار قپاغی lùmbar-kàpaghi; لومبار lùmbar.

Portable, *a.* خفیف khàfīf, طاشیمسی قولای tàshimassi-kòlay.

Porte, *s.* باب عالی bābi-"ālī, پاشا قپوسی pàsha-kàpissi; دولت علیه dèvlèti--"àlìyyè.

Porter, *s.* حمال hàmmāl (hàmal); قپوجی kàpiji; سیاه اربه صوبی sìyāh--àrpa-sùyu.

Portico, *s.* قپودهلیزی kàpi-dèhlīzi.

Portion, *s.* پارچه pàrcha, بلوك bùluk, جزء jùz', قسم kèssm, قطعه kìt"à; حصه hìsssè, پای pày; سهم sèhm, سهیم sèhīm; قسمت kìssmèt; —, — out, *v.a.* تقسیم ایت tàksīm-et, بولمك bùlmek; — off, *v.a.* حصه سنی ویروب دفع ایت hìsssèssini-vèrup-dèf"-et; marriage —, جهاز

jìhāz (chèhiz), اغرلق *àghirlìk*.

Portmanteau, *s.* صندق sàndìk, چانطه chànt*a*.

Portrait, *s.* رسم rèssim, تطوير tàssvīr, صورت ṣūrèt.

Position, *s.* موقع mèvkì"; حال hāl.

Positive, *a.* صحيح sàhīh, صحيحًا معلوم sàhīh*an* - mà"lūm, محقق mùhàkkàk; ايوبلور īyi - bìlir; پك قوى سويلر pèk-k*à*vi-sùwèylɛr; عنادجى "ìnādji; مطلق mùtlàk.

Possess, *v.a.* مالك او mālik-òl, متملك او mùtémèllik-òl; — one's self of, ضبطا zàbt - et, الهكنورمك èlé - -ghètirmek, استحصال ا ìsstihsāl-et; whatever possessed you ? قنغى شيطانه اويدك (hàngh*i*) - shèytān*a* - ùydun*g* نه درلو عقله خدمت ايتدك nè - dùrlu- -"àkl*a*-(hìzmet)-ètdin*g*;—ed, *p.p.* دلى dèli, مجنون mèjnūn, ديوانه dīwāné.

Possible, *a.* ممكن mùmkin; —bly, *ad.* بلكه bèlki.

Post, *s.* (wooden) قازق kàzìk, ديرك dìrèk; (for letters), پوسته pòsst*a*; (for horses) منزل mènzil; (office) پوست pòsst, مأموريت mè'mūrìyyet, مسند mèssnèd, صدر sàdr; (sentry)

قول kòl, قره قول kàr*a*-kòl, قره غول kàr*agh*ol, نوبتجى nùbètji; (place) يرyèr, موقع mèvk*i*"; —, *v.a.* پوسته يه ويرمك pòsst*aya*-vèrmek; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعيين ا tà"yīn-et; —, — up, *v.a.* (accounts) يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftɛra- -ghèchirmek; (persons) يافته يه يازمق yàftaya - yàzmak; —, *v. n.* منزل سورمك mènzil-sùrmek, منزل كتمك mènzil-ghìtmek; —office, پوسته خانه pòsst*a*-khānè; — house, منزلخانه mènzil-khānè; — master, پوسته مأمورى pòsst*a* - mè'mūru; منزلجى mènzilji; — — general, پوسته ناظرى pòsst*a*-nāz*i*ri, — horse, منزل بارگيرى mènzil-(bègh*i*ri).

Posterity, *s.* ذريت zùrrìyyèt, اولاد و احفاد èvlād-u-àhfād.

Postillion, *s.* سورىجى sùruju.

Postpone, *v.a.* تأخيرا tè'khīr-et, صكره يه براقمق sòng*raya*-bràkm*ak*.

Postscript, *s.* كنار kènar, حاشيه hāshìyyé.

Pot, *s.* قاب kàb, قوانوس kàwanoss, بردق bàrd*ak*; حقه hòkk*a*; تسق

tèssti ; كوپ kyùp ; تنجره tènjéré, قزغان (kàzan) ; flower —, صقسی sàksi ; —, *v.a.* قوانوسه‌باصمق kàwanossa-bàssmak ; صقسی‌يه‌دكمك sàksiya-dìkmek.

Potato, *s.* يرالماسی yèr-èlmassi.

Pottage, *s.* چوربا chòrba ; لاپه làpa.

Potter, *s.* چومله‌كجی chùmlekji ; — about, — over, بوش‌شيلرايله‌ايلنوب‌وقت‌كچورمك bòsh-shèylèr - ila - èylènup - wàkit - ghèchirmek.

Poultice, *s.* لاپه làpa ; —, *v.a.* لاپه‌اورمق làpa-wùrmak.

Poultry, *s.* طاوق tàwuk, طاوق‌ماوق tàwuk-màwuk.

Pound, *s.* (weight) ليره lìbra ; (Turkish = 2¾ avoirdupois) قيه kìyyé (òkka) ; (sterling) ليره lìra ; (for cattle) اغل àghil ; —, *v.a.* دوكمك dùghmek, ازمك èzmek, دقا dàkk-et.

Pour, *v.a.* دوكمك dùkmek, اقتمق àkìtmak ; —, *v.n.* سيل‌كبی‌ياغمق (sèl)-ghìbi-yàghmak ; سيل‌كبی‌اقمق (sèl)-ghìbi-àkmak.

Pout, *v.n.* صوموتمق sòmutmak.

Poverty, *s.* فقر fàkr, فاقه fāka, فقيرلق fàkīrlìk, فقرالق fàkarālìk, ضرورت zàrūrèt.

Powder, *s.* توز tòz, غبار ghùbār ; (medicine) سفوف sùfūf ; gun —, باروت bàrut ; —, *v.a.* اوستنه‌توزسلكمك ùsstuna-tòz-sìlkmek ; توزا tòz-et, ازمك èzmek ; — horn, — flask, وزنه vèzné, باروت‌وزنه‌سی bàrut-vèznéssi ; — mill, باروتخانه bàrut-khāné ; — room, — magazine, جبخانه jèb-khāné.

Power, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, مكنت mìknèt, اقتدار ìktidār ; دولت dèvlèt, حكومت hùkyūmèt ; نفوذ nùfūz ; تأثير tè'sīr ; حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāss).

Powerful, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli, قدرتلو kàvī, قدرتلو kùdrètli, مكين mèkīn, مقتدر mùktèdir ; نفوذلو nùfūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimétèyn ; مؤثر mù'èssir ; سرت sèrt ; all —, قدير kàdīr.

Pox, *s.* فرنكی fìrènghi.

Practicable, *a.* ممكن mùmkin, ياپلور yàpılır ; قوللانلور kùllànılır.

Practice, *s.* تعليم tà"līm, دوام dèwām,

مداومت mùdāvémèt ; عمل "àmel; عمليات "àmélìyyāt ; عادت "ādèt ; طبيبلك مشتريلرى tàbībing -mùshtèriléri ; —, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق *yàpmak* ; تعليم ا tà"līm-et, دوام ا dèwām-et ; حكيملك ا hèkimlik-et.

Praise, s. مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish ; (to God) حمد hàmd, شكر shùkr ; —, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et, ستايش ا sìtāyish-et ; حمد ا hàmd-et, شكر ا shùkr-et.

Prance, *v.n.* اويناميق òynamak, صچرامق sìchramak.

Prawn, s. تكه tèkė.

Pray, *v.n.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et ; دعا ا dù"ā-et ; نمازقيلمق nàmaz-kìlmak.

Prayer, s. رجا rìjā, نياز nìyāz ; دعا dù"ā ; (stated) نماز namàz, صلات *or* صلوت sàlāt.

Preach, *v.n.* وعظ wà"z-et.

Preamble, s. مقدمه mùkàddimė, ديباجه dībājė.

Precaution, s. حذر hàzar, احتذار ìhtizār, احتياط ìhtiyāt, انتباه ìntibāh ; to take —, صاقمق sàkınmak, كوزاچمق ghyùz-àchmak, حذرا hàzar-et, احتياطلوبولمق ìhtiyātlı-bùlunmak, انتباه اوزره او ìntibāh-ùzéré-òl.

Precede, *v.a.* & *n.* سبقت ا sàbkàt-et ; مسابقت ا mùssābakàt-et ; —ding, سابق sābık.

Precedence, *s.* مسابقت mùssābakàt.

Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)

Precept, *s.* قاعده kā'idė ; نصيحت nàssīhàt ; ضرب مثل zārbı-mèssel.

Precious, *s.* قيمتلو kīmètli, ذى قيمت zī-kīmèt ; عزيز "àzīz ; — stone, جوهر jèvhèr (*pl.* جواهر jèwāhir) ; — rogue, كدكلوچاپقين ghèdikli-chàpkın. [ورطه vàrta.

Precipice, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum,

Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجله ايله "àjélè-ila, على العجله "àlė-'l-"àjélė ; — retreat, رجعت قهقرى rìj"àtı-kàhkarà ; —, *s.* توز toz, چوكندى chùkundu ; —, *v.a.* اشاغى اتمق àshàghı-àtmak ; تعجيل ا tà"jīl-et ; —, *v.n.* ديه چوكمك dìbė-chùkmek ; — things, — matters, عجله ا "àjélė-et.

Precipitation, *s.* عجله "àjélė.

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrāḳli, اهل دقت èhli-dìkkàt; (time, &c.) تام tāmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تعیین تا"yīn-et, تفریق tèfrīk-et, مخصوص برینی کوسترمك màkhsūss-bìrini-ghyùsstermek.

Precision, *s.* مراق mèrāk; دقت dìkkàt; صحت sìhhàt.

Preclude, *v.a.* مانع او māni"-òl.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف èsslāf).

Predestination, *s.* قدر kàder.

Predicate, *s.* خبر khàber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ویرمك wùkū"ndan-èvvel-khàber-vèrmek, استخراج ایسstikhrāj-et.

Predisposition, *s.* استعداد ìsstì"dād.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, زیاده او zìyādé-òl, چوق او chòk-òl.

Preface, *s.* مقدمه mùḳàddimé, دیباجه dībājé; —, *v.n.* بسط مقدمه bàsstì-mùḳàddimé-et.

Prefer, *v.a.* ترجیح ایله tèrjīh-et; ترفیع رتبه tèrfī"i-rùtbé-et.

Pregnant, *a.* کبه ghèbé, حامله hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik; — against, سوء ظن sù'i-zànn; — in favour, حسن ظن hùssni-zànn; vulgar —, ظن باطل zànni-bātil; —, *v.a.* ضرر ایرا zàrar-et; —, ذهننه شی قومق zìhnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسقپوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول wàktindan-èvvel, وقتی کلمدن wàkti-ghèlmadan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق dùshunup-kùrmak, قصدا kàssd-et; —d, *p.p.* قصدی kàssdī; —dly, *ad.* قصداً kàssdan, عمداً "àmdan.

Premier, *s.* صدراعظم sàdri-à"zàm (sàdrazàm), باش وکیل bàsh-vèkīl.

Premises, *s.pl.* او èv, دکان dùkkyān (dùkkèn), اوطه òda, باغچه bàghcha, عرصه "àrsa, یر yèr, حدود hùdūd; (logic) مقدمه mùḳàddimé (single), مقدمتین mùḳàddimétèyu (double), مقدمات mùḳàddimāt (several).

Premium, *s.* باش bàsh, کار kyār; اجرت ùjrèt; مکافات mùkyāfāt; شاکردیه اقچه سی shāghirdìyyé-àkchassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهنی مشغول ایله zìhnini-mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنی مشغول zìhni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارك tèdāruk (tèdārik, *pl.* تدارکات tèdārik*yāt*); (compound) ترکیب tèrkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāz*ir*lanm*ak*, حاضراو hāz*ir*-òl; —, *v.a.* حاضرا hāz*ir*-et; — a table, صفره قورمق sòf*ra*-kùrm*ak*; (cook) یاپمق y*ap*m*ak*, پشورمك pìshirmek; (compound) ترکیب ا tèrkīb-et; (arrange) ترتیب ا tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه gh*àlèbé*.

Preponderate, *v.n.* غالب او ghālib--òl, باصقین کلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrf*i*-jèrr, جار jārr.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبط ا gh*yùng*ul-[zàbt-et.

Prerogative, *s.* خاصه khāsss*a*.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دلیل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت او "àlāmèt-ol, دلالت ا dèlālèt-et; انگلامق àngl*a*m*ak* (*ànna*m*ak*), استخراج ا ìsstikhrāj-et.

Prescribe, *v.a.* امرا èmr-et, تنبیه ا tènbīh-et; ترتیب ا tèrtīb-et.

Prescription, *s.* هکیم ترتیبی hèkim--tèrtībi, رچته rèchèt*a*.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrl*ik*, موجودیت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی باشنده اولمق "àkl*i*-bàsh*ìnda*-òlm*ak*l*ik*; فتورکنورمامکلك fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هیچ بوزلمامق hìch-bòzulmam*ák*, عقلی باشنده او "àkli-bàsh*ìnda*-òl, هیچ فتورکتورمامك hìch-fùtūr-ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر hāz*ir*, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمدیکی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdìyyé; پیشکش pìshkèsh; عطیه "àtìyyé; بخشش bàkhshish; شمدیکی حال shìmdiki-hāl, شمدیکی وقت shìmdiki-wàk*it*, شمدی shìmdi, حال hāl; at —, شمدی shìmdi, شمدیلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ān, حالا hālā; —, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقدیم ا tàkdīm-et; ابرازا ìbrāz-et, کوسترمك gh*yùs*sterm*ek*; طوغرلتمق dò*ghr*ultm*ak*; — arms! سلام طور sèlām-dùr; present! نشان ال nìshān-àl.

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقدیم tàkdīm, ابراز ìbrāz.

Presently, *ad.* شمدی shìmdi, همان‌شمدی (hèmen)-shìmdi, برازدن bìr-àzdan.

Preserve, *s.* طاتلو tàtl*i*, رچل rèchel, شکرله shèkerlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.* قورومق kòrum*a*k, صقلامق sàḳlam*a*k, حفظ hìfz-et, وقایه vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, محافظه mùhāf*a*z*a*-et; رچلینی‌یاپمق rèchelini-y*à*pm*a*k; ترشیسنی‌یاپمق tùrshusunu-y*à*pm*a*k; —, *v.n.* رچل‌او rèchel-òl; ترشی‌او tùrshu-òl.

Preside, *v.n.* ریاست ا rìyāssèt-et; باشده‌او bàshd*a*-òl.

President, *s.* رئیس rè'ìss; باش bàsh, سر sèr.

Press, *s.* باصمه‌دستگاهی bàssm*a*-dèsstgh*y*āh*i*; منگنه mènghéné; جندره jèndéré, باصقی bàsk*i*; طولاب dòlap, یوك yùk; باصمه‌جیلراصنافی bàssm*a*j*i*lar-èssnāfi; غزته‌لر ghàzèt*a*lar; زوراکی‌عسکرطوپلایان‌قول zòràki-"àsker-tòplayan-kòl; —, *v.a.* صیقمق sìkm*a*k; باصمق bàssm*a*k; صیقشدرمق sìkishdirm*a*k; اجبارا جبرا jèbr-et, تضییق ا tāzyīk-et, زوراکی‌عسکریازمق zòràki-"àsker-yàzm*a*k.

Pressure, *s.* صیقش sìk*i*sh, باصش bàss*i*sh; صیقی sìk*i*, باصقی bàsk*i*; زور zòr, تضییق tàzyīk.

Pretence, *s.* بهانه bàhāné; کوسترش gh*y*ùsstərish, تقلید tàklīd, یلان yàlàn.

Preterite, *s.* فعل‌ماضی fìli-māz*i*.

Pretext, *s.* بهانه bàhāné; وسیله vèssīlé.

Pretty, *a.* کوزل gh*y*ùzèl, دلبر dìlbèr, حسنلو hùssnlu; —, *ad.* اپ‌ایوجه èp-īyij*a*, اولدقجه òldukj*a*, چوقجه chòkj*a*, کرکی‌کبی ghèrèg*h*i-ghìbi; — well, ایوجه īyij*a*, اولدقجه‌ایو òldukj*a*-īyi.

Prevail, *v.n.* غالب‌او ghālib-òl; — with, — upon, راضی ا rāz*i*-et, کوکلینی ا gh*y*ùngulunu-et (gh*y*ùnunu-et).

Prevent, *v.a.* منع ا mèn"-et.

Previous, *a.* اولکی èvvelki, مقدمکی mùkàddemki, اسکی èsski.

Previously, *ad.* اسکیدن èsskid*a*n, اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàddem*a*, اول‌امرده èvvéli-èmirdé, اولا èvvéla.

Prey, *s.* او àv, شکار shìk*y*ār, صید

sàyd ; طعمه tà"ma ; — upon, *v.a.* يمك yèmek ; اولامق àvlamak, طوتمق tùtmak, صيدا sàyd-et, شكارا shìkyār--et ; beast of —, يرتيجي حيوان yèrtìji-hàywān.

Price, *s.* بها bàhā, فيأت fì'àt ; high —, اغرفيأت àghir-fì'àt, طولغون فيأت dòlghun-fì'àt ; low —, دون بها dūn-bàhā, اهون بها èhvèn-bàhā ; fixed —, كسلمش بها kèssilmish--bàhā, مقطوع فيأت màktū"-fì'àt ; assize —, نرخ nàrkh, ميرى فيأتى mīrī-fì'àti ; — of blood, ديت dìyyèt, خونبها khūn-bàhā.

Prick, *s.* ديكن dìkèn, خار khār ; سك sìk, ذكر zèkER, التناسل āleti--tènāssul ; ايكنه يارەسى ìghné--yàrassi ; —, *v.a.* سيورى شى ايله يارما sìvri-shèy-ila-yàra-et ; —, *v.n.* باتمق bàtmak ; — up one's ears, قولاق ديكمك kùlàk-dìkmek.

Prickle, *s.* ديكن dìkèn, خار khār.

Pride, *s.* كبر kìbr (kìbir), نخوت nàkhvèt, تكبر tèkèbbur, تعظم tà"àzzum ; فخز fàkhr ; افتخار ìftikhār ; — one's self in, *v.n.* افتخارا ìftikhār-et, مراق ايدنمك mèrāk-èdinmek.

Priest, *s.* امام ìmām ; پاپاس pàpass, رهبان rùhbān, كشيش kèshīsh ; خخام khàkhām.

Prime, *a.* اعلا à"là, على الاعلا "àlìyyu--'l-à"là, باشدن باش bàshdan-bàsh ; اعظم à"zàm, باش bàsh, اول èvvEl ; اصلى àsslī ; —, *s.* اعلاسى èng--à"làssi ; — of youth, عنفوان شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt ; —, *v.a.* اغزلامق àghzlamak, يملك yèmlémek ; لقردى اوكرتمك làkìrdi-ùghrEtmek ; قفاقورمق kàfā-kurdurmak ; بويانك استارينى اورمق bòyanìng--àsstarini-wùrmak ; — one's-self, قفاقورمق kàfā-kùrmak.

Primer, *s.* الف باجزئى èlif-bé-jùz'u.

Priming, *s.* اغزاوتى àghz-òtu ; يملمه yèmlémé ; بوياستارى bòya-àsstari ; — horn, وزنه vèzné.

Prince, *s.* شهزادە shèhzādé ; برنجى رتبه بكى bìrinji-rùtbé-bèghi.

Principal, *a.* باش bàsh, بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl ; —, *s.* سرمايه sèrmāyé, رأس المال rè'ssu-'l-māl ; سركردە sèrkèrdé ; اصل مال صاحبى àssl-māl-sāhibi ; اصل مصلحت صاحبى

àssl-màsslāh*at*-sāhibi.

Principality, *s.* بكلك مملكت bè*gh*lik-mèmlékèt.

Principle, *s.* اساس èssāss, تمل tèmel; موضوع mèvzu", ركن rùkn, مادهٔ اصليه māddè'i-àsslìyyé; عقيده "àkīdé; قاعده kā"idé; —s, *s. pl.* اصول ùssūl; اوليات èvvelìyyāt; اركان èrkyān; عقائد "àkā'id; انصاف ìnsāf, استقامت ìsstikāmet; good —, استقامت ìsstikāmet; bad —, شقاوت sh*à*kāvèt.

Print, *s.* باصمه bàssm*a*; —, *v.a.* باصمق bàssm*a*k, طبع ا tàb"-et; —ing-office, باصمه‌خانه bàssm*a*-khāné, مطبعه màtb*a*"à, مطبع màtbà".

Prison, *s.* زندان zìndān, حبس hàbss, حبسخانه hàbss-khāné, محبس màhbèss.

Prisoner, *s.* حبس (hàpiss), محبوس màhbūss; — of war, اسير èssīr (yèssir).

Private, *a.* بياغى bàya*ghi*, عادى "ādī; خاص khāsss; كيزلو ghìzli, صاقلو s*à*kl*i*, خفى kh*à*fī, مخفى màkhfī; — person, عوام ناسدن برى "*à*wāmmi-nāssd*a*n-bìri; —, *s.* عسكرنفرى "àssker-nèféri; ادب يرى èdeb-yèri, عورت يرى "àvret-yèri.

Privateer, *s.* جنكه مأذون بازركان كميسى jènghé-mè'zūn-bàzirgh*y*ān-ghèmiesi.

Privilege, *s.* امتياز ìmtiyāz, مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Privy, *a.* خاص khāsss; محرم màhrèm, خبردار khàberdār; —, *s.* كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khāné.

Prize, *s.* قزانله‌جق‌شى kàzàn*i*l*a*j*a*k-shèy, قزانلان‌شى kàzàn*i*lan-shèy; مكافات mùk*y*āfāt; —, *v.a.* عزيزطوتمق "àzīz-tùtm*a*k; — open, اوجى سيورى برشى صوقوب اچمق ūju-sìvri-bìr-shèy-sòkup-*à*chm*a*k.

Probable, *a.* محتمل mùhtèmil, احتمال ìhtimāl; —bly, *ad.* احتمال ìhtimāl, احتمالاً ìhtimāl*a*n; —bility, *s.* احتمال ìhtimāl.

Probe, *s.* ميل mīl, اسقنديل ìsskàndīl; —, *v.a.* يوقلامق yòklam*a*k, اسقنديل ا ìsskàndīl-et, ميل صوقمق mīl-sòkm*a*k.

Probity, *s.* استقامت ìsstikāmet, طوغريلق dòghruluk, راستى ràsstī.

Problem, *s.* دعوای عملی dà‘‘wàyi-‘‘àmélī.

Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.

Proceed, *v.n.* چیقمق chìkmak, حاصل او hāssil-òl, نشئت ا nèsh‘èt-et, ترتب ا tèrèttub-et, لازم کلمك lāzim-ghèlmek; الت طرفنی سویلمك àlt-tàrafini-sùwèylémek; کچمك ghèchmek; ایلرو کتمك ìléri-ghìtmek; proceeds, *s. pl.* حاصلات hāssilāt.

Procession, *s.* الای àlay; حصول hùssūl, نشئت nèsh‘èt.

Proclaim, *v.n.* ندا ا nìdā-et, اعلان ا ì‘‘lān-et.

Procrastinate, *v.n.* ابشنی صکره یه براقمق ìshini-sòngraya-bràkmak.

Procure, *v.a.* بولمق bùlmak, المق àlmak, الهکتورمك èla-ghètirmek, حاصل ا hāssil-et, تحصیل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et.

Prodigal, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —ity, *s.* اسراف ìssrāf; مبذولیت mèbzūlìyyèt.

Produce, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ویرمك vèrmek; احضارا ìhzār-et, چیقارمق chìkàrmak, کوسترمك ghyùsstermek, میدانه قومق mèydāna-kòmak, ابرازا ìbrāz-et; اشهادا ìshhād-et; —, *s.* حاصلات hāssilāt (*pl.*); ثمره sèméré; ایراد īrād; محصول màhsūl.

Profane, *s.* عادی ‘‘ādī; دینه غیرمتعلق dīné - ghàyri - mùta‘‘àllik; مقتضای دیانته مغایر اولان mùktāzāyi-dìyānèta-mùghāyir-òlan; —, *v.a.* مبارك نسنه حقنده مغایر احترام اوضاعه مباشرت ا mùbārek - nèssné-hàkkinda - mùghāyiri - ìhtirām-èvzā‘‘a-mùbāshéret-et.

Profess, *v.a.* علناً اقرارا ‘‘àlénen-ìkrār-et, دعواسنده او dà‘‘wàssinda-òl, صاتمق sàtmak; مدرسلك ا mùdèrrisslik - et, تدریسیله مشغول او tèdrīssīla-mèshghūl-òl.

Profession, *s.* اقرار علنی ìkrār-‘‘àlénī; دعوی dà‘‘wà, ادعا ìddi‘‘ā; مشغولیت mèshghūlìyyèt, حرفت hìrfèt, صنعت sàn‘‘àt.

Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه khòja, معلم mù‘‘àllim.

Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem; یان باقشی رسمی yàn-bàkishi-rèssmi.

Profit, *s.* کار kyār, قزانج kàzànj; فائده fā‘idé, نفع nèf‘‘, منفعت mènfa‘‘àt;

—, *v.n.* كارا k*y*ār-et, قزانمق kàzanmak, انتفاعا ìntifā"-et, فائدهكورمك fā'idé-gh*y*ùrmek, فائدهمنداو fā'idémènd-òl; —, *v.a.* كارويرمك k*y*ār-vèrmek, فائدهويرمك fā'idé-vèrmek, فائدها fā'idé-et, فائدهاو fā'idé-òl, فائدهسى او fā'idéssi-òl, فائدهلواو fā'idéli-òl.

Profligacy, *s.* چاپقينلق chàpk*i*nl*i*k, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, سفاهت sèfāh*à*t.

Profligate, *a.* چاپقين chàpk*i*n, سفيه sèfīh, فاسق fāss*i*k, فاجر fājir.

Profound, *a.* درين dèrīn, عميق "*à*mīk; —ly learned, متبحر mùtébàhhir.

Profuse, *a.* بول bòl, غنى gh*à*nī; مسرف mùssrif; بذول bèzūl.

Progress, *s.* ايلروليش ìlériléyish; —, *v.n.* ايلرولمك ìlerilémek, كتمك ghìtmek.

Prohibit, *v.a.* يساقا y*à*ssàk-et, ممنوعا mèmnū"-et, نهيا nèhy-et.

Project, *s.* تصور t*à*ssàvvur, مطالعه mùtāl*a*"à; —, *v.a.* تصورا t*à*ssàvvur-et, مطالعها mùtāl*a*"à-et; اتمق àtm*a*k, انداختا èndākht-et, رميا rèmy-et; ايتمك ètmek; —, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, ايلروكلمك ìléri-ghèlmek, اوزامق ùzam*a*k.

Projectile, *s.* جسم مرمى jìssmi-mèrmī.

Prolific, *a.* بركتلو bèrékètli; يدى ويرن yèdi-vèren; مثمر mùssmir, محصولدار màhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfàssàl.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtm*a*k, مدا mèdd-et, استقامتى اوزره اخراجا ìsstikāméti-ùzéré-ìkhrāj-et.

Promenade, *s.* سير sèyr, سيروتماشا sèyr-u-tàmāshā; سيريرى sèyr-yèri, مسيره mèssīré, مسيرهكاه mèssīréghyāh, مسير mèssīr; —, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòl*a*shm*a*k; —, *v.a.* كزدرمك ghèzdirmek, طولاشدرمق dòl*à*shdirm*a*k.

Promise, *s.* سوز sùz, وعد và"d; —, *v.a.* سوزويرمك sùz-vèrmek, وعدا và"d-et; —, *v.n.* كورنمك gh*y*ùrunmek, اميدويرمك ùmīd-vèrmek.

Promontory, *s.* بورون bùrun.

Promote, *v.a.* رتبهويرمك rùtbé-vèrmek, ترفيع رتبها tèrfī"i-rùtbé-et;

یاردم yàrdim - et, معاونت mù"āvénèt-et, ایلرولتمك ilèrilètmek.

Prompt, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèrī"; —, *v.a.* عقلنه‌شی قومق "àklina-shèy--kòmak; لقردی اوکرتمك làkirdi--ùghrètmek, تعلیم ایلمك tà"līm-et.

Promulgate, *v.a.* اعلان ایلمك i"lān-et, نشر ایلمك nèshr-et, یایمق yàymak.

Prone, *a.* مستعد مایل mèyyāl, مستعد mùsstà"ìdd; یوزی‌قویون yùzu-[-kòyun.

Pronoun, *s.* ضمیر zàmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ ایلمك tèlàffuz-et; اغزه‌آلمق àghza-àlmak, قاله‌آلمق kāla--àlmak, تفوه ایلمك tèfèvvuh-et.

Proof, *s.* اثبات issbāt, سند sèned, حجت hùjjèt, برهان bùrhān, فرقان fìrkān, سلطان sùltān, دلیل dèlīl; شاهد shāhid; امتحان ìmtìhān, تجربه tèjrubé; قرار kàrār, قوام kòwām; تصحیح ایچون باصلان صحیفه tàsshīh - ìchin - bàssìlan - sàhīfé; رسمك الك باصلان نسخه‌لری rèssming--ìlk-bàssìlan-nùsskhalari; —, *a.* تمام قرار tàmm-kàrār; قبول ایتمز kàbūl--ètmàz, قورقمز kòrkmàz, طیانور dàyànìr.

Prop, *s.* دستك dèsstek, طیاق dàyak, پایندهٔ pàyèndé; —, *v.a.* دستك اورمق dèsstek - wùrmak, طوتدرمق tùtdurmak; طوتمق tùtmak.

Propagate, *v.a.* اولادیتشدرمك èvlād--yètishdirmek, چوجق یاپمق chòjuk--yàpmak; یاورى یاپمق yàvri--yàpmak; تورتمك tùrtmek; نشر ایلمك nèshr-et, یایمق yàymak.

Propel, *v.a.* یوروتمك yùrutmek, سوق ایلمك sèvk-et, تحریك ایلمك tàhrīk-et, سورمك sùrmek.

Proper, *a.* مناسب mùnāssìb, لایق lāyik, سزا sèzā, شایان shāyān; شایسته shāyèsstέ, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب èrbāb; کندو or کندی kèndi, اصل àssl, اصل‌کندی àssl--kèndi, ذاتی zātī; خاص khāsss.

Property, *s.* مال māl, منال mènāl, واریت vàrìyyèt; خاصه khāsssa.

Prophecy, *v.n.* خبر لهمی اخبارا khàberi - mùlhèmi - ìkhbār - et, الهام طریقیله ناسه غائبدن خبر ویرمك ìlhām - tàrīkìla - nāssa-ghā"ibdan--khàber - vermek, پیغمبرلك pèyghàmbèrlik - et; مستقبلدن بحثله قطعیا حکم

mùsstàkbeld*an* - bàhss*la* - - kàt"ìyy*an* - hùkm-et ; —, *s.* پیغمبرطرفندن ویریلان خبر pèyghàmbèr--tàraf*ìnd*an-vèrilen-khàber.

Prophet, *s.* پیغمبر pèyghàmbèr, رسول rèssūl, نبی nèbī.

Propitiate, *v.a.* شفقتنی تحصیل ایله shèfakàt*ini*-tàhsīl-et.

Proportion, *s.* نسبت nìssbèt ; تناسب tènāssub ; rule of —, اربع متناسبه èrbà"*i*-mùténāssébé ; —, *v.a.* تناسب اوزره تقسیم ایله tènāssub-ùzéré--tàksīm-et ; نسبتنده یاپمق nìssbètind*a*-y*à*pmak.

Proportionate, *a.* متناسب mùténāssib.

Proposal, *s.* تکلیف tèklīf.

Propose, *v.a.* تکلیف ایله tèklīf-et ; —, *v.n.* نیت ایله nìyyèt-et, قورمق kùrmak ; دیمك dèmek, سویلمك sùwèylémek ; کندینی عرض ایله kèndini--"àrz-et, طالب اول tālib-òl.

Proposition, *s.* قول kàvl, دعوی dà"wà, سوز sùz, لقردی làkìrd*i* ; قضیه kàzìyyé.

Propound, *v.a.* درمیان ایله dèr-mèyān-et, بسطا بسط bàsst-et, بیان ایله bèyān-et.

Proprietor, *m.* Proprietress, *f. s.* مال صاحبی māl-sāhibi ; ملك صاحبی mùlk-sāhibi ; صاحب sāhib.

Propriety, *s.* مناسبت mùnāssébèt.

Prose, نثر nèssr (nèssir).

Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوی اچمق mùjrim*a* - dà"wà - *à*chmak, دوام دعواجی اول dà"wà*ji*-òl ; دوام ایله dèwām-et. [dùnmé.

Proselyte, *s.* مهتدی mùhtédī, دونمه

Prospect, *s.* نظارت nàzārèt ; امید ùmìd, مأمول mè'mūl.

Prosper, *v.n.* فلاح بولمق fèlāh-bùlmak, ایشی طوغری کتمك ìshi-dò*ghru*--ghìtmek, ایشی یولنده اول ìshi--yòlund*a*-òl.

Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.

Prostitute, *s.* فاحشه fāhishé, صوقاق روسپیسی sòkak-(òrosspossu) ; —, *v.a.* فاحشه کبی راست کلنه رام ایله fāhishé-ghìbi-ràsst-ghèléna--rām-et ; — one's self, فاحشه اول fāhishé-òl, فاحشه لك ایله fāhishélik-et.

Prostrate, *a.* یوزی قوین yùzu-kòyun ; —, *v.a.* یقمق yìkmak, یره چارپمق yèra-chàrpmak ; قوتنی کسمك kùvvètini-kèssmek ; کدره بوغمق kèdéra-bò*gh*mak.

Protect, *v.a.* حفظ hìfz-et, محافظه mùhāfaza-et, حمايه hìmāyé-et, صيانت sìyānèt-et; ارقه àrka-òl, تصحب tàssàhhub-et.

Protector, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāfiz; حامی hāmī; ارقه àrka; محفظه màhfaza.

Protest, *s.* پروتسطو pròtèssto; —, *v.n.* پروتسطو ويرمك pròtèssto-vèrmek; يمين ايتمك yèmīn-et; —, *v.a.* ادعا ايتمك ìddi"ā-et, قويًا بيان ايتمك kàvìyyan-bèyān-et; پروتسطو ايتمك pròtèssto-et.

Protocol, *s.* مضبطه màzbata.

Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak, تمديد ايتمك tèmdīd-et; رسم ايتمك rèssm-et.

Proud, *s.* كبرلو kìbirli, متكبر mùtékèbbir, فضول fàdūl (fòdul), فرعون fìr"àvn; مفتخر mùftàkhir.

Prove, *v.a.* اثبات ايتمك ìssbāt-et; —, *v.n.* چيقمق chìkmak. [-sàman.

Provender, *v.a.* اوت ارپه صمان òt-àrpa-

Proverb, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssel, لقردی làkirdi.

Provide, *v.a.* تدارك ايتمك tèdāruk-et (-rik); ترتيب ايتمك tèrtīb-et; ويرمك vèrmek; — for, *v.n.* تعيشنی ويرمك tà"àyyushunu - vèrmek, حوائجنی ويرمك hāwā'ijini-vèrmek, باقمق bàkmak, بسلمك bèsslémek; خدمت بولمق khìdmet-bùlmak, خدمتصوقمق khìdméta-sòkmak; —ded that, شوشرطله كه shù-shàrtla-ki, بشرطانكه bì-shàrti-ān-ki.

Providence, *s.* عاقبت انديشلك "ākibet-èndīshlik, عقل "àkl, بصيرت bàssīret; الله Allāh, حق تعالی hàkk-tà"ālà; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz, پروردكار pèrvèrdighyār; عنايت "ìnāyet, احسان ìhsān, مرحمت mèrhàmet. [wàzīfé, ايش ìsh.

Province, *s.* ايالت èyālèt; وظيفه

Provision, *s.* تدارك tèdāruk (-ik); اكمك èkmek, نانپاره nān-pārė; شرط shàrt; —s, *s. pl.* ذخيره zàkhīré (*pl.* ذخائر zàkhā'ir).

Proviso, *s.* شرط shàrt.

Provoke, *v.a.* قزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak; ايراث ايتمك ìrāss-et, سبب اولمق sèbeb-òl.

Proximity, *s.* قرب kùrb, جوار jìwār.

Prudent, *a.* عقللو "àkli, عاقل "ākil, بصيرتلو bàssīrètli.

Prune, *s.* قورواريك kùru-èrik; —, *v.a.* بودامق bùdamak.

Puberty, *s.* بلوغ bùlūgh.

Public, *a.* علنی "àlénī; رسمی rèssmī; عمومی "ùmūmī; میری mīrī, بکلك bèghlik; عامره "āmirė; معموره mà"mūrė; خاص khāsss; — paper, غزته ghàzèta; — house, میخانه mèy-khāné, لوقاندة lòkànda; — service, دولتخدمتی dèvlet-khìdméti (hìz-); —, *s.* عالم "ālem, ناس nāss, خلق khàlk, اورتهلق òrtalìk; جمهور jùmhūr.

Publish, *v.a.* اعلان ایلمك "lān-et, نشر nèshr-et; باصمق bàssmak, طبع tàb"-et, طبع وتمثیل tàb"-u-tèmsīl-et.

Puddle, *s.* کول ghyùl; — about, *v.n.* چامورلردهکزمك chàmūrlarda-ghèzinmek.

Puérile, *a.* چوجقلق chòjukluk, عبث "àbess, صاچمه sàchma.

Puke, *v.n.* قوصمق kùssmak, قی کورمك kày - ghètirmek, استفراغ ایلمك ìsstifrāgh-et.

Pull, *s.* چکش chèkish; —, *v.a.* چکمك chèkmek; — back, *v.a.* کیروچکمك ghèri-chèkmek; —, *v.n.* کیروچکلمك ghèri-chèkilmek; — down, یقمق yìkmak, هدم ایلمك hèdm-et; دوشورمك dùshurmek; — in, ایچروچکمك ìchèri-chèkmek; — off, چیقارمق chìkàrmak, اندرمك èndirmek; — out, قوپارمق kòpàrmak; — up, *v.a.* طیشاری چکمك dìshàri-chèkmek; سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; ضابطه کوترمك zābita-ghyùturmek; — —, *v.n.* دورمق dùrmak.

Pullet, *s.* کنج طاوق ghènj-tàwuk, بیومش یلج bìyumush-pìlij.

Pulley, *s.* مقره màkara.

Pulp, *s.* میوه نك اتی mèyvéning-èti; لاپه کبی هیئت làpa-ghìbi-hèy'èt.

Pulpit, *s.* کرسی kyùrsi, منبر mìnbɛr.

Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbāt.

Pulverize, *v.a.* توزا تز-et, سحق ایلمك sàhk-et, ازمك èzmek; [-tàshi.

Pumice-stone, *s.* سونکرطاشی sùnghɛr-

Pump, *s.* طلومبه tùlumba; اینجه قوندره ìnja-kùndura; —, *v.a.* طلومبه ایشلتمك tùlumba-ìshlɛtmek; طلومبه ایله چکمك tùlumba-ila-chèkmek (*or* المق àlmak), اغزندن لقردی قاپمق àghzindan-làkirdi-kàpmak.

Pumpkin, *s.* قباق kàbak.

Pun, *s.* مضمون màzmūn ; —, *v.n.* مضمون سویلمك màzmūn-sùwèylémek. [-wàk*tin*da.

Punctually, *ad.* وقتلووقتنده wàk*itli*-

Pungent, *a.* سرت sèrt, كسكين kèsskin.

Punish, *v.a.* تأديب ایلمك tè'dīb-et, تكديرا tèkdīr-et, مجازات ایلمك mùjāzāt-et, جزاسنی ویرمك jèzāssini-vèrmek ; اینجتمك ìnjitmek.

Punishment, *s.* تأديب tè'dīb, مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, عقوبت "ùkūbèt.

Pupil, *s.* شاكرد shà*gh*ird, تلميذ tèlmīz ; وصی یه سپارش اولنمش یتیم wàssīya-sìpārish-òlunmush-yètīm ; — of the eye, كوزبیكی gh*yùz*-bèbè*ghi*, مردمك چشم mèrdumèki-chèshim, انسان العین ìnsānu-'l-"àyn.

Puppy, *s.* كوپك یاوریسی k*yù*pek-yàwrussu ; impertinent —, ادبسز قاطر èdebsiz-kà*tir*.

Purchase, *s.* صاتون النان شی sàtīn-àl*ina*n-shèy ; الش àl*ish*, الم àl*im*, شرا shìrā, اشترا ìshtirā, ستد sìtèd ; جرائقال قوق jèrri-èsskāl-kùvvèti ; مسندقوت mèssnedi-kùvvèt ; واسطه قوت wāssita'i-kùvvèt ; —, *v.a.* المق àl*mak*, صاتون المق sàt*in*-àl*mak*, اشترا ìshtirā-et.

Pure, *a.* خالص khāliss, صافی sāfī, صاف sàf ; تمیز tèmīz, پاك pāk, طاهر tāhir.

Purgative, *a.* & *s.* مسهل mùsshìl.

Purgatory, *s.* اعراف à"rāf, برزخ bèrzàkh.

Purge, *s.* مسهل mùsshìl ; —, *v.a.* عمل ویرمك "àmɛl-vèrmek ; تمیزلك tèmizlémek.

Purify, *v.a.* تمیزلمك tèmizlémek, تطهیرا tàthīr-et, تصفیه ایلمك tàssfìyyé-et.

Purity, *s.* تمیزلك tèmizlik, خالصلق khāli*ss*lik, صفوت sàfvèt ; عفت "èffèt, عصمت "èssmet, پاكدامنلك pākdāmɛnlik ; طهارت tà*h*ārèt.

Purloin, *v.a.* چالمق chàlma*k*, سرقت ایلمك sìrkàt-et.

Purple, *a.* مور mòr ; —, *s.* كسوت پادشاهی kìssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مأل mà'āl, معنا mà"nà, فحوی fàhwà, مفهوم mèfhūm ; —, *v.n.* مأل اندهاو mà'ālind*a*-òl.

Purpose, *s.* نیت nìyyèt, مرام mèrām ; —, *v.a.* قورمق kùrma*k*, نیت ایلمك nìyyèt-et ; on —, مخصوص màkhsūss ; قصداً kàssda*n*, عمداً "àmda*n*.

Purse, *s.* کیسه kèyssé, همیان hìmyān; (*sum of 500 piastres*) کیسه‌اقچه kèyssé-àkcha. [-khòjassi.

Purser, *s.* کمی‌خواجه‌سی ghèmi-

Purslain, *s.* سمیزاوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, تعقیب‌ایتك tà'kīb-et; پیشنه‌دوشمك pèshina-dùshmek; دوام‌ایتمك dèwām-et, مشغول‌اولمق mèshghūl-òl.

Purveyor, *s.* ذخیره‌مأموری zàkhīré-mè'mūru.

Pus, *s.* ارنك ìring, جراحت jèrāhàt.

Push, *v.a.* ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek, قاقمق kàkmak; — back, *v.a.* گیروسورمك ghèri-sùrmek; — —, *v.n.* گیرولمك ghèrilémek; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; — —, *v.n.* صوقلمق sòkulmak; — on, *v.n.* ایلروسورمك ìléri-sùrmek; — out, *v.a.* طیشاری‌سورمك dìshàri-sùrmek; — —, *v.n.* طیشاری‌چیقمق dìshàri-chìkmak. [jùbn.

Pusillanimity, *s.* قورقاقلق kòrkaklik,

Pustule, *s.* سویلجه sìvilja, چیبان chìbàn, اوچق ùchuk.

Put, *v.a.* قومق kòmak, وضع‌ایتمك wàz"-et; — about, *v.a.* راحت‌براقمامق rāhat-bràkmamak; — —, *v. n.* کمی‌یی‌چویرمك ghèmiyi-chèvirmek; — a stop to, منع‌ایتمك mèn"-et; — away, صاقلامق sàklamak; یرینه‌قومق yèrina-kòmak; دفع‌ایتمك -dèf"-et; بوشامق bòshamak; — back, *v.n.* گیرودونمك ghèri-dùnmek; — —, *v.a.* گیروقومق ghèri-kòmak; — by, صاقلامق sàklamak; اداره‌ایتمك ìdāré-et; — down, باصدرمق bàssdirmak, منع‌ایتمك mèn"-et; باصمق bàssmak; یاتیرمق yàtirmak; — forth, چیقارمق chìkàrmak; اوزاتمق ùzàtmak; اچمق àchmak; طیشاری‌ایتمك dìshàri-et; — forward, درپیش‌ایتمك dèr-pīsh-et; — in fear, قورقتمق kòrkutmak; — in for, طالب‌اولمق tālib-òl; — in print, غزته‌یه‌باصمق ghàzètaya-bàssmak; — off, چیقارمق chìkàrmak; دفع‌ایتمك dèf"-et; صکره‌یه‌براقمق sòngraya-bràkmak, تأخیرایتمك tà'khīr-et; — — one's clothes, صویمق sòyunmak; — on, *v.a.* کیمك ghìymek; طاقمق tàkinmak; — out, سوندرمك sùndurmek, اطفاایتمك ìtfā-et; چیقارمق

chìkàrmak; اچمق àchmak; اوزاتمق ùzàtmak; — — at interest, فائضه ویرمك fā'iza-vèrmek, فائضه یاترمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, قیرمق kìrmak, بورننی قیرمق bùrnunu-kìrmak, — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, v.n. قونمق kònmak, قوناق ا kònak-et, انمك ènmek; — —, v.a. یرینه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, صاتیلق ا sàtilik-et; — — to auction, مزاده ویرمك mèzāda-vèrmek; — up with, صبرا sàbr-et, چکمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; اوینه انمك èvina-ènmek, اونده مسافراو èvinda-mùssāfir-òl; — upon, الداتمق àldatmak; ازیت ا èzìyyèt-et, راحتسزا rāhatsiz-et. [قوقمق kòkmak

Putrefy, v.n. چورومك chùrumek,

Putrid, a. قوقمش kòkmush, متعفن mùta"àffin.'

Putty, s. جامجی معجونی jàmji-mà"jūnu; —, v.a. معجونلمق mà"jūnlamak.

Puzzle, s. یاکلتماج yàngiltmàj (yànilt-), اویونجق òyunjak; —, v.a. یاکلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشرتمق shàshirtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لری fìr'àvn-tèpéléri.

Pyramidal, a. اهرامی الشکل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشنکجیلك صنعتی fìshènkjilik-sàn"àti (fìshèk-).

Q.

Quack, s. یلاندن هکیم yàlàndan-hèykim, بوقدن هکیم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabāz; اوردك سسی ùrdek-sèssi; —, v.a. لاعن علم معالجه ا lā-"àn-"ìlmin-mù"āléjé-et; —, v.n. اوردك سس ا ùrdek-sèss-et; اوردك کبی سس ا ùrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سی حولی درت یانی بنا اولان هیئت òrtassi-hàvli-dùrt-yàni-bìnā-òlan-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rùb"i-dā'iré; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, a. & s. ذواربعة الاضلاع zū-èrbà"atu-'l-àdlā", درت کوشه dùrt-kyùshé.

Quadruped, s. درت ایاقلو حیوان dùrt-

-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, *s.* درتقات dùrt-kàt, درتمثلی dùrt-mìssli; —, *v.a.* درتقاتا dùrt-kàt-et; —, *v.n.* درتقاتاو dùrt-kàt-òl.

Quaff, *v.a.* ایچمك ìchmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak.

Quagmire, *s.* باتاقلق bàtak, باتاقلق bàtaklìk.

Quail, *s.* بلدرجین bùldurjin; —, *v.n.* قورقمق kòrkmak, یلمق yìlmak.

Quaint, *a.* تحاف tùhāf, عجیب "àjīb (àjā'ib).

Quake, *v.n.* تترەمك tìtrémek, دترەمك dìtrémek, لرزان او lèrzān-òl.

Qualification, *s.* استحقاق ìsstihkāk; صورت استحقاق sūrèti-ìsstihkāk; اسنثنا ìsstissnā, اعتراض ì"tirāz, تعدیل tà"dīl, تنبیه شرط tènbīh, shàrt.

Qualify, *v.a.* تعدیلا tà"dīl-et; استحقاق ویرمك ìsstihkāk-vèrmek, وسیله استحقاق او vèssīlé'i-ìsstihkāk-òl; —, *v.n.* استحقاق کسبا ìsstihkāk-kèssb-et.

Quality, *s.* کیفیت kèyfìyyèt, خاصه khāsssa; رتبه rùtbé; صوی sòy, جنس jìnss.

Qualm, *s.* کوکل بولانمسی ghyùngul-bùlànmassi, یورك بولایدیسی yùrèk-bùlàndissi; — of conscience, شبهه shùbhé; ندامت nèdāmèt.

Quantity, *s.* کمیت kèmìyyèt, مقدار mìkdār, قدر kàdr (kàdar).

Quarantine, *s.* قرانتینه kàrantìna; تحفظخانه tàhàffuz-khāné.

Quarrel, *s.* غوغا (kàwgha), نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à; —, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; غوغالی (kàwgha)-et, نزاعا nìzā"-et.

Quarry, *s.* طاشاوجاغی tàsh-òjaghī; آو àv, صید sàyd, شکار shìkyār; چیقارمق bìyuk-òk; —, *v.a.* بیوك اوق chìkàrmak; ایشلتمك ìshlɛtmek.

Quart, *s.* ایکیوزسکسان درهملك اولچی ìkiyuz-sèksɛn-dìrhèmlik-òlchu.

Quarter, *s.* دردنبر dùrtda-bìr, ربع rùb", چاریك chàr-yèk (chèyrek); دیلم dìlim; طرف tàraf, یان yàn, جانب jānib, سو sū; حوالی hàwāli; جهت jìhèt; سکزکیلهلك ذخیره اولچیسی sèkiz-kìlélik-zàkhīré-òlchussu; —s, *s.pl.* قوناق kònak; دائره dā'iré; اوطه òda; —, *v.a.* دردنبولمك dùrda-bùlmek; قوناقلاو طورتمق kònaklà, òturtmak

kònak-et; winter-quarters, قشلا kìshla, قشلاق kìshlàk, قشلاغ kìshlàgh.

Quarterdeck, s. كوكرته‌نك قيچ طرفى ghyùghèrtaning-kìch-tàrafi.

Quatrain, s. رباعى rùbā"ī.

Quay, s. اسكله ìsskèlé, رىخته rìkhtim.

Queen, s. قرالیچه kìràlicha.

Queer, a. عجيب "àjīb ("àjā'ib).

Quell, v.a. باصدرمق bàssdirmak, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek, زجرا zèjr-et.

Quench, v.a. سوندرمك sùndurmek, اطفا ìtfā-et; موسزلق دفع sùssuzluk-dèf"-et.

Query, s. سؤال sù'āl; جاى سؤال jāyi-sù'āl; —, v.n. شبهه shùbhé-et.

Quest, s. ارامقلق ìràmaklìk; to go in — of, كيدوب ارامق ghìdup-àramak.

Question, s. سؤال sù'āl; اذيت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé; —, v.a. سؤال صورمق sù'āl-sòrmak, سؤال sù'āl-et; استنطاق ìsstintāk-et; شبهه shùbhé-et; to put to the —, اذيت ا èzìyyèt-et.

Quick, a. چابك chàbìk, تيز tīz (tèz), سريع sèrī', سرعتلو sùr"àtlì; جانلو jānlì, ديرى dìri, حى hàyy; حيوانك ديرى hàywānìng-dìri-èti, ات èt.

Quicken, v.a. تعجيل ا tà"jīl-et, تسريع ا tèssrī"-et; جان ويرمك jān-vèrmek, جانلندرمق jānlandìrmak, ديرلتمك dìrìltmek, احيا ا ìhyā-et; ديرلمك dìrìlmek; چوجغى ديرلمك chòjughu-dìrìlmek. [sùnmamish-kìrèch.

Quicklime, s. سونمامش كيرج

Quickmatch, s. فتيل fìtil.

Quicksilver, s. جيوه jìwa, زيبق zìbàk.

Quiet, a. صوص sùss; اوصلو ùsslu, تمكينلو tèmkìnli, سكونتلو sùkyūnètli; اسوده āssūdé; —, a. & s. راحت rāhat, اسايش āssāyish; —, s. سكونت sùkyūnèt; —, v.a. تسكين ا tèsskīn-et; سسنى كسمك sèssini-kèssmek, صوصدرمق sùssdurmak; — ! int. صوص sùss; to be —, تك دورمق tèk-dùrmak; in a — way, اصولله ùssūlla.

Quill, s. قوش توبى kùsh-tùyu; اچلمامش توى قلم àchìlmamish-tùy--kàlem; —, v.a. اينجه اينجه قيرمق ìnja-ìnja-kìrmak, قيرمه قيرمه ا kìrma-kìrma-et.

Quilt, *s.* یورغان yùrghan; —, *v.a.* پاموقلوخرقه کبی دیکمك pàmuklu-khìrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ایوه àywa.

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk.

Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصه khùlāssatu-'l-khùlāssa.

Quire, *s.* کاغدد دسته سی kyāghid-dèsstéssi, دسته dèsstè; خوانندکان کروهی khānèndéghyān-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tèrk-et; —, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùllìyyan; کاملاً kyāmilan, هروجهله hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ìjārè.

Quits, *ad.* باش bàsh, بر بر bìr, bèrābèr, نه الدجق نه ویره جك nè-àlajak-nè-vèrèjek.

Quiver, *s.* اوقدان òkdān, اوقدانلق òkdanlìk تیرکش tīrkèsh; —, *v.n.* اوینامق òynamak, تیترمك tìtrémek.

Quondam, *a.* سابق sābìk; —, *ad.* سابقا sābìkā.

Quota, *s.* پای pày, حصه hìsssé.

Quote, *v.a.* بشقه نك الفاظی ایرادا bàshkaning-èlfāzini-īrād-et.

Quotient, *s.* خارج قسمت khāriji-kìssmet.

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خخام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه طوشانی àda-tàwshani.

Rabble, *s.* ایاق طاقمی àyak-tàkimi, اسافل ناس èssāfili-nāss.

Rabid, *a.* قدوز kùduz, قدورمش kùdurmush.

Race, *s.* قوشی kòshu; جنس jìnss, صوی sòy, صوی صوب sòy-sòp, سلسله sìlsilé; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Radiant, *a.* پارلاق pàrlàk, منیر mùnīr.

Radiate, *a.* مرکزدن اطرافه داغمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghìtmak; —, *v.n.* مرکزدن اطرافه داغلمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghilmak.

Radical, *a.* کلی kyùllī, اساسدن èssāssdan, کوکدن kyùkdan; —, *s.* جمهورجی jùmhūrju.

Radish, *s.* طورپ tùrp.

Radius, *s.* نصف قطر nìssfi-k tr; تکرلك پرمغی tèkerlek-pàrmaghi.

Raffle, *s.* پیانقو pìyànko; —, *v.a.* پیانقویه قومق pìyànkoya-kòmak.

Raft, *s.* صال sàl, كلك kèlek.

Rafter, *s.* كريش kìrish.

Rag, *s.* پچاوره pàchàvr*a*, بزپارچه‌سی bèz-pàrchass*i*; rags and tatters, اسكی‌پوسكی èsski-pùssku.

Rage, *s.* اوپكه (*ùf*kÉ), حدت hìddèt, غضب ghàzAb, خشم khìshm; —, *v.n.* حدتلنمك hìddetlEnmek; (wind or sea) پك‌فرطوناو pèk-*f*ìrt*ina*-òl.

Ragged, *a.* يرتق yìrt*ik*; پروزلو pùruzlu; اسكيلركيبلو èsskil*ar*-ghìyìli.

Rail, *s.* پرمق pàrm*ak*; —s, *s. pl.* پرمقلق pàrma*klik*; —, *v.n.* تزييف‌ا tèzyìf-et, اغزينی‌اچمق à*ghzini*-*à*chm*ak*, اطالهٔ‌لسانا ìtàlé'i-lìssān-et. [pàrma*klik*.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلق

Rail-road, Railway, *s.* تيموريول (dèmìr)-yòl.

Raiment, *s.* روبه (ùrub*a*), اثواب èsswāb (èssbàb), لباس lìbāss (*pl.* البسه èlbissÉ).

Rain, *s.* يغمور yà*gh*mur, باران bārān, رحمتràhmèt, مطر màtar; —, *v.a.* ياغدرمق yà*gh*mak; —. *v.n.* يغمورياغمق yà*gh*mur-yà*gh*mak.

Rainbow, *s.* علائم‌السما "àlā'imu-'ss-sèmā (èlé*gh*im-sāmā), قوس‌قزح kàvss*i*-kùzāh.

Raise, *v.a.* قالدرمق kàld*ir*mak; يوكسلتمك yùkseltmek, ترفيعا tèrfī"-et; نصبا nàssb-et, دكمك dìkmek; (the dead) ديرلتمك dìriltmek, احيا ìhyā-et; (the dead at the resurrection) حشرا hàshr-et, نشرا nèshr-et; (plants) اكوب‌فلزلندرمك èkip-fìlizlEndirmek; — a seige, محاصره‌دن‌چكلمك mùhāss*a*radan-chèkilmek; — the voice, پك‌سويلمك pèk-sùwèylémek, پك‌اوقومق pèk-òkum*ak*, پك‌چاغرمق pèk-chà*gh*ir*mak*; — the price, بهاارترمق bàhā-àrt*ir*mak; — an outcry, يايغره‌چيقارمق yàygh*ara*-chìkàrm*ak*; — seed, چوجق‌يتشدرمك chòjuk-yètishdirmek; — one's spirits, كيف‌يتشدرمك kèyf-yètishdirmek, شنلندرمك shènlEndirmek, فراحلندرمق fèrāhland*ir*mak; — the wind, پاره‌بولمق (pàr*a*)-bùlm*ak*.

Rake, *s.* طراق tàrak, باغچه‌طراغی

bàghcha-tàraghi; زندوست zèndòsst, زنپاره (zàmpàra); —, *v.a.* طرامق tàramak.

Rally, *v.n.* عقلی باشنه کلمك "àkli--bàshina-ghèlmek, ایلق àyilmak, داورانمق dàvranmak; طوپلانمق tòplanmak, یکیدن نظامه کیرمك yèngidan - nìzāma - ghìrmek; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak, یکیدن نظامه قومق yèngidan-nìzāma--kòmak; اولاشمق ùlashmak, ملاق او mùlāki-òl; طاقلمق tàkilmak, صاتاشمق sàtashmak, ذوقلنمك zèvklenmek.

Ram, *s.* قوچ kòch; شاهمردان shāh--mèrdān; —, *v.a.* صیقشدرمق sìkishdirmak; — in, صوقمق sòkmak, سورمك sùrmek; — home, یرینه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* کزمه ghèzmè, تفرج tèfèrruj; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chàtal, فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.* متفرعات mùtéfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه دیواری kàl"à-dìwāri, قلعه بدنی kàl"à-bèdéni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغی tùfènk--chìbù*gh*u, چبوق chìbùk.

Rancid, *a.* اکشیمش èkshimish, بوزق bòzuk.

Rancour, *s.* کین kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست کلشنه ràsst-ghèlishina, راست کلدیسی یه ràsst-ghèléssiya.

Range, *s.* صره sìra; منزل mènzil; بوی bòy; طولاشش dòlàshish, کزمه ghèzmé; مطبخ اوجاغی màtbàkh--òjà*gh*i; —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, کزمك ghèzmek; سورمك sùrmek, کتمك ghìtmek; —, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صره sìra; — and file, نفرات nèférāt; —, *a.* اجی àji, اکشی èkshi, قوقار kòkar; قوتلو kùvvètli, صیق sìk, بویلو bòylu; —, *v.n.* کلمك ghèlmek; —, *v.a.* صایمق sàymak, عدا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* یاره یه صاپلنوب قالمق yàraya--sàplanip-kàlmak.

Ransom, *s.* فدیه fìdyé; —, *v.a.* فدیه ویروب قورتارمق fìdyé - vèrup -

-kùrtàrmak, تخليص تخلیص tàkhlīss-et.

Ranunculus, *s.* کریدلالەسی ghìrid-lāléssi.

Rap, *s.* چالش chàlish, اورش wùrush; —, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق wùrmak.

Rapid, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèrī", حیزلو hìzli; rapid, rapids, *s.* اقندیری àkindi-yèri. [sùr"àt, حیز hìz.

Rapidity, *s.* چابكلك chàbiklik, سرعت

Rapine, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret.

Rapture, *s.* سوینج sèvinj, سرور sùrūr, ممنونیت mèmnūnìyyèt; حال hāl, وجدان vìjdān. [نادیدە nā-dìdé.

Rare, *a.* نادر nādir, ازبولنور àz-bùlunur,

Rarefy, *v.a.* خفیفلتمك khàfīflatmek; قبارتمق kàbartmak, تخلخل ایتدرمك tàkhàlkhùl-ètdirmek.

Rarely, *ad.* از àz, نادراً nādiran.

Rascal, *s.* چاپقین پزونك chàpkin-pèzéwenk, خبیث khàbīss.

Rash, *s.* قرمزیلق kàrmizilik, حرت hàmrèt, کیدشمه ghìdishma; —, *a.* دلی dèli, عقلسز "àklsiz, بصیرتسز bàssīrètsiz.

Rasp, *s.* تورپی tùrpu; —, *v.a.* تورپیلمك tùrpulémek.

Raspberry, *s.* اغاچ چیلکی àghaj-chìlèghi, ایزماولە ìzmàwla.

Rat, *s.* صچان sìchàn, کمر صچانی ghèmer-sìchàni.

Rate, *s.* فیأت fī'àt; حساب hìssāb; رتبه rùtbé; مرتبه mèrtébé; جنس jìnss; صوی sòy; کیدش ghìdish; —, *v.a.* حسابا hìssāb-et; صایمق sàymak; first-rate, *a.* اعلی à"là; second-rate, اوسط èvsàt; third-rate, &c. ادنی èdnā, بیاغی bàyāghi, اشاغی àshàghi, فنا fèna.

Rather, *ad.* براز bìr-àz; جق jak *or* jìk, جك jek *or* jik, جه ja; I would rather, ترجیح ایدرم tèrjīh-èdérim; which would you rather, قنفیسی ترجیح ایدرسن kànghissini-tèrjīh-èdèrsin; death rather than slavery, اسیراولدجغمزه اولدلم èssīr-òlajàghimiza-ùlèlim.

Ratify, *v.a.* تصدیقا tàssdīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nìssbèt. ["ākilāné.

Rational, *a.* عاقل "ākil; عاقلانه

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sìchan-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی zìrìlti; سس sèss; —, *v.n.* سسا sèss-et; —, *v.a.*

سسلندرمك sèsslendirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān, خسارت khàssārèt; —, *v.a.* خراب ا khàrāb-et, ويران ا تخريب ا tàkhrīb-et, vīrān-et.

Rave, *v.n.* دلی کبی سويلنمك dèli-ghìbi- -sùwèylenmek, چلدرمق -chìldirmak, قاچرمق kàchirmak.

Raven, *s.* قوزغون kùzghun.

Ravine, *s.* صرپ داره جق دره sàrp- -dārajìk-dèré.

Ravish, *v.a.* يغما ا yàghma-et, زورلامق زورايله الق zòr-ila-àlmak; زورلامق zòrlamak, زورايله سكمك zòr-ila- -sìkmek; سوينج ايله دلی کبی ا sèvinj-ila- -dèli-ghìbi-et, چلدرتمق chìldirtmak.

Raw, *s.* چيك chìgh, چی chī, پشمامش pìshmamish, ناپخته nā-pùkhté, خام khām; صوغوق sòghuk.

Ray, *s.* شعاع shù"ā", پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* يقمق yìkmak, هدم ا hèdm- -et, يرايله يكسان ا yèr-ila-yèksān-et; كسمك kèssmek, برقاچی اندرمك bìr- -kàchi-èndirmek.

Razor, *s.* اوسترە or استوره or استره ùsstura, موسی mūssà.

Reach, *s.* منزل mènzil; نهرك ايكی ديرسكی اراسنده اولان طوغريجه يری nèhring-ìki-dìrsèghi-àrassinda- -òlan-dòghruja-yèri; within —, يتشلور yètishilir; out of —, الی يتشمز èl-yètishmàz; —, *v.a.* يتشمك yètishmek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vàrmak; اليويرمك àlivèrmek.

Reaction, *s.* مقابله mùkābélé; قارشيلق kàrshilìk.

Read, *v.a.* اوقومق òkumak, قرائت ا kìrā'at-et; تلاوت ا tìlāvet-et; چيقارمق chìkàrmak; —, *v.n.* اوقونمق òkunmak; — well, كاغدا وزرنده كوزل اوقونمق kyāghid- -ùzérinda-ghyùzèl-òkunmak; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق pèk-òkumak; — on, قالميوب همان اوقومق kàlmayup- -hèmen-òkumak, دها اوقومق dàhā- -òkumak; — over, هپسنی اوقومق hèpsini-òkumak; — again, — over again, بردها اوقومق bìr-dàhā- -òkumak; —, *p.p* اوقومش òkumush, عالم "ālim; اوقنمش òkunmush.

Ready, *a.* حاضر hāzìr; مهيا mùhèyyā, اماده āmādé, السته ālèssta; to make —, *v.a.* حاضرلمق hāzìrlamak,

حاضرا hāzir-et ; — —, v.n حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-òl.

Real, a. كرچك ghèrchèk, حقيقى hàkīkī, صحيح sàhīh ; — estate, املاك èmlāk.

Realize, v.a. اينانمق ìnanmak, حقيقتنه اينانمق hàkīkàtina-ìnanmak; صاتوب پارەسنى المق sàtip-(pàrassini)-àlmak.

Really, ad. كرچكدن ghèrchèkdan, حقيقة hàkīkatan, صحيحاً sàhīhan.

Realm, s. ممالك mèmālik.

Ream, s. طوپ tòp.

Reap, s. بچمك bìchmek, حصادا hàssād-[-et.

Rear, s. كيرويانى ghèri-yàni, ارد àrd, ورا vèrā ; —, v.a. بسلمك bèsslémek; يتشدرمك yètishdirmek ; بيوتمك bìyutmek ; بنا bìnā-et ; تحصيل tàhsīl-et ; —, v.n. شاخ قالقمق shākh-kàlkmak (or شاه shāh); — admiral, اريالەپاشا ìriyàla-pàsha.

Reason, s. عقل "àkl ; سبب sèbeb, علت "ìllèt, موجب mūjib, ذريعه zèrī"à ; —, v.n. دوشنمك dùshunmek ; سويلمك sùwèylémek ; — with, لقردى اكلاتمق làkirdi-ànglatmak (ànnat-).

Rebel, s. عاصى "āssi, زوربا zòrba ; —, v.n. عصيان ا "ìssyān-et, طغيان ا tùghyān-et, زوربالق ا zòrbalik-et, اياقلنمق àyaklanmak, اياغه قالقمق àyagha-kàlkmak.

Rebellion, s. زوربالق zòrbalik, عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān.

Rebellious, a. عاصى "āssi ; عصيان معناسنده اولان "ìssyān-mà"nàssinda-òlan.

Rebound, v.n. سكمك sèkmek ; كيروتپمك ghèri-tèpmek.

Rebuke, s. ازار āzār (àzār), ازارش āzārish ; —, v.a. ازارلمق àzarlamak.

Rebut, v.a. تكذيب ا tèkzīb-et ; انكارا ìnkyār-et ; جرح ا jèrh-et.

Recall, s. عزل "àzl ; عودت بوروسى "àvdèt-bòrussu ; —, v.a. عزل ا "àzl-et ; كيروچاغرمق ghèri-chàghirmak ; كيروالمق ghèri-àlmak.

Recapitulate, v.a. & n. اجمالاً خلاصه ا ìjmālan-khùlāssa-et.

Recede, v.n. كيروچكلمك ghèri-chèkilmek, چكلمك chèkilmek ; دونمك dùnmek.

Receipt, s. اخذ àkhz, قبض kàbz,

الش ÀlIsh; مقبوض‌سندی màkbūz-sènédi; رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Receive, *v.a.* المق àlmak, اخذا àkhz-et, قبض‌ا kàbz-et; نائل‌او nā'il-òl, مظهراو màzhàr-òl; قبول‌ا kàbūl-et; یمك yèmek; کرفتاراو ghìrifiār-òl, دوچاراو dūchār-òl, مبتلااو mùbtélā-òl.

Recent, *a.* یکی yèngi, مجدد mùjèdded, تازه tāzé.

Reception, *s.* قبول kàbūl.

Recess, *s.* هجر hùjré, طولاب‌یری dòlāb-yèri; تعطیل‌وقتی tà"tīl-wàkti.

Recipe, *s.* رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Reciprocal, *a.* طرفیندن‌اولان tàrafèyndan-òlan.

Recite, *v.a.* ذکرا zìkr-et; اوقومق òkumak.

Reckless, *a.* قیدسز kàydsiz.

Reckon, *v.a.* حساب‌ا hìssāb-et, صایمق sàymak; داخل‌ا dākhil-et; عدا "àdd-et; تعدادا tà"dād-et; — up, حساب‌ا hìssāb-et, صایمق sàymak; — upon, اعتمادا ì"timād-et, امنیت‌ا èmnìyyèt-et.

Reclaim, *v.a.* اصلاح‌ا ìsslāh-et; (land) معمورا mà"mūr-et, احیای‌موات‌ا ìhyāyi-mèwāt-et; کیرواستمك ghèri-ìsstémek.

Recline, *v.n.* یاتمق yàtmak, اوزانمق ùzànmak.

Recluse, *s.* منزوی mùnzèvi, عزلت‌کزین "ùzlet-ghyùzīn, دنیادن‌چکلمش dùnyadan-chèkilmish.

Recognise, *v.a.* طانیمق tànimak, بلمك bìlmek.

Recoil, *s.* کیروتپش ghèri-tèpish; —, *v.n.* کیروتپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, *v.a.* خاطرلمق khātirlamak, درخاطرا dèr-khātir-et; خاطرده‌طوتمق khātirda-tùtmak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Recommend, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, نصیحت‌ا nàssīhàt-et; توصیه‌ا tàvsìyya-et; مدح‌ا mèdh-et.

Recompense, *s.* مکافات mùkyāfāt, اجر èjr; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مکافاتنی‌ویرمك mùkyāfātini-vèrmek, اجرینی‌ویرمك èjrini-vèrmek, بخششنی‌ویرمك bàkhshishini-vèrmek.

Reconcile, *v.a.* بارشدرق bàrishdirmak, اوزلاشدرمق ūzlashdirmak, بینلرینی‌اصلاح‌ا bèynlérini-ìsslāh-et, ذات‌البینلرینی‌اصلاح‌ا zātu-'l-bèynlérini-ìsslāh-et; خشنودا

khòshnūd-et, ارضا rìzā-et, تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek.

Reconnoitre, *v.a.* دشمن حوالیلرینی dùshmen-hàwālilérini-yòklayup-kèshf-u-mù"āyéné-et, یوقلایوب کشف ومعاینه.

Record, *s.* قید kàyd, سجل sìjìll; *pl.* قیود kùyūd, قیودات kùyūdāt, سجلات sìjìllāt; —, *v.a.* یازمق yàzmak, قیدا kàyd-et, تسجیل tèssjīl-et; ضبطا zàbt-et, تحریرا tàhrīr-et.

Recount, *v.a.* نقلا nàkl-et, حکایه hìkyāyé-et, ذکرا zìkr-et.

Recourse, *s.* مراجعت mùrāja"àt, تشبث tèshèbbuss; to have —, دشمك dùshmek, مراجعتا mùrāja"àt-et, تشبثا tèshèbbuss-et.

Recover, *v.a.* کیرو المق ghèri-àlmak; ینه بولمق (ghèna)-bùlmak; —, — one's health, افاقت بولمق ìfākàt-bùlmak; — one's self, کندینی طوتمق kèndini-tùtmak.

Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùrtèdd (mùrtàd).

Recreation, *s.* ایلنجه èylènja.

Recriminate, *v.a.* قارشیلقلو اولدرق تهمت اسنادا kàrshìlìkli-òlarak-tùhmèt-ìssnād-et.

Recruit, *s.* عسکر عجمیسی "àsker-"àjemissi; یکی یازلمش عسکر نفری "yèngi-yàzılmish-"àsker-nèféri; —, *v.n.* یکی عسکر طوپلامق yèngi-"àsker-tòplamak; استراحتا ìsstirāhat-et; بدنه خدمتا bèdéna-khìdmet-et; —, *v.a.* یکیدن تقویت ویرمك yèngidan-tàkvìyyèt-vèrmek.

Rectangle, *s.* مستطیل mùsstatīl.

Rectify, *v.a.* تصحیحا tàsshìh-ēt, طوغرلتمق dòghrultmak; مکرراً انبیقدن چکمك mùkèrréran-ìnbikdan-chèkmek.

Rectitude, *s.* طوغریلق dòghrulùk, استقامت ìsstikāmet, راستی ràsstī.

Recur, *v.n.* تکرار وقوع بولمق tèkrār-wùkū"-bùlmak; دونمك dùnmek, تکرارا کمك tèkrār-àngmak.

Red, *a.* قرمزی kìrmìzi, قزل kìzìl, احمر àhmèr, سرخ sùrkh; (hair) صاری sàri.

Redden, *v.n.* قزارمق kìzàrmak; —, *v.a.* قرمزیلق ویرمك kìrmìzilìk-vèrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص tàkhlīss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتاريجى kùrtàrǰi, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخليص tàkhlīss; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه [pàlangha.

Redoutable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب mùhīb; كوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق حق ìhkāk-hàkk; —, *v.a.* احقاق ìhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, تنزيل tènzīl-et, تقليل tàklīl-et; كچولتمك kùchultmek; تحويل tàhvīl-et, چويرمك chèvirmek, ايتمك ètmek; قومق kŏmak, صوقمق sòkmak, كتورمك ghètirmek; جبرا jèbr-et, يرينه قومق yèrina-kòmak, صارمق sàrmak; تنزيل رتبه tènzīli-rùtbé-et; فتح fèth-et (t-h), ضبطا zàbt-et, تسخيرا tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzīl, تقليل tàklīl; تحويل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth, تسخير tèsskhīr.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.

Reed, *s.* قامش kàmish; قلم kàlem.

Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dùkuntu, قيالر kàyalar.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bùghu; —, *v.n.* دومانى چيقمق dùmàni-chìkmak, بوغوسى چيقمق bùghussu-chìkmak.

Reel, *s.* مقره màkara, طولاب dòlap; —, *v.n.* سندلمك sèndélémek, يقله جق او yìkílajak-òl, سرسم اولوب اياقلرى طوتمامق sèrsem-òlup-àyaklari-tùtmamak; —, *v.n.* صارمق sàrmak.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek, حوالا hàwālé-et; —, *v.n.* باقمق bàkmak; مراجعت ايتمك mùrāja'àt-et; كتمك ghìtmek; كلمك ghèlmek; طولايى كنايه او dòlayi-òl, kìnāyé-ol.

Reference, *s.* حواله hàwālé; مراجعت mùrāja'àt; كنايه kìnāyé; كفيل kèfīl; to give a —, كفيل كوسترمك kèfīl-ghyùsstermek; to ask for a —, كفيل استمك kèfīl-ìsstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه tàssfìyyé-et; —, *v.n.* اينجلتمك ìnjeltmek.

Reflect, *v.a.* عكس "àkss-et, كيرو اورمق ghèri-wùrmak; —, *v.n.* طاشنمق dùshunmek, دوشنمك

tàshinmak, مطالعه mùtāla"à-et; — upon, تويبخ tèvbīkh-et; عيب‌او "àyb-òl.

Reflection, s. عكس "àkss, انعكاس ìn"ikyāss; مطالعه mùtāla"à; تويبخ tèvbīkh, تعييب tà"yìb.

Reflector, s. ايينه àyina.

Reform, s. اصلاح ìsslāh; اصلاحات ìsslāhāt, تنظيمات tànzīmāt, تنسيقات tènsīkāt; —, v.a. يولنه‌قومق yòluna-kòmak, اصلاح ìsslāh-et, نظامنه‌قومق nìzāmina-kòmak.

Refraction, s. انكسارشعاعات ìnkissāri-shù"ā"āt.

Refractory, a. عاصى "āssī, عنادجى "ìnādjì, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Refrain, v.n. واز‌كچمك wāz-ghèchmek, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek, كندينى‌طوتمق kèndini-tùtmak, طيانمق dàyanmak.

Refresh, v.a. تازه‌لندرمك tāzélendirmek; تازه‌لتمك tāzélətmek; — one's self, دينمك dīnənmek, يورغونلغنى‌المق yòrghunlughunu-àlmak; تفريح‌بدن tèfrīhi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق àchílmak.

Refreshment, s. يمك yèmèk, ييه‌جك‌ايچه‌جك yèyéjek-ìchéjek.

Refuge, s. صيغنه‌جق‌ير sìghinajak-yèr, بارينه‌جق‌ير bàrinajak-yèr, ملجا mèljà; to take —, صيغنمق sìghinmak, بارنمق bàrinmak, التجا ìltijā-et.

Refugee, s. ملتجى mùltèji.

Refulgent, a. پارلاق pàrlàk.

Refund, v.a. گيرو‌ويرمك ghèri-vèrmek, ردا rèdd-et, استردادا ìsstirdād-et.

Refuse, v.a. قبول‌ايتمامك kàbūl-ètmamek, ردا rèdd-et; ويرمامك vèrmamek; راضى‌اولمامق rāzi-òlmomak.

Refute, v.a. جرحا jèrh-et, هبتا or هبطا hàbt-et, چورتمك chùrutmek.

Regain, v.a. تكراربولمق tèkrār-bùlmak; تكرارواصل‌اول tèkrār-wāssíl-òl; تكرارقزانمق tèkrār-kàzanmak.

Regal, a. قرالامخصوص kìrāla-màkhsūss, قرالانه kìrālāné, حكمدارانه hùkmdārāné, تاجدارانه tājdārāné.

Regale, v.a. ضيافتا zìyāfèt-et (or ايوجه‌يمك‌يدرمك ìyija - yèmèk - yèdirmek, ويرمك vèrmek);

قارنی دویورمق kàrnini-dòyurmak; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, خوشلندرمق khòshlandirmak; —, *v.n.* یمك ایچمك yèmek-ìchmek, قارنی دویورمق kàrnini-dòyurmak.

Regard, *s.* باقش bàkish; نظر nàzar, حسن نظر hùssnu-nàzar, اعتبار ì"tibār, احترام ìhtirām, التفات ìltifāt, محبت màhàbbet; —, *v.a.* باقمق bàkmak; with — to, نظراً nàzaran; بحثنه کلنجه bàhssina-ghèlinja; to have a — for, صایمق sàymak.

Regency, *s.* نیابت سلطنت nìyābèti-[sàltanàt.

Regenerate, *a.* معنًا یکیدن احیا اولنمش mà"nan-yèngidan-ìhyā-òlunmush; —, *v.a.* معنًا یکیدن احیا mà"nan-yèngidan-ìhyā-et, تجدید قلب ا tèjdīdi-kàlb-et.

Regent, *s.* نائب سلطنت nā'ibi-sàltanàt.

Regimen, *s.* پرهیز pèrhīz, حمیه hìmyé.

Regiment, *s.* عسکر الای àlay, دیار dìyār.

Region, *s.* ارض àrz, مملکت mèmlékèt,

Register, *s.* دفتر dèftèr; —, *v.a.* قیدا kàyd-et, دفتره کچورمك dèftèra-ghèchirmek, یازمق yazmak.

Regret, *s.* اسف èssef, تأسف tè'èsssuf, کدر kèdèr, غم ghàm; —, *v.a.* اسفا èssef-et, تأسفا tè'èssuf-et, کدرا kèdèr-et.

Regular, *a.* یولنده اولان yòlunda-òlan; منتظم mùntazàm; مطرد mùttàrid, قیاسی kìyāssī; اصلی àssl; سالت sàlt; — troops, نظام عسکری nìzām-"àsskéri, عساکر منتظمه "àssākiri-mùntàzama.

Regulate, *v.a.* نظام ویرمك nìzām-vèrmek, تنظیم ا tànzīm-et; (a watch) عیارا "àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nìzām.

Reign, *s.* سلطنت sàltanàt; ایام سلطنت èyyāmi-sàltanàt; —, *v.n.* سلطنت ا sàltanàt-et, حکومت ا hùkyūmet-et, پادشاهلق ا pādishāhlik-et.

Reimburse, *v.a.* ویرمك vèrmek, ینه ویرمك (ghèné)-vèrmek, اودمك ùdémek.

Rein, *s.* دیزکین dìzghin, عنان "ìnān, زمام zìmām; to give —, اطلاق عنان ا ìtlāki-"ìnān-et.

Reinforce, *v.a.* امداد ویرمك ìmdād-vèrmek, موجوده دها عسکر قاتمق mèvjūda-dàhā-"àsskèr-kàtmak.

Reiterate, *v.a.* تأكيدا tè'kīd-et, تكرارسويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Reject, *v.a.* رد rèdd-et, طرد tàrd-et, دفع dèf"-et.

Rejoice, *v.n.* سوينمك sèvinmek, حظ hàzz-et, محظوظاول màhzūz-ol, مسرورا mèssrūr-ol; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, محظوظ màhzūz-et, مسرورا mèssrūr-et.

Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد ìrtidād; —, *v.n.* يكيدن فنالشمق yèngidan-fènalashmak, علتي نكسا "illèti-nùkss-et; مرتداول mùrtèdd-ol (mùrtàd); يكيدن فنالغه صاپمق yèngidan-fènaligha-sàpmak.

Relate, *v.a.* نقلا nàkl-et, حكايه hìkyāyé-et, بيانا bèyān-et, تقريرا tàkrīr-et; —, *v.n.* منسوبا mènsūb-ol; متعلقاول mùta"àllik-ol; —ted *p.p.* منسوب mènsūb, متعلق mùta"àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*)

Relation, *s.* حكايه hìkyāyé, تقرير tàkrīr; مناسبت mùnāssébèt, تعلق tà"àlluk, منسوبيت mènsūbìyyèt; خصملق khìssmlik, اقربالق àkrabālik, قربت kùrbèt; انتساب ìntissāb; نسبت nìssbèt; خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*)

Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nìssbètla-wāki"-òlan; —pronoun, موصول mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nìssbètla, نسبة nìssbétèn, قياسله kìyāssla, نظراً nàzaran, كوره ghyùré.

Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; كوشكلتكتورمك ghèvsheklik-ghètirmek; لينتويرمك līnet-vèrmek; —, *v.n.* يوشانمق yùmushànmak; يوشامق yùmushamak; كوشهمك ghèvshémek.

Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; —, *v.a.* صالويرمك sàlìvèrmek, خلاصا khàlāss-et; قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīss-et, ازادا āzād-et.

Relent, *v.n.* يوشامق yùmushamak, رقت كتورمك rìkkāt-ghètirmek.

Reliance, *s.* اعتماد ì"timād, امنيت èmnìyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد ìmdād; اعانه ì"ānè; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; in —, قباقمه

kàkma, قبارتمه kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحت ایتدرمك rāhat-ètdirmek; امدادیتشدرمك ìmdād-yètishdirmek; قورتارمق kùrtarmak, اعانه ایله ì"ānè-et; دفع dèf"-et, تسکین ایله tèsskīn-et; — the guard, نوبتجی دیکشمك nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دین dīn.

Religious, *a.* دیندار dīndār, متدین mùtédèyyin, صوفی sòfu.

Relinquish, *v. a.* وازکچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak, ترك ایله èl-chèkmek, ترك tèrk-et, قصر یدا kàssri-yèd-et, کف یدا kèffi-yèd-et.

Relish, *s.* مزه mèzé, قاتق kàtik; لذت lèzzèt; —, *v.a.* لذیذ بولق lèzīz-bùlmak, تلذذ ایتمك tèlèzzuz-et, خوشلانمق khòshlanmak.

Reluctance, *s.* کوکلسزلك ghyùngulsuzluk; with —, —tantly, استمیه رك ìsstéméyérek, مع الکراهة mà"a-kérāhétin, مع الکراهه mà"a-'l-kèrāhé.

Reluctant, *a.* کوکلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* کوکمك ghyùghenmek, اعتمادا ì"timād-et, استنادا ìsstinād-et; — upon God, توکل ایتمك tèvèkkyuf-et, متوکل اول mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ساکن اول sākin-òl; باقی قالمق bāki-kàlmak, فضله قالمق fàzla-kàlmak, ارتمق àrtmak.

Remains, *s.pl.* فضله fàzla; mortal —, جنازه jènāzé.

Remark, *s.* لقردی làkirdi; تنبیه tènbīh; اعتراض ì"tirāz; —, *v.a.* کورمك ghyùrmek; دقت ایتمك dìkkàt-et; —, *v.a.* سویلمك sùwèylémek; اشعار ایلمك ìsh"ār-et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دقته شایان dìkkàta-

Remedy, *s.* چاره chāré; —, *v.a.* چاره بولمق chāré-bùlmak.

Remember, *v.n.* & *a.* خاطرلمق khātirlamak, یاد یا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطارا ایخطار ìkhtār-et, خاطرینه کتورمك khātirinè-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbèl, اهمالجی ihmālji; to be —, اهمال ایتمك ìhmāl-et, قصورا کوسترمك kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال ìhmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو "àfv, صفح sàfh.

Remit, *v.a.* عفوا "àfv-et, صفح ا sàfh-et, بخش ا bàksh-et, بخشلمق (bàghishlamak); كوندرمك ghyùndɛrmek; —, *v.n.* كوشه‌مك ghèvshémek, كسلمك kèssilmek, ازالمق àzɪlmak, خفيفلشمك khàfīflɛshmek.

Remnant, *s.* فضله fàzla, بقيه bàkìyyé; ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrtmish-pàrcha.

Remonstrate, *v. n.* اعتراض كونا بعض افاداتى واقع او ì"tirāz-ghyūnā-bà"zi-ìfādāti-wāki"òl.

Remorse, *s.* ندامت كليه nèdāmèti-kyùllìyyé, ندامت مع يأس nèdāmèt-mà"à-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق ùzàk, بعيد bà"īd.

Removal, *s.* نقل nàkl, كوچ ghyùch; عزل "àzl; دفع dèf", اخراج ìkhrāj.

Remove, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, نقل ا nàkl-et; عزل ا "àzl-et; دفع ا dèf"-et; چيقارمق chìkàrmak, اخراج ا ìkhrāj-et.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك hàkkini-vèrmek, مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek.

Rend, *v.a.* يارمق yàrmak, يرتمق yìrtmak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ايتمك ètmek, قيلمق kìlmak; ويرمك vèrmek; تسليم ا tèsslīm-et; كيرو ويرمك ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه dùnma.

Renew, *v.a.* يكيلتمك yèngilɛtmek, تجديد ا tèjdīd-et. [-"àlāka-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kàt"ì-

Renown, *s.* صيت sīt, شهرت shùhrèt, نام nām, نيكنام nīk-nām, شان shān, اشتهار ìshtihār.

Rent, *s.* كرا kìrā; quit —, اجاره ìjārɛ́; يرتق yìrtik; يارق yàrik; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمير tà"mīr; ترميم tèrmīm; يتاق yàtak, ير yèr, ملجا mèljā; —, *v.a.* تعميرا tà"mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et; تسويه ا tèssvìyyé-et; اصلاح ا ìsslāh-et; چاره‌سنى بولمق chārɛ́ssini-bùlmak; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, صيغنمق sìghinmak; in —, in good —, تعميره غير محتاج tà"mīra-ghàyri-mùhtāj; out of —, in bad —, تعميره محتاج tà"mīra-mùhtāj.

Reparation, *s.* تعمير tà"mīr, ترميم tèrmīm; تضمين tàzmīn, ترضيه tàrzìyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —, حاضرجواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv; —, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et, لغو ا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تكرار ياپمق tèkrār-yàpmak, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Repel, *v.a.* دفع ا dèf"-et; — an attack, مدافعه ا mùdāfa"a-et.

Repent, *v.n.* پشيمان او pèshīmān-òl (pìshmàn), نادم او nādim-òl; توبه ا tùbé-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmanlìk); vow of —, توبه tùbé.

Repetition, *s.* تكرر tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشكى ا tèshèkki-et, متشكى او mùtéshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek, جواب ا jèwāb-et.

Report, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz, اوازه āwāzé; تواتر tèwātur, خبر khàber, حوادث hàwādiss; تقرير tàkrīr, افاده ifādé, بيان bèyān; —, *v.a.* افاده ا ifādé-et, بيان ا bèyān-et, تقرير ا tàkrīr-et, خبر ويرمك khàber-vèrmek; تواتر ا tèwàtur-et.

Repose, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat, اسايش āssāyish, اسودكى āssūdéghī, سكون sùkyūn, سكونت sùkyūnèt; —, *v.n.* راحت ا rāhat-et, آسوده او āssūdé-òl, استراحت ا ìsstirāhat-et, اسايشده او āssāyishda-òl; — confidence, اعتماد ا ì"timād-et.

Reprehend, *v.a.* ازارلق āzàrlamak, توبيخ ا tèvbīkh-et, تقبيح ا tàkbīh-et, تعييب ا tà"yīb-et.

Represent, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, رسمى او rèssmi-ol; افاده ا ifādé-et, بيان ا bèyān-et; وكيلى او vèkīli-ol, يرينه قائم او yèrina-kā'im-òl.

Repress, *v.a.* منع ا mèn"-et, زجر ا zèjr-et, حقندن كلمك hàkkìndan-ghèlmek; باصدرمق bàssdìrmak.

Reprimand, *s.* ازار āzār (àzàr), تكدير tèkdìr; —, *v.a.* ازارلق àzàrlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-bì-'l-mìssl.

Reproach, *s.* عيب ʻàyb, عار ʻār, رسوايى rùssvāyī ; تعييب tàʻyīb, قدح kàdh, توبيخ tèvbīkh, تقبيح tàkbīh ; —, *v.a.* تعييب ايلمك tàʻyīb-et, قدح ايلمك kàdh-et, توبيخ ايلمك tèvbīkh-et ; — with, يوزينه اورمق yùzuna-wùrmak.

Reproof, *s.* ازار āzār (àzar), ازارش āzārish, تكدير tèkdīr.

Reprove, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنى اوستنده سورنان حيوان kàrni-ùsstunda-sùrunan-hàywān.

Republic, *s.* جمهور jùmhūr.

Repudiate, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ايلمك tàtlīk-et ; قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, انكار ايلمك ìnkyār-et.

Repugnance, *s.* كراهت kèrāhèt, استكراه ìsstikrāh.

Repulse, *s.* مغلوبيت màghlūbìyyèt, بوزغونلق bòzghunluk ; —, *v.a.* هجومنى دفع ايلمك hùjūmunu-dèfʻ-et ; رجاسنى قبول ايتمامك rìjāssini-kàbūl-ètmamek. [نام nām.

Reputation, Repute, *s.* شهرت shùhrèt,

Repute, *v.a.* صايمق sàymak, عد ايلمك àdd-et, اعتبار ايلمك ìʻtibār-et.

Request, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; —, *v.a.* رجا ايلمك rìjā-et, نياز ايلمك nìyāz-et.

Require, *v.a.* استمك ìsstémek, محتاج اولمق mùhtāj-òl, احتياجى اولمق ìhtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim ; —, *s.* لازمه lāzimé (*pl.* لوازمات làwàzimāt).

Requisition, *s.* استدعا ìsstidʻā, مطالبه mùtālébé.

Rescript, *s.* ارادهٔ ìrādé, خط khàtt.

Rescue, *s.* امداد ìmdād ; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص ايلمك tàkhlīss-et. [*tàhàrri.*

Research, *s.* تجسس tèjèsssus, تحرى

Resemble, *v.a.* بكزمك bèngzémek, مشابه اولمق mùshābih-òl, مشابهتى ايلمك mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* دارىلوب قارشيلغنى ايلمك dàrilip-kàrshilighini-et. [غضب ghàzab.

Resentment, *s.* دارغينلق dàrghinlik,

Reserve, *s.* كنم kètm, كتومك kètūmlik, احتراز ìhtirāz ; احتياط ìhtiyāt ; —, *v.a.* صاقلامق sàklamak, احتياطًا صاقلامق ìhtiyātan-sàklamak.

Reservoir, *s.* حوض hàwz, خزينه khàzīné (hàzna).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturmak,

ساكن او sākin-òl, متمكن او mùtémèkkin-òl, اقامت ا ìkāmet-et, مقيم او mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sākin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —s, *s. pl.* اهالى *à*hālī, سكنه sèkéné; minister —, كچوك ايلچى kùchuk-èlchi, اقامته مأمور ايلچى ìkāmét*a*-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzl*a*, قالان kàlan, ارتان àrtan, بقيه bàkìyyé.

Resign, *v.n.* استعفا ìssti"fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, ترك ا tèrk-et.

Resin, *s.* رچينه rèchin*a*, چام ساقزى chàm-sàk*i*z*i*; ساقز sàk*i*z.

Resist, *v.a.* & *n.* طيانمق dàyanm*a*k, تحمل ا *tà*hàmmul-et; قارشى قومق kàrsh*i*-kòm*a*k.

Resolute, *a.* يوركى پك yùrè*gh*i-pèk, كوزى پك gh*yù*zu-pèk, ثابتقدم sābit-kàdem; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت nìyyèt; قرار kàrār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نيت ا nìyyèt-et; قرار ويرمك kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل ا hàll-et, كشف ا kèshf-et; — its[illegible] دونمك dùnmek, اولمق [illegible] اوليويرمك òluvèrmek, [illegible]سلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق y*à*t*a*k, [illegible]جع mèrjà", —, *v.n.* [illegible]ت اوزره كتمك kèssret-ùzéré-ghìtmek; [illegible] tèshèbbuss-et, دوشمك dùshme[illegible]

Resound, *v.n.* اوتمك ùtmek, [illegible]س ويرمك sèss-vèrmek; طنين اندازاو tìnī[illegible]-èndāz-òl.

Resource, *s.* چاره chāré; منبع ثروت mènbà"i-sèrvèt; اسباب قوت èssbābi-kùvvèt, وسيلهٔ خلاص vèssīlé'i-khàlāss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, [illegible]ت rì"āyet, احترام ìhtirām, [illegible] ì"tibār; ماده māddé, [illegible]وص khùssūss, باب bāb, امر èmir; [illegible] nàzar, نسبت nìssbèt, [illegible]بت mùnāssébèt; —, *v.a.* [illegible]ت ا hùrmèt-et, رعايت ا rì"āyet-et in —, with —, نظراً nàzar*a* نسبتله nìssbètl*a*; بحثنه كلنجه bàhss*i*n-ghèlinj*a*.

Respective, *a.* بشقه بشقه bàsh[illegible]-bàshk*a*, ايرى ايرى àyr*i*-àyr*i*.

te, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; , *v.a.* امهال ا ìmhāl-et, مهلت ویرمك mùhlèt-vèrmek.

tesplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

tespond, *v.n.* جواب ویرمك jèwāb--vèrmek; مقابله mùkābélé-et.

esponsible, *a.* مسئول mèss'ūl.

Rest, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat; باقی bākī, فضله fàzla, قصور kùssūr; طیانه جق نسنه dàyanajak-nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlmak, استراحت ا ìsstirāhat-et, دینمك dìnenmek; —, *v.a.* دیندرمك dìnèndirmek; — on, — upon, *v.n.* طیانمق dàyanmak, یاتمق yàtmak; — —, — —, *v.a.* طیامق dàyamak, طیاندرمق dàyandirmak, یاترمق yàtirmak.

estitution, *s.* کیرو ویرش ghèri--vèrish, استرداد ìsstirdād; to make —, کیرو ویرمك ghèri-vèrmek, یرینه قومق yèrina-kòmak, ردا rèdd-et.

Restore, *v.a.* کیرو ویرمك ghèri--vèrmek, ردا rèdd-et, اعاده ì''ādé--et; تعمیرا tà''mīr-et; صاغالتمق sàghaltmak, شفا ویرمك shìfa--vèrmek.

Restrain, *v.a.* ضبطا zàbt-et, طوتمق tùtmak, جبرا jèbr-et, زجرا zèjr-et, منعا mèn''-et.

Restrict, *v.a.* حصرا hàssr-et.

Result, *s.* حاصل hāssil, ثمره sèméré, نتیجه nètījé, فائده fā'idé; —, *v.n.* حاصل او hāssil-òl, چیقمق chìkmak, ترتبا tèrèttub-et.

Resume, *v.a.* تکرارباشلامق tèkrār--bàshlamak, تکرارا لمق tèkrār--èla-àlmak; خلاصه khùlāssa-et.

Resurrection, *s.* قیامت kìyāmèt, قیام kìyām, بعث bà''ss.

Retail, *s.* قیه اندازه ایله صاتش (òkka)--èndāzé-ìla-sàtish; —, *a.* قیه اندازه ایله اولان (òkka)-èndāzé--ìla-òlan; —, *v.a.* قیه اندازه ایله صاتمق (òkka)-èndāzé-ìla-sàtmak.

Retain, *v.a.* الیقومق àlìkòmak, طوتمق tùtmak; صالیویرمامك sàlìvèrmamek, براقمامق bràkmamak; غائب ایتمامك ghā'ib-ètmamek.

Retaliate, *v.n.* مقابله بالمثل mùkābélé--bì-'l-mìssl-et, قارشیلغنی ا kàrshìlighini-et.

Retard, *v.a.* كجكدرمك ghèjikdirmek; اليقومق àlïkòmak, مانع او mâni"-òl.

Retinue, *s.* اتباع طاقمی ètbā"-tàkïmï, خدم وحشم khàdem-u-hàshem.

Retire, *v.n.* چكلمك chèkilmek; — from the world, عزلت ا"ùzlèt-et.

Retreat, *s.* كيروچكلش ghèri-chèkilish, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; دليك dèlik, سوراخ sūrākh; كوشه kyùshé, زاويه zāvìyyé, عزلتخانه"ùzlet-khāné; —, *v.n.* كيروچكلمك ghèri-chèkilmek; چكلمك chèkilmek.

Retrenchment, *s.* مترس mètériss.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لايق lāyïk.

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شی يی تكرار اله èldan'-ghìtmish-shèy'yi-tèkrār-èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كيرو يه طوغری ghèriya-dòghru, قيچين قيچين kìchïn-kìchïn; —, *v.n.* كيروكتمك ghèri-ghìtmek, قيچين قيچين كتمك kìchïn-kìchïn-ghìtmek, رجعت ا rìj"àt-et.

Return, *s.* عودت "àvdet, دونش dùnush; معاودت mù"āvédèt, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; مقابله mùkābélé; (of a disease) نكس nùkss; —, *v.n.* دونمك dùnmek, عودت ا "àvdet-et; كيرودونمك ghèri-dùnmek, رجوع ا rùjū"-et; نكس ا nùkss-et, كيرو ديمك ghèri-tèpmek; —, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله ا mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* فاش ا fāsh-et, افشا ا ïfshā-et, اچمق àchmak, كشف ا kèshf-et; الهام ا ìlhām-et, وحی ايله بلدرمك vàhy-ila-bìldirmek.

Revelation, *s.* كشف اسرار kèshfi-èssrār; الهام ìlhām, وحی vàhy.

Revenge, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām; —, *v.a.* انتقامنی المق ìntikāmïni-àlmak.

Revenue, *s.* ايراد īrād, كلور ghèlir, واردات vāridāt.

Revere, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, عزيزطوتمق "àzīz-tùtmak, حرمت ا hùrmet-et; مبارك عدا mùbārek-"àdd-et.

Reverence, *s.* حرمت hùrmet, احترام ìhtirām, رعايت rì"āyet; دامنبوسی dāmen-būsī; his —, ذات فضيلتماُبلری zāti-fàzīlèt-mà'ābléri, ذات عاليلری zāti-"ālīléri; —, *v.a.* حرمت ا hùrmet-et; رعايتی او rì"āyèti-òl.

Reverse, *a.* & *s.* ترس tèrss, ارقه àrk*a*; فلاكت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.* ترس چويرمك tèrss-chèvirmek, ترسنه چويرمك tèrssin*a*-chèvirmek; قلب ا kàlb-et, تعكيس ا tà"kīss-et.

Revert, *v.n.* دونمك dùnmek, كيرودونمك ghèri-dùnmek; تكرار عطف افكار ا tèkrār-"àtf*i*-èfk*y*ār-et, تكرار اكمق tèkrār-àn*g*m*a*k.

Review, *s.* بيوك تعليم bìyuk-tà"līm; معاينه mù"āyénÉ; غزته ghàzèt*a*; —, *v.a.* معاينه ا mù"āyénÉ-et, مكرراً كوزدن كچورمك mùkèrrérEn-gh*y*ùzd*a*n-ghèchirmek.

Revile, *v.a.* سب ا sèbb-et, دشنام ا dùshnām-et, شتم ا shètm-et.

Revise, *v.a.* تنقيح ا tènkīh-et, تصحيح ا tàsshīh-et.

Revive, *v.n.* ايلمق ày*i*lm*a*k, ديرلمك dìrilmek, جانلنمق jānl*a*nm*a*k, عقلى باشنه كلمك "àkl*i*-bàsh*i*n*a*-ghèlmek, اچلمق àch*i*lm*a*k; ينه پارلامق (ghènÉ)-pàrlam*a*k; —, *v.a.* ديرلتمك dìriltmek, عقلنى باشنه كتورمك "àkl*i*n*i*-bàsh*i*n*a*-ghètirmek; اچمق àchm*a*k; تكرار پارلاتمق tèkrār-pàrl*a*tm*a*k.

Revoke, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et; كيروالمق ghèri-àlm*a*k.

Revolt, *s.* عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān, اياقلنش ày*a*klan*i*sh; —, *v.n.* عصيان ا "ìssyān-et, اياقلنمق ày*a*klanm*a*k; —, *v.a.* اكراه ايتدرمك ìkrāh-ètdirmek.

Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, كردش ghìrdish; تبدل tèbèddul, انقلاب ìnk*i*lāb, تحول t*à*h*à*vvul; تبدل كلى tèbèddulu-k*y*ùllī; اختلال ìkhtilāl.

Revolve, *v.n.* دونمك dùnmek, دورا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek.

Reward, *s.* مكافات mùk*y*āfāt; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنى ويرمك mùk*y*āfātini-vèrmek.

Rhetoric, *s.* علم تزيينات كلام "ìlmi-tèzyīnāti-kèlām.

Rheumatism, *s.* يل yel, ريح طيار rīh*i*-tàyyār, وجع المفاصل vèjà"u-'l-mèfāss*i*l.

Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.

Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.

Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà"īn.

Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd;

(garden) رباس rùbāss.

Rhyme, *s.* قافیه kāfiyyé; سجع sèj"; شعر shi"r, —d, *a.* مقفا mùkàffà, مسجع

Rhythm, *s.* وزن vèzn. [mùsèjjà".

Rib, *s.* قبورغه kàburgha; اهل بیت èhli-bèyt, قاری kàri, زوجه zèvjé.

Rice, *s.* پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.

Rich, *a.* زنگین zènghin, غنی ghànī (*pl.* اغنیا àghniyā), متمول mùtémèvvil, مالدار māldār, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; اغر àghir, طاتلو tàtlı, یاغلو yàghlı.

Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زنگینلك zènghinlik, پاره (pàra).

Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak.

Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلمجه bìlméjé, معما mù"àmmà.

Ride, *v.n.* & *a.* بنمك bìnmek, سوار او sùwār-òl, راکب او rākib-òl; ات ایله کزمك àt-ila-ghèzmek, عربه ایله کزمك "àrabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دمیرده یاتمق dèmirda-yàtmak, — out a gale, فرطونه بتنجیه قدر دمیرلو دورمق fìrtina-bìtinjaya-kàdar-dèmirli-dùrmak.

Ridge, *s.* صرت sìrt; بل bèl, بویون bòyun; صره sìra.

Ridicule, *s.* استهزا ìsstìhzā; هجو hìjv; مسخره لق màsskharalık; —, *v.a.* استهزا ایت ìsstìhzā-et; هجوا ایت hìjv-et; کولمك ghyùlmek.

Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khāné (shìshāné); —, *v.a.* صویمق sòymak.

Rig, *s.* زی zìy, قیلق kìlık, قیافت kìyāfèt; ارمه àrma; —, *v.a.* دونامق dònatmak; اوروبه ویرمك ùrùba-vèrmek; طاقلمق tàkılmak, ذوقلمك zèvklènmek.

Rigging, *s.* ارمه àrma; اوروبه ùrùba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغری dòghrı; صحیح sàhīh; تام tāmm, تمام tàmām; مستقیم mùsstakīm; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imé); صاغ sàgh, یمین yèmīn, راست rāsst; حقلو hàkklı; —, *s.* حق hàkk; صاغ طرفی sàgh-tàrafı; —, *ad.* پك pèk, چوق chòk, کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi; —, *v.n.* طوغرولمق dòghrulmak; —, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak; حقنی الیه ویرمك hàkkını-àlìvèrmek.

Righteous, *a.* اهل صلاح èhlì-sàlāh,

صالح sālih (*pl.* صلحا sùlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sàlāh.

Rigid, *a.* قتی kàti, سرت sèrt, اکلمز èghilmàz.

Rigorous, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki ; دقتلو dìkkàtli ; مدققانه

Rill, *s.* صوجغز sùjàghiz. [mùdàkkìkānè.

Rim, *s.* کنار kènar, لب lèb.

Rind, *s.* قبوق kàbuk, قشر kàshr.

Ring, *s.* حلقه hàlka ; یوزك yùzuk ; چالش chàlish ; سس sèss, صدا sàdā; —, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.* چالنمق chàlinmak ; اوتمك ùtmek ; سس ویرمك sèss-vèrmek.

Ringleader, *s.* ارباشی èr-bàshi, باش bàsh, سرکردهٔ فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, *s.* کاکل kyākyùl, زلف zùlf.

Rinse, *v.a.* چالقامق chàlkamak ; خفیفجه یقامق khàfīfja-yìkamak.

Riot, *s.* قارشقلق kàrishlìklìk, غوغا (kàwgha) ; چاپقینلق chàpkinlìk, سفاهت sèfahàt ; —, *v.n.* قارشقلق چیقارمق kàrishlìklìk-chìkàrmak; باشدن چیقمق bàshdan-chìkmak, طاشرمق tàshìrmak.

Rip, *v.a.* سوکمك sùkmek ; یارمق yàrmak.

Ripe, *a.* اولمش òlmush, کمالدیتشمش kèmālé-yètishmish.

Ripen, *v.n.* اولق òlmak, کمالدیتشمك kèmālé - yètishmek ; —, *v.a.* اولدرمق òldurmak, یتشدرمك yètishdirmek.

Ripple, *s.* بوروشق bùrushuk.

Rise, *s.* منبع mènbà", باش bàsh, منشأ mènshè', مبدأ mèbdè' ; باشلانغیچ bàshlanghìj, نشئت nèsh'èt, ابتدا ìbtidā ; طلوع tùlū", طوغش dòghush ; —, *v.n.* قالقمق kàlkmak; ایاغه قالقمق àyàgha-kàlkmak, قیام kìyām - et ; چیقمق chìkmak ; یوکسلمك yùkselmek ; ایلرولمك ìlérilémek, طی مراتب tàyi-mèrātib-et ; طوغمق dògħmak, طلوع tùlū"-et ; چیقمق chìkmak, نبع nèb"-et; بدء bèd"-et, نشئت nèsh'èt-et ; دیرلمك dìrilmek, بعث اولنمق bà"ss-ōlunmak ; قبارمق kàbarmak ; طولق dòlmak ; بهایه چیقمق bàhāya-chìkmak ; ایاقلنمق àyaklanmak.

Risk, *s.* قورقو kòrku, تهلکه tèhlikè, مخاطره mùkhātara ; —, *v.a.* قومق kòmak, بخته حوالهٔ bàkhta-hàwālé-et, تهلکه یه قومق tèhlikéyé-kòmak.

Rite, *s.* ایین āyīn, رسم عبادت rèssmi-"ìbādèt.

Rival, *s.* انکل ènghel, رقیب ràkīb ; —, *v.a.* باش او bàsh-òl ; رقابت ا ràkābèt-et.

River, *s.* صو sù, چای chày, ایرمق ìrmak, دره dèré, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, *s.* میخ mìkh ; —, *v.a.* میخلامق mìkhlamak.

Rivulet, *s.* صو sù, چای chày, دره dèré.

Road, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, جاده jāddé, راه rāh; لیمان lìmàn; اچق àchik.

Roam, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Roar, *s.* صیحه sàyhà, پك سس pèk-sèss, کورلیش ghyùrléyish ; —, *v.n.* پك سس ویرمك pèk-sèss-vèrmek, حیقرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmàk ; کورلمك ghyùrlémek.

Roast, *s.* شیش کبابی shìsh-kèbābi, اورمان کبابی òrmàn-kèbàbi; —, *v.a.* کباب ا kèbāb-et.

Robber, *s.* خرسز khìrsiz, حرامی hàrāmī, دزد dùzd.

Robe, *s.* اوزون البسه ùzun-èlbissé ; —, *v.n.* اوزون البسه سنی کیمك ùzun-èlbisséssini-ghìmek.

Robust, *a.* دنج dìnj, قوی kàwī, قوتلو kùvvètli.

Rock, *s.* قیا kàya ; قیاپارچه سی kàya-pàrchassi ; صاللانش sàllanish ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak ; —, *v. a.* صاللامق sàllamak, صاللاندرمق sàllàndirmak.

Rocket, *s.* هوائی فشنك hàwā'ī-fìshènk, هوائی hàwā'ī.

Rocky, *a.* قیالق kàyalik.

Rod, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek ; اینجه داللردمتی ìnja-dàllar-dèméti ; التی بچوق ارشونلق اولچی àlti-bùchuk-àrshinlik-ùlchu.

Roe, *s.* دیشی قراجه dìshi-kàraja ; بالق یمورطه سی bàlik-yìmurtassi ; — buck, قراجه kàraja.

Rogue, *s.* چاپقین chàpkin, کولخانی kyùlkhānī, طولاندریجی dòlandiriji, مزور mùzèvvir.

Roll, *s.* تومار tòmar ; طوپ tòp ; یوارلنش yìwarlanish ; تکرلنش tèkerlenish ; —, *v.n.* یوارلنمق yìwarlanmak ; — over, تکرلنمك tèkerlenmek, دوریلمك dèvrilmek ; —, *v.a.* یوارلمق yìwarlamak ; — up, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك

dèvshirmek, صارمق sàrmak.

Roller, *s.* يوالاق *yi*walàk; صالنتی طالغه‌سی sàl*inti*-dàl*ghassi*; طوپ tòp, پصطال pàsstàl.

Romance, *s.* مصال màssal; —, *v.n.* مصال سویلمك màssal-sùwèylémek.

Romp, *s.* چوجق اویونی chòjuk-òyunu; پك اویناماق سون چوجق pèk-òynamak--sèven-chòjuk; —, *v.a.* اویناماق òynamak.

Roof, *s.* دام dàm; flat —, باجه bàj*a*, سطح sàth (t-h) *pl.* سطوح sùtūh; —, *v.a.* اورتمق ùrtmek.

Rook, *s.* قارغه kàrgh*a*; (chess) رخ rùkh.

Room, *s.* اوطه òd*a*; یر yèr; لزوم lùzūm, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.

Roomy, *a.* كنش ghènish, وسعتلو vùss"àtl*i*.

Roost, *s.* كومش k*y*ùmèss; —, *v.n.* قونوب اویومق kònup-òyum*ak*.

Root, *s.* كوك k*y*ùk, اصل àssl; —, *v.n.* طوتمق tùtm*ak*, كوك صالمق k*y*ùk--sàlm*ak*; — up, سوكمك sùkmek, چیقارمق chìkàrm*ak*, استئصال ìsstì'sāl-et, قلع kàl"-et.

Rope, *s.* ایپ ìp, حلاط hàlat.

Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz(jàmbàz).

Ropeyarn, *s.* تل tèl.

Rosary, *s.* تسبیح tèssbīh.

Rose, *s.* كل gh*y*ùl, ورد vèrd; — bud, غنچه ghòncha; — bush, كل اغاجی gh*y*ùl-à*gh*aji; — water, كل صویی gh*y*ùl-sùyu; — wood, كل اغاجی ghyùl-à*gh*aji; otto of —, عطر "ìtr, عطریاغی "ìtr-yà*ghi*.

Rosin, *s.* چام ساقزی chàm-sà*kizi*.

Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kìrm*izi*, كلفام كلكون gh*y*ùlgh*y*ūn, كلفام gh*y*ùlfām; (lips) ال àl.

Rot, *v.n.* چورومك chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك chùrutmek.

Rotary, Rotatory, *a.* دوری dèvrī; دوار dèvvār; دونیجی dùnuju.

Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, تدور tèdèvvur; in —, نوبتله nùbètl*a*, صره ایله sìrà-il*a*.

Rote, *s.* ازبر èzbèr; to know by —, ازبردن بلمك èzbèrdan-bìlmek; to do by —, دوشونمیه رك الت كبی یاپمق dùshunméyérek - ālet - ghìbi--yàpm*ak*.

Rotten, *a.* چوروك chùruk.

Rouge, *s.* دوزكون dùzgh*y*un, قزلجه kìzìlj*a*.

Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu ; قبا kàba; طاصلاق tàsslàk ; — draft, تسويد tèssvīd, مسوده mùssvèddé ; طاصلاق tàsslàk.

Round, *s.* قول kòl ; دور dèvr ; —, *a.* (circular) دكرمى dè*ghi*rmi, مدور mùdèvver ; (globular) طوپ tòp, كروى k*yù*révr ; *ad.* & *pr.* اطرافنه ètrāf*ina* ; اطرافنده ètrāf*ında* ; هرطرفنه hèr-tàraf*ina* ; هرطرفنده hèr-tàraf*ında* ; all —, *ad.* هرطرفه hèr-tàraf*a*, هرطرفده hèr-tàraf*da* ; to go —, to come —, طولاشمق dòl*a*shm*a*k ; to come — again, طولاشوب يه‌نه كلمك dòl*a*sh*ip*-(ghènè)--ghèlmek ; — about, اطرافده ètrāf*da*, جواره jìwār*da*.

Rouse, — up, *v.a.* اويانديرمق ùyàndı*r*m*a*k, قالدرمق kàld*ı*rm*a*k ; — —, *v.n.* اويانمق ùy*a*nm*a*k, كوزينى اچمق gh*yù*zunu-*à*chm*a*k, قالقمق kàlkm*a*k.

Rout, *s.* بوزغونلق bòzghunluk, انهزام ìnhizām ; اخشام جمعيتى àkhsh*a*m--jèm"ìyyèti ; —, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, طاغتمق dà*ghı*tm*a*k ; — out, كركى كبى سلوب سپورمك ghèrè*ghi*-ghìbi-sìlip-sùpurmek ; چيقاروب دفع ايتمك chìkàr*ip*-dèf"-et.

Route, *s.* يول yòl ; عسكرك يول تذكره‌سى "àsskér*in*g-yòl-tèzkèréssi.

Rove, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashm*a*k.

Row, *s.* صره sìr*a*, ديزى dìzi, صف sàff ; غوغا (kàwgha) ; كورلدى gh*yù*rultu, شماطه shàm*a*t*a*, —, *v.n.* كورك چكمك k*yù*rèk-chèkmek.

Rowlock, اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* قرالانه kìrālānè, حكمدارانه hùkmdārānè, شاهانه shāhānè ; —, *s.* قونطره بابافنغو kòntr*a*-bàb*a*fìngho.

Rub, *s.* اوغالايش ògh*a*layish ; سورتش sùrtush ; سورونش sùrunush ; شمار shàmar, توقات tòk*a*t ; مشكل mūshkil, كوچلك ghyùchluk, درد dèrd ; —, *v.a.* اوغلمق òghalam*a*k ; — on, — in, سورمك sùrmek ; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, سله‌جك sìlèjek, بز bèz, پچاوره pàchàvr*a* ; India —, قومالاستق kòmalàsst*ik* (*or* kòmanàsst*ik*).

Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu ; heap of —, سپورنديلك

sùpuruntuluk, مزبلة mèzbélé.

Ruby, *s.* ياقوت yākūt; —, *a.* ال àl, قرمزی kìrmizi.

Rudder, *s.* دومن dùmèn.

Ruddle, *s.* اشی بویاسی àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزی kìrmizi, قزل kìzil.

Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hàntàl; ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, خویرات khòyràt.

Rudiment, *s.* باشلانغیج bàshlanghìj, ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè'; (*pl.*) اصول ùssūl, مبادی mèbādi, اولیات èvvélìyyāt.

Rue, *s.* صدف اوتی or سدف sèdef-òtu; —, *v.a.* پشیمان او (pìshmàn)-òl.

Ruffian, *s.* خنزیر khènzir, خبیث khàbīss.

Ruffle, *s.* قیرمه لوینلك kìrmali-yènlik; بوروشق bùrushuk; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak; دارلتمق dàrìltmak.

Rug, *s.* سجاده sèjjādé, کبه kèbé, کچه kèché, پوست pòsst.

Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu, سیوری سیوری sìvri-sìvri, دیش دیش dìsh-dìsh.

Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت khàrābìyyèt, پریشانی pèrīshānī, پریشانلق pèrīshānlik; خرابه khàrābé, ویرانه vīrānè; آثار قدیمه āssāri-kàdīmé; —, *v.a.* خراب khàrāb-et, پریشان pèrīshān-et, کول kyùl-et; —ed, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān.

Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān; مخرب mùkhrib, خراب ایدر khàrāb-èdɛr, باعث خراب bā"issi-khàrāb.

Rule, *s.* قاعده kā"idé; نظام nìzām; دستور العمل dèsstūru-'l-"àmɛl; اصول ùssūl; حکومت hùkyūmèt; حکم hùkm; جدول تختهسی jèdvel-tàkhtassi; جدول jèdvel; ارشون àrshin; foot —, قدم kàdɛm; —, *v.a.* حکومت ا hùkyūmèt-et; چیزمك chìzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākìm, حکمدار hùkmdār; جدول تختهسی jèdvel-tàkhtassi.

Rum, *s.* روم rùm; —, *a.* عجیب "àjīb [("àjā'ib).

Rumour, *s.* تواتر tèwātur; false —, (*pl.*) اراجیف èrājīf; —, *v.a.* تواترا tèwātur-et.

Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kìch, کوت ghyùt, قایناق kàynak.

Rumple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bùrushmak; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk, دوام dèwām; بچم bìchim; —, *v.a.* يورومك yùrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, سكرتمك sèghirtmek, چاپمق chàpmak, اشمك èshmek; اقمق àkmak; ايتمك ètmek, قطع ا kàt"-et, كسمك kèssmek, كچمك ghìtmek, يورومك yùrumek; — against, چاتمق chàtmak; — aground, *v.n.* ديبه دوقنمق dìba--dòkunmak, اوطورمق òturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a race, قوشى ا kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره يه اوطورمق kàraya--òturmak, قره يه اوغرامق kàraya--òghramak; — —, *v.a.* قره يه اوطورتمق kàraya - òturtmak, قره يه اوغراتمق kàraya - òghratmak; — away, قاچمق kàchmak, صاوشمق sàwushmak, فرارا fìrār-et; — — with, الوب قاچمق àlip-kàchmak, برابر قاچمق bèrābèr-kàchmak; — — — the idea, ظن ا zànn-et;

— smoothly, اقمق àkmak, قايمق kàymak, كوزل كتمك ghyùzèl--ghìtmek, يولنجه كتمك yòlunja--ghìtmek; — the guantlet, صره ايله جمله نك شمارينى يوب تحمل ا sìrà--ila-jùmlénin*g*-shàmarini-yèyup--tàhàmmul-et; — through, *v.n.* ايچندن كچمك ìchindan-ghèchmek, ايچندن اقمق ìchindan-àkmak; — —, *v.a.* يوب بترمك yèyup--bìtirmek; — over, *v.n.* طاشمق tàshmak, دوكلمك dùkyulmek; —, *v.a.* اوستندن كچمك ùsstundan--ghèchmek, چينه مك chīnémek.

Runaway, *s.* قاچقين kàchkin, فراری fìrārī.

Running, *a.* اقار àkar, جاری jārī.

Rupture, *s.* قاصق ياريغى kàssik--yàrighi; بوزشقلق bòzushukluk.

Rural, *a.* كويلو kyùylu, طشره لو tàshrali, طيشاريلو dìshàrili, صحراوی sàhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khùd"à, حيله hīlé, [دسيسه dèssīssé.

Rush, *s.* حيزلواقش hìzli-àkish; حيزلوقوشش hìzli-kòshush; —, *v.n.* حيزلواقمق hìzli-àkmak; حيزلوقوشمق hìzli-kòshmak.

Rusk, *s.* كورك ghèvrèk.

Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàsslanmak; —, *v.a.* پاسلاندرمق pàsslandirmak.

Rustic, *a.* كويلو kyùylu.

Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش pàsslanmish.

Rut, *s.* تكرلك‌ايزى tèkerlèk-ìzi; —, rutting-time, قزغينلق‌وقتى kìzghinlìk-wàkti.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, بى‌امان bī-āmān.

Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قره‌باش kàra-[-bàsh.

S.

Sabbath, *s.* پازاركونى pàzar-ghyùnu; جمعه‌ايرتسى jùm"à-èrtéssi; يوم‌السبت yùvmu-'ss-sèbt, تعطيل‌كونى tà"tīl-ghyùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur); —, *a.* قره kàra, سياه sìyāh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* قلج kìlìj, سيف sèyf, تيغ tīgh; —, *v.a.* چال‌قلج chàl-kìlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwàl; يغما yàghma, غارت ghāret; —, *v.a.* يغمالا yàghma-et; —cloth, غرر (hàrer); large sack of —, غرارة (hàrer).

Sacred, *a.* حرام hàrām, مبارك mùbārek, مقدس mùkàddess, عزيز "àzīz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, مخصص mùkhàsssess.

Sacrifice, *s.* قربان kùrbān; فداكارلق fèdākyārlìk; ضرر zàrar; —, *v.a.* قيمق kìymak; قربانا kùrbān-et; فدا fèdā-et; قيرمق kìrmak.

Sad, *a.* مكدر mùkèdder, كدرلو kèderli, غمناك ghàmnāk; فنا fèna, پريشان pèrīshān; باعث‌كدر bā"issi-kèder, فنا fèna.

Saddle, *s.* ايار èyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmer; —, *v.a.* ايرلمك èyerlémek, ايرينى‌اورمق èyérini-wùrmak, ياپمق yàpmak.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàraj).

Safe, *a.* امين èmīn, صاغلم sàghlàm, قورقوسز kòrkussuz; صاغ sàgh, سليم sèlīm; قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndìk, طولاب dòlap.

Safety, *s.* امنيت èmnìyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.

Saffron, *s.* زعفران zà"fèrān (sàfràn).

Sag, *vn.* بل ویرمك bèl-vèrmek, اكلمك èghilmek.

Sagacious, *a.* عقللو "àkllı, درایتلو dìrāyètli, فطین fàtīn; حساس hàsssāss.

Sagacity, *s.* عقل "àkl, درایت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; حس hìsss.

Sage, *a.* عقللو "àkllı; تمكینلو tèmkīnli, اوصلو ùsslu; —, *s.* حكیم hàkīm; اطه‌چایی àda-chàyı.

Sail, *s.* یلكن yèlken, بادبان bādibān, شراع shìrā"; تكنه tèknè, كمی ghèmi, سفینه sèfīnè; پاره pārè (pàra), قطعه kìt"à; —, *v.n.* كمك ghìtmek, یورومك yùrumek; قالقمق kàlkmak, یالكن‌اچمق yèlken-àchmak, قیامت kèyām-et, عزیمت "àzīmèt-et, بادبانكشاو bādibān-kyùshā-òl.

Sailor, *s.* كمیجی ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتیبان kèshtībān.

Saint, *s.* ولی vèlī, ولی‌الله vèlìyyu-'llāh, عزیز "àzīz.

Sake, *s.* خاطر khātır, محبت màhàbbet; for the sake, حبة hìbbétan; — — — of God, حبةالله hìbbétan-lì-'llāh; for God's sake! اللهی سورسه‌كز àllāhı-sèvèrsénguiz.

Salad, *s.* سلاطه sàlata.

Salary, *s.* معاش mà"āsh, ایلق àylık, ماهیه māhìyyé.

Sale, *s.* صاتم sàtım, صاتش sàtısh; for —, on —, صاتیلق sàtılık; — by auction, مزاد mèzād, مزایده mùzāyédé.

Saliva, *s.* توكرك tùkruk; اغزك‌صویی àghzing-sùyu, صلیار sàlyār.

Sallow, *a.* بكزی‌صرارمش bèngzi-sàràrmısh; صاری sàrı.

Sally, *s.* هجوم hùjūm, یورویش yùruyush; — out, *v.n.* یورویش‌ا yùruyush-et.

Saloon, *s.* بیوك‌اوطه bìyuk-òda.

Salt, *s.* طوز tùz, نمك nèmek, ملح mìlh; —, *a.* طوزلو tùzlu; —, *v.a.* طوزلمق tùzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tùzlanmak; — works, طوزله tùzla.

Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilé.

Salubrious, *a.* ایو īyi, صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm. [fā'idéli.

Salutary, *a.* شفالو shìfāli; فائده‌لو

Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق àshnalık.

Salute, *v.a.* سلام ویرمك sèlām-vèrmek;

سلام‌كوندرمك sèlām-ghyùndɛrmek; اشنالق àshnalik - et ; سلاملق sèlāmlamak ; سلام‌دورمق sèlām--dùrmak ; اوپمك ùpmek, بوس būss-et, تقبيل tàbīl-et ; — in return, سلام‌المق sèlām - àlmak ; —, *v.n.* طوپ‌اتمق tòp - àtmak ; —, *s.* سلام sèlām ; اوپش ùpush, بوسه būssé ; طوپ‌اتشى tòp-àtishi.

Salvation, *s.* قورتلش kùrtulush, نجات nèjāt, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.

Salve, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm ; —, *v.a.* ياغ‌سورمك yàgh-sùrmek, مرهم‌سورمك mèrhèm-sùrmek.

Salver, *s.* تپسى tèpsi, سينى sìni.

Salvo, *s.* شرط shàrt ; استثنا ìsstissnā ; طوپ‌يايلى tòp - yàyilimi, الايانده àlabànda.

Same, *a.* ينه‌او yīné (ghèné)-ò ; او ò ; كندى kèndi ; بر bìr ; عين "àyn, اش èsh ; —, *a.* شىء‌واحد shèyi--wāhid, هپ‌بر hèp - bìr, فرقى‌يوق fàrki-yòk.

Sample, *s.* اورنك ùrnek, موسطره mòsstra, نمونه nùmūné.

Sanctify, *v.a.* تقديس تàkdīss-et.

Sanction, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt, جواز jèwāz, تجويز tèjvīz, تصويب tàsswīb, استصواب ìsstisswāb, رضا rìzā ; —, *v.a.* تجويز tèjvīz - et, تصويب tàsswīb-et.

Sanctity, *s.* حرمت hùrmèt, قدسيت kùdsìyyèt, مباركلك mùbāreklik.

Sanctuary, *s.* حرم hàrem ; ملجا mèljā ; معبد mà"bèd ; to take —, مبارك‌برمحله‌التجا mùbārek - bìr - màhàlla-ìltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ريك rīgh, رمل rèml ; —bank, قومصال kùmsàl.

Sandal, *s.* چاريق chàrik.

Sandy, *a.* قومصال kùmsàl, قوم kùm ; (hair) صارى sàri, لپسقه lìpìsska.

Sane, *a.* عاقل "ākil, عقلى‌باشنده "àkli--bàshinda.

Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك sèffāk, خونريز khūnrīz ; خونريزانه khūnrīzāné.

Sanguine, *a.* دموى dèmévī, خونين khūnīn ; پك‌اميدجى pèk-ùmīdji.

Sap, *s.* نباتلك‌صويى nèbātlèring-sùyu ; صو sù ; خام‌اغاج khām-àghaj ; صيچان‌يولى sìchan-yòlu ; —, *v.a.* التنى قازمق àltini-kàzmak, اشمك èshmek.

Sapper, *s.* لغمجي là*ghi*mj*i*.

Sapphire, *s.* كوك‌ياقوت gh*yù*k-yākūt, صفير sàfīr.

Sash, *s.* كمر kèmer, قوشاق kùshàk; (window) چرچوه chèrchivé, قناد kànad.

Satan, *s.* شيطان shèytān, ابليس ìblīss.

Satellite, *v.a.* پيك pèyk; ملازم mùlāz*i*m, ايرلمزكولكه‌سى àyr*i*lm*à*z-gh*yù*lghéssi. [اقناع ìknā"-et.

Satiate, *v.a.* طويورمق dòyurm*a*k,

Satin, *s.* اطلس àtlàss. [hìjv-et.

Satire, *s.* هجو hìjv; —rize, *v.a.* هجوا

Satisfaction, *s.* رضا rìzā, خشنودى khòshnūdī; ترضيه tàrzìyyé; to give —, خشنودا khòshnūd-et; ترضيه‌ويرمك tàrzìyyé-vèrmek.

Saturday, *s.* جمعه‌ايرتسى jùm"à-èrtéssi, سبت sèbt.

Sauce, *s.* تربيه tèrbìyyé; صو sù; ادبسزلك èdebsizlik.

Saucepan, *s.* تنجره tènjéré.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان‌طباغى fìnjān (fìl-)-tàbà*ghi*.

Saucy, *a.* عارسز "ārs*i*z, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* كزنش ghèzinish; —, *v.n.* كزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق *or* سجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbar); —meat, قيمه kìym*a*, — — balls, كوفته k*y*ūfté.

Savage, *a.* صالدرر sàld*i*r*i*r, اصرر ìss*i*r*i*r; قزغين kìzgh*i*n, دارغين dàrgh*i*n; وحشى wàhshī, يبانى y*à*bānī; —, *s.* يبان‌ادمى y*à*bān-àdam*i*, وحشى wàhshī.

Save, *v.a.* قورتارمق kùrtarm*a*k, خلاص‌ا kh*à*lāss-et, تخليص‌ا tàkhlīss-et; صقلامق s*à*klam*a*k, حفظا hìfz-et; محافظه‌ا mùhāf*a*z*a*-et, قورومق kòrum*a*k; اداره‌ا ìdāré-et, ارترمق àrt*i*rm*a*k; —, *pr.* نقصان‌اوله‌رق nòksān-òl*a*r*a*k, مستثنااوله‌رق mùsstessnā-òl*a*r*a*k.

Saving, *a.* قورتاريجى kùrtàr*i*j*i*; اداره‌جى ìdāréji; —, *s.* اداره ìdāré; قورتارش kùrtàr*i*sh, خلاص kh*à*lāss; —, *pr.* نقصان‌اوله‌رق nòksān-òl*a*r*a*k, مستثنااوله‌رق mùsstessnā-òl*a*r*a*k.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاريجى kùrtar*i*j*i*, خلاص kh*à*llāss; our —, خلاصمز kh*à*llāss*i*m*i*z; our Lord and —, ريمزوخلاصمز ràbb*i*m*i*z-vé-kh*à*llāss*i*m*i*z.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنى chāshni

(chèshni), داد dàd (tàd); —, *v.a.* دادمق dàdmak; —, *v.n.* لذتلنمق lèzzèti-òl.

Saw, *s.* دسترە dèsstérÉ (tèsstérÉ), ارە èrrÉ; (large) بچقی bìchk*i*; ضرب مثل zàrb*i*-mèssel.

Say, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek; —, *s.* لقردی làk*i*rd*i*, سویلیه جك sùwèyléyéjek.

Saying, *s.* لقردی làk*i*rd*i*, قبالقردی kàba-làk*i*rd*i*, ضرب مثل zàrb*i*-mèssel.

Scab, *s.* یارە قبوغی yàr*a*-kàbu*ghu*, قبوق kàbuk; کل kèl, اویوز ùyuz; —, *v.n.* قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kàl*i*f).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله ìsskèlé.

Scald, *s.* قاینار صویارەسی kàynar-sù--yàr*a*ss*i*; —, *v.a.* حاشلامق hàshlamak.

Scale, *s.* مقیاس mìk*y*āss, جدول jèdvel; بالق پولی bàlìk-pùlu, پول pùl; (of a balance) گوز gh*yù*z; pair of —, ترازو tèrāzi, میزان mìzān; —, *v.a.* دیوارده یوقاری چیقمق dìwārd*a*n-yùkàr*i*-chìkmak, اتلامق àtlamak; (a gun) یاقمق y*à*kmak.

Scalene, *a.* مختلف الاضلاع mùkhtèlifu--'l-àzlā".

Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع ایتمك tàktī"-et; باقمق bàkmak, نظر ایتمك nàzar-et, گوزگزدرمك gh*yù*z-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* بهتان bùhtān; افترا ìftirā, عیب رذالت rèzālèt, اراجیف èrājīf; "àyb. [دار dàr; قصه kìss*a*.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kìt;

Scar, *s.* یارە نشانی yàr*a*-nìshān*i*; —, *v. a.* نشان براقمق nìshān--bràkmak.

Scarce, *a.* از àz, قیت kìt, بولنمزکبی bùlunmàz-ghìbi, نادر بولنور nādir--bùlunur; —ly, *ad.* کوچ بلا gh*yù*ch-bèlā, همان hèmān (hèmen).

Scarcity, *s.* قیتلق kìtl*i*k, ندرت nèdrèt, قحط kàht, غلا ghèlā.

Scare, *v.a.* اورکتمك ùrk*y*utmek, قورقوتمق kòrkutmak. [-shàl.

Scarf, *s.* شال shàl, اوزون شال ùzun-

Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزلحما kìzìl-hùmmà; — runner, چیچك فصولیه سی chìchek-fàssūly*a*ss*i*.

Scarp, *s.* خندقك شیوداخلیسی (hèndè*ghing*)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* داغمق dàghitmak, تارومارا tār-u-mār-et, پریشانا pèrīshān-et; —, *v.n.* داغلمق dàghilmak, تاروماراو tār-u-mār-òl, پریشاناو pèrīshān-òl.

Scene, *s.* نظراولنان هیئت nàzar-òlunan-hèy'èt; نظارت nàzārèt; وقعه wàk"à; (of a play, or as a picture of life) مجلس mèjliss; (place) موقع mèvki".

Scent, *s.* قوقو kòku, رأحه rā'iha, بوی bòy; —, *v.a.* قوقمق kòkutmak; قوقوسورمك kòku-sùrmek; قوقوسنی المق kòkussunu-àlmak, احسّ hìsss-et.

Sceptic, *s.* لاادری lā-ìdrī.

Sceptre, *s.* عصای حکومت "àssāyi-hùkyūmèt

Scheme, *s.* ترتیب tèrtīb; تصور tàssàvvur; حیله hīlé; —, *v.n.* شی قورمق shèy-kùrmak.

Schism, *s.* نفاق nìfāk; اعتزال ì"tizāl, شیعه shī"à; تفرق tèfèrruk.

Schismatic, *s.* اهل اعتزال èhli-ì"tizāl, معتزل mù"tèzil, شیعی shī"ì, متفرق mùtéfèrrik.

Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil; شاکرد shāghird, طالب علم tālibi-"ìlm.

School, *s.* مکتب mèktɛb; —, *v.a.* معلومات ویرمك mà"lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمك tà"līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب خواجه سی mèktɛb-khòjassi.

Schooner, *s.* اسقونه ùsskūna; brig —, غولت ghùlèt.

Science, *s.* علم "ìlm.

Scimitar, *s.* پاله pàla.

Scissors, *s.pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz.

Scoff, *v.n.* استهزا ìsstihzā-et, ذوقلمك [zèvklɛnmek.

Scold, *s.* دارغین قاری dàrghìn-kàri; —, *v.a.* دارلمق dàrìlmak; ازارلمق àzàrlamak. [-et.

Scollop, *v.a.* اویمق òymak, اویدا òya-

Scoop, *s.* خلال khòlāl; —, *v.a.* اویمق òymak; — out, ایچنی اویمق ìchini-òymak, بوشالتمق bòshaltmak.

Scope, *s.* مطمح نظر màtmàhi-nàzar; ارم èrim; بوی bòy; منزل mènzil; to give —, میدان ویرمك mèydān-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق yàkmak.

Score, *s.* یکرمی yìghirmi; حساب hìssāb; خصوص khòssūss; باب bāb; خاطر khātir, سبب sèbeb,

وسیله vèssīlé ; —, *v.a.* چیزمك chìzmek, اشارت ìshāret-et.

Scorn, *s.* استحقار ìsstìhkār, استخفاف ìsstìkhfāf ; —, *v.a.* تنزل ایتمامك tènèzzul-ètmamek.

Scorpion, *s.* عقرب "àkreb.

Scoundrel, *s.* کولخانی ky*ù*lkhānī, چاپقین chàpk*ì*n, اوغورسز ù*gh*ursuz, خبیث khàbīss.

Scour, *v.a.* سلمك sìlmek, یقامق yèkam*a*k ; یاغنی لکه سنی چیقارمق yà*gh*ini - lèkéssini - chìkarm*a*k ; اسهال ویرمك ìsshāl-vèrmek ; — over, — about, *v.n.* قوشمق kòshm*a*k, قوششمق kòshushm*a*k.

Scourge, *s.* قامچی kàmch*i*, قرباج kìrbàch, تازیانه tāziyānė ; افت āfet, بلا bèlā, داهیه dāhìyyė ; —, *v.a.* دوکمك d*ù*gh*m*ek, ضربا dàrb-et.

Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قره قول ùzàkda-dòl*a*shan-kàr*a*kol.

Scowl, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-ch*à*tm*a*k, یوزبورشدرمق yùz-bùrushdurm*a*k.

Scrap, *s.* اوفاق پارچه ùfàk-pàrch*a*.

Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ; —, *v.a.* قازیمق kàz*i*mak ; — together, چالشه چالشه طوپلامق chàlish*a* - chàlish*a* - tòplam*a*k, هزار کلفت ایله الکتورمك hèzār-k*y*ùlfèt-il*a*-èlą-ghètirmek.

Scratch, *s.* طرناق یارمه سی tìrnak-yàr*a*ss*i* ; —, *v.a.* قاشیمق kàsh*i*mak ; طرمه لمق tìrmalam*a*k, جزئی یارمق jùz'ī-yàr*a*-et ; —, *v.n.* قاشنمق kàshınm*a*k ; — out, *v.a.* چیزمك chìzmek, ترکینا tèrkīn-et.

Scrawl, *s.* فنا یازی fènа-yàz*i* ; —, *v.n.* فنا یازمق fènа-yàzm*a*k.

Scream, *s.* فریاد fèryād, صیحه sàyha ; —, *v.n.* باغرمق bà*gh*ırm*a*k ; فریادا fèryād-et.

Screen, *s.* پرده pèrdé, سپر sìpèr, حائل hā'il ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* حائل او hā'il-òl ; اورتمك ùrtmek, محافظه mùhāf*a*za-et ; قالبورلمق kàlburlam*a*k.

Screw, *s.* ویده vīdė, بورغی bùrgh*u* ; بورمه bùrm*a* ; خسیس khàssīss, طمعکار tàma"k*y*ār, جری jìmri ; —, *v.n.* ویده لنمك vīdélenmek ; —, *v.a.* چویرمك chèvirmek ; ویده لمك vīdélémek ; — in, بر یول ایله صوقمق bìr-yòl-il*a*-sòkm*a*k ; — up, کیفا کèyf-et ; — courage,

جسارت‌ا jèssāret-et ; — down, تابوته‌قپایوب‌ویده‌ملك tàbuta-kàpayup--vīdélémek.

Scribble, *v.a.* قره‌لمق kàralamak ; چابك‌یازمق chàbik-yàzmak ; فنایازمق fèna-yàzmak ; دقتسزیازمق dìkkàtsiz-yàzmak.

Scribe, *s.* كاتب kyātib ; خطاط khàttāt.

Scripture, *s.* ایت‌كریمه āyéti-kèrīmé ; —s, *s.pl.* كتب‌سماویه kyùtubi-sèmāvìyyé.

Scrub, *v.a.* سرت‌برشی ایله‌یقامق sèrt-bìr-shèy-ila-yìkamak ; باتمق bàtmak ; —, *s.* اوفاق‌چالیلق ùfàk-chàlilik.

Scruple, *s.* اجزاجی‌درهمنك‌اوچده‌بری èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, ثلث‌درهم sùlssu-dìrhèm ; چكندك chèkindik, اعتراض ì"tirāz, قورقو kòrku ; —, *v.n.* چكمك chèkinmek.

Scrutiny, *s.* یوقلایش yòklayish, یوقلمه yòklama ; امتحان ìmtihān, تحری tàhàrri.

Scullion, *s.* آشجی‌یاغی àshji-yàmaghi.

Sculptor, *s.* اویمه‌جی òymaji ; مجسمجی mùjèsssemji, تصویرجی tàssvīrji, مصور mùssàvvir.

Sculpture, *s.* اویمه òyma ; —, *v.a.* اویمق òymak.

Scum, *s.* كپوك kyùpuk ; — of the people, اسافل‌ناس èssāfili-nāss, ایاق‌طاقمی àyak-tàkimi.

Scurf, *s.* كپك kèpek, توز tòz.

Scythe, *s.* طربان tàrpàn.

Sea, *s.* دكز dèngiz, دریا dèryā, بحر bàhr ; طالغه dàlgha, موج mèvj.

Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātèm ; (animal) كوپك‌بالغی kyùpèk-bàlighi (?) ; —, *v.a.* مهرلمك mùhurlémek ; —ing wax, مهربالمومی mùhr-bàl-mùmu.

Seam, *s.* دكش dìkish, دكش‌یری dìkish-yèri ; الیری èk-yèri ; یارەنشانی yàra-nìshāni ; (of ship's planks) اسقارموز ìsskàrmoz (?).

Seaman, *s.* كمیجی ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتیبان kèshtībān.

Seaport, *s.* اسكله ìsskèlé. [dàghlamak.

Sear, *v.a.* یاقمق yàkmak, داغلامق

Search, *s.* ارایش àrayish, ارامه àrama, یوقلمه yòklama, تحری tàhàrri ; —, *v.a.* ارامق àramak, یوقلامق yòklamak, تحری‌ا tàhàrri-et ; — for, ارامق àramak ; — into,

حقیقتنی تجسس ا hàkīkàtini-tèjèsssuss-et; — out, ارایوب بولمق àrayup-bùlmak.

Seashore, Seaside, *s.* دکزکناری dèngiz-kènāri, یالی کناری yàli-kènāri, ساحل sāhil, دکزقییسی dèngiz-kìyissi.

Seasick, *a.* دکزطوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, *s.* دکزطوتمسی dèngiz-tùtmassi.

Season, *s.* موسم mèvsim, فصل fàssl; وقت wàkit; —, *v.a.* طوزببرقاتمق tùz-bìber-kàtmak; خاملغنی المق khàmlighini-àlmak; the four —, فصول اربع fùssūli-èrbà".

Seat, *s.* اوطوره جق یر òturajak-yèr, یر yèr, جای jày, محل màhàll; مسند mèssned; مرکز mèrkez, کرسی kyùrsī; مقعد màk"àd, کوت ghyùt, قایناق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā, قیچ kìch; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اقعادا ìk"ād-et; — one's self, be seated, اوطورمق òturmak, قعودا kù"ūd-et; — — on the throne, جلوس ا jùlūss-et, تخته جلوس ا tàkhta-jùlūss-et; *v.a.* اجلاس ا ìjlāss-et.

Secant, *s.* قاطع kāti". [ì"tizāl-et.

Secede, *v.n.* ایرلمق àyrilmak, اعتزال ا

Seclude, *v.a.* ایرمق àyrmak, ایری قپامق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چکلمك chèkilmek, عزلت ا "ùzlet-et.

Second, *a.* ایکنجی ìkinji, ثانی sānī, دوم dùwum; —, *s.* ثانیه sānìyyé; معاون mù"āvin; یماق yàmak; —, *v.a.* یاردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et; — hand, *a.* قوللانلمش kùllànilmish, مستعمل mùsstà"mel; —ly, *ad.* ثانیا sānìyyā.

Secrecy, *s.* کیزلولك ghìzlilik, مکتومیت mèktūmìyyèt; کتم kètm, اخفا ìkhfā.

Secret, *s.* سر sìrr (*pl.* اسرار èssrār); —, *a.* کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, مخفی màkhfī, خفی khàfī, مکتوم mèktūm.

Secretary, *s.* کاتب kyātib, سرکاتبی sìrr-kyātibi, کاتب اسرار kyātibi-èssrār.

Secrete, *v.a.* کیزلمك ghìzlémek, صاقلمق sàklamak, اخفا ا ìkhfā-et; کتم ا kètm-et; (organs) اعمال ا ì"māl-et, اخراج ا ìkhrāj-et, ویرمك vèrmek.

Sect, *s.* فرقه fìrka, مذهب mèzhèb.

Section, *s.* قسم kìssm, بلوك bùluk; قطع kàt", تقسیم tàksīm; طاقم tàkim; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, *a.* عصری "àssrī, دهری dèhrī; اسکی èsski, قدیم kàdīm; دنیوی dùnyévī; عادی "ādī.

Secundine, *s.* صوك sòn*g*.

Secure, *a.* امین èmīn; صاغ sà*gh*; صاغلم sà*gh*làm; قوی kàvī, محکم mùhkèm; شبهه‌سز shùbhéssiz; —, *v.a.* صاغلاتمق sà*gh*latmak; قویلشدرمك kàvilɛshdirmek, محکم mùhkèm-et; یقالمق yàkalamak, طوتمق tùtmak; قزانمق kàzanmak, جلب jèlb-et; امین‌یره‌قومق èmīn-yèra-kòmak; محکم‌باغلامق mùhkèm-bà*gh*lamak; وقایه‌ا vìkāyé-et, صیانت sìyānèt-et, قورومق kòrumak.

Security, *s.* امنیت èmnìyyèt; امن ùmn, امان èmān, امینلك èmīnlik; صاغلملق sà*gh*lamlik, قویلك kàvilik; کفیل kèfīl; کفالت kèfālèt; رهن rèhn, رهین rèhīn.

Sedate, *a.* اغر à*gh*ir, تمکینلو tèmkīnli.

Sediment, *s.* طورطی tòrtu, پوصه pòssa.

Sedition, *s.* فساد fèssād, نفاق nìfāk, فتنه fìtné.

Seduce, *v.a.* ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, افسادا ìfsād-et, اغفال ìghfāl-et, اضلال ìzlāl-et; قائل‌ایدوب‌جماعا kā'il-èdup-jìmā"-et.

Sedulous, *a.* مقدم mùkdim, ملازم mùlāzim.

See, *s.* پسقپوسلق pìsskapòsslùk; —, *v.a.* کورمك gh*yù*rmek, مشاهده‌ا mùshāhédé-et; آکلامق *à*nglamak (*à*nnamak), سزمك sèzmek; صاقمق sàkinmak, باقمق bàkmak; — into, حقیقتنی‌آکلامق hàkīkàt*ì*ni-*à*nglamak; — to, باقمق bàkmak, اقتضاسنه‌باقمق ìktizāss*ì*na-bàkmak.

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* بزر bèzr; —. *v.n.* تخمه‌وارمق tòkhuma-vàrmak; — time, اکین‌وقتی èkin-wàkt*ì*.

Seek, *v.a.* ارامق àramak; — for, — after, ارامق àramak, تفقدا tàfàkkud-et; — out, ارایوب‌بولق àray*ì*p-bùlmak.

Seem, *v.n.* کلمك ghèlmek, کورنمك gh*yù*runmek, کوزکمك gh*yù*zukmek, کوسترمك gh*yù*ssterm*e*k, بکزمك bèngzémek.

Seemly, *a.* یاقشور yàkìshìr, مناسب mùnāssib.

Seer, *s.* پیغمبر pèyghàmbèr, نبی nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sàlīnjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllànmak.

Segment, *s.* قطعه kèt"à.

Seize, *v.a.* قاپمق kàpmak, يقالمق yàkalamak, ضبطا zàbt-et; طوتمق tùtmak, اخذوكرفتا àkhz-u-ghìrìft-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, كزيده ghyùzīdé, منتخب mùntakhàb; —, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخابا ìntikhāb-et.

Self, *s.* كندى kèndi, ذات zāt, اوز ùz, خود khòd.

Selfish, *a.* خودبين khòdbīn.

Sell, *v.a.* صاتمق sàtmak, ويرمك vèrmek, فروختا fùrūkht-et, بيعا bèy"-et; — off, جملة صاتوب دفعا jùmlétɛn-sàtip-dèf"-et; — by auction, مزادا mèzād-et; مزاده ويرمك mèzāda-vèrmek.

Selvage, *s.* كنار kènār.

Semblance, *s.* بكزه يش bèngzéyish, مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* يارم yàrim, نصف nìssf; —circle, نصف دائره nìssfi-dā'iré; —diameter, نصف قطر nìssfi-kùtr.

Seminary, *s.* مكتب mèktɛb.

Sempiternal, *a.* ازلى وابدى èzelī-vé-èbédī, جاودانى jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* كوندرمك ghyùndɛrmek, ارسالا ìrsāl-et, اسبالا ìssbāl-et, تسيارا tèssyār-et; — for, استمك ìsstetmek; كتورتمك ghètirtmek; اراتمق àratmak; — word, خبركوندرمك khàbɛr-ghyùndɛrmek.

Senior, *a.* سنجه بيوك sìnnja-bìyuk, ياشجه بيوك yàshja-bìyuk; اسكى èsski; بابا bàba, پدر pèdɛr.

Senna, *s.* سنا sènā, سنائمكى sènā'i-mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss); تعجب tà"àjjub; سونج sèvinj; كدر kèdɛr.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāsss); معنى mà"nà, مفهوم mèfhūm; عقل "àkl, ذكا zèkyā, درايت dìrāyet; the five senses, حواس خمسه ظاهره hàwāsssi-khàmsa'i-zāhiré.

Sensible, *a.* حساس hàsssāss; دويلور dùyulɛr, محسوس màhsūss; عقلو "àkllì, درايتلو dìrāyetli; عاقلانه

"ākilānÉ, درایتکارانه dìrāyetkyārānÉ; متشکر mùtéshèkkir; خبردار khàbɛrdār.

Sensitive, *a.* حساس hàsssāss; چکنیجی chèkiniji; — plant, کوسکون kyùsskyun.

Sensual, *a.* حسی hìsssī; نفسانی nèfsānī; شهوانی shèhwānī.

Sentence, *s.* عباره "ìbārÉ, قضیه kàzìyyÉ; اعلام ì"lām, فتوی fètwā, حکم hùkm; —, *v.a.* حقنده اعلام ویرمك hàkkinda-ì"lām-vèrmek.

Sentiment, *s.* حس hìsss; فکر fìkr (*pl.* افکار èfkyār).

Sentinel, Sentry, *s.* نوبتجی nùbètji.

Separate, *a.* ایری àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفصل mùnfàssil, منفرد mùnfèrid; —, *v.a.* ایرمق àyrmak, ایری ایری قومق àyri-àyri-kòmak, تفریق ا tèfrīk-et; —, *v.n.* ایرلمق àyrilmak.

September, *s.* ایلول èylūl.

Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd.

Sepulture, *s.* دفن dèfn, تدفین tèdfīn.

Sequel, *s.* صوك sòng, التیانی àlt-yàni; نتیجه nètījÉ.

Sequester, *v.a.* مصادره ا mùssādara-et; توقیف ا tèvkīf-et.

Seraglio, *s.* سرای sàrāy; public apartments of the —, مابین mābèyn; private — —, حرم hàrem.

Serene, *a.* اچق àchik, کوزل ghyùzèl, لطیف làtīf, ساکن sākin, سکونتلو sùkyūnetli.

Sergeant, *s.* چاوش chàwush.

Series, *s.* صره sìra.

Serious, *a.* اغر àghir, تمکینلو tèmkīnli; صوفی sòfu, متدین mùtédèyyin; کلی kyùllī, خیلی khàyli, عظیم "àzīm.

Sermon, *s.* وعظ wà"z.

Serpent, *s.* یلان yìlàn, حیه hàyyÉ, مار [mār.

Servant, *s.* (male) خدمتکار khìdmetkyār (hìz-), اوشاق ùshàk, اغا àghA; (waiter) خدمتجی khìdmètji (hìz-); (maid) بسلمه bèsslémÉ; (male-slave) کوله kyùlÉ, (female-slave) جاریه jārìyyÉ, خلائق khàlā'ik.

Serve, *v.a.* خدمت ا khìdmet-et (hìz-); ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek; —, *v.n.* یرامق yàramak, فائده سی او

fā'idéssi-ôl ; عسكرلك "àsskerlik--et ; مستخدم‌او mùsstàkhdem-ôl, استخدام‌اولمق ìsstikhdām-ôlunmak; — as, — for, —لك, —lik-et ; ايشنى‌كورمك ìshini - ghyùrmek ; — one a trick, اويون‌ا òyun-et ; — out, (distribute) داغــتــمــق dàghitmak, ويـرمـك vèrmek ; (punish) ياپمق yàpmak ; — one's turn, ايشنى‌كورمك ìshini-ghyùrmek, الويرمك èlvermek, اولمق ôlmak.

Service, *s.* خدمت khìdmet (hìz-) ; مأموريت mè'mūrìyyèt ; ايش ìsh ; منفعت mènfà"at, فائده fā'idé ; كرم kèrem, عنايت "ìnāyet, افنديلك èfèndilik ; to render a —, ايشنى‌كورمك ìshini - ghyùrmek ; ايولك ìyilik-et, افنديلك èfèndilik--et ; to be of —, فائـده‌سـى‌او fā'idéssi - ôl, ايشه‌يرامـق ìsha - yàramak, ايشنى‌كـورمـك ìsh - -ghyùrmek.

Sesame, *s.* سيسام sīssām (sùssàm) ; oil of —, شيرلغان‌ياغى shìrlaghàn--yàghi.

Set, *s.* طاقم tàkim ; —, *a.* رسمى rèssmī ; معين mù"àyyen, كسلمش kèssilmish ; —, *v.a.* قومق kòmak, وضع‌ا wàz"-et ; دكمك dìkmek, نصب‌ا nàssb-et ; ركزا rèkz - et ; قـورمـق kùrmak ; بـاشـلاتـمـق bàshlatmak, ايتدرمك ètdirmek ; (bones) صارمق sàrmak, جبرا jèbr--et ; (razors, &c.) بيلمك bīlémek ; (a diamond, &c.) اوطـورتمق òturtmak, ميخلامق mìkhlamak ; (seed) اكمك èkmek ; (plants) دكمك dìkmek, غرس‌ا ghàrss-et ; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق bàtmak, غروب‌ا ghùrūb-et ; (clothes, &c.) اولق òlmak ; (jelly, &c.) طوكمق dòngmak ; — in, (commence) باشلامق bàshlamak ; — about, باشلامق bàshlamak, الـه‌الـمـق èla--àlmak, مباشرت‌ا mùbāshérèt - et, مبادرت‌ا mùbādérèt-et, ابتدارا ìbtidār--et, مثابرت‌ا mùssābérèt - et ; — against, (indispose) كوجندرمك ghyùjèndirmek, خصومت‌ايـتـدرمك khùssūmèt - ètdirmek, خـصـمـا khàssim - et ; (as a counterbalance) قارشيلق‌طوتـمـق kàrshìlik--tùtmak, قارشيلق‌صايمق kàrshìlik--sàymak ; — aside, برطرفه‌قومق

bìr-tàrafa-kòmak ; برطرف ا bèr--tàraf-et, دفع ا dèf"-et, طردا tàrd--et, صاومق sàwmak ; — at, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et ; هجوم ايتدرمك hùjūm-ètdirmek ; — at defiance, — at nought, قارشی قومق kàrshi--kòmak ; هيچ صايمامق hìch--sàymamak, هيچ پرينه قومق hìch--yèrina-kòmak ; — by, برطرفه قومق bìr - tàrafa - kòmak ; — great store by, عزيزطوتمق "àzīz-tùtmak ; — down, يره قومق yèra-kòmak ; قيدا kàyd-et, يازمق yàzmak ; صانمق sànmak, ظن ا zànn-et ; — forth, *v.n.* يولهچيقمق yòla-chìkmak, قيام ا kìyām-et, عزيمت ا "àzīmèt - et ; — —, *v.a.* بيان ا bèyān-et ; — free, ازادا āzād-et (àzad) ; — off, *v.n.* كتمك ghìtmek, قالقمق kàlkmak, چيقمق chìkmak ; — —, *v.a.* صاليويرمك sàlivèrmek ; باشلاتمق bàshlatmak ; ايشلتمك ìshlɛtmek ; كوسترمك ghyùsstɛrmek, حسن ويرمك hùssn - vèrmek, زيبايش ويرمك zībāyish - vèrmek, ياقشمق yàkishmak ; — on edge, قماشدرمق kàmàshdirmak ; — on, تشويق ا

tèshvīk-et ; — one's hand to, امضا ا ìmzā - et ; — out, *v.n.* يولهچيقمق yòla-chìkmak, قيام ا kìyām-et, عزيمت ا "àzīmèt-et ; — —, *v.a.* سرمك sɛ̀rmek, ديزمك dìzmek, ترتيب ا tèrtīb-et ; — sail, يلكن اچمق yèlken-àchmak, قالقمق kàlkmak, بادبان كشای عزيمت او bādibān - kyùshāyi - "àzīmèt-ol ; — to, باشلامق bàshlamak, اغازا àghāz-et, مبادرت ا mùbādérèt-et ; — up, *v.n.* دكان اچق dùkkyān--àchmak, تجارته باشلامق tìjārèta--bàshlamak ; باشلامق bàshlamak ; — —, *v.a.* دكمك dìkmek, قالدرمق kàldirmak, نصب ا nàssb - et, ركزا rèkz - et ; كرمك ghɛ̀rmek ; مالزمه سنی ويرمك mā - lèzéméssini--vèrmek ; — up for, كندينی صاتمق kèndini-sàtmak, دعوی ا dà"wà-et, ادعا ا ìddi"ā-et.

Settle, *s.* صندق sàndik ; پيكه pèyghèh (pèykɛ́), صره sìra ; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اسكان ا ìsskyān-et ; ويرمك vèrmek, اودمك ùdémek, ادا ا èdā-et, ايفا ا ifā-et ; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak,

قرارویرمك kàrār-vèrmek; ارضا ìrzā-et, اغزینی قپاتمق àghzini-kàpatmak, صوصدرمق sùssdurmak; اولدرمك ùldurmek; (money upon) باغلامق bàghlamak; (accounts) حسابلشمك hìssābleshmek; —, *v.n.* اوطورمق òturmak; اتوطن ìttìkhāzi-mèkyān-et; اتخاذمكان tàwàttun-et, تملواوطورمق tèmèlli-òturmak, تملوكیرشمك tèmèlli-ghìrishmek; (weather) قرارلشمق kàrārlashmak; (liquors) دورلمق dòrulmak, طورطیسی چوكمك tòrtussu-chùkmek; (walls, &c.) چوكمك chùkmek; اوطورمق òturmak, یرلشمك yèrleshmek.

Seven, *a.* یدی yèdi, سبع sèb"a, سبعه sèb"à, هفت hèft; the — planets, سبعهٔ سیاره sèb"à'i-sèyyārè.

Seventeen, *a.* اون یدی òn-yèdi.

Seventh, *a.* یدنجی 'yèdinji, سابع sābi", هفتم hèftum, هفتمین hèftumīn; —, *s.* سبع sùb".

Seventy, *a.* یتمش yètmish, سبعون sèb"ūn, سبعین sèb"īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* ایرمق àyrmak, فصل fàssl-et; —, *v.n.* ایرلق àyrilmak; ارضا مفارقت mùfārakàt-et.

Several, *a.* برقاچ bìr-kàch, چند chènd; ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Severally, *ad.* بربر bìrer-bìrer, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفرداً mùnfèridan, یگان یگان yèghyān-yèghyān.

Severe, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki; فنا fènā, اغر àghir, کلی kyùllī; الیم èlīm.

Severity, *s.* سرتلك sèrtlìk, شدت shìddèt; افراطدقت ìfrāti-dìkkàt; (of life) ریاضت rìyāzèt, فرطعفت fèrti-"ìffèt, افراطپرهیزکاری ìfrāti-pèrhīzkyārī.

Sew, *v.a.* دكمك dìkmek, دكش دكمك dìkish-dìkmek.

Sewer, *s.* لغم làghim, كاریز kyārīz [(ghìriz).

Sex, *s.* ارككلك دیشیلك عرضی èrkeklik-dìshılık-"àrazi.

Sextant, *s.* سكستانت sèkisstānt.

Sexton, *s.* مزارجی mèzārji.

Shabby, *a.* اسكیمش èsskimish, اسكی èsski, فرسوده fèrsūdé; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; خسیس khàssìss, طمعكار tàma"kyār, چنكانه

chìnghyānė (chìnghèni).

Shade, *s.* گولگه ghyùlghė, سایه sāyė, ظل zìll; گولگهلك ghyùlghėlik; (in drawing) سوس sùss; —, *v.a.* گولگهلا ghyùlghė-et, سایه اندازلو sāyė-èndāz-òl; اورتمك ùrtmek; (drawings) سوسنی یاپمق sùssunu-yàpmak.

Shadow, *s.* گولگه ghyùlghė, سایه sāyė, ظل zìll; — forth, دومان ایچنده سویلمك dùmàn-ìchinda-sùwèylémek, اوزاقدن ایما ùzàkdan-īmā-et.

Shaft, *s.* (arrow) اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm; (well) قویی kùyu, چاه chāh; (column) دیرك dìrèk, میل mìl; (cart, &c.) اوق òk, قول kòl.

Shagreen, *s.* کلر kèlɛr.

Shake, *s.* صاللانش sàllànish; صاللایش sàllayish; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; صارصمق sàrssmak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; صارصلمق sàrsılmak; — off, سلکمك sìlkmek; دفع ایتمك dèf"-et; — one's self, سلکنمك sìlkinmek.

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallow, *a.* صیغ sìgh; احمق àhmak, دایتسز dìrāyetsiz; قبا kàba, صاچه sàchma.

Sham, *s.* & *a.* تقلید tàklīd, یالان yàlàn; —, *v.n.* تقلیدا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sèlkh-khāné (sàl-khāné).

Shame, *s.* عار "ār, حیا hàyā, شرم shèrm, حجاب hìjāb; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtāndırmak, محجوبا màhjūb-et; —, *int.* عیب "àyb!

Shank, *s.* قویروق *or* قویرق kùyruk, حلقه hàlka; (anchor) انا àna.

Shape, *s.* بچم bìchim, شکل shèkil, رسم rèssim, هیئت hèy'èt; —, *v.a.* بچمه صوقمق, بچم ویرمك bìchim-vèrmek, bìchima-sòkmak; (a course) طوتمق tùtmak.

Share, *s.* پای pày, حصه hìsssé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسیما tàksīm-et; حصه مندا hìsssé-mènd-òl; —, *v.n.* حصه مندا hìsssémènd-òl, شریك او shèrīk-òl, مشترك او mùshtérèk-òl.

Shark, *s.* کوپك بلغی kyùpek-bàlighi(?), ایو بالغی àyi-bàlighi(?); طولاندریجی dòlandırıji.

Sharp, *a.* (cutting) کسکین kèsskin,

حديد hàdīd, بران bùrrān; (pointed) تيز tīz (tèz), سيورى sìvri; (violent) سرت sèrt, شديد shèdīd; (pain) اجى àji, اليم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà"idd, جن عقللو jìnn-"àklli; (sound) ديك dìk; (taste) اكشى èkshi, ترش tùrsh, مايخوش màykhòsh.

Sharpen, *v.a.* بلهمك bìlémek, طاشه طوتمق tàsha-tùtmak, مصاده سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.

Shatter, *v.a.* پاره لمك pārélémek (pàralamak), پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et.

Shave, *v.a.* تراش ا tràsh-et; —, *v.n.* تراش او tràsh-òl; — off, تراش ا tràsh-et, اوستره ايله المق ùsstura-ila-àlmak; رنده ايله المق rèndé-ila-àlmak.

Shavings, *s. pl.* تلاش *or* طلاش tàlash, رنده طلاشى rènda-tàlàshi.

Shawl, *s.* شال shàl.

She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ديشى dìshi; قارى kàri; قيز kìz.

Sheaf, *s.* دمت dèmet, باغ bāgh.

Shear, *v.a.* قرقمق kìrkmak.

Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص màkass, داراغاجى dàr-àghaji.

Sheath, *s.* قين kìn, نيام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif); — (sheathe), *v.a.* قپامق kàpamak, قيننه قومق kìnina-kòmak, درنيام ا dèr-nìyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.

Sheave, *s.* دل dìl, مقره دلى màkara-dìli.

Shed, *s.* سوندرمه sùndurma *or* صوندرمه sùndurma, اورتى ùrtu; —, *v.a.* دوكمك dùkmek, اراقه ا ìrāka-et, سفك ا sèfk-et; —, *v.n.* دوكلمك dùkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dùshmek.

Sheep, *s.* قويون kòyun, طوار dàwar, مال māl; (small-tailed) قويرجق kìvirjik; (large-tailed) قرمان kàramàn; —fold, اغل àghil.

Sheer, *a.* صافى sāfī, ساده sādé, خالص khāliss, محض màhz, صالت sàlt, قورو kùru; (steep) ديك dìk; — hulk, قوروتكنه kùru-tèkné; —, — off, *v.n.* ايرلمق àyrilmak; كتمك ghìtmek; صوقلمامق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārshèb,

چارشاف chàrsha*f*; (of paper) طبقه tàba*k*a; (of a sail) اسقوط ìsskòt (shkòt); winding—, کفن kèfen (kèfin).

Shelf, *s.* راف ràf; (of rocks) قیا kàya.

Shell, *s.* قبوق kàbuk; bomb —, خمبره (kùmba*r*a); —, *v.a.* قبوغندن چیقارمق kàbu*gh*undan--chìkàrma*k*, قبوغنی صویمق kàbu*gh*unu - sòyma*k*; (with shells) خمبره اتمق kùmba*r*a-àtma*k*; —fish, بوجك bùjek.

Shelter, *s.* اورتی ùrtu, ملجا mèljā, ماوی mè'và, صیغنه جق یر sì*gh*ina*j*ak--yèr, بارینه جق یر bàri*n*a*j*ak - yèr, سایه sāyé, معاذ mà''āz; —, *v.a.* قورومق kòrum*a*k, حفظا hìfz-et; ایچری المق ìchèri-àlma*k*.

Shelving, *a.* دیك dìk, چقور chùkur, باش اشاغی bàsh-àshà*gh*i.

Shepherd, *a.* چوبان chòbàn, راعی rà''ī.

Shield, *s.* قلقان kàlkan, سپر sìper, تـرس tùrss; —, *v.a.* قورومق kòrum*a*k, حفظ hìfz - et, وقایه vìkāyé - et, صیانت sìyānèt - et, محافظه mùhāfa*z*a-et.

Shift, *s.* (chemise) کوملك gh*yù*mlek, قمیص kàmīss, پیراهن pìrāhèn; (of linen) قات kàt; (distress) صیقندی sìk*i*ndi, ضرورت zàrūrèt; (substitute) قولای kòlay, چاره chāré; —, *v.a.* یرینی دیکشدرمك yèrini-dì*gh*ishdirmek; دیکشدرمك dì*gh*ishdirmek; — one's self, چماشیر دیکشدرمك chàmàshir--dì*gh*ishdirmek; —, *v.n.* (in place) یرندن اوینامق yèrindan--òynama*k*; (manage) اویدرمق ùydurma*k*; کچمك ghèchinmek; ایشنی کورمك ìshini-gh*yù*rmek; قولایینی بولق kòlay*i*n*i*-bàlma*k*.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlama*k*, ضیاویرمك zìyā - vèrmek, ایدینلق ویرمك àyd*i*nlìk - vèrmek, اشیق ویرمك ìshìk - vèrmek, منیراو mùnīr-òl, (with borrowed light) مستناراو mùssténār-òl, منوراو mùnèvver-òl.

Shingle, *s.* (sea) یالی چاقللری yàlì--chàkìllari, قباقوملق kàba-kùmluk; (roofing) پداوره pàdàvra, یارمه چام تخته سی yàrma - chàm--tàkhtassi.

Shining, *a.* پارلاق pàrlàk, منیر mùnīr, منور mùnèvver, مستنار mùssténār.

Ship, *s.* كمى ghèmi, تكنه tèknė, سفينه sèfīnė, كشتى kèshtī; —, *v.a.* كمى يه قومق ghèmiya-kòmak; كمى يه المق ghèmiya-àlmak; (in its place) طاقمق tàkmak, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايچروالمق ìchèri-àlmak; (men) يازمق yàzmak; —, *v.n.* كمى يه يازلمق ghèmiya-yàzilmak; (in its place) طاقلمق tàkilmak, كچمك ghèchmek.

Shipping, *s.* كميلر ghèmilɛr, سفائن sèfā'in.

Shipwreck, *s.* قضا kàzā; to be shipwrecked, قضايه اوغرامق kàzāya-òghramak, قضازده او kàzāzèdė-òl.

Shipwright, *s.* مرانقوز (màranghòss), دولكر dùlghèr.

Shire, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā; قضا kàzā; ايالت èyālèt.

Shirt, *s.* كوملك ghyùmlek, قميص kàmīss, پيراهن pīrāhèn.

Shiver, *s.* اوشومه ùshumė; دترهيش (tùtréyish), لرزه lèrzė, رعشه rà"shė; پارچه pàrcha, قيرندى kìrindi; —, *v.n.* اوشومك ùshumek; دترهمك (tùtrémek), لرزان او lèrzān-òl, لرزه ناك او lèrzénāk-òl; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, پارهلمك (pàralamak).

Shoal, *s.* صيغ ير sìgh-yèr, قومصال كومسال kùmsàl; بالق سوروسى bàlik-sùrussu, سورى sùru; —, *a.* صيغ sìgh; —, *v.n.* صيغلشمق sìghlashmak.

Shock, *s.* چاتش chàtish, تصادم tàssādum; صادمش sàrsish; خلل khàlɛl, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دمت طاقمى òn-dèmet-tàkimi; —, *v.a.* صارصمق sàrssmak; پك فنا كلمك pèk-fèna-ghèlmek, كريه كورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Shoe, *s.* اياق قابى àyak-kàbi, قوندره kùndura, لاپچين làpchin, پاپوش pāpūsh (pàbuch); (horse) نعل nā"l (nàl); —, *v.a.* نعللمق (nàllamak).

Shoot, *s.* دال dàl; پيچ pìch; اتش àtish, اتم àtim; فرلايش fìrlayish; —, *v.n.* (plant) دال سورمك dàl-sùrmek; پيچ ويرمك pìch-vèrmek; (pain) زونقلامق zònklamak, صيزلامق sìzlamak; (in motion) فرلامق fìrlamak, اتلق àtilmak; (with a gun) تفنك اتمق tùfènk-àtmak; (with a bow) اوق اتمق òk-àtmak;

—, *v.a.* اولدرمك ùldurmek ; یاره‌لمق yàralamak ; اورمق wùrmak ; (as a punishment) قورشونه‌دیزمك kùrshuna-dìzmek;(branches,&c.) سورمك sùrmek ; — out, — forth, سورمك sùrmek ; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوكمك dùkmek, بوشالتمق bòshaltmak ; (a man, ox) اولدرمك ùldurmek, اوروب‌دوشرمك wùrup-dùshurmek.

Shop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkèn), مغازه màghaza ; —, *v.n.* چارشی‌یه‌كتمك chàrshiya-ghìtmek.

Shore, *s.* ساحل sāhil, دكزكناری dèngiz-kènari, قیی kìyi, یالی yàli ; (prop) پاینده pāyèndé, دستك dèsstek ; —, — up, پاینده‌اورمق pāyèndé-wùrmak, دستك‌اورمق dèsstek-wùrmak.

Short, *a.* قصه kìssa, بویسز bòysuz ; (abridged) مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl ; (wanting) اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān ; to be taken —, چیشی‌كلمك chìshi-ghèlmek ; to be — of breath, نفس‌الدمامق nèfess-àlamamak, ضیق‌النفس‌او zīku-'n-nèfess-òl (tìk-nèfess-òl) ; in —, *ad.* الحاصل èl-hāssil, القصه èl-kìsssa.

Thorten, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak ; —, *v.n.* قصالمق kìssalmak.

Shortly, *ad.* قصه kìssa ; مختصراً mùkhtàssaran ; — after, برازصكره bìr-àz-sòngra, ازصكره àz-sòngra, متعقبا mùta"àkkiban.

Short-sighted, *a.* كوركبی kyùr-ghìbi, كوزی‌كورمز ghyùzu-ghyùrmàz, قصیرالبصر kàssīru-'l-bàssar ; (morally) قصه‌دوشنور kìssa-dùshunur, بصیرتسز bàssīrètsiz, فراستسز fèrāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه sàchma ; كله ghyullé ; قورشون kùrshun ; اتش àtish, اتم àtim ; اتلش àtilish, اتلمه àtilma ; اتار àtar, اتیجی àtiji, نشانجی nìshànji ; حساب hìssāb ; small —, صاچمه sàchma ; gun— wound, قورشون‌یاره‌سی kùrshun-yàrassi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز òmuz (òmz) ; —, *v.a.* اوموزلمق òmuzlamak, اوموزینه‌اورمق òmzina-wùrmak, اوموزینه‌السمق òmzina-àlmak ; — blade, — bone, كورك kyùrèk,

کف kèf (*pl.* اکتاف èktāf); — arms! دیوان‌دور dīwān-dùr.

Shout, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād, ولوله vèvélé, باغرش bà*ghi*rish, جاغرش chà*ghi*rish; باغرشمه bà*ghi*rishma, چاغرشمه chà*ghi*rishma; —, — out, باغرمق bà*ghi*rmak, چاغرمق chà*ghi*rmak; (together or repeatedly) باغرشمق bà*ghi*rishmak, چاغرشمق chà*ghi*rishmak.

Shove, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; —, *v.a.* (move) قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek; (without moving) دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* کورك ky*ù*rèk; —, *v.a.* کورکله‌اتمق ky*ù*rèkla-àtmak.

Show, *s.* کوسترش gh*yù*sstèrish; کورنش gh*yù*runush; سیر sèyr; —, *v.a.* کوسترمك gh*yù*ssterMek; ارائه‌ا ìrā'é-et, ابرازا ìbrāz-et.

Shower, *s.* خفیف‌یاغمور khàfīf-yà*gh*mūr; heavy —, سرت‌یاغمور sèrt-yà*gh*mur; صاغناق sà*gh*anak; —, *v.a.* یاغمق yà*gh*mak; یاغدرمق yà*ghdi*rmak.

Showy, *a.* کوسترشلو gh*yù*sstérishli; پارلاق pàrlàk.

Shred, *s.* دیلم dìlim, کسندی kèssindi, پارچه pàrcha; —, *v.a.* دتمك dìtmek.

Shrewd, *a.* شیطان shèytān, جن‌عقللو jìnn-'àkll*i*, درایتلو dìrāyetli, فراستلو fèrāssètli.

Shriek, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād; —, *v.n.* باغرمق bà*ghi*rmak, فریادا fèryād-et.

Shrill, *a.* دیك dìk, اینجه ìnja.

Shrimp, *s.* تکه tèké.

Shrink, *v.n.* چکلمك chèkilmek, قصالمق kèssalmak; بوزلمك bùzulmek; —, *v.a.* اصلادوب‌چکدرمك èsslàdip-chèkdirmek; — from, چکنمك chèkinmek, قورقمق kòrkmak.

Shrivel, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.

Shroud, *s.* کفن kèfen (kèfin); (of a mast) چارمیخ chàrmīkh; —, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك ùrtmek, تکفینا tèkfīn-et.

Shrub, *s.* اغاج à*gh*aj, چالی chàl*i*.

Shrug, قالدرش kàld*i*rish; —, — up, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rmak.

Shudder, *v.n.* تویلری‌اورپرمك tùyléri-ùrpermek; قانی‌صوغومق kàni-sò*gh*umak.

Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق

kàrishdirmak ; —, *v.n.* حیله‌لا hīlé-et ; یلان‌سویلمك yàlàn--sùwèylémek.

Shun, *v.a.* قاچمق kàchinmak.

Shut, *a.* قپالو kàpali ; —, *v.a.* قپامق kàpamak, سدا sèdd-et ; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak ; — in, ایچروقپامق ìchèri - kàpamak ; — out, طیشاری‌براقمق dìshàri-bràkmak ; — up, قپامق kàpamak.

Shutter, *s.* قناد kànad, کپنك kèpenk.

Shy, *s.* اوطانغاج ùtànìr, اوطانغاج ùtànghàj ; (horse) اورکك ùrkèk ; —, *v.n.* اورکمك ùrkmek.

Sick, *a.* خسته khàssta, کیفسز kèyfsiz, مریض màrīz ; to be —, قوصمق kùssmak, استفراغ ایسستیفراغ ìsstifrāgh-et, قی کتورمك kàyy-ghètirmek, قی kàyy-et.

Sicken, *v.n.* خسته‌لانمق khàsstalanmak, کیفسزاو kèyfsiz-òl ; —, *v.a.* بزدرمك bèzdirmek.

Sickle, *s.* اوراق òrak, داس dāss, محصد

Sickness, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, خسته‌لق khàsstalìk, علت "illèt, مرض màraz, درد dèrd ; قی kàyy, استفراغ ìsstifrāgh, قوصمه kùsssma ; sea —, دکزطوتمسی dèngiz-tùtmassi.

Side, *s.* یان yàn, طرف tàraf, جانب jānib, سو sū ; (of the body) جنب jènb ; —, *v.n.* دن‌یانداو dan-yàna--òl, طرفنی‌طوتمق tàrafini-tùtmak, طرفدارلاو tàrafdār-òl.

Siege, *s.* محاصره mùhāssara.

Sieve, *s.* الك èlek, قالبور kàlbur.

Sift, *v.a.* الدمك èlémek, قالبوردن‌کچورمك kàlburdan - ghèchirmek ; (any one) اغزندن‌لاقردی‌المغه‌باقمق àghzindan - làkirdi - àlmagha - -bàkmak ; — out, ارایوب‌بولمق àrayip-bùlmak, آکلامق ànglamak (*annamak*).

Sigh, *s.* اه àh ; —, *v.n.* اه‌چکمك àh--chèkmek ; — for, پکاستمك pèk-ìsstémek ; آرامق àramak, تحسرا حسرت‌چکمك tàhàsssur-et ; — to, قولاغنه‌اه‌دیمك kùlàghina - àh - dèmek, عاشقاو "āshik-òl.

Sight, *s.* بصر bàssar, قوت‌بصر kùvvèti--bàssar ; نظر nàzar, مشاهده mùshāhédé ; سیر sèyr, کورینه‌جك‌شی ghyùrunéjek-shèy ; کورینان‌شی ghyùrunen-shèy ; in —, کورنیور

ghyùruniyor, كوزكيور ghyùzukiyor, ميداندە mèydānda; in one's —, كوزى اوكندە ghyùzu-ùngunda; — of a gun, نشانكاه nìshānghyāh.

Sign, *s.* اشارت ìshāret; علامت "àlāmèt; (of zodiac) برج bùrj; —, *v.a.* امضا ìmzā-et; —, *v.n.* اشارت ìshāret-et; — manual, امضا ìmzā.

Signal, *s.* اشارت ìshāret; —, *a.* باهر bāhir, ظاهر zāhir; —, *v.n.* اشارت ìshāret-et.

Signature, *s.* امضا ìmzā.

Signification, *s.* معنى mà"nà.

Signify, *v.a.* دیمك dèmek, دلالت dèlālet-et, معناسى او mà"nàssi-òl; —, *v.n.* ضررى او zàrari"-òl.

Silence, *s.* سكوت sùkyūt; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdurmak, اسكات ìsskyāt-et; —! *int.* صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساكت sākit; سسسز sèsssiz, صداسز sàdāsiz.

Silk, *s.* ايپك ìpèk, حرير hàrīr; (sowing) ابرشيم ìbrishim; (stuff) جانفس jānfèss (jàmfèss).

Sill, *s.* اشك èshik, اشيكى الت àlt-èshighi.

Silly, *a.* عقلسز "àklsiz, بودالە bùdàla; چوجقلق chòjukluk; معناسز mà"nàssiz.

Silver, *s.* كموش or كومش ghyùmush, سيم sīm, فضه fìdda, نقره nùkra; (of looking glasses) سر sìrr; —, *v.a.* كومشايله يالدزلمق ghyùmush-ila-yàldizlamak; (looking-glasses) سرچكمك sìrr-chèkmek, سرلمق sìrrlamak; —smith, قويومجى kùyumju.

Similar, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh, مماثل mùmāssil.

Simile, *s.* تجنيس tèjnīss, مثال mìssāl, تشبيه tèshbīh, تمثيل tèmsīl.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābéhèt; صورت sūrèt, هيئت hèy'èt.

Simple, *a.* ساده sādé; عادى "ādī, بياغى bàyaghi; (in mind) ساده دل sādé-dìl; —, *s.* قوجه قارى علاجى kòja-kàri-"ìlāji.

Sin, *s.* كناه ghyùnāh, معصيت mà"sìyyèt, اثم ìssm (*pl.* آثام āssām), سوءعمل sù'i-"àmel; —, *v.n.* كناه ايشلمك ghyùnāh-et, كناه ايشلمك ghyùnāh-ìshlémek.

Since, *pr.* دنبرو dan-bèri; —, *c.*

چونکه chùnki, مادامکه mādāmki.

Sincere, *a.* صمیمی sàmīmī, حقیقی hàkīkī, حقیقتلو hàkīkàtlı, خالص khālıss, بیریا bī-rìyā.

Sine, *s.* جیب jèyb; log. —, نسبت‌جیبیه nìssbèti-jèybìyyé.

Sinew, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssaba.

Sinful, *a.* (person) گناهکار ghyùnāhkyār, آثم āssim; (thing) گناه ghyùnāh.

Sing, *v.n.* ترکی‌چاغرمق tùrku--chàghırmak; (birds) اوتمك ùtmek; —, *v.a.* مقامله‌سویلمك màkāmla-sùwèylémek.

Single, *a.* (alone) یالکز yàlıngız; تك tèk, تاك tāk; (not double) یالینقات yàlınkat *or* یالکقات yàlıngkat; (unmarried) بیکار bīkyār (bèykyār), مجرد mùjèrred; — out, *v.a.* ایرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — life, بیکارلق (bèykyārlık), تجرید tèjrīd, تجرد tèjèrrud.

Singly, *ad.* یالکز yàlıngız, منفرداً mùnfèridan, تك‌تك tèk-tèk, بربر bìrér-bìrer, یکان‌یکان yèghyān--yèghyān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; یالکز yàlıngız; غریب ghàrīb, غاف tùhāf, عجیب ("àjā'ib).

Sink, *s.* قرنه kùrna; —, *v.n.* باتمق bàtmak, قینامق kàynamak —, *v.a.* باتیرمق bàtırmak; (a well) قازمق kàzmak; (a die) ازمق kàzmak, حك hàkk-et.

Sinner, *s.* کناهکار ghyùnāhkyār, ثم āssim, عاصی "āssi.

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bèg.

Sister, *s.* قیزقرنداش kìz-kàrındash (kārdash), همشیره hèmshīré, اجی bàjı; eldest —, ابله àbla, wife's —, بالدز bàldız; husband's —, کورمجه ghyùrumjé.

Sit, *v.n.* اوطورمق òturmak, قعودا kù"ūd-et; (in council) مجلس‌عقدا mèjlīss - "àkd - et; (fowls) قولوچقه‌یداوطورمق kùlùchkaya--òturmak; — up; طوغریاوطورمق dòghru-òturmak; — — late, کیچ اوطورمق ghèch - òturmak; — — all night, بتون‌کیجه‌یاتمامق bìtun-ghèyjé-yàtmamak; — in judgment, حاکم‌اول hākim-òl.

Site, *s.* یر yèr, موقع mèvkı", محل

màhàll, موضع mèvzi".

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vāk*i*", كائن ky*ā*'in, موضوع mèvzū"; (person) حالده hālda; situated as I am, بنم حالمده bènim-hālimda, بنم بولندیغم حالده bènim-bùlundu*gh*um-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvki", موضع mèvzi", محل màhàll; (moral) حال hāl; هیئت hèy'èt; (employ) یر yèr, خدمت khìdmet (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt.

Six, *a.* التی àlti, ست sìtt, سته sìtta, شش shèsh.

Sixteen, *a.* اون التی òn-àlti.

Sixth, *a.* التنجی àltinji, سادس sādiss, ششم shèshum; —, *s.* التیده بر àltida-bìr, سدس sùdss.

Sixty, *a.* التمش àltmish, ستون sìttūn, ستین sìttīn, شصت shàsst.

Size, *s.* بیوکلك bìyukluk, قطعه kìt"à, حجم hàjm; (height) بوی bòy, قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd, بالا bālā; (glue) طوتقال tùtkal.

Skein, *s.* دمت dèmet.

Skeleton, *s.* قورو kùru, تشریح tèshrīh; — key, میمونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلاق رسم tàsslak-rèssim; (in words) قباجه تعریف kàbaja--tà"rīf; —, *v.a.* قباجه رسم kàbaja--rèssm-et; قباجه تعریف kàbaja--tà"rīf-et.

Skewer, *s.* کباب شیشی kèbāb-shìshi, سیخ sīkh.

Skilful, *a.* هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"rifètli, استاد ùsstād (ùssta), ماهر māhir; (physician) حاذق hāzik.

Skill, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, مهارت màhāret; (medical) حذاقت hàzākàt, استادلق (ùsstalik).

Skim, *v.a.* یوزندن المق yùzundan--àlmak; یاغنی المق yàghini-àlmak; قایمغنی المق kàymaghini-àlmak; (a book) کوزکزدرمك ghyùz--ghèzdirmek; —, *v.n.* (as a bird) یره همان دوقنه رق اوچمق yèra (*or* صویه sùya) - hèmen - dòkunarak - ùchmak; (as a boat) اوچمق ùchmak.

Skin, *s.* دری dèri, جلد jìld; (animal's) پوست pòsst; sheep —, پوستکی pòsstéki; whole sheep or goat —, طلوم tùlum; whole ox —, یدك yèdek; —, *v.a.* یوزمك yùzmek, صویمق sòymak, سلخ sèlkh-et.

Skip, *v.a.* اتلامق àtlamak; —, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Skirmish, *s.* چرخه‌جیلرك‌چاتشمسی chàrkhajílaring-chàtìshmássi; —, *v.n.* چاتشمق chàtìshmak.

Skirt, *s.* اتك ètek, ذیل zèyl, دامن dāmen; —, *v.a.* جوارنده‌او jèwārinda-òl, قربنده‌او kùrbunda-òl.

Skulk, *v.n.* ایشدن‌قاچمق ìshdan-kàchmak, حیلازلق hàylazlìk-et; گزلمك ghìzlenmek.

Skull, *s.* قفا kàfa.

Sky, *s.* گوك ghyùk, گوك‌یوزی ghyùk-yùzu, سما sèmā (*pl.* سموات sèmāwāt), اسمان āssmān; — light, دپه‌جامی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی‌فشنك hàwā'ī-fìshènk (fìshèk).

Slab, *s.* پارچه pàrcha, لوحه lèvha, تخته tàkhta.

Slack, *a.* گوشك ghèvshek; — lime, سونمش‌کیرج sùnmush-kìrèch; —, *v.a.* گوشمك ghèvshemek; سوندرمك sùndurmek.

Slacken, *v.n.* گوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* گوشمك ghèvshemek.

Slag, *s.* معدن‌بوقی mà"dèn-bòku.

Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, قذف kàzf; —, *v.a.* افترا ìftirā-et.

Slanting, *a.* اکری èghri, یان yàn, یاتق yàtìk, ارقوری àrkuri (àykìri) مائل mā'il.

Slap, *s.* سیلی sīlī, (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمارا تمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tàmām.

Slate, *s.* یازی‌طاشی yàzi-tàshi; سیاه‌مرمر sìyāh-mèrmer.

Slaughter, *s.* قیرم kìrim, قتل‌عام kàtli-"āmm; —, *v.a.* کسمك kèssmek, ذبح zìbh-et; اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et; قیرمق kìrmak, هلاك hèlāk-et; — house, سلخخانه sèlkh-khānė (sàl-khānė).

Slave, *s.* (male) کوله kyùlė, بنده bèndė, عبد "àbd; (female) جاریه jārìyyė, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطلق òdalìk; — (while on sale) اسیر èssīr (yèssir); — market, اسیرپازاری èssīr-pàzāri (yèssir); — dealer, اسیرجی èssīrji (yèssirji); —, *v.n.* اسیرکبی‌چالشمق (yèssir)-ghìbi-chàlìshmak.

Slavery, *s.* اسیرلك èssīrlik (yès-),

کولدلك kyùlélik, رقیت rìkkìyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et, هلاك hèlāk-et.

Sledge, *s.* قزاق kìzàk ; — hammer, واریوس vàriyoss.

Sleek, *a.* سمیز sèmiz, تاولو tàvlî.

Sleep, *s.* اویقو ùyku, نوم nèvm, خواب khāb ; —, *v.n.* اویومق ùyumak ; — ing, asleep, اویویور ùyuyor, اویقوده ùykùda, نائم nā'im, خوابیده khābìdé ; —less, اویقوسز ùykussuz.

Sleepy, *a.* اویقوسی کلمش ùykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd ; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولوسپکن sùlu-sèpken.

Sleeve, *s.* قول kòl, ین yèn, *or* یك yèng, استین āssitīn, کم kyùmm.

Slender, *a.* اینجه ìnja, نارین nàrin, یوفقه yùfka, رقیق ràkīk.

Slice, *s.* دلیم dìlim ; —, *v.a.* کسمك kèssmek, دلیم دلیم کسمك dìlim-dìlim-kèssmek.

Slide, *v.n.* قایمق kàymak ; —, *v.a.* قایدرمق kàydirmak ; —, *s.* کچمه قپاق ghèchma-kàpak ; قایله جق یر kàyìlajak-yèr.

Slight, *s.* حقارت hàkārèt ; —, *a.* خفیف khàfīf, اینجه ìnja, نارین nàrin ; —, *v.a.* یاقمامق yàkmamak, صایمامق sàymamak, حقارت hàkārèt-et.

Slim, *a.* اینجه ìnja, نارین nàrin.

Slime, *s.* سمك sùmuk ; چامور chàmur.

Sling, *s.* صپان sàpan ; اسقی āsskì ; —, *v.a.* صپان ایله اتمق sàpan-ila-àtmak ; اصمق àssmak.

Slip, *s.* قایش kàyish, قایمه kàyma, صورچش sùrchush, زله zèllé ; (of paper) شقه shùkka ; (mistake) یانکلش yàngìlish (yànish), سهو sèhv, خطا khàtā ; (for ships) اسکله ìsskèlé ; — of the tongue, اغزیانکلشلغی àghz-yàngìlishlìghi (yànishlìghi) ; —, *v.a.* قایمق kàymak, سورچمك sùrchmek ; —, *v.a.* قایدرمق kàydirmak ; — in, *v.n.* کیریویرمك ghìrivèrmek ; کلیویرمك ghèlivèrmek, اوغرایویرمك òghrayivèrmek ; — —, *v.a.* صوقیویرمك sòkuvèrmek ; — out, *v.n.* چیقیویرمك chìkivèrmek ; صاوشیویرمك sàwushuvèrmek ; کچمك kàchmak ; —, *v.a.* کچرمق kàchirmak ; — on, *v.a.* کیویرمك ghìyivèrmek ; — off, *v.a.* چیقاریویرمك

chìkàrivèrmek ; — —, *v.n.* چیقیویرمك chìkivèrmek ; صاوشیویرمك sàwushuvèrmek ; — knot, الملك ìlmik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pàbuch) ; [ترلك tèrlik.

Slippery, *a.* قیار kàyar, قیاقkàypàkh.

Slit, *s.* یارق yàrik, یارمه yàrma ; دلیك dèlik ; یرتق yìrtik ; یرتماج yìrtmàj ; —, *v.a.* یارمق yàrmak ; یرتمق yìrtmak ; اچمق àchmak ; شقاق shàkk-et ; —, *v.n.* یارلمق yàrilmak ; یرتلق yìrtilmak.

Sloop, *s.* قوروت kùrvèt ; ابریق ìbrik ; قوتره kòtra.

Slop, *s.* دوکلان صو dùkyulen-sù ; —, — over, — about, *v.a.* دوکمك dùkmek ; —s, *s. pl.* خسته یه یدریلان چوربا موربا khàsstaya-yèdirilen - chòrba - mòrba ; حاضر صاتلان اثواب hāzir-sàtilan-èsswāb (èssbab).

Slope, *s.* شیو shèv ; بایر bàyir ; —, — off, *v.a.* المق àlmak, سیویاپمق shèv-yàpmak.

Sloping, *a.* شیو shèv ; بایر bàyir, مائل

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik. [mā'il.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slough, *s.* چامور chàmur ; بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik ; (of a sore) جراحت jèrāhàt ; —, *v.n.* چورویوب جراحت او chùruyup-jèrāhàt-òl.

Sloven, *s.* پس کزن ادم pìss-ghèzen-[-àdam.

Slow, *a.* اغر àghir, یواش yāwàsh, بطی bàtā ; (watch) کیرو ghèri ; — match, فتیل ماهتاب māhitāb, fìtil.

Slug, *s.* قبوقسز سموکلو بوجك kàbuksuz-sùmuklu-bùjek ; قورشون کسندیسی kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائما دا'یما اویور اولان تنبل dā'imā-ùyur-òlan-tènbel.

Sly, *a.* شیطان shèytān, حیله کار hìlékyār ; on the —, کیزلو کیزلو ghìzli-ghìzli, مخفیاً màkhfìyyan.

Smack, *s.* شمار shàmar, سیلی sīlī (sìlé) ; لذت lèzzèt ; قوقو kòku ; قایق kàyik ; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar - àtmak ; (one's lips) سس ایله اغزینی یلامق sèss - ila - àghzini-yàlamak.

Small, *a.* اوفاق òfāk, کچوك kùchuk, صغیر sàghīr.

Smallpox, *s.* چیچك علتی chìchek-'illeti, جدری jùdérī.

Smart, *a.* پارلاقجه کیمش pàrlàkja--ghìyinmish ; پارلاقجه pàrlàkja, جیجیلو jìjili ; تتك tètik, مستعد mùsstà"idd ; سرت sèrt, صیقی sìki ; —, *s.* اجی àji, وجع vèjà" ; —, *v.n.* اجیمك àjimak.

Smash, *s.* قیرلش kìrilish, پارچه لنش pàralanish ; (bankruptcy) طوپ اتش tòp-àtish ; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, پارچه پارچه ایا pàrcha--pàrcha-et. [bùlàshdirmak.

Smear, *v.a.* سورمك sùrmek, بولاشدرمق

Smell, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بوی būy ; (sense of) قوت شامه kùvvèti--shāmmé ; —, *v.n.* قوقمق kòkmak ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak ; قوقوسنی المق kòkussunu - àlmak ; استشمام ایا isstishmām-et ; — a rat, حیله سزمك hīlé-sèzmek.

Smile, *s.* خفیف کولمه khàfīf-ghyùlmé, تبسم tèbèssum ; —, *v.n.* خفیف کولمك khàfīf-ghyùlmek, تبسم ایا tèbèssum--et. [dàrb-et.

Smite, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب ایا

Smith, *s.* تیمورجی tīmūrji (dèymirji), حداد hàddād, اهنگر āhenghèr.

Smoke, *s.* تتون tùtun, دومان dùmàn, دخان dùkhān ; —, *v.n.* توتمك tùtmek, دومان ویرمك dùmàn--vèrmek, دومانی چیقمق dùmàni--chìkmak ; (tobacco) تتون ایچمك tùtun-ìchmek, چبوق ایچمك chìbùk--ìchmek ; —, *v.a.* توتسی ویرمك tùtsu-vèrmek, توتسیلمك tùtsulémek, تدخین ایا tèdkhīn - et ; دومانه اصمق dùmàna-àssmak.

Smooth, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār.

Smother, *s.* قویودومان kòyu-dùmàn ; پك صیقلق غلبه لق pèk - sìklìk - - (kàlabàlik) ; —, *v.a.* بوغمق bòghmak ; اورتوب باصدرمق ùrtup--bàssdirmak.

Smuggle, *v.a.* کمرکدن قاچرمق ghyùmrukdan - kàchirmak ; کیزلو کتورمك ghìzli-ghètirmek.

Snail, *s.* قبوقلوسمکلو بوجك kàbuklu--sùmuklu-bùjek, صلیانقوس sàlyankòss.

Snake, *s.* یلان yèlàn, حیه hàyyé, مار mār ; (of waterpipe) مارپیچ mārpīch (màrpuch).

Snap, *s.* قیرش kìrish ; چاقش chàkish ; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak, قوپمق

kòpmak ; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, قوپارمق kòparmak ; (a pistol, &c.) چكمك chèkmek, چاقمق chàkmak, صيقمق sìkmak ; (one's fingers) پرمق چاتردامق pàrmak - - chàtirdamak ; (one's fingers in one's face) صقالنه كولمك sàkalina- -ghyùlmek, ذوقلنمك zèvklenmek ; — up, قاپمق kàpmak ; — at, اصرمق ìssirmak, اصرمغه چالمق ìssirmagha-chàbalamak.

Snare, *s.* توزاق or دوزاق tùzak, دام dām, حباله hìbālé (*pl.* حبائل hàbā'il) ; حيله hīlé, دسيسه dèssīssé ; —, *v.a.* توزاغه طوتمق tùzàgha - -tùtmak.

Snarl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Snatch, *v.a.* قاپمق kàpmak.

Sneer, *s.* استهزا ìsstìhzā, هجو hìjv ; —, *v.n.* استهزا ايتمك ìsstìhzā-et, هجو ايتمك hìjv-et.

Sneeze, *s.* اقسرق àksirik, اقسرش àksirish, عطسه "àtsa ; —, *v.n.* اقسرمق àksirmak, عطسان ايتمك "àtsān-et.

Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmé ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.

Snip, *s.* قرقندى kìrkìndi ; (tailor) ترزى or درزى tèrzi ; —, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك kèssmek.

Snipe, *s.* يلوه قوشى yèlvé-kùshu, يلوه yèlvé.

Snot, *s.* سموك sùmuk.

Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf, بينى bīnī.

Snow, *s.* قار kàr, برف bèrf, ثلج sèlj ; —, *v.n.* قار ياغمق kàr-yàghmak ; — ball, قارطوپى kàr-tòpu.

Snuff, *s.* انفيه ènfìyyé, سعوط sù"ūt ; (of a candle) مومك بورنى mùmung- -bùrnu ; —, *v.a.* بورنى المق bùrnunu-àlmak ; — box, انفيه قوطيسى ènfìyyé-kùtussu.

Snuffers, *s. pl.* موم مقاصى mùm- -màkassi.

Snug, *a.* راحت rāhat.

So, *ad.* (absolutely) بويله bùylé ; شويله shùylé ; اويله ùylé, بوجهله bù-wèjhla ; (in comparison) قدر kàdar ; —, *c.* بناءعليه bìnā'an- -"àlèyh, بنابرين bìnābèrīn, بوسبدن bù-sèbebdan ; so much, بوقدر bù- -kàdar, شوقدر shù-kàdar, اولقدر òl (ò) - kàdar ; — that, شويله كه shùylé-ki.

Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya- -kòyup-bràkmak, كركى كبى اصلاتمق

ghèrè*ghi*-ghìbi-ìsslàt*mak*;—,*v.n.* صوده دوروب کرکی کبی اصلانمق sùda- - dùrup - ghèrè*ghi* - ghìbi - - ìsslà*nmak*; — into, ایچنه کچمك ìchi*na*-ghèchmek; — through, کچمك ghèchmek.

Soap, *s.* صابون sàbun; —, *v.a.* صابونلمق sàbunla*mak*; — wort, چوکن ch*ùgh*en.

Soar, *v.n.* اوچوپ یوکسکده دورمق ùchup--yùksekd*a*-dùr*mak*.

Sob, *s.* اغلامقده نفسك شدتله ایچروچکلمسی à*gh*lama*k*da-nèfessi*ng*-shìddètla- - ìchèri - chèkilméssi; —, *v.n.* اغلامقده نفسی ایچروچکمك à*gh*lamakd*a* - nèfessi - ìchèri - -chèk*mek*.

Sober, *a.* (person) ایق àyi*k*; عقللو "àkll*i*, عاقل "ā*k*il; قناعتکجی kànā"*atji*; (thing) قناعتکارانه kànā"*atkyārānè*; (colour) دونق dùnuk; —, *v.a.* ایلتمق àyi*l*t*mak*, عقلنی باشنه کتورتمك "àkl*ini*-bàsh*ina*--ghètir*mek*.

Sociable, *a.* انیس ènīss, الوف èlūf, طاتلو tàtl*i*; —ness, *s.* انسیت ùnsìyyèt.

Society, *s.* الفت ùlfèt; اختلاط ìktilāt; احباب طاقمی àhbāb-tà*kimi*; جمعیت jèm"ìyyèt; مجلس mèjliss; (at large) محالس ومحافل mèjāliss-vé--m*à*hāfil.

Sock, *s.* قصه چوراب kìssa-chòrab.

Socket, *s.* کچمه دلیکی ghèchma--dèl*ighi*, دلیك dèlik, یر yèr.

Sod, *s.* چیم chìm.

Soever, *pro.* هر hèr; whosoever, هرکیم hèr-kìm; whatsoever, هرنه hèr-nè.

Sofa, *s.* مندر mìnder; (European) قناپه kànapé; raised platform for a —, صدر sàdr (sèdir).

Soft, *a.* یومشاق yùmùshàk, نرم nèrm; (water) طاتلو tàtl*i*.

Soften, *v.n.* یومشامق yùmusham*ak*; —, *v.a.* یومشاتمق yùmusha*tmak*.

Soil, *s.* (earth) طوپراق *or* طپراق tòpra*k*, تراب tùrāb; (dirt) لکه lèké; night —, ممشامزخرفاتی mèmshā--mùzàkhréfāt*i*, —, *v.a.* کیرلتمك kìrle*tmek*; —, *v.n.* کیرلنمك kìrle*nmek*; —ed, *a.* کیرلو kìrli, لکه لو lèkéli.

Sojourn, *s.* اقامت ìkāmet; —, *v.n.*

مسافرقالمق mùssāfiréten-kàlmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, اقامت ìkāmet-et, ساكن او sākin-òl, مقيم او mùkīm-òl.

Solace, *s.* تسلى tèssèlli ; صفا sàfā ; —, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek, صفاويرمك sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسى shèmsī.

Solder, *s.* لهيم lèhīm ; —, *v.a.* لهيملمك lèhīmlémek ; —, *v.n.* لهيملنمك lèhīmlenmek.

Soldier, *s.* عسكر "àssker ; (private) نفر nèfer.

Sole, *s.* (foot) طبان tàban ; (shoe) كوسله kyùssélé ; (fish) دل بالغى dìl-bàlighi (?), پسى پسى pìssi, پسى بالغى pìssi-bàlighi (?) ; —, *a.* يالكز yàlingiz, باشلوباشنه bàshlı-bàshına, واحد wāhid, احد àhàd ; —, *v.a.* كوسله سنى اورمق kyùsséléssini-wùrmak.

Solemn, *a.* اغر àghir ; مكلف mùkèllèf, مطنطن mùtàntàn ; رسمى rèssmī.

Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا rèssmen-ìjrā-et ; رسمياتنى اجرا rèssmìyyātını-ìjrā-et.

Solicit, *v.a.* رجا rìjā-et, يلوارمق yàlvarmak, نيازا نيازا nìyāz-et.

Solid, *a.* يكپاره yèkpāré ; مجسم mùjèssem ; قونت kùnt, قالين kàlın, اغر àghir ; محكم mùhkèm, متين mètīn, قوى kàwī, مستحكم mùsstàhkem ; —, *s.* جسم jìssm.

Solitary, *a.* تنها tènhā, يالكز yàlingiz, يالپه يالكز yàpa-yàlingiz ; اسسز ìsssiz.

Solitude, *s.* تنهالق tènhālık, يالكزلق yàlingizlik ; بيابان bèyābān, اسسزير ìsssiz-yèr.

Solstice, *s.* انقلاب ìnkılāb ; summer—, انقلاب سرطان ìnkılābi-sèratān ; winter—, انقلاب جدى ìnkılābi-jèdī.

Solution, *s.* حل hàll.

Solve, *v.a.* حل hàll-et.

Some, *a.* (one) بر bìr ; (few) بعض bà"zi ; (quantity) براز bìr-àz, برمقدار bìr-mìkdàr ; (number) برقاچ bìr-kàch ; — body, — one, — person, برى bìri, بريسى bìrissi, برادم bìr-àdam, بركمسنه bìr-kìmèssné ; — how, بردرلو bìr-(tùrlu) ; — thing, برشى bìr-shèy ; — time, مقدما mùkàddémā, سابقا sābıkā ; — times, بعضاً bà"zan, بعض كره bà"zi-kèrré, — what, بعض مرتبه bà"zi-mèrtébé ; — where,

بریره bìr-yèra ; بریردە bìr-yèrda.

Son, *s.* اوغل òghul ; مخدوم màkhdūm ; — of, اوغلی òghlu, ابن ìbni, زادە zādé ; — in-law, داماد dāmād ; step —, اویکی اوغل ùwèghi-òghul.

Song, *s.* ترکی tùrku, شرقی shàrki, مانی māni.

Soon, *ad.* چابك chàbìk, تیز tīz (tèz) ; I would *as soon* stay *as* go, کتمك ایله قالمق بکا بردر ghìtmek-ila--kàlmak - bànga - bìr - dir ; I would *sooner* stay than go, کتمکدن ایسه قالمق بکا یکدر ghìtmekdan--issa-kàlmak-bànga-yègh-dir.

Sooth, *s.* حقیقت hàkīkàt ; in —, in good —, حقیقت hàkīkàt, فی الحقیقه fī'l-hàkīka.

Soothe, *s. v.a.* تسکین ایتمك tèsskīn-et.

Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادی jàdi, سحرباز sìhrbāz, بوکوجی bùghuju *or* بویوجی bùyuju. [بویو bùyu

Sorcery, *s.* سحر sìhr, بوکو bùghu *or*

Sordid, *a.* چنکانه (chìnghèni), دنی dènī.

Sore, *a.* اجر àjir, وجیع vèjī" ; دارغین dàrghin, جانی صیقلمش jāni--sìkilmish ; —, *s.* یاره yàra, زخم zàkhm, جرح jùrh ; — throat, بوغاز bòghāz, خناق khùnnāk.

Sorrel, *s.* قوزی قولاغی kùzu-kùlàghi.

Sorrow, *s.* کدر kèder, الم èlem, درد dèrd, قساوت kàssāvèt, تأسف tè'èsssuf, غم ghàm, اندوه èndūh.

Sorry, *a.* مکدر mùkèdder, متأسف mùté'èsssif ; فنا fèna, مسکین mìsskīn.

Sort, *s.* درلو dùrlu (tùrlu), صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv" ; —, *v.a.* ایرمق àyrmak, جنس جنس ایرمق jìnss-jìnss-àyrmak ; —, *v.n.* اویمق ùymak, یراشمق yàrashmak.

Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jènān.

Sound, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz ; (gulf) کورفز kyùrfez, خلیج khàlīj ; —, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm ; ایو īyi ; قوی kàwī ; دنج dìnj ; محکم mùhkèm ; (sleep) اغر àghir, درین dèrin ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, ضرب ایتمك dàrb-et, اوتدرمك ùtdurmek ; (depth, &c.) اسقندیل ایتمك ìsskàndīl-et ; (persons) اغزینی یوقلق àghzini-yòklamak ; —, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس ویرمك sèss-vèrmek.

Soup, *s.* چوربا chòrba.

Sour, *a.* اکشی èkshi, ترش tùrsh ;

—ish, *a.* مایخوش màykhòsh.

South, *s.* جنوب jènūb, قبله kèbl*a*; —, *a.* جنوبی jènūbī; — east, کششلمه kèshishlémé; — west, لدوس lòdoss.

Southernwood, *s.* کافوریه k*y*āfūrìyyé.

Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkmdār; (coin) لیره lìr*a*; —, *a.* مستقل mùsstàk*i*ll.

Sovereignty, *s.* حکومت hùk*y*ūmèt; ملکیت mìlkìyyèt; استقلال ìsstiklāl, استبداد ìsstibdād; دولت dèvlet.

Sow, *s.* دیشی طوکز dìshi-dòn*g*uz (dòmuz); —, *v.a.* اکمك èkmek, زرع zèr"-et.

Space, *s.* یر yèr; محل mà*h*àll, مکان mèk*y*ān; میدان mèydān; open —, اچق یر àch*i*k-yèr, اچق میدان àch*i*k-mèydān; absolute —, ارالق àral*i*k; absolute vacant —, خلاوملا khàlā-u-mèlā; vacant —, خلا khàlā; — of time, مدت mùddèt, ارالق àral*i*k.

Spacious, *a.* کنش ghènish, واسع wāssi", وسعتلو vùss"àtl*i*, اچق àch*i*k.

Spade, *s.* بل bèl, کورك k*y*ùrèk.

Span, *s.* قارش kàr*i*sh; (of thumb and fore-finger) سره sèré; (of an arch) کمر kèmer, اچقلق àch*i*klìk, وتر wètèr; (of life) مدت mùddèt; —, *v.a.* قارشلامق kàr*i*shlam*a*k; اوستنده کمرکی دورمق ùsstund*a*-kèmer-ghìbi-dòrm*a*k; احاطه ìhāt*a*-et, المق àlm*a*k; — new, spick and — new, یپ یکی yèp-yèn*g*i, جدید ومجدد jèdīd-u-mùjèdded.

Spangle, *s.* پول pùl.

Spanish fly, *s.* قندوز بوجکی kùnduz-bùjè*gh*i; — liquorice, میان بالی mìyān-bàl*i*.

Spanker, *s.* (sail) رانده ràndə.

Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chìbùk; (mineral) معدن طاشی mà"den-tàsh*i*; —, *v.a.* مشته تعلیمنی mùsht*a*-tà"lìmini-et.

Spare, *a.* (extra) یدك yèdek, یدکلك yèdeklik; (superabundant) فضله fàzl*a*; بوش bòsh, بوشده bòshd*a*; (lean) ضعیف zà"īf, زبون zàbun, (diet) یوان y*à*wan, یاغسز yàgh*s*iz; —, *v.a.* عفو "àfv-et, بخشلا bàksh-et, باغشلمق bà*gh*ishlam*a*k; اداره لوقوللانمق ìdārèli-kùllànm*a*k; اسرکمك èssirghémek; ویرمك

vèrmek, ویره‌بلمك vèré-bìlmek.

Spark, *s.* قغلجیم kìghiljim, شراره shèrāré; (beau) حوپه hòppa.

Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlamak, پرلدامق pìrildamak.

Sparrow, *s.* سرچه sèrché, سرچه‌قوشی sèrche-kùshu, عصفور "àssfūr, کنجشك kyùnjìshk; — hawk, اتمجه àtmaja.

Spatula, *s.* مبلق màblàk.

Spawn, *s.* بالق‌یمورطه‌سی bàlik-yìmurtassi; —, *v.n.* & *a.* یمورطلمق yìmurtlamak.

Speak, *v.n.* لقردی‌ا làkirdi-et, تکلم‌ا tèkèllum-et; —, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek.

Spear, *s.* مزراق mìzràk, غرغی ghàrghi, نیزه nīzé; —, *v.a.* مزراقله‌اورمق mìzràkla-wùrmak.

Special, *a.* خاص khāsss, مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàsss; خصوصی khùssūssī.

Speciality, *s.* خصوصیت khùssūssìyyèt; علم‌مخصوص "ìlmi-màkhsūss, فن‌مخصوص fènni-màkhsūss, صنعت‌مخصوصه sàn"àti-màkhsūssa.

Specially, *ad.* خصوصا khùssūssā, علی‌الخصوص "àlé-'l-khùssūss.

Species, *s.* نوع nèv".

Specify, *v.a.* تخصیص‌ا tàkhsīss-et, تعیین‌ا tà"yīn-et.

Specimen, *s.* نمونه nùmūné.

Speck, *s.* لکه lèké; نقطه nòkta; ذره zèrré.

Spectacle, *s.* سیر sèyr; سیره‌شایان‌نسنه sèyra-shāyān-nèssné; —s, *s.pl.* کوزلك ghyùzluk.

Spectator, *s.* سیرجی sèyrji; ناظر nāzir, شاهد shāhid.

Spectre, *s.* خیاله khàyālé.

Speech, *s.* نطق nùtk; قوت‌ناطقه kùvvèti-nàtika; تکلم tèkèllum.

Speed, *s.* کیدش ghìdish, سرعت sùr"àt; —, *v.a.* صاغلق‌ویرمك sàghlik-vèrmek; —, *v.n.* کتمك ghìtmek, چابك‌کتمك chàbik-ghìtmek; full — (of a horse) طولودیزکین dòlu-dìzghin.

Spell, *s.* بوکو bùghu *or* بویو bùyu, افسانه èfsāné, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنی‌سویلمك ìmlāssini-sùwèylémek, املاسنی‌یازمق ìmlāssini-yàzmāk; هجالمك hèjélémek.

Spend, *v.a.* خرجا khàrj-et, صرفا sàrf-et, مصرفا màssraf-et, بذلا bèzl-et; (time) كچورمك ghèchirmek, امرارا ìmrār-et; — itself, حزینی الملق hìzini-àlmak, قوقی قالمامق kùvvèti-kàlmamak; —, *v.n.* بلی كلمك bèli-ghèlmek, نفسی كلمك nèfssi-ghèlmek, منی انزالا mèny-ìnzāl-et.

Spendthrift, *s.* مسرف mùssrif, میراث یدی mīrāss-yèdi. [نطفه nùtfé.

Sperm, *s.* منی mèny, نفس nèfss,

Spermaceti, *s.* بالق نفسی bàlìk-nèfssi.

Sphere, *s.* كره kyùré; فلك fèlek; دائره

Spherical, *a.* كروی kyùrévī. [dā'iré.

Spherics, *s. pl.* كرویات kaùrévìyyāt.

Spice, *s.* بهار bàhār; (touch) مایه māyé, قوقو kòku.

Spider, *s.* اورمجك ùrumjèk, عنكبوت "ànkébūt; —'s web, اورمجك اغی ùrumjèk-àghi, تارعنكبوت tārì-"ànkébūt.

Spike, *s.* انكسر ènkser; —, *v.a.* انكسرچاقمق ènkser-chàkmak.

Spill, *v.a.* دوكمك dùkmek; —, *v.n.* دوكلمك dùkyulmek.

Spin, *v.a.* اكرمك èghirmek, اغزالا ìghzāl-et; —, *v.n.* دونمك dùnmek, فرلدانمق fìrìldanmak; (silkworms), ایپك حاصل ایپèk-hāssìl-et.

Spinach, *s.* اسپناك ìsspànāk, اسفناج ìssfināj.

Spindle, *s.* ایك ìgh; میل mīl.

Spine, *s.* ارقه كمیكی àrka-kèmighi اوكرغه òngurgha (òmurgha).

Spinning-wheel, *s.* چقرق chìkrìk.

Spiral, *a.* هلزونی hèlézònī; — line, هلزون hèlézon

Spire, *s.* قله كوللهsi (kùllé), منارهsi mìnāré; منارهsi كلاهی mìnāré-kyùlāhi.

Spirit, *s.* روح rūh; spirits, ارواح èrwāh; روح rūh, عرق "àrak, راقی ràki.

Spiritual, *a.* روحانی rūhānī; معنوی mà"névī. [-nèv"indan.

Spirituous, *a.* عرق نوعندن "àrak-

Spirt, *s.* اتش àtish, فشقرش fìshkìrish; —, *v.n.* اتمق àtmak, فشقرمق fìshkìrmak.

Spit, *s.* كباب شیشی kèbāb-shìshi, سیخ sīkh; (of land) دل dil; —, *v.n.* توكرمك tùkyurmek.

Spite, *s.* نفسانیت nèfsānìyyèt; —, *v.a.* نفسانیتا nèfsānìyyèt-et; in — of, هیچ باقمیه رق hìch bàkmayarak;

in — of him, اكارغماً ànga-ràghman.

Spittle, *s.* توكرك tùkruk.

Splash, *s.* زيفوس zìfoss; —, *v.a.* اوستنه چامور صچراتمق ùsstuna - - chàmur - sìchrʌtmak; —, *v.n.* چاموس صچراتمق chàmur - -sìchrʌtmak.

Spleen, *s.* (organ) دلاق dàlʌk; (passion) قره سودا kàra - sèvdā; غضب ghàzʌb; مراق mèrāk, اوصانج ùssànj, جان صيقنديسى jān-sìkindissi.

Splendid, *a.* رعنا rà"nà, پك اعلا pèk- -à"là.

Splendour, *s.* رونق rèvnàk, سلطنت sàltʌnàt, طنطنه tàntʌna, دبدبه dèbdébé.

Splice, *s.* اك èk, اك يرى èk-yèri; —, *v.a.* اكلمك èklémek.

Splint, *s.* قيرقجى اغاجى kìrikji-àghʌji.

Splinter, *s.* خرده khùrda; اغاج قيرنديسى àghʌj - kìrindissi, خمبره قيرنديسى (kùmbara) - kìrindissi; —, *v.n.* قيرنديسى حاصل او kìrindissi - hāssil - - òl; —, *v.a.* خردا khùrd - et, خردوخاش ا khùrd-u-khāsh-et.

Split, *s.* يارق yàrik; —, *v.a.* يارمق yàrmak, چاك ا chāk-et; —, *v.n.* يارلمق yàrilmak, چاتلامق chàtlamak.

Spoil, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im), سلب sèleb; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak; —, *v.a.* بوزمق bòzmak; صويمق sòymak, يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et, سلب ا sèlb-et.

Spoke, *s.* تكرلك پرمغى tèkerlèk - - pàrmaghi, پرمق pàrmak; I'll put a spoke in his wheel, بن اكا براويون يپارم bèn - ànga - bìr - -òyun-yàpàrim, بن اكا برطولاب چويررم bèn-ànga-bìr-dòlʌp-chèviririm.

Sponge, *s.* سونكر sùnghʌr.

Spontaneous, *a.* كندى كندينه ظهور ايدن kèndi-kèndina-zùhūr-èdʌn.

Spoon, *s.* قاشق kàshik.

Sport, *s.* اويون òyun, ايلنجه èylènja; آو àv, شكار shìkyār, صيد sàyd, صيادت sìyādèt; —, *v.a.* اوينامق òynamak, اويناشمق òynashmak; آوه كتمك àva-ghìtmek.

Spot, *s.* لكه lèké; نقطه nòkta, بنك bènek; ير yèr, محل màhàll, موقع mèvki"; —, *v.a.* لكه ا lèké-et; —, *v.n.* لكه لنمك lèkélʌnmek; on

the—, محلنده màhàllinda ; اول محلده òl - màhàllda ; دوردیغی یرده dùrdughu - yèrda ; انیده ānīda, اوساعت ò-sā"àt, همانده hèmāndèm.

Spouse, *s.* زوج zèvj, قوجه kòja ; زوجه zèvjé, قاری kàri.

Spout, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, بورون bùrun, اغز àghz ; (pipe) اولوق òluk ; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak ; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak.

Sprain, *s.* بورقلش bùrkulush ; —, *v.a.* بورقتمق bùrkutmak ; to be sprained, بورقلق bùrkulmak.

Sprat, *s.* حمسی بالغی hàmsi-bàlighi, حمسی hàmsi, *or* خمسی khàmsi.

Spray, *s.* (wood) اینجه دال ìnja-dàl ; (froth) دکزك یغموركبی فرلایان کپوکی dèngizing - yàghmur - ghìbi - fìrlayan-kyùpughu.

Spread, *v.a.* یایمق yàymak ; سرمك sèrmek ; بسطا bàsst - et ; نشرا nèshr-et ; —, *v.n.* یایلق yàyìlmak ; سرایتا sìrāyèt-et.

Sprightly, *a.* شنشوخ shènshūkh, فراح fèrāh, مفرح mùfèrrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول بهار èvvel - bàhār, الك بهار ìlk-bàhār ; (water) پیكار (pùngàr), پیكارباشی (pùngàr)-bàshi, صوباشی sù-bàshi, ایازمه àyàzma, سرچشمه sèr-chèshmé, منبع mènbà", ینبوع yènbū" ; (lock) یای yày ; (watch) زنبرك zènbérek ; (jump) صچرایش sìchrayish, اتلش àtìlish ; —, *v.n.* صچرامق sìchramak ; اتلمق àtìlmak ; فرلامق fìrlamak ; نشئتا nèsh'èt-et, نبعا nèb"-et ; حاصلاو hāssìl-òl, ترتبا tèrèttub-et ; —, *v.a.* (a mine) اتمق àtmak ; (a mast) سقطا sàkat - et ; — a leak, صوایتمكه باشلامق sù-ètméghé-bàshlamak ; — up (as plants) سورمك sùrmek, چیقمق chìkmak.

Sprinkle, *v.a.* & *n.* سربمك sèrpmek.

Sprout, *s.* طمروق tòmruk, طمروجق tòmrujuk, فلز fìliz ; —, *v.n.* فلزسورمك fìliz-sùrmek, فلزلنمك fìlizlenmek ; چیقمق chìkmak, سورمك sùrmek.

Spur, *s.* مهمز (màhmuz) ; (mountain) قول kòl ; —, *v.a.* مهمزلمق màhmuzlamak ; تشویقا tèshvìk - et, دورتشدرمك

dùrtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bìdāhé, وهله اولاده vèhlè'i-ūlàda.

Spurious, *a.* ساخته sàkhta, يلان yàlàn.

Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفع ايتمك yùzuna - bàkmayup - hàkārètla - -dèf"-et.

Spy, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلق ايتمك jāssūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dùrbun).

Squabble, *s.* بوقدن نزاع بوقدن نزاع bòkdan-nìzā"; —, *v.n.* بوقدن نزاع ايتمك bòkdan-nìzā"-et.

Squad, *s.* طاقم tàkim.

Squadron, *s.* (ships) دونما اينجه دونما ìnja-dònanma; (horse) بلوك bùluk.

Squall, *s.* (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادى kùchuk--chòjughung - fèryādi; —, *v.n.* فريادا fèryād-et, اغلامق àghlàmak.

Squander, *v.a.* اسراف ايتمك ìssrāf-et, تلف ايتمك tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbà"; (houses) ميدان mèydān; (carpenter's) كونيه ghyùnya; —, *a.* طوغرى dòghru, كونيه ghyùnya; درت كوشه dùrt-kyùshé; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرى كلمك dòghru--ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hìssāblɛshmek; we are —, الوب ويره جكمز قالمدى àlip--vèréjéghimiz-kàlmadi.

Squeeze, *s.* صيقش sìkish; —, *v.a.* صيقمق sìkmak. [(satire) هجو hìjv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb;

Squint, *s.* شاشيلق shàshilik; —, *v.n.* شاشى او shàshi-òl; — eyed, شاشى shàshi, احول àhvèl.

Squire, *s.* اغا àghA.

Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Stab, *s.* خنجر يارمسى khànjar-yàrassi; —, *v.a.* خنجر ايله اورمق khànjar-ila--wùrmak.

Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.

Stable, *s.* اخور àkhir, طوله tàvla, اصطبل ìsstàbl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstàhkèm.

Stack, *s.* يغين yìghin, كومه kyùmé; —, *v.a.* يغين ايتمك yìghin-et.

Staff, *s.* (stick) دینك dèynek, عصا "àssā ; (body of assistants) معیت مأمورلری mà"ìyyèt-mè'mūrlér*i* ; (army) ارکان حرب èrk*y*ān*i*-hàrb.

Stag, *s.* کیك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil ; (of transition) حال hāl, کرته kèrté ; (scaffold) اسکله ìsskèlé ; (of a theatre) منصه mànàssé, اویونجیلرك یری òyunjul*ar*ing-yèri ; (theatres in general) تیاترولر tèyàtrol*ar* ; — over, *v.a.* اسکله قوروب دوشه مه قاپلمق ìsskèlé-kùrup-dùshémé-kàplam*a*k.

Stagger, *v.n.* سندهلمك sèndélémek, یقله جق او yìkìlaj*a*k-òl ; —, *v.a.* زدهلمك zèdélémek ; ثباتنه خلل ویرمك sèbātin*a*-khàlɛl-vèrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dùrghun, راکد rākid ; ارکلمش ìrkilmish ; (market) کساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقامق àkm*a*mak, ارکمك ìrkmek, ارکلمك ìrkilmek, دورمق dùrmak, دورغون او dùrghun-òl, راکد او rākid-òl ; (market) کساد او kèssād-òl.

Stain, *s.* لکه lèké ; —, *v.a.* لکهلمك lèkélémek ; لکه lèké-et ; —, *v.a.* لکهلنمك lèkélɛnmek.

Stair, *s.* باصمق bàss*a*mak, درجه dèréjé ; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn).

Stake, *s.* (wood) قازق kàzìk ; (wager) بحث bàhss ; —, *v.a.* بحث bàhss-et ; at —, تهلکه ده tèhlikédé, مخاطره ده mùkhāt*a*rad*a*.

Stale, *a.* بیات bàyat ; اسکی èsski ; —, *v.n.* قشانمق kàsh*a*nmak.

Stalk, *s.* صاپ sàp ; —, *v.n.* یورومك yùrumek, کزمك ghèzmek ; قورلمق kùrulmak.

Stall, *s.* خانه khānè, یر yèr.

Stallion, *s.* ات àt, ایغر àyghìr.

Stammer, *v.n.* پلتك سویلمك pèltèk-sùwèylémek.

Stamp, *s.* تمغا (dàmgh*a*) ; —, *v.a.* تمغا اورمق dàmgh*a*-wùrmak ; (in a mill) دیبکده دوکمك dìbèkda-dùghmek ; (under foot) چینمك chīnémek, ایاق التنه المق àyak-àltìn*a*-àlmak ; —, *v.n.* (with the feet) دیپنمك (tèpinmek), ایاق چالمق àyak-chàlmak.

Stand, *s.* (pedestal) اياق àyak ; كرسى kyùrsī ; (stall) سركى sèrghi ; (of arms) عدد "àded, قطعه kìt"à ; (opposition) مقاومت mùkāvémèt ; —, *v.n.* دورمق dùrmak ; (on foot) اياقده دورمق àyakda - dùrmak ; (bear) طيانمق dàyanmak ; چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmùl - et ; (be situated) اولمق òlmak, واقع او wāki"-òl ; (a course, a ship) كتمك ghìtmek, يول طوتمق yòl-tùtmak ; (be permanent) سورمك sùrmek, پايدار او pàydār-òl ; — for, دلالت ا dèlālet-et ; بدل او bèdel-òl, مقامنده قائم او màkāminda-kā'im-òl ; معناسنده او mà"nàssinda - òl ; (an office) طالب او tālib - òl ; — in (cost) اولمق òlmak ; (a ship) قره يه يقلاشمق kàraya-yàklashmak ; — off, چكلمك chèkilmek ; (a ship) اچلمق àchìlmak ; — one's ground, — out, ثابت قدم او sābitkàdem-òl, طيانمق dàyanmak ; — sentry, نوبت بكلمك nùbèt-bèklémek ; — still, دورمق dùrmak, قيملدانمامق kìmildànmamak ; — up, اياغه قالقمق àyagha - kàlkmak ; طاوغرى دورمق dòghru-dùrmak ; — — for, وقايه ا vìkāyé-et, تصحب ا tàssàhhub-et ; استمك ìsstémek ; — on end, ديكلمك dìkilmek ; to come to a — still, دورمق dùrmak, پوصله يى شاشرمق pùssulayi - shàshirmak, قالمق kàlmak.

Standard, *s.* سنجاق sànjak, علم "àlem, لوا lìwā, بيراق bàyrak, باندره bàndara ; (of weight, &c.) عيار "àyār, معيار mì"yār, ميزان mīzān, قرار kàrār ; (in machinery) اياق àyak ; (tree) اوزون كتوكلو اغاج ùzun-kyùtuklu - àghaj ; — bearer, بيراقدار bàyrakdār.

Standing, *s.* صفت sìfàt ; رتبه rùtbé ; اعتبار ì"tibār ; (in time) قدم kàdèm ; —, *a.* اياقده àyakda, قائم kā'im ; قالقمش kàlkmish ; (permanent) دائمى dā'imī, پايدار pàydār ; (water) دورغون dùrghun, راكد rākid, اقميان àkmayan.

Staple, *s.* (iron) كوپرى kyùpru ; (mart) چارشى chàrshi, قپان kàpan ; (of wool, &c.) بوى bòy ; —, *a.* بيوك bìyuk, باشلوجه

bàshlija; اصل àssl, انا àna.

Star, *s.* يلدز yìldiz, نجم nèjm, كوكب kèvkèb, ستاره sìtārè; (of knighthood) نشان nìshān; (person of eminence) معتبركمسنه mù"tébèr-kìmèssnè.

Starboard, *s.* سنجاق sànjak, كمينك سنجاق طرفى ghèmining-sànjak-tàrafi.

Starch, *s.* نشاسته nìshàssta (نشسته nìshèssté, a deposit?); —, *v.a.* نشاسته اورمق nìshàssta-wùrmak.

Stare, *v.n.* ديك باقمق dìk-bàkmak, پك باقمق pèk-bàkmak; كوزينى چوق اچمق ghyùzunu-chòk-àchmak.

Starling, *s.* صيغرجق sìghirjìk.

Start, *s.* صچرايش sìchrayish; قوپش kòpush, چيقش chìkish; ميدان mèydān; —, *v.n.* (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چيقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ايلرو ديرنمك ìlèri-dèprenmek (*or* داورانمق dàvranmak); كيرو ده براقمق ghèrida-bràkmak; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak; (game) قالدرمق kàldirmak; (water) دوكمك dùkmek, بوشاتمق bòshatmak; (the anchor) اوياتمق òynatmak, ديبدن ايرمق dìbdan-àyrmak.

Startle, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà"àjjub-ètdirmek, حيران قيلمق hàyrān-kìlmak; قورقمق kòrkutmak; بردن بره اوياندرمق bìrdan-bìré-ùyàndirmak.

Starve, *v.a.* اج براقمق àj-bràkmak, اج قومق àj-kòmak; —, *v.n.* اجلقدن اولمق àjlikdan-ùlmek; اجلق چكمك àjlik-chèkmek; — to death, *v.a.* اولنجه يه قدر اج قومق ùlinjéya-kàdar-àj-kòmak; — —, *v.n.* اجلقدن اولمك àjlikdan-ùlmek; — with cold, صوغوقدن اولمك sòghukdan-ùlmek.

State, *s.* (condition) حال hāl; (government) دولت dèvlet, حكومت hùkyūmet; (pomp) سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, الاى àlay; —, *v.a.* ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek, تقريرا ذكرا tàkrīr-et, zìkr-et; بيان ايلا bèyān-et, تعيين ايلا tà"yīn-et.

Statesman, *s.* مدبرامورجمهور mùdèbbiri-ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* یر yèr, محل màhàll; منزل mènzil, موقف mèvkif; حد hàdd, پایه pāyé, رتبه rùtbé; —, *v.a.* قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیین ایتمك tà"yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* کاغدجی kyāghidji.

Stationery, *s.* کاغدقلم مقولهسی شیلر kyāghid - kàlem - màkūléssi - -shèyler. [tàssvīri-mùjèsssem.

Statue, *s.* تصویر tàssvīr, تصویرمجسم

Stature, *s.* بوی bòy, قامت kāmet, قد kàdd, بالا bālā.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nìzām.

Staunch, *a.* قوی kàwī, متین mètīn.

Stay, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish, اقامت ìkāmet; (prop) دستك dèsstek, طیاق dàyak, پایهنده pàyèndé; (moral) رکن rùkn; الچ èl, طوتارقول کوررکوز tùtar-kòl-ghyùrur-ghyùz; (of a mast) استرالیه ìsstràlya; —s, *s.pl.* قورسته kòrsèta; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ایلنمك èylenmek; (a ship) اورسهالاباندهٔ òrsa-àlabànda-et; — one's hunger, صفرایی باصدرمق sàfrayi-bàssdirmak.

Stead, *s.* بدل bèdel; in stead, بدلاً bèdelen, یرینه yèrina.

Steadfast, *a.* متانتلو mètānètli, ثابتقدم sābitkàdem, پایدار pàydār.

Steady, *a.* قوی kàwī, محکم mùhkèm, قرار kàrār, بردوزیه bìr-dùziyé; دترهمز (tìtrémàz), رکاکت کوسترمز rèkyākèt - ghyùsstermàz; (in character) امین èmīn, معتمد mù"témèd, اوصلو ùsslu, تمیز tèmiz; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, اوینامسنی منعا òynamassini-mèn"-et.

Steak, *s.* کول باصدی kyùl-bàssdi.

Steal, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقتا sìrkat-et, اوغریلمق òghrulamak; —, *v.n.* خرسزلقا khirsizlik-et, سرقتا sìrkàt-et; (move quietly) اصوله حرکتا ùssūlla-hàrékèt-et; — in, اوصوله کیرمك ùssūlla-ghìrmek; — out, اوصوله چیقمق ùsūlla-chìkmak; — on, اصوله کچمك ùssūlla-ghèchmek; time steals on, یواش یواش وقت کچیور yāwàsh - yāwàsh - wàkit - ghèchiyor;

— away, سیوشمك sìvishmek, اصوللهصاوشمق ùssūlla-sàwushmak.

Stealth (by), *ad.* كیزلوكیزلو ghìzli-ghìzli, قچاماقله kàchamakla, علی خفیة "àla-khùfyétin.

Steam, *s.* بوغی bùghu, بخار bùkhār, واپور vàpor; — engine, واپورچرخی vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور vàpor, چرخ كمیسی chàrkh-ghèmissi; locomotive — engine, واپورعربه‌سی vàpor-"àrabassi; —, *v.n.* بوغیسی چیقمق bùghussu-chìkmak; چرخ ایله كتمك chàrkh-ila-ghìtmek; —, *v.a.* بوغی یه كوسترمك bùghuya - ghyùsstermek; بوغی ایله پشورمك bùghu-ila-pìshirmek.

Steed, *s.* ات àt, اسب èssb.

Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking fire) قاوچقماغی kàv-chàkmaghi; (of a flint lock) قارشیلق kàrshílìk; —, *v.n.* چلك كسلمك chèlik-kèssilmek; —, *v.a.* چلك كبی سرت ا chèlik-ghìbi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار kàntār.

Steep, *a.* دیك dìk; —, *v.n.* صودهیاتمق sùda-yàtmak; —, *v.a.* صویه براقمق sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* كلسه قله‌سی kìlìssé-kùléssi.

Steer, *s.* كنج بوغا ghènj-bògha, كنج اوكوز ghènj-ùkyuz; —, *v.a.* وللانمق kùllànmak; كوترمك ghyùturmek; —, *v.n.* دومن قوللانمق dùmèn-kùllànmak; (as a ship) دومن دكلمك dùmèn-dìnglémek (dīnémek); (a course) كتمك ghìtmek.

Steersman, *s.* دومنجی dùmènji.

Stem, *s.* كتوك kyùtuk, كوده ghùwdé; (of straw, &c.) صاپ sàp; (of a ship) باش بدوسله‌سی bàsh-bòdosslamassi; —, *v.a.* قارسی كتمك kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* فناقوقو fènа-kòku, تعفن tà"àffun, راحهٔ كریهه rā'ihà'i-kèrīhé.

Step, *s.* ادیم àdim, خطوه khàtvé; (of a ladder) باصمق bàssamak, ایاق àyak; (of a door) اشیك èshik, استان āssitān; (of promotion) رتبه rùtbé, درجه dèréjé; (of a mast) انادیركك باصدیغی یر àna-dìrèghing-bàssdighi-yèr; —, *v.n.* ایاق اتمق àyak-àtmak; ایاق باصمق àyak-bàssmak; (walk) یورومك yùrumek; —, *v.a.* (a mast)

يرينه اوطورتمق yèrin*a*-òturtmak ; — aside, برطرفه چكلمك bìr-tàraf*a*-chèkilmek ; — back, كيروكتمك ghèri-ghìtmek ; كيروكلمك ghèri-ghèlmek ; — down, اشاغى انمك àshà*ghi*-ènmek ; — forward, ايلروكلمك ìléri-ghèlmek ; — in, ايچروكلمك ìchèri-ghèlmek ; — out, چابك يورومك chàb*ik* - yùrumek ; بيوك ادم اتلامق bìyuk-àd*im*-àtlam*ak* ; — over, اتلامق àtlam*ak* ; — up, يوقارى چيقمق yùkàri-chìkm*ak* ; — this way, بوطرفه بيورك bù-tàraf*a*-bùyurun*g* ; —, *a.* اويكى ùwè*ghi* ; — son, اويكى اوغل ùwè*ghi*-òghul ; — daughter, اويكى قيز ùwè*ghi*-kìz ; — father, اويكى بابا ùwè*ghi*-bàba ; — mother, اويكى انا ùwè*ghi*-àna.

Sterile, *a.* (animal) قسير kìssìr ; (land) خيرسز khàyrs*iz*, چول chùl ; (plant) محصولسز màhsūls*izz*.

Sterility, *s.* قسيرلق kìssìrl*ik* ; خيرسزلق khàyrs*izlik* ; محصولسزلق màhsūlsuzluk.

Sterling, *a.* حقيقى خالص hàkīkī, khāliss.

Stern, *s.* قيچ kìch ; —, *a.* سرت sèrt, سرت خويلو sèrt-khùylu, حديدمزاجلو hàdīd-mìzājl*i* ; — post, قيچ بدوسلمه سى kìch-bòdoss*lamassi*.

Stew, *s.* يحنى yàhni ; (of fruit) قومپوسته kòmpòss*ta* ; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek ; يحنى ياپمق yàhni-y*à*pmak ; —, *v.n.* پشمك pìshmek ; to be in a —, قورقمق kòrkm*ak*, قورقوسى او kòrkussu-òl ; —s, *s.pl.* كارخانه k*y*ār-khān*é*.

Steward, *s.* كتخدا kètkhudā (k*y*āya) ; (ship's) خدمتجى khìdmetji (hìz-).

Stick, *s.* دينك dèynek, چبوق chìbùk, عصا "àssā ; —, *v. a.* بچاق صاپلايوب اولدرمك bìchàk - sàplayup - ùldurmek ; بچاق صاپلايوب ياره لمق bìchàk-sàplayup-yàra*lamak* ; —, *v.n.* ياپشمق y*à*pi*sh*mak, طوتمق tùtmak ; ياپشوب قالمق y*à*pi*sh*ip-kàlmak ; — at, چكمك chèkinmek, كيرودورمق ghèri-dùrmak ; — by, ايرلماق àyrılmamak ; — in, صوقمق sòkmak ; صاپلامق sàplamak ; —, —, *v.n.* صاپلانمق sàplanmak ; — out, طيشارى اوغرامق dìshàri-*ò*gh*ra*mak.

Sticky, *a.* یاپشقان yàpishkàn.

Stiff, *a.* اکلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt; صیریق کبی sìrik-ghìbi, طاش کبی tàsh-ghìbi; قالقمش kàlkmish; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمك pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak; قالقمق kàlkmak; طاش کسلمك tàsh-kèssilmek.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèkè.

Stigmatize, *v.a.* تعییب ایتمك tà"yīb-et, تقبیح ایتمك tàkbīh-et, قدح ایتمك kàdh-et.

Stile, *s.* پرمق قپو pàrmak-kàpi.

Still, *a.* ساکت sākit; ساکن sākin; دورغون dùrghun سسسز صداسز sèsssiz-sàdàssiz; حرکتسز hàrékètsiz; راحت rāhat, تك tèk; —, *s.* انبیق ìnbīk; —, *ad.* ینه yìné (ghènè); حالا hālā, حالاحالا ینه hālā-yìné(ghènè); —, *v.a.* تسکین ایتمك tèsskīn-et; صوصدرمق sùssdurmak.

Sting, *s.* ایکنه ìghnè, دیکن dìken, خار khār; (pain) اجی àji, وجع vèjà"; —, *v.a.* صوقمق sòkmak; اجتمق àjìtmak; —, *v.n.* اجیمق àjìmak.

Stingy, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, جری jìmri, چنکانه (chìnghéni).

Stink, *s.* فناقوقو fènа-kòku, تعفن tà"àffun, رائحهٔ کریهه rā'ihà'i-kèrīhè; —, *v.n.* فناقوقمق fènа-kòkmak; —, *v.a.* فناقوقوتمق fènа-kòkutmak; — out, فناقوقوایله قاچرمق fènа-kòku-ìla-kàchirmak; — aloud, پك پك فناقوقمق pèk-fènа-kòkmak.

Stint, *v.a.* حدتعیین ایتمك hàdd-tà"yīn-et, حصر ایتمك hàssr-et; without —, بلاحصر bìlā-hàssrin.

Stipend, *s.* معاش mà"āsh.

Stipulate, *v.a.* مشروطقیلمق mèshrūt-kìlmak, مقاوله ایتمك mùkāvélè-et, قول ایتمك kàvl-et; —, *v.n.* شرطشروطباغلامق shàrt-shùrūt-bàghlamak.

Stipulation, *s.* شرط shàrt; قول kàvl, مقاوله mùkāvélè.

Stir, *s.* کورلدی ghyùruldu, پاطردی pàtirdi; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قیملدانمق kìmildanmak, حرکت ایتمك hàrékèt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Stirrup, *s.* رکاب اوزنکی rìkyāb ùzènghi,

— leather, اوزنكی قایشی ùzènghi-
Stitch, *v.a.* دیكمك dìkmek.[-kàyishi.
Stock, *s.* (wood) كتوك kyùtuk, اوطون òdun; (flower) شبوی shèbbòy; (for grafting) انا àna; (of an anchor), چیپو chìpo; (in trade) سرمایه sèrmāyé, بضاعه bìzā"a; (funds) سهیم sèhīm; ایراد īrād; خزینه khàzīné (hàzna); (for the neck) بویون‌باغی bòyun-bàghi; (race) صوی sòy, سلسله sìlsilé; (store) موجود mèvjūd; ذخیره zàkhīré; احتیاطتدارکی ìhtiyāt-tèdāruku; (of a gun) قنداق kùndak; —, *v.a.* لوازماتنی ویرمك lèwāzimātini-vèrmek, دوناتمق dònatmak; — out, *v.n.* داللمق dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق tòmruk; (for ships) قزاق kìzàk.
Stockade, *s.* شرانپو shàranpò.
Stocking, *s.* چوراب chòrap.
Stomach, *s.* قارن kàrn, معده mì"dé, شكم shìkèm; —, *v.a.* یوتمق yùtmak, قبول‌ا kàbūl-et, تحمل‌ا tàhàmmul-et.
Stone, *s.* طاش tàsh; حجر hàjar, سنك sènk; (testicle) طاشاق tàshak, خایه khāya; (of fruit) چكردك chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق tàshlamak, رجم‌ا rèjm-et; (fruit) چكردكلرینی چیقارمق chèkirdeklérini-chìkàrmak; — horse, ایغر àt, àyghir.
Stoning, *s.* رجم rèjm; چكردكلرینك چیقارلمسی chèkirdeklérining-chìkàrilmassi.
Stony, *a.* طاشلق tàshlìk; طاش‌كبی tàsh-ghìbi.
Stool, *s.* اسكمنی ìsskèmni (ìsskèmlé); (of the bowels) عمل "àmel; to go to —, عمل‌ا "àmel-et, دشاری چیقمق dìshàri-chìkmak.
Stoop, *s.* اكلش èghilish, قانبورلق kànburluk; —, *v.n.* اكلمك èghilmek; قانبوراو kànbur-òl; (morally) تنزل‌ا tènèzzul-et.
Stop, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish; كسلش kèssilish, منع mèn"; (in reading) دوراق‌یری dùrak-yèri; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, ایلنمك èylenmek; —, *v.a.* دوردرمق dùrdurmak, الیقومق àlìkomak; ضبطا zàbt-et, طوتمق tùtmak; طیقامق tìkamak; منع‌ا mèn"-et, اوكنی‌المق ùngunü-àlmak,

كسمك kèssmek ; مانع او māni-"òl.

Stoppage, *s.* مانع māni" ; منع mèn" ; سده sùddé, طيقانقلق tìkàn*i*kl*i*k.

Stopper, *s.* طيقاج tìkʌj, طاپه tàp*a*.

Store, *s.* (of provisions) ذخيره zàkhīré; (of necessaries) موجود mèvjūd, تداركات tèdāruk*y*āt, احتياط ìhtiyāt ; (magazine) انبار *à*nbār ; (shop) دكان dùkk*y*ān ; —, *v.a.* لوازماتله طولدرمق lèwāz*i*mātl*a*-dòldurm*a*k ; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklam*a*k, حفظا hìfz-et, درانبارا dèr-*à*nbār-et ; to set — by, سومك sèvmek, عزيزطوتمق "àzīz-tùtm*a*k ; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāz*i*māt, مهمات mùhìmmāt.

Store-room, *s.* انبار *à*nbār, مخزن màkhzen ; (closet) كيلار kìlār (kìler).

Stork, *s.* لكلك lè*gh*lek.

Storm, *s.* فرطونه fìrt*i*n*a*, بوره bòr*a* ; (assault) يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; —, *v.a.* يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et ; —, *v.n.* دارلمق dàr*i*lm*a*k, باغرمق bà*gh*irm*a*k ; to take by —, يورويشله المق yùruyushl*a*-àlm*a*k.

Story, *s.* (tale), مصال màssʌl, حكايه hìk*y*āyé, فقره fìkrʌ, منقبه mànk*a*bé; (falsehood) يلان y*à*làn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh ; (of a house) قات kàt.

Stout, *a.* قالين kàl*i*n ; متين mètīn, قوى kàwī ; دنج dìnj ; جسور jèssūr ; —, *s.* سياه ارپه صويى sìyāh-àrp*a*-sùyu.

Stove, *s.* صوبه sòb*a*.

Stow, *v.a.* استفا ìsstif-et ; (to hold) المق àlm*a*k.

Straddle, *v.a.* ابانمق àbʌnm*a*k.

Straggle, *v.n.* طاغلمق *or* داغلمق dà*gh*ilm*a*k, طاغنق كتمك dà*gh*in*i*k-ghìtmek.

Straight, *v.n.* طوغرى dò*gh*ru, مستقيم mùsstakīm ; دوز dùz ; —, *ad.* اول ساعت òl-sā"*a*t, درعقب dèr-"*à*k*a*b. [dò*gh*rultm*a*k.

Straighten, *v.a.* طوغرولتمق

Straightways, *ad.* درعقب dèr-"*à*k*a*b, اول ساعت òl-sā"*a*t, همان دم hèmāndèm.

Strain, *s.* زور zòr ; كركيلك ghèrghilik ; —, *v.a.* زورلمق zòrlam*a*k ; كرمك ghèrmek ; (with a strainer) سوزمك sùzmek ; —, *v.n.* كيرلمك ghèrilmek

كنديني زورلمق kèndini - zòrlamak ; سوزلمك sùzulmek.

Strait, *s.* بوغاز bò*gh*āz, خليج khàlīj ; —, *a.* دار dàr, ضيق zīk, تنك tènk ; —s, *s. pl.* بوغاز bò*gh*āz, خليج khàlīj; صيقندى sìkindi, ضرورت zàrūrèt.

Strand, *s.* يالى كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, قيى kìyi ; —, *v.a.* قره يه اوغراتمق kàraya-òghratmak, اوطورتمق òturtmak ; قره يه چكمك kàraya - chèkmek ; —, *v.n.* قره يه اوطورمق kàraya-òturmak.

Strange, *a.* غريب ghàrīb, عجيب "àjīb (*pl.* عجائب "àjā'ib) ; يبانجى yàbànji ; — ! *int.* عجائب "àjā'ib !

Stranger, *s.* يبانجى yàbànji ; (foreigner) اجنبى èjnébī.

Strangle, *s.* بوغمق bò*gh*mak.

Strangury, *s.* سديك زورى sìdik-zòru.

Strap, *s.* قايش kàyish ; (of plaister) اوزون ياقى پارچه سى ùzun-yàki- - pàrchassi ; — up, *v.a.* قايشلرينى چكمك kàyishlarini - - chèkmek ; ياقى پارچه لرينى ياپشدرمق yàki - pàrchalarini - -yàpishdirmak.

Stratagem, *s.* حيله hīlé, خدعه khùd"à, دسيسه dèssīssé.

Stratum, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka ; strata, *s. pl.* طبقات tàbakāt.

Straw, *s.* (whole) صاپ sàp ; (ground) صمان sàman.

Strawberry, *s.* چليك chìlèyk.

Stray, *a.* صاحبسزكزن sāhibsiz-ghèzen; دوشمه dùshmé ; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak ; كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Streak, *s.* چيزى chìzi ; طمر dàmar.

Stream, *s.* چاى chày, ايرمق ìrmak, دره dèré, صو sù, نهر nèhr ; اقندى àkindi ; —, *v.n.* اقمق àkmak, چوق اقمق chòk-àkmak.

Street, *s.* صوقاق sòkak, زقاق zùkāk, طريق tàrīk ; — door, صوقاق قپوسى sòkak-kàpissi.

Strength, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt ; متانت mètānèt, استحكام ìsstìhkyām ; شدت shìddèt ; كسكينلك kèsskinlik.

Strengthen, *v.a.* قوت ويرمك kùvvèt- - vèrmek ; قويلشدرمك kàvileshdirmek, متانت ويرمك mètānèt - vèrmek, تقويت ا tàkvìyyèt - et ; تقويت ويرمك

tàkvìyyèt - vèrmek ; استحكام ويرمك ìsstìhk*y*ām-vèrmek.

Stress, *s.* زور zòr ; — of weather, هوانك فرطونه لولغى hàwān*ing* - -fìrt*in*al*ili*g*hi* ; to lay — upon, لقرديده اهميت ويرمك làk*i*rd*i*d*a*- -èhèmmìyyèt-vèrmek.

Stretch, *s.* كرش ghèr*i*sh, كريلش ghèrilish ; —, *v.a.* كرمك ghèrmek; قاصمق kàssm*a*k ; —, *v.n.* كرلمك ghèrilmek ; اوزامق ùzam*a*k ; (in relating) مبالغه‌ا mùbāligh*a*-et; on the —, كركى ghèrghi, كريلو ghèrili, قاصيلو kàss*i*l*i* ; the utmost — of imagination, حوصلهٔ تخيل hàws*a*là'i-t*à*khàyyul ; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtm*a*k ; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzànm*a*k.

Stretcher, *s.* دستكاره dèsstk*y*ārÉ (tèsskérÉ).

Strew, *v.a.* صاچمق sàchm*a*k, دوكمك d*ù*kmek, يايمق yàym*a*k, سرمك sèrmek.

Strict, *a.* صيقى sìk*i* ; دقيق dàkīk ; مدقق mùdàkk*i*k ; مدققانه mùdàkk*i*kānÉ.

Stricture, *s.* (moral) جرح jèrh, اعتراض ì"t*i*rāz, فصل fàssl ; (physical) سده sùddÉ.

Stride, *s.* اديم àd*i*m ; اياق ày*a*k ; ايلروليش ìlèriléyish ; —, — over, *v.n.* اوستندن كچمك ùsstund*a*n- -ghèchmek, اتلايوب كچمك àtlayup- -ghèchmek.

Strife, *s.* نفاق nìfāk ; نزاع nìzā", چكشمه chèkishm*a*, غوغا (kàwgha).

Strike, *v.a.* اورمق wùrm*a*k, ضرب‌ا dàrb-et ; چالمق chàlm*a*k ; (lower) ماينه‌ا màyn*a*-et, اندرمك èndirmek ; (appear) كلمك ghèlmek, كورنمك gh*y*ùrunmek ; — a bargain, پازارلق‌ا pàzarl*i*k-et ; — against a rock, قيايه چاتمق kàyay*a*-ch*à*tm*a*k ; — blind, كورا k*y*ùr-et, كوزينى كورا gh*y*ùzunu - k*y*ùr - et ; — down, يره يقمق yèr*a* - yìkm*a*k ; — fire, اتش چاقمق àtèsh-ch*à*km*a*k, قاوچاقمق kàw-ch*à*km*a*k ; — off, كسمك kèssmek ; اسمنى چيزمك ìssmini- - chìzmek, ترقين‌ا tèrkīn - et ; — out, اسمنى چيزمك ìssmini- -chìzmek, ترقين‌ا tèrkīn-et ; چيقارمق chìkàrm*a*k, دوشورمك dùshurmek ; *v.n.* يوزمكه باشلامق yùzmé*gh*É-

-bàshlamak ; مشتهاتمق mùshta--àtmak ; — root, كوك صالمق kyùk--sàlmak, طوتمق tùtmak ; — (a plant) دالدن يتشدرمك dàldan--yètishdirmek, قلدن يتشدرمك kàlɛmdan - yètishdirmek, ديكوب يتشدرمك dìkup--yètishdirmek ; — terror into, القای دهشت ilkāyi - dèhshɛt - et, ترهيبا tèrhīb-et ; — the hour, —, *v.n.* چالمق chàlmak ; — up, باشلامق bàshlamak.

Striking, *a.* عجيب "àjīb, غريب ghàrīb ; it is a — likeness, پك بكزر pèk-bèngzɛr.

String, *s.* ايپ ip, سجيم sìjim, تل tèl ; (of camels, &c.) قطار kàtār ; (of beads, &c.) ديزی dìzi, صره sìra ; —, *v.a.* ديزمك dìzmek ; كچورمك ghèchirmek ; (an instrument) تللرينی دوناتمق tèllérini-dònatmak.

Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz--pàrcha ; —, *v.a.* صويمق sòymak ; اچمق àchmak ; —, *v.n.* صويمق sòyunmak ; صويلمق sòyulmak.

Stripe, *s.* چبوق chìbùk, پرمق pàrmak, يول yòl, زه zìh ; دينك dèynek, ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Strive, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعی ا sà"y-et ; — with, اوغراشمق òghrashmak, چكشمك chèkishmek, يراشمق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چيزی chìzi ; (of an oar) چكلش chèkilish ; (of a sword) ضربه dàrba ; thunder—, يلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika ; —, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli ; قوی kàwī, متين mètīn, طيانقلو dàyànìkli, مستحكم mùsstàhkɛm ; سرت sèrt, كسكين kèsskin, دوقناقلو dòkunaklı.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنيان bùnyān, بنياد bùnyād ; ترتيب tèrtīb ; هيكل hèykèl.

Struggle, *s.* يراشمه yàrashma, اوغراشمه òghrashma, چكشمه chèkishma ; غوغا (kàwgha) ; —, *v.n.* يراشمق yàrashmak, چكشمك chèkishmek ; چبالمق اوغراشمق òghrashmak, chàbalamak ; — for life, جان چكشمك jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhisha, روسپی (òrosspo).

Stubborn, *a.* عنادجی "ìnādj*i*, معند mù"*à*nnid, متمرد mùtémèrrid, عاصی "ĀSSĪ.

Stucco, *s.* الچی ÀlchI; مرمر mèrmEr.

Student, *s.* مکتب شاکردی mèktEb-shā*ghi*rd*i*; (of law and divinity) سوخته sūkhtÉ (sòft*a*), طالب العلم tālibu-'l-"ìlm (*pl.* طلبه tàlébÉ, طلبا tùlébā).

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāl*a*"à; (object of study) درس dèrss; (closet) اوطه òd*a*; (exercise) تعلیم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه‌ا mùtāl*a*"à-et; چالشمق chàl*i*shm*a*k; اوقومق òkum*a*k; تعلیم‌ا tà"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sàchm*a*; bread —, ذخیره z*à*khīrÉ; household —, اشیا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldurm*a*k; طیقامق tìkam*a*k.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kàpanm*a*k; (man) ایاغنی چارپمق àya*ghi*n*i*-chàrpm*a*k.

Stump, *s.* کتوك k*y*ùtuk, کوك k*y*ùk.

Stun, *v.a.* سرسم‌ا sèrsEm-et.

Stupid, *a.* احمق àhm*a*k, عقلسز "àkls*i*z, اشك èshek, شاشقین sh*à*shk*i*n.

Stupidity, *s.* حماقت h*à*mākàt, عقلسزلق "àkls*i*zl*i*k, اشکلك èsheklik, شاشقینلق sh*à*shk*i*nl*i*k.

Sturgeon, *s.* مورینه‌بالغی mòr*i*n*a*-bàl*i*g*hi*.

Stutter, *v.n.* پیکی سویلمك pèpè*ghi*-[-sùwèylÉmek.

Sty, *s.* طوکزاخوری dòn*g*uz-àkh*i*r*i* (dòmuz); (on the eyelid) ارپه‌جق àrp*a*j*i*k.

Style, *s.* (manner) طرز tàrz, یول yòl, وجه wèjh, صورت sūrèt; (title) لقب l*à*k*a*b (l*à*g*h*ab, *pl.* القاب èlkāb), عنوان "ùnwān; (splendour) سلطنت sàltanàt; (of writing) اغز à*ghz*, لسان lìssān, روش rèvish; —, *v.a.* دیمك dèmek, القاب ویرمك èlkāb-vèrmek, القاب قومق èlkāb-kòm*a*k; old —, رومی rūmī new —, الافرانغه àlafràngh*a*.

Subacid, *a.* مایخوش màykhòsh.

Subaltern, *s.* ملازم mùlāz*i*m; —, *a* مادون mā-dūn, مادونده‌اولان mā-dūnd*a*-òlan.

Subdivision, *s.* تقسیم tàks*i*m; تقسیمك تقسیمی tàksīmin*g*-tàksīmi.

Subdue, *v.a.* تسخیرا tèsskhīr-et, رام‌ا

rām-et, اطاعتەکتورمك ìtā"*ata*-ghètirmek.

Subject, *a.* (in point of authority) تابع tābi", تحت حکومتدەاولان tàhti-hùk*y*ūmètda-òlan, امرتحتندەاولان èmir-tàht*i*nda-òlan; (physically or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً کرفتار bà"zan-ghìriftār, بعضاً دوچار bà"zan-dūchār; (under) محول mùhàvvel, تحتنده tàht*i*nda; تحتندەاولەرق tàht*i*nda-òlarak; (under condition of) شرطیله shàrtìla; —, *s.* (politically) تبعەدن بری tèba"àdan-bìri; (of discussion) مادە māddé, مبحوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محکی فیه màhkīyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخیرا tèsskhīr-et, رام رām-et; تحتنه کتورمك tàht*i*na-ghètirmek; تحتنه قومق tàht*i*na-kòmak, تحتنه احالەدا tàht*i*na-ìhālé-et; تابع احالەدا tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, کرفتارا ghìriftār-et, مبتلا mùbtélā-et; قوشمق kòshmak.

Subjugate, *v.a.* تسخیرا tèsskhīr-et, اطاعتەکتورمك ìtā"*ata*-ghètirmek, امرینەمنقادا èmri*n*a-mùnkād-et.

Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.

Sublime, *a.* عالی "ālī, سامی sāmī, رفیع rèfī"; —, *v.n.* اوچق ùchmak, صعودا sù"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق ùchurmak, صعودایتدرمك sù"ūd-ètdirmek.

Submission, *s.* اطاعت ìtā"*at*, انقیاد ìnk*i*yād; تسخیر tèsskhīr; (presentation) عرض "àrz, تقدیم tàkdīm.

Submit, *v.a.* عرضا "àrz-et, تقدیما tàkdīm-et; —, *v.n.* اطاعتا ìtā"*at*-et, اطاعتەکلمك ìtā"*ata*-ghèlmek, اطاعتەکیرمك ìtā"*ata*-ghìrmek, منقاداو mùnkād-òl, رام اول rām-òl; تسلیم اول tèsslīm-òl; راضی اول rāzi-òl.

Subordinate, *a.* مادون mā-dūn, مادونده mā-dūnd*a*, اشاغی àshà*ghi*.

Subscribe, *v.a.* امضالمق ìmzāl*a*mak; یازمق yàzmak, قومق kòmak; (money) ویرمك vèrmek.

Subsequent, *a.* صکره sòn*gra*, صکرەدن sòn*gra*dan.

Subside, *v.n.* انمك ènmek; چکلمك chèkilmek; ازالمق àzalmak,

خفیفلشمك khàfīflɛshmek.

Subsidy, *s.* اعانه‌اقچه ì"ānɛ́-àkcha.

Subsist, *v.n.* موجوداو mèvjūd-òl, كائن‌او kyā'in-òl, واراو vàr-òl; كچنمك ghèchinmek, تعيش‌ا tà"àyyush-et, كفاف نفس‌ا kèfāfi-nèfss-et; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Substance, *s.* جسم jìssm; مال māl, واريت vàrìyyèt.

Substantial, *a.* محكم mùhkèm; قارن‌دويورر kàrn-dòyurur; اساسلو èssāsslì; زنكين zènghin.

Substantive, *s.* اسم ìssm; common —, علم "àlɛm, اسم‌عام ìssmi-"āmm; proper —, اسم‌خاص ìssmi-khāsss.

Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā'ib, وكيل vèkīl, قائممقام kā'immàkām; —, *v.a.* يرينه‌قومق yèrina-kòmak, ابدال‌ا ìbdāl-et.

Subtend, *v.a.* وتراو vètɛr-òl, مقابلنده‌او mùkābilinda-òl.

Subterfuge, *s.* بهانه bàhānɛ́, عذر "ùzr.

Subtract, *v.a.* اخراج‌ا ìkhrāj-et, چيقرمق chìkàrmak; طرح‌ا tàrh-et, تنزيل‌ا tènzīl-et, اشاغي‌وارمق àshàghi-vàrmak.

Subtraction, *s.* طرح tàrh, تنزيل tènzīl,

Suburb, *s.* واروش vàrūsh, حوالى hàwālī, جولركويي jìlwār-kyùyu.

Subvert, *v.a.* الت‌اوست àlt-ùsst-et, خراب‌ا khàrāb-et, ديكركون‌ا dīghɛr-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjɛrmek, ايشنى‌بجرمك ìshini-bèjɛrmek, نائل‌مرام‌او nā'ili-mèrām-òl, مظفراو mùzàffɛr-òl, موفق‌او mùwàffak-òl; ايشى‌طوغرى‌كتمك ìshi-dòghru-ghìtmek, ايشى‌اويمق ìshi-ùymak; (an experiment) چيقمق اولق òlmak; اويمق ùymak; ايوكتمك ìyi-ghìtmek; (follow) اولق òlmak, چيقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et; (to the throne) جلوس‌ا jùlūss-et, مسندحكومتده‌قعودا mèssnèdi-hùkyūmèta-kù"ūd-et; —, *v.a.* (follow another) تعاقب‌ا tà"ākūb-et, متعاقب‌او mùta"ākib-òl; (in power) خلف‌او khàlef-òl.

Success, *s.* ظفر zàfɛr, موفقيت mùwàffakìyyèt, حصول‌مرام hùssūlu-mèrām; غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.

Succession, *s.* صره sìra, توالی tèwālī, تتالی tètālī, تسلسل tèssèlsul, سلسله sìlsilé, تعاقب tà"ākub, تخالف takhāluf; (to the throne) جلوس jùlūss; نوبت‌جلوس nùbèti-jùlūss; نوبت‌سلطنت nùbèti-sàltanàt; in —, صره‌ایله sìrà-ìla, صره‌واری sìra-vārī (vàrdi); علی‌التوالی "àlé-'t-tèwālī; متوالیة mùtéwālìyyétɛn, متعاقباً mùta"ākiban, بربرینك اردی‌صره bìr-bìrining-àrdi-sìra.

Successive, *a.* اردی‌صره àrdi-sìra, متعاقب mùta"ākib, متوالی mùtéwāli, متتالی mùtétālī.

Successor, *s.* خلف khàlef.

Succinct, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassar, مجمل mùjmèl, اجمالی ìjmālī.

Succour, *s.* یاردم yàrdim, امداد ìmdād, عون "àvn, نصر nàssr; —, *v.a.* یاردم‌ایت yàrdim-et; قورتارمق kùrtarmak.

Succulent, *a.* صولو sùlu, ابدار ābdār.

Such, *a.* مثللو mìssìllu, کبی ghìbi; بویله bùylé, شویله shùylé, اویله ùylé; — a one, فلان‌ادم fìlan-ādam; — and —, فلان فلان‌فلان fìlan-fìlan.

Suck, *s.* سوت *or* سود sùt; —, *v.a.* امزمك èmzémek; to give —, امزرمك èmzirmek, سوت‌ویرمك sùt-vèrmek, مه‌ویرمك mèmé-vèrmek.

Suckle, *v.a.* سوت‌ویرمك sùt-vèrmek, مه‌ویرمك mèmé-vèrmek, بسلمك bèsslémek, امزرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بدیهی‌الظهور bèdīhìyyu-'z-zùhūr, فجائی fùjā'ī, ناگهانی nāghèhānī; —ly, *ad.* بردن‌بره bìrdan-bìré, انسز ànsiz, انسزین ànsizin, اپ‌انسز àp-ànsiz, فجئة fùj'étɛn, بالبداهه bì-'l-bèdāhé.

Suffer, *v.n.* زحمت‌چكمك zàhmet-chèkmek, صیقندی‌چكمك sìkindi-chèkmek, مشقت‌چكمك mèshàkkàt-chèkmek; قتل‌اولنمق kàtl-òlunmak; —, *v.a.* چكمك chèkmek, تحمل‌ایتمك tàhàmmul-et, متحمل‌اول mùtahàmmil-òl, راضی‌اول rāzi-òl, مساعده‌ایتمك mùssā"ada-et, تجویز‌ایتمك tèjvīz-et, قومق kòmak, براقمق bràkmak.

Suffice, *v.n.* یتشمك yètishmek, کافی‌اولمق kyāfi-òl, اکتفا ایلمك èlvɛrmek, ìktifā-et.

Sufficient, *a.* یتشر yètishir, یتشه‌جك yètishéjek, الویر èlvérir, الویره‌جك èlvéréjek, کافی kyāfi, وافی wāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bòghmak; —, *v.n.* بوغلمق bòghulmak.

Sugar, *s.* شکر shèker, سکر sùkker, قند kànd; —candy, نبات‌شکری nèbāt-shèkéri (nùbèt); loaf —, کله‌شکری kèllé-shèkéri; moist —, خام‌شکر khām-shèker; —, *v.a.* شکرقومق shèker-kòmak; —, *v.n.* شکرباغلامق shèker-bàghlanmak.

Suggest, *v.a.* عقل‌اوکرتمك "àkl--ùghrètmek, عقل‌ا "àkl-et.

Suicide, *s.* کندی‌کندینی‌اولدرمکلك kèndi - kèndini - ùldurmeklik; کندی‌کندینی‌اولدرن kèndi - kèndini--ùldurեn.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt; (request) رجا rìjā; (cause) دعوی dà"wà; —, *v.n.* اویمق ùymak, اولق òlmak; —, *v.a.* ایشنی‌بولق ìshini-bùlmak; اویدرمق ùydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استکی ìsstèkli; عاشق "āshik.

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulphur, *s.* کوکورت kyùkyurt, کبریت kìbrìt.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh, خنکار khùnkyār.

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدین kàdìn; (sultan's daughter) سلطان sùltān; (sultan's mother) والده‌سلطان wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سیجاق sèjàk, حار hārr.

Sum, *s.* (total) یکون yèkyūn, مجموع mèjmū", طوپ tòp, جمع jèm"; (question) سؤال sù'āl; —, — up, طوپلامق tòplamak, جمع‌ا jèm"-et, یکون‌ا yèkyūn-et; خلاصه‌ا khùlāssa--et, اجمالاً ذکرا ìjmālan - zìkr - et; خلاصه‌طوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال ìjmāl, ذکراجمالی zìkri-ìjmālī; —, *a.* اجمالی ìjmālī, مختصر mùkhtassàr; چابك chàbìk; —rily, *ad.* چارچابك chàr-chàbìk, چابیجك chàbìjek *or* چابیجق chàbìjak.

Summer, *s.* یاز yàz, صیف sàyf, تابستان tābisstān, کرما ghèrmā.

Summit, *s.* دپه (tèpé), رأس rè'ss, ذروه zìrvé, کنکره kyùnghyurè.

Summon, *v.a.* دعوت‌ا dà"vet - et,

جلب jèlb-et, احضار ìhzār-et.

Sumptuous, *a.* مكلف mùkèllef, اغر àghìr, مطنطن mùtàntàn.

Sun, *s.* كونش ghyùnèsh, كون ghyùn, شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù"ā".

Sunday, *s.* پازار pàzār, پازار كونى pàzār-ghyùnu, يوم احد yàvmu-àhàd, يكشنبه yèkshenbih.

Sunder, *v.a.* ايرمق àyrmak; in —, دونيم dū-nīm, ايكى پارچه ìki-pàrcha.

Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم bìr-tàkìm; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Sup, *v.n.* كيجه يمكنى يمك ghèyjé-yèmèghini-yèmek.

Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā"id; —ation, تقاعد tàkā"ud.

Superb, *a.* اعلى à"là, كوزل ghyùzèl, رعنا rà"nà.

Superficies, *s.* سطح sàth, يوز yùz.

Superfine, *a.* اعلى à"là, على الاعلى "àlìyyu-'l-à"là. [ارتق àrtìk.

Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla,

Superintend, *v.a.* نظارت ايتمك nàzārèt-et, باقمق bàkmak.

Superior, *a.* دها اعلا dàhà-à"là; فائف fā'ik; باصقين bàsskìn, غالب ghālib; بيوك bìyuk, مافوقنده اولان mā-fèvkìnda-òlan; —, *s.* بيوك bìyuk; ضابط zābìt.

Supersede, *v.a.* يرينه كچمك yèrìna-ghèchmek; عزل "àzl-et, چيقارمق chìkàrmak.

Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātìl-ì"tìkād, صاچمه sàchma.

Supper, *s.* كيجه يمكى ghèyjé-yèmèghi; the Lord's —, بادارق bàdarak, عشاى ربانى "àshāyi-ràbbānī.

Supplement, *s.* ضميمه zàmīmé, تتمه tètìmmé.

Supplicate, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Supply, *s.* موجود mèvjūd, الده اولان èldé-òlan; يولده اولان yòldà-òlan, كلمكده اولان ghèlmekda-òlan; مقدار mìkdār; كلش ghèlish; حصول hùssūl; حوائج hàwā'ij, لوازمات làwāzimāt, مهمات mùhìmmāt, ذخيره zàkhīré; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, بولوب ويرمك bùlup-vèrmek; حوائجنى ويرمك hàwā'ijini-vèrmek.

Support, *s.* ايات àyak, تمل tèmel; دستك dèsstek, طياق dayak, پاينده

pāyèndÉ; یاردم yàrdim, امداد ìmdād; ارقه àrka, تصحب tàssàhhub; یمك yèmek, قوت ویره جك شیلر kùvvèt - vèréjék - -shèylɛr; اعانه ì''ānÉ, احسان ìhsān, صدقه sàdaka; کفاف نفس kèfàfi- -nèfss; نفقه nàfaka; —, v.a. طوتمق tùtmak; قالدرمق kàldirmʌk; طیانمق dàyanmak; تحمل ا tàhàmmul-et; یاردم ا yàrdim-et; ارقه او àrka-òl, تصحب ا tàssàhhub-et; اعانه ا ì''ānÉ-et; بسلمك bèsslÉmek.

Supportable, a. تحمل اولنور tàhàmmul- -òlunur, چکلور chèkilir, صبر اولنور sàbr-òlunur.

Suppose, v.a. فرض ا fàrz-et, طوتمق tùtmak, صایمق sàymak; ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Supposition, s. فرض fàrz; ظن zànn.

Suppurate, v.n. جراحت اقمق jèrāhàt- -àkmak.

Supreme, a. عالی ''ālī, اعلی à''là, والا vālā; — council, مجلس والا mèjlissi - vālā; — office of state, باب عالی bābi-''ālī.

Surd, a. اصم àssàmm; — root, جذر اصم jèzri-àssàmm.

Sure, a. (safe) امین èmīn; (free from doubt) شبهه سز shùbhéssiz; to be —, ایوبلمك īyi - bìlmek, یقیناً بلمك yàkīnan-bìlmek, شبهه سز بلمك shùbhéssiz - bìlmek; to feel —, همان هیچ شبهه سی اولمامق (hèmɛn) - -hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Surety, s. کفیل kèfīl; کفالت kèfālèt; of a —, البته èlbèttÉ.

Surf, s. طالغه کپوکی dàlgha-kyùpughu; کپوکلو طالغه لر kyùpuklu-dàlghalar.

Surface, s. یوز yùz, سطح sàth (t-h); طیش dìsh, طیشاری dìshàri, خارج khārij, بیرون bīrūn.

Surgeon, s. جراح jèrrāh; (bone-setter) چیققجی chìkikji; قیرقجی kìrikji.

Surmise, s. ظن zànn, صان sàn; —, v.n. ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Surmount, v.a. حقندن کلمك hàkkindan - ghèlmek, غالب او ghālib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan- -àtlamak.

Surname, s. کنیه kyùnyÉ.

Surpass, v.a. کچمك ghèchmek, فائق او fā'ik-òl.

Surplus, s. فضله fàzla.

Surprise, *s.* تعجب *tà"àjjub*, حیرت hàyrèt, ولـه vèlɛh ; باصقین bàsskin, شیخـــون shèbkhūn ; بریسنك خوشلنه جغی شیئك کیزلویاپلمسی bìrining - khòshlanajaghi - - shèy'ing - ghìzli - yàpilmassi ; —, *v.a.* تعجب ایتدرمك *tà"àjjub-ètdirmek*, حیران ا hàyrān - et ; باصمق bàssmak ; طوتمق tùtmak ; —sed, *a.* متعجـب mùtà"àjjib, حیران hàyrān ; to be —sed, شاشمق shàshmak, تعجب ا *tà"àjjub* - et, متعجب او mùta"àjjib-òl, حیرتده قالمق hàyretda-kàlmak, ولهکلمك vèlɛh- - ghèlmek ; to my surprise, کورنجه شاشدم ghyùrunja-shàshdim.

Surrender, *s.* تسلیم tèsslīm ; —, *v.n.* تسلیم او tèsslīm-òl ; —, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et.

Surround, *v.a.* چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshatmak, اطرافنی المق ètrāfini-àlmak, احاطه ا ìhāta-et.

Survey, *s.* باقش bàkish, کوزکزدرش ghyùz - ghèzdirish, نظر nàzar, معاینه mù"āyénɛ, کشف kèshf, یوقلمه yòklama ; (mental) مطالعه mùtāla"à ; (plan) خـریـطـه khàrīta (khàrta) ; (plan-taking) خریطه استخراجی khàrīta-ìsstikhrājì ; —, *v.a.* باقمق bàkmak, کوزکزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, نظر ا nàzar-et ; معاینه ا mù"āyénɛ - et, یوقلمه ا yòklama - et, کشف ا kèshf-et ; مطالعه ا mùtāla"à-et ; خریطه سنی المق khàrītassini-àlmak.

Survive, *v.a.* یـنـه یاشـامـق yìnɛ - yàshamak (ghènɛ), اولـمـك ùlmamek ; —, *v.a.* بری اولدکده دیکری اولمامك bìri - - ùldukda - dìgherì - ùlmamek ; بر فلاکته مبتلا اولوب یه اولمامك bìr - - fèlākètа - mùbtélā - òlup - yìnɛ- -ùlmamek (ghènɛ).

Susceptible, *a.* قابل کابل, قبول ایدر kàbūl-èdɛr ; (in feeling) حساس hàsssāss, چابك دویار chàbìk-dùyar ; چابك کوجنور chàbìk-ghyùjènir.

Suspect, *v.a.* شبهه ا shùbhɛ - et, شبهه لنمك shùbhɛlɛnmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق àssmak, تعلیق ا tà"līk-et ; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمق mùwàkkatan - khìdmetdan - -kàldirmak ; (action) کسمك

kèssmek, دوردرمق dùrdurmak, تعطيل tà"ṭīl-et, معطل mù"àṭṭal-et.

Suspense, *s.* شبهه shùbhé; انتظار ìntizār; in —, مشكوك mèshkyūk; انتظارده ìntizārda.

Suspicion, *s.* شك shèkk, شبهه shùbhé.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق tùtmak; بسلمك bèsslémek; طيانمق dàyanmak, تحمل tàhàmmul-et; اثبات ìssbāt-et; تأييد tè'yīd-et; (receive) يمك yèmek, مبتلاو mùbtélā-òl.

Sustenance, *s.* يمك yèmek, قوت kūt, غذا ghìdā.

Swaddling-clothes, قونداق kùndak, بيك قونداغي bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* يوغاز bòghāz; (bird) قيرلانغيچ kìrlanghìch; —, *v.a.* يوتمق yùtmak, بلع bèl"-et; — up, *v.a.* بتوى يوتمق bìtévi-yùtmak, بترمك bìtirmek, يوق yòk-et.

Swamp, *s.* باتاق bàtak, باتاقلق bàtaklìk; —, *v.a.* صوطولوب باترمق sù-dòlup-bàtirmak; صوباصدرمق sù-bàssdirmak; (a market) يوغمق

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* اري سوروسي àri-sùrussu, سوري sùru; —, *v.n.* قاينامق kàynamak.

Sway, *s.* حكومت hùkyūmèt; —, *v.a.* صالامق sàllamak; چويرمك chèvirmek; اداره ìdārè-et.

Swear, *v.n.* (an oath) يمين yèmīn-et, قسم kàssem-et, اندايجمك àndàìchmek; (curse) كفر kyùfr-et, اغزيني بوزمق àghzìni-bòzmak; (blaspheme) سب sèbb-et.

Sweat, *s.* تر or تر tèr, عرق "àrak; —, *v.n.* ترلمك tèrlémek; — out, *v.a.* ترليوب دفع tèrléyup-dèf"-et.

Sweep, *s.* اوجاقجي òjakji, اوجاق سپوران òjak-sùpurен; (oar) كورك kyùrèk; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; — away, سلوب سپورمك sìlip-sùpurmek; — along, حيزلوكتمك hìzli-ghìtmek; — by, حيزلوكچمك hìzli-ghèchmek.

Sweepings, *s.pl.* سپورندي sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtlì, شيرين shīrīn, حلاوتلو hàlāvètli; كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, لطيف làtīf; لذيذ lèzīz, خوشكوار khòsh-ghyùwār; — smelling, *a.* كوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو khòsh-bū, معطر

mù'àttar ; — heart, *s.* عاشق "āshík ; معشوقه mà"shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtlí, شكرلمه shèkerlémé.

Swell, *s.* (of the sea) صالندی sàlíndí ; —, *v.n.* شیشمك shìshmek, قبارمق kàbarmak ; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak.

Swelling, *s.* شیش shìsh ; —, *a.* قبا kàba, تومسك tùmsèk.

Swift, *a.* چابك chàbík, سریع sèrī", سرعتلو sùr"àtlí, حیزلو hìzlí ; —, *s.* قرلانغیچ kìrlanghìch.

Swim, *v.n.* یوزمك yùzmek, سباحتا sèbāhát-et.

Swindle, *s.* حیله hīlé, اویون òyūn, طولاب dòlap ; —, *v.a.* طولاندرمق dòlandírmak.

Swindler, *s.* طولاندریجی dòlandíríjí.

Swine, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khànzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* صالنجق sàlínjàk ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak ; —, *v.a.* صاللاندرمق sàllàndírmak.

Switch, *s.* اینجه‌چبوق ìnja-chìbùk ; سلكش sìlkish, صاللایش sàllayish ; —, *v.a.* سلكمك sìlkmek, چاربمق chàrpmak, صاللامق sàllamak.

Swivel, *s.* (gun) چقالوس‌طوپی chàkalòss-tòpu ; (for turning) میل mīl ; میللوحلقه mìlli-hàlka.

Swoon, *s.* بایلمه bàyílma ; —, *v.n.* بایلمق bàyílmak, بیخودا bīkhòd-òl ; in a —, بایلمش bàyílmish ; to go off in a —, بایلمق bàyílmak.

Sword, *s.* قلیج kìlij, سیف sèyf, تیغ tīgh.

Sycamore, *s.* چنار chìnār.

Sycophant, *s.* کاسه‌لیس kyāssé-līss, دالقاوق dàl-kàwuk.

Syllable, *s.* هجا hèjā (hèjé).

Syllogism, *s.* قیاس kìyāss.["àlāmèt.

Symbol, *s.* اشارت ìshārèt, علامت

Symmetry, *s.* تناسب‌اعضا tènāssubu-à"zā, انتظام ìntízām.

Symptom, *s.* علامت "àlāmèt.

Synagogue, *s.* حوره hàwra.

Syndic, *s.* کتخدا kètkhùdā (kyāya), اسکی èsski.

Synod, *s.* علما‌مجلسی "ùlémā-mèjlissi, علما‌شورا‌سی "ùlémā-shūrāssi.

Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif, هممعنا hèm-mà"nà. [-'n-nàhv.

Syntax, *s.* نحو nàhv, علم‌النحو "ìlmu-

Syringa, *s.* فول‌بهار fūli-bàhār.

Syringe, *s.* حقنه hòkna; طلومبه tùlumba; —, *v.a.* احتقان ایتمك ihtikān-et; طلومبه باصمق tùlumba-bàssmak.

Syrup, *s.* شروب shùrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl; (hypothesis) قول kàvl; (physical) منظومه mànzūmé; طاقم tàkim.

T.

Tabernacle, *s.* مأوى mè"và, مسكن mèsskèn, خابنه khāné, بيت bèyt.

Table, *s.* ترپزه trèpézé, ماصه màssa; (set with food) صفره sòfra, مائده mā'idé; (mathematical) جدول jèdvel; (astronomical) زيج zīj; — land, يايله yàyla, دوز dùz; — cloth, صفره بزى sòfra-bèzi.

Tabular, *a.* جدول شكلنده jèdvel-shèklinda.

Tacit, *a.* معنوى mà"névī; —ly, *ad.* معناً mà"nan, لسان حال ايله lìssāni-hāl-ila.

Tack, *s.* (nail) چيوى chìvi, قارفيچه kàrficha; (taste) لذت lèzzèt, طات tàt, چاشنى (chèshni); (of a sail) قونطره اسقوت kòntra-skòt; —, *v.a.* چيوى ايله ايلشدرمق chìvi-ila-ilishdirmek; —, *v.n.* (a ship) چويرمك chèvirmek, دونمك dùnmek اورصه الاباندا òrsa-àlabanda-et; to be on the starboard —, to have the starboard —s aboard, روزكارسنجاقدن اوروزكار rùzghyār-sànjakdar-òl (*or* صاغدن sàghdan) . . . . . larboard . . , اسكلهدن isskèlédan (or صولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, آلات آلتلق àwadànlik, الات ālāt, اداوات èdāwāt; (pulley) پلانقه pàlangha.

Tackling, *s.* طاقم tàkim. [hàrékyāt.

Tactics, *s.pl.* تدبير tèdbīr, حركات

Tail, *s.* قويرق kùyruk, زنب zèneb, دمباله dùmbālé; (entail) وقف مشروط wàkfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزى (tèrzi), خياط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فنا قوقو fèna-kòku, تعفن tà"àffun; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, قوقمق kòkutmak.

Take, *v.a.* المق àlmak, اخذ ايتمك àkhz-et, قبول ايتمك kàbūl-et, قبض ايتمك kābz-et, ضبط ايتمك zàbt-et; —, *v.n.* المق àlmak; مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek; مودا اوله mòda-òl; — after, كزمك bèngzémek; — a leap, مجرامق

ṡìchramak, اتلمق àtilmak; — a turn, كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; دونمك dùnmek, دكشمك dìghishmek, بشقه صورته كيرمك bàshka-sūrèta-ghìrmek, بشقه حال كسب ا bàshka-hāl-kèssb-et; —, v.a. طولاشدرمق dòlashdirmak, ايلشدرمك ìlishdirmek; — away, قالدرمق kàldirmak, الوب كوترمك àlip-ghyùturmek; — care, ايوجه باقمق īyija-bàkmak, صاقنمق sàkinmak, دقت ا dìkkàt-et, كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, حذرا hàzer-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et; باقمق bàkmak; خدمتنى ا khìdmètini-et; — down, اشاغى المق àshàghi-àlmak; اندرمك èndirmek; يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et; بورننى قيرمق bùrnunu-kìrmak, قيرمق kìrmak; — hold, طوتمق tùtmak; — in, ايچرو المق ìchèri-àlmak; المق àlmak; دارالتمق dārʌltmak; الداتمق àldatmak, اويون ا òyun-et; — in hand, الهالمق èla-àlmak, السورمك èl-sùrmek, بولاشمق bùlashmak; — off, قالدرمق kàldirmak; چيقارمق chìkàrmak; كسمك kèssmek; تقليدا tàklīd-et; — on, v.n. كدرا kèder-et; v.a. كيرمك ghìrmek, كسب ا kèssb-et; — — one's self, اوزرينه المق ùzèrina-àlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, طيشارى المق dìshàri-àlmak; كزمكه كوترمك ghèzméghé-ghyùturmek; — ship, كمى يه بنمك ghèmiya-bìnmek; — to pieces, v.a. سوكمك sùkmek, بوزمق bòzmak; v.n. سوكلمك sùkyulmek; — to task, دارلمق dàrilmak, ازارلمق àzarlamak, ياپديغنك حكمتنى صورمق yàpdighining-hìkmètini-sòrmak; — up, المق àlmak; قالدرمق kàldirmak; يوقارى المق yùkàri-àlmak; (a position) ضبطا zàbt-et, داخل او dākhil-òl, كيرمك ghìrmek, كتمك ghitmek; (an offender) طوتمق tùtmak, اخذا àkhz-et, كرفت ا ghìrìft-et; (out of the ground) چيقارمق chìkàrmak; (a question) مباحثه سنه كيرشمك mùbāhissasina-ghìrishmek; (a quarrel) كيرشمك ghìrishmek.

Tale, *s.* مصال màssal, حكايه hìk*y*āyé, فقره fìkr*a*, قصه kìsss*a*, منقبه mànk*a*bé; (count) صايى sày*i*, عددحسابى "*à*ded-hìssāb*i*; — bearer, غماز ghàmmāz.

Talent, *s.* يوك كبى برمبلغ yùk-ghìbi-bìr-mèblà*gh*; استعداد ìsstì"dād, هنر hùner.

Talisman, *s.* طلسم tìlìssm *or* tìls*i*m.

Talk, *s.* لقردى làk*i*rd*i*, لاف làf; —, *v.n.* لقردى‌ا làk*i*rd*i*-et, لاف‌ا làf-et; تكلم‌ا tèkèllum-et; صحبت‌ا sùhbet-et, قوكشمق kòn*g*ushm*a*k; — over, (a thing) لقرديسنى‌ا làk*i*rd*i*ss*i*n*i*-et; (a person) عقلنى چلمك "àkl*i*n*i*-chèlmek, قاندرمق kànd*i*rm*a*k, الزام‌ا ìlzām-et, اقناع‌ا ìknā"-et.

Talkative, *a.* كوزه ghèvézé, قوال kàwwāl, بوش بوغاز bòsh-bò*gh*āz.

Tall, *a.* اوزون بويلو ùzun-bòylu, طويل t*à*wīl; بالا bālā, يوكسك yùksek.

Tallow, *s.* طوك ياغى dòn*g*-yà*ghi*.

Tally, *s.* چتله chètélé; —, *v.n.* اويمق ùym*a*k, مطابق او mùtāb*i*k-òl.

Tamarind, *s.* تمرهندى tèmri-hìndī (dèmirhìnd).

Tame, *a.* الشمش àl*i*shm*i*sh; او èv (house); مظلوم màzlūm, يواش yāwàsh; —, *v.a.* الشدرمق àl*i*shd*i*rm*a*k, تربيه‌ا tèrbìyyé-et.

Tamper, *v.n.* حيله‌ا hīlé-et; قارشدرمق kàr*i*shd*i*rm*a*k; (with a person) رشوت تكليف‌ا rìshvet-tèklīf-et; رسوت ويرمك rìshvet-vèrmek; ايارتمغه باقمق àyartm*agha*-bàkm*a*k.

Tan, *s.* دباغت تربيه‌سى dìbāgh*à*t-tèrbìyyéssi; (of the skin) يانقلق اسمرلكى y*à*n*i*kl*i*k-èssmerl*i*g*h*i; —, *v.a.* دباغت‌ا dìbāgh*à*t-et, تربيه‌ا tèrbìyyé-et; —, *v.n.* (leather) دباغت قبول‌ا dìbāgh*à*t-kàbūl-et; (the face, &c.) يانمق y*à*nm*a*k, اسمرلنمك èssmerlenmek; — yard, دباغ خانه dèbbāgh-khāné (tàbak); — pit, دباغخانه قويوسى (tàbak)-khāné-kùyussu.

Tangent, *s.* مماس mùmāsss, ظل zìll; log. —, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé.

Tangle, *s.* قارشقلق kàr*i*sh*i*kl*i*k; —, *v.n.* قارشمق kàr*i*shm*a*k; —, *v.a.* قارشدرمق kàr*i*shd*i*rm*a*k.

Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tàbak).

Tap, *s.* (blow) خفيف اورش khàfīf.

-wùrush, دوقـنـش dòkunush ; (cock) مصلق *or* مصلوق mùssluk ; (of a tavern) میخانـه‌پیشتخـتـه‌سی mèykhāné - pèshtàkht*assi* ; (tapped cask) اچلمش‌فوچی àchilmish-fìchi ; —, *v.a.*(a cask) مصلوق‌اورمق mùssluk-wùrmak, اچق àchmak ; (strike) خفیفجه‌اورمق khàfīfj*a*-wùrmak.

Tape, *s.* شرید shèrid, قباشرید kàba-[shèrid.

Taper, *a.* سوبی sùbu, کتدکجه‌اینجه ghìtdikj*a*-ìnj*a* ; اینجه ìnj*a* ; —, *s.* شمعه shèm"à (*shàma*); — off, *v.n.* کتدکجه‌اینجلمك ghìtdikj*a*-ìnjelmek ; —, —, *v.a.* کتدکجه‌اینجلتمك ghìtdikj*a*--ìnjeltmek.

Tar, *s.* قطران kàtrān ; (sailor) کمیجی ghèmiji, قلیونجی kàlyonju.

Tare, *s.* (in weight) داره dàra ; —s, *s.pl.* بورچاق bùrchàk (?), دلیجه dèlij*a* (??).

Target, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef ; قلقان kàlkan.

Tariff, *s.* تعرفه tà"rifé ; نرخ nàrkh.

Tarnish, *v.n.* قرارمق kàrarmak, لکه‌لنمك lèkélenmek ; —, *v.a.* سیاه‌ا sìyāh-et, لکه‌لندرمك lèkélendirmek.

Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà" (*mùshàmba*).

Tart, *s.* بورك bùrèk ; —, *a.* اکشیجه èkshij*a*.

Task, *s.* (lesson) درس dèrss ; (duty) کسلش‌ایش kèssilmish - ish, مأموریت‌معینه mè'mūrìyyèti-mù"àyyéné, تکلیف tèklīf, واجبه‌ٔ ذمت wājibè'ī-zìmmèt ; —, *v.a.* ایش‌کسمك ìsh-kèssmek, ایش‌تعیین‌ا چالشدرمق ìsh-tà"yīn-et ; chàlishdirmak.

Tassel, *s.* پوسکل pùssky*u*l.

Taste, *s.* (savour) طات tàt, چاشنی chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام tà"ām ; (sense of) قوت‌ذائقه kùvvèti-zā'ik*a* ; (artistic) طبیعت tàbī"at ; —, *v.a.* طاتمق tàtmak ; —, *v.n.* طادی‌او tàd*i*-òl, چاشنیسی‌او (chèshnissi)-òl, لذتی‌او lèzzèti-òl.

Tavern, *s.* میخانه mèykhāné.

Tax, *s.* ویرکو vìrgh*y*ù, vèrghi, رسم rèssm (*pl.* رسومات rùssūmāt) ; property or income —, ویرکو (vèrghi), تکلیف tèklīf, سالیانه sāliyāné, صالغین sàlghın ; capitation —, خراج khàrāj, جزیه jìzyé ; (expense) بار bàr ; —, *v.a.*

(a thing) رسم تعیین rèssm-tà"yīn--et; (a person) صالغین صالمق sàlghin - sàlmak; خراج باغلامق khàrāj - bàghlamak, جزیه تعیین jìzyé-tà"yīn-et (or قطع kàt"et); (accuse) یوزینه اورمق yùzuna--wùrmak, اسنادا ìssnād-et, عزوا "àzv-et; — gatherer, خراججی khàrājjì; تحصیلدار tàhsīldār.

Tea, *s.* چای chày, مسقوچایی mòsskov--chàyi; — tray, تپسی tèpsi; — spoon, قهوه قاشغی kàhwé--kàshighi; — pot, چایلق chàylik; — kettle, کوکم ghyùghum.

Teach, *v.a.* اوکرتمك ùghrɛtmek, تعلیم ا tà"līm-et, تدریس ا tèdrīss-et.

Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mù"àllim, مدرس mùdèrriss.

Tear, *s.* کوزیاشی ghyùz-yàshi, سرشك sìrìshk, دمع dèm", دمعه dèm"à, (*pl.* دموع dùmū"); —, *v.a.* یرتمق yèrtmak, چاك ا chāk-et, خرق ا khàrk-et, هتك ا hètk-et.

Teat, *s.* مه mèmé, پستان pìsstān.

Teaze, *v.a.* طاقلق tàkilmak, صاتاشمق sàtashmak, اذیت ا èzìyyèt-et, تعجیز ا tà"jīz-et, عذاب ا "àzāb-et.

Technical, *a.* علمی "ìlmī; فنی fènnī, اصطلاحی ìsstilāhī; — term, اصطلاح ìsstilāh.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar; اوصاندرر ùssàndirir.

Teem, *v.n.* قاینامق kàynamak, چوق او [chòk-òl.

Telescope, *s.* دوربین dūrbīn (dùrbun), ایینه àyina, جام jām.

Tell, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, نقل ا nàkl-et; (count) صایمق sàymak, تعدادا tà"dād-et; —, *v.n.* خبرویرمك khàbɛr-vèrmek; (in account) صایلمق sàyilmak; (produce an effect) تأثیری او tè'sīri-òl, تأثیرا tè'sīr--et; (strike) اورمق wùrmak, دیکمك dèghmek, اصابت ا ìssābet-et.

Temerity, *s.* جرئت jùr'èt, دلیلك dèlilik.

Temper, *s.* (natural) خوی khūy, طبیعت tàbī"àt, خلق khùlk, جبلت jìbìllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù, اب āb; —, *v.a.* (steel) صوویرمك sù-vèrmek; (the cold) ملایم ا mùlàyim-et.

Temperance, *s.* پرهیزکارلق pèrhīzkyārlik, اعتدال ì"tidāl, افراطدن اجتناب ìfrātdan-ìjtināb.

Temperate, *a.* پرهیزکار pèrhīzkyār,

àz-yèr-àz-ìcher ; (in quality or in heat), معتدل mù"tèdil ; — zone, منطقهٔ معتدله mànti*ka*'i-mù"tèdilé.

Temperature, *s.* حرارت hàrārèt, درجهٔ حرارت dèréjè'i-hàrārèt.

Tempest, *s.* چوق فرطونه chòk-fìrti*na*, بوره bòr*a*.

Tempestuous, *a.* فرطونه fìrti*na*, فرطوندلو fìrti*nali*.

Temple, *s.* معبد mà"bèd, عبادتگاه "ìbādet-ghyāh, عبادتخانه "ìbādet-khāné, (of idols) بتخانه (pùt)-khāné ; — of Jerusalem, مسجد اقصی mèssjidi-àksà, المسجد الاقصی èl-mèssjidu-'l-àksà ; — of the head, شقیری shàkak-yèri, شقق shàkak.

Temporary, *a.* موقت mùwàkkàt ; عارضی "ārìyyètī (èyréti).

Tempt, *v.a.* ایارتمغه چالشمق àyartma*gha* - chàlìshmak, اغوا ایدمک ìghwāya-sà"y-et ; (an object) دعوت دا"vet-et ; — successfully, ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, اغوا ìghwā-et, اغفال ìghfāl-et, اضلال ìdlāl-et.

Ten, *a.* اون òn, عشر "àshar, عشره àshara, ده dèh.

Tenable, *a.* قابل محافظه kābili-mùhāfaza, محافظه سی ممکن mùhàfazassi-mùmkin ; (assertion) اثباتی ممکن ìssbāti-mùmkin, صالح sālih.

Tenant, *s.* کراجی kìrāji, مستأجر mùsstè'jir ; —, *v.a.* کرایله طوتمق kìrā-ila-tùtmak ; اوطورمق òturmak.

Tend, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمتنی ایت khìdmetini-et ; —, *v.n.* مائل او mā'il-òl, متمایل او mùtémàyyil-òl ; منتج او mùntij-òl, وارمق vàrmak, طیانمق dàyanmak, نتیجه ویرمک nètījé-vèrmek, منجر او mùnjèrr-òl.

Tendency, *s.* میل mèyl, تمایل tèmàyyul, استعداد ìsstì"dād, رکون rùkyūn.

Tender, *a.* نازك nāzik ; یموشاق yìmushàk ; —, *s.* (offer) تکلیف tèklīf ; —, *v.a.* تکلیف ایت tèklīf-et, عرض ایت "àrz-et ; ویرمك vèrmek.

Tendon, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssaba.

Tenor, *s.* مآل mà'āl, فحوا fèhwà, معنی mà"nà.

Tense, *s.* زمان zàmān ; —, *a.* کرکی

ghèrghi, كريلو ghèrili ; present —, حال hāl ; imperfect —, حال ماضی hāli-māzī ; perfect —, ماضی māzī ; aorist —, مضارع mùzūri" ; future —, مستقبل mùsstàkbɛl.

Tent, *s.* چادر chàdir, خيمه khàymé, خركاه khàrghyāh.

Tenth, *a.* اونجی ònunju, عاشر "āshir, دهم dèhum ; —, *s.* عشر "ùshr.

Tepid, *a.* ايلجه ìlija, ايليجق ìlijàk.

Term, *s.* (word) تعبير tà"bīr ; (technical) اصطلاح ìsstílāh ; (stipulation) شرط shàrt ; (of time) مدت mùddèt ; (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt, وعده wà"dé ; (price) فی fī, فيأت fī'àt ; —, *v.a.* تعبيرا tà"bīr-et, تسميه tèssmìyé-et, دمك dèmek, منقطع او munktàti"-òl.

Terminate, *v.n.* بتمك bìtmek, منتهی او mùntèhi-òl, انتهابولمق ìntihā-bùlmak ; —, *v.a.* بترمك bìtirmek, كسمك kèssmek, قطع ا kàt"-et.

Termination, *s.* صوك sòng, نهايت nìhāyet, انتها ìntihā.

Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ; (house-top) سطح sàth (t-h), دام dàm, باجه bàja ; (of houses) صره ṣìra-èvlɛr.

Terrestrial, *a.* دنيوی dùnyévī ; ارضی ìrzī ; — globe, كره ارض kyùré'i-ìrz.

Terrible, *a.* مخوف mùkhūf, مدهش mùdhìsh, مهيب mùhīb.

Terrify, *v.a.* قورقمق kòrkutmak, تخويف ايتمك tàkhwīf-et, احافه ìkhāfa-et, ترهيب ايتمك tèrhīb-et.

Territory, *s.* اراضی ārāzi (*pl.* of ارض arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of مملكت country).

Terror, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, دهشت dèhshèt.

Testament, *s.* وصيتنامه wàssìyyèt-nāmé, وصيت wàssìyyèt.

Testicle, *s.* طاشاق tàshak, خايه khāya.

Testify, *v.n.* شهادت ايتمك shàhādet-et ; اظهار ايزهار ìzhār-et, كوسترمك ghyùsstɛrmek, ابراز ìbrāz-et.

Testimony, *s.* شهادت shàhādet ; افاده ìfādé, تقرير tàkrīr.

Tether, *s.* پايبند pàybènd (pàywand), پايپ pàyìp ; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mètn,

Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Thank, *v.a.* تشكرا tèshèkkyur-et ;

—s, *s. pl.* تشكر tèshèkk*yur*, شكر shùkr; —ful, مـتـشـكـر mùtéshèkkir; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا tèshèkk*yur*-et.

That, *pron.* شو shŭ, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron:* see Grammar; —, *c.* كه ki.

Thatch, *s.* صاپدن‌اورتی sàpd*an*-ùrtu; —, *v.a.* صاپ‌ايـله‌اورتمك sàp-il*a*--ùrtmek.

Thaw, *s.* قارلرك‌اريمسی kàrl*aring*--èriméssi, بوزلرك‌چوزلمسی bùzl*aring*-- chùzulm*assi*; —, *v.n.* اريـمـك èrimek; چـوزلـمـك .chùzulmek; —, *v.a.* ارتمك èritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تياترو tèyàtro.

Theft, *s.* خرسزلق khùrs*izlik*, سرقت sìrkàt, سرقه sèrik*a*.

Their, *a. pro.* لری lari, انلرك انlàr*ing*; —s, *pro.* انلرکی àn*laringki*.

Theist, *s.* موحد mùwàhhid (unitarian).

Themselves, *pro. pl.* كندیلری kèndiléri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wàk*it*, اولزمان òl-zàmān; (afterwards) صكره sòn*gra*, بعده bà"d*ahū*, پس pèss; —, *c.* اويله‌ايسه ùylè-iss*a*, بوصورتده bù-sūrètd*a*, امدی ìmdi.

Theology, *s.* علم‌كلام "ilmi-kèlām, حكمت‌الهيه hìkmèti-ilāhìyyé.

Theorem, *s.* دعوای‌نظری dà"wày*i*--nàzarī.

Theoretical, *a.* علمی"ilmī, نظری nàzarī.

Theory, *s.* قول kāvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.

There, *ad.* اورا òra; اورايه òray*a*; اورادە òrad*a*; شورا shùra; شورايه shùray*a*, شورادە shùrad*a*; انـدە àndа, ònda; —! *int.* اشته ìsht*a*, نا nà, تها tèhā; — about, — abouts, اورالر òral*ar*, اورالرە òral*ara*, اورالردە òral*arda*; (ò)--sùl*arda*, اول‌صولرده ò-sùl*ara*--dò*ghru*; —by, اول‌مناسبتله òl--mùnāssébètl*a*; — after, اندنصكره àndan-sò*ngra*; — at, اكا àn*ga*, òn*ga*; —from, اندن àndan, òndan; —in, اكا àn*ga*; اندە ànd*a*; اندن àndan; —of, اندن àndan; —on, اكا àn*ga*; اندە ànd*a*; انك‌اوزرينه àn*ing*-ùzérin*a*; انك‌اوزرندە àn*ing*--ùzérind*a*; — to, — unto, اكا àn*ga*, اكاطوغری àn*ga* - dò*ghru*;

— out, اندن àndan; — under, انك التنه àning - àltina; انك التنده àning-àltinda; — upon, انك اوزرينه àning-ùzérina; انك اوزرنده àning-ùzérinda; — with, انك ايله àning-ila, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr; معاً mà''an; لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan; — withal, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, *c.* امدى ìmdi, بوسببدن bù-sèbebdan, بوسببه بناءِ bù-sèbéba-bīnā'an, بوسببه مبنى bù-sèbéba-mèbni, بوكامبنى bùnga - mèbni, بوكابناء bunga - bìnā'an, بناء عليه bìnā'an - ''àlèyh, بناء على ذلك bìnā'an - ''àlà - zāliké, بنابرين bìnābérīn.

Thermometer, *s.* ميزان حرارت mīzāni-hàrārèt, هواترازوسى hàwā-tèrāzissi.

They, *pro.* انلر ànlar, ònlar.

Thick, *a.* (in solidity) قالين kàlin; (in fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf; (coarse) قبا kàba; (close) صيق sìk; (intimate) صيقى sìki; —, *s.* اك قويويير èng-kòyu-yèr, اورطه *or* اورته òrta, اورته يرى òrta-yèri, اك فناير èng-fèna-yèr.

Thicken, *v.n.* قالينلشمق kālinlashmak; قويولشمق kòyulashmak; صيقلشمق sìklashmak; فنالشمك fènalashmek; —, *v.a.* قالينلشدرمق kàlinlashdirmak; قويولتمق kòyulatmak; صيقلشدرمق sìklashdirmak.

Thief, *s.* خرسز khìrsiz, سارق sārik, دزد dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, *v.n.* خرسزلك ا khìrsizlik-et, سرفت ا sìrkàt-et.

Thigh, *s.* بوط bùt, بجاق bàjak, اويلق ùyluk, فخذ fàkhz.

Thimble, *s.* يوكسوك yùksuk.

Thin, *a.* (in solidity) اينجه ìnja; (in flesh) ضعيف zà''īf, زبون zàbun; (in fluidity) صولو sùlu; (wide apart) سيرك sèyrèk; —, *v.a.* سيرلتمك sèyreltmek; —, *v.n.* سيرلمك sèyrelmek.

Thine, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —, *pro.* سنككى sèningki.

Thing, *s.* شى shèy, شىء shèy' (*pl.* اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, *v.n.* دوشونمك dùshunmek, تفكرا tèfèkkyur - et; (ponder) ملاحظه ا mùlāhaza-et; — over,

مطالعه mùtāla"a-et ; — of, خاطرلمق khātirlamak, خاطره کتورمك khātira-ghètirmek ; — about, دوشونمك dùshunmek, قورمق kòrmak ; —, *v.a.* (imagine) صانمق sànmak, ظن ایتمك zànn-et ; (esteem) صایمق sàymak, عد ایتمك "àdd-et.

Third, *a.* اوچنجی ùchunju, ثالث sāliss, سیم sìyum ; —, *s.* اوچده بر ùchda-bìr, ثلث sùlss (sùluss).

Thirst, *s.* صوسزلق sùssuzluk, عطش "àtsh ; حرارت hàrārèt ; —, *v.n.* صوصامق sùssamak, عطشان اولمق "àtshān-òl, تشنه اولمق tìshné-òl ; —y, *a.* صوصامش sùssamish, عطشان "àtshān, تشنه tìshné.

Thirteen, *a.* اون اوچ òn-ùch.

Thirty, *a.* اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, ثلثین sèlāssīn, سی sī.

This, *pro.* بو bù, شو shù.

Thistle, *s.* اشك دیکنی èshek-dìkéni, دوه دیکنی dèvé-dìkéni.

Thither, *ad.* اورایه òraya.

Thorn, *s.* دیکن dìkèn, ایکنه ìghné, خار khār, شوك shèvk ; —y, *a.* دیکنلو dìkènli.

Thorough, *a.* اصل àssl, تام tāmm, کامل kyāmil ; —bred, جنس jìnss, صوی sòy ; —fare, چیقارصوقاق chìkar-sòkak ; no —fare, چیقمزصوقاق chìkmàz-sòkak ; —ly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, تماماً tàmāman, کاملاً kyāmilan, هرجهه hèr-wèjhla, کرکی کبی kèrkì-gìbi.

Thou, *pro.* سن sèn. [ghèrèghi-ghìbi.

Though, *c.* ایسه ده ìssa-da, هرنقدر hèr-nàkadar ; ینه yìné (ghèné).

Thought, *s.* فکر fìkr (*pl.* افکار èfkyār) ; مطالعه mùtāla"à. [hèzār.

Thousand, *a.* بیك bìng, الف èlf, هزار

Thrash, *v.a.* دوکمك dùghmek ; (corn) خرمن ایتمك khàrman-et ; (the enemy) بوزمق bòzmak.

Thread, *s.* ایپلك ìplik ; تیره tìré ; تل tèl ; رشته rìshté ; —, *v.a.* (a needle) ایپلك کچورمك ìplik-ghèchirmek ; (a path) سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak, کچمك ghèchmek, مرور ایتمك mùrūr-et.

Threat, *s.* قورقوویره جك لقردی kòrku-vèréjek-làkirdi, قورقو kòrku.

Threaten, *v.a.* قورقوویرمك kòrku-vèrmek ; قورقولو کوزکمك kòrkulu-ghyùzukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.

Threshold, *s.* قپواشکی kàpi-èshi*gh*i, استان āssitān, استانه āssitāné, عتبه "àtébé.

Thrice, *ad.* اوچ کره ùch - kèrré, اوچ دفعه ùch-dèf"à, اوچ سفر ùch--sèfer.

Thrift, *s.* اداره idāré, اداره جیلك idāré-jilik.

Thrive, *v.n.* کلشمك ghèlishmek; —ving, *a.* کلشانلو ghèlishātli.

Throat, *s.* بوغاز bò*gh*āz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* یورك اوینامسی yùrek - -òynama*ss*i; یارهٔ زونقلامسی yàra- -zònklama*ss*i; —, *v.n.* اوینامق òynama*k*; زونقلامق zònklama*k*.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèssned, صدر sàdr; — of God, عرش "àrsh; —, *v.a.* تختهاوطورتمق tàkhta- -òturtma*k*.

Throng, *s.* غلبهلق (kàla*b*àli*k*), ازدحام ìzdi*h*ām; —, *v.n.* اوششمك ùshushmek, قوششمق kòshushma*k*; غلبهلق (kàla*b*àli*k*) - et, ازدحام ìzdi*h*ām-et.

Throttle, *s.* بوغاز bò*gh*āz; —, *v.a.* بوغمق bò*gh*mak, بوغازینی صیقمق bò*gh*āzini-sìkma*k*.

Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchindan; — and —, یاندن یانه yàndan-yàna; — out, *ad.* باشدن باشه bàshdan - bàsha; اولندن اخرینه قدر èvvelinda*n*-ākhi*r*ina-kàdar.

Throw, *s.* اتم àtim; —, *v.a.* اتمق àtma*k*, انداخت ا èndākht-et, رمی rèmy-et; — away, اتمق ا àtma*k*; اسراف ا issrāf - et, تلف ا tèlef-et; — off, چیقارمق chìkàrma*k*, دفع ا dèf"-et.

Thrust, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; دورتش dùrtush; صوقش sòkush; اورش wùrush; —, *v.a.* قاقمق kàkma*k*, ایتمك ìtmek; دورتمك dùrtmek; صوقمق sòkma*k*; اورمق wùrma*k*; — away, دفع ا dèf"-et, طردا tàrd-et.

Thumb, *s.* باش پارمق bàsh-pàrma*k*; —, *v.a.* پیراقلرینی پرمقله کیرلدوب اورسه لمك yàpraklarini - pàrmàkla - -kìrlèdup-ùrsélémek.

Thump, *s.* مشته اورشی mùshta--wùrushu; —, *v.a.* مشته ایله اورمق mùshta-ila-wùrma*k*.

Thunder, *s.* کوك کورلمسی ghyùk--ghyùrléméssi, رعد rà"d; —, *v.n.*

كورلمك ghyùrlémek ; — bolt, يلدرم yèldirim, صاعقه sā"ika ; —clap, كوكك بركورلمسى ghyùghing - bìr - - ghyùrlémessi ; —stroke, يلدرم yèldirim, صاعقه sā"ika ; —struck, يلدرم چارپمش yèldirim-chàrpmish, صاعقه اصابت ايتمش sā"ika - ìssābet - - ètmish ; متعجب mùta"àjjib, حيران hàyrān, سرسم sèrsèm, شاشه قالمش shàsha - kàlmish ; to be — struck, قالمق kàlmak, شاشه قالمق shàsha-kàlmak.

Thursday, *s.* پنجشنبه pènjshènbìh (pèrshamba), خميس khàmīss.

Thus, *ad.* بويله bùylé, بويله جه bùyléja ; بوصورتله bù - sūrètla ; بووجهله bù - - wèjhla ; بوتقديرجه bù - tàkdīrja ; — far, بورايه قدر bùraya - kàdar, بورايه دك bùrayadak.

Thwart, *v.a.* ايشنى بوزمق ìshini- -bòzmak, سكنه ويرمك sèktè-vèrmek.

Thy, *pro. a.* ك ìng, ng ; سنك sèning ; —self, كندك kènding.

Thyme, *s.* ككك اوتى kèkik - òtu, ككك kèkik.

Tick, *s.* (insect) كنه ghènè ; upon —, ويرەسى يه vèrèssiyè ; —, *v.n.* طيق طيق tìk-tìk-et.

Ticket, *s.* كاغد kyāghid ; يافته yàfta.

Tickle, *v.n.* غجقمق ghìjìkmak ; —, *v.a.* غجقدرمق ghìjìkdirmak ; — one's fancy, خوشنه كتمك khòshina-ghìtmek.

Tide, *s.* جذرومد jèzr - u - mèdd ; high —, مد mèdd ; مدكامل mèddi- -kyāmil ; ebb —, جذر jèzr.

Tidy, *a.* تميز tèmiz.

Tie, *s.* باغ bàgh ; (in architecture) قوشاق kùshàk ; (moral) علاقه "àlāka, مناسبت mùnāssébèt, انتساب ìntissāb ; (impediment) عقده "ùkdé, مانع māni" ; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak, عقدا "àkd-et.

Tier, *s.* صره sìra ; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر bùbr.

Tight, *a.* صيقى sìkì ; water —, صوكچمز sù - ghèchmàz ; air —, هواكچمز hàwā-ghèchmàz.

Tighten, *v.a.* صيقشدرمق sìkìshdirmak. [tùghla.

Tile, *s.* كراميد kìrémīd ; (flat) طوغله

Till, *s.* پاره چكمجه سى pàra-chèkméjéssi ; —, *v.a.* تيمارا tīmār-et, زراعت zìrā"àt-et, حراستا hìrāssèt - et ;

—, *pr.* ئەقدر *a*-kàdar, ئەدك É-dek, ئەدق *a*-dak.

Tiller, *s.* زراعتجی zìrā"àtji; (of a rudder) یکه yèkÉ.

Timber, *s.* کرسته kèresstÉ, احشب àhshàb, احشاب àhshāb; — yard, کرسته‌جی دکانی kèresstÉji-dùkk*y*āni.

Time, *s.* وقت wàk*i*t, زمان zàmān; هنکام hèngh*y*ām; period of —, مدت mùddèt, دور dèvr, عصر "àssr, قرن kàrn, ایام èyyām (*pl.* of یوم yùvm, a day); (number in recurrence) کره kèrré, مره mèrrÉ, دفعه dèf"à, سفر sèfEr, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقت تعیین‌ا wàk*i*t-tà'yīn-et; وقتنه دقت‌ا wàkt*i*n*a* - dìkkàt - et; there's — enough, دهاوقت‌وار dàhā-wàk*i*t-vàr, وقت‌چوق wàk*i*t-chòk; from — immemorial, from — out of mind, اوته‌دنبرو ùtédan - bèri, ازقدیم èz - kàdīm, من‌القدیم mìn-el-kàdīm.

Timid, *a.* قورقاق kòrk*à*k, اورکك ùrkek; محجوب màhjūb, اوطانور ùtàn*i*r, اوطانغج ùtàngh*à*ch.

Tin, *s.* قلای kàlay; (in sheets) تنکه tènékÉ; —, *v.a.* قلایلمق kàlaylam*a*k.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (slight mixture) قوقو kòku, شائبه shā'ibÉ; —, *v.a.* جزئیجه‌بررنك‌ویرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw *or* kàv; — box, چقماق‌کیسه‌سی ch*à*km*à*k-kèysÉssi.

Tinge, *v.a.* جزئیجه‌بررنك‌ویرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek, تلوین‌ا tèlvīn-et, بویامق bòyam*a*k.

Tinker, *s.* چنکانه (chìnghèni, a gypsey); —, *v.a.* قباجه‌تعمیرا kàbaj*a*-tà"mīr-et.

Tinsel, *s.* شماته‌تلی sh*à*mAt*a*-tèli.

Tint, *s.* چشید chèshid, رنك rènk, لون lèvn.

Tip, *s.* اوج ūj, دپه (tèpÉ); بخشش bàkhshish; —, *v.a.* ویرمك vèrmek, اتمق àtm*a*k; —, *v.n.* بخشش‌ویرمك bàkhshish - vèrmek; — up, براوجنی‌قالدرمق bìr-ùj*ù*n*i*-kàld*i*rm*a*k; — off, — over, *v.n.* دوریلوب‌دوشمك dèvrilip-dùshmek; —, *v.a.* دویروب‌دوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ایچقی ìchk*i*; —, *v.n.* ایچمك ìchmek, چاقمق ch*à*km*a*k. [(sàr-).

Tipsy, *a.* کیف kèyf, سرخوش sèrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chènbʙr, تیمور (dèymir) ; —, *v.a.* یورمق yòrmak ; (in liking) اوصاندرمق ùssàndirmak ; (in patience) صبرینی دوکمك sàbrini-dùkètmek ; (cause disgust) بزدرمك bèzdirmek ; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak ; اوصانمق ùssànmak ; بزمك bèzmek ; صبری دوکمك sàbri-dùkènmek.

Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz ; اوصانچ ویرر ùssànj-vèrir, اوصاندرر ùssàndirir ; ادمك جانی صیقار àdamìng-jānini-sìkar.

Tissue, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à''shār), اوندەلق òndalik.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān ; (right) حق hàkk ; (deed) سند sèned, حجت hùjjèt.

To, *pr.* ئه é, *a* ; ئه قدر *a*-kàdar ; ئه طوغری *a*-dòghru ; ایچون ìchin ; — day, بوکون bù-ghyùn ; — night, بواوکمزده کی کیجه bù-ghèyjé, بوکیجه bù-ùngumuzdéki-ghèyjé ; — morrow, یارین yàrin.

Toad, *s.* قره قوربغه kàra-kùrbaghà, اودلوبغه òdlu-bàghà ; — stool, زهرلومنتار zèhirli-màntar.

Toast, *s.* اکمك قزارتمسی èkmek-kìzàrtmassi ; عشقنه شراب ایچلان کمسنه "àshkìna-shàrāb-ìchilɛn-kìmèssné ; —, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak ; عشقنه شراب ایچمك "àshkìna-shàrāb-ìchmek.

Tobacco, *s.* تتون *or* توتن tùtun, دخان dùkhān.

Toe, *s.* پرمق pàrmak, ایاق پرمغی àyak-[pàrmaghi.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکده bìrlikdà ; بریره bìr-yèrà ; بریره bìr-yèrda ; جمعاً jèm"àn ; جیعاً jèmī"àn.

Toil, *s.* ایش ìsh, رنج rènj, کلفت kyùlfèt, مشقت mèshàkkàt ; —s, *s. pl.* طوزاق tùzàk ; —, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, چبالمق chàbalamak, ایشلمك ìshlémek.

Token, *s.* نشان nìshān, اشارت ìshāret, علامت "àlāmèt ; (of remembrance) برکذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* چکلور chèkilir, تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur ; اب ایوجه èp-ìyijà.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل

tàhàmmul, هضم hàzm, مساعده mùssā"adé.

Tolerate, *v.a.* مساعده mùssā"adé--et, تجويزا tèjvīz-et, قبول kàbūl-et, چكمك chèkmek.

Toll, *s.* باج bàj, قپويركوسى kàpi--vèrghissi, مروريه mùrūrìyyé; —, *v.a.* (a bell) چالمق chàlmak; —, *v.n.* چالنمق chàlınmak.

Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd; تربه tùrbé; — stone, مزارطاشى mèzār-tàshi.

Ton, *s.* طونلاته tònélàta.

Tone, *s.* سس sèss; پرده pèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tongs, *s. pl.* ماشه màsha.

Tongue, *s.* دل dìl, لسان lìssān, زبان zàbān.

Tonic, *s.* مقوى mùkàvvī.

Too, *ad.* (also) دخى dàkhi, ده da, كذلك kèzālik; (more than needful) حددلزومدن زياده hàddi--lùzūmdan-zìyādé. (This particle is not in use in Turkish: the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt); —s, *s. pl.* ادوات èdawāt, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadanlìk, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* ديش dìsh, سن sìnn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèndāné; —pick, خلال khàlāl, ديش قارشدره جق dìsh-kàrishdìrajak.

Top, *s.* اوست ùsst, يوقارى yùkàri, فوق fèvk, بالا bālā; (summit) دپه (tèpé), ذروه zìrvé; (of a mast) چناقلق chànaklìk; (plaything) فرلداق fìrìldàk; —, *a.* اوستده كى ùsstdèki, اوستنده كى ùsstundèki; — mast, غابيه چبوغى ghàbìya-chìbùghu; — sail, غابيه ghàbìya; —most, الك يوقاريكى èng-yùkàriki, الك يوقاريده كى èng--yùkàridéki. [sàri-yākūt.

Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd(?), صارى ياقوت

Topography, *s.* خريطه تفصيلاتى khàrīta--tàfsīlāti; تفصيلات زمين tàfsīlāti--zèmīn. [زيروزبر zīr-u-zèber.

Topsy-turvy, *ad.* الت اوست àlt-ùsst,

Torch, *s.* مشعله mèsh"àla(màshala).

Torment, *s.* اذيت èzìyyèt; —, *v.a.* اذيتا èzìyyèt-et; اذيت ويرمك èzìyyèt-vèrmek.

Torpid, *a.* اویشق ùyushuk, اویشمش ùyushmush, جانسزکبی jānsiz-ghìbi.

Torrent, *s.* سیل sèyl (sèl); حیزلواقان‌صو hìzli-àkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه‌حاره màntika'i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha); — shell, بغه bàgha.

Torture, *s.* اذیت èzìyyèt, شکنجه shìkènjé, اسکنجه ìsskènjé; —, *v.a.* اذیتا èzìyyèt-et, اسکنجه‌ا ìsskènjé--et, اویقوسزبراقمق ùykussuz--bràkmak.

Toss, *s.* اتش àtish, فرلادش fìrlàdish; —, *v.a.* اتمق àtmak, فرلاتمق fìrlatmak; —, — about, *v.n.* صچرامق sìchramak, فرلامق fìrlamak, اتلق àtilmak; (waves) قبارمق kàbarmak.

Total, *s.* یکون yèkyūn, طوپ tòp, مجموع mèjmū"; —, *a.* کلی kyùllī; مجموع mèjmū".

Totter, *v.n.* سندملك sèndélémek, یقله‌جق‌او yèkilajak-òl.

Touch, *s.* دوقنش dòkunùsh; (sense of) قوت‌لامسه kùvvèti-lāmissé; last —, صوك‌ال sòng-èl; (tincture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èsser; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, ال‌سورمك èl-sùrmek, ال‌اورمق èl-wùrmak; متصل‌او mùttàssil-òl, ملاصق‌او mùlāssik-òl; دكمك dèghmek; بتشمك bìtishmek; یاپشمق yàpishmak; (move the heart) قلبنه‌رقت‌كتورمك kàlbina-rìkkàt-ghètirmek, یوشاتمق yùmushatmak; — upon (in speaking) اكدروب‌كچمك àngdirip-ghèchmek; — hole, فالیه fàlya, فالیه‌دلیکی fàlya-dèlighi; —stone, محك màhèkk (mèhènk, mèhènk-tàshi); —wood, قاو kàw *or* kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmàz; قتی kàti, كسلز kèssilmàz; (difficult) كوچ ghyùch, چتین chètin; (of endurance) جانی‌پك jāni-pèk.

Tow, *s.* بیاض‌استوپی bèyāz-ùsstùpu, كتان‌فضله‌سی kèten-fàzlassi; قتیق kètik; —, *v.a.* یدكه‌الق yèdégha--àlmak, چكمك chèkmek; — rope, پلامار pàlamār; — line, یدك‌ایپی yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* ئه‌طوغری a-

- dò*gh*ru, طرفنه طوغری tàrafi*na* - - dò*gh*ru, جهتنه طوغری jìhètin*a* - -dò*gh*ru.

Towel, *s.* حاولو hàwl*i*; پشتمال pèshtamāl, فوطه fùt*a*.

Tower, *s.* قله kùllé *or* قوله kùlé; (in town walls) برج bùrj; —, *v.n.* یوکسلمك yùkselmek.

Town, *s.* قصبه kàssab*a*, شهر shèhr, مملکت mèmlékèt, محروسه màhrūss*a*, محمیه màhmìyyé, مدینه mèdīné.

Toy, *s.* اویونجق òyunjàk; —, *v.n.* اوینامق òynam*a*k, اویناشمق òynashm*a*k, ایلنمك èylenmek.

Trace, *s.* ایز ìz, نشانه nìshāné, نشان nìshān, اثر èsser; (of harness) قوشم قایشی kòshum - kày*i*sh*i*; —, *v.a.* ایزلمك ìzlémek, اثارینه تتبع ا āssār*i*n*a*-tètèbbu"-et; (on paper) چیزمك chìzmek, رسم ا rèssm - et; سلکمك sìlkmek; یاغلوکاغده المق yà*gh*l*i* - k*y*ā*gh*i*da* - àlm*a*k; ایسلوکاغدایله چیزمك ìssli - k*y*ā*gh*i*d* - -il*a*-chìzmek; جامده چیزمك jàmd*a*- -chìzmek.

Track, *s.* ایز ìz; بللوبللوسز پیاده یولی bèlli - bèllissiz - pìyād*a* - yòlu; —, *v.a.* قره دن یدك ایله چکمك kàr*a*d*a*n-yèdek-il*a*-chèkmek.

Tract, *s.* ناحیه nāhìyyé, الکا (ùlké); (book) رساله rìssālé, جزء jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzl*i*m, سوزدکلر sùz-(dīner), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàn"at, حرفت hìrfèt; الش ویرش àl*i*sh-vèrish, تجارت tìjāret, اخذ وعطا làkhz-u-"àtā, دادوستد dād-u-sìtèd; —, *v.n.* الش ویرش ا àl*i*sh-vèrish-et, تجارت ا tìjāret-et; —sman, دکانجی dùkk*y*ānj*i*, بازرکان bāz*i*rgh*y*ān, اصناف èssnāf.

Tradition, *s.* حدیث hàdīss, حدیث شریف hàdīssi - shèrīf; روایت rìwāyet; —al, *a.* منقول mènkūl, مروی mèrvī.

Traffick, *s.* الش ویرش àl*i*sh-vèrish, تجارت tìjāret; (on a road) کلن کچن ghèlen-ghèchen; اشلکلك ìshleklik; having much —, اشلك ìshlèk; —, *v.n.* الش ویرش ا àl*i*sh-vèrish-et; تجارت ا tìjāret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه "āk*i*béti-w*à*khīm-òlan-w*à*k"à.

Train, *s.* اوزون اتك ùzun-ètek, ذیل zèyl (*pl.* اذیال èzyāl), دامن dāmen; (suite) اتباع طاقمی ètbā"-tàk*i*m*i*,

خدم khàdem, حشم hàshem; (of powder) يملمه yèmlémé; فتيل fìtil; صجوق sùjuk; (series) صره sìra, الاى àlay, سورو sùru; (of guns) طوپلر tòplar; siege —, محاصره طوپلرى mùhāssara-tòplari; —, *v.a.* تعليم تا"lìm-et; تربيه tèrbìyyé - et; (a tree دالارينى برسمه قومق dàllarini - bìr-rèssma-kòmak; — on, *v.n.* اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, *s.* دولت خائنى dèvlet-khā'ini, دولتنه خائن dèvlètina-khā'in.

Trample on, *v.a.* چينه مك chīnémek, ايياق باصمق àyak-bàssmak; — under foot, ايياق التنه المق àyak-àltina-àlmak.

Tranquil, *a.* راحت rāhat, اسوده āssūdé, ساكن sākin; مأمون mè'mūn.

Tranquillity, *s.* راحت rāhat, اسايش āssāyish, سكونت sùkyūnèt, امنيت èmnìyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تأمين تè'mīn-et.

Transaction, *s.* وقعه wàk"à, سركذشت sèr-ghyùzèsht; معامله mù"āmélé.

Transcribe, *v.a.* عينى يازمق "àynini--yàzmak, صورتنى يازمق sūrètini--yàzmak, صورتنى المق sūrètini--àlmak, صورتنى چيقارمق sūrètini--chìkàrmak, نسخه سى يازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخ ايتمك ìsstinsākh-et.

Transfer, *v.a.* نقل نàkl-et, دورا dèvr--et, چويرمك chèvirmek, كچورمك ghèchirmek.

Transform, *v.a.* بشقه هيئته قومق bàshka-hèy'èta-kòmak.

Transgress, *v.n.* قباحت ايتمك kàbāhat-et, جنحه جنحه jùnhà-et; كناه كناه ghyùnāh-et; —, *v.a.* تخطى ايتمك tàkhàtti-et, تجاوز ايتمك tèjāvuz-et; خلافنده حركت ايتمك khlāfinda-hàrékèt-et.

Transgression, *s.* خطا khàtā, جنحه jùnhà, جرم jùrm, قباحت kàbāhat, كناه ghyùnāh, معصيت mà"sìyyèt.

Transient, *a.* سوركسز sùreksìz, قرارسز kàrārsìz, بيقرار bīkàrār, زائل zā'il, فانى fānī.

Transit, *s.* مرور mùrūr.

Translate, *v.a.* ترجمه تèrjumé-et, چويرمك chèvirmek, نقل ايتمك nàkl-et.

Translation, *s.* ترجمه tèrjumé; نقل nàkl.

Translator, *s.* مترجم mùtèrjim, ترجمان tèrjumān.

Transmigration, *s.* تناسخ tènāssukh.

Transmission, *s.* نقل nàkl, ارسال ìrsāl, ایصال ìssāl ; امرار ìmrār ; مرور mùrūr.

Transmit, *v.a.* یوللامق yòllamak, کوندرمك ghyùndermek, ارسال ìrsāl-et, ایصال ìssāl-et ; کچورمك ghèchirmek, امرار ìmrār-et, واسطه‌ٔ مروری او wāssìta'i-mùrūru-òl.

Transparent, *a.* شفاف shèffāf, براق bèrrāk.

Transpire, *v.n.* سزلمك sèzilmek, دویلمق dùyulmak, شیوع بولمق shùyū"--bùlmak.

Transport, *s.* (ship) عسکر کمیسی "àsker-ghèmissi ; (convict) سورکون ادم sùrghyun-àdam ; منفی mènfī ; (excessive sensation) فرط fèrt, افراط ìfrāt ; (exstacy) وجدان vìjdān ; (carriage) نقل nàkl ; —, *v.a.* (a criminal) سورمك sùrmek, سورکون sùrghyun-et, نفی nèfy-et ; (carry) طاشیمق tàshımak, کوترمك ghyùturmek, نقل nàkl-et ; (cause joy) سوندرمك sèvindirmek.

Transportation, *s.* سورکون sùrghyun, نفی nèfy, جلا jìlā, اجلا ìjlā ; place of —, منفی mènfī *or* mènfà.

Trap, *s.* طوزاق tùzàk, دام dām ; — door, باجه bàja.

Trash, *s.* بوق bòk ; صاچمه sàchma ; (idle talk) هرزه hèrzé.

Travel, *s.* سیاحت sèyāhàt ; سفر sèfer, —, *v.n.* سیاحت ا sèyāhàt-et, سفر ا sèfer-et, کزمك ghèzmek, یولجیلق ا yòljuluk-et.

Traveller, *s.* سیاح sèyyāh, یولجی yòlju, نورد nèvèrd.

Traverse, *v.a.* یاندن یانه کچمك yàndan--yàna-ghèchmek ; باشدن باشه کزمك bàshdan-bàsha-ghèzmek ; (impede) منع ا mèn"-et, مانع او mānì"--òl, سکته ویرمك sèktè-vèrmek, بوزمق bòzmak. [tàbla.

Tray, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni, طبله

Treacherous, *a.* (person) خائن khā'in ; (act) خائنانه khā'ìnānè ; to have a — memory, چابك اونوتمق chàbìk-ùnutmak, خاطرده شی طوتمه مامق khātìrda-shèy-tùtamamak.

Treachery, *s.* خیانت khèyānet, خائنلق khā'inlìk.

Treacle, *s.* بکمز bèkmez, پکمز pètmez.

Tread, *v.a.* ایاق باصمق àyak-bàssmak.

Treason, *s.* دولته ایدیلن خیانت dèvlétÉ-èdilEn-khìyānèt.

Treasure, *s.* مال māl, پاره (pàra), اقچه àkcha; (hidden) دفینه dèfīnÉ, خزینه khàzīnÉ (hàzna); (in affection) ایکی کوز ìki-ghyùz, جکر jìghEr, جکرکوشه jīghEr-kyùshÉ; (in estimation) چوق ایشه یرارشی chòk-ìsha-yàrar-shèy; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et.

Treasurer, *s.* خزینه دار khàzīnÉdār (hàznadār).

Treasury, *s.* خزینه khàzīnÉ; مالیه نظارتی mālìyyÉ-nàzārèti; مالیه قپوسی mālìyyÉ-kàpissi.

Treat, *s.* ضیافت zìyāfèt; ایلنجه èylEnja; —, *v.a.* (use) قوللانمق kùllanmak, معامله ا mù"āmélÉ-et; (a sick person) باقمق bàkmak, معالجه ا mù"āléjÉ-et; (feast) ضیافت ویرمك zìyāfèt-vèrmek; (pay for) پاره سنی ویرمك pàrassini-vèrmek; —, *v.n.* (on a subject) بحث ا bàhss-et; (negociate) مکالمه ا mùkyālémÉ-et.

Treatise, *s.* رساله rìssālÉ.

Treatment, *s.* معامله mù"āmélÉ; معالجه mù"āléjÉ.

Treaty, *s.* معاهده mù"āhédÉ, عهد "àhd; عهدنامه "àhd-nāmÉ.

Treble, *s.* اوچ قات ùch-kàt; (voice) اینجه سس ìnja-sèss, قاری سسی kàri-sèssi; —, *v.a.* اوچ قات ا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kàt-òl.

Tree, *s.* اغاج àghAj, شجر shèjEr, درخت dìràkht; — nail, قویلیه kàvìlya; cross—, قورچته kùrchèta.

Tremble, *s.* دتره مه (tìtrémÉ), لرزه lèrzÉ, رعشه rà"shÉ; —, *v.n.* دتره مك (tìtrémek), لرزان او lèrzān-òl; —bling, لرزان lèrzān, لرزه ناك lèrzÉnāk, رعشه دار rà"shÉdār.

Tremendous, *a.* مهیب mùhīb, مدهش mùdhìsh; چوق chòk, پك pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mètériss; —, *v.a.* ایکی اوچ بل درینلکنده قازمق ìki-ùch-bèl-dèrinlighinda-kàzmak; — round, خندق چویرمك (hèndek)-chèvirmek; — upon, تجاوزا tèjāvuz-et, ال اوزاتمق èl-ùzàtmak.

Trespass, *s.* جنایت jìnāyet; جنحه jùnhà, کناه ghyùnāh; —, *v.n.* جنایت ا jìnāyet-et, کناه ا ghyùnāh-

-et; — on one, — on one's time, اشغال ishghāl-et, تعجيز tà"jīz-et, تصديع tàssdī"-et, باش اغرتمق bàsh-àghrìtmak.

Trevet, *s.* صاج ایاق sàj-àyak.

Trial, *s.* (experiment) دنه‌يش dènéyīsh, تجربه tèjrubé; (by law) دعوی dà"wà, محاكمه mùhākémé; on —, *a.* مخير mùkhàyyer.

Triangle, *s.* مثلث mùssèllèss.

Tribe, *s.* قبيله kàbīlé (*pl.* قبائل kàbā'il), عشيرت "àshīrèt (*pl.* عشائر "àshā'ir), ايل īl (*pl.* ايلات īlāt); (of Israel) سبط sèbt (*pl.* اسباط èssbāt).

Tribunal, *s.* محكمه màhkémé, حاكم حضوری hākim-hùzūru.

Tribute, *s.* ويركو vìrghyu *or* vèrghi, خراج khàrāj, جزيه jìzyé.

Trick, *s.* اويون òyun; حيله hīlé; (custom) خوی; —, *v.a.* اويونلامق òyun-et, الداتمق àldatmak.

Trickle, *v.n.* اينجه اينجه اقمق ìnja-ìnja-àkmak.

Trifle, *s.* صاچمه sàchma, اويون òyun, جزئی شی jùz'ī-shèy, لاشی مقوله‌سی lā-shèy-màkūléssi; —, *v.n.* -et, دليلك dèlilik-et; —fling, *a.* جزئی jùz'ī; —, *s.* صاچمه sàchma, دليلك dèlilik; —flcr, دلی dèli.

Trigger, *s.* تتك tètik.

Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ìlmi-mùssèllèssāt.

Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قيافت kìyāfèt; —, *a.* بجملو bìchimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنك dènk-et, دنكی دوزلتمك dèn*gh*ini-dùzèltmek.

Trimming, *s.* خرج khàrj, قيطان (ghàytān); (moral) مواضعه mùwāza"à.

Trinity, *s.* اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé.

Trip, *s.* (slip), ايای قپامسی àyak-kàpanmassi; (moral) خطا khàtā; (excursion) كزمه ghèzma, طولاشمه dòlashma; —, *v.n.* ايای قپامق àya*gh*i-kàpanmak; خطا khàtā-et; — up, *v.n.* ايای قپانوب دوشمك àya*gh*i-kàpànip-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Tripe, *s.* اشكنبه ìshkènbé.

Triple, *s.* اوچ قات ùch-kàt; —, *v.a.* اوچ قاتا ùch-kàt-et; —, *v.n.*

ùch-kàt-òl. [sàhk-et.

Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحق

Triumph, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt; (procession) الاى àlay; —, *v.n.* غالب‌او ghālib-òl; —, — over (exult) اوكمك ùghènmek, تفاخرا tèfākhur-et.

Trivial, *a.* صاچمه sàchma, جزئى jùz"ī.

Troop, *s.* سورى sùru, طاقم tàkim, الاى àlay; (of cavalry or horse-artillery), بلوك bùluk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* عسكر "àsker.

Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدارسرطان mèdāri-sèratān; — of Capricorn, مدارجدى mèdāri-jèdī.

Trot, *s.* لنك lìnk, لنكمه lìnklémé; —, *v.n.* لنك كتمك lìnk-ghìtmek, لنكلمك lìnklémek.

Trotters, *s. pl.* پاچه pàcha; اياق àyak.

Trouble, *s.* صيقندى sìkindi, زحمت zàhmet, مشقت mèshàkkàt, اذيت èzìyyèt, (care) درد dèrd, بلا bèlā, باش اغريسى bàsh-àghrissi; —, *v.a.* صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek, تعجيزا tà"jīz-et; زحمت ويرمك zàhmet-vèrmek; — one's self, زحمت zàhmet-et; — one's self about . . . , قيدا kàyd-et; وظيفه‌ا wàzīfé-et; قساوتا kàssāvet-et.

Troublesome, *a.* صيقندى sìkindi, صيقنديلو sìkindili, زحمت‌ويرر zàhmet-vèrir.

Trough, *s.* تكنه tèkné; اولاق àvlàk.

Trousers, *s. pl.* پانطلون -pàntalòn; شالوار shàlwar; پوطور pòtur, چاقشير chàkshir.

Trout, *s.* الاباليق àla-bàlik.

Trowel, *s.* ماله màla.

Truce, *s.* متاركه mùtāréké.

Truck, *s.* ال‌عربه‌سى èl-"àrabassi; (exchange) ترانپه trànpa; (of a mast) شاپقه shàpka.

True, *a.* (not false) كرچك ghèrchek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) صادق sādik, وفادار wèfādār; (right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mùhàkkàk.

Truly, *ad.* واقعا wāki"ā, حقيقت-hàkīkàt, فى الحقيقه fī-'l-hàkīka.

Trumpet, *s.* بورو bòru; سورنا sūrnā (zùrna); —, *v.a.* اعلان ì"lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzèn(-zàn).

Trunk, *s.* صندق sàndìk, چانطه chànta; (of a tree) کتوك kyùtuk; (of the body) گودهghyùwdé; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مویلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد ì"timād, امنیت èmnìyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ویره سی یه vèréssiyé; —, *v.a.* امانة تسلیم ا èmānétɛn-tèsslīm-et; —, *v.n.* اعتمادا ì"timād-et, امنیت ا èmnìyyèt-et; (in God) توکل ا tèvèkkyul-et, متوکل او mùtévèkkil-òl.

Truth, *s.* (absolute) حق hàkk; (of an assertion) صحت sìhhàt, حقیقت hàkīkàt; (true speech) طوغری لاقردی dòghru-làkìrdi; to speak the —, طوغری سویلمك dòghru-sùwèylémek.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق chàlìshmak, سعی ا sà"y-et; غیرت ا ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bàkmak, دنمك dènémek, تجربه ا tèjribé-et; (as a proof) امتحان ا ìmtìhān-et; (cause a great exertion) زورلق zòrlamak; اوصاندرمق yòrmak; یورمق ùssàndìrmak; کوجنه کتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Tub, *s.* بادیه bàdiyɛ, کردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه zìwānè; (of a water-pipe) ماریپچ màrpich.

Tuberose, *s.* تبر tèbɛr.

Tubular, *a.* بوروشکلنده bòru-shèklinda, بوروکبی bòru-ghìbi.

Tuesday, *s.* صالی sàli, صالی کونی sàli-ghyùnu, ثلاثا sèlāsā, سه شنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چکش chèkish; (ship) یدك وابوری yèdek-vàporu; —, *v.a.* چکمك chèkmek; یدکه المق yèdéyhé-àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدریس tèdrīss, تعلیم tà"līm; تعلم tà"àllum, تحصیل tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālé.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, یقلش yìkìlish; —, *v.n.* (fall) دوشمك dùshmek, یقلق yìkìlmak; (be disarranged) بوروشمق bùrushmak, اورسه لنمك ùrsélɛnmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek, یقمق yìkmak; بوروشدرمق bùrushdurmak, اورسه لتمك ùrsélétmek.

Tumbler, *s.* بیوك قدح bìyuk-kàdɛh,

صوقدجی sù-kàdéhi.

Tumour, *s.* شیش shìsh, چبان chìbàn.

Tumult, *s.* قارشقلق kàrishiklik; کورلدی ghyùruldu, پاطردی pàtirdi, شماته shàmata.

Tun, *s.* سکزیوزقیه‌لق‌فوچی sèkiz-yuz-(òkkalik)-fìchi.

Tune, *s.* هوا hàwā; in —, اهنك āhènk, اویغون ùyghun; —, *v.a.* اهنك ایدرمق āhènk-et, ùydurmak.

Tunnel, *s.* یرالتی‌یول yèr-àlti-yòl, یرالتی کمر yèr-àlti-kèmer.

Tunny, *s.* پلامید pàlamīd(?), التی یرمق àlti-pàrmak(?); (preserved) لاکردہ lākèrda.

Turban, *s.* صارق sàrik.

Turbid, *a.* بولانق bùlànik.

Turbot, *s.* قالقان kàlkan, قالقان بالغی kàlkan-bàlighi.

Turbulent, *s.* (person) زوربا zòrba; (meeting) کورلدیلو ghyùruldulu.

Turf, *s.* (green) چیم chìm; (peat) یرتزکی yèr-tèzèghi.

Turk, *s.* عثمانلو "òssmānli; ترك tùrk, ترك اوشاغی tùrk-ùshàghi, مسلمان mùsslimān.

Turkey, *s.* (fowl) هندطاوغی hìnd-

-tàwughu; (empire) دولت علیه dèvléti-"àlìyyé, دولت عثمانیه dèvléti-"òssmānìyyé, دولت آل عثمان dèvléti-āli-"òssmān; (territory of) ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssa, ممالك دولت علیه mèmāliki-dèvléti-"àlìyyé, عثمانلو مملکتی "òssmānli-mèmlékéti, عثمانلو طپراغی "òssmānli-tòprághi, عثمانلو ولایتی "òssmānli-vìlāyéti (wìlā'ati).

Turkish language, ترکجه tùrkja, عثمانلوجه "òssmānlija, مسلمانجه mùsslimānja.

Turquoise, *s.* فیروزہ fīrūzé.

Turmeric, *s.* زردہ‌چاو zèrdéchàv.

Turmoil, *s.* کورلدی ghyùruldu, حارلدی hàrìldi, پاطردی pàtirdi.

Turn, *s.* (revolution) دونش dùnush, دور dèvr; (deviation) دونش dùnush, صاپش sàpish, بورغاج bùrghàj, دیرسك dìrsèk; (in rotation) نوبت nùbèt; (change) دونش dùnush, دیکشش dìghishish, تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkilāb; فرق fàrk; —, *v.n.* (round) دونمك dùnmek, دورا dèvr-et, دوران

dèvérān-et ; (to one side) دونمك dùnmek ; ساپمق sàpmak ; (become) كسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination), اولمق òlmak ; (change) ديكشمك dìghishmek ; (as remade clothes) چويرلمك chèvirilmek ; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek ; (cause to become) ايتمك ètmek, لتمك letmek *or* لتمق latmak (as a verbal termination) ; a good —, ايولك ìyilik ; — about, *v.a.* چويرمك chèvirmek ; قارشدرمق kàrishdirmak ; — —, *v.n.* دونمك dùnmek ; — away, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع ا dèf"-et, طردا tàrd--et ; (the eyes, &c.) چويرمك chèvirmek ; — —, *v.n.* بشقه طرفه دونمك bàshka - tàrafa - dùnmek ; — back, *v.n.* گيرودونمك ghèri - - dùnmek ; عودت ا "àvdet - et ; (on a hinge, &c.) اچلق àchilmak ; — —, *v.a.* گيروچويرمك ghèri--chèvirmek ; — down, *v.n.* (a street) ساپمق sàpmak ; (a hill) انمك ènmek ; (leaves, &c.) اشاغی قيورلق àshà*ghi*-kìvrilmak ;

— —, *v.a.* ساپتمق sàpìtmak ; اشاغی كوندرمك àshà*ghi* - -gh*y*ùndèrmek ; اندرمك ièndirmek ; بوكمك bùkmek ; قيويرمق kìvirmak, — in, *v.n.* ياتمق yàtmak ; ايچروكيرمك ìchèri-ghìrmek, ايچروكمك ìchèri-ghìtmek, ايچروكلمك ìchèri--ghèlmek ; — —, *v.a.* ايچروچويرمك ìchèri - chèvirmek, ايچروصوقمق ìchèri - sòkmak ; ايچروقيويرمق ìchèri - kìvirmak ; — off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek ; ساپتمق sàpìtmak ; سكدرمك sèkdirmek ; (a cock) قپامق kàpamak ; (water) كسمك kèssmek ; (a remark) الدرمامق àldirmamak ; — —, *v.n.* ساپمق sàpmak ; (a projectile) سكمك sèkmek ; — out, *v.n.* قالقمق kàlkmak ; طيشاری چيقمق dìshàri--chìkmak, طيشاری اوغرامق dìshàri--òghramak ; (prove) چيقمق chìkmak ; (the weather) لشمك leshmek (as a verbal termination) ; — —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak ; — over, *v.n.* دونمك dùnmek ; دورملك dèvrilmek ;

— —, *v.a.* چویرمك chèvirmek, دویرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حوالـه‌ا hàwālé-et, احاله‌ا ìhālé-et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tàshinmak, مطالعه‌ا mùtāla"à-et; (disappoint) امیدینی بوزمق ùmīdini-bòzmak; — up, *v.n.* چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, پیدااو pèydā-òl; قالقمق kàlkmak; اچلمق àchilmak; یوقاری دونمك yùkàri-dùnmek; — —, *v.a.* یوقاری چویرمك yùkàri-chèvirmek; اشمك èshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàldirmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام *or* شلغم shàlghàm.

Turpentine, *s.* ترمنتی tèrmènti; spirits of —, نفت یاغی nèft-yàghi.

Turret, *s.* قوله kùlé, قوله‌جك kùléjik.

Turtle, *s.* دکز قاپلوبغه‌سی dèngiz-kàplibàghassi (kàplim-); — dove, قمری kùmru.

Tusk, *s.* ازو àzi, دیش dìsh.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوکرتمك ùghretmek, تعلیم‌ا tà"līm-et.

Tweezers, *s.* جمبز jìmbiz.

Twelve, *a.* اون ایکی òn-ìki; —month, یل yìl, سنه sènè, سال sāl.

Twenty, *a.* یکرمی yìghirmi, عشرون "ìshrūn, عشرین "ìshrīn, بیست bīsst.

Twice, *ad.* ایکی کره ìki-kèrré, ایکی دفعه ìki-dèf"à, ایکی نوبت ìki-nùbèt, ایکی سفر ìki-sèfer. [چبوق chìbùk.

Twig, *s.* دال dàl, اینجه‌دال ìnja-dàl,

Twilight, *s.* (morning) اورطه‌لق اغارمسی òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولر قرارمسی sùlar-kàrarmassi, اورطه‌لق قرارمسی òrtalik-kàrarmassi.

Twin, *s.* ایکز ìkiz, توأم tèv'àm; —s, *pl.* ایکز ìkiz.

Twine, *s.* سجیم sìjim; —, *v.n.* صارلمق sàrilmak, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, صارمق sàrmak.

Twist, *v.a.* بوکمك bùkmek; —, *v.n.* بوکلمك bùkyulmek.

Two, *a.* ایکی ìki, اثنین ìssnèyn, دو dù.

Type, *s.* (model) نمونه nùmūné; (for printing) حرف hàrf (*pl.* حروفات hùrūfāt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولنمش tèrtīb-òlunmush.

Typhus, *s.* قره حمی kàra-hùmmà, تیفو tìfo.

Tyrannical, *a.* ظالمانه zālimāné, ظلمکارانه zùlumkyārāné.

Tyranny, *s.* ظلم zùlm, تعدی tà"àddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.

Tyrant, *s.* ظالم zālim, غدار ghàddār, جفاکار jèfākyār; سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz.

Tyro, *s.* عجمی "àjémī, مبتدی mùbtédī.

U.

Udder, *s.* ممه mèmé.

Ugly, *a.* چرکین chìrkin, کریه المنظر kèrīhu-'l-mànzar.

Ulcer, *s.* یاره yàra.

Ultimate, *a.* صون sòng.

Umbrella, *s.* شمسیه shèmsìyyé.

Umpire, *s.* حکم hàkem; to act as —, حکم ا hùkm-et, دعوایی فصل ا dà"wàyi-fàssl-et.

Unable, *a.* الندن کلمز èlindan-ghèlmàz, مقتدر دکل mùktèdir - dìghil, عاجز "ājiz. [àlìshmamish.

Unaccustomed, *a.* الشمامش

Unanimity, *s.* اتفاق ارا ìttifāki-ārā.

Unanimous, *a.* متفق متحد الارا mùttèfik, mùttàhidu-'l-ārā, یکزبان yèkzabān.

Unarmed, *a.* سلاحسز sìlāhsìz; (ship or battery) طوپسز tòpsuz.

Unavoidable, *a.* ناچار nāchār; ضروری zàrūrī. [-ghàflé.

Unawares, *ad.* علی الغفله "àlé-'l-

Unbecoming, *a.* یاقشمز yàkìshmàz, یاقشقسز yàkìshìksìz, بد bèd, چرکین chìrkin.

Unbelief, *s.* عدم ایمان "àdémi-īmān, کفر kyùfr, جهالت jàhālet.

Unbeliever, *s.* غیرمؤمن ghàyri-"-mù'min, کافر kyāfir, کاور ghyàwr, جاهل jāhil.

Unbend, *v.a.* (a bow) یایك کریشنی yàyìng - kìrishini-chìkàrmak; (sails) اشاغی املق àshàghi - àlmak; —, *v.n.* اچلق àchàlmak.

Unbind, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Unbounded, *a.* بیحد bīhàdd, حدسز hàddsìz, بیپایان bīpāyān.

Unburthen (one's self, one's mind), *v.n.* دردینی سویلمك dèrdini-sùwèylémek.

Unbutton, *v.a.* اچمق àchmak.

Uncertain, *a.* بللوسز bèllisìz, بللودکل

bèlli-dìghil, شبهه‌لو shùbhéli, مشكوك mèshkyūk.

Uncertainty, *s.* مشكوكيت mèshkyūkìyyèt; مشكوكشى mèshkyūk-shèy.

Unchangeable, *a.* دائمى dā'imī, ديكشمز dìghishmàz.

Uncivil, *a.* ترس tèrss, قبا kàba.

Uncle, *s.* (father's brother) عموجه "àmujа (àmjа), عم "àmm, عمى "àmmī; (mother's brother) داى dày. [نجس nèjiss.

Unclean, *a.* پس pìss, مردار mùrdār,

Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsìz.

Uncommon, *a.* ازبولنور àz-bùlunur, نادر nādir, نادركورلور, نادیده nādīdé, nādir-ghyùrulur. [lā-kàyd.

Unconcerned, *a.* قيدسز kàydsìz, لاقيد

Unconscionable, *a.* انصافسز ìnsāfsìz.

Unconscious, *a.* خبرسز khàbersiz, بيخبر bīkhàber.

Uncorrupt, *a.* طوغرى dòghru, مستقيم الاطوار mùsstakīmu-'l-àtwār.

Uncover, *v.a.* اچمق àchmak, قپاغنى قالدرمق kàpàghini-kàldirmak, اورتيسنى چيقارمق ùrtussunu-chìkàrmak.

Uncreate, Uncreated, *a.* غيرمخلوق ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kā'im-bì-'z-zāt.

Undecided, *a.* قرارسز kàrārsìz; (person) كندى عقلنى بلمز kèndi-"àklini-bìlmàz.

Under, *a.* التده اولان àltda-òlan; اشاغى رتبه‌ده اولان àshàghi-rùtbédé-òlan; اشاغيكى àshàghiki; —, *pr.* التنه àltìna, التنده àltìnda, التندن àltìndan; تحتنه tàhtìna, تحتنده tàhtìnda, تحتندن tàhtìndan; زيرينه zīrina, زيرنده zīrinda, زيرندن zīrindan; دن‌اشاغى dan-àshàghi; دن‌اكسك dan-èksik; — age, چوجق chòjuk, صبى sàbī.

Underdone, *a.* ازپشمش àz-pìshmish, چيك‌قالمش chìgh-kàlmish.

Undergo, *v.a.* كرفتاراو ghìriftār-òl, دوچاراو dùchār-òl, مبتلااو mùbtélā-òl; طوتلمق tùtulmak; اولمق òlmak.

Underhand, *a.* كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī; —, *ad.* الى التنده èl-àltìnda.

Undermine, *v.a.* التنى قازمق àltini-kàzmak; (a person) اياغنى قايدرمق àyaghini-kàydirmak.

Undermost, *a.* الك التده كى èng-àltdaki.

Underneath, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda; —, *ad.* التده àlta, التده àltda.

Under-secretary, *s.* (of state) مستشار mùsstéshār; (of an office) معاون mù"āvin.

Understand, *v.a.* اكلامق ànglamak (*ànnamak*), تفهما tèfèhhum-et, درك dèrk-et, ادراك ìdrāk-et, تعقل tà"àkkūl-et.

Understanding, *s.* عقل "àkl; (agreement) قول kàvl, مقاوله mùkāvélé; شرط shàrt.

Undertake, *v.a.* اوزرينه الق ùzérina-àlmak, درعهده dèr-ùhdé-et.

Undertaking, *s.* ايش ìsh.

Undesignedly, *ad.* لاعن قصد lā-"àn-kàssdin; سهواً sèhvèn; اتفاقا ìttifākā.

Undivided, *a.* بتون bìtun; (common) مشاع [mùshā".

Undo, *v.a.* بوزمق bòzmak; (a knot, &c.) اچمق àchmak, چوزمك chùzmek.

Undone, *a.* ياپلمامش yàpilmamish; (ruined) خراب khàrāb; (in reputation) رذيل rèzīl, رسوای rùssvày.

Undoubtedly, *ad.* شبه سز shùbhéssiz; البته èlbèttė.

Undress, *v.a.* صويمق sòymak, اوروبه سنى چيقارمق ùrùbassini-chìkàrmak; —, *v.n.* صويمق sòyunmak, دوكلمك dùkyulmek.

Undulation, *s.* طالغه dàlgha; (of ground) بايير bàyir, تومسكلك tùmseklik.

Undutiful, *a.* رعايتسز rì"āyetsiz.

Undying, *a.* لايموت lā-yèmūt.

Uneasiness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik, صيقندى sìkindi; اضطراب ìztirāb.

Uneasy, *a.* راحتسز rāhatsiz; (in body or mind) مضطرب mùztàrib.

Unemployed, *a.* ايشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda, عاطل "ātil, معطل mù"àttal.

Unequal, *a.* بردكل bìr-dìghil, غيرمساوى ghàyri-mùssāvī; (to a task) عاجز "ājiz, اربابى دكل èrbābi-dìghil; كوجى يتمز ghyùju-yètmàz, الندن كلمز èlindan-ghèlmàz.

Unequivocal, *a.* صريح sàrīh, اچق àchik, اشكار āshikyār.

Unerring, *a.* صائب sā'ib. [nā-hèmvār.

Uneven, *a.* دوزدكل dùz-dìghil, ناهموار

Unexampled, *a.* كورلمامش ghyùrulmamish, مثالسز mìssālsiz, غيرمسبوق ghàyri-mèssbūk.

Unexpected, *a.* اومامش ùmulmamish; —ly, *ad.* من غيرمأمول mìn-ghàyri-mè'mūlin.

Unexpired, *a.* وعده‌سی كلمامش wà"déssi-ghèlmamish. [ìnsāfsiz.

Unfair, *a.* حقسز hàkksiz, انصافسز

Unfaithful, *a.* خائن khā'in.

Unfathomable, *a.* دبسز dìbsiz, ناقعرياب nā-kà"r-yāb.

Unfavourable, *a.* ترس tèrss, مخالف mùkhālif, اويغونسز ùyghunsuz.

Unfeeling, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Unfeigned, *a.* خالص khāliss, بيريا bī-rìyā. [èksik.

Unfinished, *a.* بتمامش bìtmamish, اكسك

Unfit, *a.* اويمز ùymàz, ياقشمز yàkishmàz, الويرمز èlverмàz; (person) نااهل nā-èhl, اربابی‌دكل èrbābi-dìghil, لياقتسز lìyākàtsiz; —, *v.a.* اهليتنی ازالهٔ èhlìyyètini-ìzālé-et; مانع او mānì"-òl, منع ا mèn"-et.

Unfold, *v.a.* اچمق àchmak, سرمك sèrmek, نشرا nèshr-et, بسطا bàsst-et.

Unforeseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyen, دوشنلمامش dùshunulmamish.

Unforgiving, *a.* عفوايتمز "àfv-ètmàz, اونوتمز ùnutmàz.

Unforgotten, *a.* اونودلمامش ùnùdulmamish. [nàhiss.

Unfortunate, *a.* بختسز bàkhtsiz;

Unfortunately, *ad.* نه‌فائده nè-fā'idé, چه‌فائده chì-fā'idé.

Unfriendly, *a.* دشمن dùshmen; دارغين dàrghin.

Unfurnish, *v.a.* صويمق sòymak, دوشمه‌سنی قالدرمق dùshéméssini-kàldirmak.

Ungodly, *a.* (man) فاسق‌وفاجر fāssik-u-fājir; (act) فاسقانه fāssikānè, فاجرانه fājirānè.

Ungovernable, *a.* ضبطاولنمز zàbtòlunamàz, سرت sèrt, حديد hàdīd.

Ungrateful, *a.* ناانكور nānkyūr (nàm-), نمك‌بحرام nèmek-bùhrām, خائن khā'in.

Ungrounded, *a.* اصلی‌يوق‌فصلی‌يوق àssli-yòk-fàssli-yòk, بوش bòsh, باطل bātil, بی‌اساس bī-èssās.

Unguent, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Unhappy, *a.* دردلو dèrdli, دردمند dèrdmènd.

Unhealthy, *a.* (person) چوروك chùruk, عليل "àlīl; (place) وخيم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli.

Unheard of, *a.* اشيدلمامش ìshìdilmamish, غيرمسموع ghàyri-mèssmū".

Unhoped for, *a.* اومـلـمـامـش ùmulmamish; مأمولدن زياده mè'mūldan-zìyādé.

Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمك àtindan-dùshurmek (*or* اتدن àtdan).

Unhurt, *a.* اينجنمامش ìnjinmamish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazàm, برسياقده bìr-sìyākda; —, *s.* اونيفورمه ùnifòrma, رسم البسه‌سي rèssm-èlbisséssi, نظام روبه‌سي nìzām-rùbassi, عسكرروبه‌سي "àssker-rùbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtābakàt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; شاشميه‌رق shàshmayarak; نظام اوزره nìzām-ùzéré.

Uninhabitable, *a.* خيرسز khàyrsiz, غيرقابل سكنى ghàyri-kābili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غيرمسكون ghàyri-mèsskyūn, بوش bòsh.

Unintelligible, *a.* اكلاشلمز ànglashilmàz (ànnàsh-).

Uninterrupted, *a.* اراسى يوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* اراويرميه‌رك àra-vèrméyérek, اردى اراسى اولميه‌رق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلافاصله bìlā-fāssila, لاينقطع lā-yànkàti".

Union, *s.* اتحاد ìttihād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ìjtimā", برارايه‌كلش bìr-àraya-ghèlish; قارشش kàrishish, قاتشمه kàtishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdivāj.

Unit, *s.* فرد fèrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحيد èhli-tèvhīd.

Unite, *v.n.* برلشمك bìrleshmek; برلكده او bìrlikda-òl, اتفاق ا ìttifāk-et; جمع او jèm"-òl, برارايه‌كلمك bìr-àraya-ghèlmek; برى برينه قارشمق bìri-bìrina-kàrishmak, قاتشمق kàtishmak; امتزاج ا ìmtizāj-et; برى برينه وارمق bìri-bìrina-vàrmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; قاينامق kàynamak, ياپشمق yàpishmak, باغلانمق bàghlanmak; متصل او mùttàssil-òl;

مرىبوطاو mrèbūt-òl, منتسباو mùntèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك bìrlєshdirmek; قارشدرمق kàr*i*shd*i*rm*a*k, مزج mèzj-et; امتزاج ایتدرمك ìmtizāj-ètdirmek; اولندرمك èvlєndirmek, تزويج تèzvīj--et, ويرمك vèrmek; قاينماتمق kàyn*a*tm*a*k; ياپشدرمق y*à*pishd*i*rm*a*k; باغلامق b*à*gh*l*am*a*k, ربط rȧbt-et, بتشدرمك bìtishdirmek.

Unity, *s.* برلك bìrlik; (of God) وحدانيت wàhdānìyyèt; اتفاق ìttifāk, اتحاد ìttihād.

Universal, *a.* كلى k*y*ùllī; عمومى "ùmūmī; —ly, *ad.* عموماً "ùmūm*a*n, على العموم "àlé-'l-"ùmūm.

Universe, *s.* عالم "ālєm, كائنات [k*y*ā'ināt.

University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fùnūn.

Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnsāfs*i*z; (man or act) حقسز hàkks*i*z. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* حقسز hàkks*i*z, سببسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfāk*y*ār; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàts*i*z, صوغوق sògh*u*k.

Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà"lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم اولميه رق bènim-khàbérim--òlmay*a*r*a*k.

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltm*a*k, يوكنى بوشالتمق y*ù*k*y*unu--bòshaltm*a*k; يوكنى چيقارمق y*ù*k*y*unu-chìkàrmak; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك y*ù*k*y*unu--èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.

Unlawful, *a.* حرام hàrām; غيرمشروع ghàyr*i*-mèshrū"; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق y*à*ssàk; فضولى fùzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkk*i*n, فضولى اولهرق fùzūli-òl*a*rak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàm*i*rs*i*z.

Unless, *c.* مكر كه mè*gh*er-ki (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.—Unless I go, بن كتمسم bèn-ghìtm*a*ss*a*m, *if I go not*).

Unlikely, *a.* اوملمز ùmulmàz, ياقشق المز yàkishik-àlmaz. It is very unlikely, دكمه ده dèghmédé, اومم ùmmàm, مأمول ايتمم mè'mūl-ètmàm.

Unlimited, *a.* حدسز hàddsiz, بيحد bìhàdd.

Unload, *vid.* Unlade.

Unlock, *v. a.* اچمق àchmak; كليديني اچمق kìlidini-àchmak; —, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Unlooked-for, *a.* اوملميان ùmulmayan; مأمولدن زياده mè'mūldan-zìyādé.

Unloose, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; صاليويرمك sàlivèrmek.

Unluckily, *ad.* نه فائده nè-fā'idé, چه فائده chì-fā'idé.

Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhtsiz, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'āmetli, مشئوم mèsh"ūm.

Unman, *v.a.* چوجق كبي اغلاتمق chòjuk-ghìbi-àghlatmak, to be —ed, چوجق كبي اغلامق chòjuk-ghìbi-àghlamak, يوركي طيانمامق yùrèghi-dàyànmamak, اغلايه جغي كلمك àghlayajaghi-ghèlmek.

Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز zàbt-òlunamaz; (ship) دومن دكله مز dùmèn-(dīnémàz). [-yàkishmàz.

Unmanly, *a.* اركك ياقشمز èrkégha-

Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خويراط khòyrāt.

Unmarried, *a.* (man) بيكار bīkyār (bèykyār), اولودكل èvli-dìghil, مجرد mùjèrred; (woman) قوجه ده دكل kòjada-dìghil (*or* اولميان òlmayan); قيز kìz.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz; —ly, *ad.* فنا fèna.

Unmindful, *a.* دقتسز dìkkàtsiz, دقت ايتمز dìkkàt-ètmàz, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss, صاف sāf, صافي sāfī.

Unmoor, *v.a.* باش قيچ باغلريني چوزمك bàsh-kìch-bàghlarini-chùzmek, يالكز برتيمور ايله براقمق yàlingiz-bìr-(dèmir)-ila-bràkmak.

Unnatural, *a.* طبيعتك خلافي tàbī"àting-khìlāfi. [بيلزوم bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* لزومسز lùzūmsuz,

Unnumbered, *a.* حسابسز hìssābsiz, لايعد ولا يحصا lā-yù"àdd-vé-lā-yùhsā.

Unoccupied, *a.* بوش bòsh, خالي khālī.

Unoffending, *a.* صوچسز sùchsuz, قباحتسز kàbāhatsiz, ضررسز zàrarsiz.

Unopposed, *a.* مانعسز mānī"siz, بلامانع bìlā-mānī"*in*, بلامخالفه bìlā-mùkhāléfé.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی مجهول sāhibi-mèjhūl.

Unpack, *v.a.* اچمق àchmak.

Unpaid, *a.* ویرلمامش vèrilmamish; (officer) معاشسز mà"āshsiz, ایلقسز àylíksiz.

Unpalatable, *a.* اجی àji.

Unparalleled, *a.* مثالسز mìssālsiz, کورلمامش ghyùrulmamish, اشیدلمامش ìshìdilmamish, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عفواولنمز "àfv-òlunmàz, پكلایقسز pèk-lāyíksiz, پكمناسبتسز pèk-mùnāssébetsiz.

Unperceived, *ad.* کورلمیه رك ghyùrulméyérek, دویولمه رق dùyulmayarak.

Unpleasant, *a.* فنا fènā, طاتسز tàtsiz, بد bèd, کریه kèrīh, ناخوش nā-khòsh; اویغونسز ùyghunsuz; —ness, *s.* اویغونسزلق ùyghunsuzluk.

Unpolite, *a.* قبا kàba, خویراط khòyràt.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim; (person) غرضسز ghàrazsiz, منصف mùnsif. [-kàssdin.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-"àn-

Unprepared, *a.* خبرسز khàbersiz; حاضردکل hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* محجوب màhjūb, کندی حالنده kèndi-hālìnda.

Unprincipled, *a.* چاپقین chàpkin, عارسز "ārsiz, حیاسز hàyāssiz, ادبسز èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā'idéssiz, فائدهدن خالی fā'idédan-khālī, بوش bòsh, نافله nāfilé, بیهوده bīhūdé, لاطائل lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شبههسز shùbhéssiz, محقق mùhàkkàk; —bly, *ad.* البته èlbéttè, مطلقا mùtlakā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسز mùnāssébetsiz; انصافسز ìnsāfsiz.

Unremitting, *a.* لاینقطع lā-yànkàti", اردی اراسی اولمیان àrdi-àrassi-òlmayan.

Unreserved, *a.* بلاکتم bìlā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسز ìntikāmsiz.

Unrewarded, *a.* مکافاتسز mùkyāfātsiz.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār ; (act) كناه ghyùnāh.

Unripe, *a.* خام khām, اولمامش òlmamish.

Unrivalled, *a.* مثالسز mìssālsìz, بيمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* زوربا zòrba, عاصى "āssī, متمرد mùtémèrrid.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل èmīn-dìghil.

Unsaid, *a.* دينلمامش dènilmamish, سويلنلمامش sùwèylenilmamish.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundan--dònmek, انكارا ìnkyār-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدهسنى اچمق vìdéssini-àchmak.

Unscriptural, *a.* كتب سماويه نك مأ لنه مغاير kyùtubu - sèmāvìyyéning - mà'ālìna-mùghāyir.

Unseal, *v.a.* اچمق àchmak, مهرينى اچمق mùhrunu-àchmak.

Unseasonable, *a.* وقتسز wàkìtsìz.

Unseemly, *a.* چركين chìrkin, ياقشمز yàkìshmàz, ياقشقسز yàkìshìksìz.

Unseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyen ; كورلمامش ghyùrulmamish ; —, *ad.* كورلميه رك ghyùrulméyérek.

Unsheath, *v.a.* چكمك chèkmek, سل sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, يرندن چيقارمق yèrindan-chìkàrmak.

Unsightly, *a.* چركين chìrkin, بد bèd, ياقشقسز yàkìshìksìz.

Unskilful, *a.* عجمى "àjémī.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش sùnmamish ; (thirst) كسلمامش kèssilmamish.

Unsound, *a.* چوروك chùruk ; فاسد [fāssid.

Unsown, *a.* اكلمامش èkilmamish, غيرمزروع ghàyri-mèzrū".

Unsparing, *a.* بول بول bòl-bòl ; —ly, *ad.* اسركميه رك èssirghéméyérek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنه مز tà"bīr--òlunamàz. [sèbātsìz.

Unstable, *a.* قرارسز kàrārsìz, ثباتسز

Unsteady, *a.* اوينار òynar ; صاللانور sàllànır ; دترر (tìtrer) ; (person) حوارده hòwàrda, چاپقين chàpkìn.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى بجرهمامش ìshini-bèjeramamish, موفق اولهمامش mùwàffak-òlamamish ; (attempt) اويمامش òymamish. [اويمز òymàz.

Unsuitable, *a.* ياقشمز yàkìshmàz,

Untaught, *a.* اوكردلمامش *ùghrèdilmamish*; برشي اوكرنمامش bìr-shèy-*ùghrènmamish*.

Untenable, *a.* (assertion) باطل bātìl, بوش bòsh; (position) محافظه سي محال mùhāfazassi-mùhāl.

Untenanted, *a.* بوش bòsh.

Unthinking, *a.* دوشونمز dùshunmàz.

Unthought-of, *a.* دوشونلمامش dùshunulmamish, خاطره تخطر ايتمامش khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untie, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak, حل hàll-et.

Until, *pr.* ئه قدر a-kàdar, ئه دك édek, *or* ئه دق adak, ئه دكين édègh*in* (*or* a-).

Untimely, *a.* وقتسز wàkìtsìz; — end, وقتسز اولم wàkìtsìz-ùlum, تلف tèlef, هلاك hèlāk.

Unto, *pr.* ئه é, *a.* [

Untold, *a.* صايلمامش sàyılmamish; افاده اولنمامش ìfādé-òlunmamish.

Untoward, *a.* چركين chìrkin, فنا fèna, مناسبتسز mùnāssébetsiz.

Untried, *a.* دنملمامش dènenilmamish.

Untrodden, *a.* ايا ق باصمامش àyak-bāssmamish. [باطل bātìl.

Untrue, *a.* يلان yàlàn, كاذب kyāzib,

Untruth, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb,

دروغ dùrūgh, بطلان bòtlān.

Unusual, *a.* عادت دكل "ādet-dìghil, خلاف عادت khèlāfi-"ādet; —ly, *ad.* سائر وقته نسبتله sā'ir-wàkla-nìssbètla. [-òlunamàz.

Unutterable, *a.* تعبير اولنمز tà"bīr-

Unveil, *v.a.* & *n.* ياشماغني چيقارمق yàshmaghini-chìkàrmak (*or* اچمق àchmak). [-òlunmàz.

Unwarrantable, *a.* تجويز اولنمز téjvīz-

Unwary, *a.* غافل ghāfil.

Unwell, *a.* كيفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta.

Unwholesome, *a.* (air) وخيم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli; (food) مضر mùzìrr.

Unwilling, *a.* استكسز ìssteksiz, رغبتسز ràghbetsiz, كوكلسز ghyùngulsuz; —ly, *ad.* كرهاً kèrhan, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé, استمييرك ìsstémèyérek, چكنرك chèkinérek; —ness, *s.* كوكلسزلك ghyùngulsuzluk, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Unworthy, *a.* (person) نااهل nā-èhl, استحقاقسز ìsstìhkāksìz; (act) لايقسز lāyìksìz.

Up, *a.* قالقمش kàlkmish; يوكسلمش

yuksèlmish ; پهایه‌چیقمش pahāya--chìkmish ; —, *ad.* یوقاری yùkāri ; یوقاریده yùkārida(yùkārda); یوقاری‌یه‌طوغری yùkāriya-dòghru ; —, *pr.* دن‌یوقاری dan-yùkāri ; —, *int.* دی‌بقالم dè--bàkàlim ! قالق‌بقالم kàlk-bàkàlim ; — and down, اشاغی‌یوقاری àshàghi--yùkāri; اوته‌بری ùté-bèri ; — hill, یوقش‌یوقاری yòkush-yùkāri ; کوچ ghyùch, مشکل mùshkil, چتین chètin ; — there ! هی‌یوقارده hèy--yùkàrda, هی‌کیم‌واریوقارده hèy-kìm--vàr - yukarda ; — with the helm ! اورصه òrsa ! [-àtmak.

Upbraid, *v.a.* یوزینه‌اتمق yùzuna-

Uphold, *v.a.* تومق tùtmak, تصحب tàssàhhub-et, صحابت sàhābet-et, التزام ìltizām-et, ارقه‌او àrka-òl ; (a thesis) ادعا ìddi''ā-et, تصدیق tàssdīk-et.

Upholsterer, *s.* یورغانجی yùrghanji, دوشمه‌جی dùshémèji.

Upland, *s.* یایلا yàyla, یایلاق yàylàk.

Upon, *pr.* اوستنده ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرینه ùzérina, اوزرنده ùzérinda.

Upper, *a.* یوقاریکی yùkāriki, یوقارده‌کی yùkàrdéki ; اوستده‌کی ùsstdéki, اوستنده‌کی ùsstundéki ; — hand, غلبه ghàlébé غالبلق ghāliblìk.

Uppermost, *a.* الی‌یوقاریکی èng--yùkāriki, الی‌اوستده‌کی èng-ùsstdéki.

Upright, *a.* طوغری dòghru, قائم kā'im ; (in morals) طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm.

Uproar, *s.* گورلدی ghyùruldu, حارلدی hàrìldi, پاطردی pàtìrdi, ولوله vèlvélé.

Upside-down, *ad.* التاوست àlt-ùsst, زیروزبر zīr-u-zèbeR.

Upwards, *ad.* یوقاری‌یه‌طوغری yùkāriya-dòghru, یوقاری yùkāri ; (more) زیاده zìyādé.

Urchin, *s.* پیچ pìch.

Urge, *v.a.* ابرام ìbrām-et, الحاح ìlhāh-et, صیقشدرمق sìkìshdìrmak ; (a plea) ایراد īrād-et, درپیش dèr--pīsh-et ; (a horse) سورمك sùrmek, سوق sèvk-et.

Urgency, *s.* عجله "àjélé.

Urgent, *a.* مستعجل mùsstà''jel.

Urine, *s.* سیدك sìdik, بول bèvi. کچوك‌صو kùchuk-sù ; —, *v.* ایشه‌مك ìshémek, صودوکمك sù-

-dùkmek, تبول tèbèvvul-ét; (a horse) قشامق kàshanmak; (a dog) سيمك sīmek.

Us, *pro.* بزى bìzi, بزه bìzé, بزلرى bìzléri, بزلره bìzléra.

Usage, *s.* قوللانش kùllànish, استعمال ìsstì"māl; (treatment) معامله mù"āmélé; (custom) عادت"ādet.

Use, *s.* قوللانش kùllànish, قوللانمه kùllànma, استعمال ìsstì"māl; (benefit) فائده fā'idé, منفعت mènfà"at; —, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, استعمال ايتمك ìsstì"māl-et; (treat) معامله ايتمك mù"āmélé-et; to be of —, ايشه يارامق ìsha-yàramak, فائده سى اوله fā'idéssi-òl, فائده سى مشاهده اولنمق fā'idéssi-mùshāhédé-òlunmak; to be used to, الشق ايتمك àlìshik-òl, الشمش ايتمك àlìshmish-òl; to become — —, الشمق àlìshmak; to be used up, بتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek; (a man) بتمك bìtmek, ايشى بتمك ìshi-bìtmek, برخيرى قالمامق bìr-khàyri-kàlmamak.

Useful, *a.* ايشه يارار ìsha-yàrar, فائده لو fā'idéli, نافع nāfi", مفيد mùfid.

Useless, *a.* برايشه يرامز bìr-ìsha-yàramàz, فائده سز fā'idéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.

Usher, *s.* (school) خليفه khàlīfé (kàlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشريفاتجى tèshrīfātji, محضر mùhzir; — in, *v.a.* ايچروكتورمك ìchèri-ghètirmek, ايچروكوترمك ìchèri-ghyùturmek, دلالت ايتمك dèlālet-et, احضار ايتمك ìhzār-et.

Usual, *a.* عادى "ādī, عادت اولان "ādet-òlan; —ly, *ad.* اكثريا ākṡerìyyā.

Usufruct, *s.* غله ghàllé. [èksérìyyā.

Usurer, *s.* فاحش معامله جى fāhish-mù"āméléji.

Usurp, *v.a.* فضولى ضبط ايتمك fùzùli-zàbt-et, غصب ايتمك ghàssb-et.

Usury, *s.* ربا rìbā, فاحش معامله fāhish-mù"āmélé; فاحش معامله جيلك fāhish-mù"āméléjilik.

Utensil, *s.* خانه التى khāné-āléti; —s, *s. pl.* قاپ قچاق kàp-kàchak, چناق چوملك chànak-chùmlek.

Uterine, *a.* (brother or *sister*) لام lì-ùmm, اناطرفندن àna-tàrafìndan.

Utility, *s.* فائده fā'idé, نفع

nèf", منفعت mènfà"at.

Utmost, *a.* صوك اك اوزاق èng-ùzàk, صوك sòng, اقصى àksà; نهايت درجه ده nìhāyet - dèréjédé, اك زياده èng - -zìyādé, نهايت nìhāyet, غايت ghàyet; الدن كلديكى قدر èldan - - ghèldigh*i* - kàdar, ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé; —, *s.* الدن كلن èldan - ghèlen; to the —, *ad.* نهايت درجه ده nìhāyet - dèréjédé, ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé, غايتله ghāyètl*a*.

Utter, *v.a.* (pronounce) سويلمك sùwèylémek, تلفظ ا tèlàffuz-et; اغزه الق àgh*za*-àlm*ak*; (coin, &c.) كچورمك ghèchirmek, ويرمك vèrmek, كچورمكه باقمق ghèchirmégh*é* - -bàkm*ak*; —, *a.* كامل ky*ā*mil, تام tāmm, كلى ky*ùllī*.

Utterly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, بسبتون bìss-bìtun, كاملاً ky*ā*mil*an*, تماماً tàmām*an*, كلياً ky*ùllìyyan*, بالكليه bì-'l-ky*ùllìyyé*, هروجهله hèr- -vèjhl*a*.

Uttermost, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk, اقصى àksà; صوك sòng. [kùchuk-dìl.

Uvula, *s.* دلجك dìljik, كچوك دل

V.

Vacancy, *s.* بوش ير bòsh-yèr, اچق ير àch*i*k-yèr, خالى ير khālī-yèr; محلول màhlūl.

Vacant, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, اچق àch*i*k; محلول màhlūl; — look, شاشقين باقشى sh*à*shk*i*n-bàk*i*shi.

Vacate, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, چيقمق chìkm*a*k, خالى براقمق khālī- -bràkm*a*k, ترك ا tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطيل وقتى tà"tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatm*a*k, اينك چيچكى ماده سيله اشلاتمق īnek- - chìchégh*i* - māddéssīl*a* - -àshlatm*a*k.

Vacuum, *s.* خلا khàlā, خلاى مطلق khàlāy*i*-mùtlàk.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقين chàpk*i*n, كولخانى ky*ù*lkhānī; دربدر dèrbédèr, سرسرى sèrsérī.

Vague, *a.* مبهم mùbhèm, غير محقق ghàyri-mùhàkkàk.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh, ديبسز dìbsiz, اصلى يوق àssl*i*-yòk, نافله nāfilé, فائده سز fā'idéssiz, بيهوده bīhūdé; in —, vainly, *ad.*

نافله nāfilé, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.

Valance, *s.* سایبان sàybān, *or* سایوان *sàywan* (sàywànt), صاچاق sàchak.

Vale, *s.* دره dèré.

Valerian, *s.* کدی اوتی kèdi-òtu.

Valet, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتکار khìdmetk*y*ār (hìz-), اغا àgha.

Valetudinarian, *s.* علیل کمسنه "àlīl-kìmèssné, علیل "àlīl, چوروك chùruk, دائماخسته dā'imā-khàsst*a*.

Valiant, *a.* یکیت yìgh*i*t, جسور jèssūr, بهادر bàhādir, دلاور dìlāver, مردانه mèrdāné.

Valid, *a.* صالح sālìh, صحیح sàhīh, طوتار tùtar, یرار yàrar.

Valley, *s.* دره dèré.

Valour, *s.* یکیتلك yìgh*i*tlìk, جسارت jèssārèt, جرئت jùr'èt, مردانکی mèrdānéghī.

Valuable, *a.* ذی قیمت zī-kīmèt, قیمتلو kīmètli; عزیز "àzīz; ایشه یرار ìsh*a*-yàrar.

Valuation, *s.* کشف kèshf, تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tà"yīni-kīmèt, بهاپجمکلك pàhā-bìchmeklik.

Value, *s.* دکر dègher, قیمت kīmèt, بها pàhā; (moral) قدر kàdr; —, *v.a.* صایمق sàyìmak, اعتبارا ì"tibār-et, معتبرطوتمق mù"tébèr-tùtmak; عزیزطوتمق "àzīz-tùtmak; کشف کهshf-et, قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بهاپجمك pàhā-bìchmek, بهاتعیینا pàhā-tà"yīn-et; تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Valve, *s.* قپاق kàpak, دل dìl.

Vampire, *s.* وامپیر vàmpīr, جادی jàdi.

Van, *s.* عربه "àrab*a*; (of an army) مقدمة الجیش mùkàddimétu-'l-jèysh, قره غول kàragh*o*l. [-nùmā.

Vane, *s.* یلقوان yèlkowan, بادنما bād-

Vanish, *v.n.* غائب او ghā'ib-òl, کوزدن غائب او gh*y*ùzd*a*n-ghā'ib-òl, زائل او zā'il-òl.

Vanity, *s.* غرور ghùrūr; (emptiness, worthlessness) بوشلق bòshluk, دیبسزلك dìbsizlik.

Vanquish, *v.a.* مغلوب ایتا màghlūb-et, آلت àlt-et, ینمك yènmek.

Vapour, *s.* بخار bùkhār, دومان dùmàn.

Variable, *a.* اطرادسز ìttirādsìz, قرارسز kàrārsìz, دیکشر dìghishir.

Variance, *s.* اختلاف ìkhtilāf; at —, *a.* (persons) بوزشق bòzushuk;

(things) بری برینه اویمز bìri-bìrina-ùymàz.

Variation, *s.* اختلاف ìkhtilāf, انحراف ìnhirāf; تبدل tèbèddul, تحول tàhàvvul.

Variegated, *a.* رنك رنك rènk-rènk, رنكارنك rènghyārènk, كوناكون ghyūnāghyùn.

Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد chèshid, نوع nèv"; (collection of different sorts) درلودرلو (tùrlu-tùrlu), درلو (tùrlu), انواع درلو ènvā"i-(tùrlu); (not sameness) ديكشمه dìghishma, تخلف tàkhàlluf.

Various, *a.* (several) برقاچ bìr-kàch, بعض bà"zi, برچوق bìr-chòk, چوق chòk; (different) درلودرلو (tùrlu-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع mùténèvvi", كوناكون ghyūnāghyūn.

Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن اورمق rùghàn-wùrmak.

Vary, *v.n.* تخلف اtàkhàlluf-et, شاشمق shàshmak, ديكشمك dìghishmek; —, *v.a.* تبديل tèbdīl-et, ديكشدرمك dìghishdirmek.

Vase, *s.* قاپ kàp.

Vast, *a.* بيوك bìyuk, عظيم "àzīm; چوق chòk, كلى kyùllī, وافر wāfir.

Vat, *s.* بيوك تكنه bìyuk-tèknè, بيوك فوچى bìyuk-fìchi.

Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbè; (under ground) بودروم bòdrūm; —, *v.n.* سچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur, تمادح tèmāduh; —, *v.n.* اوكمك ùghènmek, قورولمق kùrulmak, تفاخرا tèfākhur-et, تمادحا tèmāduh-et.

Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.

Veer, *v.n.* ديكشمك dìghishmek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* مولا mòla-et.

Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات nèbāt; (for food) سبزه sèbzè (*pl.* سبزوات sèbzèwāt, vulg. zèrzèwāt), يشللك yèshillik.

Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.

Vehemence, *s.* شدت shìddèt, حدت hìddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shìddètli, شديد shèdīd, حدتلو hìddètli, حديد hàdīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه "àraba; (fig) وسيله vèssīlé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yàshmak,

نقاب nìkāb ; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr ; (covering) اورتی ùrtu ; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek, سترا sètr-et ; —, *v.n.* یاشمقلنمق yàshma*k*la*n*ma*k*.

Vein, *s.* طمر dàmar, عرق "àrk (*pl.* عروق "ùrūk), رك règh ; —ed, طمرلو dàmarl*i*.

Vellum, *s.* ترشه tìrshé.

Velocity, *s.* سرعت sùr"àt, حز hìz.

Velvet, *s.* قطیفه (kàdīfé.)

Venal, *a.* رشوتیر rìshvet-yèr, رشوتخوار rìshvetkhòr, مرتشی mùrtèshi.

Vend, *v.a.* صاتمق sàtmak, فروختا fùrūkht-et, بیعا bèy"-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak ; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem ; مبارك mùbārek ; (ancient) اسکی èsski, کارقدیم ky*ā*r*i*-kàdīm.

Venerate, *v.a.* صایمق sàymak, رعایتا rì"āyet-et, حرمتا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنکی fìrènghi, فرنکی علتی fìrènghi-"illèti.

Vengeance, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām.

Venison, *s.* کیکاتی ghèyik-èti, قراجهاتی kàra*j*a-èti.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm ; —ous, زهرلو zèhirli.

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā ; (hole) نفسلك nèfesslik, منفس mènfèss ; (of a gun) فالیه fàly*a* ; to give — to one's feelings, قلبدهاولانی سربستجه اظهارا kàlbda-òlan*i*ni-sèrbèsstj*a*-ìzhār-et.

Ventilate, *v.a.* هواویرمك hàwā-vèrmek.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssāret-et ; قورقمیوب کمك kòrkmayup-ghìtmek ; —, *v.a.* تهلکهیه قومق tèhlikéy*a*-kòmak ; بخته حوالهدا bàkht*a*-hàwālé-et.

Veracity, *s.* طوغریسویلییجیلك dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sàdākàt.

Verb, *s.* فعل fì"l ; — active, فعل معلوم fì"li-mà"lūm ; — passive, فعل مجهول fì"li-mèjhūl ; — neuter, *or* intransitive, فعل لازم fì"li-lāzım, — transitive, فعل متعدی fì"li-mùt*a*"àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظی làfzī ; (of a verb) فعلی fì"lī ; (oral) شفاهی shìfāhī, اغزدن àghzdan ; —lly, *ad.* لفظاً làfzan ; شفاهاً shìfāhan.

Verbatim, *ad.* لفظاً بلفظ làfz-bé-làfz,
Verdict, *s.* قرار kàrār. [لفظاً làfzan.
Verdigris, *s.* زنگار zènghyār, ژنگار zhènghyār, باقرك يشل ياسى bàkiring--yèshil-pàssi.
Verdure, *s.* يشللك yèshillik ; اوت òt (grass), يپراقلر yàpraklar (leaves.)
Verge, *s.* (brink) كنار kènār, لب lèb ; (*limit*) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd (*pl.*) ; (vicinity) يقين yàkin, يقينلر yàkinlar, قرب kùrb, جوار jìwār ; — on, *v.n.* چاتمق chàtmak, يقلاشمق yàklashmak, يقلاشمق yàklashmak, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقينندهاو yàkininda-òl, قريباو kàrīb-òl, تقرب tàkàrrub-et.
Verification, *s.* تحقيق tàhkīk.
Verify, *v.a.* تصديق tàssdīk-et ; to be —fied, (by examination) تحقيق اولنمق tàhkīk-òlunmak ; (by the event) تحقق tàhàkkuk-et, صحيح جيقمق sàhīh-chìkmak.
Verily, *ad.* واقعا wāki"ā, فى الحقيقه fì-'l-hàkīka, علم الله "àlima-'llāh.
Verjuice, *s.* قوروق كوروق kòruk ; قوروق صوبى kòruk-sùyu.

Vermicelli, *s.* شعريه shà"rìyyé (shèhrìyyé).
Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقوله سى kèhlé-pìré-màkūléssi ; (house or barn) صچان صانصار مقوله سى sìchan--sànsàr-màkūléssi.
Vernacular tongue, *s.* انادلى àna--dìli, بياغى لسان bàyàghi-lìssān, چارشى دلى chàrshi-dìli.
Verse, *s.* (hemistich) فرد fèrd ; (couplet) بيت bèyt ; (triplet) ثلث mùssèllèss, (quatrain) رباعى rùbā"ī ; &c. &c. ; (poetry) شعر shì"r ; (of a chapter) ايت āyet, ايت كريمه āyéti-kèrīmé (only used in speaking of the Kur'an) ; بند bènd (paragraph).
Versed, *a.* عالم "ālim, معلوماتلو mà"lūmātli.
Vertical, *a.* (perpendicular), عمودى "àmūdī ; (angle) رأسدهاولان rè'ssda-òlan ; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-rè'ssda ; ديك يوقاريده dìk--yùkàrìda ; سمت رأسدهاولان sèmti--rè'ssda-òlan.
Very, *ad.* پك pèk, چوق chòk, غايت ghàyet ; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb ; (ship) كمى ghèmi, تكنه tèknė, سفينه sèfīnė ; blood —, طمر dàmar, عرق "àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek. [نشانه nìshānė.

Vestige, *s.* اثر èssER, نشان nìshān,

Veteran, *s.* اسكى èsski ; (soldier) عسكراسكيسى "àssKER - èsskissi ; —s, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī ; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghy*ù*jèndirmek, قزدرمق kìzd*ì*rmak ; كوجه‌كتمك ghy*ù*jé-ghìtmek.

Vial, *s.* شيشه shìshé.

Vibrate, *v.n.* صاللانمق sàll*a*nmak, اوينامق òynam*a*k ; تترەمك *or* دترەمك (tìtrémek) ; (a pendulum) رقص ràkss - et ; (inner particles) حركتكلمك hàrékèt*a*-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghy*ù*nāh, سؤعمل sù'i-"àmEl, سيئه sèyyi'é ; عيب "àyb, سؤ sù', قبح kùbh ; (in horses) خوى khùy, فناخوى fèna-khùy, سقط sàkAT ; the —s, *s. pl.* معيبات mù"àyyébāt, سيئات sèyyi'āt ; (a smith's vice) منكنه mènghénė ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-màkām ; — admiral, پطرونه‌پاشا pàtrūn*a*-pàsha (*formerly* بك bèg*h*), — admiral of the fleet, بحريه‌فريقى bàhrìyyé-fèrīkī.

Vicious, *a.* كوتى ky*ù*tu, شرير shèrīr ; (horse) سقط sàkAT, پرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkAT, سقامتلو sàkāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnk*ì*lāb ; —s of fortune, انقلابات دهر ìnk*ì*lābāt*i*-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān ; (of slaughter) مقتول màktūl ; (of fraud) مغدور màghdūr ; (of tyranny) مظلوم màzlūm ; (in general) گرفتار ghìriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùbtèlā, اسير èssīr.

Victor, *s.* Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه gh*à*lébé, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* يه‌جك yèyéjek, طعام tà"ām ; —, *v.a.* ذخيره‌ترتيبا zàkhīré - tèrtīb - et ; (a ship) قومانيه‌سنى المق kùmànyassini-àlmak ; قومانيه‌سنى ويرمك kùmànyassini-vèrmek.

Vie with, چيقشمق chìkishmak,

يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) رسم rèssm (rèssim); —, *v.a.* باقمق bàkmak, معاينه mù"āyéné-et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوزاچقلغى ghyùz-àchíklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ìhtimām.

Vile, *a.* (person) لچك àlchàk, رذيل rèzīl, دنى dènī, رسواى rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyùy, كند kènd, قريه kàrìyyé.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khènzīr, پزونك pèzéwènk.

Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كوكى bāgh-kyùtughu.

Vinegar, *s.* سركه sìrké.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Violate, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ايمك ìkhlāl-et, نقص ايمك nàkss-et, هتك ايمك hètk-et; (women) زورلمق zòrlamak; — one's chastity, هتك پرده عفت ايمك hètki-pèrdè'i-"ìffèt-et.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shìddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنف "ùnf, عنوت "ànvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, شدتلو shìddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmānché.

Violin, *s.* كمان kèmān, كمانچه

Viper, *s.* انكرك ènghérek.

Virgin, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākiré; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).

Virginity, *s.* قيزلق kìzlìk, بكر bìkr, بكارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sùnbulé.

Virtue, *s.* خير khàyr, صلاح sàlāh, فضيلت fàzīlèt (*pl.* فضائل fàzā'il), محمدت màhmédet (*pl.* محامد màhāmid).

Virtuous, *a.* اهل خير èhli-khàyr, صالح sālìh; (woman) عفيفه "àfīfé, عصمتلو "ìssmètlū, عفتلو "ìffetlū, اهل پرده

èhli-pèrdé. [-khāmissa-bè*ghi*.

Viscount, *s.* رتبهٔ خامسه بکی rùtbé'i-

Visible, *a.* کورینور gh*yù*runur, کوزکور gh*yù*zuk*yu*r, میداندہ mèydānd*a*, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.

Vision, *s.* (sight) بصر bàssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم مثال "ālémi-mìssāl.

Visit, *s.* (of respect) زیارت zìyārèt; (friendly and prolonged) مسافرلك mùssāfirlik; (medical) ویزیته vìzit*a*; (formal — on arrival) رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédi; —, *v.a.* کتمك ghìtmek, زیارت ا zìyārèt-et, زیارتنه کتمك zìyārètin*a*- ghìtmek; کورشمکه کتمك gh*yù*rushm*égha* - ghìtmek; استفسار خاطره کتمك ìsstifsāri-khāt*ira*- ghìtmek; (on arrival) خوش کلدك دیمکه کتمك khòsh--ghèlding-dèm*égh*é-ghìtmek; (as a physician) ویزیته ا vìzit*a*-et, باقمق bàkm*ak*; (search) تحری ا t*àhà*rrī--et, باقمق bàkm*ak*, ارامق àram*ak*, یوقلامق yòklam*ak*; — with, مظهرا màzhar-et; کرفتارا ghìriftār-et, دوچارا dūchār-et, مبتلا mùbtélā-et; to go on a —, مسافرلکه کتمك mùssāfirl*igh*é-ghìtmek.

Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or, سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.

Vital, *a.* وسیلهٔ حیات vèssīlé'i-hàyāt; (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.

Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji--kìbr*i*ss; (blue) کوزطاشی gh*yù*z--tàsh*i*; oil of —, زاج یاغی zāj-yà*ghi*.

Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی mùkhtàssàr-lùghāt-kìtāb*i*.

Vocation, *s.* ایش ìsh, مشغولیت mèshghūlìyyèt; استعداد ìsstì"dād, دعوت قلبیه dà"vèti-kàlbìyyé.

Voice, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz.

Void, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, تهی tèhī; باطل bāt*il*, فاسد fāssid; —, *s.* بوش یر bòsh-yèr, خالی یر khālī-yèr; —, *v.a.* ابطال ا ìbtāl-et; (excrement) تبول ا tèbèvvul-et, سیچمق sìchm*ak*, ایشه مك ìshémek.

Volatile, *a.* اوچار ùchar, طیار tàyyār; (in disposition) بردالده دورمز bìr--dàld*a*-dùrm*àz*, متلون mùtélèvvin.

Volcano, *s.* ینارطاغ yànar-dà*gh*.

Volition, *s.* اختیار ìkhtiyār, اراده ìrādé.

Volley, *s.* یایلم yàyl*ìm*.

Volume, *s.* بیوکلك bìyukluk, حجم ħàjm, قطعه kìt"à, جرم jùrm; (of a book) جلد jìld.

Voluminous, *a.* بیوك bìyuk, مفصل mùfàssàl.

Voluntary, *a.* اختیاری ìkhtiyārī.

Volunteer, *s.* کوکللوعسکر ghyùngullu--"àssker.

Voluptuous, *a.* (person) حظنفسه مائل hàzzi-nèfsa-mā'il, اهل صفا èhli--sàfā; (thing) نفیس nèfīss.

Vomit, *s.* (emetic) مقیی mùkàyyī; (vomiting) قی kàyy, استفراغ ìsstifrāgh; (thing ejected) قوصلان مادهٔ kùssulan-māddé; —, *v.n.* & *a.* قوصمق kùssmak, قی kàyy-et, استفراغ ìsstifrāgh-et.

Voracious, *a.* پك اجقمش pèk--àjikmish; چوق یر chòk-yèr.

Vortex, *s.* کرداب ghìrdāb.

Votary, *s.* عابد "ābid, پرست pèrèsst.

Vouch, *v.n.* کفیل او kèfīl-òl.

Voucher, *s.* سند sèned.

Vouchsafe, *v.a.* احسان ایلمك ìhsān-et, انعام ایلمك ìn"ām-et.

Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nèzr, اداق àdak; (oath) یمین yèmin, اند and; —, *v.a.* یمین ایلمك yèmīn-et, اند ایچمك and-ìchmek.

Vowel, *s.* حرکه hàrékė. [سفر sèfer.

Voyage, *s.* دکزسفری dèngiz-sèferi,

Vulgar, *a.* قبا kàba; عیب "àyb; —, *s.* عوام ناس "àwāmmi-nāss.

Vulture, *s.* اق بابا àk-bàba (?), قرتال kàrtāl.

W.

Wad, *s.* صیقی sìki, (of a cannon) پالاسطروپه pàlasstrùpa.

Wadding, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk).

Wade, *v.n.* صوایچنده یورمك sù-ìchinda--yùrumek.

Wafer, *s.* مکتوب پولی mèktūb-pùlu; (cake) کاغدحلواسی kyāghid--hèlwāssi; —, *v.a.* پول ایله یاپشدرمق pùl-ìla-yàpishdirmak; sacred —; باداراق bàdarak.

Waft, *v.a.* کوترمك ghyùturmek; کتورمك ghètirmek.

Wag, *s.* لطیفه جی làtīfėji; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Wage, Wages, *s.* کونده لك ghyùndélik, ایلق àylik; یللق yìllik; — war, *v.n.*

محاربه mùhārébé-et, حرب harb-et, سفراچمق sèfer-àchmak, محارب او mùhārib-òl; عداوت "àdāvèt-et, خصومت khùssūmèt-et.

Wager, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* بحث bàhss-et, بحث طوتمق bàhss-tùtmak, قومق kòmak.

Waggon, *s.* يوك عربه سی yùk-"àrabàssi, عربه "àraba; —er, عربه جی "àrabaji.

Wagtail, *s.* قويرق صاللان kùyruk-sàllan.

Wailing, *s.* ناليش nālish, فغان fìghān.

Wainscot, *s.* دوغرامه جی ايشی dòghramaji-ìshi, دوغرامه dòghrama.

Waist, *s.* بل bèl, ميان mìyān; — band, *s.* كمر kèmer, اوچقورلق ùchkurluk; —coat, يلك yèlek.

Wait, *v.n.* بكلمك bèklémek; (serve) خدمت khìdmet-et (hìz-); — on, — upon, خدمت khìdmet-et; (for orders, &c.) كلمك ghèlmek, اوغرامق òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجی khìdmetji; (tray) تپسی tèpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنك صويی dùmèning-sùyu; —, *v.n.* اويانمق ùyanmak; —, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak. [mùtayàkkiz.

Wakeful, *a.* اويانق ùyànik, متيقظ

Walk, *s.* كزمه ghèzmé, سير sèyr, تفرج tèfèrruj; (path) يول yòl; (pace) يورويش yùruyush; —s of life, احوال بشريه àhwāli-bèshériyyé, مراتب بشريه mèrātibi-bèshériyyé; —, *v.n.* يورمك or يورمك yùrumek; مشی mèshy-et; — about, كزمك ghèzmek; — in, ايچرو كيرمك ichèri-ghìrmek; ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek; ايچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — off, *v.n.* كتمك ghìtmek; — —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, دفع دفع dèf"-et; — off with, الوب كتمك àlip-ghìtmek; قاپمق kàpmak; چالمق chàlmak; — out, *v.n.* چيقمق chìkmak, طيشاری چيقمق dìshàri-chìkmak; —, *v.a.* طيشاری كوترمك dìshàri-ghètirmek, طيشاری كوترمك dìshàri-ghyùturmek; — the rounds, قول كزمك kòl-ghèzmek; — up and down, كزنمك ghèzinmek; اشاغی يوقاری كزنمك àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.

Wall, *s.* ديوار dīwàr, جدار jidār, حائط

hā'it ; —, *v.a.* دیوارچویرمك dīwār-
-chèvirmek (*or* چكمك chèkmek).
Wallet, *s.* توبره tobr*a*, *or* توربه tòrb*a*,
چانطه chànt*a*. [-shèbbūy.
Wáll-flower, صاری‌شبیوی sàr*i*-
Wallow, *v.n.* یوارلنمق y*i*warlanm*a*k.
Walnut, *s.* جوز jèv*i*z.
Wan, *a.* صاری sàr*i*, بكزی‌اتمش bèng*z*i-
-àtm*i*sh, بكزی‌قالمامش bèng*z*i-
-kàlm*a*m*i*sh. [عصا "àssā.
Wand, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek,
Wander, *v.n.* كزمك ghèzmek,
طولاشمق dòlashm*a*k. [bùlm*a*k.
Wane, *v.n.* انقراض‌بولمق ìnk*i*rāz-
Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات
hājāt, *and* حوائج hàwā'ij), احتیاج
ìhtiyāj ; (severe) ضرورت zàrūrèt,
صیقندی sìk*i*ndi ; (necessity) لزوم
lùzūm ; (absence) نقصان nòksān,
بولنمامه bùlunmam*a*, عدم "àdem ;
—, *v.a.* استمك ìsstémek, ارامق
àram*a*k ; اکسیك‌او èksik-òl ; —, *v.n.*
محتاج‌او mùhtāj-òl ; to be —ed,
لازم‌او lāz*i*m-òl, لزومی‌او lùzūmu-òl,
اقتضا ìktizā-et, اقتضاسی‌او ìktizāssi-
-òl, مقتضی‌او mùktàzī-òl ; —ing,
اکسیك èksik.

Wanton, *a.* (playful and innocent)
پك‌سونجلو pèk-sèvinjli ; قیدسز
kàydsiz ; (wicked) گناه ghyùnāh ;
(shameless) اچق‌مشرب àchik-
-mèshreb ; —, *s.* فاحشه fāhishé,
روسپی (òrosspo).
War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غزا
(kàwgha), جنك jènk ; —, *v.n.*
حربا hàrb-et, محاربه‌ده mùhārébé-et ;
"àdāvèt-et, عداوت‌ا خصومت‌ا
khùssūmèt-et ; at war, *a.* محارب
mùhārib, بوزشق bòzushuk.
Ward, *s.* (of a town) محله màhàllé ;
(of a hospital) قوغوش kòghush ;
(of a key) چنتك chèntik, كرتك
kèrtik ; (orphan) یتیم yètīm ;
— off, *v. a.* صاوشدرمق
sàwushdurm*a*k.
Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.
Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissé,
البسه‌موجوداتی èlbissé-mèvjūdāt*i* ;
(closet) طولاب dòlap.
Wares, *s.pl.* امتعه èmt*a*"à (*pl. of* متعه
màt"à, a piece of goods).
Warehouse, *s.* مغازه màgh*a*z*a*.
Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات‌حربیه
mù"āmélāt*i*-hàrbìyyé.

Warlike, *a.* حربی hàrbī ; — stores, مهمات حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyé.

Warm, *a.* سیجاق sìjàk, سیجاجق sìjàjìk, کرم ghèrm, حار hārr ; ایلیجق ìlìjàk ; —, *v.a.* استمق ìssìtmak ; —, *v.n.* اسمق ìssìnmak.

Warmth, *s.* سیجاق sìjàk, سیجاقلق sìjàklìk, کرمی ghèrmī, کرمیت ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.

Warn, *v.a.* خبرویرمك khàbER-vèrmek, اخبارا ìkhbār-et ; اخطارا ìkhtār-et.

Warning, *s.* خبر khàbER, اخبار ìkhbār, اخطار ìkhtār.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār ; (rope) پلامار pàlamār ; —, *v.n* چارپلمق chàrpìlmak, اکلمك èghilmek ; —, *v.a.* چارپلمسنه سبب او chàrpìlmassìna-sèbeb-òl ; (a ship) چکمك chèkmek.

Warrant, *s.* بیورلدی bùyuruldu, فرمان fèrmān ; برات bèrāt ; سند sèned, حجت hùjjèt ; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-òl, تکفل ا tèkèffùl-et ; —ed, *a.* (person) حق یدندهٔ hàkk-yèdindà, صلاحیتی اولان sàlāhìyyèti-òlan ; (article) کفالت تحتنده صاتلان kèfālèt-tàhtìndà-sàtılan.

Warrior, *s.* جنکجی jènkji, غازی ghāzī.

Wart, *s.* نصر nàssìr, طاوق کوتی tàwuk-ghyàtu. [-bàssīrètli.

Wary, *a.* اویانق ùyànìk, بصیرتلو

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù ; (of clothes) چماشیر chàmàshìr, چماشیر یقانمسی chàmàshìr-yìkanmassi ; (mess for animals) چوربا chòrba ; (of the sea) طالغه لرك یورویوب چکلمسی dàlghalaring - yùruyup - -chèkilmassi ; —, *v.a.* یقامق yìkamak, تطهیرا tàthīr-et (t-h) ; —, *v.n.* یقانمق yìkanmak ; (for prayers) ابدست الق àbdesst-àlmak ; (for purification) غسل ا ghùssl-et.

Washerman, *s.* چماشیرجی chàmàshìrjì ; — woman, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshìrjì-kàrì.

Washtub, *s.* چماشیر تکنه سی chàmàshìr-tèknéssi.

Wasp, *s.* اشك اریسی èshek-àrìssi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف ìssrāf ; (wilderness) بیابان bèyābān ; ویرانه vīrānè ; خالی یر khālī yèr ; —, *a.* بوش bòsh ; خالی khālī ; ویران vīrān, خراب khàrāb ; —, *v.a.*

تلف tèlef-et, اسراف ìssrāf-et; —, lay —, خراب khàrāb-et, خراب ویباب khàrāb-u-yàbāb-et, ویران vīrān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-òl; — away, اریوب کتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, *s.* (guard) قول kòl, قراغول kàr*aghòl*; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) وارده vàrd*a*; (time-piece) ساعت sā"*at*, قوین ساعتی kòyn-sā"*ati*; —, *v.a.* کوزلمك gh*yùzlémek*, کوزتمك gh*yùzètmek*, باقمق bàkm*ak*; —, *v.n.* اویومامق ùyum*amak*, تیقظا اوزره دورمق tèyàkkuz-ùzéré-dùrm*ak*; بکلمك bèklémek, بکجیلك bèkjilik-et, نوبت بکلمك nùbèt-bèklémek, وارده بکلمك vàrd*a*-bèklémek, وارده جیلق vàrd*ajílik*-et; —man, *s.* بکجی bèkji; وارده جی vàrd*aji*, دیده بان dīdébān; — house, قوللق kùlluk; —maker, ساعتجی sā"*atji*; — word, پاروله pàrol*a*.

Water, *s.* صو sù, ما mā, اب āb; (on stuffs) منویش mènévish (?), طالغه dàlgh*a*; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarm*ak*; (a garden)

صولامق sùlam*ak*; (stuffs) منویش mènévish-et (?), طالغه لمق dàlgh*alatmak*; —, *v.n.* (the mouth) صولمق sùlanm*ak*, صولری اقمق sùl*ari*-àkm*ak*; (the eyes, &c.) یشارمق yàsharm*ak*; (a ship) صوالمق sù-àlm*ak*; high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr; fresh —, طاتلو صو tàtl*i*-sù; salt —, طوزلو صو tùzlu-sù; sea —, دکزصوبی dèng*iz*-sùyu; hard —, اجی صو àjı-sù; — course, *s.* صویك اقدیغی یر sùyun*g*-àkd*ighi*-yèr, مجرا mèjrà; — cresses, *s.* صو یولی sù-yòlu; — fall, *s.* صوتره سی sù-tèréssi; — gruel, *s.* صولرك اوچدیغی یر sùlar*ing*-ùchdu*ghu*-yèr, چغلایان chàghlayan; — man, *s.* یوان چوربا yàwan-chòrb*a*; — melon, *s.* قاریوز kàrpuz; — mill, صودکرمنی sù-dè*ghirmèni*; — pipe, *s.* کونك k*yùnk*; (for smoking) نارکله nàrghìlé; — proof, *a.* صوکچمز sù-ghèchmàz; — spout, *s.* قصرغه kàss*irgha* (sàk*irgha*); —tight, *a.* اقمز àkmàz, صیزمز sìzmàz; — wheel, طولاب dòlab; چرخ

chàrkh ; to make —, چیش chìsh-et, صودوکمك sù-dùkmek, کچوك صودوکمك kùchuk-sù-dùkmek, ایشه‌مك ìshémek, تبول tèbèvvul-et; (a ship) صوایتمك sù-èt-mek.

Watering-place, *s.* قدرت حامی kùdrèt-hàmmām*i*, قاپلوجه kàplı*ja*, ایلیجه ìlı*ja*, بانیه bànya ; یالی کوبی yàlı-kyùyu, ساحل برمحل sāhil-bìr-màhàll ; — pot, قوغه kò*gha*.

Wave, *s.* طالغه dàlgha, موج mèvj ; —, *v.a.* صاللامق sàllamak ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Waver, *v.n.* شبهه یه دوشمك shùbhéyé-dùshmek, پوصله یی شاشرمق pùsslayı-shàshırmak, ثباتی بوزلمق sèbātı-bòzulmak, ترددد tèrèddud-et, رکاکت کوسترمك rèkyākèt-ghyùsstermek.

Wavy, *a.* طالغه‌لو dàlghalı.

Wax, *s.* بال‌مومی bàl-mumu, شمع عسل shèm"ı-"àssel, موم mūm ; (of the ears) قولاق کیری kùlak-kìri ; —, *v.a.* بالمومی سورمك bàl-mūmu-sùrmek ; —, *v.n.* اولق òlmak, کسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لمق lanmak (as a verbal termination);

— candle, — light, بالمومی bàl-mumu ; — taper, شمعه shèm"à (shàma).

Way, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh ; (manner) درلو (tùrlu), وجه wèjh, اسلوب ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz ; (custom) عادت "ādet ; رسم rèssm ; (behaviour) خوی khùy ; (side) طرف tàraf ; — in, قپو kàpı, کیره‌جك یر ghìréjek-yèr, مدخل mèdkhàl ; — out, قپو kàpı, چیقه‌جق یر chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj ; — through, یول yòl, کچه‌جك یر ghèchéjek-yèr, ممر mèmèrr ; high —, جاده jāddé, شاهراه shāhrāh, طریق عام tàrìkı-"āmm ; bye —, صاپه یول sàpa-yòl ; by the —, یولده yòlda, یول اوستنده yòl-ùsstunda, اثنای راهده èssnāyı-rāhda ; ways and means, ایراد ìrād, واردات vāridāt.

We, *pr.* بز bìz, بزلر bìzler.

Weak, *a.* ضعیف zà"īf, قوتسز kùvvetsiz ; (in mind) عقلسز "àklsìz ; دلی dèli ; مراقلو mèràklı ; (in character) متانتسز mètānètsiz, ثباتسز sèbātsìz, حفیف khàfīf ;

— side, مراق mèrāk.

Weaken, *v.a.* ضعیفلامق zà''īflatmak, قوتنی کسمك kùvvètini-kèssmek, ضعیف براقمق zà''īf-bràkmak, خلل ویرمك khàlel-vèrmek.

Weakness, *s.* ضعف zà''f, ضعیفلق zà''īflik; (of character) مراق mèràk, دلیلك dèlilik.

Wealth, *s.* زنکینلك zènghinlik, مال māl, ثروت sèrvèt, غنا ghènā.

Wealthy, *a.* زنکین zènghin, مالدار māldār, متمول mùtémèvvil, غنی ghànī, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt.

Wean, *v.a.* سوددن کسمك sùddan-kèssmek, کسمك kèssmek; وازکچورمك vāz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* سلاح sìlāh (*pl.* اسلحه èsslihà), آلت حرب āléti-hàrb.

Wear, *s.* قوللانش kùllànish; ایپرنش ìprènish; اسکیش èsskiyish; —, *v.a.* (as clothing) کیمك ghīmek; (out) اسکتمك èsskitmek, ایپرتمك ìprètmek; (away) یمك yèmek, اشندرمق àshindirmak; —, *v.n.* (well) طیانمق dàyanmak; (not well) طیانمامق dàyànmamak; — out, *v.a.* (clothes) اسکتمك èsskitmek, (ropes, &c.) ایپرتمك ìprètmek; (a person) یورمق yòrmak; —, *v.n.* (clothes) اسکیمك èsskimek; (ropes, &c.) ایپرنمك ìprènmek; — — one's patience, صبرینی دوکنمك sàbrini-dùkètmek, اوصاندرمق ùssàndirmak; — away, *v.a.* یمك yèmek, اشندرمق àshindirmak; —, *v.n.* اشنمق àshinmak; (time) کچمك ghèchmek, مرورا mùrùr-et; — on, (time) کچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — off, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, سلنمك sìlinmek, کتمك ghìtmek; (grief, &c.) اونودلمق ùnùdulmak.

Weary, *a.* یورغون yòrghun, یورلمش yòrulmush; —, *v.a.* یورمق yòrmak; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak.

Weasel, *s.* کلینجك ghèlinjik (?), صانصار sànsār (?).

Weather, *s.* هوانك حالی hàwānīng-hāli, هوا hàwā; fine —, کوزل هوا ghyùzèl-hàwā; bad —, فنا هوا fènā-hàwā; rough —, سرت هوا sèrt-hàwā; mild —, ملایم هوا mùlāyim-hàwā; —, *a.* روزکارطرفی

rùzgh*y*ār-tàraf*i*; —, *v.a.* (a cape, &c.) كچمك ghèchmek; (a difficulty) كچورمك ghèchirmek; — cock, يلقوان yèlkowan, فرلداق f*i*rildàk, بادنما bādnùmā; —gage, روزكاراوستى rùzgh*y*ār-ùsstu.

Weave, *v.a.* دوقومق dòkum*a*k, نسج nèssj-et. [nèsssāj.

Weaver, *s.* دوقويجى dòkuyuju, نساج

Web, *s.* قماش kùmàsh, نسج nèssj.; — footed, قازاياقلو kàz-àya*k*li.

Wed, *v.a.* (take to wife) الملق àlm*a*k, تزوج tèzèvvuj-et; (accept as husband) وارمق vàrm*a*k; (find a wife for) اولندرمق èvlendirmek; (find a husband for) ويرمك vèrmek, قوجه‌يه‌ويرمك kòj*a*ya--vèrmek; (husband or wife) تزويج tèzvīj-et; (as a priest) عقدا "àkd-et, نكاح nìk*y*āh-et; —ed, *a.* (man) اولو èvli; (woman) نكاحلو nìk*y*āhli, نكاح تحتنده nìk*y*āh--tàht*i*nd*a*, منكوحه mènk*y*ūh*a*, قوجه‌ده kòj*a*d*a*.

Wedding, *s.* (feast) دوكون dù*gh*un, ولیمه vèlīmé; (ceremony) عقدنكاح "àkd*i*-nìk*y*āh.

Wedge, *s.* قامه kàm*a*, چيوى chìvi, سيل sīl.

Wedlock, *s.* نكاح nìk*y*āh, ازدواج ìzdiwāj.

Wednesday, *s.* چهارشنبه chìhàrshènbìh (chàrshàmb*a*), اربعا èrb*a*"ā.

Weed, *s.* اوت òt, خيرسزاوت khàyrs*i*z - òt; —s (widow's) دول قارينك ماتم البسه‌سى dùl-kàr*i*n*i*ng--mātem - èlbisséssi; —, *v.a.* خيرسز اوتلرينى يولق khàyrs*i*z-òtlar*i*ni--yòlm*a*k; —out, *v.a.* سوكمك sùkmek, يولق yòlm*a*k.

Week, *s.* هفته hàft*a*, اسبوع ùssbū"; — day, بياغى كون bàya*gh*i-gh*y*ùn, عادى كون "ādī-gh*y*ùn. [-bìr.

Weekly, *a.* & *ad.* هفته‌ده بر hàft*a*da-

Weep, *v.n.* اغلامق à*gh*lam*a*k, كوزياشى دوكمك gh*y*ùz - yàshi--dùkmek, بكا bùk*y*ā-et.

Weevil, *s.* قورت kùrt.

Weigh, *v.a.* طارتمق tàrtm*a*k, وزن vèzn - et, چكمك chèkmek; (in mind) دوشونمك dùshunmek, مطالعه mùtāl*a*"à-et; —, *v.a.* كلمك ghèlmek, چكمك chèkmek; — upon, كدرويرمك kèder-vèrmek,

اضطراب ویرمك ìztirāb - vèrmek ; — anchor, تیمورالمق (dèmir)--àlmak, تیمورقالدرمق (dèmir)--kàldirmak.

Weight, *s.* طارتی tàrti, وزن vèzn ; اغرلق àghirlik, ثقلت sìklèt ; (personal influence) نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, خاطر khātir ; (moral influence) تأثیر tè"sīr, حکم hùkm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl ; (important) مهم mùhìmm, اهم èhèmm.

Welcome, *int.* بیورك bùyurung, بیورسونلر bùyursunlar ; خوش کلدك khòsh - ghèlding, صفاکلدك sàfā--ghèlding ; —, *s.* رسم خوش امدی rèssmi - khòsh - āmédī ; —, *a.* باعث مسرت bā"issi - mèssèrrèt ; —, *v.a.* خوش کلدك دیمك khòsh - ghèlding - dèmek, رسم خوش امدی یی اجرا rèssmi--khòsh-āmédīyi-ìjrā-et ; you are — (on arriving), ماشاالله بیورك mā - shā -'llāh ! bùyurung ! you have been — (on leaving), خوش کلدك صفاکلدك khòsh-ghèlding--sàfā-ghèlding ; you are — to it,

الکزسزنکدر àlingiz-sìzing-dir.

Weld, *v.n.* قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak ; —, *v.a.* قاینامق kàynatmak.

Welfare, *s.* حسن حال hùssnu - hāl, ایولك īyilik, رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt, سعادت حال sà"ādéti--hāl.

Well, *s.* قیو *or* قویی kùyu, چاه chāh, بئر bì'r ; —, *ad.* ایو īyi ; —, *int.* ای èy ! افرین (àfèrim) ! ماشاالله mā - shā -'llāh ! very —, پك ایو pèk-īyi, پك کوزل pèk-ghyùzèl, پك اعلا pèk-à"là ; to be —, to become —, ایواول īyi-òl ; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبعا nèb" - et ; — and good, فبها fè-bèhā, نه کوزل nè-ghyùzèl ; — wisher, *s.* خیرخواه khàyr-khāh.

Wen, *s.* اور ūr.

Wench, *s.* بیومش قیز bìyumush-kìz, قاری kàri ; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطی bàti, مغرب màghrib, غرب ghàrb ; south —, لدوس lòdoss ; north —, قره یل kàra-yèl ; —ern, *a.* غربی ghàrbī ; —erly, غربی ghàrbī ; غربدن یانه ghàrbdan-

-yàna ; —ward, غربه‌طوغری ghàrba-dòghru.

Wet, *s.* ياش yàsh ; ياغمور yàghmur ; چامور chàmur ; —, *a.* ياش yàsh, اصلاق ìsslāk, اصلانمش ìsslànmish, صوكسلمش sù-kèssilmish ; (over head) ياغمور yàghmur, ياغمورلو yàghmurlu ; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu ; —, *v.a.* اصلاتمق ìsslàtmak ; —, to get —, *v.a.* اصلانمق ìsslànmak ; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دايه dàya.

Wether, *s.* قويون kòyun.

Whale, *s.* اطه‌بالغی àda-bàlighi.

Wharf, *s.* اسكله ìsskèlé.

What ? *pro.* نه nè ? —! *int.* نه nè ! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar).

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هرنه hèr-nè.

Wheat, *s.* بوغدای bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشایه‌رق‌یالوارمق òkhshayarak - yàlvarmak, نازوادایله‌یالوارمق nāz-u-èdā-ila--yàlvarmak, جلوه jìlvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تكرلك tèkerlèk ; (of machinery) چرخ chàrkh ; —, *v.a.* تكرلك‌اوستنده‌یورو‌تمك tèkerlèk - ùsstunda - yùrutmek, یورو‌تمك yùrutmek ; كتورمك ghètirmek ; كوترمك ghyùturmak ; —, *v.n.* دونمك dùnmek ; — about, *v.a.* اوته‌برو‌كوترمك ùté - - bèri - ghyùturmek ; —, *v.n.* دونوب‌طولاشمق dùnup-dòlashmak ; دونمك dùnmek ; balance —, رقاص‌چرخی ràkkāss-chàrkhi ; fly —, پروانه pèrwānè ; turner's —, چرخ chàrkh ; spinning —, چقرق chìkrik ; — barrow, العربه‌سی èl-"àrabassi.

When ? *ad.* نه‌زمان nè-zàmān, نه‌وقت nè-wàkit ; —, *rel.* قچان kàchan, (also see Grammar) ; —ever, —soever, هرنه‌زمان hèr-nè-zàmān, هرنه‌وقت hèr-nè-wàkit.

Whence ? *ad.* نره‌دن nèrédan (nèrdan) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* & *c.* ايمدی *or* امدی ìmdi, اشته‌بوسبب‌دن ìshta-bù--sèbebdan ; —soever, *ad.* هرنره‌دن hèr-nèrédan.

Where? *ad.* نره‌یه nèréya ; نره‌ده nèréda (nèrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ; — about ? — abouts? یره‌لره nèrélÉra ; نره‌لرده nèrélerda ; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونکه chùnku, chùnki.

Wherefore, *ad.* نیچون nìchin ; —, *c.* امدی ìmdi.

Wherever, *ad.* هرنره‌یه hèr-nèréya, هرنره‌ده hèr-nèréda.

Wherry, *s.* پیاده‌قایغی pìyādé-kàyighi.

Whet, *s.* اشتهالق ìshtahālik, راقیجق ràkijik ; —, *v.a.* بیلمك bìlémek.

Whether, *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *ad.* می mi, mi.

Whey, *s.* ایران àyrān.

Which ? *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —ever, —soever, *pro.* هرقنغی hèr-kànghi.

Whiff, *s.* نفس nèfess, چکم chèkim, چکش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ایکن ìken ; اثناسنده èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ; worth the —, دکر dèghEr ; not worth the —, دکمز dèghmàz.

Whim, *s.* مراق mèràk.

Whip, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìrbàch, تازیانه tāzyānÉ ; —, *v.a.* قامچیلمق kàmchilamak ; دوکمك dùghmek ; (conquer) غالب‌او ghālib-òl ; (into a froth) چالقامق chàlkamak, کیوك kyùpuk-et ; — about, *v.n.* فرلامق fìrlamak, صچرامق sìchramak.

Whirl, *v.a.* چویرمك chèvirmek, دوندرمك dùndErmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek.

Whirlpool, *s.* کرداب ghìrdāb.

Whirlwind, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkirgha).

Whiskers, *s. pl.* ایکی‌یناقده‌اولان‌صقال ìki-yànakda-òlan-sàkal.

Whisky, *s.* راقی ràki.

Whisper, *s.* فسلدامه fìssildama, فسلدی fìssildi ; —, *v.n.* فسلدامق fìssildamak ; —, *v.a.* قولاغه‌سویلمك kùlàgha-sùwèylémek, یواش‌سویلمك yāwàsh-sùwèylémek.

Whistle, *s.* اصلق ìsslik ; —, *v.n.* اصلق‌چالمق ìsslik-chàlmak ; boatswain's —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* ازبرشی àz-bìr-shèy.

White, *a.* & *s.* اق àk, بیاض bèyāz,

ابیض èbyàd (*fem.* بیضی bèyzà), سفید sèfīd, سپید sèpīd; — of an egg, یمورطه‌نك‌اقی yùmurta*ning*-àk*i*.

Whitelead, *s.* استوبج ùsstubèj; اسویداج ìssvīdāj.

Whitewash, *s.* بادانه bàdan*a*; —, *v.a.* بادانا bàdan*a*-et, بادانه‌اورمق bàdan*a*-wùrm*ak*.

Whither? نره‌یه nèréy*a*; —, *rel.* (see Grammar); —soever, هرنره‌یه hèr-nèréy*a*.

Whitlow, *s.* طولامه dòlam*a*.

Whiz, *v.n.* وزلامق wìzlam*ak*, وزوزاوتمك wìz-wìz-ùtmek.

Who? *pro.* کیم kìm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هرکیم hèr-kìm.

Whole, *s.* (quantity) بتون bìtun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* یکپاره yèkpāré, بتون bìtun, قیرلمامش kìrilm*am*ish (not broken), کسلمامش kessilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.

Wholesale, *ad.* کلیت‌اوزره ky*ù*llìyyèt-

Wholesome, *a.* خاصیتلو khāsssìyyètli, شفالو shìfāl*i*.

Wholly, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun, کلیاً ky*ù*llìyy*an*, بالکلیه bì-'l--ky*ù*llìyyé.

Whore, *s.* روسپی ròsspu (òrosspo), فاحشه fāhishé; —, *v.n.* زنپاره‌لکده‌کزمك (*zàmparalikda*)--ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هرکیم hèr-kìm.

Why? *ad.* نیچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-né, بونه bù-né.

Wick, *s.* فتیل fìtil.

Wicked, *a.* (thing) کناه gh*y*ùnāh, فنا fènа; — person, کناهکار gh*y*ùnāhk*y*ār, اثم āssim, عاصی "āssī.

Wickedness, *s.* کناه gh*y*ùnāh, اثم ìssm, معصیت mà"sìyyèt, فسق‌وفجور fìssk-u-fùjūr.

Wicker, *s.* سپدایشی sèped-ìshi; — basket, سپد sèped.

Wicket, *s.* قپو kàp*i*.

Wide, *a.* انلو ènli, عریض "àrīz; (spacious) کنش ghènish, واسع wās*i*"; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف‌واکنافه ètrāf--u-èknāf*a*, اطراف‌واکنافده ètrāf-u--èknāfd*a*.

Width, *s.* ان èn, عوض "àrz.

Widow, *s.* دول‌قاری dùl-kàr*i*, ارمل

èrmèl *or* ارمله èrmélé (*pl.* ارامل èrāmil), بيوه bīvé; —er, قاريسى اولمش ادم kàrissi-ùlmush-àdam; —hood, ارملك èrmèllik.

Wield, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, صاورمق sàwurmak.

Wife, *s.* قارى kàri, اهل èhl, اهل بيت èhli-bèyt, حليله hàlīlé, منكوحه mènkyūhé, باجى bàji, ارقه داش àrkadàsh; حرم hàrem; husband's brother's —, التى *or* ايلتى èlti.

Wild, Wilderness, *s.* بيابان bèyābān, قير kàr, صحرا sàhrà, دشت dèsht.

Wild, *a.* يبانى yàbānī, دشتى dèshtī; (mad) دلى dèli.

Wile, *s.* دسيسه dèssīssé.

Wilful, *a.* قصدى kàssdī, اختيارى ìkhtiyārī; (man) ترس tèrss, معند mù"ànnid, عنادجى "ìnādjì; —ly, *ad.* عمداً "àmdan, قصداً kàssdan; مخصوص màkhsūss.

Will, *s.* اختيار ìkhtiyār, اراده ìrādé; (testament) وصيتنامه wàssìyyèt-nāmé; —, *v.a.* اراده ايتمك ìrādé-et; وصيت ايتمك wàssìyyèt-et; free — (human) اراده جزئيه ìrādé'i-jùz'iyyé; (of God) اراده كليه ìrādé'i-kyùllìyyé; —, *v. aux.* (see Grammar.)

Willing, *a.* راضى rāzī; كوكللو ghyùngullu; —ly, *ad.* باش اوسته bàsh-ùsstuna, ازدل وجان èz-dìl-

Willow, *s.* سوكود sùghud. [-u-jān.

Wily, *a.* حيله كار hīlékyār, شيطان shèytān.

Wimble, *s.* مثقب (màtkàb).

Win, *v.a.* & *n.* قزانمق kàzanmak.

Wince, *v.n.* چكنمك chèkinmek.

Winch, *s.* طولاب dòlāb, چرخ chàrkh.

Wind, *s.* روزكار rùzghyār, يل yèl, ريح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ايى هوا īyi-hàwā, ايى روزكار īyi-rùzghyār, موافق هوا mùwāfik-hàwā, مساعد روزكار mùssā"id-rùzghyār; foul —, ترس هوا tèrss-hàwa, مخالف روزكار mùkhālif-rùzghyār; high —, سرت هوا sèrt-hàwā, صيقى روزكار sìki-rùzghyār; reigning —, pre vailing —, اكثرى اسان روزكار èksérī-èssen-rùzghyār.

Wind, *v.a.* صارمق sàrmak, طولاشدرمق dòlashdirmak; —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; — round, — about,

v.n. صارلمق sàrilmak; طولاشمق dòlashmak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق kùrmak; (a string, &c.) طوپلامق tòplamak; (a discourse) ختم khàtm-et.

Windfall, *s.* روزكارك دوشوردیغی rùzghyāring-dùshurdughu, دوشك dùshuk; (of fortune) كلهپیر kèlépīr, باداورد bād-āvèrd, باداوردهٔ bād-āvèrdé.

Windingsheet, *s.* كفن kèfen (kèfin).

Window, *s.* پنجره pènjéré.

Windpipe, *s.* غرتلاق ghàrtlàk.

Windsail, *s.* مانیقه mànika.

Windward, *s.* روزكاراوستی rùzghyār-ùsstu.

Windy, *a.* روزكارلو rùzghyārli.

Wine, *s.* شراب shàrāb (shàrap), بادهٔ bādé.

Wing, *s.* قناد kànad, جناح jènāh, پر pèr; (of an army) قول kòl, جناح jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق kànadini-kìrmak; — one's flight, اوچمق ùchmak.

Wink, *s.* كوزاشارتی ghyùz-ìshārèti; طرفةالعین tàrféti-'l-"àyn; —, *v.n.* كوزقیپمق ghyùz-kìpmak; — at, *v.n.* (a person) كوزایله اشارت ایتمك ghyùz-ila-ìshāret-et; — (any impropriety) كوزقپامق ghyùz-kàpamak, كورمزلق ghyùrmamazlik-et, مسامحه ایتمك mùssāmaha-et, اغماض عین ایتمك ìghmāzi-"àyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق sàwurmak.

Winter, *s.* قیش kèsh, شتا shìtā, زمستان zìmisstān; —, *v.n.* قیشلامق kèshlamak; the depth of —, قره قیش kàra-kèsh, اربعین èrba"īn, زمهریر zèmhérīr.

Wintry, *a.* قیش كبی kèsh-ghìbi.

Wipe, *s.* سلش sìlish; (fig.) تكمه tèkmé (kick); —, — off, — out, *v.a.* سلمك sìlmek.

Wire, *s.* تل tèl; gold —, سرمه sìrma; silver —, كومش سرمه ghyùmush-sìrma; iron —, تیمورتل (dèmir)-tèl; copper —, باقرتل bàkir-tèl; gold — drawer, سرمه كش sìrma-kèsh.

Wisdom, *s.* عقل "àkl, عقللق "àkllìlik; (of an act) حكمت hìkmèt, مناسبت mùnāssèbèt.

Wise, *a.* عاقل "ākil, عقللو "àkllì;

all — (all-knowing) علیم "àlīm, علام "àllām.

Wiseacre, *s.* بودالا bùdA*la*.

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu; خواهش khāhish, امل èmel; (to do) مراد mùrād, مرام mèrām; (for a thing) استك ìsstek; —, *v.n.* ارزوا àrzu-et, خواهشا khāhish-et, امل èmel-et; مرادا mùrād-et, مرام mèrām-et; —, *v.a.* استمك ìsstémek, استكا ìsstek-et; ارزوا àrzu-et, ارزوملق ārzul*amak*; — joy, تبريكا tèbrīk-et, تهنيه tèhnìyyé-et; I wish you —, كوزك ايدين gh*yùz*ung-àyd*ìn* (may thy eyes be brightened), مبارك اولسون mùbārek-òlsun (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذكا zèkyā; (of a saying) لطافت làtāfèt; (witty person) حاضرجواب hāzir-jéwāb, لطيفه كو làtīfé-gh*yū*; to —, يعنى yà"nī.

Witch, *s.* جادى jàd*i*, بوكوجى قارى bu*gh*uju-kàr*i*, سحربازقارى sìhrbāz--kàr*i*; (old woman) قوجه قارى kòja-kàr*i*; (knowing woman) پيغمبر pèyghàmbèr; (beautiful woman) دلبر dìlbèr, جلوه كار jìlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوكو bù*gh*u, *or* بويو bùyu, سحر sìhr.

Witchery, *s.* جلوه ناز jìlvé, ناز nāz, ادا èdā.

Witching, *a.* كوزل gh*yùzèl*, نازك nāzik, دلبر dìlbèr, جلوه كارانه jìlvékyārāné.

With, *pr.* ايله ìla (ìlen); ب bi, مع mà"; together —, ايله برابر ìla--bèrābèr, معًا mà"an.

Withdraw, *v.n.* چكلمك chèkilmek, ايرلق àyrılmak, كتمك ghìtmek; —, *v.a.* كيروالمق ghèri-àlmak; چيقارمق chìkàrmak; قالدرمق kàldırmak.

Wither, *v.n.* صولق sòlmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak.

Withhold, *v.a.* ويرمامك vèrmamek, اليقومق àlı-kòmak, طوتمق tùtmak.

Within, *pr.* ايچنده ìchind*a*, داخلنده dākhilind*a*, درونده dèrūnund*a*; —, *ad.* ايچرودە ìchèrid*a* (ìchèrd*a*); (at home) اوده èvd*a*; — reach, الى يتشر èl-yètishir; — ear-reach, قولاغى اشيدر kùlAk-ìshìdir; — range,

كدیتشر ghyùllé-yètishir, قورشون یتشر kùrshun-yètishir.

Without, *pr.* سز siz, *siz*, بی bī, بلا bìlā; (outside of) طیشاریسنده dìshàrissìnda, خارجنده khārijinda, بیرونده bīrūnunda; —, *ad.* طیشارده dìshàrda, طشرده tàshrada.

Withstand, *v.a.* & *n.* طیانمق dàyanmak, تحمل tàhàmmul-et.

Witness, *s.* (one present) کورن ghyùren; اشیدن ìshìdɛn; (at a trial) شاهد shāhid, گواه ghyùwāh; (testimony) شهادت shàhādet; —, *v.a.* گورمك ghyùrmek, مشاهده mùshāhédé-et; to bear —, شهادت ا shàhādet-et, شاهداو shāhid-òl; false —, (person) یالان شاهدی yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi--zūr; (testimony) شهادت زور shàhādeti-zūr, یالان yàlàn.

Wits, *s. pl.* عقل "àkl; he has his wits about him, عقلی باشنده در "àkli--bàshìndà-dir. [dèyyūss.

Wittol, *s.* پزونك pèzéwènk, دیوث

Witty, *a.* (person) تحاف سویلر tùhāf--sùwèylɛr, نکره لو nèkréli; (saying) گوزل ghyùzèl, تحاف tùhāf.

Wive, *v.n.* اولمق èvlènmek, تأهل tè'èhhul-et, قاری المق kàri-àlmak.

Wizard, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واه wāh, ایواه èywāh, یازق yàzìk; —, *s.* بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, درد dèrd, کدر kèdɛr.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kèdɛrli, دردالود dèrd-ālūd, دردناك dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت kùrt, کرك ghyùrgh, ذأب zè'b.

Woman, *s.* قاری kàri, عورت "àvret, زن zèn, نسا nìssā; —kind, قاری قسمی kàri-kìssmi, طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā.

Womb, *s.* دول یتاغی dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà"àjjub, حیرت hàyret, ولهٔ vèlɛh; (thing) عجیب شی ("àjā'ib)-shèy, عجیبه "àjībé, غریبه ghàrībé, غرائبدن ghàrā'ibdan; (miracle) معجزه mù"jizé; —, *v.n.* شاشمق shàshmak, قالمق kàlmak, تعجب ا tà"àjjub-et, متعجب او mùta"àjjib--òl, حیرتده قالمق hàyretda-kàlmak, متحیر او hàyrān-òl,

mùtahàyyir-òl, ولەكلمك vèlɛh--ghɛlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجيب "àjīb ("àjā'ib), غريب ghàrīb, عقلدن خارج "àkldan-khārij, شاشلهجق shàshílajak.

Wont, *s.* عادت "ādet; —ed, *a.* معتاد عادت ايدلمش "ādet-èdilmish, mù"tād.

Woo, *v.a.* عرض عشق ا "àrzi-"àshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج āghāj; (of trees) اورمان òrmàn; (for burning) اودون òdun, حطب hàtab.

Woodbine, *s.* يبان حانم الى yàban--hànim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chùlluk.

Wooden, *a.* اغاج àghaj, اغاجدن àghajdan; (of timber) احشب àhshàb, احشاب àhshāb. [-kàkan.

Woodpecker, *s.* اغاج قاقان àghaj-

Woof, *s.* اتكى àtki, پود pūd.

Wool, *s.* يون yùn *or* يوك yùng, يياغى yàpaghi; goat's —, تفتك tìftik.

Woollen, *a.* يون yùn, يوكدن yùngdan; —draper, چوقهجى (chòhaji).

Word, *s.* سوز sùz, لقردى làkirdi, لفظ làfz, كلمه kèlimé; تعبير tà"bīr; كلام kèlām; —, *v.a.* تعبيرات قوللانمق tà"bīrāt-kùllanmak; — of mouth, شفاء shìfāh, مشافهت mùshāféhèt; by — — —, شفاهاً shìfāhan; — of God, كلام قديم kèlāmi-kàdīm (applied to the Kùr'ān); high —s, غوغا (kàwgha), نزاع nìzā".

Work, *s.* ايش ìsh, ايش كوچ ìsh--ghyùch; كار kyār, صنع sùn"; فعل fì"l, عمل "àmɛl; —, *v.n.* ايشلمك ìshlémek, ايش ايشلمك ìsh--ìshlémek, چالشمق chàlishmak; (a machine) ايشلمك ìshlémek; (in fermentation) قايناماق kàynamak, تخمرا tàkhàmmur-et, قبارمق kàbarmak; (medicine) عمل ويرمك "àmɛl-vèrmek; —, *v.a.* (embroider) ايشلمك ìshlémek; (any material) ايشلمك ìshlémek; (a mine) ايشلتمك ìshlɛtmek; (a person) ايشلتمك ìshletmek; يورمق yòrmak, باشنه ايش چيقارمق bàshina--ìsh-chìkàrmak; — up, (materials) ايشلمك ìshlémek; خرجا khàrj-et, قوللانمق kùllanmak; — one's self up into a passion, قوروب قيزمق kùrup-kìzmak,

قوردقجه‌قیزمق kùrdukja-kìzmak ; — out, باشارمق bàsharmak, بجرمك bèjɛrmek, وجوده‌کتورمك vùjūda-ghètirmek ; (a problem) حل hàll-et ; — upon, تأثیرا tè'sīr-et ; (a person's feelings) مرحمت‌ایتدرمك mèrhàmet-èt dirmek.

Workman, *s.* ایشجی ìshji.

Workmanship, *s.* ایشجیلك ìshjilik ; کار kyār. [(dùkkèn.)

Workshop, *s.* دکان dùkkyān

World, *s.* عالم "ālɛm ; this —, دنیا dùnyā ; عالم‌دنیا "ālémi-dùnyā ; the habitable —, ربع مسکون rùb"i-mèsskyūn ; — (great quantity) دنیاقدر dùnyā-kàdar.

Worldly, *a.* دنیوی dùnyévī, خاکی khākī.

Worm, *s.* صوغلجان sòghuljàn ; (maggot) قورت kùrt ; (of a gun) طوکزایاغی (dòmuz)-àyaghi ; (of a still) بورو bòru ; (of a screw) تل tèl, بورمه bùrma ; — out, *v.a.* اکلامق ànglamak (ànnamak) ; — one's self in, صوقلمق sòkulmak, — one's self into one's favour, چاتمق chàtmak ; to try and . . . . . , یلتنمك yèltɛnmek ; — eaten, قورت‌یمش kùrt-yèmish.

Wormwood, *s.* پلین pèlin.

Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق sàldirmak ; (teaze) اذیت‌ویرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسزا rāhatsìz-et.

Worse, *a.* دهافنا dàhā-fèna, دهااشاغی dàhā-àshàghi, بتر bètɛr, دهابتر dàhā-bètɛr ; — and worse, کتدکجه‌فنا ghìtdikja-fèna.

Worship, *s.* عبادت "ìbādet, پرستش pèresstish, طاپنش tàpinish ; —, *v.a.* طاپنمق tàpinmak, عبادت‌ا "ìbādet-et, پرستش‌ا pèresstish-et ; your —, his —, ذات‌عطوفیلری zāti-"ùtūfīléri ; —ed, معبود mà"būd ; —er, عابد "ābid (*pl.* عبده "àbédé).

Worst, *a.* الك‌فنا èng-fèna ; الك‌اشاغی èng-àshàghi ; —, *v.a.* یمك yènmek, الت àlt-et.

Worsted, *s.* یونك‌اپلکی yùng-ìplighi ; — stockings, یونك‌چوراب yùng-chòrab.

Worth, *s.* & *a.* دکر dèghɛr ; —, *s.* قدر kàdr, قیمت kìmet ; to be —, دکمك dèghmek, ایتمك ètmek ;

—less, *a.* براقچه‌لق bìr-àkcha*lik*, براقچه‌ایتمز bìr-àkcha-ètmàz.

Worthy, *a.* دکرلو dè*gh*erli ; — (of) شایان shāyān, شایسته shāyèssta, لایق lāyi*k*, جسبان jùssbān.

Wound, *s.* یاره yàra, جرح jùrh, جرحه jùrha ; —, *v.a.* یارەلمق yàra*lamak*, یارا yàra-et, جرح jùrh-et.

Wrangle, *v.n.* غوغا (kàwgha)-et, نزاع nìzā"-et, منازعه mùnāza"a-et.

Wrap, *v.a.* صارمق sàr*mak* ; — round, *v.a.* صارمق sàr*mak*, طولاشدرمق dòla*shdirmak* ; —, *v.n.* صارلمق sàr*ilmak*, طولاشمق dòla*shmak* ; — up, *v.a.* صارمق sàr*mak*, اورتمق ùrtmek ; —, *v.n.* صارلمق sàr*ilmak*, اورتنمك ùrtunmek.

Wrapper, *s.* اورتی ùrtu.

Wrath, *s.* دارغینلق dàrghi*nlik*, اویکه (ùfkė), غضب ghàzab.

Wreak, *v.a.* اجرا ìjrā-et.

Wreath, *s.* چیچك‌باغی chìchek-bà*ghi*, یپراق‌باغی yàprak-bà*ghi* (*or* اوریسی ùrussu).

Wreathe, *v.a.* اورمك ùrmek.

Wreck, *s.* بقیه bàkìyyė, دوکندی dùkyundu, خرابه khàrābė, ویرانه vīrānė ; —, *v.a.* قضایه‌اوغرامق kàzāya-òghratmak ; to be —ed, قضایه‌اوغرامق kàzāya-òghramak, قضازده‌او kàzā-zèdė-òl ; —ed, قضایه‌اوغرامش kàzāya-òghramish, قضازده kàzāzèdė.

Wren, *s.* بوقلوجه‌بلبل bòkluja-bùlbul.

Wrench, *s.* بورقلش bùrkulush ; زورلایش zòrlayish ; —, *v.a.* (a joint) بورقمق bùrkutmak ; (open) زورلامق zòrlamak.

Wrest, *v.a.* زورایله‌المق zòr-ila-àlmak, سوکوب‌المق sùkyup-àlmak.

Wrestle, *v.a.* کورشمك ghyùreshmek, کولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, *s.* پهلوان pèhliwān.

Wretch, *s.* خبیث khàbīss ; (poor) بیچاره bìchārė, زواللو zàwālli.

Wretched, *a.* فنا‌حالده fèna-hālda, پریشان pèrīshān, پژمرده pèzhmùrdė ; (in mind) پریشان‌خاطر pèrīshāni-khātir.

Wring, *v.a.* صیقمق sìkmak ; بورمق bùrmak ; — off, بوکه‌بوکه‌قوپارمق bùkė-bùkė-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشق bùrushuk ; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak ; —, *v.a.*

بورشدرمق bùrushdurmak; —led, a. بورشقلو bùrushuk; Wrist, s. بلك bilèk. [bùrushuklu. Write, v.a. يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et, تنميق tènmīk-et, تسطيرا tèsstīr-et; — down, قيدا kàyd-et; ضبطا zàbt-et; —, v.n. يازيازمق yàzi-yàzmak. Writer, s. (author) مصنف mùssànnif, مؤلف mù'èllif; (penman) خطاط khàttāt; (clerk) يازيجى yàziji, كاتب kyātib; (of a letter) محررالحروف mùhàrriru-'l-hùrūf. Writhe, v.n. قيورلمق kàvrilmak, پيچوتاب pīch-u-tāb-et. Writing, s. يازى yàzi; hand—, يازى yàzi, خط khàtt; —s, s.pl. محررات mùhàrrérāt; كاغدلر kyāghidler. Written, a. يازيلو yàzili; يازلمش yàzilmish; مكتوب mèktūb, مسطور mèsstūr, محرر mùhàrrer, مقيد mùkàyyed. Wrong, a. (erroneous) يانكلش yàngilish (yānish); (bad) فنا fĕna; —, s. حقسزلق hàkksizlik, غدر ghàdr, ظلم zùlm; —, v.a. حقسزلقا hàkksizlik-et, غدرا ghàdr-et, ظلما zùlm-et; —, side, ترس tèrss, ترس طرفى tèrss-tàrafi; — side outwards, — side up, ترس tèrss. Wrongful, a. —ly, ad. ناحق يره nā-hàkk-yèra. Wroth, a. دارغين dàrghin. Wrought, a. ايشلمه ìshlémé, دوكمه dùkmé. Wry, a. چارپق chàrpik. [dùghmé.

Y.

Yacht, s. سيركميسى sèyr-ghèmissi. Yard, s. (measure) ياردە yàrda, ارشون àrshin; (of a house) حولى hàvli; (of a ship) سرن sèren; (of a horse) سك sìk, ذكر zèker; — arm, سرن اوجى sèren-ūju. Yarn, s. اپلك ìplik, تل tèl; (fig.) مصال màssal. Yawn, v.n. اسنمك èssnémek. Ye, pro. سز sìz, سزلر sìzler. Yea, ad. بلى bèli, اوت èvet, نعم nà''m. Year, s. يل or يل yìl, سنه sènĕ, سال sāl. Yearling, s. برسنهلك bìr-sènélik. Yearly, a. & ad. سنوى sènévī, يلدەبر yìlda-bìr. Yearn, v.n. اشتياقچكمك ìshtiyāk-chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yell, *s.* حیقرش hàykirish ; —, *v.n.* حیقرمق hàykirmak.

Yellow, *a.* صاری sàri, اصفر àssfèr, زرد zèrd, زردہ zèrdé ; —s, *s.pl.* صاریلق sàrilik.

Yelp, *v.n.* باغرمق bàghirmak.

Yeoman, *s.* اغا āghA.

Yes, *ad.* بلی bèli, اوت èvet.

Yeast, *s.* ارپه صویی مایه سی àrpa-sùyu--màyassi. [dùnku-ghyùn.

Yesterday, *s.* دون dùn, دونکی کون

Yesternight, *s.* دون کیجه dùn-ghèyjé.

Yet, *ad.* دها dàhā ; (still) حالا hālā ; (again) ینه yìné (ghènE) ; not —, هنوز hènuz (hèniz) ; more —, دها dàhā ; —, *c.* لکن lākin, ولکن vè--lākin, اما àmmā, ینه yìné (ghèné).

Yew, *s.* بورصق اغاجی bòrsuk-àghAji(?).

Yield, *s.* محصول màhsūl ; —, *v.a* (give) ویرمك vèrmek, حاصل ایتمك hāssil--et ; (give up) تسلیم ایتمك tèsslīm-et ; —, *v.n.* تسلیم اول tèsslīm-òl.

Yoke, *s.* بویوندروغ bòyundurugh ; (pair) چفت chìft ; —, *v.a.* قوشمق kòshmak. [-sàrissi.

Yolk, *s.* یومورطه نك صاریسی yùmurtaning-

Yon, Yonder, *a.* شو shù, شورادہکی shùradéki ; yonder, *ad.* شورا shùra, شوراسی shùrassi, اورا òra, اوراسی òrassi ; شورایه shùraya, اورایه òraya ; شورادہ shùrada, اورادہ òrada.

Yore, *s.* اسکی زمان èsski-zàmān, ایام ماضی èyyāmi-māzī.

You, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlEr ; سزی sìzi, سزلری sìzléri ; سزہ sìzé, سزلرہ sìzléra.

Young, *a.* کنج ghènj ; —, — one, *s.* یاوری yàvri ; —er, کچوك kùchuk ; —est, اك کچوك èng-kùchuk ; —ish, کنجه ghènjja.

Youngster, *s.* دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Your, *pro.a.* کز ngiz, ingiz ; سزك sìzing, سزلرك sìzléring.

Yours, *pro.* سزك sìzing, سزلرك sìzléring ; سزککی sìzingki, سزلرککی sìzléringki.

Yourself, *pro.* کندیکز kèndingiz ; —lves, کندیلریکز kèndiléringiz.

Youth, *s.* کنجلك ghènjlik, جوانلق jìwānlik, شبابت shèbābèt ; (lad) اوغلان òghlan, دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Youthful, *a.* کنج ghènj.

Z.

'Zeal, *s.* غيرت ghàyret, حميت hàmmìyyèt ; (blind) تعصب tà"àsssub. [-kìmèssné.

Zealot, *s.* متعصب كمسنه mùta"àsssib-

Zealous, *a.* غيرتلو ghàyretli, غيور ghàyūr.

Zebra, *s.* يبان اشكى yàban-èshèghi.

Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè'ss.

Zephyr, *s.* بادصبا bādi-sàbā.

Zero, *s.* صفر sìfr. [sìchan-yòlu.

Zigzag (of trenches) صيجان يولى

Zinc, *s.* توتيا tòtya.

Zodaic, *s.* منطقةالبروج mìntakatu-'l--bùrūj (màntik —).

Zone, *s.* قوشاق kòshàk, كمر kèmer ; (geographical) منطقه mìntaka (màntika) ; torrid —, منطقه حاره (màntika'i)-hārré ; temperate —, منطقه معتدله (mântika'i)--mù"tèdilé ; frigid —, منطقه منجمده (màntika'i)-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات "ilmi-bàhssi-hàywānāt.

Zoological, *a.* حيوانات متعلق hàywānāta-mùta"àllik.

END OF PART THE FIRST.

AN

ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY

PART THE SECOND.

Turkish and English.

NOTICE.

THE extent of the present work not admitting the insertion of every derivative word of Turkish origin, every compound epithet of Persian formation, every irregular plural of Arabic nouns, nor all the diversities of orthography, more or less used, of the pure Turkish terms, the author can only hope that his earnest endeavour to make it as comprehensive as its volume admitted of will be appreciated by the student. A reference to the rules of Turkish, Persian, and Arabic derivation, contained in the Third Part of the "Grammaire Raisonnée de la Langue Ottomane," by the Author, published in Paris in 1846, will clear up the greater part of any deficiencies of this kind which may be felt; and it may be mentioned, that to insert all these derived words in a dictionary would have doubled or trebled its extent, without an addition to its usefulness equivalent to the increased cost of the book. It would also have indefinitely postponed the publication of this present work, the want of which has been so severely felt.

N.B. The abbreviations ا and او in the Turkish character, and et and ol in the English, used in both parts of this dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs ايتمك and اولمق, and their pronunciations ètmek and ol*m*ak.

PART THE SECOND.

Turkish and English.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا èlif. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as ā, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, laced between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters ز zèl, ر rĕ, *or* ج jīm, as ا, جا, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the ا, indicate the second month in each couple (see ذا, را, and جا).

اب āb, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel).

ابا èbā, *in* اباعن جد èbā-"an-jèddin, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grandfather), hereditarily.

ابا ābā, *s. pl. a.* (*of* اب èbŭ) Fathers; ancestors, forefathers.

ابا ibā, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا—, —et, *v.n.* To re-

fuse, reject, abstain from.

اباد ābād, *s. pl. a.* (*of* ابد èbed) Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

ابادان àbādān, *a. p.* Cultivated; peopled; populous.

ابالیس èbālīss, *s. pl. a.* (*of* ابلیس), Devils.

اباندمق àbandmak (*aor.* اباندر àbandır), *v.n.* To lean forward over another.

ابتدا ìbtidā (ìp-), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

ابتدار ìbtidār, *s. a.* Setting about any work; ا—, —et, *v.n.* To set about, begin.

ابتسام ìbtissām, *s. a.* Smiling, smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

ابتلا ìbtilā, *s. a.* The being subject or addicted to any thing wrong or unpleasant.

ابتهاج ìbtihāj, *s. a.* Hilarity, joy, cheerfulness.

ابجد èbjed, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called ابجدحسابی èbjed-hìssābi. The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—

ابجدهوزحطی کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ

èbjed-hèwwàz-hùttī-kèlémèn-sà"fàss-kàrashàt-sàkhaz-dàzagha.

ا 1, ب *or* پ 2, ج *or* چ 3, د 4, ه 5, و 6, ز *or* ژ 7, ح 8, ط 9, ی 10; ک *or* گ *or* ڭ 20, ل 30, م 40, ن 50, س 60, ع 70, ف 80, ص 90, ق 100, ر 200, ش 300, ت 400, ث 500, خ 600, ذ 700, ض 800, ظ 900, غ 1000.

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole.

This system is much used in chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

ابحار èbhār, ابحر èbhùr, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr). Seas, oceans.

ابخرة èbkhiré, *s. pl. a.* (*of* بخار bùkhār), Vapours.

ابد èbed, *s. a.* Eternity to come; الى الابد ìlé-'l-èbed, *ad. a.* To all eternity; ابداً èbédɛn, *ad. a.* To all eternity; never.

ابدار ābdār, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

ابداع ìbdā", *s. a.* Invention, production, innovation; ا—, —et, *v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

ابدان èbdān, *s. pl. a.* (*of* بدن bèden). [Bodies.

ابدست àbdesst, *s. p.* The smaller ablution before prayer; —الملق, —àlmak, *v.n.* To perform one's ablution.

ابدى èbédī, *a. a.* Which will endure [to all eternity.

ابديت èbédìyyèt, *s. a.* Quality of eternal durability.

ابر èbr. *s. p.* A cloud.

ابرا ìbrā, *s. a.* Quittance, acquittal, discharge; ا—, —et, *v.a.* To free, acquit, discharge, exonerate.

ابرار èbrār. *s. pl. a.* (*of* بر bèrr), The good, just, virtuous.

ابراز ìbrāz, *s. a.* Production, manifestation, shewing; ا—, —et, *v.a.* To manifest, produce, shew, display.

ابرام ìbrām, *s. a.* Importunity, urging; ا—, —et, *v.a.* To importune, urge.

ابرشيم ìbrishim, *s. p.* Double-twisted silk thread.

ابرص èbràss, *a. a.* Leprous; —, *s.a.* A leper; leprosy.

ابرو èbrʋ, *a. t.* Marbled; —, *s. t.* Marbled appearance in colours; —, *s. p.* The eyebrow; —ābrū, *and* ابروى ābrūy, *s. p.* Honour, spotlessness.

ابريق ìbrik, *s. t.* Ewer for washing; a brig; brigantine; sloop of war.

ابصار èbsār, *s. pl. a.* (*of* بصر bàssar), Eyes; penetrations, sagacities.

ابطال èbtāl, *s. pl. a.* (*of* بطال bàttāl), Champions, heroes; —, ìbtāl, *s.a.* A voiding, abolishing, annulling;

ا—, —et, *v.a.* To make void, *or* of no value, annul, abolish.

ابعاد èb"ād, *s. pl. a.* (*of* بعد bù"d), Distances; —, ìb"ād, *s. a.* Removal to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove to a distance.

ابعد èb"àd, *a. a.* More or most distant; very distant.

ابقا ìbkā, *s. a.* A causing to continue, continuance, confirmation; ا—, —et, *v.a.* To confirm, cause to remain or continue (in an office).

ابكار ébkyār, *s. pl. a.* (*of* بكر bìkr, Virgins.

ابلا *or* ابله àbla, *s. t.* Eldest sister.

ابلاغ ìblāgh, *s. a.* A causing to reach, attain, or arrive at; ا—, —et, *v.a.* To cause to reach, arrive at, attain, mount up to.

ابلغ èblàgh, *a. a.* More, most, or very eloquent.

ابلق èblàk, *a. a.* Piebald; —, *s. a.* A piebald horse; (fig.) Time *or* the world, as consisting of night and day; — *or* ايبلق ìblìk (ìmlìk), *s. t.* A capon.

ابله ābilé, *s. p.* A bubble; a pimple; —, àbla, *s. t.* Eldest sister; —, èblèh, *a. a.* More, most, or very stupid.

ابليس ìblīss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.

ابن ìbn, *s. a.* Son of, as احمدابن محمد Ahmed - ìbni - Mùhàmmed, Ahmed, son of Mùhàmmed.

ابنا èbnā, *s. pl. a.* (*of* ابن) Sons, children; ابناى سبيل èbnāyi-sèbīl, Sons of the road, travellers.

ابنوس àbanòss, *s. t.* Ebony.

ابنيه èbnìyyé, *s. pl. a.* (*of* بنا bìnā), Buildings, edifices; ابنيهٔ خيريه èbnìyyè'i - khàyrìyyé, Buildings for charitable or benevolent purposes.

ابو èbu, *s. a.* Father of, as ابوسينا èbu-Sīnā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (*of* باب), Gates, doors; chapters.

ابوت ùbùvvet, *s. a.* Paternity, fathership.

ابوين èbévèyn, *s. dual a.* (*of* ابو èbu, a father), The two parents.

ابه èbé, *s. t.* A midwife; ابه كومجى èbé - ghyùmèji, Mallows; geranium.

ابهام ìbhām, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.

ابهت ùbbéhèt (ùbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.

ابيات èbyāt, *s. pl. a.* (*of* بيت), Houses; verses, *or rather*, distichs.

ابيض èbyàd, *a. a.* White.

اين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.

اپ àp. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying *quite, very, altogether*, as اپاچق àp-*à*chik, wide open, اپانسز àp-ànsiz, all of a sudden, &c.

اپارمق àparmak (*aor.* اپاڑر àpar*ir*), *v.a.* (*provincial*). To bring; to carry away.

اپرتمك ìprɛtmek (*aor.* اپردر ìprèdir), *v.a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; اپرنمك ìprènmek (*aor.* اپرنور ìprènir), *v.n.* To become rough and worn.

اپسد *or* اپسيد ìpsid, *s. t.* Felloe of a wheel.

اپش àpish, *s. t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.

اپشمق àpishmak (*aor.* اپشور àpish*ir*), *v.n.* To open the legs and stand or sit a-straddle.

اپلك ìplik, *s. t.* Thread.

ات èt, *s. t.* Flesh; meat; —, àt, *s.t.* A horse; a stallion.

اتا àta, *s. t.* (*old*), Father; اتابك àta-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, *or* regent (in some of the old Mussulman dynasties).

اتالق àtalik, *s. t.* Tutor, guardian.

اتباع ètbā", *s. pl. a.* (*of* تبع tèba", *not in use*), Follower, suite, dependants, servants; —, ìttibā", *s. a.* A following, complying with, imitating; ا—, —et, *v.n.* To follow, obey, act up to, comply with.

اتحاد ìttihād, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; ا—, —et, *v.n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.

اتحاف ìthāf, *s. a.* Presenting, giving; ا—, —et, *v.a.* To give as a pre-

sent, to present.

اتخاذ ittikhāz, *s. a.* A taking; ا—, —et, *v.a.* To take; to use, adopt.

اتش àtèsh, *s. p.* Fire; —, àtish, *s. t.* Action *or* manner of throwing; اتشپرست àtèsh-pèrèsst, *s. p.* A fire-worshipper; اتشکده àtèsh-kèdé, *s. p.* A fire temple.

اتصاف ittissāf, *s. a.* Being endowed with a quality.

اتصال ittissāl, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.

اتعاب it"āb, *s. a.* A fatiguing, a causing fatigue; ا—, —et, *v.a.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifāk, *s. a.* Union, concord; confederacy, alliance; hazard, chance; ا—, —et, *v.n.* To come to an agreement together, make an alliance; to chance, happen; علی الاتفاق "àlé-'l-ittifāk, *ad. a.* Unanimously; اتفاقا ittifākā, *ad. a.* By chance, fortuitously; اتفاقی ittifākī, *a. a.* Fortuitous.

اتقان ittikān, *s. a.* Certain knowledge.

اتکی ātki, *s. t.* The woof of cloth, carried by the shuttle.

اتک ètek, *s. t.* The skirts of clothes, or of mountains.

اتکا ittikyā, *s. a.* A leaning upon or against; a relying on, trusting in; ا—, —et, *v.n.*

اتکال ittikyāl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.

اتلاف itlāf, *s. a.* A destroying; ا—, —et, *v.a.* To destroy, waste, ruin; kill.

اتلامق àtlamak (*aor.* اتلار àtlar), *v.a.* To spring, or jump over, or across; to omit, leave out.

اتلمق àtilmak (*aor.* اتلور àtilir), *v.n.* To spring or jump up, spring upon; —, *v.p.* To be thrown.

اتلنمق àtlanmak (*aor.* اتلانور àtlànir), *v.n.* To mount on horseback.

اتلو àtli, *a. t.* On horseback; —, *s. t.* A horseman; cavalry.

اتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete; —, ātim, *s. t.* A cast, a throw; a charge (of powder).

اتمام itmām, *s. a.* Action of completing, completion; ا—, —et,

v.a. To finish, complete.

اتمجه àtmaja, *s. t.* A sparrow-hawk.

اتمق àtmak (*aor.* اتار àtar), *v.a.* To throw, cast, project; to throw away, down, aside, up, &c.; to fire (a gun, &c.); to card (cotton); —, *v.n.* To fade, lose colour (stuffs); turn pale (countenance); grow light (the morning); طوپ اتمق tòp-àtmak, to fire guns, to fire a salute; (*fig.*) to become bankrupt.

اتمك (èkmek), *s. t.* Bread; (*fig.*) livelihood.

اتهام ìthām, *s. a.* Imputation, accusation; ا—, —et, *v.a.* To impute; to accuse.

اتى ātī, *a. a.* Future, coming, to come; further on, lower down (in writing).

اتيان ìtyān, *s. a.* A bringing forward, mentioning; ا—, —et, *v.a.* To adduce, mention.

اثاث èssāss, اثاث بيت èssāssi-bèyt, *s.a.* Household stuff, goods, furniture.

آثار āssār, *s. pl. a.* (*of* اثر èsser), Vestiges, traces, signs, marks;

remains; monuments; buildings; books, writings, works; doings; sayings.

اثاره ìssārè, *s. a.* A raising (the dust); an exciting (of troubles).

اثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.

آثام āssām, *s. pl. a.* (*of* اثم ìssm), Sins, iniquities, wickednesses.

اثبات ìssbāt, *s. a.* A making firm, fixing; a proving, demonstrating; a proof; ا—, —et, To prove, demonstrate; to fix, stablish, confirm; محو واثبات màhv-u-ìssbāt, a taking away some parts, and leaving or adding others; alteration (in buildings or in writings).

اثر èsser, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثرطراز èsser-ìtrāz, an historian.

اثقال èsskāl, *s. pl. a.* (*of* ثقل *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم ìssm, *s. a.* A sin; —, āssim, *s. a* [A sinner

اثمار èssmār, *s. pl. a.* (*of* ثمره sèmérÉ), Fruits. [Prices; values.

اثمان èssmān, *s. pl. a.* (*of* ثمن sèmen),

اثنا èssnā, *s. pl. a.* (*of* ثنی *not used*) Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; یول اثناسنده yòl-èssnāss*i*nd*a*, *or* اثنای راهده èssnāy*i*-rāhd*a*, while on the journey, مکالمه اثناسنده mùk*y*ālémé-èssnāss*i*nd*a*, during the conference.

اثنین ìssnèyn, *s. a.* Monday.

اثواب ésswāb (èssbAb), *s. pl. a.* (*of* ثوب sèvb), Clothes.

اج *à*j, *or* اچ *à*ch, *a. t.* Hungry; fasting, not having eaten; اج کوزلو *à*j-gh*yù*zlu (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; اج قارننه àj-kàrn*i*n*a*, *ad.* On an empty stomach, fasting.

اجابت ìjābet, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; ا—, —et, *v.n.* To comply.

اجار ājār, *s. pl. a.* (*of* اجر èjr), Recompenses, remunerations; rewards.

اجاره ìjārÉ, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c., in mortmain; اجارهٔ معجله ìjāré'i-mù"àjjélÉ, the sum or fine paid on first acquiring possession; اجارهٔ مؤجله ìjāré'i-mù'èjjélÉ, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

اجازت ìjāzet, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity.

اجاله ìjālÉ, *s. a.* A causing to flow, or circulate.

اجانب èjānib, *s. pl. a.* (*of* اجنبی èjnébī), Strangers, aliens (in blood, or of race).

اجبار ìjbār, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; ا—, —et, *v.a.* To compel.

اجبال èjbāl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel), Mountains. [selection, election.

اجتبا ìjtiba, *s. a.* A choosing; choice,

اجترا ìjtirā, *s. a.* A daring; audacity; courage; ا—, —et, *v.n.* To dare, have the courage.

اجتماع ìjtimā", *s. a.* A coming together, being collected, united,

gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

اجتناب ìjtināb, *s. a.* An abstaining, avoiding; ا—, —et, *v.n.* To abstain from, avoid.

اجتهاد ìjtihād, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

اجداد èjdād, *s. pl. a.* (*of* جد jèdd), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ìjrā, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; ا—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت ùjrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (*of* جزء jùz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجی èjzāji, A chemist or apothecary.

اجقمق àjikmak (*aor.* اجقر àjikir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدی kàrnim-àjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل ājil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl, (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèll, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا ìjlā, *s. a.* Banishment, exile; ا—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلاس ìjlāss, *s. a.* A causing to sit down; ا—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال ìjlāl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjìllé, *s. pl. a.* (*of* جليل jèlīl), Those who are very great and noble.

اجماع ìjmā", *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت ìjmā"i-ùmmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال ìjmāl, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; ا—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمتراق ìjmtràk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd). Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (*of* جنس jìnss), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-àkcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبی èjnébī, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibé, *s. pl. a.* (*of* جواب jèwāb), Answers.

اجی ìji, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.);

—, *s. t.* Pain, smart; the word حاجی hājjī (hàji), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites*, is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.

اجیمق ìjimak (*aor.* اجر *or* اجیر ìjir), *v.n.* To be painful, to hurt, smart, ache; —, *v.a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ àch, *a. t.* Hungry; fasting; اچ کوزلو àch-ghyùzlu (having hungry eyes), *a. t.* Covetous, insatiable.

اچق àchik, *a. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); اچق مشرب àchik-mèshreb; (of an open character), *a. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from buildings.

اچلق àchlik. Hunger.

اچلمق àchilmak (*aor.* اچلور àchilir), *v.n.* To open; to become bright and shining, polished; to become

called generally احاديث نبويه àhādissi-nèbévìyyé, the Apostolic Acts.

احاطه ìhāta, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; ا—,—et, *v.a.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله ìhālé, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; ا—, —et, *v.a.* To refer, commit, give in charge, leave.

احبا àhìbbā, احباب àhbāb, *s. pl. a.* (*of* حبيب hàbīb), Friends.

احتجاج ìhtijāj, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; احتجاج صالح ìhtijāja-sālìh, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز ìhtirāz, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; ا—,—et, *v.n.* To take care, avoid.

احتراق ìhtirāk, *s. a.* A burning, being burnt.

احترام ìhtirām, *s. a.* Respect, reverence, veneration.

احتساب ìhtissāb, *s. a.* The municipal

clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v.p.* to be opened.

اچمق àchmak (*aor.* اچار àchar), *v.a.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste).

احاد āhād, *s. pl. a.* (*of* احد àhàd), Units; individuals.

احاديث àhādīss, *s. pl. a.* (*of* حديث hàdīss), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions),

excise; احتساب اغاسی ìhtissāb-àghassi (*or* ناظری nāziri), The superintendant of excise at Constantinople; احتسابیه ìhtissābìyyé, *s. a.* The excise dues.

احتشام ìhtishām, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ìhtikān, *s. a.* The using an [injection or glyster.

احتکار ìhtikyār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ìhtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتیاج ìhtiyāj, *s. a.* The being in want, wanting, need.

احتیاط ìhtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتیاط عسکری ìhtiyāt-"àsskéri, the reserve of an army.

احداث ìhdāss, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; ا—, —et, *v.a.* To produce, create, make, nvent.

احدی ìhdà, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

احدیت àhdàdìyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

احرار àhrār, *s. pl. a.* (*of* حر hùrr), Freemen; noblemen.

احراز ìhrāz, *s.a.* An obtaining, gaining, reaching; ا—, —et, *v.a.* To obtain, gain, reach.

احراق ìhrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; ا—, —et, *v.a.* To burn, consume by fire.

احرام ìhrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

احسان ìhsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); ا—, —et, *v.a.* To give, make present; —, *v.n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c.

احصا ìhsā, *s. a.* A counting, numbering.

احضار ìhzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; ا—, —et, To produce, bring into presence.

احفاد àḥfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد ḥàfīd), Grandsons; posterity.

احقاق ìḥkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; ا—, —et, *v.a.* To right (authoritatively); احقاق حق ìḥkāk-ḥàkk-et, *v.n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

احكام àḥkyām, *s. pl. a.* (*of* حكم ḥùkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ìḥkyām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating.

احمر àḥmèr, *a. a.* Red; tawny, [swarthy, dark.

احمق àḥmàk, *a. a.* Stupid.

احوال àḥwāl, *s. pl. a.* (*of* حال ḥāl), States, conditions, situations.

احيا àḥyā, *s. pl. a.* (*of* حى ḥàyy), Those who are alive, the living; —, ìḥyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; ا—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

احيان àḥyān, *s. pl. a.* (*of* حين ḥīn), Times, moments; احياناً àḥyān*an*, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

اخافه ìkḥāfé, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten; to menace.

اخبار àkḥbār, *s. pl. a.* (of خبر kḥàbɛr), News, informations, reports; —, ìkḥbār, *s. a.* A giving intelligence, informing; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اختپوط àkḥtapòt, *s. g.* (οκταποδος), The star-fish.

اختتام ìkḥtitām, *s. a.* The being finished; completion; —بولق, —bùlm*a*k, *v.n.* To be completed.

اختر àkḥtɛr, *s. p.* A star.

اختراع ìkḥtirā", *s. a.* An inventing,

invention ; ا—, —et, *v.a.* To invent.

اختصار ìkhtissār, *s. a.* A shortening, abbreviation ; ا—, —et, *v.a.* To abbreviate.

اختصاص ìkhtissāss, *s. a.* Devotedness, devotion, friendship.

اختفا ìkhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

اختلاط ìkhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse, ا—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

اختلاف ìkhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation ; ا—, —et, *v.n.* To differ ; to vary, اختلاف منظر ìkhtilāfi-mànzàr, (Difference of place of observation) Parallax.

اختلال ìkhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition ; confusion, derangement.

اختيار ìkhtiyār, *a. t.* Old, aged ; —, *s. t.* An old man ; —, *s. a.* Choice, option ; ا—, —et, *v.a.* To choose ; to prefer ; to undertake *or* submit to in preference.

اختيارى ìkhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

اخذ àkhz, *s. a.* A taking ; a receiving ; ا—, —et, *v.a.* To take, to receive ; اخذواعطا àkhz-u-ì"tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

اخر ākhir, *a. a.* The last ; يوم الاخر yùvmu-'l-ākhir, The last day ; —, *s. a.* The end ; conclusion ; —, àkhàr, *a. a.* Other, another ; اخر الامر ākhiru-'l-èmr, *ad. a.* At last, at length ; lastly, in conclusion.

اخراج ìkhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction ; subtraction ; a prolonging, producing (in mathematics) ; expense ; ا—, —et, *v.a.* To pull out, extract ; to subtract ; to prolong, produce ; اخراجات ìkhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

اخرت ākhirèt, *s. a.* The future state ; اخرت اوغلى ākhirèt-òghlu *or* اخرتلك ākhirètlik, An adopted child.

اخروى ùkhrévī, *a. a.* Relating to the future life.

اخرى ùkhrà, *a. a.* (fem. of اخر àkhàr) ; Other, another.

اخشام àkhsham (àk-), *s. t.* The evening.

اخشاملمق àkshamlamak (*aor.* اخشاملار àkshamlar), *v.n.* To become evening; to pass the evening.

اخص *àkhàsss*, *a. a.* More, most, or very special, intimate, or pure.

اخضر àkhzàr, *a. a.* Green.

اخطار àkhtār, *s. pl. a.* (*of* خطر khàtar), Dangers; —, ìkhtār, *s. a.* A putting in mind, calling to one's attention; ı—, —et, *v.a.* To recall to one's mind; —, *v.n.* To warn, put upon one's guard, call one's attention.

اخفا ìkhfā, *s. a.* A hiding, secreting, concealing; ı—, —et, *v.a.* To hide, secrete, conceal.

اخكر àkhghèr, *s. p.* Charcoal, a piece of charcoal; a piece of burning charcoal.

اخلاص ìkhlāss, *s. a.* Sincere and devoted attachment.

اخلاط àkhlāt, *s. pl. a.* (*of* خلط, *not used*), The humours of the body, blood, bile, phlegm, and *black-bile*; —, àkhlàt, *s. t.* A wild pear.

اخلاف àkhlāf, *s. pl. a.* (*of* خلف khàlef), Successors; posterity.

اخلاق àkhlāk, *s. pl. a.* (*of* خلق khùlk), Moral qualities, points of character or disposition; (of خلق khàlk), Creatures; human creatures; علم اخلاق "ìlmi-àkhlāk, Ethics, moral science, metaphysics.

اخلال ìkhlāl, *s.a.* A putting in disorder, deranging, spoiling; ı—, —et, *v.a.* To spoil, derange, disorder.

اخوان ìkhwān, *s. pl. a.* (*of* اخ *not used*), Brethren; comrades, fellows; co-religionists.

اخوت ùkhùvvet, *s. a.* Fraternity, brotherhood.

اخور (àkhìr), *s. p.* A stable; میراخور mīrì-àkhòr (èmrakhòr), Master of the horse.

اد àd, *s. t.* A name.

ادا èdā, *s. a.* A paying; a fulfilling; a manner; a tone; grace or affectation of manner or tone; ı—, —et, *v.a.* To pay; to fulfil.

اداب ādāb, *s. pl. a.* (*of* ادب èdeb),

ادخال ìdkhāl, *s. a.* An introducing, causing to enter; ا—, —et, *v.a.* To introduce, cause to enter.

اداش àddàsh, *s. t.* A namesake.

ادرار ìdrār, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك ìdrāk, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; ا—, —et; *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier).

ادعا ìddi"ā, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; ا—, —et, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; —, *v.n.* To be pertinacious in assertion.

ادعیه èd"ìyyé, *s. pl. a.* (*of* دعا dù"ā), Prayers; thanksgivings.

ادلامق ìdlamak, (*aor.* ادلار ìdlar), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله èdìllé, *s. pl. a.* (*of* دليل dèlīl), Manners, modes of behaviour; gentlemanly behaviour.

ادات èdāt, *s. a.* An instrument, implement, tool; a particle (in grammar).

اداره ìdārė́, *s. a.* A causing to turn round, revolve, or circulate; the conduct of business, supervision, superintendence; economy; savings; ا—, —et, *v.a.* To cause to turn round, revolve, or circulate; to conduct, or superintend; to save by economy; —, *v.n.* to be economical.

اداق ìdàk, *s. t.* A vow; an offering made according to a vow.

ادوات èdāwāt, *s. pl. a.* (*of* ادات èdāt), Instruments, implements, tools; particles.

ادب èdeb, *s. a.* Modesty, politeness, good-manners, respectful behaviour; ترك ادب tèrki-èdeb, a want of proper respect; ادب يرلرى èdeb-yèrléri, the privities.

ادبار ìdbār, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

Guides; indications; proofs, arguments.

ادم ādem (àdam), *s. a.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; حضرت‌ادم Hàzréti-Ādem, Adam, the father of mankind; بنی‌ادم bèni-ādem, the sons of men, mankind; — àdim, *s.t.* A step, pace.

ادمان ìdmān, *s. a.* The facility, or power of endurance, gained by long practice.

ادملامق àdimlamak (*aor.* ادملار àdimlar), *v.a.* To measure by paces.

ادمی ādémī, *a. a.* Human; ادمیان ādémìyyān, *s. pl. a.* Human beings, men.

ادنا èdnā, *a. a.* Less; the least.

ادویه èdvìyyé, *s. pl. a.* (*of* دوا dèwā). Medicines, drugs.

ادهم èdhèm, *s. a.* A black horse.

ادیان èdyān, *s. pl. a.* (*of* دین dīn). Religious.

ادیب èdīb, *a.* & *s. a.* Modest, polite,

well-behaved; refined in mind and manners.

اذا èzā, Molestation, hurt.

اذابه ìzābé, *s. a.* A melting, causing to melt; ا—, —et, To melt, bring into fusion.

اذان èzān, *s. a.* The call to prayer; اوقومق —, — òkumak, To perform the call to prayer.

اذعاج ìz"āj, *s. a.* A teazing, worrying, urging; ا—, —et, *v. a.* To teaze, worry, urge.

اذعان ìz"ān, *s. a.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذکار èzkyār, *s. pl. a.* (*of* ذکر zìkr), Services of prayer and praise.

اذکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* ذکی zèkī), Men of intelligence.

اذن ìzn (ìzin), Permission, leave; ویرمك —, — vèrmek, to give leave, grant permission; to discharge, dismiss.

اذهان èzhān, *s. pl. a.* (*of* ذهن zìhn), Minds, intellects.

اذیال èzyāl, *s. pl. a.* (*of* ذیل zèyl), Skirts; appendices.

اذیت èzìyyèt, *s. a.* Pain, torture, suffering; ا—, —et, *v.n.* To cause pain; to put to the torture, to torture; ویرمك —, — vèrmek, *v.n.* To cause trouble, or suffering; to teaze.

ار èr, *s. t.* A man; a husband; — (for اگر èghER), *c. p.* If.

ارا àra, *s. t.* The midst; an interval; — ārā, *s. pl. a.* (of رأی rè'y), Opinions; —, ārā, *a.p.* (*in composition*), Adorning, which adorns.

اراجیف èrājīf, *s. pl. a.* (*of* ارجوفه, *not in use*), Scandal; false rumours.

ارادهٔ ìrādé, *s. a.* The will, volition; a rescript, command, injunction; ارادهٔ کلیه ìrādé'i-k*y*ùllìyyé, the Divine, or universal will; ارادهٔ جزئیه ìrādé'i-jùz'ìyyé, human, or partial will, free-will; ارادهٔ شاهانه ìrādé'i-shāhāné, an imperial rescript.

ارازل èrāzil, *s. pl. a.* (*of* ارذل èrzèl), The vilest men.

اراسته ārāsstÉ, *a. p.* Equipped; prepared; adorned.

ارشدرمق àrashdìrmak (*aor.* ارشدرر àrashdìrir) *v.a.* To cause search or inquiry after to be made.

اراضی àrāzī, *s. pl. a.* (*of* ارض àrz), Lands.

اراقه ìrāk*a*, *s. a.* A shedding, pouring out, spilling; ا—, —et, *v.a.* To shed, spill, pour out; اراقهٔ دما ìrāk*a*'i-dìmā, A shedding of blood.

ارالق àralìk, *s. t.* An interval, space; an interval of time; a time.

ارام ārām, ارامش ārāmish, *s. p.* Repose, tranquillity.

ارامق àram*a*k (*aor.* ارار àrar), *v.a.* To seek, look for, search after, inquire for; to miss, feel the absence or want of; to search (a place, pockets, &c.).

ارایش ārāyish, *s. p.* An adornment, an ornament.

ارباب èrbāb, *s. pl. a.* (*of* رب rÀbb, *not in use in this sense*), Possessors, owners; persons endowed with; people occupied about; competent and fitting persons; people belonging to, or occupied with; (*as a Turkish singular*) a competent and fit

person; رب الارباب ràbbu-'l-èrbāb, The Lord of lords, God.

اربع èrbà" (fem. اربعه èrba"à), *a. a.* Four. [èrba"ūn), *a. a.* Forty.

اربعين èrba"īn (*rarely* اربعون

اربه àrp*a*, *s. t.* Barley; اربه‌جق àrp*a*j*i*k, *s. t.* (*lit.* little barley-corn), a sty on the eye; the dispart or sight-piece placed near the muzzle of fire-arms; اربه‌صويى àrp*a*-sùyu, (barley-water) Beer.

اربه‌لق àrpal*i*k, *s. t.* *Barley-field* or *Barley-money*, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط ìrt*i*bāt, *s.a.* A being connected, connexion.

ارتجا ìrtijā, *s. a.* An expecting, a wishing for, desiring.

ارتحال ìrt*i*hāl, *s. a.* A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; —داربقا, ìrt*i*hāl*i*-dār*i*-bàkā, The passage to the world (abode) of permanency; ا—, —et, *v.n.* To change one's abode, migrate; to die.

ارتداد ìrtidād, *s. a.* Apostacy, an apostatizing (from isslām).

ارتسام ìrtissām, *s.a.* A being marked or remarkable; مودت ارتسام mèvèddet-ìrtissām, bearing the stamp of affection. [bribe.

ارتشا ìrtishā, *s. a.* The receiving a

ارتفاع ìrtifā", *s. a.* Height, elevation; altitude; غايت ارتفاع ghāyeti-ìrtifā", (astr.) (extreme) meridian altitude.

ارتق àrt*i*k, *a. t.* Over and remaining; —, *ad. t.* (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.

ارتقا ìrtikā, *s. a.* A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.

ارتكاب ìrtik*y*āb, *s. a.* The committing any bad act, a stooping to any thing base; ا—, —et, *v.a.* To commit, stoop to.

ارتمق àrtmak (*aor.* ارتار àrtar) *v.a.* To augment, increase, become more in quantity or degree.

ارتمك èritmek, (*aor.* اريدر èridir), *v.a.* To melt, fuse, liquefy, dissolve.

ارتياب ìrtiyāb, *s. a.* Doubt.

ارث ìrss, *s. a.* Inheritance; ارثًا ìrssen, *ad. a.* By inheritance.

ارجمند èrjumènd, *a. p.* Noble, worshipful, excellent.

ارحام èrhām, *s. pl. a.* (*of* رحم ràhm), Relatives (on the mother's side, or in general).

ارحم èrhèm, *a. a.* More, most, or very merciful and compassionate; ارحم الراحمين Erhèmu-'r-rāhimīn, The Most Merciful of those who shew mercy, God.

ارخا ìrkhā, *s. a.* A loosening, slacking; ارخای عنان ìrkhāyi-'ìnān-et, *v.n.* To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.

ارد àrd, *s. t.* The back side of any thing; the space behind any thing; اردی صره àrdi-sìra, *ad. t.* Immediately following *it* (him or her); اردم صره àrdim-sira, after me; اردك صره àrding-sìra, after thee; &c. &c.

اردج àrdij, *s. t.* Juniper.

اردو òrdu, *s. t.* A camp; an army.

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.

ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (*of* رزق rìzk, *not used in this sense*). Provisions, corn, &c.

ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy; ارزان بيورمق èrzān-bùyurmak, *v.a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.

ارزو àrzu, *s. p.* Wish, desire; ا—, —et, *v.a.* To wish, to desire, to long for; ارزوكش àrzukèsh, ارزومند àrzumènd, *a. p.* Desirous.

ارسال ìrsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; ا—, —et, *v.a.* To send.

ارسلان àrsslàn (àsslan), *s. t.* A lion; ارسلانلو (àsslanlù), ارسلانی àrsslānī, *a. t.* A piastre (*term used only by auctioneers and criers*).

ارشاد ìrshād, *s. a.* A shewing the

right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; ا—, —et, *v.a.* To put in the right way (moral or physical).

ارشون *or* ارشين àrshin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mi"mār-àrshini, *artichect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقه‌ارشونی (chòha)-àrshini, *cloth yārd*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمق pàrmak, *inches*; the latter into 8 ربع rùb", *quarters*.

ارض àrz, *s. a.* Land; کره‌ٔارض kyùré'i-àrz, the world, the terraqueous globe; a terrestrial globe.

ارضا ìrzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; ا—, —et, *v.a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.

ارغاج àrghàj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.

ارغاد ìrghàt, *s. g.* A labourer.

ارغوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree; ارغوانی èrghawānī, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.

ارق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, àrìk, *a. t.* Thin, lean.

ارقام èrkām, *s. pl. a.* (*of* رقم ràkam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.

ارقوری àrkuri (àykìri), *a.* & *ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.

ارقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.

ارکان èrkyān, *s. pl. a.* (*of* رکن rùkn). Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; ارکان‌حرب èrkyāni-hàrb, The staff of an army.

ارکچ èrghech, *s. t.* A male goat.

ارکك èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.

ارکمك ìrkmek (*aor.* ارکر ìrkեr), *v.n.* To stagnate, become stagnant and offensive.

ارکن èrken, *a.* & *ad. t.* Early; —, èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmar-

ried man; ارکنلك èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.

ارمغان èrmaghān (ìrmighān), A [present, gift.

ارمل èrmel (fem. ارمله èrmélé), *s. a.* A widow; a widower.

ارمود àrmud, *s. t.* A pear; ارموداغاجی àrmud - à*gh*a*j*i, A pear - tree; التونی —, — àlt*ini*, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.

ارمه àrm*a*, *s. t.* (*of Italian origin*), A coat of arms; the rigging of a ship.

ارن èrɛn, *act. part.* (*of* ایرمك ìrmek *or* ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrɛnlɛr, term used by the old Bèktàshī dervishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.

ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (*of* روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.

ارّه èrré, *s. p.* A saw; ارّه‌خانه èrré-khāné, A saw-mill.

اری àr*i*, *s. t.* A bee; یبان‌اریسی y*à*bAn-àr*issi*, A drone (bee of the wilds); اشك‌اریسی èshek - àr*issi*, A wasp; اری‌قوانی àr*i*-kòwAn*i*, A bee-hive; foxglove. [Winds.

ارياح èryāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh),

اریك èrik, *s. t.* A plum; قورى‌اریك kòru-èrik (dried plum), a prune; موردم‌اریکی mùrdum - èr*igh*i, a damson; جان‌اریکی jàn-èr*igh*i, the Orleans plum; بردق‌اریکی bàrd*a*k - èr*igh*i, the egg-plum;

اریکه èrīké, *s. a.* A throne. [&c. &c.

اریمك èrimèk (*aor.* اریر èrir), *v.n.* To melt, become melted, fused, liquefied.

از àz, *a. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; براز bìr-àz, a little; a few; برازدن bìr - àzd*a*n, in a little while, shortly, bye and bye, presently; ازاجق àzaj*ik* (*dim*), a very little

in quantity, the least quantity; — āz, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.

ازاد āzād (àzàd), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; —, —et, *v.a.* To give freedom, enfranchise.

ازادى āzādé, *a. p.* Free, exempt.

ازار āzār (àzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), which vexes, troubles, pains; دل‌ازار dìl-āzār, giving trouble to the heart.

ازارش āzārish, *s. p.* Vexation, trouble, anguish, pain.

ازارلمق àzarlamak (*aor.* ازارلار àzarlar), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله ìzālé, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; —, —et, *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمق àzalmak (*aor.* ازالور àzalìr), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازباندید ìzbàndit, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر èzbèr, *in* ازبردن èzbèrdan, By heart; *and* ازبرلمك èzbèrlémek, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام ìzdìhām, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd.

ازدواج ìzdìwāj, *s. a.* Marriage; being in pairs.

ازدیاد ìzdiyād, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; —بولمق, —bùlmâk, *v.n.* To increase, be augmented.

ازرده āzùrdé, *a. p.* Hurt; afflicted, distressed.

ازرق èzràk, *a. a.* Blue.

ازغون *or* ازغین àzghìn, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* زکی zèkī), The good, pure, virtuous.

ازل èzel, *s. a.* Past eternity; من‌الازل mìn-el-èzel, *ad. a.* From all eternity; ازلی èzélī, *a. a.* Who has existed from all eternity; ازلیت

èzélìyyèt, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما āzmā, *a. p.* (*in comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان èzmān, *s. pl. a.* (*of* زمان zàmān), Times, seasons, epochs; —, àzmān, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمق àzmak (*aor.* ازار àzar), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; — دوش dūsh—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمك èzmek (*aor.* ازر èzer), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه èzminé, *s. pl. a.* (*of* زمان zàmān), Times, seasons, epochs.

ازموده āzmūdé, *a. p.* (*in composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه àzma, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, èzìmmé, *s. pl. a.* (*of* زمام zìmām), Reins.

ازو àzi, *and* ازوديشى àzi-dìshi, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج èzwāj, *s. pl. a.* (*of* زوج zèvj), Couples, pairs; spouses, husbands, wives.

ازهار èzhār, *s. pl. a.* (*of* زهرة zèhré), Flowers.

ازهر èzhèr, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

اژدر èzhdɛr, اژدرها èzhdɛrhā, and اژدها èzhdihā, *s. p.* A dragon.

اس āss, *s. a.* The myrtle; —, ùsss, *s. a.* A foundation, basis.

اسا āssā, *a. p.* (*in composition*), Like resembling.

اساتذه èssātizé, *s. pl. a.* (*of* استاذ ùsstāz, *for* استاد ùsstād, *s. p.*) Masters (of an art or science).

اسارا ùssārà, *s. pl. a.* (*of* اسير èssīr), Captives, prisoners of war; slaves on sale.

اساس èssāss, *s. a.* Foundation; basis; fundamental rule or principle.

اسافل èssāfil, *s. pl. a.* (*of* اسفل èssfèl),

The lowest classes, ranks, or places.

اسامه èssāmé, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

اسامی èssāmī, *s. pl. a.* (*of* اسم ìssm), Names.

اسان āssān, *a. p.* Easy; اسانلق āssānlìk, *s. t.* اسانی āssānī, *s. p.* Ease, facility.

اسایش āssāyìsh, *s. p.* Tranquillity.

اسب èssb, *s. p.* A horse.

اسباب èssbāb, *s. pl. a.* (*of* سبب sèbeb), Reasons, motives; materials; means; (*for* اثـــواب èsswāb, clothes, clothing).

مسـبب‌الاسـباب mùssèbbibu-'l-èssbāb, The causer of all means, God.

اسبق èssbàk, *a. a.* Former, last but one (in past time), or any former.

اسپانك *or* اسپناك ìsspànak, *s. t.* Spinach.

اسپیر ìsspir, *s. t.* A groom (of Roumelian nationality).

استاد ùsstād, *s. p.* استاذ ùsstāz, *s. a.* A master in any profession or calling. [Standing.

استاده ìsstādé, *a. p.* (*in composition*),

استار èsstār, *s. pl. a.* (*of* ستر sìtr), Vails, curtains; —, àsstar, *s. t.* Lining; coarse cloth fit only for linings or for clouts. [lobster.

استاقوس ìsstàkoss, *s. t.* (*Greek*), a

استان āssitān, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; استـانـه āssitānė, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; the capital, Constantinople.

استاوروس ìsstàvross, *s. t.* (*Greek*), A cross, crucifix; sign of the cross. [independent power.

استبداد ìsstibdād, *s. a.* Absolute and

استبدال ìsstibdāl, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

استثقال ìsstisskāl, *s. a.* A deeming any one a bore, and shewing it; —, —et, *v. a.* To shew any one that you deem him a bore.

استثنا ìsstissnā, *s. a.* An excepting; an exception; ا—, —et, *v.a.* To except.

استنج ùsstuj (ùsstùnj), Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب ìsstijlāb, *s. a.* An attracting, drawing to one; ا—, —et, *v.a.* To attract, draw to *or* upon one's self.

استحسان ìsstìhsān, *s. a.* An approving; approval, approbation; ا—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال ìsstìhsāl, *s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; ا—, —et, *v.a.* To acquire.

استحقار ìsstìhkār, *s. a.* A treating with contempt; ا—, —et, *v.a.* To treat with contempt.

استحقاق ìsstìhkāk, *s. a.* A right, just claim, merit.

استحكام ìsstìhkyām, *s. a.* Strength, solidity; استحكامات ìsstìhkyāmāt, *s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, *v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخاره ìsstikhāré, *s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار ìsstikhbār, *s. a.* A demanding, *or* a receiving intelligence; ا—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام ìsstìkhdām, *s. a.* An employing in one's service; ا—, —et, *v.a.* To employ as a servant or in an office.

استخراج ìsstìkhrāj, *s. a.* An extracting; a deducing; ا—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف ìsstìkhfāf, *s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; ا—, —et, To despise, make no account of.

استدامه ìsstidāmé, *s. a.* Perpetuity, a being perpetual.

استدانه ìsstidānè, *s. a.* A borrowing.

استدراج ìsstidrāj, *s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا ìsstìd"ā, *s. a.* A demanding;

a demand; ا—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال ìsstidlāl, *s. a.* A concluding or deducing by means of indications; ا—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت ìsstirāha*t*, *s.a.* Rest, repose.

استراق ìsstirāk, *s. a.* A stealing, thieving; ا—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا ìsstirjā, *s. a.* A begging, praying, soliciting; ا—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد ìsstirdād, *s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; ا—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back.

استریدیه ìsstrìdiya, *s. t.* (*Greek*), An oyster.

استرقاق ìsstirkāk, *s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا ìsstisskā, *s. a.* The dropsy; An offering of prayers for rain in time of drought.

استشارة ìsstishāré, *s. a.* A consulting, or deliberating with; ا—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام ìsstishmām, *s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب ìsstisshāb (*ss-h*), *s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; ا—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استصواب ìsstisswāb, *s. a.* An approving, approval.

استطاعة ìsstitā"a, *s.a.* Power, ability.

استطراد ìsstitrād, *s. a.* A digression.

استظهار ìsstizhār, *s. a.* A seeking for protection.

استعارة ìsstì"āré, *s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانه ìsstì"āné, *s. a.* A demand for assistance; ا—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال ìsstì"jāl, *s.a.* A hasting, haste.

استعداد ìsstì"dād, *s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا ìsstì"fā, *s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; ا—, —et, *v.n.* To beg to

be allowed to quit office.

استعلام ìsstì"lām, *s. a.* An official demand for information from inferior functionaries, an official inquiry; ا—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال ìsstì"māl, *s. a.* A using, making use of, employing (things); ا—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب ìsstighrāb, *s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار ìsstìghfār, *s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying استغفرالله èsstàghfiru-'llāh, *I ask pardon of God!*

استغنا ìsstìghnā, *s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استف ìsstif, *s. t.* (*Italian*), A packing or stowing; ا—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استفادہ ìsstifādé, *s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; ا—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا ìsstiftā, *s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ ìsstifrāgh, *s. a.* A vomiting; ا—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار ìsstifsār, *s. a.* An inquiring after; استفسارخاطرا ìsstifsāri-khātir--et, *v.n.* To ask after one's health.

استفہام ìsstifhām, *s. a.* An effort or question made in order towards understanding any thing; an interrogation.

استقامت ìsstikāmet, *s. a.* Rectitude, uprightness, integrity, probity; straightness; a straight direction.

استقبال ìsstikbāl, *s. a.* A going forth to meet one; a meeting face to face; future time; ا—, —et, *v.a.* To go forth to meet; to meet face to face.

استقرار ìsstikrār, *s. a.* Permanency, a not being liable to change, firmness, fixedness.

استقراض ìsstikrāz, *s. a.* A borrowing; a loan (of money); ا—, —et, *v.a.* To borrow.

استقصا ìsstiksā, *s.a.* Minute attention.

استقلال ìsstiklāl, *s. a.* Independency, absolute authority; independent sovereignty.

استك ìsstek, *s. t.* Desire; استكلو ìsstekli, *a. t.* Desirous; desirous to become purchaser.

استكبار ìsstikbār, *s. a.* Pride.

استكراه ìsstikrāh, *s. a.* A loathing, looking upon as filthy.

استكشاف ìsstikshāf, *s. a.* An effort or question made to elucidate a matter.

استكمال ìsstikmāl, *s.a.* A completing.

استكناه ìsstiknāh, *s. a.* Minute attention in investigation.

استماع ìsstimā", *s. a.* A hearing; ا—, —et, *v.a.* To hear.

استمداد ìsstimdād, *s. a.* The demanding succour or help; ا—, —et, *v.n.* To demand help.

استمرار ìsstimrār, *s.a.* Uninterrupted continuance in duration; استمراراً ìsstimrāran, Without ceasing.

استمق ìssètmak (*aor.* اسيدر ìssèdir), *v. a.* To warm, to heat, make warm or hot.

استمك ìsstémek, (*aor.* استر ìsster), *v.a.* To wish, wish for, desire; to take, require; to demand, ask for; to ask a price.

استمه ìssètma, *s. t.* The ague, intermittent fever.

استمهال ìsstimhāl, *s. a.* The asking for a delay, term, or respite.

استناد ìsstinād, *s. a.* A relying on for support, taking as a basis of operations.

استنباط ìsstinbāt, *s. a.* A deducing, inferring; ا—, —et, *v.a.* To deduce, infer.

استنتاج ìsstintāj, *s. a.* The drawing a conclusion; ا—, —et, *v.a.* To draw (a conclusion).

استنساخ ìsstinsākh, *s. a.* The taking a copy in writing (of a book); ا—, —et, *v.a.* To copy.

استنطاق ìsstintāk, *s.a.* An interro-

gating; interrogatory; ı—, —et, *v.a.* To interrogate.

استنكاف ìsstinkyāf, *s. a.* A refusing, rejecting, disdaining.

استوا ìsstiwā, *s. a.* Equality, evenness; خطاستوا khàtti-(ùsstuwā), The equinoctial line, the equator.

استوار ùsstuwār, *a. p.* Firm, strong; استوارى ùsstuwārī, *s. p.* Firmness, strength.

استوپى ùsstùpu, *s. t.* (*Italian*), Oakum.

استهزا ìsstihzā, *s. a.* A ridiculing; derision; ı—, —et, *v.a.* To ridicule, deride.

استيجار ìsstījār, *s. a.* A taking on hire; ı—, —et, *v.a.* To take on hire.

استيذان ìsstīzān, *s. a.* An asking for permission; ı—, —et, *v.n.* To ask for permission.

استيصال ìsstīssāl, *s. a.* An extirpating, eradicating.

استيعاب ìsstī"āb, *s. a.* A filling, covering, occupying; ı—, —et, *v.a.* To take up, occupy, fill, cover.

استيفا ìsstīfā, *s. a.* A paying completely (debts, or values); ı—, —et, *v.a.* To pay completely.

استيلا ìsstīlā, *s. a.* An overrunning, conquering (countries); ı—, —et, *v.a.* To overrun, conquer.

استيمان ìsstīmān, *s. a.* A demand by an alien for safe-conduct and immunity in a foreign or hostile country (especially by non-Musslims in a Musslim country).

استين āssitīn, *s. p.* A sleeve.

اسد èssed, *s. a.* A lion.

اسر èssr, *s. a.* The taking prisoner of war, making captive; —, ùssr, *s. a.* Captivity.

اسرا ùssérā, *s. pl. a.* (*of* اسير èssīr), Prisoners of war, captives; —, ìssrā, *s. a.* A sending; ı—, —et, *v.a.* To send.

اسرار èssrār, *s. pl. a.* (*of* سر sìrr), Secrets; mysteries; (*Turk. singular*) the narcotic preparation of hemp, &c., known as *bang*.

اسراف ìssrāf, *s. a.* A wasteful expenditure.

اسرگمك èssirghémek (*aor.* اسرگر èssirgher), *v.a.* To spare, to be chary of.

اسرهٔ èssérḗ, *s. t.* The vowel-point for

the vowels i and *i*. [a cylinder.

اسطوانه ùsstuwānè, *s. a.* A column;

اسعار èss"ār, *s. pl. a.* (*of* سعر, *not used*), Prices of commodities shewn in a market roll.

اسعاف iss"āf, *s. a.* A granting, conceding, complying with (a suit or request).

اسف èssef, *s. a.* Regret, sorrow.

اسفار èssfār, *s. pl. a.* (*of* سفر sèfer), Travels, voyages; campaigns; books.

اسفل èssfèl, *a. a.* More, most, or very low; —, *s. a.* The lowest place; the anus.

اسفيداج ìssfīdāj (ùsstubèch), *s. p.* White lead, ceruse.

اسقاره ìsskàra, *s. t.* Gridiron; the bars of a grate; a grill, grilled or broiled food; ا—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط ìsskāt, *s. ą.* A causing to fall, *or* drop down, *or* off; ا—, —et, *v.a.* To cause to fall; اسقاط جنين ìsskāti-jìnīn-et, *v.n.* To have a miscarriage.

اسقنديل ìsskàndil, *s. t.* A sounding lead and line; ا—, —et, *v.a.* To sound the depth of any thing; sound a person's thoughts.

اسقومری ùsskùmrų, *s. t.* (*Greek*), A mackerel. [schooner.

اسقونه ùsskùna, *s. t.* (*Italian*), A

اسكات ìsskyāt, *s. a.* A causing to be silent, a silencing; a convincing, a satisfying; ا—, —et, *v.a.* To silence; to convince, satisfy.

اسكان ìsskyān, *s. a.* A causing to inhabit; an inhabiting; ا—, —et, *v.a.* To cause to inhabit; —, *v.n.* To inhabit, dwell, live, settle.

اسكتمك èsskitmek (*aor.* اسكيدر èsskidir), *v.a.* (*causal of* اسكيمك èsskimek), To wear out.

اسكله ìsskèlé, *s. t.* (*Italian*), A port, harbour; a landing-place, stairs, wharf; a scaffold; a platform.

اسكمله ìsskèmlé, اسكمنی ìsskèmni, *s. t.* A stool.

اسكنجه ìsskènjé, *s. t.* The torture; ا—, —et, *v.a.* To put to the torture, to torture.

اسكی èsski, *a. t.* Old (not new), ancient, of long-standing; اسكيلر èsskilɛr, *s. pl.* Old clothes; old members of any corps; اسكيجی èsskiji, *s. t.* Dealer in old clothes; a cobler.

اسكيمك èsskimek (*aor.* اسكر èsskir), *v.n.* To wear out; to become old in service, to be of long standing.

اسلاف èsslāf, *s. pl. a.* (*of* سلف sèlef), Predecessors.

اسلام ìsslām, *s.a.* The Muhammedan religion, islamism; the Muhammedan Church or community; اهل اسلام èhli-ìsslām, a member of the Muhammedan Church, a Mussulman, a Muhammedan; شيخ الاسلام shèykhu-'l-ìsslām (the Elder of the Muhammedan Church), the chief legist and jurist of the Turkish Empire; اسلامی ìsslāmī, *a. a.* Of, or pertaining to, the Mussulman faith.

اسلحه èssliha, *s. pl. a.* (*of* سلاح sìlāh), Arms, weapons.

اسلوب ùsslūb, *s. a.* Fashion, form; [method, manner.

اسم ìssm (ìssìm), *s. a.* A name; a

noun, a noun substantive; اسم خاص ìssmi-khāsss, a noun proper; اسم عام ìssmi-"āmm, a noun common; اسم تفضيل ìssmi-tàfdīl, a noun or adjective of the superlative degree, being of the form افعل èf"àl; اسم تصغير ìssmi-tàssghīr, A diminutive, being of the form فعيل fù"èyl; اسم فاعل ìssmi-fā"il, the active participle, name of the actor; اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl, the passive participle, name of the receiver of the action; بسم الله bì-'ssmi-'llāh, *or* bì-'ssmi-'llāhi, in the name of God! (an ejaculation used whenever any work is about to be entered upon, and at the beginning of most books, as of every chapter of the Kur'ān. It is rendered more complete by adding the terms, الرحمن الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bì-'ssmi-'llāhi-'r-Ràhmāni-'r-Ràhīm; and to this is also sometimes appended ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم

và-lā-hàvla-vè-lā-kùvvéta-illā--bì-'llāhi-'l-"àlìyyi-'l-"àzīm, and there is no power or strength but through God, most high, most great.

اسما èssmā, *s. pl. a.* (*of* اسم ìssm), Names, attributes of God; —, èssmà, *a. a. fem.* Very exalted (*proper name*).

اسمان āssimān, *s. p.* The sky; heaven; a sphere; اسمانه āssimānè, A cieling.

اسمر èssmèr, *a. a.* Dark of complexion, tawny.

اسمك èssmek (*aor.* اسر èssER), *v.n.* To blow (the wind).

اسناد ìssnād, *s. a.* A causing to lean or bear upon; an imputing, casting upon; —, —et, *v.a.* To cause to lean, stand, or bear upon; to impute, to cast upon.

اسنمك èssnémek (*aor.* اسنر èssnER), *v.n.* To gape, yawn; to give, be elastic.

اسواق èsswāk, *s. pl. a.* (*of* سوق, *not used*), Streets; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسوده āssūdé, *a. p.* Tranquil, undisturbed, at rest; اسودكى āssūdéghī, *s. p.* Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويداد ìssvīdād, *s. a.* Blackness.

اسهال ìsshāl, *s. a.* Diarrhœa, looseness of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm, *or* سهيم sèhīm), Shares, portions; shares or assignments of stock, issued by the treasury at Constantinople, and bearing interest as a life annuity, but formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very easy.

اسيا āssyā, *s. p.* A mill.

اسير èssīr (yèssīr), *s. a.* A prisoner of war, a captive; a galley-slave (formerly); a slave while in the market for sale, or on the road to a market.

اش àsh, *s. t.* (*old*), Food; اشجى àshjì, *s. t.* A cook; اش يرمك àsh--yèrmek, *v.n.* To long for things to eat (a pregnant woman); —, èsh, *s. t.* A fellow, similar one, the second of a pair.

اشارت ìshāret, *s. a.* A sign; a signal; a mark; ا—, —et, *v.n.* To make a sign, signal, or mark; —چكمك, —chekmek, To hoist a signal.

اشاعه ìshā"a, *s. a.* A divulging, promulgating; ا—, —et, *v.a.* To divulge; to promulgate.

اشاغی ìshàghi, *s. t.* The lower part or portion; —, *a. t.* Lower in position, or rank; —, *ad. t.* Down lower; down.

اشبو ìshbù, *pron. dem. t.* This.

اشتباه ìshtibāh, *s. a.* Doubt; doubtfulness.

اشتداد ìshtidād, *s. a.* A becoming or being violent, vehement; violence, vehemency.

اشتر ùshtùr, *s. p.* A camel.

اشترا ìshtirā, *s. a.* A buying, purchasing; ا—, —et, *v.a.* To buy, purchase.

اشتراك ìshtirāk, *s. a.* A possessing or acting in common.

اشتعال ìshti"āl, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; ا—, —et, *v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال ìshtighāl, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; ا—, —et, *v.n.* To be occupied; to occupy one's self.

اشتقاق ìshtikāk, *s. a.* A being derived, derivation.

اشتكا ìshtikyā, *s. a.* A complaining; ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

اشتكاك ìshtikyāk, *s. a.* A being [doubtful.

اشتمال ìshtimāl, *s. a.* A comprehending, holding, containing.

اشتمك ìshtmek (*aor.* اشيدر ìshìdir), *v.a.* To hear. [hold.

اشته ìshté, *int. t.* Here! Lo! Be-

اشتها ìshtihā, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار ìshtihār, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق ìshtiyāk, *s. a.* A longing for; [a longing to see.

اشجار èshjār, *s. pl. a.* (*of* شجر shèjer), Trees.

اشخاص èshkhāss, *s. pl. a.* (*of* شخص [shàkhss), Persons.

اشرا èshìrrā, *s. pl. a.* (*of* شرير shèrīr),

The mischievous, malignant persons.

اشراب ìshrāb, *s. a.* A giving information; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اشرار èshrār, *s. pl. a.* (*of* شریر), Mischievous, malignant persons; (*of* شر shèrr), Ills, evils.

اشراف èshrāf, *s. pl. a.* (*of* شریف shèrīf), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; نقیب الاشراف nàkību-'l-èshrāf, *The chief of the nobles*, title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

اشرف èshrèf, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

اشعار èsh"ār, *s. pl. a.* (*of* شعر shì"r), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; ا—, —et, *v.a.* To notify, communicate.

اشعال ìsh"āl, *s. a.* A lighting, causing to flame; ا—, —et, *v.a.*

To light, to make blaze.

اشغال èshghāl, *s. pl. a.* (*of* شغل shùghl), Occupations; —, ìshghāl, *s. a.* A giving occupation, occupying; ا—, —et, *v.a.* To give occupation, to occupy.

اشفته āshùftè, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

اشق àshik, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

اشقیا èshkiyā, *s. pl. a.* (*of* شقی shàkī), Ruffians, rascals; rebels.

اشك èshk, *s. p.* A tear; —, èshek, *s. t.* An ass, donkey, jackass; a fool, stupid fellow; —, èshik, *s. t.* A threshold; a lintel; التی اشیکی àlt-èshighi, a threshold; اوست اشیکی ùsst-èshighi, a lintel.

اشکار āshikyār, *a. p.* Manifest, evident, plain.

اشکل ìshkil, *s. a.* A dubious or difficult matter.

اشکین èshkin, *s. t.* The amble; —, *a. t.* An amber, ambling; —کتمك —ghìtmek, *v.n.* To amble, to go the amble.

اشلامق àshlamak (*aor.* اشلار àshlar),

v.a. To graft, engraft, bud.

اشمق àshmak (*aor.* اشار àshar), *v.a.* To go beyond, to pass over or beyond; —, *v.n.* To cover (a stallion, a mare, &c.).

اشمك èshmek (*aor.* اشر èsher), *v.n.* To go to the wars on horseback; to amble, go the amble; —, *v.a.* To scratch or dig holes in the earth.

اشنا āshinā, *a. p.* Knowing, acquainted with, accustomed to; اشنالق āshinālik (àshnalik), *s. t.* A bow, salutation, sign of friendly recognition, acquaintance, knowledge (of a person); ا—, —et, *v.n.* To bow, to make any sign of friendly recognition.

اشنمق àshinmak (*aor.* اشنور àshinir), *v.n.* To wear away, be worn by friction. [mult.

اشوب āshūb, *s. p.* Confusiou, tu-

اشورمق àshirmak (*aor.* اشورر àshirir), *v.a.* (*causal of* اشمق), To carry, or cast over or beyond, to send, project, to pass. [bounds.

اشوری àshiri, *a.* & *ad. t.* Beyond

اشهاد èshhād, *s. pl. a.* (*of* شاهد shāhid), Witnesses; —, ìshhād, *s. a.* To cite or bring forward as a witness.

اشیا èshyā, *s. pl. a.* (*of* شی shèy), Things; goods, chattels; merchandize. [A nest.

اشیان āshyān, اشیانه āshyāné, *s. p.*

اصابت ìssābet, *s. a.* A hitting the mark, attaining the object; a striking, hitting or falling upon; —, *int. t.* I am glad of it, that is as it should be; ا—, —et, *v.n.* To hit, strike, attain, fall upon; to do what should be; او—, —òl, *v.n.* To be as it should be.

اصالت àssālèt, *s. a.* Nobility of extraction; the quality of being the real officer, and not the temporary substitute; اصالتلو àssālètlū, *a. t.* Noble; اصالة àssālétеn, *ad. a.* As the real and permanent officer, not as a substitute. [An inch.

اصبع ùssbù", *or* اصبوع ùssbū", *s. a.*

اصحاب àsshāb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib), Possessors; companions;

the companions of Muhammed in his life-time.

اصدار ìssdār, *s. a.* A causing to go forth or emanate, an issuing, giving out (orders, &c.); ا—, —et, *v.a.* To issue, give forth, cause to emanate.

اصرار ìssrār, *s. a.* A being pertinacious, a persisting; ا—, —et, *v.n.* To persist.

اصرغان ìss*i*rghàn, *or* اصرغان‌اوتی ìss*i*rghàn-òtu, *s. t.* A stinging-nettle, a nettle. [*v.a.* To bite.

اصرمق ìss*i*rmak (*aor.* اصرر ìss*i*r*i*r), اصطبل ìsstàbl, *s. a.* A stable, mews; اصطبل عامره ìsstàbl*i*-"āmiré, the royal mews.

اصطلاح ìsstilāh, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغا ìssghā, *s. a.* A listening to; a consenting to; ا—, —et, *v.a.* To accede to.

آصف āssef, *s. a.* Asaph (reputed in the east to have been Solomon's vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; آصفانه āséfāné, *a. p. and*

اصفی āséfī, *a. a.* Vizirial.

اصفر àssfĕr, *a. a.* Yellow; pale-faced, white-faced.

اصفرار ìssfirār, *s. a.* Yellowness.

اصفیا àssfiyā, *s. pl. a.* (*of* صفی sàfī), The pure, the virtuous.

اصقی àsskī, *s. t.* Any thing suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which any thing is suspended, as braces, sword belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل àssl, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original; فی‌الاصل fī-'l-àssl, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first; اصلزاده àssl-zādé, *s. p.* A person of good or noble family; اصلی‌فصلی‌یوق àssl*i*-fàssl*i*-yòk, there is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا àsslā, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق ìsslàtmak (*aor.* اصلادر ìsslàd*i*r), *v.a.* To wet.

اصلاح ìsslāh, *s. a.* A correcting,

improving; ا—, —et, *v.a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح ذات البين ìsslāhi--zāté-'l-bèyn, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق ìsslàk, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق ìsslànmak (*aor.* اصلانور ìsslànır), *v.n.* To get wet, to be wetted.

اصلی ìsslī, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلمق ìssmàrlamak (*aor.* اصمارلار ìssmàrlar), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق ìssmak (*aor.* اصار ìssar), To hang, hang up, suspend.

اصمه ìssma, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغی ìssma-kàbàghi, A kind of pumpkin or vegetable marrow, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف èssnāf, *s. pl. a.* (*of* صنف sìnf), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول ùssūl, *s. pl. a.* (*of* اصل ìssl), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصوللة ùssūlla, *ad. t.* Gently; براصول ایله bìr-ùssūl-ila, *ad. t.* Somehow or other.

اضائة ìzā'é, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; ا—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه ìzā"a, *s. a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت ìzāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحا (*for* اضحی) àdhà, *s. pl. a.* (*of* اضحاة, *not in use*), Sacrifices; عید اضحا "īdi-àdhà, The feast of sacrifices, called usually قربان بیرامی kùrbān-bàyrāmi.

اضطراب ìztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —چکمك, —chèkmek, *v.n.* To be in pain; to be under anxiety; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give

pain; to cause anxiety.

اضطرار ìztɨrār, *s. a.* Necessity.

اضعاف èz"āf, *s. pl. a.* (*of* ضعف zà"f), Twice or more quantities; —, ìz"āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع àdlā", *s. pl. a.* (*of* ضلع dàl"), Sides of a figure; متساوى الاضلاع mùtéssāvìyyu -'l-àdlā", Equilateral.

اضلال ìdlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; ا—, —et, *v.a.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار ìzmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; ا—, —et, *v.a.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال ìzmìhlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت ìtā"at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; ا—, —et, *v. n.* To obey; to submit.

اطالهٔ ìtālé, *s. a.* A stretching forth; اطالهٔ يدا ìtālé'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطالهٔ لسان ìtālé'i-lìssān-et, (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا àtìbbā, *s. pl. a.* (*of* طبيب tàbīb), Physicians, doctors of medicine; سراطبا sèri-àtìbbā, The chief of the physicians.

اطراد ìttɨrād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف ètrāf, *s. pl. a.* (*of* طرف tàraf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافيله ètrāfīla, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا ìtfā, *s. a.* An extinguishing; ا—, —et, *v.a.* To put out, extinguish.

اطلاع ìttɨlā", *v.a.* A becoming aware, informed; ا—كسب, —kèssb-et, *v.n.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق ìtlāk, *v.a.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); ا—, —et, *v.a.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنان ìtlāki-"nān-et, *v.n.* To let go the reins, give a horse his head;

to set out on a journey ; على الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس àtlàss, *a. a.* Plain, unornamented ; فلك اطلس fèléki-àtlàss, The empyrean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, *the sphere of spheres;* —, *s. a.* Satin; an atlas of geography.

اطماع ìtmā", *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession ; ا—, —et, *v.a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان ìtmīnān, *s. a.* A sense of safety and security.

اطوار àtwār, *s. pl. a.* (*of* طور tàvr), Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه àda, *s. t.* An island, isle, islet.

اظهار ìzhār, *s. a.* A shewing, manifesting, making visible, causing to be seen ; ا—, —et, *v.a.* To manifest, shew.

اعاده ì"ādé, *s. a.* A causing to re-return ; ا—, —et, *v.a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back ; to return, restore, give back.

اعادى à"ādī, *s.pl.a.* (*of* عدو "àdùvv), [Enemies.

اعانه ì"ānė, *s. a.* An assisting, helping ; help, assistance ; ا—, —et, *v.n.* To help, assist.

اعتبار ì"tibār, *s. a.* Esteem, consideration ; mercantile credit ; ا—, —et, *v.n.* To hold in esteem.

اعتدال ì"tidāl, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار ì"tizār, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse ; ا—, —et, *v.n.* To offer an excuse or apology ; to beg to be excused.

اعتراض ì"tirāz, *s. a.* The offering an objection ; finding fault ; ا—, —et, *v.n.* To offer objections ; to find fault ; —, *v.a.* To allege (an objection).

اعتراف ì"tirāf, *s. a.* An admission, an avowal; ì—, —et, *v.a.* To admit, avow.

اعتساف ì"tissāf, *s. a.* Oppression, [tyranny.

اعتقاد ì"tikād, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; ì—, —et, *v.n.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد ì"timād, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; ì—, —et, *v.n.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا ì"tinā, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; ì—, —et, *v.n.* To take great pains, pay great attention.

اعتياد ì"tiyād, *s. a.* The contracting a habit; ì—, —et, *v.a.* To adopt as a habit.

اعدا à"dā, *s. pl. a.* (*of* عدو "àduvv), [Enemies.

اعداد à"dād, *s. pl. a.* (*of* عدد "àded), Numbers; —, ì"dād, *s. a.* A preparing, making ready; ì—, —et. *v.a.* To make ready, prepare.

اعدام ì"dām, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; ì—, —et, *v.a.* To annihilate; to kill, put to death.

اعزا à"ìzzā, *and* اعز à"ìzzé, *s. pl. a.* (*of* عزيز "àzīz), The dearest, most honoured.

اعزاز ì"zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; ì—, —et, *v.a.* To dignify, glorify.

اعشار à"shār, *s. pl. a.* (*of* عشر "ùshr), [Tithes.

اعضا à"zā, *s. pl. a.* (*of* عضو, *not used*), Members (of the body, or of a council or assembly); (*as a Turkish singular*) a member; اعضالق à"zālik, *s. t.* Membership.

اعطا ì"tā, *s. a.* A giving; ì—, —et, *v.a.* To give.

اعظم à"zàm, *a. a.* Greater, greatest, or very great; صدراعظم sàdri-à"zàm (sàdrāzàm), the Grand Vizier.

اعلا (*for* اعلى) à"là, *a. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, ì"lā, *s. a.* A raising up, elevating; ì—, —et, *v.a.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à"lām, *s. pl. a.* (*of* علم "àlem), Signs, signals; flags, standards; —, ì"lām, *s. a.* A declaring, making known; a declaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; l—, —et, *v.a.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان ì"lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; l—, —et, *v.a.* To publish, to make publicly known; to advertise; اعلانامه ì"lān-nāmé, A manifesto; an advertisement.

اعلم à"lèm, *a. a.* More, most, or very knowing; اللهاعلم àllāhu-à"lem (àllā'lem) (God is He who knows best) *int. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c.

اعما (*for* اعمى) à"mà, *a. a.* Blind; —, *s. a.* A blind man.

اعمار à"mār, *s. pl. a.* (*of* عمر "ùmr), Lives; life-times; —, ì"mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; l—, —et, *v.a.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à"māl, *s. pl. a.* (*of* عمل "àmel), Acts, actions; —, ì"māl, *s. a.* A making, manufacturing; l—, —et, *v. a.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à"wām, *s. pl. a.* (*of* عام "ām), [Years.

اعيان à"yān, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Persons of note; (*as a Turkish singular*) a mayor; an alderman; اعيانباشى à"yān-bàshi, the mayor.

اغ àgh, *s. t.* A net; اورمجكاغى ùrumjèk-àghi, a spider's web, a cobweb.

اغا àghA, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the bìng-bàshi (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief officers in the civil service; يكيچرىاغاسى yèngichéri-àghAssi, the Aga or chief of the janissaries; اغاقپوسى àghA-kàpissi, the office and official

residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the Shèykhu-'l-ìsslām; قیزلراغاسی kìzlar-àghassi, the chief eunuch of the imperial houshold; حرم اغاسی hàrem-àghassi, a eunuch in a private family.

اغاج àghaj, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — قره kàra —, an elm-tree; elm-wood; قاوني —, — kàwunu, a citron; قاقان —, — kàkan, a woodpecker.

اغارمق àgharmak (*aor.* اغارر àgharìr), *v.n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز āghāz, *s. p.* A beginning, commencing; ا—, —et, *v.n.* To begin, set about, commence.

اغبرار ìghbirār, *s. a.* A becoming dusty; خاطر—, ìghbirāri-khātir, A taking offence, a being offended.

اغتنام ìghtinām, *s. a.* A seizing prey, making booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty.

اغر àghìr, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanor; اغربی طاقمق āghirìni-tàkìnmak, *v.n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغرا ìghrā, *s.a.* An exciting, inciting; ا—, —et, *v.a.* To excite, incite.

اغرتمق àghrìtmak (*aor.* اغریدر àghridìr), *v.a.* (*causal of* اغریمق), To cause to ache; — باش, bàsh —, *v.n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, teaze.

اغرلق àghìrlìk, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغری àghri, *s. t.* A pain, ache; باش اغریسی bàsh-àghrissi, the head-ache; ân importunate, tiresome bore; قارن اغریسی kàru-àghrissi, the belly-ache, gripes; a peevish child; اغری طاغی àghri-dàghi, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغريمك àghrimak (*aor.* اغرر àghrir), *v.n.* To ache, to be painful.

اغز àghz, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into any thing; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; نهراغزی nèhr-àghzi, the mouth of a river; قویواغزی kùyu--àghzi, the mouth of a well; اغزجوابی àghz-jèwābi, a verbal answer; اغزاوتی àghz-òtu, the priming of a gun; درت یول اغزی dùrt-yòl-àghzi, the place where four roads meet; اغزلق àghzlik, a mouth-piece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامق àghsamak (*aor.* اغسار àghsar), *v.n.* To limp in walking.

اغستوس àghosstoss, *s. t.* The month of August.

اغضاب àghzāb, *s. a.* A moving to anger, an angering; ا—, —et, *v.a.* To anger.

اغفال àghfāl, *s. a.* A putting off one's guard; ا—, —et, *v.a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

اغل àghl, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

اغلامق àghlamak (*aor.* اغلار àghlar), *v.n.* To weep, cry, shed tears; —, *v.a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

اغماز àghmāz, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

اغماض àghmāz, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عینا àghmāzi-"àyn--et, *v.n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

اغمق àghmak (*aor.* اغار àghar), *v.n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

اغنام àghnām, *s. pl. a.* (*of* غنم, *seldom used*), Sheep. [The rich.

اغنیا àghniyā, *s. pl. a.* (*of* غنی ghànī),

اغوا àghwā, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; ا—, —et, *v.a.* To seduce, pervert, lead from rectitude, cause to do wrong.

اغوش āghūsh, *s. p.* Lap, bosom, embrace.

افاته àfāté, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or pos-

session, a losing; ا—, —et, *v.a.* To lose, allow to escape.

افاده ifādé, *s. a.* An explaining, representation, relation; ا—, —et, *v.a.* To explain, represent, relate.

افاضه ifāzé, *s. a.* A pouring out abundantly.

افاق āfāk, *s. pl. a.* (*of* افق ufuk), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); افاقی āfākī, *a. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

افاقت ifākat, *s. a.* Convalescence; بولمق —, — bulmak, to get well, be relieved from sickness.

افت āfet, *s. a.* A calamity.

افتا iftā, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name

افتاب āfitāb, *s. p.* The sun. [*fetwa.*

افتاده uftādé, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

افتان iftān, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —, uftān, *ad.* or *a. p.* Falling, falling down; —وخیزان, —u-khīzān, falling and rising (as a drunken or wounded person).

افتحاص iftihāss, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

افتخار iftikhār, *s. a.* Well-founded pride; ا—, —et, *v.n.* To pride one's self; —نشان nishāni—, *or* —نشانی, —nishāni, the former decoration of the order of merit, founded by Mahmud the Second.

افترا iftirā, *s. a.* A calumniating; a calumny; ا—, —et, *v. n.* To calumniate. [(from friends).

افتراق iftirāk, *s. a.* A being separated

افتقار iftikār, *s. a.* Poverty, the being poor. [dividuals.

افراد èfrād, *s. pl. a.* (*of* فرد fèrd), In-

افراز èfrāz, *a. p.* (*in composition*), Which raises, lifts up; —, ifrāz, *s. a.* A separating, dividing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide;

افراط ifrāt, *s. a.* Excess; ا—, —et, *v.n.* To exceed due bounds.

افراغ ifrāgh, *s. a.* A casting in a

mould; a putting into order, shape, or form; ا—, —et, *v.a.* To pour into a mould; to reduce to order, shape, or form.

افروخته èfrūkhtè, *a. p.* Lighted, on fire, burning.

افروز èfrūz, *a. p.* Which lights, sets on fire, or illuminates. [Creator.

افریدگار āfèrīdègh*y*ār, *s. p.* The

افریده āfèrīdè, *a.p.* Created; —, *s.p.* A creature.

افرین āfèrīn, *a. p.* (*in composition*), Who creates; —, *int. p.* (āfèrim), Well done! [creation.

افرینش āfèrīnish, *s. p.* A creating,

افزا èfzā, *a. p.* (*in composition*), Which augments.

افزون èfzūn, *a. p.* More in number or quantity; (*in composition*), Augmented; much, many; افزونی èfzūnī, *s.p.* The being augmented; the being much or many, abundance.

افساد ìfsād, *s. a.* A corrupting; a throwing into disorder; a leading into bad practices; ا—, —et, *v.a.* To corrupt; to throw into disorder; to introduce abuses into; to lead into bad practices.

افسانه èfsānè, *s. p.* A tale, fiction, romance.

افسر èfsèr, *s. p.* A crown, diadem.

افسون èfsūn, *s.p.* A spell, incantation.

افشا ìfshā, *s. a.* A divulging, revealing; ا—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان èfshān, *a. p.* (*in composition*), Who sheds or spreads abroad.

افضال èfdāl, *s. pl. a.* (*of* فضل fàzl), Favours, graces.

افضل èfdàl, *a. a.* More, most, or very worthy (person), or advantageous (thing).

افطار ìftār, *s. a.* The breaking of the fast in times of abstinence; the food with which the fast is broken; ا—, —et, *v.n.* To partake of meat and drink after a religious fast.

افعی èf''à, *s. a.* A viper.

افق ùfuk, *s. a.* The horizon; افقی ùfukī, *a. a.* Horizontal.

افك ìfk, *s. a.* A lie, a falsehood.

افکار èfk*y*ār, *s. pl. a.* (*of* فکر fìkr), Ideas, thoughts.

افكن èfkèn, *a. p.* (*in composition*), Which throws, throws down, throws out.

افلاس iflāss, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاك èflāk, *s. pl. a.* (*of* فلك fèlek), Skies, heavens, spheres.

افنا ifnā, *s. a.* An annihilating, destroying, i—, —et, *v.a.* To annihilate, destroy.

افندي èfèndi, *s. t.* (*Greek*), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; افندم èfèndim! (my master) Sir! افندمز èfèndimiz (our master), our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوكتلوافندمز shèvkètli-èfèndimiz, our imperial master (the Sultan).

افواه èfwāh, *s. pl. a.* (*of* فم fèm), Mouths.

افول ùfūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; i—, —et, *v.n.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افيون àfyòn, *s. t.* Opium.

اق àk, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; كوزك اق ghyùzung-àki, the white of the eye; يمورطه نك اق yìmurtaning-àki; اق جكر àk-jìgher, the lungs, the lights; اق صقالو àk-sàkalli, one with a white beard, an old man; an elder; the chief man *or* petty magistrate of a village; اق بابا àk-bàba, a kind of vulture; اق دكز àk-dèngiz, the Mediterranean; يوزى اق yùzu-àk, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honorably, who has cause to feel a just pride; اقلق àklik, *s. t.* Whiteness; يوزاقلغى yùz-àklighi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقاليم àkālīm, *s. pl. a.* (*of* اقليم iklīm), Climes (in geography, the world being supposed to be divided into

seven such sections, whence اقاليم سبعه àkālīmi-sèb"à, *the seven climes*, means the whole world).

اقامت ìkāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; ا—, —et, *v.n.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامه ìkāmé, *s. a.* (*identic originally with the preceding word*), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); ا—, —et, *v.a.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانيم àkānīm, *s. pl. a.* (*of* اقنوم ùknūm), The Persons of the Trinity; اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé, the three Persons of the Trinity.

اقبال ìkbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار àktār, *s. pl. a.* (*of* قتر, *not used*), Districts, regions; —, *s. t.* (*for* عطار "àttār, *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمق àktarmak (*aor.* اقتارر àktarir), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس ìktibāss, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); ا—, —et, *v.a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام ìktihām, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; ا—, —et, *v.n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا ìktidā, *s. a.* A taking as one's ensamplar, following the teaching, and imitating the actions of; ا—, —et, *v.n.* To follow as a guide and example.

اقتدار ìktidār, *s. a.* Power, might, [puissance.

اقتران ìktirān, *s. a.* Conjunction (of

or the heavenly bodies).

اقتضا ìktizā, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; ا—, —et, and اقتضاسی او ìktizāssi-òl, *v.n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا ìktifā, *s. a.* A following after, (physically or morally); ا—, —et, To follow after.

اقچه àkcha, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one third of a *pàra*, and consequently the $\frac{1}{120}$ of a piastre, or the $\frac{1}{55}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام àkdām, *s.pl.a.* (*of* قدم kàdem), Feet; —, ìkdām, *s. a.* Perseverance; ا—, —et, *v.n.* To persevere.

اقدم àkdem, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; بوندن اقدم bùnd*a*n-àkdem, Some time ago; بوندن اقدمجه bùnd*a*n-àkdemj*a*, Some little time ago, a few days since.

اقرار ìkrār, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; ا—, —et, *v.a.* To confess, avow, admit.

اقران àkrān, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn, *not in use*), Equals (in rank or age); (*as a Turkish singular*) an equal (in rank or age).

اقربا àkrab*ā*, *s. pl. a.* (*of* قريب kàrīb), Near relatives.

اقسامق *or* اقصامق àksam*a*k (*aor.* اقصار) *v.n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called اقصاق *or* اقساق àksàk.

اقسرمق *or* اقصرمق àks*i*rm*a*k (*aor.* اقصرر àks*i*r*i*r) *v.n.* To sneeze.

اقصا *or* اقصی àksà, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار àktār, *s. pl. a.* (*of* قطر kùtr), Countries, districts; (*of* قطره kàtr*a*), Drops.

اقعاد ìk"ād, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; ا—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل àkàll, *a. a.* The least in number or quantity; اقلی àkàlli, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام àklām, *s. pl. a.* (*of* قلم kàlem), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقليم ìklīm, *s. a.* A clime.

اقمشه àkmishé, *s. pl. a.* (*of* قماش kùmāsh), Stuffs, cloths.

اقمق àkmak (*aor.* اقار àkar), *v.n.* To run, flow.

اقناع ìknā", *s. a.* A contenting, satisfying; ا—, —et, *v.n.* To content, satisfy.

اقندی àkìndì, *s. t.* A current, flow of water, stream, rapid.

اقنوم ùknūm, *s. a.* A Person of the Trinity.

اقين àkìn, *s. t.* Predatory incursion in an enemy's country.

اك èk, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —يری, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad. t.* The most.

اكابر èkyābir, *s. pl. a.* (*of* اكبر èkbèr), The greatest persons.

اكارم èkyārim, *s. pl. a.* (*of* اكرم èkrèm), The most noble or generous persons. [guard; informed.

آگاه āghyāh, *a. p.* Aware, on one's

اكبر èkbèr, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اكترا ìktirā, *s. a.* A taking on hire; ا—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اكتساب ìktissāb, *s. a.* An acquiring to one's self; ا—, —et, To acquire.

اكتفا ìktifā, *s. a.* A being sufficient; ا—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اكتنا ìktinā, *s. a.* A being surnamed.

اكتناه ìktināh, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اكثر èksèr, *a. a.* More or most in number or quantity; اكثری èksèrī, *ad. t.* and اكثريا èksèrìyyā, *ad. a.* For the most part, most

اگر ègher, *c. p.* If. [generally.

اكرام ìkrām, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; ا—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect; —, *v.a.* To give as a present.

اكراه ìkrāh, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اكرچه è*gh*èrché *or* è*gh*èrchi, *c. p.* If; although; true it is that.

اكرلمك èghrilmek (*aor.* اكريلور èghrilir), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اكرم èkrèm, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اكرمق àng*ir*mak (*aor.* اكرر àng*ir*ir), *v.n.* To bray (an ass).

اكرمك è*gh*irmek (*aor.* اكرر è*gh*irir), *v.a.* To spin (thread).

اكرى è*gh*ri, *a. t.* Bent, crooked; slanting, out of the perpendicular; اكرى بوكرى è*gh*ri-bù*gh*ri, very crooked, devious, tortuous.

اكسك èksik, *a. t.* Incomplete, wanting in number, quantity, or part; —, *s. t.* A defect; a number, quantity, or part which is wanting.

اكسلمك èksilmek (*aor.* اكسلور èksilir), *v.n.* To become less in number or quantity, to diminish, decrease.

اكسه èn*g*sé, *s. t.* The back of the head or upper part of the neck; the back or hind part of an object.

اكسير ìksīr, *s. a.* An elixir, liqueur; the philosopher's stone or philtre.

اكشى èkshi, *a. t.* Sour, acid, tart; unfavourable, unpromising, menacing (countenance).

اكشيمك èkshimek (*aor.* اكشير èkshir), *v.n.* To become sour; to put on an unfavorable or menacing aspect (a countenance).

اكل èkl, *s. a.* An eating; وشرب— —u-shùrb, eating and drinking; ا—, —et, *v.a.* To eat.

اكلامق ànglamak (*aor.* اكلار ànglar) (*à*nnamak, *aor.* ànnar), *v.a.* To understand, comprehend; سوزاكلار sùz-ànnar (understanding fully what is said to him), intelligent; tractable; reasonable (person).

اكلمك èklémek (*aor.* اكلر èklER), *v.a.* To join (two pieces together, or one to another); to add; —, ìn*g*lémek, *v.n.* To groan, to moan.

اكليل ìklīl, *s. a.* A diadem.

اكمال ìkmāl, *s. a.* A completing, finishing, perfecting; ا—, —et,

v.a. To complete, finish, perfect, fill up.

اكمق àngmak (*aor.* اكار àngar), *v.a.* To think of, call to mind, or pronounce the name of.

اكمك èkmek (*aor.* اكر èkER), *v.a.* To sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); — (*for* اتمك), *s. t.* Bread; —, èghmek, *v.a.* To bend.

اكندى *or* اكنتى èghenti, *s. t.* Filings.

اكه èghé, *s. t.* A file (steel instrument for filing metals).

اكەلمك èghélémek (*aor.* اكەلر èghéLER), *v.a.* To file with a file.

اكى èghi, *or* اكى كموكى éghi-kèmighi, *s. t.* A rib, rib-bone.

اكيد èkīd, *a. a.* Very strong.

اكين èkin, *s. t.* Seed-sowing; sown seed; cereal crops; —وقتى —wàkti, seed-time; —اكمك —èkmek, To sow corn; —بچمك —bìchmek, To cut down the corn.

ال èl, *art. a.* The Arabic definite article, placed equally before nouns and adjectives: it is found in many Turkish adverbial and qualifying expressions. When preceded by the Arabic preposition ل (lì, for, &c.), the ا is suppressed, and the two letters ل are joined, as, للتأديب lì-'t-tè'dīb, *for punishment;* and the word الله Allāh, *God,* in that case becomes لله lì-'llàh, *for God, for God's sake.* The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, èl, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ايشى èl-ìshi, work of hand; ال يازسى èl-yàzissi, writing, manuscript; ال التنده èl-àltìnda, underhand, in secret; الده در èlda-dir, it is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; المده در èlimda-dir, it is in my power, it is at my option; الده ويرمك èla-vèrmek, to betray; to give up to the authorities; الده كتورمك èla-ghètirmek, to acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چكمك èl-chèkmek, to withdraw one's

assistance or co-operation; to have nothing more to do with a thing; الدن كلمك èldan-ghèlmek, to be in (one's) power (to do), as, المدن كلمز èlimdan-ghèlmàz, it is not in my power, I am not able (to do it); —, àl, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* الق àlmak, take, take thou; as, السنا àl-sèn-a! there, take that! there's for you! —, āl, *s. a.* A family, race, dynasty, as, العثمان āli-"òssmān, the Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem.

الا ālā, *s. pl. a.* (*of* الا èlā, *not used*), Graces, favours; —, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes; —, èlā, *int. a.* Ho! —, àl*a*, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; الابالق àla-bàlik, a trout; الاقارغه àla-kàrgha, a jack-daw; الاتنلو àla-tènli, a leper, leprous; الاجه àlaja, somewhat diversified by spots; بولاجه —bùlaja, very grossly diversified with colours; —illā, *c. a.* unless, but, except; or otherwise; only that, saving that.

الارغه àlàrgha, *s. t.* (*Italian*), A certain distance from shore, or from any object; —, *a.* and *ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *int. t.* Be off! keep away! keep your distance!

الآن èl-ān, *ad. a.* Now, at this moment, actually, presently.

الاه *or* الله ilāh, A god; God; الاهی *or* الهی ilāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; الاهیت *or* الهیت ilāhìyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead.

الای àlay, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; الای مالای àlay-màlay, *ad. t.* One over the other, all together as when a crowd rushes; میرالای mīri-àlày (mìràlày), a colonel, commandant of a regiment; —, ālāy, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes.

الایش ālāyish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade.

البته èlbètté, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

البسه èlbissé, *s. pl. a.* (*of* لباس lìbāss), Clothes, garments, raiment.

الت àlt, *s. t.* The under part or side; the space underneath; —اوست, —ùsst, upside down, topsy-turvy; —یانی, —yàni, طرفی—, —tàrafi, the next place lower down; the remainder, the sequel; ا—, —et, *v.a.* To vanquish, overcome; او—, —òl, *v.n.* To be vanquished, conquered, overcome; —, ālet, *s. a.* An instrument, tool, implement; an organ; الت تناسل ālèti--tènāssul, the organ of generation.

التباس ìltibāss, *s.a.* The wearing an appearance calculated to create doubt.

التجا ìltijā, *s. a.* A taking refuge, seeking an asylum; ا—, —et, *v.n.* To take refuge, seek an asylum.

التحاق ìltihāk, *s. a.* The joining one's self or becoming joined to; adhesion; ا—, —et, *v.n.* To join one's self on to.

التحام ìltihām, *s. a.* The heat of battle.

التزام ìltizām, *s. a.* The taking upon one's self, undertaking; the taking a great interest in, protecting, giving one's influence; the taking the public revenues on farm; ا—, —et, *v.a.* To undertake; to take (the public revenues) on farm; to protect or support actively.

التفات ìltifāt, *s. a.* A turning one's face towards; taking notice of (persons or things); shewing attentions to (persons); ا—, —et, *v.n.* To take notice of; to show attentions.

التماس ìltimāss, *s. a.* The making a request, begging a favour; a request; ا—, —et, *v.a.* To request.

التمش àltmish, *a. t.* Sixty.

التون àltin, *s. t.* Gold; a piece of gold money.

التهاب ìltihāb, *s. a.* Inflammation.

التی àlti, *a. t.* Six; —, èlti, The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

التيام ìltiyām, *s. a.* A being healed (a wound).

الچق àlchàk, *a. t.* Low; mean, base; —كوكللو, —ghyùngullu, Meek, low in spirit; —طبيعتللو, —tàbi"àtlì, of a mean, low, base disposition.

الچى àlchì, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاح ìlhāh, *s. a.* A soliciting with importunity.

الحاد ilhād, *s. a.* A departing from the true doctrine in religion; heresy.

الحاصل èl-hāssìl, *ad. a.* In fine, in short, to sum up all.

الحاق ìlhāk, *s. a.* The adjoining one thing to another; ا—, —et, *v.a.* To adjoin, annex.

الحال èl-hāl, *ad. a.* Now, at the present time; فى الحال fì-'l-hāl, At once, immediately; الحالةهذه èl-hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at present.

الحق èl-hàkk, *ad. a.* In sooth, in truth, truly, verily.

الداتمق àldatmak (*aor.* الدادر àldàdìr), *v.n.* To deceive; to cheat; to disappoint.

الدانمق àldanmak (*aor.* الدانور

àldànìr), *v.n.* To be deceived; to make a mistake.

الدوان èldivèn, *s. t.* A glove.

الزام ìlzām, *s. a.* A convincing; ا—, —et, *v.a.* To convince.

الزام èlzèm, *a. a.* More, most, or very necessary.

السنه èlsinè, *s. pl. a.* (*of* لسان lìssān), Tongues; languages.

الش àlìsh, *s. t.* A taking; a mode of taking; —ويرش, —vèrish, Trade, commerce.

الشمق àlìshmak (*aor.* الشور àlìshìr), *v.n.* To grow used, become accustomed; to get into a habit; to grow tame; to grow easy in action (a machine).

الغا ìlghā, *s. a.* An abolishing, annulling; ا—, —et, *v.a.* To abolish, to annul.

الغار ìlghàr, *s. t.* A canter or gallop; ا—, —et, *v.n.* To go at a canter or gallop; to make an incursion or military reconnaissance on horseback.

الغرض èl-ghàraz, *ad. a.* In short, what we want to explain is this.

الف èlf, *s. a.* A thousand; —, èlif, Name of the first letter of the alphabet; the upright figure of a handsome young person.

الفت ùlfet, *s. a.* Acquaintanceship, a knowledge of; ا—, —et, *v.n.* To become acquainted; to cultivate one's friendship; to become accustomed (to a thing).

الفته ālùftė, *a. p.* Beside one's self; miserable.

القا ìlkā, *s. a.* A throwing, casting out of the hand before one, a merely dropping a thing without projecting it to a distance; ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, drop; to impute, cast upon.

القشلمق àlkìshlamak (*aor.* القشلار àlkìshlar), *v.a.* To greet with applause.

القصه èl-kìsssa, *ad. a.* In fine, in short; the fact of the matter is this.

الك èlek, *s. t.* A sieve; —, ìlk, *a. t.* First; الك بهار ìlk-bàhār, Spring, early spring; الك ابتدا ìlk-ìptidā, First and foremost, first of all, in the first place; الكين الكين ìlkin, *ad. t.* First and before doing any thing else; —, ìlik, *s. t.* Marrow; a loop for a button to pass into; an eye for a hook to pass into.

الكا ùlkyā (ùlkė), *s. t.* Country, territory, land.

الكلمك ìliklémek (*aor.* الكلر ìliklɛr), *v.a.* To button; to hook; to fasten with hooks or buttons.

الله èllémek (*aor.* الر èllɛr), *v.a.* To touch, finger, handle; to turn out of doors.

الله àllāh, *s. a.* God; —كريم, —kèrīm! God is beneficent, never mind! ماشاالله mā-shā-'llāh! Well! Wonderful! (*lit.* What things God wills!) ان شاالله ìn-shā-'llāh! God willing! If God so wills! Let us hope so! اللهى سورسك àllāhi-sèvèrsen! If you love God! For God's sake! —راضى اولە —rāzi-òla! May God be satisfied (and reward you)! —صقلاسون —sàklassin! —كوسترمسون —ghyùsstermassin! God forbid! May God preserve us

—ويره, —vèré (*or* ويرسون vèrsin)! God grant it! اللهه اصمارلدق àllāha-ìssmàrlad*i*k! Good bye! we commend you to God! والله wà-'llāhi! بالله bì-'llāhi! تالله tà-'llāhi! By God! (These three expressions are used, either the first alone and most frequently, or with the second after it pretty commonly, or with the third following them as a very solemn oath). الله الله àllah-àllāh! (O God! O God!) Wonderful! What a shame! What a pity! What's all this!

اللى èlli, *a. t.* Fifty; اللنجى èllinji, Fiftieth; الليشر èllishèr, Fifty a-piece.

الم àl*i*m, *s. t.* A taking, a buying; the quantity taken at once; كوزالمى gh*yù*z-àl*i*m*i*, The space the eye can take in; —صاتم, —sàt*i*m, Purchase and sale, transfer; —, èlem, *s. a.* Pain, suffering; grief, anguish.

الما èlm*a*, *s. t.* An apple; —قزل kìz*i*l—, Rome.

الماس èlmāss, *s. a.* A diamond; a rose diamond.

المق àlm*a*k (*aor.* الور àl*i*r), *v.a.* To take; to receive; to buy; to hold, contain, take; —, *v.n.* To take, catch (a fire); to take fire, to go off (fire-arms); —نفس nèfess—, *v.n.* To breathe; to take breath; to have a hole whence air or water escapes (any vessel, pipe, or reservoir that should be air-tight).

الملك ìlmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الن àl*i*n, *s. t.* The forehead.

الود ālūd (*in composition*), الوده ālūdé (*in composition or alone*), *a. p.* Soiled, polluted, stained, smeared over.

الوهيت ùlūhìyyèt, *s. a.* Godhead, the quality of being God, divinity.

الويه èlviyé, *s. pl. a.* (*of* لوا lìwā), Flags, standards; provinces.

آله ìlāh, *s. a.* A god; God; الهى ìlāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. a.* A hymn, anthem, carol; الهيت ìlāhìyyèt, *s. a.* The quality of being divine.

الهام ìlhām, *s. a.* (God's) inspiring or revealing (divine truths to his prophets); ı—, —et, *v.a.* To inspire into the mind, to reveal.

الدجق àlajak, *fut. pass. part.* (*of* الملق àlmak), Any thing which is to be taken or received; a debt receivable; الدجقلو àlajakli, A creditor, one who has debts to receive.

الدمك èlémek (*aor.* الر èlEr), *v.a.* To sift, pass through a sieve; الدمه èlémé, Any thing which has been sifted and freed from dust or broken parts.

الى ìlà, *p. a.* (ìlé before the definite article ال) To, towards (*used in Turkish adverbial expression*), —ماشاالله, —mā-shā-'llāh, To *or* until (the time) which God wills; —اخره, —ākhirihi, To the end, and so forth, &c.; الى الابد ìlé-'l--èbed, To all eternity.

اليقومق àlikòmak (*aor.* اليقور àlikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlīm, *a. a.* Painful.

اليوم èl-yùvm, *ad. a.* Now, at the present day.

اليويرمك àlivèrmek (*aor.* اليورر àlivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

ام àm, *s. t.* The female organ of generation; —, ùmm, *s. a.* A mother; ام الولد ùmmu-'l-vèled, A slave who has borne an acknowledged child to her owner.

اما àmmā, *c. a.* But.

امائل èmāssil, *s. pl. a.* (*of* امثل, *not used*), Equals, persons of like rank.

اماده āmādé, *a. p.* Ready, prepared.

امارت ìmārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

اماره èmāré, *s. a.* Sign, trace; sign, signal, indication; —, èmmāré, *a. a.* (*fem. of* امار èmmār, *not used*), Which commands and will be obeyed; —نفس nèfsi— (the commanding spirit), the uncontrolled passions, (one of the three states of the passions in Mussulman ethics, the two others being نفس لوامه nèfsi-

-lèvwāmé (the reproaching spirit), when the passions are controlled, but still struggle for mastery, and نفس مطمئنه nèfsi-mùtma'ìnné, (the resigned spirit), when the passions are completely subdued.

امالة ìmālé, *s. a.* A causing to incline; ا—, —et, *v.a.* To cause to incline; to turn, to bend.

امام ìmām, *s. a.* A chief, leader; a leader in the ritual performance of prayer; امامت ìmāmèt, *s. a.* اماملق ìmāmlìk, *s. t.* The office of ìmam.

امامه ìmāmé, *s. a.* The longish and somewhat pear-shaped ornament at the end of the tassel of prayer-beads; the similarly shaped, but much larger, mouthpiece of a smoking-pipe.

امان èmān, *s. a.* Safety, security; safe-conduct, protection; quarter, mercy; —, āmān! *int. a.* Oh! O dear me! Mercy!

امانت èmānèt, *s. a.* Any thing placed in trust, either to be returned to the giver, or to be given to a third party; an office of trust under government, and conducted on government account, not on farm; اللهدامانت اوله àllāha-èmānet-òla (àllā'mānet-òla), Thank you! (used when any one wishes us health after we drink or have been shaved, by saying عافيت اوله "āfìyyèt-òla, *or* سحتلر اوله sìhhàtlar-òla; it means literally, *may that* (or *may you*) *be left in trust with God's providence*), امانتدار èmānetdār, *s. p.* One who holds something in trust.

امت ùmmèt, *s. a.* The church, the whole body of the followers of a religion; محمد—, ùmmèti-Mùhàmmed, The Muhammedan Church; عيسى—, ùmmèti-"Īssà, The Church of Jesus; ناجيه—, ùmmèti-nājìyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امتثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating; ا—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtiḥān, *s. a.* A trying, putting to the proof; examination; ا—, —et, *v.n.* To prove, try; to examine (scholastically); او—, —òl; To submit to a formal examination; او— بری ایله bìri-ìla —òl, *v.n.* To be examined competitively with another.

امتداد ìmtidād, *s.a.* Duration; length (in time).

امتزاج ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with; ا—, —et, *v.n.* To agree well (with any one), get on well together.

امتعه èmti"à, *s.pl.a.* (*of* متاع màtā"), Goods, merchandise.

امتلا ìmtilā, *s.a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā", *s. a.* A refusing, drawing back; ا—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him; the being under obligations for a favour; ا—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed.

امتیاز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction privilege.

امثال èmsāl, *s. pl. a.* (*of* مثل mìssl), Similar things; precedents; (*as a Turkish singular*) a precedent; ضروب امثال zùrubu-èmsāl, Proverbs, proverbial expressions; امثال کثیره سنی میسر ایلسه èmsāli-kèssīréssini-mùyèsser-èyléyé, May (God) grant (you) many such (happinesses)! *equivalent to our* Many happy returns of the day! *and used on any occasion of rejoicing.*

امد āmed, *s. p.* Coming, arrival; امدی āmédī, *s.p.* امدجی āmedji, *s.t.* The title of one of the higher functionaries of the Turkish government; to him are delivered all papers and reports *coming* from the provinces, and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan; —, —شد shùd, Coming and going; ا— —, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards; —, èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring; ا—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدی ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore; wherefore, —, āmédī (*see* امد āmed).

امدیه āmédìyyé, *s. t.* Import duty [on merchandise.

امر āmir, *s. a.* A commander, one who commands, the competent authority; امرانه āmirāné, *a. p.* Suitable or proper for a commander; —, èmr (èmir) *s. a.* A command, order, injunction; a matter, affair, business; من‌لهالامر mèn-làhū-'l-èmr, he to whom the right of commanding belongs, *i.e.* the competent authority; *also, by implication,* you yourself; امرعالی èmri-"ālī, the supreme command, a firman, imperial rescript or edict; یول‌امری yòl-èmri, a passport or order for post-horses; امرسزك èmir-sìzing, it is for you to say, to order, to command; امرنامه èmir-nāmé, any letter received from a superior; ا—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed;* بکاامرایتدی he commanded it *to me*).

امرا ùmérā, *s. pl. a.* (*of* امیر èmīr), Commanders, lords, officers.

امرار ìmrār, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; ا—, —et, *v.a.* To cause to pass; امراروقتا ìmrāri-wàkt-et, To procrastinate, lose time, gain time.

امروز ìmrūz, *s. p.* To day.

امزرمك èmzirmek (*aor.* امزیرر èmzirir), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزك èmzik, *s. t.* The spout of a [vessel.

امزمك èmzémek (*aor.* امزر èmzer), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امساك ìmsāk, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; ا—, —et, *v.n.* To enter on a fast by putting away food; to practice abstinence, to restrain one's self.

امضا ìmzā, *s. a.* The signing a paper; a signature; ا—, —et, *v.a.* To

امن ùmn, *s. a.* Safety, security.

امنیت èmnìyyèt, *s.a.* Safety, security, confidence.

امنیه ùmnìyyé, *s. a.* Hope, wish, desire.

اموات èmvāt, *s.pl.a.* (*of* میت mèyyit), The dead.

امواج èmvāj, *s. pl. a.* (*of* موج mèvj), Waves.

اموال èmwāl, *s. pl. a.* (*of* مال māl), Possessions, properties, goods.

امواه èmvāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

امور ùmūr, *s. pl. a.* (*of* امر èmr), Affairs, matters, businesses; (*as a Turkish singular*) an affair of importance; ا—, —et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance; بورمدهدکل ùmūrumda-dìghil, I don't care a fig about it.

امهال ìmhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay; ا—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

امید ùmīd (ùmut), Hope; ا—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon; ویرمك —, —vèrmek, To give some hope; کسمك —,

sign, زیرده واضع الامضا zīrda-wāzi"u-'l-ìmzā, The undersigned.

امعان ìm"ān, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امك èmek, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; امکدار èmekdār, an old servant; صرف ا—, —sarf-et, To bestow labour, take pains.

امکان ìmkyān, *s. a.* Possibility, the being possible; امکانی وارمی ìmkyāni-vàr-mi? Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امل èmel, *s. a.* A desire, wish (to obtain); ا—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا ìmlā, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; ا—, —et, *v.a.* To write.

املاك èmlāk, *s. pl. a.* (*of* ملك mùlk), Lands; freehold properties.

امم ùmèm, *s. pl. a.* (*of* امت ùmmèt), Churches, religious aggregations of mankind.

امك èmmek (*aor.* امر èmER), *v.a.* To suck, draw by suction.

—kèssmek, *and* قطع امیدا kàt"*i*-ùmīd-et, To give up all hope, to despair; امیدوار ùmīdvār, *a. p.* Hopeful, hoping still, in expectation.

امیر èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed.

امیز āmīz, *a. p.* (*in composition*), Mixed with, containing.

امین āmīn! *int. a.* Amen! —, èmīn, *a.a.* Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —, *s.a.* A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الای امینی àlay-èmīni, a military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank is now abolished; ترسانه امینی tèrsānè-èmini, the (former) superintendant of the imperial dock-yard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant; الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present; الی الان ìlé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto; من الان mìn-el-ān, *ad. a.* Henceforward, henceforth; انیده ānida, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately; —, *s.p.* Beauty, grace, gracefulness; —, ān, *pron. p.* That; این وان īn-u-ān, This and that; this world and the world of spirits *or* the world to come; all things; —, èn, *s. t.* Width, breadth; —, ìn, *c. a.* If; ان شاالله ìn-shā-'llāh! If God wills it!

انا *àna*, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things; انا دیرك *àna*-dìrèk, a *lower* mast; انا لغم *àna*-làġ*h*im, a *main* drain or sewer; دمیرك اناسی قیرلدی dèmiring-*àna*ssi-kìrildi, the *shank* of the anchor has broken; بیوك انا bìyuk-*àna*, A grandmother; اوبکی انا ùwèġ*h*i-*àna*, A step-mother; قاین انا kàyn-*àna*, A mother-in-law, the mother of one's wife; انا بابا کونی *àna*-bàba-ġ*h*yùnu, an uproar.

انابت ìnābet, *s. a.* A repenting, repentance; ا—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

اناث ìnāss, *s. pl. a.* (*of* انثى, *not used*), Women, womankind.

اناختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

انار ènār (nār) *s. p.* A pomegranate.

اناس ùnāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ìnsān), Men; mankind.

انافور ànafòr, *s. t.* (*Greek*), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.

انام ènām, *s. a.* Mankind.

انانمق ìnanmak (*aor.* انانور ìnànìr), *v.a.* To believe (an assertion); —, *v.n.* To believe in, to believe (any thing other than an assertion).

انانيت ènānìyyèt, *s. a.* Egotism.

انبا ìnbā, *s. a.* The communicating intelligence; ا—, —et, *v.a.* To communicate.

انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gundeck in a man-of-war; the hold of a ship; اوچ انبارلو ùch-ànbarlì, a three-decker.

انبساط ìnbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; خاطر —, ìnbissāti-khātir, pleasure, an opening out of the heart.

انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful, copious, large.

انبيا ènbiyā, *s. pl. a.* (*of* نبي nèbī), The prophets.

انبيق ìnbīk, *s. a.* A still, a retort, an alembic.

انتاج ìntāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; ا—, —et, *v.a.* To produce, cause.

انتباه ìntibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.

انتخاب ìntikhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; ا—, —et, *v.a.* To choose, select, elect.

انتزاع ìntizā", *s. a.* A plucking out or off; ا—, —et, *v.a.* To pluck out or off.

انتساب ìntissab, *s. a.* A being related to, in relations with.

انتظار ìntizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار اشد من النار èl-ìntizāru-èshèddun-mìn-en-nār, Expec-

tancy is worse than fire (*Arabic proverb*).

انتظام ìntizām, *s.a.* The being ranged in order; order, regularity.

انتفاع ìntifā", *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; ا—, —et, *v.a.* To derive, gain; —, *v.n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.

انتقال ìntikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; ا—, —et, *v.n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so as to comprehend fully; from this life; داريقا—, ìntikāli-dāri-bàkā-et, *v.n.* To die; سريع الانتقال sèrī"u-'l-ìntikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.

انتقام ìntikām, *s. a.* Vengeance, revenge; الق—, —àlmak, *v.n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.

انتما ìntimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انتها ìntihā, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انتهاز ìntihāz, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); ا—, —et, *v.a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز ìnjāz, *s. a.* The fulfilment (of a promise); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام ènjām, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذير ènjām-pèzīr, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق ànjak, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجك ìnjik, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot? [Stars.

انجم ènjum, *s. pl. a.* (*of* نجم nèjm),

انجماد ìnjimād, *s. a.* The becoming congealed, frozen, solid.

انجمن ènjumèn, *s. p.* An assembly, society; دانش—, ènjumèni-dānish, The Scientific Institution of Constantinople.

انجير ìnjir, *s. t.* A fig; قوروانجير kùru-ìnjir, a dried fig; قوطی انجيری kùtu-ìnjiri, figs in drums or boxes; الممه انجيری èlémé-ìnjiri, picked figs (this very likely should be الله èllémé, *picked by hand*); انجيردلن ìnjir-dèlen, the beccafico.

انجيل ìnjīl, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف ìnhirāf, *s. a.* A turning away, swerving; خاطر—, ìnhirāfi-khātir, an unfriendly or unpleasant state of mind; مزاج—, ìnhirāfi-mìzāj, an ailment, indisposition in health; ابره—, ìnhirāfi-ìbré, پوصله—, ìnhirāfi-pùssla, the variation of the compass.

انحصار ìnhissār, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط ìnhitāt, *s. a.* A descending from on high; ابره—, ìnhitāti-ìbré, the dip of the magnetic needle; افق—, ìnhitāti-ufuk, the dip of the horizon.

انحنا ìnhinā, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

اند ànd, *s. t.* An oath; ايچمك—, ànd-ìchmek, *v.n.* To take an oath.

انداخت èndākht, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته èndākhté, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز èndāz, *a. p. (in composition)*, Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنكرانداز lènghèr-èndāz, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه èndāzé, *s. p.* Measure (in general); —بی bī—, beyond measure; —, *s. t.* A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام èndām, *s. p.* Stature, figure,

form; symmetry of shape, proportion.

اندرون èndérun, *s. p.* The inside; the inner, private, or women's apartments; —همایون, èndérūnu-hùmāyun, the more private apartments of the Sultan's court; —اغالری, èndérūn-à*gh*a*lari*, the superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

اندفاع ìndifā", *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndūd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with.

اندوه èndūh, *s. p.* Grief, affliction, sadness.

اندیشر èndīsh, *a.p.* (*in composition*), Who thinks.

اندیشه èndīshé, *s. p.* Thought, care, anxiety.

انزال ìnzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (in coitu); ا—, —et, *v.a.* To cause to descend; ا—, —et, *v.n.* To emit seed (in coitu).

انزوا ìnziwā, *s. a.* A going into retirement; retirement.

انس ìnss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of* نسب nèsseb), Relatives, kindred; (*of* نسبت nìssbèt) logarithms, proportional numbers.

انسان ìnsān, *s. a.* A man, a human being; —العین, ìnsānu-'l-"àyn, the pupil of the eye; انسانی ìnsānī, *a. a.* Human; انسانیت ìnsānìyyèt, *s. a.* Humanity; انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

انسز ānsiz, انسزین ānsizin, اپ‌انسزین àp-ānsizin, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, ànsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسیت ùnsìyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; ا—, —et, *v.n.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا ìnshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary com-

position; ا—, —et, *v.a.* To make, build, construct, erect.

ان‌شاالله ìn-shā-'llāh, *int. a.* God willing! If God wills it! Let us hope so!

انشته ènishta, *s. t.* A brother-in-law, husband of one's sister.

انشراح ìnshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ànsār, *s. pl. a.* (*of* ناصر nāssir, *not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and *assisted* him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف ìnsāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; ا—, —et, *v.n.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف ìnsirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; ا—, —et, *v.n.* To desist from advancing straight on, to turn on one side or back.

انضمام ìnzimām, *s. a.* A being added, appended, affixed; —رأی, ìnzimāmi-rè'y, the addition of some one's approval or favourable opinion.

انطفا ìntifā, *s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام èn"ām, *s. pl. a.* (*of* نعمت nì"met), Favours, benefits, graces; —, ìn"ām, *s. a.* The bestowing (a gift, a favour); a gift (from a superior); ا—, —et, *v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف ìn"itāf, *s. a.* A being turned aside, deflected.

انعقاد ìn"ikād, *s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاریه ànghārìyyé, *s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف ènf, *s. a.* The nose; رغماًلانفه ràghman-lì-ènfihi, *ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, ānif, *a. a.* Going before, preceding (*in*

انفالذكر ānifu-'z-zìkr, *a. a.* the afore-mentioned); انفا ānifā, *ad.a.* Before, above.

انفاذ ìnfāz, *s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; ا—, —et, *v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراد ìnfirāḍ, *s. a.* The being single, alone; على الانفراد "àlé-'l-ìnfirād, by himself, &c., separately; one by one.

انفراق ìnfirāk, *s. a.* A being separated.

انفس ènfûss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons; souls; —, ènfèss, *a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال ìnfissāl, *s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انفصام ìnfissām, *s. a.* The being cut or broken in two (a thread,&c.).

انفعال ìnfi"āl, *s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه ènfîyyé, *s. t.* Snuff; —قوطيسى, —kùtussu, a snuff-box.

انقباض ìnkibāz, *s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض ìnkirāz, *s.a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession).

انقسام ìnkissām, *s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا ìnkizā, *s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع ìnkitā", *s.a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب ìnkilāb, *s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد ìnkiyād, *s. a.* Obedience, submission; ا—, —et, *v.n.* To yield obedience, to submit.

انكار ìnkyār, *s. a.* A denial, negation; ا—, —et, *v.a.* To deny.

انكبين ènghyubīn, *s. p.* Honey.

انكرك ènghérek, *s. t.* A viper.

انكسار ìnkissār, *s.a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; ا—, —et, *v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انكسر ènkseR, *s.t.* A nail (for nailing).

انكشاف ìnkishāf, *s. a.* A clearing up, brightening up.

انكشت ènghyùsht, *s. p.* A finger.

انكشتر ènghyushtÈR, *s. p.* A finger

انكل ènghèl, *s. t.* A rival. [ring.

انكور ènghyūr, *s. p.* A grape, grapes.

انكيز ènghīz, *a. p.* (*in composition*), Which excites, raises.

انكين ènghin, *s. t.* The open sea, far from shore.

انمك ènmek (*aor.* انر ènER), *v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها ìnhā, *s. a.* A reporting, communicating; —, —et, *v.a.* To report, communicate.

انهدام ìnhidām, *s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down. [defeated; defeat.

انهزام ìnhizām, *s. a.* A being routed,

انهماك ìnhimāk, *s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انيس ènīss, *s. a.* A familiar and intimate friend. [beautiful.

انيق ènīk, *a. a.* Graceful, elegant,

اني قوني èni-kònu, *ad. t.* In detail and

انين ènīn, *s. p.* A moan. [at leisure.

او ò (*or* اول òl), *pron. t.* He, she, it; that; —, èv, *s. t.* A house; —, àv, *s. t.* The chase, field-sport of any kind, as hunting, shooting, fishing, &c.; game; اوبارق èv-bàrk, *s.t.* House and household; wife, children, and attendants; اوصاحبي èv-sāhibi, the master of the house; a housekeeper, householder; اواوشاقلرى èv-ùshàklari, The family, the wife and attendants, or wife, children, and attendants; اولو èvli, *a.t.* Married, having a wife; اولولك èvlilik, *s. t.* The married state.

اواخر èwākhir, *s. pl. a.* (*of* اخر akhir), The last (decade or ten) days of a month. [set of tools.

اوادانلق àwadànlik, *s.t.* A workman's

اواره āwārÉ, *a. p.* Vagabond, errant.

اواز āwāz, *s. p.* A voice, sound; rumour, fame.

اواسط àwāssit, *s. pl. a.* (*of* اوسط èvsāt,

not used in this sense), The middle (decade or ten) days of a month. [Commands.

اوامر èwāmir, *s. pl. a.* (*of* امر emr),

اوان āwān, *s. pl. a.* (*of* ان ān), Moments, instants, times.

اوانی èwāni, *s. pl. a.* (*of* انا ina, *rarely used*), Vases, vessels.

اوائل àwā'il, *s. pl. a.* (*of* اول èvvel), The first (decade or ten) days of a month.

اوبا òba, *s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (*of* وبش, *not used*), Low fellows, rascals.

اوپمك ùpmek (*aor.* اوپر ùper), *v.a.* To kiss.

اوت òt, *s. t.* Grass; a herb: قورواوت kùru-òt, Hay, dry grass; —, èvet, *ad. t.* Yes.

اوتارمق òtarmak (*aor.* اوتارر òtarir), To lead to pasture (provincial).

اوتاغ òtāgh, اوتاق òtāk, *s. t.* A large tent. [timid, bashful.

اوتانغج ùtànghàch, *a. t.* Modest,

اوتانمق ùtànmak (*aor.* اوتانور ùtànir), *v.n.* To be ashamed, abashed.

اوتری ùturu, *ad. s.* Concerning, about, on the subject, on account of; name of the vowel-point ـُ.

اوتلاق òtlàk, *s. t.* Pasture; ـیری, —yèri, A place of pasture, a pasturage, pasture-ground.

اوتلامق òtlamak (*aor.* اوتلار òtlar), *v.n.* To graze, pasture.

اوتلق òtluk, *s. t.* Grass; a place abounding in grass, or from whence grass or hay is procured.

اوتمك ùtmek (*aor.* اوتر ùter), *v.n.* To sound, to echo, to ring; to sing (birds).

اوتوری ùturu, *s. t.* The vowel-point ـُ, corresponding to o, u, u, or *u*.

اوتوز òtuz, *a. t.* Thirty.

اوته ùté, *s. t.* The space beyond or farther off; —, *ad. t.* far off, farther off; ـبرو, —bèri, Hither and thither; ـبری‌ا, —beri-et, *or* اوته‌ابری‌ا ùté-ètmek-bèri-et, *v.n.* To try all manner of ways.

اوتی ùtu, *s. t.* An iron for ironing, a tailor's goose.

اوتیلمك ùtulémek, (*aor.* اوتیلر ùtuler), *v.a.* To iron, to press with a hot iron.

اوج àwuj, *s. t.* The palm of the hand; The inside of the hand held so as to contain any thing; a handful; طولوسی—, —dòlussu, a handful; —, ùj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, ūj, *s. t.* The end, extremity; —, èvj, *s. a.* The highest pinnacle; the perigee, or perihelion.

اوجاق òjak, *s. t.* A fireplace, hearth; a chimney; a family; a dynasty; a corps, and especially *the Corps of Janissaries;* a colony, and especially the *Colonies* (or *regencies*) *of Tripoli, Tunis, and Algiers;* اوجاغمزسونمسون òjaghimiz-sùnmassin, May our hearth (family *or* corps) never be extinguished!

اوجوز ùjùz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوچ ùch, *a. t.* Three.

اوچق ùchuk, *s. t.* A pimple on the [lips.

اوچقور ùchkur, *s. t.* The string or riband with which drawers or trousers are fastened round the waist like the mouth of a bag;

اوچقورلق ùchkurluk, the waist-

band or broad hem through which the string passes all round so as to tie drawers or trousers about the body.

اوچمق ùchmak (*aor.* اوچار ùchar) *v.n.* To fly; to fall down (a precipice, &c.), be precipitated.

اوچورم ùchurum, *s. t.* A precipice —, *a. t.* Precipitous, like a precipice.

اوچیوز ùchyuz, *a. t.* Three hundred.

اوخ òkh! *int. t.* Oh! I am glad of it! I am delighted!

اوخشامق òkhshamak (*aor.* اوخشار òkhshar), *v.a.* To caress, strok pat.

اود ùd, *s. t.* The gall, the gall-bladder; اودی قوپمق ùdu-kòpmak, *v.n.* (Any one's) gall-bladder burst (through fear), to have any great or sudden fright; —, (ùd) *s. t.* (*almost obsolete itself*) Fire; poison; a depilatory mixture used in baths; اغزاودی àghz-òtu, the priming of a gun; اودیرلری (ot)-yèrlèri, those parts of the body which require the ar

اورتاق òrtak, *s. t.* A partner, sharer;

او—, —òl, *v.n.* To be a partner, *or* partners.

اورتالق òrtalik, *s. t.* The general term for which we say in English "*the world*," and meaning two different things, viz. *the inanimate world*, or *nature*, and *the public*; in the first sense they say اورتالق اغاردی òrtalik-àghardi, (*the world became bright*) daylight dawned (or قاردی *darkened*, *i.e.* the shades of evening fell on nature); and in the second, اورتالقده نه خبروار what news is there abroad (among the public)?

اورتانجه òrtànja, *a. t.* The middle in age or size.

اورتمك ùrtmek (*aor.* اورتر ùrtER), *v.a.* To cover, cover up.

اورته òrta, *s. t.* The middle; the midst; a regiment (of Janissaries); —, *a. t.* Of a middling degree or quality; —ایلچی, —èlchi, A diplomatic minister of the second class, an envoy extraordinary, or a minister plenipotentiary (though

plication of depilatory substances;

اودلوبغه òdlu-bàgha, (the poisonous batrachian) the toad.

اودنج ùdunj, *s. t.* Money which has to be repaid, borrowed money.

اودمك ùdémek (*aor.* اودر ùdER), *v.a.* To pay (a debt).

او āvèr, *a. p.* (*in composition*), Which brings; which possesses; —, ūr, *s. t.* A wen.

او òra, *s. t.* That place, that spot; اورام òram (my that place) there, that part of my body; اوراك òrang, there, that part of thy body; اوراسی (its that place) there, that part of him, her, or it, &c.; اورایه òraya, to that place, there; اورادہ òrada, at that place, there; اورالرہ òralara, to those places, thereabouts; اورالردہ òralarda, at those places, thereabouts.

اورك òrak, *s. t.* A sickle, reaping-hook; —وقتی, —wàkti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpermek (*aor.* اورپرر ùrpérir), *v.n.* To stand on end (the hairs of the head or body).

these have each their special designations).

اورتی ùrtu, *s. t.* A cover, a cloth for covering.

اورد āvèrd, *s. p.* Battle, fight, combat; —, àwurd, *s. t.* The inner or lower part of the cheek, used as a bag by monkeys; the jowl?

اوردك ùrdek, *s.t.* A duck; an urinal.

اورده āvèrdé, *a.p.* Brought; related, narrated; carried away.

اورس ùrss, *s. t.* An anvil.

اورسلمك ùrsélémek (*aor.* اورسلر ùrséler), *v.a.* To handle roughly and rumple; to treat roughly.

اورصه òrsa, *s. t.* (*Italian*), A going near the wind; luffing; —, *int.* Luff! ا—, —et, *v.n.* To luff; —كمك, —ghìtmek, *v.n.* To be on a wind, to go on a wind; اورصه الاباندة òrsa-àlabànda! Down with the helm! Helm's a-lee! ا— —, — —et, *v.n.* To put the helm hard a-lee; to tack, to go about.

اورغیوج ùrghyuj, *s.t.* The hump on a camel's back.

اوركك ùrkek, *a. t.* Shying, which shies (a horse).

اوركمك ùrkmek (*aor.* اوركر ùrker), *v.n.* To shy, to be frightened, to take fright.

اوركه ùrékè, *s. t.* A distaff.

اورمان òrmàn, *s. t.* A wood, forest.

اورمجك ùrumjèk, *s. t.* A spider.

اورمق (wùrmak) (*aor.* اورر wùrur), *v.n.* To strike, beat, knock, hit, rap; —, *v.a.* To pop (any thing) into its place; to attack and pillage (a town, &c.); to take (an adverse piece at chess, &c.); —ال èl—, *v.n.* To put a hand (to word), to take in hand, to set to work upon; —باش bàsh—, *v.n.* To apply to, have recourse to for assistance, &c.; to pitch (a ship, boat, &c.); —بويونني bòyununa—, To decapitate (a person); —يوزينه yùzuna—, To taunt with, reproach with, cast in one's teeth; —طيشارى dìshàri—, *v.n.* To come out, make its appearance on the surface (an eruption, &c.); —برىولدن bìr-yòldan—, *v.n.* To strike into, to take a road; —بويا bòya—, *v.n.* To paint with paint; —ايار èyer—, *v.n.* To put on a

saddle (&c.), to saddle; —كوزه ghyùzé—, To be very conspicuous, striking; —قولاق kùlak—, *v.n.* To give ear, to listen; —تيموره (dèymira)—, *v.a.* To put in irons.

اورمك ùrmek (*aor.* اورر ùrer), *v.a.* To knit; to net; to tress, braid; to fine-draw; to build up (a wall, &c.); —, èvermek (*aor.* اوريرر èvérir), *v.a.* To give in marriage.

اورنك ùrnek, *s. t.* A pattern; a sample; —, èvrèngh, *s. p.* A throne.

اوروج ùruj, *s. t.* A fasting, observation of total abstinence from earliest dawn to sunset; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To fast (in that manner).

اورومك ùrumek (*aor.* اورور ùrur), *v.n.* To howl (a dog).

اورهمك ùrémek (*aor.* اورر ùrer), *v.n.* To multiply, increase in numbers (a race of animals).

اوز ūz, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of any thing; —قرنداشی, —(kàrdashi), One's

own brother (of the same father and mother); اوزلو ùzlu, *a. t.* Being charged with sap, unctuous, and tough.

اوزاتمق ùzàtmak (*aor.* اوزادر ùzàdir), *v.a.* To stretch out *or* forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.

اوزادی ùzādi, *in* اوزون اوزادیه ùzùn-ùzàdiya, *ad.* In detail, with all details, at great length.

اوزاق ùzàk, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.

اوزامق ùzamak (*aor.* اوزار ùzar), *v.n.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.

اوزانمق ùzânmak (*aor.* اوزانور ùzānir), *v.n.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.

اوزر ùzer, *s.t.* The space (*or* degree) over any thing; اوزرم ùzérim, The space over *me*; اوزرك ùzéring, The space over *thee*; اوزری ùzéri, The space over *him*, *her*, or *it*; اوزرمه ùzérima, Over or *on to*

me; اوزرمده ùzérimd*a*, Over *or* *upon* me; اوزرلرینه Over *or* on to them; اوزرلرنده ùzerlerind*a*, Over *or* upon them.

اوزره ùzéré, *pr. t.* Upon, by, according to.

اوزلاشمق ùzlash*m*ak (*aor.* اوزلاشور ùzlash*ir*), *v.n.* To come to terms together.

اوزلمك ùzulmek (*aor.* اوزیلور ùzulur), *v.n.* or *p.* To be much pulled down (by grief or illness).

اوزمك ùzmek (*aor.* اوزر ùzer). *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.

اوزنكی ùzènghi, *s. t.* A stirrup.

اوزنمك ùzènmek (*aor.* اوزنور ùzènir), *v.n.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).

اوزوم ùzum, *s. t.* A grape; grapes; —قورو kùru—, Raisins, plums, dried grapes; قوش اوزومی kùsh-ùzumu, (Bird-grapes) currants (of Corinth); فرنك اوزومی fìrènk-ùzumu, (European grapes) Currants (red, white, or black); بكطاشی اوزومی bèktāshi-ùzumu,

(from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.

اوزون ùzun, *a. t.* Long; tall (man); اوزون بویلو ùzun-bòylu, *s. t.* Tall (man).

اوس ùvèss, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree?).

اوست ùsst, *s. t.* The upper part; —یانی, —*yàni*, The upper side, the place next above; اوستم باشم ùsstum-bàsh*im*, (My head (*for* my head-gear) and what is on me) my clothes; اوستمه ùsstum*a*, To the upper part of me, to what is on me, *i.e.* on to me, on to my clothes; اوستكده ùsstun*gda*, At the upper part of thee, upon thee, upon thy clothes; اوستندن ùsstund*an*, From the upper part of him, her, it, from it, off from it, off of it, &c.; اوستهچیقمق ùssta-chìk*m*ak, *v.n.* To get the upper hand, to get uppermost.

اوسترہ *or* اوستوره ùsstur*a*, *s. t.* A razor.

اوستون ùsstun, *s. t.* The vowel-point ز

ـَ, designating one or other of the five vowel-sounds A, a, *a*, é, *or* é.

اوشاق ùshàk, *s. t.* A boy, lad; a man-servant; اواوشاقلری èv-ùshàk*lari*, The household, the family, *or* the women and children.

اوشمك ùshmek (*aor.* اوشر ùshEr), *and* اوششمك ùshushmek (*aor.* اوششور ùshushur), *v.n.* To run together crowdingly, to collect, be collected in flocks and crowds.

اوشنمك ùshènmek (*aor.* اوشنور ùshènir), *v.n.* To be too idle or indifferent to do a thing, to leave a thing undone from want of inclination.

اوشيمك *or* اوشومك ùshumek (*aor.* اوشور ùshur), *v.n.* To feel cold, to be cold (a man or beast.)

اوصاف èvsāf, *s. pl. a.* (*of* وصف, *not used in this sense*), Moral qualities.

اوصانج ùssànj, *s. t.* The losing all relish for, or pleasure in any thing.

اوصانمق ùssànmak (*aor.* اوصانور ùssànir), *v.n.* To lose all relish

or pleasure.

اوصلنمق ùsslanmak (*aor.* اوصلنور ùsslanir), *v.n.* To behavé better in future, to become docile, quiet, and well-behaved. [behaved.

اوصلو ùsslu, *a. t.* Docile, quite, well-

اوصورق òssurùk, *s. t.* A fart.

اوصورمق òssurmak (*aor.* اوصورر òssurur), *v.n.* To fart, break wind.

اوضاع èvzā", *s. pl. a.* (*of* وضع wàz"), Postures; gestures; actions, conduct, behaviour.

اوطوراق òturàk, *s. t.* A seat; a stool or chair, with pan, for invalids; stationary troops, local, reserve, or militia forces in garrison.

اوطورمق òturmak (*aor.* اوطورر òturur), *v.n.* To sit down; to sit up, not go to bed, keep up a meeting, not separate; to sink (the foundations of a building); to get ashore, touch the bottom (a ship, &c.)

اوطون òdun, *s. t.* Firewood.

اوطه òda, *s. t.* A rôom; án office, bureau; a counting-house.

اوغراشمق òghrashmak (*aor.* اوغراشر

òghrashır), *v.n.* To strive, struggle.

اوغرامق òghramak (*aor.* اوغرار òghrar), *v.n.* To call in at, to pass by or through, to touch at; بلایه اوغرارسن bèlāya-òghrarsın, you will meet with some accident (judgment or punishment). [robber.

اوغری òghrı, *s. t.* (*old*), A thief,

اوغشمق òghushmak (*aor.* اوغشور òghushur), *v.n.* (*recip. of* اوغمق òghmak), To rub each (hand) with the other.

اوغل òghl, *s. t.* A son.

اوغلاق òghlak, *s. t.* A kid.

اوغلان òghlan, *s. t.* A boy, lad; ایچ اوغلانی ìch-òghlanı, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; دل اوغلانی dìl-òghlanı, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; قپو اوغلانی kàpı-òghlanı, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; قیز اوغلان قیزی kìz-òghlan-kìz, A maid, a virgin.

اوغمق òghmak (*aor.* اوغار òghar), *v.a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور òghur, *s. t.* (*Latin* ?), A good augury, a good presage; اوغورلو òghurlu, *a. t.* Of good augury, auspicious, lucky; اوغورلر اولسه òghurlar-òla! May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! وطن اوغرندہ اولمك wàtan-òghurunda-ùlmek, To die for the good of one's country; بر اوغوردن bìr-òghurdan, *ad.* All at once, all together.

اوفاتمق ùfàtmak (*aor.* اوفادر ùfàdır), *v.a.* To make small; to break small.

اوفاق ùfàk, *a. t.* Small, little; —, *s. t.* Crumbs, or the small pieces of any thing.

اوفلمك ùflémek (*aor.* اوفلر ùflEr), *and* اوفورمك ùfurmek (*aor.* اوفورر ùfurur), *v.a.* To blow upon *or* into, with the mouth, *or* a bellows.

اوق òk, *s. t.* An arrow; a fiddle-stick; the pole (of a waggon or carriage); تاتاراوقی tàtar-òku, A cross-bow.

اوقاف èvkāf, *s. pl. a.* (*of* وقف wàkf), Properties in mortmain.

اوقلاغی òkla*ghi*, *s. t.* A rolling-pin.

اوقومق òkum*ak* (*aor.* اوقور òkur), *v.a.* To read; to say or repeat solemnly; —میدان mèydān—, *v.n.* To challenge, to make a challenge.

اوقه òkk*a*, *s.t.* (*written generally* وقیه), An oke (the Turkish pound, being equal to about 2¾lbs. avoirdupois).

اوك ùng, *s. t.* The front, fore part; the space in front of any thing.

اوكمك ùg*h*utmek (*aor.* اوكودر ùg*h*udur), *v.a.* To grind (corn to flour) in a mill.

اوكجه ùngjé, *ad. t.* in الك اوكجه ilk-ùngjé, First, first of all, before all other things.

اوكچه ùkché, *s. t.* The heel of the foot, *and especially* the back of the heel; the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل ùngdul, *s. t.* The *cup* or prize to be won at a race, &c.

اوكرتمك ùg*h*rètmek (*aor.* اوكردر ùg*h*rèdir), *v.a.* To teach (a thing to any one), cause to learn.

اوكرغه òngurgh*a* (òmurgh*a*), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوكرنمك ùg*h*rEnmek, (*aor.* اوكرنور ùg*h*rènir), *v.a.* To learn.

اوكسرك ùksuruk, *s. t.* A cough.

اوكسرمك ùksurmek (*aor.* اوكسرر ùksurur), *v.n.* To cough.

اوكسز ùksuz, *s. t.* An orphan.

اوكسه ùksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوكندره ùg*h*èndéré, *s. t.* A goad.

اوكنمك ùg*h*unmek (*aor.* اوكنور ùg*h*unur), (ùg*h*ènmek, *aor.* ùg*h*ènir), *v.n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوكوت ùg*h*ut, *s. t.* Advice, counsel.

ùldshir), *v.n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولامق àvlamak (*aor.* اولار àvlar), *v.a.* To take, *or* try to take, by hunting, fishing, &c.

اولچمك ùlchmek (*aor.* اولچر ùlcher), *v.a.* To measure.

اولچی ùlchu, *s. t.* A measure.

اولسی èvvelsi, *a. t.* Before yesterday; —كون, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To beat, to sail to and fro.

اولم ùlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمق òlmak (*aor.* اولور òlur), *v.n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c.

اولمك ùlmek (*aor.* اولور ùlur), *v.n.* To [die.

اولنمك èvlenmek (*aor.* اولنر èvlènir),

اوكوز ùkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that; اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, èvvel, *a.a.* The first; —, *s.a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad.t.* Firstly; before; earlier; بركون اول bìr-ghyùn-èvvel, One day earlier; برساعت اول bìr-sā"at-èvvel, بران اول bìr-ān-èvvel, As early as possible, with the greatest possible dispatch; اولسی كون èvvelsi-ghyùn, The day before yesterday; —اك, èng—, First of all, in the very first place; —بهار, —bàhār, Spring, the early spring; اولكی èvvelki, *pron. a.* The first.

اولا (*for* اولی) ūlà, *a.a.* (*fem. of* اول èvvel), The first; — (*for* اولی), èvlà, Better, more advantageous, preferable; —, èvvélā, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvlād, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمق ùlashmak (*aor.* اولاشور

v.n. To marry, take a wife.

اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; —, ùlu, *a.t.* Dead; —, *s.t.* A dead body, a corpse; —, ùlu, *a. t.* (*old*) Large, great; —, ūlu, *s. pl. a.* (*of* ذو zū), Lords, possessors, people connected with; اولوالامر ūlu-'l-èmr, Those in authority, who have a right to command.

اولوق òluk, *s. t.* A gutter; a spout; [a rain pipe

اولویت èvlévìyyèt, *s. a.* Superiority in advantageousness, preferableness.

اولی èvlà, *a. a.* (*fem.*) Superior, preferable; —, ūlà, *a. a.* (*fem.*) First; —, ūlī, *s. pl. a.* (*accus. of* اولو), Lords, possessors, people connected with; —, ùlu, *a. t.* Dead; —, èvli, *a.t.* Married (man).

اولیا èvliyā, *s. pl. a.* (*of* ولی vèlī), The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (*as a Turkish singular*) a saint, a holy man.

اومق ùmmak (*aor.* اومار ùmar), *v.a.* To hope, expect, look for.

اوموز òmuz, *s. t.* The shoulder.

اون òn, *a.t.* Ten; —, ūn, *s.t.* Flour, meal; —, ùn, *s. t.* Fame; a voice; اوندیر ònda-bìr, A tenth, the tenth part; اوندلق òndalìk, *s. t.* A tithe; tithes.

اونوتمق ùnùtmak (*aor.* اونودر ùnùdur), *v.a.* To forget.

اوه òva, *s. t.* A plain, a field.

اویالمق òyalamak (*aor.* اویالار òyalar), *v.a.* To put (a person) off with vain promises or excuses.

اویانمق ùyanmak, (*aor.* اویانر ùyànir), *v.n.* To wake from sleep. [up.

اویخته āvīkhtè, *a.p.* Suspended, hung

اویدرمق ùydurmak (*aor.* اویدرر ùydurur), *v.a.* To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [Which suspends.

اویز āvīz, *a.p.* (*in composition*), اویزه āvīzè, *s. t.* A chandelier.

اویشمق or اویوشمق ùyushmak (*aor.*

اویمک òymak (*aor.* اویار òyar), *v.a.* To carve or dig out, to make hollow; to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, òymak (*aor.* اویار òyar), *v.n.* To adapt one's self, *or* be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اویمه òyma, *s. t.* Carving, carver's work; scolloping, pinking (the edges of stuffs).

اویناق òynàk, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); یری—, —yèri, The joints of the body.

اوینامق òynamak (*aor.* اوینار òynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اویوز òyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person).

اویوق òyuk, *a. t.* Hollow, cavernous, dug or scraped out.

اویوقلامق òyuklamak (*aor.* اویوقلار òyuklar), *v. n.* To doze, be

اویشور òyushur), *v.n.* To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اویغون òyghun, *a. t.* Favorable; fitting, appropriate; good, proper; اویغونسز òyghunsuz, *a. t.* Unfavourable; bad, unbeseeming, improper; اویغونسزلق òyghunsuzluk, *s. t.* Unfavorableness; impropriety; badness; abuse.

اویقو òyku, *s. t.* Sleep; اویقوم کلدی òykum-ghèldi, *or* اویقوم وار òykum-vàr, I am sleepy; اویقوسز òykussuz, *a. t.* Sleepless; اویقوسز براقمق òykussuz-bràkmak (*or* قومق kòmak), *v.a.* To torture by depriving of sleep. [rage.

اویکه (òfkè), *s. t.* Anger, passion,

اویکی òvèghi, *a.t.* Step; بابا—, —bàba, A step-father; &c.

اویلق òyluk, *s. t.* The thigh, or the inner part of it.

اویله òylè, *s. t.* Noon; noon prayer; —, *pron. t.* Such, that sort, that kind; —, *ad. t.* So, in that manner, in that way.

sleepy, to fall asleep.

اویومق ùyumak (*aor.* اویور), *v.n.* To sleep; to go to sleep.

اویون òyun, *s. t.* Play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, ùyun, *s. t.* A meal.

اویونجق òyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اویه òya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scollopped?).

اه āh! *int. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; ا—, —et, *and* چکمك—, —chèkmek, *v. n.* To sigh.

اهار àhar, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white of egg rubbed up with alum till it coagulates.

اهالی àhālī, *s. pl. a.* (*of* اهل èhl), Inhabitants.

اهانت ihānet, *s. a.* The doing any thing to a person which shows you do not love or esteem him; ا—, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهتزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vibratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; ا—, —et, *v.n.* To bestow care.

اهدا ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a present; ا—, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام èhrām, *s. pl. a.* (*of* هرم, *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid.

اهسته āhèsstè, *a. p.* Slow in motion; low in sound.

اهل èhl, *s. a.* A person connected with any thing; a wife; a proper, competent, suitable person; اهل بیت èhli-bèyt, A wife; اهل اسلام èhli-isslām, A Musslim, Muhammedan believer; اهل عرض èhli-'irz (èhliriz), An honourable, honest man *or* woman; اهل کتاب èhli-kitāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهلیت èhliyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person.

اهم èhèmm, *a. a.* More, most, *or* very urgent *or* important.

اهمال ihmāl, *s. a.* A neglecting; l—, —et, *v.a.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s.p.* Iron; اهنربا àhènrùbā, *s. p.* The loadstone; a magnet;

اهنك āhènk, *a. p.* Properly prepared for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنكر āhènghèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنين āhénīn, *a. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvèn, *a. a.* More, most, or very trifling, unimportant, or easy; cheap.

ای èy, *int. t.* O! eh! holloa! —, ày, *s. t.* The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation; ای‌ایلدیز ày-(*lan*)-*yìldiz*, the star and crescent (symbol of the Turks); ایلق àylìk, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient for a month; —باشی —*bàshi*, The first of a month; a woman's monthly courses; —چیچکی, —*chìchèghi*, The sunflower; —طوتلمسی, —*tùtulmassi*, A lunar eclipse.

ایا àya, *s. t.* The inside or palm of the hand; —, àyā, *ad. t.* I wonder whether, let us see whether; —, èyā, *int. a.* O! ایاصوفیه Àya-Sòfiya, The mosque (originally the cathedral church) of Saint-Sophia (or of *the Divine Omniscience*) at Constantinople.

ایاب ìyāb, *s. a.* The returning, coming back; ذهاب‌وایاب zìhāb-u-ìyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ایادی èyādī, *s. pl. a.* (*of* ید yèd), Hands.

ایارتمق àyartmak (*aor.* ایاردر àyardìr), *v.a.* To pervert, seduce, lead astray.

ایاز àyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ایازل àyazil, *s. t.* (*corruption from* خیال‌ظل khàyāli-zìll), *called also* خیال khàyāl, a kind of puppet-

show, or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ایازمه àyàzma, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

ایاق àyak, *s. t.* The foot; the whole leg and foot; the leg of any piece of furniture; the tail-stream of any water, by which it flows away, as the head-water is called باش bàsh, and water which has not these two appendages is esteemed unfit for drinking or washing; یولی—, —yòlu, *s. t.* A privy, water-closet; طاقمی—, —tàkimi, *s. t.* The common people, lower classes; سوزایاغه‌دوشمك sùz-àyagha-dùshmek, *v.n.* To be in a state of anarchy, so that the lower classes rule the day; ایاق‌قابی àyak-kàbi, A shoe, boot, slipper; ایاقداش àyakdash, *s. t.* A fellow, companion; ایاقلو àyaklı, *a. t.* Footed, having a foot or feet; ایاقلنمق àyaklanmak, *v.n.* To rise into action, *or* into sedition, rebellion, &c., *or* to remonstrate; ایاغه‌قالقمق àyagha-kàlkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet; to rise in sedition or rebellion; ایاقده‌دورمق àyakda--dùrmak, *v.n.* To stand, to remain standing; ایاق‌باصمق àyak--bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت èyālèt, *s. a.* A province governed by a والی wālī, a government-general.

ایام èyyām, *s. pl. a.* (*of* یوم yèvm), Days; (*as a Turkish singular*) a space of time; —باحور, èyyāmi--bāhūr, The dog-days.

ایبك ìbik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.); خروس‌ایبکی khòross--ìbighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ìp, *s. t.* A cord, string; a rope; —اوجی, —ūju (the end of the string), A clue (to any secret matter).

ایت āyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as —کریمه, āyéti--kèrīmé, a sacred verse; —, ìt, *s. t.* A dog; ایت‌اوغلی ìt-

-òghlu-īt, Dog, son of a dog.

ايتام èytām, *s. pl. a.* (*of* يتيم yètīm), Orphans.

ايتشمك ìtishmek (*aor.* ايتشر ìtishir), *v.n.* (*recip. of* ايتمك ìtmek), To push one another about, to teaze one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one auother.

ايتلامق àytlamak (*aor.* ايتلار àytlar), *v.a.* To clean out (a pipe, &c.); to pick (the teeth, &c.); to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt &c.)

ايتمك ètmek (*aor.* ايدر èdER), *v.a.* To do; to render, cause to become, make; —, ìtmek (*aor.* ايتر ìtER), *v.a.* To push.

ايثار ìssār, *s.a.* A giving, bestowing; ا—, —et, *v.a.* To give, bestow.

ايجاب ījāb, *s. a.* A being necessary, requisite; ا—, —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ايجاد ījād, *s. a.* A bringing into existence; an inventing; an invention; ا—, —et, *v.a.* To invent.

ايجار ījār, *s. a.* A giving for hire, a hiring; ا—, —et, *v.a.* To hire.

ايجاز ījāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ايچ ìch, *s. t.* The inside; ايچ ياغى ìch-yà*ghi*, Suet, fat of the inside; ايچ اوغلانى ìch-ò*gh*lan*i*, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace; ايچ اغاسى ìch-à*gh*ass*i*, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ايچرو *or* ايچرى ìchèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ايچقى ìchk*i*, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink. [drink.

ايچم ìchim, *s. t.* Enough for one

ايچمك ìchmek (*aor.* ايچر ìchER), *v.a.* To drink; to smoke (pipes *or* tobacco).

ايچون ìchin, *pr. t.* For; as; on account of; by reason of; for the sake of.

ايداع īdā", *s. a.* A depositing in trust; ا—, —et, *v.a.* To deposit in trust.

ايدنمك èdinmek (*aor.* ايدنور èdinir),

v.a. (*indet. of* ايتمك ètmek), To procure for one's self, provide one's self with, gain for one's self.

ايدى èydī, *s. pl. a.* (*of* يد yèd), Hands.

ايدين àydin, ايدينلك àydinlik, *s. t.* Light, daylight, firelight, &c.; كوزك ايدين ghyùzung - àydin ! (May) your eyes (be *as bright as*) light ! This is the usual mode of wishing any one joy.

ايار èyer, *s. t.* A saddle; —, اورمق —wùrmak, *v.n.* To put the saddle on; ايرلمك èyerlémek, *v.a.* To saddle.

ايراث īrāss, *s. a.* A causing, a bringing about; —, —et, *v.a.* To cause.

ايراد īrād, *s. a.* A putting forward, bringing forward (arguments); revenue, income; —, —et, *v.a.* To put or bring forward, adduce, cite.

ايراق ìràk, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* A distance, a distant place.

ايرته èrté *or* ìrté, *s. t.* The day after, the next day; پازارايرتسى pàzār-èrtéssi, Monday (the day after Sunday); جمعه ايرتسى jùm"à-

-èrtéssi, Saturday (the day after Friday); ايرتسى èrtéssi, *or* ايرتسى كون èrtéssi-ghyùn, the day after that (its next day).

ايرشمك èrishmek *or* ìrishmek (*aor.* ايريشر èrishir), *v.n.* To reach, attain.

ايرك ìring, *s. t.* Pus, matter of sores.

ايركمك ìrkmek (*aor.* ايركر ìrker), *or* ايركلمك ìrkilmek (*aor.* ايركلور ìrkilir), *v.n.* To collect in pools and stagnate (water).

ايركورمك ìrghyurmek (*aor.* ايركورر ìrghyurur), *v.a.* (*old*), To cause to reach or attain.

ايرم *or* ايريم èrim, *s. t.* The range, the distance to which a thing can reach.

ايرمق (*or* ايرماق) ìrmak, *s. t.* A river; —, àyrmak (*aor.* ايريو àyrir), *v.a.* To separate, disjoin, put asunder; to choose, select, pick.

ايرمك èrmek (*aor.* ايرر èrer), *v.n.* To reach, arrive, attain; —عقل "àkl—, *v.n.* To understand, comprehend, • عقلم ايرميور "àklim -

-èrmiyor, I do not understand, my mind does not go so far as to comprehend; عقل ایررشی دکل "àkl-èrer-shèy-dìghil, It is an incomprehensible thing (it is not a thing which the mind can reach).

ایری àyri, *a. t.* Separate, apart; —, —غیری —ghàyri, separate things; ایریمز غیریمز یوق àyrimiz-ghàyrimiz-yòk, we have no separate interests; —, ìri, *a. t.* Large.

ایز ìz, *s. t.* A footmark, track, trace; ایزلمك ìzlémek (*aor.* ایزلر ìzler), *v.a.* To follow by the traces.

ایس ìss, *s. t.* Soot; lampblack.

ایش ìsh, *s. t.* Work, business, occupation; service; action; a matter, affair; workmanship; the work of one's hands, handiwork; the thing worked, made, or done; —, —کوچ ghyùch, business, occupation; —, —ایشلمك ìshlémek, to be occupied with work; —, —کورمك ghyùrmek, to do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business;

—, —کورمش ghyùrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ایشه یرامق ìsha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable; برایشه یرامامق bir-ìsha-yàramamak, *v.n.* To be of no use whatever; ایشمه یرار ìshima-yàrar, it will be (*or* is) useful to me; ایشی اویمق ìshi-ùymak (*or* بتمك bìtmek, *or* دوزلمك dùzèlmek, *or* طوغرلمق dòghrulmak) any one's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ایشجی ìshji, *s. t.* A workman; ایشجیلك ìshjilik, *s. t.* Workmanship.

ایشتمك ìshìtmek (*aor.* اشیدر ìshìdir), *v.a.* To hear; —, ìsheetmek (*aor.* ایشدر ìshèdir), *v.a.* (*caus. of* ایشدمك ìshémek), To cause or allow one to make water.

ایشق ìshik, *s. t.* Light, daylight, firelight, candlelight, &c.

ایشلتمك ìshleetmek (*aor.* ایشلدر ìshlédir), *v.a.* (*caus. of* ایشلمك

ìshlémek), To cause, *or* to allow to work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c.

ايشلك ìshlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco.

ايشلمك ìshlémek (*aor.* ايشلر ìshlER), *v.a.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v.n.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore.)

ايشمك ìshémek (*aor.* ايشر ìshER), *v.n.* To piss, to make water, pass urine.

ايصال ïssāl, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; ا—, —et, *v.a.* To bring or send.

ايضاً èyzɑn, *ad. a.* As above, in the same manner, also, likewise.

ايضاح ïzāh, *s. a.* A making clear and explicit; ا—, —et, *v.a.* To make clear and explicit.

ايغدش ìghdish, *s. t.* A gelding.

ايغر àyghìr, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ايفا ïfā, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; ا—, —et, *v.a.* To perform, accomplish, or pay.

ايق àyík, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ايقاد ïkād, *s. a.* A lighting, setting fire to; ا—, —et, *v.a.* To light, set on fire.

ايقاظ ïkāz, *s. a.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; ا—, —et, *v.a.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ايك ïgh, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ايكرنمك ìghrenmek (*aor.* ايكرنور), *v.n.*

To feel an abhorence for (any thing nasty).

ايكلمك ìnglémek (*aor.* ايكلر), *v.n.* To moan, to groan; ايكلدى ìngildi, a moaning.

ايكندى ìkindi, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ايكنه ìghné, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ايكنه‌جك ìghnéjik, *dimin.t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ايكو èghi, *or* ايكوكموكى èghi-kèmighi, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ايكى ìki, *a.t.* Two; —قات, —kàt, Two-fold, double; ايكيمز ìkimiz, the two of us, both of us; ايكيكز ìkingiz, both of you; ايكيسى ìkissi, both of them; ايكيدبر ìkida-bìr, *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); —يوزلو, —yùzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ايكنجى ìkinji; *a.t.* Second.

ايكيز ìkiz, *s. t.* Twins; one of twins, [a twin.

ايكيوز ìkiyuz, *a. t.* Two hundred.

ايل ìl *or* èyl, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم‌ايلى rūm-èyli, the land of the Romans, Rumelia; ايلات ìlāt (*Arabic plural of the word*), the wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ايلتمك ìlètmek (*aor.* ايلدر ìlèdir), *v.a.* To send forward, forward, send.

ايلتى èlti, *s. a.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ايلچى èlchi, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country* or *tribe*).

ايلخان ìlkhān, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ايلرو ìléri, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ايلشك ìlishik, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, any thing that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ايلشمك ìlishmek (*aor.* ايلشر ìlishir), *v.n.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to any thing;

to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ايلق àylik, *s. t.* Monthly wages *or* salary; quantity (of any thing) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ايلك ìlik, *s. t.* A loop for a button; An eye for a hook; ايلكلمك ìliklémek, *v.a.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلق àyílmak (*aor.* ايلور àyílir), *v.n.* To become sober (from drunkenness); to regain one's senses (from fainting, or from being stunned).

ايلك èylémek (*aor.* ايلر èylER), *v.a.* To do; to make, render, cause to become; —, ìlmek, *s. t.* A noose, a slip-knot; —, ìlmik, *s.t.* Semoule, a preparation of paste in small grains, semolina.

ايلنجه èylenja, *s. t.* Amusement, pastime, fun.

ايلنمك èylenmek (*aor.* ايلنور èylénir), *v.n.* To amuse one's self; to be amused; to stay, stop, wait.

ايلول èylūl, *s. t.* September.

ايله ìla (*often pronounced* ìlen *or* ìlan, *and contracted in writing to* له la, *which is also frequently pronounced* len *or* lan), *p. t.* With.

ايليجق ìlijàk, *a. t.* Tepid.

ايليجه ìlija, *s.t.* A natural tepid spring.

ايما īmā, *s. a.* An allusion, a slight mention; a hint; ا—, —et, *v.a.* To allude to *or* mention slightly; to hint at.

ايمان èymān, *s. pl. a.* (*of* يمين yèmīn), Oaths; —, īmān, *s. a.* A believing, holding as a creed or faith; religious faith or belief; the Muhammedan faith; ا—, —et, *and* —كتورمك, —ghètirmek, *v.n.* To believe in; ايمان كلمك īmāna-ghèlmek, *v.n.* To be converted, to receive the faith; to become a Muhammedan; ايمانه كتورمك īmāna-ghètirmek, *v.a.* To convert, bring to the faith.

ائمه èìmmé, *s. pl. a.* (*of* امام ìmām), Pontiffs; fathers of the church; imams.

ايمدى ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore, wherefore.

ایمرنمك ìmrenmek (*aor.* ایمرنور ìmrènir), *v.n.* To have a longing for (any thing nice).

ایمن èymèn, *a. a.* More, most, *or* very safe, secure, or fortunate.

این ìn, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a den; —, *pron.p.* This; — (*or* ان), èn, *s. t.* Width, breadth.

اینجتمك ìnjitmek (*aor.* اینجدر ìnjidir), *v.a.* To hurt, injure, cause pain, sorrow, or injury to.

اینجمك ìnjinmek (*aor.* اینجنور ìnjinir), *v.n.* To be hurt, injured, or pained.

اینجو ìnji, *s. t.* A pearl.

اینجه ìnja, *a. t.* Thin, fine, small.

ایندهٔ ayèndé, *a. p.* Coming, to come, future.

اینك ìnèk, *s. t.* A cow.

اینه (*for* ایینه) àyna, *s. t.* A looking-glass, a mirror.

ایو àyi, *s. t.* A bear; —, ìyi, *a. t.* Good; —, *ad. t.* Well; پكایو pèk-ìyi, very good; very well; اپایو èp-ìyi, pretty good; pretty well; ایوجه ìyija, rather good, rather well, rather better; ایولك ìyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ایوا àywa, *s. t.* A quince.

ایوان èywān, *s. p.* A court, a large state apartment.

ایواه èywāh! *int. t.* Alas!

ایهام ìhām, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; ا—, —et, *v.a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language.

ایین āyīn, *s. t.* A rite, ceremonial, formal method.

ایینه āyīné, *s. p.* A looking-glass, mirror; a telescope; a reflector.

ب

ب bā (bè). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ pè, and و wāw; as, بستر bìsster or پستر pìsster; تاب tāb, or تاو tāv, also, but much less frequently with ف fé and م mìm. In chro

nograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of letters it stands for the month رجب Rèjeb; —, bé, *pr.p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, bì, *pr. a.* (*in composition*) With; by; in; on.

با bā, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr.p.* (*in composition*) With; by; in.

باب bāb, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; —عالی, bābi-"ālī, The chief office of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means "the High House" as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقپوسی pàsha-kàpissi, "*the House of the Pasha*," or simply قپو kàpi, *the Office*; these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term "*Sublime Porte*," or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; —سرعسکری, bābi-sèr"àsskérī, "The Horse-Guards" of Constantinople, or its War-Department; —فتـواپناهی, bābi-fètvà--pènāhī, The offices of the Shèykhu-'l-ìsslām; —همـایـون, bābi-hùmāyūn, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا bàbà, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; اق بابا àk-bàbà, A kind of vulture; بابالق bàbàlik, a sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; باباقوری bàbà-

kòru, A kind of hard stone; an agate.(?)

باترمق bàtírmak (*aor.* باترر bàtírir), *v.a.* (*causal of* باتمق) To dip, plunge, submerge; to cause to sink, to sink, send to the bottom.

باتمق bàtmak (*aor.* باتار bàtar), *v.n.* To sink; go to the bottom; to set, go down (stars, &c.); to be lost to the owner (money).

باتی *or* باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind; —لدوس, — lòdoss, west-south-west; —قوزیل, —kàra-yel, west-north-west.

باج bāj, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *or* باجق bàjak, *s. t.* The thigh; the whole leg; باجاقسز bàjaksiz, a person with very short legs; باجاقلو bàjaklí, a person with long legs, all legs; a dutch ducat, so called from the figure of a man on one side of it, in armour, with his legs rather open and long.

باجناح bājénāh, (*or* باجناخ bājénākh, *or* باجناق bājénak, *or* باجیناق bàjinak), *s. t.* (bàjanàk), A brother-in-law, husband of one's wife's sister, fellow sharer in two sisters as wives.

باجه bàja, *s. t.* A chimney; an air-shaft; a loop-hole, *or* small opening for light or air in towers or dungeons; the flat terraced roof of a house; قپوباجه kàpi-bàja, Door and roof, *or* door and chimney, saying used to signify a house, a home; all over the house

باجی bàji, *s. t.* A sister; a wife.

باحور bāhūr, *s. a.* The heat of the dog-days; —ایام èyyāmi-bāhūr, the dog-days.

باخصوص bā-khùssūss, *ad. p.* In particular, particularly, especially, above all.

باد bād, *s. p.* Wind; a wind, breeze; —صبا, bādi-sàbā, The gentle, cool, and delicious breeze that usually blows in spring and early summer, the zephyr; —هوا, bàdi-hèvā (bèdāwā), gratis, without money and without price; —فنا bādi-fènā, The cold wind of death or annihilation.

بادبان bādbān, *or* bādibān, *s. p.* A [sail

بادم bādem (*or* بادام bādām), *s. p.* An almond. [purple egg-plant.

بادنجان bādinjān (pàtlijàn), *s. t.* The

بادنه bàdana, *s. t.* Whitewash;

—اورمق, —wùrmak, *v.n.* To

باده bādé, *s. p.* Wine. [whitewash.

بادی bādī, *s. a.* One who begins, brings about, or causes any thing; a cause; بادی نظر bādi'i-nàzar, The first glimpse or look.

باديه bādiyé, *s. a.* A desert, a wilderness, unreclaimed country; —, bàdya, *s. t.* A tub.

بار bār, *s. p.* A load, burthen; fruit (as the burthen of the tree); a time; —, *a. p.* (*in composition*) Which rains, pours forth; —اولق, —òlmak, *v. n.* To be at charge, to be a burthen; برك وبار bèrgh-u--bār, leaves and fruit; هربار hèr--bār, every time, always; كهربار ghyùher-bār, which sheds precious stones; بارخانه bār-khāné, the baggage and baggage horses of a grandee.

باران bārān, *s. p.* Rain. [unpleasant.

بارد bārid, *a. a.* Cold; disagreeable,

بارداق bàrdak, *s. t.* A drinking cup, a mug.

بارز bāriz, *a. a.* Apparent, conspicuous.

بارش bàrish, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; —كورش, —ghyùrush, Peace and friendship; —او—, ——òl, To make peace and see each other on friendly terms.

بارشق bàrishik, *a. t.* At peace; بارشقلق bārishiklik, *s. t.* Peace.

بارشمق bàrishmak (*aor.* بارشور bàrishir), *v.n.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.

بارگاه bārghyāh, *s. p.* A royal court, or hall of audience.

بارگیر bārghīr (bèghir), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse.

بارو bārū, *s. p.* A castle wall, battlement, or tower.

باروت bārūt (bārit), *s. t.* (*from ar.* بارود saltpetre, the salt used for cooling), Gunpowder; باروتخانه bārit-khāné, a powder-mill, powder-mills; باروتجی باشی bāritji-bàshi,

The director of the imperial powder-works.

بارہ bāré, *s. p.* A time; دوبارہ dū-bāré, (Two times) twice; deuces (of the dice at back-gammon); a trick, piece of trickery or knavery.

باری bārī, *s. a.* The Creator, God; —, *s. p.* One time, once; —, (*and* bārim) *ad. t.* At least, if nothing else, just, only, any how, at all events, at any rate.

باز bāz, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.

بازار bāzār (*also* پازار pāzār), *s. p.* A fair, a moveable market; Sunday; —ایرتسی, —èrtéssi, Monday (day after Sunday); —, —et, *v.n.* To make a bargain; بازارلشمق pàzarlashmak, *v.n.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.

بازخاست bāz-khāsst, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).

بازرگان bàzirghyān (bèzirghèn) *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.

بازو bāzū, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (bàzi), *s. t.* The upper arm; وارقوتنی بازویه ویرمك vàr-kùvvètini-bāzuya-vèrmek, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند bāzubènd, *s. p.* An armlet.

بازی bāzī, *s. p.* Play, playing, a game; بازیچه bāzīché, *dim. p.* A plaything.

بأس bè'ss, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس یوق bè'ss-yòk, no matter, it does not signify.

باسور bāssūr, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.

باش bàsh, *s. t.* The head; a chief; a commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; صوباشی sù-bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an

equal; agio; discount; dress, clothes; باشی‌بوزق bàshi-bòzuk, one whose clothes are not uniform; باش‌اوستنه bàsh-ùsstuna, *ad.t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش‌اوجنده bàsh-ùjunda, *and* یانی‌باشنده yàni-bàshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی‌باشدن yèngi-bàshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن‌ایاغه‌قدر bàshdan-àyagha-kàdar, *ad.* From head to foot; برباشدن‌اوبرباشه bìr-bàshdan-ò-bir-bàsha, from one end to the other; باشلو bàshli, *a. t.* Headed; بللوباشلو bèlli-bàshli, *a.* One who is well known; باشلوباشنه bàshli-bàshina, *ad.t.* Separately, apart, independently; باشلق bàshlik, *s.t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش‌باشی chàwush-bàshi, the chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bàshi added to the name of any fol-

lower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy: thus every medical man is called حکیم‌باشی hèkim-bàshi, every tailor درزی(tèrzi)-bàshi, &c., though strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; اریاشی èr-bàshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوزباشی sùz-bàshi, A spokesman; اون‌باشی òn-bàshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوزباشی yùz-bàshi, a centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bìng-bàshi, a chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bàsh-bògh, a commodore, a commander of an army or division; باش‌اولمق bàsh-òlmak, *v.a.* To be one's peer or equal; باشه‌کچمك bàsha-ghèchmek, *v.n.* To become chief, to take the lead; باشه‌چیقمق bàsha-chìkmak, *v.n.* To strive

to equal, to emulate, to rival; باشدن bàshdan - chìkmak, *v.n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارمق bàshdan--chìkàrmak, *v.a.* To entice to disobedience; باش قالدرمق bàsh--kàldìrmak, *v.n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشك ایچون bàshing-ìchin! By your head! For your head's sake! باشك صاغ اولسون bàshing-sàgh-òlsun; May your head be in health! (said when a misfortune has happened to any one, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشدن قره یه اورمق bàshdan-kàra ya-wùrmak, *v. n.* To run straight ashore; عقلی باشنده در "àkli-bàshindā-dir, (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده دكل

"àkli - bàshinda - dìghil, *or* عقلی باشندن كیدی "àkli-bàshindan--ghìtdi, he has lost his wits, he does not know what he is about; بالق باشدن قوقار bàlik-bàshdan--kòkar, *fish first stink at the head,* proverbial expression to signify that *the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمق bàsharmak (*aor.* باشارر bàsharir), *v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق bàshak, *s.* The ear or spike [of corn.

باشلامق bàshlamak (*aor.* باشلار bàshlar), *v.n.* To commence, begin.

یاصامق bàssamak, *s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصره bāssìra, *s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصره kùvvèti-bāssìra, The sight, the seeing faculty.

باصقی bàsski, *s. t.* A press for pressing.

باصقین bàsskin, *s. t.* A military surprise; a seizure *or* entry by the

police, generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باصمق bàssmak (*aor.* باصار bàssar), *v.n.* To press, weigh upon; to tread; —, *v.a.* To print; to attack suddenly, to surprise; to make a seizure or domiciliary visit; to take in the act; —ایاق àyak—, *v.n.* To tread, set the foot; باصدرمق bàssdirmak (*aor.* باصدرر bàssdirir), *v. a. causal.* To press *or* beat down; to put down; to put out, extinguish (a conflagration); to get under, to hold down, prevent from rising.

باطل bātil, *a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن bātin, *s.* & *a. a.* Interior; باطنی bātinī, *a. a.* Internal; mystical.

باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع bā", *s.a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث bā"iss, *s. a.* A cause, a causer.

باغ bāgh, *s.p.* A vineyard; (*in poetry*) a garden; بوزمق—, —bòzmak, *v.n.* To gather the grapes of a vineyard; —, bàgh, *s. t.* A tie, binding, string, &c.; a knot; باغبان bāghbān, *s. p.* A gardener; باغلق bàghlik, *s. t.* Land appropriate to vineyards; باغلو bàghli, *a. t.* Tied, bound; dependent on; —بوکی bùghu—, *a. t.* Bound by some charm.

باغچه bāghcha, *s. p. dim.* A garden (*lit.* a little garden); باغچوان bāghchawān, *s. p.* A gardener.

باغرمق bàghirmak (*aor.* باغرر bàghirir), *v.n.* To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق bàghishlamak (*aor.* باغشلار bàghishlar), *v. a.* (*for* بخشلامق bàkhshlamak), To forgive, to pardon (a fault); to spare, spare the life of (a person).

باغلامق bàghlamak (*aor.* باغلار bàghlar), *v.a.* To tie, bind, fasten, make fast; —بوکی bùghu—, To make a charm, use some kind of sorcery; —صلح sùlh—, *v.n.* To make peace, conclude a peace; —نکاح nìkyāh—, *v.n.* To assign

A wing; بال یماز bàl-yèmàz, *a. t.* The common long kind of cannon, neither carronade nor chambered; کومج بالی ghyùmèj-bàli, Honey in the comb; بالمومی bàl-mòmu, bees'-wax, wax; a wax-candle; —, bì-'l (at the beginning of many Arabic adverbial expressions), in, with, by, &c. (it is the *prep.* ب, and the *def. art.* ال).

بالا bālā, *a. p.* High; —, *s. p.* Height, stature; the top, summit; رتبهٔ بالا rùtbé'i-bālā, the highest civil grade after which the holders are generally made mushirs, and take the title of pasha; some ministers hold this rank.

بالچق bàlchik, *s. t.* Tenacious clay; the cross-piece or guard of a sword-handle.

بالجمله bì-'l-jùmlé, *a. a.* All, every one.

بالدر bàldir, *s. t.* The calf of the leg; بالدری چپلاق طاقمی bàldiri-chìplàk-tàkimi, the rabble (those who go bare-legged).

a dower, on marriage, in case of separation; —ایراد īrād—, To assign a revenue or income.

باغی bāghī, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته bāftè, *a. p.* Woven, wove.

باقر bàkir, *s. t.* Copper (metal); a piece of copper money; copper sheathing of ships; *pl.* باقرلر bàkirlar, Copper utensils, pots and pans, kettles and cans.

باقمق bàkmak (*aor.* باقار bàkar), *v.a.* To look; to regard; to consider; to superintend; to attend; to treat medically; to face, be opposite to; to depend, be dependent; to hope.

باقی bākī, *a. a.* Permanent, durable; remaining; —, *s a.* The remainder, the rest; —, *ad.t.* As to any thing else; قالمق—, —kàlmak, *v.n.* To remain.

باك bāk, *s. p.* Fear; وپروا—, —u-pèrwā, fear and dread; بی باك bī-bāk, fearless.

باکره bākirè, *s.a.* A virgin.

بال bàl, *s. t.* Honey; —, bāl, *s. a.* The heart; the mind; —, *s. p.*

بالدز bàldiz, *s. t.* A man's sister-in-law, the sister of his wife.

بالذات bì-'z-zāt, *ad. a.* In person, personally.

بالطه bàlta, *s. t.* An axe; a battle-axe; بالطهجی bàltaji, a wood-cutter, one who cuts up firewood; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ bāligh, *a.a.* Reaching, arriving; amounting, mounting up to; arrived at years of puberty (also expressed عقله بالغ "àkla-bāligh, *arrived at* (years of) *discretion*).

بالفعل bì-'l-fì"l, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالق bàlik, *s. t.* A fish; —اوی, —àvi, fishing; —اولامـــــق, —àvlamak, to fish; —یمورطهسی, —yùmurtassi, the roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; —اغی, —àghi, A fishing net.

بالقان bàlkan, *s. t.* A mountain covered with forests.

بالین bālīn, *s. p.* A cushion, bolster, pillow; —, *s. t.* A round long bolster.

بالیوس bàlyoss, *s.t.*(*Italian*), A consul (*formerly* an ambassador).

بام bām, *s.p.* The dawn, early morn; the terraced roof of a house.

باندره bàndara, *s.t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك bānk, *s. p.* A voice, a cry.

بانی bānī, *s. a.* A builder, founder.

باور bāver, *s. p.* Truth; credit, belief; —قیلق, —kìlmak, *v.a.* To credit, believe.

باه bāh, *s. a.* Sexual intercourse.

باهر bāhir, *a. a.* Manifest, evident.

بای bày, *s. p.* A rich or great man.

بایات bàyat, *a. t.* Stale, old, not fresh.

بای‌حال bì-èyyi-hāl, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

بایر bàyir, *s. t.* A rising, sloping ground.

بایع bāyi", *s. a.* A seller, vendor.

بایغین bàyghin, *a. t.* Faint, fainting, swooning; drooping.

بایقوش bàykush, *s. t.* An owl.

بایلمق bàyilmak (*aor.* بایلور bàyilir), *v.n.* To faint, swoon; to droop.

بير bìbɛr, *s. t.* Pepper; —, bùbr, *s. p.* A tiger; قرمزی بير kàrmizi--bìbɛr, red pepper, cayenne, and the like; بيريه bìbérìyyé, *s. t.* Rosemary.

بيك bèbek, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes; كوزبكی ghyùz--bèbèghi, the pupil of the eye.

بت bìt, *s. t.* A louse; —, (pùt), *s. p.* An idol, object of false worship; a mistress, sweetheart; پازاری —, bìt-pāzāri, a market for old clothes (*and lice*); تختهبتی tàkhta-bìti, a bug; قاصقبستی kàssìk-bìti, a crab-louse; بتلمك bìtlɛnmek, *v.n.* To louse one's self; بتخانه (pùt)-khānɛ́, an idol-temple; بتپرست (pùt)-pèrèsst, an idolater, worshipper of idols.

بتاق bàtak, *s. t.* A morass, a slough, a slime-pit; a quick-sand; a place where travellers sink in; a bad business where money is lost; a cut-throat's den where people are secretly made away with; بتاقجی bàtakji, a secret cut-throat who entices people to his house, and then makes away with them; a swindler, who sinks people's money or goods.

بتر bètɛr, *a. p.* Worse.

بترمك bìtirmek (*aor.* بترر bìtirir), *v.a.* (*caus. of* بتمك bìtmek), To finish, conclude, bring to an end, make an end of.

بتمك bìtmek (*aor.* بتر bìtɛr), *v.n.* To end, be finished, come to an end, be all used up, or spent; to grow, sprout (as plants).

بتون bìtun, *a. t.* Whole, entire; —, *s. t.* The whole, the entire; — *or* بتونبتون bìtun-bìtun, *ad. t.* Wholly, entirely.

بتوی bìtévī, *s. a.* & *ad. t.* Same meanings as بتون

بجا bè-jā, *a. p.* Which is in its place, worthy, suitable; نابجا nā--bè-jā, *a. p.* Unworthy, improper; بجايش bè-jāyesh (bèjàyish), *s. t.* (in its place, in lieu, *ad. p.*) An exchange of places or offices; —, —et, *v.n.* To exchange offices with one another.

بجالت bèjālèt, *s. a.* Beauty and

portliness combined.

بچاق bìchàk, *s. t.* A knife; a cutter; بچاقجی bìchakj*i*, A knife cutler.

بچقی bìchk*i*, *s. t.* A cross-cut saw, a sawyer's saw; بچقیجی bìchkj*i*, A sawyer.

بچم bìchim, *s. t.* Cutting; a mode of cutting, cut, shape, form; harvest, reaping.

بچمك bìchmek (*aor.* بچر bìcher), *v.a.* To mow; to reap; to saw into planks; to cut out (clothes); to estimate (the value).

بچوق bùchuk, *s. t.* A half over any whole numbers, as بربچوق bìr-bùchuk, One and a-half, ایکی بچوق ìki-bùchuk, Two and a-half, &c.

بچه bèché, *s. p.* The young of an animal; a child.

بحار bìhār, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr), [Seas.

بحث bàhss, *s. a.* A dissertation, discourse; a wager; ا—, —et, *v.n.* To discourse, treat, enlarge upon; —, *v.a.* To wager, bet, lay.

بحر bàhr, *s. a.* The sea; any great water; محیط—, bàhr-mùhīt, The ocean (as formerly supposed to surround the habitable part of the world); ابیض—, bàhr-èbyàd, The Mediterranean; اسود—, bàhr-èssvèd, The Black Sea; احمر—, bàhr-àhmèr, *or* قلزم—, bàhr-kùlzùm, *or* سویس—, bàhr-Sùwèyss, The Red Sea; خزر—, bàhr-hàzer, The Caspian; لوط—, bàhr-Lūt, The Dead Sea; بحرین bàhrèyn, *s. a. dual.* The two seas, *i. e.* the Black Sea and the Mediterranean; بحری bàhrī (*fem.* بحریه bàhrìyyé), *a. a.* Maritime, marine; naval; nautical.

بحران bùhrān, *s. a.* The crisis of a fever.

بخار bùkhār, *s. a.* Vapour, exhalation.

بخت bàkht, *s. p.* Luck, fortune; good luck, good fortune; بختلو bàkhtl*i*, *a. t.* بختیار bàkht-yār, بختاور bàkht-āvèr, *a. p.* Lucky, fortunate; بختسز bàkhtsiz, *a. t.* بدبخت bèd-bàkht, *a. p.* Unfortunate, unlucky.

بخش bàkhsh, *and* بخشا bàkhshā, *a. p.* (*in composition*), Who gives, a giver.

بخشش bàkhshish, *s. p.* A giving; a

present in money (from a superior). [avarice.

بخل bùkhl *or* bàkhl, *s. a.* Stinginess,

بخور bùkhūr, *s. a.* Incense; بخوردان bùkhūrdān (*or* بخوردانلق bùkhurd*a*nl*i*k), *s. p.* A censer, pan or box in which incense is burnt. [avaricious man.

بخيل bàkhīl, *s. a.* A miser; a stingy,

بد bèd, *a. p.* Bad, ill; ugly, shocking, improper.

بدء bèd', *s. a.* A beginning, commencing; a commencement; ا—, —et, *v.n.* To begin, commence.

بداهت bèdāhèt, *s. a.* A sudden appearance or effusion; بالبداهه bi-'l-bèdāhé, Suddenly, unexpectedly, unpreparedly, extemporarily. [commencement.

بدايت bidāyet, *s. a.* A beginning,

بدر bèdr, *s. a.* The full moon.

بدرقه bèdr*a*k*a*, *s. a.* A guide; a fellow-traveller; an escort.

بدعت bid"*à*t, *s. a.* An innovation; —حسنه—, bid"*à*ti-hàssan*a*, A praise-worthy *or* useful innovation, a reform, an opportune departure from routine.

بدل bèdel, *s. a.* Any thing set in lieu of another; money paid instead of rations; a substitute given for a person drawn by ballot for the army.

بدن bèdɛn, *s. a.* The body; the trunk of the body; the main body of a building; the walls (of a castle or town); قلعه‌بدنی kàl"a-bèdéni, The walls of a (the) castle.

بدوح bèdūh, Mystical word usually written under the address of letters, and sometimes represented by the numeral equivalents of its component letters, thus ٨٦٣٢, as an invocation for its safe arrival.

بدوی bèdévī, *a. a.* Inhabiting, *or* growing in the desert or unreclaimed wilderness (*pl.* بدويون bèdévìyyūn, and *accus.* بدويين bèdévìyyīn; (this latter word, in which the *v* is pronounced *w* by the Arabs, is the original of the French *bedouin*, adopted by

us also). [rent, manifest.

بدیدار bèdīdār, *a. p.* Visible, appa-

بدیع bèdī", *a. a.* New, never seen or heard of before, beautiful, wonderful, astonishing; (*fem.* بدیعه bèdī"à, A wonderful, *or* beautiful thing, act, *or* quality).

بدیهه bèdīhé, *s. a.* A witty impromptu, a spiritual saying or remark.

بدیهی bèdīhī, *a. a.* Which happens suddenly; self-evident, manifest.

بذل bèzl, *s. a.* A bestowing profusely; ا—, —et, *v.a.* To bestow.

بر bèr, *pr. p.* On, upon; over; according to; —, *s. p.* The breast, bosom; fruit; —, *a. p.* (*in composition*), Who carries, brings, or carries away; —, bìr, *a. t.* One; the same; equal; a, an; —, bèrr, *s. a.* Land; main-land; a just man; —, bìrr, *s. a.* Virtue; —طرف, bèr-tàraf, *a. p.* Aside, on one side, out of the way; ا— —, — —et, *v.a.* To get rid of, dispose of, put out of the way; برمنوال محرر bèr-mìnvāli-

-mùhàrrer, According to the manner described, as above-mentioned; شیمین‌بر shīmīn-bèr, *a. p.* Silver-breasted; نامه‌بر nāmé-bèr, Who carries a letter; بری bìri, *or* بریسی bìrissi, One, a person, a man; one (of them); بریکی bìr-ìki, One or two; ایکیده‌بر ìkida-bìr, Every now and then; برده bìrda, *c. t.* And also, moreover; او—, bìr-òl, *v.n.* To act together, be as one; بربرینی bìr-bìrini, *or* بری‌بریني bìri-bìrini, *pron. acc.* One another; بربرینه bìr-bìrina, To one another; بربرندن bìr-bìrindan, From one another, بربریله bìr-bìrìla, With one another; &c.; بربر bìr-bìr, One by one; برلك bìrlik, *s. t.* Unity; concord; برلکده bìrlikda, (In unity) together.

برء bùr', *s. a.* A being healed, a cure; الساعه—, bùr'u-'ss-sā"a, An instantaneous cure.

برابر bèrābèr, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast; —, *ad. p.*

Together, at the same time, along with.

برات bèrāt, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class; a diploma; a consul's exequatur; براتلو bèràtl*i*, A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر bìrādɛr, *s. p.* A brother; a friend, comrade, companion, fellow; برادرانه bìrādɛ́rānɛ́, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت bèrā"*at*, *s. a.* Elegance, perfection of beauty; —استهلال, bèrā"*àti*-ìsstìhlāl, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

براغه bràgh*a*, *s. t.* (*Italian*), The breeching of a cannon on board ship.

براق bèrrāk, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity; —, bùrāk, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Mu-

hammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق bràkm*a*k (*aor.* براقر bràk*ir*, *or* براغر bràgh*ir*, *or* bràghàr), *v.a.* To leave, quit, forsake, abandon; to let go, loose; to let, permit; to leave, not meddle with, let alone; to put down, lay down.

بران bùrrān, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای bèrày*i*, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا bèrāyā, *s. pl. a.* (*of* بریه, *not used*), Creatures; men; Musslim subjects of the Sultan, free from tribute; رعایاوبرایا rì"āyā-u-bèrāyā, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت bèrā'*at*, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد bèrbād (bèrbàt), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied.

بربر bèrbɛr, *s. t.* A barber; a Berber, aboriginal of Barbary.

برتر bèrtɛr, *a. p.* Higher; برترین

bèrtérīn, *a. p.* The highest.

برج bùrj, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برچاق bùrchàk, *s. t.* A lupin? a vetch? [rous, fortunate, happy.

برخوردار bèrkhòrdār, *a. p.* Prospe-

برد bèrd, *s. a.* Cold, coldness.

بردار bèrdār, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; ا—, —*et*, *v.a.* To hang, to gibbet; او—, —òl, *v.n.* To be hung.

برزخ bèrzàkh, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف bèrf, *s. a.* Snow.

برق bèrk, *s. a.* Lightning; —, bàrk, *s. t.* Always follows the word او èv, *a house*, and corroborates it; اوبرق èv-bàrk, House and home, wife and family; اولوبرقلو èvli-bàrkli, Who possesses house and home, wife and family; برقلنمق bàrklanmak (*aor.* برقلنور bàrklanir), *v.n.* To become

possessed of home and family.

برك bèrgh, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت bèrékèt, *s. a.* (*pl.* برکات bèrékyāt), God's blessing; increase; plenty; برکتلو bèrékètli, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruise, and yielding much increase, prolific (plant or animal); برکت ویرسون bèrékèt-vèrsin! *int. t.* May it be returned to you a hundredfold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase).

برکدار bèr-ghyùzār, *s. p.* A keepsake, souvenir.

برله bìrla, *pr. t.* With, in, by.

برنا bèrnā, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق bùrunjuk, *s. t.* Gauze, crape.

برو bèri, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; بروسی bèrissi, The space on the hither side of it; بروسنه bèrissina, To the hither side, to this side of it; بروسندہ bèrissinda, On *or* at this side of it; دن برو —, *or* دنبرو —,

—dan-bèri, From — till now, ever since —.

برودت bùrūdèt, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز bùrūz, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

برە brè! *int. t.* Sirrah! Fellow!

—, bèré, *s. t.* A bruise; برەلنمك bèréLenmek, *v.n.* To be bruised, become bruised; —, —et, *v.n.* To bruise, make a bruise.

برهان bùrhān, *s. a.* A proof, evidence, demonstration.

برهنه bìrèhné, *a. p.* Naked, bare.

بری bèrī, *a. a.* Free, exempt (from ill or defect); —, bèrrī, *a. a.* Wild, growing wild.

بریان bùryān, *s. p.* Roast meat, a [roast.

بریه bèrrìyyé, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

بریق brìk (ìbrik), *s. t.* A brig.

برین bèrīn, *a. p.* Highest, most high; —, bèrrèyn, *s. a. dual.* Two lands or continents.

بز bèz, *s. t.* Cotton or linen cloth; —, bìz, *pron. t.* We; صوغوق بز sòghuk-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; بزی bèzi, The cloth; its cloth; —, bìzi, Us; بزم bìzim, Our; ours; بزه bìzé, To us; بزده bìzdé, At *or* in us; بزدن bìzdan, From us; بزمله bìzimla, With us; بزسز bìzsiz, Without us; بزجه bìzja, Our fashion; according to us.

بزر (bèzir), *s. a.* Seed; linseed; بزرتخمی bèzir-tòkhumu, Linseed; بزریاغی bèzir-yàghi, Linseed-oil.

بزرك bùzùrgh, *a. p.* Great, large; بزرگوار bùzurghvār, *a. p.* Great in esteem.

بزم bèzm, *s. p.* A banquet, feast; —, bìzim (*gen. of* بز), *pron. t.* Our; ours.

بزمك bèzmek (*aor.* بزر bèzer), *v.n.* To become tired of, lose one's taste for.

بزنمك bèzenmek (*aor.* بزنور bèzénir), *v.n.* To adorn one's self, put on one's fine clothes and ornaments.

بساط bìssāt, *s. a.* A cloth *or* carpet for spreading.

بست bèsst, *s. p.* A tying, binding;

وبندا—, bèsst-u-bènd-et, *v.n.* To bind, tie.

بست bìsstɛr, *s. p.* A mattrass or [bed, a cushion.

بستان bòsstan, *s. p.* A large market-garden; a melon-garden; melons; بستانجی bòsstanj*i*, A soldier of one of the corps of guards of the Sultan's palace in the time of the Janissaries; a soldier of the foot-guards in the early days of the new system; بستانجی‌باشی bòsstanj*i*-bàsh*i*, The commander of the Bosstanji guards, and superintendant of police in the Bosphorus.

بسته bèsstɛ́, *a. p.* Tied, bound.

بسط bàsst, *s. a.* A spreading out, extending; a laying down, explaining at length; ا—, —et, *v. a.* To spread out, lay, extend; to lay down, declare, *or* explain at length.

بسلمك bèsslɛ́mek (*aor.* بسلر bèsslɛr), *v. a.* To feed, nourish, keep, maintain, support; to fatten; بسلمه bèsslɛmɛ́, *s. t.* A maid or woman servant; a child fed in the house for charity; بسلو bèssli, *a. t.* Fed, fattened.

بسم‌الله bì-'ssmi-'llāh! *int. a.* In the name of God! (*Invocation used before commencing any kind of work*).

بسيار bìssyār, *a. p.* Many in number; much in quantity.

بسيط bàssīt, *a. a.* Spread out, extended; simple, uncompounded.

بسيم bèssīm, *a. a.* Smiling.

بش bèsh, *a. t.* Five; بشنجی bèshinji, *a. t.* Fifth; بشلك bèshlik, *s. t.* A five-piastre piece.

بشارت bèshārèt, *s. a.* Joy caused by any happy event; the announcement of a happy event.

بشاشت bèshāshèt, *s. a.* Hilarity, brightness of countenance.

بشر bèshɛr, *s. a.* A human being, a man; mankind; —, *a. t.* Five a-piece; بشری bèshérī, *a. a.* Human; بشریت bèshérìyyèt, *s. a.* Humanity, the quality of being human, human nature.

بشرا (*for* بشری) bùshrà, *s. a.* Good news, joyful intelligence.

بشقه bàshk*a*, *pr. t.* Other; بشقه‌سی bàshk*assi*, Another of them; دن‌بشقه —, —*dan*-bàshk*a*, Other than —, beside —.

بشك bèshik, *s. t.* A cradle.

بصر bàssar, *s. a.* The sight.

بصیرت bàssīrèt, *s. a.* Foresight; circumspection.

بضاعت bìzā"*at*, *s. a.* Capital, stock [in trade.

بطال bàttāl, *a. a.* Of no further use; large; —, *s.a.* A letter, paper, or document which has been answered, or which does not require answering, or which is laid aside as of no further use; a champion, man of valour.

بطائت bàtā'*àt*, *s. a.* Slowness, heaviness, sluggishness; indigestibleness; stupidity of intellect; tiresomeness, wearisomeness of manner.

بطش bàtsh, *s. a.* Martial strength [and impetuosity.

بطلان bùtlān, *s. a.* A being unfounded, futile, vain; absurdity, futility.

بطمان bàtmàn, *s. t.* A weight of six okes, or about 16lbs: it varies in different places.

بطن bàtn, *s. a.* The belly, inside; a sept, a tribe; a generation, or degree of relationship; an interior or mystical sense of a writing.

بطی bàtī, *a. a.* Slow in motion; difficult of digestion.

بعث bà"ss, *s. a.* A sending; a deputing; a resuscitating, raising from the dead; ا—, —et, *v.a.* To send.

بعد bù"d, *s.a.* Distance; —, bà"d*a*, *pr.a.* After; بعده bà"d*a*-hù, *ad. a.* Afterwards, then; بعدالسلام bà"d*a*-'ss-sèlām, After salutation; من‌بعد mìn-bà"d, *ad. a.* (Never) more, (never) again, (never) afterwards; فیمابعد fī-mā-bà"*d*, *ad. a.* Henceforward, thenceforward, henceforth; بعدبعد bà"d*a*-bù"din, *ad. a.* After a while, after a certain length of time; وبعد vè-bà"du, امابعد amma-ba"d, *c. a.* And now then (an introductory formula to the proper matter of any discourse or treatise, after the customary prayers and

praises); مابعد mā-bà"d, *s. a.* The word or words next after, or the place occupied by them.

بعض bà"zi, *a. a.* Some, certain; —, —kèrré, *ad. t.* Sometimes.

بعيد bà"īd, *a. a.* Distant, far off.

بعينه bì-"àyni-hi, *ad. a.* As though it were the very self, exactly.

بغاث bùghāt, *s. pl. a.* (*of* باغى bāghī), Rebels; wicked sinners.

بغتة bàghtétɛn, *ad. a.* Suddenly, all of a sudden.

بغدادى bàghdādī, *s. t.* Lath and plaster work.

بغداش bà*gh*dàsh, *s. t.* A tailor's mode of sitting cross-legged; —, —kùrmak, *v.n.* To sit cross-legged as tailors do.

بغداى bòghdày, *s. t.* Wheat; a grain weight; مصربغدايى mèssir-bòghdày*i*, Indian corn.

بغر bàgh*ir*, (*little used*), بغرصاق bàgh*irsàk*, *s. t.* The guts, bowels, intestines.

بغض bù*ghz*, *s. a.* Hatred, enmity, ill-will; —, —et, *v.n.* To bear malice.

بغل bàghl, *s. a.* A mule; *s. p.* The arm-pit; رسم بغلكيرى rèssmi-bàghl-ghīrī, The ceremony of supporting persons of rank as they walk, by holding them by the arm close to the arm-pits, like crutches.

بغه bà*gha*, *s. t.* The generic name for animals of the frog and tortoise kinds; tortoise-shell; قوربغه kùrbA*gha* (*or* قوروبغه kùru-bà*gha*, The naked batrachian) the frog; اودلوبغه (òtlu)-bà*gha*, قره قوربغه kàra-kùrbA*gha*, The toad; توسبغه tòssbA*gha*, قاپلوبغه kàpli-bà*gha* (kàpli*m*bA*gha*), The tortoise; دكزقاپلوبغه سى dèng*iz*-kàpli-bà*gha*ssi, The turtle.

بغير bì-ghàyri, *pr. a.* Without; بغيرحق bì-ghàyri-hàkk*i*n, without right or justice, unjustly.

بقا bàkā, *s. a.* Permanency, a remaining without change; داربقا dār*i*-bàkā, the mansion of permanency, the future life.

بقال bàkkāl (bàkal), *s. a.* A grocer, a chandler.

بقايا bàkāyā, *s. pl. a.* (*of* بقيه bàkèyyé), Remnants; outstanding deficits

of revenue due to government or to farmers by the people, arrears.

بقراج bàkraj, *s. t.* A leather bucket; the piston of a pump.

بقلوا bàklawā, *s. t.* A dish of flaky pastry, sweetened with syrup or honey, and cut up in rhomboidal pieces; hence بقلوابقلوا bàklawā-bàklawā means: *divided into rhomboidal figures.*

بقله bàkla, *s. a.* A broad bean, a horse bean; قيرى—, —kìri, *a. t.* Dapple grey (horse).

بقم bàkam, *s.t.* Brazil wood, log-wood.

بقمق bìkmak (*aor.* بقار bìkar), *v.n.* To become cloyed, disgusted, tired (of any thing).

بقيه bàkìyyé, *s. a.* A remnant.

بك bèg, *s. t.* A bey; a prince; a lord; a squire; the son of a pasha or high functionary; the style of colonels, lieutenant-colonels, post-captains, and commanders; the style of ambassadors, and of the governors of Moldavia, Wallachia, and Samos; the style often given abusively to sons of private individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; بكزاده bèg-zādé, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; بكلربكى bèghLER-bèghi, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, bèng, *s. t.* A mole on the skin.

بكجى bèkji, *s.t.* A watchman, watcher.

بكر bìkr, *s. a.* Virginity; a virgin; ازالهٔ بكرا izālé'i-bìkr-et, *v.n.* To deflower.

بكرى bèkrī, *a. a.* An habitual [drunkard.

بكز bèngz, *s. t.* Countenance; complexion.

بكزمك bèngzémek (*aor.* بكزر bèngzER), *v.n.* To resemble.

بكلك bèghlik, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind

بكلكجى bèghlikji, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is an

the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.

بكلمك bèklémek (*aor.* بكلر bèklER), *v.n.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.

بكمز bèkmaz (pètmaz) *s. t.* Grape-treacle.

بكنمك bèghenmek (*aor.* بكنور bèghènir), *v.a.* To like, approve.

بل bèl, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); —صوغوغى, sòghughu, Gonorrhœa.

بلا bèlā, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, bìlā, *pr.a.* Without; بلايداوغرامق bèlāya-òghramak, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; الله بلاسى Allāhing-bèlāssi, A plague sent by God; الله بلاكى ويرسون Allāh-bèlāngi-vèrsin! God damn you! الله بلاسنى ويرسون Allāh-bèlāssini-vèrsin! God damn him (her, it)!

بلابان bàlabàn, *a.t.* Big, large, huge.

بلاد bìlād, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries.

بلادت bèlādèt, *s. a.* Stupidity.

بلازك bìlāzik (bìlèzik), *s.t.* A bracelet.

بلاغت bèlāghàt, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.

بلاهت bèlāhèt, *s. a.* Extreme stupidity.

بلايا bèlāyā, *s. pl. a.* (*of* بلا bèlā), Evils, misfortunes, plagues.

بلبل bùlbul, *s. p.* The nightingale; —بوقلوجه, bòkluja—, The wren (?).

بلد bèled, *s. a.* A city, town, village; a country.

بلدان bùldān, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries.

بلده bèldé, *s. a.* A city, town, village.

بلغارى bùlghārī, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and

coarse; a kind of small lute strung with wires.

بلغم bàlghàm, *s. a.* Phlegm; بلغمی bàlghàmī, *a. a.* Phlegmatic; —, *or* یشم—, —yèshem, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور bùlghur, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلکه bèlki, *ad. t.* Perhaps, may be, [by chance.

بلکی *or* بلکو bìlèghi, *s. t.* A hone; a grind- or whet-stone; یاغ بلکیسی yàgh-bìlèghissi, A hone used with oil.

بللمك bèllémek (*aor.* بللر bèllER), *v.a.* To dig with a fork or spade; to learn by heart so as to remember again.

بللو bèlli, *a. t.* Known; بللوباشلو bèlli-bàshlı, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور bìllūr, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلمجه bìlmÉjÉ, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمك bìlmek (*aor.* بلور bìlir), *v.a.* To know; to guess; to recognise; to know as, or suppose to be; (*in composition with the root of any verb increased by the syllable* ه or یه) to be able, as: كلهبلمك ghèlé-bìlmek, To be able to come.

بلند bùlènd, *a. p.* High; loud.

بلوت *or* بلوط bùlut, *s. t.* A cloud; بلوتلو bùlutlu, *a.t.* Cloudy, clouded.

بلوغ bùlūgh, *s.a.* Maturity, puberty.

بلوك bùluk, *s. t.* A division, subdivision; a piece; a company of infantry; a squadron of horse; a number of persons.

بلهمك bìlémek (*aor.* بلر bìlER), *v.a.* To whet, set, sharpen.

بلی bèli, *ad. a.* Yes.

بلیه bèlìyyé, *s. a.* A misfortune, plague, visitation.

بلید bèlīd, *a. a.* Stupid.

بلیغ bèlīgh, *a. a.* Eloquent in expressing ideas; copious, plentiful; strenuous.

بن bèn, *pron. t.* I; بنم bènim, My; mine; بنی bèni, Me; بکا bàngа, To me; بندہ bèndа, At *or* in me; بندن bèndan, From me; بنمله bènimlа, With me; بنسز

bènsiz, Without me; بنجه bènja, My fashion; according to me; —, bìn, *s.a.* Son of, as احمدبن محمود Àhmed, bin Màhmūd, Ahmed, son of Mahmud; —, bùn, *s.p.* The foot, stock, bottom, lower end or base of any thing.

بنا bìnā, *s. a.* A building; the building of buildings; the *voice* of verbs in grammar; ا—, —et, *v.a.* To build; امینی—, —èmīni, A clerk of the works and paymaster; بناء bìnā'an, *ad. a.* Consequently; as بوکابناء bùnga-bìnā'an, *or* بناءعلیه bìnā'an-"àlèyh, In consequence thereof.

بند bènd, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast.

بنده bèndé, *s. p.* (*pl.* بندکان bèndéghyān), A servant, bondsman; بندکی bèndéghī, *s. p.* بندهلك bèndélik, *s. t.* Servitude, service; بنده‌خانه bèndé-khāné, *s. p.* The house of your humble servant (used in polite conversation instead of "*my house*," as دولتخانه dèvlet-khāné, *the house of prosperity*, is instead of "*your house*").

بنفشه bènefshé (mènèkshé), *s. p.* A violet.

بنك bènek, *s. t.* A spot; —, bìnek, *s.* & *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بنکلو bènekli, *a. t.* Spotted, speckled.

بنم bènim, *pron. t.* (*gen. of* بن bèn, I), My, of me; mine; بنمکی bènimki, *pron. t.* Mine.

بنمك bìnmek (*aor.* بنر bìnER), *v.n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).

بنی bènī, *s.pl.a.* (*of* بن bìn), Sons, *children*; ادم—, —ādEm, Sons of Adam, children of men, men, mankind.

بنیاد bùnyād, *s. p.* A foundation; physical constitution.

بنیان bùnyān, *s. a.* The building,

constructing; construction; physical constitution.

بو bù, *pron. t.* This; —, bū, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —, bù, *s. a.* Father; خوشبو khòsh-bū, Sweet-smelling; بوالفضول bù-'l-fùzūl, (The father of presumption), presumptuous.

بواب bèwwāb, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain; سربوابین sèr-bèwwābīn, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).

بوار bèvār, *s. a.* Destruction; دارالبوار dāru-'l-bèvār, (The house of destruction) hell.

بوبرك bùbrek, *s. t.* A kidney.

بوت bùt, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).

بوجاق bùjàk, *s. t.* A distant out-of-the-way corner.

بوجك bùjek, *s. t.* Any creeping animal, as a slug, silkworm; a crayfish; سموكلوبوجك sùmuklu-bùjek, A slug or snail; قوندزبوجكی kùndùz-bùjèghi, Cantharides.

بوداق bùdàk, *s. t.* A knot in wood; a gnarl in a tree.

بوداله bùdàla, *s.t.* A simpleton, idiot.

بودامق bùdamak (*aor.* بودار bùdar), *v.a.* To prune, thin out, lop.

بودور bòdur, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بورا bùra, *s. t.* This place, this spot; بورام bùram, (my this place) here, this place in my body; بوراك bùrang, Here, this place in thy body; بوراسی bùrassi, Here, this place in it; &c.; بورایه bùraya, Here, to this place; بورامه bùrama, Here, to this place in my body; &c.; بورادہ bùrada, Here, in this place; بورادن bùradan, Hence, from hence; &c. &c.; بورالر bùralar, Hereabouts, these parts or places; &c. &c.

بورج bòrj, *s. t.* A debt; duty incumbent; —, bùrj, *s. t.* The misletoe; بورجلو bòrjlu, In debt; indebted; a debtor; بورجه كيرمك bòrja-ghìrmek, *v.n.* To get in debt.

بوردە bòrda, *s.t.* (*Italian*), A ship's side; a board, tack (in sailing); بوردەبوردەیە bòrda-bòrdaya, Side by side, porthole to porthole.

بورشمق bùrushmak (*aor.* بورشور bùrushur), *v.n.* To become wrinkled, rumpled, ruffled.

بورغو *or* بورغی bùrghu, *s.t.* A gimlet; a screw.

بورقمق bùrkutmak (*aor.* بورقودر bùrkudur), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق bùrkulmāk (*aor.* بورقلور bùrkulur), *v.n.* To be sprained.

بورك bùrek, *s.t.* A pie, tart, pasty.

بورمق bùrmak (*aor.* بورار bùrar), *v.a.* To twist (with strength, *e.g.* A bar of iron, a person's arm); بورمە bùrma, *s.t.* A twist; a screw; —, *a.t.* Twisted.

بورون bùrun, *s.t.* The nose; the point of any thing; a cape, promontory, point; the snuff (of a candle).

بورنمك bùrunmek (*aor.* بورنور bùrunur), *v.n.* To wrap one's self, cover one's self up (in a scarf, mantle, &c.)

بورو *or* بورى bòru, *s.t.* A horn, trumpet; بوروزن bòruzèn, *s.t.* A trumpeter.

بورە bòra, *s.t.* Borax (?), Sal-ammoniac(?); a storm of wind, a squall; a good scolding; بورەيمك bòra-yèmek, *v.n.* To be exposed to a squall; to get a good scolding.

بوز bùz, *a.t.* Ice; بوزكبى bùz-ghibi, Like ice; very white; very smooth; —, bòz, *a.t.* Dark iron grey.

بوزاغى bùzaghi, *s.t.* A young calf.

بوزطغان bòz-dàghān, *s.t.* A mace of arms.

بوزشمق bòzushmak (*aor.* بوزشور bòzushur), *v.n.* To quarrel, fall out with each other; بوزشق bòzushuk, *a.t.* At variance, not on good terms together; بوزشقلق bòzushukluk, *s.t.* Variance, bad terms.

بوزغون bòzghun, *a.t.* Defeated, routed; troubled, cast down; —, *s.t.* Defeat, rout; بوزغونلق bòzghunluk, *s.t.* Defeat, rout;

troubled, broken-spiritedness.

بوزق bòzuk, *a. t.* Spoilt, bad; changed into a small coin; بوزق پاره bòzuk-pàrà, Small change.

بوزلمق bùzulmek (*aor.* بوزیلور bùzulur), *v.n.* To become contracted, to contract.

بوزمق bòzmak (*aor.* بوزار bòzar), *v.a.* To spoil; to take to pieces; to rout, defeat; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something; to deflower (a virgin); to violate, act in contrariety to, infringe; to change (money), give change (for it).

بوزه bòza, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.

بوس būss, *s. p.* A kissing; —, *a. p.* (*in composition*), Who kisses; —, —et, *v.a.* To kiss; بوسی būssī, *s. p.* The act or quality of a kisser.

بوستان bòsstān, *s. p.* See بستان

بوسه būssé, *s. p.* A kiss, a buss.

بوش bòsh, *s. t.* Empty; vain, useless, void of sense, meaning, or utility; idle, unemployed; loose, not tied, not tight; loosened, let go; divorced; —لاقردی, —làkirdi, Nonsense; —وقت, —wàkit, Leisure time; —بوکر, —bùghur, The part of the side of the belly just below the ribs; —بوغاز, —bòghāz, A babbler; —کزمك, —ghèzmek, *v.n.* To wander about without employment; to be without a place, out of service.

بوشاتمق bòshatmak (*aor.* بوشادر bòshàdir), *or* بوشالتمق bòshaltmak (*aor.* بوشالدر bòshaldir), *v.a.* To empty (a vessel of any thing, or any thing from a vessel).

بوشامق bòshamak (*aor.* بوشار bòshar), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).

بوشانمق bòshanmak (*aor.* بوشانور bòshànir), *v.n.* To empty itself; to become loose, loosened; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring,

a bow, &c.); to be divorced (a wife).

بوغ bògh, *s. t.* (*in* باشبوغ bàsh-bògh, A commodore (at sea); a commander (of a corps on land).

بوغا bògha, *s. t.* A bull.

بوغاز bòghāz, *s. t.* The throat, gullet, windpipe; a defile, pass; a strait, channel; the mouth of a river; the quinzy, a sore-throat; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it; —بوش bòsh—, A babbler; —او, —òl, To have a sore-throat or the quinzy; بوغازلق bòghāzlamak, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.

بوغچه bòghcha, *s. t.* A square shawl; a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels; a bundle, a parcel in a wrapper.

بوغق bòghuk, *a. t.* Hoarse, stifled [(voice.)

بوغم bòghum, *s. t.* A joint in a reed; a knot in wood; a constricted place in any channel or pipe.

بوغمجه bòghmaja, *a. t.* Which

chokes; اوكسرك—, bòghmaja-ùksuruk, *s. t.* The whooping-cough.

بوغمق bòghmak (*aor* بوغار bòghar), *v.a.* To stifle, strangle, drown, suffocate; بوغلق bòghulmak (*aor.* بوغلور bòghulur), *v.n.* & *p.* To be stifled, strangled, drowned, suffocated; to be ready to burst (with rage, laughter, &c.).

بوغو *or* بوغى bùghu, *s. t.* Steam, reek of hot water.

بوق bòk, *s. t.* Excrement, dung, turd, shit; scoria of ores; any thing bad or disagreeable; —, *a.t.* Bad; disagreeable; شيطان بوقى shèytān-bòku, (Devil's dung) Assafœtida.

بوقاغى bùkàghi, *s. t.* Fetters, hobbles.

بوكالمق bùngàlmak (*aor.* بوكالور bùngàlur), *v.n.* To become stupified.

بوكر bùghur, *s. t.* (*in* بوش بوكر bòsh-bùghur, The side part of the belly just below the ribs.)

بوكرتلن bùghurtlèn, *s. t.* A blackberry.

بوكرك bùghrek (bùbrek), *s. t.* A kidney.

بوكرلجه bùghrulja, *s. t.* A small white [French bean.

بوكرى bùghru, *a. t.* (*in* اكرى بوكرى èghri - bùghru), Very crooked, tortuous, devious.

بوكلم bùklum, *s. t.* A curl (in any thing), a twist.

بوكمك bùkmek (*aor.* بوكر bùkeR), *v.a.* To twist between the fingers; to fold double; to bend.

بوكو *or* بوكى bùghu, *s. t.* A charm, spell, sorcery; بوكوجى bùghuju, *s. t.* A sorcerer, sorceress.

بول bòl, *a. t.* Plentiful, abundant; ample; wide, loose, in folds (clothing, &c.); —, bèvl, *s. a.* Dung; urine; بوللق bòlluk, *s. t.* Abundance, plenty; looseness (of clothes, &c.)

بولاشق bùlàshk, *a. t.* Daubed, besmeared, contaminated.

بولاشمق bùlàshmak (*aor.* بولاشور bùlàshr), *v.n.* To become irregularly spread upon in daubs (as paint, tar, mud, &c.); to pass by contagion (disease); to set (about any business); to meddle.

بولاماج bùlamaj, *s. t.* Grape-juice boiled to the consistency of honey.

بولانق bùlànk, *a. t.* Turbid, not clear (water, &c.); cloudy and foggy (weather); sick, nauseated (the stomach).

بولانمق bùlànmak (*aor.* بولانور bùlànr), *v.n.* To become turbid, thick, cloudy; to become sick (the stomach).

بولدر bùldur (bùldr), *s. t.* Last year.

بولدرجين bùldurjin, *s. t.* A quail.

بولمق bùlmak (*aor.* بولر bùlur), *v.a.* To find.

بولمك bùlmek (*aor.* بولر bùleR), *v.a.* To divide, parcel out, partition off.

بولنمق bùlunmak (*aor.* بولنور bùlunur), *v.n.* To be found, to be present; —, *v.p.* To be found.

بولوط *or* بولوت bùlut, *s. t.* A cloud; بولوتلو bùlutlu, *a. t.* Cloudy; بولوتلنمق bùlutlanmak, *v.n.* To become cloudy.

بومبار bùmbār (*for* مومبار mūmbār);

The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق bònjuk, *s. t.* A small shell, a bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطربونجغی kàtir-bònjughu, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه bùnja, *q. t.* (This is simply another *case* of the demonstrative pronoun بو bù), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many; بونجه‌لین *or* بونجلین bùnjaleyin, *ad. t.* Thus long.

بوی bòy, *s. t.* Length; height of stature; —, bùy, *s. p.* Smell, scent, odour; بوی‌بوص bòy-bòss, Stature and general appearance; بویلو bòylu, *a. t.* Having stature; tall; اوزون‌بویلو ùzun-bòylu, Tall in stature; اورته‌بویلو òrta-bòylu, Of a middling stature; قصه‌بویلو kìssa-bòylu, Short in stature.

بویا bòya, *s. t.* Paint; dye; اشی‌بویاسی àshi-bòyassi, Ochre; یاغلوبویا yàghli-bòya, Oil-paint; قوندره‌بویاسی kùndura-bòyassi, Blacking;

بویاجی bòyaji, A dyer.

بویامق bòyamak (*aor.* بویار bòyar), *v.a.* To dye; to paint; بویاتمق bòyatmak, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بویانمق bòyanmak, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v.n.* To take the dye.

بویله bòylé, *a. t.* This kind, this sort; —, *and* بویله‌جه bòylé*ja*, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوین *or* بویون bòyn *or* bòyun, *s. t.* The neck; بویون‌باغی bòyun-bà*ghi*, A neck-tie; گناهی بویونکه ghyùnāhi-bòynun*ga*! May the sin be on thy neck!

بویندروغ bòyndurugh, *s. t.* A yoke-tree, the yoke (for oxen).

بوینوز bòynuz, *s. t.* A horn (of an animal); horn; کچی‌بوینوزی kèchi-bòynuzu, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به bìhi (*mas.*) بها bìhā (*fem.*) *pron.a.* (*in composition*), To *or* with him, her, it.

بها bàha (pàhA), *s. p.* Price in

money, money value; —, bàhā, *s. a.* Beauty; فیها fê-bàhà, Well and good! That will do very nicely! بهالو pàhal*i*, Dear, high-priced.

بهادر bàhādir, *s. p.* A brave man, a [hero.

بهار bàhār, *s. p.* The spring; —, *s. a.* Spice; —اول ÈVVEL—, —اللك ìlk—, Spring, early spring; —صونك sòn*g*—, Autumn; بهارات bàhārāt, *s. pl. a.* Spices; بهارلو bàhārl*i*, *a. t.* Spiced, spicy.

بهانه bàhānè, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; —بولمق, —bùlm*ak*, *v.n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation.

بهتان bùhtān, *s. a.* Calumny, false

بهجت bèhjèt, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر bèhèr (ب bè, *for* هر hèr, *each*), *ad. p.* Each; بهرینه bèhèrinè, Each, a-piece, for each one of them; بهرماه bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره bèhrè, *s. p.* A lot, share, portion; بهردار bèhrèdār, بهرهمند bèhrèmènd; بهرور bèhrèvèr, *a.p.* Sharing, having a share.

بهشت bìhìsht, *s.p.* Heaven, paradise.

بهی bèhèy! *int. t.* O! Ho! بهی اشك bèhèy-èshek, Ass that thou art! —, bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی bī, *prep. p.* (*in composition*), Without; بیباك bī-bāk, *a. p.* Without fear, fearless.

بیابان bèyābān, *s. p.* The desert, a wilderness, the wilds. [fresh.

بات bàyat, *a. t.* Stale, not new or

بیاض bèyāz, *s. a.* Whiteness; —, *a. t.* White; —, *s. t.* A fair copy of a writing; unwritten paper; بیاض اوزرندهاراده bèyaz-ùzérinda-ìrādè, An imperial command given *propriâ motu*, and not on any petition or ministerial report; بیاضه چکمك bèyaza-chèkmek, *v.a.* To copy out fairly.

بیاغی bàyaghi, *a. t.* Mere, sheer; common, ordinary, every-day; —, *ad. t.* Neither more nor less, simply, in good sooth.

بیان bèyān, *s. a.* A setting forth, explaining, expounding; ا—,

—et, *v.a.* To set forth, declare, expound; اتی البیان ātìyyu-'l-bèyān, The following, the hereinafter mentioned.

بیت bèyt, *s. a.* A house; a couplet, a distich; بیت الله الحرام bèytu-'llāhi-'l-hàrām, (The holy house of God) the Temple of Mecca; بیت المال bèytu-'l-māl, *or* بیت مال المسلمین bèytu-māli-'l-mùsslimīn, (The house of the treasure of the Musslim community) The public treasury; بیت المالجی bèytu-'l-māljí (bèytamàljí), An officer who takes cognizance of the estates of deceased persons, or of spoils of war, assesses them for succession dues, &c.

بیتوتت bèytūtèt, *s. a.* A passing the night in any abode; —, —et, *v.n.* To pass the night in any abode.

بیچارہ bī-chārè, *s.* & *a. p.* Poor, helpless, forlorn.

بیخ bīkh, *s. p.* A root.

بیخود bī-khòd, *a. p.* Insensible, swooned, fainted; insane, beside one's self.

بیدار bīdār, *a. p.* Awake; vigilant; —بخت, —bàkht, *a. p.* One whose good fortune is awake and active, slumbering not.

بیدق (pàytak), *s. a.* A peon, or pawn at chess.

بئر bì'r, *s. a.* A well.

بیراق bàyrak, *s. t.* A flag, banner, standard; بیراقدار bàyrakdàr, *s. p.* A standard-bearer.

بیرام bàyram, *s. p.* A holy feast, a holy day, festival; شکربیرامی shèkĸr-bàyrami, (The feast of sugar), The feast of three days next after the close of Ramazan; قربان بیرامی kùrbān-bàyramí, The feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Musslim year, Zī-'l-hìjjè (the month of pilgrimage); خامش بیرامی kàmish-bàyramí, The Jewish feast of tabernacles.

بیرون bīrūn, *s. p.* The outside;

—, *ad. p.* Out of; beyond.

بیز bìz, *s. t.* An awl.

بیزار bīzār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بیش bīsh, *a. p.* More in number or quantity.

بیضی bèyzī, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بیطار bàytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بیطارلق bàytārlı*k*, *s. t.* بیطاری bàytārī, *s. p.* بیطرت bàytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بیع bèy", *s. a.* A selling; بیع وشرا bèy"-u-shìrā, Buying and selling, trade.

بیعت bī"*à*t, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; —, —et, *v.n.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بیق bìy*i*k, *s. t.* The mustachio.

بیك bìn*g*, *a. t.* A thousand, one thousand; بیكباشی bìn*g*-bàshi, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بین

بیكار (pùn*g*ar), *s. t.* A spring, source of water; بیكارباشی pùn*g*ar-bàshi, The head water or spring of a stream; —, bī-k*y*ār (bèk*y*ar), *s. p.* A bachelor.

بیگانه bīgh*y*ānè, *s. p.* A stranger.

بیلك bìlek, *s. t.* The wrist.

بیله bìlé, *ad. t.* Even; together.

بیم bīm, *s. p.* Fear.

بیمار bīmār, *a. p.* Sick, ill, diseased; بیمارخانه bīmār-khānè, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بین bèyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بینلری bèynléri, Their interval *or* relation; بینلرینه bèynlérin*a*, To their interval between them, among them; بینلرنده bèynlérind*a*, In their interval, between them, among them; بینلردن bèynlérind*an*, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives; دوربین dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردهبین khùrda-

-bīn (Small-seeing) A microscope; —, bèyn, *s. t.* The brain.

بینش bīnish, *s. p.* A seeing, viewing; an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بیّ bèyyiné, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact.

بیوت bùyūt, *s. pl. a.* (*of* بیت bèyt), Houses.

بیورلدی bùyurulduˇ, *s. t.* A governor's written order.

بیورمق bùyurmak (*aor.* بیورور bùyurur), *v.n.* To exercise authothority, act as master, give orders; to say, to do (any thing, used when speaking of a superior); نه بیوردیکز nè-bùyurdunguz, What did you say? ایچری بیوریکز ìchèri-bùyurunguz, Pray walk in; بیورك bùyurung! I beg you! Do me the favour!

بیوك bìyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بیومك bìyumek (*aor.* بیور bìyur), *v.n.* To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in rank.

بیوه bīvé, *s. p.* A widow.

بیهوده bīhūdé, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بیهوش bīhush, *a. p.* Senseless, swooned.

پ pè *or* pā'i-fārsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the ب, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with ف fè; as, فیل fīl, *or* پیل pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with ب, and is never used in astronomical tables, or in the dates of letters,

by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from پای pày, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپادیه pàpàdiy*a*, *s. t.* Camomile.

پاپاس pàpass, *or* پاپاز pàpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pàbuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردی pàt*i*rd*i*, *s. t.* Noise.

پاترونه pàtrūn*a*, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامق pàtlam*a*k (*aor.* پاتلار pàtlar), *v.n.* To crack or explode with a loud noise; to burst without noise.

پاتلجان pàtlijàn, *s. t.* The egg-plant; فرنك پاتلجانی fìrènk-pàtlijàn*i*, The love-apple or tomata.

پاتدق pàt*a*d*a*k, *ad. t.* Suddenly, unexpectedly.

پاچاریز pàchàriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاوره pàchàvr*a*, *s. t.* A rag, clout; یاغلو پاچاوره yà*gh*li-pàchàvr*a*, (A greased rag), A fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچه pàch*a*, *s. p.* Sheeps' trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of the legs of trowsers; the feet and leg parts of furs.

پادشاه pādishāh, *s. p.* The Sultan; an emperor; پادشاهی pādishāhī, *s. p.* The imperial dignity or function; —, *a. p.* Imperial; پادشاهانه pādishāhānė, *a. p.* Imperial.

پارچه pàrch*a*, *s. p.* A piece, fragment, morsel; a whole individual thing; پارچه پارچه pàrch*a*-pàrch*a*-et, *v.a.* To cut, pull, or knock to pieces.

پارلاق pàrl*à*k, *a. t.* Bright, shining, clear; handsome; promising, talented.

پارلامق pàrlamak (*aor.* پارلار pàrlar), *v.n.* To shine, to be bright; to break out in flame; to acquire a conspicuous station and reputation; to get in a rage.

پارمق pàrmak, *s. t.* A finger; a toe; an inch; a rail, a bar; a spoke of a wheel; a stripe (in stuffs, &c.); پارمقلق pàrmaklik, *s. t.* Railings; a grating, a grate; التی پارمق àlti-parmak, *s. t.* The tunny-fish(?); a kind of striped stuff. (See پرمق).

پار pārÉ (*pàra*), *s. p.* A piece, fragment; a whole individual thing; money; a small coin, the fortieth of a piastre, about $\frac{1}{20}$ of a penny; اوچ پاره تکنه ùch-pārÉ-tèknÉ, Three individual ships; پاره پاره pārÉ-pārÉ, *ad. p.* Piecemeal, in pieces, یکپاره yèk-pārÉ, *a. p.* Of one single piece; پاره لمك pārélémek (*aor.* پاره لر pārélER), *v.a.* (*pàralamak*, *aor.* *pàralar*), To cut or knock to pieces; پاره لنمك (*pàralanmak*), *v.n.* To be broken in pieces.

پازی pàzi, *s. t.* White beet, of which the leaves are used as a vegetable.

پاس pāss, *s. p.* A sentry's round, guard, watch; —, pàss, *s. t.* Rust; پاسلنمق pàsslanmak (*aor.* پاسلنور pàsslanir), طوتمق—, —tùtmak, *and* باغلامق—, —bàghlamak, *v.n.* To become rusty, to contract rust; پاسبان pāssbān, *or* پاسوان pāsswān, *s. p.* A watchman, guard, sentry.

پاش pāsh, *a. p.* (*in composition*), Which sprinkles, scatters, diffuses.

پاشا pàsha, *s. t.* The highest title in the civil or military hierarchy in Turkey. There are now many grades of pashas. 1st. The grand-vizier and those who rank with him; 2d. Those who have filled that office; 3d. Those connected by marriage with the imperial family; 4th. The general class of ministers or secretaries of state, and those to whom the rank is given; 5th. Simple mùshīrs not ministers of state;

these are governors-general of large provinces, or generals commanding corps-d'armée, &c.; 6th. Vèzīrs, also governors-general; 7th. Fèrīks or lieutenants-general; 8th. Mīri-Mīrān, or civil fèrīks, governors of smaller provinces; 9th. Mīri-Lìwā, or generals of brigade; and 10th. Mīru-'l-Umérā, or civil lìwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشاقپوسی pàsha-kàpìssi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالق pàshalìk, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالو pàshalì, *a. t.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing.

پاك pāk, پاكیزه pākīzé, *a. p.* Clean, pure, undefiled.

پالاسطروپه pàla-strùpa, *s.t.* (*Italian*); A rope wad for a gun.

پالاسقه pàlasska, *s. t.* A soldier's cartridge-box.

پالان pàlan, *s. t.* A kind of soft cushioned saddle or pillion.

پاموق pàmuk, *s. t.* Cotton.

پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهاده pā-nìhādé, Who has placed his foot, چارپا chār-pā, Four-footed); —, pày, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pàylashmak, *v.a.* To share (any thing) with others; پای بچمك pày-bìchmek, *v.n.* To draw comparisons from an instance given.

پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity, limit, term.

پایبند pāy-bènd (pàywànt), *s. p.* Ligatures with which the feet of

horses are bound in stable, or at picket.

پایتخت pāyitàkht, *s. p.* (Foot of the throne) The capital city, the seat of government.

پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, established.

پایدوس pàydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *int. t.* All hands knock off work! —, —et, *v.n.* To knock off working; —, *v.a.* To cause work to be suspended.

پایمال pàymāl, *a. p.* Trodden under foot; —, —et, *v.a.* To tread under foot.

پاینده pàyèndé, *s. p.* A prop, stay, support.

پایه pāyé, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair.

پیکی pèpèghi, *s. t.* A stammerer, stutterer; —سویلمك, —sùwèylémek, پیپلمك pèpélémek, *v.n.* To stammer, to stutter.

پخته pùkhté, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom.

پخی pùkhti, *s. p.* Jelly.

پداوره pàdàvra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board.

پدر pèdɛr, *s. p.* A father; پدرانه pèdérānė, *a. p.* Fatherly, paternal.

پذیر pézīr, *a. p.* (*in composition*), Which receives or has received.

پر pùr, *a. p.* Full; filled with, replete with; —, pèr, *s. p.* A feather.

پرازوانه pìràzwàna, *s. t.* The ferrel usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پراکنده pèrakèndé, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پران pèrān, *a. p.* Flying, which flies.

پرانغه prànghe, *s. t.* The convict's chain; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پرتاب pèrtāb, پرتاو pèrtàv, *s. p.* A cast, a throw, a launch; a jump; a precipitating; a summerset.

پرتو pèrtev, *s. p.* A ray of light; —انداز, —èndāz, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling; —سوز, —sūz (pèrtevsiz), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پرچم pèrchem, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پرچین pèrchin, *s. p.* The clenching of a nail; ا—, —et, *v.a.* To clench (a nail).

پرخاش pùrkhāsh, *s. p.* Strife, battle, contention.

پرداخت pèrdākht (pèrdāh), *s. p.* Polish, burnish; ا—, —et, *v.a.* To polish, burnish.

پرداخته pèrdākhté, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پرداز pèrdāz, *a. p.* (*in composition*). Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پرده pèrdé, *s. p.* A curtain, a vail; a musical key; a cataract in the eye; تخته‌پرده tàkhta-pèrdé, *s. t.* Palings, a partition of boards; اهل‌پرده èhli-pèrdé, a chaste, modest, honest woman; پرده‌نشین pèrdé-nìshīn, *a. p.* Who sits behind a curtain; پرده‌دار pèrdé-dār, *s. p.* The keeper of the curtain, the waiter at the door, who lifts the curtain for those who enter, and refuses admittance to improper people.

پرست pèrèsst, *s. p.* (*in composition*), A worshipper, adorer.

پرستار pèresstar, *s. p.* A servant.

پرستش pèresstish, *s. p.* Worship, adoration.

پرسش pùrsish, *s. p.* An asking, inquiry.

پرگار pèrghyār (pèrghel), *s. p.* A pair of compasses.

پرلانتی pèrlànti, *s. t.* A brilliant.

پرمق pàrmak, *s. t.* (See پارمق),—باش bàsh—, The thumb; ایاق‌باش‌پرمغی àyak-bàsh-pàrmaghi, The great toe; شهادت‌پرمغی shàhādet-pàrmaghi, The fore-finger; اورته‌پرمق òrta-pàrmak, The middle finger; یوزك‌پرمغی yùzuk-pàrmaghi, The fourth finger; سرچه‌پرمغی sèrché-pàrmaghi, The little finger.

پرمقلق pàrmaklik, *s. t.* Railings, rails, banisters, a grating.

پرنده pèrendé, *a. p.* Flying, which flies; —, *s. p.* A summerset; پرنده‌باز pèrèndé-bāz, *s. p.* A thrower of

summersets in the air.

پروا pèrvā, *s. p.* Fear, fright, apprehension.

پرواز pèrwāz, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (*in composition*), Which flies, soars.

پروانه pèrwāné, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.

پروردگار pèrvèrdighyār, *s. p.* God the nourisher.

پرورده pèrvèrdé, *a. p.* Nourished, cherished, brought up, educated.

پرورش pèrvèrish, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.

پرهیز pèrhīz, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; ا—, —et, *v.n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; طوتمق—, —tùtmak, *v.n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); کار—, —kyār, *s. p.* One who abstains.

پری pèri, *s. p.* A fairy.

پریشان pèrishān, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلق pèrishānlik, *s. t.* پریشانی pèrishānī, *s. p.* پریشانیت pèrishānìyyet, *s. a.* Disorderedness; ruin.

پزونك pèzéwènk, *s. t.* A pimp, a bawd.

پژمرده pèzhmùrda, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوه pùzhūh (pù-zhūh), *a. p.* (*in composition*), Who diligently seeks after.

پس pèss, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, pìss, *a. t.* Dirty, filthy, unclean.

پست pèsst, *a. p.* Low; —, (pèss), The bass in music.

پستان pìsstān, *s. p.* A teat, pap, dug.

پسقپوس pìsskaposs, *s. t.* (*Greek*), A bishop.

پسند pèssènd, *a. p.* (*in composition*), Approving; approved; خودپسند khòd-pèssènd, *a. p.* Self-approving, vain; عوام پسند

"àwāmm-pèssènd, Approved by the common people, popular.

پسندیده pèssendīdé, *a. p.* Approved, liked.

پسی pìssi, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).

پسین pèssīn, *a. p.* The hindermost, the last.

پشت pùsht, *s. p.* The back; پشت‌پای pùshti-pāy, The sole of the foot; پشت‌پای‌زن pùshti-pāy-zèn, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).

پشتمال pùshtmāl (pèshtamāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.

پشکین pìshkin, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into business, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).

پشم pèshm, *s. p.* Wool; down.

پشمك pìshmek (*aor.* پشر pìshER), *v.n.* To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.

پشورمك pìshirmek (*aor.* پشورر pìshirir), *v.a.* To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.

پشیمان pèshīmān (pìshmAN), *a. p.* Sorry, regretting an action or omission; او—, —òl, *v.n.* To repent, be sorry, regret.

پصدرمه pàssdirma, *s. t.* Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.

پصطال pàsstAl, *s. t.* A whole piece of broad-cloth.

پطریق pàtrik, *s. t.* (*Greek*), A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).

پف pùf, *s. p.* A puff of breath; پفکرده pùf-kèrdé, *a. p.* Blown out.

پك pèk, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very.

پکسمات pèksémāt (pèksémèt), *s. t.*

Bread, twice baked, or biscuit, for provisions.

پکشمك pèkishmek, (*aor.* پکشور pèkishir), *v.n.* To become hard, to harden.

پلاز pàlaz, *s. t.* A gosling, a duckling; a young pigeon. [box.

پلاسقه pàlaska, *s. t.* A cartridge-

پلامار pàlamar, *s. t.* A hawser, or stream cable.

پلامود pàlamud, *s. t.* An acorn; acorn husks, vallonea.

پلامید pàlamīd, *s. t.* A kind of very large mackerel.

پلاو pìlaw, *s. p.* Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; —زرده, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added. [merer.

پلتك pèltek, *s. t.* A stutterer, stam-

پلته pèltè, *s. t.* A kind of jelly of wheat sweetened with honey.

پلج pìlij, *s. t.* A chick, chicken.

پلسقه pàlasska, *s. t.* A soldier's cartridge-box.

پلنقه (pàlangha), *s. t.* A small fort or stockade; a tackle or double pulley. [panther.

پلنك pèlenk, *s. p.* A leopard or

پلین pèlin, *s. t.* Absinth, wormwood.

پناه pènàh, *s. p.* An asylum, refuge.

پنایر pànàyir, *s. t.* (*Greek*), A country fair.

پنبه pènbé, *s. p.* Cotton; —, *a. t.* Rose-colour, light-pink.

پنتالومبه pàntalòmba, *s. t.* Gamboge.

پنتی pìnti, *a. t.* Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.

پنج pènj, *a. p.* Five; پنجم pènjum, *and* پنجمین pènjumīn, *a. p.* The fifth; پنجاه pènjāh, *a. p.* Fifty.

پنجار pànjar, *s. t.* Beet-root.

پنجره pènjéré, *s. t.* A window.

پنجشنبه pènjshènbih(pèrshembé), *s. p.* Thursday.

پنجك pènjik, *s. t.* A kind of title-deed to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنجه pènché, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension;

a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan.

پند pènd, *s. p.* Counsel, advice, admonition.

پنهان pìnhān, *a. p.* Hidden, concealed, secret.

پنیر pènir, *s. p.* Cheese.

پو pù, *s. p.* A running about; —, *a. p.* (*in composition*), Who runs about.

پوته pùté, *s. p.* A crucible.

پوجه pòja, *s. t.* (*Italian*), An easing of the helm, a bearing up; l—, —et, *v. n.* To ease the helm; to bear up.

پود pūd, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread *which goes to and fro* with the shuttle.

پوس pūss, *s. t.* Fogginess, thickness of weather.

پوست pòsst, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی pòsstéki, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوسته pòssta, *s. t.* (*Italian*), The post for letters; a watch or relay of workmen.

پوستین pòsstīn, *s. p.* A fur or sheepskin cloak.

پوسکورمك pùsskyurmek (*aor.* پوسکورر pùsskyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی pùsskyu, *iterative of* اسکی èsski, *a. t.* اسکی پوسکی èsski-pùsskyu, Rags and tatters.

پوش pūsh, *a. p.* (*in composition*), Who wears, clothes himself with; which clothes.

پوشیده pūshidé, *a. p.* Covered, hidden, concealed, kept secret.

پوصله pùssla, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass.

پوصو *or* پوصی pùssu, *s. t.* An ambush, ambuscade.

پوطور pòtur, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and

garters above the calf of the leg.

پوغاچه pòghàcha, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust.

پوفله pùfla, *s. t.* The down used in [pillows.

پول pùl, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد pūlād, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیچه pòlicha, *s. t.* (*Italian*), A bill of exchange.

پوی pūy. The same with پو pū;

پویان pūyān, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز pòyraz, *s. t.* (*Greek boreas*), The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.

پهلوان pèhluwān, *s. p.* A wrestler.

پهن pèhn, *and* پهنا pèhnā, *s. p.* Width; —, —, *a. p.* Wide.

پی pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot; a step; —, *s. t.* Earnest-money;

پیا-پی pèyā-pèy, *and* پیدربی pèy--der-pèy, *ad. p.* By degrees, by instalments; successively; continuously.

پیاده pìyādé, *s. p.* A man on foot; a boat built for only one pair of oars; infantry.

پیاله pìyālé, *s. p.* A drinking-cup, [glass, or bowl.

پیام pèyām, *s. p.* A message; پیامبر pèyambèr, پیامرس pèyamrèss, A messenger.

پیانقو pìyànko, *s. t.* A lottery, a [raffle.

پیچ pìch, *s. t.* A bastard; a sucker from the root of a plant; —, pīch, *s. p.* A twisting, convulsion, contortion; پیچاپیچ pīchāpīch, *a.p.* Twisted fold on fold.

پیچیده pīchīdé, *a. p.* Twisted, contorted.

پیدا pèydā, *a. p.* Existing, forthcoming, present, visible; ا—, —et, *v.a.* To find, to manage and have in one's possession, to get; او—, —òl, *v.n.* To spring up, come, come into existence; become visible, or present.

پیده pīdé, *s. t.* A flat thin cake of bread, something like a muffin.

پیر pīr, *s. p.* An old man; the patron saint or superior of any order or guild.

پیرا pīrā, *a. p.* (*in composition*), Who adorns, decks out.

پیراسته pīrāstè, *a. p.* Adorned, decked out.

پیرامن pīrāmèn, *s. p.* The circuit or inclosure or environs of a place.

پیرایش pīrāyish, پیرایه pīrāyè, *s. p.* An ornament, adornment.

پیرو pèy-rèv, *s. p.* A follower; a companion.

پیره pīrè, *s. t.* A flea; —زن, —zèn, *s. p.* A old woman.

پیش pīsh, *s. p.* The front, fore part of any thing, the space in front of any thing.

پیشانی pīshāni, *s. p.* The forehead.

پیشتخته pīsh-tàkht*a* (pèsh—), *s. p.* The counter of a shop, shop-board.

پیشرو pīsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide, forerunner; grape-shot.

پیشگاه pīsh-gh*y*āh, *s. p.* The space in front of any thing.

پیشکش pīsh-kèsh (pèsh—), *s. p.* A gift offered to a superior as homage.

پیشکیر pīsh-ghīr (pèshkir), *s. p.* A napkin for use at table.

پیشنهاد pīsh-nìhād, *s. p.* A model, thing placed to be copied or followed.

پیشوا pīsh-vā, *s. p.* A leader.

پیشه pīshé, *s. p.* An art, trade, occupation, profession, calling.

پیشین pīshīn (pèshin), *a. p.* Foremost; former; foregoing; old, antique, ancient; ready (money); —, *ad. t.* Before proceeding further in the matter; —, *s. t.* Ready money.

پیغام pèyghām, پیغم pèygh*a*m, پیام pèyām, *s. p.* A message; پیغامبر pèyghāmbèr, پیغمبر pèygh*a*mbèr, پیامبر pèyāmbèr, *s. p.* A messenger, bearer of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پیغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place.

پیك pèyk, *s. p.* A valet, footman,

foot-messenger; a satellite.

پیکار pèykyār, *s. p.* Battle, fight, combat, action; —, pèngàr (pùnàr), *s. t.* A spring, fountain.

پیکر pèykĕr, *s. p.* The face, countenance.

پیل pīl (*for* فیل fīl), *s. p.* An elephant.

پیما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پیمان pèymān, *s.* p. A promise, undertaking, treaty, agreement.

پیوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پیوسته pèyvèsstĕ, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پیوند pèyvènd, *s. p.* See پایند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت *or* ẗ tè *or* tā. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dàl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط tì, which is also an equivalent to our *t*, the ت tè is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numeral value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله tà-'llāhī (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import والله بالله تالله wà-'llāhi, bì-'llāhi, tà-'llāhi, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one

syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر r *or* ل làm quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in a quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سویلك sùwèylémek, To say, سویلتمك sùwèylɛtmek, To cause to say; اوکسرمك ùksurmek, To cough, اوکسرتمك ùksurtmek, To cause to cough; قصالمق kìssʌlmak, To become shorter, قصالتمق kìssʌltmak, To shorten. At the end of many Arabic nouns his letter is interchangeable with the ɛ vowel, the word being ometimes written with the one etter, sometimes with the other. When the form ɛ is used (at the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin *or* en. (See تنوين).

تا tā, *s. a.* Name of the letter ت; —, *s. p.* (*in composition*), Fold (in number), as یکتا yèk-tā, One fold, single; دوتا dū-tā, Two-fold, double, &c.; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).

تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might; power of resistance; a twisting, contortion, writhing; brightness; splendour; heat; burning, ardour; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article; —, *a. p.* (*in position*), Which illumines; which warms or burns.

تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.

تابع tābi", *a.a.* Subject, under subjection; following, depending upon.

تابوت tābūt (tàbut), *s. a.* A bier or coffin; the ark.

تابه tābé (tàwa), *s.p.* A fryingpan.

تأبید tè'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting; —, —et, *v.a.* To cause to endure; to make everlasting.

تاتار tàtar, *s. t.* A courier; a Tartar; تاتارجق tàtarjik, *s. t. dim.* A

little insect that gets under people's skin and causes itching.

تأثر tè'èsssur, *s. a.* A being affected, grieved, vexed.

تأثير tè'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect; an effect; ا—, —et, *v.n.* To produce an effect.

تاج tāj (tàj), *s.a.* A crown; a sort of turban worn by some dervishes.

تاجر tājir, *s. a.* A merchant.

تأخر tà'àkhkhur, *s. a.* A being too late or too slow.

تأخير tà'khīr, *s. a.* A causing to be late or slow; a delaying, deferring; a putting after; ا—, —et, *v.a.* To delay, defer; to put after.

تأديب tè'dīb, *s. a.* Correctional punishment; ا—, —et, *v.a.* To punish correctionally.

تأديه tè'dìyyé, *s. a.* A paying, payment; ا—, —et, *v.a.* To pay (debts).

تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure;

تار—عنكبوت, tāri-"ànkébūt, A spider's web, cobweb; تارمار tār-mār, *or* تارومار tār-u-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.

تاراج tārāj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.

تارة tāréten, *ad. a.* Once, one time, now (and then).

تاريخ tārīkh, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month, and day; the date of an event or year only; an era; a style of computing dates; a history, annals, chronicles; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein, when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the va-

lues of the others; تاریخ هجری tārīkhi-hìjrī, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; تاریخ رومی tārīkhi-rūmī, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; الافرانغه تاریخی àlafràngha-tārīkhi, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاریك tārīk, *a. p.* Dark, sombre, obscure.

تاز tāz, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه tāzé, *a. p.* Fresh, new, young; تازه لمك tāzélémek, *v. a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازی tàzi, *s. t.* A greyhound; —, tāzī, *a. p.* Arabian.

تازیانه tāziyānė. *s. p.* A whip.

تأسف tè"èsssuf, *s. a.* Regret, sorrow; ا—, —et, *v.n.* To regret, be sorry.

تاسه (tàsssa), *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; تاسه لنمق tàsssalanmak, *v.n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسیس tè'sīss, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; ا—, —et, *v.a.* To found; to base.

تاقمق tàkmak, (*aor.* تاقار tàkar), *v.a.* To stick or fasten (any thing on to another); to put on (any ornament); تاقلمق tàkilmak (*aor.* تاقلور tàkilir), *v. p.* To be stuck, fastened, or put on; —, *v.n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; تاقنمق tàkinmak (*aor.* تاقنور tàkinir), *v.a.* To put on one's self; —اغرینی àghirini—, *v.n.* To put on a formal demeanour.

تأکید te"kīd, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; ا—, —et, *v.a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان tālān, *s. p.* Plunder, pillage, rapine.

تالیقه tàlika, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالی tālī, *s. a.* A consequent.

تألیف tè'līf, *s. a.* The writing a book; a book; l—, —et, *v.a.* To write, compose, compile; تألیفات tè'līfāt, *s. pl. a.* Books, works.

تام tāmm, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; چرخ—, —(chàrk), *s. t.* A patent lathe with improvements.

تأمل tè'èmmul, *s. a.* A deliberate weighing and consideration.

تأمین tè'mīn, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; l—, —et, *v.a.* To impart full confidence.

تأنی tè'ènni, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تأنیث tè'nīss, *s. p.* The giving a feminine form to a word; l—, —et, *v.a.* To put into the feminine form.

تأنیس tè'nīss, *s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو tàw, *s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; تاولنمق tàwlanmak, *v.n.* To grow fat, get into condition (animals); تاوویرمك tàv-vèrmek, *v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تأویل tè'vīl, *s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; l—, —et, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تأهل tè'èhhul, *s. a.* The taking a wife; l—, et, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب tā'ib, One who repents, vows to forsake sin.

تأیید tè'yīd, *s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; l—, —et, *v.a.* To give strength, support, back.

تب tèb, *s. p.* Fever, burning heat.

تبار tèbār, *s. a.* Ruin, destruction, perdition; —, *s. p.* Family, race, stock, lineage.

تباشیر tèbāshīr, *s. pl. a.* (*of* تبشیر tèbshīr), Happy tidings; the

cheering signs of approaching dawn; —, *s. t.* Chalk.

تباعد tèbā"ud, *s. a.* A going to a distance; a being at a distance; ا—, —et, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباه tèbāh, *a. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين tèbāyun, *s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبجيل tèbjīl, *s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير tèbkhīr, *s. a.* A fumigating; ا—, —et, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل tèbèddul, *s. a.* A change of any kind; ا—, —et, *v.n.* To change, become altered or replaced; تبدلات, tèbèddulāt, *s.pl.a.* Changes in office.

تبر tèber, *s. p.* A battle-axe; —, *s. t.* A tuberose; تبردار tèberdār, *s. p.* A battle-axe man; a kind of royal body guardsman.

تبرع tèbèrru", *s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it; تبرعًاللوقف tèbèrru"an-li-'l-wàkf, *ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك tèbèrruk, *s. a.* Accounting or receiving, or doing any thing as sacred, holy, or likely to draw down blessings; تبركًا tèbèrrukĕn, *ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing.

تبريد tèbrīd, *s. a.* A making cool or cold.

تبريك tèbrīk, *s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; ا—, —et, *v.n.* To congratulate.

تبريه tèbrìyyĕ (for تبرئه tèbrì'ĕ), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبريهٔذمت tèbrìyyè'i-zìmmèt, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم tèbèsssum, *s. a.* A smiling; a smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

تبشير tèbshīr *s. a.* A giving good news; ا—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشيرنامه tèbshīr-namĕ, *s. p.*

A letter of good news.

تبصبص tèbàssbùss, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعيت tèb"ìyyèt *or* tèbà"ìyyèt, *s. a.* The being, *or* the becoming a subject.

تبعيد tèb"īd, *s. a.* A removing (any thing) to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove (any thing) to a distance.

تبليغ tèblīgh, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); ا—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول tèbèvvul, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or fæces; ا—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبويب tèbvīb, *s. a.* Arranging by chapters; ا—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبيان tìbyān, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبيّن tébèyyun, *s. a.* A becoming manifest; ا—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبييض tèbyīz, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; ا—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسی tèpsi, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمك tèpmek (*aor.* تپر tèpER), *v.a.* & *n.* To kick; —گیرو ghèri—, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمك tèpinmek (*aor.* تپنور tèpinir), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع tètebbu", *s. a.* A studying diligently; ا—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترمك tìtrémek (*aor.* تترر tìtrER *or* tìtirir), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتك tètik, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; —اوسـت ùsst—, The last notch which makes the hammer ready for firing; —الت

àlt—, The first notch, at which, the trigger will not pull; اوسط تتكه المق üsst-tètighé-àlmak, *v.a.* To cock a gun full cock, الت تتكه المق àlt-tètighé-àlmak, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتكه اندرمك àlt-tètighé-èndirmek, *v. a.* To half-cock a gun from full-cock; —دورمق, —dùrmak, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه tètìmmé, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix.

تتميم tètmīm, *s. a.* A completing; ا—, —et, *v.a.* To complete.

تتويج tètvīj, *s. a.* A crowning; a coronation; ا—, —et, *v.a.* To crown with a crown.

تتيز tìtiz, *a. t.* Peevish, cross, difficult to please.

تثبيت tèssbīt, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث tèsslīss, *s. a.* A doing any thing in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; ا—, —et, *v.a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه—, tèsslīssi-zāvìyyé, The trisection of an angle.

تثنيه tèssnìyyé, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار tùjjār, *s. pl. a.* (*of* تاجر tājir), Merchants; (*as a Turkish singular*), A merchant.

تجارت tìjāret, *s. a.* Commerce, trade; ناظری—, tìjāret-nāziri, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر tèjāssur, *s. a.* A daring, hardihood; ا—, —et, *v. n.* To dare, have the hardihood.

تجاوز tèjāvuz, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; ا—, —et, *v.n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزى tèjāvuzī, *a. a.* Offensive

(treaty); وتـــدافـعى —, —vè-
-tèdāfu"ī, Offensive and defensive.

تجاهل tèjāhul. *s. a.* A feigning ignorance; ا—, —et, *v.a.* To feign ignorance of.

تجبر tèjèbbur, *s.a.* Pride, haughtiness.

تجدد tèjèddud, *s. a.* A becoming new, a being renewed.

تجديد tèjdīd, *s. a.* A renewing, renewal; ا—, —et, *v.a.* To renew.

تجربه tèjribé, *s. a.* An experiment, trial; ا—, —et, *v.a.* To try.

تجريد tèjrīd, *s. a.* Asceticism.

تجريم tèjrīm, *s. a.* The condemning to pay a fine; ا—, —et, *v.a.* To condemn to pay a fine.

تجسس tèjèsssuss, *s.a.* Diligent search by examination and inquiry; ا—, —et, *v.a.* To inquire into, search into.

تجسم tèjèsssum, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; ا—, —et, *v.n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلى tèjèlli, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجليد tèjlīd, *s. a.* The binding up, *or* causing to be bound up, of a book; ا—, —et, *v.a.* To bind (a book); to cause (a book) to be bound.

تجمع tèjèmmu", *s. a.* A congregating, assembling together.

تجمل tèjèmmul, *s. a.* Any handsome or pleasant incidental thing; تجملات tèjèmmulāt, *s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن tèjènnun, *s. a.* A going mad, a being possessed; ا—, —et, *v.n.* To go mad.

تجنيس tèjnīss, *s. a.* A figure of speech like a trope.

تجويز tèjvīz, *s. a.* A granting permission; ا—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز tèjhīz, *s. a.* A fitting out; ا—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تحاشى tàhāshi, *s. a.* A withdrawing, an abstaining from; ا—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تحت tàht, *s.a.* The under or lower

part of a thing; the space beneath it; —, tàht*a*, *pr. a.* (*in composition*), Under, beneath.

تحتانی tàhtānī, *a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تحجر tàhàjjur, *s. a.* A being changed [into stone.

تحدث tàhàdduss, *s. a.* An arising, springing into existence (events); |—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحدید tàhdīd, *s. a.* The assigning limits; |—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحری tàhàrri, *s. a.* Inquest, search, examination; |—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحریر tàhrīr, *s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering; |—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register; تحریرات tàhrīrāt, *s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch; تحریراً tàhrīran, *ad. a.* In writing, by letter.

تحریض tàhrīz, *s. a.* An exciting, encouraging; |—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحریف tàhrīf, *s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; |—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحریك tàhrīk, *s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; |—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تحسر tàhàsssur, *s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحسین tàhsīn, *s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; |—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن tàhàsssun, *s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; |—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصیل tàhsīl, *s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; ا—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study; تحصیلدار tàhsīldār, *s.p.* A collector.

تحفه tùhfé (*pl.* تحف tùhàf), *s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تحفظ tàhàffuz, *s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); خانه—, —khānέ, A place of quarantine, a lazaretto.

تحقق tàhàkkuk, *s. a.* A turning out to be true; ا—, —et, *v.n.* To turn out true.

تحقیر tàhkīr, *s. a.* A treating with contempt and insult; ا—, —et, *v.a.* To contemn and insult.

تحقیق tàhkīk, *s. a.* An ascertaining; ا—, —et, *v.a.* To ascertain; تحقیقًا tàhkīkan, *ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تحکم tàhàkkyum, *s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تحمل tàhàmmul, *s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; ا—, —et, *v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تحمیل tàhmīl, *s. a.* A placing (a load) on any thing; ا—, —et, *v.a.* To place (a load) on or in any thing.

تحول tàhàvvul, *s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تحویل tàhvīl, *s. a.* The changing (any thing) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; ا—, —et, *v.a.* To change, to reduce from state to state; —, *v.n.* to pass from sign to sign of the zodiac.

تحیر tàhàyyur, *s. a.* A being astonished, bewildered.

تحیه tàhìyyέ, *s. a.* A salutation, a [greeting.

تخت tàkht, *s. p.* A throne; —روان, tàkhti-rèwān, *s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other

following; پای‌تخت *or* پائتخت pāyi-tàkht, *s. p.* (The foot of the throne) The capital city of a state.

تخته tàkhta, *s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; —, *s. t.* Made of boards; جدول‌تخته‌سی jèdvel-tàkhtassi, A flat ruler for drawing lines; ربع تخته rùb''u-tàkhta, A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; تخته‌پوش tàkhta-pòsh, A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; تخته‌بق tàkhta-bìti, A bug; تخته‌پرده tàkhta-pèrdé, Palings; تخته‌بوله tàkhta-bàlmé, A partition of planks.

تخدیش tàkhdīsh, *s. a.* A grating, scratching, excoriating; ا—,—et, *v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تخریب tàkhrīb, *s. a.* A laying waste, desolating; ا—, —et, *v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تخصیص tàkhsīss, *s. a.* A making or being made special to any thing; ا—, —et, *v. a.* To make (any thing) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصیص bì-'t-tàkhsīss, بتخصیص bì-tàkhsīss, *ad. a.* Specially; تخصیصات tàkhsīssāt, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفیف tàkhfīf, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation; ا—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخلف tàkhàlluf, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; ا—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخلیص tàkhlīss, *s. a.* A making, or being made, free and exempt

(from any impurity, ill, or defect); ا—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect).

تخليط tàkhlīt, *s. a.* A mixing or adding; adulterating.

تخليف tàkhlīf, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخليه tàkhlìyyé, *s. a.* An emptying, evacuation; ا—, —et, *v.a.* To empty, to evacuate.

تخم tòkhm, *s. p.* Seed.

تخمير tàkhmīr, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين tàkhmīn, *s. a.* A guess, approximation; ا—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value); تخمينا tàkhmīna, *ad. a.* About, approximately.

تخويف tàkhwīf, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten.

تخيل tàkhàyyul, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; ا—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل tèdākhul, *s. a.* Action of inter-penetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بنمك tèdākhul*a*-bìnmek, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارك tèdāruk (tèdārik), *s. a.* A procuring any thing wanted; ا—, —et, *v.n.* To procure (any thing wanted); تداركات tèdārik*y*āt, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessaries; تداركاتنى كورمك tèdārik*y*ātini-gh*y*ùrmek, *v.n.* To make one's preparations; تداركلو tèdārikli, *a.t.* In a state of preparedness with respect to necessaries; تداركلو بولنمق tèdārikli-bùlu'nmak, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع tèdāfu", *s. a.* Defence; تدافعى tèdāfu"ī, *a. a.* Defensive; تجاوزى وتدافعى tèjāvuzī-vè-tèdāfu"ī, Offensive and defensive.

تداول tèdāvul, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books); ا—, —et, *v.n.* To

pass current, be in common use.

تداوی tèdāvi, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبیر tèdbīr, *s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; ا—, —et, *v.a.* To conceive or lay down a plan of action; ملك—, tèdbīri-mìlk, The art of governing, political economy, politics; تقدیرتدبیری بوزار tàkdīr-tèdbīri-bòzar, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدریج tèdrīj, *s. a.* Progress by successive steps; تدریجی tèdrījī, *a. a.* Progressive and successive; علی التدریج "àlé-'t-tèdrīj, Little by little, by degrees.

تدریس tèdrīss, *s. a.* A giving lessons [or lectures.

تدقیق tèdkīk, *s. a.* Very minute inquiry; ا—, —et, *v.a.* To inquire into.

تدمیر tèdmīr, *s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوین tèdvīn, *s. a.* A collecting into a volume; ا—, —et, *v.a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهین tèdhīn, *s. a.* An anointing, oiling; ا—, —et, *v.a.* To oil, anoint.

تذکار tèzkyār, *s. a.* A recalling to [memory by name.

تذکر tèzèkkyur, *s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذکره tèzkéré, *s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذکره جی tèzkéréji, *s. t.* A functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بیوك تذکره جی bìyuk-tèzkéréji, and the other کچوك تذکره جی kùchuk-tèzkéréji).

تذکیر tèzkīr, *s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; ا—, —et, *v.a.* To mention, to call to memory.

تذلل tèzèllul, *s. a.* A becoming [abased, abject.

تذلیل tèzlīl, *s. a.* An abasing,

making abject; ا—, —et, To abase, make abject.

تذهیب tèzhīb, *s. a.* A gilding; ا—, —et, *v.a.* To gild with gold.

تذییل tèzyīl, *s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر tèr, *s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Frèsh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد bèd, *bad*, بدتر bèdtèr (*badder*) *worse*; تر و تازه tèr-u-tāzé, Fresh and young; quite fresh; ایاق تری àyak-tèri (Foot-sweat), A doctor's or foot-messenger's fee for coming.

تراب tùrāb, *s. a.* Earth.

تراتور *or* تراطور tèrātòr, *s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخی tèrākhī, *s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو tèrāzi, *s. p.* A balance, pair of scales; ترازونك كوزی tèzāzining-ghyùzu, One pan, scale, or side of a balance; ترازوسی صو sū-tèrāzissi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes: it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tìrāsh (tràsh), *a. p.* (*in composition*), Which shaves; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving; ا—, —et, *v.a.* To shave (another's head or beard); to cut or shave away a little of any substance; او—, —òl, To shave one's self; to be shaved by another; تراشم كلدی tràshim-ghèldi, I require shaving; قلمتراش kàlem-tràsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tèrāzī, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tèrāfu", *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tèrākyum, *s. a.* A becoming collected in heaps; ا—, —et, *v.n.* To become collected in

great quantities.

تربزه tìrèbézé, *s. t.* (*Greek*), A table.

ترانه tèrāné, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tèrāvìh, *s. pl. a.* (*sing.* not used), The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan, the literal meaning is *recreations*.

تربه tùrbé, *s. a.* (*Originally* one portion of earth, *then* a grave), A mausoleum, or chapel built over a tomb; تربه‌دار tùrbédār, A keeper of a tùrbé.

تربیه tèrbìyyè, تربیت tèrbìyyèt, *s. a.* The doing something to a thing in order to improve its quality; education; sauce for meats; preparation for stuffs; good and polite manners; punishment; ا—, —et, *v.a.* To educate; to punish; to prepare or ameliorate by any special treatment; تربیه‌سنی ویرمك tèrbìyyéssini-vèrmek, *v.n.* To punish.

تربیع tèrbī", *s. a.* A squaring; ا—, —et, *v.a.* To square; دائره—, tèrbī"i-da'iré, The squaring of the circle; تربیعی tèrbī"ī, Square, (measurement).

ترتب tèrèttub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being; ا—, —et, *v.n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tèrtīb, *s. a.* An arranging; arrangement; order; a set, series; a row, line; a system, method; a disposition, plan of action; a prescription, recipe; ا—, —et, *v.a.* To arrange, dispose; to prescribe.

ترجمان tèrjumān, *a. a.* An interpreter; —افندی, —èfèndi, *and* —دیوان همایون, tèrjumāni-dīwāni-hùmāyūn, The Chief Interpreter of the Ottoman Government; سفارت‌ترجمانی sèfāret-tèrjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tèrjumé, *s. a.* A translating, an interpreting; translation; interpretation; a translation; ا—, —et, *v.a.* To translate; to interpret.

ترجی tèréjji, *s. a.* Hope, expectation.

ترجیح tèrjīh, *s. a.* A preferring; ا—, —et, *v.a.* To prefer.

ترحم tèràhhum, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.

ترحیب tèrhīb, *s. a.* A giving the salutation مرحبا mèrhabā! May you be prosperous!

ترخانه tàrkhānè, *s. t.* A preparation of dry curds.

ترخون tàrkhòn, *s. t.* Tarragon (herb).

ترخیص tèrkhīss, *s. a.* A granting permission; ا—, —et, *v.a.* To give permission.

تردد tèrèddud, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.

تردیف tèrdīf, *s. a.* A sending (any one) as companion to another, or as an escort; ا—, —et, *v.a.* to send (any one) as a companion or escort (to another).

ترذیل tèrzīl, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; ا—, —et, *v. a.* To humble, humiliate, mortify.

ترزی tèrzi, *s. t.* A tailor.

ترس tèrss, *s. t.* The reverse or wrong side or way of any thing; dung, excrement; —, *a. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلمك tèrsslémek, *v. a.* To scold severely; —, tùrss, *s. a.* A shield, buckler; —tèress, *s. t.* A cuckold.

ترسانه tèrsānè, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.

ترش tùrsh, *a. p.* Sour; ترشرو tùrsh-rū, *a. p.* Sour-faced.

ترشح tèrèshshuh, *s. a.* A percolation, exudation.

ترشه tìrshè, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish green colour.

ترشی tùrshu, *s. t.* Pickles in vinegar [or with leaven.

ترصیص tèrsīss, *s. a.* A firmly joining or clamping together.

ترصیع tèrsī" *s. a.* An adorning with precious stones.

ترضیه tàrzìyyé, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.

ترغیب tèrghīb, *s. a.* The making (any one) desirous; ا—, —et, *v.a.* To make desirous, excite to emulation.

ترفنده tùrfàn*da*, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.

ترفیع tèrfī", *s. a.* An elevating, raising on high; ا—, —et, *v.a.* To raise, elevate.

ترفیه tèrfīh, *s. a.* The procuring (for others) ease and prosperity.

ترقب tèrà*kk*ub, *s. a.* A waiting in expectation.

ترقی tèrà*kk*i, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; —بولق, —bùlm*ak*, *v.n.* To increase, be increased, be raised.

ترقیم tèrkīm, *s. a.* A writing down; ا—, —et, *v.a.* To write, pen down.

ترقین tèrkīn, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; ا—, —et, *v.a.* To run the pen through, efface, blot out.

ترك tèrk, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, tùrk, *s. t.* An Asiatic provincial Turk; a rustic, clod-hopper; ا—, tèrk-et, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; ترکجه tùrkj*a*, *s. t.* The Turkish language.

ترکه tèrikė (tèrėkė), *s. a.* The estate or moveable effects of a deceased person. [*a. a.* Turkish.

ترکی tùrk*yu*, *s. t.* A song; —, tùrkī, ترکیب tèrkīb, *s. a.* A compounding, composing; a composition; ا—, —et, *v.a.* To compound; to compose; ترکیبی tèrkībī, *a. a.* Appertaining to composition; composite; وصف ترکیبی wàssf*i*-tèrkībī, A composite qualificative epithet, as بادبانکشا bādbān-k*yù*shā, Sail-opening, which spreads its sails.

ترلك tèrlik, *s. t.* House slippers of cloth or leather.

ترلمك tèrlémek (*aor.* ترلر tèrlɛr), *v.a.* & *n.* To sweat; to perspire.

ترمیم tèrmīm, *s. a.* A repairing, patching; ا—, —et, *v.a.* To repair, patch up.

ترنج tùrunj, *s. a.* The bitter or Seville orange; ترنجی tùrunjī, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.

ترنکت trìnkèt, *s. t.* (*Italian*), The

fore-sail; ترنکتین trìnkétīn, The fore-stay-sail.

ترنم tèrènnum, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.

ترویج tèrvīj, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; ا—, —et, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).

ترە tèré, *s. t.* Cress; صوترەسی sù-tèréssi, Water-cresses; ترەیاغی téré-yà*ghi*, Fresh butter.

ترهات tùrréhāt, *s. pl. a.* Nonsense, vain words.

ترهیب tèrhīb, *s. a.* A frightening, terrifying; ا—, —et, *v.a.* To terrify, frighten.

تریاق tìryāk, *s a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called تریاقی tìryākī (tìràki), A theriaca-man.

ترید tìrid, *s. t.* A dish of bread stewed with gravy or broth.

تزاید tèzāyud, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.

تزك tèzek, *s. t.* Dung in cakes and [dried as fuel.

تزکیه tèzkìyyé, *s.a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.

تزلزل tèzèlzul, *s. a.* The shaking of an earthquake.

تزوج tèzèvvuj, *s. a.* The taking a wife to one's self; ا—, —et, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.

تزویج tèzvīj, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; ا—, —et, *v. a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر tèzvīr, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزیین tèzyīn, *s. a.* An ornamenting; ا—, —et, *v.a.* To beautify, adorn, ornament.

تساوی tèssāvi, *s. a.* A being mu-

tually equal; تساوی لیل ونهار tèssāviyi-lèyl-u-nàhār, The equinox.

تسبیح tèssbīh, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; —بوجکی, —bùjè*ghi*, The wire-worm(?).

تسبیل tèssbīl, *s. a.* A consecrating (any thing) to pious or charitable uses.

تستر tèssèttur, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a vail.

تسق tèssti, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر tèsstīr, *s. a.* A covering (any thing), hiding it; ا—, —et, *v.a.* To hide, cover.

تسجیل tèssjīl, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسخیر tèsskhīr, *s. a.* A subjugation, conquest; ا—, —et, *v.a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسخین tèsskhīn, *s. a.* A making warm; ا—, —et, *v.a.* To warm, to heat.

تسطیر tèsstīr (tàss—), *s. a.* A writing down line by line; ا—, —et, *v.a.* To write.

تسع tùss", *s. a.* A ninth; —tîss", *and* تسعه tîss"*a. a. a.* Nine; تسعون tîss"ūn, *and* تسعین tîss"īn, *a. a.* Ninety.

تسکین tèsskīn, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; ا—, —et, *v.a.* To calm.

تسلسل tèssèlsul, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط tèssàllut, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم tèssèllum, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (any thing) over.

تسلی tèssèlli, تسلیت tèsslìyyèt, *and* تسلیه tèsslìyyé, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek, *and* تسلیت ا tèsslìyyèt-et, *v. a.* To console; تسلی بولمق tèssèlli-bùlmak, *v.n.* To find consolation.

تسلیم tèsslīm, *s. a.* A salutation; a

giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; ا—, —et, *v.a.* To give up, deliver over; او—, —ol, *v.n.* To give one's self up.

تسميه tèssmìyyé, *s. a.* A naming; a name; ا—, —et, *v.a.* To name, call.

تسويد tèssvīd, *s. a.* A foul-copy of a [letter.

تسويه tèssvìyyé, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; ا—, —et, *v.a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهيل tèsshīl, *s. a.* A facilitating; ا—, —et, *v.a.* To facilitate, make easy.

تسيار tèssyār, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, forward.

تسيب tèssèyyub, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسيير tèssyīr, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, to forward.

تشبث tèshèbbuss, *s. a.* A setting about, a taking in hand; ا—, —et, *v.n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تشبيه tèshbīh, *s. a.* A comparing or likening (one thing to another), a comparison; ا—, —et, *v.a.* To compare, to liken.

تشتت tèshèttut, *s.a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشخيص tèshkhīss, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, make out, recognise.

تشديد tèshdīd, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips*; the name of the orthographical mark ـّـ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the reduplicated letter.

تشريح tèshrīh, *s. a.* A dissecting,

anatomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation; ا—, —et, *v.a.* To dissect, anatomize; علم تشریح 'ilmi-tèshrīh, The science of anatomy.

تشریف tèshrīf, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; ا—, —et, *v.a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشریفات tèshrīfāt, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشریفاتجی tèshrīfātjí, *s. t.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجیه تشریفاتجیسی khārijìyyé-téshrīfātjíssi, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشریفساز tèshrīfsāz, *a. p.* Who confers honour.

تشریك tèshrīk, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); ا—, —et, *v.a.* To associate, make a partner.

تشرین tèshrīn, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرین اول tèshrīni-èvvɛl, The first Teshrin; the other as تشرین ثانی tèshrīni-sānī, The second Teshrin.

تشکر tèshèkkyur, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; ا—, —et, *v.n.* To be thankful; to express gratitude.

تشکی tèshèkki, *s. a.* A complaining; ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

تشکیل tèshkīl, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ا—, —et, *v.a.* To shape, to form.

تشمیر tèshmīr, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ا—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).

تشنه tìshné, *a. p.* Thirsty, athirst; تشنکی tìshnéghī, *s. p.* Thirst.

تشویش tèshvīsh, *s. a.* A confusing, putting in confusion.

تشویق tèshvīk, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ا—, —et, *v.a.* To stimulate, ex-

cite, stir up, urge on (to action).

تشهير tèshhīr, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.

تشييد tèshyīd, *s. a.* A building, constructing; |—, —et, *v.a.* To found, build, construct.

تشييع tèshyī", *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.

تصادف tèssādduf, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; |—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.

تصادم tèssādum, *s. a.* The shock of two bodies against each other.

تصارلق tàssarlamak (*aor.* تصارلار tàssarlar), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.

تصحيح tàsshīh (ss-h), *s. a.* A correcting, rectifying; |—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحيح مزاج tàsshīhi-mìzāj-et, *v. n.* To regain one's health.

تصدق tàssàdduk, *s. a.* The giving of alms.

تصدى tàssàddī, *s. a.* A setting about (any work); |—, —et, *v.n.* To set about.

تصدير tàssdīr, *s. a.* A causing to emanate.

تصديع tàssdī", *s. a.* The giving a head-ache; plaguing, importuning; |—, —et, *v.a.* To give the head-ache; to plague, annoy, importune.

تصديق tàssdīk, *s.a.* A confirming, corroborating, affirming; |—, —et, *v.a.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصديقنامه tàssdīk-nāmé, *s. p.* The ratifications (of a treaty).

تصرف tàssàrruf, *s. a.* The possession, disposal, or using of any thing; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.

تصريح tàssrīh, *s. a.* An explicit declaration; |—, —et, *v.a.* To express, declare explicitly.

تصفيه tàssfìyyé, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; |—, —et,

v.a. To purify, clarify, cleanse.

تصليت tàsslìyyèt, *s.a.* A benediction (on Muhammed, by saying صلى الله عليه sàllᴀ-'llāhu-"àlèyh! May God be propitious unto him!)

تصمه tàssm*a*, *s.t.* A strap or latchet.

تصميم tàssmīm, *s.a.* An intending, a resolving; intention, resolution; ا—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف tàssnīf, *s.a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; ا—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصور tàssàvvur, *s.a.* The forming an idea, picturing to one's self; ا—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self.

تصوف tàssàvvuf, *s.a.* Mystical philosophy.

تصويب tàssvīb, *s.a.* An approving, approbation; ا—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير tàssvīr, *s.a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait.

تضرع tàzàrru", *s.a.* A humbling one's self; humility.

تضعيف tàz"īf, *s.a.* A doubling in number or quantity; ا—, —et, *v.a.* To double.

تضمين tàzmīn, *s.a.* A making reparation for injury, repaying damages; ا—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تضمينات tàzmīnāt, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع tàzyī", *s.a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق tàzyīk, *s.a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; ا—, —et, *v.a.* To press.

تطاول tètāvul, *s.a.* Rapacity, oppression.

تطبيق tàtbīk, *s.a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; ا—, —et, *v.a.* To apply; to compare; —مهری,

—mùhuru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق tàtlĭk, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; ا—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل tàtvīl, *s. a.* Prolixity of discourse.

تطهير tàthīr, *s. a.* A cleansing, cleaning; ا—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطييب tàtyīb, *s.a.* A making pleased and happy; ا—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظلم tàzàllum, *s. a.* A plaint against oppression; حال—ا, tàzàllumu-hāl-et, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تعاقب tà"ākub, *s. a.* A following in succession; ا—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى tà"ālà, *int. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى Hàkk-tà"ālà! (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father.*

تعب tà"b, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير tà"bīr, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; ا—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب tà"àjjub, *s. a.* A being surprised, astonished; ا—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز tà"jīz, *s. a.* A teazing, annoying; ا—, —et, *v.a.* To teaze, annoy, worry.

تعجيل tà"jīl, *s. a.* A hurrying, hastening; ا—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد tà"dād, *s. a.* A counting; ا—, —et, *v.a.* To count.

تعدى tà"àddi, *s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل tà"dīl, *s. a.* A changing slightly, a modifying; ا—, —et, *v.a.* To modify.

تعرض tà"àrruz, *s. a.* A meddling without a right, an injuring;

|—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury.

تعريض tà"rīz, *s. a.* A finding fault with, a reproaching.

تعريف tà"rīf, *s. a.* An explaining; a describing; description; |—, —et, *v. a.* To describe; to explain; حرف‌تعريف hàrfi-tà"rīf, *and* لام‌تعريف lāmi-tà"rīf, The Arabic definite article ال

تعزير tà"zīr, *s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزيه tà"zìyyé, *s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف tà"àsssuf, *s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق tà"àshshuk, *s. a.* A falling in love; |—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تعشير tà"shīr, *s. a.* A collecting of tithes; |—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب tà"àsssub, *s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; |—, —et, *v.n.* To be a bigot.

تعصير tà"sīr, *s. a.* A pressing, expressing (juice).

تعطف tà"àttuf, *s. a.* Condescending kindness.

تعطيل tà"tīl, *s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed; a remaining, being caused to remain idle; a holiday; |—, —et, *v. a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive.

تعظم tà"àzzum, *s. a.* Pride, false greatness.

تعظيم tà"zīm, *s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; |—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن tà"àffun, *s. a.* A stink of putrefaction; |—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل tà"àkkul, *s. a.* A finding out (a method) by thought; |—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب tà"kīb, *s. a.* A following,

pursuing; ا—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق *tà"àlluk*, *s. a.* A being attached to, or depending on (any thing), being related to, in relations with, having any thing to do with; ا—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to regard, become dependent on, or connected with; تعلقات *tà"àllukāt*, *s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلل *tà"àllul*, *s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something.

تعلم *tà"àllum*, *s. a.* A learning (any art or science).

تعليق *tà"līk*, *s. a.* A suspending, hanging up (any thing); the making (any thing) dependent (on another); a fixing (the eye on any thing); the Persian mode of writing the Arabic character; ا—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on any thing); to give (a thing) some relation (to some other).

تعليم *tà"līm*, *s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; ا—, —et, *v.a.* To teach, instruct; ايتدرمك—, —ètdirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; تعليمات *tà"līmāt*, *s. pl. a.* Instructions; تعليمجی *tà"līmji*, *s. t.* A military instructor.

تعمير *tà"mīr*, *s. a.* A repairing, mending; reparation; ا—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعميم *tà"mīm*, *s.a.* A making general or common; ا—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد *tà"àhhud*, *s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance (of something) obligatory to one's self; ا—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعيش *tà"àyyush*, *s. a.* A maintain-

ing one's self, living, maintenance; ا—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعيّن *tà"àyyun*, *s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعييب *tà"yīb*, *s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; ا—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعيين *tà"yīn*, *s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; ا—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; تعيينات *tà"yīnāt*, *s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلغه *tòghulgha*, *s. t.* A helmet.

تغليط *tàghlīt*, *s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; ا—, —et, *v.a.* To mislead.

تغنى *tàghànni*, *s. a.* A singing, chanting, warbling.

تغير *tàghàyyur*, *s. a.* An undergoing change, becoming changed; ا—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغيير *tàghyīr*, *s. a.* A changing, altering; ا—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر *tèfākhur*, *s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل *tèfāzul*, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تمامی وتفاضلی *"ilmi-tàmāmi-vè-tèfāzulī*, The integral and differential calculus.

تفأل *tèfè'ul*. (See تفوّل, the correct orthography).

تفاوت *tèfāvut*, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference.

تفتك *tiftik*, *s. t.* The wool of Angora goats.

تفتيح *tèftīh*, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتيش *tèftīsh*, *s. a.* A diligent searching and examining; ا—, —et, *v.a.* To search and examine.

تفحص tèfàhhuss, *s. a.* Inquiry, investigation; تفتيش وتفحص ا tèftīsh-u-tèfàhhuss-et, *v.a.* To investigate, inquire into.

تفخيم tèfkhīm, *s. a.* An honouring; a giving honour to; ا—, —et, *v.a.* To honour, to give honour to.

يفرج tèfèrruj, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد tèfèrrud, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرس tèfèrruss, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance.

تفرقه tèfrika, *s. a.* Separation, separateness, dispersion.

تفريح tèfrīh, *s. a.* A cheering, exhilarating; ا—, —et, *v.a.* To cheer, to make glad.

تفريط tèfrīt, *s. a.* A doing less than necessary; —افراطو ìfrāt-u—, Exaggeration and short-coming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق tèfrīk, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسير tèfsīr, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصيل tàfsīl, *s. a.* A going into details; ا—, —et, *v.a.* To detail; تفصيلاً tàfsīlan, *ad. a.* In detail; تفصيلات tàfsīlāt, *s. pl. a.* Details.

تفقد tèfàkkud, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفكر tèfèkkyur, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; ا—, —et, *v.n.* To think, to ponder.

تفنك tùfènk (tùfèk), *s. t.* A gun (not a cannon), musket, fowling-piece, rifle, carbine; طولدرمق—, —dòldurmak, *v.n.* To load a gun; اتمق—, —àtmak, *v.n.* To fire off a gun; اوتفنكى àv-tùfèghi, A fowling-piece; چفتهتفنك chìftè-tùfèk, A double-barrelled gun; ششخانهلوتفنك shèsh-khānéli-tùfèk (*or* ششخانه shèsh-khānè *simply*), A rifle; اتلوتفنكى àtli-tùfèghi, A

carbine; فتیلهلوتفنك fitilli-tùfèk, A match-lock; چاقمقلوتفنك chàkmaklí-tùfèk, A flint musket, &c.; اجزالوتفنك èjzālí-tùfèk, A percussion gun; تیموری—, —dèmiri, A gun-barrel; قونداغی—, — kùndàghi, A gunstock; چاقمغی—, —chàkmaghi, A gun-lock; چبوغی—, —chìbughu, A ramrod; تفنكجی tùfèkji, *s. t.* A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (*called also more especially* بحریه تفنكجیسی bàhrìyyé-tùfèkjissi, *a naval musketeer*); a gunsmith.

تفوق tèfèvvuk, *s. a.* Superiority over another.

تفوّل tèfè''ul, *s. a.* The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; ا—, —et, *v.a.* To take (any conclusion) from an omen or an augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوه tèfèvvuh, *s. a.* An uttering from the mouth; ا—, —et, *v.a.* To utter, mention.

تفویض tèfvīz, *s. a.* A dispensing, (favours, honours, &c.); ا—, —et, *v.a.* To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهم tèfèhhum, *s. a.* A comprehending, understanding; ا—, —et, *v.a.* To comprehend, to understand.

تفهیم tèfhīm, *s. a.* An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; ا—, —et, *v.a.* To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tàkāsss, *s. a.* A mutual exercise of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (*for* تقاضی) tàkāzà, *s. a.* A dunning, an importuning, a worrying for any thing due.

تقاطع tàkātu'', *s. a.* Intersection.

تقاعد tàkā''ud, *s. a.* The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; ا—, —et, *v.a.* To pension off, to

dismiss from service with a pension.

تقبیح tàkbīh, *s. a.* A looking upon and stigmatizing as bad and improper; ا—, —et, *v.a.* To stigmatize as bad and improper.

تقبیل tàkbīl, *s. a.* A kissing in respect; ا—, —et, *v.a.* To kiss in respect.

تقدس tàkàddéssé; *int, a.* May (He) be glorified and hallowed! حق تعالی وتقدس Hàkk-tà"āla-vè-tàkàddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tàkàddum, *s. a.* A taking precedence; ا—, —et, *v.n.* To take precedence.

تقدیر tàkdīr, *s. a.* The Divine predestination or fore-knowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; ا—, —et, *v.a.* To appreciate the worth, to value highly; تقدیرتدبیری بوزار tàkdīr-tèdbīri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; بوتقدیرده bù-tàkdīrda, In this case; تقدمی تقدیرنده tàkàddumu-tàkdīrinda, In the case of his taking the precedence; تقدیرجه tàkdīrja, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقدیس tàkdīss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقدیم tàkdīm, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; ا—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب tàkàrrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; ا—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقریب tàkrīb, *s. a.* A means, a consideration; برتقریب ایله bìr-tàkrīb-ila, *ad. t.* Somehow or other; بوتقریب ایله bù-tàkrīb-ila, By these means, through this consideration; تقریبا tàkrība, *ad. a.* About, approximatively.

تقریر tàkrīr, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing;

a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; ا—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depone; to represent in an official note or report.

تقريض tàkrīz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which it relates; ا—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسيم tàksīm, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; ا—, —et, *v.a.* To divide.

تقصير tàksīr, *s. a.* A making short or shorter; a short-coming, failing, fault; ا—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; تقصيرات tàksīrāt, *s. pl. a.* Faults, failings.

تقطر tàkàttur, *s. a.* A dripping, falling by drops; ا—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطير tàktīr, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; ا—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطيع tàktī", *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); ا—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلدامق tàkĭldamak, (*aor.* تقلدار tàkĭldar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلاق tàklak, *s. t.* A turning head over heels; قيلق—, —kĭlmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; براقچه‌يه‌بيك تقلاق قيلار bìr-àkchaya-bìng-tàklak-kĭlar, He does, will, would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقليد tàklīd, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one shoulder as a baldric; a becoming obedient to,

following, imitating; an imitation; a mimicking; ا—,—et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, tàklīdi-sèyf, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل tàklil, *s. a.* A lessening in number or quantity.

تقوا (*for* تقوى) tàkwà, *s. a.* The fear of God, piety.

تقويت tàkvìyyèt, *s. a.* A strengthening; ا—, —et, *v.a. and* ويرمك—, vèrmek, *v.a.* To strengthen; بولق—, —bùlmak, *v.n.* To become strengthened.

تقويم tàkvīm, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; ا—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد tàkàyyud, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; ا—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه tàkyé, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك tèk, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمق—, —dùrmak, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك tèk-tùk, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about.

تكابر tèkyābur, *s. a.* Pride, a being puffed up.

تكاثر tèkyāssur, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تكاسل tèkyāssul, *s. a.* Negligence.

تكاليف tèkyālīf, *s. pl. a.* (*of* تكليف), Government dues, taxes; propositions, proposals.

تكبر tèkèbbur, *s. a.* Pride.

تكبير tèkbīr, *s. a.* A making great; a saying الله اكبر allāhu-èkbèr! God is very great.

تكثير tèksīr, *s. a.* A making numerous; ا—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تكدير tèkdīr, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; ا—, —et, *v.a.*

To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تكذيب tèkzīb, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; ا—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تكر tèkir, *s. t.* The red mullet; —, tèkɛr, *s. t.* A wheel.

تكرار tèkrār, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; ا—, —et, *and* تكرارلمق tèkrārlamak (*aor.* تكرارلار tèkrārlar), *v.a.* To repeat, do or say again; بتكرار—, —bé-tèkrār, *ad. p.* Again and again.

تكرك tèghèrk, *s. p.* Hail.

تكرلنمك tèkɛrlɛnmek (*aor.* تكرلنور tèkɛrlénir), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تكرى tàngri, *s. t.* God.

تكرير tékrīr, *s. a.* A repeating, doing again. [nour and respect.

تكريم tèkrīm, *s. a.* A shewing ho-

تكسر tèkèssur, *s. a.* A being broken or damaged.

تكسنمك tìksinmek (*aor.* تكسنور tìksinir), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تكفل tèkèfful, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; ا—, —et, *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تكفور tèkfūr (tèkir), *s. t.* (*Greek* τοῦ Κυρίου), The Greek Emperor of old.

تكفين tèkfīn, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; ا—, —et, *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تكلتى tè*gh*elti (tèlti), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تكلف tèkèlluf, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تكلفلو tèkèlluflu, *a. t.* Sumptuous.

تكلم tèkèllum, *s. a.* A speaking, conversing; ا—, —et, To speak, talk.

تكليف tèklīf, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious

behaviour; ا—, —et, *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —خام khām—, An unduly-weighed proposal; تكليفسز tèklīfsiz, *a.* & *ad.t.* Without ceremony.

تكمه tèkmé, *s.t.* A kick; —اتمق —àtmak, *v.n.* To kick, give a kick.

تكميل tèkmīl, *s.a.* A making complete, perfecting; —, *a.t.* Finished; complete; ا—, —et, *v.a.* To finish, perfect, complete.

تكنه tèkné, *s.t.* A trough; a washing tray; the hull of a ship; a ship.

تكوين tèkvīn, *s.a.* A calling into existence, creating.

تكه tèké, *s.t.* A he-goat; a shrimp, [a prawn.

تكيه tèkyé, *s.a.* A convent of dervishes, an asylum, place of repose.

تل tèl, *s.t.* A thread; a wire; a rope-yarn; شماتهتلى shàmata-tèli, Tinsel.

تلاتين tèlātīn, *s.t.* Russia leather.

تلاش tèlash, *s.t.* A fuss; a hurry; ا—, —et, *v.n.* To make a fuss, be alarmed.

تلاشى tèlāshī, *s.a.* A being alarmed, [in a fuss.

تلاطم tèlātum, *s.a.* The heaving of the waves.

تلافى tèlāfi, *s.a.* A making up (for lost time or opportunity).

تلاقى tèlāki, *s.a.* The mutual meeting of two or more.

تلامذه tèlāmizé, *s.pl.a.* (*of* تلميذ tèlmīz), Disciples, pupils.

تلاوت tìlāvet, *s.a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس tèlèbbuss, *s.a.* A wearing (of [apparel.

تلبيس tèlbīss, *s.a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ tèlkh, *a.p.* Bitter.

تلخيص tèlkhīss, *s.a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ tèlèzzuz, *s.a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; ا—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلطف tèlàttuf, *s.a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف tàltīf, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف tèlef, *s. a.* A wasting; a killing; ا—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ tèlàffuz, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; ا—, —et, *v.a.* To pronounce.

تلقيب tèlkīb, *s. a.* The giving a [name or title.

تلقيح tèlkīh, *s. a.* An inoculating, *or* vaccinating.

تلقين tèlkīn, *s. a.* An instructing or prompting *vivâ voce* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); ا—, —et, *v.a.* To explain or communicate *vivâ voce, or* generally.

تلكى tilki, *s. t.* A fox.

تلميذ tèlmīz, *s. a.* A student, scholar, [pupil.

تلوث tèlèvvuss, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون tèlèvvun, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character.

تلوه tèlvé, *s. t.* Grounds, dregs, sediment.

تلويث tèlvīss, *s. a.* A soiling, polluting; ا—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين tèlyīn, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); ا—, —et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تمّ tèmma, *3rd. pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of eastern books).

تمارض tèmāruz, *s.a.* A feigning sickness; ا—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس tèmāsss, *s. a.* A mutual contact; ا—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا tèmāshā (tà—), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام tàmām, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the com-

plement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That 's right! I dare say! تماماً tàmāman, *ad. a.* Completely, entirely; تمامی tàmāmī, *a. a.* Relating to completeness; حساب تمامی وتفاضلی hìssābi-tàmāmī-vè-tèfāzulī, The integral and differential calculus. [inclination.

تمايل tèmāyul, *s. a.* A leaning, an

تمتع tèmèttu", *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of any thing.

تمثال tìmsāl, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمثيل tèmsīl, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a comparison; an illustrating by comparison or by an example; ا—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تمجيد tèmjīd, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; ا—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; وقتی —, —wàkti, The time of earliest dawn.

تمدن tèmèddun, *s. a.* Settling in a town; ا—, —et, *v.n.* To settle (in a town).

تمديد tèmdīd, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; ا—, —et, *v.a.* To extend.

تمر tèmr, *s. a.* A date (fruit); هند —, tèmri-hìnd (dèmir-hìnd), *or* هندی —, tèmri-hìndī, (The Indian date) A tamarind.

تمرد tèmèrrud, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness. [ing.

تمزيق tèmzīk, *s. a.* A tearing, rend-

تمساح tìmsāh, *s. a.* A crocodile.

تمسك tèmèsssuk, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تمشيت tèmshìyyèt, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; ا—, —et, *v.a.* To cause to make pro-

gress, to push forward (affairs).

تمغا (dàmgha), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; تمغالو dàmghali, *a. t.* Stamped, bearing a stamp mark; —اورمق, dàmgha-wùrmak, *v.n.* To stamp, mark with a stamp.

تمكن tèmèkkyun, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تمكين tèmkīn, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanor.

تمل tèmel, *s. a.* A foundation; تملو tèmèlli, *a.t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تمليك tèmlīk, *s. a.* A causing (any thing) to belong (to some one); ا—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تمنا (*for* تمنى) tèmènnà, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; ا—, —et, *v.n.* To salute in this fashion; تمنى ا tèmènni-et, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تموج tèmèvvuj, *s. a.* A rising in waves.

تموز tèmmuz, *s.a.* The Syro-Roman month of July.

تمهيد tèmhīd, *s. a.* A making the foundations broad and solid; ا—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations.

تمهير tèmhīr, *s. a.* A sealing; ا—, —et, *v.a.* To seal.

تميز tèmiz, *a. t.* Clean; pure; honourable, respectable, estimable, loveable; good; desirable; considerable; ا—, —et, تميزلمك tèmizlémek, *v.a.* To clean; to clean up; تميزلك tèmizlik, *s. t.* Cleanness; purity; cleanliness; —, tèmèyyuz, *s. a.* A becoming distinguished; distinction.

تميز tèmyīz, *s. a.* A distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction.

تن tèn, *s. p.* The body.

تناسب tènāssub, *s. a.* The being in mutual proportion; gracefulness of proportion.

تناسخ tènāssukh, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل tènāssul, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another; —الت āléti—, The organ of generation.

تناقض tènākuz, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other.

تناوب tènāvub, *s. a.* A doing things by turns, alternating.

تناول tènāvul, *s. a.* A taking, partaking, eating; ا—, —et, *v.a.* To eat.

تنباکو *or* تنبکی tùnbéki, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبل tènbel, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبه tènèbbuh, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبیه tènbīh, *s. a.* The calling to attention; a giving orders; issuing injunctions or proclamations; a public notice, injunction, or proclamation; a *nota bene* in a book; ا—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something. [ing.

تنته tènta, *s. t.* (*Italian*), An awn-

تنجره tènjéré, *s. t.* A saucepan.

تنجیس tènjīss, *s. a.* A making foul, impure, or unclean; ا—, —et, *v.a.* To make unclean. [violent.

تند tùnd, *a. p.* Swift, impetuous,

تنزل tènèzzul, *s. a.* A condescending; condescension; ا—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه tènèzzuh, *s. a.* A being exempt, free from; —, tènèzzéhé! He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزیل tènzīl, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity; a subtracting; the Kur'an; ا—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity; to subtract.

تنسوخ tènsùkh, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous

paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسم tènèsssum, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسيب tènsīb, *s. a.* A deeming fit and proper, approving; ا—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسيق tènsīk, *s. a.* A ranging in regular order; ا—, —et, *v.a.* To range in order; تنسيقات عسكريه tènsīkāti-"àsskèrìyyé, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.

تنصيف tànsīf, *s. a.* A dividing into two equal portions; ا—, —et, *v.a.* To divide equally into two; to bisect.

تنظيف *tànzīf*, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنظيم tànzīm, *s. a.* A putting in order; ا—, —et, *v.a.* To put in order. تنظيمات tànzīmāt, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs.

تنفر tènèffur, *s. a.* Aversion, avoiding from dislike.

تنفس tènèffuss, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; ا—, —et, *v.n.* To breathe; to repose a little after labour.

تنفيذ tènfīz, *s. a.* The causing (any thing) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; ا—, —et, *v.a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).

تنفير tènfīr, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.

تنقيح tènkīh, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions, removing any obnoxious forms or expressions.

تنقيه tènkìyyé, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنك tènk *or* tèngh, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنكار tènékyār, *s. t.* Borax(?)

تنكری tànghri, *s. t.* God.

تنكنای tènknāy, *s. p.* A narrow, close place; تنكنای دنيا tènknāyi-dùnyà, The world, this nether vale.

تنكه tènékė, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; —صاری, sàri—, Sheet-brass.

تنكيل tènkīl, *s. a.* A punishing, chastising, putting down.

تنميق tènmīk, *s. a.* A writing down, inditing; ا—, —et, *v.a.* To write, pen, indite.

تنمّيه tènmìyyė, *s. a.* A causing to [grow, to flourish.

تنور tènnūr (tàndìr), *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that, when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.

تنوير tènvīr, *s. a.* A making bright, luminous, light; ا—, —et, *v.a.* To illuminate, light up.

تنوين tènvin, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel points; thus كتابٌ is read kìtābun, كتابٍ kìtābin, and كتاباً kìtāban, the third case generally requiring the addition of an ا as well as the double vowel-point. The first form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ۀ, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ۀ is converted into ۀ, as in علی خفية "àla-khùfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or ه, these letters become changed

into ĩ, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة èmānétɛn, On trust.

تنها tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tèwābi", *s. pl. a.* (*of* تابعه tābi"*a*), Dependent things or persons.

تواتر tèwātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; ـ—, —et, *v.a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tèvāruss, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارد tèwārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; ـ—, —et, *v.a.* To arrive.

تواريخ tèwārīkh, *s. pl. a.* (*of* تاريخ tārīkh), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tèwāzu", *s.a.* Humility.

توافق tèwāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالى tèwāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالى "àlé-'t-tèwāli, *ad.a.* Successively, in succession.

توأم tèv'àm, *s. a.* A twin; بصرت توأم nùssret-tèv'àm, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i. e.* victorious.

توان tèwān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tèwānā, *a. p.* Strong, powerful; توانايى tèwānāyī, *s. p.* Strength.

توانكر tùwānghèr, *s. p.* A rich man.

توبره tòbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tèvbé (tùbé), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again; ـ—, —et, *v.n.* To renounce sin, to vow renunciation; توبه اولسون tùbé-òlsun, توبه لراولسون tùbélɛr-òlsun! May it be a vow! I repent me of it! I am sorry for it, and will never do it again; توبه لو tùbéli, *a. t.* Who has made a vow of renunciation.

توبيخ tèvbīkh, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; ـ—, —et, *v.a.* To blame, reproach.

توت tùt, *s. a.* A mulberry, white

mulberry; قره‌توت kāra-tùt, *s. t.* A black mulberry.

توتسی tùtsu, *s. t.* A fumigation; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* توتسیلمك tùtsulémek, *v.a.* To fumigate.

توتمك tùtmek (*aor.* توتر tùter), To smoke, to give out smoke.

توتر *or* توتون tùtun, *s. t.* Tobacco; smoke.

توتیا tùtya, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.

توثیق tèvsīk, *s. a.* Confirming, ratifying; ا—, —et, *v.a.* To confirm, ratify.

توج tùj (tònj), *s. t.* Bronze, gun-metal.

توجه tèvèjjuh, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object; ا—, —et, *v.n.* To turn the face, prepare to advance towards; توجهات tèvèjjuhāt, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.

توجیه tèvjīh, *s. a.* A turning (any thing) towards (any object), a pointing, directing; a conferring (any office); ا—, —et, *v.a.* To turn (any thing) in a certain direction, point, direct; to give, confer (an office or dignity); توجیهات tèvjīhāt, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.

توحید tèvhīd, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.

تودهٔ tūdé, *s. p.* A heap, hill.

تودیع tèvdī", *s. a.* A consigning (any thing) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping; ا—, —et, *v.a.* To consign, deposit.

تورات tèvrāt, *s. a.* The Pentateuch of Moses.

توربه tòrba, *s. t.* A bag.

توربی tùrpu, *s. t.* A rasp; توربیلمك tùrpulémek, *v.a.* To rasp.

تورهمك tùrémek (*aor.* تورر tùrer), *v.n.* To breed and increase and multiply in a prolific manner; تورتمك tùrɛtmek, *v.a.* To cause to breed greatly.

توریث tèvrīss, *s. a.* A causing to inherit.

توز tòz, *s. t.* Powder; dust; —,

a. t. Dusty; توزاتمق tòzatmak (*aor.* توزادر tòzadir), *v.n.* To make a dust, raise a dust; توزلق tòzluk, *s. t.* Gaiters.

توزيع tèvzī", *s. a.* A distributing; distribution; ا—, —et, *v.a.* To distribute.

توسط tèwàssut, *s. a.* A being, going, or coming between; intervention; mediation; ا—, —et, *v.n.* To go or come between; to intervene; to mediate.

توسل tèvèsssul, *s. a.* A drawing nigh (unto God). [charger.

توسن tèvsèn, *s. a.* A steed, horse,

توسيخ tèvsīkh, *s.a.* A making filthy.

توسيع tèvsī", *s.a.* A making wide or wider, a widening, making spacious; ا—, —et, *v. a.* To enlarge, widen, make spacious.

توشه tūshé, *s. p.* Provisions.

توشيح tèvshīh, *s. a.* An ornamenting with a band of any kind, or with lines of writing.

توصيه tàvsèyyé, *s. a.* A recommendation; a letter of recommendation; a recommending; ا—, —et, *v.a.* To recommend (a person).

توصيف tàvsīf, *s. a.* A describing, mentioning the qualities; mentioning the good qualities, praising; ا—, —et, *s. a.* To describe; to praise.

توصيل tàvsīl, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن tèwàttun, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; ا—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ tùgh, *s.t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل tèvàghghul, *s. a.* The busying one's self seriously (with any thing) as a study or occupation,

توفير tèvfīr, *s. a.* A making nume-

rous; |—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفيق tèvfīk, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; |—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another); الله توفيق ويرسون àllāh-tèvfīk-vèrsin! May God grant you (*or* him) success!

تو tòk, *a. t.* Full, satiated (the stomach); قارنم توق kàrnım-tòk, My belly is full, I am not hungry; كوزى توق ghyùzu-tòk, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

تو tèvàkku", *s. a.* Hoping, expecting.

توقع tèwàkkuf, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; |—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقير tèvkīr, *s. a.* An honouring, treating with respect; |—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقيع tèvkī", *s. a.* The cypher of the Sultan, called also طغرا tùghra (q. v.) and نشان nìshān; the imperial letters-patent or rescript (called also فرمان fèrmān) bearing this cypher; توقيعى tèvkī"ī, *s. a.* An officer of state, called also نشانجى nìshānjı in old times, and طغراكش tùghra-kèsh at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقيف tèvkīf, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; |—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توكرك tùkruk, *s. t.* Spittle.

توكرمك tùkyurmek (*aor.* توكرر tùkyurur), *v.a.* & *n.* To spit.

توكل tèvèkkyul, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; |—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); توكللو

(tèvékɛlli), *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توكيل tèvkīl, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; ا—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد tèvèllud, *s. a.* A being born; ا—, —et, *v.n.* To be born.

توليت tèvlìyyèt, *s.a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار tòmār, *s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان tūmān, *s. p.* A body of ten thousand men, a legion; تومان پاچه tūmɑn-pàcha, *a. t.* (Trowsers) having the legs very wide, and not fastened at bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trowsers or drawers, *en négligé.*

تومباز tòmbàz, *s. t.* A pontoon.

توهم tèvèhhum, *s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی tùy, *s. t.* A feather; a downy soft hair; down; قلم—, —kàlɛm, A hair pencil; قوش توی kùsh-tùyu, A bird's feather; feathers; دوه توی dèvé-tuyu, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); تويلو tùylu, *a. t.* Feathered; downy; hairy.

تهديد tèhdīd, *s. a.* A menacing, threatening, frightening; ا—, —et, *v.a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تهذيب tèhzīb, *s. a.* A correcting, amending, beautifying; ا—, —et, *v.a.* To correct, amend, polish, beautify; اخلاق—, tèhzībi-àkhlāk, A correcting the defects of one's character or disposition.

تهلكه tèhlikɛ́, *s. a.* Danger, peril; تهلكه يه صوقمق tèhlikéyé-sòkmak, To put in danger; تهلكه لو tèhlikɛ́li, *a. t.* Dangerous.

تهليل tèhlīl, *s. a.* The utterance of the formula لا اله الا الله lā-ìlāha-illā-'llāh, *There is no god but God.*

تهمت tùhmet, *s. a.* A fault, a blameable action; تهمتلو tùhmetli, *a. t.* Culpable.

تهنيت tèhnìyyèt, تهنيه tèhnìyyɛ́, *s.a.* A congratulating; congratula-

tions; ا—, —et, *v.a.* عرض تهنيه ا "àrzi-tèhniyé-et, *v.n.* To congratulate, offer congratulations.

تهور tèhèvvur, *s. a.* Impetuosity, inconsiderate violence.

تهی tèhi, *a. p.* Empty; vain, futile; تهی دست tèhi-dèsst, *a. p.* Empty-handed.

تهیه tèhìyyé, *s. a.* A preparing, making ready, disposing; ا—, —et, *v.a.* To prepare, dispose, make ready.

تهییج tèhyïj, *s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر tïr, *s. p.* An arrow, a bolt; تیرکش tïr-kèsh, *s. p.* A quiver for arrows. [Sewing cotton thread.

تیره tïré, *a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.*

تیز tïz (tèz), *a. p.* Quick, swift; hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب tïzāb (kèzzàb-sùyu), *s. p.* Aquafortis, nitric acid.

تیزه tèyzé, *s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشه tïshé, *s. p.* An axe, a hatchet.

تیغ tïgh, *s. p.* A sword; a dagger; a sun-beam; a pointed summit; the long prow of a kayik.

تیقظ tèyàkkuz, *s. a.* A being awake and vigilant.

تیقن tèyàkkun, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تیمار tïmār, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 3000?) àkcha in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; —خانه, tïmār-khāné, *s. p.* A mad-house.

تیمم tèyèmmum, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تیمن tèyèmmun, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; تیمناً tèyèmmunan, *ad. a.* Happily, fortunately.

تیمور tīmūr (dèmir), *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; —اتمق, dèmir-àtmak, *v.n.* To cast anchor; تیمورباش (dèmir)--bàsh, (Iron-head), The stock in trade of cattle, seed, and implements, belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner. (This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning "*an established pensioner*," but translated by his biographers, "iron-headed" or "obstinate").

تیون tèyyūn, *s. t.* A squirrel.

تیها tèyhā! *int. t.* Lo yonder!

تیهو tīhū, *s. p.* A smallish grey partridge(?).

ث

ث sé *or* sā'i-mùssèllɛss. (The three-pointed sā). Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of s *or* ss in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the θ of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثا sā, *s. a.* Name of the letter ث.

ثابت sābit, *a. a.* Fixed, firm, immoveable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; ثابتہ sābité, *s. a.* (*pl.* ثوابت sèwābit), A fixed star.

ثار (*for* ثأر sè'r) sār, *s. a.* Revenge, vengeance; —اخذ àkhzi-sār, The taking vengeance, using reprisals.

ثاقب sākib, *a. a.* Penetrating.

ثالث sāliss, *a. a.* The third; ثالثہ sālissé, *s. a.* A third, ⅓ of a second; ثالثا sālissā, *ad. a.* Thirdly.

ثامن sāmin, *a. a.* The eighth; ثامنا sāminā, *ad. a.* Eighthly.

ثانی sāni, *a. a.* The second; ثانیہ sānìyyé, *s. a.* A second, ⅓ of a minute; ثانیا sānìyyā, *ad. a.* Secondly.

ثبات sèbāt, *s. a.* Firmness, steadiness, immoveableness.

ثبت sèbt, *s. a.* A fixing; a writing down; ا—, —et, *v.a.* To fix; to write down.

ثبوت sùbūt, *s. a.* A being incontrovertible, certainty in point of fact; ثبوتی sùbūtī, *a. a.* Affirmative, positive; صفات ثبوتیه sìfātì-sùbūtìyyé, The positive attributes (of God, as power, knowledge, will, &c.).

ثروت sèrvèt, *s.a.* Opulence, wealth.

ثریا sùrèyyā, *s. a.* The Pleiades.

ثغور sùghūr, *s. pl. a.* (*of* ثغر sàghr), Frontier towns, passes, and places by which an enemy may penetrate into the country.

ثقات sìkāt, *s. pl. a.* (*of* ثقة, *not used*), The faithful friends and companions (of Muhammed).

ثقب sàkb, *s. a.* A piercing, boring through or into; a hole pierced or bored; ا—, —et, *v.a.* To pierce, to bore.

ثقلین sàkalèyn, *s. dual a. oblique case.* The two material worlds, or the two grosser races of intelligent and responsible creatures, mankind and genii, to both of whom Muhammed's mission was addressed, and from whence he is styled رسول الثقلین rèssūlu-'ss-sàkalèyn, The apostle of the two gross or material races.

ثقلت sìklet, *s. a.* Weight, heaviness; heaviness, oppression; gravity; ذاتیه—, sìkléti-zātìyyé, Specific gravity; ویرمك—, —vèrmek, *v.n.* To oppress one's spirits, worry, annoy.

ثقیل sàkīl, *a a.* Heavy, weighty, ponderous; oppressive, unpleasant; ugly, disagreeable, unbecoming, unseemly.

ثلاثا sèlāssā, *s. a.* Tuesday, the third [day of the week.

ثلاثی sùlāssī, *s. a.* The triliteral root of any congeries of co-derivative Arabic words.

ثلث sùlss, *s.a.* A third, a third part; ثلثان sùlsān, *s. dual a.* Two thirds.

ثلثه sèlāssé, *a. à.* Three; ثلثون sèlāssūn, *and* ثلثین sèlāssīn, *a. a.* Thirty.

ثلثی sùlussī (sùluss), *a. a.* A kind of Arabic handwriting, corresponding to our *large text.*

ثلج sèlj, *s. a.* Snow.

ثم sùmma, *c. a.* And then, and afterwards.

ثمان sèmān, *and* ثمانیه sèmānìyyé, *a. a.* Eight; ثمانون sèmānūn, *and* ثمانین sèmānīn, *a. a.* Eighty.

ثمرة sèméré, *s.a.* Fruit; result, consequence.

ثمن sèmen, *s. a.* Price, value; —, sùmn, *s.a.* An eighth, eighth part.

ثمین sèmīn, *a. a.* Of price, valuable.

ثنا sènā, *s. a.* Praise; a praising; I—, —et, *v.a.* To praise, speak well of.

ثواب sèwāb, *s. a.* A meritorious action in the sight of God; a reward or degree of merit attached to actions by God.

ثوب sèvb, *s. a.* A garment.

ثور sèvr, *s. a.* The sign Taurus.

ثیب sèyyib, *s. a.* (*fem.* ثیبه sèyyibé) *m. & f.* One who is no longer a virgin.

ج

ج jìm. Sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *j* in English, though sometimes acquiring the sound of *ch* in *church.* It has the numeral value of 3 in astronomical tables, and in chronograms; and in the dates of letters it is the sign of the month جمادی الاخر Jèmāzìyyu-'l-ākhir.

جا jā. In dates of letters this is an abbreviation of the name of the month جمادی الاول Jèmāzìyyu-'l-èvvel; —, *s. p.* Place, spot, station; جا بجا jā-bè-jā, *ad.p.* Here and there.

جابلوسی jābilūssī, *s. p.* Flattery, adulation.

جابی jābi, *s. a.* The collector of rents, to property in mortmain.

جادو jādū, *and* جازو jāzū (jàdi), *s. p.* A witch; a charmer; an old woman; a vampire (dead person supposed to rise from its grave by night and feed on the blood of living people); witchery.

جادهٔ jāddé, *s. a.* A highway, public road.

جاذب jāzib, *a. a.* Attractive, at-

tracting; جاذبه jāzibé, *s. a.* Attractive power, attraction.

جار jār, *s. a.* A neighbour; —, jārr, *a. a.* Which draws, pulls; (a noun, particle, or preposition) which causes its dependent noun to be read with its last consonant followed by the vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A preposition, particle, or preceding noun in construction with a noun; —, *s. p.* A single whole shawl; a square shawl.

جاروب jārūb, *s. p.* A broom, besom; —زن, —zèn, *s. p.* A sweeper.

جاری jārī, *a. a.* Flowing, running (water, &c.); current (time, custom, &c.). [a white female slave.

جاریه jārìyyé, *s. a.* A female slave,

جاسوس jāssūss (shàshid), *s. a.* A spy.

جالب jālib, *a. a.* Which attracts, draws from a distance.

جالس jāliss, *s. a.* A seated person, one who is sitting.

جام jām (jàm), *s. p.* Glass; a drinking glass; a mirror; a telescope.

جامع jāmi", *a. a.* Which collects, assembles; which assembles and contains within itself; comprehensive, containing much; (a mosque) which has ceremoniously been consecrated, and may no more be converted to secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان jāmékyān, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing. [falo.

جاموس jāmūss (jàmish), *s. a.* A buf-

جامه jāmé, *s. p.* Clothing, apparel; —شوی, jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان jān, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; جانم jānim! My soul! My life! My dear! My good fellow; My dear sir! &c.; جانم سیقلدی jānim-sìkildi, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; جانسز jānsiz, *a. t.* Lifeless, inanimate; wanting in

animation; جان اتمق jān-àtmak, *v.n.* To give one's life (for a thing), throw it away; —چکشمك, —chèkishmek, *v.n.* To be in the agonies of death; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give life, animate; ازدل وجان èz-dìl-u-jān, *ad. p.* also جان وکوکلدن jān-u-ghyùnguldan, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; جان صیقلمق jān-sìkilmak, *v.n.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to* جان). [a mistress.

جانان jānān, *s.p.* The beloved object,

جانب jānib, *s. a.* A side; a direction; لین الجانب lèyyinu-'l-jānib, *a. a.* Kind, compassionate.

جانباز jānbāz (*jàmbàz*), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس jānfèss (*jàmfèss*), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلمق jānlanmak (*aor.* جانلنور jānlanır), *v.n.* To come to life; to become lively.

جانور jānvār (*jànavàr*), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاود jāvid, جاوید jāvīd, جاودان jāvidān, جاویدان jāvīdān, جاودانه jāvidāné, جاویدانه jāvīdāné, جاودانی jāvidānī, *a. p.* Eternal.

جاه jāh, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل jāhil, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; جاهلیت jāhilìyyèt, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای jāy, *s.p.* A special spot, station.

جائز jā'iz, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible. [place.

جایکاه jāy-ghyāh, *s. p.* A special

جایکیر jāy-ghīr, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا jàba, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار jèbbār, *s.a.* A tyrant, oppressor; an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors. [Mountains.

جبال jìbāl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel),

جبانت jèbānèt, *s. a.* Cowardice,

want of courage.

جبایت jìbāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جبخانه jèb-khānė́, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s.a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; —, —*et*, *v.a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر ومقابله jèbr-u-mùkābélė́, Algebra; جبرًا jèbran, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جبرهٔ jìbrė́, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn of.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبلت jìbìllèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jìbìllètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character. [thyst(?).

جبلقوم jèbèllakūm, *s. t.* The ame-

جبلی jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jìbìllī, *a. a.* Natural, inherent in one's nature.

جبن jùbn, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبندانلق jìbindanlìk *and* جبنلك jìbinlik, *s. t.* A mosquito net.

جبه jèbė́, *s. p.* Arms, armour; —, jùbbė̀, *s.a.* A kind of light cloak; جبه‌لو jèbė̀li, *s. t.* A kind of irregular horse patrol; جبه‌جی jèbė́ji, *s. t.* A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبه‌خانه jèbė́-khānė́, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جبخانه jèb-khānė́), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbhė́, *s. a.* The forehead.

جبین jèbīn, *s. a.* The forehead; —سای, jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جثه jùsssė́. *s. a.* The body; the size of body; جثه‌لو jùssė́li, *a. t.* Large-bodied.

جحیم jàhīm, *s. a.* Hell.

جد jèdd (*fem.* جده jèddė́), *s. a.* A

grandfather; a forefather, ancestor; اعلى—, jèddà-à"là, The most remote ancestor, origin of a family; اباعن جدن èbā-"àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jìdd, *s. a.* A strenuous persevering effort, a real endeavour; جدى jìddī, *a. a.* Real, serious, not in fun or in mockery.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated, divided, asunder.

جدار jìdār, *s. a.* A wall.

جدال jìdāl. *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدرى jùdérī, *s. a.* The small-pox; جدرى بقرى jùdérī'i-bàkarī, The cow-pox.

جدول jèdvɛl, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; تختهسى—, —tàkhtassi, *s. t.* A flat ruler.

جدى jèdi, *s. a.* The sign Capricorn; —, jùdèy, *s. a.* (diminutive), The

جديد jèdīd, *a. a.* New. [pole-star.

جذب jèzb, *s. a.* An attracting; —, —et, *v.a.* To attract.

جذر jèzr, *a.* A root; an arithmetical root of a number; مربع—, jèzri-mùrèbbà", A square root; مكعب—, jèzri-mùkyà" "àb, A cube root; درد نجى جذر dùrdinji-jèzr, A fourth root, &c., &c.; جذرتام jèzri-tāmm, A perfect root; اصم—, jèzri-àssàmm, A surd root.

جر jèrr, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *in* after it; اثقال—, jèrri-èsskāl, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح jèrrāh, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon. [pus, matter.

جراحت jèrāhàt, *s.a.* A wound; a sore;

جرار jèrrār, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جربزه jèrbézé, *s. a.* Ready wit and

facility of argument, the gift of the gab.

جرح jèrh, *s. a.* A wounding; a controverting; —, jùrh, *s. a.* A wounding; a wound; l—, jèrh-et, *v.a.* To wound; to controvert; — —, jùrh-et, *v.a.* To wound; جرحه jùrh*a*, *s. a.* A wound.

جرع jèr", *s. a.* A drinking; l—, —et, *v.a.* To drink; جرعه jùr"*a*, *s. a.* A draught.

جرم jìrm, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, jùrm, *s. a.* A fault, culpability; لاجرم la-jèrem, *ad. a.* Without fail, in any case.

جروف jùrūf, *s. t.* The scoriæ of [metals.

جري jèrī, *a. a.* Brave, bold, adventurous.

جريان jèréyān, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; l—, —et, *v.n.* To flow; to be current; to happen, take place.

جرئت jùr'et, *s. a.* Boldness, courage, [hardihood.

جريد jèrīd, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جريده jèrīdé, *s. a.* A register, roll, ledger.

جريمه jèrīmé, *s. a.* A fine paid for [any misdemeanor.

جزء jùz', *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book; جزئى jùz'ī, *a. a.* Partial; small; insignificant; ارادهٔ جزئيه ìrādé'i-jùz'ìyyé, The partial free-will of man (which is but a portion of the ارادهٔ كليه ìrādé'i-kyùllìyyé, the universal will of God); ذكر جزو ارادهٔ كل zìkri-jùz'-vé-ìrādé'i-kyùll, The mention of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا jèzā, *s. a.* Retribution; punishment; روز جزا rūzi-jèz*a*, The day of judgment; الله جزاسنى ويرسون àllāh-jèzās*sini*-vèrs*in*! May God give him retribution!

جزائر jèzā'ir, *s. pl. a.* (*of* جزيره jèzīré), Islands; Algiers in Barbary; —بحر سفيد, jèzā'iri-bàhri-

جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; trifling, insignificant; جزئیات jùz'iyyāt, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزیه jìzyé, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج khàrāj.

جزیره jèzīré, *s. a.* An island; جزیرةالعرب jèzīrétu-'l-"àrab, The Arabian peninsula.

جزیل jèzīl, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت jèssāret, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; ا—, —et, *v.n.* To dare, to have the courage.

جسامت jèssāmèt, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect.

جسبان jùssbān, *a. p.* Worthy, suitable, fitting, meet.

جست‌وجو jùsst-u-jū, *s. p.* A seeking, looking for; ا—, —et, *v.a.* To seek.

-sèfīd, The islands of the Grecian Archipelago; —سبعه—, jèzā'iri-sèb"à, The seven Ionian islands.

جزدان jùzdān (jùzdànlı̀k), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending. [water.

جزر jèzr, *s. a.* The ebb-tide, low

جزع jèz", *s. a.* A crying, lamenting.

جزم jèzm, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign ◌̊—, which, placed over a consonant, shews that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable; ا—, —et, *v.a.* To decide, deduce very positively.

جزو jùzv *or* جزء jùz' (*for* جزء jùz', *which see*); جزوی jùzvī, *for* جزئی (*see* جزء jùz'). [without a cover.

جزوه jèzvé, *s. t.* A small coffee-pot

جسد jèssed, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر jìssr, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass; or along the low banks of a river.

جسم jìssm. *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure. [material.

جسمانی jìssmānī, *a. a.* Corporeal;

جسور jèssūr, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous.

جسیم jèssīm, *a. a.* Large, great, vast; important.

جغرافیا jàghrāfiya, *s. t.* Geography.

جفا jèfā, *s. a.* Ill treatment, ill usage; جفاکار jèfā-k*y*ār, A cruel person.

جگر jìgher, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; —اک àk-jìgher, The lungs, lights; —قره kàra-jìgher, The liver; جگرجی jìgherji, A seller of plucks; a cat's-meat man; جگرم jìgherim! (My liver!) My darling! جگرکوشم jìgher-k*y*ùshém! (Corner of my liver!) My ducky darling!

جل jèlla, *int. a.* May He (*or* His name) be magnified! —jùll, *s. a* The totality, or principal portion (of any thing); a horse-cloth.

جلا jìlā, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; —, jèlā, *s. a.* Exile; ا—, —et, jìlā-et, *v.a.* —ویرمك, jìlā-vèrmek, *v.n.* To polish, burnish.

جلاب jèllāb, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [headsman, hangman.

جلاد jèllād, *s. a.* An executioner,

جلادت jèlādèt, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال jèlāl, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; ذوالجلال zū-'l-jèlāl, God of greatness; جلاللنمق jèlāllanmak, *v.n.* To get into a great passion. [ness.

جلالت jèlālèt, *s. a.* Human great-

جلب jèlb, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; ا—, —et, *v.a.* To send for and cause to be brought; to draw (any thing) towards one's self; — (*for* جلاب

jèllāb), jèleb, s. a. A drover of cattle or slaves, one who brings them from their native place to the place of sale.

جلد jìld, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلك jìldlémek, *v.a.* To bind (a book); جلدلتمك jìldlɛtmek, *v.a. causal,* To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه jìlsé, *s. a.* A sitting, one interval of sitting.

جلق jèlk, *a. t.* Rotten (egg).

جلوس jùlūss, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; l—, —et, *v.n.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه jìlvé, *s. a.* The airs, manners, coquetries, blandishments of beauties; the natural graces and beauties of various objects.

جلى jèlī, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called ديوانى dīwānī.

جليس jèlīss, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جليل jèlīl, *a. a.* Great, grand.

جمم jèmm, *s. a.* A multitude; جم غفير jèmmi-ghāfīr, A great multitude.

جمادات jèmādāt, *s. pl. a.* (*of* جماد jèmād), Inanimate objects, the mineral world.

جمازى jèmāzī, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called جمازىالاول jèmāzìyyu-'l-èvvɛl (The first Jemazi), is the fifth, and in the dates of letters is represented by the abbreviation حا (*for* جا); the other, named جمازىالاخر jèmāzìyyu-'l-ākhìr (the latter Jemazi), is the sixth, and is represented in dates by ح (*for* ج).

جماع jìmā", *s. a.* Copulation, sexual intercourse; l—, —et, *v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت jèmā"at, *s.a.* A congregation.

جمال jèmāl, *s. a.* Severe beauty.

جماهير jèmāhīr, *s. pl. a.* (*of* جمهور

jùmhūr), Republics, commonwealths.

جمرهٔ jèmré, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three jèmré; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as بوکون جمرهٔ هوایه دوشدی bù-ghyun-jèmré-hàwāya-dùshdu, To-day the *vital heat* has fallen on the air.

جمری jìmri, *s. t.* A miserable, avaricious fellow.

جمع jèm"a, *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an adding something more; the plural number; ا—, —et, *v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; او—, —òl, *v.n.* To collect together, come together; اولنمق—, —òlunmak, *v. p.* To be collected, brought together; صحیح—, jèm"*i*-sàhīh, The regular form of plural; مکسر—, jèm"*i*-mùkèssser, An irregular form of plural in Arabic nouns; الجمع—, jèm"u-'l-jèm", A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعه jùm"à, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; ایرتهسی—, —èrtéssi, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعیت jèm"ìyyèt, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جمله jùmlé, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; بالجمله bì-'l-jùmlé, *a. a.* All, every one;

جناب jènāb, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shewn: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب حق jènābi-hàkk, His Divine Ma-

فى الجمله fî-'l-jùmlé, *ad. a.* In a summary manner, concisely; بوجلهدن bù-jùmlédan, Of this class, in this category; جملةتن jùmlétɛn, *ad. a.* Totally, all, altogether; جملهسى jùmléssi, All of it; all of them.

جمهور jûmhūr, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; جمهوريت jùmhūrìyyèt, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جميع jèmī", *s. a.* All, every one; جميعاً jèmī"an, *ad. a.* All together.

جميل jèmīl, *a. a.* Beautiful, handsome.

جن jìnn, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنى jìnnī (ijinni), One of the Genii; جن طائفهسى jìnn-tā'iféssi, The race of Genii; ايچنده جنلر طوپ اويناز ìchinda-jìnnlɛr-tòp-òynar, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).

jesty the Essence of Truth; جنابرسالتپناهی jènābi-rèssālet-pènāhī, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شهریاری jènābi-shèhriyārī; His Majesty the Sultan; جنابوکالتپناهی jènābi-vèkyālet-pènāhī, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکلتره قرالیچه سی جنابلری inghiltèra-kràlichassi-jènāblari, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بك جنابلری èlchi-bègh-jènāblari, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی پطریقی جنابلری èrméni-pàtriki-jènāblari, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See حضرت hàzret) عالیجناب "ālī-jènāb, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت jènābèt! *int. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح jènāh, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحین jènāhèyn, *s. dual a.* The two wings.

جنازه jènāzé, *s. a.* A dead human body; a funeral.

جناس jìnāss, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت jìnāyet, *s. a.* A trespass, offence; a trespassing; ا—, —et, *v.n.* To trespass (against).

جنب jènb, *s. a.* The side; ذات الجنب zātu-'l-jènb (sàtlèjàn), The pleurisy.

جنبان jùnbān, *a. p.* Which moves, plays.

جنبز jìnbiz, جنبسترہ jìnbìsstra, *s. t.* Tweezers.

جنبش jùnbush, *s. a.* Motion, play; fun, amusement, play.

جنت jènnèt, *s. a.* Heaven, paradise; جنتمکان jènnet-mèkyān, *a. p.* Whose place is in paradise, the late (Sultan); —, jìnnet, *s. a.* Madness.

جنحه jùnha, *s. a.* An offence, crime; —صاحبی, jùnha-sāhibi, A criminal, offender.

جند jùnd, *s. a.* A troop, body of troops.

جندره jèndéré, *s. p.* A press for pressing.

جندی jìndi, *s. t.* A perfect military horseman.

جنس jìnss, *s. a.* A genus, kind, sort; —, *a. t.* Of race, of blood.

جنك jènk, *s. p.* Battle; war; —, —et, *v.n.* To do battle, fight; جنكجی jènkji, *s. t.* A warrior, one skilful in war.

جنوب jènūb, *s. a.* The south; جنوبی jènūbī, *a. a.* South, southern.

جنود jùnūd, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd), Bodies of troops.

جنون jùnūn, *s. a.* Madness.

جو jèv, *s. p.* Barley; —, jū, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, looks for; —, jèvv, *s. a.* The vacant space (of air); جوسما jèvvi-sèmā, The vacant space of air towards the sky.

جواب jèwāb, *s. a.* An answer; —, —et, *v.a.* To say in answer; —ویرمك, jèwāb-vèrmek, *v.n.* To give an answer.

جوار jìwār, *s. a.* The vicinity, neighbourhood.

جوارح jèwārih, *s. pl. a.* (*of* جارحه jārih*a*), Those members of the body with which necessities are supplied.

جواری jèwāri, *s. pl. a.* (*of* جاریه jārìyyé), Female slaves.

جواز jèwāz, *s. a.* Permission given; —ویرمك, —vèrmek, —كوسترمك, —gh*yù*sstermek, *v.n.* To give permission, to allow.

جوان jùwān, *s. p.* A young man, a youth; —بخت, —bàkht, *a. p.* Whose fortune or star is on the ascendant, like a young man's progress.

جوانمرد jùwānmèrd (jùmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جواهر jèwāhir, *s. pl. a.* (*of* جوهر jèvhèr), Jewels, precious stones; atoms; جواهرجی jèwāhirji, *s. t.* A dealer in precious stones, a jeweller.

جوجه jùjé, *s. t.* A dwarf.

جود jūd, *s. a.* Goodness, kindness, beneficence.

جودت jèvdèt, *s. a.* Goodness, excellence.

جور jèvr, *s. a.* Unkind and unjust treatment, tyranny; ا—, —et, *v.n.* To treat tyrannically, unkindly, and unjustly.

جوز jèvz (jèviz), *s. a.* A walnut; walnut-tree wood; بوا—, jèvzi-bèvwà, *and* هندستان‌جوزی hìndisstān-jèvizi, A nutmeg; هندستان‌جوزی‌قبوغی hìndisstān-jèvizi-kàbu*ghu* (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jèvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش‌وخروش jūsh-u-khùrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshish, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jòshku*n*, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū'', *s. a.* Hunger.

جوف jèvf, *s. a.* A hollow, hollow place, cavity.

جولان jèvélān, *s. a.* Motion; agitation; circulation; ا—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جومرد jùmèrd (*for* جوانمرد jùwānmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوهر jèvhER, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; فرد—, jèvhéri-fêrd, An atom, a primitive particle of matter.

جه jé *or* j*a*, *pr. t.* or *inseparable particle.* When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as ادم àdam, Man; ادمجه àdam*ja*, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tàtl*i*, Sweet; طاتلوجه tàtl*ija*, Sweetish; یواشجه‌سویله yāwàshj*a*-sùwèylé, Speak rather gently; when joined to an ad-

jective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of manner, *manner of speaking*, as ترك tùrk, A Turk; ترکجه tùrkja, The Turkish language, *or* the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables لین léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جلین jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jìhād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jìhāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jàhālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان jìhān, *s. p.* The world, this world; a world; جهنبان jìhān-bān, جهاندار jìhān-dār, جهانپناه jìhān-pènāh, جهانکشا jìhān-kyùshā, جهانگیر jìhān-ghīr, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world; جهانیان jìhānīyān, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت jìhèt, *s. a.* A direction, side, quarter; respect, relation, head, cause.

جهد jèhd (jàhd), *s. a.* A strenuous endeavour; ا—, (jàhd)-et, *v.n.* To try very hard.

جهر jèhr, *s. a.* A speaking aloud, openly; جهراً jèhran, *ad. a.* Aloud.

جهری jèhri, *s. t.* Yellow berries.

جهل jèhl, *s. a.* Ignorance; —مرکب, jèhli-mùrèkkeb, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم jìhànnam, *s. a.* Hell; —اول, jìhànnam-ol! Go and be d—d!

جی ji *or* ji, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or

makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شکرجی shèkérji, a seller of sugar or sweetmeats; قایقجی kàyíkji, a boatman; یلانجی yàlànji, a liar.

جیب jèyb, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment; the sine of an arc; (jèb) a pocket; —همایون, jèybi-hùmāyun, The Sultan's privy purse; تمام‌جیب tàmāmi-jèyb, A cosine; نسبت‌جیبیه nìssbèti-jèybìyyé, A log. sine; تمام‌نسبت‌جیبیه tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé, A log. cosine.

جیجی jìji, *s. t.* Any pretty little plaything; جیجیلو‌میجیلو jìjili-mìjili, *a. t.* Ornamented so as to please children.

جیران jèyrān (jèylàn), *s. t.* A gazelle; —, *s. pl. a.* (*of* جار jār), Neighbours.

جیش jèysh, *s. a.* An army.

جیفه jífé, *s. a.* A carrion carcase.

جیم jīm, *s. a.* Name of the letter ج.

جیوش jùyūsh, *s. pl. a.* (*of* جیش jèysh), Armies.

جیوه jìwa, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ chīm *or* jīmi-fārsī. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابك chàbik, *a. p.* Quick; *ad. t.* Quickly; soon.

چاپ chàp, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقون *or* چاپقین chàpkin, *a. t.* Which runs fast, a good runner; —, *s. t.* A blackguard; good-for-nothing, low fellow.

چاپمق chàpmak (*aor.* چاپار chàpar), *v.n.* To run.

چاپوت chàput, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول chàpul, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه chàpa, *s. t.* A hoe; چاپه‌لمق chàpalamak, *v.a.* To hoe.

چاتپات chàt-pàt, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامق chàtìrdamak (*aor.* چاتردار chàtìrdar), *v.n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردی chàtìrdì, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره‌پاتره chàtara-pàtara, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner.

چاتلاق chàtlak, *s. t.* A crack; —, *a. t.* Cracked, split.

چاتلامق *or* چاتلمق chàtlamak (*aor.* چاتلار chàtlar), *v.n.* To crack, split, become cracked; to burst (with rage, &c.).

چاتمق chàtmak (*aor.* چاتار chàtar), *v.n.* To knock against, run against, run foul of; to meet with; to become thick or intimate with, make great friends with; to come (time); —, *v.a.* To baste (needle-work preparatory to sewing); —قاش kàsh—, *v.n.* To frown.

چاتی chàti, *s. t.* The skeleton roof of a house.

چادر chàdìr, *s. t.* A tent; —قورمق —kùrmak, To pitch a tent.

چار chār, *a. p.* Four; —, *s. p.* Rescue, remedy; چاروناچار chār-u-nā-chār, *ad. p.* Whether there be a remedy or not; will ye, nill ye; —, *s. t.* The Czar of Russia; چارپا chārpā, *s. p.* A quadruped; چارپارە chār-pārè (chàlpara), *s. p.* The castanets (four pieces); چارطاق chār-tāk, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپلمق chārpìlmak (*aor.* چارپلور chàrpìlìr), *v.n.* To become warped or crooked; —, *v.p.* To be struck.

چارپمق chàrpmak (*aor.* چارپار chàrpar), *v.a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (any thing against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (any thing, as lightning does).

چارداق chàrdak, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a

garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو چارشو or چارشی (chārsū or chārshi), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشب (chār-shèb چارشف chārshaf), *s. p.* A sheet for a bed.

چارق chàrik, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمیخ (chàrmīkh chàrmik), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast.

چاره chārė, *s. p.* A remedy, a means [of avoiding.

چاریك (chār-yèk chèyrek), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاشنی (chāshni chèshni), *s. p.* The taste, savour (of food); چاشنیگیر chāshnighīr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

چاغرمق (chàghirmak *aor.* چاغرر chàghirir), *v.a.* To call; to sing

(a song); —, *v.n.* To call out; —ترکی (türkyu—), *v.n.* To sing songs.

چاغلدامق (chàghildämak *aor.* چاغلدار chàghildar), چاغلامق (chàghlamak *aor.* چاغلار chàghlar), *v.n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدی chàghildi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغلیان (chàghlayan, *s.t.* A cascade which murmurs.

چاغنوس (chàghanoss, *s. t.* A crab, [sea crab.

چاقشر (chàkshir, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاقل (chàkil, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاقمق (chàkmak, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v.a.* (*aor.* چاقار chàkar), To strike (fire); —, *v.n.* To drink, to use intoxicating drinks; طاشی—, —(tàshi, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; —شمشك (shimshek—, *v.n.* To lighten, flash with lightning.

چاقی chàki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاك chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, chàng, *s. t.* A large bell.

چاکر chākèr, *s. p.* A servant; چاکریکز chākèringiz, I, your servant.

چالاك chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble.

چالشقان chàlishkàn, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشمق chàlishmak (*aor.* چالشور chàlishir), *v.n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغی chàlghi, *s. t.* Any instrument of music; چالغیجی chàlghiji, *s. t.* A musician.

چالق chàlik, *a. t.* Cracked, half-witted, crazy.

چالقامق chàlkamak (*aor.* چالقار chàlkar), *v. a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse; چالقانمق chàlkanmak (*aor.* چالقانور chàlkanir), *v.n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chàlmak (*aor.* چالار chàlar), *v.a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v.n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالی chàli, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chàm, *s. t.* Deal or pine, or fir-wood; اغاجی—, —àghaji, A pine or fir tree; ساقزی—, —sàkizi, Resin, rosin.

چامور chàmur, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته *or* چانطه chànta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chàwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; باشی—, chàwush-bàshi, Formerly the Grand Usher and Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

چاه chāh, *s. p.* A well; a pit; زنخدان—, chāhi-zènakhdàn, The dimple of the chin.

چای chày, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); مسقوچایی mòsskov-chàyi, (Russian

tea) Tea (the herb); اطه‌چایی àda-chàyi, Sage (the herb).

چایر chàyir, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; چایرچایر chàyir-chàyir, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; —پنیری, chàyir-pèniri, Cream cheese, new cheese; —قوشی, chàyir-kùshu, The lark.

چایلاق chàylak, *s. t.* The kite (bird).

چبالمق chàbalamak (*aor.* چبالار chàbalar), *v.n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق chìbùk, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ chèp, *s. p.* The left-hand side; —(*in* چپ‌چورہ chèp-chèvré, All round, quite round), a Turkish particle of completeness. [eyes.

چپاق chàpak, *s. t.* The gum of the

چپراز chàpraz, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن chèpken, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپلاق chìplak, *a. t.* Naked, bare.

چتال chàtal, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; —طرناقلو, chàtal-tùrnakli, *a. t.* Cloven-hoofed; چتاللانمق chàtallanmak, *v.n.* To fork, become forked; چتاللاشمق chàtallashmak, *v.n.* To become intricate or complicated (any question or business). [veil.

چتر chètr, *s. p.* A tent; a vail, a

چتله chètélé, *s. t.* A tally-stick, tally-score.

چتین chètin, *a. t.* Difficult.

چدیك *or* چدك chèdik, *s. t.* A kind of light boot.

چرا chìrā, *ad. p.* Why? بی‌چون‌وچرا bī-chūn-u-chìrā, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, chèrā, *s. p.* Pasturage; —, chìra, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ chìrāgh, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil;

a *client*; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a *lamp* or *candle lighted and made visible*, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب chèrb, *a. p.* Fat and smooth, plump.

چرپمك chìrpmek (*aor.* چرپر chìrpeR), *v.a.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (linen or wax).

چرپی chìrpi, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

چرپیجی chìrpiji, *s. t.* A bleacher.

چرچوه chèrchivé, *s. t.* A frame; the sash of a window.

چرخ chàrkh (chàrk), *s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.

چرخه chàrkh*a*, *s. t.* A wheeling about and skirmishing; *in* چرخه‌طوپی chàrkh*a*-tòpu, A field-piece, light gun for campaigning; چرخه‌جی chàrkh*aji*, *s. t.* A skirmisher; چرخه‌جیلرغوغاسی chàrkh*ajilar*-kàwgh*assi*, A skirmish.

چرز chèrez, *s.t.* Condiments served on small saucers as relish.

چرك chìrk, *s. p.* Dirt, filth; چرکاب chìrk*yāb*, *s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (chìrghèf) a sink, a drain.

چرکین chìrkin, *a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).

چرنده chèrèndé, *a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.

چریش chìrish, *s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; —اوتی, chìrish-òtu, The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.

چزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzeR), *v.a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a

mark with the pen; to scratch, make scratches. [*and* چیزی.

چزمه chìzm*a*, چزی chìzi, See چیزمه

چشم chèshm, *s. p.* The eye.

چشمه chèshm*a*, *s. p.* A fountain; a spring, source.

چشید chèshid, *s. t.* A shade of colour.

چغرتمه chèghirtm*a*, *s. t.* A small kind of fife or pipe.

چغرمق chèghirm*a*k (*aor.* چغرر chèghirir), *v.a.* To call (any one).

چفت chìft, *s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number; چفتجی chìftji, *s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشمك chìftlɛshmek, *v.n.* To have sexual connexion (animals); چفت سورمك chìft-sùrmek, *v.n.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلك chìftlik, *s. t.* A farm.

چفته chìftɛ́, *s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse); برچفته bìr-chìftɛ́, A boat with only one pair of oars, called also پیاده pìyādɛ́;

ایکی چفته ìki-chìftɛ́, *A boat with* two pairs of oars, &c. &c.; چفته تفنك chìftɛ́-(tùfèk), A double-barrelled gun; چفته اتمق chìftɛ́-àtm*a*k, *v.n.* To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفتهلو chìftɛ́li, *a. t.* Sly, deceitful, not to be trusted.

چفوت chìfut, *s. t.* A jew; a mean, sordid fellow.

چقارمق chèkàrm*a*k (*aor.* چقارر chèkàrir), *v.a.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher, read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); —باشدن bàshd*a*n—, *v.a.* To render disobedient and unruly, to pervert; —اقچهدن àkch*a*dan—, *v.a.* To put to expense, cause to spend

money; —چیچك chìchek—, *v.n.* To have the small-pox.

چقال chàkal, *s. t.* A jackall.

چقرق chìkrík, *s.t.* A spinning-wheel.

چقشمق chìkíshmak (*aor.* چقشور chìkíshír), *v.n.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چقلوس chàkaloss, *s. t.* A wall-piece, small swivel-gun.

چقمق chìkmak (*aor.* چقار chìkar), *v.n.* To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); —صاحب sāhib—, *v.n.* To declare one's self the owner (of any thing found) or protector (of any person in trouble); —پهایه pàhãya—, *v.n.* To rise in price; —پاره‌دن pàradan—, *v.n.* To lose or be obliged to spend money; —باشدن bàshdan, *v.n.* To become rebellious or unruly; —, chàkmak, *s. t.* and *v.a.* & *n.* See چاقمق.

چقین chìkín, *s. t.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.

چقور chùkur, *s. t.* A cavity, hollow place; —, *a. t.* Sunk and hollow.

چك chìgh, *a. t.* Raw, uncooked; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early (*in* چك‌صباح chìng-sàbàh, Early dawn); —, chùk, *s. p.* Penis (in speaking to a child).

چكترمه *or* چكدرمه chèktirma, *s. t.* A galley (in bye-gone days).

چكردك chèkirdek, *s. t.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چكغراق chìnggharak, *s. t.* A small bell, a hand or house-bell.

چكركه chèkirghé, *s. t.* A grasshopper; a locust.

چكشمك chèkishmek (*aor.* چكشور

chèkishir), *v.n.* To quarrel, pull one another about; —جان jàn—, *v.n.* To be in the throes of death.

چکلمك chèkilmek (*aor.* چکلور chèkilir), *v.n.* To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v.p.* To be drawn; to be borne, supported; to be supportable; — (*or* چکلەمك), chìn*g*lémek (*aor.* چکلر chìn*g*lER), *v.n.* To ring (as metals do).

چکمجه chèkméjé, *s. t.* A portable writing-desk, a jewel or money-box; a bureau, escritoire, chest of drawers; a drawer (in a table, box, or cupboard; a drawbridge.

چکمك chèkmek (*aor.* چکر chèkER), *v.a.* To pull, draw, drag, haul; to attract; to draw (as a blister); to bring out (a horse or carriage for riding); to bear, support; to suffer, endure; to tolerate; —اذیت èzìyyèt—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment; —کورك k*y*ùrek—, *v.n.* To row, pull at the oar; —ال èl—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with; —عسکر "àssker—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place); —اخوره àkh*ira*—, *v.a.* To put into the stable; بنی چکەمیور bèni-chèkémiyor, He cannot bear me, he is envious of me.

چکنمك chèkinmek (*aor.* چکنور chèkinir), *v.n.* To be unwilling, loth; to scruple, have scruples; to hang back, be bashful; to be afraid to speak out.

چکه chèké, *in* چکەدوزن ویرمك chèké-dùzEn-vèrmek, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig; —, chèn*g*é, *s. t.* The chin; چکەیورمق chèn*g*é-yòrm*a*k, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much; to cause to talk very much; چکەیارش ا chèn*g*é-yār*i*sh-et, *v.n.* (To have a chin-race) To dispute tenaciously (with any one).

چکی chèki, *s. t.* A horse-load, a

weight of 180 okkas or about 500 lbs.

چکیج chèkij, *s. t.* A hammer.

چل chìl, *s. t.* A freckle; —, *a. t.* New and bright (money); —قوشی, chìl-kùshu, *s. t.* A bird good for eating, a francolin(?), grey partridge(?), wood-hen(?). God.

چلاب chàlab, *s. t.* Jalap; (obsolete)

چلبی chèlébi, *s. t.* A Greek or European gentleman; (formerly) a prince of the blood; a gentleman; —, *a. t.* Gentlemanly, polite.

چلتك chèltik, *s. t.* A rice-field, rice-ground.

چلدرمق chìldirmak (*aor.* چلدرر chìldirir), *v.n.* To go mad.

چلك chèlik, *s. t.* Steel.

چلمك chèlmek (*aor.* چلر chèler), *v.a.* To change (one's mind).

چلنك chèlenk, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنگر chìlinghir, *s. t.* A locksmith.

چله chìllé, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a noviciate or as an expiation; any period of suffering; suffering itself; (chìlé) a bow-string.

چلیك chìlèk; *s. t.* A strawberry; اغاج چلیکی àghaj-chìlèghi, A raspberry.

چماشیر chàmàshir, *s. t. Body-linen;* wash-linen; a washing (of linen); —برقات bìr-kàt—, A suit of body-linen; —یقامق —, —yìkamak, To wash linen; ا—, —et, *v.n.* To have a wash (of clothes in the house); چماشیرجی chàmàshirji, A man who washes clothes.

چمچاق *or* چامچاق chàmchak, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدك chìmdik, *s. t.* A pinch with the thumb and finger; چمدکلمك chìmdiklémek, *v.a.* To pinch with the thumb and finger.

چمشیر chìmshir, *s. t.* Box-wood; box-tree; dwarf box.

چمن chìmèn, *s. p.* A green grass-field; a grass-plot.

چمندر chìmendèr, *s. p.* An ass, donkey.

چنار chìnār, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق chànak, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer; —چومـلك, —chùmlek, Pots and pans; باش‌چناغی bàsh-chànaghi, The skull.

چناقلق chànaklik, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast); باش‌چناقلغی bàsh (*or* چروه prùwa) -chànaklighi, The fore-top; غرانـدی‌چناقلغی ghràndi-chànaklighi, The main-top.

چنان chùnān, *ad. p.* As, even as.

چنتك chèntik, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; چنتمك chèntmek (*aor.* چنتر chèntER), *v.a.* To notch.

چند chènd, *pron. p.* How many? several; هرچند hèr-chènd, *c. p.* Although; how many soever, how much soever.

چندان chèndān, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنك chèngh, *s. p.* A harp; چنكی chènghi, *s. p.* A public dancer.

چنكل chènghel, *s. p.* A hook, large iron hook.

چنین chùnīn, *ad. p.* So, thus, in this manner.

چو chū, *ad. p.* Like, as.

چوال chùwal, *s. p.* A sack; چوالدوز chùwāldūz (—diz), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب chòb, *s. p.* A stick, a wand; wood, a piece of wood.

چوبان chòbAn, *s. t.* A shepherd; a clownish fellow.

چوپ chùp, *s. t.* A small splinter or fragment of wood; the sweepings of houses; چوپجی chùpju, *s. t.* A dustman; چوپلك chùpluk, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown.

چوترة chòtra, *s. t.* A wooden travelling bottle or flask.

چوجق chòjuk, *s. t.* A child; چوجقلق chòjukluk, *s. t.* Childhood; childishness.

چور chòr, *in* چورچوپ chòr-chòp, [sticks and stakes.

چوراب chòrab, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق chòràk, *a. t.* Saltish, brackish (water); desert because salt (land).

چورپا chòrba, *s. t.* Soup; چورباجی chòrbaji, *s. t.* The master of a household, the master of a shop; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورك chùrek, *s. t.* A kind of cake or bun; —, chùruk, *a. t.* Rotten, decayed; proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چورومك or چوريمك (*aor.* چورور chùrur), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چوزه chèvré, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; —چپ chèp—, *or* —چپه chèpé, *ad. t.* All round.

چوريش chèvrish (*or* چورويش chèrvish), *s. t.* (*in* چوريش ياغی chèvrish-yàghi, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمك chùzulmek (*aor.* چوزيلور chùzulur), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied.

چوزمك chùzmek (*aor.* چوزر chùzer), *v.a.* To untie (a knot).

چوغالمق chòghalmak (*aor.* چوغالور chòghalir), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان chòghan (chùghen), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چوق chòk, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلق chòkluk, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); —شی—, —shey! How odd! That 's very surprising! چوقدن chòkdan, A long while ago, for a long while.

چوقه (chòha), *s. t.* Broad-cloth; چوقه‌دار chòhadàr, *s.p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office.

چوكان chèvghyān, *s. p.* A crooked stick used in playing at hockey.

چوكمك chùkmek (*aor.* چوكر chùker), *v. n.* To give way, settle down

(a wall), to fall in (a well, &c); —دیز dìz—, *v.n.* To kneel, bend the knee; —دیبه dìbé—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment).

چوكن chù*gh*EN, *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چول chùl, *s. t.* A desert, unproductive land; —, chūl, *s. t.* A horse-cloth.

چولاق chòlAk, *s. t.* A man who has [lost an arm.

چوللق chùlluk, *s. t.* A woodcock.

چوماق chòmak, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملك chùmlek, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; —چناق chànak—, Pots and pans.

چوملمك chùmulmek (*aor.* چوملور chùmulur), *v.n.* To crouch down.

چون chūn, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونكه chùnku, *c. t.* Since, as, because; بيچون bī-chūn, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوی (*or* چيوی) chìvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge;

چيويلمك chìvilémek, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چويد chìvid, *s. t.* Indigo, blue.

چيورمك chèvirmek (*aor.* چيورر chèvirir), *v.a.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه chi, *pron. p.* What? چه فائده chì-fā'idé, What is the use? Unfortunately, as bad luck would have it; —, chī, *s. t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chāh), *s. p.* A well.

چهار chàhār, *a. p.* Four; درت چهار dùrt-chàhār, All fours (at dice).

چهارشنبه chàhār-shènbih (chàrshanba), *s. p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s. p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چيت chìt, *s. p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چيچك chìchek, *s. t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; —چيقارمق, —chìkàrmak, To have the small-pox.

چیدهٔ chīdé, *a.p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chīz, *s. p.* A thing; ناچیز nā-chīz, Nothing; ناچیزانه nā-chīzāné, *a. p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzer), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چزمك).

چیزمه chìzma, *s.t.* A boot. [scratch.

چیزی chìzi, *s. t.* A line, a mark, a

چیش chìsh, *s. t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either by stool or urine; —بیوك bìyuk—, The stool; —کچوك kùchuk—, Urine (or their passing); چیشم‌وار chìshim-vàr, *or* چیشم‌کلدی chìshim-ghèldi, I want to go to the water-closet; —, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chìgh, *s. t.* An avalanche.

چیقمق chìkmak. (See چقمق).

چیك chīgh, *a. t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early; —صباح, —sàbāh, Early dawn.

چیل chìl. (See چل chìl).

چیم chìm, *s. t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chīn, *a. p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s. p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین‌وماچین chīn-u-māchīn, The Chinese Empire.

چینمك chīnémek (*aor.* چیز chīner), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; ایاق‌التنده‌چینمك àyak-àltìnda-chīnémek, *v.a.* To trample under foot. [tiles.

چینی chìni, *s.t.* China-ware; Dutch-

چیوی chìvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated *h* in English, with this difference, that it is always aspirated, in whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with

ه, which is also an *h*, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the ج takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read jìm, and stands for the month of Jèmāzìyyu-'l-ākhir, the sixth of the Muhammedan year.

حا hā, *s. a.* Name of the letter ح; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of جا, but is still read jā, and denotes the month of Jèmāzìyyu-'l-èvvèl, the fifth of the Muhammedan year.

حاج hājj, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article الحاج èl-hājj, but is commonly pronounced Hàjì.

حاجب hājib, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; —العين, hājibu-'l-'àyn, The eyelid.

حاجت hājet, *s. a.* A want; want, need; انكاحاجت يوق àngа-hājet-yòk, There is no need of that; نه حاجت nè-hājet, What necessity is there?

حاجى hàjì, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حاچ hàch, *s. t.* A cross; a crucifix; حاچه كرمك hàchа-ghèrmek, *v.a.* To crucify, stretch on a cross.

حاد hādd (*fem.* حاده hāddé), *a. a.* Sharp, acute; زاويه حاده zāvìyyè'i-hāddé, An acute angle; مثلث حادالزوايا mùssèlléssi-hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

حادث hādiss, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; حادثه hādissé, *s. a.* An event; an accident; حادث اولmak hādiss-òl, *v.n.* To happen, come to pass; to

take rise, originate, come into being.

حادة hāddé, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; حادةخانه hāddé-khāné, A rolling-mill house.

حاذق hāzik, *a. a.* Sagacious and clever (physician).

حار hārr (*fem.* حارة hārré), *a. a.* Hot; منطقةحارة màntikà'i-hārré, The torrid zone.

حارطوج hârtuj, *s. t.* A cartridge for a cannon; حارطوجپلاسقسی hàrtuj-pàląsskassi, A cartridge-box (on board a ship).

حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāsss), *s.a.* A sense, faculty of perceiving.

حاشا hāshā, *int. a.* God forbid!

حاشلامق hàshlamak (*aor.* حاشلار hàshlar), *v.a.* To boil, cook by boiling; to ice, cool with ice.

حاشیه hāshìyyé, *s.a.* A border, margin; a marginal note; a postscript.

حاصل hāssil, *a. a.* Produced, resulting; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit; ا—, —et, *v.a.* To produce; او—, —òl, *v.n.* To result, come, proceed; حاصلات hāssilāt, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c.; —ضرب, hāssili-zàrb, The product (in multiplication); الحاصل è -hāssil, *ad. a.* or حاصلكلام hāssili--kèlām, *ad. p* In short, in fine to sum up all.

حاضر hāzir, *a. a.* Present in person; ready, prepared; ا—, —et, *and* حاضرلق hāzirlamak, *v.a.* To make ready, get ready, prepare; او—, —òl, *v.n.* To be present in person; to be ready, to make one's self ready; اول—, —òl! *int. t.* Make ready! —جواب, hāzir--jèwāb, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying; امرحاضر èmri--hāzir, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ hāfiz, *s. a.* God the guardian; a guardian; one who knows the Kur'an by heart; —كتب, hāfiz--kyùtub, A librarian; حافظه

trouble to no one, inoffensive and quiet; لسان‌حال lìssāni-hāl, (The tongue of one's state) The language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing; حالا hālā, *ad. a.* At the present moment, still; حالاً hālan, *ad. a.* By, *or* as regards, the state or condition (in which a thing is); حالی hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time; حالیا hāliyā, *ad. a.* At present.

حالت hālet, *s. a.* One single time, state, or condition; الحالةهذه èl-hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hàlí, *s. t.* A large thick carpet; —, hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time.

حامل hāmil, *s. a.* A bearer, carrier; حامله hāmilé (*fem.*), *a. a.* Big with child.

حامی hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حافظ hāfiza, *a. a.* (*fem. of* حافظ), Which guards, keeps; قوت‌حافظه kùvvéti-hāfiza, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم hākim, *s. a.* One who gives decrees, a judge, a ruler, a king; —مطلق, hākimi-mùtlàk, God the absolute Ruler; حاکمانه hākimāné, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judgelike (act, word, or thing).

حال hāl, *s. a.* The present moment; the present tense (in grammar); a state, condition, case, position, situation; —, *a. a.* The present, current (month); حال‌بوکه hāl-bù-ki, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while; درحال dèr-hāl, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately; بهرحال bè-hèr-hāl, بهمه‌حال bè-hèmé-hāl, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail; عرضحال "àrzi-hāl (àrzuhàl), A petition, a declaration of one's case; کندی‌حالنده kèndi-hālinda, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives

حاو hàw, *s. t.* The nap of cloth, the pile of velvet.

حاویار hàvyār, *s. t.* Caviar.

حاوی hāvi, *a. a.* Containing, which contains.

حائز hā'iz, *a. a.* Possessing, who possesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence which incloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Any thing which intercepts, obstructs, or hinders sight or communication between two objects or persons.

حب hàbb (hàp), *s. a.* A grain, a berry; a pill; —, hùbb, *s. a.* Love, affection; الوطن—, hùbbu-'l-wàtan, Love of one's country.

حباب hàbāb (*and* حبابه hàbābé), *s. a.* A bubble on water; —, hìbāb, *s. a.* Love, affection.

حبائل hàbā'il, *s. pl. a.* (*of* حبالة, *not used*), Nets, snares, gins; الشيطان—, hàbā'ilu-'sh-shèytān, The snares of Satan; women.

حبس hàbss, *s. a.* An imprisoning, detaining, shutting up; imprisonment; (hàpiss) a prisoner, man in prison; ا—, —et, *v.a.* To imprison, incarcerate, lock up; to hold (the breath); to hoard (money); كوزحبسى ghyùz-hàpsi, The being a prisoner in charge, but without being locked up.

حبوبات hùbūbāt (*pl. of* حبوب hùbūb, *the pl. of* حب hàbb), The various kinds of pulse.

حبور hùbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبه hàbbé, *s. a.* One grain, one berry; حبه يى قبدا hàbbéyi-kùbbé-et, *v.n.* To make domes of berries, *i.e.* to make mountains of molehills; —جة hùbbétan, *ad.a.* For the love, for the sake; حبقلله hùbbétan-lì-'llāh, For the love of God, for God's sake.

حبيب hàbīb, *s. a.* A dearly-beloved friend; الله—, hàbību-'llāh, The dearly-beloved of God, Muhammed.

حتفانفه hàtfa-ènfi-hī, *ad. a.* Of a natural death.

حتى hàttà, *c. a.* So much so that, to such a degree that; and, in

proof of it, I may as well mention that . . . . .

حج hàjj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca, including all its formalities.

حجاب hìjāb, *s. a.* A vail, veil, curtain; modesty, shame; ا—, —et, *v.n.* To feel ashamed, be ashamed; to feel timid.

حجاج hùjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj), Pilgrims to Mecca.

حجامت hìjāmet (hàjamàt), *s. a.* The application of cupping-glasses or horns; ا—, —et, *v.n.* To apply cupping, to cup.

حجت hùjjet, *s. a.* A document, a proof, a title-deed.

حجر hàjar, *s. a.* A stone; stone.

حجره hùjré, *s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.

حد hàdd (*pl.* حدود hùdùd), *s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes;

حاددن زیاده hàddan-zìyādé, *ad. t.* More than the usual limit; حدذاتنده hàddi-zātinda, *ad. t.* Originally, in reality; نه حدی nè-hàddi! I should like to see him dare to do it! حددم یوق hàddim-yòk, I dare not, my station is not high enough for that; بریسه حدینی بلدرمك bìrina-hàddini-bìldirmek, To teach one, by punishment or admonition, to know how to behave according to his station, to teach one his place; حدیمی بلورم hàddimi-bìlirim, I know my place and the behaviour it requires.

حداثت hàdāssèt, *s.a.* Youth, youngness; —سن, hàdāssèti-sìnn, Youth in point of years.

حدت hìddèt, *s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).

حدوث hùdūss, *s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود hùdūd, *s. pl. a.* (*of* حد hàdd), Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal pu-

nishments by stripes.

حدیث hàdīss, (*pl.* احادیث) *and* حدیث‌شریف hàdīssi-shèrīf, A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; احادیث‌نبویه àlhādīssi-nèbévìyyé, The sayings of the prophet.

حدید hàdīd, *s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp; violent, impetuous.

حدیقه hàdīka, *s. a.* A garden.

حذاقت hìzākàt, *s. a.* Sagacity and cleverness in a physician.

حذر hàzer, *s. a.* Care, caution in avoiding or keeping free from any evil.

حذف hàzf, *s. a.* Elision; —, —et, *v.a.* To cut off or out (a letter from a word, or a word from a sentence).

حر hùrr, *s. a.* A freeman.

حراثت hìrāssèt, *s.a.* Tillage, agriculture.

حرارت hàrārèt, *s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.

حراست hìrāssèt, *s. a.* A guarding, taking care of; tillage, agriculture.

حرام hàrām, *a. a.* (Any thing) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده hàrām-zādé, An illegitimate child; a rascal; حرامی hàrāmī, *s. a.* A thief; a robber.

حرب hàrb, *s. a.* War; battle; دارالحرب dāru-'l-hàrb, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربی hàrbī, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربیه hàrbìyyé), *a. a.* Pertaining to war; مهمات‌حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyé, Muniments of war; حرباً hàrban, *ad. a.* By war.

حربه hàrba, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص hìrss, *s.a.* Avidity; cupidity; —الشان, hìrssu-'sh-shān, Avidity for fame, ambition; حرص‌جاه hìrssi-jāh, Avidity for place, ambition.

حرف hàrf (*pl.* حروف hùrūf, *and* حروفات hùrūfāt), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف بحرف hàrf-bé-hàrf, Literatim, letter by letter; حرف انداز hàrf-èndāz, *a. p.* Who reproaches, reviles; —, hìref, *s. pl. a.* (*of* حرفت hìrfet), Trades, arts.

حرفت hìrfet, *s. a.* A trade, an art; —اهل èhli-hìrfet, An artisan.

حرق hàrk, *s.a.* A burning with fire; l—, —et, *v.a.* To consume by fire, to burn.

حركت hàrékèt, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; l—, —et, *v.n.* To move, be in motion; to conduct one's self, behave, act, proceed; حركته كلمك hàrékètè-ghèlmek, *v.a.* To get into motion, begin to move; ارض—, hàrékèti-àrz, An earthquake.

حركه hàréké, *s. a.* The Arabic vowel-point, of which there are three simple and three complex. (See Grammar).

حرم hàrem, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمين hàrémèyn, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حرمان hìrmān, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمت hùrmet, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; l—, —et, *v.n.* To respect, to hold in reverence.

حرواني hàrwāni, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون hàrūn, *a. a.* Restive, refractory (a horse).

حريت hùrrìyyèt, *s. a.* Freedom, [freemanship.

حرير hàrīr, *s. a.* Silk.

حريص hàrīss, *a. a.* Greedy, covetous.

حريف hàrīf (hèrif), *s. a.* A man, a fellow.

حريق hàrīk, *s. a.* A fire, conflagration of houses, &c.

حزب hìzb, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, re-

sulting from its division into 120 parts.

حزم hàzm, *s. a.* Wariness and circumspection in acting. [choly.

حزن hùzn, *s. a.* Sadness, melan-

حزیران hàzīrān, *s. a.* The Syro-Roman month of June.

حزیم hàzīm, *a. a.* Cautious, prudent in acting.

حزین hàzīn, *a. a.* Sad, melancholy.

حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; ا—, —et, *v.a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسی hīsssī, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب hìssāb (hèssap), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; ا—, —et, *v.a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation;

طوتمق—, —tùtmak, *v. n.* To keep an account; کورمك—, —ghyùrmek, To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابلشمك hìssāblĕshmek, *v.n.* To settle accounts mutually; حسابسز hìssābsiz, *a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب hàssb, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, hàsseb, *s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسب ونسب hàsseb-u-nèsseb, (A person's) rank and family connexions; —, hàssba, *ad. a. and* برحسب bèr-hàssbi, *ad. p.* According to, in accordance with; حسب الاشارة hàssba-'l-ìshārĕ, According to the order given; برحسب فرمان bèr-hàssbi-fĕrmān, According to the requirements of the command; خرسزی کورمامسی حسبیله khàrsizi-

- ghyùrmamassi - hàssébīla, By reason of his not having seen the thief; حسبحال hàssbi-hāl-et, *v.n.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد hàssed, *s. a.* An envying; envy; ا—, —et, *v.n.* To be envious.

حسرت hàssret, *s. a.* The feeling of regret for the absence of any thing, with a desire for its return; —چكمك, hàssret-chèkmek, *v.n.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of any thing.

حسن hùssn, *s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, hàssan (*fem.* حسنه hàssana), *a. a.* Beautiful, lovely; good; —تعبير, hùssnu-tà"bīr, A beautiful expression; —ظن, hùssnu-zànn, A favorable opinion entertained (of any one); —خط, hùssnu-khàtt, A beautiful handwriting; اخلاق حسنه àkhlāki-hàssana, Good moral qualities; —ويرمك, hùssn-vèrmek, *v.n.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا hàssnà, *s. a.* A beautiful woman; —(*for* حسنى) hùssnà, *a. a.* (*fem. of* احسن àhsèn), More, most, or very beautiful; the best.

حسنه hàssana (*pl.* حسنات hàssanāt), *s. a.* A good action, charitable deed; صاحب الخيرات والحسنات sāhibu-'l-khàyrāt-vè-'l-hàssanāt, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات hùssnìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*) Good qualities, praiseworthy points of quality or character.

حسود hàssūd, *a. a.* Envious; an envious person.

حشر hàshr, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged; ا—, —et, *v.a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات hàsharāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Reptiles and insects; vile, contemptible people.

حشم hàshem, *s. pl. a.* (*no sing.*), At-

tendants, retinue, suite.

حشمت hàshmet, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty; حشمتلو hàshmetlu, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوکتلو shèvkɛtlū, &c. &c. &c.).

حشویات hàshvìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد hàssād, *s. a.* A reaping the harvest; —وقتی, wàkti, Harvest-time.

حصار hìssār, *s. a.* A castle, fort; a [besieging, shutting in.

حصانت hàssānet, *s. a.* A being strong and impregnable; the chastity or virtue of women.

حصر hàssr, *s. a.* A confining, limiting, shutting in; ا—, —et, *v.a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن hìssn, *s. a.* A castle, fort, [stronghold, fastness.

حصول hùssūl, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being; —مرام, hùssūlu-mèrām, The fruition of one's wishes; حصولکلمك hùssūla-ghèlmek, *v.n.* To come into existence, to be realized; حصولپذیر hùssūl-pèzīr, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه hìsssa, *s. a.* (*pl.* حصص hìssàss), A share; حصهدار hìsssa-dār, *s. p.* A sharer, participator; a shareholder; حصهمند hìsssamènd, *s. p.* A sharer, participator; —صاحبی, hìsssa-sāhìbi, A shareholder; حصهلشمك hìsssalɛshmek, *v.n.* To share together.

حصیر hàssir, *s. t.* A mat, matting; —سپورگهسی, —sùpurghéssi, A broom for sweeping indoors.

حصین hàssīn, *a. a.* Strong, fortified.

حضر hàzar, *s. a.* A state of peace and repose (*opposed to* سفر sèfɛr, A state of travelling or campaigning).

حضرت hàzrèt, *s. a.* Presence, dig-

nity; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectabīlity. (See جناب jènāb). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church: in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix; as, حضرت خدا hàzrètī-khùdā, God, His Divine Majesty; حضرت رسالتپناهی hàzrèti--rèssālèt-pènāhī, His Holiness the Prophet, &c., &c.; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural; as, حق تعالی حضرتلری hàkk-tà"ālà--hàzrètléri, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified; شوکتمآب افندیمز حضرتلری shèvkɛt - mà'āb - èfèndimiz --hàzrètléri, His Majesty our Im-

perial Master; دولتلوفؤادپاشاحضرتلری dèvletlū-Fù'ād-Pàsha-hàzrètléri, His Excellency the very noble Fu'ad Pasha, &c., &c. Until lately this title was never given to non-Muslim personages; but for some few years past it has been applied to the Sovereigns of the greater powers; and since the war it has been extended to some of the Generals of the Allies. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two word جناب *and* حضرت used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case; عالیحضرت "ālī-hàzrèt, *a. p.* High in dignity.

حضور hùzūr, *s. a.* Presence; a being present; the imperial presence; tranquillity.

حضیض hàdīd, *s. a.* The apogee; the aphelion; the lowest point.

حط hàtt, *s. a.* A casting down, throwing on the ground; ا—, —*et*, *v.a.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب hàtab, *s. a.* Firewood.

حظ hàzz (*pl.* حظوظ hùzūz), *s. a.* Enjoyment, pleasure; ا—, —*et*, *v.n.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of any thing); نفس—, hàzzi-nèfss, Sensual pleasure.

حفر hàfr, *s. a.* A digging, excavating; ا—, —*et*, *v.a.* To dig out, excavate.

حفره hùfré, *s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظ hìfz, *s. a.* A preserving; a guarding; a keeping; a learning the Kur'an by heart, *or* the knowing it by heart; ا—, —*et*, *v.a.* To preserve; to keep safely; to put safely away; to learn (the Kur'an) by heart; حفظه چالشمق hìfza-chàlishmak, To be busily engaged in learning the Kur'an by heart.

حفید hàfīd, *s. a.* A grandson.

حق hàkk, *s. a.* The truth, the purity; God, the essence of truth; (*pl.* حقوق hùkūk) right, a person's rights or due; —, *a. a.* True; ا—, —*et*, *v.a.* To do justice to, to right; حق تعالی hàkk-tà"ālà, God, may (His name) be glorified; حقلك وار hàkking-vàr, You are right, the right is on your side; حقمدر hàkkim-dir, It is my right, my due; حقدر hàkk-dir, It is true, it is the pure verity; حق دین hàkk-dīn, The true religion; دینك حقی ایچون dīning-hàkki-ìchin! For the truth of your religion! بریسنك حقندن كلمك bìrining-hàkkindan-ghèlmek, *v.n.* To master or overcome any one; بریسنك حقنی حق ا bìrining-hàkkini-hàkk-et, To right a person, obtain justice for him, do justice to him. With the locative preposition and a pronominal affix, this noun is equivalent to our preposition *against*, or adverb *in respect of*; as, حقمده hàkkimda, Against me, *or* in

respect of me; &c., &c.; الحق èl-
-hàkk, *and* حقا hàkkā, *ad. a. and* حقاكه hākkā-ki, *ad. p.* Truly, verily.

حقارت hàkārèt, *s. a.* Contemptuous treatment, insulting treatment; ا—, —et, *v.n.* To treat insultingly or with contempt.

حقانيت hàkkānìyyèt, *s. a.* Justice, equity; حقانيتلو hàkkānìyyètli, *a. t.* Just (person); equitable (manner, &c).

حقائق hàkā'ik, *s. pl. a.* (*of* حقيقت hàkīkàt), True things, true words.

حقد hìkd, *s. a.* Hatred, enmity.

حقنه hòkna, *s. a.* A clyster-pipe; a squirt; an injection.

حقوق hùkūk, *s. pl. a.* (*of* حق hàkk), Rights, dues.

حقه hòkk*a*, *s. a.* An inkstand, or any small pot or vessel for containing a little jam, electuary, or the like; حقه‌باز hòkk*a*-bāz, *s. p.* A juggler, conjuror.

حقير hàkīr, *a. a.* Low in station, humble, poor, abject, vile (used in speaking of people's own selves).

حقيقت hàkīkàt, *s. a.* A true thing; a true saying; the truth; truth; —, *ad. t.* Indeed, really; حقيقة hàkīkat*an* *and* فى الحقيقه fī-'l-
-hàkīka, *ad. a.* Truly, really, in effect; حال—, hàkīkàt*i*-hāl, The truth of the case; حقيقتلو hàkīkàtl*i*, *a. t.* Sincere (in friendship).

حقيقى hàkīkī (*fem.* حقيقيه hàkīkìyy*a*), *a. a.* True, real.

حك hàkk, *s. a.* A graving, engraving, cutting in; a scraping, scratching, erasing; ا—, —et, *v.a.* To engrave (a seal); to scratch out (writing).

حكاك hàkk*y*āk (hèkk*y*āk), *s. a.* An engraver of seals, amulets, &c.

حكام hùkk*y*ām, *s. pl. a.* (*of* حاكم hākim), Judges; rulers.

حكايه hìk*y*āyé, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history; a narrating; ا—, —et, *v.a.* To narrate, recount, tell, relate.

حكم hàkem, *s. a.* An arbitrator, umpire; —, hìkem, *s. pl. a.* (*of* حكمت

hìkmet), Portions of wisdom, sound reasons; —, hùkm (hùkyum), A decreeing; (*pl.* احكام àhkyām), A decree; a requirement; authority, weight, power, influence; ا—, —et, *v.a.* To make (a decree); give (a sentence); —, *v.n.* To rule, govern, exercise authority; حكمى كچمك hùkmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority; حكمدار hùkmdār, حكمران ḥùkmrān, *s.p.* A ruler, a sovereign.

حكما hùkémā, *s.pl. a.* (*of* حكيم hàkīm), Sages, doctors, philosophers.

حكمت hìkmet, *s. a.* Wisdom; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason; hidden, mysterious cause or reason; philosophy; —طبيعه, hìkméti-tàbī"ìyyé, Natural philosophy; a natural cause; —الهيه, hìkméti-ìlāhìyyé, Metaphysics; a cause arising out of God's will and

determination.

حكومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of rulership; the office of sovereign, ruler, or judge; the sphere of a jurisdiction; a state; —مركزى mèrkézi—, The seat of jurisdiction, seat of government; ا—, —et, *v.n.* To rule, govern.

حكيم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher; —, *a. a.* Very wise in decision; —مطلق, hàkīmi-mùtlàk, God, the absolutely wise.

حل hàll, *s. a.* A melting; an untying; a solving, resolving, dissolving, analyzing; ا—, —et, *v.a.* To mèlt, dissolve, to untie; to solve, resolve; to analyse.

حلاج hàllāj (hàlach), *s. a.* A carder of cotton.

حلاط hàlat, *s. t.* A rope.

حلال hàlāl (hèlāl), *a. a.* Permitted by God's law, (any thing) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin; حلاللشمق hàlāllashmak, *v.n.* To forgive mutually any

trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu); ا—, —et, *v.a.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say: "Be it thy lawful property."

حلاوت hàlāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hàlk*a*, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet; راحت‌الحلقوم rāh*a*tu-'l-hùlkūm (rāh*a*t-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلو hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, اون‌حلواسی ūn-hèlwāss*i*, made with flour; ایرمك‌حلواسی ìrmik-hèlwāss*i*, made with semolina; نشاسته‌حلواسی nìshàsta-

-hèlwāss*i*, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; قارحلواسی kàr-hèlwāss*i*, made with snow, a frolicking winter dish; کاغدحلواسی ky*ā*gh*i*d-hèlwāss*i*, made of two large wafers; کتان‌حلواسی (kètɛn)-hèlwāss*i*, made to look like hanks of unspun flax; طحن‌حلواسی tàh*a*n (tàyn)-hèlwāss*i*, made of honey and saponaria root; —فندق fìnd*i*k—, —جوز jèviz—, —بادم bādem—, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; —قدرت kùdrèt-hèlwāss*i*, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hùlūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body;) a coming (as time does); ا—, —et, *v.n.* To pass (into); to come; حلولیون hùlūlìyyūn, Those who hold that

God passes into man's body.

حلیله *hàlīlé*, *s. a.* A legitimate consort, wife or concubine.

حلیم *hàlīm*, *a. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حلیه *hìlyé*, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما *hùmmà*, *s. a.* Burning fever.

حمار *hàmār*, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات *hàmāràt*, *a. t.* Hard-working and industrious (woman).

حماسست *hàmāssèt*, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماقت *hàmākàt*, *s. a.* Stupidity.

حمال *hàmmāl* (*hàmal*), *s. a.* A porter; carrier; بركیرحمالی (*bèghir*)-*-hàmmali*, A town carrier who employs pack-horses; صیرق حمالی *sèrik-hàmmali*, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; حمالیه *hàmmâlìyyé*, Carriage, porter's hire.

حمام *hàmmām* (*hàmam*), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; قدرت حمامی *kùdrèt-hàmàmi*, A natural hot-spring or bath; —, *hìmām*, *s. a.* Death; حمامی *hàmmāmi*, *s. a.*, حامجی *hàmamji*, *s. t.* A bath-keeper.

حامه *hàmāmé*, *s. a.* A pigeon or dove.

حمایت *hìmāyet*, حمایه *hìmāyé*, *s. a.* Protection; a protecting; ا—, —et, *v. a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل *hàmā'il*, *s. pl. a.* (*as a Turkish sing.*), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد *hàmd*, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; للهالحمد *lì-'llāhi-'l-hàmd*! *or* الحمدلله *èl-hàmdu-lì-'llāh*! Praise be to God! Praise is due to God alone! حمداولسون *hàmd-òlsun*! Thank God! حمداً *hàmdan*, *ad. a.* Thanks; حمداًمحمدا *hàmdan-sùmmé-hàmdā*, Thanks upon thanks.

حمداله *hàmdélé*, *s. a.* The pronouncing the formula الحمدلله *èl-hàmdu-lì-'llāh*.

حمرت *hùmret*, *s. a.* Redness; a colouring up from shame or modesty.

حمق hùmk, *s. a.* Stupidity.

حمل hàml, *s. a.* A bearing, carrying; a loading; a load; pregnancy, or the fœtus; an imputing, casting upon the shoulders; —, hàmɛl, *s. a.* The sign Aries; l—, hàml-et, *v.a.* To attribute, impute, cast upon; to load, place (in or upon something) as a load; وضع حمل wàz"*i*-hàml-et, *v.n.* To bear, bring forth (a child or young).

حمله hàml*a*, *s. a.* An effort; a pull; a charge; an attack; حملجی hàml*aji*, *s. t.* The strokes-man or chief boat-man of a row-boat.

حموله hàmūlɛ́, *s. a.* A load; a cargo.

حميت hàmmìyyèt, *s. a.* Zeal, jealous feeling of honour.

حميد hàmīd (*fem.* حميده hàmīdɛ́), *a.a.* Very praiseworthy; —, *s. a.* God.

حميه hìmyɛ́, *s. a.* Abstinence, diet.

حنا hànnā (kàn*a*), *s. a.* The herb henna.

حنث hànss, *s. a.* The violation of an oath.

حنچقرق hìnchk*ir*ik, *s. t.* The hiccup; حنچقرمق hìnchk*ir*mak, *v.n.* To hiccup.

حنطه hìnt*a*, *s. a.* Wheat.

حوادث hàwādiss, *s. pl. a.* (*of* حادثه hādissɛ́), Events; news; (*as a Turkish sing.*), A piece of news.

حوارده hòwàrd*a*, *s. t.* A wild, unsteady fellow, a scamp.

حواری hàwārī (*pl.* حواريون hàwārìyyūn), *s. a.* An apostle, *or* a companion of a prophet, especially those of our Lord.

حواس hàwāsss, *s. pl. a.* (*of* حاسه hāsss*a*), Senses, faculties of sense; حواس خمسهٔ ظاهره hàwāsss*i*-khàms*a*'i-zāhirɛ́, The five external senses.

حواشی hàwāshi, *s. pl. a.* Servants, [attendants.

حواله hàwālɛ́, *s. a.* A referring, trusting, confiding (the execution of any matter to a person); a cheque, money order; overhanging height; l—, —et, *v.a.* To refer, trust, confide (business to a person); حوالهلو hàwāléli, *a. t.* High and overhanging.

حوالی hàwāli, *s. pl. a.* (*no sing.*),

Environs, vicinity; اول حواليلرده òl-hàwālilɛrda, In that neighbourhood, thereabouts; in those parts.

حوائج hàwā'ij, *s. pl. a.* (*of* حاجت hājet), Wants, necessities; necessaries.

حوپا hòppa, *s. t.* An affected cox-[comb.

حوت hūt, *s. a.* The sign Pisces.

حور hūr, *a. pl. a.* Black-(eyed); حورالعين hūru-'l-"àyn, *and* حورعين hūru-"àyn, Those (damsels of Paradise) who have black eyes, the houris; حورى hūrī, *s. p.* One of the black-eyed damsels of Paradise.

حورة hàvra, *s. t.* A jewish synagogue.

حوزة hàvza, *s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزهٔ اسلام hàvza'i-ìsslām, The fold or church of islamism.

حوصله hàvsala, *s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing.

حوض hàvz (hàwuz), *s.a.* A reservoir of water, pond, tank.

حول hàvl, *s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاحول ولاقوة الا بالله lā-hàvla-vè-lā--kùvvéta-illā-bì-'llāh, There is no power, neither is there any strength, unless in God.

حولامق hàvlamak (*aor.* حولار hàvlar), *v.n.* To bark (a dog).

حولى hàvlı (hàvlu), *s. t.* A courtyard, a yard; a towel.

حونى hùni, *s. t.* A funnel for filling bottles, &c.

حويار hàvyàr, *s. t.* Caviar.

حى hàyy, *a.a.* Alive, living; حى القيوم hàyyu-'l-kàyyūm, The living and self-existent God; —, hàyya! *int. a.* Come! Hasten! حى على الصلاح حى على الفلاح hàyya--"àlé-'ss-sàlāh! Hàyya-"àlé-'l--fēlāh! Come to what is a solid advantage! Hasten to what is truly profitable! (This is a part of the call to prayer).

حيا hàyā, *s. a.* A feeling of shame, bashfulness, modesty; بى حيا bī--hàyā, *a. p.* Shameless (person), impudent.

حیات hàyāt, *s. a.* Life; life-time; اب‌حیات āb*i*-hàyāt, The water of life; حیات‌اولسون hàyāt-òlsun! May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).

حیثیت hàysìyyèt, *s. a.* Status, station, dignity, consideration.

حیدود hàydūd, *s. t.* A brigand, robber.

حیران hàyrān, *a. a.* Bewildered, confounded, astounded.

حیرت hàyret, *s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.

حیز hàyz, *s. a.* A containing fold, court, or circuit.

حیض hàyz, *s. a.* The menstrual discharge.

حیف hàyf, *s. a.* Harm, injury; —! *int. a.* Alas!

حیقرمق hàyk*i*rmak (*aor.* حیقرر hàyk*i*r*i*r), *v.n.* To call out, cry out.

حیلاز hàylaz, *s. t.* An idler, idle fellow.

حیله hīlé, *s. a.* A trick, fraud, deceit; —, —et, *v.n.* To play tricks, to use fraud; حیله‌باز hīlé-bāz, حیله‌کار hīlé-kyār, *s. p.* A cheat; knave.

خ

حین hīn, *s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.

حیوان hàywān, *s. a.* Life; (*pl.* حیوانات hàywānāt) a living creature, an animal; a horse; a brute; a boor, clown; ناطق—, hàywān*i*-nāt*i*k, A talking (rational) animal; حیوانلق hàywānl*i*k, *s. t.* حیوانیت hàywānìyyèt, *s. a.* Stupidity; boorishness, clownishness; حیوانی (*fem.* حیوانیه hàywānìyyé) hàywānī, *a. a.* Animal, pertaining to animals, or to animal life.

حیوت hàyāt, (An Arabic form of حیات hàyāt), *s. a.* Life.

حیه hàyyé, *s. a.* A serpent, snake.

خ

خ khà (*or* خاء خفیف khā'i-sàkh*a*z, the letter *kh* in the word sàkh*a*z). Ninth letter of the Turkish alphabet, having no equivalent value in English, but corresponding with the *ch* of the German, Scotch, &c. It is better for the learner to pronounce this

letter as an *aspirated h* until he can acquire the correct sound from a teacher, and he should *never sound it as a* k. In chronograms this letter has the numeral value of 600.

خا khā, *s. a.* The letter خ; —, *a.p.* (*in composition*), Which eats.

خاتم khātem, *s. a.* A seal, signet, signet-ring; —, khātim, *s. a.* The last of a series, that which closes or finishes; —الانبيا, khātimu-'l-ènbiyā, The last of the prophets, Muhammed; خاتمه khātimé, The conclusion, concluding phrase or prayer of a book, epilogue. [lady; a wife.

خاتون khātun, *s. t.* A woman; a

خادم khādim, *s. a.* A servant, servitor; (khàdim) an eunuch; —الحرمين الشريفين, khādimu-'l-hàrémèyni-'sh-shèrīfèyn, Servitor of the two sacred spots at Mecca and Medina (one of the titles of the Sultan). [sting.

خار khār, *s. p.* A thorn, prickle; a

خارا khārā, *a. p.* Hard (stone).

خارج khārij, *s. a.* The outside; —, *a.a.* Outside, beyond, exceeding, not included, excluded; خارجی khārijī, *s. a.* A rebel, outlaw; — (*fem.* خارجيه khārijìyyé), *a. a.* Pertaining to the outside; external, exterior; foreign; provincial; خارجيه ناظری khārijìyyé-nāziri, *or* ناظر امور خارجيه nāziri-ùmūri-khārijìyyé, The Minister for Foreign Affairs.

خارق khārik, *a. a.* Which rends; خارق العاده khārikʊ-'l-"ādé, *a. a.* Extraordinary, strange.

خاسته khāsstė, *a. p.* Risen.

خاسر khāssir, *a. a.* Who is completely disappointed, and has lost all hope of success in his undertaking.

خاشاك khāshāk, *s. p.* Sticks and straws blown about.

خاص khāsss (*fem.* خاصه khāsssa), *a. a.* Special, peculiar, proper; pure, unalloyed, unadulterated; white (bread or flour); fixed (dye); public (buildings); royal or imperial (guard, &c.);

—, *s. a.* (*pl.* خواص khàwāss), A person of note, of mark; a royal domain or due.

خاصا khāssa, *s. a.* A peculiar property, virtue, or quality; a virtue, power, beneficial property; خاصة khāsséten, *ad. a.* Especially, specially.

خاصكي khāsséki, *s.t.* Certain special officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصيت khāssìyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصيتلو khāssìyyètli, *a. t.* Wholesome, nutritive or sanative.

خاطر khātir, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطردهطوتمق khātirda-tùtmak, *v.a.* To bear in mind, not to forget; خاطرى قالمق khātiri-kàlmak (*the pron. affix being changed as required*), *v.n.* To be vexed, hurt, angry; خاطردهقالمق khātirda--kàlmak, *v.n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرينى ياپمق khātirini-yàpmak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرينى قيرمق khātirini-kìrmak (*or* يقمق yìkmak), *v.n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرينى صايمق khātirini-sàymak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطرهكلمك khātira--ghèlmek, *v.n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطرهكتورمك khātira-ghètirmek, *v.a.* To call to mind, recall to mind, remember; برينك خاطرينه كتورمك bìrining--khātirina-ghètirmek, *v.a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطردن چيقمق khātirdan--chìkmak (*with pron. affixes as required*), *v.n.* To be forgotten, be out of memory; خاطرم ايچون khātirim-ìchin, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفاى خاطرايله sàfāyi-

-khātir-ila! (Go) in peace of mind! (said to any one who takes leave); خاطرصورمق khātir-sòrmak, *v.n.* To ask after any one, ask how one is; خاطرلمق khātirlamak, *v.a.* To remember, call to mind; خاطرلو khātirli, *a.t.* (A person) of consideration; خاطرخواه khātir-khāh, *s.p.* The wish of one's heart; خاطرمانده khātir-māndé, *a.p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطره khātira, *s.a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s.t.* (*pl.* خواقين khàwākīn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānī, *a.a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خاك khāk, *s.p.* Earth; the ground; the earth; خاكی khākī, *a.p.* Earthy, earthly; خاكپای khāki-pāy, *s.p.* The ground under the foot (as we say "*the feet*") of a superior; a superior himself.

خاكستر khākisstèr, *s.p.* Ashes.

خال khāl, *s.p.* A mole on the skin.

خالص khāliss, *a.a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khālik, *s.a.* The Creator.

خاله khālé, *s.a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hàla, signifies in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

خالی khāli, *a.a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khàm), *a.p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a.a.* The fifth; خامسا khāmissā, *ad.a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a.p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامه khāmé, *s.p.* A pen *or* reed for writing.

خان khān, *s.p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khàn) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خاندان khānédān, *s.p.* A noble fa-

mily; a person belonging to a noble family. [dervishes.

خانقاه khānkāh, *s. p.* A convent for

خانکی khānéghī, *a. p.* Domestic, house, tame.

خانم khànim, *s. t.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانه khāné, *s. p.* A house, dwelling; (*in composition*) a manufactory, a special house *or* room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ادب‌خانه èdeb-khāné, ابدستخانه àbdesst--khāné, A privy, water-closet; کتبخانه kyùtub-khāné, A library; بنده‌خانه bèndé-khāné, (The house of a servant) My house; دولتخانه dèvlet-khāné, (The house of prosperity) Your house; (*with the pron. affix of the 3d. pers. plur.*) his *or* their house; خانه‌زاد khāné--zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایه khāyé, *s. p.* An egg; a testicle.

خبائث khàbāssèt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائث khàbā'iss, *s. pl. a.* (*no sing.*), Vices; ام‌الخبائث ùmmu-'l--khàbā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khàber, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; ا—, —et, ویرمك—, —vèrmek, *v.n.* To give notice, to give information, to inform; الق—, —àlmak, *v.n.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکزوارمی khàbéringiz-vàrmi? Do you know? Are you aware? خبرم‌یوق khàbérim-yòk, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم‌وخبر "ilm-u-khàber, Information and

intelligence; an invoice sent with goods, or a letter of advice on business; خبردار khàbɛrdār, *a. p.* Informed, aware; خبرلشمك khàbɛrlɛshmek, *v.n.* To correspond, send mutual information.

خبره khàbré, *s. a.* Experimental or practical knowledge; اهل‌خبره èhli-khàbré, (èhli-kàbl*a*), An adept, a person well and practically acquainted with any subject to whom disputes are referred.

خبيث khàbīss, *s. a.* A villain, a rascal; — (*fem.* خبيثه khàbīssé), *a. a.* Depraved, villainous, infamous.

خبير khàbīr, *a. a.* Informed, aware.

ختام khàtām, *s. a.* An ending, completion; —بولق, —bùlm*a*k, *v.n.* To be completed, finished; ختامپذير khàtām-pèzīr, *a. p.* Finished, completed; حسن‌ختام hùssmi-khàtām, A happy conclusion.

ختان khàtān, *s. a.* A circumcising, [circumcision.

ختم khàtm, *s. a.* The bringing any

discourse to an end; a finishing the complete reading of the Kur'an; a sealing; ا—, —*et*, *v.a.* To finish (reading the Kur'an through); to bring to an end (a discourse); to seal; —, khàtémé! May (God) finish and complete!

ختمی khàtmī, *s. t.* The hollyoak, hollyhock; اغاج‌خطميسی àgh*a*j-khàtmīssi, *s. t.* The gum-cistus? or hollyhock tree.

خجالت khàjālet, *s. a.* A sense of shame; bashfulness.

خجسته khùjèssté, *a. p.* Lucky, blessed, fortunate, auspicious.

خخام khàkhām, *s. t.* A Jewish rabbi; —باشی, —bàsh*i*, The chief rabbi.

خد khàdd, *s. a.* The cheek.

خدا khùdā, *s. p.* God; خداداد khùdā-dād, Theodore or Theodosius, the gift of God.

خدام khùddām, *s. pl. a.* (*of* خادم khādim), Servants, servitors.

خداوندكار khùdāvènd, khùdāvèndigh*y*ār, *s. p.* A lord, a master; a sovereign; God.

خدشه khàdshé, *s. a.* A scratching,

itching; خدشهٔ خاطر khàdshé'i-khātir, An uneasiness of mind, apprehension, misgiving.

خدعه khùd"a, *s. a.* A trick, piece of deceit, stratagem.

خدم khàdem, *s. pl. a.* Servants, suite, train, retinue.

خدمت khìdmet (hìzmet), *s. a.* Service, ministry; a servant's place, a situation; a government situation; mission, commission, employ, employment; a fee; ا—, —et, *v.n.* To do service, act as servant; —كورمك, —ghyùrmek, To be of essential service, to do good service; خدمتده قوللانمق khìdmetda-kùllanmak, To employ in one's service; خدمتجی (hìzmetji), *s. t.* خدمتكار (hìzmetkyār), *s. p.* A servant.

خدنك khàdengh, *s. p.* An arrow.

خديو khìdīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khìzlān, *s. a.* Abandonment, the being without friends or means.

خذله khàzélé, *s. pl. a.* (*no sing.*),

Wretched fellows, poor wretches.

خر khàr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khàrāb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin; —, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins; ا—, —et, *v.a.* To ruin, lay waste; to do a great injury to; او—, —òl, *v.n.* To be ruined or greatly injured.

خرابه khàrābé (*pl.* خرابات khàrābāt), *s. a.* A ruin, heap of ruins; خراباتی khàrābātī, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khàrāj, *s. a.* Tribute paid to the government, either by a subject country, or by subject individuals in the governing country; this latter is also called جزیه jìzyé; خراجگذار khàrāj-ghyùzār, *s.p.* A tributary; خراجی khàrājjì, *s. t.* A collector of individual tribute.

خراسان khòrāssān, *s. p.* Name of a country in the east of Persia; powdered brickdust for making cement when mixed with lime; —قره kàra—, One of the most

esteemed kinds of Damascus sword-blades.

خراش khìrāsh, *a.p.* (*in composition*), Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khìrām (*in composition*), and خرامان khìrāmān, *a. p.* Who walks, carries himself.

خرج khàrj, *s. a.* A spending, expending; expense; materials for any work; braid or lace on clothes; mortar, cement; ا—, —et, *v.a.* To spend, expend; خرجراه khàrji-rāh, *s. p.* Money for travelling expenses and outfit; وكيل‌خرج vèkīl-khàrj, A domestic whose duty it is to go to market and buy provisions, &c.; خرجلق khàrjlik, *s. t.* Pocket-money, money for necessary expenses; —, khùrj, *s. a.* A large saddle-bag, put in pairs upon pack-horses.

خرد khìrèd, *s. p.* Intelligence, sagacity; باخرد bā-khìrèd, *and* خردمند khìredmènd, *a.p.* Intelligent; —, khùrd, *a. p.* A fragment, piece; —, *a. p.* Small, little; خردسال khùrd-sāl, *a. p.* Young in years:

خردل khàrdal, *s. t.* Mustard or cress seed used as mustard at table.

خرده khùrdé, *a. p.* Small, little; —, *s. p.* A small piece or fragment; a crumb; (*pl.* خردوات khùrdawāt), Small things, small wares; فروش—, khùrda-fùrūsh, *s. p.* A chapman, small dealer; خرده‌بين khùrda-bīn, *s. p.* A microscope; a person who takes notice of trifles.

خرسز khìrsiz, *s. t.* A thief; a robber; an embezzler; دكزخرسزى dèngiz-khìrsizi, A pirate; خرسزلق khìrsizlik, *s. t.* Theft; robbery; embezzlement, peculation; خرسزلق‌ا khìrsizlik-et, *v.n.* To commit theft; to commit robbery; to commit embezzlement or peculation.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an elephant, proboscis; the hose of a fire engine.

خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing; ا—, —et, *v.a.* To rend, tear.

خرقه khìrka, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.

خرگاه khàrghyāh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.

خرگوش khàrghyush, *s. a.* (donkey's ears) A hare; —خواب khābi—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.

خرلدامق khìrldamak (*aor.* خرلدار khìrldar), *and* خرلامق khìrlamak (*aor.* خرلار khìrlar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to snore; خرلدی khìrldi, *s. t.* A snarling, growling; a snoring; خرلاشمق khìrlashmak, *v.n.* To growl at each other.

خرم khùrrem, *a.p.* Cheerful, smiling, pleasant.

خرما khùrma, *s. a.* A date (fruit).

خرمن khàrmen (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.

خروار khàrvār, *s. p.* A donkey-load; [a horse-load.

خروب khàrrūb (khārub), *s. a.* Th locust fruit; —شربتی, —shèrbéti, A drink prepared from that fruit.

خروج khùrūj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling, rebellion; صاحب‌خروج sāhib-khùrūj, A great conqueror خروج‌علی‌السلطان khùrūj-"àlé-'ss-sùltān, Rebellion against the sovereign.

خروس khòross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.

خروش khùrūsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.

خرید khìrīd, *s. p.* A buying; فروخت‌وخرید fùrūkht - u - khìrīd, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زرخرید zĕr-khìrīd, *a. p.* Bought with gold.

خریدار khìrīdār, *s. p.* A buyer, purchaser.

خریده khìrīdé, *a. p.* Bought.

خریستان khrīsstiyān, *s. t.* (*Greek*), A Christian man.

خریطه khàrīta (hàrta), *s. a.* A map, [chart, plan.

خریف khàrif, *s. a.* The autumn.

خزان khìzān, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.

خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینه khàzīné), Treasuries; treasures.

خزینه khàzīné (hàzna), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 36,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure-trove; خزینه‌دار (hàznadār), *s. p.* A treasurer.

خس khìss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.* A doing damage; injury; —ا, khàssāret-et, *v.n.* To do damage.

خست khìsssèt, *s. a.* Avarice, avariciousness.

خسته khàssta, *a. p.* Sick, ill; —خانه, —khāné, *s. p.* A hospital; a sick-ward; a sick-bay; خسته‌لق khàsstalík, *s. t.* Sickness, illness, malady, disease, the plague.

خسرو khùssrev, *s. p.* A prince, monarch; خسروانه khùssrévāné, *a. p.* Princely, royal.

خسوف khùssūf, *s. a.* A lunar eclipse, eclipse of the moon.

خسیس khàssīss, *s. a.* A miser; a sordid, parsimonious fellow.

خشت khìsht, *s. p.* A brick.

خشخاش khàshkhāsh, *s. a.* A poppy from which opium is extracted.

خشك khùshk, *a. p.* Dry, dried.

خشم khìshm, *s. p.* Anger, rage, fury; —الود, khìshm-ālūd, *a. p.* Angry, furious; خشمناك khìshmnāk, *a. p.* Angry, easily angered.

خشنود khòshnūd, *a. p.* Satisfied, content, contented, pleased.

خشوع khùshū", *s. a.* Humility.

خشونت khùshūnèt, *s. a.* Severity, hardness, harshness, sharpness.

خشیان khàshéyān, خشیت khàshyet, *s. a.* Fear, terror, fright.

خشین khàshīn, *a. a.* Severe, harsh, sharp (in disposition).

خصال khìssāl, *s. pl. a.* (*of* خصلت

khàsslet), Points of character, moral qualities.

خصائص khàssā'iss, *s. pl. a.* (*of* خصيصه), Qualities, properties.

خصائل khàssā'il, *s. pl. a.* (*of* خصيله), Points of character, moral qualities.

خصلت khàsslet, *s. a.* A quality of the heart, a point of character.

خصم khàssm, *s. a.* (*pl.* خصما khùsséma), An adversary; an enemy; —, khìssm, *s. t.* A relative, relation; خصلق khìssmlik, *s. t.* Affinity or consanguinity, relationship.

خصوص khùssūss, *s. a.* Any particular subject, matter, affair, business; speciality; devotedness, love, friendship; خصوصا khùssūssā, على الخصوص "àlé-'l-khùssūss, *ad. a.* Especially, particularly, more particularly, above all, more than all; خصوصى khùssūssī (*fem.* خصوصيه khùssūssìyyé), *a. a.* Special, particular; خصوصيت khùssūssìyyèt, *s. a.* The quality of being special; the quality of being devoted, devotedness, love, friendship.

خصومت khùssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-will; contention, litigation, adversaryship.

خصيتين khùssyétèyn, *s. a. dual* (*of* خصيه), The two testicles.

خضاض khèdād, *s. a.* Ink.

خضرا khàzrā, *s. a.* The sky; —, *a. a. fem.* Green, verdant.

خضوع khùzū", *s. a.* Humility.

خط khàtt, *s. a.* A fine hair or down; (*pl.* خطوط khùtūt), A line drawn; a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autographs commands; —مستقيم, khàtti-mùsstakīm, A straight line; —منحنى, khàtti-mùnhàni, A curve line; —مختلط, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; —موازى, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàttèyni-mùtévāzìyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازيه, khùtūti-mùtévāzìyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; —استوا, khàtti-ìsstiwā (ùsstuwā),

The equator, equinoctial; خط—نصف النهار, khàtti-nìssfu-'n--nàhār, The meridian; خط حسن hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; خط—شریف, khàtti-shèrīf, خط—همایون, khàtti-hùmāyūn, The gracious *or* august autograph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; ا—, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khìtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; ا—, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khìtāban, *ad. a.* خطابله khìtābla, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطایا khàtāyā, *s. pl. a.* (*of* خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوه khàtvé, *s. a.* A step, pace.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; ا—, —et, *v.n.* To come into the mind.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (*of* خط khàtt), [Lines.

خطه khìtté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطیب khàtīb, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطیر khàtīr, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwàf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khìffèt, *s. a.* Lightness; volatileness of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفی khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفیف khàfīf (hàfif), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khàlā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet;

خلاوملا khàlā-u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلاص khàlāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance; بولق—, —bùlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khàllāss, *s. a.* A saviour, redeemer.

خلاصه khùlāssa, *s. a.* The extract or quintessence of any thing; a summary.

خلاف khèlāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to any thing); a lie, untruth.

خلافت khèlāfèt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; ا—, —et, *v.n.* To be Caliph, reign as Caliph.

خلاق khàllāk, *s. a.* God, the continual Creator.

خلال khèlāl, *s. a.* A toothpick, an earpick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation.

خلائق khèlā'ik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Creatures; (*as a Turkish sing.*), A female slave.

خلجان khàléjān, *s. a.* A tremor, agitation.

خلط khèlt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; ا—, —et, *v.a.* To mix, mingle; —, *v.n.* To be quite wrong and be d—d; يمك—, —yèmek, *v.n.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خلع khàl'', *s. a.* A dethroning; ا—, —et, *v.a.* To dethrone; —, khèlà'', *s. pl. a.* (*of* خلعت khèl''àt), Robes of honour.

خلعت khèl''àt, *s. a.* A robe of honour.

خلف khàlef, *s. a.* A successor; ناخلف nā-khàlef, *a. p.* Unworthy to be a successor, degenerate; —, khùlf, *s. a.* An acting contrary to (a promise); ا—, khulf-et, *v.a.* To act contrary to (a promise); وعدا—, khùlfu-và''d-et, *v.n.* To break a promise, act contrary to promise.

خلفا khùléfā, *s. pl. a.* (*of* خليفه khàlīfé), Caliphs, successors of Muhammed in ruling the em-

pire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خلق khàlk, *s.a.* A creating; (khàlk) people, men; the public; ا—, —et, *v.a.* To create, bring into being; —قبا kàba-khàlk, Common people, —, khùlk, *s. a.* A point of natural disposition; خلقی khèlkī, *a. a.* Natural, innate.

خلقت khèlkàt, *s. a.* A creating; a being created; natural disposition.

خلل khàlEl, *s. a.* Injury, damage, detriment; —كلمك, —ghèlmek, *v.n.* To be received (injury) —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خلوت khàlvet, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خلود khùlūd, *s. a.* The being eternal.

خلوص khùlūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; —چاقمق, —chàkmak, *v.a.* To make protestations of friendship, to shew a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خلیج khàlīj, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خلیع khàlī", *a. a.* (*in* خلیع العذار khàlī"u-'l-"ìzār, *a.a.* Barefaced, shameless).

خلیفه khàlīfé, *s. a.* A successor to Muhammed in governing the community of believers, a Caliph, the Sultan; (kàlfa) a school-usher; a clerk in a public office; (قالفه kàlfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship.

خلیل khàlīl (*fem.* خلیله khàlīlé, A wife), *s. a.* An intimate friend; الله—, khàlīlu-'llāh, The patriarch Abraham.

خم khàm, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khùm, *s. p.* A jar; a drum; the sky.

خمار khùmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch.

خماسی khùmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters.

خمبرة khùmb*a*ra (kùmb*a*ra), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bombshell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خمبرةجی (kùmb*a*raji), *s. t.* A bombardier; ال‌خمبرةسی èl-(kùmb*a*rassi), *s. t.* A hand-grenade.

خمر khàmr, *s. a.* Wine.

خمس khùmss, *s. a.* A fifth part; —, khàmss, *a. a. fem.* Five.

خمسة khàmsa, *a. a. mas.* Five.

خمسی khàmsi, *s. t.* A sprat.

خمسین khàmsīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (*or* خمسون khàmsūn), *a. a.* Fifty.

خمود khùmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action).

خمول khùmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate.

خمیازة khàmyāzé, *s. p.* A gape, a yawn.

خمیدة khàmīdé, *a. p.* Bent.

خمیر khàmīr (khàmur), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made).

خمیس khàmīss, *s. a.* Thursday.

خناق khùnnāk, *s. a.* The quinzy.

خنثی khùnsà, *s. a.* An hermaphrodite.

خنجر khànjer (hànchar), *s. p.* A large curved dagger.

خند khànd, (*in composition*) خندان khàndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling.

خندق (hèndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat.

خندة khàndé, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling.

خنزیر khènzīr, *s. a.* A swine, pig, hog.

خنکار khùnk*y*ār, *s. p.* A sovereign, the Sultan.

خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition.

خواب khāb, *s. p.* Sleep; a dream, vision.

خواجه khājé (khòj*a*), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service (*pl.* خواجکان khòjagh*y*ān); a schoolmaster, teacher, pro-

fessor ; a respectable tributary banker or man of business; خواجگانلق khòjaghyānlĭk, *s. t.* The rank and dignity of an officially recognised civil servant of the government.

خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised ; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.

خواص khàwāsss, *s. pl. a.* (*of* خاص khāsss), Special, select people, people of quality ; intimate friends ; confidential or personal attendants ; (*of* خاصه khāssa) properties, qualities ; remarkable objects.

خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food ; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants ; who invites.

خوانده khāndé, *a. p.* Called, invited.

خواننده khānèndé, *s. p.* A singer ; a reader ; an inviter.

خواه khāh, (*in composition*), Who desires, wishes ; —, *s. p.* (*in composition*) A wish ; —, *c. p.* Either, or ; whether, or ; —, *ad. p.* Willingly ; وناخواه —, —u-nā-khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly ; خاطرخواه khātĭr-khāh, The mind's desire ; خیرخواه khàyr-khāh, *s. p.* A well-wisher ; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.

خواهر khāhɛr, *s. p.* A sister.

خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.

خوب khòb, khūb, *a. p.* Good ; pretty ; خوبان khūbān, *s. pl. p.* The beautiful, pretty women.

خود khòd, *s. p.* Self ; —, *ad. p.* Even, though ; خودبخود khòd-bé-khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self ; خودبین khòd-bīn, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish ; پسند —, —pèssènd, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.

خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives ; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised ; باقمق —, —bàkmak, *v.n.* To look upon with contempt.

خوراته khòrata, *s. t.* A noise of loud voices.

خورد khūrd, *s. p.* Any thing to eat or drink, nourishment, food.

خورشید khūrshīd, *s. p.* The sun.

خورا khòra, *s. t.* (*Greek*), Dancing; —دیمك, —(tèpmek), *v.n.* To dance.

خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.* Well, well! —كلدك, —ghèlding! I have been happy to see you! —بولدق, —bùlduk! I have been well received! —كورمك, —ghyùrmek, *v.a.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه كچمك khòsha-ghèchmek, *v.n.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked; خوشه كلمك khòsha-ghèlmek (*with a pronoun after* خوش), *v.n.* To appear charming or funny (to some one).

خوشه khūshé, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.).

خوف khàvf, *s. a.* Fear, fright, terror; —, —et, *v.n.* To fear.

خوك khūgh, *s. p.* A hog, pig, swine.

خون khūn, *s. p.* Blood; خوناب khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون الود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bàhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوی khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خویلنمق khūylanmak, *v.n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خویلو khùylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خیار khìyār, *s. a.* A cucumber; —شنبر, —shènbɛr (shènbé), *s. p.* Cassia.

خیال khàyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خیاله khàyālé, *s. a.* A spectre.

خیانت khìyānèt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خیانتلك khìyānètlik, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خیر khàyr, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خیرلو khàyrli, *a. t.* Good, beneficial,

bringing advantage, advantageous; خیرات khàyrāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خیرخواه khàyr--khāh, *s. p.* A well-wisher; خیرسز khàyrsiz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خیره khīré, *a. p.* Dark, sombre.

خیز khīz, *a. p.* (*in composition*), Who rises, gets up.

خیزاب khīzāb, *s. p.* A wave, billow.

خیزان khīzān, *a. p.* Who rises, gets up; —وافتان, —vé-ùftān, Rising and falling.

خیط khàyt, *s. a.* A thread.

خیف khàyf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خیل khàyl, *s. a.* Horses, cavalry.

خیلی khàyli, *a. t.* A good deal, much, many; highly. [A tent.

خیمه khàymé, *s. a.* (*pl.* خیم khìyèm),

د dàl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes

acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for ذ, and represents, when alone, the month ذی الحجه Zī-'l-hìjjé; but when followed by ا, as دا, the month ذی القعده Zī-'l-kà"dé. [disease.

داء dā', *s. a.* A malady, distemper,

داب dè'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbé, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابة الارض dābbétu-'l-àrz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhil, *s. a.* The interior, inside; داخلی dākhilī, *a. a.* (*fem.* داخلیه dākhilìyyé) Relating to the interior; اموردا خلیه ùmūru--dākhilìyyé, Domestic affairs, home affairs; داخلیه ناظری dākhilìyyé-nāzìri, A home minister, Secretary for the Home Department; او—, —òl, *v.n.* To enter, get in; to be in; to be included.

داد dād, *s. p.* Justice; redress; lamentation; a gift; — (*for* طات tàt), *s. t.* Taste, savour.

دادا dàda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.

دادانمق dàdanmak (*aor.* دادانور dàdanır), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight taste of.

دادر dāder, *s. p.* A brother.

دادهٔ dādé (*in composition*), *a. p.* Which is given; to which is given; —, dàda, *or* دادی dàdi, *s. t.* A nurse for children.

دار dàr, *a. t.* Narrow; —, *ad. t.* Narrowly; —, *s. a.* A house; a town; a country; a world; —, *s. p.* A gallows; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps; الاسلام—, dāru-'l-ìsslām, The Mussulman's land; دادالحرب dāru-'l-hàrb, The enemy's country; بقا—, dāri-bàkā, The world which fades not; فنا—, dāri-fènā, The world of decay; دارین dārèyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future;

الشفا—, dāru-'sh-shìfā, A hospital; السعادةالشريفه—, dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrīfé, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of دارالسعادةالشريفهاغاسی dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrifé-āghassi; ابدار āb-dār, *a.p.* Juicy; watered; tempered (steel); lustrous (diamond); خزينه دار khàzīné-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper); داروکير dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle; داراغاجی dār-àghaji, *s. t.* A gibbet, a gallows; a masting machine, shears.

دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, magnificence.

دارالمق dàralmak (*aor.* دارالور dàralır), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow.

دارچين dàrchīn (tàrchin), *s. p.* Cinnamon.

دارغين dàrghin, *a. t.* Passionate, easily provoked; angry; دارغينلق dàrghinlik, *s. t.* Anger.

دارلمق dàrilmak (*aor.* داريلور dàrilir), *v.n.* To be angry; to become angry; دارلتمق dàriltmak (*aor.*

دارىلدر dàrildir), *v.a.* To anger, put in a passion.

دارمەداغين dàrma-dàghin, *a. t.* Very much scattered, dispersed; all to pieces.

دارنده dārendé, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).

دارو dārū, *s. p.* A drug; a medicine; —, *or* دارى dàri, *s. t.* Millet; ارناوددارسى àrnàwut-dàrissi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?); دارىسى باشكزه dàrissi-bàshingiza! (May the millet thereof be on your head)! May happiness accrue to you therefrom! (a form of wish expressed at wedding-feasts to the parents of the new-married couple).

دراه dàra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of goods sold by weight).

داس dāss, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان dāssitān, *s. p.* A tale, story.

داش dàsh, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقەداش àrka-dash, A fellow-companion, يولداش yòldash, A fellow-traveller, *or* one in the same line of life, قرنداش kàrn-dash, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعى dā"ī, *s.a.* (*fem.* داعيه dā"ìyyé), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعيلرى dā"īléri, (I *or* he) who prays for you, your servant.

داغ dāgh, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; —درون, dāghi-dèrūn, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغمق dàghmak (*aor.* داغيدر dàghidir), *v.a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق dàghlmak (*aor.* داغلور dàghlir), *v.n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed with-

out coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be desseminated, to spread.

داغنق dàghinìk, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع dāfi", *a.* & *s. a.* (*fem.* دافعه dāfi"*a*), Who repels, expels.

دال dāl (dàl), *s. a.* Name of the letter د; —, dàl, *s. t.* A branch, twig, slip; —, dāll, *a.* & *s. a.* (*fem.* دالّه dāllé), Who conducts, guides, points out, signifies; دال‌قلج dàl-kèlij, *s. t.* A kind of militia swordsman in olden times; دال‌قاوق dàl-kàwuk, A buffoon, a willing butt for jokes; دال‌طبان dàl-tàbàn, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال dàl is the imperative of دالمق dàlmak, q. v.)

دالاق dàlak, *s. t.* The spleen.

دالغچ dàlghìj, *s. t.* A diver.

دالمق dàlmak (*aor.* دالار dàlar), *v.n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be

absorbed in thought, in study, in reading, &c.; —اویقویه ùykuya—, *v.n.* To go fast asleep; —باشنی bàchini—, *v.n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدرمق dàldìrmak (*aor.* دالدرر dàldìrìr), *v.a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام dàm, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say *a hearth*); —, dām, *s. p.* A trap, snare, gin; —, dāmé (*fem.* دامت dāmet), *int. a.* May he (she *or* it) endure!

داماد dāmād, *s. p.* Son-in-law (*or* brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن dāmen, *s. p.* The skirt (of a garment, of a mountain, &c.); دامنبوس dāmen-būss, *a. p.* Who kisses one's skirt; دامنبوسی dāmen-būssī, The ceremony of kissing the skirt of a superior.

دامه dàm*a*, *s. t.* The game of draughts; طاشی —, —tàsh*i*, A draughtsman, man at draughts.

دان dān, *a. p.* (*in composition*), Who knows, understands; —, *s. p.* (*in composition*), A holder, case, sheath, &c.

دانا dānā, *s. p.* A person of great learning, a sage; —, dàna, *s. t.* A calf.

دانش dānish, *s. p.* Knowledge, learning; انجمن— ènjumèni--dānish, The Imperial Academy of Science of Constantinople; دانشمند dānishmènd, *s. p.* A scholar, learned person.

دانشمق dànishm*ak* (*aor.* دانشور dànish*ir*), *v.n.* To apply to for advice or permission.

دانه dāné (tāné), *s. p.* A separate grain or berry; a separate unit of any sort; a cannon or musket ball; the grain which baits a trap for birds; دانلو (tānéli), *a.t.* Grainy, gritty, composed of grains; —, dàn*a*, *s. t.* A calf.

داور dāver, *s. p.* A prince, ruler, judge; a sovereign, monarch; God.

داورانمق dàvranm*ak* (*aor.* داورانور dàvrànir), *v.n.* To start from a state of repose or inattention, and become guarded or vigilant; to put one's self in an attitude of defence; to stir one's self, be active, move; to regain one's footing after a slip, one's health after illness, one's position after a misfortune.

داول dàwul, *s. t.* A big drum; a common drum of any kind except a military drum; a drum (in machinery).

داولباز dàwlumbāz, *s. t.* The paddle-box of a steamer.

داهیه dāhìyyé, *s. a.* A calamity, great misfortune.

دای dày, *s. t.* A maternal uncle, mother's own brother; a friendly title formerly given to middle-aged or old people, *especially* among the Janissaries; and hence, in Algiers, consecrated at length to the commanding

officer of that corps, who frequently became afterwards pasha or regent of the colony: hence our misnomer of Dey, as applied to the latter officer.

دائر dā'ir, *a. a.* Concerning, relating to, about; دائراماداد dā'iran-mā-dār, *s.* & *ad. a.* All round, all the parts surrounding.

دائره dā'irĕ, *s. a.* A circle; a tambourine; a suite of apartments; a sphere of duty; a suite of attendants; —نصف nìssfi-dā'irĕ (nìssif—), A semicircle; —تربيع tĕrbī''i-dā'irĕ, The quadrature of the circle.

دائم dā'im (*fem.* دائمه dā'imĕ), *and* دائمى dā'imī (*fem.* دائميه dā'imìyyĕ) *a. a.* Enduring, incessant, constant, lasting, permanent, fixed, established, eternal; دائما dā'imā, *ad. a.* Always, for ever; continually, incessantly.

دائن dā'in, *s. a.* A creditor.

دايه dāyĕ, *s. t.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دباغ dèbbāgh (tàbʌk), *s. a.* A tanner; دباغخانه (tàbʌk)-khānĕ, A tannery,-tan-yard.

دباغت dìbāghàt, *s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه dèbdébĕ, *s. a.* Pomp, state.

دبر dùbr, *s. a.* The backside.

دبستان dèbissìān, *s. p.* A school.

دبوس dèbbūss, *s. a.* (*t.* طوپوز tòpuz), A club, mace of arms.

دبير dèbīr, *s. a.* An administrator.

دپرنمك dèprĕnmek (*aor.* دپرنور dèprènir), *v.n.* To move; to get up; to shew signs of life.

دپه (tèpĕ), *s. t.* The summit of any thing; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپهلمك (tèpĕlĕmek), *v.a.* To kill by knocking on the head; دپهلنمك tèpĕlenmek, *v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمك dìtmèk (*aor.* دیتر dìtĕr), *v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال dèjjāl, *s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دخان dùkhān, *s. a.* Smoke; tobacco.

دختر dùkhtɛr, *s. p.* A girl; a daughter; رز— dùkhtéri-rèz, Wine (the daughter of the grape).

دخل dàkhl, *s. a.* Intervention, meddling; influence.

دخمه dùkhmé, *s. p.* A grave, tomb.

دخول dùkhūl, *s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; ا—, —et, *v.n.* To enter.

دخی dàkhi, *c. t.* Also; and; even; —, (*for* دها dàhā), *ad. t.* More.

دده dèdé, *s. t.* A grandfather; title given to dervishes.

در dèr, *s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.* In; into; on the subject of, about; سعادت—, dèri-sà"ādet, (The gate of felicity) Constantinople; دربدر dèr-bé-dèr, (From door to door), *s. p.* A vagabond, a mendicant; —, (tèr), *s. t.* Sweat, perspiration; transpiration; —, dir *or* dir, The Turkish *vinculum* of grammar or logic, signifying *is*, or *it is*; —, dùrr, *s. a.* A pearl; ا . . . . . —, dèr- . . . . . -et, *v.a.* To get (something) into (something else, as custody, bosom, store, &c.).

دراج dùrrāj, *s. p.* A francolin, a kind of partridge (?)

دراز dirāz, *a. p.* Long; —دور dūr-u-dirāz, *ad. p.* Far and away; in great detail.

دراق dùrrākī, *s. p.* A nectarine.

درایت dirāyet, *s. a.* Intelligence; درایتلو dirāyetli, *a. t.* درایتکار dirāyetkyār, *s. p.* Intelligent.

دربار dèrbār, *s. p.* The court of a sovereign.

دربان dèrbān, *s. p.* A porter, doorkeeper.

دربند dèrbend (dèvrent), *s. p.* A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position; دربندجی (dèvrentchi), *s. t.* A

rural guard, coast-guardsman; ا—, dèr-bènd-et, *v.a.* To bind in *fetters*.

درپیس dèr-pīsh-et, *v.a.* To introduce, bring forward, advance, say.

درت dùrt, *a. t.* Four; دردنجی dùrdinjì, *a. t.* The fourth.

درج dèrj, *s. a.* The placing any thing in a casket; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting; —, dùrj, *s. a.* A casket; ا—, dèrj-et, *v.a.* To insert, introduce.

درجه dèréjé, *s. a.* (*pl.* درجات dèréjāt), A step of a ladder or stairs; a degree of a circle; a degree or rank in dignity; a degree or mansion in heaven; the relative degree of any quality; درجه‌درجه dèréjé-dèréjé, *ad. t.* By degrees, little by little; in degrees; into degrees.

درخت dìràkht, *s. p.* A tree.

درخشان dìrakhshān, *a. p.* Brilliant, effulgent, shining, glittering.

درخواست dèr-khāsst, *s. p.* A prayer, request.

درد dèrd, *s. p.* Ailment, pain; sickness; grief, trouble, anxiety; —, dùrd, *s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds; دردلشمك dèrdlɛshmek, *v.n.* To confide mutually to one another each other's griefs; دردلو dèrdli, *a. t.* دردمند dèrdmènd, دردناك dèrdnāk, *a. p.* One in pain or in grief and trouble.

دردست dèr-dèsst, *a. p.* In hand, in course of preparation.

درر dùrer, *s. pl. a.* (*of* در dùrr), Pearls; دربار dùrer-bār, *a. p.* From which pearls drop as rain.

درز dèrz, *s. t.* The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork; ا—, —et, *v.a.* To point.

درزی (tèrzi), *s. p.* A tailor.

درس dèrss, *s. a.* A lesson; a lecture; درسعام dèrssi-"āmm, *s. a.* A public lecture; الق—, —àlmak, *v.n.* To take a lesson; to have a lesson assigned; ویرمك—, —vèrmek, *v.n.* To give a lesson; to set a lesson; اوقومق—,

—òkumak, *v.n.* To study; to study a lesson.

درست dùrusst, *a. p.* Right, true; healthy; correct, exact, as it should be; نادرست nā-dùrusst, *a. p.* Bad, as it should not be; false; incorrect; درستی dùrussti, *s. p.* Rightness; تندرست tèn-dùrùsst, *a. p.* Right in body.

درشت dùrùsht, *a. p.* Rough, gross.

درك dèrk, *s. a.* A reaching, attaining; a comprehending; comprehension; ا—, —et, *v.a.* To reach, attain; to comprehend; to have lived long enough ago to have seen (some person).

درکات dèrékyāt, *s. pl. a.* (*of* درکه dèrékè), The degrees of hell or perdition, the one lower than the other.

درکار dèr-kyār, *a. p.* Evident, manifest; acting, in action, in operation.

درگاه dèr-ghyāh, *and* درگه dèrghèh, *s. p.* A gateway, doorway, porch, portico; the court of a sovereign, of God.

درلو dùrlu (tùrlu), *s. t.* A sort, kind, manner, species; a dish of mixed meats and vegetables; — —, tùrlu-tùrlu, *a. t.* Of various kinds.

درمان dèrmān, *s. p.* Strength of body; physic, medicine; a remedy.

درمیان dèr-mìyān, *a. p.* In the midst; on the tapis; ا—, —et, *v.a.* To introduce a subject.

درنده dìrendé, *a. p.* (A beast of prey) which tears its victims.

درنگ dìrèngh, *s. p.* Delay, procrastination.

دروازه dèrvāz, دروازه dèrvāzé, *s. p.* A door, a gate.

درود dùrūd, *s. p.* Greeting, salutation, praise.

دروغ dùrūgh, *s. p.* A lie, falsehood, untruth.

درون dèrūn, *s. p.* The inside, inner part; the heart, mind.

درویش dèrvish, *s. p.* A poor man; a kind of monk or friar, of which there are many sorts.

دره dèré, *s. t.* A valley; a stream of water.

درهم dìrhèm, *s. a.* A drachm, of which 400 make one *okka*, and about 140 a pound avoirdupois;

general name for silver money; —, dèr-hèm, *a. p.* Together; برهم—, dèr-hem-bèr-hem, *a. p.* Jumbled together, confused, in confusion.

دری dèri, *s. t.* The skin of animals, [the hide, fell.

دریا dèryā, *s. p.* The sea, ocean.

دریچه dèrīchĕ, *s. p.* A window; a loop-hole; a wicket.

دریغ dìrīgh, *s. p.* A refusal; —, and دریغا dìrīgha, *int. p.* Alas! بیدریغ bī-dìrīgh, *a. p.* Who never refuses a request; ا—, —et, *v.a.* To refuse, to withhold, not to grant (a request).

درین dèrin, *a. t.* Deep, profound.

دزد dùzd, *s. p.* A thief; a robber.

دزگین dìzghin, *s. t.* The reins, a rein; طولودزگین dòlu-dìzghin, *ad. t.* At full gallop.

دست dèsst, *s. p.* The hand; دستدرازی dèsst-dìrāzī, *s. p.* The stretching out of the hand for oppression or rapine.

دستار dèsstār, *s. p.* The cloth which, wound round the head, forms the turban.

دسترس dèsst-rèss, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.

دستره (tèsstérĕ), *s. p.* A hand-saw.

دستگاه dèsst-ghyāh (tèzghyāh), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c. &c.

دستگیر dèsst-ghīr, *s. p.* One who takes another by the hand.

دستور dèsstūr, *s. p.* A minister of state; permission, leave; العمل—, dèsstūru-l-"àmĕl, *s. a.* An exemplar, guide for conduct; —, —! With your permission! Get out out of the way! Clear the road!

دسته dèsstĕ, *s. p.* A quire (of paper); a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets; a bunch; a pestle.

دستی (tèssti), *s. p.* A pitcher, a jug.

دستیار dèsst-yār, *s. p.* A friend, helper; دستیاری dèsst-yārī, *s. p.* Assistance.

دسیسه dèssīssĕ, *s. a.* A stratagem; a trick, piece of knavery.

دشت dèsht, *s. p.* The uncultivated open country.

دشمك dèshmek (*aor.* دشر dèshեr), *v.a.* To open an abscess with a lancet.

دشمن dùshmեn, *s. p.* An enemy.

دشنام dùshnām, *s. p.* An invective; ا—, —et, *v.n.* To revile.

دشوار dùshvār, *a. p.* Difficult.

دعا dù"ā, *s. a.* A prayer; —خير khàyr*i*-dù"ā, A blessing, or prayer for one's good; —بد bèd-dù"ā, A curse, malediction, prayer against one; دعالرله dù"ālեrl*a*! Good bye! With (our) prayers! دعالرايديكز dù"ālեr-èding*iz*, Pray present my compliments! باقى الدعا bākī-èd-dù"ā, We say nothing more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*); ا—, —et, *v.n.* To offer a prayer (to God); to pray (for any one by way of thanks); دعاجى dù"āj*i*, *s. t.* One who prays for another.

دعامت dù"āmet, *s. a.* A prop, support, pillar.

دعاوى dà"āvī, *s. pl. a.* (*of* دعوى dà"wà), Lawsuits, causes; —ناظرى dà"āvī-nāzir*i*, *s. t.* The Minister of Justice (whose old title was چاوش باشى chàwush-bàsh*i*, q.v.).

دعوا *and* دعوى dà"wà, *s. a.* An assertion, thesis, proposition; a pretension, claim; a lawsuit, cause; دعواجى dà"wàj*i*, *s. t.* A claimant, plaintiff, suitor, complainant; دعوالو dà"wàl*i*, *a. t.* (A person) with great pretensions; ا—, —et, *v.n.* To claim; to open a lawsuit; to raise a pretension.

دعوت dà"vet, *s. a.* An inviting, an invitation; a courting, seeking (harm, &c.); ا—, —et, *v.a.* To invite; to court, seek.

دغدغه dàghdagh*a*, *s. a.* Turmoil, trouble, care, bother.

دف dèf, *s. p.* A tambourine.

دفتر dèftեr, *s. p.* (*pl.* دفاتر dèfātir) A register, note-book, account-book; a list, note, inventory; دفتردار dèftեrdār, Title formerly of a kind of Finance Minister; now,

of the highest class finance agents of a whole province; دفترخانه dèftɛr-khānè, The archives, especially of the finance department; دفاترخاقانیه dèfātiri-khākānìyyè, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, shewing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf‘, *s. a.* A repelling, driving away; ا—, —et, *v.a.* To drive away, repel.

دفعه dèf‘à, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf‘āt), A time of repetition; بردفعه bù-dèf‘à, This time; بردفعه bìr-dèf‘à, Once; چوق دفعه chòk-dèf‘à, Many times; دفعة dèf‘àtan, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying; burial; ا—, —et, *v. a.* To bury.

دفنه dèfnè, *s. t.* (*Greek*, δαφνη), The bay-tree.

دفینه dèfìnè, *s. a.* Buried treasure.

دق dàkk, *s. a.* A knocking; ا—, —et, *v.n.* To knock (at the door).

دقت dìkkàt, *s. a.* Care, attention; ا—, —et, *v.n.* To be attentive, take pains.

دقیق dàkīk, *a. a.* Thin, fine; subtle; nice, fine-drawn, delicate; —, *s. a.* Flour.

دقیقه dàkīk*a*, *s. a.* A minute of time or of an arc; a delicate point, subtle question.

دك dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit; —, a Turkish particle of the nature of an adverb of space or time, following the dative preposition, the two together having the signification of *till, until, as far as;* it sometimes becomes دكین dè*gh*in. Ex. یارینه‌دك yàr*ì*nédek, *or* یارینه‌دكین yàr*ì*nédé*gh*in, Until to-morrow, by to-morrow.

دكان dùkk*y*ān (dùkèn), *s. a.* (*pl.* دكاكین dèk*y*ākīn), A shop; دكانجی dùkk*y*ānj*i*, *s. t.* A shopkeeper.

دكرمن dè*gh*irmɛn, *s. t.* A mill; a mill worked by horses; صودكرمنی sù-dè*gh*irmé*n*i, A water-mill; الدكرمنی èl-dè*gh*irmé*n*i, A hand-

dìnglénir) (dīnenmek, *aor.* dīnènir), *v.n.* To rest one's self, take breath.

دكلو dìng*l*u, *s. t.* A kind, sort, manner.

دكلمك dìnglémek (see دكلمك dìng*l*émek).

دكمك dìkmek (*aor.* ديكر dìker), *v.a.* To sew, stitch; to plant; to set, set up; —, ḍèg*h*mek (*aor.* دكر dèg*h*er), *v.n.* To touch; to hit, strike, attain; to be worth; —, dìng*m*ek (*aor.* ديكر dìng*e*r), *v.n.* To cease (rain, &c.).

دكمه dèg*h*mé, *a. t.* Not every one, especially if of no particular account; دكمه حال ايله dèg*h*mé-hāl-ile, Not easily, not readily; دكمه ده dèg*h*médé, *ad. t.* Not very likely, hardly.

دكنك dèg*h*nek, دينك dèynek, *s. t.* A stick, staff, wand; قولتق دكنكى kòltuk-dèg*h*nég*h*i, A crutch (staff for the armpit).

دكورمك dèg*h*irmek (*aor.* دكورر dèg*h*irir), *v.a.* To cause to reach.

دل dil, *s. t.* The tongue; language; a spit of land or sand, an isth-

mill; دكرمنجى dèg*h*irmènji, *s. t.* A miller.

دكرمى dèg*h*irmi, *a.t.* Round, circular.

دكز dèng*i*z, *s. t.* The sea.

دكش dìg*h*ish, *s. t.* An exchanging; —, dìkish, *s. t.* Sewing, needlework; a seam; —, dìg*h*ish-et, *v.a.* To exchange; يرى—, dìkish-yèri, *s. t.* A dream.

دكشمك dìg*h*ishmek (*aor.* دكشر dìg*h*ishir), *v.n.* To change, become altered, or different, or other than before; دكشدرمك dìg*h*ishtirmek (*aor.* دكشدرر dìg*h*ishtirir), *v.a.* To change, make different, alter, substitute another in lieu of.

دكل dìg*h*il, *ad. t.* Not; not only, not merely.

دكلمك dìkilmek (*aor.* ديكلور dìkilir), *v.n.* To stand bolt upright; —, *v. p.* (see دكمك); — *or* دكلمك dìng*l*émek (*aor.* دكر dìng*l*er) (dīnémek, *aor.* dīné). *v.a.* To listen to, give ear to; to obey, to mind.

دكلنمك dìngl*e*nmek (*aor.* دكلنور

mus; intelligence (got by spies, prisoners, or reconnoitering); —, *s. p.* The heart; ترازونك دلی tèrāzining-dìli, The tongue of a pair of scales; دل بالغی dìl-bàl*ighi*, A sole, a small flat-fish; دل التی dìl-àlt*i*, A complaint in which the tongue becomes inflamed underneath; دل اوغلانی dìl-òghlan*i*, A student of languages attached to an embassy or consulate in Turkey; طاتلودل tàtli-dìl, Soft words; طاتلودللو tàtl*i*-dìlli, Who uses soft or kind words; دل المق dìl-àlm*ak*, To gain intelligence (of the enemy's state and movements); دلنی طوتمق dìlinj-tùtm*ak*, To hold one's tongue or peace; دلمك اوجندەدر dìlimin*g*-ùjund*a*-d*ir*, It is at the end of my tongue; دلسز dìlsiz, *a.* & *s. t.* Dumb, mute; a dumb person; ازدل وجان èz-dìl-u-jān, *ad. p.* With all my heart and soul.

دلاك dèllāk (tèllāk), *s. a.* A servant in a bath who shampoos, scrubs, soaps, and wipes the bathers.

دلال dèlāl, *s. a.* Coquetry, blandishments; —, dèllāl, *s. a.* One who guides or points out the way in any business; (tèllāl) a broker, an auctioneer, a public crier; دلاليه dèllālìyyé, *s. a.* A broker's fee.

دلالت dèlālet, *s. a.* A pointing out, shewing; an indication; ا—, —et, *v.n.* To act as a guide, to point out things; to be indicative, significative.

دلاور dìl-āvèr, *s. p.* A man of heart and courage.

دلبر dìlber, *a. p.* Pretty, beautiful.

دلبند dùlbend (tùlbent), *s. t.* Muslin.

دللشمك dìlleshmek (*aor.* دللشور dìllèshir), *v.n.* To communicate with each other by letter, message, or conversation.

دللنمك dìllenmek (*aor.* دللنور dìllènir), *v.n.* To set to and begin talking and grumbling.

دلمك dèlmek (*aor.* دلر dèler), *v.a.* To make a hole in *or* through; to pierce, bore, open; — *or* دلمك dìlémek (*aor.* ديلر dìler), *v.a.* To wish for; to ask for.

دلنمك dèlinmek (*aor.* دلینور dèlinir), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.

دلو dèlv, *s. a.* The sign Aquarius.

دلورمك-dèlirmek (*aor.* دلورر dèlirir), *v.n.* To go mad (*provincial*).

دلی dèli, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دلیقانلو dèli-kanli, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).

دلیجه dèlija, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel(?)

دلیر dilīr, *s. p.* A brave man, hero.

دلیك dèlik, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.

دلیل dèlīl, *s.a.* (*pl.* دلائل dèlā'il, *and* ادله èdillé), Any thing indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument.

دلیم *or* دلم dilim, *s. t.* A slice; a quarter (of an orange).

دم dèm, *s.a.* (*pl.* دما dimā), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, dùm, *s.p.* The tail (of animals).

دمار dèmār, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.

دماغ dimāgh, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s.a.* The brain.

دمت dèmet, *s. t.* (*Greek*, δεματι), A bunch, a bundle; چیچك دمتی chìchek-dèméti, A nosegay.

دمدمه dèmdémé, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.

دمساز dèmsāz, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.

دموع dùmū", *s. pl. a.* (*of* دمع), Tears.

دموی dèmévī (*fem.* دمویه dèmévìyyé), *a. a.* Sanguine (temperament).

دمیر *or* دمور *or* دمر (*for* تیمور tīmūr) démir, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دمیرلی dèmirli, *a. t.* Anchored, at anchor; دمیرلمك dèmirlémek, دمیراتمق dèmir-àtmak, *v.n.* To anchor, cast anchor.

دمین dèmin, *ad. t.* Just now, but a minute ago.

دن dan, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through.

دنائت dènā'àt, *s. a.* Lowness, vileness, baseness, meanness.

دنبلك dùnbélek, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.

دنج dìnj, *a. t.* Hale, hearty (old man).

دندان dèndān, *s. p.* A tooth.

دندانه dèndāné, *s. p.* Any thing like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنك dènk, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counterbalance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنكل dìnghil, *s. t.* An axle-tree.

دنی dènī, *a.a.* Mean, base, low, vile.

دنیا dùnyā, *s. à.* This *lower* world, the world; —قدر, dùnyā-kàdar, Ever so much; عالم‌دنیا "ālémi-dùnyā, The nether world, this world; —یکی yèngi-dùnyā, (The new world) America; a particular size of timber.

دنیوی dùnyévī, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو dù, *a. p.* Two; دوم dùwum, *a. p.* The second.

دوا dèvā, *s. a.* (*pl.* ادویه èdvìyyé), Physic, medicine, a remedy.

دوات dèwàt (dìvit), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار dèvwār, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves, continually.

دوازده dùvàzdeh, *a. p.* Twelve.

دوام dèwām, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; علی‌الدوام "àlé-'d-dèwām, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز dèwāmsiz, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهی dèwāhi, *s. pl. a.* (*of* داهیه dāhìyyé), Calamities.

دوباره dù-bāré, *s. p.* Deuces at dice; —, *s.t.* A trick, piece of knavery;

دوباره‌جی dùbāraji, *s. t.* A knave, trickster.

دوت dùt, *s.t.* A mulberry.

دوچار dūchār, *a. p.* Who is a prey

to, subject, exposed ; او—, —ول, To be a prey (to any thing disagreeable), to suffer, be subject,

دوحه dèvha, *s.a.* A garden. [exposed.

دوخته dūkhté, *a. p.* Sewed ; embroidered, worked.

دود dūd, *s. a.* A worm, a caterpillar ; —, *s. p.* Smoke ; —الحرير, dūdu-'l-hàrīr, The silk-worm ; —دل, dūdi-dìl (Smoke of the heart), A sigh.

دوداق dùdaĸ, *s. t.* A lip.

دودك dùduk, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe ; دودكجى dùdukju, A fifer. [family, race, dynasty.

دودمان dūdmān, *s. p.* A house,

دودو dùdu, *s. t.* An Armenian lady.

دور dèvr, *s. a.* A revolving ; a revolution ; a period, time ; —, —et, *v. n.* To revolve ; —, *v.a.* To turn round ; to turn over ; to give over, make over, deliver (into the charge of another) ; دائم—, dèvri-dā'im, Perpetual revolution (motion) ; دوريه dèvrìyyé, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion ; —, dūr, *a.p.* Distant, far off ; دورادور dūr-ā--dūr, *a.p.* Very distant ; far apart.

دوراق dùraĸ, *s. t.* A staying, stopping, *in* دوراق يرى dùraĸ-yèri, *s. t.* A stop, a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران dèvérān, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution ; —, dèvrān, *s. p.* Time, fortune, the world. [A staff or mace.

دورباش dūr-bāsh (Be distant), *s. p.*

دوربين dūr-bīn (dùrbun), *s. p.* A telescope ; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمك dùrtmek (*aor.* دورتر dùrter), *v.a.* To push, jog ; دورتشدرمك dùrtushdurmek, *v.a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورولمق dùrulmaĸ (*aor.* دورولور dùrulur), *v.n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمق *or* طورمق dùrmaĸ (*aor.* دورر dùrur), *v.n.* To stay, remain ; to

stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain stedfast; to continue in existence.

دورمك dèvirmek (*aor.* دويرر dèvirir), *v. a.* To upset, capsize; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn; to turn over (to any one's charge; دورلمك *or* دوريلمك dèvrilmek (*aor.* دوريلور dèvrilir), *v.n.* To be upset, turned over.

دوز dùz, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal; —, *s. t.* A level spot among mountains; —, dūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمك dùzètmek (*aor.* دوزدر dùzèdir), دوزلتمك dùzèltmek (*aor.* دوزلـدر dùzèldir), *v.a.* To set straight, put in order; to correct, touch up, finish off.

دوزجه dùzja, *a. t.* Pretty smooth; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ dùzàkh, *s. p.* Hell; دوزخى dùzakhī, *s. p.* Any one doomed to hell.

دوزكون dùzghyun, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc; —, *a. t.* In fit order; دوزكونجى dùzghyunju, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمك dùzèltmek. See دوزتمك.

دوزلمك dùzèlmek (*aor.* دوزلور dùzèlir), *v.n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمك dùzmek (*aor.* دوزر dùzer), *v.a.* To invent (stories); to have sexual connexion with; دوزمه dùzmé, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن dùzen, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست dòsst, *s. p.* A friend; a lover; دوستلق dòsstluk, *s. t.* دوستى dòsstī, *s. p.* Friendship; دوستانه dòsstānė, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار dòsstdār, *s. p.* A friend.

دوش dūsh, *s. p.* The shoulder; —, *s. t.* A dream; nocturnal involuntary pollution; ازمق —, dūsh-àzitmak, *v.n.* To have a lasci-

vious dream and become polluted.

دوشاخ dūshākh, دوشاخه dūshākha, *s. p.* A kind of pillory.

دوشمك dùshmek (*aor.* دوشر dùsher), *v.n.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of any one), to be a part of the duty of any one, be incumbent; —برينك سوزى يره birining - sùzu - -yèra-dùshmek, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشمك dùshémek (*aor.* دوشر dùsher), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).

دوشمه *or* دوشمه dùshémé, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.

دوشنبه dūshènbih, *s. p.* Monday.

دوشنمك dùshènmek (*aor.* دوشنور dùshènur), *v.n.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, dùshunmek (*aor.* دوشونور dùshunur), *v.n.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.

دوشرمك dùshurmek (*aor.* دوشورر dùshurur), *v.a.* (*causal of* دوشمك), To cause to fall, to throw down, trip up.

دوشك dùshèk, *s. t.* A bed; —, dùshuk, *s. t.* An abortion, abortive child.

دوشكون dùshkyun, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.

دوغرامق dòghramak (*aor.* دوغرار dòghrar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).

دوغرامه dòghrama, *s. t.* Joiners' work; دوغرامه جى dòghramaji, *s. t.* A joiner.

دوقشمق dòkushmak (*aor.* دوقشور dòkushur), *v.n.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).

دوقنمق dòkunmak (*aor.* دوقنور dòkunur), *v.a.* To touch; to

affect, to hurt. [*v.a.* To weave. دوقومق dòkumak (*aor.* دوقور dòkur), دوكمك dùkètmek (*aor.* دوكدر dùkèdir), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left.

دوكش dùghush, *s. t.* A fight, battle; a mode of striking.

دوكلمك dùkyulmek (*aor.* دوكلور dùkulur), *v.n.* To run over (water in a vessel), be spilt; to flow (into any thing), discharge itself; to cast themselves, rush pell-mell (into any thing); to fall to pieces; to fall (as leaves, hair, &c.); —, *v. p.* To be cast (in a mould); to be poured out; to be scattered about; —, dùghulmek (*aor.* دوكلور dùghulur), *v. p.* To be beaten; to be forged, hammered (iron).

دوكم *or* دوكوم dùghum, *s. t.* A knot.

دوكمك dùkmek (*aor.* دوكر dùker), *v.a.* To pour, pour out, pour in, pour on; to spill; to shed; to cast (metals); —, dùghmek (*aor.* دوكر dùgher), *v.a.* To beat,

thrash, punish with blows; to beat, forge, hammer, work (iron, &c.); to cannonade, bombard (with artillery).

دوكمه dùkmé, *a.t.* Cast (metal, &c.); —, dùghmé, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, dùghmé (dùymé), *s.t.* A button; دوكمه‌جى dùkméji, *s. t.* A brassfounder; دوكمه‌لمك dùyméłémek, *v.a.* To button, button up.

دوكندى dùkyundu, *s. t.* Any thing spilt or scattered about; a reef of rocks.

دوكنمك dùkènmek (*aor.* دوكنور dùkènir), *v.n.* To be finished, exhausted, all used up, to come to an end, to expire (a term); —, dùkyunmek (*aor.* دوكنور dùkyunur), *v. n.* To undress, throw off one's clothes, be *en deshabille* after having been dressed; —, dùghunmek (*aor.* دوكنور dùghunur), *v.n.* To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).

دوكون dùghun, *s.t.* A merry-making,

a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.

دول dūl, *s. t.* A fœtus in the womb; a widow; دول قاری dūl - kàri, دول عورت dūl-"àvret, A widow-woman; دول یتاغی dūl - yàtà*ghi*, The womb; —, dùvèl, *s. pl. a.* (*of* دولت dèvlet), States, kingdoms, empires, governments.

دولاب dòlAb, *s. p.* Any thing which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; —قورمق, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; —چویرمك, —chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

دولت dèvlet, *s. a.* A state, government, kingdom, empire; prosperity, felicity; —علیه, dèvléti-"àlìyyé (The very high *or* supreme state), The Ottoman Government; (this title of "very

high" or "supreme," mistranslated into "*Sublime*" in Europe, is given to no other State); —بهیهٔ ایران, dèvléti-bèhìyyé'i-Irān, The "very beautiful" State of Persia: all other governments are entitled —فخیمه, dèvléti - fàkhīmé, The "high ranking" State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden time, which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom, 1847, the title of علیه "àlìyyé, "*very high*," was given to Persia through the management of the author; دولتلو dèvlètlū, *a. t.* The official style by which a Mùshīr, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — *or* دولتلی dèvlètli, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain standing, something equivalent to our "my dear fellow;" دولتخانه dèvlet-khānè, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your ho-

nour's house; دولتجه dèvlètcha, *ad. t.* On the part of Government and officially.

دولكر dùlgher, *s. t.* A carpenter; —بالغى, dùlgher-bàlìghi, The saw-fish(?).

دومان dùmàn, *s. t.* Smoke; a fog, mist; a cloudiness in the eye injuring the sight; the fumes of wine; the bloom of freshness on fruits; قفادومان‌او kàfa-dùmàn-òl, *v.n.* To be fuddled, tipsy.

دومن dùmèn, *s. t.* A rudder; دومنجى dùmènji, *s. t.* A helmsman, steersman, coxswain; دومن نفرى dùmèn-nèféri, *s. t.* The last or lowest man in a squad, or boy in a class; —قوللانمق, dùmèn-kùllànmak (*or* طوتمق tùtmak), *v.n.* To steer, hold the helm.

دون dūn, *a. a.* Inferior, lower; low (price); —, dùn, *s. t.* Yesterday; دون اخشام dùn-àkhsham, Last evening; دون كيجه dùn-ghèyjé, Last night; دون دكل اولسى كون dùn-dìghil-èvvelsi-ghyùn, The day before yesterday; مادون mā-dūn, *a. a.* Inferior in rank; —, *s. a.* Inferiority of rank, lower rank.

دونامق dònatmak, (*aor.* دونادر dònàdìr), *v.a.* To equip, rig, fit out; to adorn; to man (a boat); دونانمق dònanmak (*aor.* دونانور dònànìr), *v.n.* or *p.* To be equipped, fitted out, rigged; adorned; manned.

دونش dùnush, *s. t.* A turning round; a turning back, a return.

دونم dùnum, *s. t.* A Turkish land measure of about a quarter of an English acre, being 40 arshins (100 feet) long and broad.

دونمك dùnmek (*aor.* دونر dùner), *v.n.* To turn round, revolve; to turn, turn over, turn about, turn back, turn away, turn from; to turn into, be changed into; to change one's mind, turn from one idea to another; to change (from any religion); —ادمك باشى àdamìng - bàshì - dùnmek, To swim, feel giddy (a person's head).

دونمه dùnmé, *s. t.* One who has

changed his religion to become a Mussulman, a renegade.

دونما dònanma, *s. t.* A fleet, squadron; —, *or* قندیل دونماسی kàndìl-dònanmassi, An illumination.

دونیم dū-nīm, *a. p.* In two, in two pieces, in halves.

دوه dèvé, *s. t.* A camel; دوه‌جی dèvéji, *s. t.* A camel-driver; دوه‌تویی dèvé-tùyu, *s. t.* The down of camels, of which stuffs are made; the peculiar yellowish or dun colour of the same; دوه‌قوشی dèvé-kùchu, The ostrich; دوه‌دیکنی dèvé - dìkéni, The thistle; دوه‌دن‌قولاق dèvédɛn-kùlak, Out of the whole camel, only the ear (a proverb to say that very little has been saved in any disaster; since, when a hired beast of burden dies, the ears are carried to the owner in proof of the death).

دویت dìvīt (dīvit), *s. p.* An ink-stand with a tube for pens.

دویرمك dèvirmek (*aor.* دویرر dèvirir), *v.a.* To upset, overturn; to pass (any certain year in age); to turn over (any thing into another's charge).

دویست dùvīsst, *a. p.* Two hundred.

دویمق dùymak (*aor.* دویار dùyar), *v.a.* To feel, be sensible of; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn; —, dòymak (*aor.* دویار dòyar), *v.n.* To become satisfied, appeased, satiated; دویورمق dòyurmak (*aor.* دویورر dòyurur), *v.a. caus.* To cause to feel, or to be felt; to cause to hear, or to be heard; —, dòyurmak (*aor.* دویورر dòyurur), *v.a. caus.* To cause to be satiated, to satisfy, appease.

ده da, dé, *pr. t.* In, at, within the limit of space or possession of; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition); —, dèh, *a. p.* Ten; —dìh, *s. p.* A village; *a. p.* (*in composition*), Who *or* which gives.

دها dàha, *ad. t.* More.

دهان dìhān, *s. p.* The mouth.

دهر dèhr, *s. a.* Time; the world; دهری dèhrī, *s. a.* One who be-

lieves there is no future state, and that this life is all there is.

دهشت dèhshèt, *s. a.* Fear, fright, terror.

دهقان dìhkān, *s. p.* A villager, peasant, farmer.

دهلیز dèhlīz, *s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دهن dìhèn, *s. p.* The mouth.

دهیم dèhīm, *s. p.* A crown, diadem.

دی dè *or* dì ! *int. t.* دی‌بقالم dè-bàkàlim ! دی‌امدی dè-imdi (dè-indik) ! Now then ! Well ! Go on !

دیار dìyār, *s. a.* A country.

دیانت dìyānèt, *s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب dìb, *s. a.* The bottom of any thing.

دیبا dībā, *s. p.* Brocade.

دیباجه dībājé, *s. p.* The preface of a book.

دیبك dībèk, *s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت dìyyèt, *s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیجور dèyjūr, *a. a.* Very dark (night).

دید dīd, *a. p.* (*in composition*), Which is seen, which is looked upon as (something); صوابدید sàwāb-dīd, What is looked upon as proper, approved; an approval.

دیدار dīdār, *s. p.* The sight of any one after absence; the face, visage.

دیدنه dèydéné, *s. a.* A custom, usage.

دیده dìdé, *s. p.* The eye; —, *a. p.* (*in composition*), Who has seen, experienced, received, or suffered; نادیده nā-dīdé, *a. p.* Rarely or never seen.

دیده‌بان dīdé-bān, *s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدی‌قودی dèdi-kòdu, *s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر dèyr, *s. a.* A Christian church, convent, or monastery; a temple; a wine-shop.

دیرسك dìrsek, *s. t.* The elbow; a knee-piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).

دیرك dīrèk, *s. t.* A post, pillar, column; a mast; —انا *àna*—, A

lower-mast; پروۀدیرکی prùwa--dìrèghi, The foremast; غراندی‌دیرکی gràndi-dìrèghi, The mainmast; قونطره‌مجانه‌دیرکی kòntra-màjāna--dìrèghi. The mizenmast; the upper masts are called چبوق chìbùk, *Stichs*.

دیرلك dīrlik, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.

دیرلمك dīrilmek (*aor.* دیریلور dīrilir) *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.

دیروز dīrūz, *s. p.* Yesterday.

دیری dìri, *a. t.* Alive.

دیرین dīrīn, دیرینه dīrīnė, *a.* p. Old, ancient, long established.

دیز dìz, *s. t.* The knee; دیزباغی dìz-bàghi, A garter; دیزچوکمك dìz-chùkmek, *v.n.* To kneel, kneel down.

دیزلك dìzlik, *s. t.* Knee-breeches.

دیزمان dìzmàn, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.

دیزمك dìzmek (*aor.* دیزر dìzer), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).

دیزی dìzi, *s. t.* A row, rank, file.

دیش dìsh, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; —, dèyish, *s. t.* What is said, assertion; دیش‌بوداق‌اغاجی dìsh-bùdàk-àghaji, *s. t.* The ash-tree; دشجی dìshji, *s. t.* A dentist; دیشلمك dìshlémek, *v.a.* To give a gentle bite.

دیشی dìshi, *a.* & *s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant a female (key or screw, &c.)

دیك dìk, *a. t.* Steep, perpendicular; —, dīgh, *s. p.* A cauldron.

دیگر dīgher, *a. p.* Other, different; another; کون —, dīgher-ghyūn, Altered in appearance or in circumstances.

دیکمك. See دکمك.

دیکن dìken, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.

دیلنجی dìlenji, *s. t.* A beggar.

دیلنمك dìlenmek (*aor.* دیلنور dìlènir), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.

دیمك dìmek *or* dèmek (*aor.* دیر dér), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify.

دیمومت dèymūmet, *s. a.* Continued duration, permanency.

دین dīn, *s. a.* Religion; —, dèyn, *s. a.* Debt; دیندار dīn-dār, *a. p.* Religious, pious; دینسز dīnsiz, *a. t.* Irreligious; دینی dīnī, *a. a.* (*fem.* دینیه dīnìyyé), Pertaining to religion. [sequin.

دینار dīnār, *s. a.* A gold coin, a

دینمك dìnmek, dènmek (*aor.* دینور dènir), *and* دینلمك dènilmek (*aor.* دینلور dènilir), *v.n. or p.* To be said, spoken, pronounced; to be given as a name, used as a name.

دیو dèyu (*in conversation* dèyé, *a gerund of* دیمك dèmek, *To say*), Saying; intending; —, dīv (dèv), *s.p.* Akind of monster or demon.

دیوار dīwār (dùwàr) *s. p.* A wall; —چكمك, dīwār-chèkmek, To build a wall (along or about a place); دیوارجی dīwārji, *s. t.* A bricklayer.

دیوان dīwān, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; دیوانخانه dīwān-khānė, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; —افندیسی, dīwān-èfèndissi, The official secretary of a governor; —دورمق, dīwān-dùrmak, *v.n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; دیوانی dīwānī, *a. a.* Pertaining to a dīwān; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

دیوانه dīwānė, *s. p.* A madman, lunatic. [ders to his own wife.

دیوث dèyyūss, *s. a.* One who pan-

دیوشرمك dèvshìrmek (*aor.* دیوشرر dèvshirir), *v.a.* To gather, gather up, collect. [Debts.

دیون dùyūn, *s. pl. a.* (*of* دین deyn),

دیهیم dìhìm, *s. p.* A crown, diadem.

ذ zāl (zèl), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month ذی‌الحجه Zi-'l-hìjjé.

ذا zā, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month ذی‌القعده Zī-'l-kà"dé; —, *a. a.* (*in composition, acc.* of ذو zū), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات zāt, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; بالذات bì-'z-zàt, *ad. a.* In person, personally; حددذاتنده hàddi-zāt*i*nda, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; ذات‌الله zātu-'llāh, God's own self, person, or essence; ذات‌الجنب zātu-'l-jènb (sàtlìjàn), The pleurisy; ذاتی zātī (*fem.* ذاتیه zātìyyé), *a. a.* Pertaining to the person or essence of any thing, personal, essential, original.

ذال zāl, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب‌اول zāhib-òl, *v.n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق zā'ik (*fem.* ذائقه zā'ik*a*), *a. a.* Who tastes; قوت‌ذائقه kùvvéti-zā'ik*a*, or simply ذائقه zā'ik*a*, The sense or faculty of taste.

ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; —, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.

ذخیره zàkhīré, *s. a.* (*pl.* ذخائر zàkhā'ir), Provisions of corn, &c.

ذراری zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذریت zùrrìyyèt), Descendants, progeny, posterity.

ذراع zìrā", *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.

ذره zèrré, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams.

ذروه zìrvé, *s. a.* The summit, top, or peak of any thing.

ذريت zùrrìyyèt, *s. a.* Progeny.

ذريعه zèrī"à, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).

ذكا zèk*y*ā, ذكاوت zèk*y*āvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.

ذكر zìkr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèkɛr, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zùk*y*ūr) A male, a man; ا—, zìkr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate; مارالذكر mārru-'z-zìkr, سالف الذكر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned; اتى الذكر ātìyyu-'z-zìkr, The hereinafter mentioned; ذكرسابق وجهيله zìkri-sābik-véjhīlé, *ad. t.* As above mentioned, according to what has already been stated.

ذكى zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.

ذل zùll, ذلت zìllèt, *s. a.* Dishonour, indignity.

ذلك zālikɛ́, *pron. a.* This; كذلك kè-zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناءً على ذلك bìnā'*an*-"àla-zālikɛ́, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.

ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.

ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; ا—, —et, *v.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.

ذمت zìmmet, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; —اهل èhli-zìmmet, *s.t.* A tributary; —تبريهٔ tèbrìyyè'i-zìmmet, The clearing one's self of any charge or imputation.

ذمى zìmmī, *s. a.* A tributary; tribute-paying non-Muslim subject.

ذنب zènb. (*pl.* ذنوب zùnūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.

ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذوى zèvī; *acc. sing.* ذى zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt), An owner, possessor; ذواربعة الاضلاع zū-èrba"atu-'l-àzlā", A quadrilateral figure; ذوذوابه zū-zù'ābɛ́ (zū-zèwābɛ́) (Owner of flowing forelocks), A comet.

ذوابه zù'ābé (zèwābé), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.

ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; ا—, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklɛnmek (*aor.* ذوقلنور zèvklènir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقيات zèvkìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Pleasures of various kinds.

ذوی zèvī (*in composition*), *s. pl. a.* (*of* ذو zū), Owners, possessors; ذوی العقول zèvī-'l-"ùkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a [mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold.

ذهن zìhn, *s. a.* The mind, intellect; the memory.

ذهول zùhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذی zī (*acc. of* ذو zū, *in composition*), *s. a.* An owner, possessor; ذی القعده zī-'l-kà"dé; (Possessor of rest), The eleventh month of the Muhammedan year; ذی الحجه zī-'l-hìjjé (Possessor of the pilgrimage), The twelfth month of the year, in which the ceremonious performance of the pilgrimage takes place at Mecca; ذی قیمت zī-kīmèt, *a. a.* Precious, valuable.

ذیل zèyl, *s. a.* (*pl.* اذیال èzyāl), A skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rì), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربیع الاخر Rèbī"u-'l-ākhir.

را rā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbrevation, for the month of ربیع الاول Rèbī"u-'l-èvvel.

رابطه rābìta, *s. a.* A bond of union; system, regularity; رابطه لو rābìtalì, *a. t.* Good, capital, ex-

cellent; رابطه‌سز rābitassiz, *a. t.* Bad, not as it should be; رابطه‌ویرمك rābita-vèrmek, *v.n.* To put in order, arrange, systematize.

رابع rābi", *a. a.* The fourth; رابعاً rābi"ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allowance; —خوار, rātibé-khōr, *s. p.* One who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable; superior, preponderant.

راجع rāji", *a. a.* Relative, related, dependent, pertaining; —او, —òl, *v.n.* To regard, concern; to affect, touch; to revert to, return to, fall to; to depend, pertain, be related.

راجل rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً rājilan, *ad. a.* On foot.

راحت rāhat, *s. a.* Repose, ease, tranquillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy, convenient, commodious; comfortable, at ease; comfortable, well off, in easy circumstances; —, *ad. t.* Comfortably; quietly; easily, cozily, nicely; —ا, —et, *v.n.* To rest one's self; —او, —òl, *v.n.* To be at ease; —دورمق, —dùrmak, *v.n.* To keep quiet; —اوطورمق, —òturmak, *v.n.* To sit still; to sit comfortably; to live comfortably (in a house); راحت‌الحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lòkum), A well-known Turkish sweetmeat; راحتسز rāhatsiz, *a. t.* Uneasy, restless; inconvenient.

رادد rāddé, *s. a.* A rank, point, or degree (of any quality).

راز rāz, *s. p.* A secret.

رأس rè'ss, *s. a.* The head; a summit; the end, extremity; the beginning; a chief man or officer; —المال, rè'ssu-'l-māl, Capital, stock in trade.

راست ràsst, *a. p.* Right (hand); right, true, correct; —كلمك, ràsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by chance; to happen by chance; —كتورمك, ràsst-ghètirmek, *v.a.* To manage so as to meet (some one); راستی ràsstī, *s. p.* Rectitude.

راستق ràsstȧk, *s. t.* A preparation of copper or antimony, used for blackening the eyebrows of women and children.

راسخ rāssikh, *a. a.* Firm, immoveable.

راسم rāssim, *s. a.* Who draws, figures, traces, writes.

راشد rāshid, *a. a.* Sound in judgment; orthodox in belief; خلفای راشدین khùlèfā'i-rāshidīn, The orthodox caliphs.

راشی rāshi, *s. a.* One who gives a bribe to a government officer.

راضی rāzi, *a. a.* Well-pleased, satisfied, content; الله راضی اولسه allāh-rāzi-òla! May God be well-pleased! Thank you! God reward you!

راعی rā"ī, *s. a.* A shepherd, pastor; a guardian, protector of subjects.

راغب rāghib, *a. a.* Who has a wish, desire, or longing; desirous.

راف ràf, *s. t.* A shelf.

رأفت rè'fet, *s. t.* The kindness of disposition which leads to pity or clemency; رأفتلو rè'fetlū, *a. t.* Kind, benignant.

رافضه rāfiza, *s. a.* (*pl.* روافض rèwāfiz), The sectators of Ali; رافضی rāfizī, *s. a.* One belonging to the Rafiza sect.

رافع rāfi", *s. a.* One who lifts up, raises; the bearer, holder up (of a letter, &c.); one who takes away, drives away, does away.

راقم rākim, *s. a.* The writer (of any paper).

راقی ràki, *s. t.* Brandy or spirits for drinking.

راکب rākib, *a. a.* On horseback, or in a carriage, boat, or ship; راکباً rākiban, *ad. a.* Same meanings.

راکد rākid, *a. a.* Stagnant (water or business).

رام rām, *a. p.* Obedient, submissive, submitting.

ران rān, *a. p.* (*in composition*), Who gives course to any thing; حکمران hùkm-rān, *s. p.* Who gives course to commands, a commander, a sovereign.

راوند rāvend, *s. p.* The drug rhubarb.

راوی rāvī, *s. a.* A narrator, relater.

راه rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه

shāh-rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

راهوان rāhwān, *a. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رأی rè'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

رائج rā'ìj, *a. a.* Which is current among the public.

رائحه rā'ìh*a*, *s. a.* Odour, smell.

رایگان rāygh*y*ān, رایگانه rāygh*y*āné, *s. p.* Any thing acquired without an equivalent given.

رب ràbb, *s. a.* The Lord God (This expression is never used alone); یارب yā-ràbbī, O my God! ربم حقی ایچون ràbb*i*m-hàkk*i*-ìchin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا rìbā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rùbā, *a. p.* (*in composition*), Who carries off or away; اهنربا āhèn-rùbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kèhrùbā, Amber.

رباب rèbāb (rùbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

رباح rèbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

رباط rìbāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rùbā"ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی ràbbānī, *a. a.* Divine, pertaining to God.

رباه rùbāh, *s. p.* A fox.

ربح rìbh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط ràbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; ا—, —et, *v.a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rùb", *s. a.* A quarter, one-fourth; دائره —, rùb"i-dā'iré, A quadrant, the quarter of a circle; تخته —, rùb"i-tàkht*a*, A wooden

quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; —مسکون, rùb"i-mèsskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعیه rùb"iyyé, A kind of old gold coin (the *rupee* of India, as to the name).

ربقه rìbka, *s.a.* A halter; ربقهٔ اطاعت rìbka'i-ìtā"at, The halter (yoke) of submission.

ربوده rùbūdé, *a. p.* Carried away, ravished, carried off.

ربیع rèbi", *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الاول rèbī"u-'l-èvvel, ربیع الاخر rèbī"u-'l-ākhir.

رتبه rùtbé, *s. a.* (*pl.* رتب rùteb), A degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق rètk, *s. a.* A closing; رتق وفتق امور rètk-u-fètki-ùmūr, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتیمه rètīmé, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا rìjā, *s. a.* A request; ا—, —et, *v.a.* To make a request about.

رجال rìjāl, *s. pl. a.* (*no sing.*), People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) A grandee, high civil functionary.

رجب rèjeb, *s.a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان rèjéhān, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت rùjhānìyyèt, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت rìj"at, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم rèjm, *s. a.* Lapidation, stoning; ا—, —et, *v.a.* To stone; stone to death.

رجیم rèjīm, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca.

رچل rèchel, *s. t.* A preserve of fruit in sugar.

رحلت rìhlet, *s. a.* A journey of emigration.

رحلہ ràhlé, *s. t.* A kind of reading-desk for holding books.

رحم ràhm, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; صلہ رحم sìla'i-ràhm, A visit to one's home and relatives after an absence; —, ràhima! May (God) admit (some one) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت ràhmet, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; —اوقومق, ràhmet-òkumak, *v.n.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (*for* رحمان) ràhmān, *s. a.* The God of mercy to us in a future state; رحمانی ràhmānī, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت ràhmūt, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحیق ràhīk, *s. a.* Wine.

رحیل ràhīl, *s. a.* Departure, journey, migration.

رحیم ràhīm, *s. a.* The very compassionate God.

رخ rùkh, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *roc*.

رخام rùkhām, *s. a.* Marble.

رخاوت ràkhāvèt, *s. a.* Relaxation, supineness.

رخت ràkht, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار rùkhāsr, رخسارہ rùkhsāré, *s. p.* The cheek; the face.

رخش ràkhsh, *s. p.* A horse.

رخشان ràkhshān, *a. p.* Brilliant, flashing.

رخصت rùkhsat, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority (to act); —ویرمك, rùkhsat-vèrmek, *v. n.* To give permission; رخصتنامہ rùkhsat-nāmé, Letters of authority, full powers; —کاملہ, rùkhsati-kyāmilé, Full power.

رخنہ ràkhné, *s. p.* A rent, breach, tear, hole; —دار, ràkhné-dār, *a. p.* Rent, breached, torn; wounded, pierced.

رخیص *rákhīss*, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد *rèdd*, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back; refusing, not receiving, not complying with, rejection; ا—, —et, *v.a.* To give back, send back, render, return, restore; to refuse, reject; ردجواب *rèddi-jèwāb-et*, *v.n.* To return an answer.

ردا *rìdā*, *s. a.* A kind of cloak or [mantle.

ردی *rèdī*, *a. a.* Bad.

ردیف *rèdīf*, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity.

رذالت *rèzālèt*, *s. a.* Ignominy, shame; a shameful act.

رذیل *rèzīl*, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز *rèz*, *s. p.* A vine; grapes.

رزاق *rèzzāk*, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت *rèzānèt*, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق *rìzk*, *s. a.* Our daily bread.

رزم *rèzm*, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزه *rèzé*, *s.t.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزین *rèzīn*, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس *rèss*, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination; نامه‌رس *nāmé-rèss*, An envoy who brings a letter.

رسالت *rèssālèt*, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله *rìssālé*, *s. a.* (*pl.* رسائل *rèssā'il*), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام *rèsssām*, *s. a.* A painter, [draughtsman.

رستاخیز *rèsstākhīz*, *s. p.* The resurrection.

رسم *rèssm* (*rèssim*), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print; a ceremony, an official observance; a tax, due;

رسمی *rèssmī*, *a. a.* Official; formal, merely ceremonious; رسماً

rèssmen, *ad. a.* In an official manner; in a purely formal manner.

رسن rèssen, *s. p.* A cord, rope.

رسوای rùssvāy, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسوخ rùssūkh, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion) stability. [phet, apostle, one sent.

رسول rèssūl, *s. a.* A messenger, pro-

رسوم rùssūm, *s. pl. a.* (*of* رسم rèssm), رسومات rùssūmāt (*pl. of pl.*) Ceremonies; taxes, dues.

رسید rèssīd, *s. p.* A note of receipt; ا—, —et, *v.a.* To note or mark as having been paid or received (an account). [tured.

رسیده rèssīdé, *a. p.* Arrived; ma-

رشته rìshté, *s. p.* Thread, yarn.

رشحه rèsha, *s. a.* Sweat, perspiration, transpiration, transudation.

رشد rùshd, *s. a.* Rectitude of thought, correctness of thinking. [envied.

رشك rèshk, *s. p.* Envy; a thing

رشوت rìshvet, *s. a.* A bribe; یمك—, rìshvet-yèmek, *v.n.* To receive bribes.

رشید rèshīd, *a. a.* Whose opinions and judgment are correct. [observer.

رصاد ràsssād, *s. a.* An astronomical

رصاص ràssāss, *s. a.* Lead; tin.

رصانت ràssānèt, *s. a.* Strength, firmness, solidity.

رصد ràssad, *s. a.* An observing (the heavenly bodies); ا—, —et, *v.a.* To observe, رصدخانه ràssad-khānė, *s. p.* An observatory.

رضا rìzā, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction, the being pleased, satisfied; ویرمك—, rìzā-vèrmek, *v.n.* To consent, acquiesce, give consent.

رضوان rìzwān, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction; paradise.

رضی ràdiya! May (God) be pleased (with him)! [moisture.

رطوبت rùtūbèt, *s. a.* Dampness,

رعایا rì"āyā, *s. pl. a.* (*of* رعیت rà"ìyyèt), Tributary non-Muslim subjects of Turkey (*vulg.* Rayahs).

رعایت rì"āyet, *s. a.* Respect, deference, reverence, consideration; ا—, —et, *v.n.* To shew respect

or consideration; to observe, keep, follow, hold sacred; رعایة rì"āyétɛn, *ad. a.* Out of respect or consideration; رعایتسز rì"āyetsiz, *a. t.* Wanting in respect, disrespectful; رعایتسزلك rì"āyetsizlik, *s. t.*, عدم رعایت "àdémi-rì"āyet, *s. p.* Want of respect, disrespect; رعایتکار rì"āyetk*y*ār, *a. p.* One who shows respect or deference; رعایتکارانه rì"āyetk*y*ārāné, Pertaining to one who shews respect or deference.

رعب rà"b, *s. a.* Terror.

رعد rà"d, *s. a.* Thunder.

رعشه rà"sh*a*, *s. a.* A trembling, shivering.

رعنا rà"nā, *a. p.* Beautiful, fair to look upon.

رغبت ràghbet, *s. a.* Inclination, wish, desire; ا—, —et, *v.n.* To feel an inclination or desire; رغبتلو ràghbètlū, *a. t.* Dear, for whom friendly feelings exist.

رغماً ràghm*a*n, *ad. a.* Out of spite to, so as to vex; لانقه—, ràghman-li-ènfihī, *ad. a.* (So as to rub his nose in the dirt), As a source of vexation to him.

رفاقت rèfākàt, *s. a.* Companionship; the being a companion; ا—, —et, *v.n.* To go in company, act together.

رفاه rèfāh, رفاهت rèfāhèt, رفاهیت rèfāhìyyèt, *s. a.* Ease, comfort, good circumstances.

رفت rèft, *s. a.* A going, departure; رفتیه rèftìyyé, *s. a.* Export dues.

رفتار rèftār, *s. p.* A mode of walking; a manner of conduct.

رفدان rà*f*adān, *s. t.* A soft-boiled or poached egg.

رفع rèf", *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; ا—, —et, *v.a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت rìf"*a*t, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو rìf"*a*tlū, *a. t.* Exalted, illustrious.

رفق rìfk, *s. a.* Kindness, gentleness, benignity.

رفقا rùf*a*kā, *s. pl. a.* (*of* رفیق rèfīk), Companions, comrades, fellows.

رفیع rèfī", *a. a.* High.

رفیق rèfīk, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفیه rèfīh, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب rìkāb, *s. pl. a.* (*of* رقبه *ràkabé*), Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقابت *ràkābèt*, *s. a.* Rivalry, competition.

رقاص *ràkkāss*, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبه *ràkabé*, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت rìkkàt, *s. a.* Thinness, slightness; pity; compassion felt inwardly; —قلب, rìkkat*i*-kàlb, Tenderness of heart.

رقص *ràkss*, *s. a.* Dancing, a dance; ا—, —et, *v.n.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه rìk"*à*, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم *ràkam*, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقیب *ràkīb*, *s. a.* A rival. [slavery.

رقیـیت *rìkkìyyèt*, *s. a.* Servitude,

رقیق *ràkīk*, *a. a.* Thin, slender; tender.

رگ règh, *s. p.* A vein.

رکاب rìk*y*āb, *s. a.* A stirrup; the place near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented. (This is a parallel term to our word "footstool"); a kind of levee of the sovereign; رکاب عـرضحالـی rìk*y*āb-"àrzuhāl*i*, *s. t.* A petition presented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

رکاکت *rèk*yākèt, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting.

رکز rèkz, *s. a.* A planting, a setting up; ا—, —et, *v.a.* To plant, set up. [prayer.

رکعت rìk"àt, *s. a.* A prostration in

رکن rùkn, *s. a.* (*pl.* ارکان èrk*y*ān), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

رکون rùk*y*ūn, *s. a.* A leaning, inclination. [puerile, futile.

رکیك rèkīk, *a. a.* Weak, shaky;

رکین rèkīn, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح rìmāh, *s. pl. a.* (*of* رمح rùmh), Lances.

رماد rèmād, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

رمان rùmmān, *s. a.* A pomegranate;

رمانی rùmmānī, *s. a.* A ruby.

رمد rèmed, *s. a.* The ophthalmia.

رمز rèmz, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.

رمضان ràmazān, *s. a.* The ninth month of the Muhammedan year, and month of abstinence.

رمق ràmak, *s. a.* The last spark or breath of life; سدرمیق sèddi-ràmak, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.

رمل rèml, *s. a.* Sand; —, rèmel, *s. a.*

رمه rèmé, *s. p.* A flock of sheep.

رمی rèmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; —, —et, *v.a.* To cast, throw, project. [gusted.

رمیده rèmìdé, *a. p.* Frightened, dis-

رنج rènj, رنجش rènjish, *s. p.* Trouble

رنجبر rènj-bèr (rènchpER), *s. p.* A labourer, navvy.

رنجیده rènjīdé, *a. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.

رند rìnd, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.

رنده rèndé, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.); رندهلمك rèndélémek, *v.a.* To plane; to grate.

رنك rèngh (rènk), *s. p.* Colour, hue; ویرمك —, rènk-vèrmek, *v.n.* To explain, give a colouring; رنكارنك rènghyārèngh, *a. p.* Variegated, various, varied in hue.

رنكین rènghīn, *a. a.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.

رو rū, *s. p.* A face, visage, counte-

nance; —, rèv, *a. p.* (*in composition*), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.

روا rèwā, *a. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.

رواج rèwāj, *s. a.* Currency, a passing current; briskness of markets.

روان rèwān, روانه rèwānè, *a. p.* Flowing; moving; the soul, spirit.

روانی rèwānī, *s. t.* A kind of sponge-cake.

روایت rìwāyet, *s. a.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit*; a relating; ا—ء—ēt; *v. a.* To re-

روبا rùba, *s. t.* Clothes, dress, [late.

روباه rūbāh, *s. p.* A fox.

روح rūh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; الله—, rūhu-'llāh (The spirit of God), Jesus Christ; القدس—, rùhu-'l-kùduss, The Holy Ghost (among Christians; Gabriel (with Muslims).

روحانی rūhānī, *a. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت rūhānìyyèt, *s. a.* Spirituality.

روز rūz, *s. p.* Day; روزنامه rūz-nāmè (jùznāmè), *s. p.* An almanack; a day-book or *register*; روزنامچه rūz-nàmcha, *s. p.* A kind of register at public offices.

روزگار rūzghyār, *s. p.* Time, fortune, or the world; —, rùzghyar, *s. t.* The wind.

روزن rèvzèn, روزنه rèvzènè, *s. p.* A window.

روزه rūzè, *s. p.* A fast, abstinence.

رؤس rù'ūss, *s. pl. a.* (*of* رأس rè'ss), Heads; (*as a Turkish sing.*), A diploma.

رؤسا rù'essā, *s. pl. a.* (*of* رئیس rè'iss), Chiefs, chief people.

روسپی ròsspi (òrosspo); *s. t.* A whore, prostitute, harlot.

روسپولو ròsstopòllu (òrosstopòllu), *s. t.* A knavish fellow, sly rogue.

روش rèvish, *s. p.* The way things (or persons) go on; conduct.

روشن rūshèn, روشنا rūshènā, *a. p.* Bright, luminous; clear, manifest, plainly seen.

روغن rùghàn, *s. p.* Any kind of fat or oil; —, rùghàn, *s. t.* Varnish.

رؤف rè'ūf, *a. a.* Benign, tender, compassionate.

روقه ròk*a*, *s. t.* A kind of plant used for salad.

روم rūm, *s. p.* A Roman; the Eastern empire, Turkey; —, (ùrum), *s. t.* A Greek; —, rùm, *s. t.* Rum; روم ایلی rùm-èyli, (The country of the Greeks), Roumelia; Turkey in Europe; رومی rūmī, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.

روندهٔ rèvèndé, *s. p.* One who goes, [is going.

رونق rèvnak, *s. p.* A flourishing condition, pride, beauty, glory, splendour.

روی rūy, *s. p.* The face, visage, [countenance.

رویا rūyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rèvìyyèt, *s. a.* Uprightness, correctness, straightforwardness of character; —, rù'yet, *s. a.* Supervision, care, conduct, guidance, direction; careful consideration.

رویین rūyīn, رویینه rūyīné, *a. p.* Of [brass or bronze.

ره rèh, *s. p.* (*for* راه rāh), A road.

رهٔ rà'hā, *s. a.* Deliverance, escape, safety; بولمق —, —bùlm*ak*, *v.n.* To escape.

رهب rèhb, *s. a.* Fear, fright, terror.

رهبان rùhbān, *s. a.* A Christian priest or monk; رهبانیت rùhbānìyyèt, The quality, state, or functions of a Christian priest or monk, especially his celibacy, and the indissolubility of his vows.

رهبر rèhbèr, *s. p.* A guide, conductor.

رهن rèhn, *s. a.* A pawning, pledging; —, —et, رهنه قومق rèhné-kòm*ak*, *v. a.* To pawn, to pledge.

رهین rèhīn, *s. a.* A thing given in pledge; a thing which may be looked upon as a pledge.

ریا rìyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار rìyāk*yār*, *s. p.* A hypocrite.

ریاح rìyāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh), Winds.

ریاست rìyāssèt, *s. p.* The presidency, [presidentship.

ریاض rìyāz, *s. pl. a.* (*of* روضه rà'vz*a*), Gardens.

ریاضت rìyāzàt, *s. a.* Mental or bodily discipline; ریاضی rìyāzī (*fem.* ریاضیه rìyāzìyyé), *a. a.*

Pertaining to discipline; علوم ریاضیه "ùlūmu-rìyāzìyyé, The disciplinary sciences of mathematics, &c.

ریاله rìyāla, *s. t.* A rear-admiral, formerly a bey, now a pasha.

ریب rèyb, *s. a.* Doubt, incertitude.

ریباس rībāss, *s. a.* Garden rhubarb growing wild.

ریح rīh, *s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.

ریختم rīkhtim, *s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble.

ریخته rīkhté, *a. p.* Spilt, poured out; scattered, shed.

ریز rīz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds.

ریزان rīzān, *a. p.* Shedding; shed, dropping, falling.

ریزه rīzé, *s. p.* A dropping, portion dropped, piece.

رئس rè'ss, *s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.

ریسمان rīssmān, *s. p.* A rope, cord.

ریش rīsh, *s. p.* The beard; —, *a.p.* (*in composition*), Wounding; wounded.

ریشه rīshé, *s. p.* A wound.

ریگ rīgh, *s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing; ریگدان rīghdān, *s. p.* A sand-box.

رئیس rè'īss, *s. a.* A chief; —افندی, rè'īss-èfèndi (*abbreviation of* رئس الکتاب افندی rè'īssu-'l-kyùttāb--èfèndi, Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of خارجیه ناظری khārijìyyé--nāzìri, Minister of Foreign Affairs.

ز

ز zā (zè, also کسکین زه kèsskin-zè, *sharp z*). Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, zì, *pr. p.* From.

زا zā, *s.a.* Name of the letter ز

زاج zāj (zàch), *s.a.* Vitriol; زاج قبریس

zàchi-(kìbrìz), *s.t.* Green vitriol, sulphate of iron; زاج یاغی zàch--yāghi, *s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.

زاد zād, *s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *a. p.* (*in composition*), Born, born of; —, zādé! *int.a.* May (God) augment . . . . ! مادرزاد mādɛr-zād, *a. p.* Possessed from birth, innate, inborn.

زاده zādé, *s. p.* (*in composition*), Son; شهزاده shèh-zādé, An Ottoman prince of the blood; شاهزاده shāh-zādé, A Persian prince; بکزاده bègh-zādé, Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); زادگان zādéghyān, *s. pl. p.* (*of* زاده zādé), The nobility, people of family and consequence.

زار zār, *s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *a. p.* Despised, contemned; —, *s. p.* (*in composition*), A bed or plot of ground where any thing particular grows; زاری zārī, *s. p.* One groan or plaint; abjectness.

زاغ zāgh, *s. p.* A crow, rook, raven.

زانو zānū, *s. p.* The knee.

زانی zānī (*fem.* زانیه zānìyyé), *s. a.* An adulterer; a fornicator.

زاویه zāvìyyé, *s.a.* (*pl.* زوایا zàwāyā), A corner; an angle; a convent or cell; زاویه قائمه zāvìyyè'i-kā'imé, A right angle; زاویه حاده zāvìyyè'i--hāddé, An acute angle; زاویه منفرجه zāvìyyè'i-mùnfèrijé, An obtuse angle; زاویه مجسمه zāvìyyè'i--mùjèssémé, A solid angle; قائم الزاویه kā'imu - 'z - zāvìyyé, Right-angled; منفرج الزاویه mùnfèriju -'z - zāvìyyé, Obtuse-angled; حاد الزوایا hāddu-'z--zàwāyā, Acute-angled.

زاهد zāhid, *s. a.* An ascetic.

زاهر zāhir, *a. a.* Shining, bright; clear.

زائد zā'id, *a. a.* Redundant, more than enough; plus (in algebra).

زائل zā'il, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the

nature of which is to fade away, evanescent.

زبان zèbān (zȧbān), *s.p.* The tongue; speech, language, idiom; زبانزد zȧbānzèd, Commonly used in speaking.

زبانه zèbānė, *s. p.* Any thing tongue-shaped; a flame.

زبانی zèbānī, *s. p.* A demon, tormenting imp of hell.

زبده zùbdė, *s. a.* The essence or choicest of any thing.

زبر zèbeR, *s. p.* The up side; زیروزبر zīr-u-zèbeR, *ad. p.* Topsy-turvy, upside-down, in confusion, in complete ruin.

زبرجد zèbeRjèd, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?).

زبقین zȧbkȧn, *s. t.* A harpoon, a grains for spearing fish.

زبور zèbūr, *s.a.* The Psalms of David.

زبون zèbūn (zȧbun), *a. p.* Weak, feeble; lean, thin, meagre.

زجر zèjr, *s. a.* A restraining, preventing; a prohibiting; a using active measures of prevention; ا—, —et, *v.a.* To restrain, prevent; زجریه zèjrìyyė, A tax on wine, spirits, and public houses, as though it were a prohibitory tax.

زحمت zàhmet, *s.a.* Trouble, bother; pain, fatigue, anxiety; disease; —چکمك, zàhmet-chèkmek, *v.n.* To suffer inconvenience; ا—, —et, *v.n.* To give one's self trouble, to trouble one's self.

زخار zȧkhkhār, *a. a.* Raging (sea).

زخم zàkhm, *s. p.* A wound.

زخمه zàkhmė, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.

زده zèdė, *a. p.* (*in composition*), Struck; فضازده kàzā-zèdė, (Struck by fate) Wrecked (a ship); زده‌لمك zèdėlėmek, *v.a.* To knock about, ill use.

زر zèr, *s. p.* Gold; زرگر zèr-ghèr, A goldsmith; زرکش zèr-kèsh, A gold-wire drawer; embroidered with gold.

زراعت zìrā"àt, *s. a.* Agriculture; ا—, —et, *v.a.* To cultivate.

زرافه zùrāfė (zùrāfā), *s. a.* A giraffe.

زرد zèrd, *a. p.* Yellow.

زردالو zèrd-ālu (zèrdāl*i*), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.

زردهٔ zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زردهٔچوب zèrdé-chòb (zèrdéchàw), Turmeric.

زرشك zìrìshk, *s. p.* Barberries.

زرع zèr", *s. a.* Seed-sowing; ا—, —et, *v.a.* To sow.

زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.

زرنیخ zìrnikh, *s. p.* Orpiment; realgar.

زره zìrh, *s. p.* Defensive armour, [mail.

زرین zèrīn, *a. p.* Of gold, golden; قدح—, zèrīn-kàdeh (zèren), *s. p.* The narcissus.

زشت zìsht, *a. p.* Ugly.

زعامت zi"āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.

زعفران zà"férān (sàfràn), *s. a.* Saffron.

زعم zù"m, *s. a.* An unfounded idea [or opinion.

زعما zù"*a*mā, *s. pl. a.* (*of* زعیم zà"īm), Possessors of major fiefs.

زغر zà*gh*ar, *s.t.* A pointer; a spaniel.

زفت zìft, *s. a.* Pitch.

زناق zùkkāk (صوناق sòkak), *s. a.* A street; a street of shops.

زقوم zà*kk*ūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demon's heads.

زکا zèk*y*ā, *s. a.* Purity; piety, devotion.

زکات zèk*y*āt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زکام zùk*y*ām (zùkk*y*ām), *s. a.* A cold in the head, rheum.

زکی zèkī, *a.a.* Pure of spirit; pious, devout.

زل zìl, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.

زلال zùlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.

زله zèllé, *s. a.* A slip; a fault.

زلزله zèlzélé (zèrzélé), *s. a.* An earthquake.

زلف zùlf, *s. p.* A ringlet; عروس—, zùlfu-"ārūss, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.

زمام zìmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).

زمان zèmān (zàmān), *s. a.* Time; circumstances.

زمانه zèmānė, *s.p.* Time; the world; circumstances, fortune. [set.

زمرهٔ zùmrė, *s.a.* A body (of men),

زمرد zùmùrrud (zùmrùd), *s. a.* An emerald. [voices.

زمزمه zèmzémė, *s.a.* Soft murmur of

زمستان zìmisstān, *s. p.* The winter.

زمهریر zèmhérīr, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstice.

زمین zèmīn, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.

زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; —, *a. p.* (*in composition*), Who strikes; who sounds, plays; زندوست zèn-dòsst, *s. p.* A lover of women; لافزن lāf-zèn (làfazàn), *s. p.* A boaster, talker.

زنا zìnā, *s. a.* Adultery, fornication; ولدالزنا vèlédu-'z-zìnā, *s. a.* A bastard; (vèlédiznā) a cunning rogue.

زنپارهٔ zèn-pārė (zàmpara), *s. p.* A gallant; a frequentor of harlots.

زنبرك zènberèk, *s. p.* A watch-spring; زهرزنبرك zèhir-zènberèk, *ad. t.* Very cold with high wind and drifting snow or sleet.

زنبق zànbak, *s. a.* A lily; an iris.

زنبور zènbūr, *s. p.* A bee.

زنبیل zènbīl, *s. p.* A rush-basket, a tool-basket.

زنجبیل zènjébīl (zènjéfīl), *s. a.* Ginger; a river in Paradise.

زنجیر zìnjir, *s. p.* A chain.

زنخدان zènakhdān, *s. p.* The chin; —چاه chāhi—, The dimple of the chin.

زندان zìndān, *s. p.* A prison.

زندگانی zìndéghyānī, *s. p.* Life, livelihood, living.

زنده zìndė, *a. p.* Alive, living; (a night) passed without sleep, and in occupation of some kind.

زندیق zìndīk, *s. a.* An atheist.

زنگین zènghin, *a. t.* Rich, affluent, opulent.

زنهار zìnhār! *int. p.* Look to it! Look out! Take care! Beware!

زواد zèwād, *s.a.* Provisions for a journey.

زوار zùvwār, *s. pl. a.* (*of* زائر zā'ir, *not used*), Pilgrims to any other sacred places than Mecca.

زوال zèwāl (*zàwāl*), *s. a.* The instant after the sun has attained the meridian when he begins to decline; a declining from any high position; زوالّلو *zàwallí*! *int. t.* Poor fellow! Poor thing!

زوانه zìwānė́, *s.t.* Any pin or long centre-piece on which a thing turns, or on which the parts of a whole are strung together, as the wooden middle of a mouth-piece on a Turkish pipe.

زوايا zèwāyā, *s. pl. a.* (*of* زاويه zāvìyyė́), Angles.

زوج zèvj, *s. a.* (*fem.* زوجه zèvjė́), One of a pair; a spouse.

زود zūd, *a. p.* Quick; soon.

زور zòr, *s. p.* Force, active strength; stress, violence; a disease; —, *a. t.* Difficult, hard; —, zūr, *s. a.* False-witness; شاهدزور shāhidi-zūr, A bearer of false witness; زورلمق zòrlamak (*aor.* زورلار zòrlar), *v.a.* To force, break, bend, or violate by force.

زورباً zòrba, *s. t.* A rebel.

زورق zèvràk, *s. p.* A boat, state barge; —, *s. t.* The curved-up part of the stern of a Turkish boat.

زوزك zèvzèk, *s. t.* An inconsiderate, foolish, talkative person.

زوكورت zùghurt, *a.t.* Poor, penniless.

زونقه zònka, *s. t.* A fish-hook.

زه zìh, *s. a.* A bowstring; a line drawn round a page as a border; a cord sewn to the edge or near the border of clothing or furniture; a corresponding ornament on wood-work, masonry, &c.

زهد zùhd, زهادت zèhādet, *s.a.* Asceticism, religious rigidity.

زهر zèhir, *s. p.* Poison; —, zèhr, *s.a.* A flower; زهرلمك zèhirlémek, *v.a.* To poison.

زهرا zèhrā, *a. a. fem.* Beautiful, brilliant.

زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter water; bitter cup; tears.

زهره zèhré, *s. p.* The gall-bladder; courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —, zùhré, *s. a.* The

planet Venus. [miration !

زهی zèhī ! *int. p.* O worthy of ad-

زی zìy, *s. p.* Dress, costume; form, figure.

زیاده zìyādé, *s. a.* An increase, augmentation; a surplus, remainder; —, *a. and ad. t.* More.

زیارت zìyārèt, *s. a.* A visit of ceremony, of devotion, or of friendship. [jury, loss.

زیان zìyān, *s. p.* Harm, damage, in-

زیب zīb, *s. p.* Any thing which gives beauty.

زیبا zībā, *a. p.* Beautiful. [silver.

زیبق zībàk, *s. p.* Mercury, quick-

زیت zèyt, *s. a.* Olive oil; روغن زیت rùghàn*i*-zèyt, The oil called olive-oil.

زیتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive; زیتونی zèytūnī, *a. a.* Of an olive colour.

زیج zīj, *s. a.* An astronomical table, or a book containing such.

زیر zīr, *s. p.* The under part of, or space beneath, any thing.

زیرا zīra, *c. p.* For, because.

زیردست zīr-dèsst, *s. p.* A subject, any one subject to another.

زیرك zīrèk, *a. p.* Quick, intelligent, clever, sharp.

زین zīn, *s. p.* A saddle.

زینت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زیور zīvèr, *s. p.* An ornament.

زیوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* زیف, *not used*) *as a Turkish adj.* Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè *or* zā'i-fārsī. Fourteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *s* in *pleasure, treasure*, &c., which we have represented by *zh*. In chronograms it has the same value as ز, that is, 7.

ژاژ zhāzh, *s. p.* Dung; ژاژخای zhāzh-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a stupid ass.

ژاله zhālé, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-frost; a small icicle.

ژرف zhèrf, *a. p.* Deep, profound.

ژنك zhènk, *s. p.* Rust.

ژنگار zhènghyār, *s. p.* Verdigris.

ژورنال zhūrnāl, *s. t.* (*French*), A journal, daily register, log book;

daily, weekly, or monthly *state* (of regiments, &c.).

ژولیده zhūlīdé, *a. p.* Dishevelled [(hair).

ژیان zhìyān, *a. p.* Furious, raging (animal).

ژیوه zhīvé (jìwa), *s. p.* Mercury, [quicksilver.

س

س sīn (sìn). Fifteenth letter of the Turkish alphabet, having *always* the sharp sound of *s* in English, which never degenerates into that of *z*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 60. In the dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha"ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi", *a. a.* The seventh; سابعا sābi"ā, Seventhly.

سابق sābik, *a. a.* The former, prior; سابقا sābikā, *ad. a.* Formerly; سابقه sābika, *s. a.* A former act of crime, former conviction; سابقه‌لو sābikalí, *a. t.* Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a riverbank; ساحل‌خانه sāhil-khāné, *s. t.* A house on the Bosphorus or seashore; ساحل‌سرای sāhil-sàràу, A palace on the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhé, *s. a.* A level space; a place, square, court.

ساخته sākhté, *a. p.* Simulated, false, forged; ساخته‌کار sākhté-kyār, A forger.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادسا sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādé, *a. p.* Plain, unadorned, unmixed; —کوزل, sādé-ghyùzèl, *a. t.* Neat, plain, simple; ساده‌دل sādé-dìl, *s. p.* A green-horn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), country, land (where any thing is found).

سارق sārik, *s. a.* A thief, a robber.

سارنج sàrnij, *s. t.* An underground reservoir for water.

deavours, does his best, works at (any thing); a foot-messenger, foot postman.

ساغر sāghER, *s. p.* A drinking-cup.

ساق sāk, *s. a.* The leg or thigh; the trunk of a tree, a pole; تشمیرساق tèshmīri-sāk, The tucking up one's trousers (when going about in the dirt or water), preparing for business; ساقین sākàyn, The two legs of a triangle; متساوی‌الساقین mùtéssāvìyyu-'ss-sākàyn, Isosceles (triangle).

ساقز sàkiz, *s. t.* The island Chio; gum mastic; gum resin; چام‌ساقزی chàm-sàkizi, Pine resin, rosin.

ساقط sākit, *a. a.* Fallen into disuse, no longer valid.

ساقی sākī, *s. a.* A cupbearer.

ساکت sākit, *a. a.* Mute, not speaking; not spoken.

ساکن sākin, *a. a.* Who dwells, lives, inhabits; dwelling, living, inhabiting; quiet, gentle, tranquil; not followed by a vowel in the same syllable (a consonant);

ساری sārī (*fem.* ماریه sārìyyé), *a. a.* Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed; a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does, performs, accomplishes; ناساز nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp(?).

سازندهٔ sāzèndé, *s. p.* A musician.

ساطور sātūr (sàtír) *s. p.* A large knife, chopper, or cutter.

ساعت sā"*at*, *s. a.* A moment of time; any appointed time (as that of death, &c.); an hour; a timepiece of any kind; a league, or hour's distance; قوم‌ساعتی kūm-sā"*ati*, An hour or minute glass; قوین‌ساعتی kòyn-sā"*ati*, A watch; چکمجه‌ساعتی chèkméjé-sā"*ati*, A timepiece, chimney-clock; قوله‌ساعتی kùlé-sā"*ati*, A tower-clock; تام‌ساعت tāmm-sā"*at*, A chronometer; ساعتجی sā"*atji*, A watch and clock maker.

ساعی sā"iy, *s. a.* One who en-

او—, —òl, *v.n.* To dwell, live, inhabit, stay.

سال sāl, *s. p.* A year; سالنامه sāl--nāmé, An almanack.

سالار sālār, *s. p.* A general, commander, captain of a post.

سالف‌الذکر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned, the fore-named.

سالك sālik, *a. a.* Who treads a path, follows a road or example.

سالم sālim, *a. a.* Free from hurt, vice, disease, defect.

ساله sālé, *a. p.* (*following Persian numeral adjectives*), Years old, years of age.

سالیار sàlyār, *s. t.* Saliva.

سالیان sālyān, سالیانه sālyāne, *s. p.* Income-tax.

سام sāmm, *a. a.* Poisonous; the poisonous wind of the desert, called in Turkish سام‌یلی (sàm)--yèli.

سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary things, material or mental; سامانسوز sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (destroys) any or all of one's needful havings.

سامع sāmi" (*fem.* سامعه sāmi"*a*), *a. a.* Who hears; قوت‌سامعه kùvvéti-sāmi"*a*, The auscultative faculty; sense of hearing; سامعین sāmi"īn, *s. pl. a.* Hearers, an audience.

سامی sāmī, *a. a.* High, exalted; vizirial; مکتوب‌سامی mèktubu--sāmī, A vizirial letter.

سانح sānih, *a. a.* Emanating; سانحه sāniha, *s. a.* An event, occurrence.

سای sāy, *a. p.* (*in composition*), Who rubs, has rubbed, or is as though he had rubbed.

سائر sā'ir, *a. a.* Who travels; —, *a. t.* Other.

سائسخانه sa'iss-khāné, *s. t.* A baggage-horse, bât-horse, sumpter-horse; a great man's baggage.

سائق sā'ik, *a. a.* Who pushes, urges. drives.

سائل sā'il, *s. a.* A beggar; a questioner; an asker; a plaintiff.

سایه sāyé, *s. p.* A shadow, shade; protection, auspices; سایه‌بان sāyébān, *s. p.* A kind of pavilion

or tent for shade; a canopy; a parasol.

سب sèbb, *s. a.* Blasphemy, reviling any thing sacred; ا—, —et, *v.n.* To utter blasphemy. [swimming.

سباحت sèbāhàt, *s. a.* Natation,

سباع sèbā", *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild beasts, beasts of prey.

سباق sìbāk, *s. a.* What precedes (in discourse); سیاق‌سباق sìyāk-sìbāk, What follows and what precedes, the context, the general sense and structure (of a writing). [soners of war, slaves.

سبایا sèbāyā, *s. pl. a.* Captives, pri-

سبب sèbeb, *s. a.* (*pl.* اسباب èssbāb), A cause, reason, motive; a means; سببسز sèbebsiz, *a. t.* Without cause; سببلنمك sèbebLenmek, *v.n.* To obtain a means of gaining a livelihood; سببیت sèbébìyyèt, *s. a.* The quality of being the

سبت sèbt, *s. a.* Saturday. [cause.

سبحان sùbhāna, *s. a.* (*oblique case*) in سبحان‌الله sùbhāna-'llàh! (I sing) the praises of God) O God! O God! حق‌سبحانه‌وتعالی hàkk-

-sùbhānahū-vè-ta"ālà, (God) the Very Truth, to whom be praise, and whose name be exalted!

سبحانی sùbhānī (*fem.* سبحانیه sùbhānìyyé), *a. a.* Divine, pertaining to God.

سبز sèbz, *a. p.* Green.

سبزه sèbzé, *s. p.* (*pl.* سبزوات sèbzéwāt, *vulg.* zèrzéwāt), Any green vegetable for table.

سبع sèb", سبعه sèb"à, *a. a.* Seven; —, sùb", A seventh part; سبعون sèb"ūn, سبعین sèb"īn, Seventy.

سبق sàbak, in ماسبق mā-sàbak, *s. a.* What has been said, what precedes, and in سبقخوان sàbak-khān, *s. p.* One who learns a lesson.

سبقت sàbkat, *s. a.* A preceding in narration, or in point of time; ا—, —et, *v.n.* To precede; to happen.

سبك sèbuk, *a. p.* Light, volatile; not heavy; not grave or sedate; —, sèbk, *s. a.* Order of words in phrases; سبك‌وربط sèbk-u-ràbt, The order and construction (of

phrases); سبکبار sèbuk-bār, *a. p.* Whose load is light; سبکپای sèbuk-pāy, *a. p.* Light of foot; سبکمغز sèbuk-màghz, *a. p.* Volatile, foolish, light-witted.

سبو sèbu, *s. p.* A pitcher or jar.

سبی sèby, *s. a.* A taking captive, carrying into captivity; ا—, —et, *v.a.* To carry into captivity.

سبیکه sèbīké, *s. a.* An ingot, a bar of cast metal.

سبیل sèbīl, *s. a.* A road; (zèbil) a building where cups of water are kept ready for thirsty passers-by; ابنای‌سبیل ebnāyi-sèbīl, Travellers; فی‌سبیل‌الله fī-sèbīli-'llāh, In the cause and for the love of God.

سپا (sìpa), *s. p.* A three-legged [stool.

سپارش sìpārish, *s. p.* A request, order, or command; a thing made to order; ا—, —et, *v.a.* To recommend, leave, request, order, command (any thing to be done).

سپاس sìpāss, *s. p.* Praise or thanksgiving.

سپاه sìpāh, *s. p.* An army; سپاهی sìpāhī (the *sepoy* of India and Spahi of Turkey, as misspelt and mispronounced by Europeans), *s. p.* A soldier, a feudal soldier serving under military tenure.

سپد sèped, *s. t.* A small, open-mouthed basket; سپدایشی sèped-ìshi, *s. t.* Basket-work; سپدصندیغی sèped-sàn*dighi*, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; مترس‌سپدی mètériss-sèpédi, *s. t.* A gabion.

سپر sìper, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).

سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولوسپکن sùlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle.

سپمك sèpmek (*aor.* سپر sèper), *v.n.* To spit, drizzle, sleet.

سپورگه sùpurghé, *s. t.* A broom.

سپورمك sùpurmek (*aor.* سپورر sùpurur), *v.a.* To sweep.

سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندیلك sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.

سپه sìpeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه sìpāh; سپهسالار sìpehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.

سپهر sìpìhr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets.

سپید sèpīd (*for* سفید sèfīd), *a. p.* [White.

ست sìtt, ستہ sìttė, *a. a.* Six.

ستارہ sìtārė, *s. p.* A star.

ستان sìtān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.

ستایش sìtāyish, *s. p.* Praise, eulogy; ا—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

ستر sètr, *s. a.* A° covering over; — *or* sìtr, *s. a.* A cover; a vail, veil, curtain; ا—, sètr-et, *v.a.* To cover, to conceal.

ستری sètri, *s. t.* A military or undress walking coat.

ستم sìtem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; ا—, —et, *v.n.* To ill-treat; to use hard words; ستمدیدہ sìtem-dīdė, *a. p.* Who has been hardly used.

سچا sìtma, *s. t.* An ague, common intermittent fever.

ستودہ sùtūdė, *a. p.* Praiseworthy.

ستون sùtūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, sìttūn, *and* ستین sìttīn, *a. a.* Sixty.

ستوہ sùtūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief, affliction, anxiety.

سجادہ sèjjādė, *s. a.* A prayer-carpet.

سجدہ sèjdė, *s. a.* Adoration, prostration of the head; ا—, —et, *v.n.* To prostrate the head in sign of adoration.

سجع sèj‘, *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.

سجل sìjìll, *s. a.* A register or book of records in a court of law.

سجم sìjim, *s. t.* Packthread, string.

سجن sìjin, *s. a.* A prison.

سجود sùjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.

سجوق sùjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.

سچان sìchan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق سچانی fìndik-sìchani, A

mouse; کمرسچانی ghèmer-sìchani, A rat; سچان‌یولی sìchan-yòlu, *s. t.* The zigzag or covered way for communication between parallels in seiges.

سچمك sèchmek (*aor.* سچر sècher), *v.a.* To select, pick, pick out; سچمه sèchma, *a. t.* Selected, picked.

سحاب sàhāb, *s. a.* A cloud.

سحار sàhhār, *s. a.* A magician, sorcerer, enchanter.

سحر sìhr (sìhir), *s. a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sàhr, *s. a.* The early part of the morning; سحراً sàhran, *ad. a.* Early in the morning; سحرباز sìhir-bāz, *s. p.* A magician.

سحق sàhk, *s. a.* A bruising, pounding, triturating; ا—, —et, *v.a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sàhūr, *s. a.* The meal taken in Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt, *s.a.* Liberality, generosity, munificence.

سخت sàkht, *a. p.* Hard; rough; severe.

سختیان sàkhtiyān, *s. p.* Morocco leather; calf leather.

سخن sùkhàn, *s. p.* A word; speech, talk, discourse.

سخی sàkhī, *a. a.* Liberal, generous, munificent.

سد sèdd, *s. a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; ا—, —et, *v.a.* To shut, stop up, block up.

سداد sèdād, *s. a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سدهٔ sùddé, *s. a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold; سدهٔ سعادت sùddé'i-sà"ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire.

سدس sùdss (sùduss), *s. a.* A sixth part.

سدف sèdef, *s. t.* The herb rue.

سدك *or* سديك sìdik, *s. t.* Urine.

سديد sèdīd, *a. a.* Right (in faith or morals).

سر sèr, *s. p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top, summit; a chief; —, sìrr, *s. a.* A secret; —طوتمق, sìrr-tùtmak, *v.a.* To keep secret, keep as a secret; — —, *v.n.* To keep a secret; —كاتبى, sìrr-kyātibi, *s. t.* A secretary, private or confidential secretary; سراً sìrran, *ad. a.* In secret.

سرا sèrā, *s. p.* (*or* سراى sàrāy), A palace; —, sìrā, *a. p.* (*in composition*), Who sings.

سراب sìrāb, *s. p.* The mirage.

سراج sìrāj, *s. a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (*sàraj*) *s. a.* A saddler.

سراخى sùrākhī, *s. p.* A decanter.

سرادق sèrādik, *s. a.* (*pl.* سرادقات sèrādikāt), A pavilion.

سرارى sèrārī, *s. pl. a.* (*of* سريه sùrrìyyé), Concubines.

سراسمه *or* سراسيمه sèrāsimé, *a. p.* Stupefied, bewildered.

سراى sàray, *s. p.* A palace; a mansion; سرايلو sàrayli, *a. t.* Any person, especially a woman, who

belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sìrāyet, *s. a.* Contagion, a contagious communication; —, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سربست sèr-bèsst (sèr-bèss), *a. p.* Free, independent; سربستى ser--bèsstī, *s. p.* سربستيت sèr--bèsstìyyèt, *s. a.* سربستلك ser--bèsstlik (sèr-bèsslik), *a. t.* Liberty, freedom, independence.

سرپمك sèrpmek (*aor.* سر پر sèrper), *v.a.* and *n.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a. t.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرچه sèrché, *s.t.* A sparrow; —پرمغى, sèrché-pàrmaghi, *s. t.* The little finger.

سرحد sèr-hàdd, *s. p.* A border, frontier.

سرخ sùrkh, *a. p.* Red; —, *s. t.* Red ink.

سرخوش sèr-khòsh (sàrhòsh), *a. p.* Drunk, intoxicated.

سرد sèrd, *a. p.* Cold; —, *s. a.* A laying down, setting forth, reciting; —, —et, *v.a.* To lay

down, set forth, recite. [in-chief.
سردار sèrdār, *s. p.* A commander-
سررشته sèr-rìshtÉ, *s. p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.
سرزنش sèr-zènish, *s. p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke.
سرسام sèrsām (sèrsEm), *a. p.* Stupefied, giddy.
سرسری sèrsérī, *s. p.* A vagabond.
سرشت sìrìsht, *s. p.* Nature, natural disposition.
سرشك sìrìshk, *s. p.* A tear, tears.
سرطان sèra*t*ān, *s. a.* The sign Cancer.
سرعت sùr"*à*t, *s. a.* Speed, velocity, swiftness, quickness.
سرعسكر sèr-"àssKEr, *s. p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.
سرقت sìrkàt, سرقه sèrik*a*, *s. a.* Theft; a thieving, stealing; —, —et, To thieve, steal.
سرگذشت sèr-gh*z*ùzèsht, *s. p.* An adventure, what happens to any one.
سركرده sèr-kèrdÉ, *s. p.* A commander, [chief, head.
سركش sèr-kèsh, *a. p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.
سركه sìrkÉ, *s. t.* Vinegar.
سركى sèrghi, *s. t.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary stall when paying troops; an order or bill on a paymaster.
سرما sèrmā, *s. p.* Winter.
سرمايه sèr-māyÉ, *s. p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمايه‌دار sèrmāyÉ-dār, *s. p.* A capitalist.
سرمد sèrmèd, سرمدى sèrmédī, *a. a.* Everlasting, eternal.
سرمك sèrmek (*aor.* سرر sèrEr), *v. a.* To spread (cloths or stuffs).
سرمو sèr-mū, *s. p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).
سرمه sìrm*a*, *s. t.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, sùrmÉ, *s. t.* Collyrium for tingeing the eyelashes, or for improving the sight; —كش, sìrm*a*-kèsh, *s. t.* A gold-wire drawer.
سرنا sùrnā (zùrn*a*), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.
سرو sèrv (sèlvi), *s. p.* A cypress;

ازاد—, sèrvi-āzād, روان—, sèrvi-rèwān, (A free, a walking cypress), سروقد sèrv-kàdd, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور sèrvèr, *s. p.* A chief; —, sùrūr, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش sùrūsh, *s. p.* An angel.

سره sèré, *s. t.* The distance spanned by the thumb and *fore*-finger.

سریر sèrīr, *s. a.* A throne.

سریع sèrī", *a. a.* Quick, swift; سریعاً sèrī"an, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سرین sèrin, *a. t.* Cool (air); سرینلشمك sèrinlɛshmek, *v.n.* To grow cool or fresh.

سریه sèrìyyé, *s.a.* An expeditionary army; —, sùrrìyyé, *s. a.* A concubine.

سز sìz, *pron. t.* Ye, you; —, siz *or* sız, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without*; سزك sìzing, Your; yours; سزی sìzi, Ye, you (*acc.*); سزه sìzé, To you; سزده sìzdé, At *or* in you; سزدن sìzdan, From you; سزكله sìzingla, With you; سزسز sìzsiz, Without you; سزجه sìzja, Your fashion; according to you.

سزا sèzā, سزاوار sèzāvār, *a. p.* Worthy.

سزمك sèzmek (*aor.* سزر sèzer), *v.a.* To penetrate, see through (a concealed design); —, sìzmek (*aor.* سیزر sìzer), *v.n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.)

سس sèss, *s. t.* Sound; voice; —, —et, *v.n.* To call out, speak; —, sèss-vèrmek, وبرمك *v.n.* To sound, give a sound.

سست sùsst, *a. p.* Weak, feeble, relaxed, languid.

سطح sàth (t-h), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; —مستوی, sàthi-mùsstévī, A plane, plane surface; —مستدیر, sàthi-mùsstédīr, A globular surface.

سطر sàtr, *s.a.* A line of writing; a

line drawn on which to write straight.

سطوت sàtvet, *s. a.* Might, warlike [power.

سعادت sà"ādet, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو sà"ādetlū, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت dāru-'ss-sà"ādet, (The house of felicity) The Sultan's gyneceum; سدهٔ سعارت sùddé'i-sà"ādet, (The threshold of felicity) The court of government.

سعایت sì"āyet, *s. a.* Calumny; backbiting; ا—, —et, *v.n.* To backbite, calumniate.

سعه sì"à, *s.a.* Amplitude; سعهٔ مشرق sì"à'i-mèshrik, Eastern amplitude; سعهٔ مغرب sì"à'i-màghrib, Western amplitude.

سعد sà"d, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدین sà"dèyn, *s. a. dual.* The two fortunate planets, Jupiter and Venus.

سعر sì"r, *s. a.* Price current of any commodity in the market.

سفارت sèfārèt, *s. a.* An embassy, legation, mission; ambassadorship; سفارتخانه sèfārèt-khānė, *s.p.* An ambassadorial residence.

سفاك sèffāk, *a. a.* Bloodthirsty, sanguinary, shedder of blood.

سفالت sèfālèt, *s. a.* Lowness of rank and condition.

سفاهت sèfāhàt, *s. a.* Senseless and inconsiderate conduct, especially in ostentatiously spending money.

سفته sùftė, *a. p.* Bored, drilled through; ناسفته nā-sùftė, Not drilled or bored.

سفر sèfer, *s. a.* A journey, trip, voyage; a campaign, a cruise; war; travel; time; ا—, —et, *and* ویرمك —, —vèrmek, *v.n.* To go on a journey, voyage; اچمق —, sèfer-àchmak, *v.n.* To commence war or hostilities; بوسفر bū-sèfer, This time, this once; قاچ سفر kàch-sèfer? How many times?

سفرا sùfèrā, *s. pl. a.* (*of* سفیر sèfīr), Ambassadors, envoys.

سفره sòfra, *s. a.* A table (or substitute) prepared with food, &c., ready for a meal; بزی —, sòfra-

-bèzi, *s. t.* A tablecloth.

سفسطه sèfs*a*ta (sàfsa*t*a), *s. a.* Sophisms, casuistic argumentation.

سفك sèfk, *s. a.* A shedding (of blood); دما—, sèfki-dimā-et, *v.n.* To shed blood.

سفله sèfélé, *s. pl. a.* (*of* سافل sāfil), Low fellows. [Low.

سفلى sùflī (*fem.* سفليه sùflìyyé), *a.a.*

سفرى sùfun, *s. pl. a.* (*of* سفينه sèfīné), Ships.

سفيد sèfīd, *a. p.* White; —بحر bàhri-sèfīd, The Mediterranean.

سفير sèfīr, *s. a.* An ambassador, envoy. [(Noah's).

سفينه sèfīné, *s. a.* A ship; the ark

سفيه sèfīh, *s. a.* A foolish, inconsiderate spendthrift.

سقا sàkkā (sàka), *s. a.* A water-carrier; —قوشى, sàka-kùshu, *s. t.* A pelican; a goldfinch.

سقامت sàkāmèt, *s. a.* Harm, hurt; hurtfulness.

سقط sàkat, *s. a.* A defect, defectiveness, damage; —, *a. t.* Defective, damaged, injured; dangerous; infirm, mutilated, invalided; سقطلق sàkatlik, *s. t.* Danger of harm; —, —et, *v.a.* To hurt, injure, damage, make infirm, mutilate.

سقف sàkf, *s. a.* A roof; a ceiling.

سقنغور sàkanghūr, *s. t.* A square or half-square piece of muslin used as an envelope for letters and official papers. [wards.

سقوط sùkūt, *s. a.* A falling down-

سك sègh, *s. p.* A dog; —, sìk, *s. t.* The penis.

سكان sùkkyān, *s. a.* A ship's or boat's rudder or helm; —, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكبان sèghbān (sèymen), *s. p.* Formerly a soldier of a particular corps of the Janissaries, next a soldier of some regiments organised in the European style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سكته sèkté, *s. a.* An impediment; —ويرمك, sèkté-vèrmek, *v.n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سكر sèkr, *s. a.* Drunkenness, ebriety, inebriety; —, sùkker, *s. a.* Sugar; —, *or* سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سكرتمك sèghirtmek (*aor.* سكردر sèghirdir), *v.n.* To run.

سكردم sèghirdim, *s. t.* The raised way or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سكز sèkiz, *a. t.* Eight; سكزنجى sèkizinji, *a. t.* The eighth.

سكسان (sèksen), *a. t.* Eighty.

سكشمك sìkishmek (*aor.* سكشور sìkishir), *v.n.* To copulate together. See سينك. [ther.

سكمك sèkmek (*aor.* سكر sèker), *v.n.* To glance off, ricochet (a projectile); —, sìkmek, *v.a.* To act the male in copulation, to tread, line, cover, &c.

سكنات sèkénāt, *s. pl. a.* (*of* سكنت, *not used*), Quiescent states; —حركات و hàrékyāt-u—, Active and quiescent states, uprisings and lyings down.

سكنه sèkéné, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكنى *or* سكنا sùknà, *s. a.* A habitation; —قابل kābili-sùknà, *a. p.* Habitable.

سكوت sùkyūt, *s. a.* Silence, holding one's tongue; ا—, —et, *v.n.* To refrain from speaking.

سكون sùkyūn, *s. a.* A remaining motionless; a remaining, staying in a place; the quiescent state of a consonant or the not being followed by a vowel in the same syllable.

سكونت sùkyūnèt, *s. a.* Tranquillity of deportment, freedom from hurry or disturbance.

سكه sìkké, *s.a.* The impression on coins; the coin itself; the die with which coins are struck; —كسمك, sìkké-kèssmek, *v.n.* To strike money.

سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سكين sìkkīn, *s. a.* A knife.

سكينه sèkiné, *s. a.* The glory of God in the ark of the covenant.

سل sèll, *s. a.* The drawing (a

a sword) from its scabbard; سل‌سیفـا sèlli-sèyf-et, *v.n.* To draw the sword.

سلاح sìlāh, *s. a.* Any kind of offensive arm; سلاحلو sìlāhli, *a. t.* Armed; سلاحلنمق sìlāhlanmak, *v.n.* To arm one's self, take up arms; سلاحشور sìlāh-shòr (sàlahòr), *s. p.* A kind of knight in dignity.

سلاست sèlāssèt, *s. a.* Facility (of diction); —لسان, sèlāssètï-lìssān, An easy, flowing manner of speech.

سلاله sùlālé, *s. a.* Children, descendants, posterity, descending race or stock.

سلام sèlām, *s. a.* Peace; the saying, Peace be to you! a salutation, a motion or signal of courtesy equivalent to taking off the hat, and consisting in kissing the finger ends of the right hand and carrying it to the head; —ویرمك, sèlām-vèrmek, *v.n.* To make (as a superior) the signal of courtesy to any one; —المق, sèlām-àlmak, *v.n.* To receive and

render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; —كوندرمك, sèlām-ghyùndɛrmek, *or* ا—, —et, *v.n.* To send compliments or salutations; —دورمق, sèlām-dùrmak, *v.n.* To present arms; سلامه دورمق sèlāma-dùrmak, *v.n.* To stand ready to receive and salute a superior; سلام علیکم sèlāmun (*or* sèlām)-"àlèykyum! Peace be upon you! (*to which is replied*) علیکم سلام "àlèykyum-sèlām (*or* —وعلیکم vè-"àlèykyum—) Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت sèlāmet, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; سلامتله sèlāmètla! In safety! (said to any one on his taking leave).

سلاملك sèlāmlik, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a pub-

lic appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سلب sèlb, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; —, sèleb, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; —, sèlb-et, *v.a.* To take, seize, carry off; سلبي sèlbī (*fem.* سلبيه sèlbìyyé), *a. a.* Privative or negative; صفات سلبيه sìfāti-sèlbìyyé, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless,* &c.

سلحدار sìlahdār (sìlihdār), *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سلخ sèlkh, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله sìlsilé, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; —يورمك, sìlsilé-yùrumek, *v.n.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان sùltān, *s. a.* (*pl.* سلاطين sèlātīn), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; — والده wālidé-sùltān, The mother of the Sultan. (In naming the Sultan this title precedes his name, as, سلطان محمود Sùltān-Màhmūd; but in the case of his daughters, the name stands first, as, اسماسلطان Essmà-Sùltān; سلطانى sùltānī (*fem.* سلطانيه sùltānìyyé), *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت sàltanàt, *s.a.* The sultanate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; —سنيه, sàltanàti-sènìyyé, The imperial Ottoman Government.

سلف sèlef, *s. a.* (*pl.* اسلاف èsslāf), A predecessor in office.

سلك sìlk, *s. a.* A series, order, row (of beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلكمك sìlkmek (*aor.* سلكر sìlkeR), *v.a.* To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by

pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سكلمك sìlkinmek, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلكمه sìlkm*a*, *s. t.* A kind of toss-up dish of fried food.

سلم sèllèm! May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلى الله عليه وسلم sàlla-'llāhu-"àlèyhi-vè-sèllèm); —, sùllem, *s. a.* A ladder; a staircase.

سلمك sìlmek (*aor.* سيلر sìlɛr), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سلمن sùlumèn, *s. t.* Name of two preparations of mercury; —اق âk—, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; —طاتلو tàtl*i*—, Calomel.

سلوك sùlūk, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; ا—, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوى sèlvà, The quails sent to feed the Israelites.

سلە sìllé (*for* سيلى sīlı, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سليقه sèlīk*a*, *s. a.* Natural genius.

سليم sèlīm, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سليمانى sùlèymānī, *s. t.* A kind of precious agate.

سم sùm, *s. p.* The hoof of a horse; —, sèmm, *s. a.* Poison.

سما sèmā, *s. a.* (*pl.* سماوات sèmāvāt), The sky.

سمات sìmāt, *s. a.* A mark made on any thing to distinguish it; a characteristic.

سماحت sèmāh*àt*, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو sèmāh*atlū*, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط sùmāt, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع sèmā", *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعى sèmā"ī (*fem.* سماعيه sèmā"iyyé),

a.a. Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق sùmmāk, *s. a.* Sumach; سماقی sùmmākī (sòmākí), *s. t.* Porphyry.

سماك sìmāk, *s. a.* Name of two stars; سماك اعزل sìmāki-à''zèl, (The unarmed Simak) Spica Virginis(?) *and* سماك رامح sìmāki - rāmih, (The spear-holding Simāk) Arcturus(?); بين السماكين bèyné-'ss-sìmāki--vè-'ss-sèmèk, The distance between the stars (Sìmāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported.

سماوی sèmāvī (*fem.* سماویه sèmāvìyyé), *a. a.* Celestial.

سمپاره sùmpārέ (*zòmpara*), *s. p.* Emery.

سمت sèmt, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; سمت رأس, sèmti--rè'ss, The zenith; سمت قدم sèmti--kàdem, The Nadir.

سمر sèmer, *s. t.* A pack-saddle.

سمرمك sèmirmek (*aor.* سميرر sèmirir), *v.n.* To grow fat.

سمسار sìmsār, *s. a.* A broker.

سمع sèm'', *s. a.* A hearing; the ear; سمعاً وطاعه sèm''an-vè-tā''a, *ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سمك sèmek, *s. a.* A fish.

سمكورمك sùmkyurmek (*aor.* سمكورر sùmkyurur), *v.n.* To blow one's nose.

سمن sèmen, *s. p.* Jessamine; —, sìmèn, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سمند sèmènd, *s. p.* A horse.

سمندر sèmendèr, *s. p.* A salamander.

سمو sùmùvv, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سمور sèmmūr (sàmur), *s. a.* The sable.

سموك sùmuk, *s. t.* Snot, mucus; سموكلو sùmuklu, *a. t.* Snotty, mucous; سموكلو بوجك sùmuklu-bùjek, *s. t.* A snail, a slug.

سموم sèmūm, *a. a.* Poisonous; — *s. a.* The poisonous wind.

سمیت *or* سمید sìmit, *s. t.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سمیر sèmīr, *s. a.* Evening conversation.

سمیز sèmiz, *a. t.* Fat, well-fed; —اوت, sèmiz-òt, *s. t.* Purslain.

سمیع sèmī", *s. a.* The all-hearing God.

سمین sèmīn, *a. a.* Fat, well-fed.

سن sèn, *pron. t.* Thou; سنك sèning, Thy; thine; سنی sèni, Thee; سکا sànga, To thee; سندہ sèndé, At *or* in thee; سندن sèndan, From thee; سنکله sèningla, With thee; سنسز sènsiz, Without thee; سنجه sènja, Thy fashion, according to thee; —, sìnn, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسنان èssnān), A tooth.

سنا sènā, *s. a.* Brightness, splendour; —, *or* —مکی, sènā-mèkkī, Senna (the most esteemed coming from Mecca).

سنان sìnān, *s. a.* The point or head (of a lance.

سنبکی sùnbéki, *s. t.* A diver in deep water.

سنبل sùnbul (zùnbul), *s. p.* A hyacinth; سنبلی sùnbulī, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سنبله sùnbulé, *s. a.* A head *or* ear of corn; the sign Virgo.

سنه sènė, *s. a.* A year; —, sìnė, *s. a.* Sleep.

سنت sùnnèt, *s. a.* Any religious practice founded on an imitation of the actions of Muhammed, especially circumcision; the whole body of practices so founded, constituting the third basis of Muhammedan canon law; سنتجی sùnnètji, *s. t.* A circumciser; سنتلو sùnnètli, *a. t.* Circumcised; سنتسز sùnnètsiz, *a. t.* Uncircumcised; —او, sùnnèt-òl, *v.n.* To undergo circumcision; —ا, sùnnèt-et, *v.a.* To circumcise.

سنتنه sèntina, *s. t.* (*Italian*), The bilge of a ship; —صویی, —sùyu, Bilge-water.

سنج sènj, *a.p.* (*in composition*), Who weighs, measures, esteems, values, considers.

سنجاب sìnjāb (zìnjèf)), *s. p.* The

grey squirrel; سنجابی sìnjābī, *a. a.* Of the colour of the grey squirrel's fur.

سنجاق sànjak, *s. t.* A flag, banner, ensign, standard; a minor province, of which several may be included in one ایالت èyālèt, or government-general; سنجاقدار sànjakdār, An ensign-bearer; —شریف, sànjaki-shèrīf, The sacred banner of Muhammed preserved at Constantinople.

سند sèned, *s. a.* A document (as being a thing on which one can lean with confidence).

سندروس sèndérūss (sàndaloss), *s. t.* Gum copal(?), gum sandarac(?)

سندس sùnduss, *s. a.* A kind of rich silk stuff.

سنسی sìnsi, *s. t.* A sly fellow.

سنك sèning, *pron. t.* Thy; thine; —, sèngh, *s. p.* A stone; سنکبار sènghbār, سنکسار sènghsār, سنکلاخ sènghlākh, *s. p.* A stony place.

سنکسار sènghsār, *s. p.* The punishment of lapidation or stoning to death.

سنگین sènghīn, *a. p.* Heavy.

سنمك sìnmek (*aor.* سینر sìnER), *v.n.* To shrink to nothing (in a corner), to huddle one's self up, to hide one's self as it were from shame, modesty, or confusion.

سنوح sùnūh, *s. a.* A becoming manifest, appearing; —, —et, *v.n.* To appear, come forth, be made manifest.

سنور sìnir, *s. t.* A limit, boundary, frontier, coast; —کسمك, sìnir-kèssmek, *v.n.* To appoint, mark out, lay down, define a frontier or boundary.

سنوی sènévī (*fem.* سنویه sènévìyyé), *a. a.* Annual.

سنی sèni, *pron. t. acc.* Thee; —, sènī (*fem.* سنیه sènìyyé), *a. a.* Splendid, brilliant; —, sùnnī, *a. a.* Conforming to the practices of Muhammed in all religious observances; a Sunnite or orthodox Mussulman.

سنین sènīn, *s. pl. a.* (*of* سنه sènè), Years.

سو sū, *s. p.* A side; سوبسو sū-bè-sū, Side by side; on all sides.

سوء sù', *s. a.* Evil; badness; —حال,

sù'i-hāl, (Badness of condition or circumstances) Bad circumstances; سوءظن sù'i-zànn, (Badness of conjectural opinion) A bad opinion, suspicion.

سواحل sèwāhil, *s. pl. a.* (*of* ساحل sāhil), Shores, coasts.

سواد sèwād, *s. a.* Blackness; a dark body easily seen at a distance, *and hence* a town, city.

سوار sùwār, *a. p.* Mounted, riding.

سواری sùwāri, *s. p.* A cavalry soldier; cavalry; —, *s. t.* The captain of a man-of-war.

سؤال sù'āl, *s. a.* A questioning, asking; begging; a question; ا—, —et, *v.a.* To ask.

سوبیه sùbiyé, *s. t.* Any drink made from crushed pips, kernels, &c.

سوپرمك sùpurmek, سوپرکه sùpurghé, سوپرندی sùpurundu, See سپورمك, &c.

سوخته sūkhté, *a. p.* Burnt; —, *s. p.* (sòfta), One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود sùd, *s. p.* Profit, gain; اور—, sūd-āvèr, *a. p.* Which brings profit; — (*or* سوت sùt), *s. t.* Milk; انا—, sùt-àna, A wet-nurse; foster-mother; قرنداشی—, sùt-(kàrdashi), A foster-brother; سودن کسمك sùtdan-késsmek, *v.a.* To wean.

سودا sèvdā, *s. a.* *Black bile* (a supposititious humour of the body); melancholy; any fixed idea, wish, or monomania; —قره kàra-sèvdā, *s. t.* The spleen or monomania of melancholy; سوداوی sèvdāvī, *a. a.* Pertaining to *black bile* or melancholy.

سوده sūdé, *a. p.* Rubbed.

سور sūr, *s. a.* A rampart, city wall, castle wall; —, *s. p.* A feast, merry-making.

سوراخ sūrākh, *s. p.* A hole.

سورت sèvrèt, *s. a.* The violence of an attack.

سورتمك sùrtmek (*aor.* سورتر sùrtER), *v.a.* To draggle (one's clothes) in the dirt; سورتنمك sùrtunmek (*aor.* سورتنور sùrtunur), *v.n.* To

crawl, drag one's self along in the dirt; to grub one's self in the dirt; to frequent improper places.

سورچمك sùrchmek (*aor.* سورچر sùrchER), *v.n.* To slip (the foot).

سورك sùrek, *s. t.* Duration, durability.

سوركلمك sùruklémek (*aor.* سوركلر sùruklER), *v.a.* To drag, drag along; سوركلنمك sùruklenmek (*aor.* سوركلنور sùruklenir), *v.n.* & *p.* To trail *or* be dragged along.

سورغون sùrghyun, *s. t.* Exile; a place of exile; an exiled person.

سورغو sùrghu, *s. t.* A bolt; the bolt of a lock.

صورمك sùrmek (*aor.* سورر sùrER), *v.a.* To exile (a person); to drive (cattle, &c.); to rub in, on, *or* against (ointment, &c.); to plough (land); to live (a life); to shoot out (roots or branches); —, *v.n.* To travel quickly; to last (a while); to require time, take time; to shoot (seeds, plants), spring up, take root, send forth shoots, grow; to be purged or very much relaxed (the belly); —عمر "ùmr-sùrmek, *v.n.* To lead an agreeable life; —چفت chìft-sùrmek, *v.n.* To drive the plough; —يوز yùz-sùrmek, *v.n.* To rub the face (on the ground) as a sign of humility.

سورنمك sùrunmek (*aor.* سورينور sùrunur), *v.n.* To rub one's self (against any thing); to drag one's self along. [Kur'an.

سورهٔ sūrÉ, *s. a.* A chapter of the

سورو *or* سوری sùru, *s. t.* A flock (as being driven by a drover); a considerable number of individuals of any live thing, a flock, crowd, group, herd; —, sìvri, *a. t.* Sharp-pointed; سوريجی sùruju, *s. t.* A postilion.

سوز sùz, *s. t.* A word; a saying, what one says; a promise; a word to say against any thing; an objection; سوزی كچر sùzughèchER, *a. t.* One whose word,

command, or request has great weight; اکاسوزم یوق àng*a*-sùzum--yòk, I have nothing to say against that; برینه سوزاتمق bìrina--sùz-àtm*a*k, *v.n.* To talk at one; برنیك سوزینی طوتمق bìrining-sùzunu--tùtm*a*k, To keep some one's commandments; —, دکلمك sùz--dīném*e*k, To give ear to advice; برنیك سوزندن چقمق bìrining-sùzund*a*n- chìkm*a*k, Not to follow what some one has recommended or requested; سوزندن دونمك sùzund*a*n-dùnmek (*with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion; سوزم یانه sùzum-y*à*bàn*a*, (my word to the wilderness) I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (the *Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet); —, sūz, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning; —, *s. p.* A burn, a burning; grief, sorrow, regret.

سوزان sūzān. *a. p.* Burning.

سوزکیچ sùzghech, *s. t.* A strainer, cullender, filter.

سوزلمك sùzulmek (*aor.* سوزیلور sùzulur), *v.n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes); to droop down on the spot (a drunken man); —, *v.p.* To be strained, filtered.

سوزمك sùzmek (*aor.* سوزر sùzer), *v.a.* To strain, filter.

سوزن sūzèn, *s. p.* A needle.

سوس sùss, *s. t.* Any superficial embellishment; the *shading* of pencil or water-colour drawings; سوس ویرمك sùss-vèrmek, *v.n.* To set off with any embellishment; سوسنی اورمق sùssunu-wùrm*a*k, To shade (a drawing); سوسلا sùss--et, *v.n.* To strut and shew one's self off.

سوسن sūsèn, *s. p.* A lily; an iris.

سوق sèvk, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending; an instigating; —, —*et*, *v.a.* To drive,

push, urge, send, cause to go; to instigate, incite; —, sūk, *s. a.* A street of shops. [the seam.

سوكك sùkuk, *a. t.* Ripped open at

سوكلون sùghlun, *s. t.* A pheasant.

سوكمك sùkmek (*aor.* سوكر sùker), *v.a.* To rip up (a seam), unsew; to take to pieces; to pull up by the roots; to make one's way (through obstacles of any kind); to read, decipher; —, *v.n.* To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed; —, sùghmek, *v.n.* To call names, revile, curse, swear; سوكلمك sùkyulmek, *v.n.* To come unsewn; to run, rove out (any knitted work); —, *v.p.* To be ripped or unsewn or unrove, taken to pieces; to be got through, got over; to be read or deciphered.

سوكند sèvkènd, *s. p.* An oath.

سوكيلو sèvghili, *s. t.* The beloved object of one's affection; a gallant; a sweetheart.

سولپك sùlpuk, *a. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.

سولك sùluk, *s. t.* A leech.

سومك sèvmek (*aor.* سور sèver), *v.a.* To love; to like.

سونج sèvinj, *s. t.* Joy, gladness.

سوندرمك sèvindirmek (*aor.* سوندرر sèvindirir), *v.a.* To make happy, cause to rejoice; —, sùndurmek (*aor.* سوندورر sùndurur), *v.a.* To put out, extinguish.

سونكر sùngher, *s. t.* A sponge.

سونكى sùnghu, *s. t.* A bayonet.

سوينمك sèvinmek (*aor.* سوينور sèvinir), *v.n.* To rejoice, be glad, be pleased; —, sùnmek (*aor.* سونر sùner), *v.n.* To go out, become extinguished.

سويه sèvìyyé, *s. a.* Equality (in على السويه "àlé-'ss-sèvìyyé, *ad. a.* Equally, alike).

سويجى sèviji, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.

سويدا sùwèydā, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.

سويلجه *or* سيويلجه sìvilja, *s. t.* A pimple.

سویلمك sùwèylémek) (*aor.* سویلر sùwèyler), *v.a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سویلتمك sùwèylɛtmek, *v.a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سویلنمك sùwèylɛnmek, *v.n.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, *or* سویلنلمك sùwèylénilmek, *v.p.* To be said, pronounced, spoken; سویلشمك sùwèylɛshmek, *v.a.* To confer together, talk (some matter over) together.

سویندرمك sùyundurmek (sùndurmek); سوینمك sùyunmek (sùnmek). See سوندرمك *and* سونمك.

سه sèh, *a. p.* Three; سه‌شنبه sèh-shènbih, *s. p.* Tuesday; —, sa, sé, Turkish conditional termination, contracted from ایسه ìssé, *if it be, though it be.*

سهام sìhām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm), Arrows.

سهر sèhr, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.

سهل sèhl (sèhil) *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).

سهم sèhm, *s. a.* An arrow; (sèhim) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchequer-bill, bank-note, or assignat (afterwards called قائمه kā'imé).

سهو sèhv, *s. a.* A mistake; ا—, —et, *v.n.* To make a mistake.

سهولت sùhūlĕt, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتلو sùhūlètli, *a. t.* Easy, not difficult.

سی sì, *a. p.* Thirty; —, si *or* si, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; as باباسی bàbassi, His father, دده‌سی dèdéssi, His grandfather.

سیا sìya, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; —! *int. t.* Back your boat! ا—,

—et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سیاح sèyyāh, *s. a.* A traveller.

سیاحت sèyāhàt, *s. a.* Travel; سیاحتنامه sèyāhàt-nāmé, *s. p.* A book of travel.

سیادت sìyādèt, *s. a.* The quality of being a سیار sèyyid, *descendant of Muhammed.*

سیار sèyyār (*fem.* سیارهٔ sèyyārè, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سیاست sìyāssèt, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; —, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سیاق sìyāk, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سیاق وسباق sìyāk-u-sìbāk, The context; بوسیاقده bū-sìyàkd*a*, According to this, thus, in this manner.

سیاقت sìyākàt, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سیال sèyyāl (*fem.* سیاله sèyyālé), *a.a.* Flowing, liquid.

سیان sìyān, *s. a. dual* (*of* سی *not used*), Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سیاه sìyāh, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of the black colour; سیم‌سیاه sìm-sìyāh, Quite black; سیاهلتمق sìyāhl*at*m*ak*, *v.a.* To blacken, make black; سیاهلنمق sìyāhl*an*m*ak*, *v.n.* To become black.

سیب sīb, *s. p.* An apple.

سیجاق sìjàk, *a. t.* Warm, hot; —, and سیجاقلق sìjàkl*ik*, *s. t.* Heat, warmth.

سیخ sīkh, *s. p.* A spit or skewer.

سید sèyyid, *s. a.* (*fem.* سیدهٔ sèyyidé), *s. a.* A prince; a descendant of Muhammed.

سیر sèyr, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, any thing to look at, a

spectacle; a looking at any thing; سیریری sèyr-yèri, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سیرجی sèyrji, *s. t.* A spectator, looker on, a promenader; ا—, —et, *v.a.* To look at, look on (any thing as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, sìyèr, *s. pl. a.* (*of* سیرت sīrèt), The characteristic acts of a person's life, particularly those of Muhammed or other celebrated men; کتب‌سیر kyùtubu-sìyèr, Historical books, biographical works relating to the lives of Muhammedan worthies; —, sīr, *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سیران sèyrān, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سیرانگاه sèyrān-ghyāh, A place for a promenade.

سیرت sīrèt, *s. a.* The general tenour of a person's life and deeds.

سیرك sèyrèk, *a. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.* Not frequently, seldom.

سیس sìss, *s. t.* A fog, a mist.

سیف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

سیل sèyl (sèl), *s. a.* سیلاب sīlāb, *s. p.* A torrent; the overflowing of water.

سیلان sèyélān, *s. a.* A flowing, running; ا—,—et, *v.n.* To flow, run.

سیلی sīlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear.

سیم sīm, *s. p.* Silver; —, sìyum, *a. p.* The thirtieth.

سیما sīmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لاسیما lā-sìyyémā, *ad. a.* Especially, principally, above all.

سیماب sīmāb, *s. p.* (Silver-water) Quicksilver, mercury.

سیمك sīymek (*aor.* سیر sìyer), *v.n.* To urine (said only of a dog).

سیمیا sīmyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

سیمین sīmīn, *a. p.* Of silver.

سینك sìnek, *s. t.* A fly; اتسینکی àt-sìnèghi, *s. t.* A gad-fly; سوریسینك sìvri-sìnek, *s. t.* A musquito; a gnat; سینکلك sìneklik, *s. t.* A

whisp for driving flies away with, a fly-flapper.

سینه sĭnė, *s. p.* The breast, bosom.

سینی sìni, *s. t.* A large brass or copper tray.

سیوشمك sìvishmek (*aor.* سیوشور sìvishir), *v.n.* To slip away quietly. [Swords, sabres.

سیوف sùyūf, *s. pl. a.* (*of* سیف sèyf),

سیولجه or سیلجه sìvilja, *s. t.* A pimple.

سیه sìyèh (*contracted from* سیاه sìyāh), *a. p.* Black. [keeper.

سئیس sè'ĭss, *s. a.* A groom, horse-

سیئه sèyyi'é, *s. a.* A sin; an evil consequence; سیئه سنی چکمك sèyyi'éssini-chèkmek, *v.n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shìn), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp, rash.* In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shà"bān.

شا shā, *or* شاء shā'*a*, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان شاء الله in-shā-'llāh, *If God wills, God willing,* used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shàp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth.

شاباش shābash! *int. p.* Well done! bravo!

شاپقه shàpka, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast; شاپقه لو shàpkali, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شاد shād (shàz), شادان shādān, شادمان shādmān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان shād-rèwān, *s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of

ablution. [annotator.
شارح shārih, *s. a.* A commentator,
شارق shārik, *in* شارق‌الانوار shāriku-'l-ènvār, *a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.
شاشرمق shàshirmak (*aor.* شاشرر shàshirir), *v.n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v.a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing).
شاشقین shàshkín, *s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.
شاشمق shàshmak (*aor.* شاشار shàshar); *v.n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).
شاشی shàshí, *a. t.* Squinting (eye).
شاطر shàtir, *s. t.* A kind of running footman in the olden time.
شاعر shā"ir, *s. a.* A poet.
شاقول shākūl (shāghol), *s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر shākir, *s. a.* One who gives thanks.
شاکرد shāghird, *s.p.* A pupil, schoolboy, scholar; an apprentice, learner of any kind. [plains.
شاکی shākī, *a. a.* One who com-
شال shāl (shàl), *s. p.* A shawl; a Cashmire shawl; the stuff of a Cashmire shawl. [merino.
شالاکی shàlāki, *s. t.* The best French
شالی shàli, *s. t.* A kind of camlet made of goats' hair.
شام shām, *s. p.* The evening; —, shāmm (*fem.* شامه shāmmé), *a. a.* Which perceives odours; قوت‌شامه kùvvéti-shāmmé, The sense of smelling.
شآمت or شئامت shà'āmet, *s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ). [tain, &c.).
شامخ shāmikh, *a. a.* High (moun-
شامل shāmil, *a. a.* Which includes, which contains; comprehensive.
شان shàn, *s. t.* (*for* شأن shè'n, *s.a.*) Honour, glory, reputation.
شانه shāné, *s.p.* A comb.

شاه shāh, *s. p.* The king of Persia; the Sultan; شاهانه shāhānė, *a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز shāh-bāz, *s. p.* The royal falcon.

شاهد shāhid, *s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, [public road.

شاهزاده shāh-zādė, *s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه shāhinshāh, *s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشين shāhnishīn, *s. p.* A kind of *projecting* covered balcony or bow-window in a house.

شاهين shāhin, *s. t.* A royal falcon.

شايان shāyān, *a. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibė, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شايد shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, peradventure.

شايسته shāyèsstė, *a. p.* Proper, fitting.

شايع shāyi'', *a. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread.

شايقه shāyi'ka, *s. t.* A kind of levantine lugger.

شايكان shāyghyān, *a. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or treasure.

شب shèb, *s. p.* The night.

شباب shèbāb, شبابت shèbābèt, *s. a.* Youth, youthfulness; عنفوان‌شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt, The flower of youth.

شباط shùbāt, *s. a.* February.

شبانروز shèbānrūz, *ad. p.* By night and by day.

شببوی shèb-būy, *s. p.* (Night-smelling), The stock; the wall-flower.

شبپره shèb-pèrė, *s. p.* A bat (bird).

شبخون shèb-khūn, *s. p.* A night attack.

شبك shèbek, *s. t.* A baboon.

شبكه shèbėkė, *s. a.* Any thing formed in meshes like a net, network.

شبنم shèb-nèm, *s. p.* Dew.

شبه shìbh, *s. a.* A resemblance; معين —, shìbhi-mà''īn, A rhomboid.

شبهه shùbhé (shùp—), *s.a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; ا—, —et, *v.n.* To doubt, to feel uncertain; to have a suspicion; شبهه‌لنمك shùphélenmek, *v.n.* To become suspicious, to have one's suspicions or doubts awakened; شبهه‌لو shùphéli, *a. t.* Doubtful, uncertain (thing); شبهه‌جی shùphéji, *s.t.* A doubting person.

شبيكه shèbīké, *s. a.* Any kind of network.

شبيه shèbīh, *a. a.* Similar, resembling, like.

شتا shìtā, *s. a.* The winter; —, shèttà, *a. a.* Various, many, different.

شتاب shìtāb, *s. p.* A running, making haste; ا—, —et, *v.n.* To run, hasten.

شتابان shìtābān, *a. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shùtur, *s. p.* A camel; شترمرغ shùtur-mùrgh, *s.p.* (Camel-bird), The ostrich; شتركاوپلنك shùtur-ghyāw-pèlènk, (Camel, cow, leopard) A cameleopard; شتربان

shùturbān, *s. p.* A camel-driver.

شتم shètm, *s. a.* A vilifying, abusing, scolding; ا—, —et, *v.n.* To call names.

شجاعت shèjā"àt, *s. a.* Courage, bravery, valour.

شجر shèjer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shèjéré (sèjéré), *s. a.* A genealogical tree, scheme of descent.

شجون shùjūn, *s. pl. a.* (*of* شجن, *not used*), Different ways of solution, relation, or explanation, *in* ذوشجون zū-shùjūn, *a. a.* Differently explained by different people (a tradition, &c.).

شجيع shèjī", *a. a.* Courageous, brave, bold.

شحامت shàhāmet, *s. a.* Fatness, plumpness of body. [governor.

شحنه shàhné, *s. p.* A magistrate,

شخص shàkhss, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s.a.* A tightening, making tight, firm, strong; ا—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm,

strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; امدشد āmed-shùd, امدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; ا— — —, āmed-u-shùd-et, *v.n.* To come and go to and fro.

شدت shìddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shìddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شدکان shùdéghyān, *s. pl. p.* (*of* شده shùdé, *not used*), The dead, those who were.

شدید shèdīd, *a. a.* Violent, vehement, severe.

شر shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خیروشر khàyr-u-shèrr, Good and evil.

شرا shìrā, *s. a.* A buying, purchasing; بیع وشرا bèy"-u-shìrā, Sale and purchase.

شراب shèrāb (sh*à*rab), *s. a.* Wine.

شرار shìrār, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs; (*of* شراره shìrāré), Sparks.

شراره shìrāré, *s. a.* A spark.

شراع shìrā", *s. a.* A sail; شراعکشاو shìrā"-k*y*ùshā-òl, *v.n.* To set sail, spread sails. [a stockade.

شرانپو sh*à*ranpo, *s. t.* A palisade;

شرائر shèrā'ir, *s. pl. a.* (*of* شریره shèrīré), Evils, mischiefs.

شرائط shèrā'it, *s. p. a.* (*of* شریطه shèrīt*a*), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; ا—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping any thing, as liquid manure, &c.

شرت shìrrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glosing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; ا—, —et, *v.a.* To explain by

way of comment, glosé, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open. [cut, cleft.

شرحه shèrh*a*, *s. a.* A slice; a gash,

شرزمه shèrzimé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmé, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; ا—, —et, *v.n.* To stipulate, lay down stipulations; شرطاولسون shàrt-òlsun, *int. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه shùrt*a*, *s.a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).

شرع shèr", *s. a.* God's sacred law, as educed from the Kur'an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the church in the earliest times; شرعی shèr"ī (*fem.* شرعیه shèr"ìyyé), *a. a.* Pertaining to

God's law; agreeable to God's law; شرعًا shèr"*an*, *ad. a.* Agreeably with God's law.

شرف shèref, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفیاب‌اول shèref-yāb-òl, *v.n.* To be honoured, receive honour.

شرفا shùréfā, *s. pl. a.* (*of* شریف shèrīf), Princes, descended from Muhammed.

شرفه shùrfé (shèrifé), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه‌لو (shèrifé-li), *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).

شرق shàrk, *s. a.* The east; شرقی shàrkī (*fem.* شرقیه shàrkìyyé), *a. a.* Eastern.

شرك shìrk, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.

شرکا shùrékyā, *s. pl. a.* (*of* شریك shèrīk), Partners, associates.

شرکت shìrkèt, *s. a.* Partnership; an association, company.

شرلغان shìrla*gh*àn (*for* شیروغن shīr-

- rùghān, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم shèrm, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار shèrmsār, شرمگین shèrmghīn, شرمناك shèrmnāk, شرمنده shèrmèndé, شرمیده shèrmīdé, *a. p.* Ashamed.

شروب shùrup, *s. t.* Syrup.

شرور shùrūr, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.

شروط shùrūt, *s. pl. a.* (*of* شرط shàrt), Conditions, provisos, stipulations, points.

شروع shùrū", *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; —, —et, *v.n.* To begin, commence, enter.

شره shèreh, *s. a.* Avidity, greediness.

شریان shìryān, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) *in* شریان طمری shìryān-dâmari, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery(?).

شرید shèrīd, *s. t.* A piece of braid or tape.

شریر shèrīr, *s. a.* A malignant.

شریعت shèrī"àt, *s. a.* The same as شرع shèr", which see.

شریف shèrīf (*fem.* شریفه shèrīfé), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed.

شریك shèrīk, *s. a.* A partner, an associate, a fellow.

شست shùsst, *s. p.* A washing; شست وشو shùsst-u-shū-et, *v. a.* To wash.

شسته shùsstė, *a. p.* Washed; ناشسته nā-shùsstė, Unwashed.

شش shèsh, *a. p.* Six.

ششخانه shèsh-khānė (shìsh-hānė), *s. p.* A rifle; ششخانه لو (shìsh-hānėli), *a. t.* Rifled (gun).

ششمان shìshmàn, *a. t.* Corpulent.

ششمك shìshmek (*aor.* شیشر shìsher), *v.n.* To swell, swell out.

شصت shàsst, *a. p.* Sixty.

شطارت shàtārèt, *s. a.* Alacrity, activity, sharpness.

شطرنج shàtrènj (sàntrànj), *s. p.* The game of chess; a check *or* chequer (on any stuff or surface);

شطرنجلو (sàntrànjlí), *a.t.* Checked, chequered. [mark or sign.

شعار shì"ār, *s. a.* A distinctive

شعاع shù"ā", *s. a.* A ray of light, a sunbeam.

شعبان shà"bān, *s. a.* The eighth month of the Muhammedan year.

شعبده shù"bédé, *or* شعبذه shù"bézé, *s. p.* Any trick of legerdemain or conjuring; شعبده‌باز shù"bédé--bāz, *s. p.* A conjuror, trickster.

شعبه shù"bé, *s. a.* A ramification; a subdivision; a branch of a clan or tribe.

شعر shì"r, *s. a.* Poetry; the poetical fire or vein; —, shà"r, *s.a.* Hair; —شویلمك, shì"r--sùwèylémek, *v.n.* To indite poetry; —اوقومق, shì"r-òkumak, To read, recite, repeat poetry; شعری shì"rī (*fem.* شعریه shì"rìyyé), *a. a.* Pertaining to poetry. [shā"ir), Poets.

شعرا shù"arā, *s. pl. a.* (*of* شاعر

شعریه shà"rìyyé (shèhrìyyé), *s. t.* Vermicelli.

شعشعه shà"sha"a, *s. a.* A glittering, flashing, gleaming.

شعله shù"lé, *s.a.* Flame.

شعور shù"ūr, *s. a.* Intelligence, intellect, understanding.

شعیر shà"īr, *s. a.* Barley.

شغب shàghab, *s. a.* A turmoil.

شغف shàghf, *s. a.* Violent love, passion.

شغل shùghl, *s.a.* An occupation.

شفا shìfā, *s. a.* A state of health; a return to health, a cure; a remedy, means of cure, or wholesome thing conducive to health; شفالو shìfālí, *a. t.* Wholesome, beneficial to health; —بولمق, shìfā-bùlmak, *v.n.* To be cured, get well; —ویرمك, shìfā-vèrmek, *v.n.* To grant health (God); شفالراولسون shìfālar-òlsun! *int. t.* May it be health to you! (*said to one after he has drunk, bathed, or been shaved*); دارالشفا dārù-'sh-shìfā, A hospital.

شفاعت shìfā"àt (shè—), *s. a.* Intercession; ا—, —et, *v.n.* To make intercession.

شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous,

clear, transparent.

شفاء shìfāh, *s. pl. a.* (*of* شفه shèfé), Lips; شفاهی shìfāhī, *a. a.* Verbal, oral; شفاهاً shìfāh*an*, *ad. a.* Verbally, orally, by word of mouth.

شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss; —یارمه— yàrm*a*—, A melting peach; ات‌شفتالوسی èt-shèftālissi, کبادشفتالوسی kèbād-shèftālissi, A clingstone peach; تویسزشفتالو tùysuz-shèftāli, (*a downless peach*) A nectarine.

شفته shìftέ, *a. p.* Mad; distracted with love; —, *s. p.* A lover.

شفق shàfak, *s. a.* The evening twilight; the break of day.

شفقت shàfakat, *s. a.* The tendency of feeling which leads to commiseration; شفقتلو shàfakatlū, *a. t.* Kind (*used in addressing*

شفوی shèfévī, *a. a.* Labial. [*letters*).

شفه shèfé, *s. a.* A lip; شق‌شفه shàkki-shèfé-et, *v. n.* To open one's lips or mouth and speak.

شفیع shèfī", *s. a.* An intercessor; the great intercessor (Christ with Christians, Muhammed with Muhammedans).

شفیق shèfīk, *a. a.* Kind, commiserating.

شق shàkk, *s. a.* A splitting open, rending, severing; —, shùkk, *s. a.* A part, a subdivision of any matter under consideration, a case; شقین shìkkàyn, *s. a. dual*, The two cases (supposed or shewn); —, shàkk-et, *v. a.* To rend.

شقا shàkā, *s. a.* Wickedness, ill-doing; —, *s. t.* Fun, a joke; —ارباب èrbābi-shàkā, Wicked people, evil-doers; —, —et, *v. n.* To speak or act in joke; —شویلك shàka-sùwèylέmek, To speak in joke.

شقاق shìkāk, *s. a.* Contention, quarrelling, discord.

شقاوت shàkāvèt, *s. a.* Evilness, wickedness, badness.

شقایق shàkāyik, *s. t.* The peony.

شقه shùkka, *s. a.* A note, short letter.

شقی shàkī (*fem.* شقیه shàkìyyέ),

a. a. Wicked, evil-minded, bad; —, *s. a.* A wretch, villain.

شك shèkk, *s. a.* A doubt; a doubting; ا—, —et, *v. n.* To have a doubt, to doubt.

شكار shìk*y*ār, *s. p.* The chase, hunting, fowling, fishing; any thing caught in the chase, prey; —, *a. p.* (*in composition*), Who or which catches as prey.

شكاف shìk*y*āf, *s. p.* A crack, fissure, cleft; —, *a. p.* (*in composition*), Who cleaves; موشكاف mū-shìk*y*āf, *a. p.* Who splits hairs; موشكافانه mū-shìk*y*āfānė, *a. p.* After the manner of one who splits hairs.

شكال shìk*y*āl, *s. p.* Trammels for a [horse.

شكان shìk*y*ān, *s. p.* A curl; a twist; a plait; a wrinkle; —, *a. p.* Curly; folded; wrinkled.

شكايت shìk*y*āyet, *s. a.* A complaint, doleance; ا—, —et, *v. n.* To make a complaint; شكايتجي shèk*y*āyetji, *s. t.* A complainant.

شكر shèkėr, *s. t.* Sugar; sweetmeats made with sugar; كل بشكر gh*y*ùl-bė-shèkėr, Conserve of roses; شكرجي shèkėrji, *s. t.* A confectioner; شكرلمه shèkėrlėmė, *s. t.* Sweetmeats of sugar, confectionery; —, shùkr (shùk*y*ur), *s. a.* Thanks, thankfulness; ا—, —et, *v. n.* To give thanks; —, shùkr! —اولسون, shùkr-òlsun! شكرلراولسون shùk*y*urlėr-òlsun! Thanks be (to God)!

شكران shùkrān, *a. a.* Thankful, grateful; شكرانيت shùkrānìy*y*èt, *s. a.* Gratitude, thankfulness.

شكرانه shùkrānė, *s. p.* A thanks-offering, any thing done as a mark of gratitude.

شكرف shìghèrf, *a. p.* Good; abundant, much.

شكست shìkèsst, *s. p.* A breaking; ا—, —et, *v. a.* To break.

شكسته shìkèsstė, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia.

شكفته shùk*y*ùftė, *a. p.* Blown, opened, open (a flower).

شكل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shìkèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shìkèmbé (ìshkèmbé), *s. p.* Tripe.

شکن shìkèn, *a. p.* (*in composition*), [Who breaks.

شکنجه shìkènjé (ìshkènjé), *s. p.* Torture; ا—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (*for* شکوی) shèkwà, *s. a.* A complaint; ا—, —et, *v.n.* To make a complaint.

شکوفه shùgh*y*ūfé, *s. p.* A flower, [blossom.

شکوه shùk*y*ūh, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکیب shèkīb, شکیبا shèkībā, *a. p.* Patient; شکیبائی shèkībā'ī, *s. p.* Patience.

شلته shìlté, *s. t.* A thin, quilted, upper cushion for sitting on.

شلغم shàlgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shàlwar, *s. t.* Loose and long trowsers.

شم shèmm, *s. a.* A smelling, examining or perceiving odours; ا—, —et, *v.a.* To smell.

شماتت shèmātèt, شماته shèmātè (*shàmata*), *s. a.* A noise, loud

noise; ا—, *shàmata*-et, *v.n.* To make a great noise; شماته‌تلی *shàmata*-tèli, *s. t.* Tinsel.

شمار shàmar, *s. t.* A smack on the face, a box on the ear; —, shùmār, *s. p.* A counting; count, tale; —, *a. p.* (*in composition*), Who counts, tells.

شمال shìmāl, *s. a.* The north; the left side; شمالی shìmālī, *a. a.* Northern.

شمائل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال shìmāl, *not used in this sense*), The qualities of heart or mind *contained* in one; the features *contained in one's countenance.*

شمدی shìmdi (shìndi), *s. t.* The present time; —, *ad. t.* Now, at present; presently, immediately, directly, in a minute; just now, a minute ago; —همان *hèmen*-shìndi, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیلك shìmdilik, *ad. t.* For the present; شمدیجك shìmdijik, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیکی shìmdiki, *a. t.* The present.

شمردة shùmùrdé, *a.p.* Counted, told.

شمس shèmss, *s. a.* The sun; شمسى shèmsī (*fem.* شمسيه shèmsìyyé), *a. a.* Pertaining to the sun, solar; شمسيه shèmsìyyé, *s. t.* An umbrella; parasol; pavilion; حروف شمسيه hùrūfu-shèmsìyyé, (The solar letters), Those letters which, when in Arabic phrases they commence a noun or adjective having the definite article ال el, *the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس èsh-shèmss, *the sun*. Those letters are ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت, and ن; the others being styled حروف قمريه hùrūfu-kàmérìyyé, *lunar letters*.

شمشك shìmshek, *s. t.* Lightning, a flash of lightning.

شمشير shìmshīr, *s. p.* A sword, sabre.

شمع shèm"a, *s. a.* A candle; —عسل, shèm"*i*-"àssel, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان shèm"idān (*shàmdan*), *s. p.* A candlestick.

شمعه shèm"a (*shàma*), *s. a.* A wax-taper.

شمول shùmūl, *s. a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولى او shùmūlu-òl, *v.n.* To prehend, include, embrace.

شمه shèmmé, *s. a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge.

شميم shèmīm, *a. a.* Smelling, odorous, perfumed.

شن shèn, *a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنلك shènlik, *s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, shewing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس shìnāss, *a.p.* (*in composition*), Who knows, understands.

شناعت shènā"àt, *s. a.* A being bad, odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور shìnāvER, *s. p.* A swimmer.

شنائع shènā'i", *s. pl. a.* (*of* شنيعه shènī"*a*), Bad, odious actions.

شنبه shènbih (shènbé), *s. p.* Saturday.

شنشنه shìnshiné, *s. a.* Natural disposition, character.

شنید shènīd, *s. p.* A hearing; گفت وشنید ghyùft-u-shènīd, Speaking and hearing.

شنیده shènīdé, *a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنیع shènī", *a. a.* Bad, odious, shameful; شنیعه shènī"a, *a. a. fem.*; —, *s. a.* One bad, odious act.

شو shū, *pron. t.* That; —, *s. p.* A washing.

شوال shèvwāl, *s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ shūkh, *a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور shòr, *a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا shùra, *pron. t.* This place, this spot; —, (*for* شوری) shùrà, *s. a.* A council.

شوربا shòrba (chòrba), *s. p.* Soup.

شورش shòrish, *s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شوری shùrà, *s. a.* A council.

شوریده shūrīdé, *a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط shàvt, *s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوکت shèvkèt, *s. a.* Imperial majesty; شوکتلو shèvkètlū, *a. t.* شوکتماب shèvkèt-mà'āb, *a. p.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, *or* شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù"ūn, شؤونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (*of* شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (*in composition*), Who washes; جامه‌شوی jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shùylé, *ad. t.* So, in that manner; بویله —, shùylé-bùylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (*abbreviated form of* شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shìhāb, *s. a.* A shooting or falling star, a fiery meteor.

شهادت shàhādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; پرمغی —, shàhādet-pàrma*ghi*, *s. t.* The fore-finger. [valour.

شهامت shàhāmet, *s. a.* Courage,

شهپر shèh-pèr, *s. p.* The (royal *or*) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey.

شهدا shùhédā, *s. pl. a.* (*of* شهید shèhīd), Martyrs.

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A townsman (not a rustic); شهری shèhrī (*fem.* شهریه shèhrìyyé), *a. a.* Pertaining to a month, monthly; شهریه shèhrìyyé, *s. a.* Monthly allowance, pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the Sultan; شهریاری shèhriyārī, *s. p.* The quality of being a monarch, empire, sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial; شهریارانه shèhriyāranè, *a. p.* Pertaining to a monarch, to the Sultan.

شهزاده shèh-zādé, *s. p.* A prince of the blood.

شهلا shèhlā, *a. a.* Grey (eye).

شهنشاه shèhinshāh, *s. p.* The king of kings, the Sultan.

شهوار shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit for a king's use.

شهوانی shèhwānī (*fem.* شهوانیه shèhwānìyyé); *a. a.* Pertaining to the appetites and passions, sensual.

شهوت shèhvèt, *s. a.* Sensual desire.

شهود shùhūd, *s. a.* The being visible; all that is visible; —, *s. pl. a.* (*of* شاهد shahid), Eye-witnesses; witnesses before a

judge; —عالم "ālémi—, The visible world.

شهور shùhūr, *s. pl. a.* (*of* شهر shèhr), Lunar months; calendar months.

شهید shèhīd, *s. a.* A martyr, one who dies for the faith, either in battle or in any other manner; —او, shèhīd-òl, To be killed in the cause of religion.

شهیر shèhīr, *a. a.* Commonly known.

شی (*for* شیء) shèy, *s. a.* A thing; هرشی hèr-shèy, Every thing; هیچ برشی hìch-bir-shèy, Nothing; چوق شی chòk-shèy! Astonishing! Wonderful!

شیاطین shèyàtīn, *s. pl. a.* (*of* شیطان shèytān), Devils, demons.

شیبا shèybā, *a. a. in* لیلهٔ شیبا lèylé'i-shèybā, The bridal night.

شیخ shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); —الاسلام, Shèykhu-'l-ìsslām, The chief

doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England; —الحرم, Shèykhu-'l-Hàrem, The Prince or Governor of Medina.

شیخوخت shèykhūkhàt, *s. a.* Old age.

شیدا shèydā, *a. p.* Mad, insane; crazed with love.

شیر shīr, *s. p.* Milk; a lion; شیرانه shīrānė, *a. p.* Lion-like (act).

شیرازه shīrāzė, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شیردان shīrdān, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شیره shīrė (shìra), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or fruit.

شیرین shīrīn, *a. p.* Sweet,

شیش shìsh, *s. t.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling.

شیشکو shìshko, *a. t.* Fat, corpulent (man).

شیشقین shìshkin, *a. t.* Swoln, swelled.

شیشمك shìshmek (*aor.* شیشر

shìsher), *v.n.* To swell; to become fat; to be inflated; شیشرمك shìshirmek (*aor.* شیشرر shìshirir), *v.a.* To cause to swell.

شیشه shīshé (shìshé), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شیطان shèytān, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شیطانی shèytānī, *a. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish.

شیطنت shèytanet, *s. a.* Deviltry, impishness, mischief, malice.

شیعه shī"a, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شیعی shī"ī, *a. a.* Pertaining to the Shi"a sect; a Shiite.

شیفته shīftė, *a. a.* Enamoured; mad.

شیم shìyèm, *s. pl. a.* (*of* شیمه shīmė), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شین shīn, (shìn), *s. a.* Name of the letter ش; —, shèyn, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شیو (shèv), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *a. t.* Inclined; levelled; —صحرا, shèvi-sàhrā, The glacis.

شیوخ shùyūkh, *s. pl. a.* (*of* شیخ shèykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شیوع shùyū", *s. a.* A being rumoured abroad; —بولق, shùyū"-bùlmak, *v. n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شیوه shīvé, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شیوه‌لسان shīvé'i-lìssān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sàt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90;

and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر Sàfer.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sàbun), *s. a.* Soap; صابونلمق sàbunlamak, *v.a.* To soap.

صاپ sàp, *s. t.* The stalk of any thing; a long handle; straw (in its natural untriturated state); صاپلو sàpli), *a. t.* Having a handle, handled.

صاپلامق sàplamak (*aor.* صاپلار sàplar), *v.a.* To stick (any long or pointed thing into any other thing); صاپلانمق sàplanmak (*aor.* صاپلانور sàplanir), *v.n.* To stick in, become stuck, stick fast.

صاپمق sàpmak (*aor.* صاپار sàpar), *v.n.* To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sàpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way; دوشمك—, sàpa-dùshmek, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاتاشمق sàtashmak (*aor.* صاتاشير sàtashir), *v.n.* To touch, meddle, have any thing to do with (by word or deed).

صاتمق sàtmak (*aor.* صاتار sàtar), *v.a.* To sell, vend, debit; to talk, prate about (any thing), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاتون sàtin, *ad. t.* By way of purchase; المق—, sàtin-àlmak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاتيجى sàtiji, *s. t.* A seller.

صاتيلق sàtilik, *a. t.* For sale, on sale.

صاج sàj, *s. t.* Sheet iron; ايلق—, sàj-àyak, *s. t.* A trevet.

صاچ sàch, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاچاق *or* صاچق sàchak, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاچمق sàchmak (*aor.* صاچار sàchar), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاچه sàchma, *s. t.* Any thing thrown scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk,

nonsense; any foolish act; any valueless thing.

صاچی sàchi, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب sāhib (sā'ab), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز sāhibsiz (sā'absiz), *a. t.* Without an owner; friendless; اوصاحبی èv-sāhibi (sā'abi), خانه‌صاحبی khāné-sāhibi, The master of the house; a landlord; صاحب‌فراش sāhib-fìrāsh, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعت‌صاحبی tàbī"àt-sāhibi, A man of refined taste; —چیقمق, sā'ab-chìkmak, *v.n.* To come forward and claim (any thing) as the owner or protector; —قران *or* صاحبقران sāhib-kìrān, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark (such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); —خروج, sāhib-khùrūj, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

صاد sād, *s. a.* Name of the letter ص.

صادر sādìr, *a. a.* Emanating, coming forth; —او, —òl, *v.a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صادق sādìk, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صارپ sàrp, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صارصمق sàrssmak (*aor.* صارصار sàrsar), *v.a.* To shake violently and suddenly.

صارغی sàrghi, *s. t.* A bandage.

صارق sàrìk, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

صارقمق sàrkmak (*aor.* صارقار sàrkar), *v.n.* To hang loosely down, to dangle; صارقدمق sàrkìtmak (*aor.* صارقیدر sàrkìdìr), *v.a.* To cause or leave (any thing) to hang down, to let down danglingly (the end of a rope, &c.); صارقق sàrkìk, *a.t.* Pendulous, dangling, hanging down.

صارقندیلق sàrkìndìlìk, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act

of spoilation or damage.

صارم sārim, *a. a.* Sharp (sword); —, *s. a.* A sharp sword.

صارماشق sàrmàshḱ, *s. t.* Ivy.

صارماشمق sàrmashmak (*aor.* صارماشر sàrmàshr), *v.n.* To twine mutually round and about each other.

صارمتراق sàrimtràk, *a. t.* Yellowish.

صارمساق sārimsàk, *s. t.* Garlic.

صارمق sàrmak (*aor.* صارار sàrar), *v.a.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing); صارلمق sàrilmak (*aor.* صاريلور sàrilir), *v.n.* To twine, to embrace; —, *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round some thing.

صاری sàri, *a. t.* Yellow; red, carrotty (hair); —, *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); صاريلق sàrilik, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

صاعقه sā"ika, *s. a.* A thunderbolt.

صاغ sàgh, *a. t.* Right (hand or side); alive; well, in good health; whole, not broken, cracked, or injured; صاغلق sàghlik, *s. t.* Health; a direction given as to any road to be followed; صاغليجق sàghlijàk, *s. t. dim.* Good little health; صاغليجقله sàghlijàkla! (Go) with a good little health! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*); صاغلقله اولسه sàghlikla-òlmassa (*or some other verb*)! (O! that he were not, in health!) I wish he had been any thing else! صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek, *v.n.* To direct (any one as to the road he is to follow); to grant health (God); صاغلق اولسون sàghlik-òlsun! Never mind so long as health remains!

صاغالمق sàghàlmak (*aor.* صاغالور sàghàlir), *v.n.* To get well, be healed, cured.

صاغر sàghir, *a. t.* Deaf; dead, dull, surd (sound).

صاغری sàghri, *s. t.* The crupper (of a horse); shagreen.

صاغمق sàghmak (*aor.* صاغار sàghar), *v.a.* To milk.

صاغناق sàghanak, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاف sàf, *a. p.* Pure, unmixed, unadulterated; guileless, simple-minded. [mere, sheer.

صافی sāfī, *a. a.* Pure, unmixed;

صاقسی sàksi, *s. t.* A flower-pot.

صاقلامق or صاقلمق sàklamak (*aor.* صاقلار sàklar), *v. a.* To hide, hide away; to save, keep; to protect, guard, preserve.

صاقینمق sàkinmak (*aor.* صاقینور sàkinir), *v.n.* To keep one's self free, safe; to get out of harm's way; to flinch; to be careful, have a care; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak; to avoid; صاقن sàkin! Take care, now! Mind what you're about!

صاقلو sàkli, *a. t.* Hidden, secret.

صال sàl, *s. t.* A raft. [merely.

صالت sàlt, *ad. t.* Only, nothing but,

صالح sālih, *a. a.* (*fem.* صالحه sālihа), Fit, valid, efficient; righteous (man); —, *s. a.* A righteous man.

صالدرمق sàldirmak (*aor.* صالدرر sàldirir), *v.n.* To fly at and attack (as a dog or wild beast); —, *v.a.* (*caus. of* صالمق sàlmak), To cause to rush, or to make a push; to urge.

صالغون or صالغین sàlghin, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالقم sàlkim, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.); grape-shot.

صاللامق sàllamak (*aor.* صاللار sàllar), *v.a.* To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro; to nod or shake (the head).

صاللانمق sàllànmak (*aor.* صاللانور sàllànir), *v.n.* To swing, wag, shake; to be loose in a socket and move when touched.

صالمق sàlmak (*aor.* صالار sàlar), *v.n.* To rush, make a push; —, *v.a.* To cast, throw, heave, pitch; to send; to put, place.

صالنجق sàlinjàk, *s. t.* A swing; a see-saw.

صالندی sàl*i*ndi, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالی sàl*i*, *s. t.* Tuesday.

صالیورمك sàl*i*vèrmek (*aor.* صالیورر sàl*i*vèrir), *v.a.* To let go, let loose, set at liberty; —صقال sàkal-sàl*i*vèrmek, *v.n.* To let one's beard grow.

صامت sāmit, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون sàmsun, *s. t.* A mastiff or bull-dog; صامسونجی sàmsunju, *s. t. Keeper of the mastiffs*, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجی sànj*i*, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; صانجیلنمق sànj*i*lanmak, *v.n.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجمق sànj*i*mak (*aor.* صانجر sànj*i*r), *v.a.* (*old*) To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار *or* صانسار sànsār, *s. t.* A pole-cat(?); a weasel(?).

صانع sān*i*", *s. a.* A maker; the Creator.

صانمق sànmak (*aor.* صانور sanir), *v.a.* To take for by mistake; —, *v.n.* To think, suppose, imagine; صانکه sàn-ki, *c. t.* As if, as though, supposing it were.

صاورق sàvr*i*k, *a. t.* Who speaks without respect or consideration.

صاورمق sàwurmak (*aor.* صاورر sàwurur), *v.a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمق sàwushmak (*aor.* صاوشور sàwushur), *v.n.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; صاوشدرمق sàwushturmak (*aor.* صاوشدرر sàwushturur), *v.a.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوصه sàwsa, صاوصه‌جی sàwsaj*i*, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمق sàwulmak (*aor.* صاولور sàwulur), *v.n.* To clear the road, get out of the way.

صاومق sàwmak (*aor.* صاوار sàwar),

v.n. To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v.a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); صاودرمق sàwdirmak (*aor.* صاودرر sàwdirir), *v.a.* To cause to pass away; to dismiss, send away. [mark.

صائب sā'ib, *a. a.* Which hits the

صایغی sàyghi, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; صایغیلو sàyghili, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صایقلمق sàyiklamak (*aor.* صایقلار sàyiklar), *v.n.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم sā'im, *a. a.* Fasting, who fasts.

صایمق sàymak (*aor.* صایار sàyar), *v.a.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صایی sàyi, *s. t.* A number, count, tale.

صبا sàbā, *or* بادصبا bādi-sàbā, A zephyr, gentle spring breeze.

صباح sàbāh, *s. a.* The morning; tomorrow; صباحلین sàbāhléyin, *ad. t.* In the morning; early, betimes; چیلك صباح chìng-sàbāh, The time just after day-break; صباحلمق sàbāhlamak (*aor.* صباحلار sàbāhlar), *v.n.* To become morning, to begin to be day; to be, to remain *or* to arrive (in any place) on the morrow; صباحکز خیر اولسون sàbāhingiz-khàyr--òlsun! Good morning to you! (*said on first meeting*); صباح الخیر sàbāhu-'l-khàyr, A round white spot (on a horse's forehead); صباحجی sàbāhji, *s. t.* A person who rises early to business.

صباحت sàbāhàt, *s. a.* Beauty, comeliness.

صبان sàban, *s. t.* A plough.

صباوت sàbāvèt, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح sùbh, *s. a.* The morning.

صبر sàbr, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; l—, —et, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ sàbgh, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت sàbghat, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation.

صبوح sàbūh, *s. a.* Wine drunk in the morning.

صبور sàbūr, *a. a.* Patient.

صبی sàbī (*fem.* صبیه sàbìyyé, & *pl.* صبیان sàbyān), *s. a.* A child, a minor.

صبیح sàbīh (*fem.* صبیحه sàbīha), *a. a.* [Beautiful, comely.

صپا sàpa, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps.

صپان sàpan, *s. t.* A sling for throwing stones.

صچان sàchan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق صچانی fìndìk-sàchanì, A mouse; کمر صچانی ghèmer-sàchanì, A rat; صچان یولی sàchan-yòlu, The zigzag or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامق sàchramak (*aor.* صچرار sàchrar), *v.n.* To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water); صچرامق sàchratmak (*aor.* صچرار sàchradìr), *v.a.* To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچمق *or* صیچمق sàchmak (*aor.* صیچار sàchar), *v.n.* To dung, shit, mute.

صح sàhh, *s. a.* A special kind of official signature (equivalent to our initialing); صحلمق sàhhlamak, *v.a.* صح چکمک sàhh-chèkmek, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت sàhābet, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه sàhābé, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib, *not used in this sense*), The companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا *or* صحاری sàhārà, *s. pl. a.* (*of* صحری sàhrà), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف sàhhāf, *s. a.* A vender of books, especially of Kur'ans.

صحائف sàhā'if *s. pl. a.* (*of* صحیفه sàhīfé), Pages of paper or writing.

صحب sàhb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed.

صحبت sùhbèt (sòhpet), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; ا—, —et, *v.n.* To talk, converse.

صحت sìhhàt, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (sà'at) health of body; صحتلراولسون sìhhàtlar (sà'atlɛr) - òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed,* &c.).

صحرا *or* صحری sàhrà, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moor-land, heath, heath-land.

صحف sùhuf, *s. pl. a.* (*of* صحیفه sàhīfé), Pages; the smaller prophetical writings.

صحن sàhn, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنلق sàhnlik, *s. t.* A landing-place on a staircase.

صحیح sàhīh, (sàhīh), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحیفه sàhīfé, *s. a.* A page on a leaf; صحیفهٔ زمین sàhīfé'i - zèmīn, The surface of the earth.

صد sàd, *a. p.* A hundred; صدبرك sàd-bèrk (sàbbèrk) The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا sàdā, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت sàdārèt, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع sùdā", *s. a.* The headache.

صداقت sàdākàt, *s. a.* Fidelity.

صدد sàded, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر sàdr, *s. a.* The breast, bosom, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadilesker*, the corruption of Kāzìyyu-'l-"àsskɛr; their dignity is similar to that of our archbishops; (sèdir) the slightly-raised

platform on which ottomans are arranged in eastern rooms; صدراعظم sàdri-à"zam(sàdrāzàm), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدری sàdrī (*fem.* صدریه sàdrìyyé), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف sàdef (sèdef), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue.

صدق sìdk, *s. a.* Truth, truthfulness; fidelity; sincerity.

صدقه sàdaka, *s. a.* Alms, charity.

صدمه sàdémé, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور sùdūr, *s. a.* A coming or going forth, emanating; —, *s. pl. a.* (*of* صدر sàdr), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykhu-'l-isslam*; \—, —et, *v.n.* To emanate.

صدیق sìddīk, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجه sàraja, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت sàrāhàt, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحة sàrāhatan, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی sùrāhī, *s. p.* A decanter.

صرارمق sàrarmak (*aor.* صرارر sàrarir), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط sìrāt, *s. a.* A path, way; —مستقیم, sìrāti-mùsstakīm, The straight and narrow way to salvation; —کوپریسی, sìrāt-kyùprussu, The allegorical *bridge* over which souls are to pass to heaven.

صراف sàrrāf (sàraf), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافیه sàrrāfìyyé, A banker's charges.

صرت sàrt, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالق صرتی bàlìk-sàrti, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish

or roof of a house with a slope on each side.

صرتلان sàrtlàn, *s. t.* A hyena.

صرچه sàrcha, Rock-crystal; glass; any vitrified mineral; the glazed or vitrified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح sàrh, *s. a.* A castle; a palace.

صرصر sàrsàr, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane.

صرعه sàr"a, *s. a.* The epilepsy, epileptic fits.

صرف sàrf, *s. a.* A turning (any thing) out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology of a language; —, sàrf, *a. t.* Sheer, mere; —ونحو, sàrf-u-nàhv, (Etymology and syntax) Grammar in general; —, sàrf-et, To turn (any thing) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفی sàrfī (*fem.* صرفیه sàrfiyyé), *a. a.* Pertaining to etymology or grammar; صرفیون sàrfiyyūn, *s. pl. a.* Grammarians; etymologists.

صره sùrré, *s. a.* A money bag or purse; the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the sacred places; —, sìra, *s. t.* A series; a row; a turn; proper order; صره‌ایله sìrà-ila, *ad. t.* By turns, one at a time; صره‌سیله sìrassīla, In its proper order, time, or place; apropos; صره‌سنه‌قومق sìrassina-kòmak, *v.a.* To put (a thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صره‌واری sìra-vāri (sìra-vàrdi), *a. p.* Successive, consecutive, following; —, *ad. t.* Along; کنی‌صره kènyi-sìra, Along shore, following the line of coast; اردم‌صره àrdim-sìra (*changing the pronoun as occasion requires*), Along behind me (thee, him, &c.).

صریح sàrīh, *a. a.* Clearly expressed; clear, explicit.

صف sàff, *s. a.* A row, a rank.

صفا sàfā, *s. a.* Purity, pureness; clearness, brightness; freedom from sorrow, pleasure, enjoyment; صفای خاطر sàfā*yi*-khātir, Peace of mind, freedom from any misgiving or scruple; اهل صفا èhli-sàfā, A person occupied only with pleasure; —سورمك, sàfā-sùrmek, *v.n.* To enjoy one's self in pleasure; —كلدك, sàfā-ghèlding! You have been welcome! (*said to a friend when he is going away after a visit*).

صفاف sìfāf, *s. a.* A going into the order of battle; a battle, fight, action.

صفت sìfàt (*pl.* صفات sìfāt), *s. a.* An attribute, a moral quality; an adjective; صفات ثبوتیه sìfāti-sùbūtìyyé, The affirmative or positive attributes (of God), as *power, seeing, hearing, knowing*, &c.; صفات سلبیه sìfāti-sèlbìyyé, The negative attributes, as, *fellowlessness, illimitability in time or space*, &c.;

صزلامق sìzlamak (*aor.* صزلار sìzlar), *v.n.* To ache (a wound, or sore).

صزمق sìzmak (*aor.* صزار sìzar), *v.n.* To transude, to exude, percolate.

صزندی sìzindi, *s. t.* Leakage, transudation, exudation.

صزی sìzi, *s. t.* An ache, a shooting pain.

صعب sà"b, *a. a.* Difficult.

صعوبت sù"ūbet, *s. a.* Difficulty.

صعود sù"ūd, *s. a.* A rising, mounting, going up; —ا, —et, *v.n.* To mount, go up.

صغار sìghār, *s. pl. a.* (*of* صغیر sàghīr), Small, little; small people; little people.

صغامق sìghamak (*aor.* صیغار sìghār), (sìwamak, sìwar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صغائر sàghā'ir, *s. pl. a.* (*of* صغیره sàghīré), Minor sins.

صغر sìghàr, *s. a.* Smallness, littleness, youngness; —سن, sìghàri-sìnn, *s. p.* Youngness of years, youth; —, *or* صیغر sìghir, *s. t.* An ox.

صغرا *or* صغری sùghrà, *s. a. fem.* The smaller or smallest.

صغیر sàghīr, *a. a.* Little, small; young.

صفت رسمیه sìfàti-rèssmìyyé, An official quality. [looking.

صفح sàfh, *s. a.* A pardoning, over-

صفحه sàfha, *s.a.* A surface; a plain, an open place or space of ground.

صفدرانه sàff-dèrānè, *a. p.* Pertaining to a hero *who rends the ranks* of the foe.

صفر sàfer, *s. a.* Name of the second month of the Muhammedan year; —, sìfr, *s.a.* A cypher, nought, zero; الید—, sìfru-'l-yèd, Penniless, in whose hands there is nought.

صفرا sàfrā (sàfra), *s. a.* The bile; سفراسی قبارمق sàfrāssi-kàbarmak, To rise *or* overflow (the bile of any person, *the pronoun changing accordingly*).

صفروی sàfrévī, *a. a.* Pertaining to the bile; bilious.

صفره sàfra, *s. t.* (*Italian*), Ballast [of a ship.

صفوت sàfvet, *s.a.* Purity, clearness, cleanness, pureness.

صفوف sùfūf, *s. pl. a.* (*of* صف sàff), Rows, ranks.

صفه sòffa, *s. a.* An open room or alcove in an antechamber, usually where the windows are placed, and generally fitted up with cushions for seats: it is used by the servants and minor visitors when waiting to be admitted to the rooms; *hence our word* sofa.

صفی sàfī, *s.a.* A pure, righteous man; name of the founder of the modern Persian dynasty called صفوی Sàfévī; صفی الله sàfìyyu-'llāh, Adam, the pure man before God.

صفیر sàfīr, *s.a.* A loud shrill sound, a blast; a sapphire.

صقال sàkal, *s. t.* The beard and whiskers; صقاللو sàkalli, *a. t.* Bearded; اق صقاللو àk-sàkalli, *s. t.* A grey-beard; an elder; a kind of rural magistrate; برینك صقالنه کولمك bìrining-sàkalina-ghyùlmek, *v.n.* (To laugh at one's beard) To deceive any one with trumped-up stories.

صقصغان sàksaghān, *s. t.* A magpie.

صك sàkk, *s. a.* A legal document

issued from a court of justice.

صكره sòngra, *s. t.* The time after the end of any term, the future; bye and bye; —, *ad. t.* Afterwards; later; صكره‌سی نصل اولدی sòngrassi--nàssl--òldu? (How was its future?) How did things go with it after that? صكره‌یه‌قالمق sòngraya--kàlmak, *v.n.* To be postponed; صكره‌یه‌براقمق sòngraya--bràkmak, *v.a.* To postpone; صكره‌كی sòngraki, *pron. t.* The latter, the one of the after-time; صكره‌دن اولمق sòngradan-òlmak, *v.n.* To happen afterwards; to be of more recent occurrence; الصكره èng--sòngra, At the very last, last of all.

صكوك sùkyūk, *s. pl. a.* (*of* صك sàkk, *which see*). Legal documents.

صلابت sàlābèt, *s. a.* Firmness.

صلات *or* صلاة *or* صلوة sàlāt, *s. a.* (*pl.* صلوات sàlawāt), The ritual performance of prayer.

صلاته sàlata, *s. t.* (*Italian*), A salad, certain salad plants; طوپ‌صلاته tòp-sàlata, The cabbage-lettuce; قرنك‌صلاته‌سی fìrènk-sàlatassi, Endive.

صلاح sàlāh, *s. a.* The best and most fitting state of any thing; rectitude, virtue (in worldly or religious affairs); peace, harmony (between men); advantage, welfare, interest (worldly or spiritual).

صلاحیت sàlāhìyyèt, *s. a.* Fitness, right, validity, authority (to act).

صلامورة sàlamùra, *s. t.* (*Italian*), Brine, pickle.

صلب sàlb, *s. a.* A hanging; a crucifying; ا—, —et, *v.a.* To hang; to crucify; —, sùlb, *s. a.* The loins; صلبی sulbī (*fem.* صلبیه sùlbìyyé), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح sùlh, *s. a.* Peace, cessation of war; او—, sùlh (sùlf)-òl, *v.n.* To come to a compromise; ا—, sùlh--et, *v.n.* To make peace; صلحًا sùlhan, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا sùlahā, *s. pl. a.* (*of* صالح sālih), [Virtuous men.

صلعم: An abbreviation in writing of the ejaculation صلی‌الله‌علیه‌وسلم sàlla-'llāhu-"àlèyhi-vé-sèllem! May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات sàlawāt, *s. pl. a.* (*of* صلوت sàlāt), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة sàlāt (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صله sìla, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or* صله‌رحم sìla'i-rràhm, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلی sàlla! May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation صلی‌الله‌علیه sàlla-'llāhu-"àlèyh.

صلیب sàlīb, *s. a.* A crucifix.

صماخ sìmākh, *s. a.* An ear.

صمان sàman, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the operation of rubbing out the corn; صمان‌التندن‌صویورتمك sàman-àltìndan-sù-yùrutmek, *v.n.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosâ*); صمانلق sàmanlìk, *s. t.* A barn or store for triturated straw.

صمد sàmad, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God); صمدانی sàmadānī, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; صمدانیت sàmadānìyyèt, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمصام sàmsām, *s. a.* A sword, a [a sabre.

صمغ sàmgh (zàmk), *s. a.* Gum; gum arabic; صمغ‌عربی (zàmkì)-"àrébī, Gum arabic.

صمون sòmun, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صمیم sàmīm, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); عن‌صمیم‌القلب "àn-sàmīmi-'l-kàlb, *ad. a.* From the very bottom of the heart;

صمیمی sàmīmī, *a. a.* Cordial, sincere.

صنادید sànādīd, *s. pl. a.* (*of* صندید sìndīd), Chiefs, princes, leaders.

صنائع sànā'i", *s. pl. a.* (*of* صنعت sàn"àt), Arts, handicrafts.

صندال sàndal, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or* صندل sàndal, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالی sàndālī, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صندالیه sàndālìyyé, *s. t.* A chair.

صندوق sàndūk (sàndùk), *s. a.* A chest, coffer, box, trunk, case; سپدصندوق sèped-sàndùk, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather; صندوقچه sàndūkcha, *s. p.* A small chest or case; صندوقه sàndūka, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c.

صندید sìndīd, *s. a.* A chief, prince, leader.

صنع sùn", *s. a.* Handiwork, work, the thing made; الهی —, sùn"u-ìlāhī, The work of God.

صنعت sàn"àt (zànāt), *s. a.* An art, handicraft, craft; skill, cunning in any art; any stroke of art, craft, or skill; a rhetorical embellishment in literary composition; صنعتلو sàn"àtlì, *a. t.* Skilful; —, *ad. t.* Skilfully, with skill; with tact; with deep cunning.

صنف sìnf, *s. a.* A class; (*pl.* اصناف èssnāf, Classes; trades corporations; sorts, kinds); (*as a Turkish sing.*), A tradesman; an artificer in the army or navy; اصنافلق èssnāflìk, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم sànem, *s. a.* An idol.

صنو sìnv, *s. a.* A brother.

صنوبر sànevbèr, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree; the tree itself.

صنوف sùnūf, *s. pl. a.* (*of* صنف sìnf), Kinds, sorts.

صنیعه sànì"a, *s. a.* An act, deed, [work.

صو sū, *s. t.* Water; a stream, brook,

rivulet, river; water (of a diamond); temper (of steel); صوباشی sū-bàshi, *s. t.* A spring, fountain-head; a kind of village mayor; اربه‌صوی àrpa-sùyu, Beer, ale, porter; — —بیاض bèyāz— —, Ale; — —سیاه sīyāh— —, Porter; گل‌صوی ghyùl-sùyu, Rose-water; کول‌صوی kyùl-sùyu, Lie, lixivium of wood-ashes; صودوکمك sū-dùkmek, *v.n.* To ease nature; — —کچوك kùchuk— —, To make water; — —بیوك bìyuk— —, To go to stool; صوویرمك sū-vèrmek, *v.n.* To temper (steel); صولو sūlu, *a. t.* Watery; juicy; صوسز sūssuz, *a. t.* Dry, thirsty; صوسزلق sūssuzluk, *s. t.* Thirst; drought; صولر sūlar, *s. pl. t.* Approximate time of day; ساعت بر صولرنده sā"at-bìr-sūlarìnda, About one o'clock.

صوا sīwa, *s. t.* Plaster; a coat of plaster or cement; صوامق sìwamak (*aor.* صوار sìwar), *v.a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب sàwāb (sèwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of any thing; a good or charitable action; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter; the correct word or orthography in a table of errata; خطاصواب khàtā-sàwāb, Errata; صوابدید sàwāb-dīd, *s. p.* That which is esteemed proper; a deeming proper, approval.

صوارمق sùwarmak (*aor.* صوارر sùwarìr), *v. a.* To take (cattle) to drink, to give water, to water (cattle).

صواش sàwash, *s. t.* Battle, strife.

صواشمق sàwashmak (*aor.* صواشر sàwashìr), *v.n.* To strive, to struggle, fight, combat; to strive, endeavour, buckle to.

صوب sàvb, *s. a.* A side, coast, place, [direction.

صوبه sòba, *s. t.* A stove, close stove; a hot-house.

صوپه sòpa, *s. t.* A thick stick.

صوت sāvt, *s. a.* A sound; a voice.

صوچ sùch, *s. t.* A fault, a crime, a sin.

صور sūr, *s. a.* A trumpet; —, sùwèr, *s. pl. a.* (*of* صورت sūrèt, *which see*).

صورت sūrèt, *s. a.* A form, figure; a mode, manner; a face, visage, countenance; a formula; a copy (of a writing); a drawing of any animal form; a statue; a case, supposed case, supposition; an appearance, external show; صورتا sūrétā, *ad. a.* As a matter of external appearance; apparently; for form's sake; in appearance, externally; صورتپذیر sūrèt-pèzīr, *a. p.* Which has taken a definite form, been put into shape, been accomplished.

صورغج sòrghuj, *s. t.* A tuft of feathers worn as an ornament on the head.

صورمق sòrmak (*aor.* صورار sòrar), *v.a.* To ask a question; to ask for, after, or about (any person or thing); —, *v.n.* To suck (as a pump, especially when the air penetrates and makes a sucking noise;) —خاطر khātir—, *v.n.* To ask after any one's health and welfare. [Formal, apparent.

صوری sūrī (*fem.* صوریه sūrìyyé), *a.a.*

صوصامق sùssamak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To feel thirst, to be thirsty; صوصاتمق sùssatmak, (*aor.* صوصادر sùssadir) *v.a.* To make thirsty, cause to feel thirsty.

صوصمق sùssmak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To hold one's tongue, hold one's peace, be silent, refrain from speaking, cease speaking, leave off speaking or talking; صوص sùss! Hold your tongue!

صوغان sòghan, *s. t.* An onion; a bulb; a tuber.

صوغلجان sòghuljàn, *s. t.* A worm.

صوغوق sòghuk, *a. t.* Cold; —, *s. t.* The cold; a cold.

صوغومق sòghumak (*aor.* صوغور sòghur), *v.n.* To become cold or cool; to grow cold or cool; to lose one's first warmth of feeling, become lukewarm; صوغوتمق sòghutmak (*aor.* صوغودر sòghudur), *v.a.* To cause to grow cold, to cool.

صوف sūf (sòf), *s. a.* Wool; goats' wool; a kind of camlet or homespun linsey-woolsey; صوفی sōfī, *s. a.* Of wool; woollen; wearing woollen or linsey-woolsey; —, *s. a.* (*pl.* صوفیون sòfiyyūn), A kind of Muhammedan ascetic rationalist; — (sòfu), *a. t.* Scrupulously devout and stiff-starched; صوفیلك (sòfuluk), *s. t.* Exaggerated piety.

صوق sūk, *s. a.* A street of shops, a market.

صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of trees; a corridor.

صوقلغان sòkulghàn, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.

صوقمق sòkmak (*aor.* صوقار sòkar), *v.a.* To push in; to sting (a bee, &c.), to bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkulmak (*aor.* صوقلور sòkulur), *v. p.* To be pushed in; to be stung or bitten; —, *v.n.* To push one's self forward, intrude one's self, press one's self (near a person or into a company, place, or business); صوقشمق sòkushmak (*aor.* صوقشور sòkushur), *v.n. recip.* To push forwards together; crowd together; صوقشدرمق sòkushdurmak (*aor.* صوقشدرر sòkushdurur), *v.a. caus.* To push in (a number of things) together, *or* (one thing) with several others.

صوك sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).

صول sòl, *a. t.* Left; the left hand.

صولاق sòlàk, *s.t.* A left-handed man; name of certain officers of the Sultan's palace in the olden time; —, sùlak, *a. t.* Abounding in water, springs, rivers, marshes, &c.

صولامق sùlamak (*aor.* صولار sùlar), *v.a.* To water (a garden, plants, &c.).

صولت sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.

صولجان sàvlejān, *s.a.* A hockey stick.

صولق *or* صولوق sòluk, *s. t.* The breath, a breath; المق —, sòluk-àlmak, *v.n.* To breathe.

صولمق sòlmak (*aor.* صولار sòlar), *v.n.* To fade (colour).

صولومق sòlumak (*aor.* صولور sòlur), *v.n.* To breathe hard (as when out of breath), to pant.

صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining from food as a rite.

صومتمق *or* صوموتمق sòmutmak (*aor.* صومودر sòmudur), *v.n.* To pout and be sulky.

صومردانمق sòmurdanmak (*aor.* صومردانور sòmurdanur), *v.n.* To talk sulkily.

صومعه sàvma"a, *s. a.* A church or monastery; any religious or conventual edifice.

صون sàvn, *s. a.* Active protection.

صوندرمه sùndurma, *s. t.* A shed, pent-house, lean-to.

صونمق sùnmak (*aor.* صونار sùnar), *v.a.* (*provincial*) To push forward (towards any one as in the act of presenting).

صوی sòy, *s. t.* A race, stock, family; a kind, sort; a good race; a good sort; —, *a. t.* Of a good race; of a good sort.

صويش sùyush, *s. t.* Plain boiled meat.

صويغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder, sack, rapine; wholesale theft or robbery; a stripping; —قاريلری, sòyghun-kàrïlari, Hired women at wedding-feasts who assist the lady visitors to uncloak, &c.

صويمق sòymak (*aor.* صويار sòyar), *v.a.* To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صويمق sòyunmak (*aor.* صويونور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهر sìhr, *s. a.* A son *or* brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهريت sìhrìyyèt, *s. a.* The quality of being son- or brother-in-law.

صهيل sàhīl, *s. a.* The neighing of a horse.

صياد sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صيادت sìyādèt, *s. a.* The chace, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind.

صيام sìyām, *s. a.* The act of fasting; a religious fast.

صيانت sìyānèt, *s. a.* Active protection; ا—, —et, *v.a.* To protect, guard.

صيت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صيحه sàyha, *s. a.* A loud cry.

صيد sàyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; ا—, —et, *v. a.* To take, catch as prey in any manner.

صيرق sìrik, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick.

صير sìrim, *s. t.* A strip, lace or thong of leather or hide.

صيرمق sìyirmak (*aor.* صيرر sìyirir), *v. a.* To strip (the skin off of any thing), to pull off (any covering of any thing) after the fashion used in skinning eels; صيرلمق sìyirilmak (*aor.* صيريلور sìyirilir), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which some one has hold of.

صيزلامق sìzlamak (*aor.* صيزلار sìzlar), *v.n.* To ache.

صيزمق sìzmak (*aor.* صيزار sìzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صيزى sìzi, *s. t.* An ache, a pain.

صيغ sìgh, *a. t.* Shallow (water).

صيغامق sìghamak (*aor.* صيغار sìghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صيغه sīgha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صيغر sìghir, *s. t.* An ox; صوصيغرى sù-sìghiri, A buffalo.

صيغرتماج sìghirtmàj, *s. t.* A drover, herdsman.

صيغرجق sìghirjik, *s. t.* A starling.

صيغمق sìghmak (*aor.* صيغار sìghar), *v.n.* To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any

given receptacle; صيغمق sìghinmak (*aor.* صيغنور sìghinir), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge; صيغشمق sìghishmak (*aor.* صيغشور sìghishir), *v.n.* To manage to get in (several people), to find room.

صيف sàyf, *s. a.* The summer; صيفى sàyfī, *a. a.* Pertaining to summer; صيفيه sàyfìyyé, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صيق sìk, *a. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture; —, *ad. t.* Often.

صيقل sàykàl, *s. a.* A polish, burnish; —ويرمك, sàykàl-vèrmek, *v.n.* To give a polish or burnish.

صيقمق sìkmak (*aor.* صيقار sìkar), *v.a.* To squeeze, press, subject to pressure; to express (juice); to subject to an unpleasant degree of importunity or trial of patience; to fire off (a pistol); صيقلق sìkilmak (*aor.* صيقلور sìkilir), *v.p.* To be squeezed; to be pressed; to be expressed (juice); to be fired off (a pistol); —, *v.n.* To be annoyed; to feel dull; ملك جانى صيقلق àdàming-jāni-sìkilmak, *v.n.* To be vexed, grieved, annoyed; to feel in low spirits, feel dull; صيقشمق sìkishmak (*aor.* صيقشور sìkishir), *v.n.* To crowd, to be crowded, pressed, jammed in together; صيقشدرمق sìkishdirmak (*aor.* صيقشدرر sìkishdirir), *v.a.* To crowd (many things), press together; to screw up tight, make (a thing) quite tight and close; to press (a person), importune, to subject to the strictest oral examination, to use threats.

صيقندى sìkindi, *s. t.* Any unpleasantness which weighs on one; want, penury; a bodily want, want to ease nature; an unpleasant feeling, heaviness; trouble.

صيقى sìki, *a. t.* Tight; —, *s. t.* A moral screw or necessity applied to make a person exert himself; صيقى يى كورمك sìkiyi-ghyùrmek,

v.n. To be placed under some kind of moral pressure or necessity.

صیو or صیوه sìwa, *s. t.* Plaster, a coat of plaster; صیوامق sìwamak (*aor.* صیوار sìwar), *v.a.* To plaster.

ض

ض dād (dàt). Eighteenth letter of the Turkish language, having two different powers. It is sometimes sounded as an English *d*, at other times like a *z*; but in either case it has generally a more guttural and harder sound than the د or ز. In chronograms it has the numeral value of 800.

ضابط zābit, *s. a.* An officer; a magistrate; one's immediate chief in an official capacity; —بیوك bìyuk—, A commissioned officer; —کچوك kùchuk—, A warrant or non-commissioned officer.

ضاد dād, *s.a.* Name of the letter ض.

ضال dāll, *s. a.* One who is in error, out of the right path.

ضامن zāmin, *s. a.* A surety, bail, guarantee (person).

ضایع zāyi", *a. a.* Going to waste, being uselessly spent, being lost; —او—, —òl, *v.n.* To be lost; to go to waste; —ا—, —et, *v.a.* To lose; to waste.

ضبط zàbt, *s. a.* A holding firmly; a holding together; a holding in, restraining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; —ا—, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطی zàbtī (*fem.* ضبطیه zàbtìyyé), *a.a.* Pertaining to the police; ضبطیه zàbtìyyé, ضبطیه‌قواصی zàbtìyyé--kàwwāssi, *s. t.* A policeman; ضبطیه‌ناظری zàbtìyyé-nāzìri, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر dàjar, *and* ضجرت dàjrèt, *s.a.*

Sorrow, chagrin.

ضحا dàhā, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضحك dàhk, *s. a.* A laughing; a [laugh.

ضحوه dàhvé, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد zìdd, *s. a.* The contrary or opposite to any thing; a thing very much disliked; a person who opposes any one; برینك ضدینه یاپمق bìrining-zìddina-yàpmak, *v.a.* To do (any thing) to vex some one; برینك ضدینه كتمك bìrining-zìddina-ghìtmek, *v.n.* To annoy, be distasteful to some one.

ضر zàrr, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; سراوضرا sèrren-vè-zàrran, *ad. a.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت dàrā''àt, *s.a.* Humility.

ضرب dàrb, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, zàrb (*the same word differently pronounced*), *s. a.* The force or violence of a blow; multiplication (in arithmetic); —, dùriba (on coins), It was struck; ا—, dàrb-et, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); ا—, zàrb-et, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سكه dàrbi-sìkké, *s. p.* The coining of money; ضرب مثل zàrbi-mèssel, *s. p.* A proverb, a common expression; ضربًا dàrban, *ad. a.* By force of arms; ضربخانه zàrb-khāné, *s. p.* A royal mint; ضربخانه ناظری zàrb-khāné-nāziri, *s. t.* The master of the mint (a cabinet minister). [blow.

ضربه dàrba, *s. a.* A single stroke, a

ضرر zàrar, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرر یوق zàrar-yòk! *int. t.* No matter! Never mind! ضرری یوق zàrari-yòk, There is no harm in that; ا—, —et, *v.n.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو zàrarli, *a. t.* Who has suffered loss; ضررسز zàrarsiz, *a. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضرطه zàrt*a*, *s. a.* A fart.

ضروب zùrūb, *s. pl. a.* (*of* ضرب zàrb, *seldom used in this sense*), Kinds, sorts; امثال—, zùrūbu - èmsāl, (*pl. of* ضرب‌مثل zārb*i* - mèssel), Proverbs.

ضرورت zàrūrèt, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty; بالضروره bì-'z-zàrūrÉ (*and* بالضرور bì-'z-zàrūr), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; ضروری zàrūrī, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف zà"f, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, zì"f (*pl.* اضعاف èz"āf), *s. a.* The double *or* any multiple (of a quantity).

ضعفا zù"afā, *s. pl. a.* (*of* ضعيف zà"īf), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *zouave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعيف zà"īf, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; ضعيفلق zà"iflik, *s. t.* Weakness, debility; ضعيفلنمق zà"iflanm*a*k, *v.n.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; ضعيفلتمق zà"iflatm*a*k, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ضلال dàlāl, *and* ضلالت dàlālèt, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ضلع dìl", (*pl.* اضلاع àdlā"), A side (of a triangle); معلوم—, dìl"*i*-mà"lūm, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم zàmm, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, u, *or u*, after it; ا—, —et, *v.a.* To add (something more).

ضمان zàmān, *s. a.* Suretiship, bail, guaranteeship.

ضمائر zàmā'ir, *s. pl. a.* (*of* ضمير zàmīr), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم zàmā'im, *s. pl. a.* (*of* ضميمه zàmīmÉ), Addenda, appendices,

additions, supplements; things of any kind added.

ضمن zàmn, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); ضمنندە zàmnin*da* (*an apparent Turkish adverb or conjunction*), In order to, with a view to, with a design to; ضمناً zàmn*an*, *ad. a.* In an implied manner; ضمنی zàmnī, *a.a.* Implied, contained.

ضمیر zàmīr, *s.a.* The heart or mind; a pronoun; مافی‌الضمیر mā-fī-'z--zàmīr, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضمیمه zàmīmé, *s.a.* Any thing added (to another thing); an appendix, supplement.

ضیا zìyā, *s. a.* Light; ضیادار zìyādār, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; —ویرمك, zìyā-vèrmek, *v.n.* To give light.

ضیاع zìyā'', *s. pl. a.* (*of* ضیعه zī''a, *not used*), Estates, farms, lands, and villages; —, zàyā'', *s. a.*

Destruction, ruin.

ضیافت zìyāfèt, *s. a.* A banquet, a feast, a set dinner or supper.

ضیف zàyf, *s. a.* A guest.

ضیق zīk, *a. a.* Narrow, straitened, close; النفس—, zīku -'n - nèfess, *s.a.* An asthmatic person; نفس—, zīk - nèfess (tìk - nèfess), The asthma.

ضیوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* ضیف zàyf), [Guests.

ط

ط tā''i-hòttī (tì). Nineteenth letter of the Turkish alphabet, having two different values. It is generally sounded as an English *t*, but sometimes, at the beginning of words of Turkish origin, as a *d*, and is always more harsh and guttural than the corresponding letters ت and د. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 9.

طا tā, *s.a.* Name of the letter ط.

طاب tāba! *int.a.* May (his tomb) be pleasant (to him), in طاب ثراه tāba-sùrāhu, *and* طاب سره tāba-sìrruhu.

طابور tàbur, *s. t.* A battalion; a column (of march or attack); a certain large number (of people).

طابیه tàbiy*a*, *s. t.* A battery; a bastion; an earthwork, fleche, redoubt, redan, or fort.

طاپمق tàpm*ak*, *and* طاپنمق tàp*in*m*ak*, *v.n.* To worship, adore.

طاپو tàp*i* *or* tàpu, *s. t.* A kind of title-deed for lands held on the old feudal system, by tenants of low degree: it is also called طاپوتذکرهسی tàpu-tèzkéréssi.

طاپه tàp*a*, *s. t.* A cork *or* stopper to a bottle.

طات tàt, *s. t.* Taste, savour; طاتلو tàtl*i*, *a. t.* Sweet; savoury; pleasant, agreeable; —, *s. t.* Any sweet dish or sweetmeat; طاتسز tàts*iz*, *a.t.* Unsavoury, tasteless; unpleasant, disagreeable; طاتلولق tàtl*ilik*, *s. t.* Sweetness; pleasantness; طاتسزلق tàts*izlik*, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tàtm*ak* (*aor.* طادار tàdar), *v.a.* To taste, try the taste of, perceive the taste of.

طارتمق tàrtm*ak* (*aor.* طارتار tàrtar), *v.a.* To weigh; to try the weight; to try the strength, or to sound the ideas (of a person).

طارتی tàrt*i*, *s. t.* A weight for weighing; the weighing weight of any thing.

طارم tārim, *s. p.* A dome; the sky [*or* a sphere.

طاره tàr*a* *or* dàr*a*, *s. t.* (*Italian*), The tare (of goods sold by weight).

طاری tāri, *a. a.* Which comes (upon one), happens disagreeably; —او, —ول, *v.n.* To come upon, overtake, happen disagreeably.

طاس tàss, *s. p.* A bowl of metal, glass, or earthenware; —, *a. t.* Bald (head); —یاپشدرمق, tàss-y*à*p*i*shd*i*rm*ak*, *v.n.* (To apply a bowl) To torture by application of heated bowls of metal to the bare head.

طاش tàsh, *s. t.* A stone, a rock; stone; a millstone; a draughtsman, piece at draughts; دیکیلوطاش dìkili-tàsh, An obelisk (while standing); طاشجی tàshj*i*, *s. t.* A

stone-cutter, worker in stone; طاشلمق tàshlamak, *v.a.* To stone with stones.

طاشاق tàshak, *s. t.* A testicle, a stone (in a male animal).

طاشمق tàshmak (*aor.* طاشار tàshar), *v.n.* To overflow; طاشرمق tàshirmak), (*aor.* طاشرر tàshirir), *v.a. caus.* To cause to overflow; to allow one's words or acts to go beyond the bounds of due respect.

طاشيمق tàshimak (*aor.* طاشر tàshir), *v. a.* To carry; to carry about; طاشنمق tāshinmak, *v.n.* To move, to carry one's effects and furniture to another house.

طاصلاق tàsslak, *a. t.* In an unfinished state, rough, unworked; —, *s. t.* A sketch, an outline; any thing just roughly brought into shape.

طاصمه tàssma, *s. t.* A strap or lachet by which any thing is held or fastened.

طاعت tā"at, *s. a.* Active devotion or piety, active conformity with God's ordinances.

طاعون tā"ūn, *s. a.* The plague, the contagious pest.

طاغ dāgh, *s. t.* A mountain, mount, hill; طاغلو dàghli, *s. t.* A mountaineer.

طاغدمق dàghitmak (*aor.* طاغدر dàghidir), *v.a.* To scatter; to distribute.

طاغلمق dàghilmak (*aor.* طاغلور dàghilir), *v.n.* To disperse, be dispersed; —, *v.p.* To be distributed.

طاغی tāghi, *s. a.* A rebel; a sinner; —, dāghī, *s. t.* A mountaineer.

طاق tāk, *s. p.* Any vaulted or domed construction; a vault; an arch; a dome; an arched window; a sphere; the sky; a single one, an odd one; a single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted, bent; odd; single.

طاقت tākàt (tākàt), *s. a.* Strength, power to do or bear; —كتورمك, tākàt-ghètirmek, *v.n.* To be able, to find strength sufficient.

طاقردی tàkirdi, *s. t.* A noise of knocking or rattling.

طاقلاق tàklak, *s. t.* A tumble heels over head; —قیلق, tàklak-kìlmak, *v.n.* To tumble, to throw one's self heels over head.

طاقلدامق tàkìldamak (*aor.* طاقلدار tàkìldar), *v.n.* To make a rattling noise.

طاقم tàkìm, *s. t.* A set (of any thing, of people, of tools, &c.); a mouthpiece (of a pipe); a squad, subdivision, or detachment (of soldiers); a crew (of a boat); tools, implements, necessaries, furniture; utensils.

طاقمق tàkmak (*aor* طاقار tàkar), *v.a.* To fix (any thing on to something else), to append; —قلیج kìlìj-tàkmak, To put on a sword; —اد àd-tàkmak, To give a name; طاقلمق tàkìlmak, *v.p.* To be fixed on or attached to any thing; —, *v.n.* To attach one's self to any thing, lay hold of, meddle with, make game of, chaff, skylark with; طاقنمق tàkìnmak, *v.a.* To attach (something) to one's self; —اغرینی àghrìnì-tàkìnmak, *v.n.*

To assume an air of gravity.

طاقیه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.

طانك dàng, *s. t.* The dawn; —یری, dàng-yèri, The place where the light of morning first appears; —اتمق, dàng-àtmak, *v.n.* To begin to shew signs of light (the dawn), to brighten.

طال tālé! May (his elevation, &c.) long endure! (*used in firmans after the names of honourable personages*).

طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for, inquirer after; a student; —اول, tālib-òl, *v.n.* To desire, ask for.

طالح tālìh, *s. a.* A sinner.

طالع tālì", *s. a.* The ascendant (in astrology); fate, fortune, luck.

طالغه dàlgha, *s. t.* A wave; a ripple; طالغه لنمق dàlghalanmak, *v.n.* To rise in waves; to be wavy.

طالیان dàlyan, *s. t.* A fishing station erected on poles in the water.

طانه dàna, *s. t.* A calf.

طانیمق tànìmak, (*aor.* طانور tànìr), *v.a.* To know again, to recog-

nise; طانشمق tàn*i*shm*a*k, *v.n.* To know or recognise one another; طانشق tàn*i*sh*i*k, *s.t.* An acquaintance.

طاوس tāwuss, *s. a.* A peacock.

طاوشان tàwshan, *s. t.* A hare; a Greek from certain of the isles; a cabinet-maker; اطه‌طاوشانی àd*a*-tàwshan*i*, (A hare of the isles) A rabbit.

طاوق tàwuk, *s. t.* A fowl, a hen; —ماوق, tàwuk-màwuk, Poultry of various kinds; طاوق‌کومسی tàwuk-k*y*ùmèssi, *s. t.* A fowl-house; طاوقجی tàwukju, A poulterer; a dealer in live fowls; —کوتی, tàwuk-gh*y*ùtu, *s.t.* A wart.

طاوه tàw*a*, *s. t.* A frying-pan; any fried food; the pan of a gun-lock.

طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.

طای tày, *s. t.* A colt; half a horse-load; (a bale, &c.) equal in weight to another.

طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying animal; the soul.

طائفه tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of men; a people, nation, tribe; a ship's crew.

طائل tā'il, *in* لاطائل lā-tā'il, *ad. a.* Without any beneficial result.

طب tībb, *s. a.* The science of medicine; طبی tìbbī (*fem.* طبیه tìbbìyyé), *a. a.* Medical, pertaining to the science of medicine.

طبابت tìbābèt, *s. a.* The practice of medicine, the medical profession.

طباع tìbā", *s. pl. a.* (*of* طبع tàb"), Natures; dispositions; minds.

طباق tàbak, *s. t.* A plate; a dish; a saucer; طباقچی tàbakj*i*, *s. t.* A dealer in china and earthenware.

طبان tàban, *s. t.* The sole of the foot; firmness, courage, intrepidity; —تیموری, tàban-(dèymiri), One of the kinds of Damascus steel; —دال dàl-tàbàn, *s. t.* A quick or continual runner; —قالدرمق tàban-kàld*i*rm*a*k, *v.n.* To ply the foot, to take to one's heels, run.

طبانجه tàbànj*a*, *s. t.* A pistol.

طبائع tàbā'i", *s. pl. a.* (*of* طبیعت

tàbī"àt), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طبخ tàbkh, *s. a.* A cooking; ا—, —et, *v.a.* To cook.

طبع tāb", The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; ا—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طبق tàbk, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طبقه tàbaka, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طبل tàbl (dàwul), *s. a.* A drum.

طبله tàbla, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طبلهکار tàbla-kyār, *s. t.* A baker's retailer who carries bread about on a tray.

طبیب tàbīb, *s. a.* A doctor of medicine, a physician.

طبیعت tàbī"àt, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طبیعی tàbī"ī, (*fem.* طبیعیه tàbī"iyyé), *a. a.* Natural, not artificial.

طپراق tòprak, *s. t.* Earth, soil; territory; عثمانلوطپراغی "òssmānli-tòpraghi, *s. t.* Turkey, the Ottoman territory; طپراقایشی tòprak-ìshi, Any work made of clay, or of earth.

طپو tàpu, *s. t.* See طاپو.

طحن tàhn, *s. a.* A grinding in a mill; ا—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طحین tàhīn, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by eastern Christians in Lent, and of which *helwa* is also made.

طرار tàrrār, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طراز tìrāz, *a. p.* (*in composition*), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طراق tàrak, *s. t.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طرامق tàramak (*aor.* طرار tàrar), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow. [fruit, flowers, &c.).

طراوت tàrāvèt, *s. a.* Freshness (of

طرب tàreb, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طربزون tràbzàn (tràbzàn), *s. t.* Trebizond in Pontus; (*or* طربزان) a portcullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طربزان باباسی tràbzàn-bàbassi, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طرپان tàrpan, *s. t.* A scythe.

طرتل tàrtil, *s. t.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح tàrh, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; —, —et, *v.a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون tàrkhūn, *s. t.* Tarragon (herb).

طرد tàrd, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel. [fashion.

طرز tàrz, *s. a.* A way, manner,

طرف tàraf, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف طوتمق tàraf-tùtmak, *v.n.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار tàraf-dār, *s. p.* A partisan; طرفین tàrafèyn, *s. a. dual*, The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفاندا tùrfanda, *s. t.* Fresh fruit or vegetables being the first-fruits of a season.

طرفه tàrfa, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, tùrfé, *s. a.* Any thing fresh, new, rare; طرفة العین tàrfétu-'l-'àyn, The twinkling of an eye.

طرق tùruk, *s. pl. a.* (*of* طريق *tàrīk*), Roads, paths, ways.

طرلا tàrla, *s. t.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق tùrmashmak (*aor.* طرماشر tùrmashùr), *v.n.* To climb up (trees, &c.) by using the claws (as cats, &c., do); to scratch one another, claw each other.

طرمالمق tùrmalamak (*aor.* طرمالار tùrmalar), *v.a.* To scratch with the claws.

طرمنتی tùrmenti, *s. t.* Turpentine.

طرناق *or* طرنق tùrnak, *s. t.* A nail, claw, talon, hoof; طرناقلو tùrnakli, *a. t.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال‌طرناقلو chàtal-tùrnakli, *a. t.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طرة tùrré, *s. p.* A lock of hair, a curl, a ringlet; a leather strap or a handkerchief twisted into a rope by children in certain games, a cob.

طریاق tiryāk, *s. a.* Theriaca, an opiate electuary.

طریان tàrayān, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طرید tàrīd, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طریف tàrīf, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طریق tàrīk, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality; عام —, tàrīki-"āmm, A public road; خاس —, tàrīki-khāss, A private road; حق —, tàrīki-hàkk, The way of truth.

طریقت tàrīkàt, *s. a.* A hierarchy an order (of dervishes or monks).

طست tàsst, *s. a.* *and* طشت tàsht, *s. p.* A basin; a tray.

طشره tàshra, *and* طشری dàshāri, *s. t.* The exterior, outer part (of any thing); any provincial place away from the capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام tà"ām, *s.a.* Food; a mèal; taste, savour; —, —et, *v.n.* To breakfast or dine.

طعم tà"m, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمه tù"mé, *s. a.* Food; prey; طعمهٔ شمشیر tù"mé'i-shìmshīr, Prey to the sword.

طعن tà"n, *s. a.* A wounding, stab-

bing; a reproving, blaming, reproaching, speaking ill of; ا—, —et, *v.n.* To wound with any kind of stab; to reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنه tà"né, *s. a.* A wound, a stab.

طغيان tùghān, *s. pl. a.* (*of* طاغى tāghī), Rebels; sinners.

طغرا tù*gh*ra, *s. t.* The cypher of the Sultan in an ornamental shape, used for inscribing over firmans, on coins, and on public buildings: it contains the name of the Sultan, and of his father, with the title Khān, and the epithet "*always successful.*"

طغرجق dò*gh*arjìk, *s. t.* A wallet.

طغيان (*or* طغوى) tàghwà, طغوان tùghwān, طغى tàghy, طغيان tùghyān, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

طفره tàfra, *s. t.* A proud careless insolence.

طفل tùfl, *s. a.* A child, an infant; طفليت tùflìyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان tàflàn, *s. t.* (*Greek* δαφνη), The true laurel, different from *the bay.*

طفولت tùfūlèt, *and* طفوليت tùfūlìyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفيل tùfèyl, *s. a.* A parasite, feast-hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان dòksan, *a. t.* Ninety; طقسانجى dòksanìnjì, *a. t.* The ninetieth.

طقوز dòkuz, *a. t.* Nine; اون‌طقوز òn-dòkuz, Nineteen; طقوزنجى dòkuzunju, *a. t.* Ninth.

طلا tùlā, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of gold, gold piece; طلادوز tùlādūz, *s. p.* An embroiderer in gold thread.

طلاش tàlash, *s. t.* Wood shavings.

طلاق tàlāk, *s. a.* A divorce.

طلاوت tàlāvèt, *s. a.* Beauty, grace, loveliness.

طلائع tàlā'i", *s. pl. a.* (*of* طليعه tàlī"a), Scouts, the first indications of an approaching army.

طلب tàleb, *s. a.* A demanding, asking for, perquisition, seeking; ا—, —et, *v.a.* To demand, ask for, require, seek.

طلبا tùlébā, *and* طلبه tàlébé, *s. pl. a.*

(*of* طالب tālib), Demanders, askers for, requirers, seekers; students, seekers after learning.

طلسم tùlsim, *s. a.* A talisman.

طلعت tàl"àt, *s. a.* An appearing, coming in sight; an aspect.

طلوع tùlū", *s. a.* A rising above the horizon; ا—, —et, *v.n.* To rise.

طلوم tùlum, *s. t.* A whole sheep's or goat's skin, used as a vessel for holding wine, oil, butter, &c.; a bagpipe; the bag of a bagpipe; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

طلومبه tùlumb*a*, *s. t.* A pump; a fire-engine; a glyster-pipe; a waterspout.

طليعه tàlī"à, *s. a.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

طمر dàmar, *s. t.* A vein, artery, nerve; the grain of wood; a vein in stone or in mines; شاه‌طمر shāh-dàmar, *s. t.* An artery; قان‌طمری kān-dàmar*i*, A blood-vessel, vein or artery; اق‌طمر àk-dàmar, A nerve.

طمروق tòmruk, *s. t.* A bud, leaf-bud; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened; a police prison; طمروقلنمق tòmruklanm*ak*, *v.n.* To form buds (a tree); طمروغه‌اورمق tòmru*gha*-wùrm*ak*, *v.a.* To put into prison, *or* into the stocks.

طمطراق tòmturàk. *s. t.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

طمع tàm*a*", *s. a.* A coveting; covetousness; ا—, —et, *v.n.* To be covetous; طمعکار tàma"k*yār*, *s. p.* An avaricious person, a miser.

طملامق dàmlam*ak* (*aor.* طملار dàmlar), *v.n.* To drop, fall drop by drop; طملاتمق dàmlatm*ak* (*aor.* طملادر dàmlàd*ir*), *v.a.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

طمله dàmle, *s. t.* A drop (of fluid); the apoplexy.

طنبور tànbūr, *s. a.* طنبوره tànbur*a*, *s. t.* A sort of guitar.

طنطنه tàntana, *s. a.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

طنمق tùnmak, *used only in the negative* طنمامق tùnmamak (*aor.* طنمز tùnmàz), *v.n.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently; to keep quite quiet, apparently.

طنين tùnīn, *s. a.* A ringing, sounding, echoing noise.

طوار dàvar, *s.t.* (*provincial*), Sheep.

طواشي tàwāshī, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Eunuchs; (*as a Turkish singular*) a eunuch.

طواف tàwāf, *s. a.* A circumambulation; a processional circumambulation; —, —et, *v.n.* To circumambulate; —, tàwwāf, *s. a.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

طوان tàwan, *s. t.* A ceiling; اراسي —, tàwan-àrassi, *s. t.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

طوائف tàwā'if, *s. pl. a.* (*of* طائفه tā'ifé), Peoples, nations, tribes, sets of people.

طوب *or* طوپ tòp, *s. t.* A cannon, gun; a lump; a ball; a piece (of stuff); the whole (of any thing), all; a wholesale quantity; طوپدن tòpdan, All together; in the lump; wholesale; —, *ad. t. in* طوپطولو tòp-dòlu, Quite full; طوپجي tòpjù, *s.t.* An artilleryman; a gunner; طوپخانه tòp-khāné, *s. t.* An arsenal of artillery.

طوپارلق tòparlamak (*aor.* طوپارلار tòparlar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوپال tòpal, *s. t.* A lame man; —, *a. t.* Lame; طوپاللق tòpallamak, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوپالق tòpalàk, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوپلامق tòplamak (*aor.* طوپلار tòplar), *v.a.* To collect, to gather; طوپلانمق tòplanmak (*aor.* طوپلانور tòplanir), *v.n.* & *p.* To

اوروج —ùruj—, *v.n.* To keep a fast canonically; —معذور mà''zūr—, *v.a.* To hold excused, to excuse on account of some valid obstacle; —سوز sùz—, To take or follow advice; —یاس yàss—, —ماتم mātem—, *v.n.* To be in mourning; —یوز yùz—, *v.n.* To begin to shew signs (of decay, &c.); —خاطرده khātirda—, *v. a.* To remember, not to forget, to hold in one's memory; هیچ بریری طوتمز hìch-bìr-yèri-tùtmàz, He is quite decrepit, all his limbs, his whole body is disabled; طوتلمق tùtulmak (*aor.* طوتولور tùtulur), *v.p.* To be held; to be seized; to be kept; to be rendered powerless in function by disease (any limb or organ); to be eclipsed (the sun or moon); to be observed or kept (a fast or ordinance of any kind); طوتنمق tùtunmak (*aor.* طوتینور tùtunur), *v.a.* To hold to one's self, apply to one's self or to any part of one's own body; طوتشمق

collect, to gather (of itself); to be collected, to be gathered; طوپلاتمق tòplatmak (*aor.* طوپلادر tòpladir), *v.a.* To cause or allow (one) to gather, to cause or allow (things) to be collected or gathered. [club.

طوپوز tòpuz, *s.t.* A mace of arms, a

طوپوق tòpuk, *s. t.* The ankle bone; the back of the heel.

طوپلو tòplu, *s. t.* A pin.

طوتام tùtam, *s. t.* A handful, as much as can be grasped at once.

طوتساق tùtsak, *s. t.* A prisoner of war, a captive.

طوتقال tùtkàl, *s. t.* Glue; بالق طوتقالی bàlik-tùtkali, (Fish glue) Isinglass.

طوتمق tùtmak (*aor.* طوتار tùtar), *v.a.* To hold, keep hold of; to catch, lay hold of; to take prisoner, make prisoner; to arrest, stop, intercept; to hold, suppose; to keep, observe; —, *v.n.* To have the power of holding; to have the power of performing its natural functions (any limb);

tùtushmak (*aor.* طوتشور tùtushur), *v.n.* To hold to each other; to seize hold of each other; to quarrel together; to take fire, catch fire; to fly into a passion; طوتشدرمق tùtushturmak (*aor.* طوتشدرر tùtushturur), *v.a.* To cause (others) to quarrel, to set by the ears; to set fire to.

طور tàwr, *s.a.* A manner of acting, speaking, treating, or conducting one's self; a haughty or supercilious manner, superciliousness; —, tòr, *ad. t. in* طورطوب tòr-tòp, Quite round, quite like a ball.

طورانمق dàwranmak (*aor.* طورانور dàwranur), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ tùrp, *s. t.* A radish.

طورطی tòrtu, *s. t.* Sediment, lie, lees, grounds.

طورغون dùrghun, *a. t.* Motionless, [stagnant.

طورلاق tòrlàk, *s. t.* A foolish, careless fellow.

طورلمق dùrulmak (*aor.* طوریلور dùrulur), *v.n.* To stand so as to become clear by deposing its sediment; —, *v.p.* To be such that things can stand in, on, &c.

طورمق dùrmak (*aor.* طورر dùrur), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain stedfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه tùrna, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طوری dòru, *a.t.* Bay (horse).

طوره (*for* طره tùrré) tùra, *s. t.* Any thing twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طوز tùz, *s. t.* Salt; طوزلو tùzlu, *a. t.* Salt, saltish; طوتسز tùzsuz, *a. t.* Insipid; طوزلامق tùzlamak (*aor.* طوزلار tùzlar) *v.a.* To salt.

طوزاق tùzàk, *s. t.* A trap, a snare; —قورمق, —kùrmak, To set a trap; طوزاغه طوتلق tùzagha-

-tùtulmak, To be caught in a trap. [pans.

طوزله tùzla, *s. t.* A salt-works, salt-

طوس dòss, *ad. t. in* طوس‌طوغری dòss-dòghru, Quite straight; —, tòss, *s. t.* The butting of rams or sheep; —اورمق, tòss-wùrmak, *v.n.* To butt; —اورشمق, tòss--wùrushmak, *v.n.* To butt at each other; طوسبغه tòss-bàgha, *s. t.* A tortoise. [ful woman.

طوطی tūtī, *s. p.* A parrot; a beauti-

طوع tàv", *s. a.* Willing submission; طوعاً tàv"an, *and* بالطوع bi-'t-tàv", *ad. a.* With submissive willingness. [falcon(?)

طوغان dòghan, *s. t.* A hawk(?); a

طوغری dòghru, *a. t.* Straight; upright; true, exact, correct; honest.

طوغریلمق dòghrulmak (*aor.* طوغریلور dòghrulur), *v. n.* To become straight, upright, correct; to be directed, pointed, turned (towards a thing); to take the road, way, or direction (for any place); طوغرلتمق dòghrultmak (طوغریلدر

dòghruldur), *v. a.* To make straight, upright, correct; to direct, turn, point (a thing towards an object).

طوغله tùghla, *s. a.* A brick.

طوغمق dòghmak (*aor.* طوغار dòghar), *v.n.* To be born; to rise (the sun, &c.); طوغرمق dòghurmak (*aor.* طوغرر dòghurur), *v.a. caus.* To give birth to, bring forth; to litter, pup, &c.; طوغرتمق dòghurtmak (*aor.* طوغردر dòghurdur), *v.a. double causal,* To attend in childbirth, to assist in giving birth to a child or to young, to act as midwife.

طوغی dòghu, *s. t. in* کون‌طوغیسی ghyùn-dòghussu, The east, sunrising.

طواف tàwf, *s. a.* A circumambulation; ا—, —et, *v.n.* To circumambulate.

طوفان tūfān, *s. a.* A deluge; —نوح, tūfāni-Nūh, The deluge of Noah.

طوق tàwk, *s. a.* A collar; a necklace; a pillory; power, strength, ability; —, tòk, *a. t.* Full, sa-

tiated; قارنم طوق kàrnim-tòk, My belly is full; كوزم طوق ghyùzum--tòk, (My eyes are satiated) I have nothing to wish for, I have no desires for wealth.

طوقشمق dòkushmak (*aor.* طوقشور dòkushur), *v.n.* To play with another person at knocking hard boiled eggs together to see which will crack the other.

طوقمق tòkmak, *s. t.* A mallet; a knocker of a door; a hammer of a percussion cannon-lock.

طوقونمق dòkunmak (*aor.* طوقونور dòkunur), *v.n.* To touch; to meddle; to interfere; to hurt; to injure; to affect, to regard; طوقندرمق dòkundurmak (*aor.* طوقندرر dòkundurur), *v.a.* To cause or allow to touch, &c.

طوقومق dòkumak (*aor.* طوقور dòkur), *v.a.* To weave.

طوقه tòka, *s. t.* A buckle.

طونك dòng, *s. t.* Frost, hard frost; drawers or inner trowsers; the coat (of a horse); ياغى—, dòng--yàghi, *s. t.* Tallow.

طولدرمه dòngdurma, *s. t.* Ice-cream or water-ice.

طونكز dòngуz (dòmuz), *s. t.* A pig, hog, swine; a beast, a wretch; a ruffian; a bold, brave fellow; ايـاغـى—, (dòmuz)-àyaghi, A worm for drawing wads from a gun; a dentist's instrument for drawing teeth; قيلى—, (dòmuz)--kìli, Pigs' bristles; يبان طونكزى yàban-(dòmuzu), A wild pig or boar.

طونمق dòngmak (*aor.* طونار dòngar), *v.n.* To freeze; to become congealed; to harden, to set; طونكدرمق dòngdurmak (*aor.* طونكدرر dòngdurur), *v.a.* To freeze, cause to become congealed, hardened or set.

طول tūl, *s. a.* Length; longitude; طولاً tūlan, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب dòlab, *s. t.* Any thing which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning-cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cun-

ning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; —قورمق, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; —چویرمك, chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

طولاشق dòlàshik, *a. t.* Circuitous, round-about.

طولاشمق dòlashmak (*aor.* طولاشر dòlashir), *v.n.* To go round, walk round; to be circuitous, go round about; طولاشدرمق dòlashdirmak (*aor.* طولاشدرر dòlàshdirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dòlama, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندرمق dòlàndirmak (*aor.* طولاندرر dòlandirir), *v.a.* To cheat, swindle; طولاندریجی dòlàndiriji, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dòlanmak (*aor.* طولانور dòlanir), *v.n.* To go wandering

or meandering about.

طولایی dòlayi, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dòlmak (*aor.* طولار dòlar), *v.n.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dòlmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dòlma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Any thing filled in artificially; طولدرمق dòldurmak (*aor.* طولدرر dòldurur), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dòlu, *s. t.* Hail; the fill (of any thing); —, *a. t.* Full; —یاغمق, dòlu-yàghmak, *v.n.* To hail.

طوله tàwla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولی dòlu. See طولو.

طومار tòmār, *s. a.* A roll or scroll of paper. [sers; coat (of a horse).

طون dòn, *s. t.* Inner drawers; trow-

طوی tòy, *s. t.* The greater bustard.

طویت tàvìyyèt, *s. a.* Intention, design, inward thoughts.

طویل tàvīl, *a. a.* Long; tall.

طویله tàvīlé (tàvla), *s. a.* A great man's stable.

طویمق dòymak (*aor.* طویار dòyar), *v.n.* To become satiated, satisfied with food; طویورمق dòyurmak (*aor.* طویورر dòyurur), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tàhāret, *s. a.* Purity, cleanliness; legal cleanliness.

طی tàyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); ا—, —et, *v.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طیار tàyyār, *a. a.* Which flies about; ریح طیار rīhi-tàyyār, Flying rheumatic pains.

طیاق dàyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado, corporal punishment; یمك—, dàyak-yèmek, (To eat a thrashing), To be beaten; اتمق—, dàyak-àtmak, To give a thrashing, to beat. [any thing.

طیالو dàyāli, *a. t.* Leaning against

طیامق dàyamak (*aor.* طیار dàyar), *v.a.* To press or lay any thing against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place any thing in a resolute or offensive manner; طیانمق dàyanmak (*aor.* طیانور dàyànir), *v.n.* To lean against any thing; to be based upon any thing; to lead to any thing; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.

طیب tàyyib (*fem.* طیبه tàyyibé), *a. a.* Good; pleasant; —, tīb, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.

طیران tàyarān, *s. a.* A flying, flight; ا—, —et, *v.n.* To fly.

طیش dàsh, *s. t.* The outside, exterior part of any thing; the space outside of any thing.

طیشاری dàshàri, *s. t.* Equivalent to طیش; *also,* Any foreign country;

any place away from Constantinople; —, *ad. t.* Out; abroad; away from Constantinople.

طيقاج tùkaj, *s. t.* A plug, any thing used for plugging a hole.

طيقامق tùkamak (*aor.* طيقار tùkar), *v.a.* To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into any thing) as a plug; طيقانمق tùkanmak (*aor.* طيقانور tùkanır), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into any thing as a plug.

طيلسان tàylèssān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.

طين tīn, *s. a.* Earth, clay; —مختوم, *tīnı-màkhtūm*, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.

طينت tīnèt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.

طيور tùyūr, *s. pl. a.* (*of* طائر tā'ir), Birds.

ظ

ظ zā (zı̀), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.

ظا zā, *s. a.* Name of the letter ظ.

ظالم zālim, *a. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظالمانه zālimānė, *a. p.* Tyrannical (thing or act).

ظاهر zāhir, *a. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of any thing; —, *ad. t.* Of course, to be sure; ظاهرى zāhirī, *a. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظاهرا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.

ظبى zàby, *s. a.* A gazelle.

ظرافت zàrāfèt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.

ظرف zàrf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a

noun of time or place.

ظرفا zùréfā, *s. pl. a.* (*of* ظریف zàrīf), Those who combine elegance, wit, and tact.

ظروف zùrūf, *s. pl. a.* (*of* ظرف zàrf), Envelopes, containing receptacles.

ظریف zàrīf (zārif), *a. a.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.

ظفر zàfer, *s. a.* Success; victory; —, zàfr, *s. a.* A nail, claw, talon, hoof; ظفریاب zàfer-yāb, *a. p.* Who has been successful, who has found a way to accomplish his wish; —بولق, zàfer-bùlmak, *v.n.* To be successful, to find a way to accomplish a wish.

ظل zàll, *s. a.* A shadow, shade; protection; a tangent; ظل‌الله zàllu-'llāh, (The shadow of God) *or* ظل‌الله فی‌الارض zàllu-'llāhi-fì-'l-àrz (The shadow of God upon earth) The Sultan; نسبت ظلیه nìssbèti-zàllìyyé, A log. tangent; ظلیت zàllìyyèt, *s. a.* The (Sultan's) quality of being (God's) shadow; حضرت ظلیت پناه hàzréti-zàllìyyèt-pènāh, His Majesty (the abode of the quality of being God's shadow) the Sultan.

ظلال zàlāl, *s. pl. a.* (*of* ظل zàll), Shadows.

ظلام zàlām, *s. a.* Darkness; —, zàllām, *s. a.* A persevering tyrant; —, zùllām, *s. pl. a.* (*of* ظالم zālim), Tyrants, oppressors.

ظلم zùlm (zùlum), *s. a.* Oppression, tyranny; injustice; —, zùlèm, *s. pl. a.* (*of* ظلمت zùlmet), Darknesses.

ظلمانی zùlmānī, *a. a.* Dark.

ظلمت zùlmet, *s. a.* Darkness.

ظلمه zàlémé, *s. pl. a.* (*of* ظالم zālim), Oppressors, tyrants.

ظلیل zàlīl, *a. a.* Shady, umbrageous.

ظن zànn, *s. a.* (*pl.* ظنون zùnūn), A conjecture, surmise, opinion, suspicion; any impression on the mind short of positive knowledge; —, —et, *v. a.* To opine, surmise, conjecture, think, fancy, imagine; to take for, suppose; حسن‌ظن hùssni-zànn, A good

opinion (formed without experience of the person); سوءظن sū'i-zànn, A bad opinion, a doubt or suspicion (about any person).

ظهر zàhr, *s. a.* The back; the back or outside of a book or paper; the letter or outward meaning of a word, phrase or discourse; —, ẓùhr, *s. a.* Noon.

ظهور ẓùhūr, *s. a.* A coming forth, coming out, becoming visible; a happening, coming into being, springing, arising; ا—, —et, *v.n.* To come forth, become visible; to happen, spring, arise; ظهورةكلمك ẓùhūra-ghèlmek, *v.n.* To happen, come to pass; صاحب‌ظهور sāhib-ẓùhūr, *s. p.* A conspicuous personage.

ظهير ẓàhīr, *s. a.* One who backs, aids, assists, protects.

ع "àyn. Twenty-first letter of the Turkish alphabet, having no real equivalent in English. In Turkish it is very usually silent like

h, *l*, or *r*, in many English words; but as no one has ever called those letters vowels in consequence, so also is it absurd to call the ع a vowel in Turkish as some writers have done. When sounded, it is a strong guttural hiatus. Its numeral value in chronograms and astronomical tables is 70.

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a worshipper; عابدانه "ābidānė, *a. p.* Humble, servantlike.

عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer over.

عاج "āj, *s. a.* Ivory.

عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently powerful, unequal to any task; worn out, tired out; —قالمق, "ājiz-kàlmak, *v.n.* To be or become unable, unequal to, or worn out; عاجزانه *a. p.* عاجزى "ājizī, *a. a.* Relating to a poor, weak, humble fellow (myself).

عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future); ready (not deferred); عاجلاً "ājilan, *ad. a.* At once,

down, on the spot.

عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit; the menses (of women); عادتا "ādétā, *ad. a.* In a common, customary manner; as usual; just; downright; خارق العاده khāriku-'l-"ādé, *s.a.* Any uncommon occurrence, any surprising thing or event; عادت ایدنمك "ādet-èdinmek, *v.a.* To contract (any thing) as a habit; عادت بلده "ādéti-bèldé, *s. p.* The custom of the place or country; عادتدر "ādèt-dir, It is a (*or* the) custom; عادتمدر "ādétìm-dir, It is my custom or habit.

عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal, competent, fit, proper (witness); عادلانه "ādilānė, *a. p.* Just (thing, act, or word).

عادی "ādī (*fem.* عادیه "ādìyyė), *a. a.* Common, of every-day occurrence.

عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any cause of shame; ا—, —et, *v. n.* To be ashamed, feel ashamed; عارسز "ārsiz, *a. t.* Shameless, impudent; pertinacious; what there is no getting rid of (any unpleasantness); عارلنمق "ārlanmak, *v.n.* To become ashamed.

عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon, lights upon, happens; او—, "āriz-òl, *v.n.* To seize, happen, overtake (any calamity); عارضی (*fem.* عارضیه "ārizìyyė), *a. a.* Accidental, incidental, casual (not essential).

عارضه "āriza, *s. ā.* An accident, any fortuitous event; a misfortune.

عارف "ārif, *s. a.* A person well versed in knowledge; عارفانه "ārifānė, *a. p.* Pertaining to a person of knowledge; —, *s. p.* A share, subscription, contribution towards any payment in common; —, *ad. t.* By way of equal shares of contribution, by subscription.

عاری "ārī, *a. a.* Naked; free (from [any defect).

عاریت "ārìyyèt, *s. a.* The quality of being merely borrowed and temporary; عاریتی "ārìyyètī

(èyréti), *a.t.* What is makeshift, temporary, borrowed; jury (mast); عارية ārìyyétɛn, *ad. a.* In a temporary, makeshift manner.

عازم "āzim, *a. a.* Who sets out, undertakes a journey (or other act).

عاشر "āshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.* A tithe-gatherer.

عاشق "āshi̇k, *s. a.* A lover; one rapt in love towards God; عاشقانه "āshi̇kānɛ́, *a. p.* Pertaining to a lover; —او, "āshi̇k-òl, *v.n.* To fall in love.

عاشورا "āshūrā, *s. a.* A kind of sweet pottage made of ten kinds of pulse and grains, on the tenth of Muharrem, in commemoration of Noah's coming out of the ark and having a feast with the remains of his provision.

عاصف "āssi̇f, *a. a.* Violent, high (wind).

عاصم "āssim, *a. a.* Chaste, pure from sin.

عاصی "āssi̇, *s. a.* A rebel; a sinner.

عاطر "ātir, *ā. a.* Sweet-smelling, perfumed.

عاطف "ātif (*fem.* عاطفه "ātifɛ́), *a a.* Affable, kind; copulative (conjunction); واوعاطفه wāwi̇-ātifɛ́, The copulative و.

عاطفت "ātifet, *s. a.* Affability, kindness.

عاطل "ātil, *a. a.* Idle, useless, not in use, not at work.

عافیت "āfiyyèt, *s. a.* Health, immunity from sickness; —اولسون, "āfiyyèt-òlsun! May it be health to you! (*said to any one who has drunk, been shaved, or bathed; or who is eating, and invites you to join him, when you do not accept the invitation*).

عاقبت "āki̇bèt, *s. a.* The end (of any affair, person, or time); عاقبتکزخیراولسون "āki̇bètingiz-khàyr-òlsun! May your end be good! (*generally said by Turks to non-Mussulmans in answer to their salutation of* Good morning, &c.; *and implying*, May you ultimately embrace the true faith and be saved); —, *ad. t.*

At last, at length.

عاقل "ākil, *s. a.* A person of sense; a person endowed with reason; a reasonable being; عاقلانه "ākilāné, *a. p.* Pertaining to a person of sense.

عالم "ālim, *a. a.* A learned man; one who knows much; —, "ālem, *s. a.* A world; a state of being; the public in general, everybody; رب العالمین Rabbu-'l-"ālémīn, The Lord of all worlds; عالم غائب "ālémi-ghā'ib, The invisible world; —شهادت, "ālémi-shahādet, The visible world; —جبروت, "ālémi-jèbérūt, —ملکوت, "ālémi-mèlékyūt, —لاهوت, "ālémi-lāhūt, The world of the Godhead (under various qualifications); —منام, "ālémi-mènām, —مثال, "ālémi-mìssāl, &c., The world of dreams seen in sleep; —صباوت, "ālémi-sabāvèt, The age of childhood, childhood; &c. &c.; عالمانه "ālimāné, *a. p.* Pertaining to a learned man; عالمپناه "ālem-pènāh, *s. p.* (The asylum of the world) The Sultan; عالمیان "ālémìyyān, *s. pl. p.* The inhabitants of this world.

عالی "ālī, *a. a.* High; high up, exalted, elevated; superior, supreme; باب عالی bābi-"ālī, (The Supreme Office) The house or office of Government at Constantinople, so needlessly misnomered "*the Sublime Porte.*"

عام "ām, *s. a.* A year; —, āmm (*fem.* عامه "āmmé), *a. a.* Common, universal; عامه "āmmé, *s. a.* The public in general; خاص وعام khāsss-u-"āmm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامر "āmir (*fem.* عامره "āmiré), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments).

عامل "āmil, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائده "ā'idé, *pl.*

عائدات "ā'idāt *and* عوائد "*à*wā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; او—, "ā'id-ọl, *v.n.* To return, come *or* go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عبا "*à*ba, *s. t.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ìbād, *s. pl. a.* (*of* عبد "àbd), Servants; worshippers; الله—, "ìbādu-'llāh, Men, God's servants.

عبادت "ìbādet, *s. a.* Worship, service; ا—, —et, *v.n.* To worship; عبادتگاه "ìbādet-gh*y*āh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ìbādet-khānḗ, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارت "ìbāret, *s. a.* A compound thing; *or a. a.* Compounded, composed; او—, "ìbāret-òl, *v.n.* To consist, to be composed, to be.

عبارة "ìbārḗ (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "àbess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "àbd, *s. a.* A servant; الله—, "àbdu-'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبدة "àbédḗ, *s. pl. a.* (*of* عابد "ābid), Worshippers; عبدة اوثان "àbédè'i-èvsān, Idolaters, worshippers o idols.

عبرانی "ìbrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرت "ìbret, *s. a.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرين "ìbrétɛn-lì-'ss-sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودیت "ùbūdìyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودیت ا "àrz*i*-"ùbūdìyyèt-et, *v.n.* To present one's respectful service.

عبور "ùbūr, *s. a.* A passing through

or over; ا—, —et, *v.n.* To pass (through *or* over).

عبوس "àbūss, *a. a.* Sour, crabbed, austere-looking.

عبوست "ùbūssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبير "àbīr, *s. a.* Ambergris.

عتاب "ìtāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; ا—, —et, *v.n.* To address in terms of blame.

عتاق "àtāk, *s. a.* Emancipation, freeing a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate.

عتاه "àtāh, *s. a.* The imbecility of [old age.

عتبه "àtébé, *s. a.* A threshold; عتبه علیه "àtébé'i-"àlìyyé, The imperial *threshold (equivalent to our "footstool.")*

عتق "àtk, *s. a.* A freeing, emancipating a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate.

عتو "ùtùvv, *s. a.* Excessive pride and insolence.

عتوه "àtūh, *a. a.* Imbecile from age.

عته "àtah, *s. a.* Imbecility from old age.

عتيق "àtīk, *a. a.* Old, ancient.

عثمان "òssmān, *s. a.* Osman (*prop. name*); عثمانی "òssmānī (*fem.* عثمانیه "òssmānìyyé), *a. a.* Ottoman, Turkish; عثمانلو "òssmānli, *s. t.* A Turk, an Ottoman; ممالك عثمانیه mèmālikì-"òssmānìyyé, *and* عثمانلوطپراغی "òssmànli-tòpraghi, Turkey, the Ottoman dominions; ال عثمان āli-"òssmān, The house, family, or dynasty of Osman, the Ottoman dynasty; عثمانللق "òssmanlilik, *s. t.* The kind of life essentially peculiar to the Ottoman, *i.e.* serving the Government, armed and on horseback, either in the provinces or against the enemy.

عجاله "ìjālé, *s. a.* Any thing or act ready or done off-hand; عجالة "ijālétɛn, *ad. a.* Quickly, in an off-hand way.

عجائب "àjā'ib (*pl.* عجائبات àjā'ibāt), *s. pl. a.* (*of* عجیبه "àjībé), Curious, astonishing, wonderful things, wonders, marvels;

(*as a Turkish adj.*) Curious, astonishing, wonderful, marvellous; singular, odd, funny, queer; —! *int. t.* How very singular!

عجب "àjab, *ad. t.* (*and* عجبا "àjabā, *ad. a.*), I wonder whether . . . ., I wonder if . . . .; That remains to be seen! —, "ùjb, *s. a.* Pride, self-conceit.

عجز "àjz, *s. a.* Inability, want of strength or means to accomplish, bear, or overcome; poverty.

عجزه "àjézé, *s. pl. a.* (*of* عاجز "ājiz), The poor, people of small means.

عجله "àjélé, *s. a.* Haste; a hurry; a pressing necessity; على العجله "àlé-'l-"àjélé, *ad. a.* In haste, hastily; ا—, "àjélé-et, *v.n.* To haste, to make haste, to be in a hurry.

عجم "àjem, *s. a.* A Persian; Persia; a barbarian, *i.e.* not an Arabian; عجمى "àjémī, *s. t.* A tyro, beginner, learner; عجمى اوغلان "àjémi-òghlan, A lad newly received into the service of the Sultan's person (in olden times); عجمستان "àjémisstān, *s. p.* Persia.

عجوز "àjūz, *and* عجوزه "àjūzé, An old woman (ninety-six meanings are noted against this word in Arabic lexicons, but this alone is used in Turkish); بردالعجوز bèrdu-'l-"àjūz, (Old woman's cold, called also in common Turkish قوجه قارى صوغوغى kòja-kàri-sòghughu), A noted return of cold weather, esteemed to last a week, from about the 7th to the 14th of March every year.

عجيب "àjīb (*fem.* عجيبه "àjībé), *a. a.* Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجيبه "àjībé, *s. a.* A curious thing.

عد "àdd, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; ا—, —et, *v.a.* To reckon, esteem, account.

عدا "àdā, *v.n.a.* Is beyond (*in* ماعدا mā-"àdā, *ad. a.* Besides, what is more).

عداد "ìdād, *s. a.* A number; a numbering.

عدالت "àdālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (in a legal sense).

عـــداوت "àdāyèt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; ا—, —et, *v.n.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت "ìdet *or* "ìddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connexion with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد "àded, *s.a.* A number; صحیح—, "àdédi-sàhīh, A whole number. (*It is usual to introduce this word* عدد *after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e.g.* ایکی عدد عربه ìki-"àded-"àraba, *Two carriages*).

عدل "àdl, *s. a.* Justice, equity; عدلی "àdlī (*fem.* عدلیه "àdlìyyé), *a.a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم "àdem, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un, in, dis,* &c., before, and *ness,* or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. عدم وفا "àdémi-wèfā, *faithlessness* or *inconstancy.*

عدو "àdùvv, *s. a.* An enemy; —, "ùdùvv, *s. a.* A passing beyond, going beyond. [mity.

عدوان "ùdwān, *s. a.* Hatred, en-

عدول "ùdūl, *s. a.* A deviating; deviation; ا—, —et, *v.n.* To deviate. [Numerous.

عدید "àdīd (*fem.* عدیده "àdīde), *a.a.*

عـــدیـــل "àdīl, *s. a.* An equal; an equivalent.

عدیم "àdīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب "àzāb, *s. a.* Pain, punishment.

عذار "ìzār, *s.a.* The cheek; خليع العذار khàlī"u - 'l - "ìzār, Barefaced, shameless.

عذب "àzb, *s. a.* Sweet water; عذب البيان "àzbu-'l-bèyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه "àzébé (àssab*a*), *s. a.* The upper-leather of a shoe; عذبلو "àssab*a*l*i*, *a. t.* High in the upper-leather (a shoe).

عذر "àzr, *s. a.* Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; —, ديلەمك "àzr-dìlémek, *v.n.* To beg to be excused.

عذرا "àzrā, *s. a.* A virgin.

عرائس "àrā'iss, *s. pl. a.* (*of* عروس "àrūss), Brides.

عرب "àrab (*pl.* عربان "ùrbān), *s. a.* An Arab; عربى "àrébī, *s. a.* عربجه "àrab*j*a, *s. t.* The Arabic language; عربى "àrébī (*fem.* عربيه "àrébìyyé), *a. a.* Arabic, Arabian; عربيات "àrébìyyāt, *s. pl. a.* The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عربده "àrbédé, *s.a.* A row, quarrel.

عربه "àrab*a*, *s. t.* A cart or carriage of any kind; العربه سى èl-"àrabass*i*, A hand-barrow, or wheel-barrow; عربه جى "àrabaj*i*, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "àrsh, *s. a.* The throne of God.

عرصه "àrs*a*, *s. a.* A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرصه عرصات "àrsa'i-"àrsāt, The plain of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرصه گاه "àrs*a*-gh*y*āh, *s. p.* A battle-field.

عرض "àrz, *s. a.* Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; —, "ìrz, *s. a.* Honour; that which honour compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; —, "àraz, *s. a.* An accident, an in-

cidental state or quality (*in logic*); عرضاً "àrzan, *ad. a.* In width; in latitude; ا—, —et, *v.a.* To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "àrzi-hāl (àrzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضی "àrazī (*fem.* عرضیه "àrazìyyé), *a. a.* Accidental, incidental, not essential.

عرف "ùrf, *s. a.* The temporal administration of the affairs of a nation (*in contradistinction to* شرع shèr", *the ecclesiastical or canonical administration*); equity (*as opposed to* law); violence, injustice, oppression (*because of the abuses suffered under the name*); عرفاً "ùrfan, *ad. a.* By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; اهل عرف èhli-"ùrf, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفی "ùrfī (*fem.* عرفیه "ùrfìyyé), *a. a.* Pertaining to the temporal mode of

administration; violent, oppressive, unjust.

عرفان "ìrfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientifi matters.

عرفه "àréfé, *s. a.* The last day o Ramazan, before Bayram day Bayram-eve.

عرق "àrak, *s. a.* Sweat, perspiration; (ràkì) any distilled spirit —, "ìrk, *s. a.* A vein; عرقیه "àrakìyyé, *s. a.* عرقچین "àrak-chīn, *s.p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat.

عرنین "ìrnīn, *s. a.* A prince, chief tain, leader.

عروت "ùrvet, *s. a.* A handle عروة الوثقی "ùrvétu-'l-vùsskà (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "ùrūj, *s. a.* An ascent; ا—, —et, *v.n.* To ascend, go up.

عروس "àrūss, *s.a.* A bride; a bridegroom; نوعروس nèv-"àrūss, *s. p.* A new-married bride; زلف عروس zùlfu-"àrūss, (Brides' ringlets)

The snail-plant or Caracalla-bean; عروسی "àrūssī, *s.p.* A wedding.

عروض "àrūz, *s. a.* Prosody; the last foot in the first hemistich of a verse; —, "ùrūz, *s. pl. a.* (*of* عرض "àraz), Accidents, incidents.

عروق "ùrūk, *s. pl. a.* (*of* عرق "ìrk), [Veins.

عریان "ùryān, *a. a.* Naked, bare.

عریض "àrīz, *a. a.* Wide, broad.

عز "àzzé! May (he, she, or it) be respected; —, "ìzz, *s. a.* Respect, or the quality which commands deference and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "àzeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "ùzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "ìzzèt, *s. a.* Power and glory; consideration, dearness, prizedness.

عزل "àzl, *s. a.* A dismissing any functionary from office; dismissal; the act of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid the procreation of children; ا—, —et, *v.a.* To dismiss from office; —, *v.n.* To spill the seed.

عزلت "ùzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "àzm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution; a setting out, undertaking a journey or expedition; اولوالعزم ūlū-'l-"àzm, Those endowed with firmness of purpose in publishing God's will.

عزیز "àzīz, *a. a.* Dear, beloved; rare, highly prized; powerful, grand; عبدالعزیز "àbdu-'l-"àzīz, (The servant of the Powerful God) A proper name.

عزیمت "àzīmèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey; ا—, —et, *v.n.* To start, leave, set out, set sail, sail.

عساکر "àssākir, *s. pl. a.* (*of* عسکر "àsskeR), Troops, soldiers; خاصه—, "àssākiri-khāsssa, The

guards; نظامیه—, "àssākiri--nìzāmìyyé, The line; ردیفه—, "àssākiri-rèdīfé, The reserve of veterans. [cult matter.

عسر "ùssr, *s. a.* A difficulty, difficult matter.

عسرت "ùssrèt, *s. a.* Difficulty, difficultness.

عسس "àssess, *s. a.* A watchman, policeman.

عسکر "àsskɛr, *s. a.* A soldier; an army; a body of men, a gang, a crew; عسکری "àsskérī (*fem.* عسکریه "àsskérìyyé), *a.a.* Military.

عسل "àssel, *s. a.* Honey; شمع عسل shèm"i-"àssel, Bees'-wax; عسلبند "àssel-bènd, Gum benjamin(?).

عسیر "àssīr, *a.a.* Difficult, hard.

عشا "ìshā, *s. a.* The evening; the time of night prayer; —, "àshā, Supper, the evening meal; عشای ربانی "àshāyi-ràbbāni, The Lord's Supper.

عشائر "àshā'ir, *s. pl. a.* (*of* عشیرت "àshīrèt), Tribes, clans, septs.

عشر "ùshr, *s. a.* A tenth part, a tithe; —, "àshar, *and* عشره "àshara, *a.a.* Ten.

عشرت "ìshret, *s.a.* A pleasant life; a merry life; indulgence in strong drink; ا—, —et, *v.n.* To indulge in drink.

عشرون "ìshrūna, *and* عشرین "ìshrīna, *a. a.* Twenty.

عشق "àshk, *s. a.* Love.

عشوه "ìshvé, *s. a.* Coquetry, blandishments; عشوه کار "ìshvé-kyār, *s. p.* A coquette.

عصا "àssā, *s.a.* A staff, stick, wand; a crutch; a sceptre; a crozier; شق عصا shàkki-"àssā-et, *v.n.* (To break one's staff) To go away.

عصابت "ìssābet ("àssābet), *s. a.* Sticklishness, nicety, tenacity on points of honour; pride of family and descent.

عصابه "ìssābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding word*), The bandage which forms the turban.

عصات "ùssāt, *s. pl. a.* (*of* عاصی "āssī), Rebels; sinners.

عصاره "ùssārɛ́, *s. a.* The expressed juice of any fruit or plant.

عصبة "àssaba, *s. a.* A nerve, or tendon; a person's relatives and connexions other than parents and children.

عصر "àssr, *s. a.* An age, a space of several years; (*also* عصراول "àssri-èvvel) the time of afternoon prayer.

عصفور "ùssfūr, *s. a.* A sparrow.

عصمت "àssmèt, *s. a.* Chastity; purity of life, innocence; عصمتلو "àssmètlū, *a.t.* عصمتمآب "àssmet-mà'āb, *a. p.* Chaste, virtuous (woman).

عصيان "àssyān, *s. a.* Rebellion, revolt; sin and wickedness; ا—, —et, *v.n.* To rebel, revolt.

عصيرت "àssīrèt, *s. a.* The expressed juice of any thing.

عضادة "àzādé, *s. a.* The *alhidade* or moveable part of a quadrant, sextant, &c.

عضد "àzud, *s. a.* The upper arm from the shoulder to the elbow.

عضو "ùzv, *s. a.* (*pl.* اعضا à"zā), A member (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used and if the singular is required, they say *one of the members*, اعضادن بری à"zādan-bìri).

عطا "àtā, *s. a.* A giving; اخذوعطا àkhz-u-"àtā, Commerce, trade, business.

عطار "àttār (àktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ùtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "àtālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطايا "àtāyā, *s. pl. a.* (*of* عطيه "àtìyyé), Gifts, presents (from superiors).

عطر "àtr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطرشاهی "àtri-shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطریاغی "àtr-yàghi, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*).

عطسه "àtsé, *s. a.* A sneeze; ا—, —et, *v.a.* To sneeze.

عطش "àtsh, *s.a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "àtshān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "àtf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar); —بيان, "àtfi-bèyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; —تفسير, "àtfi-tèfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of the first; as, *kindness and favour*; —عنان ا, "àtfi-"ìnān-et, *v.n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ùtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتلو "ùtūfetlū, *a.t.* Kind, benevolent.

عطيه "àtìyyé, *s. a.* A present from a superior.

عظام "ìzām, *s. pl. a.* (*of* عظم "àzm), Bones; (*of* عظيم "àzīm), Great men.

عظما (*for* عظمى) "ùzmà, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "àzamèt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتلو "àzamètlū, *a. t.* Grand.

عظيم "àzīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable

عفت "èffèt, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women; عفتلو "èffetlū, *a. t.* Chaste virtuous (woman).

عفريت "ìfrīt, *s. a.* A genie of the most hideous kind; —كسلمك "ìfrīt-kèssilmek, *v.n.* To look very demon from rage.

عفو "àfv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا—, —et, *v.a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ùfūnèt, *s.a.* A malignant state, bad state, inflammation tendency to mortification or putrefaction.

عفيف "àfīf (*fem.* عفيفه "àfīfé), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ìkāb, *s. a.* Punishment chastisement; —, "ùkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "àkār, *s. a.* Real property in [general.

عقارب "àkārib, *s. pl. a.* (*of* عقرب "àkreb), Scorpions.

عقارت "àkārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).

عقائد "àkā'id, *s. pl. a.* (*of* عقيده "àkīdé), Points of religious belief.

عقب "*à*kab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; درعقب dèr-"*à*kab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly.

عقبا (*for* عقبى) "ùkbà, *s. a.* The future life.

عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); —, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.

عقد "ùkdé, *s. a.* A knot; a difficulty.

عقرب "àkreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.

عقل "àkl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory; عقلده طوتمق "àkld*a*-tùtm*a*k, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمده در "àkl*i*md*a*-dir, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلی باشنده اول "àkl*i*-bàsh*i*nd*a*-òl, *v.n.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلی باشنه كلمك "àkl*i*-bàsh*i*n*a*-ghèlmek, *v.n.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to gain a right perception of things; برينك عقلنه كتورمك bìrinin*g*-"àkl*i*n*a*-ghétirmek, To recall (some thing) to a person's memory; عقلى "àklī (*fem.* عقليه "àklìyyé), *a. a.* Pertaining to reason; عقليات "àklìyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقللو "àkll*i*, *a. t.* Wise, prudent, sage; عقلسز "àklsìz, *a. t.* Foolish; عقل ايتمك "àkl-et, *v.a.* To think of,

suggest, invent, find out; علوم عقليه "ùlūmu-"àklìyyé, The humanities, or sciences depending upon human reason.

عقلا "ùkalā, *s. pl. a.* (*of* عاقل "āki*l*), People of intelligence; عقلالق "ùkalālik, *s. t.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "ùkūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement.

عقوق "ùkūk, *s. a.* Perversity, disobedience.

عقول "ùkūl, *s. pl. a.* (*of* عقل "àkl), Intelligences, reasons; ذوى العقول zèvi-'l-"ùkūl, Beings endowed with reason.

عقيب "àkīb, *s. a.* The time or space immediately following any thing.

عقيده "àkīdé, *s. a.* A point of religious belief; a kiss *or* bull's-eye (of sugar).

عقيق "àkik, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "àkīm, *a. a.* Barren, childless.

عكام "àkkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "àkss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of any thing); ا—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach any one's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c,); عكسى "àksī, *a. a.* Contrary, reverse; برعكس bèr-("àkiss), *ad. p.* بالعكس bì-'l--("àkiss), *ad. a.* On the contrary.

علا "àlā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علاالدين "àlā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted!

علاج "ilāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically.

علاقه "àlāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; ا—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علام "àllām, *s. a.* The Omniscient God.

علامت "àlāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علامه "àllāmé, *s. a.* A very learned man.

علاوه "ìlāvé, *s. a.* An adding, super-adding, appending; any thing added, super-added, appended; ا—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "àlā'ik, *s. pl. a.* (*of* علاقه "*à*lāk*a*), Connexions, things connected, business, relations.

علائم "àlā'im, *s. pl. a. of* علامت "*à*lāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; —السما "àlā'imu-'ss-sèmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky), The rainbow.

علت "illèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "àlef, *s. a.* Provender, forage.

علل "ìlèl, *s. pl. a.* (*of* علت "illèt, q.v.).

علم "àlem, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ìlm (ilim), *s. a.* Knowledge; sure and perfect knowledge; science; a science; علم وخبر "ìlm-u-khàber, knowledge and information; a letter of advice, an in-

voice; علم اليقين "ìlm*a*-'l-yàkīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ìlm, A student; العلم عند الله èl-"ìlmu-"ìnd*a*-'llāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمی "ìlmī (*fem.* علميه "ìlmìyyé), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "àlemdār, *s. p.* A standard-bearer.

علما "ùlémā, *s. pl. a.* (*of* عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "àlén*a*n, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علنی "àlénī (*fem.* علنيه "àlénìyyé), *a. a.* Public, open, avowed; علنيت "àlénìyyèt, *s. a.* The quality of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. t.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènāb, Magnanimity, high-mindedness; علولنمك "àlevlenmek (*aor.* علولنور

"àlevlénir), *v.n.* To burst into flame; to burst into a passion.

علوفه "ùlùfé, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlūm, *s. pl. a.* (*of* عالم "ìlm), Sciences; علوم نقليه "ùlūmu-nàklìyyé, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علوم عقليه "ùlūmu-"àklìyyé, The sciences resulting from human reason; علوم رياضيه "ùlūmu-rìyāzìyyé, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvī (*fem.* علويه "ùlvìyyé), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvīyān, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

علی "àlī, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (*fem.* عليه "àlìyyé), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government,* دولت عليه dèvléti-"àlìyyé, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهيه ايران dèvléti-bèhìyyè'i-Īrān, The Beautiful

State of Persia; and all European States are designated as دولت فخيمه سى —, —dèvléti-fàkhīméssi, The high-ranking State of——. It is one of those instances of an assumed exclusiveness, the practice of which requires to be abrogated; —, "àla (*or* "àlé *when placed before the definite article,* ال, *and* "àlèy *when followed by an Arabic pronoun*), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; *joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions*; as, على الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, In a general sense; على العموم "àlé-'l-"ùmūm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "àlé-'t-tàhkīk, Verily, assuredly, really; على وجه التفصيل "àla-vèjhi-'t-tàfsīl, In a detailed manner; على التوالى "àlé-'t-tèvāli, Successively, uninterruptedly; على اى حال àla-èyyi-hālin, In whichever way;

على كلا التقديرين "àla-kèlā-'t-tàkdīrèyn, In either of the two cases. [The highest.

علیا "ùlyā, *a. a. fem.* (*of* اعلى à"la),

علیك "àlèyké, *comp. a.* (على "àlèy *and* ك ké), Upon thee; علیكم "àlèykyum, (على àlèy *and* كم kyùm), Upon you; علیك البیان "àlèyké-'l-bèyān! It is for you to demonstrate or explain that!

علیكم سلام "àlèykyum-sèlam! Upon you be peace!

علیل "àlīl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect.

علیم "àlīm, *a. a.* Very knowing, very learned.

علیه "àlèyh (*or* "àlèyhi *if followed by any other word in an Arabic phrase*), *comp. a.* (على "àlèy, *and* ه h *or* hi), On, towards, *or* against him (*or* it); —, *s.t.* The abstract state or position of what is against a person; علیهما "àlèyhima *or* علیهده "àlèyhimda, Against me; علیهنه "àlèyhina, علیهنده "àlèyhinda, Against him,

her, it; &c. &c.; علیها "àlèyhā (على *and* ها hā, *her, it*), On, towards, *or* against her, it; علیهما "àlèyhimā (على *and* هما himā *The two of them*) On *or* against them both; علیهم "àlèyhim (على *and* هم him, *them* (*mas.*) On them all; علیهن "àlèyhìnna (على *and* هن hìnna, *them* (*fem.*) On them all.

عم "àmm, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother; —, abbreviation for the words علیه السلام "àlèyhi-'ss-sèlām! *Peace be upon him!* —, "àmma! *int. a.* May (God's favours, &c.) be universal!

عما "àmā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "ìmād, *s. a.* A prop, support, post, column.

عمارت "ìmārèt, *s. a.* The bearing the signs of man's presence and industry, being cultivated, populated, in a state of good repair; an inhabited or cultivated district or place; any public building; a kitchen for the poor.

عمامه "ìmāmé, *s. a.* A turban; a particular kind of turban worn by the doctors of the law.

عمان "ùmman, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "àmd, *s. a.* Design and premeditation; عمداً "àmdan, *ad. a.* Designedly, premeditatedly.

عمدة "àmdet, *s. a.* A pillar, prop, stay; a chief, a person of distinction.

عمر "ùmr, *s. a.* The duration of life, life-time; real and true living, fun; —سورمك, —sùrmek, *v.n.* To live comfortably and happily; —گچورمك, —ghèchirmek, *v.n.* To live, pass one's time or life; عمرىكزچوق اولسون "ùmrunguz-chòk--òlsun! *int. t.* (May your life be long!) I thank you! (*vulgar*) الله عمرلر ويرسون Allāh-"ùmrlar--vèrsin! May God grant you (or him) many ordinary life-times! —, "ùmer, Omar.

عمرت "ùmret, *s. a.* One of the obligatory ceremonies performed at Mecca as a part of the pilgrimage, that of visiting certain places.

عمرو "àmr, *s. a.* Amru (*proper name* much used in law books, with زيد Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "ùmk, *s.a.* Depth; thickness; عرض وطول وعمق "àrz-u-tūl-u-"ùmk, The three dimensions, length, breadth, and thickness or depth; عمقاً "ùmkan, *ad. a.* In depth.

عمل "àmel, *s. a.* An acting, doing; an act, action; a stool, going to stool; عملا "àmel-et, *v.n.* To act, perform actions; عمل ويرمك "àmel-vèrmek, *v.n.* To purge, give a stool; عمل ماندة "àmel--mānde, *a. p.* Incapacitated for any kind of work by age or infirmity; عملى "àmélī (*fem.* عمليه "àmélìyyé), Practical; artificial.

عمله "àmélé, *s. pl. a.* (*singular not used in this sense*), Workmen, labourers.

عموجه "àmuja (àmja), *s. t.* A paternal uncle, father's own brother.

عمود "àmūd, *s. a.* A column; a perpendicular.

عموم "ùmūm, *s. a.* The being gene-

ral or universal, the generality or universality of any thing (not any particular portion of it); عمومی "ùmūmī (*fem.* عمومیه "ùmūmìyyé), *a. a.* General, universal; عمومیت "ùmūmìyyèt, *s.a.* The quality of being general or universal; علی العموم "àlé-'l-"ùmūm, *and* عموماً "ùmūman, *ad. a.* Generally, universally.

عمی "àmmī, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother.

عمیا "ìmmìyyā (ìmyā) *s. a.* Blindness, want of mental vision; *in* علی العمیا "àlé-'l-"ìmmìyyā, *ad. a.* Blindly, without understanding or thinking of the consequences, ignorantly.

عمیق "àmīk, *a. a.* Deep, profound.

عمیم "àmīm, *a. a.* General, universal, common to all; —الاحسان, "àmīmu-'l-ìhsān, *a. a.* Whose favours are universal and common to all.

عن "àn, *p. a.* Of, from, out of; عنه "ànhu *or* "ành, From him, it; عنها "ànhā, From her, it; عن قصد "àn-kàssdin, *ad. a.* On purpose, with malice prepense; لاعن قصد lā-"àn-kàssdin, *ad. a.* Accidentally, without malice prepense; عن قریب "àn-kàrībin (*or* kàrīb), *ad. a.* Soon, in a short time, before long.

عنا "ànā, *s. a.* Fatigue, wearisome work, forced labour, molestation.

عناب "ùnnāb, *s.a.* The jujube fruit; عنابی "ùnnābī, *a. a.* Of a nut-brown colour.

عناد "ìnād, *s. a.* Obstinacy; perversity; ا—, —et, *v.n.* To be obstinate; to contend obstinately.

عنادل "ànādil, *s. pl. a.* (*of* عندلیب "àndélīb), Nightingales.

عناصر "ànāssìr, *s. pl. a.* (*of* عنصر "ùnsur), The elements; اربعه—, "ànāssìri-èrba"à, The four elements.

عنان "ìnān, *s. a.* The reins of a horse's bridle; عطف عنانا "àtfi-"ìnān-et, *v.n.* (To turn the rein) To go in any direction.

عنایت "ìnāyet, *s. a.* Favour, grace, kindness; بعنایته تعالی bì-

بعناية الله تعالى bi-"ìnāyéti-'llāhi-tà"ālà, *or* "ìnāyètihi-tà"ālà, *ad. a.* By the grace of God, (whose name) be exalted; عنايت اولە "ìnāyet-òla! May (God's) favour be (upon you)! (*usually said to beggars by way of refusing them an alms*).

عنب "ìneb, *s. a.* A grape, grapes.

عنبر "ànbER, *s. a.* Ambergris; the yellow-flowered, sweet-smelling, dwarf acacia; عنبريه "ànbÈrìyyÉ, *s. t.* Rosaglio, liqueur; عنبربارس "ànbERbāriss, *s. t.* Barberries; عنبرين "ànbérīn, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عند "ìnd, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, "ìnd*a*, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; بنم عندمده bènim-"ìndimd*a*, In my estimation; عندالوصول "ìnd*a*-'l-vùssūl, At the time of (his, her, its) arrival; عندى "ìndī (*fem.* عنديه "ìndìyyÉ, *pl.* عنديات "ìndìyyāt), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب "àndélīb, *s. a.* A nightingale.

عنصر "ùnsuR, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف "ùnf, *s. a.* Violence, force; عنفى "ùnfī (*fem.* عنفيه "ùnfìyyÉ), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان "ùnfuwān, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; —شبابت, "ùnfuwāni-shébābèt, The flower of youth, the prime of youth.

عنق "ùnk ("ùnuk), *s. a.* The neck or throat; ضرب عنق dàrbi-"ùnuk, A decollation, decapitation, beheading.

عنقا "ànkā, *s. a.* A fabulous bird.

عنكبوت "ànkébūt (*pl.* عناكب "ànākib), *s. a.* A spider; تارعنكبوت tāri-"ànkébūt, A spider's web.

عنوان "ùnvwān, *s. a.* A title of dignity.

عنوت "ànvet, *s. a.* Force, violence; عنوة "ànvétEn, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف "ànīf (*fem.* عنيفه "ànīfé), *a. a.* Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنير "ànnīn, *s. a.* An impotent man; عنينيت "ànnīnet, *or* عنينيت "ànnīnìyyèt, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض "àwāriz, *s. pl. a.* (*of* عارضه "āriza), Accidents, misfortunes, betidings.

عوارف "àwārif, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good actions.

عواطف "àwātif, *s. pl. a.* (*of* عاطفت "ātifet), Kindnesses, favours.

عواقب "àwākib, *s. pl. a.* (*of* عاقبت "ākibet), Latter ends, conclusions.

عوام "àwāmm, *s. pl. a.* (*of* عامه "āmmé), The common people.

عوامل "àwāmil, *s. pl. a.* (*of* عامل "āmil), Governing words (in grammar).

عوائد "àwā'id, *s. pl. a.* (*of* عائده "ā'idé), Fees, dues, pickings.

عوائق "àwā'ik, *s. pl. a.* (*of* عائق "ā'ik), Obstacles, impediments.

عود "àvd, *s. a.* A return; —, "ūd, *s. t.* The gall; the gall-bladder; —, "ūd, *s. a.* A kind of lute; عوداغاجی "ùd-àghaji, Wood of aloes; عودم پاتلادی "ùdum-pàtlad*i*, (My gall burst) I was very much frightened.

عودت "àvdet, *s. a.* A returning, coming *or* going back; return; —, —et, *v.n.* To return, to come *or* go back.

عورت "àvret, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; —یرلری "àvret-yèrléri, The privities; عورتنی سکدیکم "àvrétini-sìkdi*gh*im! (àvra*d*in*i*) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say صاتدیغم sàtdi*gh*im, *I have sold*, or صاللادیغم sàllad*i*gh*i*m, I have swung *or*

focked, instead of the common expression first given).

عوض "ìvaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوق "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عون "àvn, *s.a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (*pl.* عهود "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when any one was alive; ا—, —et, *v.a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهده "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهده dĕr-ùhdé-et, *v.a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهده سندن كلمك "ùhdéssindan-ghèlmek, *v.n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عيادت "ìyādet, *s. a.* A visiting the sick; ا—, —et, *v.a.* To visit (a sick person).

عياذ "ìyāz, *s. a.* A taking refuge; عياذاًبالله "ìyāzan-bì-'llāhi! *or* العياذبالله èl-"ìyāzu-bì-'llāhi! (Refuge can only be taken in God!) God *forbid!*

عيار "àyyār, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "ìyār ("àyār), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and timepieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); ا—, —et, *v.a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عيار sāhib-"àyār, The assaymaster of a mint.

عياش "àyyāsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عيال "ìyāl ("àyāl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (*as a Turkish sing.*) a wife; كثيرالعيال kèssīru-'l-"àyāl,

a. a. Having a large family.

عيار "àyān, *a. a.* Manifest, evident, clear; عياناً "àyānan, *ad. a.* Clearly.

عيب "àyb ("àyp), *s. a.* Any thing which may cause shame; a defect, a vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عيبلامق "àyplamak (*aor.* عيبلار "àyplar), *v.a.* To blame.

عيد "īd, *s. a.* A religious festival, of which the Mussūlmans have but two; viz. the عيدفطر "īdi-fìtr, *or* عيدالفطر "īdu-'l-fìtr, The festival of the breaking of fasts, called also شكربيرامى shèker-bàyrami, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيداضحى "īdi-àdhà, *or* قربان بيرامى kùrbān-bàyrami, The festival of sacrifices, on the 10th of Zī-'l-hìjjé; عيدشريفكزسعيداولسون "īdi-shèrīfingiz-sà"īd-òlsun! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our* Merry Christmas!); عيدى "īdī (*fem.* عيديه "īdìyyé), *a. a.* Pertaining to a festival; عديه "īdìyyé, *s. a.* A present given at festival time.

عيسى "īssà, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hàzréti-"Issà, Jesus Christ; عيسوى "īssévī, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "īsh, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "īsh-u-"ìshrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "àyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; any thing's own self; any thing very much like another, a second self; kind (*as opposed to* money *or to* equivalent); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عينى المق "àyni-àlmak, *v.n.* To take a copy; عينى چيقارمق "àyni-chìkàrmak, *v.n.* To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "àynu-'sh-shèmss,

غ

غ ghàyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gu*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes taking (also as *gh* in English) the incidental sound of *y* and of *w*. Its numeral value is 1000.

غابن ghābin, *s. a.* A cheater, deceiver, impostor.

غابه ghābé, *s. a.* A forest, a jungle, [a thicket.

غابیه ghàbiy*a*, *s. t.* (*Italian*), A topsail; غابیه‌پروه ghàbiy*a*-prùw*a*, The fore topsail; غابیه‌غراندی ghàbiy*a*-ghràndi; The main topsail; غابیه‌چبوغی ghàbiy*a*-chìbùgh*u*, A topmast; غابیه‌سرنی ghàbiy*a*-sèréni, A topsail-yard.

غار ghār, *s. a.* A cave, cavern, grotto; یارغار yār*i*-ghār, (The cave-friend) A faithful friend and companion in trouble (in allusion to Ebu-Bekr's having been Muhammed's companion

The opal; عین‌الیقین "àyn*a*-'l-yàkīn, *ad. -a.* As of positive knowledge; عین‌الکمال "àynu-'l--kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in any thing it is supposed to bring calamity on the thing admired; عینی "àyni, *a. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عیناً "àyn*a*n, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبدالعین "àbdu-'l-"àyn, An eye-servant; صدیق‌العین sìddīku-'l-"àyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان‌العین ìnsānu-'l-"àyn, The pupil of the eye.

عیوب "ūyūb, *s. pl. a.* (*of* عیب "ayb), Faults, defects, vices.

عیوق "àyyūk, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عیوقه‌چیقارمق "àyyūk*a*-chìkàrm*a*k, *v. a.* To praise to the skies.

عیون "ùyūn, *s. pl. a.* (*of* عین "àyn), Eyes; springs, fountains, sources.

in a cave during his flight from Mecca).

غارت ghāret, *s. a.* Pillage, plunder, spoiling; ا—, —et, *v.a.* To take as plunder.

غازی ghāzī, *s. a.* A champion of religion, one who has fought for the faith.

غاشیه ghàshìyyé, *s. a.* A covering, wrapper of any kind; (hàsha) an embroidered or plain saddle-cloth.

غاغا ghàgha, *s. t.* The bill or beak of a bird; غاغه‌لمق ghàghalamak, *v.a.* To peck, bite with the beak.

غافل ghàfil, *a.a.* Negligent, careless, inattentive (to events); unaware, ignorant (of an event); غافلانه ghāfilāné, *a. p.* Pertaining to a negligent, inattentive person.

غالب ghālib, *a. a.* Preponderant; victorious; غالبا ghālibā, *ad. a.* Most likely, according to appearances, if I judge rightly, if I am not mistaken.

غالی ghālī (*fem.* غالیه ghālìyyé), *a.a.* Dear, valuable, high-priced, expensive.

غالیه ghāliyé, *s. p.* Perfume, musk.

غانم ghānim, *a. a.* Laden with plunder, rich with spoil; غانماً ghānimaⁿ, *ad. a.* Same meaning adverbially.

غانی ghānī (*fem.* غانیه ghānìyyé), *a. a.* Rich, well off, independent of other people's pecuniary assistance; (*fem.*) a beautiful woman who has no need of artificial embellishment.

غائب ghā'ib, *a. a.* Absent; lost; lost to sight; the third person (in grammar); او—, —òl, *v.n.* To disappear; to be lost; ا—, —et, (kàyb-èt—), *v.a.* To lose; غائبانه ghā'ibāné, *ad. p.* In the absence of any one, behind one's back.

غایت ghāyet, *s. a.* The extreme limit of any thing, the extremity, end; —, غایتده ghāyetda, غایتله ghāyetla, *ad. t.*, بغایت bè-ghāyet, *ad. p.* Extremely, very, very much; غایة الغایه ghāyétu-'l-ghāyé, *s. a.* The extreme extremity, extreme end; —, —, *ad. a.* Extremely, in the very extremest degree.

غائله ghā'ilé, *s. a.* Any cause of anxiety or painful solicitude.

غب ghàbbé, *p. a.* After.

غبار ghùbār, *s. a.* Dust.

غباوت ghàbāvèt, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبر ghàbrā, *s. a.* The surface of the earth, the earth.

غبطه ghìbta, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, any thing longed for.

غبغب ghàbghàb, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غبغب مینا ghàbghàbi-mīnā, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غبن ghàbn, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غبی ghàbī, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غبین ghàbīn, *s. a.* A gull, dupe.

غدا ghìdā, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of any thing) for any particular purpose.

غدار ghàddār, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر ghàdr, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; ا—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to any one) iniquitously; to treat with injustice.

غدو ghùdùvv, *s. a.* The morning; بالغدووالاصال bì-'l-ghùdùvvi-vè-'l-āssāl, *ad. a.* Morning and evening.

غدیر ghàdīr, *s. a.* A pool, a pond.

غذا ghìzā, *s. a.* Food, aliment.

غرا ghàrrā, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب ghùrāb, *s. a.* A crow, rook, [or raven.

غرابت ghàrābèt, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار ghàrār (hàrer), غراره ghàrāré, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets.

غرامت ghàrāmèt, Debt, indebted[ness.

غرائب ghàrā'ib, *s. pl. a.* (*of* غریبه ghārībé), Strange things, marvellous things.

غرب ghàrb, *s. a.* The west; غربی ghàrbī, *a. a.* Western, westerly, west; غرباً ghàrban, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا ghùrébā, *s. pl. a.* (*of* غریب ghàrīb), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال ghàrbāl, *s. a.* A seive.

غربت ghùrbèt, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; —, —چکمك chèkmek, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place. [the throat.

غرتلاق ghàrtlak, *s. t.* The windpipe,

غرر ghùrèr, *s. pl. a.* (*of* غرة ghùrré), The choice, select ones of any kind of things.

غرس ghàrss, *s. a.* A planting, setting (of plants); —, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض ghàraz, *s. a.* A motive, object in view in doing any thing; a spite; —, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض èl-ghàraz, *ad. a.* In short, in one word; بیغرض bī-ghàraz, *a. p.*

Disinterested, having no motive for partiality; بیغرضانه bīghàrazānè, *a. p.* Pertaining to a disinterested person.

غرغره ghàrghara, *s. a.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; —, —et, *v.a.* To gargle; —, *v.n.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.

غرق ghàrk, *s. a.* A drowning in water; a flooding; —, —et, *v.a.* To drown, in or with any thing; —, —اولنمق òlunmak, *v.p.* To be drowned; غرقاب ghàrk-āb, *s. p.* Any water threatening one with drowning.

غرما ghùrémā (ghùramā), *s. pl. a.* (*of* غریم ghàrīm), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; غرمایه کیرمك ghùramàya-ghìrmek, *v.n.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.

mentation; غریوان ghùrīvān, *a. p.* Crying, lamenting.

غزا ghàzā, *s. a.* Holy warfare, crusade, war for religion.

غزات ghùzāt, *s. pl. a.* (*of* غازی ghāzī), Champions of *religion*, holy warriors.

غزال ghàzāl, *s. a.* The gazelle.

غزل ghàzèl, *s. a.* A short ode.

غزوات ghàzéwāt, *s. pl. a.* (*of* غزا ghàzā), Expeditions in defence of one's religion.

غساق ghàsssāk, *s. a.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.

غسل ghùssl, *s. a.* The greater ablution when the whole body is bathed; ا—,—et, *v.n.* To perform the greater ablution; —, *v.a.* To wash a dead body canonically.

غش ghèshsh, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.

غشیان ghàshéyān, *s. a.* A fainting fit.

غصب ghàssb, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; ا—,

غرنده ghùrrèndé, *a. p.* Roaring fiercely.

غروب ghùrūb, *s. a.* The setting (of stars, &c.); ا—, —et, *v.n.* To set, go down.

غرور ghùrūr, *s. a.* Vanity, presumption.

غروش ghùrùsh, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); —قره kàra—, A Spanish dollar.

غره ghùrré, *s. a.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an ornament; the choicest, best of any things.

غریب ghàrīb, *a. a.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. a.* A stranger in any place; غریب یکیت ghàrīb-yìghit (kàripīt), *s. t.* A poor person.

غریر ghàrīr, *s. a.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.

غریق ghàrīk, *s. a.* A drowned person; —, *a. a.* Drowned, flooded, submerged.

غریم ghàrīm, *s. a.* A debtor; an offender; a creditor.

غریو ghàrīv, *s. p.* A cry, plaint, la-

—et, *v.a.* To seize by force and unlawfully.

غصن ghùssn, *s.a.* A branch of a tree.

غصه ghùsssa, *s.a.* Sorrow, grief.

غضب ghàzab, *s. a.* Wrath, indignation, anger; ا—, —et, *and* غضبه كلمك ghàzaba-ghèlmek, *v.n.* To get in a passion, be angry.

غضبان ghàzbān, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.

غضنفر ghàzanfĕr, *s. a.* A lion; a brave man, a hero.

غضوب ghàzūb, *a. a.* Passionate, easily angered.

غفار ghàffār, *s.a.* God the continual pardoner of sin.

غفران ghùfrān, *s. a.* God's pardon [of our sins.

غفلت ghàflet, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; ا—, —et, غفلتده بولنمق ghàfletda-bùlunmak, *v.n.* To be without vigilance, to be asleep at one's moral post, to be caught napping.

غفور ghàfūr, *s. a.* God the pardoner of sin.

غفول ghùfūl, *s.a.* Neglect, negligence.

غفير ghàfīr, *a. a.* Numerous, *in* جم غفير jèmmi-ghàfīr, A great multitude.

غل ghèll, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, ghùll, *s. a.* A yoke; a pillory.

غلا ghàlā, *s. a.* Dearth, scarcity of provisions.

غلاظت ghèlāzèt, *s. a.* Coarseness.

غلاف ghèlāf (kèlif), *s.a.* A bag-shaped cover for any thing; a bed-ticking.

غلام ghùlām, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپاره ghùlām-pārĕ (kùlambara), A sodomite.

غلبه ghàlébé, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; ا—, —et *v.n.* To gain the victory; غلبه لق ghàlébélik (kàlabàlik), A crowd, a throng; confusion; a litter; ا—, kàlabàlik-et, *v.n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.

غلط ghàlat, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.

غلطان ghàltan, *a. p.* Rolling; او—, —òl, *v. n.* To roll; ا—, —et, *v. a.* To make roll.

غلطیده ghàltīda, *a. p.* Which has rolled, rolled.

غلظت ghàlzèt, *s. a.* Coarseness.

غلغله ghùlghulé, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.

غلمان ghàlmān, *s. pl. a.* (*of* غلام ghùlām), Boys, youths; young male slaves.

غلو ghùlùvv, *s. a.* An assault, attack.

غله ghàllé, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.

غلیان ghàléyān, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working; the excitement or fermentation of a mob; —, ghàlyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.

غلیظ ghàlīz, *a. a.* Coarse.

غم ghàmm (ghàm), *s. a.* (*pl.* غموم ghùmūm) Grief, sorrow, care, regret; غمخوار ghàm-khār, *s. p.* A person in sorrow; a friend in need, a sympathizing friend; غمکسار ghàm-kyùssār, *s. p.* A sympathizing friend.

غماز ghàmmāz, *s. a.* A tale-bearer.

غمزه ghàmzé, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.

غنا ghànā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances; —, ghìnā, *s. a.* A singing.

غنائم ghànā'im, *s. pl. a.* (*of* غنیمت ghànīmèt), Spoils, plunder.

غنچه ghòncha, *s. p.* A rose-bud or rose just opening.

غنم ghànem, *s. a.* A sheep.

غنوده ghùnūdé, *a. p.* Asleep, sleeping.

غنه ghùnné, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.

غنی ghànī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off; plentiful, abundant; in want of no assistance or embellishment.

غنیمت ghànīmèt, *s. a.* Spoil, plunder; any advantage that can be realized.

غواص ghàvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.

غوانی ghàwānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Songs.

غوائل ghàwā'il, *s. pl. a.* (*of* غائله ghā'ilé), Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghàvr, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c. [diving.

غوص ghàvss, *s. a.* A plunging, a

غوطه ghàvt*a*, *s. a.* A ducking, a dipping; غوطه‌خوار ghàvt*a*-khòr, *s. p.* One who gets a ducking.

غوغا ghàwgha (kàwgha), *s. t.* A quarrel; a fight; a battle; ا—, —et, *v.n.* To quarrel; to fight.

غول ghūl, *s. p.* A kind of demon or goblin, *commonly termed* غول‌یانی ghūlu-y*à*bānī (kùluy*a*bānī), *The goblin of the wilds.*

غومنه ghòman*a*, *s. t.* (*Italian*) A ship's cable.

غیاب ghìyāb, غیابت ghìyābet, *s. a.* Absence; غیابت‌جب ghìyābéti-jùbbi, The bottom of the well (into which Joseph was cast).

غیاصت ghìyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.

غیب ghàyb, *s. a.* Absence; any absent thing; all absent and all invisible things, all things past or future, not actually existing or present; عالم‌غیب "ālémi-ghàyb, The invisible world, the past or future state of things, the unknown; غیبی ghàybī (*fem.* غیبیه ghàybìyyé), *a. a.* Pertaining to the invisible world.

غیبت ghàybèt, *s. a.* Absence; backbiting; ا—, —et, *v.n.* To backbite.

غیبوبت ghàybūbèt, *s. a.* Absence.

غیث ghàyss, *s. a.* Rain.

غیجقمق ghìjìkmak (*aor.* غیجقر ghìjìkir), *v.n.* To be ticklish, or tickled; غیجقدرمق ghìjìkdirmak (*aor.* غیجقدرر ghìjìkdirir), *v. a.* To tickle.

غیر ghàyr, *s.a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables*, un, in, dis, &c., *with us; as,* غیرمتساوی ghàyri-mùtéssāvī, *unequal to each other*; غیرمعلوم ghàyri-mà"lūm, *unknown*, &c.); بغیر bi-ghàyri, *ad. a.* Without; وغیره

vè-ghàyrihi, Et cetera; الى غير النهايه ìlà-ghàyri-'n-nìhāyé, *ad. a.* Ad infinitum.

غيرت ghàyrèt, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; ا—, —et, *v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غيرى ghàyri, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(kàyri), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غيطان ghàytan, *s. t.* Narrow braid or square cord.

غيظ ghàyz, *s.a.* Anger, wrath; كاظم الغيظ kyāzimu-'l-ghàyz, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غيم ghàym, *s. a.* A cloud.

غين ghàyn, *s.a.* Name of the letter غ.

غيور ghàyur, *a. a.* Zealous (man); غيورانه ghàyūrāné, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف fā (fĕ). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80. In Persian words it is sometimes interchangeable with پ, ب, and و.

فا fā, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح fātih, *s. a.* A conqueror; فاتح سلطان محمد fātih-sùltan-Mèhémed, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحه fātiha, *s. a.* The *opening* chapter of the Kur'ān, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر fātir, *a. a.* Weak, worn out, unable to proceed.

فاجر fājir, *s. a.* A sinner.

فاحش fāhish, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; فاحشه fāhishé, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاخته fākhté, *s. p.* A pigeon.

فاخر fākhir (*fem.* فاخره fākhiré), *a. a.* Glorious (apparel, &c.)

فارسی fārsī, *a. a.* Persian (language; —, *s. a.* The Persian language; فارسیات fārsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ fārigh, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; او—, —òl, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; فارغ البال fārighu-'l-bāl, Easy at heart, free from care.

فاره fāré, *s. a.* A mouse.

فاسد fāssid (*fem.* فاسده fāssidé), *a. a.* Bad, spoilt, corrupt, false.

فاسق fāssik, *s. a.* A sinner.

فاش fāsh, *a. p.* Which has transpired, oozed out, got wind; ا—, —et, *v.a.* To betray (a secret), make public; او—, —òl, *v.n.* To become known, ooze out, transpire.

فاصل fāssil (*fem.* فاصله fāssìla), *a. a.* Which divides, separates; فاصله fāssìla, *s. a.* A division, partition, separation; intermission; بلافاصله bìlā-fāssìla, *ad. a.* Unceasingly, uninterruptedly, incessantly, without intermission.

فاضل fāzil, *s. a.* One who excels others in virtue, learning, &c.

فاطر fātir, *s. a.* God the impresser of natural qualities, the Creator.

فاطن fātìn, *a. a.* Intelligent, quick.

فاعل fā"il, *s. a.* An actor, doer; اسم فاعل ìssmi-fā"il, The active participle; فاعلی fā"ilī (*fem.* فاعلیه fā"ilìyyé), *a. a.* Pertaining to an actor; فاعلیت fā"ilìyyèt, *s. a.* Quality of being an actor.

فاقه fāka, *s. a.* Poverty, indigence.

فاکهه fākiha, *s. a.* A fruit.

فال (*for* فأل fè'l), fāl (fàl), *s. a.* Any thing taken as an omen, particularly in the nature of the *Sortes Virgilianæ*; فال باقمق fàl-bàkmak, *v.n.* To open any one of certain books and take the first word of the page as an augury; or to use any other kind of augury.

فالج fālij, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فالیه fàlya, *and* فالیه دلیکی fàlya-dèlighi, *s. t.* The touch-hole of a gun.

فام fām, *s. p.* (*in composition*), Coloured.

فانوس fānūss, *s. a.* A glass shade.

فانی fānī (*fem.* فانیه fānìyyé), *a. a.* Perishable; ready to perish.

فائح fā'ih, *a. a.* Which exales (perfumes); which pervades the air (perfume).

فائده fā'idé, *s. a.* A use, an advantage; a moral (of a tale); فائدهلو fā'idéli, *a. t.* Useful; beneficial; فائدهسز fā'idéssiz, *a. t.* Useless, of no avail; فائدا fā'idé-et, *v.n.* To avail, be of use; benefit; فائدهکورمك fā'idɛ-ghyùrmek, *v.n.* To derive benefit; برفائدهیی مفیدلو bìr-fā'idéyi-mùfīd-òl, To be of some use; فائدهمند fā'idémend, *a. p.* Benefited.

فائز fā'iz, *a. a.* Who obtains.

فائض fā'iz, *a. a.* Who or which gives forth abundantly; —, *s. t.* Interest on money.

فائق fā'ik, *a. a.* Excelling, superior, surpassing.

فبها fè-bèhā, *ad. a.* Then all is well; in that case all is right.

فت fìt, *s. t. in* فت ویرمك fìt-vèrmek, *v.n.* To put (a person) up to something, inspire with a mischievous idea.

فتاح fèttāh, *s. a.* God *the opener* of the means of welfare.

فتاده fùtādé, *a. p.* Fallen; fallen [captive.

فتان fèttān, *s. a.* A plotter, intriguer, mischief-maker; Satan.

فتح fèth (t-h), *s. a.* An opening; a broaching; a conquering; a pronouncing with the *a* or *e* vowel; ا—, ـه—et, *v.a.* To open; to broach; to conquer; to pronounce (a consonant) with the *a* or *e* vowel following it; فتح کلامی fèthi-kelām--et, *v.n.* To begin a discourse; فتحنامه fètihnāmé, *s. p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحه fètha, *s. a.* The vowel point —ِ equivalent to one of the vowels A, a, *a*, E *or* e.

فترت fìtrèt, *s. a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتق fètk, *s. a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, *or* hernia;

رتق‌وفتق‌امور rètk-u-fètkí-ùmūr, The general management of public business.

فتنه fìtné, *s. a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; —انگیز, —کار, fìtné-kyār, —جو, fìtné-jū, *s. p.* فتنه‌جی fìtnéji, *s. t.* A causer of sedition.

فتوا (*for* فتوی) fètvà, *s. a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت‌فتواپناهی hàzréti-fètvà-pènāhī, (H.E. the Asylum of legal opinions) The Shèykhu-'l-ìsslām.

فتوت fùtùvvet, *s. a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fùtūh (*pl.* فتوحات fùtūhāt), *s. pl. a.* (*of* فتح fèth), Victories, successes.

فتور fùtūr, *s. a.* Lasitude, inability to proceed with work, lack of spirit; —کردمك, fùtūr-ghètirmek, *v.n.* To lose spirit; —کلمك, fùtūr-ghèlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوی fètvà. See فتوا.

فتی fètà, *s. a.* A lad.

فتیل fìtil, *s. a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج fèjj, *s. a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fùj'étɛn, *ad. a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fìjāj, *a. a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائی fèjā'ī, *a. a.* Sudden; unexpected.

فجر fèjr, *s. a.* The dawn, day-break; —کاذب, fèjri-kyāzib, The false day-break, after which darkness is said to fall again; فجرصادق fèjri-sādik, The true dawn, the break of day.

فجور fùjūr, *s. a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fàhss, *s. a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fàhl, *s. a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fàhm, *s. a.* Charcoal.

فحوا (*for* فحوی) fàhwà, *s. a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fàkhām, *s. pl. a.* (*of* فخیم fàkhīm), The very high in rank and station.

فخامت fàkhāmet, *s. a.* Exalted rank and station; فخامتلو fàkhāmetlū, *a. t.* The exalted in rank and station (second title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ fàkhz, *s. a.* The thigh.

فخر fàkhr, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخرعالم fàkhri-"ālem, (The pride of the world) Muhammed; فخری fàkhrī (*fem.* فخریه fàkhrìyyé), *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخریه fàkhrìyyé, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخیم fàkhīm (*fem.* فخیمه fàkhīmé), *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to علیه "àlìyyé, *the very exalted*, assumed for Turkey alone).

فدا fèdā, *s. a.* The sacrificing or giving up any thing in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; ا—, —et, *v. a.* To give up, to sacrifice; فداکار fèdākyār, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداکارلق fèdākyārlìk, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائی fèdā'ī, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان fìdan, *s. t.* (*Greek* Φυτανη), A young plant; تازه‌فدان tāzé-fìdan (*fig.*), A young person.

فدیه fìdyé, *s. a.* Any thing sacrificed or given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلکه fèzlèké, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر fĕr, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فراجه fèrrājé (fèrājé), *s. a.* An over cloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح fèrāh, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, *and* فراح‌فراح fèrāh-fèrāh, *ad. t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ fèrakh, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخی fèrākhī, *s. p.* Ampleness, abundance.

فرادیس fèrādīss, *s. pl. a.* (*of* فردوس fĭrdèvss), Paradises; gardens or parks.

فرار fĭrār, *s. a.* A running away; a deserting; ا—, —et, *v.n.* To run away; to desert.

فراز fĭrāz, *s. p.* An ascent; فرازونشیب fĭrāz-u-nèshīb, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (*in composition*), High, uplifted; سرفراز sĕr-fĭrāz, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده fĭrāzendé, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراسعت fèrāssèt, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش fȧrash, *s. t.* A dust-pan; —, fèrāsh, *s. a.* A moth which flies round a candle; —, fĭrāsh, *s. a.* A bed; —, fèrrāsh, *s. a.* An attendant whose duty it is to spread carpets, &c., especially one attached to the temple at Mecca (this last office is held by a certain number of the highest people, as an honour, and as meritorious, the duties being performed by persons on the spot paid by the titular officers); —صاحب sāhib-fĭrāsh, *a. p.* Sick in bed.

فراشت fèrāshèt, *s. a.* The office of carpet-spreader (to the temple of Mecca).

فراعنه fèrā"iné, *s. pl. a.* (*of* فرعون fĭr"àvn), Pharaohs; proud, re-

bellious men.

فراغ fìrāgh, *s. a.* Ease, freedom from work or care.

فراغت fèrāghàt, *s. a.* The giving up, ceding; a ceasing from work; ا—, —et, *v.a.* To cede.

فراق fìrāk, *s. a.* Separation, the being separated one from the other, absence from one another.

فراموش fèrāmūsh, *s. p.* A forgetting; ا—, —et, *v.a.* To forget; فراموشی fèrāmūshī, *s. p.* Oblivion.

فرانجله fìrànjila, *s. t.* White wheaten bread in rolls.

فراوان fèrāwān, *a. p.* Copious, abundant.

فراهم fèrāhèm, *a. p.* Accumulated, heaped up.

فرائد fèrā'id, *s. pl. a.* (*of* فريده fèrīdé), Separate, single, unique things, single pearls or precious stones, beads, &c.

فرائض fàrā'iz, *s. pl. a.* (*of* فريضه fàrīza), Things incumbent and not to be omitted; the indispensable parts of worship; the portions allotted by the canonical law to the relatives of a deceased person; the science of apportioning property among the relatives of deceased persons.

فرتوت fèrtūt, *a. a.* Decrepid.

فرج fèrj, *s. a.* The female organ of generation; —, fèrej, *s. a.* Joy, happiness; الصبر مفتاح الفرج èss-sàbru miftāhu-'l-fèrèj, Patience is the key of happiness.

فرجام fèrjām, *s. p.* The end, conclusion; نافرجام nā-fèrjām, بدفرجام bèd-fèrjām, *a. p.* Ending ill, not ending as could be wished.

فرجه fùrjé, *s. a.* An opening, an opportunity; فرجه یاب fùrjé-yāb, *a. p.* Who finds an opportunity; او—, fùrjé-yāb-òl, *v.n.* To find an opportunity.

فرچه fèrcha, *s. t.* A brush.

فرح fèrah, *s. a.* Joy, gladness; فرحناك fèrahnāk, *a. p.* Joyful glad.

فرحان fèrhān, *a. a.* Rejoicing, glad joyful

فرحه fèrha, *s. a.* Joy, gladness.

فرخ fèrrùkh, فرخنده fèrkhùndé, *a. p* Happy, fortunate.

فرد fèrd, *s. a.* An individual; a sin

gle one; any thing unique sui generis; جوهرفرد jèvhèri-fèrd, An atom (in the atomic theory); فردافردا fèrdan-fèrdā, *ad. a.* فردافرد fèrdafèrd, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا fèrdā, *s. p.* The following day, the morrow.

فردوس fìrdèvss, *s. a.* Paradise; a garden or park.

فرز fèrz, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه fèrzānė, *a. p.* Distinguished, remarkable (person); فرزانه‌لك fèrzānėlik, *s.t.* فرزانكی fèrzānėghī, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند fèrzènd, *s.p.* A son.

فرس fèress, *s. a.* A horse.

فرسا fèrsā, *a. p.* (*in composition*), Which rubs against; فلك‌فرسا fèlek-fèrsā, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستاده fìrisstādė, *a. p.* Sent.

فرسخ fèrsàkh, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده fèrsūdė, *a. p.* Rubbed; worn.

فرسی fùrsī, *s. a.* The Persian language; فرسیات fùrsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms and rules.

فرش fèrsh, *s. a.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; ا—, —et, *v.a.* To spread on the ground.

فرشته fìrishtė (*pl.* فرشتكان fìrishtėghyān), *s. p.* An angel.

فرصت fùrsat (fèrsànt), *s. a.* An opportunity.

فرض fàrz, *s. a.* An indispensable rite; a supposing, a taking for granted; ا—, —et, *v.a.* To set down as supposed or granted; فرضا fàrzā (fàrazā), *ad. a.* By supposition, let us suppose, let it be granted; فرض‌محال fàrzi-mùhāl, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط fàrt, *s. a.* A superabundant quantity, or degree.

فرطونه fìrtina, *s. t.* (*Italian*), A storm at sea, a rough sea; فرطونه‌لو fìrtinali, *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع fèr“, *s. a.* A secondary branch, a ramification; a subdivision; فرعی fèr“ī, (*fem.* فرعیه fèr“iyyé), Secondary, derivative.

فرعون fir“àwn, *s. a.* Pharaoh; any excessively proud and refractory man.

فرق fàrk, *s. a.* The crown of the head; a distinguishing; a distinction, difference; ا—, —et, *v.n.* To change, alter, vary; —کورمك, fàrk-ghyùrmek, To see a difference; —, fìrak, *s. pl. a.* (*of* فرقه fìrka), Bodies, troops of men.

فرقان fùrkān, *s. a.* The Kùr“an, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرقتین fìrkatèyn, *s. t.* A frigate.

فرقه fìrka, *s. a.* Any detached part; a body, troop; a sect; a division (of an army).

فرقد fèrkàd, *s. a.* A certain brilliant star used figuratively; فرقدسای fèrkàd-sāy, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فرکنده fèrkèndé, *a. p.* Old, worn.

فرلامق fìrlamak (*aor.* فرلار fìrlar), *v.n.* To fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); فرلاتمق fìrlatmak (*aor.* فرلادر fìrlàdir), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فرما fèrmā, *a. p.* (*in composition*), Who commands; فرمانفرما fèrmān-fèrmā, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرمان fèrmān, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; فرمانبر fèrmān-bèr, فرمانبردار fèrmān-bèrdār, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; فرماندهٔ fèrmān-dìh, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرموده fèrmūdé, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنك fìrènk, *s. t.* A man of any European nation; فرنکستان

fìrènghisstān, *s. p.* Europe or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; فرنکی fìrènghi, *s. t.* The venereal disease.

فرو fùru, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; فرومایه fùru-māyé, *a. p.* Low bred.

فروخت fùrùkht, *s. p.* A selling; a sale; ا—, —et, *v. a.* To sell.

فروخته fùrùkhté, *a. p.* Sold.

فرود fùrùd, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز fùrūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان fùrūzān, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزنده fùrūzèndé, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست fùrūssèt, فروسیت fùrūssìyyèt, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش fùrūsh, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; خودفروش khòd-fùrūsh, (A self-seller) A brag; گندم نمای جوفروش ghèndum-nùmāyi-jèv-fùrūsh, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع fùrū" (*pl.* فروعات fùrū"āt), *s. pl. a.* (*of* فرع fèr"), Branches, ramifications.

فروغ fùrūgh, *s. p.* A ray, sunbeam; [splendour.

فرومانده fùru-māndé, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون fìrin, *s. t.* An oven; a bake-house; فرونجی fìrinji, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فروه fèrvé, *s. a.* A fur coat or cloak.

فریاد fèryād, *s. p.* A cry, scream; ا—, —et, *v. a.* To cry, call out, scream; فریادرس fèryād-rèss, *s. a.* Any one who runs to help at a call for succour.

فریب fìrīb, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فرید fèrīd (*fem.* فریده fèrīdé), *a. a.* Alone; single; unique; فریده fèrīdé, *s. a.* A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فریفته fìrīfté, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فریق fèrīk, *s. a.* A class, body, or

fèssād-chìkàrmak, To put any plot or villainy into execution.

فسانه fèssānè, *s. p.* An idle tale.

فلان‌فستاكيز fìsstākīz, *s. t. in* fìlān-fìsstākīz, So and so, and so forth.

فستان fìsstàn, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ايچ‌فستانى ìch-fìsstāni, *s. t.* A petticoat.

فستق fìsstik, *s. a.* A pistachio; فستقى fìsstikī, *a. t.* Of a certain shade of lightish green, of a pistachio green colour.

فسحت fùsshat, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فسحت‌سراى fùsshat-sàrāy, *s. p.* A palace of great extent.

فسخ fèsskh, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; ا—, —et, *v.a.* To pull to pieces; to annul.

فسرده fùssūrdè, *a. p.* Congealed, set.

فسق fìssk, *s. a.* Sin, wickedness, iniquity, the lusts of the flesh.

فسقه fèssaka, *s. pl. a.* (*of* فاسق fāssik), Sinners.

فسقيه fìsskìyyé, *s. t.* A jet d'eau, a

sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحريه‌فريقى bàhrìyyé-fèrīki, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا fèzā, *a. p.* (*in composition*), Who or which increases, augments.

فزع fèz", *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون fùzūn, *a. p.* Augmented, increased; فزونى fùzūnī, *s. p.* Increasedness; فزونى‌عمر fùzūnī'i-"ùmr, Length of life.

فس fèss, *s. t.* The red cap worn all over Turkey.

فساد fèssād, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villiany; intrigue; corruption, bad state of any thing; معده‌فسادى mì"dé-fèssādi, The stomach's being disordered; فساده‌وارمق fèssāda-vàrmak, *v.n.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فسادقورمق fèssād-kùrmak, To plot, devise any intrigue or villainy; فسادچيقارمق

fountain which throws its water up in a jet.

فسكه fìsské, *s. t.* A fillip; —اورمق, fìsské-wùrmak, *v.n.* To give a fillip.

فسلدامق fìssildamak (*aor.* فسلدار fìssildar), *v.n.* To whisper, make a whispering noise; فسلدی fìssildi, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلكن fèsslèghèn, *s. t.* Sweet basil.

فسون fùssūn, *s. p.* An idle tale.

فسيح fèssīh (*fem.* فسيحه fèssīha), *a. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان fìshān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشقرمق fìshkìrmak (*aor.* فشقرر fìshkìrir), *v.n.* To spout out, spirt out.

فشقی fìshki, *s. t.* The dung of animals, stable manure.

فشنك fìshenk (fìshek), *s. t.* A cartridge; a squib; a sky-rocket; fireworks in general; فشنكلك fìsheklik, *s. t.* A kind of receptacle for cartridges worn on the breast; هوائی فشنك hàwā'ī-fìshek, *s.t.* A sky-rocket; فشنكجی fìshekji, *s. t.* A maker of fireworks.

فص fàsss, *s. a.* The bezel of a finger ring, in which the stone is fixed.

فصاحت fàssāhàt, *s. a.* Flowingness and clearness of discourse.

فصال fàsssāl, *s. a.* A habitual criticiser or disparager; —, fìssāl, *s. a.* Mutual separation.

فصحا fùssahā, *s. pl. a.* (*of* فصيح fàssīh), Discoursers with ease and clearness.

فصل fàssl, *s. a.* A dividing, separating; a deciding (disputes); a criticising, disparaging; a division, section, chapter, act, paragraph; a season of the year; —, —et, *v.a.* To divide, separate; to decide, judge and terminate (a quarrel); to criticise, find fault with, disparage; in the phrase اصلی فصلی یوق àssli-fàssli-yòk, *There is no foundation for it* (*a report*) فصل is merely an imitative sequent of

فصول اربعه ; اصل fùssūlu-èrba"a, The four seasons.

فصوليه fàssūlya, *s. t.* A French bean, a kidney-bean, a haricot bean.

فصيح fàssīh (*fem.* فصيحه fàssīha), *a.a.* Clearly expressed, pure and free from outlandish expressions.

فضا fàzā, *s. a.* An open space of ground. [lainousness.

فضاحت fàzāhàt, *s. a.* Villainy, vil-

فضائل fàzā'il, *s. pl. a.* (*of* فضيلت fàzīlèt), Virtues, eminent qualities.

فضل fàzl, *s. a.* Virtue, any eminent quality; grace, favour, kindness.

فضلا fùzalā, *s. pl. a.* (*of* فاضل fāzil), Men of virtue; men of eminent qualities.

فضله fàzla, *s. a.* A surplus, residue; a residuum; any excrementitious productions of the body.

فضول fùzūl, *s.a.* An exceeding the bounds of propriety or right; بوالفضول bū-'l-fùzūl, *a. a.* A talkative babbler; فضولى fùzūlī, *ad. t.* Without right, without right or title.

فضه fìdda, *s. a.* Silver.

فضيح fàzīh (*fem.* فضيحه fàzīha), *a.a.* Villainous, bad, infamous; فضيحه fàzīha, *s. a.* A villainous act, bad, infamous action.

فضيلت fàzīlèt, *s. a.* A virtue; a good, eminent quality, eminence, excellence; فضيلتلو fàzīlètlū, *a. t.* Excellent, eminent (a title given to the "ulémā).

فطانت fàtānèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطر fìtr, *s. a.* The breaking of a fast at the expiry of its legal term; عيدالفطر "īdu-'l-fìtr, The festival of cessation from fasting, called also شكربيرامى shèker-bàyramí, *The festival of sugar.*

فطرت fìtret, *s. a.* The natural constitution of creatures; فطرى fìtrī (*fem.* فطريه fìtrìyyé), *a. a.* Natural, constitutional.

فطنت fìtnèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين fàtīn, *a. a.* Quick, intelligent.

فظاظت fàzāzàt, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال *fà'""āl*, *s.a.* God the constant actor.

فعل *fì"l*, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of triliteral roots of Arabic words; —متعدی, *fì"li-mùta"àddī*, A verb transitive; —لازم, *fì"li--lāzim*, A verb intransitive; —معلوم, *fì"li-mà"lūm*, A verb active or neuter, of which the actor is made *known* by the verb itself; —مجهول, *fì"li-mèjhūl*, A verb passive, the actor of which is left *unknown* by the verb; —ماضی, *fì"li-māzī*, A verb in the past tense; —مضارع, *fì"li--mùzāri"*, A verb in the aorist, having either a present or future sense; فاءالفعل *fā'u-'l-fì"l*, The first radical letter of an Arabic word; عینالفعل *"àynu-'l-fì"l*, The second, *and* لامالفعل *lāmu-'l--fì"l*, The third radical letter; فعلاً *fì"lan*, *ad. a.* In act, indeed, by deed; بالفعل *bì-'l-fì"l*, *ad. a.* In actuality, really; فعلی *fì"lī* (*fem.* فعلیه *fì"lìyyé*), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb; فعله کتورمك *fì"la-ghètirmek*, فعله چیقارمق *fì"la-chìkàrmak*, فعله اخراج ا *fì"la-ìkhrāj-et*, *v.a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance; قوه دن فعله چیقارمق *kùvvédan-fì"la--chìkàrmak*, To raise from *posse* to *esse*, from a state of possibility or mere project to one of actuality.

فغان *fìghān*, *s.p.* Plaint, lamentation, cry of distress.

فغفور *fàghfūr*, *s. a.* The Emperor of China; China-ware.

فقاهت *fàkāhèt*, *s. a.* Intelligence, aptness of mind; quality of being versed in law.

فقدان *fìkdān*, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر *fàkr*, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا *fùkarā*, *s. pl. a.* (*of* فقیر *fàkīr*), The poor, poor people; (*Turkish singular*) a poor man.

فقره *fìkra*, *s.a.* An anecdote, a tale;

a paragraph, an article.

فقط fàkat, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet.

فقه fàkh (k-h), *s. a.* The science of jurisprudence.

فقها fùkahā, *s. pl. a.* (*of* فقيه fàkīh), Lawyers, legists.

فقير fàkīr, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; فقيرانه fàkīrānè, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه fàkīh, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك fèkk, *s. a.* A separating, detaching.

فكار fìky*a*r, *a. p.* (*in composition*), Sore, galled; دل‌فكار dìl-fìky*a*r, *a. p.* Sore at heart.

فكر fìkr (fìkir), *s. a.* The reflective or actively commemorative power of the mind; thought, reflection, meditation; ا—, —et, *v.a.* To think of, to call to mind; فكرسز fìkirsiz, *a. t.* Stupid, irreflective.

فكن fìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground. [fail, absolutely.

فلاجرم fè-lā-jèrem, *ad. a.* Without

فلاح fèlāh, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; —بولق, fèlāh-bùlmak, *v.n.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; حي‌على‌الفلاح hàyya-"àlé-'l-fèlāh! Come to (what will lead to) happiness! (*paragraph in the call to prayer*); —, fèllāh, *s.a.* An Arab peasant.

فلاحت fèlāhàt, *s. a.* Agriculture.

فلاخن fèlākhùn, *s. p.* A sling for throwing stones.

فلاسفه fèlāssifé, *s. pl. a.* (*of* فيلسوف fèylésòf), Philosophers.

فلاكت fèlākèt, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres.

فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr), *s. t.* The lime tree, linden tree.

فلان fìlan, *a. t.* Such a one, so and so, a certain; —ادم, fìlan-àdam, Such a person, a certain person; —شي, fìlan-shèy, Such a thing, a certain thing.

فلج fèlj, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذه fîlzé, *s. a.* A lobe; فلذه کبد fîlzé'i-kèbed, (The lobe of the liver), A dearly-beloved person.

فلز fîliz, *s. t.* A shoot, young branch; —, fîlìzz (fîliz), *s. a.* Mineral ore.

فلس fîlss, *s. a.* A mite, a farthing; —احمر, fîlssi-àhmer, (A red farthing) The smallest piece of copper money; فلس احمره محتاج او fîlssi-àhméra-mùhtāj-òl, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing.

فلفل fîlfîl, *s. a.* Pepper; دارفلفل dāri-fîlfîl, Red pepper in pods.

فلقه fàlaka, *s. t.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك fèlek, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, fûlk, *s. a.* A ship, boat, craft; فلكزده fèlek-zèdé, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك fîlémènk, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فلنته or فلنطه fîlìnta, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى fàlūrī, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوقه fàlùka, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat.

فم fèm, *s. a.* The mouth; the muzzle of a gun.

فن fènn, *s. a.* An art; هزارفن hèzār-fènn (hèzārifend), *s. t.* A jack-

of-all-trades, a person clever at many things.

فنا fènа, *a. t.* Bad; dangerous; grave; —, fènā, *s. a.* Corruption, destruction, annihilation, death; دارالفنا dāru-'l-fènā, The world of change; فنابولمق fènā--bùlmak, *v.n.* To be annihilated, destroyed; فنالشمك fènāleshmek, *v.n.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse, more dangerous.

فنار fènār (fènER), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel).

فنجان fìnjān (fìljAN), *s. t.* A tea or coffee cup. [ceit.

فند fènd, *s. t.* A trick, piece of de-

فندق fèndik, *s. t.* A nut, filbert, cob, or Barcelona nut; —صچانی, fìndik-sìchàni, A mouse.

فنون fùnūn, *s. pl. a.* (*of* فن fènn), Arts; kinds, sorts, species.

فؤاد fù'ād, *s. a.* The heart, the seat of the affections.

فواره fèwārÉ, *s. a.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet. [fākihÉ), Fr.

فواكه fèvākih, *s. pl. a.* (*of* فاكهه

فوائد fèwā'id, *s. pl. a.* (*of* فائده fā'idÉ Uses, useful results, benefits.

فوت fèvt, *s. a.* To lose, to negle not to seize, to allow to go by a be lost; —فرصتی fèvti-fùrsàt- *v.n.* To lose an opportunity; —اولمق —òl, *v.n.* To die. [cohort.

فوج fèvj, *s. a.* A troop of men, a

فوچی fèchi, *s. t.* A cask, barrel.

فودله fòdula, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and poor-kitchens, &c.

فور fèvr, *s. a.* Extreme quickness, hurry; فوراً fèvran, على الفور "àlé--'l-fèvr, *ad. a.* In extreme ha quickly, hurriedly.

فوران fèvérān, *s. a.* A boiling, bubbling; spirting like a *jet d'eau*

فوز fèvz, *s. a.* Success in an undertaking.

فوطه fūta, *s. a.* A kind of apron.

فوق fèvk, *s. a.* The top or space above the top of any thing; a superior degree of rank; فوقانی fèvkānī, *a. a.* Upper (story of a

house); —, fèvk*a*, *ad. a.* Above; فوق العاده fèvk*a*-'l-"ādé, Extraordinary, extraordinarily; فوق الغایه fèvk*a*-'l-ghāyé, More than extremely, exceedingly.

فوندا fùnd*a*, *s. t.* The branches of the vine pruned away; —کومری, —k*yù*muru, Vine-charcoal (used by blacksmiths, &c.); ا—, —et, *v.a.* To let go (the anchor).

فهرس fìhrìss, *s. a.* فهرست fìhrìsst, *s. p.* The index of a book.

فهم fèhm, *s. a.* The comprehending power of the mind; comprehension; ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of.

fèhīm, *a. a.* Quick in comprehending.

فی fī, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; فی الجمله fī-'l-jùmlé, *ad. a.* Generally; abstractedly, in a general sense; فی الحال fī-'l-hāl, *ad. a.* Instantly, at once; فی الحقیقه fī-'l-hàkīk*a*, *ad. a.* In truth, in sooth, ally. This preposition is always placed before the date of letters and papers, and also before the price of things in accounts, in the following shape, and without the dot over the ف, thus ﻑ. [of goods.

فیات fī'àt, *s. a.* The price *per article*

فیاض fèyyāz, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فیافی fèyāfī, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Deserts, uncultivated districts.

فیروز fīrūz, فیروزمند fīrūzmènd, فیروزی fīrūzī, *a. p.* Victorious, successful, fortunate.

فیروزه fīrūzé, *s. p.* A turquoise.

فیصل fèysàl, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of a trial or dispute), a terminating; —ویرمك, fèysàl-vèrmek, *v.n.* To decide, terminate (a trial or dispute); —بولق, fèysàl-bùlmak, *v.n.* To be decided, terminated.

فیض fèyz, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; —یولق, fèyz-bùlmak, *v.n.* To become eminent. [pouring.

فیضان fèyézān, *s. a.* A plentiful out-

فيل fīl (fìl), *s. a.* An elephant; the bishop in chess; فيل‌ديشى fìl-dìshi, *s. t.* Ivory.

فيلسوف fèylàssòf, *s. a.* A philosopher.

فيلو fīlo, *s. t.* (*Italian*) A squadron, or line of ships of war.

فيمابعد fì-mā-bà''d, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فيوضات fùyūzāt, *s. pl. a.* (*of* فيوض fùyùz, *not used, which is itself the pl. of* فيض fèyz), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فئه fì'È, *s. a.* A troop of men.

فيه fīh, *or* fīhi, *comp. a.* In or about him, it; فيها fīhā, In or about her, it.

ق

ق kāf. Twenty-fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *k* in English, but is always followed by a hard vowel, in contradistinction to ك, which is also a *k* but softer in sound. The numeral value of ق is 100.

قاب kàb (*or* قاپ kàp), Any containing vessel, comprising even certain cases, covers, or envelopes; قاب‌قچاق kàb-kàch*a*k, Pots and pans, kettles and cans; اياق‌قابى ày*a*k-kàb*i*, Any kind of shoe, boot, or slipper; كورك‌قابى k*y*ùrk-kàb*i*, The outer material of a fur cloak or coat; —, kāb, *s. a.* The length of a bow, or of a bow-shot; قاب‌قوسين kāb*a*-kàvsèyn, Two bow-shots, *or* the length of two bows (An expression of the Kùr'ān indicative of Muhammed's near approach to God on the occasion of his night-journey and ascent to heaven); قابلو (kàpl*i*), *a. t.* Cased, covered.

قابض kāb*i*z, *s. a.* Who seizes, lays hold of; —ارواح, kāb*i*z*i*-èrwāh, The soul-taking angel of death.

قابل kābil, *a. a.* Capable, possible; accepting, receiving, taking; قابليت kābilìyyèt, Capacity, ability, genius; قابليتلو kābilìyyètli, *a. t.* Capable, clever.

قابلمق *or* قاپلمق (kàplam*a*k), *v.a.* See قپلامق —قاپلوجه. See قپلوجه.

قاپ kàp, *ad. t. in* قاپ‌قره kàp-kàr*a*, All black, quite black, very black.

قا kàpli, *a. t.* Cased, covered; قاپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), A tortoise; a turtle. [To seize, snatch.

قاپمق kàpmak (*aor.* قاپار kàpar), *v.a.*

قا kàt, *s. t.* A fold (of any stuff); a fold (of any number or quantity); a change (of linen); a suit (of clothes); a story or floor of a house; opinion, estimation (in which one holds things or persons); the vicinity or presence (of a person); برقات bìr-kàt, One single fold; of one single fold, plain; of a single story, consisting of only a ground floor; بوقات‌دخی bìr-kàt-dàkhi, *or* برقات‌دها bìr-kàt-dàha, *ad. t.* Still more, doubly; ایکی قات ìki-kàt, Double, twofold; two-storied, consisting of a ground floor and upper story; &c. &c.; اوست‌قات ùsst-kàt, The upper story; الت‌قات àlt-kàt, The lower story; قات‌قات kàt-kàt, In folds, layers, strata, stories; قات‌اندرقات kàt-ènder-kàt, Fold upon fold; by many degrees; بنم‌قاتمده bènim-kàtimda, In my estimation; with me, near me, by me; &c. &c.; برقات‌روبا bìr-kàt-rùba, A suit of clothes; ایکی‌قات‌چامشیر ìki-kàt-chàmàshir, Two changes of linen.

قاتق kàtik, *s. t.* Any thing eaten with bread to give it a relish.

قاتل kātil, *a. a.* Which kills, deadly; —, *s. a.* A homicide, man-slayer, murderer; قانلوقاتل kànli-kātil, A murderer, assassin.

قاتلنمق kàtlanmak (*aor.* قاتلنور kàtlanir), *v.n.* To get admitted into the service or companionship of (some one).

قاتمر kàtmèr, *a. t.* Double (flower).

قاتمق kàtmak (*aor.* قاتار kàtar), *v.a.* To add, superadd; to send in company, send by the side (of some person); اونگه‌قاتمق ùnga-kàtmak (*with a pronominal affix added to* اونگ ùng), *v.a.* To cause to walk before or in front of one's self.

قاچ kàch, *interrog. t.* How many?

قاچنجی kàch*i*nji, *a. t.* The how-manyeth? Which one in point of order in the row or series?

قاچاق kàch*a*k, قاچامق kàchama*k*, *s. t.* A pretext, excuse, means of escape.

قاچق kàch*i*k, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy.

تاچقین kàchk*i*n, *s. t.* A runaway; a deserter.

قاچمق kàchma*k* (*aor.* قاچار kàchar), *v.n.* To run away; to desert; قاچرمق kàch*i*rma*k* (*aor.* قاچرر kàch*i*r*i*r), *v.a.* To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with; to smuggle away; —, *v.n.* To go crazy, lose one's wits; قاچرمه kach*i*rma, *or* قاچرمه کمرکدن ghyùmrukd*a*n - kàch*i*rma, *a. t.* Smuggled (goods); قاچنمق kàch*i*nma*k*, (*aor.* قاچنور kàch*i*n*i*r), *v.n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادر kādir, *a. a.* Able, having the power; God the able One; —او, kādir-òl, *v.n.* To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادم kādim, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place, القادم یزار èl-kādimu-yùzār, The newly-arrived person is visited (by the older inhabitants).

قادین kàd*i*n, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار kàr, *s. t.* Snow; قاریاغمق kàr-yà*gh*ma*k*, *v.n.* To snow; قارلق kàrl*i*k, *s. t.* A large bottle used for icing water.

قاربوز kàrpuz, *s. t.* A water-melon.

قارت kàrt, *a. t.* Old (man); tough meat; قارتلشمق kàrtl*a*shma*k* (*aor.* قارتلاشور kàrtlash*i*r), *v.n.* To grow old; to grow tough.

قارش kàr*i*sh, *s. t.* A span; قارشلق kàr*i*shlama*k*, *v.a.* To measure by spanning; قارشمورش kàr*i*sh-mùrush, *s. t.* Utter confusion; قارمه قارش kàrma-kàr*i*sh, *a. t.* In utter confusion.

قارشق kàr*i*sh*i*k, *a. t.* Mixed; con-

fused; in disorder; قارشقلق kàrishiklik, *s. t.* Confusion; disorder; a row, tumult.

قارش kàrishmak (*aor.* قاريشور kàrishir), *v.n.* To mix, mingle, combine; to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority; قارشدرمق kàrishdirmak (*aor.* قارشدرر kàrishdirir), *v.a* To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قا *or* قارشی kàrshi, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the space opposite (to any thing); —, *ad. t.* Opposite; قارشی قومق kàrshi-kòmak, *v.n.* To oppose, resist; قارشی چیقمق kàrshi-chìkmak, *v.n.* To go forth to meet; قارشیلق kàrshilamak, *v.a.* To meet, to advance and meet intentionally; to answer in an adverse manner, oppose in argument; قارشیلاشمق kàrshilashmak, *v.n.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); قارشیلاشدرمق kàrshilashdirmak, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); قارشیلق kàrshilik, *s.t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); قارشیم kàrshim, The space opposite to me; قارشیکه kàrshinga, Opposite to thee, to the space opposite to thee; قارشیسنده kàrshissinda, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغشالق kàrghashalik, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه kàrgha, *s. t.* A crow; a rook; الاقارغه àla-kàrgha, (The black and white spotted crow) The jackdaw(?); قارغه بوکن kàrgha-

-bùkɛn, *s. t.* Nux vomica.

قارن kàrn, *s. t.* The belly; the womb; قارن‌اجقمق kàrn-*àjikmak* (*with pronominal affixes to* قارن), *v.n.* To be hungry; قارن‌اغریمق kàrn-*àghrimak*, *v.n.* To have the belly-ache; قارن‌اغریسی kàrn-*àghrissi*, *s. t.* The belly-ache; a peevish child; (*as an interj.*) O you belly-ache! you peevish thing! قارنداش kàrn-dàsh (Womb *or* belly-fellow, usually written قرنداش), *s.t.* A brother; a sister.

قارنجه kàr*i*nj*a*, *s. t.* An ant, pismire, emmet; honeycomb (in cast metals); قارنجه‌لو kàr*i*nj*a*l*i*, *a. t.* Honeycombed (metal).

قاری kàr*i*, *s. t.* A woman; a wife; —, kārī, *s.a.* A reader (especially of the Kùr'ān).

قاز kàz, *s. t.* A goose; قازکبی‌باقمق kàz-ghìbi-bàkm*a*k, *v.n.* To stand and stare stupidly without doing any thing.

قازق kàz*i*k, *s. t.* A stake (of wood); قازقلمق kàz*i*klam*a*k, *v.a.* To impale.

قازمق kàzm*a*k (*aor.* قازار kàzar), *v.a.* To dig; to dig out, scoop out to engrave, to sink.

قازمه kàzm*a*, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازیمق kàz*i*m*a*k (*aor.* قازر *or* قازیر kàz*i*r), *v. a.* To scratch out (writing with a knife).

قاش kàsh, *s.t.* The eyebrow; ایرقاشی èyɛr-kàsh*i*, *s. t.* The pommel, *also* the cantle, of a saddle (*or* the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); قاشلو kàshl*i*, *a. t.* Eye-browed, having eyebrows; درت‌قاشلو dùrt-kàshl*i*, *a. t.* (Having four eyebrows) Having the moustache, from youth, no thicker than the eyebrows; قاش‌چاتمق kàsh-chàtm*a*k, *v.n.* To frown; چاتق‌قاشلو chàt*i*k-kàshl*i*, *a. t.* Having the eyebrows joined or meeting over the nose.

قاشاغی kàshà*ghi*, *s. t.* A currycomb.

قاشق kàsh*i*k, *s. t.* A spoon.

قاشنمق kàsh*i*nm*a*k (*aor.* قاشینور kàsh*i*n*i*r), *v.n.* To itch; to scratch (an itching place on

one's own body).

قاشيمق kàshimak (*aor.* قاشر kàshır), *v.a.* To scratch (an itching place on any other person); to curry (a horse).

قاصد kāssid, *s. a.* One who definitively intends to do something or to go somewhere, and is acting or preparing to act accordingly; a foot-messenger.

قاصر kāssır, *a. a.* Deficient, defective, wanting, not up to the mark.

قاصق kàssık, *s. t.* The groin; —بيى, kàssık-bìti, A crab-louse.

قاصمق kàssmak (*aor.* قاصار kàssar), *v. a.* To stretch tight (an extended rope).

قاصنق kàssnak, *s. t.* A hoop, rim, or other contrivance for tightening or holding together.

قاضى kāzī (kàdı), *s. a.* A judge according to the canonical law; a putter of an end (to matters); قاضى الحاجات kāzıyyu'l-hājāt, God who satisfieth the wants of His creatures; قاضى عسكر kāzi-"àsskeR (kàz'-"àsskeR), قاضى العسكر

kāzıyyu-'l-"àsskeR, (Judge of the army) Title of two high legal functionaries of Muhammedan canon law in Turkey, one for Rumelia and the other for Anatolia, ranking next to the Shèykhu-'l-ìsslām, and exercising the office of Supreme Judges in Constantinople, though formerly they were the judges of the army.

قاطبة kātıbéteN, *ad. a.* Not at all, never, *in* قطعاً وقاطبة kàt"an-vè-kātıbéteN, By no means whatever, in no case.

قاطر kàtır, *s. t.* A mule; an impudent little upstart.

قاطع kātı", *a. a.* Which cuts; —, *s.a.* A secant; قاطع الطريق kātı"u-'t-tàrīk, A highwayman, brigand.

قاعدة kā"idé, *s. a.* A rule; the base (of a mathematical figure); قاعدهٔ كليه kā"idé'i-kyùllìyyé, A general rule.

قاف kāf, *s. a.* Name of the letter ق; name of the Caucasian chain; از قاف تا قاف èz-kāf-tā-kāf, From

east to west (the Caucasus being imagined to surround the whole habitable world). [vellers.

قافله kāfilé, *s. a.* A caravan of tra-

قافیه kāfiyyé, *s. a.* Rhyme in poetry; the syllables which compose the rhyming of words together.

قاقله kākulé, *s. a.* The cardamum.

قاقم *or* قاقوم kākum, *s. t.* The ermine; the ermine fur.

قاقمق kàkmak (*aor.* قاقار kàkar), *v.a.* To give a tap; to drive in by tapping; to push; to emboss (designs in metal); باشه قاقمق bàsha-kàkmak, *v.n.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); قاقمه kàkma, *s. t.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال kāl, *s.a.* Word of mouth; قالاً kālan, *ad. a.* In word; قیل وقال kīl-u-kāl, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, 3d pers. sing. pret.,* قال *is active,* he said, قیل *is passive,* it was said); —, kàl, *s. t.* The action of melting and refining (ores and metals); — kàl-ètmek, *v.a.* To melt and refine; قالجی kàlji, *s. t.* A refiner, a smelter.

قالب kālib, *s. a.* A mould; the body; — *or* قالپ (kàlp), *a. t.* Bad, false (money); قالبزن (kàlpazàn), *s. t.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value.

قالبور kàlbur, *s. t.* A screen, a riddle; قالبوردن کچورمك kàlburdan-ghèchirmek, *v. a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتق kàltàk, *s. t.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه kàlcha, *s. t.* The hip, hip-bone.

قالچین kàlchin, *s. t.* A kind of shoe.

قالدرم kàldirim, *s. t.* A causeway; pavement; پیاده قالدریمی pìyādé-kàldirimi, A foot pavement.

قالدرمق kàldirmak (*aor.* قالدرر kàldirir), *v.a.* To raise, lift; to

take up, off, away; to suppress, abolish; to cause to get up from sleep or rest, to rouse; to raise (troops).

قالی kālī", *s. a.* Who pulls up or out, extirpates.

قالفه kàlfa, *s. t.* (*from* خليفه khàlīfĕ), A builder, architect; a workman (in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالقان kàlkan, *s.t.* A shield, buckler, target; بالغى —, kàlkan-bàlighi, A turbot.

قالقمق kàlkmak (*aor.* قالقار kàlkar), *v.n.* To rise, to get up; اياغه قالقمق àyagha-kàlkmak, *v.n.* To get up on one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمق kàlmak (*aor.* قالور kàlır), *v.n.* To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether surprised, astonished, confounded; to wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of any one); بكا قالسه bànga-kàlsa, If it were me, if I had to decide, if it were left to my option, I think, I am inclined to think, I am of opinion; يانكده قالمز yàningda-kàlmàz, (It will not stay with thee), You will not retain possession of it.

قالى kālī (hàlı), *s. p.* A large carpet; قاليچه kālīchĕ, *s. p.* A small carpet, a rug.

قالين kàlın, *a. t.* Thick (through); قالينلق kàlınlık, *s. t.* Thickness.

قاليون kàlyòn, *s. t.* A man-of-war; a ship of the line; قاليونجى kàlyònjı, *s. t.* A man-of-war's-man, sailor of the navy.

قاليه kàlya, *s. t.* Rough potash; قاليه طاشى kàlya-tàshı, Rough vitrified potash.

قامت kāmet, *s. a.* Stature.

قامچى kàmchı, *s. t.* A whip; قامچيلق kàmchılamak (*aor.* قامچيلار kàmchılar), *v.a.* To whip; to whip up, spur up, stir up to action.

قامره kàmara, *s. t.* (*Italian*), A ship's [cabin.

قامش kàmısh, *s. t.* A reed; penis.

قامع kāmi", *s.a.* A subduer, breaker down, striker down.

قاموس kāmūss, *s. a.* A sea, ocean; name of a celebrated Arabic lexicon.

قامه kàma, *s. t.* An iron wedge; a long and broad Georgian dagger.

قان kàn, *s. t.* Blood; —او, —òl, *v.n.* To be bloody, or bloodshot; قان‌تر kàn-tèr, A sweat of blood, a profuse perspiration; —المق, kàn-àlmak, To bleed, take blood; —دوکمك, kàn-dùkmek, *v.n.* To shed blood; —اغلامق, kàn-àghlamak, *v.n.* To shed tears of blood; —توکرمك, kàn-tùkyurmek, *v.n.* To spit blood; برینك قاننه کیرمك bìrining-kànina-ghìrmek, *v.n.* To take one's life, be guilty of his blood; قاننه بولاشمق kàna-bùlashmak, *v.n.* To become soiled with blood; قاننه بولاشدرمق kàna-bùlashdùrmak, *v.a.* To soil with blood, to steep in gore; قانلو kànli, *a. t.* Bloody; blood-guilty; قان‌قورودان kàn-kùrudan, *s. t.* The mandrake(?); قان بهاسی kàn-(pàhāssi), *s.t.* Blood-money, a deodand, price paid to the heir of a slain man by the homicide; دلی قانلو dèli-kànli, *s. t.* (One whose blood is mad) A young lad.

قانامق kànamak (*aor.* قانار kànar), *v.n.* To bleed, flow with blood; قاناتمق kànatmak (*aor.* قانادر kànadìr), *v.a.* To draw blood, cause to bleed, make bleed.

قانبور kànbur, *a. t.* Crooked, bent; hunchbacked; hogged (a ship); —, *s. t.* A hunchback, hunchbacked person; a hunched back, hunch.

قانت kānit, *s. a.* Pious, devout.

قانچق kànjìk, *s. t.* A bitch.

قانجه kànja, *s. t.* A boat-hook; a hook; a grappling-iron; —باش, kànja-bàsh, A kind of large boat with high hooked prow.

قانده kànda, *ad. t.* Where? In what place? In what place soever.

قانع kāni", *a. a.* Satisfied, content, contented with what he possesses.

قانمق kànmak (*aor.* قانار kànar), *v.n.*

To satisfy one's thirst, one's desire for riches, one's doubts; to have one's doubts or objections removed and be fully satisfied; قاندرمق kàndırmak (*aor.* قاندرر kàndırır), *v.a.* To satisfy; to persuade, remove one's doubts or objections, to satisfy one's mind.

قانون kānūn, *s. a.* A law, canon; a statute, regulation, bye-law; a psaltery; قانونناميه kānūn-nāmé, A code of laws, a set of statutes, regulations, or bye-laws; قانونى kānūnī, *s. a.* قانونجى kānūnjı, *s. t.* A law-giver, maker of laws and regulations.

قاني kànı (*hànı*), *ad. t.* Where? In what place? قانيا kànı-yā (*hànı-yā*)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قاو kàw, *s. t.* Touchwood, tinder, German tinder; اغاج قاوى àghaj-kàwı, Touchwood; مىنطار قاوى màntār-kàwı, German tinder; بزقاوى bèz-kàwı, Tinder.

قاورامق kàwramak (*aor.* قاورار kàwrar), *v.a.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kàwurmak (*aor.* قاورر kàwurur), *v.a.* To fry; to torrefy, roast (coffee).

قاورمه kàwurma, *s. t.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kàwushmak (*aor.* قاوشور kàwushur), *v.n.* To come together, meet, join; قاوشدرمق kàwushdurmak (*aor.* قاوشدرر kàwushdurur), *v.a.* To bring together.

قاوق kàwuk, *s. t.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; سديك قاوغى sìdik-kàwughu, The bladder.

قاون kàwun, *s. t.* A musk melon; اغاج قاونى àghaj-kàwunu, A citron.

قاهر kāhir (*fem.* قاهره kāhiré), *a.a.* Irresistibly subjugating.

قائد kā'id, *s.a.* A conductor, a leader.

قايرمق kàyirmak (*aor.* قايرر kàyırır),

v.a. To take care of the interests of, push the interests of, take care he shall not come to want, to patronize actively.

قایش kàyish, *s. t.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping; sliding; ا—, —et, *v.a.* To steal, prig, bone (*slang*).

قایق kàyik, *s. t.* A boat or ship with sharp prow and stern; پیادەقایغی pìyādé-kàyighi, A common row-boat of Constantinople, usually with only one pair of oars; برچفتەقایق bìr-chìftè-kàyik, A boat with one pair of oars (ایکی ìki, two; اوچ ùch, three; درت dùrt, four; بش bèsh, five; beyond which none are used; the last are peculiar to the ministry, the next to councillors of state, &c., and the others are used by all who can afford them); طولمش‌قایق dòlmush-kàyik, A kind of omnibus boat, taking several passengers independently; پازارقایغی pàzar-kàyighi, A very large passage-boat going to distant villages and taking fifty or more passengers; اتش‌قایغی àtèsh-kàyighi, اطەقایغی àda-kàyighi, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' Islands; بالقچی‌قایغی bàlikji-kàyighi, A fisherman's boat; اودون‌قایغی òdun-kàyighi, A boat with firewood (کومر kyùmur, charcoal; شراب shàrāb, wine; &c. &c.); تبدیل‌قایغی tèbdīl-kàyighi, The Sultan's private boat; سلاملق‌قایغی sèlāmlik-kàyighi (*or* سلطنت sàltanàt-), The Sultan's state boat; ایلچی‌قایغی èlchi-kàyighi, An ambassador's state boat; قایقجی kàyikji, A boatman; قایقخانه kàyik-khāné, A boat-house.

قائل kā'il, *a. a.* Consenting; او—, —òl, *v.n.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائم kā'im (*fem.* قائمه kā'imé), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); قائمه kā'imé, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of

paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; قائمقام kā'im-màkām (kày-makàm), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قایماق kàymak, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* قایار kàyar), *v.n.* To slide, slip; قایدرمق kàydirmak, *v.a.* To cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; قایماقی kàymak-ghìbi, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاین kàyn, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; قاین اتا kàyn-àta, *or* قاین پدر kàyn-pèdɛr, A father-in-law, father to one's wife; قاین انا kàyn-àna, قاین والده kàyn-wālidé, A mother-in-law, wife's own mother; قاین اغاجی kàyn-àghaji, A birch tree.

قاینامق kàynamak (*aor.* قاینار kàynar), *v.n.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); قایناتمق kàynatmak, *v.a.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاینق *or* قایناق kàynak, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا kàba, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, kàbā, *s. p.* Clothing, apparel, garment; قباچه kàbāchè, *s. p.* A small garment.

of the gourd kind; بال‌قباغی bà-kàbà*ghi*, The yellow squash, calabash, or pumpkin; قنطارقباغی kàntār-kàbà*ghi*, The large round gourd or pumpkin; ساقزقباغی sākiz-kàbà*ghi*, The vegetable marrow; اصمه‌قباغی àssma-kàbà*ghi*, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; باشی‌قباق bàshi-kàbak, One whose head is bald like a gourd.

قبائح kàbā'ih, *s. pl. a.* (*of* قبیحه kàbīhà), Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل kàbā'il, *s. pl. a.* (*of* قبیله kàbīlé), Tribes, clans.

قبب kùbèb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قبح kùbh, *s. a.* Badness, reprehensibleness.

قبر kàbr, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; قبرستان kàbrisstān, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبض kàbz, *s. a.* A taking hold of, a

قباب kùbāb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت kàbāhat, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق kàbarjik, *s. t.* A pimple.

قبارمق kàbarmak (*aor.* قبارر kàbarir), *v.n.* To swell, become puffed; to rise in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensiv any quarrel or trouble; قبارتمق kàbartmak (*aor.* قباردر kàbardir), *v.a.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; قولتوق‌قبارتمق kòltuk-kàbartmak, *v.n.* (To puff up the arm-pits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; قبارتمه kàbartma, *s. t.* Any design in relief.

قباق kàbak, *s. t.* Any plant or fruit

taking with the hand; a receiving into possession or custody; constipation; ا—, —et, *v.a.* To take; to receive.

قبضه kàbz*a*, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword); برقبضه‌قلیج bìr-kàbz*a*-kàlìj, One sword (*and so on for any number, as when we say:* ten *head of* cattle, &c.). [a kind of stuff.

قبطی kàbtī, *s. a.* A Copt; a gypsy;

قبل kàbl, *s. a.* The space in front of any thing, or before any thing in succession; —, kàbl*a*, *pr. a.* before; —, kùbl, *s. a.* A kiss.

قبله kàbl*a*; *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the kyà"bé (cubical temple) at Mecca; the south; the south wind; قبله‌لدوس kàbl*a*-lòdoss, South-south-west; قبله‌کششله kàbl*a*-kèshishlémé, South-south-east; قبله‌عالم kàblé'i-"ālɛm, (The point to which the whole world directs its look) The sovereign; قبله‌نما kàblé-nùmā, *or* قبله‌نامه kàblé-nāmé, A small compass shewing the direction of the *kibla*; اهل‌قبله èhli-kàblé (*for* اهل‌خبره èhli-khàbré), An expert (to whose examination and decision disputes are referred); قبلتین kàblétèyn, *s. a. dual*, The ancient and present *Kiblas*.

قبور kùbur, *s. t.* A long cylindrical pen-case, or any long case; —, kùbūr, *s. pl. a.* (*of* قبر kàbr), Graves, sepulchres.

قبورغه kàburgh*a*, *s. t.* A rib; a timber (in a ship's frame).

قبوق kàbuk, *s. t.* A shell, pod, cod, seed-vessel; bark, peel; a scab; a shell (of a shell-fish, eggs, &c.); crust (of bread); قبوقلو kàbuklu, *a. t.* Covered with a crust, a shell, bark, or a scab; قبوقسز kàbuksuz, *a. t.* Free from crust, shell, bark, or scab; قبوقلنمق kàbuklanm*a*k, *v.n.* To become covered with a scab (a sore); قبوق‌باغلامق kàbuk-bà*gh*lam*a*k, *v.n.* To pod, form pods.

قبول kàbūl, *s. a.* An accepting or receiving; an admitting; a permitting; —, —et, *v.a.* To accept, receive; to admit; to permit.

قبه kùbbé, *s. a.* A dome, cupola; a [domed edifice.

قبیح kàbīh (*fem.* قبیحه kàbīha), *a. a.* Ugly, unsightly; bad, naughty; قبیحه kàbīha, *s. a.* A bad action or quality.

قبیل kàbīl, *s. a.* A class, category.

قبیله kàbīlé, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قپ kìp, *ad. t. in* قپ قرمزی kìp-kìrmizi, Quite red, very red.

قپاق kàpak, *s. t.* A lid, cover; a line-of-battle ship, liner, two-decker; مزه قپاق mèza-kàpak, A rasee, a liner cut-down, a double-bank frigate; لومبار قپاغی lùmbar-kàpaghi, A port, port of a port-hole; گوز قپاغی ghyùz-kàpaghi, The eye-lid. [vered.

قپالو kàpali, *a. t.* Shut, closed, co-

قپامق kàpamak (*aor.* قپار kàpar), *v.a.* To shut, close, cover; قپاتمق kàpatmak, *v.a. caus.* To cause, force, or allow one to shut, close, or cover (something) or to cause, force, or allow (something) to shut of itself; قپانمق kàpanmak, *v.n.* To shut (of itself); to stumble (a horse), trip; —, *v.p.* To be shut, closed, or covered (by some one); یوزی قوین قپانمق yùzu-kòyn-kàpanmak, *v.n.* To throw one's self flat on the ground, face to the earth.

قپان kàpan, *s. t.* A trap; a kind of mart or market-place, wharf, custom-house, or bonded-warehouse in one; قپانجه kàpanja, *s. t.* A trap; a board that tips or trips over when any thing heavy is placed upon it; قپان قاپانه kàpan-kàpana, The mart is for him who can take possession (proverbial expression).

قپلامق kàplamak (*aor.* قپلار kàplar), *v.a.* To cover over or line (with something that can form an extended surface, as, with planks, with clouds, with fur, with silver, with an outer cover, &c.); قپلانمق kàplanmak, *v.n.* To be-

come covered; —, *v.p.* To be covered; to be lined; قپلاتمق kàplatmak, *v.a.* To cause (some one) to cover or line (some thing with some other thing); قپلامه kàplama, Covered; plated; کومش قپلامه ghyùmush-kàplama, Silver-plated.

قپلان kàplan, *s. t.* A leopard.

قپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), *s. t.* A tortoise; a turtle; دکز قپلوبغه سی dèngiz-kàpli-bàghassi, A turtle.

قپلوجه kàplija, *s. t.* A hot-spring, a bath supplied from a hot-spring.

قپمق kìpmak (*aor.* قیپار kìpar) *in* کوز قپمق ghyùz-kìpmak, *v.a.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

قپو kàpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; (*or* پاشا قپوسی pàsha-kāpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employ-

ment, service; قپوجی kàpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; قپوجی باشی kàpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office); قپوباجه kàpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; قپواوغلانی kàpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; قپوکتخداسی kàpi-kètkhùdassi (kàpi-kyāyassi), An official agent which each governor, tributary prince, and department of Government having a separate office, is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; قپوطاقمی kàpi-tàkimi, The general body of government agents and clerks; قپویولداشی kàpi-yòldashi, A fellow-servant; قپولنمق

kàpılanmak, *v.n.* To get one's self into employment, procure a place; قپولندرمق kàpılandırmak, *v.a.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

قپودان kàpudān (kàptan), *s. t.* (*Italian*), A sea-captain, naval captain; any European; دریا—, kàpudānı-dèryā, پاشا—; (kàptan)--pàsha, The lord high-admiral of Turkey.

قپودانه kàpudāna (kàptana), *s. t.* (*Italian*), The admiral's ship (*old*); بك—, —bèg*h*, *or* پاشا—, —pasha, A full admiral.

قپوط kàput, قپود kàpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

قت kàt, See قات; —, kìt, See قیت.

قتال kàtāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

قتر kòtr, *s. a.* A district, country.

قتل kàtl, *s. a.* A killing; man-slaughter, homicide, murder; ا—, —et, *v.a.* To kill, put to death, slay; to murder; قتل نفس kàtlı--nèfss, A slaying, putting to death; قتل نفس بغیر حق kàtlı-nèfss--bì-ghàyrı-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (*for* قتلی) kàtlà, *s. pl. a.* (*of* قتیل kàtīl), The slain.

قتلانمق (*or* قاتلمق) kàtlanmak, *v.n.* To squat down (with a view of waiting for some one).

قتولك kàtolik, *s. t.* A Roman Catholic, a papist.

قتی kàtı, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very (*old*); قتیلاشمق kàtılashmak, *v.n.* To become hard, to harden.

قتیل kàtīl, *s. a.* A slain person.

قجردامق kìjırdamak (*aor.* قجردار kìjırdar), *v.n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth); قجردانمق kìjırdatmak, *v.a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise; قجردی kìjırdı, *s. t.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kìjıkmak (*aor.* قجیقر kìjıkır), *v.n.* To be ticklish, to be tickled; قجقمه kìjıkma, *s. t.* Ticklishness; a tickling sensation.

قچان kàchan, *ad. t.* When, at the [time when.

قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —! There's a fine fellow! قحبه‌اوغلی kàhbé-òghlu (kàhpò*gh*lu)! You ass! you son of a b—ch! [mine.

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, fa-

قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdeh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine glass or tumbler; —, kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; ا—, —et, *v.a.* To revile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàder, *s. a.* The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.* Quantity; number; length of time; بوقدر bù-kàdar, Thus much, so much; اولقدر òl(ò)-kàdar, شوقدر shù-kàdar, That much, so much; نقدر nàkadar? How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever; قدرکیجه‌سی kàdr-ghéyjéssi, the 27th night of Ramazan; براولقدردها bìr-ò-kàdar-dàhā, As much again as that; —, kàdar, *ad. t.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability, might; wealth, riches, pecuniary ability; omnipotence; یدقدرت yèdi-kùdrèt, (The hand of omnipotence) Nature (in its producing quality); قدرت‌حامی kùdrèt-hàmmāmi, A natural hot-spring, or bath fed by one; قدرت‌حلواسی kùdrèt-hèlwàssi, Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. t.* Puissant; —, kùdrètli, *a. t.* Wealthy, pecuniarily able.

قدرغه kàdirgha, *s. t.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; paradise, heaven; Jerusalem; —شریف, kùdssi-shèrīf, Jerusalem; روح‌القدس rūhu-'l-kùdss, (The spirit of paradise) The angel Gabriel (*according to Muhammedans*); The Holy Ghost (*according to Christians*); —, kàddéssé (*followed by* الله)!

May God sanctify! —, kùddissé! May (—) be sanctified! قدسی kùdsī (*fem.* قدسیه kùdsìyyé), *a. a.* Holy, sanctified; قدسیت kùdsìyyèt, *s. a.* Holiness, sanctity.

قدم kàdem, *s. a.* A foot (limb, *or* measure); —, kùdèm, *s. a.* Precedence, seniority; قدملو kàdemli, *a. t.* One whose foot or approach brings good luck; lucky, fortunate; وضع قدما vwàz"*i*-kàdem-et, *or* قدم باصمق kàdem-bàssmak, To tread, place the foot; ثابتقدم sābit-kàdem, *a. p.* Firm of purpose; firm of foot.

قدما kùdémā, *s. pl. a.* (*of* قدیم kàdīm), Seniors, old or superior officers.

قدمه kàdémé, *s. a.* A step (of a ladder, stairs, or rank). [mark.

قدوت kùdvet, *s. a.* A person of

قدورمق kùdurmak (*aor.* قدورر kùdurur), *v.n.* To go mad (a dog), be seized with hydrophobia.

قدوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.* Mad, seized with hydrophobia.

قدوم kùdūm, *s. a.* The approach, or arrival (of a person near to us).

قدید kàdīd, *a. a.* Dried, junked.

قدیر kàdīr, *a. a.* Almighty; الله علی کل شیء قدیر àllāhu-"àla-ky*ù*lli-shèy'in-kàdīr, God is able to do all things, is almighty.

قدیم kàdīm, *a. a.* Old, ancient, antique; —, *s. a.* The olden time; من القدیم mìn-el-kàdīm, *ad. a.* Ab antiquo, time out of mind; قدیماً kàdīman, *ad. a.* Of old; قدیمی kàdīmī, *a. a.* Pertaining to the olden time. [adultery.

قذف kàzf, *s. a.* An accusation of

قرا (*for* قری) kūrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàrìyyé), Villages; —, kùrrā, *s. pl. a.* (*of* قاری kārī), Readers of the Kùr'ān. [tionship.

قرابت kàrābèt, *s. a.* Nearness, rela-

قرابین kàrābīn, *s. pl. a.* (*of* قربان kùrbān), Sacrifices, beasts sacrificed or for sacrifice.

قرابیه kùrābìyyé, *s. t.* A small crisp cake, an almond cake; —ساعتی kùrābìyyé-sā"*ati*, A hunting-

watch, rather small and thick.

قراج kàràja, *s. t.* A roe-buck; —, *a. t.* Rather black, blackish.

قرا kàrār, *s. a.* A state of repose; a state of changelessness; permanency; a decision, resolution; the usual quantity, size, time, or quality (of any thing); —ویرمق, kàrār-vèrmek, *v.n.* To come to a decision, to decide, determine; قرارلشمق — بولمق kàrār-bùlmak, kàrarlashmak, *v.n.* To be settled, decided; قرارلشدرمق kàrārlashdirmak, *v.a.* To arrange, settle definitively; دارالقرار dāru-'l-kàrār, The world of changelessness, the future world; قرارکیر kàrārghīr, *a. p.* Decided, settled, definitively arranged; برقرار bèr-kàrār, *a. p.* In a state of changelessness, without change; —, bèr-kàrār, *ad. t.* In an equable manner, without augmentation or diminution; قراردادہ kàrār-dādé, *a. p.* To which a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution;

دوزخ قرار dūzākh-kàrār, *a. p.* Whose place of duration is hell, damned; قرارسز kàrārsiz, *a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; قرارکاہ kàrār-ghyāh, *s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی kàrarti (kàralti), *s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمق kàrarmak (*aor.* قرار kàrarir), *v.n.* To become black, dark, lowering; قرارتمق kàrartmak (*aor.* قراردر kàrardir), *v.a.* To cause to become black or dark.

قراغول kàraghol, *s. t.* A guard; an out-post, picket; a sentry; قراغول خانہ kàraghol-khānė, *s. t.* A guard-house.

قراغی kàràghi, *s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال kàràl, *s. t.* (*Slavonic*), A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); یدی قرال yèdi-kàràl, The seven kings of Christendom, *i. e.* all the kings; قرالیچہ kàràlicha, *s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; قراللق

kìràllik, *s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان kàramàn, *s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران kìrān, *s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; صاحبقران sāhib-kìrān, *s. p.* (Lord of the conjunction) A successful monarch; صاحبقرانی sāhib-kìrāni, *a. p.* Royal, imperial, august.

قرآن kùr'ān, *s. a.* A reading; a book; THE BOOK, the Coran, the Muhammedan Bible; قرآن کریم kùr'āni-kèrīm, قرآن عظیم الشان kùr'āni-"àzīmu-'sh-shān, The noble BOOK, the glorious BOOK.

قرانته kràntа, *s. t.* A middle-aged man. [Quarantine.

قرانتینه kàrantinа, *s. t.* (*Italian*),

قرانلق kàranlìk, *s. t.* Darkness; —, *a. t.* Dark.

قراوله kàravèlа, *s. t.* (*Italian*), A man-of-war, ship of the line.

قرائت kìrā'àt, *s. a.* A reading aloud; ا—, —et, *v. a.* To read aloud.

قرائن kàrā'in, *s. pl. a.* (*of* قرینه kàrīné), Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب kùrb, *s. a.* Nearness, vicinity.

قرباچ kìrbàch, *s. t.* A riding whip.

قربان kùrbān, *s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i. e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; قربان واقع او kùrbān-wāki"-òl, To take place (sexual connexion); قربان بیرامی kùrbān-bàyrami, The festival of sacrifices on the 10th of Zī-'l-hìjjé.

قربه kìrbа, *s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قرت kùrret, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قرت العین kùrrétu-'l-"àyn, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قرتال kàrtàl, *s. t.* A kind of vulture (*or* a kind of carrion-eating eagle?).

قرح kàrh, *s. a.* A wounding; ا—,

—et, *v.a.* To wound; قرحه kàrh*a*, *s. a.* A wound, sore.

قرص kùrss, *s. t.* A round cake; a pastile for fumigation.

قرض kàrz, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; ا—, —et, *v.a.* To lend; to borrow.

قرطاس kàrtāss, *s. a.* Paper.

قرع kàr", *s. a.* Knocking (at a door for admittance); ا—, —et, *v.a.* To knock for admittance.

قرعه kùr"à, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; چكمك—, kùr"*à*-chèkmek, *v.n.* To draw lots; قرعه يه كيرمك kùr"àya-ghìrmek, *v.n.* To be one of those balloted for.

قرق kàrk, *a. t.* Forty; قرقنجى kàrk*i*nji, *a. t.* The fortieth; قرق اياق kàrk-àya*k*, *s. t.* A millipede; قرق نردبان kàrk-(mèrdivèn), *s. t.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus-steel sword-blade.

قرقمق kàrkmak (*aor.* قرقار kàrkar), *v.a.* To clip; to shear (sheep); قرقندى kàrk*i*ndi, *s. t.* Clippings.

قرلانغيچ kàrlanghìch, *s.t.* A swallow; a martin; بالغى—, —bàl*ighi*, The flying fish.

قرمز kàrm*i*z, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قرمزى kàrm*i*zi, *a. a.* Red.

قرن kàrn, *s.a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); ذوالقرنين zū-'l-kàrnèyn, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قرنا kùrénā, *s. pl. a.* (*of* قرين kàrīn), Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قرناس kùrnāss, *a. p.* Subtle, sly.

قرنبت kàrnabìt (*usually written* قرين بهار kàrīni-bàhār, *Near to spring*), *s. t.* A cauliflower.

قرنداش (*for* قارنداش) kàrnd*à*sh (kàrind*à*sh, *vulg.* kàrd*a*sh), *s. t.* A brother; a sister; قيزقرنداش kìz-kàrd*a*sh, A sister; اركك قرنداش èrkek - kàrd*a*sh, A brother; سوت قرنداشى sùt-kàrd*a*sh*i*, A fos-

ter-brother; اوزقرنداشی ūz-kàrdashi, An own brother or sister; اویکی قرنداش ùwèghi-kàrdash, A step-brother or sister.

قرنفل kàrenfil (kàremfil), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قرنه (*or* قورنه) kùrna, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قرون kùrūn, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn), Ages, spaces of time.

قروی kùrévī (*fem.* قرویه kùrévìyyÉ), *a. a.* Rustic, pertaining to a village.

قره kàra, *a. t.* Black; dark-coloured; swarthy; —, *s. t.* Land (in distinction to water); قره‌اغاج kàra-àghAj, An elm; elm-wood; یوزی‌قره yùzu-kàra, One who has reason to be ashamed; قره‌باش kàra-bàsh (Black head) A Christian bishop; قره‌بتاق kàra-bàtak, A cormorant; قره‌جکر kàra-jìghEr, The liver; قره‌حما kàra-hùmmà, The black fever; قره‌طاوق kàra-tāwuk, The blackbird; قره‌قوش kàra-kùsh, The eagle; قره‌قوربغه kàra-kùrbàgha, The toad; قره‌قوللقجی kàra-kùllukju, (Formerly) a private in the janissary corps, stationed at a guard-house; قره‌قونجلوس kàra-kònjaloss, A hobgoblin; قره‌قیش kàra-kìsh, The coldest part of winter, midwinter; قره‌کوز kàra-ghyùz, (Black-eye) The parallel of our *Punch* in Turkish puppet-shows; قره‌قولاق kàra-kùlàk, (Black ear) The lynx, *or* the jackal, *called also* the lion's provider; title of an officer attached to the Grand Vizier, and sent on important missions to other functionaries; قره‌جمله kàra-jùmlÉ, Addition (in arithmetic); قاپ‌قره kàp-kàra, Quite black; قره‌دن کتمك kàradan-ghìtmek, To go by land; قره‌جه kàraja (See قراجه), *a.t.* Blackish, rather black.

قره‌لمق kàralamak (*aor.* قره‌لار kàralar),

kàrīni-kàbūl-ol, *v.n.* (To be the associate of acceptance) To be accepted.

قرینه kàrīnè, *s. a.* An indication, which, with reflection, points to some inference; قرینه ایله بولمق kàrīnè-ile-bùlmak, To infer, to judge from indications.

قریه kàrìyyé, *s. a.* A village; a hamlet.

قزارمق kìzàrmak (*aor.* قزارر kìzàrır), *v.n.* To become red, or brown; to grow red in the face, to flush; to become toasted or grilled brown; قزارتمق kìzàrtmak, *v.a.* To toast or grill; to cause to become red.

قزاز kàzzāz (kàzez), *s. a.* A silk [merchant.

قزاق kìzàk, *s. t.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water.

قزامق kìzāmuk, *s. t.* The measles, or scarletina.

قزانج kàzanj, *s. t.* Gain, profit; earnings.

قزانمق kàzanmak (*aor.* قزانور kàzànır),

v.a. To write over as an exercise in caligraphy; to scribble over (paper); قرهله kàralama, *s. t.* A copy, exercise in caligraphy; careless writing, scribbling.

قری kùrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàrìyyé), Villages, hamlets.

قریب kàrīb, *a. a.* Near; —, *s. a.* A near relative; عن قریب *or* عنقریب "àn-karib, *ad. a.* Soon, before long.

قریحه kàrīha, *s. a.* The initiative unprompted thought from which actions spring.

قریر kàrīr, *a. a.* Cool, free from redness and signs of grief (the eye); قریرالعین kàrīru-'l-"ayn, *a. a.* (Whose eyes are free from all redness of grief), Happy.

قرین kàrīn, *a. a.* Quite close, quite near; —, *s. a.* An associate, companion; سوءقرین sù'i-kàrīn, A bad companion, evil associate; سعادتقرین sà"ādet-kàrīn, *a. p.* Whose companion is fortune, happiness, or prosperity; قرین قبول او

v.a. To gain; to earn.

قزح kùzàh, *s. a. in* قوس قزح kàvsi-kùzàh, (The bow of Kuzah) The rainbow.

قزغان kàzghān (kàzan), *s. t.* A boiler, cauldron; قزغانجی (kàzanji), *s. t.* A boiler-maker.

قزقانج kìzkànj, *a. t.* Jealous; envious; —, *s. t.* Jealousy; envy.

قزقانمق kìzkanmak (*aor.* قزقانور kìzkànir), *v.n.* To be jealous; to be envious.

قزل kìzil, *a. t.* Red; الما—, kìzil-èlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; یومرطه—, kìzil-yùmurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter.

قزلجق kìziljik, *s. t.* The cornel berry, its tree, and its wood.

قزلجه kìzilja, *a. t.* Reddish; —, *s. t.* Rouge (cosmetic).

قس kìss, *v.a. imper.* Be (it) judged, *in* وقس علی هذا vè-kìss-"àlà-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.

قسام kàsssām, *s. a.* A distributor; an officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.

قساوت kàssāvèt, *s. a.* Grief, regret; ا—, —et, *and* چکمك—, kàssāvèt-chèkmek, *v.n.* To grieve, feel regret.

قسراق kìssràk, *s. t.* A mare.

قسط kìsst, *s. a.* Justice, equity; a share, portion; یوم القسط yùvma-'l-kìsst, *or* قسطالیوم kìssta-'l-yùvm, *ad. a.* According to the portion falling to each day.

قسطاس kìsstāss, *s. a.* Justice, equity; a balance, pair of scales.

قسطنطنیه kòsstantanìyyé, *s. a.* Constantinople.

قسم kàssem, *s. a.* An oath; the taking an oath; ا—, —et, *v.n.* To swear, take an oath; —, kàssm, *s. a.* A part, portion; a kind, the generality of any sort of thing; as, قاری قسمی kàri-kàssmi, Woman-kind, عرب قسمی

"àrab-kìssmi, Arabs in general.

قسمت kìssmet, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; خارج‌قسمت khāriji-kìssmet, The quotient of arithmetical division.

قسوت kìssvet, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قسوت‌قلب kìssvèti-kàlb, Hardness of heart.

قسیس kìssīss, *s. a.* A Christian priest or monk.

قشاغی kìshaghi, *s. t.* A currycomb.

قشانمق kìshanmak (*aor.* قشانور kìshànir), *v.n.* To stale (a horse); —, *v. p.* To be groomed, curried (a horse).

قش kìshr (kìshr), *s. a.* Bark, peel.

قشلا kìshla, قشلاغ kìshlāgh, قشلاق kìshlàk, *s. t.* A winter quarters; winter pasturage for cattle; a barracks for troops.

قشلامق kìshlamak (*aor.* قشلار kìshlar), *v.n.* To winter.

قصاب kìsssāb (kìssab), *s. a.* A butcher; قصابیه kìssabìyyé, *s. t.* Butcher's fee.

قصار kìsssār, *s. a.* A fuller; a قصاج kìssaj, *s. t.* A pair of pincers, pliers, forceps, or blacksmith's tongs.

قصارت kìssāret, *s. a.* The fuller's [or bleacher's art.

قصاص kìssāss, *s. a.* The application of the *lex talionis*, especially in the precept of "life for life;" —, —et, *v.a.* To punish according to the *lex talionis*, especially in putting to death.

قصالمق kìssalmak (*aor.* قصالور kìssalìr), *v.n.* To shrink in length, become shorter, be made shorter, be shortened; قصالتمق kìssaltmak, *v.a.* To shorten, make shorter.

قصائد kìssā'id, *s. pl. a.* (*of* قصیده kìssīdé), Long poems.

قصب kìssab, *s. a.* A cane, a reed.

قصبه kìssaba, *s. a.* A town, borough, burgh.

قصد kìssd, *s. a.* A determination, resolution, fixed purpose, design; an evil intent; an evil attempt; —, —et, *v.a.* To resolve, to purpose; —, *v.n.* To make an evil attempt (against some one's life); قصداً kìssdan, عن‌قصد "àn-kìssdin, *ad. a.* De-

signedly; with malice prepense.

قصر kàssr, *s. a.* A shortening, a pulling in or back; a castle; a palace; a royal pavilion; ا—, —et, *v.a.* To shorten, to pull in or back; قصريدا kàssr*i*-yèd-et, *v.n.* (To draw back the hand) To withdraw (from any business or possession); —, kìssr, *a. t.* Barren (animal).

قصرغه kàss*i*rgh*a*, *s. t.* A whirlwind, tornado, hurricane.

قصص kìss*a*ss, *s. pl. a.* (*of* قصه kìsss*a*), Anecdotes, short histories, tales.

قصعه kàss"*a*, *s. a.* A platter; ارباب قصعه èrbāb*i*-kàss"*a*, Trencher-friends.

قصق kìss*i*k, *a. a.* Pinched up or in, not loose and free (the voice, &c.).

قصمق kìssm*a*k (*aor.* قصار kìssar), *v.a.* To pinch (with any thing but the fingers), to squeeze violently, to jam; قصلق kìssìlm*a*k, *v.n.* To be hoarse (the voice); —, *v. p.* To be pinched, or jammed.

قصور kùssūr, *s. a.* Want, deficiency; a fault; a defect; a surplus, remainder; —, *s. pl. a.* (*of* قصر kàssr), Castles; palaces; pavilions; ا—, —et, *v.n.* To fail (in points of duty), to be wanting.

قصه kìss*a*, *a. t.* Short; —, kìsss*a* *s. a.* An anecdote, short history tale; an event, occurrence; لقصه èl-kìsss*a*, *ad. a.* In fine, to make short of a long story; قصه دن حصه چيقارمق kìsss*a* dan-hìsss*a*-chìkàrm*a*k, To derive a moral from a tale; قصه جق kìss*a*j*i*k, *a. t.* (A) short little (thing); قصه جه kìss*a*j*a*, *a. t.* Shortish; قصه خوان kìsss*a*-khān, *s. p.* A narrator.

قصيده kàssìdé, *s. a.* A long poem.

قصير kàssìr, *a. a.* Short.

قضا kàzā, *s. a.* The charge and functions of a judge; the separate district subject to a judge's jurisdiction; God's decree or fiat; an accident; a fulfilling, or paying (duty or debt); a paying up, squaring up (of arrears); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, pay (a duty or debt); pay

up, make up; square up [(arrears; قضای حاجت kàzāyi-hājet--et, *v.n.* To ease nature, do one's jobs; قضاوقدر kàzā-u-kàder, Fate and destiny; قضای مبرم kàzāyi--mùbrèm, A fatal accident; کورینورکورنمز قضالر ghyùrunur--ghyùrunmàz - kàzālar, Accidents which can and which cannot be foreseen; واجب القضا vwājibu-'l - kàzā, *a. a.* Which must or ought to be paid or fulfilled; قضایاله kàzā-ila, *ad. t.* قضارا kàzārā, *ad. p.* By accident, by chance. [Judges.

قضات kùzāt, *s. pl. a.* (*of* قاضی kāzī),

قضایا kàzāyā, *s. pl. a.* (*of* قضیه kàzìyyé), Propositions (in logic); matters. [(in logic); a matter.

قضیه kàzìyyé, *s. a.* A proposition

قطار kàtār, *s. a.* A string (of mules, horses, or camels).

قطاع kùtā", *or* قطاع دائره kùtā"i-dā'iré, *s. a.* A sector of a circle, comprised between two radii and the intervening portion of the circumference; —, kùttā",

s. pl. a. (*of* قاطع kāti"), They who cut, *in* قطاع الطریق kùttā"ù--'t-tàrīk, Brigands, highwaymen.

قطائف kàtā'if, *s. pl. a.* (*of* قطیفه kàtīfé), Velvets; —, (kàdā'if), *s. t.* Several sweet dishes, or the principal material of them; تل قطائفی tèl-kàdā'ifi, A preparation like fresh-made vermicelli; یصی قطائف yàsssi-kàdā'if, A kind of crumpet; اتمك قطائفی (ekmek)--kàdā'ifi, Pain-perdu.

قطب kùtb, *s. a.* A pole (of a circle, the earth, the heaven); a man of mark, leader of a religious community; قطب شمال kùtbu--shìmāl, The north pole; قطب جنوب kùtbu-jènūb, The south pole. [circle.)

قطر kùtr, *s. a.* The diameter (of a

قطران kàtrān, *s. a.* Tar.

قطره kàtra, *s. a.* A drop (of fluid).

قطع kàt", *s. a.* A cutting; a section; —, —et, *v.a.* To cut; to cut off; to cut out; to intersect; to stop, put a stop to, interrupt; to do away with; a passing

over (distances in travelling); to decide, to determine, to fix; قطع زائد kàt"*i*-zā'id, The hyperbola; قطع مکافی kàt"*i*-mùkyāfi, The parabola; قطع ناقص kàt"*i*-nāk*i*ss, The ellipse; قطع طریق kàt"*i*-tàrīk-et, *v.n.* To act the highwayman; قطع امیدا kàt"*i*-ùmīd-et, *v.n.* To lose all hope, to despair; قطع علاقدا kàt"*i*-"àlāk*a*-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافدا kàt"*i*-mèssāfé-et, *v.n.* To pass over distance; قطعا kàt"ā, *ad. a.* Not at all; never.

قطعه kàt"à, *s.a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); ایکی قطعه سفینه ìki-kàt"à-sèfīné, Two *sail* of ships; بش قطعه طوب bèsh-kàt"à-tòp, Five *pieces* of artillery.

قطنی kùtnī, *s. a.* A kind of stuff of silk and cotton.

قطیفه (kàdīfé), *s.a.* Velvet; قطیفه چیچکی kàdīfé-chìchè*ghi*, The French or African marigold.

قعده kà"dé, *s. a.* Repose by sitting down, *in* ذی القعده Zī-'l-kà"dé, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kà"r, *s. a.* The bottom of any thing deep; ناقعریاب nā-kà"r-yāb, *a. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù"ūd, *s. a.* A sitting down; ا—, —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture.

قغلجم *or* قغلیم kùgh*i*ljim, *s. t.* A spark of fire.

قفا kàfā, *s. a.* The back of the head; the head, skull, pate; بریشك قفاسنی یارمق bìrining-kàfass*i*ni-yàrm*a*k, To break one's skull; قفادار kàfadār, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفتان kàftan, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kàfess, *s. a.* A cage; a wire or lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; any

thing quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood.

قفل kùfl, *s. a.* (*pl.* قفول kùfūl), A lock, bolt, latch.

قفرداق kàkirdàk, *s. t.* Gristle.

قفنس kàknuss, *s. a.* The phœnix.

قلاب kùllāb, *s. a.* A hook.

قلابدان kàlàbdan, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلاده kàlādé, *s. a.* A necklace.

قلاش kàllāsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kàlā", *s. pl. a.* (*of* قلعه kàl"a), Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kàlàghuz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلق kàlàghuzluk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلق kàlàghuzluk-et, *v.n.* To act as guide or pilot.

قلاغی kàlàghi, *s. t.* The edge, fine edge (of a sharp instrument).

قلان (*for* قالان) kàlan, *act. part.* (*of* قالمق kàlmak), Which rests, remains; باقی قلان bāki-kàlan, *a. t.* Which remains over.

قلای kàlay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنکه tènéké); قلایجی kàlayji, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلایلمق kàlaylamak, *v. a.* To tin; قلایلنمق kàlaylanmak, *v. p.* To be tinned.

قلب kàlb, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; —, —et, *v. a.* To reverse; to change; — (*for* قالپ), kàlp, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً kàlban, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبی kàlbī (*fem.* قلبیه kàlbìyyé), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن kàlbzèn (kàlpazàn), *s. p.* A forger of money; a knave.

قلبه kùlubé, *s. t.* A hut.

قلپاق kàlpak, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey.

قلت kàllèt, *s. a.* Smallness of num-

ber or quantity, scarcity.

قلتبان kàltabān, *s. p.* A contented cuckold.

قلیج kàlìj, *s. t.* A sabre, sword; دال قلیج dàl-kàlìj, *s. t.* A kind of bravo or adventurous trooper; قلیجدن لچورمك kàlìjdan-ghèchirmek, *v.a.* To put to the sword, slay with the sword, massacre; قلیچ چكمك kàlìj-chèkmek, *v.n.* To draw a sword; قلیچ بالغی kàlìj-bàlighi, The sword-fish; قلیجلمه kàlìjlama, *s. t.* The edge-wise position of a flat substance; قلیجلمسنه kàlìjlamassina, *ad. t.* Edge-wise; قلیجی kàlìjji, *s. t.* A sword-cutler; قلیخانه kàlìj-khāné, *s. p.* A government sword-manufactory; قلیجلو kàlìjli, *a. t.* Armed with a sword.

قلچق (*for* قیلجق) kàlchik, *s. t.* The very small bones in fish; قلچقلو kàlchikli, *a. t.* Having many small hair-like bones (a fish).

قلع kàl", *s. a.* A pulling up or out; —, —et, *v.a.* To pull up or out, eradicate.

قلعه kàl"a (kàlé), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry).

قلف kàlif, *s. t.* Any long bag-shaped outer cover.

قلفات *or* قلفت kàlafàt, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); —, —et, *v.a.* To caulk; —یری, —yèri, *s. t.* A place where ships are hauled down and caulked.

قلل kùlèl, *s. pl. a.* (*of* قله kùllé), Peaks; spires, towers.

قلم kàlem, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; توی قلم tùy-kàlem, A quill pen; قیل قلم kìl-kàlem, A hair pencil; قورشون قلم kùrshun-kàlem, A lead pencil; طاش قلم tàsh-kàlem, A slate pencil; دیوان قلمی dìwān-kàlémi, The office of the Imperial chancery; &c.; قلمه كلمك kàléma-ghèlmek, To be written or described; قلمه المق kàléma-àlmak, *v.a.* To write, compose

in the first instance; قلمكار kàlem-kyār, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *a. t.* hand-painted (handkerchief, &c.); قلمدان kàlemdān, *s.p.* A pen-case; قلمتراش kàlemtràsh, *s. p.* A Turkish pen-knife; قلمرو kàlemrèv, *s. p.* The limit of jurisdiction; قلمزده kàlemzèdé, *a. p.* Written; قلميه kàlémìyyé, *s. a.* Office fees.

قلمق (*for* قيلمق) kìlmak (*aor.* قلور kìlìr, قيلار kìlar), *v.a.* See قيلمق.

قلندر kàlendèr, *s. p.* A kind of Muhammedan friar. [Hearts.

قلوب kùlūb, *s. pl. a.* (*of* قلب kàlb), قلوچقه kùlùchka, *s. a.* A hen sitting on eggs or tending chickens; قلوچقه‌يه‌اوطورمق kùlùchkaya-òturmak, *v.n.* To sit (a hen on eggs).

قله kùllé (kùlé), *s. a.* A tower; a spire; a mountain peak.

قليل kālīl, *a. a.* Little (in number, quantity, or duration), few; قليلاً

kàlīlan, *ad. a.* Little, a little; seldom.

قمار kùmār, *s. a.* Gambling of any kind; اوينامق—, kùmār-òynamak, *v.n.* To gamble; قمارباز kùmār-bāz, *s. p.* قمارجى kùmārji, *s. t.* A gambler.

قماش kùmāsh, *s. a.* Any cotton, linen, or silk textile fabric; the texture (of any such stuff).

قماشمق kàmashmak (*aor.* قماشور kàmashir), *v.n.* To be dazzled (the eyes); to be set on edge (the teeth); قماشدرمق kàmàshdirmak (*aor.* قماشدرر kàmàshdirir), *v.a.* To dazzle (the eyes); to set on edge (the teeth).

قمر kàmer, *s. a.* The moon; قمرى kàmérī, *a. a.* Lunar; قمريه kàmérìyyé, *s. a.* An arbour, summer-house in trellis-work.

قمرى kùmru, *s. t.* A dove.

قمع kàm", *s. a.* A felling, striking to the ground; ا—, —et, *v.a.* To fell, knock down.

قمقمه kùmkuma, *s. a.* A squat round bottle with a long neck.

قمل kàml, *s. a.* A louse.

قملدامق kàmìldamak (*aor.* قملدار kàmìldar), *and* قملدانمق kàmìldanmak (*aor.* قملدانور kàmìldanìr), *v.n.* To move, to have, or be in, motion; قملداتمق kàmìldatmak (*aor.* قملدادر kàmìldadìr), *v.a.* To move, cause to move.

قمو kàmu, *s. t.* (*old*), The whole, all, all things.

قميص kàmīss, *s. a.* A shirt, chemise, shift.

قناد kànad, *s. t.* A wing; a fold (of a door, window, or shutter); قنادلو kànadlì, *a. t.* Winged.

قناديل kànādīl, *s. pl. a.* (*of* قنديل kàndīl), Lamps.

قناريه kànàriya, *s. t.* A canary, canary-bird.

قناطر kànātir, *s. pl. a.* (*of* قنطره kàntara), Arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قناعت kànā"at, *s. a.* Content, contentment; ا—, —et, *v.n.* To be contented, satisfied.

قناقنا kàna-kàna, *s. t.* Peruvian bark, bark (drug).

قنامق kànamak (*aor.* قنار kànar), *v.a.* To blame, find fault with (a person).

قنب kùnnèb, *s. a.* Hemp.

قند kànd, *s. a.* Sugar, sugar-candy; قندى kàndī, *a. a.* Of sugar; pertaining to sugar.

قنداق kùndak, *s. t.* Swaddling-clothes; the stock (of any portable fire-arms); the carriage (of a cannon on board ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; قنداقداو kùndakdaòl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); —صوقمق, kùndaksòkmak, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

قندرمق kàndìrmak (*aor.* قندرر kàndìrìr), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

قندز kùnduz, *s. t.* The beaver(?); the otter(?); —بوجكى, kùnduz-bùjèghi, Cantharides; —خايەسى, kùndūz-khàyassi, A musk-bag, castoreum.

قندی kànda, *ad. t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

قندیل kàndīl, *s. a.* A lamp.

قنطار kàntār, *s. a.* A steelyard; a quintal or hundred-weight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois.

قنطارمه kàntarma, *s. t.* A bit (of a bridle).

قنطره kàntara, *s. a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

قنغال kànghal, *s. t.* A coil.

قنغی kànghi (hànghi), *pron. t.* Which? which one? whichever; قنغیمز kànghimiz, Which of us? whichever one of us; قنغیکز kànghingiz, Which of you? whichever of you; قنغیسی kànghissi, Which? which of them? whichever one of them; قنغیلر kànghilar, Which ones?

قنی kàni (hàni), *ad. t.* Where? where is it?

قوا kùwā, *s. pl. a.* (*of* قوت kùvvet), Powers, strengths, mights; senses, faculties.

قواص kàvwàss, *s. t.* A kind of policeman.

قواطه kàwata, *s. t.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomata.

قواعد kàwā"id, *s. pl. a.* (*of* قاعده kā"idé), Rules; bases.

قواق kàwak, *s. t.* A poplar tree.

قوال kàvwāl, *s. a.* A very talkative person.

قوام kùwām, *s. a.* The proper state in which a thing should be; قوامه‌کلمك kùwāma-ghèlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

قوان kòwan, *s. t.* A hive; an outer mould or case (as for squibs, rockets, &c.); اری‌قوانی àri-kòwani, A bee-hive; the flower fox-glove; یلقوان (*for* یلقوغان), yèlkowan (*for* yèlkoghan), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the Bosphorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned;" the minute-hand (of a watch, &c.).

قوانوس kàwanòss, *s. t.* A jar, pot, gallipot. [kānūn,) Laws.

قوانين kàwānīn, *s. pl. a.* (*of* قانون

قوپارمق kòparmak (*aor.* قوپارر kòpàrir), *v.a.* To tear or break off or away; to pluck, gather; to obtain by pertinacity; قيامت قوپارمق kìyāmèt-kòparmak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپچه kòpcha, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپمق kòpmak (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.* To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste); بريڭك عودی قوپمق bìrining-"ùdu-kòpmak, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened; قيامت قوپمق kìyāmèt-kòpmak, *v.n.* To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قوت kùvvet, *s. a.* Strength, power, might; a sense, faculty; vigour, —, kūt, *s. a.* Food; قوت لايموت kūti-lā-yèmūt, Food just sufficient to keep body and soul together; قوت باصره kùvvéti-bāssiré, The faculty of sight; —شامه, kùvvéti-shāmmé, The power of smelling; —سامعه, kùvvéti-sāmi"a, The hearing; —ذائقه, kùvvéti-zā'ika, The tasting faculty; —لامسه, kùvvéti-lāmissé, The power of touch; —حافظه, kùvvéti-hāfiza, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتار kàwtàrir), *v.a.* To shift (any thing) from one vessel to another.

قوجاق kùjàk, *s. t.* The space or quantity embraced by the two arms; the embrace; a double armful; the lap, or bosom (as though encircled by the two arms); قوجاقلمق kùjàklamak, *v.a.* To take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (any thing) with both arms.

قوجامق kòjamak (*aor.* قوجار kòjar), *v.n.* To become old in years or in appearance.

قوجان kòjaman, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòja, *s. t.* A husband; —, *a. t.* Old in age; large in size; ای‌قوجه‌حریف āy-kòja-hèrif! There's a good fellow! There's a trump! قوجه‌یه‌وارمق kòjaya-vàrmak, *v.n.* To be married (a girl or woman), to get married; قوجه‌سی‌اول kòjassi-òl, *v.n.* To be married (a woman), to have or possess a husband; قوجه‌یه‌ویرمك kòjaya-vèrmek, *v.a.* To marry (a girl) to a husband, give in marriage; قوجه‌قاری kòja-kàri, An old woman, قوجه‌یمشی kòja-yèmishi, *s. t.* (Old man's fruit) The arbutus, or tree-strawberry.

قوچ kòch, *s. t.* A ram.

قوچاچ kòchach, *s. t.* A coachman.

قوچی kòchu, *s. t.* A kind of large carriage.

قودورمق kùdurmak (*aor.* قودورر kùdurur), *v.n.* To go mad, be seized with hydrophobia (a dog); —, kòdurmak (*aor.* kòdurur), *v.a.* To cause or allow to place.

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.* Mad (a dog).

قور kòr, *s. t.* Clear bright live coal of fire; —, *a. t.* Clear, bright, smokeless (fire).

قوراق kùràk, *a. t.* Dry (weather); parched (soil); قوراقلق kùràklik, *s. t.* Drought.

قوربغه kùrbagha (*for* قوروبغه kùrubàgha, The naked tortoise or batrachian), *s. t.* A frog; قره‌قوربغه kàra-kùrbagha, The toad.

قورت kùrt, *s. t.* A wolf; a maggot; قورت‌بهاری kùrt-bàhāri, *s. t.* The privet; اسکی‌قورت èsski-kùrt, (An old wolf) A well-known rascal; ایپك‌قوردی ìpèk-kùrdu, The silk-worm; قورتلمق kùrtlanmak, *v.n.* To become maggotty or worm-eaten.

قورتارمق kùrtarmak (*aor.* قورتارر kùrtarir), *v.a.* To save, deliver, obtain the salvation of (any thing from danger or any unpleasantness); to save (a dealer) from loss, to repay, pay (for expense and trouble).

قورتلمق kùrtulmak (*aor.* قورتلور

kùrtulur), *v.n.* To be saved, delivered; to escape; قورتلش kùrtulush, *s. t.* A mode or way of escape, deliverance, salvation.

قورساق kùrsak, *s. t.* The craw or crop (of a fowl).

قورشون kùrshun, *s. t.* Lead (metal); [a bullet.

قورصان kùrsān, *s. t.* A man-of-war; a piratical ship; a letter-of-marque ship, privateer.

قورق kòruk, *s.t.* Sour grapes, green grapes; —صوبی, kòruk-suyu, Verjuice.

قورقاق kòrkak, *s. t.* A coward.

قورقمق kòrkmak (*aor.* قورقار kòrkar), *v.n.* To be afraid, to fear; قورقتمق kòrkutmak (*aor.* قورقودر kòrkudur), *v.a.* To frighten; to threaten.

قورقنج kòrkunj, *a.t.* Fearful, frightful, terrible, dreadful, causing fear, dangerous.

قورقو kòrku, *s. t.* Fear, fright; any fearful thing; a threat, a menace; an alarm; danger, peril; —ویرمك, kòrku-vèrmek, *v.n.* To frighten; to alarm; to menace, threaten

(by words); قورقولق kòrkuluk, *s. t.* A scarecrow; a balustrade, railings, banister, guard, parapet; قورقولو kòrkulu, *a. t.* Fearful, frightful; dangerous.

قورمق kùrmak (*aor.* قورار kùrar), *v.a.* To place any thing in working order; to set (a trap, &c.); to wind up (a watch, &c.); to lay (foundations); to pitch (a tent); to erect (a scaffold, &c.); to plan (in thought); —, *v.n.* To be pensive, moody, melancholy; قورلمق kùrulmak, *v.n.* To set one's self up, assume airs; —, *v. p.* To be set, wound up, laid, pitched, planned, &c.

قورندی kùrundu, *s. t.* Vain fears or imaginations.

قورنه kùrna, *s. t.* See قرنه.

قورو *or* قوری kùru, *a. t.* Dry (not wet); dry (not fresh, fruit, &c.); mere, sheer, unaccompanied with any thing to add to the value or agreeableness, as, قوروایمك kùru-(èkmek), dry bread, bread with no condiment; —لاف, kùru-lāf,

mere words; —, kòru, *and* قورولق kòruluk, *s. t.* A preserve, any wood or forest in which wood must not be cut, or meadow kept for hay into which cattle must not be turned by the public generally.

قوروت kùrvèt, *s. t.* (*Italian*), A corvette; —, kùrut, *s. t.* A kind of dried curds.

قورم kùrum, *s. t.* Soot.

قورومساق kùrumsàk, *s. t.* A contented cuckold.

قورومق kùrumak (*aor* قورر *or* قورور kùrur), *v.n.* To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, *v.a.* To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; قوروتمق kùrutmak (*aor.* قورودر kùrudur), *v.a.* To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, *v.a.* To manage so that something shall be shielded from any injury.

قوز kòz, قوزاق kòzak, *s. t.* A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغون kùzghun, *s. t.* The raven; قوزغونی سیاه kùzghunī-sìyāh, *a. t.* Raven black.

قوزه kòza, *s. t.* The ball spun by the silkworm, the cocoon.

قوزی kùzu, *s. t.* A lamb; قوزیم kùzum! My lamb! My dear! My dear sir! Kind sir! (term of request); قوزی قولاغی kùzu-kùlàghi, (Lamb's ear) Sorrel (plant).

قوس kàvss, *s. a.* A bow; an arc of a circle; قزح —, kàvssi-kùzàh, The rainbow.

قوسقون kùsskun, *s. t.* The crupper strap of a saddle or harness.

قوش kùsh, *s. t.* A bird; دوه قوشی dèvé-kùshu, (Camel-bird) The ostrich; قوش قونمز kùsh-kònmàz, (Birds do not perch on it) A kind of wild prickly asparagus; قوش اوزومی kùsh-ùzumu, Small dried currants (for puddings, &c.); قوشباز kùshbàz, *s. t.* A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshàtmak (*aor.* قوشادر kùshàdìr), *v.a.* To surround; to

wind or fasten round the waist; قوشانمق kùshànmak (*aor.* قوشانور kùshànır), *v.a.* To wind or fasten round one's own waist; —, *v.n.* To dress or arm one's self; —, *v.p.* To be wound or fastened round the waist; to be surrounded.

قوشاق kùshàk, *s. t.* Any sash, shawl, or belt, worn round the waist; any diagonal piece of timber or iron which gives firmness to posts or beams, a brace.

قوشلق kùshluk, *s. t.* (Bird-time) The morning about breakfast-time; قباقوشلق kàba-kùshluk, *s. t.* The time when the sun is drawing towards the meridian.

قوشمق kòshmak (*aor.* قوشار kòshar), *v.n.* To run (an animal or man); —, *v.a.* To put (horses, &c.) to (carriages, &c.); to appoint as a guide, escort, &c.; قوشلمق kòshulmak, *v. p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c.; قوششمق kòshushmak, *v.n. recip.* To run all together towards one place.

قوشی kòshu, *s. t.* A race.

قوصره kàwsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt.

قوصمق kùssmak (*aor.* قوصار kùssar), *v.n.* and *a.* To vomit, spue.

قوطی kùtu, *s. t.* A small box or case; انفیه قوطیسی ènfìyyé-kùtussu, A snuff-box.

قوغالمق kòghalamak (*aor.* قوغالار kòghalar), *v.a.* To pursue.

قوغش kòghush, *s. t.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor.

قوغمق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.* To drive away.

قوغو kùghu, *s. t.* A swan.

قوغوق kùghuk, *s. t.* A cuckoo.

قوغه kògha, *s. t.* A bucket.

قوف kòf, *s. t.* Dried up and hollow inside (fruit).

قوقلامق kòklamak (*aor.* قوقلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوقلاتمق kòklatmak, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at.

قوقله kùkla, *s. t.* A doll.

قوقمق kòkmak (*aor.* قوقار kòkar), *v.n.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوقوتمق kòkutmak (*aor.* قوقودر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a bad smell; to cause to be pervaded with a smell.

قوقو kòku, *s. t.* A smell, odour; a scent, a perfume; a stink; a taint; a smack, a tack, the slightest degree of any thing; قوقولو kòkulu, *a. t.* Having a smell (good or bad); scented, perfumed, sweet-smelling.

قوقونه kòkona, *s. t.* (*Greek*), A Greek lady or woman; the lady of the house, the mistress.

قوكشمق kòngushmak (*aor.* قوكشور kòngushur), *v.n.* To hold converse, to chat; to associate; قوكشدرمق kòngushdurmak, *v.a.* To cause or allow to converse or associate; to introduce (persons to one another).

قوكشی kòngshu (kòmshu), *s. t.* A neighbour; قونی قوكشی *or* قوكی kònu-kòmshu, Friends and neighbours, near and distant neighbours.

قول kàvl, *s. a.* An assertion; one's words, what one says; a compact, agreement, understanding; a system, or view (in science); —, kòl, *s. t.* The arm; a branch (of any thing which has ramifications, but not of trees or plants); a patrol; —, kùl, *s. t.* A servant, slave, bondsman; a janissary (in bye-gone days); man, mankind (God's servant); —, kàvl-et, *v.a.* To agree, make an agreement; قولی kàvlī (*fem.* قوليه kàvlìyyé), *a. a.* Verbal, pertaining to words, or opinions; قوليات kàvlìyyāt, *s. pl. a.* Mere verbal assertions; قول كزمك kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قره قول kàra-kòl, قراغول kàraghol, *and* قراول kàraòl, *s. t.* A guard of several soldiers or policemen; قره قولخانه kàra-kòl-khāné, *s. t.* A guardhouse; قول تيموری kòl-dèmiri,

come easy (to you)! قولایلمق kòlaylanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kòlubé, *s. t.* A hut.

قولپ kùlp, *s. t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s. t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm chair; قولتقلو kòltuklu *s. t.* An arm chair; —, *a. t* Having arms (a chair); —دینکی, kòltuk-dèynéghi, *s. t.* A crutch; بیرینك قولتغنه کیرمك birining- -kòltughuna-ghìrmek, *v.n.* To support any one under the arms in walking; قولتقجی kòltukju, *s. t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmak (*aor.* قوللانور kùllànir), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandirmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانلمق kùllanilmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانلش kùllànilish, *s. t.* A manner of being used or employed; قوللانلشلو kùllànilishli, *a.t.* Convenient, fit or apt for use.

s.t. A bar of iron used for closing a door or gate; قولکز kùlunguz, Your servant, I; قوللق kùlluk, *s.t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s. t.* A fathom.

قولاق kùlak, *s. t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولاغی kùzu- -kùlàghi, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); —اصمق, kùlak-àssmak, —ویرمك, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; بیرینك قولاغنه سویلمك birining- -kùlàghina-sùwèylémek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولاغنه قومق kùlàghina-kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولان kòlan, *s. t.* A saddle-girth.

قولای kòlay, *a. t.* Easy, not difficult; —, *s. t.* A means, way (to do or obtain any thing); قولایلق kòlaylik, *s. t.* Easiness, facility; convenience; قولایلقلو kòlaylikli, *a. t.* Convenient, handy; قولای کله kòlay-ghèlé; May (your work)

قولنج kùlunj, *s. t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قوله kùlé, *s. t.* A tower, a steeple; —, kūl*a*, *a. t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kūm, *s. t.* Sand; —, kòm, *s. t.* A kind of road-side inn or stables; —, kàvm, *s. a.* A people.

قوماندة kòmànd*a*, *s. t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; l—, —et, *v.n.* To command; to give the word of command.

قومپانیه kòmpànya, *s. t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmràl, *a. t.* Auburn.

قومصال kùmsal, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.

قومق kòmak (*aor.* قور kòr), *v.a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; —اد àd—, *v.n.* To name, give a name, christen; —بشقه bàshk*a*—, —ایری àyr*i*—, *v.a.* To put apart, place separately; —میدانه mèydan*a*—, *v.a.* To produce, show, exhibit; —رهین rèhīn—, *v.a.* To pledge, pawn, give in pledge; قونمق kònmak, قونلمق kònulmak, *v.p.* To be placed.

قومه kùm*a*, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).

قوناق kòn*a*k, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting-place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); l—, —et, *v.n.* To make a station, halt for the night or for a space.

قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid.

قونج kònj, *s. t.* The upper leather [(of boots or shoes).

قونداق kùndak, *s. t.* See قنداق.

قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes; قوندرهجی kùndur*aji*, *s. t.* A European shoemaker.

قونسلوس kònsoloss, *s. t.* (*Italian*), A consul; قونسلوسخانه kònsoloss-khān*é*, *s. t.* The consular residence or office.

قونمق kònmak (*aor.* قونار kònar), *v.n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon any thing (dust, &c.).

قونو *or* قونی kònu, *ad. t. in* انی قوفی èni-kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).

قوه kùvvé (*for* قوت kùvvet, *q.v.*). قوه‌دن فعله چقارمق kùvvédan-fì"la-chìkàrmak, *v.a.* To change from *posse* to *esse*, to accomplish.

قوی kàvī, *a. a.* Strong; firm; robust; —koy, *s. t.* A small bay or inlet.

قویتی kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded; قویتی‌یر kùytu-yèr, A sheltered nook.

قویرق kùyruk, *s. t.* A tail; —یاغی, kùyruk-yàghi, (Tail fat) dripping obtained from the large tails of the Asiatic sheep; —صالان kùyruk-sàlan, The water wagtail; قویرقلو kùyruklu, *a. t.* Tailed; —یلدز, kùyruklu-yìldiz, A comet.

قویمجی kùyumju, *s. t.* A gold and silver smith and jeweller.

قویمق kòymak *or* قومق kòmak. See قومق.

قوین kòyn, *s. t.* The bosom or breast-pocket of one's dress, the fob; —ساعتی, kòyn-sā"ati, a watch; —, kòyun, *ad. t. in* یوزی قوین yùzu-kòyun, With the face to the earth, flat on one's belly; یوزی قوین یاتمق yùzu-kòyun-yàtmak, To lie flat on one's belly.

قویو kùyu, *s. t.* A well; a pit; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid; a forest, &c.); dark (a shade of colour).

قویون kòyun, *s. t.* A sheep.

قویویرمك kòyuvermek (*aor.* قویویرر kòyuvèrir), *v.a.* (*facile form of* قومق kòmak, *To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قهار kàhhār, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قهر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence; power,

might; violent grief; ا—, —et, *v.a.* To subdue, curb, or quell by force; *v.n.* To be violently grieved; قهراً kàhran, *ad. a.* By force, by violence.

قهرمان kàhramān, *s. p.* A victorious conqueror.

قهقری kàhkarà, *s. a.* A moving backwards, walking backwards; رجوع قهقری rùjū''i-kàhkarà, An ignominious retreat.

قهقهه kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter; —قولق, kàhkaha--ghyùlmek, *v.n.* To laugh aloud.

قهوه kàhwé, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage); a coffeehouse; قوری قهوه kùru-kàhwé, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage; قهوه دانه‌سی kàhwé-(tānéssi), A coffee berry; قهوه پاره‌سی kàhwé-(pàrassi), Coffee-money, a small present in money, a tip; قهوه رنکی kàhwé - rènghi, Coffee - brown (colour); قهوه‌جی kàhwéji, A coffee-maker in a gentleman's house; a keeper of a coffee-shop; قوری قهوه‌جی kùru-kàhwéji, A dealer in coffee berries or powder.

قی kày', *s. a.* A vomiting; ا—, —et, *v.a.* To vomit; —کلمق, kày'-ghèlmek, *v.n.* To feel sick; to vomit; —کتورمك, kay'--ghètirmek, *v.n.* To cause to vomit.

قیا kàya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth); قیاپارچه‌سی kàya-pàrchassi, A rough fragment of rock; قیابالغی kàya-bàlighi, Rock-fish (black-skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قیاس kìyāss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another; a syllogism (in logic); ا—, —et, *v.a.* To liken, compare; *v.n.* To think, suppose, judge; قیاسی kìyāssī, *a.a.* Regular (in grammar), founded upon comparison; بی‌قیاس bī-kìyāss, *a. p.* Without measure.

قياصره kàyāsséré, *s. pl. a.* (*of* قيصر kàysɛr), Cæsars, emperors of Rome or Constantinople.

قيافت kìyāfèt, *s. a.* External appearance; physiognomy; dress, costume.

قيام kìyām, *s. a.* A rising and standing on foot; application, assiduity, perseverance; a departure, starting, setting out; ا—, —et, *v.n.* To rise and stand on foot; to apply one's self diligently; to depart, start, set out; يوم القيام yùvmu-'l-kìyām, The day of the resurrection.

قيامت kìyāmèt, *s. a.* The resurrection; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding; قوپمق— kìyāmèt-kòpmak, *v.n.* To happen suddenly (the resurrection); to take place (a great noise or confusion); —قوپارمق, kìyāmèt-kòparmak, *v.n.* To make a great noise of scolding.

قيت kìt, *a. t.* Scarce, not plentiful; قيتلق kìtlik, *s. t.* Scarcity.

قيچ kìch, *s. t.* The stern of a ship or boat; قيچين kìchin *or* قيچين قيچين kìchin-kìchin, *ad. t.* Backwards, stern-foremost; قيچينليه قيچينليه kìchinlaya - kìchinlaya, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قيد kàyd, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument; a rope, a chain, or any similar instrument of binding; a taking notice, fixing the attention (on any thing unpleasant); an enregistering, entering; an entry in a register; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic); ا—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.); to enter (in a register), to enregister; to restrict the application of a term (in logic); —, *v.n.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*); قيدنده كل kàydinda--dìghil (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it); قيدي يه له دكل

kàyd*i*-bīlé-d*ìgh*il, He does not take even the slightest notice (of it); قیدحیات شرطیله kàyd*i*-hàyat-shàrtīl*a*, For life (*lit.* under condition of a restriction to the period of his natural life); بیقید bī-kàyd, *a. p.*, لاقید lā-kàyd, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر kìr, *s. t.* The uncultivated plain; heathland, moorland; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراج kìrach, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط kīrāt, *s. a.* A carat.

قیرغین kìrgh*i*n, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق kìr*i*k, *a. t.* Broken; —, *s. t.* A broken place; قیرقلق kìr*i*klik, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition; کوکل قیرقلغی ghyùngul-kìr*i*kl*ighi*, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed; قیرقجی kìr*i*kj*i*, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم kìr*i*m, *s. t.* Wholesale slaughter; wholesale death from disease.

قیرمق kìrm*a*k (*aor.* قیرار kìrar), *v.a.* To break; to hurt a person's feelings; to fold, plait, crimp; to discount (a bill of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قیرلمق kìr*il*m*a*k, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قیرمه kìrm*a*, *s. t.* A fold, a plait.

قیرندی kìr*i*nd*i*, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قیز kìz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; حانم قیز hànìm-kìz, A young lady; قیزاوغلان قیز kìz-òghlan-kìz, A virgin; قیزقرنداش kìz-(kàrd*a*sh), A sister; قیزلق kìzlik, *s. t.* Virginity, maiden-head, maidenhood; قیزك قیزلغنی بوزمق kìz*ing*-kìzl*ighini*-bòzm*a*k, To deflower a virgin.

قیزغین kìzgh*i*n, *a. t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قیزمق kìzmak (*aor.* قیزار kìzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قیزدرمق kìzdirmak, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قیزشمق kìzishmak, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قیسی kàysi, *s. t.* An apricot.

قیش kìsh, *s. t.* The winter; قره‌قیش kàra-kìsh, The depth of winter; قیشین kìshin, *ad. t.* In winter, during winter.

قیشلا kìshla, قیشلاغ kìshlagh, قیشلاق kìshlaĸ, *s. t.* See قشلا. [قشلامق.

قیشلامق kìshlamak, *v.n.* See

قیصر kàysɛr, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قیغنه kàyghana, *s. t.* An omelet.

قیغی kàyghi, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قیغیسز kàyghissiz, *a. t.* Free from care.

قیل kìl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kīl, *s. a. in* قیل‌وقال kīl-u-kāl, Public remarks and criticisms; قیل‌قلم kìl-kàlɛm, A hair-pencil, a small painting brush.

قیلچق kìlchik, *s. t.* The small hair-like bones of fishes.

قیلمق kìlmak (*aor.* قیلار kìlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*); نمازقیلمق nàmaz-kìlmak, To perform one's devotions; تاقلاق‌قیلمق tàklaĸ-kìlmak, To tumble heels over head.

قیلوله kàylūlé, *s. a.* The siesta, the noon-day nap.

قیمت kīmet, *s. a.* Value; price; ذیقیمت zī-kīmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قیامت kìyāmèt), *s. a.* The resurrection.

قیمق kìymak (*aor.* قیار kìyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قیمه kìyma, *s. t.* Mince-meat.

قین kìn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قیود kùyūd, (*pl.* قیودات kùyūdāt), *s. pl. a.* (*of* قید kàyd), Entries; registries; restrictions.

قیوراق kìvrìk, *a. t.* Crisp, frizzly (hair); tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قیورجق *or* قویرجق kìvìrjìk, *s. t.* The thin, long-tailed sheep of Europe.

قیورم *or* قیوریم *or* قوریم kìvrim, *s. t.* A single twist in a hair or thread.

قیورمق *or* قیویرمق kìvìrmak (*aor.* قیویرر kìvìrìr), *v.a.* To twist; to frizzle; قیورلمق kìvrìlmak, *v.n.* To twist, become frizzly; —, *v.p.* To be twisted or frizzled.

قیوم kàyyūm, *s. a.* God the self-existing.

قیه kìyyé, *s. a.* An oke or oka, Turkish weight of 2¾ lbs. avoirdupois.

قیی kìyi, *s. t.* The shore, coast, sea-shore; یالی قیسی yàli-kìyissi, The sea-side; قیی یه چقمق kìyiya-chìkmak, *v.n.* To land, get to the shore; قیی صره kìyi-sìra, *ad. t.* Along the shore, close in land.

ك kyāf (kèf). Twenty-fifth letter of the Turkish alphabet, having three distinct values, for the discrimination of which no generally recognised method has been adopted, and consequently none used in printed books or in current writing. In the first of these values, that of a true and pure English *k*, the letter receives the appellative of كاف عربی kyāfi-"àrébī (*the Arabic* kèf *or k*), and in this value it is always left in its original forms, without any addition. In the second value, that of a *g hard*, *gh*, or *gu*, in English, the letter is called كاف فارسی kyāfi-fārsī (*the Persian* kèf). And in the third value, that of our final *ng* in the word *sing* (which, however, is always, in the mouth of educated city-bred people, sounded like a plain *n*), the letter is called صاغر كاف sàghir-kyāf (*surd k*) *or* صاغر نون sàghir-nūn (*surd n*). These two latter cases are, in some books where the vowel-points are marked, distinguished

from the first by the addition of three dots over the letter; but this method does not distinguish between the two cases themselves. It has therefore been imagined, that if the three points were confined to the *ng* sound of the letter, the *hard g* value might be shewn by doubling the dash, and adding this double dash even to the letter when final, though then it usually has no dash at all. In chronograms and astronomical tables the letter has the numeral value of 20. In pronouncing this letter in either of its two first values, when followed by one of the vowels a, o, u, ʊ or *u*, the incipient sound of a *y* must be inserted between the letter and the vowel, and this peculiarity we have denoted by putting the inserted letter in italics. Compared with ق as a *k*, or with غ as a *gh*, ك is a soft letter, and is always followed, when possible, by a soft vowel.

ك kè (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, k or ké (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابين kyābīn, *s. p.* A marriage portion; a dower.

كاتب kyātib, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سركاتبى sìrr - kyātibi, A secretary; كاتب الحروف kyātibu-'l-hùrūf, *s. a.* The writer of the present letter.

كاخ kyākh, *s. p.* A palace or pavilion.

كاذب kyāzib, *a. a.* False, lying.

كار kyār, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); l—, —et, *v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; كارخانه kyār--khāné (kèr - khāné), *s. p.* A

manufactory; a brothel.

كارد kyārd, *s. p.* A knife.

كارزار kyārzār, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

كارگير kyārghīr (kyàvghir), *a. p.* Built of brick or stone.

كاروان kyārwān, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden with merchandise; —سراى, kyārwān-sàrāy, A caravanserai.

كاست kyāsst, *s. p.* A deficit, a deficiency; بى‌كم‌وكاست bī-kèm-u-kyāsst, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

كاسه kyāssé, *s. p.* A basin; كاسه‌ليس kyāssé-līss, *s. p.* A parasite, lick-trencher.

كاشانه kyāshāné, *s. p.* A large [apartment or hall.

كاشف kyāshif, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

كاشكه kyāshké (kèshké), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

كاظم kyāzim, *s. a.* One who restrains his anger; كاظمين الغيظ kyāzimīnu-'l-ghàyz, They who restrain their anger.

كاغد kyāghid, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; كاغدخانه kyāghid-khāné, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

كاف kyāf, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; كاف‌ونون kyāf-u-nūn, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative كن kyùn (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; كاف‌لولاك kyāfi-lèv-lāk, The ك (thee) of the expression لولاك lèv-lā-kè (*were it not for thee*), mentioned in the Kùr'ān, and indicating Muhammed.

كافر kyāfir, *s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافرالنعمه kyāfiru-'n-nì"mé,

An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانه kyāfirānė, *a, p.* Pertaining to an infidel.

كافور kyāfūr, *s. a.* Camphor; كافوريه kyāfūrìyyė, *s. t.* Southernwood.

كافه kyāffė, *s. a.* The whole of them; كافة kyāffėten, *ad. a.* Altogether, wholly.

كافى kyāfī, *a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient.

كاكل kyākyul, *s. p.* A ringlet, curl, forelock.

كالا kyālā, *s. p.* Rich silk stuff.

كالبد kyālbud, *s. p.* A form, mould; a body.

كام kyām, *s. p.* Wish, desire; بكام bè-kyām, *a. p.* Successful, having his desire fulfilled; نابكام nā-bè-kyām, *a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل kyāmil, *a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان kyān, *s. p.* A mine; —, kyānė, *a. verb. subst. 3d. pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, kè-ènna, As if, as though (*in* كان لم يكن kè-ènna-lèm-yèkyùn, As though it exist not; كان لم يكن حكمنه قومق kè-ènna-lèm-yèkyùn-hùkmuna-kòmak, *v.a.* To esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون kyānūn, *s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون لول kyānūni-èvvel, is our December, and the second, كانون ثانى kyānūni-sānī, our January.

كانه kè-ènnahū (kè-ènna), *comp. a.* As though, as if.

كاو ghyāw, *s. p.* An ox, bull, bullock, or cow.

كاور ghyàwur, *s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه kyāh (*in composition*), *a. p.* Which diminishes or takes away; —, ghyāh, *s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه كاه ghyāh-ghyāh, *ad. p.* Now and then;

كاه‌وناكاه ghyāh-u-nā-ghyāh, Seasonable or not.

كاهل kyāhil, *a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent. [sayer, augur.

كاهن kyāhin, *s. a.* A diviner, sooth-

كاهي ghyāhi, *ad. p.* كاهيجه ghyāhījÉ, *ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن kyā'in, *a. a.* Being, existing, extant; كائن مطلق kyā'ini-mùtlàk, God, the absolute Being; كائنات kyā'ināt, *s. pl. a.* All existing things.

كباب kèbāb (kèwAb), *s. a.* Roast (meat or other substance).

كبا kèbād, *s. t.* A clingstone peach.

كبا kìbār, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), The great, grandees; (*as a Turkish singular*) a grandee; a gentleman or great lady.

كبائر kèbā'ir, *s. pl. a.* (*of* كبيره kèbīrÉ), Great sins.

كبد kèbd, *s. a.* The liver.

كبر kìbr, *s. a.* Pride, haughtiness; —, kìbèr, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, ghèbr, *s. p.* A fire-worshipper.

كبرا kyùbérā, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), Great people, grandees.

كبرمك ghèbermek (*aor.* كبرر ghèbérir), *v.n.* To die as a dog.

كبره ghébérÉ, *s. t.* A caper.

كبرى kyùbrà, *a. a. fem.* (*of* اكبر èkbèr), The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism. [majesty of God.

كبريا kìbriyā, *s. a.* The greatness and

كبريت kìbrīt, *s. a.* Sulphur, brimstone; small brimstone tapers or matches; —احمر, kìbrīti-àhmèr, (Red sulphur) The philosopher's stone; كبريتي kìbrītī, *a. a.* Brimstone-coloured. [a leader.

كبش kèbsh, *s. a.* A ram; a chief,

كبك kèbk, *s. p.* A partridge.

كبوتر kèbūtèr, *s. p.* A pigeon.

كبه kèbÉ, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, ghèbÉ, *a. t.* Big with child or young, pregnant.

كبي ghìbi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*);

—, *ad. t.* As soon as, immediately on, *or* after.

كبير kèbīr (*fem.* كبيره kèbīré), *a. a.* Large, great; كبيره kèbīré, *s. a.* A great sin.

كبيسه *kèbīssé*, *s. a.* Leap-year, the [bissextile.

كپازه kèpāzé, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler.

كپچه kèpchè, *s. p.* A ladle, a skimmer.

كپك kèpek, *s. t.* Bran.

كپنك kèpenk, *s. t.* A window-shutter; —, kèpénèk, *s. t.* A butterfly; a moth.

كپوك *kyùpuk*, *s. t.* Froth; foam; suds; lather; كپورمك *kyùpurmek*, *v. n.* To froth; to foam, lather.

كتاب kìtāb, *s. a.* A book; كتابجى kìtābj*i*, *s. t.* A seller of foreign or common books; كتابخانه kìtāb-khānè, A library; كتاب الله kìtābu-'llāh, (God's book) The Kur'ān; اهل كتاب èhli-kìtāb, (People of a book) Jews, Christians (as having revealed Scriptures); —, *kyùttāb*, *s. pl. a.* (*of* كاتب kyatib), Secretaries, clerks in Government offices; رئيس الكتاب rè'issu-'l-*kyùttāb*, (Chief of the Secretaries) Former title of the Ottoman Secretary of State, who also officiated as Minister for Foreign Affairs; he was commonly called رئيس افندى rè'iss-èfèndi; the title is now abolished.

كتابت kìtābet, *s. a.* The art of literary or epistolary composition.

كتابه kìtābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding*), An inscription in a regularly formed frame, shield, or cartouche, on a public building, &c.

كتان kètān (kètɛn), *s. p.* Flax; كتان بزى (kètɛn)-bèzi, *s. t.* Linen.

كتب *kyùtub*, *s. pl. a.* (*of* كتاب kìtāb), Books; كتبخانه *kyùtub*-khānè, *s. p.* A library.

كتبه kètébé, *s. pl. a.* (*of* كاتب *kyātib*), Secretaries, clerks.

كتخدا kètkhudā (*kyāya*), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household; the master or warden of a trade cor-

poration; قپوكتخداسی kàpi-(kyāyassi), *s. t.* The official agent at the chief office of Government at Constantinople of any of the various departments of State, of a Governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c.; كتخدابك (kyaya)--bègh, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).

كتف kètf, *s. a.* The shoulder-blade.

كتم kètm, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs; ا—, —et, *v.a.* To conceal, not to reveal.

كتمان kìtmān, *s. a.* The non-revelation of any thing on one's mind.

كتمك ghìtmek (*aor.* كيدر ghìdɛr), *v.n.* To go; —يبانه yàbana--ghìtmek, *v.n.* To go to the winds, go to waste; كيدرك ghìdérek, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little; كيدكجه ghìtdikja, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.

كتورمك ghètirmek (*aor.* كتورر ghètirir), *v.a.* To bring with one, to fetch; to cause to come; كتورتمك ghètirtmek (*aor.* كتوردر ghètirdir), *v.a.* To cause to be brought or fetched; يرينه كتورمك yèrina-ghètirmek, *v.a.* To bring or get (a thing) into its proper place; to accomplish, fulfil, perform, execute, carry out; وجوده كتورمك vùjūda - ghètirmek, To bring about, cause to exist, do, accomplish, call into existence; ايمانه كتورمك īmāna--ghètirmek, *v.a.* To convert to the faith; خاطره كتورمك khātira--ghètirmek, To call to mind.

كتوم kètūm, *a. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.

كتيبه kètībé, *s. a.* A troop or body of soldiers.

كثافت kèssāfèt, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, atoms), density; opacity; coarseness, grossness.

كثرت kèssret, *s. a.* Multiplicity,

multitude, numerousness, great number; great quantity; frequency; اوزره—, kèssret-ùzéré, *ad. t.* Frequently, often; in great numbers or quantity.

كثير kèssīr (*fem.* كثيره kèssīré), *a. a.* Much (in quantity); many (in number); frequent (in recurrence).

كثيف kèssīf (*fem.* كثيفه kèssīfé), *a. a.* Thick, dense, close; opaque, not transparent; coarse, gross.

كج kèj, *a. p.* Oblique, awry, crooked; كج رفتار kèj-rèftār, *a. p.* Whose gait is awry; whose conduct is not straightforward; كج رأى kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

كجكمك ghèjikmek (*aor.* كجكور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

كجكول kèjk*y*ūl, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

كچ ghèch, *a. t.* Late.

كچكين ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half seas over; overripe (fruit).

كچمك ghèchmek (*aor.* كچر ghèchER), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; —يانندن *yàn*ind*an*--ghèchmek, To pass by *or* near; —ايچندن ìchind*an* - ghèchmek, To pass through; —اوستندن ùsstund*an* - ghèchmek, To pass over, above; —التندن àlt*ı*nd*an*--ghèchmek, to pass under; يره كچمك yèr*a* - ghèchmek, To sink into the earth (for shame); يرينه كچمك

yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; —واز vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; وازكچ vwāz-ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! —سوزى sùzu-ghèchmek, To have great weight and influence (one's words); كچمش اولسون ghèchmish--òlsun! may (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to any one by way of condolence after sickness or any accident*); كچن ghèchen, *act. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; كچنلرده ghèchenlerda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

كچمه ghèchma, *a. t.* Any thing which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

كچمك ghèchinmek (*aor.* كچنور ghèchinir, *v.n.* To pass *or* hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, *or* obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciprocal*) to pass time or life (with one another), to agree, to gee together.

كچورمك ghèchirmek (*aor.* كچورر ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر كچورمك "ùmr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; —وقت (wàkit)-ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass time; —قلجدن kìlìjdan-ghèchirmek, *v.a.* To slay with the sword (many people); —كوزدن ghyùzdan-ghèchirmek, *v.a.* To take a cursory view or survey.

كچوك kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, *or* younger (in years); كچوك دوشمك kùchuk--dùshmek, *v.n.* To appear small or mean in other people's eyes.

كچولمك kùchulmek (*aor.* كچولور kùchulur), *v.n.* To become smaller, grow smaller; كچولتمك kùchultmek, *v.a.* To lessen in size, make smaller.

كچه kèchė, *s. t.* Felt; a coarse carpet.

كچي kèchi, *s. t.* A goat; —بوينوزي, kèchi-bòynuzu, (Goat's-horn) The carob, or locust-fruit (a kind of sweet pod).

كچيد ghèchid, *s. t.* A ford; a ferry; a pass, defile, gorge.

كحل kyùhl, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eye-lashes.

كد kèdd, *s. a.* Work, real hard work; كديد kèddi-yèd, *s. a.* The work of one's hands.

كدا ghèdā, *s. p.* A beggar, mendicant, a poor person.

كداز ghyùdāz, *a. p.* (*in composition*), Which melts, softens, takes away all power of endurance.

كدر kèdr, *s. a.* Grief, sorrow; harm, injury; vexation, annoyance; —, —et, *v.n.* To grieve, mourn; —ويرمك, kèdr-vèrmek, *v.n.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

كدك ghèdik, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; a patent office, or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed); a place held on any foundation or establishment of a limited number; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened; كدكلو ghèdikli, *a. t.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place). [*v.a.* To notch.

كدمك ghèdmek (*aor.* كدر ghèdr), كدو kèdū, *s. p.* A gourd, pumpkin, calabash.

كدورت kyùdūrèt, *s. a.* Harm, injury; vexation, annoyance.

كده kèdė, *s. p.* (*in composition*), A house (devoted to something special).

كدي kèdi, *s. t.* A cat; —اوتي, kèdi-òtu, Valerian; مسك كديسي mìssk-

-kèdissi, The musk-cat, civet-cat; —, ghìdi! *int. t.* What a fellow! What a thing; (*used both in praise and blame*).

كه kè-zā, *comp. a.* (*lit.* like that), *in* وكذا vè-kè-zā, *c. a.* Also, and in like manner.

كذاب kèzzāb, *s. a.* A liar; كذاب صوبى kèzzāb-sùyu (*for* تيزاب tīzāb), Aquafortis.

كذ ghyùzār, *s. p.* A passing; —, *a. p.* (*in composition*), Who passes or causes to pass; who fulfils; خراج‌گذار khàrāj-ghyùzār, *a. p.* Tributary, who pays tribute; مصلحت‌گذار màsslāhat-ghyùzār, *s. p.* A *chargé d'affaires*, agent; ايشگذار ìsh-ghyùzār, *a. t.* Clever and diligent in business.

گذار ghyùzārèndé, *a. p.* Who or which passes; who or which bears, carries part.

گذاشته ghyùzāshté, *a. p.* Past, which has passed; which has been passed.

گذاف ghyùzāf, *s. p.* Talk, chat; لاف‌وگذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation.

كذب kìzb, *s. a.* A lie, falsehood.

گذر ghyùzèr, گذران ghyùzérān, *s. p.* A passing, passage; گذران‌ايدن ghyùzérān - èdɛn, *a. t.* Last (month), last part.

گذرش ghùzèrish, *s. a.* The act or mode of passing.

گذشت ghyùzésht, *s. p.* The act of having passed; سرگذشت sèr-ghyùzèsht, *s. p.* An adventure (what has passed over one's head).

گذشته ghyùzèshté, *a. p.* Past; —, *s. p.* Interest on money.

كذلك kèzālik, *comp. a. conj.* Also, likewise.

گر ghèr, *c. p.* (*for* اگر èghɛr), If; —, *p. particle* (*at the end of some words*), Maker of *or* worker in; —, kèrr, *s. a.* The act of charging or assaulting the enemy; اهنگر āhenghèr, A blacksmith, worker in iron; گروفر kèrr-u-fèrr, The charge and retreat (of combatants, especially horsemen, in

the ancient mode of warfare).

کرا kìrā, *s. a.* Rent or hire paid for the use of a house or other object; دیش‌کراسی dìsh-kìrāssi, (Tooth-rent) Money exacted in olden times by janissaries, &c., who *honoured* you by becoming your guest; کرایه‌ویرمك kìrāya-vèrmek, To let out for hire or rent; کرایه‌ایله‌طوتمق kìrā-ilatùtmak, To take upon rent or hire; کراجی kìrāji, *s. t.* A tenant on rent; a lodger.

کرات kèrrāt, *s. pl. a.* (*of* کرّه kèrré), Times (of repetition); جدولی‌, kèrrāt-jèdvéli, The multiplication-table.

کرار kèrrār, *a. a.* Impetuous in assault, bold and constant in attack.

کراز kìrāz, *s. t.* A cherry; —, ghyùrāz, *s. p.* A boar, hog, pig; an iron mace.

کراس kìrāss, *s. t.* A cherry.

کرام kìrām, *s. pl. a.* (*of* کریم kèrīm), The noble, great, well-bred.

کرامت kèrāmèt, *s. a.* A wondrous work, a sign, a wonder, a marvel; any word or deed which proves the actor to be especially under divine guidance; nobility; greatness; کرامتلو kèrāmetlū, *a.* Noble, great; wonder-working.

کران kèrān, *s. p.* A side, margin, shore, limit; —, ghìrān, *a. p.* Heavy, weighty; dull, stupid, difficult, slow (of digestion), motion, &c.); dear, high (priced); بیکران bī-kèrān (bī-ghìrān), *a.* Boundless; کران‌پای ghìrān-pāy, *a. p.* Heavy-footed, slow; کران‌بار ghìrān-bār, *a. p.* Whose baggage is much and heavy. [seed

کراویه kèrāvìyyé, *s. a.* The caraway

کراهت kèrāhet, *s. a.* The being abominable; an abominating

کراهةً kèrāhétєn, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kèrb (*pl.* کروب kyùrub), *s. a.* Sorrow, affliction. [clot

کرباس kìrbāss, *s. a.* Cotton or linen

کربال kìrbāl, *s. a. a.* A sieve; a screer

کربه ghyùrbé, *s. p.* A cat.

کرپج kìrpij, *s. p.* A sun-dried brick.

كرپك kìrpik, *s. t.* An eye-lash.

كرپى kìrpi, *s. t.* A hedge-hog; a porcupine.

كرتك kèrtik, *s. t.* A notch.

كرتمك kèrtmek (*aor.* كرتر kèrter), *v. a.* To notch.

كرتنكه kèrten-kèlér (kèrtenkélé), *s. t.* [A lizard.

كرتمه kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle); a point (of the compass); a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

كرچك ghèrchèk, *a. t.* True; real; —, *s. t.* Truth, reality; —, *ad. t.* Truly, really.

كرچى ghèrchi *or* ghèrché, *c. p.* It is true that . . . . ; although.

كرد kèrd, *s. p.* Work; an act; a deed; —, ghèrd, ghìrd, *a. p.* (*in composition*), Who or which revolves round; گردا گرد ghìrd-ā--ghìrd, *ad. p.* Round and round, all round.

گرداب ghìrdāb, *s. p.* A whirlpool.

كردار kìrdār (kèrdār), *s. p.* Work, deed, act; بدكردار bèd-kìrdār, *a. p.* Whose deeds are evil.

گردان ghèrdān, *a. p.* Which turns round, revolves.

گردباد ghìrd-bād, *s. p.* A whirlwind.

گردش ghìrdish, *s. p.* Rotation, revolution.

گردك ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

كردگار kìrdighyār, *s. p.* God, the [absolute actor.

گردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

گردن ghèrdɛn, *s. p.* The neck; گردنلك ghèrdɛnlik (ghèrdènlik), *s. t.* A necklace; گردن بسته ghèrdɛn--bèssté, *a. p.* Fastened by the neck; a slave; گردنكش ghèrdɛn--kèsh, *a. p.* Refractory.

گردون ghèrdūn, *s. p.* The world; the spheres.

گردونه ghèrdūné, *s. p.* A coach.

كرده kèrdé, *a. p.* Made, done; —, *s. p.* An act, deed; —, *a. p.* (*in composition*), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

گرديده ghèrdīdé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round; which has turned or

been turned; who has returned.

کرز ghyùrz, کرزهٔ ghyùrzé, *s.p.* A mace.

کرسته kèressté, *s. t.* Timber (for building); materials in general.

کرسی kyùrsī, *s. a.* A stool; a preacher's or professor's chair or throne; the throne of God; the base of a column; the bottom edge of a line of writing, which should be even; کرسیٔ مملکت kyùrsī'i-mèmlékèt (*or* حکومت hùkyūmèt), The chief town or capital; کرسیلو kyùrsulu, *a. t.* Written straight in a line (writing).

کرش kìrish, *s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber).

کرشمه kìrishma, *s. t.* Coquetry, blandishments.

کرفت ghìrìft, *s.p.* A taking, seizing; ا—, —et, *v.a.* To take, seize, catch.

کرفتار ghìriftār, *a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.

کرفته ghìrifté, *a. p.* Seized, taken, caught.

کرك ghèrek, *a. t.* Fitting, beseeming, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi, (As is beseemi to it) Well, properly, thorough —, ghyùrgh, *s. p.* A wolf.

کرکف kèrghèf, *s. t.* An embroi ing frame.

کرم kèrem, *s. a.* Kindness, favour; ا—, —et, *v.a.* To give *or* do as a favour; — —, *v.n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, kèrm, *s. a.* A grapevine; —, ghèrm, *a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, kìrm, *s. p.* A worm.

کرما kyùrémā, *s.pl. a.* (*of* کریم kérīm), The noble, the great, the generous; —, ghèrmā, *s. p.* Hot weather, heat of summer.

کرمان kìrmān, *s. t.* A town.

کرمك ghèrmek (*aor.* کرر ghèrer), *v.a.* To stretch, extend forcibly; —حاچه hàcha-ghèrmek, *v.a.* To crucify (extend on a cross).

کرمیت ghèrmìyyèt, *s. a.* Warmth heat; zealousness; activity.

کرمید kìrémīd, *s. t.* A tile.

کرو ghìrèv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

کروان kèrwān, *s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; کروان‌سرای kèrwān-sèrāy, *s. p.* A caravanserai.

کروب kyùrūb, *s. pl. a.* (*of* کرب kèrb), Sorrows, afflictions, griefs, cares.

کروبیون kèrūbìyyūn, *s. pl. a.* The cherubim.

کروت kèrévèt, *s. t.* A bedstead or platform for a bed or sofa.

کروه ghyùrūh, *s. p.* A body of people.

کرویز kèrévīz, *s. t.* Celery.

کره kèrh, *s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, kèrré, *s. a.* One time (in repetition); کرهًا kèrhan, *ad. a.* Repugnantly, with distaste; —, kyùré, *s. a.* A globe; —, ghìrih, *s. p.* A knot; a button; a difficulty; کرهٔ kèrrétɛn, *ad. a.* Once; کرهٔبعدکرهٔ kèrrétɛn-bà"da-kèrrétin, *ad. a.* Time after time, repeatedly, often; برکره bìr-kèrré, Once; ایکی‌کره ìki-kèrré, Twice; اوچ‌کره ùch-kèrré, Thrice, three times; درت‌کره dùrt-kèrré, Four times; &c. &c.; بعض‌کره bà"zi-kèrré, Sometimes; برقاچ‌کره bìr-kàch-kèrré, Several times; قاچ‌کره kàch-kèrré, How many times? how many times soever; کره‌ارض kyùré'i-àrz, The terrestrial globe; the world; کروی kyùrévī (*fem.* کرویه kyùrévìyyé), *a. a.* Globular, spherical; کرویات kyùrévìyyāt, *s. pl. a.* Spherics.

کریان ghìryān, *a. p.* Weeping.

کریز ghìrīz, *s. p.* Flight, running away.

کریزان ghìrīzān, *a. p.* Who takes flight, fugitive.

کریم kèrīm, *a. a.* Noble; worthy of respect; generous; kind; کریم‌الشیم kèrīmu-'sh-shìyèm, *a. a.* Of a noble and generous disposition; الله‌کریم àllāh-kèrīm! God is good! کریمانه kèrīmānè, *a. p.* Pertaining to a noble, generous, or kind person.

کریمه kèrīmé, *s. a.* A daughter; —, *a. a.* (*fem. of* کریم) Noble,

worthy of respect; ایت کریمه āyéti-kèrīmé, (A wonder worthy of respect) A phrase or verse of the Kur'ān.

كريو ghìrīv, *s. p.* A pawn, pledge [a hostage.

كريه kèrīh, *a. a.* Ugly, displeasing, unpleasant, disagreeable, disgusting; —, ghìryé, *s. p.* Tears, weeping.

كز ghèz, *s. p.* An ell, the length of an arrow; —, n*g*iz, *pron. t.* Your (joined to the end of a substantive; as بابا bàba, father, باباكز bàban*g*iz, Your father).

كزلك ghìzlik, *s. p.* A penknife; the curved edge of a sabre.

كزمك ghèzmek (*aor.* كزر ghèzer), *v.n.* To walk about, take a walk, promenade; to go about; to be at large; كزدرمك ghèzdirmek (*aor.* كزدرر ghèzdirir), *v.a. caus.* To cause or allow to walk about; to shew (any one) over (a place as a sight to be seen); كزنمك ghèzinmek, *v.n.* To walk up and down without any exterior object; كزمكه كتمك ghèzméghé-ghìtmek, *v.n.* To go for a walk.

كزند ghèzènd, *s. p.* Loss, damage, injury, harm.

كزيده ghèzīdé, *a. p.* Bitten; —, gh*y*ùzīdé, *a. p.* Choice, chosen, select.

كزين gh*y*ùzīn, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, chooses, prefers.

كژدم kèzhdùm, *s. p.* (Crooked-tail) A scorpion.

كس kèss, *s. p.* (*pl.* كسان kèssān), A person; هركس hèr-kèss, *pr. t.* Everybody; —, k*y*ùss, *s. p.* The female organ of generation.

كساد kèssād, *s. a.* Heaviness, stagnation of commerce.

كسافت kèssāfèt, *s. a.* Obscuration.

كسالت kèssālèt, *s. a.* Sloth.

كسب kèssb, *s. a.* An acquiring, gaining, obtaining; —, kìssb, *s. a.* An occupation of profit, trade, business; —, kèssb-*e*t, *v.a.* To acquire, gain, obtain.

كستاخ k*y*ùsstākh, *a. p.* Bold, impudent, insolent; كستاخانه k*y*ùsstākhānè, *a. p.* Pertaining to a bold, impudent person.

كستانه kèsstānè, *s. t.* A chestnut.

كستر ghyùsstèr, *a. p.* (*in composition*), Who or which diffuses or scatters.

كسر kèssr (kèssir), *s. a.* A breaking, smashing; a defeating, routing; a mortifying, subduing; the pronouncing a consonant with the vowel i or *i* following it in the same syllable; a vulgar fraction (in arithmetic); —, kèsser, *s.* A small adze; ا—, —, kèssr-et, *v.a.* To break; to rout; to mortify; كسرنفس kèssri--nèfss, The mortifying the flesh; كسراعشاری kèssri-ā"shārī, *s. p.* A decimal fraction; كسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (*of* كسور kyùssūr, *pl. of* كسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic).

كسرۀ kèssrè, *s. a.* The vowel-point ـِ, equivalent to i or *i*.

كسری kèssrà, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor.

كسسته kyùssìssté, *a. p.* Broken, [snapped.

كسك kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).

كسكين kèsskin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.

كسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.

كسلان kèsslān, *a. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent.

كسم kèssim, *s. t.* A determined price, charge, or tax.

كسمك kèssmek (*aor.* كسر kèsser), *v.a.* To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; —اميدينی ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v.n.* To lose all hope; —بريناك عقلی bìrining-"àklì--kèssmek, *v.a.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقلم كسمز "àklim-kèssmàz, *I think not, I*

cannot venture to hope it) ; —سوتدن sùtdan-kèssmek, To wean ; —فیيات fī'àt-kèssmek, To fix a price ; كسلمك kèssilmek (*aor.* كسيلور kèssilir), *v.p.* To be cut, cut off ; determined, fixed, concluded ; interrupted ; finished, ended, put a stop to ; —, *v.n.* To break, snap, become broken (a rope, &c.) ; to end, stop, finish ; to become, turn into, be changed into ; كسشمك kèssishmek (*aor.* كسشور kèssishir), *v.a.* To fix or conclude mutually.

كسمه kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather.

كسندى kèssindi, *s. t.* Pieces cut off from any thing.

كسوت kìssvet, *s. a.* Costume, dress.

كسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.

كسيجى kèssiji, *s. t.* One who cuts as an occupation ; —يول yòl-kèssiji, A highwayman ; —يان yàn-kèssiji, A pickpocket.

كش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls ; —, kùsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays ; —, kìsh ! *int. p.* Check to your king !

كشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens ; who or which conquers, subdues ; who or which makes bright or joyful.

كشاد kyùshād, *s. p.* The act or manner of opening ; a special method of beginning the game of backgammon.

كشادة kyùshādé, *a. p.* Open ; opened.

كشاف kèshshāf, *s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

كشاكش kèsh-ā-kèsh, *s. p.* A state of discord ; pull here, pull there.

كشان kèshān, *a. p.* Who or which bears, supports ; draws, pulls ; drags itself along.

كشايش kyùshāyish, *s. p.* Openness, brightness.

كشت ghèsht, *s. p.* A passing by ; —, kìsht, *s. p.* Seed-sowing ; sown seed ; growing corn ; كشت وكذار

ghèsht-u-ghyùzār, A promenade, a travel; كشتزار kìsht-zār, *s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

كشته ghèshté, *a.p.* (*in composition*), Become; —, kìshté, *a.p.* Sown; —, kyùshté, *a. p.* Slain, killed.

كشتى kèshtī, *s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); كشتيبان kèshtībān, *s.p.* A sailor, boatman.

كشش kèshish, *s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, kyùshish, *s. p.* Slaughter.

كششله (*for* كشيشله kèshīshléma, *The wind or quarter of Mount Olympus*) kèshishléma, *s. t.* The south-east wind or quarter; قبله كششله kèbla-kèshishléma, S.S.E.; كون طوغيسى كششله ghyun-(doghrussu)-kèshishléma, E.S.E.

كشف kèshf, *s. a.* The uncovering any thing covered; the discovering any thing existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; ا—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

كشكك kèshkek, *s. t.* A kind of porridge.

كشكول kèshkyūl, *s.p.* A mendicant's begging-basket, generally of cocoa-nut shell, hung by chains.

كشمش kìshmish, *s.p. or* كشمش اوزومى kìshmish-ùzumu, *s. t.* Common raisins, plums.

كشمكش kèsh-mékèsh, *s. p.* A fight, squabble, battle.

كشنش kìshnish, كشنيج kìshnīj, *s. p.* [The coriander.

كشنمك kìshnémek (*aor.* كشنر kìshnER), *v.n.* To neigh.

كشوده kyùshūdé, *a. p.* Opened.

كشور kìshvER, *s. p.* A country, region; كشوركشا kìshvER-kyùshā, *s. p.* A monarch, subduer of regions.

كشى kìshi, *s. t.* A person, indivi-

dual; كشيزادى kìshi-zādé, *s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

كشيدى kèshīdé, *a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, kyùshīdé, *a. p.* Killed, slain.

كشيش kèshīsh, *s. p.* A Christian monk or priest; طاغى—, —dàghi, The Bithynian Olympus.

كظم kyàzm, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); ا—, —et, *v.a.* To subdue (one's rising anger).

كعب kyà"b, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

كعبه kyà"bé, *s. a.* The sanctum sanctorum, or *square-house* at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; كعبتين kyà"bétèyn, *s. a. dual.* The two kyà"bés, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

كف kèf, *s. p.* Foam, froth; kèf, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, kèff, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; يدا—, kèffi-yèd-et, *v.n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

كفار kyùffār, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

كفارت kèfārèt, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

كفاف kèfāf, *and* كفاف نفس kèfāfi-nèfss, *s. a.* Subsistence, maintenance.

كفال kèfal, and كفال بالغى kèfal-bàlighi, *s. t.* (*Greek*) The grey mullet (fish).

كفالت kèfālèt, *s. a.* Guaranteeship; bailship; ا—, —et, *v.n.* To be bail or guarantee.

كفايت kìfāyet, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being any one's equal in position; ا—, —et, *v.n.* To be enough; —مرتبه, kìfāyet-mèrtébé, *a.* or *ad. t.* Enough.

كفت ghyùft, *s. p.* A word, saying, talk, speech; كفت‌وگو ghyùft-u-ghyū, Chit-chat, talk, conversation; discussion; ا— — —, ghyùft-u-ghyū-et, *v.n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion. [sation.

كفتار ghyùftār, *a. p.* Talk, conver-

كفته ghyùftè, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

كفتين kèffétèyn, *s. a. dual* (*of* كفه kèffé), The two basins of a balance.

كفچه kèfché (kèpché), *s. p.* A ladle.

كفر kèfr, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, kyùfr, *s. a.* Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; ا—, —et, *v.n.* To say any thing smacking of misbelief; to curse and swear; كفرنعمت kyùfru-nì"mèt, *or* كفران‌نعمت kyùfrāni-nì"mèt, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

كفره kèférè, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Misbelievers, non-Muhammedans.

كفش kèfsh, *s. p.* A shoe or slipper.

كف‌گير kèf-ghīr, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

كفن kèfen (kèfin), *s. a.* A winding sheet. [position.

كفو kyùfv, *s. a.* A peer, an equal in

كفه kèffé, *s. a.* One basin of a balance.

كفيل kèfīl (kèyfil), *s. a.* A person who is bail or guarantee, or answerable.

كگرمك ghègh*i*rmek (*aor.* كگرر ghègh*i*rir), *v.n.* To belch.

كگز ghèngz, *s. t.* The opening of the nostrils into the mouth.

كگك kèkik, *s. t.* Wild thyme.

ككلك kèklik, *s. t.* A partridge.

كل kèl, *s. t.* The ringworm, tetter-worm, scald (of the head); —, *a. t.* Affected with the ringworm, tetter, or scald; —, ghyùl, *s. p.* A rose; a flower; —, kyùll, *s. a.* The whole, all; —, ghìl, *s. p.* Clay; —, kìl, *s. t.* Fullers' earth; bole; گل‌صويى ghyùl-sùyu,

Rose-water; گل بشکر ghyùl-bé-shèkeR, Conserve of roses; گل اغاجی ghyùl-àghaji, A rose-bush; rosewood.

كلا kìlā, *pr. a.* Both (*in* علی كلا التقديرين "àla-kìlā-'t-tàkdīrèyn, In both cases).

كلاب kìlāb, *s. pl. a.* (*of* كلب kèlb), Dogs; —, ghyùlāb, *s. p.* Rose-water; —, kyùllāb, *s.a.* A hook for pulling and reaching things with.

كلاج ghyùllàj, *s. t.* A sweet dish made from very white and thin skin-like cakes, composed of some farinaceous substance.

كلاغ kèlāgh, *s. p.* A crow, rook, or raven.

كلال kèlāl, *s. a.* Lassitude, fatiguedness.

كلام kèlām, *s. a.* A saying, a word, speech; قديم —, kèlāmi-kàdīm, The eternally existing word (of God, *i. e.* the Kur'ān); ميركلام mīri-kèlām, (A lord of speech) A fluent or eloquent speaker; ردكلام rèddi-kèlām-et, *v.a.* To answer one in conversation;

كلر

خلاصهٔ كلام khùlāssé'i-kèlām, نتيجهٔ كلام màhsùli-kèlām, محصل كلام nètījè'i-kèlām, *ad. t.* In short, in fine, to sum up all.

كلاه kyùlāh, *s. p.* A felt cap; the spire of a minaret or steeple.

كلب kèlb, *s. a.* A dog.

كلبانك ghyùl-bāngh, *s. p.* The Muhammedan call to prayer or to battle.

كلبتان kèlbétān (kèrpédèn), *s.a. dual.* Pinchers, pliers, forceps.

كلبرو *or* كلبری ghèl-béri, *s. t.* A long iron hook for stirring the fire in an oven.

كلبك kèlébèk, *s. t.* A butterfly.

كلبه kyùlbé, *s. p.* A hut; a cell.

كلخان kyùlkhān, كلخن kyùlkhàn, *s. p.* The fire-place of a bath, the stove; the ash-pit of a fire-place; كلخانی kyùlkhānī, *s. p.* A little blackguard (as usually to be found at night in the fire-rooms of public baths).

كلدسته ghyùl-dèssté, *s. p.* A nose-gay, bouquet.

كلر kèleR, *s. t.* Shagreen (skin of

of some kinds of fish, &c.).

گلستان ghyùlisstān, *s. p.* A flower garden.

گلش kèlesh, *s. t.* A ringwormy, [mangy fellow.

گلشن ghyùlshèn, *s. p.* A flower-bed, flower garden.

کلفت kyùlfet, *s. a.* The care and trouble attending work; ا—, —et, *v.n.* To be at the trouble, to put one's self out of the way.

کلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kìlk, *s.p.* A reed-pen.

گلگشت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

گلگون ghyùlghyūn, گلگونه ghyùlghyūné, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

کلمه kèlimé, *s. a.* (*pl.* کلمات kèlimāt), A word; کلمةالله kèlimétu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

گلمك ghèlmek (*aor.* گلور ghèlir), *v.n.* To come; to arrive; —ایمانه īmāna-ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; —حقندن hàkkından-ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; —راست ràsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; —الدن èldan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying* to be usual to ——, *as*;) اولهكلمك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ویریلهكلمك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; گلنمك ghèlinmek, *v.p.* To be arrived at.

کلنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

گلو ghyùlu, *s. p.* The throat; گلوگیر ghyùlu-ghīr, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

گلور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, [receipts.

گله kèllé, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllé, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlé! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar*

and throws such points as are covered; it means literally) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlé, *s. p.* A flock, herd; —, ghìlé, *s. p.* Plaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from* كلاه kyùlāh), *s. p.* A cap; a spire; كله‌پوش kèllé-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap. [by chance.

كله‌پير kèlépir, *s. t.* A prize obtained

كلى kyùllī (*fem.* كليه kyùllìyyé), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); كليات kyùllìyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; كليت kyùllìyyét, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); كلييت‌اوزره kyùllìyyèt-ùzéré, In great quantity; كلياً kyùllìyyan, بالكليه bi-'l-kyùllìyyé, *ad. a.* Altogether, quite, totally. [ingot of metal.

كلچه kyùlīché, *s. p.* A disk; a bar,

كليد kìlid, *s. t.* A lock; اصمه‌كليد àssma-kìlid, A padlock; كليدلك kìlidlémek (kìtlémek), *v. a.* To lock. [tian church.

كليسا kèlìssa, *s. t.* (*Greek*), A Chris-

كليم kìlim, *s. t.* A Turkey carpet (of various kinds); —, kèlīm, *s. a.* An interlocutor; كليم‌الله kèlīmu-'llāh, Moses, the interlocutor of God.

كلين ghèlin, *s. t.* A bride; a newly-married daughter-in-law; كلينلك ghèlinlik, *s. t.* The quality of being a bride; —, *a. t.* Nubile (girl), marriageable; كلينجك ghèlinjik, *s. t. dim.* A little bride; a weasel(?); a ferret(?); كلينجك‌چيچكى ghèlinjik-chìchéghi, The wild red corn-poppy.

كم kèm, *a. p.* Few in number, small in quantity; insignificant, trifling; bad (*always used in the negative*, as كم‌دكل kèm-dìghil, It is not so very bad); —, kèm *and* kèmm, *s. a.* Quantity (in number or substance); —, ghèm, *s. t.* A snaffle; —, ghyùm, *a. p.* Lost; —, kyùmm, *s. a.* A sleeve.

كما kèmA, *ad. a.* As; كمافى الاول kèmā-fi-'l-èvvEl, As at first; كمافى السابق kèmā-fi-'ss-sābik, As before; كماكان kèmā-kyān, As it was; كماينبغى kèmā-yènbàghi, As is fitting, as is proper.

كمات kyùmāt, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Warriors, heroes, champions.

كماشته ghyùmāshtÉ, *s. p.* (*pl.* كماشتكان ghyùmāshtèghyān), A person in any public office or employ.

كمال kèmāl, *s. a.* Perfection of any state or quality; completeness; كمال مرتبه kèmāli-mèrtébÉ, In a supreme degree; كمال بولمق kèmāl-bùlmak, كماله ايرمك kèmālé-èrmek, (كلمق ghèlmek, وارمق vàrmak), *v.n.* To arrive at perfection; كمالات kèmālāt, *s. pl. a.* Perfections of various qualities.

كمان kèmān, كمانه kèmānÉ, *s. p.* A bow (for shooting); a violin; —, ghyùmān, *s. p.* A doubt; a suspicion; كمانچه kèmānchÉ, *s. p. dim.* A small violin; كمانكش kèmān-kèsh, *s. p.* An archer, bowman; a toxophilite.

كمتر kèmtÈr, *a. p. compar.* Less; smaller; very little; very small; humble; كمترانه kèmtérānÉ, *a. p.* Pertaining to a humble individual; كمترين kèmtérīn, *a. p. sup.* The least, smallest; most humble.

كمخا kèmkhā, *s. p.* A kind of oriental brocade.

كمر kèmEr, *s. p.* A girdle, waist-belt, sash; an arch; (*pl.* كمرلر kèmErlEr), An aqueduct on arches; —, ghèmEr, *s. t.* A gnawing noise of rats; كمرصچانى ghèmEr-sèchani, A rat; كمربسته kèmEr-bèssté, *a. p.* Girded, ready.

كمراه ghyùmrāh, *a. p.* Lost, erring from the road; corrupt, depraved; rebellious.

كمرك ghyùmruk, *s. t.* (*Greek* κομερκι), A custom-house; an export or import duty; قره كمركى kàra-ghyùmrughu, A land custom-house; رسم كمرك rèssmi-ghyùmruk, An export or import

آتش‌كميسى àtèsh-ghèmissi, A fire-ship; جنك‌كميسى jènk-ghèmissi, A man-of-war; بكلك‌كميسى bè*gh*lik--ghèmissi, A government ship, man-of-war or otherwise; تجاركميسى tùjjār-ghèmissi, A merchantman.

كميت kèmmìyyèt, *s. a.* Quantity; —, k*y*ùmèyt, *s. a.* A bay horse.

كميك *or* كموك kèmik, *s. t.* A bone.

كمين kèmīn, *s. a.* An ambush, ambuscade; —, *and* كمينه kèmīné, *a. p.* Very small; very few; very humble.

كن kèn, *a. p.* (*in composition*), Who digs, undermines; —, k*y*ùn, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does; —, kèn (*for* ايكن ìken), *gerund of the fragmentary verb substantive*, While being; —, k*y*ùn, *v. imperat. a.* Be thou, exist thou (the word with which God created all things).

كنار kènār, *s. p.* An edge, margin, border, shore; a marginal note; a postscript; درکنارا dèr-kènār-et, *v.a.* To write as a marginal note,

كمركدن‌قاچرمق gh*y*ùmrukdan-kàch*ì*rmak, *v.a.* To smuggle.

customs-duty;

كمرمك ghèmirmek (*aor.* كمرر ghèmirir), *v.a.* To gnaw.

كمسنه kìmèssné (kìmsé), *s. t.* A person; (*with a negative*) Nobody, no one; (*with an interrogation or a verb in the conditional*), Any one.

كمند kèmènd, *s. p.* A noose, slip-knot; a halter.

كمور *or* كومر k*y*ùmur, *s. t.* Charcoal; معدن‌كموری mà"DEN-k*y*ùmuru, Mineral coal, mine coàl, fossil coal, coal; فونده‌كموری fùnda--k*y*ùmuru, Charcoal made from vine-branches(?), or heather, furze, &c.(?), used by blacksmiths, coppersmiths, tinners, &c.

كمون kèmmūn (kìmiyon), *s. a.* Cummin; —, k*y*ùmūn, *s. a.* A hiding one's self, laying wait, laying in ambush.

كمى ghèmi, *s. t.* A ship; كميجى ghèmiji, *s. t.* A sailor; چرخ‌كميسى (chàrk)-ghèmissi, A steamer;

or as a postscript.

كنان kyùnān, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does.

كناه ghyùnāh, *s. p.* A sin; كناهكار ghyùnāh-kyār, *s. p.* A sinner; —, —et, *v.n.* To commit sin; كناهى بوينكزه ghyùnāhi-bòynungvza! May the sin thereof (light) upon your neck!

كنايه kìnāyé, *s. a.* Metonymy, the giving to understand one's meaning by parallel, and not direct, explanation.

كنائس kènā'iss, *s. pl. a.* (*of* كنيسه kènīssé), Christian churches.

كنبد kyùnbed, *s. p.* A dome, cupola; a domed building.

كنت kìnet, *s. t.* A clamp or cramp-iron; كنتلمك kìnetlémek, *v.a.* To join with clamps or cramps.

كنج ghènj, *a. t.* Young; —, *s. p.* A hidden treasure; —, kyùnj, *s. p.* A corner.

كنجايش ghyùnjāyish, *s. p.* Measure, capacity; كنجايشپذير ghyùnjāyish-pèzīr, *a. p.* Measured.

كنجشك kyùnjìshk, *s. p.* A sparrow.

كنجلمك ghènjelmek (*aor.* كنجلور ghènjèlir), *v.n.* To become young again in appearance or activity.

كنجور ghènjvèr, *s. p.* A treasurer.

كنجيده ghyùnjīdé, *a. p.* Measured as to capacity.

كنجينه ghyùnjīné, *s. p.* A treasury, magazine, store.

كند kènd, *s. p.* A village; —, kyùnd, *a. p.* Blunt; stupid.

كندر kèndir, *s. t.* Hemp.

كندم ghèndum, *s. p.* Wheat; كندم نماوجوفروش ghèndum-nùmā-vè-jèv-fùrūsh, A cheat, one who shews wheat and sells barley.

كندو *and* كندى kèndi, *s. t.* Self; —, *a. t.* Own; كندم kèndim, Myself; كندك kèndinġ, Thyself; كنديسى kèndissi, His, her, its, self, himself, itself; كنديمز kèndimiz, Ourselves; كنديكز kèndinġiz, Yourselves; كنديلرى kèndiléri, Their selves, themselves; كندى بابام kèndi-bàbam, My own father; كندى پاره كز kèndi-pàranġiz, Your own money, &c.; كندى حالنده kèndi-hālində, *a. t.* (A person)

who minds his own business without meddling in the affairs of others. [ing.

کندیدہ ghèndīdé, *a. p.* Putrid, stink-

کنز kènz, *s. a.* Hidden treasure.

کنش ghènish, *a. t.* Wide; full, ample; large, bountiful; کنشلتمك ghènishlɛtmek, *v.a.* To make wide, full, or ample.

کنف kènef, *s. a.* A side, coast, region; a privy.

کنك kyùnk, *s. p.* Pipes for water, &c., of earthenware or of trees bored out.

کنگره kyùnghyurɛ́, *s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a small tower or spire of any building; a hill-top, peak; the summit of any thing high.

کننده kyùnendɛ́, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does.

کنوز kyùnūz, *s. pl. a.* (*of* کنز kènz), Hidden treasures. [plant?).

کنویر kènévīr, *s. t.* Hemp (as a

که ghèné, *s. t.* A tike; —, kyùnh, *s. a.* The inward reality of any thing; —, ghyùnèh (*contr. from*

کناه), *s. p.* Sin, wickedness.

کنیه kyùnyɛ́, *s. a.* A surname composed by calling any one the father or mother, or the son or daughter, of some one else, thus "*The father of lies*," "*The Son of man*," are of this class, as also, and more correctly, "*The sons of Zebedee.*"

کنیز kènīz (*dim.* کنیزك kènīzek), *s.p.* A girl, maid, maiden, maid-servant. [church.

کنیسه kènīssɛ́, *s. a.* A Christian

کو ghyù, *s. p.* Speech, talk; گفت‌وگو ghyùft-u-ghyù, Conversation; —, ghèv, *s. t.* The cud; کوکنورمك ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud (*lit.* to bring the cud).

گوار ghyùwār, *s. p.* Taste, savour.

کواکب kèwākib, *s. pl.-a.* (*of* کوکب kèvkɛb), Stars.

گواه ghyùwāh, *s. p.* A witness; witness, testimony.

کوب kyòb, *a. p.* (*in composition*), Who or which beats, strikes.

گوبره ghyùbrɛ́, *s. t.* (*Greek* κοπριας), Stable manure, dung.

كوبك ghyùbek, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

كوپ kyùp, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

كوپرمك kyùpurmek (*aor.* كوپرر kyùpurur), *v.n.* To froth; to foam; to lather.

كوپرو kyùpru, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

كوپك kyùpek, *s. t.* A dog; كوپك اوغلی كوپك kyùpek-òghlu-kyùpek (kyùp-òghlu-kyùpek), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

كو kyùpé, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; خاصكی كوپه‌سی khàssékikyùpéssi, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

كو ghyùt, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاوق كوتی tàwuk-ghyùtu, *s. t.* A wart.

ك kyùtāh, *a. p.* Short.

كوتر kyùturdu, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

كوترمك ghyùturmek (*aor.* كوترر ghyùturur), *v.a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

كوترم kyùturum, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

كوتری ghyùturu, *ad. t.* In the lump (bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

كوتك kyùtek, *s. t.* A thrashing with a stick; —يمك, kyùtek-yèmek, *v.n.* To receive a thrashing; — *or* كوتوك kyùtuk, *s. t.* The stump of a tree or grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg. for* كتب kyùtub) The official register of a court of law.

كوتمك ghyùtmek (*aor.* كودر ghyùdER), *v.a.* To watch, lead to pasture; *in* كين كوتمك kīn-ghyùtmek, *v.n.* To bear malice, to keep a malicious remembrance of a wrong.

كوته kyùtèh (*contr. from* كوتاه), Short.

كوتی kyùtu, *a. t.* Bad; كوتيلمك kyùtulETmek, *v.a.* To give a bad name, speak ill of.

كوجنمك ghyùjɛnmek (*aor.* كوجنور ghyùjènir), *v.n.* To be hurt, vexed, angry; كوجندرمك ghyùjèndirmek, *v.a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

كوج ghyùch (*in oblique cases* كوج ghyùj), *s. t.* Work, occupation, business; strength of body; —, *a. t.* Difficult; —, ghyùch, *s. t.* Migration, change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving; ايش كوچ ìsh-ghyùch, Business and occupation; ايشلوكوچلو ìshli-ghyùchlu, *a. t.* Occupied in business regularly; ايشسزكوچسز ìshsiz-ghyùchsuz, *a. t.* Having no regular business; قاچ كوچ kàch-kyùch, The retirement of women from the presence or society of men, as practised in the East; —, ghyùch-et, *v.n.* To change one's residence, move one's family and furniture; to die; كوچ ايله ghyùj-ila, *ad. t.* With difficulty; hardly; كوچ بلا ghyùch-bèlā, *ad. t.* Hardly (in point of time), only just, at most, with the greatest difficulty; كوجم يتمز ghyùjum-yètmàz, I am not able, I have not strength sufficient; برينك كوجنه كتمك bìrining-ghyùjuna-ghìtmek (كلمك ghèlmek *is generally substituted in the first persons*), *v.n.* To go against one's grain, not to be liked, to displease, vex, ruffle.

كوچبه ghyùchébé, *s. t.* A nomade, wandering man; —طاقمی, ghyùchébé-tàkìmì, The nomade or wandering tribes.

كوچك kyùchek, *s. t.* A dancing boy; —, *or* كچوك kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, younger, or youngest in age; كچوكلك kùchukluk, *s. t.* Smallness; infancy; littleness, little-mindedness.

كوچمك ghyùchmek (*aor.* كوچر ghyùchER), *v.n.* To migrate, change one's abode; to die (*familiar*).

كوچه kyùché, *s. p.* Any public place, [street, or square.

كودری ghyùdéri, *s. t.* Chamois lea-

ther or buckskin.

كود ghyùwdé, *s. t.* The trunk of an animal, man, or tree, distinct from the limbs or branches; كودلو ghyùwdéli, *a. t.* Corpulent.

كور kyùr, *a. t.* Blind; blunt; —, *s. t.* A blind man; كوراول kyùr-òl! Be thou blind! كوزكوراولسون ghyùzung-kyùr-òlsun! May thy eyes become blind! (*Imprecations*); اغزىكور àghzi-kyùr, Its edge is blunt; —, kyòr, *s. p.* A grave, tomb, sepulchre; كورستان kyòrisstān, *s. p.* A graveyard, burial-ground, cemetery; كورا kyùr-et, *v.a.* To blind, make blind, strike blind; كورلمك kyùrlenmek, *v.n.* To become blunt; to be deprived of vitality (any project); كورلتمك kyùrletmek, *v.a.* To make blunt, to blunt; to deprive of vitality (any growing scheme).

كورش ghyùresh, *or* كولش ghyùlesh, *s. t.* Wrestling; كورشمك ghyùreshmek, كولشمك ghyùleshmek, *v.n.* To wrestle.

كورفز kyùrfez, *s. t.* A gulf, bay, cove, inlet.

كورك kyùrk, *s.t.* A fur; any fur clothing; —, kyùrèk, *s. t.* A wooden shovel; an oar; a shoulder blade-bone; the galleys (as a punishment); —, kyùruk, *s.t.* A pair of bellows; —, ghèvrèk, *a. t.* Brittle; crisp; —, *s. t.* Various kinds of crisp cakes; —چكمك, kyùrèk-chèkmek, *v.n.* To pull at the oar, to row, to pull; كوركه كوندرمك kyùrègha-ghyùn-dermek, *v.a.* To send to the galleys.

كوركن kyòr-kèn, *s. p.* A grave-digger.

كورلدى *or* كورلق ghyùruldu, *s. t.* A loud noise; كورلدمك ghyùruldémek, *v.n.* To make a rumbling noise.

كورلمك ghyùrlémek (*aor.* كورلر ghyùrler), *v.n.* To make the noise of thunder; كوك كورليور ghyùk-ghyùrliyor, It thunders, it is thundering; كوككورلمسى ghyùk-ghyùrlémessi, Thunder;

—, *or* كوريلمك gh*y*ùrulmek, *v.p.* To be seen.

كورمك gh*y*ùrmek (*aor.* كورر gh*y*ùrur), *v.a.* To see; to suffer, bear, be subjected to, pass through; to do, perform; to provide for or bear (expenses); to esteem, consider, see; —ايش ìsh-gh*y*ùrmek, *v.n.* To be useful; to be effective; to do, perform, accomplish; to work, act; —مناسب mùnāssib - gh*y*ùrmek, *v.a.* To consider fit and proper; كوره‌يم‌سنى gh*y*ùrèyim-sèni! Let me see what you can do, what you are made of! —, *or* كويرمك ghèvirmek, *v.n.* To chew (the cud); كيوكويرمك ghèv-ghèvirmek, To chew the cud; كورلمك *or* كوريلمك gh*y*ùrulmek, *v.p.* To be seen; to be suffered, borne; to be done, performed; to be provided for; to be esteemed or considered; كورنمك gh*y*ùrunmek, *v.n.* To be seen, be in sight, appear; to seem; كورشمك gh*y*ùrushmek, *v.n. recip.* To see one another, visit, be on terms of friendly visiting; to be introduced to each other; كورشدرمك gh*y*ùrushdurmek, *v.a.* To cause or allow (two people) to see each other; to introduce to each other.

كورومك k*y*ùrumek (*aor.* كورور k*y*ùrur), *v.a.* To shovel away; to blow with a bellows.

كوره k*y*ùrÉ, *s. p.* A district, region, country; —, gh*y*ùrÉ, *5th gerund of* كورمك, *used like an adverb,* According; بكا كوره bàn*g*a-gh*y*ùrÉ, According to me; انك لاقرديسنه كوره àn*ing*-làk*i*rd*i*ss*i*n*a*-gh*y*ùrÉ, According to his account, to what he says.

كوز gh*y*ùz, *s. t.* The eye; the eye (of a needle); a compartment or pigeon-hole (in a box or desk); a mesh (in a net); any small hole (in a porous substance); —, gh*y*ùz, *s. t.* Autumn; —, k*y*ūz, *s. a.* A jug, pitcher; —, ghèvz, *s. p.* A walnut; كوزقولاق اوce, gh*y*ùz-kùlàk-òl, *v.n.* To be all

To give a cursory look all over; كوزدن كچورمق gh*yùz*dan-ghèchirmek, *v.a.* To examine cursorily; كوزاچمق gh*yùz*-*à*chmak, *v.n.* To open the eyes; to be vigilant, attentive, sharp; كوزاچدرمق gh*yùz*-*à*chd*i*rmak, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp; كوزاچدرمامق gh*yùz*-*à*chd*i*rmamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution; كوزك ايدين gh*yùzung*-*à*yd*i*n! (May) thy eyes (be) radiant! (*equivalent to our* "I wish you joy!") كوزمك نورى gh*yùzumung*-nùru! Light of my eyes! اچ كوزلو *à*ch-gh*yùz*lu, *a. t.* Covetous, insatiable; اچق كوز *à*ch*i*k-gh*yùz* (Open-eye) *and* كوزى اچق gh*yùzu*-*à*ch*i*k (Whose eye is open), *a.t.* Having his wits about him, quick, intelligent; كوزن gh*yùzun*, *ad. t.* In autumn, during autumn.

gh*yùzetmek* (*aor.* كوزدر *or*

eyes and ears, all attention; كوزك بكى gh*yùzung*-bèb*é*gh*i*, The pupil of the eye; كوزك اق gh*yùzung*-*à*k*i*, The white of the eye; كوزقپاغى gh*yùz*-k*à*pa*ghi*, An eyelid; كوزقيمق gh*yùz*-k*à*pmak, *v.n.* To wink, blink; كوزيومق gh*yùz*-y*ù*mmak, *v.n.* To shut the eyes tight; كوزياشى gh*yùz*-y*à*sh*i*, Tears; كوزيشارمك gh*yùz*-y*à*sharmak, *v.n.* To have water run from the eyes; كوزحبسى gh*yùz*-h*à*bs*i*, A prisoner on parole or under surveillance; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort; كوزديكمك gh*yùz*-d*i*kmek, *v.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing); ——, gh*yùz*-d*è*g*h*mek, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on any thing); كوزباغى gh*yùz*-b*à*g*hi*, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery; كوزباغيجى gh*yùz*-b*à*g*hiji*, A sorcerer; كوزكدرمك gh*yùz*-gh*è*zdirmek, *v.n.*

كوزەدر gh*yù*zèdir), *v.a.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear); —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

كوزكمك gh*yù*zukmek (*aor.* كوزيكور gh*yù*zuk*yu*r), *v.n.* To be visible, be in sight; to come in sight, appear, become visible.

كوزل gh*yù*zèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant; نەكوزل nè-gh*yù*zèl! How pretty! how nice? How pleasant? پككوزل pèk-gh*yù*zèl, Very well! كوزلاولور gh*yù*zèl-òlur! That will be excellent! that will do very nicely! كوزللمك gh*yù*zèllenmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it); كوزللشمك gh*yù*zèllashmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without any thing being done to it).

كوزلك gh*yù*zluk, *s. t.* Spectacles, barnacles; an eye-glass.

كوزلمك gh*yù*zlémek (*aor.* كوزلر gh*yù*zler) *v.a.* To eye, watch with the eye.

كوزلمه gh*yù*zlémé, *s. t.* A species of pancake or fritter.

كوزه ghèvézé, *s.t.* A babbler, a blab; k*yū*zé, *s. p.* A jug, pitcher.

كوس k*yū*ss, *s. a.* A drum or kettle-drum.

كوساله gh*yū*sālé, *s. p.* A calf.

كوسپند gh*yò*sspènd (*for* كوسفند gh*yò*ssfènd), *s. p.* A sheep.

كوستبك k*yù*sstébek, *s. t.* A mole (animal).

كوسترش gh*yù*sstèrish, *s. t.* Show; showiness; كوسترشلو gh*yù*sstèrishli, *a. t.* Showy.

كوشترمك gh*yù*sstermek (*aor.* كوشترر gh*yù*sstèrir), *v.a.* To show.

كوستك k*yù*sstèk, *s. t.* A watch-guard or chain; any short chain, rope, or cord for securing any thing, if used lengthwise only.

كوسفند k*yò*ssfènd, *s. p.* A sheep.

كوسكون k*yù*sskyun, *a. t.* In a pet, vexed, angry; —, *s. t.* The sensitive plant; كوسكونلك k*yù*sskyunluk, *s. t.* A pet, a fit of pettishness against any one.

كوسكو kyùsskyu, *s. t.* An iron implement, a poker or crowbar.

كوسله kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-leather; the sole of a shoe or boot.

كوسمك kyùssmek (*aor.* كوسر kyùssɛr), *v.n.* To become disgusted or to fall out with any thing or any person hitherto liked; to wish to break off a bargain after having desired it.

كوسه kyùssé, *s. p.* A person with little or no beard naturally.

كوش ghyūsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh, *a.p.* (*in composition*), Who exerts himself, who labours at; —, *or* كيوش *or* كويش ghèvish, *s. t.* The cud, a chewing of the cud.

كوشت ghyūsht, *s. p.* Flesh, meat.

كوشتره kyùshtéré, *s. t.* A sort of long plane for forming straight edges to boards.

كوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving, exertion, application, effort.

كوشك kyùshk, *s. t.* A summer-house, small pleasure house, pavilion; a belvedere or look-out room in some high position; —, ghèvshek, *a. t.* Loose, slack (not tight); lukewarm (not zealous); heavy, dull (weather); كوشكلك ghèvsheklik, *s. t.* Looseness; lukewarmness; heaviness; dulness; a feeling of fatigue or indisposition.

كوشمال ghyūshmāl, *s. p.* A box on the ear; a reprimand.

كوشوار ghyūshvār, كوشواره ghyūshvāré, *s. p.* An ear-ring or drop.

كوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of retreat from the world; كوشه‌گير kyùshé-ghīr, *a.p.* Who has taken up a place of retreat; درت‌كوشه dùrt-kyùshé, *a. t.* Four-cornered.

كوشمك ghèvshémek (*aor.* كوشر ghèvshér), *v.n.* To become loose, slack (a knot or fastening, &c.); to become lukewarm (in one's endeavours); to give (frost, ice, &c.); to become less severe; كوشمتمك ghèvshɛtmek, *v. a.* To loose, loosen, slacken.

كوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould; كوفلنمك kyùflenmek, كوف باغلامق kyùf-bàghlamak, *v.n.* To become mouldy.

كوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar to damson cheese.

كوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.

كوفته kyùftè, *s. t.* Mince-meat balls.

كوفه kyùfè, *s. t.* A large open basket of one, two, or three bushels, with two handles.

كوك kyùk, *s.t.* A root; —, ghyūk, *s.t.* The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue; كوك يوزى ghyùk-yùzu (Face of heaven), The sky; كوك كورلمك ghyùk-ghyùrlémek, *v.n.* To thunder; كوك مائيسى ghyùk-mā'issi (māvissi), *s. t.* A sky-blue colour; كوك بويا kyùk-bòya, Madder-roots; كوكجى kyùkju, *s. t.* A herbalist.

كوكب kèvkeb, *s. a.* A star.

كوكبه kèvkébé, *s. a.* Pomp, grandeur, splendour.

كوكچ ghyùghèch, *s. t.* A baking-dish.

كوكرته ghyùghèrté, *s. t.* (*Italian* coperta), The deck or upper deck of a ship.

كوكرجين ghyùghèrjin, *s.t.* A pigeon; كوكرجينلك ghyùghèrjinlik, *s. t.* A pigeon-house, dove-cote.

كوكرمك ghyùghermek (*aor.* كوكرر ghyùghèrir), *v.n.* To put on the blue or green colour of the first sprouting of corn, &c.

كوكش ghyùkss, *s. t.* The breast, chest; طاوق كوكسى tàwuk-ghyùkssu (fowls'-breasts), A sweet dish of pounded rice and fowls' breasts.

كوكل ghyùngul, *s. t.* The heart or seat of the affections; كوكل بولانمق ghyùngul-bùlanmak, *v.n.* To feel sick, have a nausea; كوكل بولانتيسى ghyùngul-bùlàntissi, Sickness, nausea; كوكلنى يابمق ghyùngulunu-yàpmak (*or* ايتمك ètmek), To persuade (one), obtain his consent (*changing the pronoun as required*); كوكلنى خوش طوتمق ghyùngulunu-khòsh-tùtmak, *v.n.* To keep one's heart or mind free from anxiety or vexation; كوكل قالمق ghyùngul-kàlmak, *v.n.* To be angry, vexed, dissatisfied,

كول ky*ù*l-òl, *v.n.* To be ruined (in property); كول رنكى ky*ù*l-rènghi, Ash-coloured, colour of ashes; كول كسلمك gh*yù*l-kèssilmek, *v.a.* To be all afloat, inundated, like a lake; كولباصدى ky*ù*l-bàssd*i*, *s. t.* A steak or chop grilled (done in the ashes).

كولچه ky*ù*lchè, *s. t.* A bar or ingot of metal.

كولخن ky*ù*lkhàn, *s. p.* An ashpit; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See كلخان).

كولشمك gh*yù*leshmek, *v.n.* (See كورشمك), To wrestle; —, gh*yù*lushmek. *v.n.* To laugh together.

كولكن gh*yù*lghèn, *s. t.* The beech-tree.

كولكه gh*yù*lghè, *s. t.* A shadow; shade; كولكه لك gh*yù*lghélik, *s. t.* A shady place; any thing which creates a shade.

كولسمك gh*yù*lumsumek (*aor.* كولسر gh*yù*lumser), *v.n.* To smile derisively.

كوكل طيامق gh*yù*ngul-dàyanmak, *v.n.* To bear to see or hear of (the heart); كوكل اچلق gh*yù*ngul-àchilmak, *v.n.* To become pleased, rejoiced, freed from anxiety or restraint; كوكل اچمق gh*yù*ngul-àchmak, To open one's heart or mind; كوكلى اولق gh*yù*ngulu-òlmak (*or* اولامامق òlmamak *in the negative*), To have a desire, a heart, an inclination; جان وكدن jān-u-gh*yù*ngulda*n*, *ad. t.* With all one's heart and soul; لچق كوكللو àlchak-gh*yù*ngullu, *and* كوكلسز gh*yù*ngulsuz, *a. t.* Meek, lowly of heart.

كوكم gh*yù*ghum, *s. t.* A kind of tall [water-kettle.

كوكنار gh*yù*knār, *s. p.* A poppy.

كوكنمك gh*yù*ghènmek (*aor.* كوكنور gh*yù*ghènir), *v.n.* See كونمك gh*yù*wènmek.

كوكورت ky*ù*ky*u*rt, *or* كوكورد ky*ù*ky*u*rd, *s. t.* Sulphur.

كول ky*ù*l, *s. t.* The ashes of wood or charcoal; —, gh*yù*l, *s. t.* A lake, a pond, a pool, a puddle;

كولمك ghyùlmek (*aor.* كولر ghyùlER), *v.n.* To laugh; to smile; —پك pèk-ghyùlmek, To laugh out; —خفيف khàfīf-ghyùlmek, To smile; —ادمك صقالنه àdàming-sàkàlìna-ghyùlmek, *v.n.* To try and make a fool of any one, to deceive (*lit.* To laugh at one's beard); —بيق التندە bìyìk-àltìnda-ghyùlmek, *v.n.* To laugh in one's sleeve (*lit.* To laugh under one's moustache).

كوله kyùlé, *s. t.* A male slave, bondsman; كولەكز kyùlèngiz, Your slave, your humble servant.

كولەمن kyùlémèn, *s. t.* An old Egyptian Mameluke.

كومج ghyùmèj, *s. t.*(?) كومج بالى ghyùmèch-bàli, Honey in the comb; ابەكومجى èbé-ghyùmèji, *s. t.* The marsh-mallow; the common geranium. [كمور].

كومر kyùmur, *s. t.* Charcoal. See

كومس kyùmèss, *s. t.* A fowl-house, hen-coop.

كومش ghyùmish, *s. t.* Silver; كومشى ghyùmishī, *a. t.* Silver-grey.

كومك ghèvmek (*aor.* كور ghèvER), *v.a.* To chew (the cud).

كوملك ghyùmlek, *s. t.* A shirt; a coat (of paint).

كومك ghyùmmek (*aor.* كومر ghyùmER), *v.a.* To bury, inter; كوملك ghyùmulmek, *v.n.* To bury one's self; —, *v.p.* To be buried.

كومه kyùmé, *s. t.* A heap; a group.

كون ghyùn, *s. t.* A day; the sun; —, ghyūn, *s. p.* (*in composition*), Colour; —, *a. p.* Coloured; —, kyūn, *s. p.* The backside, breech; —kèvn, *s. a.* Being, existence; كون طوغيسى ghyùn-dòghussu (dòghrussu), *s. t.* The east point of the horizon; the east wind; اولسى كون èvvElsi-ghyùn, The day before yesterday; اولبركون (ò)-bìr-ghyùn, The day after to-morrow; دهااولبركون dàhā-ò-bìr-ghyùn, The third day from this; بوكون bù-ghyùn, To-day, this day; بركون لول bìr-ghyùn-èvvél, *ad. t.* As soon as possible, as early as possible; one day before; هركون hèr-ghyùn, Every

day; ایکی‌كوندهبر ìki-ghyùndé-bìr, Every other day, every second day, every alternate day; كون‌بكون ghyùn-bè-ghyùn, كوندن‌كونه ghyùndan-ghyùné, From day to day, daily; بركون bìr-ghyùn, كونلردن‌بركون ghyùnlerdan-bìr-ghyun (*or* بريسنده bìrissinda), Once upon a time; one day.

كوناكون ghyūn-ā-ghyūn, *a. p.* Of various colours, many-coloured; of various kinds and sorts.

كوندر ghyùnder, *s. t.* A staff (of a boathook, a flag-staff, &c.)

كوندرمك ghyùndermek (*aor.* كوندرر ghyùnderir), *v.a.* To send.

كوندوز ghyùnduz, *s. t.* The daytime; كوندوزين ghyùnduzun, *ad. t.* In the daytime, during the daytime, by day; كيجه‌كوندوز ghèjé-ghyùnduz, Day and night.

كوندهلك ghyùndélik, *s. t.* A day's pay or wages; كوندهلكجى ghyùndélikji, *s. t.* A day-labourer, workman hired by the day.

كونش ghyùnèsh, *s. t.* The sun.

كونلك ghyùnluk, *s. t.* Frankincense; a quantity relating to a day; —, *a. t.* A day old, of a day's standing.

كونمك ghyùwènmek (*aor.* كونور ghyùwènir), *or* كوكنمك ghyùghènmek (*aor.* كوكنور ghyùghènir), *or* كوينمك ghyùyènmek (*aor.* كوينور ghyùyènir), *v.n.* To trust, place one's faith in (as a support, protection, or assistance).

كونه ghyūné, *s. p.* A kind, sort, species, manner.

كونين kèvnèyn, *s. a. dual* (*of* كون kèvn), The two worlds, spiritual and material.

كونيه ghyùnyé, *s. t.* (*Greek* γονη), A carpenter's or mason's square; —, *a. t.* Square (a figure or corner).

كوه ghyùwé, *s. t.* The moth or maggot in cloth, furs, &c.; —, kyūh, *s. p.* A mountain, a hill; —, ghyūh, *s. p.* Human dung; —, ghyùwèh (*contr. from* كواه ghyùwāh), A witness; witness, testimony.

كه ki, *conj. t.* That; for, because —, kèh (*contr. from* كاه kyāh) *s. p.* A bit of straw; —, ghèl (*contr. from* كاه ghyāh), *s. p.* A place; —, kìh, *a. p.* Small in size, young in years.

كهانت kìhānet, *s. a.* Divination soothsaying, augury.

كهتر kìhtèr, *a. p.* Smaller in size younger in age; كهترين kìhtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

كهر ghyùhèr, *contr. from* كوهر, q.v.

كهربا kèh-rùbā (kèhlibār), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher).

كهرچله ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre, [nitre.

كهف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto; اصحاب كهف àsshābi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

كهكشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky way (*lit.* The straw-stealers).

كهله kèhlé, *s. t.* A louse; تخته كهله سى tàkhta-kèhléssi, A bug (*lit.* A plank-louse); كهله لنمق kèhléléнmek, *v.n.* To louse one's self; to become lousy.

كوه ghèvhèr *and* ghyùhèr, *s. p.* A pearl or precious stone; the matter or substance of which things are made, especially lumps of steel for Damascus blades; كوهربار ghyùhèr-bār, *a. p.* Who or which pours out pearls and precious stones.

كوى kyùy, *s. t.* A village or hamlet; كويلو kyùylu, *s. t.* A villager, rustic, peasant; —kyūy, *s. p.* A street or lane; —, ghyūy, *a. p.* (*in composition*), Who speaks or says.

كويا ghyūyā, *a. p.* Speaking; having the faculty of speech; —, *ad. t.* As though, as if, as it were.

كويكو *or* كويكى ghyùwèghi, *s. t.* A son-in-law, husband to one's daughter; a bridegroom; ايچ كويكى ìch-ghyùwèghi (Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law who goes and lives with his wife at her parent's house.

كوينده ghyùyèndé, *a. p.* Speaking; endowed with speech.

كوينمك ghyùyeнmek, *v.n.* See كونمك.

كهن kyùhèn, *a. p.* Old, ancient.

كهنه kèhénė, *s. pl. a.* (*of* كاهن kyāhin), Soothsayers, augurs, seers, diviners; —, kyùhnė, *a. p.* Old, worn out.

كهوار kèhwārė, *s. p.* A cradle.

كهيلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

كي ki, *Turkish relative particle*, signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to*, or *that which is held by or attached to*; as, بابامكى bàbaмingki, That which belongs to my father, my father's; بابامدكى bàbaмdéki, That which is held by my father: it is joined directly to nouns of time; as, صباحكى sàbāhki, The one of the morning; دونكى dùnku, The one of yesterday; —, ghī, *Persian particle*, joined to adjectives terminated in a vowel, which is then suppressed, and equivalent to our terminations *ment*, *ness*, &c.; as, مردانكى mèrdānéghī, Manliness; ستودكى sùtūdéghī, Praiseworthiness.

كياست kèyāssèt, *s. a.* Soundness of understanding and judgment.

كياه ghìyāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

كيتى ghītī, *s. p.* The world; كيتى‌ستان ghītī-sìtān, *s. p.* A monarch, as conqueror of the world; كيتى‌سانى ghītī-sìtānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.* Pertaining to a monarch, royal, imperial, sovereign.

كيجشمك ghìjishmek (*aor.* كيجشور ghìjishir), *v.n.* To itch.

كيجك ghìjik, *s. t.* An itching.

كيجه ghèyjé, *s. t.* The night; last night; —, *ad. t.* By night, in the night; last night; كيجه‌لين ghèyjélèyin, *ad. t.* By night, during the night; كيجه‌لك ghèyjélik, *s. t.* Night-clothes; the quantity special to a night; —, *a. t.* Special to the night; كيجه‌لمك ghèyjélémek, *v.n.* To become night; to pass the night, spend the night; كيجه‌او ghèyjé-òl, *v.n.*

To become night; یاری کیجه yàri-ghèyjé or کیجه یارسی ghèyjé--yàrissi, Midnight.

کیخ kìkh, *s.p.* The gum of the eyes.

کید kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse.

کیدش ghìdish, *s.t.* Departure, mode [of going.

کیر kìr, *s. t.* Any dirt collecting on bodies; the scurf which may be rubbed off the body; the wax of the ear; —, ghìr, *a.p.* (*in composition*), Who takes, holds, conquers; —, *s. p.* A taking, seizing; داووکیر dār-u-ghīr, *s. p.* Fight, battle; کیرلو kìrli, *a. t.* Dirty, dirtied; کیرلنمك kìrlenmek, *v.n.* To become soiled, dirtied; کیرلتمك kìrletmek, *v.a.* To dirt, make dirty, soil.

کیرچ kìrèch, *s.t.* Lime; کیرچ اوجاغی kìrèch - òjaghi, A lime-kiln; سونمامش کیرچ sùnmamish-kìrèch, Quick-lime.

کیرمك ghìrmek (*aor.* کیرر ghìrer), *v.n.* To enter, go in, penetrate; —گناهه gh*y*ùnāh*a*-ghìrmek, *v.n.* To do wrong, to sin; —برینك گناهنه bìrining - gh*y*ùnāh*ina* - ghìrmek, *v.n.* To accuse or suspect falsely, to sin against by so doing; —ارایه àraya-ghìrmek, *v.n.* To interpose; mediate; —یوله yòla--ghìrmek, *v.n.* To get into proper train, to get to rights, in a regular way, be rectified, be reformed; کیرشمك ghìrishmek, *v.n.* To come into any understanding (with others), to act (with others); to enter into (any affair).

کیرو ghèri, *s.t.* The space further and further away from the back of any one or thing; —, *a.t.* Slow (a watch); —, *ad. t.* Back backwards (in space); forward (in time); —کتمك, ghèri-ghìtmek To go back; —قالمق, ghèri--kàlmak, To go too slow (a watch); کیرودهقالمق ghèrida--kàlmak, To remain behind; برایشدن کیروقالمق bìr-ìshdan-ghèri--kàlmak, To be remiss in the execution of any business (*generally used in the negative, and*

then meaning, To be as good as one's word); كيرواسمك ghèri--isstémek, *v.a.* To demand back again, demand the restitution; شمدندن كيرو shimdidan-ghèri, From this time forwards.

كيزلمك ghìzlémek (*aor.* كيزلر ghìzlER), *and* كيزلتمك ghìzlEtmek (*aor.* كيزلدر ghìzlèdir), To hide, secrete; كيزلنمك ghìzlEnmek (*aor.* كيزلنور ghìzlénir), *v.n.* To hide one's self; كيزلندرمك ghìzlèndirmek (*aor.* كيزلندرر ghìzlèndirir), *v.a.* To cause one to hide himself.

كيزلى ghìzli, *a. t.* Secret, covert, hidden, underhand.

كيس kīss, *s. a.* A purse, money-bag.

كيس ghèysū, *s. p.* A curl, ringlet of hair, tresses.

كيسه kèysé, *s. a.* A bag or purse; a sum of 500 piastres; a small hair bag used in baths for scrubbing the body without soap; كيسه اقچه kèysé-àkcha, 500 piastres; كيسه سورنمك kèysé--sùrunmek, *v.n.* To be scrubbed with a hair bag at a bath; كيسه دار kèysé-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

كيش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

كيف kèyf, *s. a.* The *quomodo* of any thing, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Tipsy, drunk; —او, —òl, *v.n.* To get tipsy; —ا, —et, *v.n.* To be amused, to enjoy one's self; *v.a.* To get into one's head and inebriate (liquor); —يتيشدرمك, kèyf-yètishdirmek, *v.n.* To make one's self cosy, with all the appliances; كيفى وار kèyfi-vār, He is in a good humour; كيفى يوق kèyfi-yòk, He is unwell; كيفى يرنده kèyfi-yèrinda, He is in good health; كيفى قاچدى kèyfi-kàchdi, His joy vanished; كيف ويرمك kèyf-vèrmek, *v.n.* To

cause pleasure; to inebriate (liquor); كيفسز kèyfsiz, *a.t.* Unwell; out of spirits; كيفسزلك kèyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, kèyfa, *ad. a.* How? howsoever; كيفما kèyfamā, *ad. a.* In what way soever.

كيفيت kèyfiyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilirating effect of wine,&c.

كيك ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

كيل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

كيلار kīlār (kìlɛr), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; كيلارجى kìlɛrji, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

كيلوس kèylūss, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

كيله kìlé, *s. a.* A bushel.

كيم kìm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; كيمى kìmi, Some of them (those persons); كيمز kìmimiz, Some of us; كيمكز kìmingiz, Some of you.

كيمك ghìymek (*aor.* كير *or* كييرر ghìyɛr), *v.a.* To wear; to put on (clothes); كينمك ghìyinmek (*aor.* كينور ghìyinir), *v.n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v.a.* To put on (one's clothes); كيدرمك ghìdirmek, *v.a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn; كيندرمك ghìyindirmek, *v.a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

كيموس kèymūss, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

كيميا kìmiyā, *s.a.* (*Greek*), Alchymy, the art of making gold, of transmutation; the philosophers' stone; كيميای جديد kìmiyāyi-jèdīd, (The new alchymy) Modern chemistry; كيمياكر kìmiyā-ghèr, A chemist; an alchymist.

كين kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will; كين كودمك kīn-ghyùdmek, *v.n.* To bear ill-will; —, ghīn, *Persian termination, changing*

nouns into adjectives like our ful, ish, or *y*; *as,* غمكين ghàm-ghīn, *sorrowful.* [ence.

كينونت kèynūnèt, *s. a.* Being, exist-

كينه kīné, *s. p.* Malice, ill-will, rancour; كينه‌خواه kīné-khāh, *and* كينه‌خوار kīné-khār, *a. p.* Malevolent, vindictive (person).

كيو ghèv, *s. t.* The cud of ruminating animals; كيوكتورمك ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud, to ruminate.

كيوان kèywān, *s. p.* Saturn.

كيه ghìyèh (*contracted from* كياه ghìyāh), *s. p.* Grass, herbage; hay.

ل

ل lām. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 30 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال shèwwāl.

ل lì, *prep. a.* (*in composition*), For; لاب lì-èb, *a. a.* On the father's side, paternal; لام lì-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal; لاجل lì-èjl, *ad. a.* In order to, on account of; (*with this preposition the* ا *of the Arabic definite article* ال *is omitted, as in* لله lì-'llāhi, For God).

لا lā, *ad. a.* (*in composition*), No; not; there is not; لاابالى lā-ùbāli, *a.a.* Careless, free and easy (*lit.* I care not); لابأس lā-bè'ss, *a. a.* Harmless, innocuous; لابد lā-bùdd, *a. a.* Indispensable, necessary; —, *ad. a.* Absolutely, without fail; لاجرم lā-jèrem, *ad. a.* Absolutely, without fail; لازال lā-zālé! May (his glory, &c.) never fade away! لايحدولايحصا lā-yùhàdd-vè-là-yùhsà, *a. a.* Unlimited and innumerable; لايموت lā-yèmūt, *a. a.* Immortal.

لاپ làp, *and* لاپادق làpadak, *ad. t.* All at once, suddenly.

لاپه làpa, *s. t.* Porridge; a poultice; —اورمق làpa-wùrmak, *v.n.* To put on a poultice; to poultice.

لاتين lātīn, *a. t.* A man of Roumelian origin and Romanist by religion.

لاپه‌جی làpaji, *s. t.* (A porridge-man) A coward, a simpleton.

لاجورد lājivèrd, *s. p.* Lapis-lazuli; —, *a. t.* Deep indigo blue colour; لاجوردی lājivèrdī, *a. p.* Azure, light blue, sky blue.

لاحق lāhik, *a. a.* Joined, touching; actually in office.

لاحنه lāhana, *s. t.* A cabbage.

لادن lādèn, *s. t.* A precious gum or

لازب lāzib, *a. a.* Adherent. [balsam.

لازق lāzik, *a. a.* Adhesive.

لازم lāzim (lāzim), *a. a.* Necessary, wanted, required, requisite; neuter, intransitive (a verb); never leaving, inseparable; او—, —òl, *v.n.* To be wanted, necessary, requisite; لازملی lāzimli, *a. t.* Useful, necessary.

لازمه lāzimé, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه lāshé (lèsh), *s. p.* An unclean carcase; carrion.

لاشیء lā-shèy', *s. a.* A thing of naught, a nothing.

لاغ lāgh, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاغر lāghEr, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف lāf, *s. p.* Chit-chat; conversation; boasting words; لافزن lāfzèn (làfazàn), *s. p.* A talkative person; a vain boaster; لاف‌وگزاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردی làkirdi, *s. t.* A word; talk, speech, saying; conversation; consultation; an assertion; ا—, —et, *v.n.* To talk; to speak, converse; لاقردیسنی làkirdissini--et, *v.n.* To talk about; to consult about, talk over; بوش لاقردی bòsh-làkirdi, Nonsense, idle talk; لاقردی قارشمق làkirdi-kàrishmak, To become confused (one's words); —قارشدرمق, làkirdi--kàrishdirmak, To create a confusion of words by interfering and mixing with what is said.

لال lāl, *a. p.* Dumb; dumb-foundered. [of a child, like a nurse.

لالا làla, *s. t.* A man who has charge

لاله lāla, *s. p.* A tulip; لاله‌زار lālé--zār, *s. p.* A bed of tulips.

لآلی là'ālī, *s. pl. a.* (*of* لؤلؤ lù'lù'), Pearls.

ل lām, *s. a.* Name of the letter ل; the symbol of crookedness or of being bent; —, lì-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal.

لامحاله lā-màhālé, *ad. a.* Absolutely, inevitably, without fail.

لامس lāmiss (*fem.* لامسه lāmissé), *a. a.* Which touches, feels with the fingers; قوت لامسه kùvvéti-lāmissé, The faculty of touch, tact.

لامع lāmi", *a. a.* Throwing forth rays, shining, sparkling.

لانه lānė, *s. p.* A nest.

لاوته *or* لاوطه làwuta, *s. t.* A kind of [lute.

لاهوت lāhūt, *s. a.* Divinity, the Divine nature or quality, the Godhead; عالم لاهوت "ālémi-lāhūt, The Divine nature; the universe peculiar to the Godhead.

لائح lā'ih, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لائحه lā'iha, *s. a.* A written project, [report, scheme.

لایزال lā-yèzāl, *a. a.* Unfading, permanent, eternal.

لایطاق lā-yùtāk, *a. a.* Unbearable, insupportable.

لایق lāyik, *a. a.* Fitting, proper, worthy; —, *s. a.* That which is worthy of any thing, that which is merited; الله لایقنی ویرسون àllāh-lāyikini-vèrsin! May God give him what he deserves! لایق کورمك lāyik-ghyùrmek, *v. a.* To esteem or see fit; لایقیله làyikīla, *ad. t.* As he (she, it) deserves or merits.

لب lèb, *s. p.* The lip; an edge, brink; a shore; —, lùbb, *s. a.* A kernel; the heart; the mind, understanding; لبالب lèb-ā-lèb, *a. p.* Brimful; lip to lip; لبریز lèb-rīz, *a. p.* Overflowing.

لباچه lìbāchė, *s. p.* A mantle, garment, robe.

لبادہ lèbādé, *s. p. or* lùbbādé, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.

لباس lìbāss, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment.

لبلبی lèblébī, *s. t.* Indian corn parched in grains.

لبن lèben, *s. a.* Milk; —, lèbin, *s. a.* A brick.

لبيب lèbīb, *a. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.

لبيك lèbbīk ! *int. a.* Here I am ! What are your commands ! Holloa !

لت lètt, *s. a.* A striking, beating; ا—, —et, *v.a.* To beat, strike.

لتم lètm, *s. a.* A striking ; a wounding; ا—, —et, *v.a.* To strike; to

لثم lèssm, *s. a.* A kissing. [wound.

لج lèjj, *s. a.* A contending; contention; obstinacy.

لجاج lìjāj, *s. a.* Mutual contention.

لجام lìjām, *s. a.* The bridle and reins.

لجه lùjjé, *s. a.* The sea.

لحاف lìhāf, لحافه lìhāfé, *s. a.* A quilted counterpane ; a quilted jacket. [eye, a look.

لحظه làhza, *s. a.* A glance of the

لحم làhm, *s. a.* Flesh, meat.

لحن làhn, *s. a.* A sound, note, or tone of voice ; an error in pronouncing the vowels.

لحنه làhana, *s. t.* A cabbage.

لحوق lùhūk, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another)

لحيه làhyé, *s.a.* The beard and whiskers.

لدن lèdun, *s. a.* The presence (of God).

لدوس lòdoss, *s. t.* (*Greek νότος*), The south-west wind or quarter; قبلهلدوس kìbla-lòdoss, S.S.W.; باطىلدوس bàti-lòdoss, W.S.W.

لدى lèda (*before the definite article* ال lèdé), *pr. a.* Immediately near to (in space); immediately after (in time); لدىالسؤال lèdé-'ss-sù'āl, On the question being put, when asked.

لذائذ lèzā'iz, *s. pl. a.* (*of* لذيذه lèzīzé), Agreeable things, joys, pleasures, delights.

لذت lèzzèt, *s. a.* (*pl.* لذات lèzzāt), Taste, savour; the pleasure felt in enjoyment; المق—, lèzzèt-àlmak, *v.n.* To become fond of (any pleasure); بولق—, lèzzèt-bùlmak, *v.n.* To feel, derive a pleasure; to find a taste; لذتلو lèzzètli, *a. t.* Tasty, flavoursome; لذتسز lèzzetsiz, *a. t.* Insipid; هادماللذات hādimu-'l-lèzzāt, *s. a.*

Death, the destroyer of all pleasures. [son, therefore.

لذلك lì-zālikĕ, *ad. a.* For this reaلذيذ lèzīz, *a. a.* Tasty, savoury, sweet, pleasant.

لرزان lèrzān, *a. p.* Trembling.

لرزه lèrzĕ, *s. p.* A trembling, shaking, shivering; لرزه ناك lèrzĕnāk, *a. p.* Seized with trembling.

لزوم lùzūm, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, required; a being in want, need; inseparability.

لسان lìssān (lìssàn), *s. a.* The tongue; speech; language, idiom; لسان حال lìssāni-hāl, *s. a.* The mute language of circumstances; لسانه كلمك lìssānĕ-ghèlmek, *v.n.* To be generally ill spoken of; لسانه كتورمك lìssānĕ-ghètirmek, *v.a.* To cause (any one) to be talked about; لساناً lìssānan, *ad. a.* Verbally.

لشكر lèshkĕr, *s. p.* An army.

لشمق lashmak, لشمك lèshmek (*for soft verbs*), *Turkish terminations of infinitives, hich, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter.* [housebreaker.

لص lùsss, *s. a.* A thief; a robber,

لصوق lùssūk, *s. a.* Junction, adhesion.

لطافت làtāfèt, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance; fineness, pleasantness.

لطائف làtā'if, *s. pl. a.* (*of* لطيفه làtīfĕ), Agreeable things; agreeable, pleasing sayings.

لطف lùtf, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability; ا—, —et, *v.n.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness; لطفاً lùtfan, *ad. a.* As a kindness, as a favour.

لطمه làtmĕ, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff.

لطيف làtīf, *a. a.* Graceful, agreeable, pleasant, fine, lovely.

لطيفه làtīfĕ, *s. a.* A joke; an agreeable act or saying; ا—, —et, *v.n* To joke; لطيفه سز làtīfĕssiz, *ad. t.* Really, without joking; لطيفه جى làtīfĕji, *s. t.* A joker; لطيفه كو làtīfĕ-ghyū, *s. p.* A wit, sayer of

the malediction of God (be) upon him!

لعين là"īn, *a. a.* Accursed; اللعين èl-là"īn, *s. a.* The devil, Satan.

لغت lughàt (*pl.* لغات lùghāt), *s. a.* Language, idiom; a word; a lexicon, dictionary; لغات كتابى lùghāt-kìtābi, *s. t.* A dictionary.

لغز làghz, *s. p.* A slip, trip, stumble; —, lùghàz, *s. a.* An enigma, a riddle; an ambiguous phrase.

لغزان làghzān, *a. p.* Sliding, slipping, tripping, stumbling.

لغزيده làghzidé, *a. p.* Who has slipped, tripped, stumbled.

لغم là*ghi*m, *s. t.* A sewer, drain; a military mine; لغمجى là*ghi*mji, *s. t.* A sapper and miner; a sewerman, a nightman; لغم قازمق là*ghi*m-kàzma*k*, To construct (dig) a mine; لغم اتمق là*ghi*m-àtma*k*, To fire, or spring a mine.

لغو làghv, *s. a.* A blunder; nonsense; an abolishing, suppressing (an office); ا—, —et, *v.a.* To abolish, suppress.

witty things.

لعاب lù"āb, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly; slaver; لعاب الشمس lù"ābu-'sh-shèmss (Sun's slaver), Fine cobwebs floating in the air.

لعان lì"ān, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false.

لعب là"b, *s. a.* Play, amusement, diversion.

لعبتباز lù"betbāz, *s. p.* An exhibitor of *fantoccini* or *ombres chinoises*.

لعبه lù"bé, *s. a.* Any game of amusement; a plaything; a doll.

لعل là"l, *s. a.* The garnet (a stone); carmine (colour); لعل مذاب là"li-mùzàb (Melted garnet), Wine.

لعن là"n, *s. a.* A cursing.

لعنت là"net (*vulg.* nālèt), *s. a.* A curse, malediction; ا—, —et, *and* لعنت اوقومق là"net-òkuma*k*, *v.n.* To curse, utter a curse; لعنت اولسون là"net-òlsun! May he (she, *or* it) be accursed; لعنة الله عليه là"nétu-'llāhi-"àlèyh! (May)

لغوفت lòghofêt, *s. t.* (*Greek* λογοθέτης), Title of a high political functionary of the subject Greek nation, acting between the synod and the community; also that of a functionary in Wallachia and in Moldavia, who is a kind of home secretary of state.

لغوی lùghavī (*fem.* لغویه lùghavìyyé), *a. a.* Literal, etymological (sense of a word).

لغویات làghvìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Foolish talk, nonsensicalities.

لف lèff, *s. a.* An enveloping, folding in something, inclosing in a letter; ا—, —et, *v.a.* To envelop, fold in, inclose.

لفظ làfz, لفظه làfz*a*, *s. a.* A word; لفظاً làfz*an*, *ad. a.* Verbally; verbatim; لفظبلفظ (làfz)-bè-(làfz), *ad. p.* Word by word; لفظی làfzi (*fem.* لفظیه làfzìyyé), *a. a.* Verbal; اضافت لفظیه ìzāfèti-làfzìyyé, A verbal relation or construction of noun with noun in a sentence.

لق lik (لك lik in soft words), a Turkish terminal syllable with various meanings. 1st. When added to the word denoting any kind of trader, artisan, officer, or functionary, it denotes *the abstract trade, art, office, function,* or *quality*; as, فوچیجی fìchìji, a cooper, فوچیجیلق fìchìjìlìk, the cooper's trade or art; یوزباشیلق yùz-bàshìlìk, the rank of captain; کاتبلك kyātiblik, the office of secretary; پادشاهلق pādishāhlìk, the regal or imperial office or function. 2nd. Added in the same way to any noun, it denotes the *abstract essential quality* or *function* of the thing named; as, قلملك kàlemlik, the peculiar quality or function of a pen; قلجلق kèlìjlìk, the quality or function of a sword; ادملك ādemlik (àdamlìk), the quality of man; &c. 3rd. Added to the name of any thing made of any material, if accompanied with a noun of number and the

name of the material, it denotes *the quantity of material necessary* for the number of things designated; as, برسترلك‌چوقه bìr-sètrilìk-(chòha), the quantity of cloth necessary for one coat; if the noun of number be wanting, then this syllable denotes *a quality of the material* fit for the object named; as, سترلك‌چوقه sètrilik-(chòha), cloth fit for coats. 4th. Joined to a noun of time, it denotes a thing that has required or would require the time named for its production, accomplishment, or being due; as, برایلق‌چوجق bìr-àylìk-chòjuk, A child one month old; اوچ كونلك‌يول üch-ghyùnluk-yòl, three days' journey; ایلق àylìk, monthly pay; هفته‌لق hàftalìk, weekly pay. 5th. Joined to the name of any natural object which creates a distinction between different kinds of land, it designates land where those objects abound; as, اورمانلق òrmanlìk, a country of forests,

طاشلق tàshlìk, stony ground, rocky country; طاغلق dàghlìk, mountainous, hilly country. 6th. Joined to many nouns it forms a name of a thing special to what the simple noun indicates; as, چبوقلق chìbòklùk, a cupboard where pipes are kept; یازلق yàzlik, clothes, &c., peculiar to summer; توزلق tòzluk, gaiters, as especially designed to protect the legs from dust; طوزلق tùzluk, a salt-cellar; بشلك bèshlik, a five-piastre piece. 7th. Added to an adjective, it denotes the abstract quality of the same; as, ایولك ìyilik, goodness; بیاضلق bèyāzlìk, whiteness. 8th. Joined to the infinitives of verbs, it forms an abstract verbal noun; as, باقمقلق bàkmaklìk, the act of looking, looking in the abstract; كمكلك ghìtmeklik, the act of going.

لقا lìkā, *s. a.* The face, countenance, physiognomy.

لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), *s. a.*

A title of honour. [See لاقردی.

لقردی *or* لاقردی làkirdi, *s. t.* Talk, &c.

لقطه làkta, *s. a.* Any kind of found or stray property. [*s.a.* A stork.

لقلاق làklāk, لقلق làklàk (lèylek), لقلقیات làklàkìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Senseless chattering, vain babbling, arguments devoid of sense.

لقمه lòkma, *s. a.* A mouthful; a kind of globular fritter.

لقوم lùkūm (lòkum), *s. pl. a.* (*of* لقمه lòkma), Mouthfuls; (*as a Turkish singular*), a kind of small round cake-nut, and various kinds of small cake.

لقه lùka, *s. t.* Refuse silk used for filling inkstands before pouring in the ink.

لقیط làkīt, *s. a.* A foundling.

لك lik, *Turkish termination.* See لق lik. [reins.

لگام lìghyām, *s. p.* A bridle and

لگد lèked, *s. p.* A kick; a blow, slap, box, cuff; لگدزدہ lèked-zèdé, *and* لگدکوب lèked-kyūb, *a. p.* Kicked, beaten, trodden under foot.

لکن lākin, *c. a.* (*also* ولکن vè-lākin), But; —, lèghen, *s. t.* A ewer.

لکنت lùknet, *s. a.* Impediment; لکنت لسان lùknéti-lìssān, Impediment of speech.

لکه lèké, *s. t.* A spot, soil, stain, blemish; لکه دار lèkédār, *a. p.* لکه لو lèkéli, *a. t.* Soiled, stained, spotted, blemished; ا—, —et, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; —, *v.n.* To make spots, stains, blemishes; لکه لتمك lèkélemek, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; لکه لنمك lèkélenmek, لکه او lèké-òl, *v.n.* To become spotted, soiled, stained, blemished; لکه جی lèkéji, *s. t.* A scourer of stained clothes.

لم lèm, *ad. a.* (*in composition*), Not; لم یزل lèm-yèzìl, *a. a.* Which fades not away, eternal; لم یزلی lèm-yèzilī, *a. a.* Pertaining to the Eternal (God).

لمحه lèmha, *and* لمحة العین lèmhatu-"àyn, *s. a.* A look, glance; a moment.

لمس lèmss, *s. a.* Touching, feeling.

لمعان lèm"ān, *a. a.* Shining, sending forth rays of light.

لمعه lèm"a (*pl.* لمعات lèm"āt), *s. a.* A ray of light, flash.

لمق lamak, لمك lémek with soft verbs, *Turkish termination of infinitives*, which, added to many nouns, form verbs active or neuter.

لنك lènk, *a. p.* Lame; —, lînk, *and* لنكمه lînklama, *s. t.* A horse's trotting pace.

لنگر lèngher, *s. p.* A ship's anchor; لنگرانداز lènghèr-èndāz, *a. p.* Anchored, at anchored; او— —, lènghèr-èndāz-òl, *v.n.* To anchor, to cast anchor.

لنمق lanmak, لنمك lenmek for soft words, *Turkish terminations of infinitives*, which, added to many nouns or substantives, form verbs neuter.

لو lèv, *c. a.* If, even though, though; ولو wè-lèv, And even though; —, li, lï, lū, Turkish termination for forming adjectives from nouns, with the sense of *possessing*, or being somehow *related to*, the thing named.

لوا lîwā, *s. a.* A flag, banner, standard; a brigade of soldiers; ميرلوا mīri-lîwā, *s. t.* A brigadier or major-general in the army or a vice or rear-admiral in the navy.

لواحق lèwāhik, *s. pl. a.* (*of* لاحقه, *not used*), Appurtenances.

لوازم lèwāzim (*pl.* لوازمات lèwāzimāt), *s. pl. a.* (*of* لازمه lāzimé), Necessaries, needful things, requisites; inseparable accompaniments.

لواطه lîwāta, *s. a.* Sodomy, the act of the people to whom Lot (لوط Lūt) preached.

لوام lèvwām (*fem.* لوامه lèvwāmé), *a. a.* Reproaching, upbraiding; نفس لوامه nèfssi-lèvwāmé, The flesh, the carnal spirit, in the middle stage between utter rebellion and complete subjection, when it is forced to submit to the will, but not without an effort to domineer.

لوامع lèvāmi", *s. pl. a.* Rays, flashes;

bright, shining things.

لـوائـح lèwā'ih, *s. pl. a.* Manifest things; written reports, projects.

لوبيه lūbiy*a*, *s. p.* The haricot bean.

لوث lèvss, *s.a.* Dirt, filth, pollution.

لوح lèvh, لوحه lèvh*a*, *s. a.* A flat surface, plate, board, table, tablet, &c., which can be written over; لـوح محـفـوظ lèvh*i*-màhfūz (The preserved tablet), The tablet on which God has inscribed the decrees of His providence, the tablet of God's omniscience and prescience.

لوز lèvz, *s. a.* An almond.

لوغسه *or* لوغوسه lògh*u*ss*a*, *s. t.* A woman newly delivered in childbed.

لوقاندا lòkànd*a*, *s. t.* (*Italian*), An eating-house, a lodging-house, an inn, a hotel, a tavern.

لوكر lùky*u*n, *s. t.* A peculiar kind of oil cement, used for water-pipes, cocks, &c.

لولاك lèv-lāk, *comp. a.* If thou hadst not existed, had it not been for thee, (said to have been addressed by God to Muhammed, with the addition, "Verily the heavens had not been created." The ك is the Arabic pronoun, *thee* or *thy*; consequently Muhammed is styled كاف لولاك ky*ā*fi-lèv-lāk, the ك (*thou*) of the phrase or address لولاك).

لؤلؤ lù'lù', *s. a.* A pearl; لؤلؤ پاش lù'lù'-pāsh, *a.p.* Pearl scattering.

لوله lùlé, *s. t.* A bowl of a smoking-pipe; a large water-pipe or spout; a certain measure for water-pipes in the hydraulic system.

لوم lèvm, *s. a.* Blame, reproach, reprimand; —, —et, *v.n.* To speak blamingly.

لون lèvn, *s. a.* Colour; a kind, sort, species.

لونجه lònj*a*, *s.t.* A place for a lounge, for meeting.

لوند lèvend, *s. t.* A volunteer in a certain corps in days of old.

له l*a*, lé, *pr. t.* (*contracted from* ايله il*a*), With; —, lèh, *s. t.* Poland; —, l*à*hū, lèh, *comp. a.* For him or it; —, l*à*hū, *s. a.* (An acting or speaking in) favour (or for

some one); لهمه *or* لهمه *làhūma*, لهمده *or* لهمده *làhūmda*, In my favour; لهسنه *or* لهسنه *làhūssina*, لهسنده *or* لهسنده *làhūssinda*, In his, or her favour, &c.; لهلو *lèhli*, *a. t.* A Pole, Polish.

لها *làhā*, *comp. a.* For her *or* it.

لهجه *lèhjé*, *s. a.* The tongue; a language, idiom; the face, countenance, visage; —, *s. t.* The Polish language; Polish manner.

لهذا *lihāzā*, *comp. a.* For this, for this reason.

لهو *lèhv*, *s. a.* A playing, romping, diverting, amusing one's self.

لهیم *lèhim*, *s. t.* Solder; لهیملمك *lèhimlémek*, *v.a.* To solder.

لی *li*, *Turkish termination for adjectives, generally written* لو, which see.

لیاقت *liyākàt*, *s.a.* Merit, worthiness.

لیال *lèyāl*, لیالی *lèyālī*, *s. pl. a.* (*of* لیل *lèyl*), Nights.

لئام *li'ām*, *s. pl. a.* (*of* لئیم *lè'īm*), Wretches, reprobates.

لیت *lèyté*! *int. a.* Oh, that it were! Would to God!

لیث *lèyss*, *s. a.* A lion.

لیس *lèysa*, *a. negative*, It is not; there is not, is not; لیس لخبر کالعیان *lèysa-'l-khàber-kè-'l-'iyān*, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, *līss*, *a. p.* (*in composition*), Who licks; کاسه لیس *kyāssé-līss*, A lick-trencher, parasite.

لیف *līf*, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

لیك *līk* (*contr. for* لکن *lākin*), *c. p.* But.

لیل *lèyl*, *s. a.* The night; لیلاً *lèylan*, *ad. a.* By night; لیل ونهار *lèyl-u-nàhār*, Day and night; تساوی لیل ونهار *tèssāvī'i-lèyl-u-nàhār*, The equinox. [flower.

لیلاك *lèylāk*, *s. t.* The lilac tree or

لیله *lèylé*, *s. a.* A night; لیلة القدر *lèylétu-'l-kàdr* (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; لیله رغائب *lèylé'i-ràghā'ib*

(The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Rèjeb, being that of the conception of Muhammed; ليلهٔ معراج lèylé'i-mī"rāj (The night of the ascension), The night before the 26th day of Rèjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليلهٔ برات lèylé'i-bèrāt, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà"bān, in which it is supposed the recording angels close the register of the year; ليلهٔ مولد lèylé'i-mèvlèd (mèvlūd), The night of (Muhammed's) birth, being that before the 12th day of Rèbī"u-'l-èvvel; ليلهٔ زفاف lèylé'i-zīfāf, The bridal night.

ليمان līmàn, *s. t.* (*Greek* λιμήν), A harbour, port; ليمانلق līmànlĭk, *s. t.* State of calm of air and water; ليمان رئيسى līmàn-rè'īssi, *s. t.* A harbour-master; ليمان رئيسى پاشا līmàn-rè'īssi-pàsha (*formerly* بك bègh), The port-admiral.

ليمو līmū, *s. p.*, ليمون līmōn, *s. t.* A lemon.

ليموناته līmonāta, *s. t.* Lemonade.

لين lèyyin (*fem.* لينه lèyyinė), *a. a.* Gentle, mild, soft, yielding; —, lèyin, *prep. t.* During, during the time of; according to, after the manner of; لين الجانب lèyyinu-'l-jānib, *a. a.* Of a mild disposition.

لينت līnèt, *s. a.* Softness, emolliency; easiness of the bowels.

لئيم lè'īm, *a. a.* Worthy of blame and reproach.

م

م mīm. Twenty-seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *m* in English. Its numeral value in chronograms and astronomical tables is 40, and in the dates of letters it stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant,

that consonant takes an èsséré (—), for vowel; as بابام bàbam, My father, قلم kàlémim, My pen. Added to a verb in the 3*d pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèvèrim, I love; باقییورم bàkiyorim, I am looking; کتسم ghìtsem, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of ا or ه, as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سومه sèvma, Do not love; کلمدی ghèlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of ام *or* ایم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies, *I am*; تمیزادم tèmiz-àdamim, I am a respectable person.

ما mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which, whatever, so long as; (*added to interrogatives*) Soever.

مآب mà'āb, *s. a.* A resort, focus, place to which one returns; شوکتمآب shèvkɛt-mà'āb (Focus of autocracy), The Sultan.

ماباقی mā-bākī, *s. a.* That which remains.

مأبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite.

مابین mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā--bèyn*a*, *pr. a.* Between; amongst; مابیناوطهسی mābèyn-òd*assi*, *s. t.* A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; مابینهمایون mābeyni-hùmāyūn, The Sultan's ordinary reception rooms or palace.

مات māt*a*, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, màt, *s. p.* Checkmate; ا—, —et, *v.a.* To

checkmate (in chess); to frustrate.

ماتقدم mā-tàkàddɛm, *s. a.* The words or time preceding; ماتقدمدنبرو mā-tàkàddɛmdan-bèri, Ab antiquo, from times of old.

ماتم mātɛm, *s. p.* Mourning for the dead; ا—, —et, To mourn for the dead.

مآثر mà'āssir, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c.

مآثم mà'āssim, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Sins, evil deeds.

مأثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related or spoken of.

ماجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified.

ماجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure.

مأجوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

ماچین māchīn (māchun), *s. p.* Some indefinite part of China; چین‌وماچین chīn-u-māchīn, China in general.

ماحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

ماحضر mā-hàzar, *s. a.* That which is present or ready.

ماحی māhi, *s. a.* Who obliterates, annihilates.

مأخذ mè'khàz (*pl.* مآخذ mà'ākhiz), *s. a.* A place from which any thing is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخوذ mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مادام mā-dāma, *verb. a.* As long as —— endures; مادامکه mādām-ki, *c. t.* Since, as.

مادر mādɛr, *s. p.* A mother; مادرزاد mādɛrzād, *a. p.* Innate, inborn; مادری màdéri, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal; مادرانه mādéränɛ́, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مادّه māddɛ́, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, mādé, *a. p.* She, female.

مادی mâddî (*fem.* مادیه mâddìyyé), *a. a.* Material.

مادیان mâdiyân, مادیانه mâdiyâné, *s. p.* A mare.

مأذون mè'zûn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مار mâr, *s. p.* A snake, serpent; —, *Syriac*, Lord (title given to saints and bishops); —, mârr (*fem.* مارّه mârré), *a. a.* Which passes (through or by); مارالذکر mârru-'z-zìkr, *a. a.* The aforementioned. [month of March.

مارت màrt, *s. t.* The Syro-Roman

مارد màrid, *s. a.* An obstinate, refractory, rebellious person.

مارطی màrti, *s. t.* A sea-gull.

مارماهی mâr-mâhi, *s. p.* An eel (snake-fish). [lettuce.

مارول màrul, *s. t.* A lettuce, cos-

ماریه màriya, *s. t.* A ewe.

مازغال màzghal, *s. t.* An embrasure.

مازو *or* مازی màzi, *s. t.* A nut-gall, gall-nut.

ماسبق mâ-sèbak, *s. a.* That which precedes; preceding time.

ماسك mâssik (*fem.* ماسکه mâssiké),

a. a. Who or which holds fast, retains.

ماسوا mâ-sèwâ, *s. a.* That which is besides (any thing, particularly God; hence), the world, the flesh, and the devil. [captive.

مأسور mè'sûr, *a. a.* Captive, taken

ماسوره màssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measure of water-pipe in the system of hydraulics.

ماسه màssa, *s. t.* (*Italian*), A table, a dining-table.

ماشطه mâshita, *s. a.* A tire-woman; a woman who decks out brides.

ماشه màsha, *s. p.* Tongs or pincers.

ماشی mâshi, *s. a.* Any thing walking; a pedestrian; ماشیاً mâshiyan, *ad. a.* On foot, by way of walking.

ماصدق mâ-sàdak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضی mâzî (*fem.* ماضیه mâzìyyé), *a. a.* Which has gone by, former; —, *s. a.* The preterite, the past tense; فعل ماضی fi"li-mâzî, A verb in the preterite; حال ماضی

hāli-māzi, The imperfect tense, the past condition, or *past present*.

ماعدا mā-"àdā, *s. a.* Whatever is other; —, *ad. t.* Other; دن‌ماعدا dan-mā"àdā, Besides, else, further; اندن‌ماعدا àndan-mā"àdā, بوندن‌ماعدا bùndan-mā"àdā, *c. t.* Furthermore.

ماغون màghun, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافی‌البال mā-fī-'l-bāl, مافی‌الضمیر mā-fī-'z-zàmīr, *comp. a.* That which is in the heart or mind.

ماقبل mā-kàbl, *s. a.* The word (or words) or letter preceding, or the place thereof.

ماکان mā-kyān, *s. a.* That which is, was, or has been.

مأکل mè'kèl (*pl.* مآکل mà'ākil), *and* مأکول mè'kyūl (*pl.* مأکولات mè'kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماکیان mākiyān, *s. p.* A hen, a [fowl.

مال māl, *s. a.* Any thing that can be accounted property; money, effects; (*in the provinces*) sheep;

—, māl, *a. p.* (*in composition*), Who rubs; مالی mālī (*fem.* مالیه mālìyyé), *a. a.* Pertaining to the treasury, to the public finances; امورمالیه ùmūru-mālìyyé, Financial affairs; مالیت mālìyyèt, *s. a.* Value, valuableness, quality of being valuable; بیت‌المال bèytu-'l-māl, *or* بیت‌مال‌المسلمین bèytu-māli-'l-mùsslimīn, The public treasury; بیت‌المالجی bèytu-'l-māljì, *s. t.* An officer whose duty it is to calculate and collect the share of the public treasury from the estates of defunct persons, and from the spoils of war.

مآل mà'āl, *s. a.* The place to which one returns, a resort; the sense, meaning (of a sentence); مألسز mà'ālsiz, *a. t.* Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالاکلام mā-lā-kèlām, *a. a.* Beyond all expression; beyond controversy.

مالامال mālāmāl, *a. p.* Brimful, quite filled, full.

مالایعنی mā-lā-yà"nī, *a. a.* Vain, useless, worthless, trifling.

مالیخولیا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek* μέλαγχολη), Any vain idea.

مالزم *and* مالزمه mā-lèzimé, *s. a.* The needful, that which is necessary.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner, a king; او—, —òl, *v.n.* To own, possess, to be possessed, in possession; مالك‌ملك māliki-mìlk, مالكيوم‌الدين māliku-yèvmi-'d--dīn, God, the possessor of all sovereignty, king of the day of judgment.

مالكانه mālikyānė, *a. p.* Pertaining to a possessor; pertaining to a king; —, *s. t.* A manor, of which the tithes are paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف mè'lūf (*fem.* مألوفه mè'lūfė), *a. a.* Accustomed, usual, habituated, habitual.

ماله màla, *s. p.* A mason's trowel.

مالیده mālidė, *a. p.* Rubbed.

ماضا mā-màzā, *s. a.* What is past; مضامامضا màzā-mā-màzā, What is past is past; let bye-gones be bye-gones.

مامله mā-mèlek, *s. a.* What is possessed, one's possessions.

مأمن mè'mèn, *s. a.* A place of safety; a person in whom trust is placed.

مأمور mè'mūr, *a. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; مأموريت mè'mūrìyyèt, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

مأموره mè'mūré, *s. a.* An order, command; حسب‌المأموره hàssba-'l-mè'mūré, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

مأمول mè'mūl, *a. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; —, —et, *v.a.* To hope, expect, look for.

مأمون mè'mūn, *a. a.* Made safe and secure, free from fear.

ماندره màndra, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مانده mànda, *s. t.* A buffalo; —,

māndé, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فرومانده fùru-māndé, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع māni", *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment, difficulty; او—, òl, *v.n.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند mānènd, *a. p.* Like.

مانوس mè'nūss, *a. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانى (*for.* معنى) māni, *s. t.* A song; مانى حاعرمق māni-chà*ghir*mak, *v.n.* To sing a song.

ماوى (*for* مأوى) mè'và, *s. a.* A habitation, place of abode.

ماورا mā-vèrā, *s. a.* That which is behind or beyond; the space behind; ماوراء النهر mā-vèrā'u-'n-nèhr, Transoxiania. [has happened.

ماوقع mā-v*èka*"a, *s. a.* That which

ماوى màvi (*for* مائى mā'ī), *a. t.* Light blue. [tion, place of abode.

مأوى (*or* مأوا) mè'và, *s. a.* A habita-

ماه māh, *s. p.* The moon; a month, a solar or calendar month; ماه بماه māh-bè-māh, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month; ماهيه māhìyyé, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماهتاب māh-tāb (màhitàb), *s. p.* Moolight, moonshine; a squib, slow match, a port-fire.

ماهچه māhché, *s. p. dim.* A small moon, moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, flagstaffs, &c.

ماهر māhir, *a. a.* Well versed in any science or art.

ماهى māhī, *s. p.* A fish.

ماهيت māhìyyèt, *s. a.* The quiddity of any thing, the essence.

مائت mā'it, *a. a.* Dying; dead.

مائتين mì'atèyn, *s. a. dual* (*of* مائه mì'a), Two hundred.

مايخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.

مائده mā'idé, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.

مايس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.

مباحث mèbāhiss, *s. pl. a.* (*of* مبحث mèbhàss), Subjects treated of; paragraphs.

مباحثه mùbāhéssé, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; ا—, —et, *v.n.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy.

مباد mèbād, مبادا mèbādā, *int. p.* Be it not! God forbid!

مبادرت mùbādérèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; ا—, —et, *v.n.* To set about, set to work.

مبادله mùbādélé, *s. a.* A mutual exchanging; ا—, —et, *v.a.* To exchange.

مبادی mèbādi, *s. pl. a.* (*of* مبدأ mèbdè'), Sources, origins, beginnings.

مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior.

مبارزه mùbārézé, *s. a.* Conflict, fight, battle.

مبارك mùbārek, *a. a.* Blessed; —اولسون, mùbārek-òlsun! May

مایسترا màyisstra, *s. t.* (*Italian*), The main-sail; مایسترسرنی màyisstra-sèréni, The main-yard, مایسترهدیرکی màyisstra-dīrèghi, The main-mast.

مایع māyi", *a. a.* Fluid, liquid.

مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.

ماینه màyna! *int. t.* (*Italian*), Lower away; ا—, —et, *v.a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.

مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssìyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.

مایه māyé, *s. p.* The substance of which any thing is made, the material; leaven, ferment; مایه سز māyéssiz, *a. t.* Unleavened.

مائه mì'a, *a. a.* One hundred.

مایه سیل māyéssīl, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.

it be blessed! (*equivalent to our* "I wish you joy!")

مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same..

مباشرت mùbāshérèt, *s. a.* A setting one's self to work; ا—, —et, *v.n.* To set to.

مباعدت mùbā"adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.

مبالات mùbālāt, *s.a.* Consideration, regard, deference.

مبالغ mèbāligh, *s. pl. a.* (*of* مبلغ mèblagh), Sums (of money).

مبالغه mùbālagha, *s. a.* Exaggeration; ا—, —et, *v.n.* To exaggerate.

مبانی mèbānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.

مباهات mùbāhāt, *a. a.* A feeling proud, honoured; ا—, —et, *v.n.* To feel justly proud.

مباهی mùbāhī, *a. a.* Who feels proud, justly proud.

مبایعه mùbāya"a, *s. a.* A buying; buying up largely; ا—, —et,

v.a. To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبایعه‌جی mùbāya"aji, *s. t.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint.

مباین mùbāyin, *a. a.* Separate, distinct, unlike, different.

مباینت mùbāyénèt, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.

مبتدا mùbtédà, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition.

مبتدی mùbtédi, *s. a.* A novice, beginner.

مبتذل mùbtézèl, *a. a.* Little esteemed.

مبتغا mùbtéghà, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.

مبتلا mùbtélà, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.

مبتنی mùbténi, *a. a.* Built, founded, based.

مبتهج mùbtèhij, *a. a.* Rejoicing, joyful.

مبجل mùbèjjel, *a. a.* Honoured, to [whom honour is paid.

مبحث mèbhàss, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.

مبدأ mèbdè', *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.

مبدل mùbèddel, *a. a.* Changed for or into something else.

مبذول mèbzūl, *a. a.* Abundant, largely given.

مبرا mùbèrrā, *a. a.* Free, exempt.

مبرد mìbrèd, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.

مبرم mùbrèm, *a. a.* Urgent, which will not be put off; قضای مبرم kàzāyi-mùbrèm, Irresistible fate.

مبرور mèbrūr (*fem.* مبرورة mèbrūré), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورة khàdémāti-mèbrūré, Good and faithful services.

مبرهن mùbèrhèn, *a. a.* Proved, demonstrated by proofs.

مبسوط mèbsūt, *a. a.* Spread, extended.

مبشر mùbèshshir, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.

مبعوث mèb"ūss, *a. a.* Sent; deputed; raised from the dead; —, *s. a.* A deputy, a messenger.

مبغوض mèbghūz, *a. a.* Hated, detested, the object of enmity.

مبلغ mèblagh, *s. a.* A sum of money; —, mùbèlligh, *s. a.* One who communicates (intelligence, information).

مبلق mèblak (màb—), *s. a.* A spatula.

مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.

مبنی mèbnī, *a. a.* Built, founded, based.

مبهم mùbhèm, *a. a.* Doubtful, obscure in meaning.

مبهوت mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence, stultified.

مبیت mèbīt, *s. a.* A place for passing the night.

مبیض mùbèyyiz, *s. a.* A fair-copier; —, mùbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.

مبین mùbīn, *a. a.* Which distinguishes truth from error; clear, manifest; declaratory, explanatory; —, mùbèyyin, *a. a.* Which declares, makes manifest; —,

mùbèyyen, *a.a.* Declared, made manifest.

متابعت mùtāba"àt, *s. a.* A following, conforming to; l—, —et, *v.n.* To follow, to conform. [grieved.

متأثر mùté'èssir, *a. a.* Affected;

متأخر mùta'àkhkhir, *a.a.* Recent, modern; متأخرين mùta'àkhkhirīn, *s. pl. a.* The moderns.

متأذى mùté'èzzī, *a. a.* Pained, hurt, annoyed, vexed.

متاركه mùtāréké, *s. a.* A truce, suspension of hostilities, armistice.

متأسف mùté'èsssif, *a.a.* Sorry, grieved.

متاع màtā", *s. a.* Any object of merchandise, a piece of goods.

متاعب màtā"ib, *s. pl. a.* (*singular not used*), Fatigues, fatiguing things. [pained, afflicted.

متألم mùté'èllim, *a. a.* Grieved,

متانت mètānèt, *s.a.* Firmness, passive strength, solidity.

متأهل mùté'èhhil, *a.a.* Married, having a wife.

متبادل mùtébādil (*fem.* متبادله mùtébādilé), *a. a.* Interchangeable, interchanged; alternate (angles in geometry).

متبحر mùtébàhhir, *a. a.* Profound as the sea in erudition and learning.

متبوع mètbū", *a. a.* Obeyed, followed, conformed to; —, *s. a.* One's sovereign.

متتالى mùtétāli, *a.a.* Following each other in succession.

متجاسر mùtéjāssir, *a. a.* Daring, having the courage.

متجاوز mùtéjāviz (—jāwuz), *a. a.* Exceeding; passing; more (than any number).

متجسس mùtéjèsssiss, *a. a.* Who pries into, inquires into minutely.

متحاب mùtahābb (*fem.* متحابه mùtahābbé), *a. a.* Mutually friendly, mutually loving.

متحاشى mùtahāshi, *a. a.* Avoiding, abstaining from, keeping clear of.

متحتم mùtahàttim, *a. a.* Indispensable, absolutely necessary.

متحد mùttahid, *a. a* United, joined in one.

متحرك mútahàrrik, *a. a.* Moving, in motion; (a letter) followed

by a vowel in the same syllable.

متحصن mùtahàsssin, *a. a.* Who fortifies or shuts himself up in a stronghold or fortress.

متحلی mùtahàllī, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متحمل mùtahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring.

متحیر mùtahàyyir, *a. a.* Astounded, astonished.

متحیز mùtahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متخشع mùtakhàshshi", مستخضع mùtakhàzzi", Endowed with humility, who humbles himself.

متخطی mùtakhàttī, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متخلص mùtakhàlliss, *a. a.* Bearing [a literary surname.

متخیل mùtakhàyyil (*fem.* متخیله mùtakhàyyilé), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متخیله kùvvéti-mùtakhàyyilé, The imaginative faculty.

متداول mùtédāvil, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.).

متدین mùtédèyyin, *a. a.* Religious, [pious.

متذکر mùtézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering.

متذلل mùtézèllil, *a. a.* Humbling himself, abasing himself.

مترادف mùtérādif (*fem.* مترادفه mùtérādifé), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراکم mùtérākim, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mùtérèttib, *a. a.* Which enters into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mùtèrjim, *s. a.* A translator; —, mūtèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mùtèrjimi-èvvel, Chief translator (title of the principal assistant of the Interpreter of State).

مترجی mùtérèjjī, *a. a.* Hoping,

wishing, anxiously looking.

مترحم mùtéràhhim, *a. a.* Compassionate (man).

متردد mùtéràddid, *a. a.* Doubtful, leaning first to one opinion and then to another, hesitating which to choose; coming and going, going to and fro.

مترس mètèriss, *s. t.* Works of circumvallation, field-works round a camp, trenches, breast-works.

مترشح mùtéràshshih, *a. a.* Transuding, exuding.

مترصد mùtéràsssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mùtéràkkib, *a. a.* Looking for, expecting, hoping, wishing.

مترقی mùtéràkki, *a. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quantity or in rank); reaching, attaining.

مترکب mùtéràkkib, *a. a.* Composed, consisting (of several things).

متروك mètrūk, *a. a.* Abandoned, left, neglected; متركات mètrūkyāt, *s. pl. a.* Property left behind at *death.*

متزاحف mùtézāhif, *a. a.* Drawn up and advancing in order of battle.

متزاحم mùtézāhim, *a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزايد mùtézāyid, *a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوی mùtèssāvī, *a. a.* Reciprocally equal to one another.

متسری mùtèssèrri, *a. a.* Having a slave concubine.

متسلط mùtéssàllit, *a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلم mùtéssèllim, *s. a.* A governor of a single town or district.

متسلی mùtéssèlli, *a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه mùtéshābih, *a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشاعر mùtéshā"ir, *s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggrel.

متشبث mùtéshèbbiss, *a. a.* Taking hold of, taking in hand; having

recourse to; setting to work.

متشبه mùtéshèbbih, *a. a.* Mutually resembling each other.

متشرع mùtéshèrri", *a. a.* Versed in the canon law.

متشرف mùtéshèrrif, *a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب mùtéshà""ib, *a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.).

متشكر mùtéshèkkir, *a. a.* Thankful, [grateful.

متشكل mùtéshèkkil, *a. a.* Formed, figured, put in form.

متشكى mùtéshèkkī, *a. a.* Complaining, lamenting.

متصادف mùtéssādif, *a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متصادم mùtèssādim, *a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر mùtéssàbbir, *a. a.* Patient through reflexion, long-suffering.

متصدى mùtéssàddī, *a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف mùtéssàrrif, *s. a.* An absolute governor of a large province;—, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف mùttassif, *a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality).

متصل mùttassil, *a. a.* Joined, touching; —, *ad. t.* Continually.

متصور mùtéssàvver, *a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف mùtéssàvvif, *s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion.

متضاعف mùtézā"if, *a. a.* Doubled or increased many fold.

متضرر mùtazàrrir, *a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع mùtédàrri", *a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع mùttazi", *a. a.* Low, abject, humble.

متضمن mùtazàmmin, *a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —,

s. a. Surety, guarantee, bail.

متطابك mùtétābík, *a. a.* Mutually conformable, agreeing, corresponding, similar.

متطارڤ mùtétārík, *a. a.* Following closely behind each other.

متطاهر mùtétāhir, *a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.

متطرڤ mùtétàrrik, *a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly. [made clean.

متطهر mùtétàhhir, *a. a.* Cleansed,

متظلل mùtazàllil, *a. a.* Protected, or taking protection under the shade.

متظلم mùtazàllim, *a. a.* Who complains of injury or wrong.

متظهر mùtazàhhir, *a. a.* Who leans his back against any support.

متعاقب mùta"ākíb, *a. a.* Following each other in succession. [High.

متعال mùta"āl, *a. a.* (God) Most

متعاهد mùta"āhid, *a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.

متعبد mùta"àbbid, *a. a.* Devout, practically devotional.

متعجب mùta"àjjib, *a. a.* Surprised, wondering.

متعدد mùta"àddid, *a. a.* Numerous.

متعدى mùta"àddī, *a. a.* Transitive (a verb).

متعذر mùta"àzzir, *a. a.* Impossible, beset with valid obstacles.

متعرض mùta"àrriz, *a. a.* Meddling, injuriously interfering.

متعسر mùta"àsssir, *a. a.* Surrounded with difficnlty. [stinking.

متعفن mùta"àffin, *a. a.* Putrid;

متعلق mùta"àllik, *a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات mùta"àllikāt, *s. pl. a.* Dependants and relatives; appurtenances.

متعه mùt"a, *s. a.* A temporary marriage (practised in Persia).

متعهد mùta"àhhid, *a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).

متعين mùta"àyyin, *a. a.* Distinguished, notable (person); متعينان mùta"àyyinān, *s. pl. p.* Distinguished, principal persons.

متغلب mùtéghàllib, *a. a.* Exercising an illegal and violent authority; —, *s. a.* A rebel or enemy successful for a time.

متغير mùtéghàyyir, *a. a.* Changed, altered; spoilt, ruined.

متفاوت mùtéfāvit, *a. a.* Unequal in quantity, differing.

متفحص mùtéfàhhiss, *a. a.* Curious, minute and diligent in inquiry.

متفرج mùtéfèrrij, *s. a.* (*pl.* متفرجين mùtéfèrrijīn), A promenader.

متفرد mùtéfèrrid, *a. a.* Isolating one's self; rebellious, declaring one's self independent.

متفرع mùtéfèrri", *a. a.* Derived as a branch or ramification; متفرعات mùtéfèrri"āt, *s. pl. a.* Details; ramifications, branches.

متفرق mùtéfèrrik (*fem.* متفرقه mùtéfèrrika), *a. a.* Separate.

متفرقه mùtéfèrrika, *s. a.* Title of a corps of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.

متفق mùttéfik, *a. a.* United (in any moral manner); —, *s. a.* An ally, confederate; متفق الرأى mùttéfiku-'r-rè'y, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; متفق عليه mùttéfiku-"àlèyh, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متفقد mùtéfàkkid, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفقه mùtéfàkkih, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متفكر mùtéfèkkir, *a. a.* Thoughtful, thinking.

متفوق mùtéfèvwik, *a. a.* Superior [(to any thing.)

متقابل mùtékābil, *a. a.* Opposite to each other.

متقاضى mùtakāzī, *a. a.* Who duns. presses for payment.

متقاعد mùtakā"id, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقدم mùtakàddim, *a. a.* Preceding, going before; متقدمين mùtakàddimīn, The ancients.

متقرب mùtakàrrib, *a. a.* Approaching.

متقلد mùtakàllid, *a. a.* Who wears

round the neck; who obeys, follows.

متقن mùttakin, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقي mùttakī, *a. a.* Pious, devout, [God-fearing.

متكا mùttékyà, *s. a.* Any thing on which one may lean or recline.

متكبر mùtékèbbir, *a. a.* Proud, puffed up.

متكفل mùtékèffil, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف mùtékèllif, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم mùtékèllim, *a. a.* Who speaks; — نفس nèfssi-mùtékèllim (The speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; نفس متكلم مع الغير nèfssi-mùtékèllim-mà"é-'l-ghàyr (The speaker's self with others), The first person plural.

متكي mùttékī, *a. a.* Leaning against [on the elbow.

متكيف mùtékèyyif, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم mùtélātim, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافي mùtélāfī, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.)

متلاقي mùtélākī, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالي (*for* متلألئ mùtélè'li'), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ mùtélèzziz, *a. a.* Enjoying (any thing pleasant), deriving pleasure.

متلفظ mùtélàffiz, *a. a.* Pronounced.

متلقب mùtélàkkib, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون mùtélèvvin, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمادي mùtémādī, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, *or* متماديًا mùtémādiyyan, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع mùtémètti", *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of any thing). [to any thing.

متمثل mùtémèssil, *a. a.* Conforming

متمدن mùtémèddin, *a. a.* Esta-

blished, settled (in some country).

متمرد mùtémèrrid, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متمسك mùtémèssik, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متمكن mùtémèkkin, *a. a.* Established (in any place).

متملك mùtémèllik, *a. a.* Possessed of (any thing), possessing.

متمم mùtèmmim, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متمنى mùtémènnī, *a. a.* Desiring, asking, praying (for some thing); — *or* متمنا mùtémènnà, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متموج mùtémèvvij, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متمول mùtémèvvil, *a. a.* Rich, possessing much property.

متن mètn, *s. a.* The text of any work commented upon.

متناسب mùténāssib, *a. a.* Mutually proportionate, inter-proportionate; well-proportioned in shape; اربع متناسبه èrbà"i-mùténāssébé (The four proportionals), The rule of three, the rule of proportion.

متناظر mùténāzir, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متنافى mùténāfī, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متناقض mùténākiz, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متناوب mùténāvib, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول mùténāvil, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهى mùténāhī, *a. a.* Finite, ending; نامتناهى nā-mùténāhī, Infinite, endless.

متنبع mùténèbbi", *a. a.* Rising, taking rise (a spring, river, &c.).

متنبه mùténèbbih, *a. a.* Aware, advised; on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand).

متنعم mùténà""im, *a. a.* In the enjoyment of some good.

متنفر mùténèffir, *a. a.* Disgusted;

in flight, running away.

متنفس mùténèffiss, *a. a.* Who or which breathes, breathing.

متنكر mùténèkkir, *a. a.* Incognito, not recognisable.

متنوع mùténèvvi", *a. a.* Various, different.

متواتر mùtéwātir, *a. a.* Publicly known, generally spoken of.

متوارث mùtéwāriss, *a. a.* Inheriting in succession.

متوارد mùtéwārid, *a. a.* Successively arriving.

متوارى mùtéwāri, *a. a.* Getting behind any thing and so being lost from sight.

متوازى mùtéwāzī, *a. a.* Parallel to each other.

متواضع mùtéwāzi", *a. a.* Humble, self-humbling.

متوالى mùtéwālī, *a. a.* Successive, in uninterrupted succession; منوالية mùtéwālìyyétɛn, *ad. a.* In uninterrupted succession, one after the other.

متوجه mùtéwèjjih, *a.a.* Turning the face (towards an object); pointed, directed; travelling in the direction (of a place).

متورع mùtévèrri", *a. a.* Pious, devout.

متوسط mùtéwàssit, *a.a.* Intervening; middling (quality).

متوسل mùtévèssil, *a. a.* Trusting solely (in God).

متوطن mùtawàttin, *a. a.* Settled (in a country as a home).

متوفى *or* متوفا mùtéwèffà, *a. a.* Dead, defunct.

متوقع mùtéwàkki", *a. a.* Waiting in expectation.

متوقف mùtéwàkkif, *a.a.* Waiting for the decision, depending on the decision.

متوقى mùtéwàkkī, *a. a.* Cautious, timid.

متوكل mùtévèkkil, *a. a.* Relying, trusting, depending; متوكلاً على الله mùtévèkkilan-"àla-'llāh, *ad. a.* Putting his trust in God.

متولد mùtévèllid, *a.a.* Born.

متولى mùtévèllī, *a. a.* Turning away (from any thing); —, *s. a.* A trustee of property in mortmain.

متهالك mùtahālik, *a.a.* Casting himself precipitately (into danger or trouble).

متهم mùttéhim, *a. a.* Culpable, guilty, convicted of a fault.

متهور mùtéhèvvir, *a. a.* Headstrong,

violent, inconsiderate.

متهيج mùtéhèyyij, *a. a.* Set in motion (dust, troops, &c.).

متهيى mùtéhèyyī, *a. a.* Prepared, equipped, in readiness.

متيسر mùtéyèsssir, *a. a.* Facilitated, made easy of accomplishment; becoming accomplished without difficulty.

متيقظ mùtéyȧkkiz, *a. a.* Awake; on his guard, watchful.

متين mètīn, *a. a.* Strong, firm.

مثابرت mùssābéret, *s. a.* Setting to (at work), turning to.

مثابه mèssābé, *s. a.* Place or degree (of estimation).

مثال mìssāl, *s. a.* An example, an illustration; a similar thing, counterpart; a command, order; عالم مثال "ālémi-mìssāl, The world of counterparts, in which every thing occurs, immaterially, in exactly the same time and order as here below materially; a dream.

مثبت mùssbit, *a. a.* Which confirms; —, mùssbèt, *a. a.* Confirmed, proved.

مثقال mìsskāl, *s. a.* A weight for pearls, &c., equal to about 3 dwts. troy.

مثل mèssel, *s. a.* A parable, proverb; —, mìssl, *s. a.* A like thing or quantity; ايكى مثلى ìki-mìssli, Twice the quantity; مثلا mèssélā, *ad. a.* For example; as for example; if, for example; ضرب مثل zàrbi-mèssel, A proverb.

مثلث mùssèllɛss, *a. a.* Three-fold, composed of three parts; —, *s. a.* A triangle; a preparation of wine boiled with spices and sweetened; مثلثات mùssèlléssāt, *s. pl. a.* Trigonometry, trigonometrics; مثلثات كرويه mùssèlléssāti-kyùrévìyyé, Spherical trigonometry; مثلث متساوى الاضلاع mùssèlléssi - mùtéssāvìyyu -'l -ȧdlā", An equilateral triangle; —, مثلث متساوى الساقين mùssèlléssi-mùtéssāvìyyu -'ss - sākàyn, An isosceles triangle; —, مثلث مختلف الاضلاع mùssèlléssi-mùkhtèlifu-'l-ȧdlā", A scalene triangle; —, مثلث قائم الزاويه

mùssèlléssi - kā'imu -'z - zāvìyyé, A right - angled triangle; —منفرج الزاويه, mùssèlléssi - -mùnfèriju -'z - zāvìyyé, An obtuse-angled triangle; —حادالزوايا, mùssèlléssi - hāddu -'z - zèwāyā, An acute-angled triangle.

مثلاو mìssìlli, *a. t.* Like, similar, of a kind, of a sort; بومثلاو bū - -mìssìlli, Of this kind; اول مثلاو (ò)-mìssìlli, Of that kind.

مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.

مثمن mùssèmmen, *s. a.* An octogon.

مثنوى mèssnévī, *s. a.* Poetry, every two successive lines or hemistichs of which rhyme with each other.

مثوبت mèssūbet, *s. a.* A promised reward (for good actions).

مثول mùssūl, *s. a.* The standing respectfully in waiting for orders.

مثوى *or* مثوا mèsswà, *s. a.* A place of rest or habitation.

مثيب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a virgin, depucelated.

مجاب mùjāb, *a. a.* Answered, accepted; acceptable (prayer).

مجادله mùjādélé, *s. a.* Controversy, contention, dispute; ا—, —et, *v.n.* To contend, dispute.

مجار màjar, *s. t.* A Hungarian; Hungary; الثوني—, màjar-àltìni, A ducat.

مجارى mèjārī, *s. pl. a.* (*of* مجرى mèjrà), Beds (of rivers), courses; the tracks in which things move.

مجاز mèjāz, *a. a.* Permitted, lawful; —, *s. a.* A metaphor; —, mùjāz, *a. a.* Permitted, licit, lawfûl; مجازى mèjāzī, *a. a.* Metaphorical, figurative.

مجازات mùjāzāt, *s. a.* Punishment; ا—, —et, *v.n.* To punish.

مجال mèjāl, *s. a.* Power, strength, ability (to do any thing).

مجالس mèjāliss, *s. pl. a.* (*of* مجلس mèjliss), Assemblies; councils.

مجالست mùjāléssèt, *s. a.* A sitting down in company (with any one).

مجامعت mùjāma"àt, *s. a.* Sexual intercourse.

مجاملة mùjāmélé, *s. a.* A good, kind, honourable treatment.

مجاناً mèjjānan, *ad. a.* Gratis, gra-

tuitously (received or acquired).

مجانبت mùjānébèt, *s. a.* An avoiding, keeping away (from); —, —*et*, *v.n.* To avoid, keep away.

مجاوبه mùjāvébé, *s. a.* An answering each other; altercation.

مجاور mùjāvir, *a. a.* Neighbouring.

مجاهد mùjāhid, *s.a.* One who strives earnestly; a champion of the faith.

مجاهده mùjāhédé, *s. a.* A zealous striving; fighting for the faith.

مجبور mèjbūr, *a. a.* Constrained; put in its place and bound up (a broken bone or sprained joint); obliged (by force or by favour); مجبوریت mèjbūrìyyèt, *s. a.* Constraint; necessity; obligation. [natural.

مجبول mèjbūl, *a. a.* Innate, inborn,

مجتبا *or* مجتبی mùjtébà, *a. a.* Elected, selected, chosen.

مجتمع mùjtèmi", *a. a.* Collected together, gathered together.

مجتنب mùjtènib, *a. a.* Who avoids, keeps away.

مجتهد mùjtèhid, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.

مجد mèjd, *s. a.* Majesty; —, mùjìdd, *s. a.* One who earnestly endeavours.

مجدد mùjèddid, *s. a.* A renewer; —, mùjèddèd, *a. a.* Renewed, renovated; new; مجددًا mùjèddédan, *ad. a.* Anew, afresh, again. [crazy.

مجذوب mèjzūb, *a. a.* Attracted;

مجرا *or* مجری mèjrà, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.

مجرب mùjèrreb, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.

مجرد mùjèrred, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.* Only, merely, for nothing else but. [offender.

مجرم mùjrim, *s. a.* A culprit, an

مجروح mèjrūh, *a. a.* Wounded.

مجری mèjrà, *s. a.* See مجرا.

مجزوم mèjzūm, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated;

marked with the sign ـْ (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination taken in any case; a determined opinion.

مجسم mùjèsssem, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاویهٔ مجسمه zāvìyyé'i-mùjèsssémé, A solid angle.

مجلا *or* مجلی mùjèllà, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.

مجلد mùjèllid, *s. a.* A bookbinder; —, mùjèlled, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.

مجلس mèjliss, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.

مجمر mìjmer, مجمره mìjméré, *s. a.* A censer.

مجمع mèjmà", *s. a.* Any place in which things are collected together; —, *and* مجمعه mèjma"à, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book. [summary.

مجمل mùjmèl, *s. a.* Concise, abstract,

مجموع mèjmū", *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.

مجند mùjènned, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out. [sessed with a devil).

مجنون mèjnūn, *a. a.* Mad (pos-

مجوز mùjèvvèz, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).

مجوزه mùjèvvézé, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.

مجوسی mèjūssī, *s. a.* A fire-worshipper, a magian.

مجوف mùjèvwèf (mùjèvf), *a. a.* Hollow inside.

مجوهر mùjèvhèr, *a. a.* Ornamented with pearls and precious stones.

مجهز mùjèhhèz, *a. a.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship). [ability.

مجهود mèjhūd, *s. a.* One's utmost

مجهول mèjhūl, *a. a.* Unknown; passive (*a verb, so called because,*

in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out).

مجی mèjī, *s. a.* Arrival, a coming.

مجیب mùjīb, *s. a.* One who answers or grants a request.

مجید mèjīd, *a. a.* Most glorious, clothed in great majesty; المجید èl-Mèjīd, *s. a.* God; عبدالمجید "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of the present Sultan*). [pier.

مچ mèch, *s. t.* A small sword, ra-

محابا mùhābā, محابات mùhābāt, *s. a.* Respect of persons, consideration; بی‌محابا bī-mùhābā, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

محاذات mùhāzāt, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line.

محاذی mùhāzī, *a. a.* In the same line; parallel; equal.

محارب mùhārib, *a. a.* At war, in a state of warfare.

محاربه mùhārébé, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

محاسبه mùhāssébé, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts; محاسبه‌جی mùhāssébéji, *s. t.* An auditor or accountant-general; —قلمی, mùhāssébé-kàlémi, *s. t.* An audit-office or accountants'-office of the Treasury.

محاسن màhāssin, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

محاصر mùhāssir, *s. a.* A beseiger.

محاصره mùhāssara, *s. a.* A seige; a blockade; ا—, —et, *v. a.* To beseige; to blockade.

محاط mùhāt, *a. a.* Surrounded, encircled; محاطعلم *or* محاطعلم mùhāti-"ilm, Embraced in the knowledge, known.

محافظ mùhāfiz, *s. a.* The governor of a fortified town.

محافظه mùhāfaza, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; ا—, —et, *v. a.* To guard, keep, protect, defend.

محافل màhāfil, *s. pl. a.* (*of* محفل

màhfil, *not used in this sense*), Assemblies, places where people assemble; society.

محا màhak, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

محاكمه mùhākémé, *s. a.* The trial (of a person by a judge); ا—, —et, *v. a.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial,

محل màhāll, *s. pl. a.* (*of* محل màhàll), Places; —, mùhāl, *a. a.* Impossible.

محالة màhālé, *s. a.* Fraud, deceit, trick; لامحالة lā-màhālé, *ad. a.* Without fail.

محامد màhāmid, *s. pl. a.* (*of* محمدت màhmédet), Acts or qualities worthy of praise and glory.

محاورة mùhāvéré, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

محب mùhìbb, *s. a.* An affectionate friend; محبانه mùhìbbāné, *a. p.* محبي mùhìbbī, *a. a.* Pertaining to a friend. [friendship.

محبة màhàbbet, *s. a.* Affection,

محبس màhbèss, *s. a.* A prison, place of confinement.

محبوب màhbūb (*fem.* محبوبه màhbūbé), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

محبوس màhbūss, *a. a.* Imprisoned.

محتاج mùhtāj, *a. a.* Needing, in need, in want; needy, poor.

محترق mùhtèrik, *a. a.* Burnt by a conflagration.

محترم mùhtérèm, *a. a.* Honoured, held in honour, respected, venerated.

محتسب mùhtèssib, *s. a.* A chief officer of excise, having a supervision over merchants and shopkeepers, at present called احتساب ناظری ìhtissāb-nāziri.

محتكر mùhtèkir, *s. a.* One who keeps back provisions from market in hopes of creating a scarcity and selling dear.

محتمل mùhtémèl, *a. a.* Possible, probable.

محتمي mùhtèmī, *a. a.* Who avoids hurtful articles of food, or diet.

محتوي mùhtèvī, *a. a.* Compre-

hending, containing, embracing.

محجوب màhjūb, *a. a.* Ashamed; bashful.

محدب mùhàddeb, *a. a.* Convex.

محدث mùhàddiss, *s. a.* An author who treats of the acts and words of Muhammed; —, mùhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient).

محدد mùhàddid, *s. a.* A tracer of *limits* and boundaries.

محدود màhdūd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

محذور màhzūr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

محذوف màhzūf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

محراب mìhrāb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to shew in which direction to turn in prayer.

محرر mùhàrrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, mùhàrrèr, *a. a.* Written; محررات mùhàrrérāt, *s. pl. a.* Writings.

محرف mùhàrref, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

محرك mùhàrrik, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

محرم màhrèm, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, mùhàrrem, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); محرمات mùhàrrémāt, *s. pl. a.* Unlawful things; نامحرم nā-màhrem, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

محروس màhrūss (*fem.* محروسه màhrūssé), *a. a.* Defended, protected; محروسه màhrūssé, *s. a.* A city, fortified city; ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssé, (The defended dominions), The Ottoman territory.

محروم màhrūm, *a. a.* Deprived;

without; disappointed.

محزون màhzūn, *a. a.* Grieved, afflicted, sorrowing.

محسن mùhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mùhàsssèn, *a. a.* Approved, worthy of approbation; محسنات mùhàsssénāt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

محسوب màhsūb, *a. a.* Counted, reckoned; محسوبًا màhsūban, *ad. a.* On account of, towards the account of.

محسوس màhsūss, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

محشر màhshɛr, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

محصل mùhàsssil, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); محصل الكلام màhsalu-'l-kèlām, *or* mùhàsssalu-'l-kèlām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

محصن mùhàsssan, *a. a.* Guarded round about, fortified; محصنات mùhàsssanāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

محصود màhsūd, *a. a.* Reaped, mown.

محصور màhsūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

محصول màhsūl, *s. a.* Produce, fruit; محصولدار màhsūldār, *a. p.* Fruitful.

محض màhz, *a. a.* Sheer, pure; محضا màhzā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

محضر màhzàr, *s. a.* A petition signed by all the people present (*called also* عرض محضر "àrzi-màhzar"); —, mùhzir, *s. a.* An officer who cites or summons people before a court of justice.

محط màhàtt, *s. a.* A halting-place, where the baggage-animals are unloaded.

محظوظ màhzūz, *a. a.* Pleased, glad; محظوظيت mùhzūzìyyèt, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

محفظه màhfaza, *s. a.* A case (for protecting any thing).

محفل màhfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; همایون—, màhfili-hùmāyūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

محفوظ màhfūz, *a. a.* Preserved; لوح محفوظ lèvhi-màhfūz (The preserved tablet), The tablet of God's providential decrees.

محقر mùhàkkar, *a. a.* Contemned; contemptible.

محقق mùhàkkàk, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated.

محك màhàkk (mèhènk), *s. a.* A touchstone.

محكم mùhkèm, *a. a.* Strong; well fortified; tight.

محكمه màhkémé (mèhkémé), *s. a.* A court of justice.

محكوك màhk*y*ūk, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.

محكوم màhk*y*ūm, *a. a.* Subject to any jurisdiction; عليه—, màhk*y*ūmun-"àlèyh, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.

محكی màhkī, *a. a.* Related, narrated, recounted; محكی عنه màhkìyyun-"ành, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; محكی فیه màhkìyyun-fìh, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.

محل màhàll, *s. a.* A place; the proper place for any thing; a fitting place; a place in which any thing occurs; اهل فی محله èhluhu-fī-màhàllihi, The right man in the right place.

محلول màhlūl, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.

محله màhàllé (*pl.* محلات màhàllāt), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town.

محلی mùhàllà, *a. a.* Adorned (with [ornaments].

محمد mùhàmmed, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); محمدی mùhàmmédī (*fem.* محمدیه mùhàmmédìyyé), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.

محمدت màhmédet, *s. a.* A praise-

worthy point of character; praise, glory.

محمل màhmil, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.

محمود màhmūd, *a. a.* Praised, glorified.

محمول màhmūl, *a. a.* Loaded (upon any thing), placed upon; imputed, attributed.

محموم màhmūm, *a. a.* Attacked with fever.

محمی màhmī (*fem.* محمیه màhmìyyé), *a. a.* Protected; محمیه màhmìyyé, *s. a.* A city.

محنت mìhnèt, *s. a.* (*pl.* محن mìhàn), A source of grief, a trouble, affliction.

محو màhv, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; ا—, —et, *v.a.* To obliterate; to demolish; محوواثبات màhv-u-ìssbāt, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings, or in buildings).

محور mìhvɛr, *s. a.* An axis.

محول mùhàvvel, *a. a.* Referred to,

turned over to, left to the care or decision of (some person).

محی mùhyī, *a. a. for* محیی, which see.

محیط mùhīt, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; بحرمحیط bàhri-mùhīt, The ocean, as surrounding the habitable earth.

محیی mùhyī, *s. a.* Who animate gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land).

مخابره mùkhābérɛ́, *a. a.* Correspondence by letter or message; ا—, —et, *v.a.* To correspond, to hold communication.

مخادنت mùkhādénet, *s.a.* Friendship, amity.

مخاذیل màkhāzīl, *s. pl. a.* (*of* مخذول màkhzūl), Low wretches, rascals.

مخارج màkhārij, *s. pl. a.* (*of* مخرج màkhrèj), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.

مخازن mȧkhāzin, *s. pl. a.* (*of* مخزن makhzen), Magazines, storehouses, cellars.

مخاصمه mùkhāssamé, *s. a.* A litigating.

مخاطب mùkhātab, *a. a.* Addressed in speech by any one; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب mùfrèd-mūkhātab, The second person singular; جمع مخاطب jèm"i-mùkhātab, The second person plural.

مخاطبه mùkhātaba, *s. a.* An addressing any one in speech.

مخاطره mùkhātara, *s. a.* Danger, peril.

مخالب màkhālib, مخاليب màkhālīb, *s. pl. a.* (*of* مخلب mìkhlèb, مخلاب mìkhlāb), Claws, talons.

مخالصت mùkhālésset, *s. a.* Sincerity of friendship.

مخالطه mùkhālata, *s. a.* Intercourse.

مخالف mùkhālif, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.

مخالفت mùkhāléfèt, *s. a.* Opposition; an opposing; I—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.

مخبر mùkhbir, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.

مختار mùkhtār, *a. a.* Preferable; having the option, free to choose; —, *s. a.* Choice, election made; فاعل مختار fā"ili-mùkhtār, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.

مخترع mùkhtèri", *s. a.* An inventor, introducer.

مخشع mùkhtèshi", *a. a.* Humble, who acts humbly.

مختص mùkhtàsss, *a. a.* Appropriated, dedicated.

مختصر mùkhtassar, *a. a.* Abridged, abbreviated, curtailed; short; of moderate dimensions.

مختفی mùkhtèfī, *a. a.* Who hides himself.

مختل mùkhtèll, *a. a.* Spoilt, deranged, injured.

مختلط mùkhtèlit, *a. a.* Mixed, composite, compound.

مختلف mùkhtèlif, *a. a.* Various, divers, different, dissimilar; مختلف الاضلاع mùkhtèlifu-'l-àdlā", *a. a.* Scalene (triangle).

مختوم màkhtūm, *a. a.* Sealed; طین‌مختوم tīni-màkhtūm (Sealed earth), *s. a.* Lesbian clay.

مخدره mùkhàddéré (*pl.* مخدرات mùkhàddèrāt), *s. a.* A veiled woman, a chaste, retiring, modest, virtuous woman.

مخدوم màkhdūm, *s. a.* A master whom one serves; a son.

مخذول màkhzūl, *s. a.* A miserable wretch.

مخرج màkhrèj, *s. a.* An issue, outlet; any part of the organs of speech where the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the *"ulémā* or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, mùkhrèj, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخروط màkhrūt, *s. a.* A cone; مخروطی màkhrūtī, *a. a.* Conical; مخروطیات màkhrūtiyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections.

مخزن màkhzen, *s. a.* A magazine, storehouse; a cellar.

مخصص mūkhàsssass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص màkhsūss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; مخصوصیت màkhsūssìyyèt, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب màkhtūb (*fem.* مخطوبه màkhtūbé), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطور màkhtūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف mùkhàffèf, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter).

مخفی màkhfī, *a. a.* Secret, secreted, hidden.

مخل mùkhàll, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخلاب mìkhlāb, مخلب mìkhleb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد mùkhàlled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص màkhlàss, *s. a.* The additional

name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: رشيد Rèshīd, عالى "Alī, فوأد Fù'ād, are of this description; عمر "Umèr, اسماعيل Issmā'īl, محمود Màhmūd, are not; —, mùkhliss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, mùkhàlliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه mùkhlissānè, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف mùkhàllef, *a. a.* Left behind (at death); مخلفات mùkhàlléfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط màkhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع mèkhlū", *a. a.* Deposed, dethroned; removed.

مخلوق màkhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات màkhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس mùkhàmmess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمور màkhmūr, *a. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخوف màkhūf, *a. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير mùkhàyyer, *a. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم mùkhàyyem, *a. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp; مخيمگاه mùkhàyyem-ghyāh, A camp, a place where an army is encamped.

مد mèdd, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the

prolongation of voice in a long vowel; the sign ⁀, which is used for marking a long initial ا, or the suppression of a long medial ا; as آفـــت āfet, رَحْمَن ràhmān; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; ا—, —et, *v.a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح mèddāh, *s. a.* A public story-teller.

مداخل mèdākhil, *s. pl. a.* (*of* مدخل mèdkhàl), Entries, inlets; income, receipts; —, mùdākhil, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله mùdākhalé, *s. a.* An interference; ا—, —et, *v.n.* To interfere.

مداد mèdād, *s. a.* Writing ink.

مدار mèdār, *s. a.* The point or place at, or about which, things revolve or turn; a centre; a tropic; مدارسرطان mèdāri-sèratān, The tropic of Cancer; مدرجدی mèdāri-jèdi, The tropic of Capricorn.

مدارا mùdārā, مدارات mùdārāt, *s. a.* A soft answer, the quiet, prudent tone and manner necessary to be used towards adversaries (it *need* not, though it *may* be *dissimulation*); ا—, —et, *v.n.* To give a soft answer, assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج mèdārij, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Steps, degrees of ascent.

مدارس mèdāriss, *s. pl. a.* (*of* مدرسه mèdréssé), Colleges for law and divinity.

مدارست mùdāréssèt, *s. a.* The public teaching of law and divinity.

مدافعه mùdāfa''a, *s. a.* A repelling; a striving to repel (an assailant); self defence; ا—, —et, *v.a.* To repel or strive to repel.

مدام mùdām, *a. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات mùdāvāt, *s. a.* Medical

treatment; |—, —et, *v.n.* To treat *medically*.

مداورة mùdāvéré, *s. a.* A passing round, causing to circulate.

مداوم mùdāvim, *a. a.* Assiduous, steady (at duties).

مداومت mùdāvémèt, *s. a.* Constant attendance, steady application; |—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.

مداهن mùdāhin, *s. a.* A flatterer, [adulator.

مداهنه mùdāhéné, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; |—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.

مدائح mèdā'ih, *s. pl. a.* (*of* مديحه mèdīhé), Laudable acts or qualities; praises.

مدائن mèdā'in, *s. pl. a.* (*of* مدينه mèdīné), Towns, cities.

مدبر mùdbir, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, mùdèbbir, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.

مدبوغ mèdbūgh, *a. a.* Tanned (leather).

مدت mùddèt, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر mùddéti-"ùmr, A lifetime.

مدح mèdh, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; |—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

مدحت mìdhèt, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy.

مدخر mùddakhir, *a. a.* Stored up (corn, &c.).

مدخل mèdkhal, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.

مدخول mèdkhūl, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.

مدد mèded, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help!

مددرس mèded-rèss, مددكار mèded-kyār, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.

مدر mèdɛr, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; اهل‌مدر èhli-mèdɛr, One who dwells in a house (as opposed to اهل‌وبر èhli-vɛ̀ber, A dweller in tents).

مدراباز mȧdrabāz, *s. t.* A pedlar, huckster.

مدرس mùdèrriss, *s. a.* A public professor of law and divinity.

مدرسه mèdréssé, *s. a.* A college for the study of law and divinity.

مدرك mùdrik (*fem.* مدركه mùdriké), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; قوت‌مدركه kùvvéti-mùdriké, The comprehension, apprehensive faculty.

مدعا (*for* مدعى) mùdda"ȧ, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.

مدعو mèd"ùvv, *a. a.* Invited.

مدعى mùddà"i, *s. a.* A contender, maintainer; a plaintiff; مدعى‌عليه mùdda"à-"àlèyh (mùddà"i—), *s. a.* A defendant, an accused person.

مدغم mùddàghȧm, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of the following letter (a consonant, in Arabic grammar).

مدفن mèdfèn, *s. a.* A place where any thing is buried.

مدفون mèdfūn, *a. a.* Buried, interred.

مدقق mùdȧkkȧk, *s. a.* A person who examines minutely.

مدلل mùdèllèl, *a. a.* Indicated by signs and proofs.

مدلول mèdlūl, *a. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.

مدمن mùdmin, *a. a.* Who constantly practices or uses any thing, who acquires a knack.

مدن mùdn, *s. pl. a.* (*of* مدينه mèdīné), Towns, cities.

مدنى mèdéni (*fem.* مدنيه mèdénìyyé), *a. a.* Living in a town or towns; civilized, not nomade; مدنيت mèdénìyyèt, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns.

مذور mùdèvvèr, *a. a.* Round, globular.

مدون mùdèvvin, *s. a.* One who collects poetry into a regular dīwān; —, mùdèvvèn, *a. a.* Collected and formed into a regular dīwān (poetry); compiled and made into a book.

مدهش mùdhìsh, *a. a.* Frightening, which causes terror.

مدهن mùddèhin, *a. a.* Oiled, greased, anointed.

مدهوش mèdhūsh, *a. a.* Terrified; scared.

مدى mèda (mèdé *before the definite article* ال), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach; مدى البصر mèdé-'l-bàssar, As far as the eye can see; مدى الدهور mèdé-'d-dùhūr, As long as time lasts.

مديحه mèdīha, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, encomium.

مديد mèdīd, *a. a.* Long, extended.

مدير mùdīr, *s. a.* A manager; director; title of the petty governors of districts, who also collect the revenue, assess property, &c.

مدينه mèdīné, *s. a.* A town, a city; [Medina in Arabia.

مديون mèdyòn, *a. a.* In debt, indebted.

مديه mìdyé, *s. t.* (*Greek*) A muscle [(fish).

مذاب mùzāb, *a. a.* Melted, molten.

مذاق mèzāk, *s. a.* The taste.

مذاكره mùzākéré, *s. a.* A conference, talking over (any subject); ا—, —et, *v.a.* To talk over, discuss.

مذاهب mèzāhib, *s. pl. a.* (*of* مذهب mèzhèb), Religious sects or peculiar creeds.

مذبح mèzbàh, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (but not for fire or for burning).

مذبذب mùzèbzìb, *a. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.

مذبوح mèzbūh, *a. a.* Slaughtered by having the throat cut; sacrificed (in like manner); مذبوحانه mèzbūhāné, *a. p.* Pertaining to a slaughtered animal.

مذكر mùzèkker, *a. a.* Masculine

(word in grammar); —, mùzèkkir, *s. a.* One who repeats litanies in praise or commemoration of God or the prophet.

مذكور mèzky*ū*r, *a. a.* Mentioned, afore-mentioned, aforesaid.

مذلت mèzèllɛt, *s. a.* Abjectness.

مذموم mèzmūm, *a. a.* Blamed, ill-spoken-of, detestable.

مذهب mèzhèb, *s. a.* A path; a rule of faith; a religious sect or creed; —, mùzèhbèb, *a. a.* Gilt with gold.

مذی mèzī, *s. a.* A slight seminal moisture occurring from mere lasciviousness.

مر mùrr, *s. a.* Myrrh (*generally called* مرصافی mùrri-sāfī, *Pure myrrh*, or *Pure bitterness*, or *Sheer gall.*)

مرء mèr', *s. a.* A man.

مرا mìrā, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation; —, mèrā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mìr'*à*t), mirrors, looking-glasses.

مرابحت mùrāba*h*àt, *s. a.* A gaining, [profiting in business.

مرابط mùrāb*i*t, *s. a.* One who devotes himself entirely to the service of the faith, either as a warrior to guard the frontiers against external foes, or as a man of piety to pray for the welfare of the church and combat internal enemies.

مرابع mèrābi", *s. pl. a.* (*of* مربع mèrbà"), Houses for spring habitation; pastures for spring use.

مرأت mìr'*à*t, *s. a.* A mirror, looking-glass, speculum; مرات mèrrāt, *s. pl. a.* (*of* مرة mèrrɛ́), Times (in succession).

مراتب mèrātib, *s. pl. a.* (*of* مرتبه mèrtébɛ́), Grades, ranks, gradations.

مراجعت mùrāj*a*"*à*t, *s. a.* A referring, having recourse (to some thing or person); ا—, —et, *v.n.* To refer, have recourse, fall back.

مراحل mèrāhil, *s. pl. a.* (*of* مرحله mèrh*a*lɛ́), Stations on a journey; day's journeys.

مراحلت mùrāh*a*lèt, *s. a.* Going, starting, departing.

مراحم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرحمت mèrhàmet), Compassionate acts, graces.

مراد mùrād, *a. a.* Wished for, desired, aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim, intent, intention; Murad (corrupted by ignorance into *Amurath*, proper name); ا—, —et, *v.a.* To wish, desire, aim at, intend.

مرار mìrār, *s. pl. a.* (*of* مرہ mèrré), Times (of repetition); مـــراراً mìrāra*n*, *ad. a.* Often, repeatedly, many times.

مرارت mèrārèt, *s. a.* Bitterness.

مراسله mùrāssélé, مراسلت mùrāssélèt, *s. a.* Correspondence by letter or messages.

مراسم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Ceremonies, customary usages.

مراسیم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*of* مرسوم mèrsūm), Edicts, rescripts.

مراعات mùrā"āt, *s. a.* A careful observance (of any requisite thing); ا—, —et, *v.n.* To observe, keep, revere or execute, fulfil.

موافعه mùrāfa"a, *s. a.* A trial at law; او —, —òl, *v. n.* To go through a trial at law.

مرافقت mùrāfakàt, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; ا—, —et, *v.n.* To go in company (with some one).

مراق mèrāk, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; ا—, —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious; مراقده‌براقمق mèrākda-bràkmak, *v.a.* To leave in doubt, suspense; مراقلو mèrāklì, *a. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur.

مراقبه mùrākaba, *s. a.* Ascetic meditation and contemplation.

مراکب mèrākib, *s. pl. a.* (*of* مرکب mèrkèb), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats.

مرام mèrām, *s. a.* Intention; wish, desire.

مرامات mùrāmāt, *s. a.* A firing,

projecting, lancing (missiles at some one).

مرانقوز *or* مرانغوس *or* مرانقوس màranghoss, *s. t.* (*Italian*), A ship's carpenter; a cabinet maker.

مرأة *or* مرئة mèr'é, *s. a.* A woman.

مراهم mèrāhim *s. pl. a.* (*of* مرهم mèrhèm), Ointments, salves.

مرايا mèrāyā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mìr'àt), Mirrors, looking-glasses, specula.

مرايات mùrāyāt, *s. a.* Hypocrisy.

مرائى mùrā'ī, *s. a.* A hypocrite, dissembler.

مربع mèrbà", *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage; —, mùrèbbà", *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعى mùrèbbà"ī, *a. a.* Square.

مربوط mèrbūt, *a. a.* Connected, fastened, tied (together or to some thing); regular.

مربى mùrèbbī, *s. a.* One who educates; —, *or* مربا mùrèbbà, *s. a.* A preparation, condiment; ايوه‌مرباسى àywa-mùrèbbàssi, Preserved quince.

مرتب mùrèttèb, *a. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات mùrèttébāt, *s. pl. a.* The different things *regularly* supplied to, by, or for, any department of administration, such as money, clothes, men, arms, &c.; —, mùrèttib, *s. a.* A compositor in a printing office.

مرتبه mèrtébé, *s. a.* A degree, gradation; a rank; كمال‌مرتبه‌ده kèmāli-mèrtébédé, *ad. t.* To a supreme degree, very, extremely.

مرتد mùrtèdd (mùrtàd), *s. a.* A pervert from Muhammedism.

مرتزقه mùrtèzika (اشخاص èshkhāss, *or some similar word, being understood*), *s. pl. a.* (*of* مرتزق mùrtèzik), People who receive their pay and rations, their livelihood (from the public treasury, &c.)

مرتشى mùrtèshī, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی .*or* مرتضا mùrtézà, *a. a.* With whom one is well-pleased; المرتضی èl-mùrtézà, "Alī, the son-in-law of Muhammed.

مرتفع mùrtèfi", *a. a.* High (hill, place, tree, &c.).

مرتکب mùrtèkib, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیه mèrsìyyé, *s. a.* An elegy.

مرجان mèrjān, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); —بالغی, mèrjān-bàl*ighi*, *s. t.* A gold fish.

مرجب mùrèjjeb, *a. a.* Honoured, revered.

مرجح mùrèjjàh, *a. a.* Preferable.

مرجع mèrjà", *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجك mèrjémek, *s. p.* A lentile.

مرجو mèrjū, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرحبا mèrhabā! *int. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*).

مرحله mèrhalé, *s. a.* A day's journey; a station.

مرحمت mèrhàmet, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم mèrhūm, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخص mùràkhkhàss, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه mèrkh*assa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد mèrd, *s. p.* A man; a manly fellow; —, mùrd, *a. p.* Dead (*said only of non-Muhammedans, in contempt*); مردانه mèrdāné, *a. p.* Manly; brave; مردانگی mèrdānéghī, *s. p.* Manliness, bravery; مردی mèrdī, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار mùrdār (mùndàr), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم mèrdum, *s. p.* A man; مردمك mèrdumek, *s. p. dim.* A little man; مردمكچسم mèrdumékichèshm, *s. p.* The pupil of the eye; مردم اریکی mùrdum-èri*ghi*,

s. t. A damson.

مردود mèrdūd, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مردهٔ mèrédé, *s. pl. a.* (*of* مارد mārid), Obstinate rebels; —, mùrdé, *a. p.* Dead.

مردهسنك mùrdé-sènk, *s. p.* [Litharge(?).

مرز mèrz, *s. p.* A frontier, a march; مرزبان mèrzubān, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم mèrzubūm, *s. p.* A country, region.

مرسا (*for* مرسی) mèrsà, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل mùrsèl, *s. a.* A messenger, an apostle; سیدالمرسلین sèyyidu-'l-mùrsélīn, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم mèrsūm, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسی mèrsà, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground.

مرسین mèrsin, *s. t.* A myrtle (tree); a sturgeon (fish).

مرشد mùrshid, *s. a.* A spiritual guide and preceptor; a guide.

مرصد mèrsàd, *s. a.* مرصدگاه mèrsàdghyāh, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place.

مرصع mùràsssà'', *a. a.* Ornamented with precious stones.

مرصوص mèrsūss, *a. a.* Held together firmly with cramp-irons.

مرض màraz, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; —موت, màrazi-mèvt, The disease of which one dies.

مرضا (*for* مرضی) mèrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرضات mèrzāt, *s. a.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.

مرضی mèrzī, *a. a.* With which one is satisfied or pleased; —, mèrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرطوب mèrtūb, *a. a.* Moistened, wetted.

مرعا *or* مرعی mèr''à, *s. a.* Pasture ground.

مرعی mèr''ī, *a. a.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.

مرغ mùrgh, *s.p.* A bird; a fowl.

مرغاب mùrghāb, *s. p.* A duck.

مرغوب mèrghūb, *a. a.* Such as is liked and desired.

مرفه mùrèffèh, *a. a.* At ease; in good circumstances; مرفه‌البال mùrèffèhu-'l-bāl, With the heart at ease.

مرقد mèrkàd, *s.a.* A sepulchre, tomb, [grave.

مرقوم mèrkūm, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مرگ mèrgh, *s. p.* Death.

مركب mèrkèb, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; an ass, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs "the ship of the desert," is a mistaken European fable, the truth being, that, if any thing, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former مركب بحرى mèrkèb-bàhrī, "*the sea-camel*" or rather "*the marine thing for riding*"); —, mùrèkkèb, *a. a.* Compound; —, *s. a.* Writing ink; بالغى —, mùrèkkèb-bàl*ighi* (The ink-fish), The cuttle-fish, the sepia; جهل‌مركب jèhli-mùrèkkèb (Compound ignorance), The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.

مركز mèrkèz, *s. a.* A centre; a seat of provincial government; the head-quarters of a corps-d'armée.

مركوب mèrk*yū*b, *a. a.* Ridden, mounted.

مركوز mèrk*yū*z, *a.a.* Stuck in or up, planted (as a javelin in the ground).

مرلدامق mèrildam*a*k (*aor.* مرلدار mèrildar), مرلدانمق mèrildan*m*ak (*aor.* مرلدانور mèrildan*ù*r), *v.n.* To murmur, mutter.

مرمت mèrèmmet (*mèrémet*), *s. a.* Repairs, reparation; —, —et, *v.n.* To make repairs, to repair.

مرمر mèrmer, *s. t.* Marble; —, mùrmùr, *s. t.* A murmuring, muttering.

مرموق mèrmūk, *a. a.* Looked at, [regarded.

مرمى mèrmī (*fem.* مرميه mèrmìyyé),

مریخ mèrrīkh, *s.a.* The planet Mars.

مرید mèrīd, *s. a.* An obstinate, rebellious person; —, mùrīd, *s.a.* A follower of a religious preceptor, a novice, a disciple.

مریض màrīz, *s. a.* A sick person; —, *a. a.* Sick, ill.

مریم mèryém, *s. a.* Mary (*proper name*); مریم انا mèryèm-*àna*, *s. t.* Mary, the mother (of Jesus); بخور مریم bùkhūri-mèryèm (Incense of Mary), The cyclamen, or sow-bread.

مز miz *or* miz (یز after a consonant which will not join calligraphically) *after a vowel*, or imiz, *imiz after a consonant*; Turkish possessive pronoun, 1*st pers. pl.* Our, بابامز bàbamiz, Our father, قلمز kàlèmimiz, Our pen; برادریمز bìrādérimiz, Our brother; —, *or* ماز màz, *Turkish termination of the aorist participle active of every negative verb*; کتمز ghìtmàz, Who does not, will not go; سویلمز sùwèylémàz, Who does not, wil not say.

a.a. Thrown, cast, projected; جسم مرمی jìssmi-mèrmī, A projectile. [(*Greek* μαργεριτη).

مروارید mèrvārīd, *s. p.* A pearl.

مروت mùrùvvèt (*for* مروّت mùrù'et), *s. a.* Generosity, magnanimity.

مروج mùrèvvij, *s. a.* One who promotes, advances, gives course or animation (to any business).

مرود mùrūd, *s. a.* Obstinacy, rebelliousness.

مرور mùrūr, *s. a.* A passing (over, by, or through); —, —et, *v.n.* To go or pass (over, by, through); زمان—, mùrūru-*zàmān*, The lapse of time; —, mùrver, *s. t.* The elder tree; —چیچکی, mùrver-chichè*ghi*, Elderberry-flowers.

مروی mèrvī, *a. a.* Related, handed down, told, recounted.

مرّه mèrré, *s. a.* A time (of repetition); مرّه بعد مرّه mèrrétèn-bà"*da*-mèrrétin, *ad. a.* Repeatedly, time after time. [ment, salve.

مرهم mèrhèm (mèlhèm), *s. a.* Ointment

مرهون mèrhūn, *a.a.* Pledged, pawned.

مزاج mìzāj, *s. a.* The state of a person's health; the general constitution; personal character, disposition; مزاجسز mìzājsiz, *a. t.* Unwell, ill, sick; مزاجگیر mìzāj--ghīr, *a. p.* Who suits any one's disposition, takes, and becomes liked; مزاج شریف mìzāji-shèrīf; مزاج شریفکز mìzāji-shèrīfin*g*iz? (The, your, noble health?), How do you do?

مزاح mùzāh, *s.a.* Fun, a joke, a jest.

مزاحم mèzāhim, *s. pl. a.* (*of* زحمت zàhmet), Fatigues, difficulties; —, mùzāhim, *a. a.* Impeding; —, *s.a.* An obstacle, impediment.

مزاحمت mùzāhémèt, *s. a.* An impeding, impediment; a crowding, throngingtogether.

مزاد mèzād, *s. a.* Public auction; ا—, —et, *v.a.* To sell by auction; مزاده ویرمك mèzād*a*-vèrmek, To give to be sold at auction; مزاددن المق mèzādd*a*n-àlm*a*k, To buy at an auction; —; mùzād, *a. a.* Increased, added to.

مزار mèzār (mèzar), *s. a.* A grave; طاشی —, mèzar-tàsh*i*, A tombstone; مزارجی mèzarj*i*, *s. t.* A grave-digger; مزارستان mèzarisstān, *s.p.* مزارلق mèzarl*i*k, *s. t.* A graveyard.

مزارع mèzāri", *s. pl. a.* (*of* مزرعه mèzr*a*"a), Arable lands; sown fields.

مزایا mèzāyā, *s. pl. a.* (*of* مزیت mèzìyyèt), Special points, virtues, advantages; برشیئك مزایاسنه وارمق bìr-shèy'in*g*-mèzāyāssin*a*-varm*a*k, *v.n.* To seize and appreciate the special point of any thing.

مزایده mùzāyédé, *s. a.* A putting up [at auction.

مزبله mèzbélé, *s. a.* مزبلهلك mèzbélélik, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse rubbish.

مزبور mèzbūr, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مزج mèzj, *s. a.* A mixing intimately, a blending; ا—, —et, *v.a.* To mix, blend.

مزخرف mùzàkhrèf, *a. a.* Ornamented with false ornaments; مزخرفات mùzàkhréfāt, *s. pl. a.*

Rubbish; peccant humours.

مزد mùzd, *s. p.* A reward, recompense. [thronged (people).

مزدحم mùzdèhim, *a. a.* In crowds,

مزراق mìzraĸ, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه mèzra"a, *s. a.* Arable land; a sown field.

مزرکش mùzèrkesh, *a. a.* Worked with gold thread. [field).

مزروع mèzrū", *a. a.* Sown (seed,

مزلت mèzèllet, *s. a.* A slip of the foot; an error, a fault.

مزمار mìzmār, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمن mùzmin, *a. a.* Chronic, old, long-standing.

مزور mùzèvvir, *s. a.* A lying, swindling rogue; —, mùzèvvèr, *a. a.* Forged, made up, concocted of lies.

مزه mèzé, *s. p.* A whet before dinner, an appetizer (consisting really of dry and salt condiments, or fruit, taken with raw spirits); a joke, fun, raillery; مزه‌لی mèzéli, *a. t.* Funny, joking (saying).

مزیت mèzìyyèt, *s. a.* The particular point, virtue, or advantage

(of a thing). [augmented.

مزید mèzīd, *a. a.* Much, increased,

مزیل mùzīl, *a. a.* Who or which causes to disappear, to vanish.

مزین mùzèyyen, *a. a.* Embellished, adorned.

مژد mùzhd, مژدگان mùzhdéghyān, مژدگانه mùzhdéghyāné, *s. p.* A present given to a bringer of good news. [recompensed.

مژدور mùzhdvèr, *a. p.* Rewarded,

مژده mùzhdé, *s. p.* Good news, glad tidings of any happy event; مژده‌جی mùzhdéji, *s. t.* Hangers-on at public offices, who, when people are appointed to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژده‌رس mùzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news.

مژگان mùzhghyān, *s. p.* The eye-lashes, an eye-lash.

مس mèsss, *s. a.* A touching; ا—, —et, *v. n.* To touch; to happen; —, mìss, *s. p.* Copper.

مسا mèssā, *s. a.* The evening.

مسابقت mùssābaĸàt, *s. a.* An ar-

riving or happening before (something else); a taking the precedence; ا—, —et, *v.n.* To arrive or happen before; to take precedence.

مساجد mèssājid, *s. pl. a.* (*of* مسجد mèssjid), Small parish mosques.

مساحه mèssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); ا—, —et, *v.a.* To measure (land).

مسارعت mùssāra"àt, *s. a.* A being quick, ready, and willing; ا—, —et, *v.n.* To hasten willingly, to be quick (about doing a thing).

مساعد mùssā"id, *a. a.* Favourable.

مساعده mùssā"adé, *s. a.* Favour shewn, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing (any thing to be done); ا—, —et, *v.n.* To shew favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be done).

مساعی mèssā"ī, *s. pl. a.* (*of* سعی sà"y), Endeavours, exertions.

مساغ mèssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence.

مسافه mèssāfé, *s. a.* Distance from place to place.

مسافر mùssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

مسافرت mùssāférèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; ا—, —et, *v.n.* To sojourn; to travel.

مساکن mèssākin, *s. pl. a.* (*of* مسکن mèsskèn), Habitations.

مساکین mèssākīn, *s. pl. a.* (*of* مسکین mìsskīn), The poor, needy.

مسالك mèssālik, *s. pl. a.* (*of* مسلك mèsslèk), Roads, paths, ways; careers.

مسالمت mùssālémèt, *s. a.* Peace, freedom from enmity or warfare.

مسامات mèssāmmāt (mèssāmāt), *s. pl. a.* (*no sing.*), Pores.

مسامحه mùssāmaha, *s. a.* A taking no notice, a not preventing; ا—, —et, *v.n.* To take no notice, not to prevent, to connive at

(without corrupt motives).

مسامع mèssāmi", *s. pl. a.* (*no sing.*), Ears.

مساوات mùssāvāt, *s. a.* Equality.

مساوی mùssāvī, *a. a.* Equal.

مسائل mèssā'il, *s. pl. a.* (*of* مسئلہ mèss'élé), Questions, subjects, theses.

مسبب mùssèbbib, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, mùssèbbeb, *a. a.* Furnished with all needful things; الاسباب—, mùssèbbibu-'l-èssbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوق mèssbūk, *a. a.* Preceded; نامسبوق nā-mèssbūk, *a. p.* Unpreceded.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-boot for indoor wear, and over which slippers or shoes are worn out of doors; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxicated; مستانہ mèsstāné, *a. p.* Pertaining to one who is drunk.

مستأجر mùsstè'jir, *s. a.* One who takes a thing on hire.

مستأمن mùsstè'min, *s. a.* One under safe conduct or the law of nations, to whom immunity from hostilities has been granted at his own request; one who, being a foreigner and not a Muhammedan, goes into a Muhammedan territory or into Turkey on any peaceable mission; any Muhammedan going abroad on any peaceable mission, and under the laws of nations.

مستبان mùsstébān, *a. a.* Clear, manifest, evident.

مستتبع mùsstètbi", *a. a.* Who or which is followed or accompanied.

مستتر mùsstètir, *a. a.* Who veils or [hides himself.

مستثقل mùsstèsskàl, *a. a.* Treated as if counted a bore.

مستثنا *or* مستثنی mùsstèssnà, *a. a.* Excepted, exempted.

مستجاب mùsstéjāb, *a. a.* Answered, accepted (a prayer, request).

مستجلب mùsstèjlib, *a. a.* Which draws, attracts, causes, brings down.

مستجمع mùsstèjmi", *a. a.* Who or

which contains, collects within himself.

مستحب mùsstahàbb, *a. a.* Esteemed as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mùsstàhsèn, *a. a.* Approved [of, praiseworthy.

مستحضر mùsstàhzàr, *a. a.* Of which one is informed or aware, known, understood.

مستحفظ mùsstàhfiz, *s. a.* A soldier garrisoning a fortress.

مستحق mùsstàhikk (mùsstahàkk), *a. a.* Deserving; —, mùsstahàkk, *a. a.* Deserved, merited; —, *s. a.* What one has deserved, merited; الله مستحقکی ویرسون àllāh-mùsstahàkkĭn*g*i-vèrsin! May God give you your deserts!

مستحکم mùsstàhkèm, *a. a.* Strong, firm; fortified.

مستخدم mùsstàkhdèm, *a. a.* Employed (a person), in service.

مستخرج mùsstàkhrèj, *a. a.* Extracted.

مستدام mùsstédām, *a. a.* Continual, perpetual.

مستدعا *or* مستدعی mùsstèd"à, *a. a.* Demanded, requested.

مستدیر mùsstédīr, *a. a.* Not plane, round; سطح مستدیر sàth*i*-mùsstédīr, a round surface, a non-plane superficies.

مستدیم mùsstédīm, *a. a.* Perpetual, constant.

مستر mùsèttèr (*pl. fem.* مسترات mùssèttérāt), *s. a.* A veiled woman, a modest, virtuous woman.

مسترجا *or* مسترجی mùsstèrjà, *a. a.* Requested.

مستریح mùsstérīh, *a. a.* At ease, free from care and trouble.

مستزاد mùsstézād, *a. a.* Increased, augmented, added to.

مستسقی mùsstesskī, *a. a.* Dropsical.

مستشار mùsstéshār, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.

مستصحب mùsst*a*sshàb (-ss-hàb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.

مستطاب mùsst*a*tāb, *a. a.* Good, approved (book, &c.).

مستطیل mùsst*a*tīl, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.

مستظل mùsstazèll, *a. a.* Who seeks or finds protection in the shade

مستعار mùsstaʻʻār, *a. a.* Borrowed.

مستعان mùsstaʻʻān, *a. a.* From whom assistance is asked; المستعان èl-mùsstaʻʻān, *s. a.* God, from whom all ask assistance.

مستعجل mùsstàʻʻjèl, *a. a.* Pressing, required in haste.

مستعد mùsstaʻʻìdd (mùsstàʻʻid), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready witted, quick at learning, clever; inclined, predisposed.

مستعمل mùsstàʻʻmel, *a. a.* Used, in use; which has been used, second-hand.

مستغرق mùsstàghràk, *a. a.* Submerged, drowned.

مستغنی mùsstaghnī, *a. a.* Independent, not in want, able to do without (some thing or any thing).

مستفاد mùsstéfād, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

مستقبل mùsstakbèl, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.

مستقر mùsstakàrr, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.

مستقل mùsstakèll (mùsstàkil), *a. a.* Independent, absolute.

مستقيم mùsstakīm, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; —خط khàtti-mùsstakīm, A right line, a straight line.

مستكره mùsstèkrèh, *a. a.* Held in disgust.

مستلزم mùsstèlzim, *a. a.* Which causes, makes necessary.

مستمر mùsstémèrr, *a. a.* Permanent, constant.

مستمند mùsstémènd, *a. p.* Poor, humble; مستمندانه mùsstémèndānè, *a. p.* Pertaining to a humble individual.

مستنبط mùsstènbèt, *a. a.* Deduced.

مستند mùsstènid, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, mùsstènèd, *s. a.* A thing or person leant upon for support.

مستنير mùsténīr, *a. a.* Deriving its light from something else.

مستوجب mùsstèvjib, *a. a.* Causing, rendering imperative.

مستور mèsstūr, *a. a.* Covered, hidden.

مستوفى mùsstèvfī, *a. a.* Sufficient, ample (salary, &c.).

مستولى mùsstèvlī, *a. a.* Over-running, taking, occupying.

مستوى mùsstévī, *a. a.* Plane; سطح مستوى sàthi-mùsstévī, A plane superficies.

مستهزى mùsstèhzī, *s. a.* One who ridicules others.

مسجد mèssjid, *s. a.* (*the original of our word* "mosque"), A place of adoration; a small parish or private mosque; —الحرام, mèssjidu-'l-hàrām, The sacred mosque at Mecca; —الاقصى, mèssjidu-'l-àksà, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.

مسجع mùssèjjà", *a. a.* Rhymed (prose) but not metrical.

مسجل mùssèjjèl, *a. a.* Inscribed in the register of a court of law.

مسجون mèssjūn, *a. a.* Imprisoned, incarcerated.

مسح mèssh (mèss-h), *s. a.* A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; ا—, —et, *v.a.* To rub in that particular way.

مسخر mùssàkhkhàr, *a. a.* Conquered, subdued, brought under subjection.

مسخره màsskhara, *s. a.* A buffoon, tom-fool; مسخرهلق màsskharalik, *s. t.* Buffoonery, tom-foolery.

مسدود mèssdūd, *a. a.* Closed, shut, stopped up.

مسرت mèssèrret, *s. a.* Joy, gladness, [mirth.

مسرف mùssrif, *a. a.* A spendthrift; مسرفانه mùssrifānè, *a. p.* Pertaining to a spendthrift.

مسرور mèssrūr, *a. a.* Joyful, glad, mirthful.

مسطح mùssàttàh, *a. a.* Made flat; كره مسطحه kyùré'i-mùssàttaha, A plani-sphere.

مسطر mìsstàr, *s. a.* A machine for

ruling lines on paper, consisting in a piece of cardboard with lines of hard-twisted silk sewn through it; this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, mùsàttàr, *a. a.* Having lines or writing traced upon it.

مسطور mèsstūr, *a. a.* Written.

مسعود mèss"ūd, *a. a* Blessed with felicity and good fortune.

مسفور mèssfūr, *a. a.* Written; the above-mentioned (*always used as a mark of reprobation*).

مسقط màsskàt, *s. a.* A place where any thing drops; Muscat in Arabia; —الرأس, màsskàtu-'r--rè'ss (The place where the head dropped), A birthplace, the place of one's birth.

مسقو mòsskov (mòsskof), *s. t.* A Russian; Russia.

مسك mìssk, *s. a.* Musk; مسكي mìsskī, *a. a.* Musky; dark-coloured, swarthy.

مسكت mìsskèt, *s. a.* Name of a kind of grape, of a kind of apple; grape-shot; —, mùsskit, *a. a.* Which reduces to silence, satisfies.

مسكر mùsskir, *a. a.* Inebriating; مسكرات mùsskirāt, *s. pl. a.* Intoxicating drinks.

مسكن mèsskèn, *s. a.* A habitation, an abode.

مسكنت mèsskénèt, *s. a.* Utter poverty.

مسكوك mèsskyūk, *a. a.* Coined, struck with a die; مسكوكات mèsskyūkyāt, *s. pl. a.* Coins, medals.

مسكون mèsskyūn, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون rùb"u-mèsskyūn, The inhabited quarter of the globe.

مسكين mìsskīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (mìsskin), *s. a.* A pauper; a leper; مسكينلك mìsskinlik, *s. t.* Utter poverty, rags; leprosy.

مسلح mùsèllàh, *a. a.* Armed.

مسلسل mùssèlsèl, *a. a.* Concatenated, continuous as the links

of a chain.

مسلط mùssàllàt, *a. a.* Arrogating dominion; او—, mùssàllat-òl, *v.n.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

مسلك mèsslèk, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

مسلم mùsslim, *s. a.* (*pl.* مسلمين mùsslimīn), A true Muhammedan, a follower of Isslamism; —, mùssèllèm, *a. a.* Conceded; admitted; incontestable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, mùssèllim (*for* متسلم mutéssèllim), *s. a.* A governor of a town; مسلمان mùsslimān, *s. pl. p.* Musslims, Isslamites, Muhammedans; (mùssulmàn, *as a Turkish singular*), A Musslim, Moslem, Muhammedan, Mahometan.

مسلوب mèsslūb, *a. a.* Despoiled, stripped.

مسلوك mèsslūk, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

مسلول mèsslūl, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

مسما (*for* مسمى) mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسمار mìssmār, *s. a.* A nail.

مسمن mùssmin, *a. a.* Fat, plump.

مسموع mèssmū", *a. a.* Heard.

مسموم mèssmūm, *a. a.* Poisoned.

مسمى mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسن mùssìnn, *a. a.* Aged, old, in years.

مسند mèssned, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, mùssnèd, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

مسنم mùssènnèm, *a. a.* In profile; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm, A drawing or figure in profile.

مسنون mèssnūn, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

مسواك mìssvāk, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

مسوده mùsswèddé, mùssèvvédé, *s. a.* The rough copy of a writing; مسوده‌لك mùsswèddélik, *s. t.* Paper for rough copying.

مسهل mùsshil (—ss-h—), *s. a.* A purgative medicine, a purge.

مسيب mùssèyyèb, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسيح mèssīh, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسيحى mèssīhī, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسير mèssīr, مسيره mèssīré, *s. a.* A place of promenade; a journey.

مسئله mèss'élé, *s. a.* A question, subject of disquisition.

مسئول mèss'ūl, *a. a.* Responsible, answerable.

مش mish, mish, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [resembling.

مشابه mùshàbīh, *a. a.* Like, similar,

مشابهت mùshābéhèt, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاته mùshātémé, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجره mùshājéré, *s. a.* A quarrelling.

مشار mùshār, *a. a.* Shewn, indicated; مشاراليه mùshārun-ilèyh, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank); مشاربالبنان mùshārun-bì-'l-bènān, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشاركت mùshārékèt, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطه mèshāta, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's maid.

مشاع mùshā'', *a. a.* Undivided, undivisable (property).

مشافهه mùshāfaha, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق mèshākk, *s. pl. a.* (*of* مشقت mèshàkkat), Fatigues, inconveniences.

مشام mèshāmm, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smelling; the quality of odour.

مشاوره mùshāvéré, *s. a.* Deliberation, mutual consultation; ا—, —et,

v.n. To deliberate, consult together.

مشاهدہ mùshāhédé, *s. a.* A seeing, witnessing; ا—, —et, *v.a.* To see, witness.

مشاهير mèshāhīr, *s. pl. a.* (*of* مشهور mèshhūr), The famous, noted, celebrated.

مشائخ mèshā'ikh, *s. pl. a.* (*of* شيخ shèykh), Chief doctors of law and divinity.

مشبك mùshèbbèk, *a. a.* Formed like net-work or trellis-work.

مشبهہ mùshèbbèh (*fem.* مشبهہ mùshèbbéhé), *a. a.* Assimilated; صفت مشبهہ sìfàti-mùshèbbéhé, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle.

مشت mùsht, *s. p.* The fist; a blow [with the fist.

مشتا mèshtà, *s. t.* Winter quarters; winter pasturage; a conservatory, greenhouse.

مشتاق mùshtāk, *a. a.* Longing, desirous of seeing, wishing for.

مشتبہ mùshtèbèh, *a. a.* Doubted; doubtful.

مشتد mùshtèdd, *a. a.* Which has become more violent.

مشترک mùshtérèk, *a. a.* Common to more than one.

مشتری mùshtérī, *s. a.* A customer, purchaser; the planet Jupiter.

مشتعل mùshtà''il, *a. a.* In flames, burning with a flame.

مشتق mùshtàkk, *a. a.* Derived etymologically.

مشتکا *or* مشتکی mùshtékyà, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of. [ant.

مشتکی mùshtékī, *s. a.* A complain-

مشتمل mùshtèmil, *a. a.* Containing, comprising; مشتملات mùshtémélāt (mùshtémilāt), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتوارہ mùshtwāré, *s. p.* A handful.

مشتہ mùshta, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشتهر mùshtèhir, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتها or مشتهی mùshtéhà, *a. a.* (*pl.* مشتهیات mùshtéhìyyāt), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتهی mùshtéhī, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشحون mèshhūn, *a. a.* Filled, full.

مشرب mèshreb, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچق‌مشرب *àchík*-mèshreb, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشربه mèshrébé (màshr*a*pa), *s. a.* [A drinking-pot.

مشرف mùshèrrèf, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, mùshrif, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق mèshrik, *s. a.* The place of sun-rise, the east; مشرقان mèshrikān (oblique مشرقین mèshrikàyn), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرك mùshrik (*pl.* مشرکین mùshrikīn), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats any thing else as a partner in the Godhead.

مشروب mèshrūb, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات mèshrūbāt, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds. [commented upon.

مشروح mèshrūh, *a. a.* Explained,

مشروط mèshrūt, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطه mèshrūt*a*, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشروع mèshrū", *a. a.* Legal; غیرمشروع ghàyrí-mèshrū", *a. a.* Illegal. [formatory.

مشعر mùsh"ìr, *a. a.* Indicative, in-

مشعله mèsh"àlé (màshal*a*), *s. a.* A torch, flambeau.

مشغله mèshgh*a*lé, *s. a.* An occupation, piece of business. [busy.

مشغول mèshghūl, *a. a.* Occupied,

مشفق mùshfik, *a. a.* Kind to those

in trouble; مشفقانه mùshfikāné, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشق mèshk, *s. a.* A writing copy; —الملق, mèshk-àlmak, To take lessons in calligraphy.

مشقت mèshàkkat, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك mùshk, *s. p.* Musk; مشكين mùshkīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل mùshkil, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات mùshkilāt), *and* مشكله mùshkilé, *s. a.* A difficulty; —, mùshèkkèl, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور mèshk*y*ūr, *a. a.* For which thanks are given or due.

مشكوك mèshk*y*ūk, *a. a.* Doubtful, doubted.

مشمع mùshèmmà", *a. a.* Waxed with wax; —(mùshàmba), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول mèshmūl, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشموم mèshmūm, Perfumed with fragrant with, smelling of (something).

مشورت mèshvéret, *s. a.* A council; consultation; —, —et, *v.n.* To hold a council.

مشوش mùshèvvèsh, *a. a.* Confused, embroiled, disordered.

مشوم mèshūm, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد mèshhèd (sh-h), *s. a.* A place where any one was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom.

مشهود mèshhūd (sh-h), *a. a.* Seen, witnessed.

مشهور mèshhūr (sh-h), (mènshūr), *a. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشی mèshy, *s. a.* The act of walking; مشیاً mèshy*an*, *ad. a.* On foot, walking.

مشیت mèshi'èt, مشیت mèshìyyet, *s. a.* The will, desire, volition.

مشیخت mèshīkhàt, *s. a.* The dignity

or quality of Sheykh or Shèykhu-'l-ìsslām ; مشیختپناه mèshīkhàt-pènāh, *s. p.* The Shèykhu-'l-ìsslām.

مشید mùshèyyid, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly ; —, mùshèyyèd, *a.a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشیر mùshīr, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders ; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or full Generals commanding armies.

مشیمه mèshīmé, *s.a.* The after-birth, the membrane which envelopes the fœtus in viviparous animals and man ; *or*, that to which the fœtus is attached by the umbilical cord, the placenta ; مشیمهٔعالم mèshīmé'i-"ālem, The sun ; the sky.

مشین mèshin, *s. a.* Leather made from sheepskin, roan.

مشئوم mèsh'ūm, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشیّت mèshī'àt, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب mùssāb, *a. a.* Hit, struck, wounded.

مصابرت mùssābérèt, *s. a.* The exercise of patience.

مصابیح màssābih, مصابیح màssābīh, *s. pl. a.* (*of* مصباح mìssbāh), Lanterns ; morning cups of drink,

مصاحب mùssāhib, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit.

مصاحبت mùssāhébèt, *s. a.* A being or keeping in company or conversation ; —, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصاد màssad, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصادر màssādir, *s. pl. a.* (*of* مصدر màssdar), Issues, outlets ; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصادره mùssādéré, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown ;

ا—, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصادمه mùssādémé, *s. a.* A shock; ا—, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing).

مصارف màssārif, *s. pl. a.* (*of* مصرف màssraf), Expenses.

مصاف mèssāff, *s. a.* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle.

مصافات mùssāfāt, *s. a.* Friendly terms, friendship, amity.

مصافحه mùssāfa*ha*, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصال màssal, *s. t.* A tale, a fiction, [story.

مصالح màssālih, *s. pl. a.* (*of* مصلحت màsslàhat), Affairs, businesses; —, mùssālih, *a. a.* At peace, not at war.

مصالحه mùssāla*ha*, *s. a.* A making peace, a peace.

مصاهرت mùssāhéret, *s. a.* Relationship by marriage.

مصائب màssā'ib, *s. pl. a.* (*of* مصيبت mùssìbèt), Misfortunes, fortune's blows.

مصباح màssbāh, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ mùssèbbàgh, *a. a.* Dyed.

مصحح mùssàhhìh, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, mùssàhhàh, *a. a.* Corrected.

مصحف mùsshàf, *s. a.* The sacred volume, the Kur'ān.

مصحوب màsshūb, *a. a.* Which any one takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصداق màssdāk, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصداقنجه màssdāk*inja*, According to the true saying that: . . . . . .

مصدر màssdar, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun; مصدريه màssdarìyyé, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصدق mùssàddìk, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what

is said; —, mùssàddàk, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصدور màssdūr, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصر mìssr (mìssir), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, *or* مصربغدايي mìssir-bò*gh*day*i*, Indian corn, maize; مصرطاوغي mìssir-tàwu*gh*u, *or* هندطاوغي hìnd-tàwu*gh*u, A Turkey-fowl, turkey; —, mùssìrr, *a. a.* Who pertinaciously sticks to any act or assertion, obstinately persisting. [poetry.

مصراع mìssrā", *s. a.* A hemistich in

مصرح mùssàrràh, *a. a.* Expressly and clearly mentioned.

مصرف màssra*f*, *s. a.* Expense, expenditure; مصرفلو màssra*fli*, *a. t.* Expensive; ايرادمصرف īrād-màssra*f*, Income and expenditure, incomings and outgoings.

مصروع màssrū", *a. a.* Struck with epilepsy.

مصروف màssrūf, *a. a.* Spent, expended, laid out; turned, directed (in travelling); declinable (in grammar).

مصره màssra, *s. t.* A small-sized pipe or measure for water in the hydraulic system.

مصطفى mùsstafà, *a. a.* Chosen; —, —, *s. a.* The chosen one, Muhammed; Mustapha or Mustafa (*prop. name*).

مصطكى màsstākī, *s. t.* Brandy or liqueur perfumed with gum-mastic.

مصطلح mùsstalàh, *a. a.* Filled with hard words or with technical expressions.

مصقل màsskàl, مصقله màsskala, *s. a.* A burnisher, burnishing instrument.

مصلا *or* مصلى mùssàllà, *s. a.* A place in the open air, devoted to public prayer; any place of prayer.

مصلح mùsslih, *s. a.* A pacificator; مصلحانه mùsslihānė, *a.p.* Pacificatory.

مصلحت màsslahat, *s. a.* An affair, a piece of business; an advantage, an advantageous state of things; مصلحتكذار màsslahat-gh*y*ùzār, *s. p.* An agent, a

chargé d'affaires.

مصلق màsslʌk *or* mùssluk, *s. t.* A cock, tap, stop-cock, turn-cock.

مصلوب màsslūb, *a. a.* Hung, crucified.

مصلی mussàlla, *s. a.* See مصلا.

مضمم mùssàmmèm, *a. a.* Fully intended, designed, decided upon.

مصنع mùssànnà", *a. a.* Made or prepared with art.

مصنف mùssànnif, *s. a.* An author (of a book); —, mùssànnèf, *a. a.* Written, composed, compiled; مصنفات mùssànnéfāt, *s. pl. a.* Works, compositions, compilations.

مصنوع màssnū", *a. a.* Made; مصنوعات màssnū"āt, *s. pl. a.* Things made by artificers.

مصور mùssàvvir, *s. a.* A painter or statuary, an artist; —, mùssàvvèr, *a. a.* Figured, drawn, painted, cut out; ornamented with figures and designs.

مصون màssūn, *a. a.* Protected, shielded, preserved, kept free and safe.

مصیب mùssīb, *a. a.* Which hits, effects the proposed object.

مصیبت mùssībèt, *s. a.* A calamity which befals; —! *int. t.* You pest! the pest! [an abode.

مصیر màssīr, *s. a.* A place of being,

مصیف màssīf, *s. a.* A summer residence. [polished.

مصیقل mùssàykʌl, *a. a.* Burnished,

مضامضا màzà-mā-màzà! *comp. a.* What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مضاربه mùzārébé, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مضارع mùzāri", *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مضاعف mùzā"àf, *a. a.* Doubled, *or* augmented any number of times.

مضاف mùzāf, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or in regimine in a sentence, the governing noun is called مضاف mùzāf, and the complement or noun governed; مضاف الیه

mùzàfun-ìlèyh; مضافات mùzāfāt, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مضامين màzāmīn, *s. pl. a.* (*of* مضمون màzmūn), Things contained; contents; senses, meanings.

مضائق màzā'ik, *s. pl. a.* (*of* مضيق màzīk), Narrowed, straitened, difficult places, times, *or* circumstances.

مضايقة mùzāya*ka*, *s. a.* Any thing which causes embarrassment or straits.

مضبطة màzbat*a*, *s. a.* A report, [tocol, a procès-verbal.

مضبوط màzbūt, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك mùdhìk, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات mùdhik*y*āt, *s. pl. a.* Sayings which cause laughter.

مضر mùzìrr (mùzur), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل k*y*ùllu-mùzìrrin-yùktèl, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*)

مضرت màzàrret, (màzar*àt*, *pl.* مضرات màzàrrāt), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب màzrūb, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروب فيه màzrūbun-fīh, *s. a.* The multiplier.

مضطر mùztàrr, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب mùztàrib, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مضعف mùzà""àf, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل mùdìll, *s. a.* One who leads astray; ضال مضل zālli-mùdìll, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مضمار màzmār, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a race-course.

مضمحل mùzmahìll (mùzmàhil), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمر mùzmèr, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون màzmūn, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضی mùzī (*for* مضیء mùzī'), *a. a.* Which gives light, illumines; مضی مامضی màzà-mā-màzā! What is past is past! Let byegones be bye-gones!

مضیق màzīk, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one.

مطابق mùtābik, *a. a.* Conformable, [according.

مطابقت mùtābakàt, *s. a.* A conforming, a being conformable; ا—, —et, *v.n.* To follow, conform to, adapt one's self to.

مطارحه mùtāraha, *s. a.* A disputing on difficult qmestions.

مطاع mùtā", *a. a.* Obeyed; جهانمطاع jìhān-mùtā", *a. p.* Obeyed by the whole world.

مطاف màtāf, *s. a.* Place or path in which people walk round in procession; —, mùtāf, *s. a.* Thing round which people walk in procession.

مطالب màtālib, *s. pl. a.* (*of* مطلب màtlàb), Subjects, questions, propositions; demands; things sought or demanded.

مطالبه mùtālébé, *s. a.* A demanding; ا—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع màtāli", *s. pl. a.* (*of* مطلع màtlà"), Points at which celestial bodies rise.

مطالعه mùtāla"à, *s. a.* The studying, revolving in one's mind, carefully weighing and examining; a reading; ا—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطاوعت mùtāva"àt, *s. a.* Obedience, conformity; ا—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطایا màtāyā, *s. pl. a.* (*of* مطیه màtìyyé), Horses.

مطبخ màtbàkh (mùtfak), *s. a.* A kitchen.

مطبع màtbà", مطبعه màtba"à, *s. a.* A printing-office.

مطبوخ màtbūkh, *a. a.* Cooked; —, *s. a.* A decoction.

مطبوع màtbū", *a. a.* Printed; im-

printed in one's nature; agreeable to any one's taste.

مطر màtār, *s. a.* Rain.

مطرا (*for* مطرى) mùtàrrà, *a. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران mùtrān, *s. a.* A Christian [bishop.

مطرب mùtrib, *s. a.* A musician, singer, or dancer; an enlivener.

مطرح mùtàrràh, *a. a.* Extensive, high, and well-built (a building).

مطرز mùtàrrèz, *a. a.* Ornamented; —, mùtàrriz, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق màtràk, *s. t.* A cudgel.

مطروح màtrūh, *a. a.* Laid, built, (foundations, &c.).

مطرود màtrūd, *a. a.* Rejected, ejected, cast off.

مطرة màtara, *s. t.* A leather bottle.

مطرى mùtàrrà, *a. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون màt"ūn, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفى màtfī, *a. a.* Extinguished, put out.

مطلا mùtàllà, *a. a.* Gilt; rubbed over with ointment, &c.

مطلب màtlàb, *s. a.* A subject, question, matter; a thing sought for.

مطلع màtlà", *s. a.* A place where a celestial body rises; the first distich of a poem; —, mùttalì", *a. a.* Aware, informed, cognisant.

مطلق mùtlàk, *a. a.* Unbound, unfettered, free, unrestrained; absolute; مطلقا mùtlakà, *ad. a.* In an absolute manner; absolutely.

مطلوب màtlūb, *a. a.* Desired, wished for; —, *s. a.* A thing desired, desideratum; an active debt, one for which payment is required by the creditor, a demand.

مطمح màtmàh, *s. a.* An object on which the eye is fixed.

مطمئن mùtma'ìnn, *a. a.* Feeling safe, secure. [thing, contained.

مطوى màtwī, *a. a.* Folded up in any

مطهر mùtahhèr, *a. a.* Cleansed, purified.

مطيه màtìyyé, *s. a.* A horse. [sive.

مطيع mùtī", *a. a.* Obedient, submis-

مظالم màzālim, *s. pl. a.* (*no sing.*), Grievances, oppressions.

مظاهرت mùzāhérèt, *s. a.* Support, protection, a backing; ا—, —et, *v.n.* To back, support, protect.

مظروف màzrūf, *a. a.* Contained in a cover or envelope.

مظفر mùzàffer, *a. a.* Successful, attaining the end of his efforts; المظفردائما èl-mùzàffer-dā'imā, Ever successful (*the last epithet assumed by Sultans of Turkey in the* طغرا tùghrā *or cypher of their names which is figured on coins and placed over all public buildings*, &c.).

مظلم mùzlim, *a. a.* Dark, obscure.

مظلوم màzlūm, *a. a.* Who has suffered wrong; —, *a. t.* Easy-tempered, gentle.

مظنه màzànné, *s. a.* A place where any thing is supposed to be; a person on whom suspicion falls.

مظنون màznūn, *a. a.* Supposed, conjectured, suspected.

مظهر màzhàr, *s. a.* The place of manifestation, the object in or through which a thing is manifested (*practically it becomes an adjective in the sense of* "visited with"; مظهرعنایت اولدی màzhàri-'ināyet-òldù (He became the place of manifestation of grace, grace was manifested in him; he was an object of, or visited with, grace and favour. *N.B.* Barker has totally misunderstood, and has, consequently, misrepresented the meaning of this word, in the notes appended to a chapter of St. John in Turkish, given in his larger Turkish Grammar); مظهریت màzhàrìyyèt, *s. a.* The quality of being the object of, or visited with, any thing.

مع mà"*a*, *a. a.* With; مع هذا mà"*a*-hāzā, مع مافیه mà"-mā-fīh, *ad. a.* But notwithstanding, still; مع الکراهه mà"*á*-'l-kèrāhé, With regret; معاً mà"*an*, *ad. a.* Together.

معابد mà"ābid, *s. pl. a.* (*of* معبد mà"bèd), Temples, oratories,

places of devotion.

معابر mà"ābir, *s. pl. a.* (*of* معبر mà"bĕr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry.

معاتب mù"ātèb, *a. a.* Reprimanded, [scolded.

معاد mà"ād, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معادات mù"ādāt, *s. a.* Enmity.

معادل mù"ādil, *a. a.* Equal, equivalent.

معادلت mù"ādélèt, *s. a.* Equity, [justice.

معادله mù"ādélé, *s. a.* (*originally identic with* معادلت), An equation in algebra.

معادن mà"ādin, *s. pl. a.* (*of* معدن mà"dèn), Mines.

معاذ mà"āz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معاذالله mà"āza-'llāh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)!

معاذرت mù"āzérèt, *s. a.* The offering excuses.

معارج mà"ārij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Steps by which one mounts.

معارض mù"āriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shews dissatisfaction.

معارضه mù"āraza, *s. a.* A squabbling, disputing; ا—, —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà"ārif, *s. pl. a.* (*of* معرفت mà"rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà"ārik, *s. pl. a.* (*of* معركه mà"réké), Battle fields; battles.

معاركه mù"āréké, *s. a.* A fighting; fight, battle; ا—, —et, *v.n.* To do battle.

معاش mà"āsh, *s. a.* A means of subsistence, pay, salary.

معاشرت mù"āshérèt, *s. a.* Living in company, getting on (with some one); حسن معاشرتا hùssnu-mù"āshéret-et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with some one).

معاصات mù"āssāt, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mù"āssir, *s. a.* A contemporary.

معاصی mà"āssī, *s. pl. a.* (*of* معصیت mà"sìyyèt), Sins, wickedness.

معاف mù"āf, *a. a.* Pardoned, for-

given, let off, excused; exempted; معافیت mù"āfìyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجه mù"āléjé, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالی mà"ālī, *s. pl. a.* (*no sing.*), High qualities.

معامله mù"āmélé, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); ا—, —et, *v.n.* To conduct one's self (towards some one); بدمعامله bèd-mù"āmélé, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله یه ویرمك mù"āméléyé-vèrmek, To put out at interest; معاملهجی mù"āméléji, *s. t.* A usurer, money-lender.

معاندت mù"ānédèt, *s. a.* Obstinacy.

معانی mà"ānī, *s. pl. a.* (*of* معنی mà"nà), Senses, significations, meanings.

معاودت mū"āvédèt, *s. a.* A returning, coming or going back; ا—, —et, *v.n.* To return.

معاون mù"āvin, *s. a.* An assistant.

معاونت mù"āvénèt, *s. a.* Assistance.

معاهد mù"āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.

معاهده mù"āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention; an entering into a treaty; ا—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.

معائب mà"ā'ib, *s. pl. a.* (*no sing.*), Defects; vices.

معایده mù"āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.

معاینه mù"āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally; ا—, —et, *v.a.* To inspect.

معبد mà"bèd, *s. a.* A place of devotion, temple.

معبر mà"bER, *s. a.* A place of passage; a pass, ferry, ford, bridge.

معبود mà"būd, *a. a.* Served; —, *s. a.* An object of worship; God.

معتاد mù"tād, *a. a.* To which one is accustomed; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.

معتبر mù"tebèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation. [(in degree).

معتدل mù"tèdil, *a. a.* Temperate

معترض mù"tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection; معترضه mù"tèriz*a*, *s. a.* A parenthesis; جمله معترضه jùmlé'i-mù"tèriz*a*, A parenthetical phrase.

معترف mù"tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.

معتكف mù"tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.

معتل mù"tèll, *a. a.* Affected with some defect; (in grammar) having a و or a ى as a radical letter; معتل الفا mù"tèllu-'l-fā, Whose first radical is و or ى; معتل العين mù"tèllu-'l-"àyn, Whose second radical is و or ى; معتل اللام mù"tèllu-'l-lām, Whose third radical is و or ى.

معتمد mù"témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy; —, *s. a.* A store-keeper, or clerk of the works.

معتنا (*for* معتنى) mù"ténà, *or* معتنابه mù"ténà-bīh, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached.

معتوه mà"tūh, *a. a.* Imbecile, in second infancy.

معجز mù"jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.

معجزه mù"jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.

معجل mù"àjjèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).

معجم mù"jèm (*fem.* معجمه mù"jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.

معجون mà"jūn, *s. a.* Any paste-like composition; glazier's putty; any cement; an electuary; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معده mì"dé, *s. a.* The stomach.

معدل mù"àddil, *s. a.* (A *thing*) which makes things equal; خط معدل النهار khàtti-mù"àddilu-'n-nìhār, The equinoctial line.

معدلت mà"délet, *s. a.* Justice, equity.

معدن mà"dèn, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a

metallic composition; معدنی mà"dénī, *a.a.* Mineral; معدنیات mà"dénìyyāt, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.

معدنوس mà"dénòss, *s. t.* Parsley.

معدود mà"dūd, *a. a.* Limited in number; counted (among things).

معدول mà"dūl, *a. a.* Turned out of the way, deviating.

معدوم mà"dūm, *a. a.* Non-existent; annihilated.

معذب mù"zib, *s. a.* A tormentor, a plague; —, mù"àzzèb, *a. a.* Tormented, plagued.

معذرت mà"zérèt, *s. a.* A excuse offered; معذرتخواه mà"zérèt-khāh, *s.p.* One who offers excuses.

معذور mà"zūr, *a. a.* Excused, having a valid excuse.

معرا (*for* معری) mù"àrrà, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.

معراج mì"rāj, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God's presence.

معرض mà"ràz, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, mù"riz, *s. a.* A cause, causer.

معرفت mà"rifèt, *s. a.* Knowledge; art, cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتلو ma"rifètli, *a. t.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing).

معرکه mà"réké, *s. a.* A field of battle.

معروض mà"rūz, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.

معروف mà"rūf, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).

معری (*or* معرا) mù"àrrà, *a.a.* Naked, stript; free, exempt; —, mà"rà, *s. a.* Any part of the body usually exposed to view.

معزز mù"àzzèz, *a. a.* Held dear, highly esteemed and honoured.

معزول mà"zūl, *a.a.* Displaced from office, superseded; معزولین mà"zūlīn, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have

معقول mà"kūl, *a. a.* *Intelligible*, comprehensible; sage, prudent (act); معقولات mà"kūlāt, *s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس mà"kyūss, *a. a.* Inverted.

معلا (*for* معلى) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

معلق mù"àllàk, *a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided; معلقات mù"àllakāt, *s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Isslamism.

معلم mù"àllim, *s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, mù"àllèm, *a. a.* Instructed, taught, trained.

معلوم mà"lūm, *a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum; ضلع معلوم dìl"*i*-mà"lūm, A base-line (in geodesy); معلومات mà"lūmāt, *s. pl. a.* Known things; knowledge; information; معلوماتلو mà"lūmātl*i*, *a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلى (*or* معلا) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

been superseded from their places; معزولاً mà"zūl*a*n, *ad. a.* As a superseded functionary.

معسكر mù"àssKER, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.

معشر mà"shèr, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.

معشوق mà"shūk (*fem.* معشوقه mà"shūk*a*), *a. a.* Beloved, the object of one's love.

معصوم mà"sūm, *a. a.* Innocent of sin; —, *s. a.* An innocent, a little child.

معصيت mà"sìyyèt, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معطر mù"àttàr, *a. a.* Scented, perfumed.

معطل mù"àttàl, *a. a.* Rendered useless and idle, inactive.

معطوف mà"tūf, *a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظم mù"àzzàm, *a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معفو mà"fùvv, *a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل mà"kìl, *s. a.* A place of refuge, an asylum.

معما (*for* معمی) mù"*à*mmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معمار mì"mār, *s. a.* An architect.

معمر mù"*à*mmèr, *a. a.* Long-lived.

معمور mà"mūr, *a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous, in good estate; an epithet applied to public establishments; معموریت mà"mūrìyyèt, *s. a.* The state of being populous and prosperous (a place a country).

معمول mà"mūl, *a. a.* Made, manufactured; artificial; معمول‌بـه mà"mūlun-bìh, *a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معمی (*or* معما) mù"*à*mmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معنا (*for* معنی) mà"nà, *s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song; معناً mà"n*a*n, *ad. a.* In reality, virtually; in sense, logically; عالم‌معنا "ālémi-mà"nà, The world of visions; a dream; معنای‌لغوی mà"nàyi-lùgh*a*vī, A literal meaning; معنای‌اصطلاحی mà"nàyi-ìsst*i*lāhī, A technical meaning; معنوی mà"névī, *a. a.* Spiritual; virtual, implied; logical.

معنبر mù"*à*nbèr, *a. a.* Perfumed with ambergris.

معنون mù"*à*nvèn, *a. a.* Bearing a [title.

معنی (*or* معنا) mà"nà, *s. a.* See معنا.

معهود mà"hūd, *a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (*a sarcastic term for designing a person or any thing*).

معیار mì"yār, *s. a.* A standard for trying gold or silver by.

معیب mù"àyyèb, *a. a.* Stigmatized; معیبات mù"àyyébāt, *s. pl. a.* Vices.

معیت mà"ìyyèt, *s. a.* The official suite of a functionary; معیت‌مأموری mà"ìyyèt-mè'mūrū, A subordinate official.

معیشت mà"īshèt, *s. a.* Means of living, an allowance, pension.

معین mà"īn, *s. a.* A rhombus; —, mù"īn, *s. a.* A helper; an abettor; —, mù"àyyèn, *a. a.* Fixed,

determined, determinate ; شبه‌معین shìbhi-mà"īn, *s. a.* A rhomboid.

مغ mùgh, *s. p.* A fire-priest ; a wine-priest, wine-merchant, wine-shop keeper ; مغ بچه mùgh-bèchè, *s. p.* A boy of either of these classes.

مغار màghārè (*màghara*), *s. a.* A cave, cavern, grotto.

مغاز *màghāza, s. t.* A shop, magazine, mart.

مغازی màghāzī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Warlike acts, deeds, expeditions.

مغاك màghāk, *s. p.* A ditch, a pit.

مغانم *màghānim, s. pl. a.* (*no sing.*), Booty, things captured.

مغایر *mùghāyir, a. a.* Contrary, not conformable.

مغبر mùghbèr, *a. a.* Made dusty ; made turbid ; discomposed, hurt (one's feelings).

مغبوض *màghbūz, a. a.* Against whom hatred and enmity are entertained.

مغبون màghbūn, *a. a.* Cheated, deceived.

مغتنم mùghtènim, *a. a.* Who seizes or has seized booty ; who takes (an opportunity).

مغرب màghrib, *s. a.* The place of setting of the heavenly bodies ; the west ; the west or north 'Africa, Morocco.

مغرور màghrūr, *a. a.* Over-confident, trusting too much, vain, proud ; مغروریت màghrūrìyyèt, *s. a.* Pride, over-confidence, vanity, self-esteem.

مغز màghz, *s. p.* The brain ; marrow ; the kernel ; بیمغز bī-màghz, *a. p.* Brainless, thoughtless ; سبکمغز sèbuk-màghz, *a. a.* Light-brained, foolish (person).

مغشوش màghshūsh, *a. a.* Alloyed, adulterated, false.

مغضوب màghzūb, *a. a.* Angered, irritated ; مغضوب‌علیه màghzūbun-"àlèyh, *s. a.* Against whom anger is felt, the object of anger.

مغفر mìghfèr, *s. a.* A helmet.

مغفرت màghfirèt, *s. a.* God's pardon of sins and admittance to a taste of the joys of paradise.

مغفور *and* مغفورله màghfūr, màghfūrun-lèh, *a. a.* Whose sins

are pardoned and who has been admitted to a taste of the joys of paradise; deceased (*said only of a Muslim*). [fusion of ideas.

مغلطه màghlata, *s. a.* An error, confusion of ideas.

مغلق mùghlàk, *a. a.* Obscure, obscurely expressed, not clear.

مغلوب màghlūb, *a. a.* Vanquished, beaten; او—, —òl, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبیت màghlūbìyyèt, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغموم màghmūm, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغون màghūn, *s. t.* Mahogany.

مغونه màghuna, *s. t.* A lighter, barge.

مغیب màghīb, *s. a.* Time or place when some one is absent, absence. [aid and succour.

مغیث mùghīss, *s. a.* One who gives

مغین màghin (مکین mèghin *in soft verbs*), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, shewing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفاتیح mèfātih, *and* مفاتیح mèfātìh, *s. pl. a.* (*of* مفتاح mìftāh), Keys.

مفاخر mèfākhir, *s. pl. a.* (*of* مفخرت mèfkharet), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, mùfākhir, *a. a.* Who glories, boasts.

مفاخرت mùfākharèt, *s. a.* A glorying, boasting; ا—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق mèfārik, *s. pl. a.* (*of* مفرق mèfrak), Crowns of the heads; —, mùfārik, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقت mùfārakàt, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); ا—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفاسد mèfāssìd, *s. pl. a.* (*of* مفسدت mèfsédet), Iniquities, basenesses.

مفاصل mèfāssìl, *s. pl. a.* (*of* مفصل mèfsàl), Joints of the body.

مفاض mùfāz, *a. a.* Poured out abundantly; فیه—, mùfāzun-fīh, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت mùft, *s. p.* Any thing acquired

without trouble or payment, a windfall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخوار mùft-khòr, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood sucker, hanger-on; مفتەكمك mùftè-ghìtmek, *v.n.* To be given away for nothing.

مفتاح mìftāh, *s.a.* A key, instrument [for opening.

مفتخر mùftàkhir, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش mùfèttish, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر mùftàkir, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح mèftūh, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels A, a, *a*, É, *or* é (a letter).

مفتون mèftūn, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتی mùftī, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتی الانام mùftìyyu-'l-ènām, The Shèykhu-'l-isslam.

مفتخرت mèfkharet, *s. a.* A glorying, feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم mùfàkhkhàm, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخم mètbū"i-mùfàkhkhàmim, My august sovereign master.

مفرح mùfèrrih, *a. a.* Which raises the spirits, cheerful.

مفرد mèfrèd, *a. a.* Large, big, enormous; —, mùfrèd, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات mùfrédāt, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list.

مفرق mèfrak, *s. a.* The crown of the head.

مفروز mèfrūz, *a. a.* Separated, divided, taken off (of any thing).

مفروش mèfrūsh, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض mèfrūz, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a

supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد mùfsid, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت mèfsédet, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر mùfèssir, *s.a.* A commentator.

مفسوخ mèfsūkh, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل mèfsàl, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, mùfàsssàl, *a. a.* Detailed, long.

مفطور mèftūr, *a. a.* Created; innate, natural.

مفعول mèf"ūl, *a. a.* Which is done, or acted; which is the object of any action; اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; مفعول به mèf"ūlun-bìh, The accusative or direct object of an action; *also*, the instrument or object with which an act is effected; مفعول له mèf"ūlun-lèh, The object for or on account of which an act occurs; مفعول عنه mèf"ūlun-"ành, The object from or through which an act occurs; &c. [after.

مفقود mèfkūd, *a. a.* Lost and sought

مفكوك mèfk*y*ūk, *a. a.* Untied, loosened, unbound, dissolved.

مفلس mùfliss, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج mèflūj, *a. a.* Paralytic, struck with palsy.

مفوض mùfèvwàz, *a. a.* Bestowed, given, delivered.

مفهوم mèfhūm, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد mùfīd, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض mùfīz, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مق mak (ماك mek *in soft words*), Turkish termination of the infinitive.

مقابر màkābir, *s. pl. a.* (*of* مقبره màkbéré), Graves, tombs.

مقابل mùkābil, *a. a.* Opposite, facing; —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a

thing; مقابلنده mùkābilinda, Opposite to him (her, it); in return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to any thing said).

مقابل mùkābélé, *s. a.* A facing any one, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابله بالمثل mùkābélé-bi-'l-mìssl, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; جبر ومقابله jèbr-u-mùkābélé, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); ا—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.

مقابيح màkābīh, *s. pl. a.* (*of* مقبوح màkbūh), Detestable actions or qualities.

مقاتله mùkātélé, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.

مقادير màkādīr, *s. pl. a.* (*of* مقدار mìkdār), Quantities.

مقاربت mùkārébèt, *s. a.* An approaching, nearing.

مقارعه mùkāra"à, *s. a.* Fighting, [battle.

مقارن mùkārin, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.

مقارنت mùkārénèt, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.

مقاسمه mùkāssémé, *s. a.* A partitioning, sharing out; ا—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.

مقاص màkass, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting masts, &c., on board ship; موم مقاصی mùm-màkassi, A pair of snuffers.

مقاصد màkāssid, *s. pl. a.* (*of* مقصد màksàd), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.

مقاطعه mùkāta"à, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary*

being substituted).

مقال màkāl, *s. a.* What is said, the words (of any one).

مقاله màkālé, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the "*Books*" of Euclid).

مقاليد màkālīd, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.

مقام màkām, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائممقام *or* قائم‌مقام kā'im-màkām, A lieutenant, locum-tenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendant-general (of property in mort-main); قائم‌مقام‌الفاعل kā'imu-l-màkāmi-'l-fā"il, The nominative or subject of a verb passive (*as standing in the place of the* "name of an agent").

مقاوله mùkāvélé, *s. a.* The making an agreement; an agreement; ا—, —et, *v. a.* To covenant, agree, stipulate mutually.

مقاومت mùkāvémèt, *s. a.* Opposition, resistance; ا—, —et, *v. n.* To resist.

مقايسه mùkāyéssé, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.

مقبره màkbéré, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.

مقبوح màkbūh, *a. a.* Ugly, disliked, detestable.

مقبوض màkbūz, *a. a.* Taken, received; —سندی, màkbūz-sènédi, A receipt.

مقبول màkbūl, *a. a.* Liked, approved, acceptable; مقبول کچمك màkbūla-ghèchmek, *v. n.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.

مقت màkt, *s. a.* Hatred, enmity.

مقتدا (*for* مقتدی mùktédà, *a. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتدر mùktèdir, *a. a.* Able, capable, powerful enough.

مقتدی mùktédī, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (*or* مقتدا) mùktédà, *a. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتضا (*for* مقتضی) mùktazà, *s. a.* The requirement (of any thing), thing required; the name of a ministerial letter generally given with a firman, addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way, what is ordered in the firman.

مقتضی mùktazī, *a. a.* Needful, necessary, wanted; —, mùktazà. See مقتضا. [put to death.

مقتول màktūl, *a. a.* Killed, slain,

مقدار mìkdār (mìktar), *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; برمقدار bìr-mìktar, A little, some, a certain small quantity or number.

مقدر mùkàddèr, *a. a.* Decreed by God; vouchsafed by God; duly estimated; understood (in grammar or logic), not expressed; مقدرات الهیه mùkàddérāti-ìlāhìyyé, The things decreed by God's providence. [ability.

مقدرت màkdérèt, *s. a.* Power, might,

مقدس mùkàddèss, *a. a.* Holy, sacred.

مقدم màkdem, *s. a.* An arrival, coming; —, mùkdim, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, mùkàddem, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of any thing; former time; a premise (in logic); an antecedent; (*and* مقدمه mùkàddémé), the advanced guard of an army; —, *ad. t. and* مقدما mùkàddémā, *ad. a.*

Formerly; before (in time); مقدمات mùkàddémāt, *s. pl. a.* Things explained first, prefatory remarks.

مقدمه mùkàddimé, *s. a.* An introduction, a preface, a peroration.

مقدور màkdūr, *a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.

مقر màkàrr, *s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, mùkàrr, *a. a.* Who admits, confesses.

مقراض mìkrāz, *s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص).

مقرب mùkàrreb, *a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).

مقرر mùkàrrèr, *s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, mùkàrrir, *s. a.* One who confirms and establishes.

مقرمه màkrama (màhrama), *s. a.* A pocket handkerchief.

مقروع màkrū", *s.a.* Struck; knocked at (a door).

مقرون màkrūn, *a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.

مقسم mùkàsssim, *s.a.* A distributor.

مقسوم màksūm, *a. a.* Divided into portions; —, *s.a.* The dividend (*in arith.*); مقسوم عليه màksūmun-"àlèyh, *s. a.* The divisor.

مقص màkàsss, *s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص).

مقصد màksad, *s. a. and* مقصود màksud, *a.* & *s. a.* Any thing proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.

مقصور màksūr (*fem.* مقصوره màksūré), *a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; الف مقصوره èlifi-màksūré, The short ا, *or* ى sounded as a short ا at the end of words.

مقضى màkzī, *a. a.* Accomplished,

attained, granted; مقضى المرام màkzìyyu-'l-mèrām, *a.a.* Whose wish is attained.

مقطع màktà", *s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed pens are nibbed; —, mùkàttà", *a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعه hùrūfi - mùkàtta"à, The separately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.

مقطوع màktū", *a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.

مقعد mà"àd, *s. a.* The seat, breech; anus; (*màkat*) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa. [low.

مقعر mùkà""àr, *a. a.* Concave, hol-

مقفا (*for* مقفى) mùkàffà, *a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.

مقلب mùkàllib, *s. a.* One who turns, inverts, changes (things).

مقلد mùkàllid, *s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; —, mùkàllèd, *a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب màklūb, *a. a.* Reversed, inverted; an anagram. [place.

مقلوع màklū", *a. a.* Torn from its

مقناطيس màknātīss (màkhlàdiz), *s. a.* A magnet, loadstone.

مقند mùkànnèd, *a. a.* Candied, sugared.

مقنطرة mùkàntara, *a.a. fem.* Arched; supported on arches; مقنطرات mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or circles of altitude.

مقنن mùkànnin, *s. a.* A legislator; —, mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (*for* مقوى) mùkàvwa, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard.

مقوس mùkàvvèss, *a. a.* Arched, bent as a bow. [cies, category.

مقوله màkūlé, *s. a.* A sort, kind, spe-

مقوى mùkàvvī, *a. a.* Corroborative, strengthening (medicine); —, mùkàvwà, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard.

مقهور màkhūr (k-h), *a. a.* Vanquished, subjected to the overwhelming might of some one.

مقياس mìkyāss, *s. a.* An instrument for measuring and comparing; a scale.

مقيد mùkàyyèd, *a. a.* Bound, tied, fastened; restricted, coupled with a restrictive complement (a word in a sentence); attentive, painstaking; registered; او—, —òl, *v.n.* To take care, take pains, pay attention.

مقيم mùkīm, *a. a.* Residing.

مقيى mùkàyyī, *a. a.* Vomitive (medicine), an emetic.

مك mek, Turkish termination of the infinitive in soft verbs.

مكابرت mùkyābérèt, *s. a.* Pride.

مكاتب mèkyātib, *s. pl. a.* (*of* مكتب mèktɛb), Schools; —, mùkyātib, *s. a.* A covenanted slave, to whom a binding permission has been accorded to ransom himself.

مكاتبه mùkyātébé, *s. a.* Correspondence by letter; ا—, —et, *v.n.* To correspond by letter.

مكاتيب mèkyātīb, *s. pl. a.* (*of* مكتوب mèktūb), Letters, notes, billets, epistles.

مكار mèkkyār, *s. a.* A subtle knave [and cheat.

مكارم mèkyārim, *s. pl. a.* (*of* مكرمت mèkrémet), Noble or generous deeds or qualities.

مكافات mùkyāfāt, *s. a.* A reward, recompense, retribution; ا—, —et, *v.a.* & *n.* To reward, recompense.

مكافى mùkyāfī, *a. a.* Equivalent; قطع مكافى kàt"ī-mùkyāfī, A parabola.

مكالمه mùkyālémé, *s. a.* A conference; a conferring, deliberating; ا—, —et, *v.n.* To hold a conference.

مكان mèkyān, *s. a.* A place in which a thing exists, locus; مكاندن منزه mèkyāndan-mùnèzzèh, (God is) exempt from place (is omnipresent).

مكائد mèkyā'id, *s. pl. a.* (*of* مكيده mèkīdé), Stratagems, wiles.

مكتب mèktɛb, *s. a.* A school.

مكتفى mùktéfi, *a. a.* Who considers

as sufficient what he receives, content. [surname (کنیه kyùnyé).

مكتنى mùktènī, *a. a.* Called by a

مكتوب mèktūb, (mèktup), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —سامى, mèktubu-sāmī (High letter), A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجى mèktupju, A secretary for official letters; مكتوبلشمك mèktupleshmek, *v.n. recip.* To correspond by letter. [cealed.

مكتوم mèktūm, *a. a.* Hidden, con-

مكث mèkss, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; —, —et, *v.n.* To stay, make a stay; —, *v.a.* To withhold, arrest, stop, delay.

مكدر mùkèddèr, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, mùkèddir, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات mùkèddirāt, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.

مكر mèkr (mèkir), *s. a.* A wile, stratagem, piece of knavery; —, mèghER, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.

مكرر mùkèrrèr, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً mùkèrréran, *ad. a.* Repeatedly.

مكرم mùkrim, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, mùkèrrèm, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرماً mùkèrréman, *ad. a.* With great respect and with all due honours.

مكرمت mèkrémet, *s. a.* Any noble or generous act or quality.

مكروب mèkrūb, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful.

مكروه mèkrūh, *a. a.* Held in aversion (canonically).

مكس mèghess, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.

مكسر mùkèssèr, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر jem'i-mukesser, An irregular plural Arabic noun.

مكسوب mèksūb, *a. a.* Gained, acquired.

مكسور mèksūr, *a. a.* Pronounced with the vowel *i* or *i* (a consonant).

مكشوف mèkshūf, *a. a.* Discovered, revealed.

مكعب mùk*y*à‘‘‘àb, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).

مكك mèkik, *s. t.* A weaver's shuttle.

مكلف mùkèllèf, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God. [full.

مكمل mùkèmmèl, *a. a.* Complete,

مكمون mèkmūn, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.

مكنوز mèknūz, *a. a.* Deposited in a

مكنون mèknūn, *a. a.* Concealed.

مكوك mèk*y*ūk (mèkik, see مكك), *s. a.* A weaver's shuttle.

مكيال mìk*y*āl, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مكيدة mèkīdé, *s. a.* A wile, a piece of deceit.

مكيف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with qualities, or with a quality.

مكين mèkīn, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, méghin (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund (See مغين).

ملا mèlā, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلاوملا khàlā-vé-mèlā, Vacuum and plenum, void space and occupied space; علىملاءالناس “àlà-mèlā‘i-’n-nāss, *ad. a.* Openly before the assembled people.

ملابسة mùlābéssé, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملابسةايله shù-mùlābéssè-il*a*, From this consideration, arising out of this relation or connexion.

ملاح mèllāh, *s. a.* A sailor, a tar.

ملاحت mèlāhàt, *s. a.* Sweetness, agreeableness.

ملاحد mùlāhid (*pl.* ملاحدة mùlāhidé), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).

ملاحظة mùlāh*aza*, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; ا—, —et, *v.n.* To hesitate, to look before leaping.

ملاذ mèlāz, *s. a.* An asylum, refuge.

ملازم mùlāzim (mùlāzim), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate (in the navy).

ملازمت mùlāzémèt, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); ا—, —et, *v.n.* To attend regularly; to follow about.

ملاصق mùlāssik, *a. a.* Joining, joined, attached, adherent.

ملاطفه mùlātafé, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating with marked kindness; ا—, —et, *v.n.* To joke; to shew kindness.

ملاعب mélā'ib, *s. pl. a.* (*no sing. used*), Games, playthings, toys.

ملاعبه mùlā'abé, *s. a.* A playing, amusing one's self; ا—, —et, *v.n.* To play, to amuse one's self; to toy.

ملاعين mèlā'īn, *s. pl. a.* (*of* ملعون mèl'ūn), Accursed ones, damned fellows.

ملاقات mùlākāt, *s. a.* A meeting; an interview, audience.

ملاقی mùlākī, *a. a.* Who or which meets, joins.

ملال mélāl, ملالت mèlālèt, *s. a.* Sadness, vexation; fatigue, tiredness.

ملام mèlām, ملامت mèlāmèt, *s. a.* [Reproach, rebuke.

ملآن mèl'ān, *a. a.* Full.

ملاهی mèlāhī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Games, diversions; toys, playthings.

ملائك mèlā'ik, ملائكه mèlā'iké, *s. pl. a.* (*of* ملك mèlek), Angels; (*as a Turkish sing.*), An angel.

ملايم mùlāyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملايمت mùlāyémèt, *s. a.* Mildness.

ملبس mùlèbbèss, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).

ملبوس mèlbūss, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات mèlbūssāt, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.

ملت mìllèt, *s. a.* A people, com-

munity; a religious denomination or sect.

ملتبس mùltèbiss, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).

ملثم mùltèssèm, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, mùltèssim, *s. a.* One who kisses

ملتجا (*for* ملتجى), mùltéjà, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.

ملتجى mùltéjī, *s. a.* A refugee; — (*or* ملتجا) mùltèjà, *s. a.* A place of refuge.

ملتزم mùltézim, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.

ملتفت mùltéfit, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.

ملتقا (*for* ملتقى) mùltékà, *s. a.* A place of meeting, a junction.

ملتم mèltèm, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.

ملتمس mùltèmiss, *a. a.* Who requests; —, mùltémèss, *a. a.* Requested; a request.

ملتهب mùltèhib, ملتهف mùltèhif, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; thirsting.

ملجا mèljā, *s. a.* A place of refuge, a refuge, an asylum.

ملح mìlh, *s. a.* Salt.

ملحد mùlhìd, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).

ملحق mùlhàk, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات mùlhàkāt, *s. pl. a.* Appurtenances.

ملحم mùlàhhàm, *a. a.* Corpulent, fleshy.

ملحوظ mèlhūz, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.

ملز mèlez, *s. t.* A mulatto.

ملزم mùlzèm, *a. a.* Convinced, silenced in argument.

ملزوم mèlzūm, *a. a.* To which something is inseparably attached.

ملس mèless, *s. a.* A mulatto.

ملعنت mèl"anèt, *s. a.* Any damnable act or quality.

ملعون mèl"ūn, *a. a.* Cursed, anathematized.

ملفوظ mèlfūz, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات mèlfūzāt, *s. pl. a.* Sayings.

ملفوف mèlfūf, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً mèlfūfan, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure.

ملقب mùlàkkàb, *a. a.* Bearing a title or titles.

ملك mèlek, *s. a.* An angel; —, mèlik, *s. a.* A king, a petty ruler; —, mìlk, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, mùlk, *s. a.* Freehold property; ملکی mèlékī, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, mìlkī, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereign; ملکیت mìlkìyyèt, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملکوت mèlékyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالك الملك والملكوت mālikyu-'l-mìlki-vé-'l-mèlékyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملکه mèlíkė, *s. a.* A queen; —, mèlékė, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

ملل mìlèl, *s. pl. a.* (*of* ملت mìllèt), Peoples; religious denominations, sects.

ماو mali (méli *in soft words*), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought.*

ملوان mèlévān, *s. a. dual.* Day and night.

ملوث mùlèvvèss, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

ملوك mùlūk, *s. p. a.* (*of* ملك mélik), Kings; ملوکانه mùlūkyānė, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

ملول mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued.

ملدمك (*or* مدلك) mèlémek (*aor.* ملر *or* مدلر mèlER, *v.n.* To bleat.

ملهم mèlhèm (*for* مرهم mèrhèm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhìm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhèm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

ملئان mèl'ān, *a. a.* Full.

ملیح mèlīh, *a. a.* Sweet, agreeable.

ملین mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

ملیون milyòn, *s. t.* (*French*), A million.

مات mèmāt, *s. a.* Death, the state of death; ماتی mèmātī, Pertaining to the state of death.

مماثل mùmāssil, *a. a.* Corresponding, agreeing, like, conformable.

مماثلت mùmāssélèt, *s. á.* A conforming; ا—, —et, *v.n.* To conform.

ممارست mùmāréssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

مماس mùmāsss, *s. a.* A tangent.

مماشات mùmāshāt, *s. a.* A going with the stream, obsequious compliance.

ممالك mèmālik, *s. pl. a.* (*of* مملکت mèmlékèt), Countries, territories, dominions.

ممالیك mèmālīk, *s. pl. a.* (*of* مملوك mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

ممانعت mùmāna"àt, *s. a.* Opposition; a preventing; ا—, —et, *v.n.* To oppose, try to prevent.

ممتاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, pre-eminent (among others).

ممتد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

ممتنع mùmtèni", *a. a.* Impossible.

ممدوح mèmdūh, *a.a.* Praised, praiseworthy; ممدوحات mèmdūhāt, *s. pl. a.* Praiseworthy acts and qualities.

ممدود mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended.

ممر mèmèrr, *s. a.* A place of passage, a passage, path, way.

ممزوج mèmzūj, *a. a.* Mixed, compounded.

ممسك mùmsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

ممشا (*for* ممشی) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet.

ممضی mùmzī, *a. a.* Signed, bearing [a signature.

ممکن mùmkin, *a. a.* Possible; ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

ممل mùmìll, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

ملحه mèmlaha, *s. a.* A salt works.

مملکت mèmlékèt, *s. a.* A country; a town.

مملو mèmlū, *a. a.* Full.

مملوك mémlūk, *a. a.* Possessed, held

مميز mùmèyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn.

من mèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, mìn, *pr. a.* From, of, out of; —, mènn, *s.a.* The manna of the Israelites; من بعد mìn-bà"d, *ad. a.* Henceforward.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (*of* منبر mìnbèr), Preachers' pulpits.

منابع ménābi", *s. pl. a.* (*of* منبع mènbà"), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mùnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mùnādāt, *s.a.* A proclaiming.

منادی mùnādī, *s. a.* A herald, crier.

مناره mìnāré, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made.

منازع mùnāzi", *s. a.* A disputer, quarreller, contester.

منازعه mùnāza"à, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; —, —et, *v.n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (*of* منزل

مملوك mèmlūkìyyèt, *s. a.* The quality of being held in possession.

مملول mèmlūl, *a. a.* Tired, wearied; vexed

ممنوع mèmnū", *a. a.* Forbidden, prohibited; ممنوعات mèmnū"āt, *s. pl. a.* Forbidden acts; prohibited things; ممنوعيت mèmnū"ìyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

ممنون mèmnūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad; ممنونيت mèmnūnìyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

ممنوه mùmévvèh, *a.a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, insincere.

مه mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an udder, dug; any protuberance in shape of a nipple; مملنمك mèmélenmek, *v.n.* To acquire the form of a nipple.

ممهور mèmhūr, *a. a.* Sealed with a [seal.

ميت ممت mùmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

mènzil), Stations (on a road).

منازله mùnāzélé, *s. a.* A fighting, doing battle.

مناسب mùnāssib, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mùnāssébèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation, connexion; نه‌مناسبت nè-mùnāssébet! How! Why! Upon what grounds! مناسبتسز mùnāssébetsiz, *a.t.* Untimely, unfitting, inexpedient, mal-apropos.

مناستر mànasstir, *s. t.* (*Greek*), A monastery, convent.

مناسك ménāssik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Rites, ceremonies, observances used in performing the canonical pilgrimage to Mecca.

مناشير mènāshīr, *s. pl. a.* (*of* منشور mènshūr), Imperial letters-patent conferring the highest dignities.

مناصب mànāssib, *s. pl. a.* (*of* منصب mànsib), High offices of state.

مناصفت mùnāssafèt, *s. a.* Equity, justice; مناصفة mùnāssafétan, *ad. a.* In two equal shares.

مناط mùnāt, *a. a.* To which some thing is tacked on or suspended.

مناظر mènāzir, *s. pl. a.* (*of* منظر mànzàr), Aspects; — علم "ilmi -mènāzir, The science of aspects, perspective.

مناظرت mùnāzarèt, مناظره mùnāzara *s. a.* A disputation, discussion.

مناظم mènāzim, *s. pl. a.* (*of* نظم nàzm), Orders, arrangements.

مناعت mènā"àt, *s. a.* Impregnability, strength, inaccessibility.

منافسه mùnāféssé, *s. a.* Spite, enmity, malevolence.

منافع mènāfi", *s. pl. a.* (*of* نفعت mènfà"at), Uses, advantages: interests.

منافق mùnāfik, *s. a.* A hypocrite (canonically); a tale-bearer.

منافی mùnāfī, *a. a.* Incompatible, hindering, opposed.

مناقب mènākib, *s. pl. a.* (*of* منقبه mànkabé), Traits of character; anecdotes.

مناقشه mùnākasha, *s. a.* A disputing, quarrelling.

مناقض mùnākiz, *a. a.* Destructive,

demolishing; contrary, nugatory, contradictory. [tradiction.

مناقضة mùnākaza, *s. a.* Mutual con-

منال mènāl, *s. a.* Property, possessions. [vision.

منام mènām, *s. a.* Sleep; a dream,

منان mènnān, *s. a.* (God) the giver of all good things. [a fruiterer.

منّاو mānaw, *s. t.* A dealer in fruits,

مناوبة mùnāvébé, *s. a.* Alternation, a taking turn and turn about; مناوبةً mùnāvébéten, *ad. a.* By turns.

مناهج mènāhij, *s. pl. a.* (*of* منهج mìnhèj), Roads.

مناهٍ mènāhī, *s. pl. a.* (*of* منهي mènhī), Forbidden things or acts.

منايا mènāyā, *s. pl. a.* (*of* منيه mènìyyé), Deaths, different kinds of death.

منبت mùnbit, *a. a.* Fertile (land).

منبر mìnber, *s. a.* A preacher's pulpit.

منبسط mùnbàssit, *a. a.* Spread, extended; expanded; joyful.

منبع mènbà", *s. a.* A spring, source, fountain-head.

منت mìnnèt, *s. a.* A favour, grace, kindness, obligation; an averseness, backwardness from doing a favour; a reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; بي منت bì-mìnnèt, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

منتار màntar, *s. t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; منتارقاوی màntar-kàwi, German tinder.

منتان mìntan, *s. t.* A short jacket.

منتج mùntij, *a. a.* Producing, resulting in. [chosen.

منتخب mùntakhàb, *a. a.* Selected,

منتسب mùntèssib, *a. a.* Related, connected.

منتشر mùntèshir, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

منتظر mùntàzir, *a. a.* In expectation, looking (for).

منتظم mùntazàm, *a. a.* In order, arranged, regular; عساکر منتظمهٔ شاهانه "àssāḳiri-mùntàzamé'i-shāhānḗ, The imperial regular troops.

منتفع mùntèfi", *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

منتقل mùntàkil, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

منتقی mùntèmi, *a. a.* Related, connected.

منتن mùntìn, *a. a.* Putrid, stinking.

منتوی mùntèvī, *a. a.* Directed towards any thing.

منتها (*for* منتهی) mùntéhà, *s. a.* The end, utmost limit.

منتهی mùntéhī, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a.* A master or proficient (in science).

منثور mènsūr, *a. a.* Scattered any how, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

منجر mùnjèrr, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

منجم mùnèjjim, *s. a.* An astronomer or astrologer.

منجمد mùnjèmid, *a. a.* Frozen, congealed.

منجنیق mànjénīk, *s. a.* A catapulta; a balista; a crane (for lifting).

منح mìnàh, *s. pl. a.* (*of* منحت mìnhàt), Graces, favours, blessings.

منحرف mùnhàrif, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; شبه منحرف shìbhi-mùnhàrif, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

منحصر mùnhàssir, *a. a.* Limited, confined.

منحل mùnhàll, *a. a.* Dissolved.

منحنی mùnhànī, *a. a.* Curved; خط منحنی khàtti-mùnhànī, A curved line.

منحوس mènhūss, *a. a.* Ill-omened.

منخسف mùnkhàssif, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مند mènd, Persian termination equivalent to our *ful, ish, y*, &c., as دردمند dèrdmènd, *a. p.* Sorrowful.

مندال màndal, *s. t.* A button (to a door).

the eye can see; منزلجی mènzilji, *s. t.* A post-master.

منزلت mènzilèt, منزله mènzilé, *s. a.* A rank, grade, degree, standing; منزلتلو mènzilètlū, *a. t.* Holding a certain high rank.

منزوی mùnzèvī, *s. a.* A hermit, recluse.

منزه mùnèzzèh, *a. a.* Free, void, exempt.

منسج mùnèsssèj, *a. a.* Woven; interwoven.

منسد mùnsèdd, *a. a.* Stopped up, closed.

منسدل mùnsèdil, *a. a.* Hanging down, dangling.

منسق mùnèsssàk, *a. a.* Ranged in a series, or in order.

منسل mùnsèll, *â. a.* Drawn from its scabbard.

منسلب mùnsèlib, *a. a.* Taken as spoil, taken away.

منسلك mùnsèlik, *a. a.* Who follows or treads in a path.

منسوب mènsūb, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت mènsūbìyyèt, *s. a.* Relationship, connexion, quality of pertaining; اسم منسوب ìssmi-mènsūb, An adjective shewing relation, con-

مندر mìndèr, *s. t.* A mattress; a sofa.

مندرج mùndèrij, *a. a.* Included; contained; written.

مندرس mùndèriss, *a. a.* Effaced, obliterated.

مندفع mùndèfi", *a. a.* Driven out or away.

مندوب mèndūb, *a. a.* Mourned for, wept over.

منديل mèndīl, *s. a.* A handkerchief.

منزل mènzil, *s. a.* A station-house, halting-place; a day's journey, or distance from post-house to post-house; a travelling post; the range (of a gun, &c.); a distance; a long range; a rank, degree, grade; منزلخانه mènzil-khānè, *s. p.* A post-house; منزل باركیری mènzil-(bèyghìri), A post-horse; منزل كمك mènzil-ghìtmek, *v.n.* To travel post; منزل سورمك mènzil-sùrmek, *v.n.* To travel as fast as possible; منزل طوپی mènzil-tòpu, A gun with a very long range; سرمنزل sèr-mènzil, *s. p.* The goal, the end of a journey; كوزمنزلی ghyùz-mènzili, The range of vision, as far as

nexion, or quality of pertaining to something.

منسوج mènsūj, *a. a.* Woven.

منسوخ mènsūkh, *a. a.* Abolished, abrogated.

منسوق ménsūk, *a. a.* Ranged, placed in order.

منسی mènsī, *a. a.* Forgotten.

منش mènsh, *s. p.* Disposition, character, constitution.

منشأ mènshè', *s. a.* A place of origin; a source.

منشار mìnshār, *s. a.* A saw; منشاری mìnshārī, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.

منسعب mùnshà'"ab, *a. a.* Derived (as from a family), branching out.

منشق mùnshàkk, *a. a.* Split, cleft, [cloven.

منشور mènshūr, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.

منشی mùnshī, *s. a.* A clever writer, a practised literary or epistolary composer.

منصب mànsìb, *s. a.* A place where any thing is set up; a post of dignity held under government; —, mùnsàbb, *a. a.* Poured, flowing, running (into any thing).

منصبغ mùnsàbigh, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف mùnsàrif, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف mùnsìf, *a. a.* Just, equitable, conscientious; منصفانه mùnsìfānè, *a. p.* Pertaining to a conscientious person.

منصوب mànsūb, *a. a.* Set up, erected; holding an office.

منصور mànsūr, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوص mànsūss, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منصه mànàssa, *s. a.* A bride's throne or throne-room.

منضم mùnzàmm, *a. a.* Added, superadded.

منطبخ mùntàbìkh, *a. a.* Cooked; ripened.

منطر *or* منطار *or* منتار màntar, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; منطارقاوی

màntar-kàwi, German tinder.

منطفى mùntàfī, *a. a.* Extinguished, put out.

منطق màntik, *s. a.* Logic, dialectics; —, mìntàk, *and* منطقه mìntaka (màntika), *s. a.* A zone, belt, girdle; منطقهٔ حاره (màntika'i)-hārré, The torrid zone; منطقهٔ معتدله màntika'i-mù"tèdilé, The temperate zone; منطقهٔ منجمده màntīka'i-mùnjèmidé, The frigid zone; منطقة البروج màntikàtu-'l-bùrūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق mùntàlik, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق màntūk, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوى mùntavī, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر mànzàr, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which any thing is seen.

منظف mùnàzzàf, *a. a.* Cleaned, [cleansed.

منظور mànzūr, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم mànzūm, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه mànzūmé, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع mèn", *s. a.* A hindering, preventing; l—, —et, *v. a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم mùn"àdim, *a. a.* Annihilated.

منعطف mùn"àtif, *a. a.* Turned on one side, turned (from *or* towards).

منعقد mùn"àkid, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed.

منعكس mùn"àkiss, *a. a.* Reflected; echoed.

منعم mùn"ìm, *a. a.* Kind, gracious, [beneficent.

منغال mànghal, *s. t.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منغر *or* منقر mànghir, *s. t.* Money; [copper money.

منفرج mùnfèrij (*fem.* منفرجه mùnfèrijé), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle).

منفرد mùnfèrid, *a. a.* Alone, by itself, separate, isolated.

منفس mènfèss, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ mùnfèssikh, *a. a.* Abolished, [abrogated.

منفصل mùnfāssil, *a. a.* Detached, separated.

منفعت mènfà"at, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest.

منفعل mùnfà"il, *a. a.* Hurt in feelings, grieved.

منفك mùnfèkk, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور mènfūr, *a. a.* Held in detestation, abhorred.

منفهم mùnfèhim, *a. a.* Understood, comprehended, gathered.

منفی mènfī, *a. a.* Exiled, banished; —, mènfà, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقی mùnàkkà), *a. a.* Cleaned, made clean.

منقاد mùnkād, *a. a.* Obedient, submissive.

منقار mìnkār, *s. a.* A bird's beak or [bill.

منقال mànkāl (mànghal), *s. a.* A chafing-dish.

منقبه mànkabé, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض mùnkàbiz, *a. a.* Held tight; squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits.

منقح mùnàkkàh, *a. a.* Revised, purged of defects (a writing).

منقرض mùnkàriz, *a. a.* Extinct (a lineage, dynasty).

منقسم mùnkàssim, *a. a.* Divided in several parts.

منقش mùnàkkàsh, *a. a.* Decorated [with designs.

منقضی mùnkàzī, *a. a.* Finished, expired (a term).

منقطع mùnkàt"a, *a. a.* Cut off; interrupted; withheld; ceased.

منقلب mùnkàlib, *a. a.* Inverted; changed, altered.

منقله mìnkala, *s. a.* A sector (mathematical instrument).

منقوش mènkūsh, *a. a.* Drawn, figured, painted.

منقوط mènkūt, *a. a.* Marked with one or more diacritical points or dots (a letter).

منقول mènkūl, *a. a.* Carried from one place to another; narrated, related, handed down.

منقی (*or* مقفا), mùnàkkà, *a. a.* Cleaned, made clean.

منکر mùnkèr, *a. a.* Denied; negative; incognito; irrecognisable; bad, wicked, reprovable (act); name of one of the questioning angels who visit the dead, the other being named نکیر nèkīr; —, mùnkir, *a. a.* A denier; —, mùnèkkèr, *a. a.* Incognito, irrecognisable; indefinite, indeterminate (in grammar); منکرات mùnkérāt, *s. pl. a.* Bad, reprovable, wicked actions.

منکسر mùnkèssir, *a. a.* Broken; afflicted, grieved.

منکسف mùnkèssif, *a. a.* Eclipsed (the sun).

منکشف mùnkèshif, *a. a.* Discovered; revealed.

منگنه mènghéné, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.

منکوب mènky*ū*b, *a. a.* Fallen (in circumstances).

منکوحه mènky*ū*ha, *a. a.* Married to a man; —, *s. a.* A wife.

منوال mìnwāl, *s. a.* A manner, way, method.

منور mùnèvvèr, *a. a.* Bright with light or glory, aureolated.

منوط mènūt, *a. a.* Depending, referred.

منوی mènvī, *s. a.* An intention, [design, intent.

منویش mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.

منه mình, *comp. a.* From him (her, [it).

منهاج mìnhāj, *s. a.* A road, way; a manner.

منهتك mùnhètik, *a. a.* Torn; violated.

منهدم mùnhèdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).

منهزم mùnhèzim, *a. a.* Defeated, routed.

منهوب mènhūb, *a. a.* Taken as plunder, plundered.

منهی mènhī, *a. a.* Prohibited, [bidden.

منی mènī, *s. a.* Sperm, the seminal fluid.

منیت mènìyyèt, *s. a.* Death.

منیر mùnîr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.

منیع mènī", *a. a.* Difficult, or im-

possible to do, to take, to get into, &c.

منیف mùnīf, *a.a.* Eminent, exalted.

منیه mùnyé, *s. a.* A wish, desire.

مو mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū (A hair's-point), A hair's-breadth.

موات méwāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.

مواجب mèwājib, *a. pl. a.* (*no sing.*), Salaries, allowances.

مواجهه mùwājaha, *s. a.* A being face to face with each other.

مؤاخذه mù'ākhaza, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; ا—, —et, *v.a.* To scold, upbraid, reprimand.

مواد mèwādd, *s. pl. a.* (*of* مادّه māddé), Subjects, matters; articles, paragraphs.

موارد mèwārid, *s. pl. a.* (*of* مورد mèvrid), Approaches, avenues, roads leading to.

موازنه mùwāzéné, *s. a.* A weighing (in the mind); ا—, —et, *v.a.* To weigh.

موازی mùwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.

مواسات mùvāssāt, *s. a.* Kindness.

مواشی mèwāshī, *s. pl. a.* Cattle.

مواصلت mùwāssalèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.

مواضع mèwāzi'', *s. pl. a.* (*of* موضع [mèvzi''), Places.

مواضعه mùwāza''à, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control.

مواظبت mùwāzabèt, *s. a.* Assiduity, perseverance.

مواعد mèwā''id, *s. pl. a.* (*of* موعده mèv''idé), Promises.

مواعظ mèwā''iz, *s. pl. a.* (*of* موعظه mèv''izé), Exhortations.

موافق mùwāfik, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقت mùwāfakàt, *s. a.* An agreeing, consenting; ا—, —et, *v.n.* To agree, consent.

مواقع mèwāki'', *s. pl. a.* (*of* موقع mèvki''), Places.

مواکب mèwākib, *s. pl. a.* (*of* رکب mèvkib), Troops, legions, armies.

موالات mùwālāt, *s. a.* Friendship

amity. [quaintanceship.

مؤالفت mù'ālèfèt, *s. a.* Intimate ac-

موالی mèwālī, *s. pl. a.* (*of* مولی mèvlà (mòlla), The higher legal dignitaries, judges.

مواليد mèwālīd, *s. pl. a.* (*of* مولود mèvlūd), Kingdoms, *in* مواليدثلثه mèwālīdi-sèlāssé, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal.

مؤانست mù'ānéssèt, *s. a.* Familiarity of acquaintanceship.

موانع mèwāni", *s. pl. a.* (*of* مانع māni"), Obstacles, hindrances, impediments.

مواهب mèwāhib, *s. pl. a.* (*of* موهب mèvhèb), Gifts of God.

موبد mūbèd, موبذ mūbèz, *s. p.* A fire-priest.

مؤبد mù'èbbèd, *a. a.* Caused to last for ever; مؤبداً mù'èbbèdan, *ad. a.* For ever, everlastingly, to all eternity.

موت mèvt, *s. a.* Death, a dying.

موتا (*for* موتی) mèvtà, *s. pl. a.* (*of* میت mèyyit), The dead.

موتاب mū-tāb (mūtàf), *s. p.* A maker

of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

موتلو mùtlu (*corrupted from* مطلوع màtlū", *possessed of an ascendant?*), *a. t.* Fortunate, happy, lucky; نه‌موتلوسکا nè-mùtlu-sàn*ga* (*for* نه‌مطلوع سنا nè-màtlū"sèn-ā?)! Lucky thou! Lucky fellow!

موتی mèvtà, *s. pl. a.* (*of* میت mèyyit), The dead.

مؤثر mù'èsssir, *a. a.* Efficacious, effectual, effective, productive of effect; affecting; penetrating.

موثوق mèvsūk, *a. a.* Relied upon.

موج mèvj, *s. a.* A wave, billow; موج‌ا‌موج mèvj-ā-mèvj, *ad. p.* Wave upon wave.

موجب mūjib, *a. a.* Causing, requiring; —, *s. a.* A cause; —, mūjèb, *s. a.* The thing required, requirement; a ministerial letter usually given with a firman, and addressed to the same person or persons, shortly explanatory of the requirement thereof; موجبنجه mūjébinj*a*, *ad. t.* برموجب bèr-mūjèb, *ad. p.* According to

the requirement, in conformity with; بلاموجب bilā-mūjib, *ad. a.* Without cause.

موجد mūjid, *s. a.* An inventor.

موجز mūjèz, *a. a.* Short, abstracted, cursory, abridged.

مؤجل mù'èjjèl, *a. a.* Postponed, deferred to a certain time.

موجود mèvjūd, *a. a.* Present, existing, inventus; in store, in stock; موجودات mèvjūdāt, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موجه mùvèjjèh, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.

موحد mùwàhhid (*pl.* موحدين mùwàhhidīn), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.

موحش mūhish, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.

مؤخر mù'àkhkhàr, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded; مؤخراً mù'àkhkharan, *ad. a.* Latterly, of late.

مؤدا (*for* مؤدی) mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).

مؤدب mù'èddèb, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.

مودت mèvèddèt, *s. a.* Love, affection; مودتلو mèvèddètlū, *a. t.* Friendly (person).

مودوع mèvdū", *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.

مؤدی mù'èddī, *a. a.* Which causes, brings about; —, mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).

مؤذن mù'èzzin, *s. a.* The crier who calls to prayer.

مؤذی mù'èzzī, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.

مور mòr, *a. t.* Purple, dark damask red; —, mūr, *s. p.* An ant.

مورث mùriss, *a. a.* Causing, producing.

مورچه mūrché, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.

مورخ mùvèrrikh, مؤرخ mù'èrrikh, *s. a.* A historian, chronologist, chronicler; —, mùvèrràkh, mù'èrràkh, *a. a.* Dated, bearing date; مورخاً mùvèrrakhan, مؤرخاً

مؤرخ mù'èrrakhan, *ad. a.* Bearing date.

مورد mèvrid, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position. [inheritance.

موروث mèvrūss, *a. a.* Inherited, of

مورود mèvrūd, *a. a.* Related, recited, recounted.

مورينه mòrina, *s.t.* The tunny fish.(?)

موزون mèvzūn, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.

موزه mūzé, *s. p.* A boot. [tied.

موسخ mùvèsssàkh, *a. a.* Filthy, dir-

مؤسس mù'èsssis, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s.a.* A founder; —, mù'èsssès, *a.a.* Based, founded, established.

موسم mèvsim, *s. a.* A season, the particular time when any thing is usually in season; (*pronounced by Arabs* mòssim: *this is the origin of our very corrupt word* monsoon, *called rather better by the French* mousson).

موسوم mèvsūm, *a. a.* Marked with a mark.

موسی mūssà, *s. a.* A razor; Moses; موسوی mūssévī, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسیقار mūssīkār, *s.a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.

موسیقی mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s.p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a.a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشکاف mū-shikyāf, *s. a.* A hair-splitter; موشکافانه mū-shikyāfānė, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمله mùshmula, *s. t.* A medlar.

موصل mèvsil, *s. a.* A place of junction; —, mòssil (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلق mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mèvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; quali-

fied by an adjective (in grammar).

موصول mèvsūl, *a. a.* To which any thing is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mèvzi", *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mèvzū", *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mèvzū"āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع‌له mèvzū"un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwàzzàf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

موعد mèv"ìd, موعده mèv"idé, *s. a.* [A promise.

موعظه mèv"izé, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mèv"ūd, *a. a.* Promised; to which a time is fore-assigned; اجل‌موعود èjéli-mèv"ūd, The appointed hour of death.

موفور mèvfūr, *a. a.* Abundant, many, numerous, copious.

موقت mèvkìt, *s. a.* An appointed time; —, mùwàkkìt, *s. a.* A public regulator of time, an astronomer; —, mùwàkkàt, *a. a.* Temporary, ad interim; موقتاً mùwàkkatan, *ad. a.* Temporarily, ad interim; موقتخانه mùwàkkìt-khāné, *s. p.* An observatory for regulating the time.

موقر mùwàkkàr, *a. a.* Honoured, held in honour; stately, grave.

موقع mèvkì", *s. a.* A place, position, situation, locality; موقعی mèvkì"ī, *a. a.* Local; —, mùwàkkà", *a. a.* Bearing the توقیع tèvkī" *or* طغرا tùghra, *i.e.* the Sultan's cypher.

موقف mèvkìf, *s. a.* A station, halting-place.

موقود mèvkūd, *a. a.* Lighted, set fire to, burning.

موقوف mèvkūf, *a. a.* Stayed, stopped, arrested; depending, referred, referable; in mortmain, entailed; موقوفات mèvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in mortmain; entailed estates.

موکب mèvkib, *s. a.* A camp, an

A generator; مولدالما mùwèllidu-'l-mā, Hydrogen; مولدالحموضه mùwèllidu-'l-hùmūza, Oxygen.

مؤلف mù'èllif, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, mù'èllèf, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات mù'èllèfāt, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود mèvlūd, *a. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولودله mèvlūdun-lèh, To whom a child is born, a father; مولودلها mèvlūdun-lèhā, A mother.

مولوز mòloz, مولوس mòloss, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوی mèvlévī, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jelalu-'d-dini-r-Rumi.

مولی mèvlà, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; بمنه المولی bi-mènni-hi-'l-mèvlà, By

army; موكب همايون mèvkibi-hùmāyūn, The imperial camp (*equivalent to our* footstool *or* throne).

مؤكد mù"èkkèd, *a. a.* Strong, express, strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موكل mùvèkkèl, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مولا (*for* مولی) mèvlà, *s. a.* God, the Lord; a master; —, mòlla, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name). N.B. *These are merely two modifications in sound of the self-same word.* مولانا mèvlā-nā, *comp. a.* Our Lord (*said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law*); حضرت مولانا hàzrèti-mèvlā-nā, His Holiness our Lord (Jèlālu-'d-dīni-r-Rūmī, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد mèvlid, *s. a.* A birthday; a birthplace; —, mùwèllid, *s. a.*

the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم mùm, *s. t.* A candle; بالموی bàl-mùmu, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهرمومی mùhur-mùmu, Sealing-wax; موم یاغی mùm-yà*ghi*, Tallow.

مؤمن mù'min (*pl.* مؤمنین mù'minīn), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومی الیه mūmà-ìlèyh, *s.a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

مومیا mūmiyā, مومیه mūmìyyé, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت mà'ūnèt, *s. a.* Food, feed, support, maintenance.

مؤنث mù'ènnèss, *a. a.* Feminine (in grammar).

موهبه mèvhibé, *s.a.* A gift (of God).

موهوب mèvhūb, *a. a.* Given (by God).

موهوم mèvhūm, *a. a.* Imaginary.

موی mūy, *s. p.* A hair; مویمیان mūy-mìyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted.

مؤید mù'èyyèd, *a. a.* Strengthened, supported.

مه mèh, *s. p.* (*contr. from* ماه māh), The moon; —, mìh, *a. p.* Large.

مهابت màhābèt, *s. a.* Dreadness, awfulness, majesty; مهابتلو màhābètlū, *a. t.* Dread, awful, grand, sublime, majestic (one of the special styles of the Sultan).

مهاجر mùhājir, *s. a.* One compelled to abandon his country; مهاجرین mùhājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of Mecca who fled to Medina and joined Muhammed.

مهاجرت mùhājérèt, *s. a.* An abandoning one's home and country.

مهاد mìhād, *s.a.* A seat, couch, bed, sofa, throne.

مهار mìhār, *s.a.* A rein or kind of bit or snaffle.

مهارت màhārèt, *s. a.* Skilfulness, skill, perfect experience.

مهالك màhālik, *s. pl. a.* (*of* مهلکه mèhlékė), Dangerous places or enterprises.

مهام màhāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs of importance.

مهب mèhèbb, *s. a.* The place from whence the wind blows.

مهبط mèhbit, *s. a.* A place of descent, where one alights.

مهپار mèh-pārè (Piece of the moon), *s. p.* A beauty, beautiful boy or girl.

مهتاب mèh-tāb, *s. p.* Moonlight, moonshine; مهتابیه mèhtābìyyè, *s. a.* An arbour, open summer-house.

مهتدی mùhtèdī, *s. a.* A convert to the true faith, (*called by Europeans*) a renegade.

مهتر mìhtèr (mèhtèr), *a. p.* Greater; older, elder; —, *s. p.* Various kinds of attendants upon pashas in the old system; some were musicians, others tent-pitchers, &c.; مهترخانه (mèhtèr)-khānè, *s. p.* The old feudal military band.

مهجور mèhjūr, *a. a.* Abandoned, left desolate and disconsolate.

مهچه mèhchè, *s. p.* A little moon; a little figure of a crescent.

مهد mèhd, *s. a.* A cradle; کتخدای مهد علیای سلطنت kètkhudāyi-mèhdi-'ùlyāyi-sàltanàt (*Steward of the high cradle of the sovereignty*), Title of the High Steward of the mother of the reigning Sultan.

مهدوم mèhdūm, *a. a.* Demolished.

مهدی mèhdī, *s. a.* A guide, conductor. *Under this title* a personage is expected by Muhammedans to appear, in the latter days, and to re-establish the true religion in great glory.

مهر mèhr, *s.a.* A marriage-portion, a dower given by the husband to his wife on their betrothal. It is of two kinds, one paid down and called مهر معجل mèhri-mù'ajjèl; the other, deferred till their separation by his death or by divorce, is called مهر مؤجل mèhri-mù'èjjèl; —, mìhr, *s. a.* Friendship, amity; —, *s. p.* The sun; —, mùhr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر و محبت mìhr-u-

màhàbbèt, Friendship and affection; مهروماه mìhr-u-māh, Sun and moon (*proper name for women*); مهرسليمان mùhri-sùlèymān, Solomon's seal; مهرلو mùhrlu, *a. t.* Sealed; سربمهر sèr-bé-mùhr, *a. p.* Of which the mouth is sealed.

مهربان mìhrbān (mìhribān), *s. p.* A friend; مهربانى mìhribānī, *a. p.* Pertaining to a friend, friendly; —, *s. p.* Friendliness, friendship.

مهردار mùhrdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهرلمك mùhurlémek, *v.a.* To seal.

مهرو mèhrū (moon-faced), *s. p.* A beautiful girl or woman.

مهره mèhéré, *s. pl. a.* (*of* ماهر māhir), Adepts, proficients; —, mùhré, *s. p.* An instrument of agate, glass, or wood, used for polishing gold-leaf, paper, &c.; مهره‌لو mùhréli, *a. t.* Polished; glazed; مهره‌لمك mùhrélémek, *v.a.* To polish, to glaze with a *muhré*.

مهزول mèhzūl, *a.a.* Thin, lean, emaciated.

مهك mèhèkk (mèhènk), *s.a.* A touchstone.

مهل mèhl, مهلت mùhlèt, *s. a.* A delay, postponement; مهلت‌ويرمك mùhlet-vèrmek, *v.n.* To grant a delay.

مهلك mùhlik, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهلكه mèhléké, *s. a.* A dangerous thing, spot, or enterprise.

مه‌لمك mèlémek, *v.n.* To bleat.

مهم mùhìmm (*fem.* مهمه mùhìmmé), *a. a.* Important; مهمات mùhìmmāt, *s. pl. a.* The most important military stores, ammunition, &c.

مهماامكن mèh-mā-èmkèn, *comp. a.* As much as possible.

مهمان mìhmān, *s.p.* A guest; مهماندار mìhmāndār, *s.p.* An officer whose duty it is to take charge of guests and attend to all their wants; مهماننواز mìhmān-nūwāz, *a. p.* Hospitable, kind to strangers; مهمانسراى mìhmān-sàrāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the world.

مهمل mùhmèl, *a. a.* Neglected; having no dots or diacritical points (a letter).

مهموز mèhmūz (màhmuz), *s. a.* A

spur; —, *a. a.* Containing a ـٔ hèmzé. [mascus (blade).

مهند mùhènnèd, *a. a.* Indian, Da-

مهندس mùhèndiss, *s. a.* A geometer, a civil or military engineer.

مهواره mèhwāré, *s. p.* Monthly pay.

مهوش mèhvèsh, *s. p.* A beauty, beautiful girl or boy.

مهیا mùhèyyà, *a. a.* Ready, prepared, equipped.

مهیب mùhīb, *a. a.* Inspiring awe, awful, dreadful.

می mi *or* mi, Turkish general interrogative particle which *must always* be used in questions if one of the special interrogatives is not introduced: it is affixed to the word on which, more especially, the question turns (see Grammar); —, mèy, *s. p.* Wine; میخانه mèy-khāné, *s. p.* A public-house, a wine-shop.

میادین mèyādīn, *s. pl. a.* (*of* میدان mèydān), Open spaces, squares.

میال mèyyāl, *a. a.* Inclined, leaning, disposed.

میامن mèyāmin, *s. pl. a.* (*of* میمنت mèyménèt), Fortunate qualities or events.

میان mìyān, *s. p.* The middle; the midst; the waist; میان‌کوکی mìyān-k*yù*k*y*u, *s. t.* Liquorice-root; میان‌بالی mìyān-bàl*i*, Spanish liquorice; میانجی mìyānji, *s. t.* A mediator.

میانه mìyāné (mèyāné), *s. p.* The midst; the relation between several things.

میاولمق mìyàwl*a*m*a*k, *v.n.* To mew.

میاه mìyāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

میت mèyyit, *s. a.* A dead body; a dead person, dead man.

مئتین mì'étèyn, *s. a. dual.* Two hundred. [agreement.

میثاق mīssāk, *s. a.* A pact, promise,

میچو mìcho, *s.t.* A cabin-boy, sailor-boy.

میخ mìkh, *s. t.* A nail; میخلامق mìkhlam*a*k, *v.a.* To nail; to fasten with rivets; to set (a precious stone); میخلاییجی mìkhlay*ij*i, *s. t.* A stone-setter; میخلو mìkhl*i*, *a. t.* Nailed;

rivetted; set.

میدان mèydān, *s.a.* A vacant space; a public square; an interval of time.

میدیه mìdiyé, *s.t.* A muscle or mus[sel (fish)

میر mīr (*contr. from* امیر èmīr), *s.p.* A commander; an officer; any one holding the title of Begh or Bey; میرلوا mīri-lìwā, A major-general; میرمیران mīri-mīrān, A civil governor of a district, with the rank of lieutenant-general; میرالامرا mīru-'l-ùmérā, A civil governor of a district, with the rank of major-general; میرالای mīr-àlāy, A colonel (in the army); a captain of a three-decker (in the navy); میراخور mīr-àkhòr (ìmrakhòr), Master of the horse; میرکلام mīri-kèlām, An eloquent person; میری mīrī (*fem.* میریه mīrìyyé), *a. a.* Belonging to government, public.

میراث mīrāss, *s. a.* An inheritance; میراثخور mīrāss-khòr, An inheritor, one who has received an inheritance; میراثیلك mīrāss-yèmek, *v.n.* To receive an inheritance, to inherit; میراثیدی mīrāss-yèdi (Who has received an inheritance), *s. a.* A spendthrift.

میرزا mīrzā, *s. p.* A title used in three ways: when placed after a name, it signifies a *Prince of the blood;* but when placed before, it merely denotes a civilian of any grade: without a name, it means a *clerk* or *secretary.*

میزاب mīzāb, *s. p.* A canal, drai spout.

میزان mīzān, *s. a.* A balance, pair of scales; the sign Libra; a proof (in arithmetic); an object of comparison; اورمق—, mīzān-wùrmak, To compare, to draw a conclusion.

میزبان mīzbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.

میسر mùyèsssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; الله میسرایلیه àllāh-mùyèsssèr-èyléyé! May God facilitate it (to you).

میسرة mèyséré, *s. a.* The left wing of an army.

میشه mèyshé, *s. t.* An oak; oak wood; میشه‌لك mèyshélik, *s. t.* An oak forest, or region bearing oaks.

میشین mīshīn (mèshin), *s. p.* Leather made from sheep's skin.

میعاد mī"ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.

میغ mīgh, *s. p.* A fog, a mist.

میقات mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.

میکده mèy-kèdé, *s. p.* A wine-shop.

میل mèyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; l—, —et, *v. n.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.* A pivot; a probing-needle; a mile; میل چکمك mīl-chèkmek, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.

میلاد mīlād, *s. a.* Birth; عیسی —, mīlādi-"īssà, The Nativity, the birth of Jesus; میلادیه mīlādìyyé, *a. a.* (The year) reckoned *from* the Nativity.

میلان mèyélān, *s. a.* Inclination.

میم mīm, *s. a.* Name of the letter م.

میمنت mèyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.

میمنه mèyméné, *s. a.* (*Originally identic with* میمنت), The right wing of an army.

میمون mèymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, màymūn, *s. t.* A monkey; میمونجی màymunju, A monkey-leader.

مین mèyn, *s. a.* A lie, falsehood.

مینا mīnā, *s. p.* Enamel (mìné); glass; a drinking-cup; the sky; مینالو mìnéli, *a. t.* Enamelled; میناگام mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.

مینوش (*for* میناوش mīnā-vèsh, *s. p.*), mènévish, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch springs, &c.; the watering on silks, &c.

میوس mèyyūss (*for* میؤس mèy'ūss), *a. a.* Despaired of; despairing; hopeless; میوسیت mèyyūssìyyèt,

s. a. Despair, hopelessness.

میوه mèyvé (*pl. p.* میوها mèyvéhā), *s. p.* Fruit; میوه‌دار mèyvédār, *a. p.* Fruitful.

مئه mì'é, *s. a.* A hundred, one hundred; مئتین mì'étèyn, Two hundred.

ن

ن nūn. Twenty-eight letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (*See Grammar*).

نا nā! *int. t.* There! There 's for you! There it is! There, take that! —, Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un*, *in*, &c., or with our *less* at the end of words; ناامید nā-ùmīd, *a. p.* Hopeless; ناپاك nā-pāk, *a. p.* Unclean.

ناب nāb, *s. a.* A canine tooth, a tusk, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت nābit, *a. a.* Which grows, vegetates.

ناباجا nā-bé-jā, نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

ناجی nājī, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

ناچیز nā-chīz, *s. p.* A no-thing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه nā-chīzāné, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه nāhìyyé, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن nākhun, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادر nādir, *a. a.* Rare; نادراً nādiran,

ad. a. Rarely, seldom.

نادر nādiré, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادم nādim, *a. a.* Repenting, repentant, sorry for what he has done.

نادی nādī, *s. a.* A place where one is.

نار nār, *s. a.* Fire ; hell-fire ; hell ; —, *s. t.* A pomegranate ; ناری nārī (*fem.* ناریه nārìyyé), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنك nārdènk, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, either grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارگهلی nàrghìlé, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water. [Seville orange.

نارنج nārinj, *s. p.* An orange ; a

نازك nārin, *a. t.* Slender, weakly made.

ناز nāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl ; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration ; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention ; the disdain of any one for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance ; نازلنمق nāzlanmak, *v.n.* To be disdainful of any thing offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people ; نازلو nāzli, *a. t.* Who shews a real or affected disdain for offered homage or gifts ; نازونیازا nāz-u-nìyàz-èt, *v.n.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.

نازك nāzik, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).

نازل nāzil, *a. a.* Which descends ; which is sent down from heaven.

نازنین nāzénīn, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.

ناس nāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ìnsān), Men, mankind.

ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper; ناسازکار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.

ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت "ālémi-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.

ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.

ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.

ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).

ناصب nāssib, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.

ناصح nāssih, *s. a.* One who gives [advice.

ناصر nāssir, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (*or* ناصور nàssir), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمق nàssirlanmak, *v.n.* To form into a wart, corn, or hard skin.

ناصیه nāssìyyé, *s. a.* The forehead; ناصیه‌ءحال nāssìyyè'i-hāl, The appearance of circumstances.

ناطق nātik, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātik, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātik, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.

ناظر nāzir, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه ناظری khārijìyyé-nāziri, The minister for foreign affairs; مالیه ناظری mālìyyé-nāziri, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of any thing.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); نافخ الصور nāfikhu-'ss-sūr, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimétèyn, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi", *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nāk*i*ss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nāk*i*l, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūss, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناقه nāk*a*, *s. a.* A female camel.

ناك nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing* or *subject to*; دردناك dèrdnāk, *a. p.* Grieved; نمناك nèmnāk, Damp.

ناكاه nā-gh*y*āh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly.

ناكس nā-kèss (nèkess), *a. p.* Not a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناكه nā-ghèh (*contr. from* ناكاه), *a. p.* Untimely; sudden; ناكهاني nā-ghèhānī, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālish, *s. p.* A weeping, lamenting.

ناله nālé, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nàm), *s. p.* A name; a title, a quality; honour, reputation, repute, celebrity; —, *a. p.* Named; احمدنام‌كسنه àhmed-nām-kìmèssné, A person named

Ahmed; نامدار nāmdār, نامور nāmvār, نامور nāmvèr, *a. p.* Famous, celebrated.

نامزد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

ناملو nàmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

نامو nāmli, *a. t.* Having a name or reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the maker's name.*

ناموس nāmūss, *s. a.* (*Greek νομος*), A law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; ناموسسز nāmūsssuz, *a. t.* Regardless of his honour; ناموسلو nāmūsslu, *a. t.* Careful of his honour, scrupulous as regards rectitude.

نامه nāmé, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه shāh-nāmé, The book of kings (*name of a book*); نامه‌بر nāmé-bèr,

نامه‌رس nāmé-rèss, One who brings a letter, an envoy.

نامی nāmī, *a. a.* Which grows, vegetates, flourishes.

نان nān, *s. p.* Bręad; نان‌ونمك nān-u-nèmek, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نانپاره nān-pāre, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نانکرر nān-kyūr,, *a. p.* Ungrateful.

نانو nānū, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نانه nānė, *s. t.* Mint (herb); pepper-mint

ناودان nāwdān, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout.

ناورد nāvèrd, *s. p.* Battle, combat, fighting.

ناوك nāvek, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون nàvlun (*from* نول nèvl, *s. a.*), *s. t.* The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون‌ایله‌طوتمق nàvlun-ila-tùtmak, To hire (a ship.

ناوی nāvi, *s. t.* (*Italian*), A bark,

three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب nāhib, *s. a.* A plunderer.

ناهی nāhī, *s. a.* A prohibitor, forbidder. [the planet Venus.

ناهید nāhīd, *s. p.* A young maiden;

نای nāy, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای sūrnāy (*zùrna*), A clarion, trumpet; کره‌نای kèrré-nāy, *s. p.* A kind of long trumpet.

نائب nā'ib, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute. [befalls.

نائبه nā'ibé, *s. a.* A misfortune which

نایچه nāychè, *s. p.* A small reed; a small flute or pipe.

ناعه nā'iha, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

نائره nā'irè, *s. a.* Fire, flames.

نایزن nāy-zèn, *s. p.* A flute-player.

نائل nā'il, *a. a.* Who receives, acquires, attains (any thing desirable); —او, —òl, *v.n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم nā'im, *a. a.* Sleeping, asleep.

نبات nèbāt, (*pl.* نباتات nèbātāt), *s. a.* A plant, a vegetable; علم‌نباتات "ilmi-nèbātāt, Botany; نبات‌شکری nèbāt-shèkéri (nùbèt), *s. t.* Sugar-candy; نباتی nèbātī, *a. a.* Vegetable. [Arrows.

نبال nìbāl, *s. pl. a.* (*of* نبل nèbl),

نبذه nèbzé, *s. a.* A small portion, a taste, an inkling. [combat.

نبرد nèbèrd, *s. p.* War, battle, fight,

نبش nèbsh, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نبض nàbz, *s. a.* The pulse; pulsation; نبض‌باقمق nàbza-bàkmak, *v.n.* To feel one's pulse.

نبع nèb", *s. a.* A springing up (water from a spring); —ا, —et, *v.n.* To spring up, flow from a source.

نبوت nùbùvvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نبوی nèbévī (*fem.* نبویه nèbévìyyé), *a. a.* Pertaining to a prophet.

نبی nèbī, *s. a.* A prophet, a messenger from God.

نبيره nèbīré, *s. p.* A grandson.

نتائج nètā'ij, *s. pl. a.* (*of* نتيجه nètījé), Results, consequences.

نتكم nìté-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نتيجه nètījé, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نتيجهٔ كلام nètījé'i-kèlām, *ad. t.* In short, in fine.

نثار nìssār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (*in composition*), Who scatters. [prose.

نثر nèssr (nèssir), *s. a.* A scattering;

نجابت nèjābèt, *s. a.* Nobility of race (in man or horses).

نجات nèjāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —بولمق, nèjāt-bùlmak, *v.n.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نجار nèjjār, *s. a.* A carpenter.

نجاست nèjāssèt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نجاشی nèjāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نجد nèjd, *s. a.* The upper and interior part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نجدی nèjdī.

نجدت nèjdèt, *s. a.* Courage, valour.

نجس nèjiss, *a. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نجم néjm, *s. a.* A star; علم نجوم 'ilmi-nujūm, Astrology.

نجی inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our *th* or *eth*; —, *or* نه‌جی nèji? Turkish interrogative of trade or occupation, سن نجی‌سن sèn-nèji-sin? What is your trade or occupation?

نجيب nèjīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [bronze.

نحاس nùhāss, *s. a.* Copper; brass;

نحس nàhss, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, nàhiss, *a. a* Unluckly, under an unlucky star (a day); نحس اكبر nàhsi-èkbèr, Saturn; نحس اصغر nàhsi-àssghàr, Mars. [One *bee.*

نحل nahl, *s. a.* Bees; نحله nàhlé,

نحو nàhv, *s. a.* Syntax; نحوی nàhvī (*fem.* نحویه nàhvìyyé), *a. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (*pl.* نحویون nàhvìyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نحوست nùhūssèt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity.

نحیف nàhīf, *a. a.* Weakly in constitution, feeble.

نخجیر nàkhjīr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chace as game; نخجیرگیر nàkhjīr-ghīr, *s. p.* A huntsman.

نخجیل nàkhjīl, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

نخست nùkhusst, نخستین nùkhusstīn, [*a. p.* The first.

نخشب nàkhshèb, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه نخشب chāhi-nàkhshèb), from whence the impostor Mukanna" (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه نخشب māhi-nàkhshèb) to rise.

نخل nàkhl, *s. a.* A palm tree, a date tree; نخلستان nàkhlisstān, *s. p.* A palm grove.

نخوت nàkhwèt, *s. a.* Pride, haughtiness.

نخود nòkhud, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

ندا nìdā, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; ا—, —et, *v.a.* To call out aloud; to ejaculate; حرف ندا hàrfi-nìdā, An interjection, or vocative particle.

نداس nàdass, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or during a fallow; ا—, —et, *v.a.* To clean (land) by ploughing, &c.

ندامت nèdāmèt, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

ندبه nùdbé, *s. a.* A weeping and lamenting over the dead.

ندما nùdémā, *s. pl. a.* (*of* ندیم nèdīm), Companions, associates, intimate friends.

ندیم nèdīm, *s. a.* An intimate friend and companion.

نذر nèzr, *s. a.* A vow; any thing sacrificed or bestowed in conse-

quence of a vow; ا—, —et, *v.a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

نر nèr, *a. p.* Male.

نرخ nèrkh (nàrk), *s.p.* The officially-taxed price of commodities.

نرد nèrd, *s. p.* Backgammon.

نردبان nèrdibān (mèrdivèn), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; نردبان‌باشی (mèrdivèn)-bàshi, The top of the stairs; نردبان‌ایاغی (mèrdivèn)-àyaghi, The foot of the stairs.

نرده nèrdé? nèrédé? Where? In what place? In whatever place.

نرگس nèrghiss, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

نرم nèrm, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

نره nèré? *Turkish interrogative of place*, What place? What exact spot? What place soever; نره‌نك nèréning? Of what place? of what place soever; نره‌یه nèréyé, To what place? To whatever place; نره‌ده nèrédé, In what place? In whatever place; نره‌دن nèrédan? From what place? From whatever place; نره‌م nèrém? What part of my body? Whatever part of my body; نره‌مك nèréming? Of what part of my body? &c., نره‌سی nèréssi, What part or spot of it? نره‌سنه nèréssiné? To what part of it? &c. &c.

نریمان nèrīmān, *s. p.* A champion, a hero.

نزاع nìzā", *s. a.* Altercation, dispute, quarrel; ا—, —et, *v.n.* To dispute, quarrel.

نزاکت nèzākèt, *s. a.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c.

نزال nìzāl, *s. a.* A fighting, battle, combat.

نزد nèzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of any thing.

نزدیك nèzdīk, *a. p.* Near.

نزع nèz", *s.a.* A tearing up, out, or away; ا—, —et, *v.a.* To tear up, tear out, tear away; حالت‌النزع hālétu-'n-nèz", The agony of death, the point of death.

نزل nùzul, *s.a.* Provisions; —امینی, nùzul-èmīni, *s. t.* The commissary-general of an army.

نزله nèzlé, *s. a.* A cold in the head.

نزول nùzūl, *s. a.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; ا—, —et, *v.n.* To descend; to alight.

نزهت nùzhèt, *s. a.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).

نسا nìssā, *s. a.* A woman; women in general; طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā, Womankind.

نساج nèsssāj, *s. a.* A weaver. [art.

نساجت nìssājèt, *s. a.* The weaving

نساق nìssàk, *s. a.* A series, arrangement, order; یکنساق yèk-nìssāk, *a. p.* Uniform; regular.

نسائج nèssā'ij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Textile fabrics, woven articles.

نسائم nèssā'im, *s. pl. a.* (*of* نسیم nèssīm), Airs, breezes.

نسب nèsseb, *s. a.* Extraction, birth, parentage; نسبی nèssébī (*fem.* نسبیه nèssébìyyé), *a. a.* Pertaining to extraction or parentage.

نسبت nìssbèt, *s. a.* (*pl.* انساب ènsāb), Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; ا—, —et, *v.n.* To act in spite; (*in stating a sum in the rule of three*) as; کنسبت kè-nìssbèt, so; نسبت اا الی ب کنسبت ج الی د nìssbèti-èlif-ìla-bè-kè-nìssbèti-jìm-ìla-dāl (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*; نسبت جیبیه nìssbèti-jèybìyyé, A log. sine; نسبت ظلیه nìssbèti-zìllìyyé, A log. tangent; نسبةً nìssbétan, *ad. a.* In respect, in relation, in proportion; out of spite.

نسته nèssté, *s. t.* A thing, any thing, nothing in particular (*used in humming and haing*).

نسج nèssj, *s. a.* A weaving; a texture; ا—, —et, *v.a.* To weave.

نسخ nèsskh, *s. a.* An abolishing, annulling, abrogating; ا—, —et, *v.a.* To abolish, annul, abrogate; —, nùssàkh, *s. pl. a.* (*of*

نسخه nùsskha), Copies (of books or writings); —, nèssikh, *s. a.* The peculiar hand writing used in copying the Kur'an and most prose books in Turkey, Syria, and Arabia.

نسخه nùsskha, *s. a.* A copy of a book or writing; (mèsska) an amulet or charm in writing, much used in the East, sewn to the cap, or bound round various parts of the body.

نسر nèssr, *s. a.* A bird; an eagle.

نسرین nèssrīn, *s. a.* A kind of flower; گل نسرین ghyùlu-nèssrīn, *s. p.* A kind of flower.

نسق nèssàk, *s. a.* An order, row, series, succession.

نسل nèssl (nèssil), *s. a.* Progeny, race, posterity. [a satyr.

نسناس nèssnāss, *s. a.* A kind of ape;

نسنه nèssnĕ, *s. t.* A thing.

نسوان nìsswān, *s. pl. a.* (*of* نسا nìssā), Women.

نسیان nìssyān, *s. a.* A forgetting; oblivion, forgetfulness; —, —et, *v. a.* To forget.

نسیب nèssīb, *a. a.* Belonging to a distinguished family.

نسیم nèssīm, *s. a.* A gentle air, zephyr, breeze.

نشابه nùshshābĕ, *s. a.* A wooden arrow; an arrow.

نشادر nìshādir, *s. p.* Sal ammoniac; ammonia; —روحی, nìshādir-rūhu, Spirit of ammonia, spirit of hartshorn, sal volatile.

نشاسته nìshāssta, *s. p.* Starch; wheat fecula, used in confectionary.

نشاط nìshāt, *s. a.* Mirth, joy.

نشان nìshān, *s. p.* A mark, sign, trace, signal of any kind; an index, indication; sign-post; beacon; a mark set up to shoot at, a target; a decoration, insignia of rank or of any order of knighthood; a pledge, token (given to a girl at a betrothal); the Sultan's cypher; imperial letters-patent bearing the cypher; a sear, cicatrice; نشانگاه nìshānghyāh, *s. p.* A sight (used for pointing guns); نشانلو

nìshānli, *a. t.* Marked, bearing a mark; betrothed, affianced; نشانجی nìshānji, *s. t.* Former title of a high functionary of the Ottoman Government, a kind of High Chancellor, from whose office the imperial letters-patent, firmans, &c., were issued; —, nìshān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sits; who or which causes to sit; which calms, composes, soothes; which recalls, calls to mind; خاطرنشان khātir-nìshān, *s. p.* Any thing fixed on the mind, or on which the mind is fixed.

نشاندہ nìshāndé, *a. p.* Planted, set up, erected.

نشانہ nìshānė, *s. p.* A mark, trace, [vestige.

نشر nèshr, *s. a.* A spreading out or abroad, a scattering, dispersing; a resuscitation; ا—, —et, *v.a.* To spread out or about, to scatter, disperse; to publish; to resuscitate; حشرونشر hàshr-u-nèshr, The resurrection and gathering of the dead to judgment.

نشست nìshèsst, *s. p.* The act of sitting; ا—, —et, *v.n.* To sit; نشستگاہ nìshèsstghyāh, *s. p.* A seat, place for sitting.

نشستہ nìshèsstė, *a. p.* Seated, sitting.

نشنیدہ nèshinīdė, *a. p.* Unheard of; who has not heard.

نشو nèshv, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشووِنما nèshv-u-nèmā, A growing and prospering; نشووِنما بولق nèshv-u-nèmā-bùlmak, To grow and prosper.

نشوہ nèshvė, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوہ بخش nèshvė-bàkhsh, *a. p.* Stimulating.

نشیب nìshīb, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.

نشئت nèsh'èt, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; ا—, —et, *v.n.* To spring, originate.

نشیمن nèshīmèn, *s. p.* A company, society; نشیمنگاہ nèshīmènghyāh, *s. p.* A place where people meet in society.

نشین nìshīn, *a. p.* Sitting, seated.

نشئه nèsh'è, *s.a.* The hilarity caused by wine or any stimulant.

نص nàsss, *s. a.* An irrefragable divine proof.

نصاب nìssāb, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits any thing; rank, degree.

نصارا *or* نصاری nàssārà, *s. pl. a.* (*of* نصرانی nàssrānī), Christians, Nazarenes.

نصائح nàssā'ih, *s. pl. ă.* (*of* نصیحت nàssīhàt), Counsels, advices given.

نصب nàssb, *s. á.* A setting up, erecting; an appointing to high office; ا—, —et, *v.a.* To set up, erect; to appoint; عزل ونصب "àzl-u-nàssb, Appointment and dismissal.

نصر nàssr, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, nàssir, *s. t.* A wart, corn, or hard skin; عزنصره "àzza-nàssruhu, (God) whose aid be powerful! (*inscribed on Turkish coins*); نصرلمق nàssirlanmak, *v.n.* To form warts, corns, or hard skin.

نصرانی nàssrānī (*fem.* نصرانیه nàssrānìyyé), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت nàssrānìyyèt, *s. a.* Christianity.

نصرت nùssrèt, *s. a.* God's aid and succour; victory.

نصف nàssf, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائره nàssfi-dā'iré, A semicircle; نصف النهار nàssfu-'n-nìhār, Noon, mid-day; نصف اللیل nàssfu-'l-lèyl, Midnight.

نصفت nàssafèt, *s.a.* Justice, equity, conscientiousness.

نصل nàssl? (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner*), How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; How! نصلسن nàssl-sin? How are you? نصل ایدرایسه ایتسون nàssl-èdèr-issa-ètsin, Let him do in any way he can.

نصیب nàssīb, *s. a.* Whatever falls to one's lot; a lot, fate; او—, nàssīb-òl, *v.n.* To fall to one's lot.

نصیحت nàssīhàt, *s. a.* Advice, counsel; ویرمك—, —vèrmek, *v.n.* To

give advice; ا—, —et, *v.a.* To counsel.

نضارت nàzārèt *or* nàdārèt, *s. a.* Brightness, freshness, beauty, bloom.

نطاق nìtāk, *s.a.* A belt, girdle, zone.

نطع nàt‘, *s. a.* A chess-board or portable leather for chess or draughts.

نطفه nùtfé, *s. a.* Sperm, seminal [fluid.

نطق nùtk, *s. a.* The faculty of speech; a set speech, an oration.

ناطق nàtūk, *a. a.* Facile in speech.

ناظر nùzzàr, *s. pl. a.* (*of* ناظر nāzir), Spectators.

نظارت nàzārèt, *s. a.* A view, a spectacle; direction, supervision; a ministry, department of state, ministerial office. [cleanliness.

نظافت nàzāfèt, *s. a.* Cleanness,

نظام nìzām, *s. a.* Order, regularity, an arrangement; a system; a regulation, law, bye-law; —جدید, nìzam*i*-jèdīd (New system), Name given to the general system of government introduced into Turkey by Sultan Mahmud II. in 1826, upon the suppression of the Janissaries, particularly the employment of regularly-disciplined troops; نظام عالم nìzāmi-“ālem (A means of the world’s being governed in an orderly manner), One of the titles given in firmans to Pashas of the highest order; —عسکری, nìzām-“àsskéri, Regular troops; نظامه کلمك nìzām*a*-ghèlmek, *v.n.* To get in order, to be put to rights; —ویرمك, nìzām-vèrmek, *v.n.* To put in order, to regulate; نظامسز nìzāms*iz*, *a. t.* Irregular; disordered, disorderly; نظامسزلق nìzāms*izlik*, *s. t.* Disorder, want of order.

نظائر nàzā‘ir, *s. pl. a.* (*of* نظیره nàzīré), Similar things, parallel things; parodies, imitations, rival pieces of composition.

نظر nàzar, *s.a.* The sight; a looking; the effect of an evil eye; favour, good graces, esteem, consideration; ا—, —et, *v.n.* To look; نظراً nàzar*an*, *ad. a.* In

comparison; in respect; نظرکمسون nàzar-dà*gh*massin! Let not the effect of the evil eye light upon it! (*said plainly or satirically of any thing one is called upon to admire, and in the sense of,* It is beautiful; may God preserve it from evil!) نظردن دوشمك nàzard*an*-dùshmek, *v.n.* To fall into disgrace, get out of favour.

نظره nàzar*a*, *s. a.* A single look.

نظم nàzm, *s. a.* Verse; a versifying; order, regularity; ا—, —et, *v.a.* To put into metre, to say or write in verse, to sing.

نظير nàzīr (*fem.* نظيره nàzīrÉ), *a. a.* Similar, like; parallel; بينظير bī-nàzīr, (bī-nāzir), *a. p.* Peerless, unequalled; capital, very good.

نظيره nàzīrÉ, *s.a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف nàzīf, *a. a.* Clean, cleanly.

نعال nì"āl, *s. pl. a.* (*of* نعل nà"l), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال sàffu-'n--nì"āl, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام nà"ām, *s. a.* An ostrich.

نعت nà"t, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعره nà"r*a*, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش nà"sh, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش bìnātu-'n-nà"sh, The stars of the Great Bear.

نعل nà"l, *s. a.* A patten, a slipper for going out of doors with; (nàl) a horse-shoe; نعلين nà"lèyn, (nàlìn), A pair of pattens (one patten); نعلبند nà"l-bènd (nàlbànt), *s. p.* A farrier; نعلمك nà"llèmek (nàll*amak*), *v.a.* To shoe.

نعلچه nà"lchÉ (nàlch*a*), *s. p.* An iron heel with projections, used

for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم nà"*am*, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, nì"àm, *s. pl. a.* (*of* نعمت nì"mèt), Comforts, blessings, benefits; ولي النعم vèlìyyu-'n-nì"àm, A benefactor.

نعماً nà"mā, *and* nù"mà (*for* نعمى), *s. a.* Any goodness, benefit, favour.

نعمت nì"mèt, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence. [favour.

نعمى nù"mà, *s. a.* Any benefit or

نعناع nà"nā", نعنع nà"nà", نعنعه nà"n*a*"à (nànɛ́), *s. a.* Mint; peppermint.

نعوت nù"ūt, *s. pl. a.* (*of* نعت nà"t), Eulogistic poems on Muhammed.

نعوذبالله nà"ūzu-bì-'llah! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم nà"īm, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنت نعيم jènnèti-nà"īm, Name of one of the subdivisions of Paradise *or* one of the names of Paradise.

نغمه nàghm*a* (nà*gh*m*a*), *s. a.* A vocal time, an air in vocal music.

نفاس nìfāss, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست nèfāssèt, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness. [ment.

نفاق nìfāk, *s. a.* Discord, disagree-

نفائس nèfā'iss, *s. pl. a.* (*of* نفيسه néfīssɛ́), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت nèft, *s. p.* Bitumen; نفت ياغى nèft-yà*gh*i, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتى nèftī, *a. a.* Of a green black colour.

نفح nèfh, *s. a.* A diffusion (of odour); a blowing (of the wind or with the mouth).

نفحه nèfh*a*, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة الفزع nèfhatu-'l-fèz", The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة البعث nèfhatu-'l-

-bà''ss, The second blast, when all the dead shall rise.

نفخ nèfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفر nèfer, *s. a.* An individual, a person; (*pl.* نفرات néférāt), A private soldier, common sailor, (*This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man,* and is then always in the singular; برنفر کمسنه bìr--nèfer--kìmèssné, One person; بش نفرچاوش bèsh-nèfer-chàwush, Five sergeants).

نفرت nèfrèt, *s. a.*, نفرین nèfrīn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; —, —et, *v.n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفس nèfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality: the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nèfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons; نفس امّاره nèfsi-èmmāré, (The commanding soul or flesh), That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامه nèfsi-lèvwāmé (The upbraiding soul), That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنه nèfsi-mùtma'ìnné, (The peaceful soul), That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nèfsu-'l--(èmir), The reality of any matter; فی نفس الامر fī-nèfsi-'l--(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nèfss, *ad. a.* Personally; بالق نفسی bàlik-nèfsi, *s. t.* Spermaceti; بالق نفسی یاغی bàlik-nèfsi--yàghi, Sperm-oil; نفسنه اویمق nèfsina-ùymak, *v.n.* To follow

or submit to one's passions; نفسنی قیرمق nèfsini-kirmak, *v.n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المق nèfess-àlmak, *v.n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ویرمك nèfess-vèrmek, *v.n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسنی طیشاری ویرمك nèfessini-dìshàri-vèrmek, To expire (in breathing), to breathe out; صوك نفس sòng-nèfess, The last breath; بر نفس توتون bìr-nèfess-tùtun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانی nèfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت nèfsānìyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.

نفط nèft, *s. a.* Bitumen; naphtha.

نفع nèf', *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.

نفقه nèfaka (nàfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.

نفوذ nùfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذصاحبی nùfūz-sāhibi, A person of influence.

نفوس nùfūss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفتری nùfūss-dèftéri, A statistical register of births and deaths.

نفی nèfy (nèfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; ا—, —et, *v.a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).

نفیر nèfīr, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفیرعام nèfīri-'āmm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.

نفیس nèfīss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.

نقاب nìkāb, *s. a.* A veil.

نقابت nìkābèt, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nìkābétu-'l-èshrāf, The office of superin-

tendant over the enregistered descendants of Muhammed.

نقاره nàkārè (nàghara), *s. p.* A kettle-drum; نقاره‌زن nàkārè-zèn, The beater of a kettle-drum.

نقاش nàkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material, whether embroidery, paint, &c.; a house-painter.

نقاشت nìkāshèt, *s. a.* The embellisher's or designer's art.

نقاط nìkāt, *s. pl. a.* (*of* نقطه nòkta), Dots, diacritical points.

نقاوت nàkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness; the select of any thing.

نقائص nàkā'iss, *s. pl. a.* (*of* نقیصه nàkīssa), Imperfections, defects.

نقائض nàkā'iz, *s. pl. a.* (*of* نقیضه nàkīza), Contradictory things or sayings.

نقب nàkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; ا—, —et, *v.a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).

نقد nàkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nàkdàn, *ad. a.* In or with ready money; نقدی nàkdī, *a. a.* Pertaining to cash or ready money.

نقدر nàkadar, *Turkish interrogative and exclamative of quantity and degree of quality*, How much? How many? How....? How much soever; how many soever; how.... soever; نقدرکوزل nàkadar-ghyùzèl, How beautiful! [money, hard coin.

نقدینه nàkdīné, *s. p.* Cash, ready

نقرس nìkriss, *s. a.* The gout.

نقره nùkra, *s. a.* Silver.

نقش nàksh, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (nàghsh) embroidery; ا—, —et, *v.a.* To draw, paint, design, pourtray; to write; to engrave; نقش ایشلمك (nàghsh)-ìshlémek, To work in embroidery; نقشبند nàksh-bènd (nàkshibènd), *s. p.* An embel-

lisher in portraitures; a writer; نقشبندی nàkshibèndī, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقصان nòksān, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض nàkz, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —nàkss, *s.a.* The old materials of any thing pulled to pieces; ا—, nàkz-et, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد nàkzi-àhd, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطه nòkta, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطه‌لو nòktali, *a. t.* Dotted.

نقل nàkl, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating, recounting; a transferring; ا—, —et, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عقلاً ونقلاً "àklan-u-nàklan, According to reason and according to tradition.

نقله nàkala, *s. pl. a.* (*of* ناقل nākil), Relaters, reporters, narrators.

نقم nàkam, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, nìkàm, *s. pl. a.* (*of* نقمت nìkmèt), Angers; hatreds, vengeances.

نقمت nìkmèt, *s. a.* Anger; hatred; vengeance.

نقوت nàkvet, *s. a.* The choice, best [of any thing.

نقود nùkūd, *s. pl. a.* (*of* نقد nàkd), Coins, pieces of money.

نقوش nùkūsh, *s. pl. a.* (*of* نقش nàksh), Portraitures, designs, figures.

نقول nùkūl, *s. pl. a.* (*of* نقل nàkl), [Relations, narrations.

نقیب nàkīb, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقیب‌الاشراف nàkību-'l-èshrāf, The Chief or Superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقیصه nàkīssa, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقیضه nàkīza, *s. a.* A contradiction,

contradictory fact or assertion.

نك ning, *n*ing, nung, nu*n*g, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our *'s* or *of*; بابانك bàbaning, Father's; ددەنك dèdéning, Grandfather's; تورپينك tùrpunung, Of the rasp; قوقونك kòkunung, Of the smell.

نكات nìkyāt, *s. pl. a.* (*of* نكته nùktė), Sayings of subtle wisdom.

نكاح nìkyāh, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife; نكاحلو nìkyāhlı, *a. t.* Affianced, betrothed, married; —ا, nìkyāh-et, *v.a.* To affiance, betroth, marry (to a husband); —باغلامق, nìkyāh-bàghlamak, —قيرمق, nìkyāh-kàrmak, *v.a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); نكاح السنده nìkyāh-àltında, نكاح تحتنده nìkyāh-tàhtında, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نكار nìghyār, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نگاشته nìghyāshtė, *a. a.* Drawn, figured, painted; written.

نكال nèkyāl, *s.a.* Punishment, exemplary chastisement.

نگاه nìghyāh, *s. p.* A look, glance; نگاهبان nìghyāhbān, نگاهدار nìghyāhdār, *s. p.* An overseer; a guardian.

نكايت nìkyāyet, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نكبت nèkbet (nìkbet), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances; نكبتخانه nìkbet-khāné, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نكته nùktė, *s. a.* A saw, a wise saying, a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; نكتەدان nùktė-dān, نكتەشناس nùktė-shināss, *s. p.* A person up to such sayings.

نگران nìghrān (nìghérān), *a. p.* Looking, regarding, expecting; —او, nìghérān-òl, *v.n.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نکر nèkré, *s. a.* A funny story; نکرلو nèkréli, *a. t.* Funny, witty, amusing.

نکس nùkss-et, *v.n.* To return in form of a relapse (a disease).

نکول nùk*y*ūl, *s. a.* A going from a promise or compact; ا—, —et, *v.n.* To go back (from a promise or agreement).

نگون nìgh*y*ūn, *a. p.* Reversed; سرنگون sèr-nìgh*y*ūn, نگونسر nìgh*y*ūn-sèr, نگونسار nìgh*y*ùn-sār, *a. p.* Head-downwards, topsy-turvy,

نگه nìghèh (*contr. from* نگاه nìgh*y*āh), *s. p.* A look, glance; نگهبان nìghèhbān, نگهدار nìghèhdār, *s. p.* A watcher, looker, guardian. [signet-ring.

نگین nìghīn, *s. p.* A seal, signet,

نم nèm, *s. p.* Moisture, humidity, damp, dampness; نملو nèmli, *a. t.*, نمناك nèmnak (nèmlàk), *a. p.* Damp, moist, humid; شبنم shèbnèm (night-damp), *s. p.* Dew; نملتمك nèmlɛtmek, *v.a.* To damp, moisten; نملنمك nèmlɛnmek, *v.n.* To become damp or moist, become moistened.

نما nèmā, *s. a.* A growing, flourishing; interest (on moneys); —, nùmā, *a. p.* (*in composition*), Who or which shews; رهنما rèh-numā, A guide, road-shewer.

نماز nàmāz, *s. p.* The canonical prayer; قیلق— nàmaz-kìlmak, *v.n.* To perform a canonical prayer; صباح نمازی sàbāh-nàmazi, The prayer of day-dawn; اویله نمازی ūylé-nàmazi, The noon prayer; ایکندی نمازی ìkindi-nàmazi, The afternoon prayer; اخشام نمازی (àksham)-nàmazi, The prayer of sunset; یاتسی نمازی yàtsi-nàmazi, The prayer of bed-time; (there are various other special prayers).

نمای nùmāy, *a. p.* (*in composition*),

Who or which shews, points out.

نمایان nùmāyān, *a. p.* Evident, manifest, visible.

نمایش nùmāyish, *s. p.* Show, appearance.

نماینده nùmāyendé, *a. p.* Who or which shews.

نمچه nèmché, نمسه nèmsé (lèmsé), Germany; نمچه‌لو nèmchéli, *s. t.* A German; نمچه‌جه nèmchéjé, *s. t.* The German language.

نمد nèmed, *s. p.* A felt carpet, piece of felt.

نمدیده nèmdīdé, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).

نمر nèmir, *s. a.* A leopard.

نمق nèmk, *s. a.* A writing, penning; —, nùmika, *v. pass. a.* It was written (used in mentioning the place where firmans, &c., were written).

نمک nèmek, *s. p.* Salt; نمکحرام nèmek - bé - hàrām (nèmek - -bùhrām), *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.

نمکین nèmékīn, *a. p.* Salt, saltish; —, nèmghīn, *a. p.* Moist, damp, humid.

نمل nèml, *s. a.* An ant, emmet, pismire.

نمو nùmùvv, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing.

نمود nùmūd, *a. p.* (*in composition*), Which shews.

نمودار nùmūdār, *s. p.* A copy, example, sample, likeness. [model.

نمودج nùmūdèj, *s. p.* A sample; a

نموده nùmūdé, *a. p.* Who or which has shewn, has been shewn, or to whom (something) has been shewn.

نمونج nùmūzèj, انمونج ènmūzèj, *s. a.* A sample; an exemplar, model.

نمون nùmūn, *a. p.* (*in composition*), Who or which shews.

نمونه nùmūné, *s. p.* A sample, pattern.

نمیمه nèmīmé, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.

ننك nèngh, *s. p.* Name, reputation; honour; —, nèning, *compt. t.* Of what? of whatsoever.

ننی nìnni, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.

نو nèv, *a. p.* New; fresh; recent; young; نوبنو nèv-bé-nèv, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over

again; نو-بهار nèv-bahār, *s. p.* Early spring; نو-رسیده nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity; نوایین nèv-āyīn, *a. p.* Of recent introduction; نوجوان nèv-jùwān, *s. p.* A youth, young lad; نو-خاسته nèv-khāssté, *a. p.* Newly sprung up.

نوا nùwā, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khòsh-nùwā, *a. p.* Sweet-toned; بی-نوا bì-nùwā, *a. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or any one to speak for him.

نواب nùvwāb, *s. pl. a.* (*of* نائب nā'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word* nabob).

نواحی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* ناحیه nāhìyyé), Small districts, hundreds.

نواخت nùwākht, *s. p.* A caressing; —, —et, *v.a.* To caress.

نواخته nùwākhté, *a. p.* Caressed.

نوادر nèwādir, *s. pl. a.* (*of* نادره nādirė), Rare things.

نواده nùwādé, *s. p.* A grandchild.

نواز nùwāz, *a. p.* (*in composition*), Who caresses, makes much of.

نوازش nùwāzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.

نوازل nèwāzil, *s. pl. a.* (*of* نازله nāzilé), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.

نوافل nèwāfil, *s. pl. a.* (*of* نافله nāfilé), Supererogatory prayers.

نوال nèwāl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم-نواله "àmmé-nèwāluhu! May His blessings be made general! [blessing.

نواله nèwālé, *s. a.* A single meal or

نواهی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* نهی nèhy), Prohibitory commands, inhibitions.

نوائب nèwā'ib, *s. pl. a.* (*of* نائبه nā'ibé), Calamities which happen.

نوباوه nèv-bāvé, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.

نوبت nèvbèt (nùbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a

time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the court-yards of governors, &c.; بكلمك —, (nùbèt)-bèklémek, *v.n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتجى nùbètjï, *s.t.* A man on guard, a sentry; any one on duty when it is taken in succession.

نوبر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early [fruit.

نوجهله nè-vèjh-la, *comp. t.* In what way? In whâtsover way. [tion.

نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamenta-

نور nūr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; كوزيمكنورى ghyùzumung-nūru! نوردیدم nūri-dīdem! Light of my eyes! —, nèvvéré! May (God) shed glory (around it)! نورين nūrèyn, *s. a. dual*, The two glories, *i.e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman: he is therefore styled ذوالنورين zū-'l-nūrèyn.

نورانى nūrānï, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.

نورد nèvèrd, *a. p.* (*in composition*), Who traverses, travels over; رهنورد rèh-nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.

نورس nèv-rèss, نورسته nèv-rèssté, نورسيده nèv-rèssīdé, *a. p.* Newly arrived.

نوروز nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروزسلطانى nèv-rūzi-sùltānī, *The royal new-(year's) day.*

نوش nūsh, *s. p.* A drinking; —, *a. p.* (*in composition*), Who drinks; —, —et, *v.a.* To drink; to smoke (tobacco); نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.

نوشت nùvìsht, *s. p.* Writing.

نوشته nùvìshté, *a. p.* Written; —, *s. p.* A writing; a thing written.

نوشنده nūshèndé, *s. p.* A drinker; one who drinks.

نوشین nūshīn, *a.p.* Sweet, pleasant, agreeable.

نوع nèv", *s. a.* A species, sort, kind, manner; نوع بشر nèv"i-bèsher, Mankind, the human race.

نوکر nùker, *s. p.* A servant, servitor.

نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.

نولا n'-òla (*for* نه اولا nè-òla), *comp. t.* What would happen? What may it be?

نوم nèvm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùméro, نومره nùméra, *s. t.* (*French*), Number; نومرو بر nùméro-bìr, Number one.

نومید nūmīd, *a. p.* Hopeless, despairing, desponding.

نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن; a fish; ذوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.

نونا nèvend, *s. p.* A messenger, courier.

نو nèvé, *s. p.* A grandson.

نویس nùwīss, *a. p.* (*in composition*), نویسنده nùwīssèndé, *s. p.* Who writes, a writer; وقعه نویس vwàk"à-nùwīss, *s. p.* A chronicler; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.

نه nè, *ad. t.* Neither, nor; —, *Turkish general interrogative of matter*, What? Whatever, whatsoever; (N.B. *The final* s *being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) نه‌نك nèning, Of what? of whatever; نیه nèyé, To what? For what? نیچون nìchin (*for* نه‌ایچون) Why? What for? نره nèré (*for* نه‌اره) What place? نه‌رلو nè-(turlu), What kind? نه‌ایسه nè-issa, Whatever it may be; نه‌حال‌ایسه nè-hāl-issa, Never mind in what way; نه‌دن nèdan? Why? From what (cause)? نه‌دنکلو nè-dìnglu? What sort (obsolete); نه‌زمان nè-zàmān? نه‌وقت nè-wàkit? When? (At) what time? نه‌شی‌وار nèssi-vār? What has it? What is the matter with it? Whatever he has, whatever he may have;

نهال nìhāl, *s. a.* A young shoot; a young plant or tree.

نهان nìhān, نهانی nìhānī, *a. p.* Hidden, secret.

نهایت nìhāyet, *s. a.* The extremity, extreme limit, the end; بی‌نهایه bī-nìhāyé, *a. p.* بلانهایه bìlā-nìhāyé, *a. a.* Endless; الی‌غیرالنهایه ìlà-ghàyri-'n-nìhāyé, *ad. a.* On and on without end.

نهب nèhb, *s. a.* A plundering, taking as pillage or booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty, to plunder (property).

نهج nèhj, *s. a.* A road, path, way.

نهر nèhr (nèhir), *s. a.* A river.

نهضت nèhzat, *s. a.* A setting out, starting, marching; ا—, —et, *v.n.* To set out, to start, to march.

نهفته nìhùftè, *a. p.* Hidden, concealed.

نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* [The ninth.

نهنگ nèhèngh, *s. p.* A crocodile; a sword; a pen.

نهی nèhy, *s. a.* A prohibiting, inhibiting, forbidding; a negative; ا—, —et, *v.a.* To prohibit, inhi-

نه‌کوزل nè-ghyùzèl, How beautiful; how nice; how well that will be; نه‌لازم nè-lāzim, What is the use? نه‌لازم‌کلور nè-lāzim-ghèlir? What will have to be done? What will it be necessary to do? نه‌دیمك nè-demek? نه‌دیمك‌استر nè-demek-ìsstər? What does that mean? —, nùh, *a. p.* Nine; نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهاد nìhād, *s. p.* Nature, natural constitution, disposition, character; —, *a. p.* (*in composition*), Who places; which is placed; نیك‌نهاد nīh-nìhād, *a. p.* Of a good disposition; بدنهاد bèd-nìhād, *a. p.* Of a bad disposition; پیش‌نهاد pīsh-nìhād, *a. p.* Placed before; —, *s. p.* What one places before one as a model, a law, a customed to be followed.

نهاده nìhādé, *a. p.* Placed, put.

نهار nàhār, *s. a.* The day, day-time; لیل‌ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night.

نهاق nìhāk, *s. a.* An ass's braying.

bit, forbid; to negative (in grammar); نهی الحاضر nèhyu-'l-hāzir, A negative verb in the second person of the imperative; نهی الغائب nèhyu-'l-ghā'ib, A negative verb in the third person imperative.

نهیق nèhīk, *s. a.* An ass's braying.

نی nèy (*contr. from* نای nāy), *s. p.* A reed, cane, or bamboo; a flute.

نیابت nìyābet, *s. a.* The place and functions of a نائب nā'ib, or substitute of a judge.

نیاز nìyāz, *s. p.* A prayer, request; ا—, —et, *v.a.* To request; بی‌نیاز bī-nìyāz, *a. p.* Who never makes or has occasion to make a request; نیازکار nìyāzkyār, نیازمند nìyāzmènd, *s. p.* A petitioner.

نیام nìyyām, *s. p.* A sheath, scabbard.

نیت nìyyèt, *s. a.* Intent, design, fixed purpose; ا—, —et, *v. a.* To intend, to resolve, to decide.

نیتکم nìtékim, *ad. t.* As, in like manner as.

نیچین nìchin? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose,* Why? What for?

نیجه nìjé, *Turkish interrogative of condition or manner,* How? —, *a. t.* How much; how many; نیجه‌سن nìjé-sin? How are you? نیجه‌آدم‌واردرکه nìjé-àdam-vàr-dir-ki . . . . , How many men there are who . . . .

نیر nèyyir, *s. a.* The sun or moon; نیرین nèyyirèyn, *s. a. dual.* The sun and moon, the two lights.

نیران nìrān, *s. pl. a.* (*of* نار nār), Fires, flames.

نیرو nìrū, *s. p.* Strength; نیرومند nìrūmènd, *a. p.* Strong.

نیزه nìzé, *s. p.* A dart, javelin.

نیسان nìssān, *s. a.* The Syro-Roman month of April.

نیست nìsst, *a. p.* Non-existent; نیست‌وبود nìsst-u-būd, Existent and non-existent; نیستی nìsstī, *s. p.* Non-existence, annihilation, nothingness.

نیش nìsh, *s. p.* A sting; a thorn, [prickle.

نیشتر nìshtèr (nèshtER), *s. p.* A lancet.

نیك nìk, نیکو nìghyū, *a. p.* Good.

نیل nèyl, *s.a.* The obtaining or attaining (what one desired); —, نیل nīl, *s.p.* Woad; indigo; نیلفام nīl-fām, نیلگون nīl-ghyūn, *a.p.* Blue.

نیلر nèylER (*for* نه‌ایلر nè-èylER)? What does, will, or can he do? نیلسون (*for* نه‌ایلسون nè-èylèssin)? What may or shall he do, or is he to do?

نیلوفر nīlufèr, *s.p.* The water-lily.

نیم nīm, *s.* & *a.p.* Half.

نیمتن nīmtèn (mìntAn), *s.p.* A jacket (half-body).

نیه nèyÉ? *comp. t.* To what? For what? To whatever; for whatever.

و

و vwāw (vwòw). Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, ʊ, *u*; and as a consonant it is generally a pure *v*, often a combined sound of *v* followed by or ending in *w*, and sometimes a pure *w*. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.

و vè, *c. a.* And. (*N.B.* Placed between braces of synomymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together, this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u *or* ʊ according as the preceding word of the brace is soft or hard; لیل‌ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night; بای‌وکدا bāy-u-ghèdā, Rich and poor; صلح‌وصلاح sùlh-u-sàlāh, Peace and concord); —, *pr. a. of asseveration*, By; والله vwà-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes before a few words denotes a *backward motion*, or sometimes a *recurrence*, and may therefore mean *back*, or *again*; —, *int. a.* O! Oh! Alas!

وابسته vwā-bèsstÉ, *a. p.* Tied back, [attached; dependent

واپسین vwā-pèssīn, *a.p.* The last, the hindmost. [steamer, steamboat.

واپور vàpor, *s. t.* (*Italian*), A

واجب vwājib, *a.a.* Due, incumbent, expedient, right, necessary; واجب الادا vwājibu-'l-èdā, Necessary to be paid; واجب الاذعان vwājibu-'l-ìz"ān, Necessary to be obeyed.

واحد vwāhid, *a.a.* One, sole, alone; الواحد èl-vwāhid, *s.a.* The only God; واحد العصر vwāhidu-'l-"àssr, The phœnix of the age; واحداً بعد واحد vwāhidan-bà"da-vwāhidin, *ad.a.* One by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear! Alas!

وادی vwādī, *s.a.* A valley; a stream, river, rivulet; a mode, style, manner of expression, or general sense of a writing. (*Origin of the word* "oasis").

وار vwār, *a. t.* Existing, in being; present in person; او—, —òl, *v.n.* To exist, to be; —, *or* واردر vwàr-dir, Exists, is, are; there exists, there is, there are. *If*

preceded by a noun or pronoun in the genitive, or by a possessive pronoun, this takes the incidental meaning of possession, and may be translated by the verb to have; but it is as glaring an error as can by any possibility be conceived to call this word an impersonal verb in any case whatever: we may, according to the exigencies of our language, translate it *and some other word or words in the sentence* by our verb *to be* or *to have*; still that does not affect the essence of the original Turkish adjective; کتابم وار kìtābìm-vwàr, A book exists belonging to me, I have or possess a book; بابانك وارمی bàbang-vwàr-mi? Hast thou a father? Does there exist a father belonging to thee? واریوق vwàr-yòk, Existing, but so little as to be accounted as not existing; ادمنك واری یوغی àdaming-vwàrı-yòghu, All that a man has, *and something else besides*;

واریمی یوغمی فدا ایتدم vwàrimi-yòghumu-fèdā-ètdim, I have sacrificed, forsaken, or given up all that I possessed, every thing belonging to me; واریوق نه ایسه vwàr-yòk-nè-issa, Be it that there is, be it that there is not, that is as it may be; —, vār, *a.p.* (*in composition*), Like, resembling, after the form or manner of; پروانه‌وار pèrwāné-vār, *a.p.* Like a moth, after the manner of a moth.

وارث vwāriss, *s.a.* An inheritor, one who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وارد vwārid, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات vwāridāt, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارسته vwā-rèssté, *a.p.* Free, exempt.

وارلق vwàrlik, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارمق vwàrmak (*aor.* وارر vwàrir), *v.n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; واردقجه vwàrdikja, واره‌رق vwàrarak, واره‌واره vwàra-vwàra, *gerunds*, By degrees, the further it goes; —قوجه‌یه kòjaya-vwàrmak, To get married, to go to a husband.

واروش vwàrūsh (vwàrish), *s. t.* The suburb of a large town.

وارون vwārūn, *a.p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

واره vwāré, واری vwārī, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying*, in order of; صره‌واری sìra-vwārī, In a row, in succession.

واریت vwārìyyèt, *s. a.* (from *t.* وار vwàr), Possessions, riches, wealth; واریتلو vwārìyyètli, *a. t.* Rich, wealthy.

واریل vàril, *s. t.* A cask, a barrel, a keg; واریلجی vàrilji, *s. t.* A cooper.

واریوس vwāriyoss, *s. t.* (*Greek* βαρυος), A heavy sledge-hammer.

واز vwāz *or* wāz, *a.p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; وازچمك vwāz-ghèchmek (*sometimes* وازكلمك vwāz-ghèlmek), *v.n.* To desist, leave off; to relinquish.

واسطه vwāssi*ta*, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع vwāssi*ʿ*, *a. a.* Spacious, extensive.

واصف wāssi*f*, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل wāssi*l*, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او—, —òl, *v.n.* To arrive; to reach; to attain; ا—, —et, *v.a.* To join together.

واصى vwāssi, *s. a.* A testator.

واضح vwāzi*h*, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع vwāzi*ʿ*, *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع الامضا vwàzi*ʿ*-'l-ìmzā, The (under)signed, he who signs his his name.

واعظ vwā*ʿ*iz, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز wàftiz, *s. t.* (*Greek*), Baptism; ا—, —et, *v.a.* To baptize.

وافد wāfid, *a. a.* Arriving. [many.

وافر wāfir, *a. a.* Numerous, much,

وافى wāfī, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع vwāki*ʿ*, *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is placed, is situated; which is real; —, *s. a.* The reality as it happens; او—, —òl, *v.n.* To happen, befall, betide, come to pass; to be, lie, be situated; واقع حال vwāki*ʿ*-hāl, The truth of the matter, the reality of the circumstance; واقعا vwāki*ʿ*ā, *ad. a.* Truly, really, in fact.

واقف wāki*f*, *a. a.* Aware, informed; who stops, stands still; who waits; who places property in mortmain or entails an estate; او—, —òl, *v.n.* To be or become aware, informed.

والا vwālā, *a. p.* High, elevated,

exalted; —, vè-illā, *ad. a.* Otherwise, or if not, and if not.

والد vwālid, *s. a.* A father, a male parent; والدہ wālidé, *s. a.* A mother, a female parent; والدین vwālidèyn, *s. a. dual.* Both parents, father and mother; والدہ سلطان wālidé-sùltān, The mother of the reigning Sultan, who is an officially recognised personage in the Ottoman Court.

والہ vwālih, *a. a.* Crazy, beside himself.

والی wālī, *s. a.* A governor-general. (This title is given to the Pasha of Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as Europeans persist in calling him) of Tunis, and to the Dey (also so misnamed by Europeans) of Algiers, in exactly the same way as it is applied to the other Governors-General of provinces).

وام vwām, *s. p.* Debt; وامخواہ vwām-khāh, *s. p.* A creditor; وامدار vwām-dār, *s. p.* A debtor.

واماندہ vwā-māndé, *a. a.* Remained behind.

وامق vwāmik, *s. a.* A passionate lover.

وانی vwānī, *a. a.* Fatigued, tired, lazy.

واو vwàw, *s. a.* Name of the letter و.

واویلا vwā-vèylā, *int. a.* O! Oh! Alas!

واہ vwāh, *int. p.* O! Oh! Alas!

واہب vwāhib, *s. a.* (God) the giver of good things.

واہم vwāhim, *a. a.* Fearing, redoubting; fancying; قوت واہمہ kùvvéti-vwāhimé, The creative faculty of the imagination.

واہن vwāhin, *a. a.* Feeble, weak.

واہی vwāhī, *a. a.* Baseless, unfounded.

وای vwāy, wāy, *int. t.* Holloa! Oh! Alas! وای باشمہ vwāy-bàshima! Oh! the misfortune that has befallen me! (An alas for my head!)

وایہ vwāyé, *s. p.* A share in any good thing; وایہ دار vwāyédār, *s. p.* A sharer, participator; — او, vwāyédār-òl, *v. n.* To participate, share.

وبا vwèbā, *s. a.* An epidemic; the plague; the cholera.

وبال vwèbāl, *s. a.* A crime, fault, sin; punishment.

وبالت vwèbālet, *s. a.* Dangerousness, unwholesomeness, likeliness to lead to unpleasant consequences.

وبر vèbér, *s. a.* Hair of animals of which thread, string, cloth, and tents are made; اهل وبر èhli-vèbEr, People who dwell in hair tents, nomades.

وتد vwèted, *s. a.* A tent peg; a stake; name of two kinds of elements which go to the formation of a *foot* in Arabic prosody.

وتر vwèter, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypothenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, vwìtr, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتيرة vètīré, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وثاق vìssāk, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وثائق vwèssā'ik, *s. pl. a.* (*of* وثيقه vwèssīké), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وثبات vwèssébāt, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at.

وثوق vwùssūk, *s. a.* Confidence; [sincerity.

وثيق vwèssīk (*fem.* وثيقه vwèssīk*a*), *a.a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقه vwèssīk*a*, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وجاع vìjā", *s. pl. a.* (*of* وجع vèjà"), Pains, aches.

وجاه vìjāh, *s. a.* The being face to face; وجاهاً vìjāh*an*, *ad. a.* Face to face.

وجاهت vèjāhèt, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وجد vèjd, وجدان vìjdān, *s. a.* Extacy, extatic rapture (of saints).

وجع vèjà", *s. a.* A pain; an ache.

وجوب vwùjūb, *s. a.* The being due,

incumbent, necessary, right, proper.

وجود vwùjūd, *s. a.* Existence, being;

وجوه vwùjūh, *s. pl. a.* (*of* وجه wèjh), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه‌ایله vwùjūh-il*a*, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; من‌کل‌الوجوه mìn-kyùlli-'l-vwùjūh, *ad. a.* In every way.

وجه vwèj, wèjh (vwèjih), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; بروجه bĕr-wèjh, *pr. p.*, علی‌وجه "àlà-vèjh (followed by a noun with the definite article ال), *pr. a.* As, by way of; بروجه‌تفصیل bĕr-wèjhi-tàfsīl, *ad. p.*, علی‌وجه‌التفصیل "àlà-wèjhi-'t-tàfsīl, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهًامن‌الوجوه vwèjhan-mìné-'l-vwùjūh, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever.

وجهه vwèjhé, *s. a.* A side, quarter, direction.

وجیع vèjī", *a. a.* Painful.

وجیه vwèjīh, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحدانی vwàhdānī, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانیت vwàhdānìyyèt, *s. a.* The divine quality of being one only God.

وحدت vwàhdèt, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش vwàhsh, *s. a.* The desert, wilderness; (*pl.* وحوش vwùhūsh), A wild animal; وحشی vwàhshī, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; وحشیت vwàhshìyyèt, *s. a.* Wildness.

وحشت vwàhshet, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence.

وحوش vwùhūsh, *s. pl. a.* Wild animals.

وحی vwàhy, *s. a.* Inspiration, revelation; امین‌الوحی èmīnu-'l-vwàhy, The angel Gabriel; کاتب‌الوحی kyātibu-'l-vwàhy, Ossman, the third Caliph, as having been Muhammed's secretary in reducing the revelations of the Kur'ān to writing.

وحید vwàhīd, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phœnix).

وخامت vwàkhămèt, *s. a.* Unwholesomeness *of* air or food.

وخیم vwàkhīm, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود vìdd, وداد vèdād, *s. a.* Love, affection.

وداع .vwèdā", *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; —, —et, *v.n.* To commit to God, to take leave, to say good bye, to bid farewell; وداعلشمك vwèdā"lèshmek, *v.n. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع vwèdā'i", *s. pl. a.* (*of* ودیعه vwèdī"*a*), Trusts, things committed to one's keeping.

ودود vèdūd, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all.

ودیعه vwèdī"*a*, *s. a.* A trust, any thing committed to one's keeping; ودیعةالله vwèdī"*a*tu-'llāh, A trust committed to one's care by God.

ور vèr (*contr. from* وار vār), *Persian termination signyfying* a possessor; بهرهور bèhrévèr, A participator, one who has a share or part; —, (*for* بر bèr), Who carries, carries out; رهبر rèh-bèr, A traveller; (*for* واگر vè-ègher), *c. p.* And if.

ورا vèrā, *s. a.* The back or hind part of any thing; the space behind any thing; the breech; the anus; ورادہ vèrāda, *ad. t.* Behind, in the space further back; ورایه vèrāya, Behind, to the space further back; وراسنده vèrāssinda, Behind him, her, it.

وراثت vìrāssèt (vèrāssèt), *s. a.* The inheriting, entering into possession of an inheritance; an inheritance. [vwāriss), Heirs.

ورثه vèréssé, *s. pl. a.* (*of* وراث

ورد vèrd, *s. a.* A rose; —, vìrd, *s. a.* Any portion of scripture or other reading which a person continually recites.

ورزش vèrzish, *s. p.* An effort, exertion, diligent application.

ورع vèrà", *s. a.* Piety, devotion, God-fearingness.

ورق vèrak (*wàrak*), *s. a.* A leaf (of a tree or book); leaf brass, false

ورقه vèrak*a*, *s. a.* One leaf. [gold leaf.

ورم vèrem, *s. a.* Phthisis, consumption, disease of the lungs; any consuming, debilitating complaint.

ورود vwùrūd, *s. a.* Arrival, coming; ا—, —et, *v.n.* To arrive, come.

وريد vèrīd (*and* حبل الوريد hàblu-'l--vèrīd), *s. a.* The jugular vein.

وزارت vìzāret (vèzārèt), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate; وزارت عظمى vìzārèti--"ùzmà, The Grand-Viziriate.

وزان vèzān, *a. p.* Blowing, which blows (wind); او—, —òl, *v.n.* To blow (the wind).

وزر vìzr, *s. a.* A burden, load.

وزرا vùzérā, *s. pl. a.* (*of* وزير vèzīr), Viziers, ministers of state.

وزن vwèzn, *s. a.* A weighing; a weight; the weight (of any thing); the metre, measure (of a verse), scansion; ا—, —et, *v.a.* To weigh.

وزنه vwèznė, *s. a.* A balance; a priming-flask; وزنه جى vwèznėji, *s. t.*, وزنه دار vwèznėdàr, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.

وزير vèzīr, *s. a.* A minister of state, one *charged with the burden* of public affairs; a pasha of the lowest subdivision of the highest class; وزير اعظم vèzīri-à"zàm, The Grand-Vizier.

وساده vìssādė, *s.a.* A pillow, cushion.

وساطت vèssātèt, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.

وساوس vèssāviss, *s. pl. a.* (*of* وسوسه vwèssvéssė), Fears, alarms, anxieties; evil suggestions, infernal whisperings.

وسائد vèssā'id, *s. pl. a.* (*of* وساده vìssādė), Pillows, cushions.

وسائل vèssā'il, *s. pl. a.* (*of* وسيله vwèssīlė), Pretexts, excuses; means, occasion (for doing something).

وسخ vwèssakh, *s. a.* Filth, dirt, muck.

وسط vwàssat, *s. a.* The middle; the midst; —, *a. a.* Middling.

وسطا *or* وسطی vwùsstà, *a. a. fem.* (*of* اوسط), Middle; middling.

وسع vwùss", *s. a.* Ability, capacity, capability.

وسعت vwùss"àt, *s. a.* Spaciousness, extensiveness; space, extent; ability, extent (of pecuniary means).

وسواس vwèssvāss, *s. a.* The devil; a whisperer or suggester of evil thoughts.

وسوسه vwèssvéssé, *s. a.* An evil thought; an anxious thought, fear, care.

وسیع vwèssī", *a. a.* Spacious, extensive.

وسیله vwèssīlé, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion; a pretext or excuse (for doing something).

وش vèsh, *Persian particle added to words, and indicating* similarity; لاله‌وش lālé-vèsh, *a. a.* Tulip-like.

وشاح vìshāh, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.

وشاق *or* وشق vwàshak, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed.

وشناب vìshnāb, *s. t.* Syrup of morella cherries.

وشنه vishné, *s. t.* The morella cherry; وشنه‌چوروکی vìshné-chùrughu, *a. a.* The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.

وصاف vwàssāf, *s. a.* One who praises or describes much or well.

وصال vwìssāl, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.

وصایا vwàssāyā, *s. pl. a.* (*of* وصیت vwàssìyyèt), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.

وصایت vwìssāyet, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; ا—, —et, *v.a.* To recommend, exhort; to make a testament.

وصف wàssf, *s. a.* A describing,

enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; ا—, —et, *v.a.* To enumerate the qualites; to qualify with an adjective; to praise; وصف ترکیبی wāssfī-tèrkībī, A compound epithet or adjective.

وصل vwàssl, *s. a.* A joining; name of the sign ـّـ, placed over the ا or ل of the definite Arabic article ال, thus ٱل, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالضرور, read bi-'z-zārūr,; ا—, vwàssl-et, *v.a.* To join together.

وصلت vwùsslèt, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.

وصول vwùssūl, *s. a.* Arrival, junction; بولق—, vwùssūl-bùlmak, *v.n.* To arrive, to effect one's junction.

وصی vwàssī, *s. a.* A guardian to an [orphan.

وصیت vwàssìyyèt, *s. a.* The making a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; ا—, —et, *v.a.* To bequeath.

وضاعت vwàzā"àt, *s. a.* Humility.

وضع vwàz", *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude; a piece of conduct, an act; ا—, —et, *v.a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حملا vwàz"i--hàml-et, *v.n.* To give birth, be confined, bring forth, be put to bed.

وضوء vwùz", *s. a.* The lesser or partial ablution, called also ابدست àbdesst.

وضوح vwùzūh, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.

وضیح vwàzīh, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.

وضیع vwàzī", *a. a.* Low; humble.

وطن vwàtan, *s. a.* One's country, birthplace, domicile; حب الوطن hùbbu-'l-vwàtan, Love of country, patriotism; وطن غیرتی vwàtan-ghàyréti, Patriotism.

وطی (*for* وط) vwàty, *s. a.* A treading under foot; a having carnal connection with a female; ا—, —et, *v.a.* To tread; to have connexion.

وظائف wàzā'if, *s. pl. a.* (*of* وظیفه wàzīfé), Matters which concern any one; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwùzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظیفه wàzīfé, *s. a.* A matter which concerns any one; a concern, duty, business; pay, salary; وظیفه‌خوار wàzīfé-khòr, وظیفه‌دار wàzīfé-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعد vwà"d, *s. a.* A promising; a promise; ا—, —et, *v.a.* To promise.

وعده vwà"dé, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعده‌سی کلمش vwà"déssi-glhèlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعظ vwà"z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; ا—, —et, *v.n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغا wàghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفا wèfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; ا—, —et, *v.n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wèfādār, *a. p.* Faithful; بیوفا bī-wèfā, *a. p.* Faithless.

وفات wèfāt, *s. a.* Death, decease; ا—, —et, *v.n.* To die, to decease.

وفاق wìfāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement.

وفد wèfd, *s. a.* An arriving, arrival, coming.

وفرت wèfrèt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وفق wèfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and believed to have the virtue of curing, &c.; بروفق bèr-wèfk, *ad. p.* According to.

وفی wèfī (*fem.* وفیه wèfìyyé), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwàkār, وقارت vwàkārèt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامت vwàkāmèt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقايه vwìkāyé, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; ا—, —et, *v. a.* To shelter, shield, protect.

وقائع vwàkā'i", *s. pl. a.* (*of* وقعه vwàk"à), Events.

وقت vwàkt (wàkit), *s. a.* Time; وقتلو vwàkitli, *a. t.* Timely; وقتلوقتنجه wàkitli-wàktinja (*or* وقتيله wàktīla), *ad. t.* Punctually, regularly in point of time; وقتسز wàkitsiz, *a. t.* Inconvenient in point of time; out of season, unseasonable; وقتلووقتسز wàkitli--wàkitsiz, *ad. t.* At all times, at any time, convenient or inconvenient.

وقس علی هذا wè-kìss-"àlà-hāzā, *comp. a.* And so forth, and thus of the rest.

وقع vwàk", *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعه vwàk"à, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a dream; یکیچری وقعه‌سی yéngichéri--wàk"àssi, The destruction or insurrection of the Janissaries;

وقعه نویس wàk"a-nùwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wàkf, *s. a.* A staying, standing still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* اوقاف èvkāf), any piece of property so settled; ا—, —et, *v. a.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط wàkfi--mèshrūt, Conditional mortmain; وقفیه wàkfìyyé, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق wàkwāk, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word wàkwāk.

وقور vwàkūr, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع vwùkū", *s. a.* A happening; —بولق, vwùkū"-bùlmak, *v. n.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف vwùkūf, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; ا—, —et, *v.n.* To stay, halt; to pause; کسب وقوف ا kèssbi-wùkūf-et, *v.n.* To acquire information.

وقیه wàkìyyé (òkka), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2¾lbs. avoirdupois English. [a battle, an affair.

وقیعه wàkī"a, *s. a.* A grave event;

وکالت vèkyālèt, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وکالت عظمی vèkyālèti-"ùzmà, The Grand-Viziriate, office of Sultan's *alter ego*; وکالتنامه vèkyālet-nāmé, A power of attorney.

وکلا vùkélā, *s. pl. a.* (*of* وکیل vèkīl), Agents, attorneys; ministers of state; وکلالق vùkélālìk, *s. t.* The grade of a minister of state, given *ad honores* to a certain number of mushīrs.

وکیل vèkīl, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another, an agent, attorney, lieutenant,

substitute, alter ego, locumtenens; وکیل خرج vèkīl-khàrj, *s. t.* The servant who has charge of superintending all the ordinary household expenses.

ولا vèlā, *s. a.* Friendship, affection; allegiance.

ولات vwùlāt, *s. pl. a.* (*of* والی wālī), Governors-general.

ولادت vìlādèt (vèlādèt), *s. a.* Nativity, birth.

ولایت vìlāyèt (wìlā'at), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; *also* of a guardian, *or* patron, *or* next of kin; *also* of a saint, saintship, sanctity; ولایتلو vìlāyetli (wìlā'atlì), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد vèled, *s. a.* (*in composition of names*), Son; (alone) a sharp fellow; احمد ولد محمد àhmed-vèlédi-Mùhàmmed, Ahmed, son of

Muhammed; ولدالزنا vèlédu-'z--zinā (vèlédiznā), A bastard.

ولكن vè-lākin, *comp. a.* But, but then.

ولو vè-lev, *comp. a.* Even though.

ولوج vùlūj, *s. a.* Entering (into or upon any thing); becoming, turning into (as night into day).

ولوله vèlvélé, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.

ولـــه vèlèh, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; بكاولـه كلدى bàn*g*a-vèlèh-ghèldi, Amazement came over me.

ولى vèlī, *s. a.* One very near to any one in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; ولى الله vèlìyyu-'llāh, A saint; ولى نعمت vèlī-nì"mèt, *or* ولى النعم vèlìyyu-'n-nì"àm, A benefactor; ولى عهد vèlī-"àhd, The heir apparent or presumptive, the designated successor to the throne.

وليمه vèlīmé, *s. a.* A marriage-feast.

وندیك vènédik, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.

وهاب vàhhāb, *s. a.* (God) the constant giver of good things.

وهام vàhhām, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.

وهل vèhl, *s. a.* Fear, fright.

وهله vèhlé, *s. a. in* وهله اولادى vèhlé'i--ūlād*a*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means* an attack of fear, a sudden fright).

وهم vèhm, *s. a.* Fear, apprehension of something future; وهمناك vèhimnāk, *a. p.* Apprehensive.

ويران vīrān, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.

ويرانه vīrānė, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; ويرانه زار vīrāné-zār, A place full of ruins.

ويرش vèrish, *s. t.* A giving; a sell-

ing; الش‌ویرش àlish-vèrish, Trade, commerce.

ویرکو vīrgh*y*ū (vèrghi), *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.

ویرمك vīrmek, vèrmek (*aor.* ویرر vīrir, vèrir), *v.a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a ی vowel if ending with a consonant, or the syllable یی yi, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or off-handedness, the action expressed by the root so augmented; as, یاپیویرمك *yàpi*-vèrmek, To do or make with facility; سویله‌ییویرمك sùwèyléyivèrmek, Just to say, merely to speak.

ویرا vīr*a*, vèra, *s. t.* A capitulating, giving up; ویره‌ویرمك vīr*a*-vīrmek, vèra-vèrmek, To capitulate, give up (*a* fortress); —, vīr*a*, *and* ویره‌ویره vīr*a*-vīr*a*, *gerund*, By continuously giving, giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, vīr*a*! Now then, go it my boys! clap on! pull away!

ویره‌سی‌یه‌المق vèréssiy*a*-àlmak, *v.a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form ویره‌سی vèréssi is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one).

ویزلدامق wìzìldamak (*aor.* ویزلدار wìzìldar), ویزلامق wìzlamak (*aor.* ویزلار wìzlar), *v.n.* To buzz; ویزلدی wìzìldi, *s. t.* A buzzing noise; ویزویزاوتمك wìzz-wìzz-ùtmek, *v.n.* To make a buzzing, phizzing noise.

ویزیته vìzit*a*, *s. t.* (*Italian*), A visit.

ویل vèyl, *s. a.* Woe; ویلا vèylā! *int. a.* Woe! [A governor.

ویوده wàywod*a*, *s. t.* (*Bulgarian*),

ز

ز hè *or* hā'i-hèwwàz. Thirtieth letter of the Turkish alphabet,

having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a*, *é*, *or* é. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape ∝, it stands for the Arabic word هو hùwé *or* hū, and signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, it is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his, him, it, its,* and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable hu *or* hi, according to the rules of Arabic grammar.

ه hā, *s. a.* Name of the letter ه; —, *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms,* Her; —, *at the end of Persian nouns,* is the sign of the plural for inanimate or irrational things; —! *int. t.* O! Oh! Ho!

هابط hābit, *a. a.* Who descends, alights; او—, —òl, *v.n.* To descend, alight.

هابل hābil, *s. a.* Abel the son of Adam.

هاتف hātif, *s. a.* One who calls; a voice which calls; هاتف الغيب hātifu-'l-ghàyb, A voice from an unseen caller, a voice from heaven; an unseen, secret monitor, the heart or a guardian admonishing spirit.

هادم hādim, *s. a.* Who demolishes; الـلـذات—, hādimu-'l-lèzzāt (The demolisher of enjoyments), Death.

هادی hādī, *s. a.* A guide, conductor; God, the Great Guide.

هارب hārib, *a. a.* In flight; او—, òl—, *v.n.* To take flight.

هاضم hāzim, *a. a.* Who digests (food); who puts up with (in-

sults or injuries).

هالك hālik, *a. a.* Who dies, perishes; او—, —òl, *v.n.* To die, to perish (as a wretch, *never used but in a contemptuous way*).

هاله hālé, *s. a.* A halo round the [moon.

هامون hāmūn, *s. p.* The open, uncultivated country, the wilderness.

هانی hàni, هانیا hàniya, *or* هانی‌یا hàni-yā? *ad. t.* Where? Where is it? (*for* قانی kàni).

هاوج hāwuj, *s. t.* A carrot.

هاوریز hàwruz, *s. t.* (*for* ابریز āb-rīz, *s. p.*), A chamber-pot, urinal.

هاون hāvèn (hàwan), *s. t.* A mortar for pounding drugs, &c., or for firing shells; هاون‌الی (hàwan)-èli, *s. t.* A pestle.

های hāy, *int. t.* Ho! های‌های hāy-hāy, *ad. t.* Yes, to be sure; by all means; های‌هوی hāy-hūy, *s. p.* The confused cries of combatants.

هایده hày-dé, هایدی hày-dì, *int. t.* Now then! Go on! Now for it! هایدی‌کیت hāydì-ghìt! Go along with you! Be off! هایده‌لمك hāydélémek, *v.a.* To drive forward or away.

هائل hā'il, *a. a.* Terrible, frightful.

هبا hèbā, *a. p.* Going in pure loss; ا—, —et, *v.a.* To allow (any one's work or endeavours) to go in pure loss; او—, —òl, *v.n.* To go in pure loss, to bring in no advantage.

هبوب hùbūb, *s. a.* A blowing (of the wind); ا—, —et, *v.n.* To blow (the wind).

هبوط hùbūt, *s. a.* A descending, descent from on high, alighting; ا—, —et, *v.n.* To descend, to alight.

هبه hìbé, *s. a.* A free gift without any thing or consideration being received in exchange; ا—, —et, *v.a.* To present as a free gift.

هتك hètk, *s. a.* A tearing; a violation; ا—, —et, *v.a.* To tear, to violate.

هجأ hèjè', hèjā' *s. a.* A syllable; حروف‌هجا hùrūfu-hèjā, The letters of the alphabet; حروف‌هجاترتیبی

hùrūfu-hèjā-tèrtībi, Alphabetical order; هجالمك hèjélémek, *v.a.* To spell syllable by syllable.

هجر hèjr, هجران hìjrān, *s.a.* Exile, banishment, separation from home, family, and friends.

هجرت hìjrèt, *and* هجرت نبويه hìjrèti-nèbévìyyé, The Hegira, the *flight*, the voluntary exile of Muhammed from Mecca, from whence dates the Muhammedan era; هجريه hìjrìyyé, *a. a. fem.* Pertaining to the era of the Hìjré or Hegira.

هجو hìjv, *s. a.* A satire; ا—, —et, *v.a.* To satirize; هجويات hìjvìyyāt, *s. pl. a.* Satires, lampoons, satirical pieces of poetry.

هجوع hùjū", *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم hùjūm, *s. a.* An attack, assault; ا—, —et, *v.n.* To make an attack.

هجين hèjīn, *s. a.* A half-blood Arab [horse.

هدايا hèdāyā, *s. pl. a.* (*of* هديه hèdìyyé), Presents.

هدايت hìdāyet, *s. a.* A guiding or a *being* guided aright, especially in matters of faith and religion; هدايته كلمك hìdāyéta-ghèlmek, *v.n.* To be brought to embrace the true religion.

هدر hèdr, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; ا—, —et, *v.a.* To allow to go unrevenged (blood); هدراً hèdran, *ad. a.* With impunity.

هدف hèdef, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هدفه hèdéfé, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم hèdm, *s. a.* A demolishing, demolition; ا—, —et, *v.a.* To demolish, pull down.

هدهد hùdhùd, *s. a.* The *hoopoo* [bird.

هدی hùdà, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; السلام على من اتبع الهدى èss-sèlāmu-"àlà-mèn-èttèba"*à*-'l-hùdà! Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هديه hèdìyyé, *s. a.* A present; هديلك hèdìyyélik, *s. t.* A thing

fit or intended for a present.

هـذا hāzā, *a. a. mas.* (*fem.* هـذه hāzihi), This. [pertinence.

هذیان hèzéyān, *s. a.* Nonsense, im-

هر hèr, *a. p.* Every; (*followed by any of the interrogatives*) soever; هربر hèr-bìr, Each, every one; هربیمز hèr bìrimiz, Every one of us; هربرلریمزه hèr-bìrerlérimiza, To each one of us; هربار hèr-bār, *ad. p.* Always, every time; هرچند hèr-chènd, How much soever, how many soever; هرگز hèr-ghìz (*followed by a negation*), *ad. p.* Never; هرکس hèr-kèss, All, every one, every person, every man; هرکیم hèr-kìm, Whoever, whosoever; هرنه hèr-nè, Whatever, whatsoever; هرقنغی hèr-kànghi, Whichever; هرنه‌درلو hèr-nè-dùrlu, Whatever kind, هرنه‌زمان hèr-nè-zàmān, Whatever time, whenever; هرنقدر hèr-nàkadar, How much soever; هرایینه hèr-āyīné, Always, in every way.

هراس hìrāss, *s.p.* Fear, fright, terror.

هرج‌مرج hèrj-mèrj, *ad. a.* In confusion, in utter disorder.

هرجایی hèr-jāyī, *s. p.* A gad-about (man); a pansy, heart's-ease (flower).

هرزه hèrzé, *s. p.* Foolish talk, babble; هرزه‌وکیلی hèrzé-vèkīli, A person employed, as it were, to talk nonsense for some one else.

هرکله hèrghélé, *s. t.* A haras, establishment for breeding horses; a troop of horses brought to market fresh from the breeding establishment.

هزار hèzār, *a. p.* A thousand; هزارداستان hèzār-dāssitān, *s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd), *s. p.* A jack-of-all-trades.

هزبر hìzèbr, *s. a.* A lion.

هزل hèzl, *s. a.* Obscenity; هزلیات hèzlìyyāt, *s.pl.a.* Obscene poetry.

هزیمت hèzīmèt, *s. a.* A rout, total defeat.

هست hèsst, *s. p.* Present being,

actual existence; هست‌وبود hèsst--u-būd, What is and what has been, present and past evidence; هستی hèsstī, *s. p.* A present being, an actual existence, existence.

هشت hèsht, *a. p.* Eight; هشتم héshtum, هشتمین hèshtumīn, *a. p.* The eighth, هشتاد hèshtād, *a. p.* Eighty; هشتده hèsht-dèh, *a. p.* Eighteen.

هضم hàzm, *s. a.* Digestion; patience, longanimity; ا—, —et, *v.a.* To digest; to bear (an insult); هضم‌نفس hàzm*i*-nèfss, A curbing the passions.

هفت hèft, *a. p.* Seven; هفتم hèftum, هفتمین hèftumīn, *a. p.* The seventh; هفتاد hèftād, *a. p.* Seventy; هفتده hèft-dèh, *a. p.* Seventeen.

هفته (hàft*a*), *s. p.* A week; هفته‌لك (hàft*alik*), *s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.

هفوات hèfévāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Errors, faults.

هگبه hè*gh*bé, *s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هکیم hèkīm, *s. t.* A medical practitioner (*corrupted from* حکیم hàkīm, A sage.)

هل hèl? *Arabic interrogative*, Is it or is it not so that . . . .?

هلاك hèlāk, *s. a.* Death, destruction; ا—, —et, *v.a.* To kill; او—, —òl, *v.n.* To die, perish, be destroyed (*when said of* man, *it is always an expression of enmity*).

هلال hìlāl, *s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon.

هلاهل hèlāhìl, *s. a.* Deadly poison; —, *a. a.* Deadly poisonous.

هله hèlé, *int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever!

هم hèm, *ad. p.* Both, also; —, *a. p.* (*in composition*), Fellow, brother, of the same —; هم‌گشتم‌هم‌گوردم hèm-ghìtdim-hèm-gh*yù*rdum, I both went and also saw; همفراش hèm-fìrāsh, *s. p.* A bed-fellow; همراه hèm-rāh, *s. p.* A fellow-tra-

words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

همت hìmmèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; ا—, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; همتکزه محتاجدر hìmmètin*giza*-mùhtāj-*dir*, It requires your kind influence.

همتا hèmtā, *a. p.* Equal; similar; بیهمتا bī-hèmtā *a. p.* Without an equal.

همج hémej, *s. a.* An old imbecile.

همچنین hèmchùnin, همچو hèmchū, *ad. p.* As, in like manner as.

همدم hèm-dèm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

همدیگر hèm-dìgher, *pron. p.* One another, each other.

همزه hèmzé, *s. a.* Name of the orthographical character ء, the various functions of which are explained in the preface.

همشهری hèm-shèhrī, *s. p.* A fellow-townsman, fellow-countryman; —, hèmm, *s. a.* Any matter about which one troubles one's self; a single care, anxiety, solicitude; —, hìm, hùm, *pron. a. mas.* (*at the end of Arabic composites*), Their, them.

هما hùmā *and* همای hùmāy, *s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.

همام hùmām, *s. a.* A great man, A great ruler and leader.

همان hèmān (hèmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان‌شمدی (hèmèn)-shìmdi, Just now, just this moment, this minute; همانـدم hèmāndèm, همان‌ساعت hèmān-sā"*at*, *a. p.* That very moment.

همائم hèmā'im, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt), Endeavours, Exertions.

همایون hùmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خطهمـایون khàtti-hùmāyūn, An edict, being a few

countryman or townsman.

همشیره hèmshīré, *s. p.* A sister.

همم hìmèm, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt), Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هموار hèmvār, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

همواره hèmvāré, *a. p.* Continually, constantly.

هموم hùmūm, *s. pl. a.* (*of* هم hèmm), Cares, anxieties, solicitudes.

همه hèmé, *a. p.* All.

همیان hìmyān, *s. a.* A purse; a bag hung at the side.

همیشه hèmīshé, *a. p.* Always.

همین hèmīn, *a. p.* The very same.

هنتو *or* هنطو hìnto, *s. t.* A carriage, coach.

هنجار hènjār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing; نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unbefitting.

هند hìnd, هندستان hìndisstān, *s. p.* India; هندی hìndī, *a. p.* An East-Indian; East-Indian, Indian; هندغربی hìndi-ghàrbī, *s. a.* The West Indies.

هندبا hìndibā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هندسه hèndéssé, *s. a.* Geometry; the mathematics in general.

هندو hìndū, *s. p.* An Indian, East-Indian.

هنر hùnER, *s. p.* Art; ability; talent, skill; هنرلو hùnERli, *a. t.* Skilful, talented (man); skilfully made (thing); هنرمند hùnERmend, هنرور hùnERvèr, *s. p.* A skilful, clever, talented person, a master, an artist, a genius.

هنگام hènghyām, *s. p.* Time, moment, interval, space of time; بیهنگام bī-hènghyām, *a. p.* Untimely.

هنگامه hènghyāmé, *s. p.* Time, space of time; a row, confusion, tumult; a fight, conflict; هنگامه‌گیر hènghyāmé-ghīr, *a. p.* Filling with noise.

هنود hùnūd, *s. pl. a.* (*of* هندی hìndī), Indians, East-Indians.

هنوز hènuz (hèniz), *ad. p.* Just

this moment, only just this moment; (*with a negation*) not yet.

هو hū, hùwé, *pron. a.* He, it; He, God, Jehovah; یاهو yā-hū! *int. a.* (*as we should say*, O thou! *but as it means*) O He! O man! O God! O Jehovah!

هوا hèwa (hàwa), *s. a.* The air; the wind; the climate; the atmosphere; the weather; —, hèwā, *s. a.* Desire, inward inclination, taste, lust; هواوهوس hèwā-u-hèvèss, Desires and tastes, fancies and inclinations, lusts and passions; بادهوا bàdi-hèwā (bèdāwā), *s. and a. p.* A thing got for nothing, a windfall; gratis; هوادار hàwādār, *a. p.* Open, airy.

هوام hèwāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Insects, reptiles, crawling things.

هوان hèwān, *s. a.* The state of insignificancy.

هوائی hèwā'ī, *a. a.* Pertaining to the air; pertaining to the mere imagination or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.

هودج hèvdèj, *s. a.* A kind of camel-litter, in which ladies travel; هودجنشین hèvdèj-nìshīn, *a. p.* Who sits in a camel litter (and (travels).

هوس hèvess (hàvess), *s. a.* Wish, desire, inclination; a taste, liking; —, —et, *v.n.* To nourish a desire, cherish a wish; هوسلو hàvessli, *a. t.* Desirous, having a wish, taste, or liking (for any thing); —, *s.t.* هوسکار hàvesskyār, *s. p.* An amateur; a candidate.

هوش hūsh, *s. p.* Mind, sense, intelligence; بیهوش bī-hūsh, *a. p.* Senseless; هوشمند hūshmènd, هوشیار hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.

هول hèvl, *s. a.* Terror; هولناک hèvilnāk, *a. p.* Terrible, terrific.

هویدا hùwèydā, *a. p.* Clear, evident, manifest.

هی hèy! *int. t.* O!

هیاکل hèyākil, *s. pl. a.* (*of* هیکل hèykèl), Palaces, temples, large buildings; large colossal forms, bodies or phantoms.

هیبت hèybèt, *s. a.* Awfulness, dreadness of appearance; fear, awe; هیبتلو hèybetli, *a. t.* Awful in appearance, imposing.

هیجا hèyjā, *s. a.* Battle, combat, fight.

هیجان hèyéjān, *s. a.* The getting into motion, rising (dust or bodies of men); ا—, —et, *v.n.* To get into motion.

هیچ hìch, *a. p.* No, none, not one; —, *s. p.* Nothing; هیچبر hìch-bìr, Not one, none.

هیخته hīkhtè, *a. p.* Drawn (sword).

هیزم hīzèm, *s. p.* Firewood; هیزمکش hīzèmkèsh, *s. p.* A carrier of wood.

هیکل hèykèl, *s. a.* Any colossal thing, building, temple, image, statue, person, or phantom.

هیمه hīmé, *s. a.* Firewood.

هیولا hèyyūlā, *a. a.* Matter; هیولانی hèyyūlānī, *a. a.* Material.

هیهات hèyhāt, *s. a.* The open desert, wilderness, unoccupied plain; —, *int. a.* Away! Begone!

هیئت hèy'èt, *s. a.* The form, figure, appearance; the configuration (of the heavenly bodies); علم هیئت 'ìlmi-hèy'èt, Astronomy.

ی yè *or* yā'i-tàhtānī. Thirty-first and last letter of the Turkish alphabet, sometimes a vowel at the end or middle of words or syllables, always a consonant at the beginning: as a vowel, it has the value of E, *e*, i, or *i*, and as a consonant that of *y*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 10. In Turkish, with the sound of ' or *i*, it is the sign of the definite accusative of nouns, taking, after vowels, the form یی and sound yi *or* yi; or it is the pronominal affix of the third person singular signifying *his, her, its*. In Arabic words it is the sign of appurtenance, and changes nouns into qualifying adjectives; and in words of Persian origin it performs the like function as ای Arabic, and also that of forming

an abstract noun of the quality which is characteristic of the thing denoted by the original word; or sometimes it indicates a *single one* of the kind named.

ی yā, *s. a.* Name of the letter ی; —! *int. a.* O! —, *c. p.* Either, or; —? *interrog. t.* Is it so? Indeed?

یاب yāb, *a. p.* (*in composition*), Who finds or has found; found; ناکه‌ریاب nā-kà''r-yāb, *a. p.* Bottomless, unfathomable, of which the bottom is not found.

یابس yābiss, *a. a.* Dry.

یاپجه yàpja, *a. t.* Slowly.

یاپشقان yàpishkàn, *a. t.* Sticky, sticking, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of the wall.

یاپشمق yàpishmak (*aor.* یاپشور yàpishir), *v.n.* To stick, cleave, adhere; to take hold of; to touch, handle; to be assiduous, persevering; یاپشدرمق yàpishdirmak, *v.a.* To cause or allow to stick; to put close, quite close, to cause to touch,

bring into contact.

یاپمق yàpmak (*aor.* یاپار yàpar), *v.a.* To do; to make, construct, build, manufacture.

یاپو *or* یاپی yàpi, *s. t.* A building; builder's work while in progress.

یات yāt, *s. t. in* یاتویراق yāt-u-yàràk, Arms and accoutrements.

یاتسی yàtsi, *s. t.* The prayer of bedtime.

یاتق yàtik, *a. t.* Lying down, not standing or sticking up.

یاتمق yàtmak (*aor.* یاتار *or* یتار yàtar), *v.n.* To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; یاتشمق yàtishmak, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; یاترمق yàtirmak, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

یأجوج yè'jūj, *s.a.* Gog; یأجوج ومأجوج yè'jūj-u-mè'jūj, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

cipice, a cliff; يارانه yārāné, *a. p.* Friendly, pertaining to a friend; يارى yārī, *s. p.* Friendship; يارانلق Friendship, mutual friendship, acts worthy of mutual friends.

يارديم yàrdim, *s. t.* Help, assistance, succour, aid; ا—, —et, *v.n.* To give assistance, help, aid; يارديمه يتشمك yàrdima-yètishmek, *v.n.* To run to (any one's) assistance; يارديمجى yàrdimji, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش yàrish, *s. t.* A foot race; ا—, —et, *v.n.* To have a race on foot.

يارق yàrik, *a. t.* Split, cracked; —, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft, chink.

يارلغامق yàrilghamak (*aor.* يارلغار yàrilghar), *v.a.* To pardon, forgive (*obsolete*).

يارم yàrim, *a. t.* That which results from splitting a thing in two, half.

يارمق yàrmak (*aor.* يارار yàrar), *v.a.* To split, cleave; to hew in pieces; يارىجى yàriji, *s.t.* A hewer of firewood.

ياخود yākhod, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

ياد yād, *s. p.* Memory, remembrance; ا—, —et, *v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name; يادست yād-esst (It is remembered), *s.p.* Name of a game known among young people as *Josephine*; يادداشت yād-dāsht, *s. p.* A keepsake, souvenir, memento.

يادكار yād-kyār (*yādighyār*), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار yār, *s. p.* (*pl.* ياران yārān), A friend; a lover; a mistress; يارغار yāri-ghār (A friend of the cave, *in allusion to Muhammed's companion Èbu-bèkr, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his flight from Mecca*), A faithful friend in adversity; چاريارکزين chār-yāri-ghyùzīn, The four special friends (*of* Muhammed), Èbu-bekr, "Omar, "Ossmān, and "Alī; —, yàr, *s. t.* A pre-

يارمة yàrm*a*, *a. t.* Split (not cut); يارمه‌شتفالو yàrm*a*-shèftāl*i*, A melting peach (not a clingstone), the cleft of which is deep.

يارهٔ yārɛ́ (yàra), *s. t.* A wound; يارهلو yàral*i*, *a. t.* Wounded; يارهلمك yàra-et, *v.n.* يارهلمك yàrélémek (yàralam*a*k), *v.a.* To wound; يارهلنمك yàrélɛnmek (yàralanm*a*k), *v.n.* & *p.* To be wounded.

يارى yàr*i*, *s. t.* A half; ياريسى yàr*i*ss*i*, Its half, half of it or of them, ياريلرى yàr*i*léri, Half of them; ياريمز yàr*i*m*i*z, Half of us; ياريكز yàr*i*ng*i*z, Half of you; ياری گیجه yàr*i*-ghèyjɛ́, Midnight; ياری یری yàr*i*-yèri, Midway, half way; یاری بچوق yàr*i*-bùchuk, About half, not half; یاریلمق yàrilam*a*k, *v.a.* To have got half way through; —, yārī, *s. p.* Friendship.

یارین yàr*i*n, *s. t.* To-morrow; یارین دکل اولبرکون yàrin-dìghil-(ò)--bìr-gh*y*ùn (*or short* اولبرکون (ò)--bìr-gh*y*ùn), The day after to-morrow.

یاز yàz, *s. t.* Summer; یازین yàz*i*n, *ad. t.* In summer; الك یاز ìlk-yàz, The first summer weather; یازلق yàzl*i*k, *a. t.* Special to summer.

یازده yāzdèh, *a. p.* Eleven; یازدهم yāẓdèhum, *a. p.* The eleventh.

یازق yàz*i*k, *int. t.* Alas! Poor thing! What a shame! What a pity! —, *s. t.* A shame, a pity.

یازمق yàzm*a*k (*aor.* یازار yàzār), *v.a.* To write, write down; to record, to register, to enter; to enrol (soldiers); —, *v.n.* To write (a pen); joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel ى if ending in a consonant, or augmented with the syllable يه if ending with a vowel, this verb takes the sense of *being very near*, بايله‌يازدم bàyìla-yàzdìm, I was very near fainting; یازلمق yàz*i*lm*a*k, *v.p.* To be written; to be noted, entered, registered; to be enrolled.

یازی yàz*i*, *s. t.* Writing; handwriting; an inscription; یازیجی yàz*iji*, *s. t.* A clerk; the mate of

a merchantman; يازيلو yàzili, *a.t.* Written; written over, bearing writing or an inscription; يازى‌يازمق yàzi-yàzmak, *v.n.* To write; to be able to write.

يأس yè'ss, *s. a.* Despair; ياس yàss, *s.t.* Mourning; ا—, yàss-et, *v.n.* To mourn, to be in mourning, wear mourning.

ياسمين yāssémīn, *s. p.* Jessamine.

ياش yàsh, *s.t.* A man's or animal's age in years; a year of life; wet, wetness, moisture; —, *a. t.* Wet, wetted, damp, moist; قاچ‌ياشنده‌در kàch-yàshinda-dir? In what year of his age is he? اون‌سكزياشمدەيم òn-sèkiz-yàshimda--yim, I am in my eighteenth year; I am seventeen years old and going on for eighteen; يام‌ياش yàm-yàsh, Very wet, quite wet; ياشداش yàshdash, One of the same age; ياشلق yàshlik, *s.t.* Wet, humidity; ياشلو yàshli, *a. t.* Old in years, aged.

ياشا *or* يشا yàsha! May he live! (See يشامق).

ياشمق yàshmak, *s. t.* A lady's veil; a kind of covering for the greater part of the face, worn by Turkish women, and shewing only the eye, and part of the nose and cheeks.

ياصى yàsssi, *a. t.* Flat; squat.

ياغ yàgh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات‌ياغى èt-yàghi, Fat or grease of meat; بالق‌ياغى bàlik-yàghi, Fish-oil; ايچ‌ياغى ich-yàghi, Suet; چورىش‌ياغى (*or* چورىش chèvrish) chèvrish-yàghi, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره‌ياغى (*or* ياغ yàgh) tèré-yàghi, Fresh butter; صاى‌ياغى sày-yàghi, Clarified butter; زيتين‌ياغى zèytīn-yàghi, Olive oil; طونك‌ياغى dòng-yàghi, Tallow; &c. &c.; ياغلو yàghli, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; ياغسز yàghsiz, *a. t.* Lean; not fat; —, *s.a.* Lent diet, meagre; ياغلامق yàghlamak, *v. a.* To

oil or grease. [ing; rain.
ياغش yàghish, *s. t.* A raining, pour-
ياغلق yàghlik, *s. t.* A handkerchief.
ياغمق yàghmak (*aor.* ياغار yàghar), *v.n.* To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); ياغدرمق yàghdirmak, *v.a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down. [Found.
يافت yāft, *a. p.* (*in composition*), يافته yāftè (yàfta), *s. p.* A ticket (stuck upon things); a placard, bill; —, *a. p.* (*in composition*), Found; which has found.
ياقشق yàkishik, *a.t.* Seemly, fitting, suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; ياقشقلو yàkishikli, *a.t.* Pretty, handsome, beautiful; ياقشقسز yàkishiksiz, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; ياقشق المق yàkishik-àlmak, *v.n.* To appear likely; to appear beautiful.
ياقشمق yàkishmak (*aor.* ياقشور yàkishir), *v.n.* To befit, beseem, suit, go well; to appear likely; ياقشدرمق yàkishdirmak, *v.a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.
ياقمق yàkmak (*aor.* ياقار *or* يقار yàkar), *v.a.* To light, to set fire to; to burn; ياقلق yàkilmak, *v.p.* To be lighted; —, *v.n.* To burn (with grief, sorrow).
ياقوت yākūt, *s. a.* A ruby; كوك ياقوت ghyùk-yākūt, A sapphire; صارى ياقوت sàri-yākūt, A topaz.
ياقى yàki, *s.t.* A cautery; a plaister, sticking-plaister; an issue; پهلوان ياقيسى pèhliwān-yàkissi, *or* انكليز ياقيسى ìnghliz-yàkissi, A blister of cantharides; نخود ياقيسى nókhud-yàkissi, An issue kept open by the insertion of a pea; ياقى اچمق yàki-àchmak, *v.n.* To open a blister, apply a blister.
ياكز yàngiz, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).
ياكلتماج yàngiltmàj, *s. t.* An enigma, any thing difficult to pronounce, or to unriddle.

يانكش yàngilish (yānish), *s. t.* A mistake; —, *a. t.* Wrong, incorrect.

يانكلمق yàngilmak (*aor.* يانكلور yàngilir), *v.n.* To make a mistake; يانكلتمق yàngiltmak, *v.a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال yāl, *s. p.* The mane; يال وبال yāl-u-bāl (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاق yàlak, *s. t.* A watering-trough.

يالامق yàlamak (*aor.* يالار yàlar), *v.a.* To lick; to lick up.

يالان yàlan, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); يالانجى yàlànji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدز yàldiz, *s. t.* Gilding; —التونى yàldiz-àltini, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat, يالدزلمق yàldizlamak, *v.a.* To gild; يالدزلو yàldizli, *a. t.* Gilt.

يالغ yàligh, *s. p.* A drinking-horn.

يالنك yàlïng (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; يالنكلمق yàlïnglamak, *v.n.* To flash; to flame.

يالكز yàlingiz, *a. t.* Alone, solitary; يالكزلق yàlingizlik, *s. t.* Solitude; يالكجق yàlinjak, *a. t. dim.* All alone.

يالوارمق yàlvarmak (*aor.* يالوارر yàlvarir), *v.n.* To beg and pray, to beseech.

يالى yàli, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; يالى كنارى yàli-kènāri, The water's edge or the beginning of the beach.

يالين yàlïn, *a. t.* Bare (feet); يالين اياق yàlïn-àyak, *ad. t.* Barefoot; يالينقات yàlïn-kàt, *a. t.* Single (flower, &c.).

يامچق yàmchik, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه *or* يما yàma, *s. t.* A patch, a piece let in on any thing old.

يان yàn, *s. t.* The side; يان يانه yàn-yàna, *ad. t.* Side by side, side to side; يانم yànim, My side; يانمه yànima, To my side; يانمده yànimda, At my side, by my side; يانمدن yànimdan, From my

side; يانك yàning, Thy side; of the side; &c.; يانی yàni, His (her, its) side; &c.; يانمز yànimiz, Our side; &c.; يانكز yàningiz, Your side; &c.; يانلری yànlari, their side or sides; his (her, its) sides, &c.; يانندەقالمق yànindà-kàlmak (changing the pronominal affix), *v.n.* To remain by, or near, or with one; to remain in one's possession; يان‌چيزمك yàn-chìzmek, *v.n.* To get away quietly, steal away; يان‌باقمق yàn-bàkmak, *v.n.* To look askew; درت‌يانه‌باقمق dùrt-yàna-bàkmak, *v.n.* To look all round on every side; يان‌كسيجی yàn-kèssiji, *s. t.* A cut-purse, pick-pocket.

ياناشمق *or* يناشمق yànashmak (*aor.* يناشور *or* يانـاشور yànashìr), *v.n.* To approach, go up to, go close to, go to the side of, close with; ياناشدرمق yànashdìrmak, *v.q.* To cause or allow (any thing) to approach, go or come near; ياناشلمق yànashìlmak, *v.n.* To be such

that things can approach it.

ياناشمه *or* يناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

يانغين yànghìn, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; يانغين‌وار yànghìn-vàr! Fire! Fire!

يانق yànìk, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; —قوقوسی, yànìk-kòkussu, The smell of something burning or singed. [Jack, John.

يانقو yànko, *s. t.* An echo; (*Greek*),

يانمق yànmak (*aor.* يـانـار *or* يـنـار yànar), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, *or* love); يـانـدرمـق yàndìrmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; يـنـارطاغ yànar-dàgh, A volcano, burning mountain.

يباب yèbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خراب‌ويباب khàrāb-u-yèbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.

يبان yàban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; يبانى yàbānī, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); يبان‌ادمى yàban-àdami, A wild man, an ourang-outang; يبانى‌ادم yàbāni-àdam, A savage; يبان‌اشكى yàban-èshèghi, A zebra; an onager; يبانه‌سويلمك yàbana-sùwèylémek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to any one present; سوزم‌يبانه sùzum-yàbana, My words to the wilderness! *i.e.* my words are not intended to apply to you or to any one here (*expression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned*); يبانه‌كمك

ياور yāvèr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; ياورى yāvérī, *s. p.* Help, assistance.

ياورى yàvri, *s. t.* The young of any animal; ياورم yàvrim! My boy! ياورىلمق yàvrilamak, *v.a.* & *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.

ياوز yàwùz, *a. t.* Good; good-natured.

ياى yày, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.

يايا yàya, *s. t.* Foot, infantry; a novice; يايان yàyan, *ad. t.* On foot; يايان‌كلمق yàyan-ghèlmek, To come on foot.

ياياق yàyak, *s. t.* A churn.

ياياقامق yàykamak (*aor.* ياياقار yàykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.

يايلا yàyla, يايلاق yàylàk, يايلاغ yàylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.

ياياق yàymak (*aor.* ياياز yàyar), *v.a.* To spread, extend; ياياملق yàyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.

yàbana-ghìtmek, *v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness).

يابانجى yàbanji, *s. t.* A stranger; one who is not a kinsman.

يبوست yùbūssèt, *s. a.* Dryness.

ياغى yàpaghi, *s. t.* Wool in the fleece; a fleece.

يپراق yàprak, *s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.); vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma*; يپراق طولمه‌سى yàprak-dòlmassi, Leaf dolmas, *i.e.* balls or pellets of force-meat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten; يپراقلنمق yàprаklanmak, *v.n.* To put forth leaves; يپراق كوبره‌سى yàprak-ghyùbrèssi, Leaf-mould.

يتاق yàtak, *s. t.* A bed; a form, a lair (of a wild animal); a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c.; دول يتاغى dūl-yàtaghi, The womb, uterus.

يتامى yètāmà, *s. pl. a.* (*of* يتيم yètīm), Orphans.

يتشمك yètishmek (*aor.* يتشور yètishir), *v.n.* To come up with, overtake; to come quickly, come in time; to be sufficient; يتشدرمك yètishdirmek, *v.a.* To send quickly; to send so as to arrive in time; يتشور yètishir! That will do; it is enough.

يتمش yètmish, *a. t.* Seventy; who or which has arrived; who or which has arrived at the state of maturity, ripe; يتمامش yètmamish, *a. t.* Unripe; يتمشنجى yètmishinji, *a. t.* The seventieth.

يتمك yètmek (*aor.* يتر yètER), *v.n.* To be sufficient; to reach; يتر yètER! That will do; it is enough! بر ينك كوجى يتمك bìrining-ghyùju-yètmek, To be able, to be powerful enough, strong enough, have influence enough; يتورمك yètirmek (*aor.* يتورر yètirir), *v.a. caus.* (*provincial*), To cause to reach; to send.

يتيم yètīm, *s. a.* An orphan.

يحنی yàhni, *s. t.* A hash or stew of meat, fish or fowl.

يخ yàkh, *s. p.* Ice.

يد yèd, *s. a.* The hand; يدواحد yèdi-wāhid, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire; يدقدرت yèdi-kùdrèt, The hand of omnipotence, or of power; يدتصرف yèdi-tàssàrruf, The hands, the possession; ذواليدين zū-'l-yèdèyn, *s. a.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter; مقطوع اليد màktū"u-'l--yèd, *a. a.* Who has had his hand cut off.

يدك yèdek, *s. t.* A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجی yèdekji, *s. t.* A tow-man, one who tows boats; يدكلك yèdeklik, *s. t.* A spare article kept in case of need.

يدمك yèdmek (*aor.* يدر yèdeR), *v.a.* To lead (a horse).

يدی yèdi, *a. t.* Seven; who has eaten; who has received; يدنجی yèdinji, *a. t.* The seventh; ميراث يدی mīrāss-yèdi, *s. t.* One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير yèR, *s. t.* The ground; the floor; place; space; room; employment; بوش ير bòsh-yèR, An empty place; a vacant space; a vacant employ; يره قومق yèra-kòmak, *v.a.* To place, put, lay down on the ground or floor; يرينه قومق yèrina-kòmak, *v.a.* To put into its proper place; بره قومق bìr--yèra-kòmak, *v.a.* To put somewhere or other; يرطوتمق yèr--tùtmak, *v.n.* To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); يرايتمك yèr-etmek, *v.n.* To make place or room, to make a

a. t. Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; يرلويرينه yèrli-yèrin*a*, *ad. t.* To its proper place; يرسز yèrsiz, *a. t.* Out of place.

يراتمق yèratmak (*aor.* يرادر yèradir), *v.a.* To create, bring into existence; يرادان حقى ايچون yèradan-hàkki-ìtchin! By Him who creates! For God's sake!

يراسه yèrassa, *s. t.* A bat (bird).

يراشق yèrashik, يراشقلو yèrashikli, *a. t.* Beseeming, becoming.

يراشمق yèrâshmak (*aor.* يراشور yèrâshir), *v.n.* To beseem, become, suit.

يراق yàrak, *s. t.* Arms, weapons; penis; يراق يمه yèrak-yèm*a*! Hold your tongue and don't talk nonsense! (*vulgar*).

يرامق yàramak (*aor.* يرار yàrar), *v.n.* To be useful; to do good; ايشه يرامق ìsh*a*-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable, of service; يرار yàrar, ايشه يرار ìsh*a*-yàrar, *a. t.* Useful, serviceable, of service; يرارلق yàrarl*ik*, *s. t.* Serviceableness,

place or hole; يربولمق yèr-bùlm*ak*, *v.n.* To find room, to find a place or employment; يريوزى yèr-yùzu, The face of the earth; ديكش يرى dìkish-yèri, A seam; عورت يرلرى "àvret-yèrléri, The privities, privy parts; يرايله برابر yèr-ilé-bèrābèr, يرايله يكسان yèr-il*a*-yèksān, Level with the earth; مبارك ير mùbārek-yèr, A holy place; يرنده yèrind*a*, In its proper place; apropos, fitting, right; يرينه yèrin*a*, To its proper place; in place, in lieu, in stead; ادم يرينه قومق àdam-yèrin*a*-kòm*ak* (To put in the place of a man), *v.a.* To esteem and treat as a person of consideration; يرينى بولمق yèrini-bùlm*ak*, *v.n.* To find its proper place, its level; يرينه كلمك yèrin*a*-ghèlmek, *v.n.* To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; يرالماسى yèr-èlmass*i* (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; قرنك يرالماسى firènk-yèr-èlmassi, The potatoe; يرلو yèrli,

good service; يرامز yàramàz, *a. t.* Good for nothing, unserviceable, naughty; —, *s. t.* A good-for-nothing, a scamp; a naughty boy; يرامزلق yàramàzlĭk, Naughtiness.

يربوع yèrbū", *s. a.* The jerboa.

يرتق yèrtĭk, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.* A tear, rent.

يرتماج yèrtmàj, *s. t.* An opening in the skirt of a dress from the bottom upwards.

يرتمق yèrtmak (*aor.* يرتار yèrtar), *v.a.* To tear, rend; to tear to pieces; يرتلمق yèrtĭlmak, *v.n.* & *p.* To be torn.

يرتيجى yèrtĭjĭ, *a. t.* Which tears (its prey); يرتيجى حيوان yèrtĭjĭ-hàywān, A wild beast, a beast of prey.

يرلشمك yèrlĕshmek (*aor.* يرلشور yèrlĕshir), *v.n.* To become firmly or definitively settled in its place, to get into a place and remain, to settle down, to snuggle down; يرلشدرمك yèrleshdirmek, *v.a.* To cause or allow (any thing) to settle itself; to put (a thing) into the place where it is to remain.

يرليغ yèrlīgh, *s. t.* A firman, an imperial edict.

يرمك yèrmek (*aor.* يرر yèrir), *v.a. in* اش يرمك àsh-yèrmek, *v.n.* To long, to have a longing for strange things to eat (a pregnant woman).

يزدان yèzdān, *s. p.* God.

يزيد yèzīd, *s. a.* Name of the Caliph of Damascus by whose orders Husseyn, son of "Ali and grandson of Muhammed, was slain; *hence* a wretch, villain, scoundrel.

يسار yèssār, *s. a.* The left-hand side; the left wing of an army; riches, wealth.

يسارت yèssārèt, *s. a.* Riches, wealth, comfortable circumstances, comfort.

يساق yàssàk, *a. t.* Prohibited by the authorities; contraband.

يساقجى yàssàkjĭ, *s. t.* A kind of guard or escort appointed to accompany strangers in Turkey for the purpose of seeing that no

harm or insult was offered to them: they are still to be found attached to consulates and embassies, though, in the latter case, they are now more generally styled Kàwàss, the present Yassakji being quite an inferior attendant for carrying messages.

يستهلك yèsstèhlémek (*aor.* يستهلر yèsstèhlEr), *v.n.* To dung, to mute.

يسر yùssr, *s. a.* Facility, ease; ease, comfort.

يسرت yùssrèt, *s. a.* Facility.

يسير yèssīr, *a. a.* Easy, not difficult; light, trifling, small, little, inconsiderable.

يشارمق yàsharmak (*aor.* يشارر yàsharir), *v.n.* To give out moisture, to run.

يشامق yàshamak (*aor.* يشار yàshar), *v.n.* To live; پادشاه يشا pādishāh-yàsha, Long live the Emperor!

يشيل yèshil, *a. t.* Green; يشللك yèshillik, *s. t.* Verdure; greens, vegetables; يشللنمك yèshillEnmek, *v.n.* To become green with verdure; to make hot, love to any one, to exhibit lewdness in talk and action.

يشم yèshem, *s. t.* Jasper; بلغمی يشم bàlghàmī-yèshem, Precious jasper, looking like phlegm in colours.

يصدانمق yàssdanmak, *v.n.* To recline by leaning on the elbow.

يصدق yàssdik, *s. t.* A pillow; a bolster; a cushion; يوزيصديغی yùz-yàssdighi, A pillow.

يعنی yà"nī, *ad. a.* That is to say.

يغما yàghma, *s. t.* Booty, plunder; sacking, plundering; —, —et, *v.a.* To sack, plunder; to scramble for; يغماجی yàghmaji, A plunderer.

يغمق yìghmak (*aor.* يغار yìghar), *v.a.* To pile up, heap up; to accumulate; يغلق yìghilmak (*aor.* يغيلور yighilir), *v.p.* & *n.* To be piled or heaped up.

يغمور yàghmur, *s. t.* Rain; يغمورياغمق yàghmur-yàghmak, *v.n.* To rain; يغمورلق yàghmurluk, *s. t.* A cloak for rainy weather.

يغندی yìghìndi, *s. t.* A heap for,

tuitously accumulated, an accumulation.

يغيلو *yìghìli*, *a. t.* Heaped, piled, in heaps, in a pile, stacked.

يغين *yìghìn*, *s. t.* A heap, a pile, a stack, a mow, a hay-cock.

يقا *yàka*, *s. t.* The collar of any dress; the coast, sea-coast, shore (but only in the widest sense, as of a continent or whole country); يقالق *yàkalìk*, *s. t.* A piece or stuff or fur proper or sufficient to be made into a collar.

يقالمق *yàkalamak* (*aor.* يقالار *yàkalar*), *v.a.* To collar; to seize, lay hold of; to snatch, whip up; to obtain (a good employ).

يقامق *yìkamak* (*aor.* يقار *yìkar*), *v.a.* To wash; يقانمق *yìkanmak* (*aor.* يقانور *yìkànìr*), *v.n.* To wash, to wash one's self; —, *v.p.* To be washed.

يقظان *yàkazān*, *s. a.* Vigilance, watchfulness.

يقظه *yàkza*, *s. a.* Waking, not being asleep.

يقلاشمق *yàklashmak* (*aor.* يقلاشور

yàklashìr), *v.n.* To approach, draw near; يقلاشدرمق *yàklashdìrmak*, To cause or allow to approach; to put or bring near; يقلاشلمق *yàklashìlmak*, *v.p.* To be such that things can approach it.

يقمق *yìkmak* (*aor.* يقار *yìkar*), *v a.* To throw down, pull down, demolish, knock down, throw prostrate; يقلمق *yìkìlmak*, *v.n.* To fall down, tumble down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; يقلهجق *yìkìlajak*, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

يقندى *yìkìndi*, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

يقين *yàkìn*, *a. t.* Near, close; —, *yàkīn*, *s. a.* Certain knowledge, positive knowledge; يقينا *yàkīnan*, *ad. a.* For certain, positively; علم اليقين "ilmu-'l-yàkīn, Positive knowledge; يقينيات *yàkīnìyyāt*, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

يك yèk, *a. p.* One; sole; —, yèg*h*, *a. t.* Preferable; —, yèn*g*, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

يكا (*erroneously used for* يانه) yàna, To *or* on the side; on account of, in respect of.

يكاز yàngaz, *a. t.* Hard to please, quarrelsome.

يكاق yàngak, يناق yànak, *s. t.* A [cheek.

يكانه yèghyāné, *s.p.* A sole, unique thing; يكانكى yèghyānéghī, *s. p.* Uniqueness.

يكان يكان yèghyān-yèghyān, *ad. p.* [One by one.

يكپاره yèkpāré, *a.p.* Consisting of one single piece.

يكتا yèktā, *a. p.* Unique.

يكجهت yèk-jìhèt, *a. p.* Unanimous, accordant; يكجهتى yèk-jìhètī, *s.p.* Unanimity, accord, concord.

يكچشم yèk-chèshm, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.

يكديكر yèk-dìgher, *pron. p.* One another, each other.

يكرمى yìghirmi, *a.t.* Twenty; يكرمنجى yìghirminji, *a.t.* The twentieth.

يكزبان yèk-zàbān, *a. p.* Unanimous in what they say.

يكسان yèksān, *a. p.* Equal, similar; يرايله يكسان yèr-ilé-yèksān, Level with the earth.

يكشنبه yèkshènbih, *s. p.* Sunday.

يكن yèghen, *s. t.* A nephew.

يكون yèkyūn, *s. a.* A sum total.

يكه yèké, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (*in composition*), One; sole, unique.

يكى yèngi, *a. t.* New; يكيدن yèngidan, *ad. t.* Newly.

يكيچرى yèngichéri, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; يكيچرى وقعه‌سى yèngichéri-wàk"àssi, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

يكيت yìghit, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; بابايكيت bàba-yìghit, A full grown young man; غريب يكيت ghàrīb-yìghit (kàripīt), A poor fellow in bad circumstances, *as though he were away from home and among strangers.*

يل yèl, *s.t.* The wind; a fart; wind

on the stomach; rheumatism; a swelling; قره‌يل kàra-yèl, The north-west wind or quarter; يلدزقره‌يل yèldiz-kàra-yèl, N.N.W.; باطی قره‌يل bàti-kàra-yèl, W.N.W.; يللمك yèllenmek, *v.n.* To break wind; يله‌ويرمك yèla-vèrmek, *v.a.* To give to the winds; — *or* ييل yèl, *s. t.* A year; يللك yèllik, *s.t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year.

يلاغ yàlagh, يلاق yàlak, *s.t.* A trough, [driṇking trough.

يلان yèlan, *s. t.* A snake, serpent; —, yàlan, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.* False; يلان بالغی yèlan-bàlighi, An eel; يلانجی yàlanji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يلانجق yèlanjik, *s. t.* The erysipelas, [St. Anthony's fire.

يلپازه yèlpāzé, *s. t.* A fan.

يلتاقلمق yàltaklanmak (*aor.* يلتاقلنور yàltaklanir), *v.n.* To fawn, act fawningly.

يلتمك yèltenmek (*aor.* يلتنور yèltènir), *v.n.* To pursue as an avowed admirer, to make love, coax, flatter, run after (women, &c.).

يلدا yèldā, *a. p.* The longest (night of winter); شب‌يلدا shèbi-yèldā, The longest night of winter; a period of eight days in mid-winter, when the nights are longest.

يلدرم yèldirim, *s. t.* A thunderbolt; the electric fluid; —چاربمق, yèldirim-chàrpmak, To strike (objects, the lightning).

يلدز yèldiz, *s. t.* A star; the north wind or quarter of the horizon; يلدزپويراز yèldiz-pòyraz, N.N.E.; يلدزقره‌يل yèldiz-kàra-yèl, N.N.W.; قويرقلويلدز kòyruklu-yèldiz (Tailed star), a comet; اوچان‌يلدز ùchan-yèldiz, A shooting star; ای‌ايله‌يلدز ày-(lan)-yèldiz, The crescent and star (the arms or symbol of Turkey and the Ottomans); يلدزطاشی yèldiz-tàshi (Star-stone) The sparkling composition stone called in French "*aventurine.*"

يلك yèlek, *s. t.* A waistcoat; the feather of an arrow.

يلكن yèlken, *s. t.* A sail; يلكن‌بزی

yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يلكن اچمق yèlken-àchmak, *v.n.* To set sail; يلكن باغلامق yèlken-bàghlamak, To furl sails; يلكنجى yèlkenji, *s.t.* A sail-maker; يلكنلو yèlkenli, *a.t.* Under sail; having sails; sailing.

يلمان yèlman, *s.t.* The sharp, curved, cutting part of a sabre's blade.

يلمك yèlmek (*aor.* يلور yèlir), *v.n.* (*Obsolete or provincial*), To run, run about.

يله yèlé, *s. t.* The mane.

يم yèm, *s. a.* A feed of corn; a bait (for a hook or trap); —, *particle placed before* يشل, *as* يم يشل yèm-yèshil, Quite green; —, yèmm, *s. a.* The sea, the ocean.

يما yàma, *s.t.* A patch; يمالو yàmali, *a. t.* Patched; —اورمق, yàma-wùrmak, *v.n.* To put in a patch.

يماق yàmak *s.t.* An assistant, helper, mate.

يمامق yàmamak (*aor.* يمار yàmar), *v.a.* To place as an assistant; to place by the side of any thing, to clap into a place; يمانمق

yàmanmak, *v.n.* To clap one's self close to any thing, huddle up to any thing; to manage to get into service; —, *v.p.* To be clapt close up against any thing; يماندرمق yàmandìrmak, *v.a.* To cause or allow (any thing) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).

يمان yàman, *a. t.* Bad; unkind, cruel; inauspicious, unlucky.

يمش yèmish, *s. t.* Fruit; قورو يمش kùru-yèmish, Dried fruit; —, *a. t.* Who has eaten; who has received or taken.

يمك yèmèk, *s. t.* Food, victuals; a meal; —, يمك yèmek (*aor.* ير yèr), *v. a.* To eat; to receive or take; يمك يمك yèmèk-yèmek, *v.n.* To eat food, to take a meal; بوق يمك bòk-yèmek, خلط يمك khàlt-yèmek, *v.n.* To tell a lie; to do or say any thing one has no business to do; —طياق dàyak-yèmek, *v.n.* To be thrashed, flogged, bastinadoed; —رشوت rìshvet-yèmek, To take bribes; قرشلق يمكى

mullet; قزل يورطه kìzìl-yìmurta (Red eggs), The Easter eggs, prepared by boiling them with logwood; يورطه نك اقى yìmurtaning-àki, The white of an egg; يورطه نك صارىسى yìmurtaning-sàrìssi, The yelk or yolk of an egg.

يوشاتمق yìmushàtmak (*aor.* يوشادر yìmushàdìr), *v. a.* To soften; to make tender; to render mild.

يوشاق yìmushàk, *a. t.* Soft; tender; mild.

يوشامق yìmushamak (*aor.* يوشار yìmushar), *v.n.* To become soft, tender, or mild.

يوشاتمق yìmushànmak (*aor.* يوشانور yìmushànìr), *v.p.* To be made soft, or tender.

يمين yèmīn, *s. a.* An oath; the right-hand side; the right wing of an army; —, yèmīn-et, *v.n.* To take an oath, to swear; يمينلو yèmīnli, *a. t.* Who has taken an oath, under an oath.

ينابيع yènābī", *s. pl. a.* (*of* ينبوع yènbū"), Springs, sources.

kùshluk-yèmè*ghi*, Breakfast or lunch; اخشام يمكى (àksham)-yèmè*ghi*, Dinner or supper.

يملك yèmlik, *s. t.* A manger.

يملمك yèmlémek (*aor.* يملر yèmlER), *v.a.* To bait (a trap or hook); to prime (a gun); to lay a train (to a mine).

يملمه yèmlémé, *s. t.* A train laid to a [mine.

يمن yùmn, *s.a.* Felicity, prosperity; good augury, auspiciousness; yèmEn, *s. a.* Arabia Felix; —, قهوه سى yèmEn-kàhwéssi, Mocha coffee.

يمنى yèménī, *s.t.* A handkerchief; a Turkish shoe; —, yùmnà, *s. a.* The right hand.

يورجق yìmurjàk, *s. t.* The plague, [pest.

يورطلمق yìmurtlamak (*aor.* يورطلار yìmurtlar), *v.a.* To lay (eggs); —, *v.n.* To lay eggs.

يورط yìmurta, *s. t.* An egg; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought; بالق يورطه سى bàlìk-yìmurtassi, The roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey

یناشمق yànashmak (*aor.* یناشور yànashir), *v.n.* To approach, to near.

یناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

یناق yànak, *s. t.* A cheek.

ینبغی yènbàghī, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* کمایینبغی kèmā-yènbàghī, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.

ینبوع yènbū", *s.a.* A spring, source.

ینکچ yènghèch, *s. t.* A crab.

ینکه yènghé, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.

ینمك yènmek (*aor.* ینور yènir), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ینلمك yènilmèk, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ینلمك yènilmek, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered,

ینه yīné (ghènė), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.

یوا yìwa, *s. t.* A nest.

یوارلق yìwarlàk, *a. t.* Round, globular.

یوارلمق yìwarlamak (*aor.* یوارلار yìwarlar), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; یوارلمق yìwarlanmak, *v.n.* To roll, roll over, roll down.

یواش yàwāsh, *a. t.* Mild; gentle; slow; — ! *int. t.* Gently ! Slowly ! Softly !

یوالق yùwalàk, *s. t.* A ball; a bullet.

یوتمق yùtmak (*aor.* یوتار yùtar), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.

یوجه yùja, *a.t.* (*obsolete and provincial*), High; tall.

یوخا yūkhā ! *int. t.* Now then ! Where are you driving to ?

یوخسل yòkhsūl, *a. t.* Friendless.

یوخسه yòkhsa, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).

یورتو yòrtu, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.

یورد yùrd, *s. t.* A habitation, country, home; یوردلق yùrdluk, A fief or place special as a home; یوردلق اوجاقلق وجهیله By way of fief as a home and as an hereditary domain.

يورغان yùrghan, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانجى yùrghanji, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.

يورغون yòrghun, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلق yòrghunluk, *s.t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى الق yòrghunlughunu-àlmak, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.

يورك yùrek, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; اكا يورك استر àngа-yùrek-ìsster, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلو yùrekli, *a. t.* Courageous; يوركسز yùreksiz, *a. t.* Timid; يوركلنمك yùreklenmek, *v.n.* To take heart; يوركلندرمك yùreklendirmek, *v.a.* To encourage, give heart.

يورمق yòrmak (*aor.* يورار yòrar), *v.a.* To tire, to fatigue, to harrass; يورلمق yòrulmak, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harrassed; يورلتمق yòrultmak, *v.a.* To cause to fatigue one's self.

يوروك yùruk, *a. t.* Which goes fast, travels fast, walks fast; nomade; —, *s.t.* A man of certain nomade tribes, a Turcoman.

يورويش yùruyush, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

يوريمك yùrumek (*aor.* يورور *or* يورر yùrur), *v.n.* To walk, to go, to travel; يوروتمك *or* يوريتمك yùrutmek, *v.a.* To cause or allow to walk, go, or travel; يورونمك *or* يوريمك yùrunmek, *v.n.* To be such that one can walk it, *or* in, *or* on it; يورويوبرمك yùruyu-vèrmek, To just walk off *or* away.

يوز yùz, *a. t.* One hundred; —, *s.t.* The face; the right side (of any stuff, &c.); a side; اق يوزلو àk-yùzlu, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed; يوزى قره yùzu-kàra, *a. t.* Whose face is black, who has reason to be ashamed; يوزيوزه yùz-yùzé, Face to face; يوزسورمك yùz-sùrmek (To rub the face),

v.n. To throw one's self at one's feet, and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.); يوزچويرمك yùz-chèvirmek, *v.n.* To turn the face (away, towards, &c.); يوزويرمك yùz-vèrmek, *v.n.* To encourage one's impudence; يوزكوسترمك yùz-ghyùsstermek, *v.n.* To shew itself, appear, come forth; يوزبولق yùz-bùlmak, *v.n.* To grow bold from fooiish encouragement; to put on a bold face; to dare; يوزاكشتمك yùz-èkshitmek, *v.n.* To make a sour face; يوزی قويون yùzu-kòyun, *ad.t.* Flat on the face and belly (to lie or fall); يوزسز yùzsuz, *a. t.* Bold, impudent, shameless; كولريوزلو ghyùlER-yùzlu, *a. t.* Having a cheerful countenance; ايكی يوزلو ìki-yuzlu, *a. t.* Two-faced, hypocritical.

يوزك yùzuk, *s.t.* A finger-ring set with a stone or seal.

يوزلشمك yùzlEshmek (*aor.* يوزلشور yùzlEshir), *v.n. recip.* To come or be put face to face with some one; يوزلشدرمك yùzlEshdirmek, *v.a.* To bring face to face.

يوزمك yùzmek (*aor.* يوزر yùzER), *v.n.* To swim; —, *v.a.* To skin, to flay.

يوصمه yòssma, *a.t.* Fine handsome-looking (young man).

يوصون yòssun, *s. t.* Moss; يوصونلوكل yòssunlu-ghyùl, A moss rose; يوصون باغلامق yòssun-bàghlamak, To gather moss, become mossy.

يوغرت yòghurt, *s.t.* A kind of sourish curds and whey.

يوغرمق yòghurmak (*aor.* يوغرر yòghurur), *v.a.* To knead.

يوغن *or* يوغون yòghun, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

يوف yūf! *int. t.* Oh! (*mark of contempt*); يوف سكا yūf-sànga! Fie upon thee!

يوفقه yūfka, *a.t.* Very thin in substance; —, *s. t.* A kind of wafer-cake.

يوق yòk, *ad. t.* No; —, *a. t.* Absent; non-existent; سن يوق ايكن sèn-yòk-ìken, While you are *or* were absent; يوقا yòk-et, *v.a.* To annihilate; —, *or* يوقدر yòk-

-dir, There exists not, it exists not; he is not here; he (she, it) is absent, *or* does not exist; يوقلق yòkluk, *s. t.* The want, the absence, the non-existence (of any thing); يوق يره yòk-yèra, *ad. t.* Without cause, for a reason which does or did not exist in reality.

يوقارى yùkāri, *s. t.* The upper, higher part or top of any thing; —, *ad. t.* Up, upwards; يوقاريده yùkàrida (yùkàrda), Up, up stairs, at the top or upper part; يوقاريدن yùkàridan, From above, from the top; يوقاريدن اشاغى yùkàridan-àshàghi, From top to bottom; from beginning to end.

يوقش yòkush, *s.t.* A hill, an ascent; يوقش يوقارى yòkush-yùkàri, *ad. t.* Up-hill; يوقش اشاغى yòkush-àshàghi, *ad. t.* Down-hill; يوقشلو yòkushlu, *a. t.* Having several or many hills or ascents.

يوقلامق yòklamak (*aor.* يوقلار yòklar), *v.a.* To examine, inspect, search; يوقلانمق yòklanmak, *v.p.* To be

examined, searched, inspected.

يوقلما yòklama, *s.t.* An examination, search, inspection; a muster; —دفترى, yòklama-dèftèri, A muster-roll.

يوك yùk, *s. t.* A load, burden; a cargo; luggage, baggage; a sum of a hundred thousand piastres; the number one hundred thousand; a large closet where bedding is put away in the day time; —, yùng, *s. t.* Wool; يوكلو yùklu, *a. t.* Loaded, laden; يوكلنمك yùklenmek (*aor.* يوكلنور yùklenir), *v.n.* To take one's load, load one's self; —, *v. p.* To be loaded, to have a load put in or on one; to be put in or on a thing or person as a load; to be imputed or charged to any one as a fault; يوكلتمك yùkletmek (*aor.* يوكلدر yùklédir), *v.a.* To load, to place as a load (in or upon any thing); to load, to place a load in or upon (any thing); to impute or charge (any thing) as a fault (to any

one); يوك حيوانى yùk-hàywān*i*, A baggage horse; يوك عربه‌سى yùk-"àrab*assi*, A cart or waggon.

يوكسك yùksek, *a.t.* High, tall; —, *s.t.* A high position; يوكسكلك yùkseklik, *s. t.* Height, altitude; يوكسكه‌چيقمق yùksé*gha*-chìkm*ak*, To mount a high spot; يوكسك چيقمق yùksek-chìkm*ak*, To rise high up.

يوكسوك yùksuk, *s. t.* A thimble.

يول yòl, *s. t.* A road, way, path; a way, manner; the proper way; a career in life, a profession; a custom, usage; a habit; a way, means; a journey, a voyage; distance; a channel of any kind; communication (from place to place); the cause, sake, or love (of any thing dear to one); يول امرى yòl-èmri, A kind of special passport for the interior of the country; يوليله yòlīl*a*, *ad. t.* In the proper way (to do, to speak, &c.); يول المق yòl-àlm*ak*, To make way, advance; يول طوتمق yòl-tùtm*ak*, To take any particular road; بر يولدن اورمق bìr-yòld*an*-wùrm*ak*, To turn into any road; يوله چيقمق yòl*a*-chìkm*ak*, To set out, take one's departure; يولنى بولمق yòlunu-bùlm*ak*, To find the way; to find one's way; يوله كيرمق yòl*a*-ghìrer, To come right, to get right; يولنه كيرمك yòlun*a*-ghìrmek, To get into proper order; صويولى sù-yòlu, A conduit of water; اياق يولى àyak-yòlu, A privy, water-closet; وطن يولنه wàtan-yòlun*a*, In the cause of one's country; دين يولنه dīn-yòlun*a*, For the sake of religion; حق يولنه hàkk-yòlun*a*, In the cause of truth, or of God; يولجى yòlju, *s. t.* A traveller, way-farer; يولجيلق yòljuluk, *s. t.* Travel; يولجيلق نه‌زمان yòljuluk-nè-zàmān? When do you set out on your journey? When do you start? يولداش yòld*ash*, *s. t.* A fellow-traveller; one in the same career (a term much used by the Janissaries to each other, now

much less used; قپويولداشى kàpi-yòldashi, A fellow-servant under the same master; يوللو yòllu, *a. t.* Right, proper, regular, in rule; يوللويولنجه yòllu-yòlunja, *ad. t.* In the proper and regular way; يولسز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of order; improper, unbecoming; sent to Coventry (a tradesman by his trade-corporation; he is then debarred from all the privileges of his order).

يولار yùlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yùlaf, *s. t.* Oats.

يوللامق yòllamak (*aor.* يوللار yòllar), *v.a.* To send; يوللاتمق yòllatmak (*aor.* يوللادر yòllàdìr), *v.a.* To cause or allow to send or be sent; يوللانمق yòllanmak, *or* يوللانلمق yòllanilmak (*aor.* يوللانور yòllànir, يوللانيلور yòllànilir), *v.p.* To be sent; to be such as can be sent.

يولمق yòlmak (*aor.* يولار yòlar), *v.a.* To pluck, to strip.

يوم yèvm (yùvm), *s. a.* A day; يوماًفيوما yèvman-fè-yèvmā, *ad .a.* Day by day, day after day, from day to day; اليوم èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at present; كل يوم kyùllu-yèvmin, *ad.a.* Every day. In all the following terms this word signifies *the day of judgment*; يوم الدين yèvmu-'d-dīn, يوم القيام yèvmu-'l-kìyām, يوم القيامت yèvmu-'l-kìyāmèt, يوم الحساب yèvmu-'l-hìssāb, يوم الميعاد yèvmu-'l-mì"ād, يوم الميثاق yèvmu-'l-mīssāk, يوم القرار yèvmu-'l-kàrār, يوم السؤال yèvmu-'ss-sù'āl, &c. &c. &c. The following are the days of the week in order: Sunday, يوم الاحد yèvmu-'l-àhàd; Monday, يوم الاثنين yèvmu-'l-ìssnèyn; Tuesday, يوم الثلاثا yèvmu-'ss-sèlāssā; Wednesday, يوم الاربعا yèvmu-'l-èrba"ā; Thursday, يوم الخميس yèvmu-'l-khàmīss; Friday, يوم الجمعه yèvmu-'l-jùm"à; Saturday, يوم السبت yèvmu-'ss-sèbt; يومى yèvmī (*fem.* يوميه yèvmìyyé), *a. a.* Daily; يوميه yèvmìyyé, *s. a.* Daily pay or allowance.

يوماق yùmak, *s.t.* A ball (of thread, &c.

يومرق yùmruk, *s. t.* The fist; a blow with the fist.

يومرى yùmru, *a. t.* Round like the fist; —, *s. t.* A large bump or swelling.

يومق yùmak (*aor.* يور yùr), *v.a.* (*obsolete or provincial*), To wash.

يوممق yùmmak (*aor.* يومار yùmar), *v.a.* To close tight (one's own eyes).

يونان yūnān, *s. t.* A Greek (of the little kingdom); an ancient Greek; يونانى yūnānī, *a. a.* The ancient Greek (language).

يونتمق yòntmak (*aor.* يونتار yòntar), *v.a.* To make, to mend (a pen).

يونجه yònja, *s. t.* Lucerne, clover, sainfoin, trefoil.

يونس yònuss, *s. a.* Jonah; —, *and* يونس بالغى yònuss-bàlighi, A porpoise.

يونغه *or* يونقه yòngha, *s. t.* A carpenter's chips and chocks.

يونمق yònmak (*aor.* يونار yònar), *v.a.* To cut or chip into shape (stone).

يه yé, ya, *pr. t.* (*joined only to words ending with a vowel*), To, towards; for, on account of.

يهود yàhūd, *s. t.* The Jewish nation; يهودى yàhūdī, *s. t.* A Jew.

يى yi, yi. *Termination of the definite accusative of nouns or nominal phrases, if ending in a* [*vowel.*

ييل *s. t.* A year.

ييو yìv, yìw, *s. t.* A groove.

ييجك yèyéjek, *s. t.* Food, victuals eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready to be eaten.

END OF PART THE SECOND.

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF THE BOMBAY BRANCH

R. 4-3.49 .141

Red/Eng

Bendix

Redhouse, 1.11

English & Turkish [illegible]

1057

19 SEP 2015

DIGITIZED

19 SEP 2015

2015

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 02 January, 2016